

mancano le prime tre carte
15/II 97

Coll. Rom. Soc. Jesu Cat. inscr.

APOPHTHEGMATUM EX OPTIMIS VTRIVSQVE LINGVAE SCRIPTORIBVS,

ex legato Card.lis Toleti

[redacted] collectorum, Loci Communes,

Ad ordinem alphabeticum redacti.

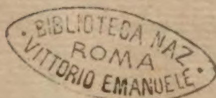
LVGDVNI,
Apud Ioannem Frellonium,
1556.

CANDIDO LECTORI.

En habes in hoc uolumine, amice lector, clarißimorum Philosophorum, Oratorum, Imperatorum, Regum, Principum, Ducum, sanctorum Patrum, Pontificum, priuatorúmque hominum, selectißima, non tantùm ex utriusque linguæ scriptoribus ueteribus, sed neotericis etiam CXXX *numero autoribus, Apophthegmata, siue insignia de rebus diuersis, quæ in communi hominum uita agitantur, Responsa: tam aptè atque concinnè in Locorum communium ordines (additis ubique autorum testimonijs) disposita, ut siue publicè, siue priuatim dicturus, instructißimum Promptuarium habeas, ex quo exornandæ atque amplificandæ orationis materiam, atque ipsos quasi neruos depromas. Opus sanè non tantùm in Ecclesia concionatoribus, atq; declamatoribus in scholis, sed omnibus etiam bonarum atq; honestißmarum artium amatoribus, propter ciuilis etiam uitæ usum, non minus utile quàm necessarium, iam primùm in lucem editum.*

* * *

* 2

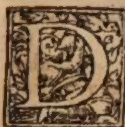

THOMAS NAOGEORGUS Lectoribus.

Dicta olim ueterum mixtim collegit ERASMVS,
Vnde ingens studijs prodijt utilitas.
Olim ea CONRADVS *nidis communibus aptè*
Disposuit, curis auxit & illa suis:
Vnde lucrum maius facies studiosa iuuentus,
Quòd certo inuenies condita quæque loco.
Scilicet ut prodest aptè digesta supellex,
Quum citius quicquid flagitat usus adest:
Sic habet in studijs, quum facta argutáque dicta
In classes retines quæque redacta suas.
Ergo LYCOSTHENEI *dignas persoluito grates,*
Cuius ita aßidua ritè iuuaris ope.

TITVLORVM, SIVE LOCORVM COMmunium Index.

A

de Ar

to

D

I

L

M

de Ser

ERRATA

fol.2.linea 3.Them iſtoclis 3.l.30.Plinius.f.4.l.4.miniſteriis.fo. 9.l.penult. Socratis.149.4.familiarem Peripateticis,Peripatetico.fol.325.linea vltima lege Quoniam.fol.546.l.2.inuita.

CANDIDO LECTORI PHILIPPVS BECHIVS.

PArs hominum præceps cæco iactatur amore,
 In res ambigua quæ leuitate ſcatent.
Eſt qui deſpiciat Muſas, puerilia tractans:
 Eſt qui virtutis dogmata ſancta neget.
Sunt quibus in vetitis mens eſt, quibus alea cordi,
 Rara fides quorum tangere corda poteſt.
Somniat hic gazas, lucta furit alter, & armis:
 Alter equis gaudens, ocia vana terit.
Aſt alii Veneris ſectantur caſtra potentis:
 Iunctaq; nectareis vina iocoſa cibis.
Claraque nonnulli iactant ſua ſtemmata auorum,
 Nomine qui ſolo progenieque tument.
Extollunt alii Pario de marmore tecta,
 Et mira artificis ſigna peracta manu.
Sed quoſdam fucus nimium titillat honoris,
 Ambitio multis exitioſa fuit.
Sic alium vexat lucri dementia turpis:
 Spes generat votis ſpem ſine fine ſuis.
Exultant alii blandas agitare choreas,
 Quæ tamen offendunt corda modeſta nimis.
Alter amat ſolidis vires celebrare lacertis,
 Alter amat læti prædia culta ſoli.
Plurima torquentur mortalia corpora morbis,
 A lauto ſolum multiplicique cibo.
Multæ hominum facies, ſic & diuerſa videntur
 Corda, nec eſt expers qui quoque labis agat.
Non virtus, pietas, mores curantur, & artes:
 Multorum fallax pectora ſenſus habet.
Ergo ſi vitam cupis emendare priorem,
 Ac ſtudiis rectè conſuluiſſe tuis:
Peſsima quo ſequeris ſtudio, nunc dirige mentem
 Sedulus ad veterum grandia dicta σοφῶν.
Sic fies (niſi fallar ego: ſed non ego fallor)
 Gloria Pegaſei, famaque certa chori.
Vix autem meliora potes pernoſcere ſcripta,
 Quàm tibi CONRADI lingua diſerta dedit.
Quæ ſparſim quondam celebris conſcripſit ERASMVS:

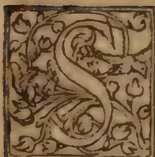
Hæc te miranda nunc breuitate docet.
Ac tibi distincto profert apophthegmata sensu,
Magnorum quæ sunt dicta probata virûm.
Quæ magna pariter cura digessit & auxit,
Vt ferret studiis commoda magna tuis.
E quibus haurimus doctrinæ semina veræ:
Hinc menti nostræ certa medela venit.
Quid diuina velit, quid sentiat ethica virtus,
Cernes, in certos ritè redacta locos.
Ergo boni velut agricolæ mala germina tollunt,
Plus ferat vt culmo liberiore seges:
Sic leuibus spretis, studiose hæc scripta reuolue,
Quæ sint formandis moribus apta malis.
Nec tibi sufficiat semel euoluisse libellum,
Quo ferre inde tibi commoda plura queas.
Ac veluti scintillam inflando adiuueris ore,
Continuò magnas elicis inde faces:
Insita sic animis virtutum semina cum quis
Excitat, vbertim luxuriare facit.
Dum potes hæc omni studio cole: sæpè morantem
Agricolam glebas rumpere, fallit ager.
Rumpe moras longas, quæcunque negocia fiunt
Serius, inuita mente videntur agi.
Virtuti inuigila semper, moribusque probatis.
Athea displiceant, nec malè gesta probes,
Cætera nam pereunt, & sunt obnoxia fato:
Sola manet virtus, ingeniique decus.
Quod superest, magni fac dona LYCOSTHENIS ampla,
Quæ sophiæ cultus ac monumenta docent.
Atque illum, vitæ dum spiritus ossa fouebit,
Integra semper relligione coles.
Et meritò, cum sit tam magno munere felix,
Laudabis meritum pectore & ore simul.
Qui tibi (si Deus annuerit, qui cuncta gubernat)
Et maiora dabit, pluraque fortè dabit.

APOPHTHEGMATVM LOCI COMMVNES,

[redacted]

De abstinentia.

Socratis dictum.

SOCRATES eum qui virtutem, tanquam patriam, intueri desiderabat, admonebat, vt abstinentissimam vitam agens, voluptates omnes, veluti Sirenes, fugeret. Stobœus serm. 3.

Eiusdem.

Socrates consulebat iis qui conuiuantes cupiditates frenare non poterant, vt abstinerent ab illis quæ persuaderent, vt non famescendo comederent, neq; sitiendo biberent. Hæc enim esse aiebat, quæ ventribus, capitibus atque animis noceant. Xenophon, de dictis & factis Socratis. Stobæus sermone 15.

Biantis.

Bias Prieneus beatum quidem eum esse dicebat, qui & diues esset, & cupitis potiretur. Sed eum qui nihil concupisceret, longè beatiorem fore. Maximus sermone 3. de Castitate.

Aristidis.

Aristides Milesius philosophus, quum Græcis tributa indixisset, tanto pauperior rediit, quantum absumpserat in peregrinatione. Atqui in tali genere functionis solent alii messem opimam metere. Eo magis ille cauit, ne quid suspicionis eiusmodi conflaret sibi. proinde suis impendiis rem gessit. Plut. in Græc. apoph.

Eiusdem.

Quum Themistocles irrideret Aristidis cõsilium, hoc agentis vt census esset in tuto, dicens eam laudem non esse viri, sed scrinii tutò seruantis aurum: deinde summam boni ducis laudem definiret, scire ac præscire hostium consilia: Et istuc, in-

quit, ô Themiſtocles faciendum eſt: ſed in primis oportet habere manus abſtinentes, atque hæc egregii ducis pręcipua laus eſt. Hoc ſermone taxauit Themiſtochis rapacitatem, & oſtendit, à publico bono abſtinendum eſſe omnibus. Plutarch. in vita Ariſtidis.

Anacharſis.

Anacharſis philoſophi ſtatuis atque imaginibus inſcribebatur, γλώσσης, γαστρὸς, αἰδοίων κρατεῖν, id eſt, linguæ, ventri, pudendis temperandum. Quòd maximorum malorum cauſa ſit lingua effrenis, & luxu nihil turpius, libido pecúdem ex homine reddat. Laert. lib. 1. ca. 9.

Zenonis.

Zeno Cittienſis ne per morbum quidem cibo magis delicioſo fruẽdum opinatus eſt. Igitur medico columbinum pullum conſulente, ipſe conſilii impatiens, non ſecus quàm Manem, ſi ægrotaret, curari ſe iuſsit. Nimirũ volebat, non ſe mollius tractandum, quàm ægrum aliquem ſeruum. Si enim abſq; precioſis alimentis recuperare ſanitatem ſerui poſſunt, quid idem nobis futurum prohiberet? Sanè indignum eſt, virum bonum vllo ſe ſeruo molliorem præſtare. Muſonius, in libro de Alimentis. Stobæus ſermone 15.

Democriti.

Democritus dicere ſolebat: Fortis eſt, non tantùm hoſtium, ſed & voluptatum victor. Stobæus ſermone 15.

Eiuſdem.

Democritus dicebat: Quemadmodum vnctio non quæ ſuauis eſt, aut longa, bona eſt, ſed quæ ſanat: ſic cibus, non qui ſuauis, aut multus, bonus eſt, ſed qui valetudinem tuetur. Maximus monachus ſermone 27.

Eiuſdem.

Idem dicebat, in capiendo cibo omnem celeritatem abeſſe oportere: hoc enim caninum eſt, beſtiámque magis quàm hominem decet. Maximus ſermone 27.

Epicuri.

Epicurus, cum quæreretur, qua quis arte diteſceret: Non ſi præſentibus adiecerit, reſpondit, ſed vſum ac neceſsitatem ſibi perſuaſam circunciderit. Stobæus ſermone 15.

Demoſthenis.

Demoſthenes dicebat, hoc eſſe perpetuũ ſapientis inſtitutũ, vt rationem cupiditatum dominam conſtituat. Stobæus ſer. 15.

Cyri

Cyri regis.

Cyrus Persarum rex dicere solebat: Hi qui repentinis abstinent voluptatibus, non id agunt vt lætentur nunquã, sed vt per hanc incontinentiam multo maiore in posterum tempus lætitia afficiantur. Brusonius libro primo, capite nono.

Alexandri Maced.

Alexander Macedo ob aquarum defectum in itinere siti laborabat: ei igitur cum fortè oblata esset galea aqua plena, vbi galeam in manus accepit, circunspiciens quos circa se habebat equites, demisso capite & fixis in potum oculis, ingustatam reddidit aquam. probatísque viris dixit: Si solus bibero, hos mœror instigabit. Bruso. libro 1. cap. 9.

Catonis.

Cato senior quanuis complures vrbes cœpisset, nihilominus tamen dicebat, hisce diebus quos in castris fuisset, nihilo plus accepisse, quàm quæ ex hostiũ agris comedisset ac bibisset. Plutarchus.

Eiusdem.

Cato senior: Neque, inquit, mihi ædificatio, neq; vas, neque vestimentum vllum in manu preciosum, neque preciosus seruus, neque ancilla. Si quid est quo vtar, vtar: si non est, ego sum, quo cuique per me vti atque frui licet. Brusonius libro primo, capite nono.

Pauli Aemylij.

Paulus Aemylius, insignis Ro. ex pecuniarum infinita vi, reperta in castris hostium, ipse quidem nihil sibi sumpsit: Tuberoni tamen genero phialam pondere quinq; drachmarum, fortiter gestæ rei præmium dedit. Atque hoc primum, aiunt argenteum vasculum in Aeliorum domum fuisse ingressum. Meminit huius Prinius libro 33. capite 11. Quanquam ait fuisse duo pocula: nec Tuberonem nominat, sed Caium Aelium. Vide Plutar. in Ro. apoph.

Iuliani Imperat.

Iulianus Imperator eunuchos. coquos, tonsores, eiecit è palatio. Rogatus quam ob causam: negauit sibi esse opus eunuchis, cum vxor decessisset: nec opus esse coquis, quòd simplicissimis cibis vesceretur. De tonsoribus dixit, vnum multis sufficere. Eras. libro 8. apoph.

Alexandri imperat.

Alexander Seuerus imp. cursore nunquam vtebatur, nisi ser-

uo ſuo, dicens: Ingenuum currere niſi in ſacro certamine non debere. Cocos item, piſcatores, fullones, & balneatores non habuit niſi ſeruos ſuos: nolens quenquam ingenuum ſordidis miniſteriis dehoneſtare. Aelius Lampridius.

Rodolphi imperat.

Rodolphus imp. cum in eo bello, quod contra Ottacarum Bohemiæ regem geſsit, potu laboraret cum toto exercitu, ferunt ruſtico (qui meſſoribus potum ferret) ablatam hydriam ſicera plenam, atque imperatori oblatam. Quam cum ille vidiſſet: Reddite, inquit, homini vaſculum ſuum. nam ego exercitui, non mihi ſitiebam. Sicque ſua abſtinentia partim exercitum eo potu refocillauit, partim ad ſitis patientiam inuitauit ſuo exemplo. Aeneas Syluius libro 3. commentariorum in res geſtas Alphonſi.

Alphonſi regis.

Alphonſus Aragonum rex, cum fugato iam Iacobi Caudolæ exercitu, ſine tentoriis ac commeatu (ſiquidem ex inſperato aduenerat) pernoctare ſub dio cogeretur, & Ioannes Eſernitanus Alphonſi ſtudioſus raphanum vnum, in tam magna militûm inopia, & panem vnum cum dimidio caſeoli Balearici, regi miſiſſet, recuſauit: Non decere, inquiens, imperatorem ieiuno exercitu mandere. Panormita li. 3. de rebus geſtis Alphonſi.

Vaſconis.

Pyrrhiniculus Vaſco peregrè iter faciens, cum ad meritoriam tabernam veniſſet, & appoſita eſſet cœna omni ex parte olitoria, cum vino dilutiſsimo, omniáque adminiſtrarentur quàm parciſsimè, finita cœna iuſsit ad ſe vocari medicum, ad mercedem capiendam. Igitur caupo cum reſpondiſſet: Ecquid malum, in viculo maximè agreſti medicum requiris? Ibi ille: Num ô bone, teipſum ignoras? quo ſit igitur merces operæ ſuæ par, medici precium accipe, non cauponis. Senſit autem, frugalitatem ſobrietatémque optimam hominis eſſe medicinam. Adrianus Barlandus.

Huc refer titulos Caſtitatis, Continentiæ, Frugalitatis; & Temperantiæ.

De abuſu rerum pernicioſo.

Ariſtippi.

ARiſtippus philoſophus doctiſ. delectatus aliquando inſigni vnguento: Malè ſit, inquit, malis cinædis, qui rem tam

bellam

bellam infamarunt: sentiens, multa per se bona, reiici culpa vtentium malè. Laer. libro 2.

Theodori Athen.

Theodorus Atheniensis cognomento ἄθεος, obiicientibus ꝙ doctrina ipsius multi redderentur deteriores: respōdit, id aliorum vitio accidere, qui doctrinam ipsius sinistra exciperent, quum ipse dextra porrigeret. Hoc hominum genere hisce temporibus plenus est mundus, quibus nihil tam circunspectè dici potest, quod non deprauent ad calumniam. Refert Plutarchus, in libello de Animi tranquillitate.

Diogenis.

Diogenes aliquando Platoni occurrit, caricas edens, eíque offerens dixit: Licet participem esse. quum acceptas edisset. Participem esse dixi, inquit, non deuorare, μεταςχεῖν εἶπον οὐ καταφαγεῖν. Hic iocus ad rem seriam potest accommodari, videlicet in eos, qui principis, præceptoris, aut parentum permissu abutuntur ad inconcessa. Veluti si quis admonitus, non esse inutile degustare dialecticam, totam vitam ei impendat studio. Dictum ita refertur à Laertio, vt dubites vter alteri obtulerit caricas. Laert. libro 6.

Epicteti.

Epictetus Stoicus philosophus, conspiciens quendam impuris moribus audacem, confidenti lingua, improbo tamen studio philosophiæ disciplinas cōtrectare, inclamabat deûm atq; hominum fidem, his verbis increpans hominem: O homo, vide quò mittas, num purgatum sit vas. Nam si ad arrogantiam ista immiseris, interierint: si computruerint, in vrinam aut in acetum vertentur, aut si quid his deterius. Sensit, eruditionem esse perniciosam, si in animum inciderit prauis affectibus corruptum: & quò quæque disciplina sanctior, hoc fit perniciosior, si contigerit improbo. Velut bono theologo nihil melius, malo nihil pestilentius. Eras. libro septimo apoph. ex Gellii libro 17. capite 19.

Promethei.

Prometheus, vir prudentissi. quum ignem è cœlis in terras deportasset, eúmque primum visum Satyrus complecti vellet, & exosculari: Heus, inquit, ni caues hirce, profectò dolebit tibi mentum. Admonens, etiam quæ natura pulcherrima sunt, maximéque necessaria, tamen fieri perniciosa, nisi rectè vtaris. Eramus 8. apoph.

De accusatione.

Demosthenis.

DEmosthenes iussus ab Atheniensibus, vt quendam accusaret, recusauit: sed facta in eum populi reclamatione, surrexit, ac dixit: Vos me, viri Athenienses, consultorem habebitis etiam inuiti: calumniatorem verò, ne si velitis quidem. Brusonius libro 1. cap. 16.

Ciceronis.

M. T. Cicero, parens ille eloquentiæ, in Cælium melius dis-serentem ac accusantem, quàm defendentem crimina, vrbanissimè bonam dextram, malam verò Cælium sinistram habere dicebat. Brusonius libro 1. capite 16.

Crassi.

M. Crassus cum leui de causa nunc accusator, nunc patronus in vna eadémque causa esset, Sicinius homo mordacissimus interrogatus, cur Crassum non ob id reprehenderet? Non facio, inquit, quandoquidem fœnum in cornu habet. Brusonius libro primo capite 16.

De admonitione.

Thaletis.

THales Milesius olim rogatus, quid esset facilè? Alterum, ait, admonere. Omnes, cum valemus, recta consilia ægrotis damus. Interpres perperam vertit, ab alio moneri, quum sit, ἄλλῳ ὑποτίθεσθαι, hoc est, alteri dare consilium. quis enim est tam stupidus, qui non admoneat alium? sed sibi pauci consulunt. Eras. lib. 7. apoph. ex Laert. 1.

Zenonis.

Zeno Cittieus philosophus, quodam in conuiuio immoderatius vorante obsonia, neque quicquam aliis reliquum facien te, piscem ingentem, qui apponebatur, è patina sustulit, quasi solus illum deuoraturus. Quum alter intuens Zenonem, significaret se mirari impudentiam: Quid, inquit, putas conuictoribus tuis accidere quotidie, si meam opsophagiam ferre non potes? Laert. lib. 7. cap. 1.

Eiusdem.

Quidam in conuiuio accumbens Zenoni, eum qui sub ipso sedebat, pulsabat pede. Zeno autem vicissim pulsabat illius genua, & ad ipsum conuersus: Quid (inquid) putas hunc pati,

qui

qui infra te accumbit? Ita multi offenduntur quamuis leui incommodo, quum alios ipsi maioribus afficiant, nec sentiant. Laër.lib.7.cap.1.

Anonymi.

Lacon quidam, cum à quodam audiuisset, Athenarum vrbem Græciæ fulcimentum esse: Mox, ait, totam Græciam ruituram, si tali fultura niteretur. Admonuit sic, vt ab omni luxu abstinerent, & tales essent, quales dicerentur. Plut. in apoph.

Diogenis.

Quidam in publico gestans longam trabem, per imprudentiam percusserat Diogenem, móxque ex more dixit, Caue. At Diogenes: Num, inquit, me vis iterum percutere? Alii sic narrant: Dicenti caue, baculum impegit in caput: & post ictũ adiecit, Caue: par pari referens, nam ante læsionem dicendum erat, Caue. Laer. lib. 6.

Leonis.

Quum Philippus adornaret bellum aduersus Byzantios, Leo adiit illum, percontans hunc in modum: Quid, inquit, accidit tibi Philippe, vt bellum instituas? Vt, inquit, tua patria, ciuitatum pulcherrima, huc adducatur, vt intelligat se à me diligi, eóque ad fores amasiorum meorum venio. Ad hæc Leo: At qui redamari cupiunt, haudquaquam cum gladiis venire solent ad fores amasiorum. Amantes enim non egent bellicis instrumentis, sed ciuilibus. Hoc dicto in diuersum flexo regis animo, patriam suam liberauit. Ita Philostrat.

Neronis.

Nero Romanorum Cæsar notatus est & à Dato Atellanarũ histrione, qui recitans canticum quoddam, *ὑγίαινε πάτερ, ὑγίαινε μῆτερ*, ita demonstrauit, vt bibenté natantémq; faceret, exitiũ C. Claudii & Agrippinæ significans. Nam Nero C. Claudium veneno sustulit, Agrippinam naufragio. Et in clausula cantici recitans, Orcus vobis ducit pedes, gestu senatum notauit histrio: subindicans, à Nerone imminere perniciem. Sueton.

Huc refer ea quæ sunt sub Tit. de Castigatione.

De adulatione & assentatione.

Pythagoræ.

Pithagoras potius gaudendum redarguentibus, quàm assentantibus dicebat: quos etiam hostibus deteriores iudicabat. Stob. serm. 12.

Aristidis.

Aristides dicere solebat: Ita est ingenium hominum, vt facilè admittant eos, qui sciũt obsequi ac inseruire studiis cuiusq;. Hi enim soli iam benigni, ac verè viri æstimantur. At contrà videre est, quàm rigidi putentur, qui ab omni assentandi studio alieni, modestiam inducere moliuntur. Stobæus.

Aristippi.

Aristippus cum malè audisset a Diogene, quòd Dionysium coleret: Si Diogenes, inquit, sciret vti regibus, non vesceretur crudis in dies oleribus. Idem.

Antisthenis.

Antisthenes satius esse dicebat, incidere in coruos, quàm in parasitos. Hi enim viuentis animum corrumpunt: illi solum mortui corpus. Stob. ser. 12. Laert. lib. 6. cap. 1. Brus. lib. 1. cap. 7. Hoc alii Diogeni adscribunt.

Eiusdem.

Idem aiebat, vt meretrices bona omnia præter mentem & prudentiam suis amatoribus imprecantur, eodem modo adulatores iis quibus cum agunt. Stob. serm. 12.

Democriti.

Democritus dicere solebat, rectè quidem facta laudare, honestum esse: mala verò laudibus vehere, adulterini esse animi, & impostoris. Stob. ser. 12.

Cratetis.

Crates Thebanus parasitos *συγκαταινωσιφάγος* appellabat (quasi quis Latinè connuepulones dixerit) quòd omnium dictis facilè inter epulas annuant. Stob. ser. 12.

Eiusdem.

Idem ad opulentum adolescentem, quem parasitorum comitabatur turba: Adolescẽs, ait, miseret me tuæ solitudinis. Stob. serm. 12.

Eiusdem.

Idem, eos qui cum adulatoribus viuerent, aiebat esse desertos, non aliter, quàm vituli sunt inter lupos. Neque enim illos adesse quos oportet: neque cum iis qui adsunt habere societatem, quum sint insidiatores. Laer. lib. 6. cap. 5.

Biantis.

Colax Bianti stupido sic adulatus est: Plus bibisti quàm rex Alexander. Quod in Alexandro turpissimum erat, illi laudi tribuit. Neque enim statim laude dignum est, quod fit à principibus.

cipibus.Eras.lib.8.Apoph.

Bionis.

Bion eos qui auscultarent adulatoribus, dicebat esse similes amphoris, quæ auribus circumaguntur. Eras.8.Apoph.

Eiusdem.

Bion interrogatus, quod esset animal omnium maximè noxium? Si de feris, inquit, percunctaris, tyrannus: si de mitibus, adulator. Laer.lib.1.cap.6.

Diogenis.

Diogenes Cynicus, Oratores qui in summo precio apud Athenienses habebantur, vocabat turbæ ministros: quòd ad gratiam loqui cogerentur, ac seruiliter adulari stolidè multitudini. Laer.lib.6.

Eiusdem.

Idem, Orationem blandam, non ex animo proficiscentem, sed ad gratiam compositam, vocare solebat melleũ laqueum, quòd blandè amplectens hominem iugulet. Laer.lib.6.

Eiusdem.

Idem aiebat, in assentatione, veluti sepulchro aut statua quapiam, nomen solum amicitiæ inscriptum esse. Stob.ser.12.

Eiusdem.

Interrogatus Diogenes, quænam bestia morsum haberet omnium nocentissimum, respondit, si de feris interrogas, est obtrectator: si de mansuetis, est adulator. Nam obtrectator quidẽ præ se fert odium, adulator autem sub amici persona multo lædit grauius. Laert.lib.6. Stob.& Brus.lib.1.

Eiusdem.

Græci, si cui precantur exitium, iubent adire ad coruos, *ἐς κόρακας*. At Diogenes dicere solebat, multo periculosius esse incidere in assentatores, quàm in coruos. Dicti iucunditas perit nobis, quæ est in Græcarum vocum affinitate. Nam illi *κόρακας* appellant coruos, & vnica literula mutata *κόλακας* adulatores. Hoc dictum tribuitur & Antistheni. Laer. Eras.

Eiusdem.

Interrogatus, ob quę facta canis nomen vulgo sortitus esset: Quoniam dantibus blandior, inquit, non dantibus oblatro, malos etiam mordeo. Laert.lib.6.

Eiusdem.

Diogenes Aristippum philosophum & Socratis discipulum vocabat regium canem, quòd Dionysio Siciliæ tyranno adula-

retur. Est enim canis animal ad adulationem & assentationem promptissimum Laer.lib.2.cap.8.

Epicteti.

Epictetus audiens quendam adulatoribus facile suas aures præbentem: Corui, ait mortuorum cadaueribus oculos euellunt, neque id iniuria. nullus enim vita functo luminis vsus est. At adulatores viuentium animos corrumpentes, omnem illis visum adimunt. Stob. Antonius in Melissa part.1.ser.52. Maximus ser.52.

Themistij.

Themistius philosophus cum videret Iouiani Romanorum imperatoris aulam assentatoribus planè refertam esse, perfacetè atque luculenter illos irridens, ex moribus deprehendi ait, purpuram ipsos magis quàm Deum colere. Nicephorus Callistus lib.10.cap.42.histor.Eccles.

Platonis.

Plato, cum Diogenem offendisset, olera lauantem, dixit illi ad aurem: Si Dionysio morem gessisses, profectò non lauares olera. Diogenes vicissim Platoni in aurem ait: Si tu lauares olera, Dionysio non inseruisses. Laer.lib.6.

Demosthenis.

Demosthenes adulatorem in hoc differre dicebat à coruo, quòd hic mortuos, ille viuos deuoraret. Apud Græcos autem lepida paronomasia est inter κόραξ & κόλαξ. Simile est ei quod de Epicteto iam retulimus. Antonius in Melissa, part.1.ser.52. Maximus serm.11.

Isocratis.

Isocrates adulatores, vt impostores, odio esse habendos suadebat. Creditores enim vtrique in re quauis sibi credita fallũt. Stob.serm.12. Maximus ser.11.

Philonis.

Philon dicere solebat, fraudulentos adulatorum sermones auersandos esse, qui cum animæ rationem haberent, veritatem in rebus perspicere non sinant. Aut enim laudant vituperanda, aut vituperant sæpe quæ omnem laudem excellunt. Anto.in Melis.sermone 52. Max.sermone 11.

Apollonij.

Apollonius rogatus à rege Babyloniæ, qua ratione quietè imperio frui posset? respondit: Si paucis credideris. Voluit autem nihil aliud hoc indicare dicto, quàm nihil in administrando reg

do regno deterius esse, quàm si delatoribus & assentatoribus aures facilè præbeantur. Bruson. lib. 3. cap. 13.

Pasieni.

Crispus Pasienus dicebat, adulationi non esse claudendum ostium, sed aperiendum, verùm vt solet amicæ: quæ si impulit, grata est: gratior, si effregit. Sensit, non probandos eos, qui prorsus non ferunt vllam adulationem: quam vt affectare turpe est, ita ingerentem se non oportet omnino repellere. Prodest enim in hoc, vt homo perspiciat qualis esse debeat. Eras. lib. 8. Apoph.

Photionis.

Photion Atheniensis, Antipatro petenti vt in gratiam suam faceret quiddam, quod cum iustitia non conueniret: Non potes, inquit, ô Antipater, Photione simul amico & adulatore vti. amicus enim non ad quiduis obsequitur, adulator autem in omnibus obsecundat. Plut. in Græcorum apoph. Anto. in Melis. Max. serm. 11.

Aristonymi.

Aristonymus sæpenumero dicere solebat: Ligna, dum augent ignem, consumi ab ipso: Opes, dum alunt adulatores, ab eis ipsis perire. Stob. ser. 12.

Demarathi.

Demarathus, postquam cum ipso colloquium Orontes habuisset asperius, cuidam dicenti, Asperius tecum egit Orontes, ô Demarathe: Nihil, inquit, in me peccauit. Siquidem qui ad gratiam colloquuntur, hi lædunt: non qui durius, cúmque maleuolentia verba faciunt. Intellexit vir prudens, nihil esse nocentius blandiloquio: quod vt non fallat, reddit hominem insolentiorem. atqui ex odio durius loquitur, adeò non lædit, vt interdum prosit etiam, ei præsertim qui nouit ex inimico decerpere fructum aliquem. Plut. in Laconicis.

Artaxerxis matris.

Parysatis, Cyri & Artaxerxis mater, præcipere solebat, vt rex palam ac liberè loquuturus, verbis byssinis vteretur: hoc est, magnificis ac mollibus. talis enim decet regem oratio, qualis est amictus. Eras. lib. 5. Apoph. ex Plutarchi regum & imperatorum apophthegmatibus.

Chirosophi.

Chirosophus Dionysii adulator, quum videret regem cum aliquot familiaribus ridentem, ipse quanquam longo abesset in

ſet interuallo,nec audiret, pariter riſit. Rogauit Dionyſius,nũ audiret quæ dicerentur? negauit. Quur igitur, inquit, rides? Quoniam perſuaſum habeo,quicquid iſtuc eſt quod inter nos agitis,eſſe aliquid ridiculum. Ridicula Græcis dicuntur interdum,non deridenda,ſed feſtiua.Eraſ.6.apoph.

Clitophi.

Clitophus Philippo iacienti in ipſum ſcommata, & admodum hilari:Ergo poſthac,inquit,te non alam.Lepidè inuertẽs rem, nam reges in hoc alunt paraſitos,vt illorum dictis exhilarentur.Quod ſi ipſi reges inter ſe norint ludere,& in alios ridicula dicere,nihil opus ſit paraſitis, quum ipſi norint paraſitos agere,alioqui paraſiti magis alunt reges, quàm reges paraſitos.Quanquam Plutarchus in Sympoſiacis ita refert.οὐκ ἐγώ σε τρέφω,id eſt,non ego te alo:notans regem,quòd verſa rerum vice pro rege ageret morionem:Tu me alis,vt ridiculis dictis te exhilarem,non ego te.Eraſ.6.apoph.

Eudæmonici.

Alexander habebat Eudæmonicum philoſophum, ſed quouis paraſito adulantiorem.Hic quum aliquando tonaret vehementer,adeò vt omnes expaueſcerent,dixit Alexandro, Quin tu tale quippiam facis Alexander,fili Iouis? At ille non ferens tam abiecti philoſophi vocem,ridens ait:Nolo enim formidabilis eſſe,quemadmodum tu me doces, qui ſatraparum ac regum capita me iubes ſuper cœnam apponere. Sic Athenæus. Plutarchus in vita eius,ſecus aliquanto: Quid mihi ſuccenſes, quòd piſces apponam in conuiuio, ac non potius ſatraparum capita? Eraſ.lib.6.apoph.

Alexandri Maced.

Alexander magnus cum in Hammonis templum veniſſet, ſacerdos grandæuus illum ſalutauit:Salue fili,& hanc ſalutationem à Deo habeas. Tum Alexander:Lubens ô pater excipiam eam ſalutationem,& poſthac lubens tuus ero filius, ſi mihi totius orbis imperium conceſſeris.Sacerdos autem cum ſe intro recepiſſet, quaſi deum conſuleret,reſpondit:Iouem id promittere quod petiiſſet.Iterum ab eodem ſcire cupiebat Alexãder, num eorum aliqui ſupereſſent,qui patrem Philippum interfeciſſent?ad quæ ſacerdos ait:Interfectores iamdudum dignas dederunt pœnas,qui Philippum occiderunt, ſed patri tuo nemo mortalium poteſt tendere inſidias.Tales ſunt hodie adulatores qui ſub prætextu pietatis,blandiloquio principes terrarum ſeducunt

ducunt, dum eos quasi deos extollunt, & mira adulatione ad quiduis tentandum extimulant, nullam aliam ob causam, quã vt ita principibus placeant: vt tamen nihil de dignitate, potestate, & autoritate illis decedat. Hanc historiam fusius leges apud Plut. in vita Alex.

Demetrij.

Libertinus quidam prædiues, facilem sibi fuisse viam aiebat ad diuitias, posteaquam pœnituerat ipsum bonæ mentis. Sed hanc illiberalem vocem Demetrius grauiter castigauit, apud Senecam, per ironiam: ostendens commodissimam ad parandas opes viam, si quàm impudentissimè aduletur. Eras. libro 8. apoph.

Clitonis.

Quum Alexandrum se ob Cliti necem discruciantem videret Clito, inquit, Contigit iustitia quæ diis assidet: persuadere cupiens, quicquid à rege fieret, ius fasque esse. Nam & Alexander pro deo se haberi sustinebat. Laer. lib. nono, capite decimo.

Nicesiæ.

Nicesias Alexandro abigenti muscas, quòd ab illis diceret se morderi: Magis, inquit, ab aliis, quæ plus tui habent, gustato sanguine. Adulatores notauit, vt omnibus muscis plus sugentes. Eras. lib. 6. apoph.

Melanthi.

Melanthus Alexandri Pheræi parasitus, interrogatus quomodo fuisset interfectus Alexander, Per coxam, inquit, in meũ ventrem: Sentiens, idem vulnus etiam suo inflictum ventri, cui iam erat esuriendum, mortuo qui consueuerat alere. Bruson. lib. 5. cap. 9.

Planci.

Plancus aiebat, non esse occultò aut dissimulanter blandiendum, quod periret procatia si lateat. Sed fortasse pro procatia, quod erat scriptum, legendum est procatio, vt sit sensus: Adulator vt procus captat gratiam: procus autem si tam rectè ambiat, vt puella non sentiat, perdit operã. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Ciceronis.

Quum Crassus dixisset, Neminem Crassorũ Romæ vixisse diutius annis sexaginta, deinde pœnitens eius sermonis diceret: Quid mihi accidit vt hoc dicerem? M. Tullius, Sciebas, inquit, Romanos hoc libenter audituros, & ista via venisti ad rempub. gubernandam: duo significans, & Crassorum nomen inuisum

esse

esse Romanis,& illum non virtute, sed blandiendo prouectum ad honores. Eras.4.apoph.

Constantini imp.

Constantinus Romanorum imp. spadonum atque assentatorum in principum aulis tantus erat hostis, vt eos tineas atque sorices palatij appellare crebrò sit solitus. Nicephori interpres & scholiastes, libro octauo, cap.54. Ecclesiasti.hist.

Sigismundi imp.

Sigismundus imperator, assentatores se veluti pestes odisse cum diceret, Brunonius Neronensis respondit: Tamen nullum genus hominum magis amas, quā adulatores. Tum Sigismundus: Vincis sanè, inquit. Ita enim natura comparatum est, vt cū vitādos esse adulatores dicimus, tum maximè illis hæreamus. Nam nec tu mecum tam diu fuisses, nisi meis moribus blandiri assueuisses. Aeneas Syluius de dictis Sigismundi & Friderici impp.

Eiusdem.

Idem, cum adulatores odio haberet, supra modum eum laudanti, & Diis similem esse dicenti, alapas dedit: dicentique illi, Cur me cædis Imperator? Cur me, inquit Sigismundus, mordes adulator? Aeneas Syl.lib.2. Commen. de reb.gest. Alphonsi.

Alphonsi regis.

Alphonsus Aragonum & Siciliæ rex, adulatores lupis haud absimiles esse dicebat. Nam quemadmodum lupi titillando & scalpēdo asinos vorare soliti essent: ita adulatores ad perniciem principum blanditiis simul ac mendaciis intendere. Ant. Panormita. de reb.gest. Alphonsi lib.3. & Aen. Syl. de eius dictis.

Eiusdem.

Idem ex Sicilia nauigans, cum vidisset garrias aues triremē circumuolantes, attentasque si quis bolus è triremi decideret, certatim illum arripere: quæque arripuisset, celeriter illam aufugere: conuersus ad suos, dixisse fertur: Persimiles sunt his garrijs purpurati & curiales aliquot mei. Simulac enim aliquod munus aut beneficium dimicantes inuicem à me acceperint, profugiunt. Notauit autem elegantissimè assentatorū mores, qui vbique præstò sunt, dum quod accipiant, habemus in promptu: quo ablato, refugiunt, nunquam nisi vrgente necessitate redituri. Panormit. lib.1. de rebus gestis Alphonsi.

Cossæ.

Balthasar Cossa, qui pontificatum adeptus maximum,

Ioan

Ioannes tertius & vicesimus dictus est, sæpenumero supra modum laudatus, inquit: Quamuis ficta de me dici sentiam, tamen ijs quæ præclarè de me prædicantur, plurimum oblector. Vnde sunt qui putant, non probandos esse, qui prorsus non ferunt vllam adulationem, quòd in hoc prosit, vt intelligat laudatus, qualis esse debeat. Aeneas Syl. libro 1. de dictis & fact. Alphonsi.

De adulatoribus non admittendis.

Timonis.

Timon Nicæus, insignis philosophus, cum vidisset Arcesilaum inter assentatores euntem: Quid tu, inquit, venisti huc, vbi sumus nos, qui liberi sumus? Sensit vir prudentissimus, libertati nil magis obstare, quàm assentatores. Refert Laer. lib. 9. cap. 12.

Antigoni.

Hermodotus, Antigonum in carmine scripserat Iouis filiũ. Is hoc legens: Istius, inquit, rei nequaquam mihi conscius fuit Lasanophorus ille. perquam facetè ridens poeticam adulationem, pariq; modestia sui generis humilitatem agnoscens. Lasanum autem matula fictilis est. Quod si Iouis erat filius, ea res hactenus fefellerat & seruum matulam in cubiculo ferre solitum, & Antigonum filium. Plutarch. in Apoph.

Alexandri.

Aristobulus historicus librum conscripserat de rebus ab Alexandro Macedone gestis, in quo multa supra veri fidẽ adulantissimè affinxerat, eum quum illi in nauigatione recitasset, Alexander arreptum è manibus librum, in fluuium Hydaspen demersit. & ad Aristobulum cõuersus: Tu, inquit, dignior eras, vt eodem præcipitareris, qui solus me sic pugnantem facis, ac vel vno iaculo interficis elephantem. Eras. lib. 8. Apoph.

Eiusdem.

Idem rupe capta, quum amici dicerent, illum egregijs gestis Herculem superasse: At ego, inquit, meas res gestas in imperio ne verbo quidem cũ his quæ gessit Hercules arbitror cõferendas. Adulabantur illi, sed huius animo nulla satisfaciebat adulatio. Plutarc. in Apoph. regum & imperat.

Ciceronis.

Marcus Tullius Cicero, cuidam nuncianti, Cæsaris amicos esse tristeis: Hoc dicis, inquit, illos Cæsari malè cogitare. Irrisit adulan

adulantem nuncium, quasi Cæsariani rebus suis diffiderent, me tuerentque Pompeium. Plutar. in Romanor. apoph.

Augusti.

Augustus Romanorum imp. Tarraconensibus pro læto ostento ei nunciantibus, quòd in eius ara palma esset enata. Apparet, inquit, quàm frequenter accendatis. Quod illi dijs tribui volebant, ille tribuit illorum negligentiæ, qui nunquam in ara Cæsaris adolerent incensum. Eras. 4. apoph. ex Suetonio.

Sfortiæ.

Quum quidam apud Sfortiam, vt eius sibi gratiam compararet, Tartaliam accusaret, quòd in conuiuio quodam eius famam criminose lacerasset: Sfortia animaduertens adulatoris improbitatem, Non opus est, inquit, vt hac in re multum persuadẽdo me labores, quum Tartalia omnibus maledicat. Peracutè delatorem auertẽs simul, & sua vitia Tartaliæ obiectãs. Paulus Iouius de reb. gest. Sfortiæ. cap. 85.

Furnij.

Furnius Antonii partes sequutus fuerat. At posteaquam victoria cessit Augusto; metuens sibi, subornauit filium, qui à victore veniam peteret. Petiit, & impetrauit. Tum Furnius his verbis gratias Cæsari egit: Hæc vna ô Cæsar abs re mihi facta est iniuria, effecisti vt mihi & viuendum & moriendum sit ingrato, significans, tantam esse eius beneficii magnitudinem, vt nulla ex parte par esset referendæ gratiæ. Reprehensionis colore blanditus est principi. Eras. 8. Apoph.

De adulantium libertate.

Arcadionis.

ARcadion adulator, odio Philippi Macedonis spontè deseruit patriam. Euenit autem, vt Philippo Delphis agente, & ipse adesset. Eum ergo rex accersitum rogauit, Quousque fugies Arcadion? Donec, inquit, peruenero, vbi nemo norit Philippum. Quis non miretur eam libertatem in adulatore? Sed hac libertate delectatus rex, vocauit illum ad cœnã, itaque cum eo in gratiam rediit. Quanquam libertati suberat adulatio, subindicans Philippum nusquam non esse celebrem. Eras. lib. 6. Apoph.

Agidis.

Agis Argiuus adulator, videns Alexandrum ingentia munera dedisse cuidam rediculo, exclamauit: O rem vehementer absur

absurdam. Quum Alexander hac voce excitatus, dixisset, Quid tu ais? Fateor, inquit Agis, me pati non posse, quum videam vos è Ioue prognatos omnes pariter assentatoribus delectari. Siquidem & Iupiter Vulcanum habet pro morione: & Hercules Cercopibus, & Bacchus Silenis delectari consueuit. Tales videmus & apud te magni fieri. Pestilentissimum adulationis genus, sub libertatis imagine blandiri. Eras. 6. Apoph.

Anonymi.

Tiberio senatum ingrediente, surgens adulator quidam, exclamauit, esse liberè loquendum, nec reticenda quæ ad Rempublicam attinerent. Erectis ad hāc vocem omnibus, ipso etiā Tiberio attento: Audi, inquit, Cæsar, in quo te reprehendimus omnes, licet nullus audeat palàm fateri. Impendis teipsum nobis, corpus tuum diurnis nocturnísque laboribus & curis pro Repub. conficiens. Huiusmodi multa quum diceret, sub libertatis prætextu turpiter adulans, C. Seuerus subiecisse fertur: Ista tanta libertas hunc hominem dabit exitio. Eras. libro 6. Apoph. Brus. lib. 3. cap. 16.

De adulterio

Thaletis.

THales Milesius adultero sciscitanti, an abiuraturus esset adulterium? Non est, inquit, periurium adulterio peius. Significans, illum stultè dubitare de peierādo, qui facinus periurio par non dubitasset committere. Eóque in atrocibus sceleribus nihil ponderis habet iusiurandum. Quisquis enim audet dare venenum, audebit & cum periurio inficiari. Laert. lib. 1. Brus. lib. 1. cap. 4.

Adulteros, pete ex titulo de Libidine & Scortatione.

Diogenis.

Quum quidam Diogeni referrent, Didymonem mœchum comprehensum: Dignus est, inquit, ex ipso nomine suspendi. Porrò didymi Græcis testiculi dicuntur: ab his igitur, vnde nomen habebat, & quibus peccauerat, vult eū suspēdi. Laert. li. 6.

Demosthenis.

Demosthenes Demadi oratori dicenti, Sus Mineruam, per scomma adulterium Demadi exprobrans: At ista Minerua (inquit) nuper in adulterio deprehensa est. Brusonius libro primo, capite 4.

Geradæ.

Lycurgi temporibus tanta erat apud omnes vxorum pudicitia, tantúmque aberant ab ea facilitate quæ pòst inuasit, vt prius esset incredibile, adulterii crimen apud Spartanos inueniri. fertúrque dictum cuiusdam vetustissimi Spartani Geradæ, qui rogatus ab hospite quodam, quid pœnarũ darent apud Spartanos adulteri? neque enim videre se quicquam super hac re sancitum à Lycurgo: Nullus, inquit, ô amice apud nos adulter est. Quum ille subiecisset, Quid igitur, si existat? Dabit, inquit, bouem tantum, vt porrecto vltra Taygetum mõtem collo, bibat ex Eurota. Cúmque ille ridens dixisset, Fieri non potest vt tantus bos inueniatur: Et quo pacto, inquit Geradas, Spartæ existat adulter, in qua diuitiæ, delitiæ, & corporis ascititicius cultus probro habentur: contrà verecundia, modestia, ac obedientiæ magistratibus debitæ obseruatio, decori laudíque dantur? Prudenter intellexit Geradas, ibi non posse nasci vitia, vbi non admittuntur vitiorum seminaria: eáque vbique iacere, quibus pro honore tribuitur ignominia. Atque hæc est clementissima ratio medendi prauis moribus, excitandiq; virtutis studium. Plut. in Laconicis apoph. Brus. lib. 1. cap. 4.

Dionysij.

Dionysius senior quum intellexisset filium, cui principatum relicturus erat, ingenui viri coniugem adulterasse, iratus interrogauit, an vnquam tale quicquam in patre comperisset? Hic adolescens: Tu enim, inquit, non habebas patrem regem. Nec tu, inquit Dionysius, filium regem habiturus es, ni talia perpetrare desinas. Tyrannus in filio dignum exhæredatione crimen iudicabat adulterium, qui hodie magnatum ludus est. Plutarc. in regum & imperatorum apoph.

Alexandri.

Quum puella multa nocte ad Alexãdrum esset deducta, cum eo dormitura, rogauit rex, vbi fuisset tam diu? illa respondente, se expectasse donec maritus isset cubitum: ministros accitos acriter obiurgauit, ac, Reducite, inquit, hanc: parum enim abfuit, quin vestra culpa fuerim factus adulter. Egregium castitatis exemplum, tum in iuuene, tum in rege. Nam apud illos simplex stuprum pro nullo crimine habebatur. Apparet autem tum fuisse morem, qui adhuc durat in Italia, vt vxores secubarent à viris, nisi si quando vocarentur. Plutarch. in regum & impera. apoph.

Pont

Pontidij.

Pontidius interrogatus à quodam, qualem existimaret, eum qui in adulterio deprehenderetur: Festiuè, Tardum respondit. Brusonius lib.1.cap.4.

Syllæ.

Syllæ libertus, cui Fausti nomen erat, cùm intellexisset sororem eodem tempore duos mœchos habere, Fuluium Fullonem videlicet, & Pomponium cognomento Maculam, notans perridiculum eius adulterium: Miror, inquit, sororem meam habere maculam, cum fullonem habeat. Brusonius Contursinus lib.1.cap.4.

De adulterio cum deformosissima commisso.

Anonymi.

QVidam quum adulterum apud deformem vxorem deprehendisset, Miser, inquit, quæ tibi fuit necessitas? Primum hic editum est nobis moderationis exemplum. Quis sibi temperet in adulterum deprehensum? Hic potius videtur misertus hominis, qui graui quapiam necessitate videretur huc compulsus, vt cum deformi rem haberet. Neque enim verisimile erat, adulterum voluptatis gratia sese in hoc discrimen coniecisse. Plutarch. in Laconicis.

Byzantij.

Byzantius quidam, quum mœchum in vxore deformi deprehendisset: Miser, inquit, quid opus erat Sapragoræ dote? Significans, fœminæ tam deformi non futurum fuisse qui concumberet, nisi dote conductum. Nunc, quum illa nacta esset gratis adulterum, quid opus erat Sapragoræ marito dare dotem, quum esset qui gratis hoc faceret? Eras. 6. apoph.

De adulterij remedio.

Cratetis.

CRates Thebanus philosophus, filium Pasiclem, simul vt excesserat ex ephebis, perduxit ad ancillæ domicilium, dicens: Hoc tibi est patrium coniugium. Nam mœchi tragici præmia referunt exilia, ac cædes: comici scortatores, ex luxu ac temulentia lucrifaciunt insaniam. Sensit, quasi tragicam esse rem adulterium, quòd huius ferè atrox sit exitus: vti scortis, rem esse comicam. id enim non punitur supplicio capitis. Sed

tamen qui depereunt in meretricem, in comœdiis inducuntur insanis similes: at cum ancilla tua rem habere, nihil est periculi. Hoc accipiatur velut ab ethnico dictum. Laert. libro 6. capite 5. & Eras.

Antisthenis.

Antisthenes philosophus, conspicatus aliquando mœchum fugientem, insequentibus qui illum comprehenderent: Infelix, inquit, quantum periculum vnico obolo vitare poteras. Sentiens, scorti cõgressu libidinem sedari potuisse, quum nunc de vita periclitaretur. Laert. lib. 6. cap. 1.

De ægrotatione.

Antigoni.

ANtigonus rex Macedonum, à graui morbo posteaquam conualuerat: Nihilo peius est, inquit. siquidem hic morbus submonuit nos, ne animo efferamur, quum simus mortales. Quis docuerat Ethnicum regem, philosophiam Christiano dignam animo? Deplorabant amici ceu magnum malum, quod tam grauiter ægrotasset: ille interpretatus est, ex morbo plus accessisse boni quàm mali. Corpus extenuarat, sed animũ reddidit modestiorem: corporis robori nonnihil detraxerat, sed animo detraxit insolẽtiam, morbum longè periculosissimum. Proinde non pessimè res habet, quum leuior morbus arcet pellítve maiorem. Recitat Plut. in Apoph. regum, & Eras. Verùm hoc idem dictum alii etiam Alexandro adscribunt.

Ionis.

Ion Sophista dicere solebat, rem morosam esse ægrotationem. Nam ægrotis & vxor molesta est, & medicum incusant, & lectulum molestè ferunt. Ex amicis etiam si quis accedit, grauis est: & qui discedit, molestus. Plilostratus, & Brusonius libro 4. cap. 20.

Itami.

Itamus miles apud Antigonum militabat, qui corporis aduersa valetudine cum laboraret, rogatus à rege palloris causam, ægritudinem incognitam causatus est. Rex verò animi magnificentia ductus, iubet remedia adhiberi ad eum sanandum. Restitutus igitur sanitati miles, postea omnia contra mortem pericula vitabat. Rogatus verò à rege mutationis causam, ait: ô rex, tu me minus audacem fecisti, quòd iis malis me

me vindicasti, quibus vita à me mea contemptui habetur. Sensit miles, ægritudinem hominibus in eo prodesse, vt omnia fortunæ bona, & ipsam etiam vitam miseram & ærumnosam contemnant, qua, cum sani sumus, in nostram perniciem abutimur. Brus. lib. 4. cap. 15.

Anaxarchi.

Anaxarchus cognomento Eudæmonicus, ridebat Alexandrum, quòd seipsum Deum faceret. Cum autem aliquando in morbum incidisset Alexander, & ei medicus sorbitionem imperaret fieri, ridens Anaxarchus, inquit: At nostro deo spes omnis in sorbillatione patellæ posita est. Irridet Philosophus Alexandrum regem, qui ob fortunam propitiam, & res tam fœliciter gestas, Deum se esse putabat. At ostendunt humanæ vitæ miseriæ, & incommoda quæ indies nos circunueniunt, nos homines esse fragiles: quo fit, vt admoneamur subinde, ne ex hominibus nos deos esse fingamus, nullis malis obnoxios. Aelianus lib. 9. de Var. hist.

Theodorici episcopi.

Theodoricus Coloniensis ecclesiæ pontifex, prudẽtia & authoritate inter electores imperii facile princeps, quærenti Sigismundo Cæsari, quónam pacto fœlicitatem consequi posset? Inter mortales, ait, frustra requiris. Petenti rursum, ad cœlestem illam quo itinere pergeret? Rectà, inquit. Instanti tertiò, quid agens rectà vaderet? Si vitam tuam ita institueris, duxerisque, inquit, vt facturum te promisisti, dum calculus, aut podagra, siue alia valetudo aduersa acrius te oppressit. Docuit autem, morbum monere nos ad capessendam meliorem vitam. Aeneas Syluius libro 2. commentariorum de rebus gest. Alphonsi.

Plura inuenies titu. de Morbis, Sanitate, & Valetudine bona.

De æmulatione.

Ethoclis.

Ethocles Lacedæmonius dicebat, duos Lysandros Spartam ferre non posse. Et Archestratus Atheniensis dicebat, duos Alcibiades in ciuitate Atheniensium tolerari non posse. Adeò, tametsi diuersi & contrarii, tamen erant intolerabiles. Aelianus libro 11. de Varia historia.

Aristotelis.

Aristoteles Stagirites, quum Xenocratis æmulatione cœpisset habere scholam, hoc carmen vsurpauit:

Αἰσχρὸν σιωπᾷν, Ξενοκράτην δ' ἐᾶν λέγειν.

id est. Silere turpe, ac Xenocratem pati loqui. Alii pro Xenocrate, ponunt Isocratem. Laert. lib. 5. cap. 1.

Alexandri.

Alexandro Magno cum datum esset scriniolum, quo nihil inter opes Darii preciosius pulchriúsve repertum est, & quæreretur in quémnam vsum destinandum esset: aliis aliud suadentibus dixit, Huic optimè seruandus dabitur Homerus, sentiens, nullum esse thesaurum illo preciosiorem. Ita visum est iuueni, qui se totum ad exemplar Achillis componebat. Plutar. in Alexand.

Vide infrà titulum de Imitatione.

De Aenigmatibus.

Hortensij.

HOrtensius orator defensionis mercedem à Verre acceperat Sphingem argenteam. is quum M. Tullio obliquius quiddam & inuolutius loquuto dixisset, Non didici soluere ænigmata: Atqui, inquit Cicero, Sphingem habes domi. Nota est fabula de monstro Sphinge, quæ præmiis propositis edebat ænigmata: non soluentibus autem, mors erat præmium. Plutarch. in Romanor. apoph.

Ciceronis.

M. T. Cicero, ænigmate lusit in matrem Pletorii, qui Fonteium accusabat, dicens eam, dum viueret, ludum, mortuam magistros habuisse: notans, quòd dum viueret, infames ad eam fœminæ commeare solebant: post mortem verò bona eius venibant. Sermo videtur & absurdus, & præposterus. Nam qui ludos habent, ipsi magistri sunt, & discipulos habent. Magistri autem dicuntur non solùm qui docent, verumetiam qui regunt. Eras. lib. 4. apoph.

Vide infrà, Argutias Dialecticas, & Sophismata.

De æqu

De æqualitate.

Themistoclis.

THemiſtocles Athenienſis, facilitate morum multos ciuiũ ſibi conciliarat, atquè hinc popularem potentiam eſt adeptus. Itaque cuidam ipſum admonenti, Bene principatum geres Athenis, ſi cunctis æqualis & communis eſſe voles: reſpondit, Nunquam ei ſellæ inſederim, vnde nihilo plus à me ferrent amici quàm alieni. Plutarch.

Diogenis.

Diogenes Cynicus, cum egeret pecuniis, eas ab amicis accipiebat. At cum à quibuſdam ob id ſuggillatus eſſet, quòd præter philoſophi dignitatem, mendicorum more peteret: Imò, inquit, non peto, ſed repeto. Repetimus autem mutuum, aut depoſitum. Amicus autem egenti amico dans, non donat, ſed reddit potius id quod amico debet: quoniam amicorum omnia debent eſſe communia. Diogenis dictum extat apud Laert. lib. 6.

Epicuri.

Epicurus Athenienſis, mirum in modum Pythagoræ inſtitutum improbabat: qui cum doceret, amicorum omnia eſſe communia, iubebat vt diſcipuli, quod quiſque habebat, deponerent in commune, dicens id eſſe diffidentium verius quàm amicorum. Nam ſi quis verus eſt amicus, nihilominus habeo pro meis, quæ ille poſsidet, quàm ſi depoſuiſſet. Qui diffidit autem, aut non eſt verus amicus, aut dubitat de animo alterius. Eraſ. lib. 8. apoph.

Platonis.

Plato fœlicem & beatam eſſe eam ciuitatem inquit, in qua iſtæ voces, Meum & Non meum, proferri non audiantur: Eo quòd communibus, quoad fieri poteſt, rebus, quæ quidem alicuius æſtimationis ſunt, vti ciues debeant. Sed multò magis huiuſmodi vox è connubio eximenda eſt. Plutar. in nuptialibus præceptis, & Stob. ſerm. 72.

Leonis.

Leon Eurycratidis filius interrogatus, in qua tandem vrbe aliquis poſsit tutò vitam agere: In ea, inquit, quam qui incolunt, neque plus poſsident, neque minus: & vbi iuſtitia viget, iniuſtitia imbecillis eſt. Grauiter admonuit, æqualitatem eſſe pacis & tranquillitatis altricem, inæqualitatem ſeditionis eſſe

ſeminarium:nec ibi locum eſſe iuſtitiæ,vbi vt quiſque potentior eſt,ita licentius opprimit imbecilliorem. Plutarch.in Laconicis apoph.

Lycurgi.

Lycurgus Lacedæmonius cum interrogaretur,quomodo liceret hoſtium inſultum effugere:Si,inquit, nec alius alio plus requirat. Quo dicto docuit,tutiores eſſe eos ab hoſtium incurſu,inter quos eſt æqualitas,& ex æqualitate cōcordia. Plutarc. in Laconicis apoph.

Eiuſdem.

Idem,quoniam intelligebat æqualitatem & ad frugalitatem,& ad concordiam in primis conducere, fecerat nouam agrorum partitionem , & in ſingulos ciues æquam portionem diſtribuerat . Fertur itaque, cum dein ex peregrinatione rediens,iter faceret per agrum recens demeſſum,conſpiceréтque manipulorum aceruos ordine poſitos & æquales, delectatus eo ſpectaculo,cum riſu dixiſſe comitibus: Vt tota Lacedæmon videtur multorum eſſe fratrum,qui nuper inter ſe diuiſerint hæreditatem.Bono principi nihil iucundius eſt ciuium cōcordia, rurſum tyranno nihil formidabilius.Plut.

Eiuſdem.

Idem , quum ſtatuiſſet inuadere delicias, luxúmque , & in his quoque tollere diuitiarum admirationem, inſtituit ſyſsitia, hoc eſt conuiuia publica. Percontanti verò cur ea conſtituiſſet ſic, vt in ſingulis conuiuiis pauci cum armis diſcumberent: Vt, inquit, expediti ſint ad parendum imperatis:& ſi quid tumultus inciderit,penes paucos ſit delictum,ſítque inter omnes potus ac cibi æqua portio.Denique non ſolùm in eſculentis & poculentis, verùm ne in ſtrato quidem, aut vaſis, aut alia re quacunque plus haberet diues quam pauper. Plutar.in Laconicis.

Curij.

Curius deuictis Sabinis,cum ex ſenatuſconſulto ei ampliaretur agri modus,quem conſummati milites accipere ſolent, recuſauit,& gregalium portione contentus fuit, dicens:eſſe malum ciuem,cui non eſſet ſatis, id quod cæteris eſſet ſatis. Plinius Iunior cap.33.de viris illuſt.

Plura pete ex titulo,Amicorum omnia eſſe communia.

De ærario & fisco.

Traiani.

TRaianus imperator fiscum lienem vocare solebat, quòd eo crescente, reliqui artus omnes tabescerent. Langus in Nicephori annotationibus.

Constantis.

Constans Romæ impe. dicere solebat, opes publicas melius à priuatis pluribus haberi, quàm intra vnũ principis claustrum reseruari. Eutrop.

De affabilitate.

Demonactis.

DEmonax interrogatus à quodam, quomodo delegatam sibi prouinciam administrare commodè posset, respondit: Si minimum loquens, plurima audieris. Prouerbio enim princeps iubetur, & æqua & iniqua audire. Eras. lib. 8. Apoph.

Artaxerxis.

Artaxerxes Cyri frater, cognomento Memor, non solùm seipsum affabilem præbuit adire volentibus: verùm vxoré quoque legitimam iussit, sublatis currus aulæis vehi, vt iis qui eam conuentam vellent, etiam in itinere patêrêt aditus. Laudo quidem affabilitatis exemplum, sed quid hæc ad apophthegmata? Plut. in Regum apoph.

Hortensij.

Hortensius orator ob cultum mundiorem, ac gesticulationes in dicendo molliores crebrò malè audiebat, in ipsis etiam iudiciis. Sed quum L. Torquatus, homo subagrestibus & infestiuis moribus, dum apud concilium de causa Syllæ quæreretur, non iam histrionem illum diceret, sed gesticulatricem, Dionysiámque, notissimæ saltatriculæ nomine compellaret: tum voce molli demissáque Hortensius, Dionysia (inquit) Dionysia malim equidem esse, quàm quod tu Torquate, ἄμουσος, ἀγροδίαιτος, ἀπρόσιτος, id est, inelegans, agrestis, aditu difficilis. Periculosè maledicit alteri, cui vel idem, vel simile, vel diuersum, sed deterius vitium potest obiici. Eras. lib. 6. apoph.

Vespasiani.

Vespasianus filius quum admoneretur ab amicis, quòd plura polliceretur interpellantibus quàm præstare posset: respondit, Non oportet quenquam à Cęsaris colloquio tristem discedere.

Sueton.in eius vita.

Hadriani imp.

Hadrianus Rom.imperator, in colloquiis etiam humillimorum mirè ciuilis erat:eósque detestari solebat, qui hanc humanitatis voluptatem ipsi inuiderent, hoc prætextu, quòd dicerent,principis maiestatem vbiq; seruandam.Recitat Dion in eius vita.

De affabilitate neglecta.

Aristippi.

ARistippus quum aliquando Dionysium interpellaret pro amico,nec ille preces admitteret,prostratus cœpit amplecti pedes regis, & impetrauit. Id factum quum quidam velut abiectius,quàm vt philosophum deceret,reprehenderent:Non ego,inquit,sum in culpa,sed Dionysius,qui aures habet in pedibus.Ingenium iuxta promptum,& ad faciendum,& ad excusandum quidlibet.Laer.lib.2.cap.8.

Legatorum Laced.

Venerunt aliquando Lacedæmonii ad Lygdamin tyrãnum, legatione fungentes:sed quũ ille variis causationibus frequenter distulisset colloquendi copiam, tandem post omnes excusationes dictum est,illum parum firma esse valetudine,sed languere nonnihil.Legati responderunt:Per Iouem, non venimus huc cum illo luctaturi,sed colloquuturi.Bellè taxarant barbari regis fastum ac delicias, qui quauis friuola de causa res serias omitteret.Plut.in Laconicis.

Vetulæ cuiusdam.

Anui cuidam paupérculæ Philippum appellanti, vt causam ipsius cognosceret,cum hac flagitatione frequenter obstreperet illi,respondit,sibi non esse ocium.cúmque anus inclamasset, Proinde ne rex quidem esse velis:Philippus admiratus aniculæ liberam vocem,nõ illi solùm præbuit aures, verumetiam alios audiuit.Hoc idem Latini tribuunt Adriano imperatori: sed Philippo Macedoniæ regi tribuit Plutar.in apoph.regum & imperator.

De affectatione verborum.

Aniculæ.

ANicula Theophrasto licitanti quiddam,ídque admodum Atticè:Hospes, inquit, non vendo tanti. Notans illum, quasi

quasi non esset Atticus natura, qui supra modum affectaret Atticismum. Id enim solent hospites, dum in aliena lingua volunt videri diserti. Eras. 6. apoph.

Fauorini.

Fauorinus philosophus, in adolescentem priscarum & iam obsoletarum vocum affectatorem: Curius, inquit, & Fabricius dilucidè cum suis fabulati sunt: neque Aruncorum, Sicanorũ, aut Pelasgorum, qui primi Italiam incoluisse leguntur, sed ætatis suæ verbis locuti sunt: tu verò perinde quasi cum matre Euandri nunc loquaris, verbis iam olim desitis vteris. Quod si intelligi non vis quæ loqueris, non hoc abunde consequêris tacens? Eras. Rot. lib. 6. apoph.

Melanthi.

Melanthus interrogatus quid sentiret de tragœdia Diogenis: Non vidi, inquit. Notauit affectationem Diogenis in scribendo, quæ sæpenumero non minima obscuritatis causa est. Plutarch. in libro περὶ τ̃ ἀκόειν.

Osci.

Oscus Rhetor quidam clarissimus, cum adeò loquendo simul & scribendo affectaret, vt nil absque schemate proferret, Pacatus obuiam ei veniens, dixit: Poteram dicere, Aue osce. Irrisit hominem affectatorem, salutatione affectata. Vsus est enim occupatione affectata, præter omnem necessitatem. Eras. lib. 8. apoph.

Poli.

Polus sophista cum daret operam vt nimis affectatè loqueretur, atque hinc immodicè gloriaretur, Plato hominem sic taxauit: O Pole, vt te tuo alloquar modo. Polus autem Græcè sonat pullum equinum. Voluit autem taxare hominis affectatè loquentis arrogantiam. Laer. lib. 3.

Demonactis.

Demonax, quum interrogasset quendam, atque is verbis nequaquam vulgaribus respondisset: Ego, inquit, amice te nunc interrogo: at tu perinde respondes, quasi viueret adhuc Agamennon. Eras. lib. 8. apoph.

Eiusdem.

Idem quendam Rhetorem audiens ita loquentem, Hora nimium iaculatrix adueniens regionem herbis defectam reddidit: Non desines, ait, mecum vt cum turba agere? Notauit autem his verbis, sermonem hominis plus satis affectatum.

tum.Plutarch.in Romanor.apophtheg.

Eiusdem.

Idem Phauorini dictionem vt nimium compositam solebat arguere,ridiculè.quod cum ægrè tulisset,ait: Vt philosophum vestis neglectior,ita oratio decet inaffectata. Eras.lib.8.apoph.

Mecœnatis.

Mecœnas cum verbis affectatis scribere soleret, ab Augusto hac valedictione derisus est: Vale mel gentium, metuelle, ebur ex Hetruria,laser Aretinum,adamas Supernas, Tiberinũ margaritum.Sueton.

Lepidi

M.Lepidus,cùm Romæ in senatu dixisset,Patribus conscriptis,ne dicam circumscriptis,Ego,ait Cicero,nõ tanti fecissem ὁμοιόπτωτον. Affectauit autem Lepidus schema vocum similiter desinentium. At satius erat schema perdere, quàm Senatum offendere.Eras.lib.4.Apophtheg.

De Affectibus humanis.

Thaletis.

THales Milesius interrogatus, quis nam fœlix dicendus esset? Qui corpore,inquit,sanus est:animo vero castus. Sensit vir sapiẽtissimus,affectus esse animi morbos.Laert.lib.1.

Antonij.

Quum M.Antonius fleret educatorem suum mortuum, & adolescens ab aulicis ministris reuocaretur à declaratione pietatis erga nutricium:Permitte,inquit, Antonius, prius illi vt homo sit.neque enim vel philosophia,vel imperium tollit affectus.Eras.lib.6.Apoph.

Antonini Veri.

M.Antonius Verus Romanorum imperator,iamiam moriturus,cum suos ad grabbatum stare,dolere,atque angi videret: Humanum est, inquit,humanis casibus ingemiscere: multoq; magis,misericordiam prouocare,quæ oculis vsurpantur. Sensit autem,hominem non lignum aut lapidem esse, qui nullis rebus afficiatur,sed animal, quod affectibus misericordiæ tangatur,& compatiatur etiam.Herodianus lib.1.

De affectibus priuatis.

Themistoclis.

THemistocles Atheniensis,filium suum, quem mater adamabat, atque in deliciis habebat, plurimum omnium

Græ

Græcorum posse, colligebat hunc in modum: Athenienses, inquit, dominantur Græcis, ego Atheniẽsibus, mihi mater, matri filius. Plut. in Græc. Apoph.

Pyrrhonis.

Quum Pyrrhoni Eliensi philosopho obiurganti sororem Philistam, quidam obiiceret, quòd oblitus esset suæ professionis (docebat enim, omnia esse indifferentia) sic elusit: Non enim inquit, in muliercula declarabitur indifferentia. Laert. lib. 9. capit. 11.

Cleonis.

Cleon, quum reipub. administrationem capessere destinasset, testatus est, se iam omnium amicitiarum vincula velle soluere, quòd amici plerunque obstarent, ne liceret vbiq; rectum tenere clauum. Erasl. lib. 6. Apoph.

De Affectibus nostris qui in aliis probantur.

Alexandri.

ALexandro Macedonum regi pirata quidam captus, & ad ipsum adductus, rogatusque, qua fretus re, auderet infestare maria, compendiose respondit: Ego quoniam vnica nauicula facio, pirata nominor: tu cũ idem facias magna classe, rex appellaris. Quo dicto Alexander motus, ipsum statim dimisit, animamque & vitam donauit. Plut. in vita Alexandri.

Eiusdem.

Idem Alexander, quum peritum quendam ex Indis sagittarium cæpisset in fuga, qui per annulum sagittam mittere diceretur, voluit vt artis suæ specimen ederet. Recusantem autem iratus occidi iussit. Verùm cum iã duceretur ad mortẽ, dixit sagittarius, se multis iam annis non exercuisse artem suam, eoq; timuisse ne erraret. Id vbi delatum est ad regem, quod ignominiæ metu recusasset, admiratus ingenium ambitiosum, dimisit illum donatum: eo quòd mortem appetere maluisset, quàm fama sua videri indignus. Apparet autem ex hac historia, nos affectus nostros etiam amare in aliis. Alexãder enim cum semper ambitiosus, & gloriæ appetens fuerit, similem affectum in sagittario probabat. Vide Plutar. in regum & imper. apoph.

De affectibus frenandis.

Socratis.

SOcrates cum post sudorem è palæstra collectum, videret alios ad potum confugere, vt sitim explerent, ipse bibere solus noluit. Verùm cum interrogaretur, cur bibere nollet? Ne consuescam, inquit, obsequi affectibus. Recitat Laer. in eius vita.

Diogenis.

Diogenes Cynicus philos. iactanti se cuidam, ac dicenti, Viros supero in Pythiis: Equidem, inquit, viros, tu verò mancipia. Lusit rursus affinitate vocum, quæ est inter ἄνδρας & ἀνδράποδα. Mancipia autem appellabat, quicunque seruirent cupiditatibus: has philosophia vincere pulchrius est, quàm in Pithiis ludis vincere viros. Laert. lib. 6. Eras. lib. 3. Apoph.

Demosthenis.

Demosthenes sapientis esse dicebat, nunquam animo conniuere, neque affectibus quoquo modo licentius indulgere, ne effrenati rationis imperium deserant. Stobæus.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex illud sibi cum primis gloriæ ducere solebat, quòd rex cum esset, cæterisq; consilio prospiceret, nihilo secius in laboribus obeundis nemini cederet: quodq; sibi imperaret, suique (vt ita loquar) rex esset, id pulchrius esse iudicabat, quàm quòd regnum obtineret in alios. Plut. in Apoph. Laconicis.

Demonactis.

Demonax cum quendam vidisset seruum suum virgis tractantem: Desine, inquit, te seruo tuo similem ostendere. Seruus enim est, qui suis affectibus & cupiditatibus imperare non potest. Eras. lib. 8. Apoph.

Megabatis.

Megabates Spithridatis filius, eximia forma adolescẽs, cum Agesilaum adisset aliquando salutandi gratia, ac iuxta Persarum morem osculum offerret, Agesilaus auertit vultum, ac refugiens osculum, ait, Præstantius duco, vt quis sibi seruet suam libertatem, quam vt aliis libertatem adimat. Intellexit nimirum vir continentissimus, neminem esse liberum, qui cupiditatibus seruiret: nullum imperium esse tam speciosum, quam si quis animo suo posset imperare. Plutarch. in apoph. Laco.

Eras.

Eras. libro primo apoph.

Catonis.

Cato senior dicebat, eum optimum & laude dignum esse imperatorem, qui propriis suis affectibus imperare possit. Plutarch. in Roma. apoph.

Alphonsi.

Alphonsius Aragonum rex aiebat, si sibi cōtigisset nasci temporibus quibus Romana Respublica florebat, se constructurum fuisse contra curiam templū Ioui Positorio, in quo priusquàm venirent in senatum patres conscripti, odium, amorem ac priuatos affectus omnes deponerent. Allusit ad priscorum morem, qui Iouem multis cognominibus insigniebant, nunc Statorem, nunc Gamelion, nunc Genethlion, nunc Philiū, nunc Xenion appellantes. At si tam multa possit Iupiter, illud in primis præstandum erat, vt in Synodis, in iudiciis, in senatibus, in quibus de Rep. consultatur, nihil haberent momenti affectus priuati. nam hi sunt qui frequenter & ciuitates & regna bellis committunt, ac pessundant denique. Panormita lib. 3. de dictis & factis Alphonsi.

Eiusdem.

Idem nil inconuenientius esse dicebat, quàm si quis aliis imperaret, qui suis affectibus propriis imperare prius non posset. Sentiens, nil perniciosius esse Reipubli. quàm si is qui prauos aliorum affectus coercere debet pœna adhibita, à propriis ipse affectionibus vincatur. Panormi. lib. 2. de rebus gest. Alphonsi.

De agricultura.

Aristippi.

ARistippus, cum ei quidam obiiceret, Tua culpa interiit ager: Atqui melius est, inquit, agrum propter me, quàm me propter agrum perire. Stob. serm. 55.

Zenonis.

Zeno Stoicus philosophus, cum videret familiarem quendam ex agri laboribus incuruatum & circumflexum: Nisi tu agrum perdideris, inquit, ipse te perdet. Stob. serm. 55.

Lycurgi.

Lycurgus Lacedæmonius cum sciret quantum vtilitatis humanæ vitæ agriculturæ suppeditaret studium, agros omnes ciuibus suis diuisit colendos: vt cōcordes inter se omnem simul-

tatem

tatem ac prauos affectus deponerent, & ſimili labore omnes victum quærerent. Plut. in regum apoph.

Lyſandri.

Lyſander Lacedæmonius cum ad Cyrum minorem Perſarum regem veniſſet: in hortum ductus, admiratus & proceritates arborum, & directos in quincuncem ordines, & humum ſubactam, Cyrum interrogauit, à quo eſſent arbores plantatæ, & cuius ſolertia tam aptè dimenſę? Cui reſpondens Cirus, ait: Atqui ego ipſe ſum iſta dimenſus, mei ſunt ordines, mea deſcriptio, mea enim manu ſunt ſatæ. Tum Lyſander purpuram ornatumq; Perſicum multo auro intuens, dixiſſe fertur: Rectè Cyre te beatum ferunt homines, quoniam virtuti tuæ fortuna coniuncta eſt. Cicero in Catone.

Cyri.

Cyrus minor Lyſandro laudanti cõſitas arbores in ordinem: Atqui, inquit, multæ ex iis mea manu ſunt ſatæ. Bruſonius lib. primo cap. 8.

Artaxerxis.

Miſes Artaxerxi Perſarum regi malum punicum cum in vanno obtuliſſet, Rex magnitudinem eius admiratus, interrogauit, è quonam orto depromptum hoc donum afferret? Illo verò reſpondente, domo ſua, & ex ſuis agris, gauiſus rex ſupra modum, miſsis regiis muneribus virum ornauit. & Per ſolem, inquit (ita enim Perſæ iurare ſolebant) iſte homo tali curatione & agriculturæ diligentia, poterit etiam ciuitatem, meo quidem iudicio, ex parua ampliorem reddere. Videtur autem innuere, non tantùm agros, ſed omnes res, cura & ſufficienti opera, & indefeſſo labore, contra naturam etiam meliores & præſtantiores effici poſſe. Aelianus lib. 1. de Varia hiſtoria.

Gelonis

Gelo Syracuſanus, frequenter ſuos ad agriculturæ ſtudium adhortabatur, partim, vt agri ad vſum hominum meliores redderentur, partim, ne otio torpeſcerent. Plut. in regum & imperatorum apoph.

Oetei.

Oeteus, quum Myſonem Cheneum ſe ſapientiorem conueniret, eum reperit æſtate ſtiuam aratro aptantem. Dicente autem eo, non eſſe tempus arandi: Satis, ait Myſon, tempeſtiuum eſt, ad parandum nobis victum. Bruſonius lib. 1. cap. 8. Faceciarum & exemplorum.

Far

Faraotis.

Faraotes Indorum rex, Apollonio de eius victu sciscitanti: Ego, ait, palmarum fructibus aut oleribus pascor, aut quæ præbent mihi arbores, quas ego his manibus colo. Brus. lib. 1. ca. 8.

Reguli.

Attilius Regulus, qui fuit primo bello Punico bis consul, aiebat: Neque fœcundissimis locis agrum insalubrem parandum, neque effœtis saluberrimum. Frustra salubris est locus, vbi peritur fame; & frustra fertilis est, vbi non licet viuere. Eras. lib. 6. apoph.

Scipionis.

Scipio Nasica candidatus in ædilitatis petitione cum adoscentulo competitore descenderat: cuius quum manum rustico opere duratam tetigisset, interrogauit, Num manibus ambulare consuesset? Id vt populo cognitum est, repulsam petitionis passus est, eo quòd hominem agricolam spreuisse videretur. Bruso. lib. 1. cap. 8.

Catonis.

Cato senior dicebat, fortissimos viros, ac strenuissimos milites, ex agricolis gigni, miniméque malè cogitantes. Plutarc. & Eras. libro 5. Apoph.

Eiusdem.

Idem dicere solebat ad rusticos: In re rustica operæ parcendum, in agro autem emendo minimè. quod enim malè emptum est, semper pœnitet. Eras. lib. 5. apoph.

Eiusdem.

Idem dicere solebat, pecuniam pedibus compẽsari: sentiens nimirum, satis sumptuosum esse, ad villam procul dissitam crebro proficisci: sed hoc impendii pedibus compensari, si dominus impiger pedes inuisat fundum suum. Refert Cicero in oratione pro Flacco.

Eiusdem.

Idem Cato interrogatus, quis esset certissimus agricolæ quæstus? respondit: Si bene pascat. quis proximus? si mediocriter pascat. quid tertium? si bene vestiat. quid quartum? respondit, Arare, & terram bene vertere. Eras. lib. 5. apoph.

Curij Dentati.

Marcus Curius, qui Dentatus cognominatus est, nonnullis arguẽtibus, quòd ex agris bello partis, partem exiguam vnicuique militum distribuisset, magnam verò Reipub. optauit à

Diis, ne quando existeret quisquam Romanus, cui ager exiguus videretur, qui posset alere dominum. Sentiens, hominem planè ignauum esse, qui ex hac agri portione non tantùm laboribus se ererceret, vt inde viuere posset. Plinius cap. 33. de viris illustribus.

Domitiani.

Domitianus imperator iusit excidi vineas: quòd studio colendi vineta, negligerentur arua. Sueton.

Diocletiani.

Diocletianus Romanorum imperator, iam senex, cum se imperio abdicasset, atque priuatam vitam in villa sua instituisset, ab Herculio atque Galerio ad recipiendum imperium rogatus, tanquam pestem aliquam detestatus, respondit: Vtinam Salonæ possetis visere olera nostris manibus instituta, profectò istuc tentandum nunquam iudicaretis. Fuit autem Diocletiani villa haud procul à Salonis, vbi præclaro ocio priuatus consenuit. Eutropius, & Cuspinianus in Consulibus, fol. 486.

De alea.

Platonis.

PLato Atheniensis adolescentem, quòd lusisset aleam, grauiter increpuit. qui quum dixisset, Sic obiurgas ob rē paruam? At paruum non est, inquit, assuescere. Sensit vir prudentissimus, aleam esse rem perniciosam, & ocii sustentaculum. Laert. lib. 3.

Alexandri.

Alexander Magnus quosdam ex amicis mulctauit, quòd in ludo aleæ sensisset eos non ludere. Siquidem multi sunt, qui in hoc ludo velut in re maximè seria versantur. non enim ludunt, qui fortunas suas omnes, interdum & liberos, aleæ permittunt arbitrio. Plut. in regum & imperatorum apoph.

Mannij.

Mannium Curium accusator eius ad concitādam inuidiam in sipario (id est velaminis genus) pinxerat omnibus locis, aut in neruo nudum, aut ab amicis redemptum ex alea: hoc agens, vt omnibus persuaderet, quàm is esset perditè deditus aleæ. Hoc crimen ridiculè inficiatus est Mannius: Ergo, inquiens, nunquam vici. Alter intelligi volebat, Curium assiduè lusisse aleam. Curius eò torsit, quasi infelicitas esse opprobrata. Non

est

est verisimile, qui frequenter ludit tesseris, nunquam vincere. Refert Fabius.

Ciceronis.

Memmio cuidam vituperanti Catonem Vticensem, dicentíque quòd totas noctes ebrius esset: At illud, inquit Cicero, non addis, eum totos dies aleam ludere: ciuiliter excusans Catonem, qui totum diem reipublicæ negociis dabat, nocturnas aliquot horas sumebat laxando animo. Eras. 4. apoph.

Huc refer titulos de Ludo & Recreatione.

De ambiguè dictis.

Diogenis.

Diogenes Cynicus seruum quendam fugitiuum videns ad puteum sedentem, Vide, inquit, adolescẽs, ne excidas: ambiguo verbo ludens. Nam excidit, qui in puteum decidit: & ἐκπίπτει, id est, excidit, qui de loco pellitur. Laer. lib. 6. cap. 2.

Eiusdem.

Idem olim interrogatus, quamobrem athletæ nihil sentirent: Quoniam, inquit, suillis ac bubulis carnibus educati sunt. Nam athletæ crassioribus cibis enutriuntur, qui corpori quidem robur conferunt, sed mentis acumen hebetant. Vocis autem ambiguitas dedit ioco locum. Nam vt Græcis αἰσθάνεσθαι, ita Latinis sentire, tam ad animum quàm ad corpus pertinet. At percontator ille quærebat, quid esset causæ, cur athletę, veluti sensu carentes, non offenderentur plagis: Diogenes animorum stuporem notare maluit. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Quum mentio fieret de puero stuprato, Diogenes interrogatus cuias esset, lusit ex ambiguo, dicens, Tegeates: nam Tegea ciuitas est Arcadiæ, Tegos autem interdum idem est quod lupanar. Ibidem.

Ischomachi.

Ischomachus mimus, quum mendica quædam ventris tormina pateretur, ac medicus percontaretur, num haberet in ventre? Quî potest, inquit, quum triduò nihil cõmederit. Et huius dicti festiuitas iucundior est Græcis quibus in ventre habere dicitur, quæ fert vterum. Nam id medicus percontabatur, an esset grauida. Eras. lib. 6. apoph.

Stratonici.

Stratonicus Musicus quendam qui malè cecinerat, rogauit,

cuius esset cantio? quum ille respondisset, Carcini: Multo magis, inquit, quàm hominis, Carcinus enim Græcè cancrum sonat. Est autem eadem vox cantoris cuiusdam nomẽ, quem notant Græcorum prouerbia, Eras. lib. 6. apoph.

Eiusdem.

Idem quum trabes delapsa quendam è conuiuis occidisset, dixit, *ἄνδρες δοκῶ εἰσὶ θεοὶ εἰ δὲ μὴ εἰσὶ δοκῶ εἰσί*. Id Latinè reddi non potest: iocus est ex amphibologia *δοκῶ* sonat trabi, si subscribas iota: & sine hac, sonat opinor: Viri opinor dii sunt, quòd si non sunt, trabi sunt. Nisi fortè *δοκὼ* legendum, acuto accentu, vt intelligas trabes sunt. Eras. 6. apoph.

Eiusdem.

Idem quum Satyrum accepisset apud Ilium paregrinari, festiuiter in illum torsit illud prouerbio iactatum, In Ilio semper mala: ludẽs ex ambiguo vocis. Aliter enim mala dicuntur, quæ misera tristiáque sunt, aliter homines mali. Eras. 6. apoph.

Eiusdem.

Idem Polvidæ glorianti, quòd discipulus ipsius Philopas canendo vicisset Timotheum: Miror, inquit, si ignoras, quòd discipulus tuus condit decreta, Timotheus autem leges. Iocum captans ex ambiguo vocis. Nomos enim Græcis & legem sonat, & modulos cantionis. Itaque periculosum est regem vincere. Eras. ex Athenæo.

Philoxeni.

Philoxenus, cui cognomen Pternocopis, patria Corinthius, orto sermone quòd turdi magno venderentur, quum fortè adesset Coridus, qui malè audiebat, quòd corpus suum ad quæstum prostituisset: Atqui ego, inquit, memini fuisse tẽpus, quo Coridus obolo parabatur: ludens ex ambiguo. nam corydus etiam auiculæ nomen est. Eras. 6. apoph.

Demonactis.

Demonax in Herminum Peripateticum, qui semper in ore habebat decem Aristotelis Categorias, ita lusit: Equidem arbitror Hermine, te non indignum decem Categoriis. Iocus est ex ambiguo vocis. Categoriæ Gręcis vel prædicamenta dicuntur, vel accusationes. Eras. lib. 8. apoph.

Eiusdem.

Quum Athenis quidam Romanus senator filium ad Demonactem adduxisset, eleganti forma, vestitu delicato, ac deliciis effœminatum, dicerétq; Salutat te ô Demonax filius meus:

Pulch

Pulcher eſt,inquit,& te dignus,& matri non abſimilis. Vtrunque autem poterat dici in laudem. Nunc autem patrem notauit ex filii effœminatis moribus, & matri ſimilem dixit mollem,& deliciis euiratum.ibidem.

Laidis.

Lais Corinthia cuidam amatori, qui miſſo ſigillo iubebat illam venire:Non poſſum,inquit,lutum eſt.Olim terræ genere ſignabant. at illa lutum eſſe dixit, quaſi ob lutum viarum non poſſet accedere.Luteum ſigillum nihil morabatur, argenteum quærebat.Eraſ.6.apoph.

Philippi regis.

Philippus Macedonum in acie vulneratus clauicula,cum decumberet lecto,& medicus à quo curabatur,ſubinde premium efflagitaret: Sume, inquit rex,ipſemet. habes enim clauem in tua poteſtate:ludens ancipiti voce:κλεὶς enim Græcè & clauem ſonat, qua aperitur ciſta, vel domus ianua: & commiſſuram quoque humeri cum pectore.Plutar.in apoph.regum & impp.

Eiuſdem.

Idem cauſam agens,quum puſillus teſtis prodiiſſet, Licétne, inquit,rogare?Quum queſitor properans dixiſſet,Licet,modò breuiter: hic Phillippus, Non accuſabis, perpuſillum rogabo. Primùm in teſtem riſus obortus eſt, ſed mox in iudicem Lucium aurificem conuerſus,qui ſedebat ipſo teſte breuior.Eraſmus 6.apoph.

Clitophi.

Clitophus à Phillippo donatus equo ſaucio, vendidit:& ab eo pòſt interrogatus, vbi nam eſſet equus: Ex vulnere, inquit, illo confectus eſt. ludens ex ambiguo. nam πέπρακται ſonat venditus eſt,& confectus eſt.Eraſ.6.apoph.

Afri oratoris.

Afer orator in quendam patronum imperitum, ſed ſplendido veſtitu ſe venditantem litigatoribus,lepidè dixit: Homo in agendis cauſis bene veſtitus.Luſit ab inexpectato.nam auditor pro veſtitus expectabat, inſtructus, aut exercitatus. Eraſmus 6.apoph.

Philippi oratoris.

Philippus orator in maleolentem,Video,inquit,me à te circumueniri.ſentiens, ſe malo odore vndique oppleri: quum circumuenire dicatur,qui dolo fallit.Eraſ.6.apoph.

Curtij Romani.

Curtius eques Romanus deliciis diffluens, quum apud Cæsarem cœnaret, macrum turdum sustulit è patina: cúmque tenens interrogauit Cæsarē, liceretétne mittere? cúmq; is respondisset, Quid ni liceat? ille protinus auem misit per fenestram, iocum arripiens ex ambiguitate verbi. Nam cibus è conuiuio dono mittitur amicis, quòd apud Romanos erat solēne: & mittitur, quod abiicitur. Eras. lib. 4. apoph.

Ciceronis.

Quum Cicero in Pompeii castra venisset, dicentibus, Serò venisti: Minimè, inquit, serò. nam nihil hic adhuc parati video. Allusit ad eos, qui serò veniunt ad conuiuium. Iocus est ex ambiguo. Serò venit: qui tardè venit: & serò, qui post tempus. Plutar. in Roma. apoph.

Eiusdem.

Idem, quum Fausti Syllæ filius ob æris alieni magnitudinem supellectilem suam proscripsisset: Hanc, inquit, proscriptionem magis approbo, quàm paternam. Lusit ambiguo verbi. Proscribuntur res, quæ in auctione venum exponuntur: & proscribuntur homines, à quouis iugulandi: quo crudelissimo genere Sylla quamplurimos ciues proscripserat. Plut. in Romanorum apoph.

Eiusdem.

Idem in Isauricum ita lusit: Miror quid sit, quòd pater tuus homo constantissimus, te nobis varium reliquerit. Iocus ex ambiguo vocis. Nam varius dicitur, parum animo constans: varius item, qui vestigiis plagarum notatus est. Vulgatum autem erat, hunc Isauricum aliquando à patre cæsum loris. Inde illud M. Celii prætoris non dictum, sed factum: cuius quum sellam curulem consul Isauricus fregisset, alteram pósuit loris intentam: tacitè minitans illi, atque exprobrans, quod à patre loris cæsus esset. Eras. 4. apoph.

Eiusdem

C. Cæsari in senatu enixè defendenti causam filiæ Nicomedis, beneficiáque regis in se commemoranti: Remoue, inquit Cicero, isthæc oro: quoniam notum est quid ille tibi, quid tu illi dederis. Iocus est ex ambiguo verbi. Nam dat, qui confert beneficium: & dat mulier, quæ sui facit copiam. Vnde illud Martialis:

Vis dare, nec dare vis.

Malè audiebat Cæsar, quòd in Bithynia Nicomedi regi fuisset obsequentior, quàm pudicitiæ leges postulant. Eras.4.apoph.

Eiusdem.

Quum mater M.Bruti Seruilia preciosum ære paruo fundum abstulisset à Cæsare, qui bona ciuium subiiciebat hastæ, ita iocatus est Cicero: Et quidem, inquit, quo melius emptum sciatis, emit hunc fundum Seruilia, tertia deducta. Seruiliæ autem filia dicebatur Iunia Tertia, eadémque C.Considii vxor: lasciuiente Dictatore tam in matrem, quam in filium. Ex ambiguo iocatus est Cicero: potuit enim intelligi, tertia pars precii detracta. Deducitur autem vxor, aut scortum. Eras.lib.4. apophthegma.

Eiusdem.

Vatinium inimicum, & alioqui sceleratum, M.Tullius audierat obiisse diem. pòst, quum rursum audisset illum viuere: Malè pereat, inquit, qui malè mentitus est: significans, Vatinium indignum qui diutius viueret. Omne quidem mendacium malum: sed hoc mendacium bis erat malum, quia bonos viros in falsum gaudium coniecerat. Dictum tamen erat ambiguum, quod dici poterat & de illo quem mori nolles. Plutar. in Rom.apoph.

Crassi.

Quum Brutus iunior fundos ædésque paternas luxu prodegisset, & in his etiam balneas, & in sermone quodam diceret, se frustra sudare: Non mirum, inquit Crassus, nuper enim existi è balneis. Lusit ex ambiguo. Exit è balneo, qui lauit: & exit, qui vendidit, alteríque cedit. Eras.lib.6.apoph.

Galbæ.

L.Galba scurra, cuidam pilam negligenter petenti: Petis, inquit, tanquam Cæsaris candidatus. Huius competitores negligentius ambiebant, vel quia metuebant Cæsarem repulsæ impatientem, vel quia desperabant se assequuturos tali competitore, vel quia sic illi blandiebantur. Iocus est ex ambiguo. petitur pila, quæ repercutitur: & petitur magistratus. Erasm.6. apoph.

Cincij.

M.Cincius, quo die legem de donis ac muneribus tulit, C. Centoni prodeunti, ac satis contumeliosè interroganti, Quid fers Cinciole? Vt emas, inquit, si vti velis. notans illum, quod donatis & commendatitiis rebus vti gauderet. Allusit autem

ad illud decantatum in primis, Emere malo quàm rogare. Ad hęc, amphibologia est in verbo, Ferre. fert enim, qui promulgat legem: & fert, qui portat aliquid venale. Eras. 6. apoph.

Planci.

Plancus in iudicio fortè amici, cum molestũ testem destruere vellet, interrogauit sutorem quendam, quo se artificio tueretur? ille vrbanè respondit, Gallam subigo. Habetur autem hoc sutorium instrumentum, quod non infacetè in adulterii exprobrationem ambiguitate conuertit. Nam Plancus in Meuia Galla nupta malè audiebat. Macrobius lib. 2. cap. 2. Satur.

Vespæ Terentij.

Titius quidam studiosè pila ludere solebat, sed idem noctu signa sacra frangere putabatur. Hunc quum gregales in campo desiderarent, Vespa Terentius hoc colore excusauit, vt diceret illum fregisse brachium. Nam diuorum imagines brachiis gestabant donaria. Huc allusit Vespa. Erasmus libro sexto apoph.

Proculeij.

Proculeius querebatur de filio, quòd expectaret mortem patris: quúmque filius respondisset: Ego verò non expecto: Imò, inquit, rogo vt expectes. Detorsit verbum in contrarium sensum. Expectat mortem patris, qui inhiat: & expectat, qui non accelerat mortem patris. Refert Fabius lib. 9.

Augusti Cæs.

Olim erat magna sepulchrorum religio, eáque pars agri quę sepulchro erat dicata, non proscindebatur aratro. Vectius itaque quum nihil hac religione deterritus, patris monumentum exarasset: Augustus facetè iocatus est, Hoc inquiens, est verè patris monumentum recolere. Rursus lusit ancipiti verbo. Colimus ea quæ veneramur, & colitur ager aut aliud simile. Gemina fuisset amphibologia, si pro monumento dixisset memoriam, quòd ab illo dictum arbitror. Siquidem eorum memoria nobis sacrosancta dicitur, quos vita defunctos veneramur: & memorias ad Græcorum imitationem vocamus, defunctorum monumenta. Erasmus libro 4. apophtheg. ex Suetonio Tranquillo.

Eiusdem.

Quum plerique rei quos Seuerus Cassius accusabat, absoluerentur, & is cui Cæsar forum extruendum locarat, diu traheret illum operis expectatione: Vellem, inquit Cæsar Augustus, vt Cas

vt Cassius & forum meum accusasset. Iocatus est ambiguo verbo. nam absoluitur, quod perficitur: & absoluitur, qui à causa liberatur: absoluit opus architectus, & reum iudex absoluit. Eras. lib. 4. Apophthegmatum.

Romanorum.

Quum ex oratione Neronis, qua in Vindicem perorabat, recitaretur in senatu, daturos pœnas sceleratos, ac breui dignum exitium facturos: exclamatum est ab vniuersis, Tu facies Auguste. Quæ vox bifariam potest accipi: Tu facies vt dent pœnas, aut tu dabis pœnas. Sueton. in Nerone.

De ambitione.

Platonis.

PLato dicitur ter nauigasse in Siciliam, nec sine periculo, nec sine cauillis obtrectantium. Molon itaque, qui gerebat hostilem in Platonem animum, negabat esse mirum si Dionysius esset Corinthi, sed si Plato in Sicilia. Nam tyrannum expulerat necessitas, Platonem inuitabat ambitio, vt vulgus quidem interpretabatur. Et tamen Dionysium esse Corinthi adeò mirabantur omnes, vt iam abierit in prouerbium, de re inexpectata & incredibili. Laer. lib. 3.

Phauorini.

Phauorinus homines partim esse ridiculos, partim odiosos, partim miserabiles dixit. Ridiculos quidem, qui ambitiosè ad maiora aspirant. Odiosos, qui ea consequuntur. Miserabiles autem, qui spe falluntur. Stob. serm. 2. de Prudentia.

Themistoclis.

Themistocles cum aliquando theatrum peteret, interroganti cuidam, cuius vocem esset libentissimè auditurus? Eius, inquit, à quo artes meæ quàm optimè canerentur. Ingenuè fassus est, se magno gloriæ studio teneri. Solent enim olim Musici, in publico virorum illustrium laudes canere. Plutarch. in eius vita.

Timonis.

Timon, qui cognomine Misanthropos dictus est, elementa malorum vocabat Auaritiam & Ambitionem: eo quòd ex horum vitiorum fonte, cætera vitia omnia prouenire ac manare viderentur. Timonis dicterium recitat Stobæus sermo. 8. de Iniustitia.

Epaminondæ.

Epaminondas cum fortiter Lacedæmonios bello vicisset, ac multo sanguine fuso iam fugasset, cum audiret, Lacedæmonios eius belli calamitatem extenuare, vt palàm fieret omnibus quanta strages edita esset, non quibuslibet permisit cadauera interfectorum tollere, sed vt quæque ciuitas sua auferret. & ita factum est, vt appareret, plusquam millenos Lacedæmonios interiisse. Et sic Epaminondas ob oculos posuit, quanto honore & præmio dignus esset. Vide Plutarch. in Græcorum regum apoph.

Hipponici.

Hipponicus Calliæ filius statuam ponere, sacrosanctum patriæ donarium, in animo habebat. Cum autem quidam ei consuleret, vt à Polycleto fingendam imaginem curaret: Non, inquit, se eiusmodi donarium positurum, cuius gloria non ad consecratorem, sed ad factorem sit reditura. Etenim liquêre, spectatores in ea statua magis artem & industriam Polycleti, quàm suam liberalitatem & munificentiam admiraturos esse. Aelianus lib. 14. de Varia hist.

Damidis.

Damis, cum Alexander Magnus per literas petisset, vt Lacedæmoniorum decreto decernerentur ipsi diuini honores, & in deorum numero referretur: Age, inquit, concedamus Alexandro, si velit appellari Deus. Vt despectam risit stultam principis ambitionem, qui putarit ab iis posse creari deos, qui ipsi nihil aliud essent quàm homines: aut si hoc non putauit, insigni stultitia falsi nominis vmbra gloriaretur. Plut.

Theopompi.

Cum Pylii decretum edidissent, quo Theopompo tribuebantur summi honores, rescripsit: Mediocres honores ipsum tempus auget, immodicos abolet. Hoc animo quid excellentius? quod alii sibi aut vindicant arroganter, aut ambiunt ineptè, hoc vltrò delatum reiecit, simul & suam declarans modestiam, & amicos admonens, in omni re modum esse optimum. Quin & illud acutè perspexit, quæ subitò crescunt in altum, no esse diuturna, quod genus sunt betæ, & cucurbitæ: cæterùm quæ pauiatim augescunt, ea ferre ætatem, veluti quercum & buxum. Plutar. in Laconicis.

Agrippæ.

Agrippa familiaribus suis dicere solebat, hunc esse morem

prin

principum, vt nolint hebere quenquam se potiorem. Nam ea quidem, quæ facilem & exploratam victoriam esse videntur habitura, ipsi gerere statuunt: pessima verò quæque & difficillima aliis committunt. Quod si eueniat vt opportuna negocia aliis mandare cogantur, grauiter ferunt, propter laudem & gloriam eorum qui ea gesserunt, sed sibi ipsi rerum bene gestarum gloriam libenter ascribunt. Xiphilinus in Augusto..

Scauri.

Rutilius & Scaurus cum competitores essent in consulatu, Rutilius tandem Scauro cessit. Sed Scaurus ambitus Rutilium accusabat, quoniam in tabulis Rutilianis scriptum esset, A. F. P. R. atque interpretaretur Scaurus, Actum fide Publii Rutilii: quasi suffragia Rutilius corrupisset, nec potuisset fieri consul Scaurus, nisi ex renunciatione Rutilii: Rutilius rursus interpretabatur: Antè factum, postea relatum: Tum C. Caninius eques Romanus, quum Ruffo adesset, exclamauit, neutrum illis literis declarari. Id enim significare: Aemylius fecit, plectitur Rutilius: id est, Aemylius Scaurus corrupit populu, Rutilius passus est repulsam. Brusonius lib. 1. cap. 15.

Cotta.

Caius Cotta in ambitione artifex, dicere solebat, se operam suam, quòd non contra officium rogaretur, polliceri solere omnibus, impartire autem iis apud quos optimè poni arbitraretur. Bruson. lib. 1. cap. 15.

Horatij.

Horatius rediens ad suos, trium Curiatiorum fratrum quos occiderat spolia gestabat, quorum vni desponsa fuerat Horatij soror virgo. Illa agnoscens sponsi paludamētum, quod ipsa manibus suis confecerat, soluit crines, ac fletu sponsum mortuum inclamat. Horatius sororem gladio transfigit, dicens: Abi hinc cum tuo præpropero amore, oblita fratrum mortuorum, viuique, oblita patriæ. Tantum valuit amor laudis, & patrię gloria. Liuius, & Plin. de vir. ill.

Afri.

Afer Didio Gallo, qui prouinciam ambitiosissimè petierat, deinde impetrata ea, tanquam coactus, querebatur, vrbanè atque ironicôs: Age, inquit, Didi, aliquid & reipub. causa labora. Bruson. lib. 1. cap. 15.

Ciceronis.

Coci cuiusdam filius ambitiosissimus, cū candidatus in cam

pum descendisset,ac à Cicerone petijsset suffragium, Tullius coquum agnoscens,ait:Ego quoque tibi fauebo.Respexit autē Cicero ad officium hominis,cui ideo fauere cuperet,ne sale perderet offam.Bruson.libro 1.cap.15.

Catonis.

Quum M. Octauius duas habens legiones haud procul ab Vtica,à Catone postularet,vt inter ipsos de imperio statueretur.Cato legatis nihil respondit, verùm ad amicos conuersus: Quis iam miretur, inquit,rem malè gestam esse,quum in ipsa morte in nostris videatis dominandi cupiditatem?Significans, ambitione ducum bellum infeliciter cessisse.Plutarch.

Alphonsi regis.

Alphonsus Aragonum rex:dehortantibus amicis,ne ob imminentia pericula bellum cum Ioanna Neapolitanorum regina,contra Martinum pontificem,qui regno eam spoliârat,susciperet:Non abhorreo,inquit,periculum, cum sine labore & periculo nemo vnquam gloriam consecutus sit.Panormita. de rebus gestis Alphonsi.lib.1.cap.2.

Plura pete ex titulis,de Gloriæ & Laudis cupiditate, atque Regnandi libidine.

De ambitione ex sordibus.

Socratis.

SOcrates animaduertens Antisthenem ambitiosius ostentare vestem laceram & detritam,facetè hominem increpauit, οὐ παύσῃ,inquit, ἀγκαλλωπιζόμενος ἡμῖν:id est, non desines te nobis comere?Significans, eiusdem esse ambitionis vilitatem amictus ostentare, & delicato cultu sese venditare. Eras. lib. 8. apoph.

Eiusdem.

Alcibiades cum Socrati magnifica misisset munera,& Socrates respuere videretur:Xantippe auida dissuasit,& donum magnificum ac indignum vt non acciperetur esse dixit. Tum Socrates:Alcibiades,inquit,hæc mittit ambitiosè, & nobis nostra est ambitio.Alii namque videri & laudari cupiũt, dū alios ornant muneribus : alii verò ex eo laudem sibi parare student, quòd propter communem consuetudinem omnia contemnât: & sic omnibus sua innata est ambitio.Recitat Eras. li.8.apoph.

Eiusdem.

Quum Antisthenes Cynicus pallium haberet pertusum, idq;

idq́ue obuertens fissuram omnibus daret inspiciēdam: Per fissuram, inquit Socrates, pallii tui, video tuam inanitatem. eleganter notans, turpiorem esse ambitionem ex vilitate cultus, quàm ex amictu splendido. Atque vtinā inter Christianos non sint multi Antisthenes, qui sub veste fusca, vili, sordidaq́ue, plus celent gloriæ, quàm alii diuites habent in holosericis ab byssinis. Eras. lib. 3. apoph.

Diogenes.

Diogenes quum aliquando perfusus esset aqua, staretq́; toto distillans corpore, circunstantes aliquot, vt fit, commiserabantur hominem indigna passum. Quibus Plato (nam & is fortè tum aderat) Si vultis, inquit, commiserari Diogenem, abite: notans in philosopho gloriæ cupiditatem. Hoc igitur spectaculo quoniam delectabatur, felix erat potius quàm miserandus: at si nullo teste perfusus fuisset, tum verè fuisset miserabilis, Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Diogenes quum Rhodios quosdam adolescentes elegantiore cultu conspexisset: dixit, τῦφος οὗτός ἐστιν, id est, hic fastus est. Rursum, quum vidisset Lacedæmonios substricta tunica parcè sordideq́; cultos, ἄλλος, inquit, οὗτος τῦφος ἐστιν, id est, hic alius fastus est. Significans, non minus peccare eos qui ad ostentationem sordidè vestiuntur, quàm qui splendido vestitu sese iactitant. Vnde scitum est illud diui Hieronymi, Pullas æquè vt candidas deuita. Eras. lib. 8. apoph.

Eiusdem.

Plato frugalis quidē erat, sed tamen amans mundiciei: contrà Diogenes, sordidus. Itaque calcans Platonis culcitram, præsentibus aliquot Dionysii amicis, quos Plato inuitarat ad conuiuiū, dixit: Calco Platonis ambitionem. Mox Plato: At quanta superbia tumes ipse Diogenes, dum alienam superbiam te calcare putas. Hoc ipsum ab aliis narratur lepidius. Diogeni dicenti, Calco fastum Platonis: Calcas, inquit Plato, sed alio fastu. Nam hoc ipsum fastus erat, quòd iactabat mundiciei contemptum: & qui sordibus gloriantur, nō minus ambitiosi sunt quàm qui splendidè vestiuntur, sed aliter. Turpior est autem ambitio, ex fuco virtutis laudem captans. Socion tamen hoc non ascribit Diogeni, sed Platoni Cynico. Laertius lib. 6.

Eiusdem.

Diogenes Sinopensis de se ipso dicere solitus est, se implere &

ferre tragicas execrationes. Nam erronem se esse, domo & patria carere. mendicum agere, tenui vestitu vti, & in diem viuere. Nihilominus tamen in his non sibi minus placebat, quàm Alexander in terrarum orbis imperio, cum subactis Indis Babylonem reuerteretur. Aelianus lib.3. de Varia hist.

De amicitia, atque amico bono.

Thaletis.

THales Milesius philosophus dicebat, amicorum absentium æquè ac præsentium oportere meminisse. Amicitia enim est animorum coniunctio, quos non dirimit locus. Multi non amant, nisi tantisper dum vident. Diogenes Laert. libro 1. capit.1.

Chilonis.

Chilon Lacedæmonius cum quendam audiuisset prædicantem, se nullos habere inimicos: interrogauit, num vllum haberet amicum? Sentiens, amicitias & inimicitias inuicem sese cōsequi: nec fieri posse, quin qui multos haberet amicos, complures habeat & inimicos. Gell. lib.1. cap.3. Plut. de Anima.

Socratis.

Socrates omnium Græcorum sapiētiss. dicere solitus est, nullam esse possessionem preciosiorem vero bonoque amico, nec aliunde plus fructus aut voluptatis capi. Itaque præposterè facere multos, qui pecuniæ dispendium grauius ferūt quàm amici iacturam: quique se beneficium perdidisse clamant gratis collocatum, quum eo sibi conciliarint amicum quouis lucro potiorem. Eras. lib.3. apoph.

Eiusdem.

Idem Crœso interrogato, quid esset maximum & preciosissimum ex regno consecutus? Cum ille respondisset, vt hostes vlcisceretur, & amicos beneficio afficeret: Multo, inquit, melius fecisses, si & illos tibi amicos asciuisses. Maximus serm.6.

Zenonis.

Zeno Cittieus à quodam interrogatus, quis reuera esset amicus? respondit, Alter ego. Laertius lib.7. cap.1.

Diogenis.

Diogenes admonitus à quodam, ab amicis illi tendi insidias, vt caueret. Quid facias, inquit, si similiter & cum amicis & cum inimicis habebimus consuetudinem? Ab inimicis nobis cauemus, amicis fidimus. Quòd si pariter ab vtrisque nobis cauebimus,

mus,non est suaue viuere.Laert.lib.6.

Periclis.

Pericles Atheniensis amico roganti,vt pro se falsum diceret testimonium:Se quidem amicum esse dixit,sed ad aras vsque. Sensit vir prudentissimus,eatenus bene faciendum esse amicis, quatenus iustitia,æquitas,& in Deum pietas permittit.Plutarchus in Græcorum regum & imperatorum apoph,Gell. libr.1. cap.3.Bruson.lib.1.cap.3.

Xenocratis.

Quum Platoni Dionysius diceret, Aliquis auferet tibi caput:Xenocrates,qui tum pręceptori aderat:Non prius,inquit, quàm hoc:suum ostendens caput.Laer.lib.4.cap.2.

Aristotelis.

Aristoteles Stagirites rogatus olim, quo pacto amici tractandi essent?Non aliter,inquit,quàm nos ab illis tractari cuperemus.Laert.lib.5.cap.1.Bruson.lib.1.cap.3.

Dionis.

Dion Syracusanus admonitus vt caueret sibi ab Heraclide & Calippo,quorum fidei plurimùm credebat:respondit,se malle vita excedere, quàm in metu violentæ mortis amicos inimicosque iuxtà ponere,Bruson.lib.1.cap.3.

Dionis.

Dion,qui Dionysium regno expulit,quum accepisset Callippum,cui & inter hospites & amicos suos fidebat maximè, sibi moliri insidias,non potuit inducere animum vt illum conuinceret,dicens:Mori satius esse quàm viuere, si non ab hostibus tantùm,verum etiam ab amicis cauendum esset. Dignus erat optimis amicis,qui mori prius habuerit,quàm amico diffidere. Plut. in regum & imperatorum apophthegma, Brusonius lib.1.cap.3.

Phocionis,

Nicocli petenti,vt sibi ante Phocionem venenum haurire liceret:Tametsi durum hoc,inquit Phocion,tamen concedendũ est ei,cui nihil vnquam in vita negaui. Phocion Nicoclem inter amicos fidissimum vnicè adamarat, eoque molestum erat videre illum morientem.Eam molestiam vt vitaret Nicocles, petebat vt ipse prior biberet.Et hac in re commodauit amico. Plut.in Græcor.apoph.

Epaminondæ.

Epaminondas dicere solebat,non prius interdiu discedendũ

è for

è foro esse, quàm nouum aliquem amicum ad veteres adieceris. Aelianus lib.14.de Var.hist.

Anyti.

Anytus amicorum Alcibiadis vnus, cum ad cœnam rogarat, ille recusauit: sed domi bene potus, cum famulis comessabundus irrupit. stansque ad ostium cœnaculi, iussit famulos vasa diripere, & ad suas ædes deferre: qui ferè dimidium asportarunt, aliis conuiuis Alcibiadis violentam superbiam criminantibus, Anytus dixit, illum humaniter egisse, cui quum totum auferre licuerit, dimidium ipsi reliquisset. Eras.6.apoph.

Antalcidæ.

Antalcidas cum interrogaretur, quo pacto quis amicos sibi facere posset? respondit: Si loquatur illis iucundissima, præstet autem vtilissima. Quo dicto innuit, in parandis amicis adhibendam esse primò sermonis comitatem, in officiis autem præstandis vtilitatem. Plut.in Laconicis.apoph. Bruson.lib.1. ca.3.

Anonymi.

Quidam ambientes amicitiæ fœdus inire cum Lacone, volebant se quocunque vellet vinculo astringere, quo certius esset amicitiam fore sinceram. Quibus ille: Vna est, inquit, de amicitia certitudo, si etiam volentes lædere non possint, nam reliquæ omnes prorsus infirmæ sunt. Conuenit cum illo Chilonis: Sic habendum amicum, vt cogites illum posse fieri inimicũ. Eras. libr.8.apoph.

Darij.

Darius rex quum aperuisset prægrande malum punicum, & quidam ab eo sciscitaretur, cuius rei tantum numerum habere optaret, quantus illic inesset granorum? respondit, Zopyrorũ, is erat vir bonus, ac Dario fidus amicus. Significans, regi nihil prius aut charius esse debere probis ac fidis amicis. Tametsi. Herodotus lib.quarto refert, hoc fuisse dictum de Megabyze. Plutar.in Regum apoph. Dario adscribit.

Alexandri.

Alexander Mag. quodam tẽpore Darii mulieres inuisit, vnà cum Hephæstione. Hunc ergo, quum esset eodem ornatu quo rex, corpore etiam maior, Syngambris Darii mater pro rege adorauit. Eadem quum ex nutibus adstantium intellexit esse errorem, perturbata denuò salutauit Alexandrum. Tum Alexander: Nihil est: ô mater, quòd turberis. nam & hic Alexander est. Sentiens, amicum esse alterum ipsum. Plut.in Alexan.

Eiusdem

Eiusdem.

Idem, inter amicos quos habebat præcipuos ac potentissimos, omnium maximè videbatur honorarem Craterum, sed omnium maximè diligere Hephæstionæm, Craterus enim, inquit, amat regem, Hephæstion amat Alexandrum. Id Græcè iucundius dicitur, φιλοβασιλεὺς & φιλαλέξανδρος. Sétiens, Craterum in his quæ ad regiã dignitatem attinebant, præstare fidum amicum: Hephæstionem, priuato quodam affectu diligere Alexandrum. Pariter itaque, licet dissimiliter amantibus, diuersa ratione persoluit præmium. Craterum ornauit dignitate: Hephæstionem ad intimam admisit familiaritatem, Plutar. in apoph. regum.

Eiusdem.

Alexander Macedo Ilium profectus, Achillis statuam coronans, O te fœlicem, inquit, Achilles, cui viuo talis amicus contigit. loquebatur autem de Patroclo, qui fidissimus Achilli fuit amicus, Plut, in vita Alexandri. Bruso. lib. I. cap. 3.

Demetrij.

In somnis Antigonus aliquando viderat Mithridatem, auream metentem messem: eóque struebat illi insidias, vt tolleret è medio. Idque quum indicasset Demetrio filio, iureiurando adegit vt sileret. Is verò iuncto sibi Mithridate, deambulabat in littore maris, & infima hastæ parte inscripsit harenæ, Fuge Mithridates. Is intellecta re, profugit in Pontum, atque illic perpetuò regnauit. Plut. in apoph. Regum.

Fabij.

Quoniam Fabius contando eludebat hostem, quum Marcellus viribus vrgeret Hannibalem, ille dictus est clypeus Romanorum, hic ensis: quòd illi præcipuum studium fuit, ne quid cladis acciperent Romani: alteri, vt hostem perimerent, Plut.

Scipionis.

Scipio minor negabat vllam vocem inimicitiorem amicitiæ potuisse reperiri, quàm eius qui dixisset, Ita amare oportere, vt aliquando esses osurus. nec verò se adduci posse, vt hoc (quemadmodum putaretur) Biantis esse dictum crederet, qui sapiens habitus esset, vnus è septem: sed impuri cuiusdam, & ambitiosi, aut omnia ad suam potentiam reuocantis, esse sententiam. Quónam enim modo quisquam amicus ei esse poterit, cuius se putabit inimicum esse posse? Cicero in Lælio.

Eiusdem.

Idem dicere solebat, nihil difficilius esse, quàm amicitiam vsque ad extremum diem permanere. Mutantur enim mores sæpe, aliâs aduersis rebus, aliâs ingrauescente ætate: aut dirimuntur contentione vel luxuriæ conditione, vel commodi alicuius, quod idem adipisci vterque possit. Ibidem,

Eiusdem.

Idem frequenter dicebat, in omnibus rebus diligentiores esse homines: vt capras & oues quot quisque haberet, dicere posset: amicos quot haberet, non posset. in illis quidem parandis curam adhibent, in amicis eligendis sunt negligentes. Ibid.

Pompeij.

Cato cum prædiceret, Pompeii potentiam crescentem nulli bono fore populari ciuitatis gubernationi, sed multo magis ad tyrannidem tendere: Pompeius ita respondit, Tua (inquit) Cato magis accedunt ad diuinationē, mea autem accommoda sunt amicitiæ. Quo dicto indicat, Catonem de rebus loqui planè incertis: se verò ea præcipuè secutum esse, quę tum temporis amicitia, quæ sibi cum Cæsare intercedebat, postulabat. De amico autē multò humanius est bene sperare, quàm quasi per somnium diuinare peiora. Plut. in Ro. apoph.

Rutilij.

P. Rutilius cum amico iniusta petenti pernegasset suum officium, & is indignabundus diceret: Quid ergo opus est mihi tua amicitia, si quæ abs te peto, non accipio? Imò, ait Rutilius, Quid tua mihi opus est amicitia, si quid inhonestæ rei propter te facturus sum? Recitat Brusonius Contursl. lib. 1. cap. 3. Val. Max. lib. 6. cap. 4. & Eras.

Volumnij.

M. Lucullum, quòd Bruti & Cassii partes sequutus fuerat, M. Antonius occidit. Huius mortem quum Volumnius, qui viuum familiariter coluerat sine fine deploraret, ad Antonium pertractus ait: Iube me protinus ad Luculli corpus ductum occidi. Neque enim illi extincto superesse debeo, quum ei infelicis militiæ autor extiterim. Eras. lib. 6. apoph.

Antonij.

Lucilius Bruti familiaris, quum Barbaros in Brutum obnixè ruentes cerneret, Brutum se esse assimulauit: captúsque, & ductus nimis auidè ad Antonium, quum in Antonii esset aspectu, ait: M. Brutum ô Antoni nemo cœpit, absitque vt ipsum quisq

quisquam capiat hostis. Sed exterritus his qui adduxerãt: Credo, ait Antonius, vos commilitones hunc errorem grauiter ferre: sed scitote vos meliorem prædam adeptos. dum enim hostem quæritis, amicum mihi adducitis. Viuo quidem Bruto ignoro per deos qua in re vterer: His amicis vtinã magis quàm hostibus potiar. Plut. in Bruto, & Bruso. lib. 1. cap. 3.

Octauiani Cæs.

Cæsar Octauianus Augustus, cum Alexandriam vi cœpisset, ciuibus omnibus & ciuitati se parcere dixit propter Arrium ciuem Alexandrinum, & olim sibi summa familiaritate cõiunctum. Raræ profectò clementiæ fuit Cæsar, qui propter vnicum amicum eam ciuitatem diripere noluit, quę tam diu pertinacissimè rebellarat. Dictum Cæsaris recitat Plutarch. in Roma. apoph.

Alphonsi regis.

Neapolitani, cum in honorem & æternam Aphonsi regis clarissimi memoriam arcum triumphalem ædificare vellent, & quo satis spacii haberent, Nicolai Mariæ Buzuti magnanimi & strenui equitis domum diruere conarentur: rex stultum ciuiũ facinus incusauit, dicens, non tanti se facere ædificia ventis & tempestatibus exposita, vt ob id veteris amici (cuius operam strenuam non semel in bello expertus esset) domum destruere cupiat. Pluris autem fecit vir prudentissimus amicum, quàm nominis sui perpetuum monumentum. Panormita lib. 1. de gest. Alphonsi.

De amicitia regum & principum.

Solonis.

SOlon argutissimè dixit, tyrannorum amicos calculis supputatoriis esse simillimos: qui vt arbitrio supputantis ponuntur, interdum valent multa millia, interdum minimum, interdum nihil. Laert. libro 1. cap. 3.

Philippi.

Philippus Arato venenum dandum curarat, quod non repentè occideret, sed lenta tabe consumeret. Id vbi sensit Aratus, nec inueniretur remedium, dissimulauit: & ingressus cubiculum, vni tantum ex familiaribus dixit: O Cephale, hæc sunt præmia regiæ amicitiæ. Non semper tutum, regibus optima dare consilia. Eras. lib. 6. apoph.

Antipatri.

Antipater quum didicisset Parmenionem ab Alexandro interfectum, dixit: Si Parmenio struxit insidias Alexandro, cui fidendum est? Si non struxit, quid agendum? Erat Parmenio velut alter Alexander, in rebus militaribus. Si tantus amicus fefellit, non est tutum cuiquam amico fidere: si Alexander nihil commeritum sustulit, præstat à regum negociis abstinere. Plutarch. in apoph. regum & impp.

Omulij.

Omulius senator Romanus, Traiano imperatori dicere solebat, Maiori vtilitatis ratione malum principem optari posse, qui permultos bonos haberet amicos, quàm bonũ, qui malorum multorum amicitiis vteretur. Siquidem facilius fore, à multis bonis vnum malum ad bonitatem deduci, quàm ab vno bono malos multos à malitia auerti. Fulgosus lib. 7. capite 2.

De amicitia neglecta, aut violata.

Bionis.

Bion Borysthenites dicebat, amicos, quales quales essent, retinendos esse: ne videamur aut malos recepisse in familiaritatem, aut bonos reiecisse. Laert. lib. 4. cap. 7. & Bruso. Contursinus lib. 1. cap. 3.

Socratis.

Socrates dicebat, cuiuis esse promptum, si quid rerum insigniũ haberet, proloqui: quũ difficillimũ esset nominare quos possideret amicos, quum hac possessione nulla sit charior. Hoc dicto taxabat præposterum vulgi de rebus iudicium, qui hoc negligentissimè haberet, quod omnium plurimi faciendum erat. Ditior sibi videtur cui pecuniæ nonnihil obtigit, & damnum deplorat cui periit: at qui sibi parauit bonum amicum, non videtur sibi factus beatior, nec iacturam deflet qui perdidit. Eras. lib. 3. apoph.

Eiusdem.

Idem, eos qui amicitiam violarent, etiamsi iniuria affectorum supplicia effugerent, Dei vltionem tamen nequaquam euasuros dicebat. Sensit autem vir sapiẽtissimus, eos diuina vltione meritò puniri, qui amicitiam, humanæ societatis vinculum, disrumperent. Maximus sermone 6.

Simonidis.

Simonides interrogatus, quam ob rem, quum esset extre-

mæ

triæ senectutis, tamen attentus esset ad rem: Quoniam, inquit, malim moriens inimicis relinquere, quàm carere amicis. taxans instabiles hominum amicitias, qui consequuti quod volunt, negligunt amicum: eidem, dum sperant, obseruiunt. Eras. libro 6. apoph.

Diogenis.

Diogenes Cynicus rogatus, quemadmodum amicis vteretur Dionysius? Vt vasculis, ait: dum plena sunt, euacuat, & vacua abiicit. Bruso. lib. 1. cap. 3.

Anaxagoræ.

Anaxagoras philosophus Periclis præceptor fuisse legitur, cui in administranda republica magno fuit vsui. Verùm cum Pericles negociis intentus desiisset agere curam Anaxagoræ, iam ad decrepitam prouecti senectutem, constituit inedia finire vitam. Id simul vt renunciatum est Pericli, anxius accurrit, & argumentis, precibus & lachrymis conatus est hominem à spontaneæ mortis proposito reuocare: idque magis sua ipsius causa, quàm philosophi. Cui Anaxagoras, retecta facie iam moribundus, nihil aliud respondit quàm hæc: O Pericles, & quibus lucerna est opus, infundunt oleum. exprobrans illi neglectum amici, vnde tantam capere poterat vtilitatem. Lucerna curatur ob vsum vulgarem, & talis consiliarius neglectus periit. Laert. lib. 2. cap. 3.

Pisistrati.

Pisistratus Atheniensium tyrannus, quum aliquot amici, qui ab ipso defecerant, Phylen occupassent, venit ad illos stragulas in sarcinam colligatas ipse portans. Cæterùm illis quid sibi vellet percontantibus: Vt, inquit, si persuasero, reducam vos: si non persuasero, maneam vobiscum. ob hoc enim veni cum sarcinis. Egregius animus, qui nollet sine amicis nec regnare, nec viuere. Plut. in Græcor. imperatorum apoph.

Catonis.

Cato Censorius audiens grauissimam de colenda amicitia disputationem, ait: Amicitiæ quæ non placent, dissuendæ magis quàm discindendæ sunt. Cicero in Catone Maiore.

De amicitia falsa, quæ in rebus aduersis declaratur.

Chilonis.

CHilon dicere solebat, Promptius ad amicorum aduersam fortunam, quàm ad res secundas accurrendum. Rebus

prosperis aduolant quilibet, etiam minus amici: qui adsunt reflante fortuna, hi verè sunt amici. Laert. lib. 1. cap. 4.

Socratis.

Socrates importunè amare, nihil aliud esse quàm odio prosequi, dicebat. Is enim qui se amicum esse simulat, quid aliud agit, quàm vt porrigens vna manu panem, se amicum dicat, post tergum altera manu lapidem proiiciat? Maximus serm. 6.

Demetrij.

Demetrius Phalereus aiebat, veros amicos in rebus lætis adesse vocatos, in aduersis inuocatos & vltrò. At vulgò fit secus. Laertius lib. 5. cap. 5. Bruso. libro 1. cap. 3.

Anonymi.

Lacon quidam pridiè ab hospite declinatus, postridie lectis stratisque conductis liberaliter exceptus, strata ipsa conscendit, ac conculcare cœpit, dicens: Propter hæc heri ne in platea quidem dormiui. Plut. in Laconicis. Bruso. lib. 1. cap. 3.

Namertis.

Namertes cùm legatione fungens, à quodam eius gentis ad quam erat missus, beatus prædicaretur, eo quòd multos haberet amicos: interrogauit, quomodo qui multos haberet amicos, periculum faceret an amicum haberet sincerum ac probum? Id quum alter fassus se nescire cuperet discere: Per aduersam, inquit, fortunam. Plut. in Lacon. Bruso. lib. 1. cap. 3.

Psammeniti.

Psammenitus Aegyptiorum rex à Cambyse regno pulsus est. Eius filiam ancillari veste indutam, cum aliquot nobilium virginibus, Cambyses mitti iusserat ad hauriendam aquam, vt hoc spectaculo parentum captiuorum animos discrutiaret. Cæteris indignè ferentibus, solus Psammenitus demisit oculos. Mox iussit duci filium illius, cum aliis plurimis eiusdem ætatis, vinctis ceruicibus, & ore frenato. Atque hoc etiam spectaculo solus Psammenitus ad lachrymas commotus non est. Idem quum vidisset familiarem quendam exutum opibus, mendicantem obambulare, hoc spectando adeò commotus est, vt ingenti fletu hominem amicum compellans, caput suum barbarico more cæderet. Ea re cognita, quum Cambyses per nuncium causam sciscitaretur, cur in liberorum calamitate tacitus, vnius seniculi calamitatem tam impotenter ferret? respondit: Fili Cyri, domestica mala grauiora sunt, quàm vt lachrymas recipiant: at amicus deplorandus erat, qui è multis opibus

opibus ad summam inopiam redactus est, idque in extremo senectutis limine. Eras. 6. apoph.

Xenocratis.

Lycurgus Rhetor cum fortè Xenocrati obuiam factus esset, qui à Telone obtorto collo pertrahebatur in metœcium, quo in loco carcer erat Athenis; fustem impegit in caput Telonæ, ac Xenocratem liberauit. Telonem verò tanquam indigna patrantem in carcerem coniecit. Id Lycurgi factum cum ab omnibus probaretur, post aliquot dies Xenocrates obuiam factus Lycurgi filiis: Citò, ait, retuli gratiam patri tuo, qui vulgò laudatur, quòd mihi amico, in re tam periculosa & difficili tulerit auxilium. Eras. lib. 8. apoph.

Dionysij.

Dionysius senior admiratus egregiam fidem Damonis & Pythiæ, Rogo, inquit, vt me quoque in vestram amicitiam recipiatis. Alteri tyrannus destinarat diem necis, qúmq; is paucculos dies petisset rerum domesticarum ordinandarum gratia, hac lege impetrauit, vt alter vas amici fieret, ea conditione, vt si ille non redisset ad diem præscriptum, hic plecteretur. Rediit autem ad diem, mori malens, quàm amicum fallere. Ita seruatus est vterque, ac regis amicitia decoratus. Tantum valet egregia virtus apud tyrannos etiam. Erasmus quinto apophthegmatum.

Tarquinij.

Tarquinius superbus iam exul factus, dixisse fertur: Se tum denique cognouisse quos habuisset amicos fidos, quos infidos; cum neutris gratiam referre posset. Qui commodi gratia sunt amici, sublata commodi spe deserunt amicitiam. Sed amicos secundæ res parant, aduersæ probant. Erasmus sexto apophtheg.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex, ex Sicilia nauigans, videns aues marinas circumuolantes triremem, & expectantes cibum à nauigantibus, escam in mare proiecit. Verùm cum videret, à volatilibus certatim rapi, quæ deinde cum præda auolabant, ad suos conuersus ait: Persimiles sunt his ganiis purpurati & curiales aliquot mei. Simulac enim aliquod officium aut beneficium hiantes & dimicantes inuicem a me acceperunt, aufugiunt, nec reuertuntur, donec necessitate premantur, plura pe-

tentes. Antonius Panormita, de rebus gestis Alphōsi, & Aeneas Syluius de eius dictis.

De amicorum electione.

Antisthenis.

ANtisthenes illud cum primis damnabat in hominum moribus, quòd in auctionibus vasa diligenter inspicerent, priusquam emerent: vitam eorum non inspicerent, quos sibi in amicitiam adiungerent. At maior vtilitas est à fidis amicis, quàm à vasis: & plus damni est, nisi deligas. Laert. libro secundo, capite 8.

Solonis.

Solon Salaminius summopere suos admonere solebat, ne citò quoslibet amicos sibi pararent: quos autem semel parauissent, ne facilè reiicerent. Refertur ex Apollodoro apud Laertium, & Erasmum in prouerbio, Ne cuiuis dextram inieceris.

Aristotelis.

Aristoteles Stagirita illud frequenter habebat in ore, ὦ φίλοι οὐδεὶς φίλος. Sentiens, multos esse amicos nomine, paucissimos aut nullos re. Laer. lib. 5. cap. 1.

Anacharsis.

. Anacharsis Scytha frequenter dicere solebat, præstare vnicum habere amicum multi precii, quàm multos nullius. Græca sonant iucundius, ἕνα φίλον ἔχειν πολλοῦ ἄξιον, ἢ πολλοὺς μηδενὸς ἀξίους. Laert. lib. 1.

Darij regis.

Zopyrus sibi nares & aures præcidit: itaque dissimulās quis esset, ad Babylonios transfugit, fingens se a Dario crudelissimè tractatum. Babylonii persuasi, commiserunt illi præfecturam. Ille nactus occasionem, Dario ciuitatem tradidit. Postea Darius sæpenumero dicere solebat, se malle vnum Zopyrum integrum, quàm centum Babylonas capere. Erat opulentissima ciuitas Babylon, tamen vnum amicum centum Babylonibus anteposuit. Ab hoc animo quantum absunt principes quidam, qui sannionem, aut equum, aut canem pluris faciunt, quàm probum, fidelem ac doctum amicum? Huius factum damnans rex dicebat, quòd turpissimo facto pulcherrimum nomen imposuisset. Videbatur enim mira fides in regem, quum illū summa afficeret tum iactura, tum molestia. Plut. in regum & imperatorum apoph.

Scipionis.

Scipio Minor Polybii ſequens præcepta, dabat operam ne quando è foro rediret domum, priuſquam ſibi quocunq; modo quenpiam eorum in quos incidiſſet, familiarem, & amicũ reddidiſſet: ſentiens, nullam eſſe homini poſſeſsionem meliorem. Plutar. in Romanorum apoph.

Alphonſi regis.

Alphonſus Aragonum rex cum in agro Matricienſi dubitaret, vtrum Franciſcum Sforciam, an Nicolaum Picininum in amicitiam & ſocietatem admiſſurus eſſet: (erat autem alterum duntaxat, propter illorum inter ſe ſimultates, admiſſurus) Matricienſibus legatis regem adeuntibus, & interrogantibus vtrũ Sforciæ an Picinino gratulari deberent: Vtroſque tanquam amicos habendos eſſe, item ab vtriſque tanquam inimicis cauendum eſſe reſpondit. Antonius Panormita. de rebus geſtis. Alphonſi, & Aeneas Syluius de eius dictis.

De amico caſtigatore.

Diogenis.

DIogenes Cynicus ad ſalutem opus eſſe dicebat aut fidis amicis, aut acribus inimicis: eo quòd illi monent, hi redarguunt, & reprehendunt. Laert. lib. 6.

Phocionis.

Phocion Antipatro petẽti, vt in gratiam ſuam faceret quiddam pugnans cum iuſtitia: Non potes, inquit, ô Antipater, Phocione ſimul & amico & adulatore vti. Amicus obſecundat quouſque patitur æquum & honeſtum. Nec enim amicus ab amico quod iniuſtum eſt petere debet. Adulator autẽ, ad quiduis obſequitur. Plut. in Græcor. apoph.

Philippi regis.

Quum multi bello capti venderentur, Philippus Macedonum rex in auctione ſedens, parum decenter veſtitus erat. Quidam igitur eorum, qui vendebantur, exclamauit: Parce mihi Philippe, paternus enim ſum tibi amicus. Philippus interrogauit, Vnde nam hæc amicitia conflata eſſet? Tum ille: Volo, inquit, propius accedens dicere. qui quum admiſſus eſſet, quaſi arcani quippiam dicturus: Demitte, inquit, chlamydem aliquantulum: nam ad iſtum modum indecenter ſedes. Mox Philippus: Hunc, inquit, dimittite liberum: neſciebam enim prius, illum mihi verum amicum eſſe, donec melioribus inſtitutus

ſum ab ipſo. Senſit vir prudentiſsimus, eos præcipuos amicos eſſe, qui probè nos inſtituunt. Recitatur à Plutarcho in regum & imperatorum apophthegmatis, & Bruſonio lib.1.cap.3.

Catonis.

Cato intelligens quendam animum ab amico reprehenſore alienaſſe: Noli, inquit, indignari amico: opem enim propter aculeum non odiſti, ſed foues & tueris propter fructum. Cur igitur amici obiurgationem fers adeò iniquè, quam propter beneuolentiam plurimùm amare debes? Maximus ſerm.6.

De amicorum rebus communibus.

Epicuri.

EPicurus improbabat inſtitutum Pythagoræ, qui quum doceret amicorum communia eſſe omnia, iubebat vt diſcipuli, quod quiſque habebat, deponerent in commune: dicens, id eſſe diffidentium verius quàm amicorum. Etenim ſi quis mihi verè ſit amicus, nihilominus habeo pro meis quæ ille poſsidet, quàm ſi depoſuiſſet. Porrò qui diffidit, aut non eſt ipſe verus amicus, aut de alterius animo dubitat. Eraſmus lib.8.apoph.

Anyti.

Anytus amicorum Alcibiadis vnus, eum ad cœnam rogarat. ille recuſauit: ſed domi bene potus, cum famulis comeſſabundus irrupit. & ſtans ad hoſtium cœnaculi, iuſsit famulos vaſa diripere, & ad ſuas ædes deferre. qui ferè dimidium aſportarunt. Aliis autem conuiuis, Alciabiadis violentiam accuſantibus: Anytus reſpondit, illum bene egiſſe, cui cum totum auferre licuerit, dimidiam tamen adhuc partem ipſi reliquiſſet. Senſit vir prudentiſsimus, amicorum meritò omnia communia eſſe debere. Eraſ.lib.6.apoph.

Plura vide ſuprà de Aequalitate.

De animalium brutorum ſolertia.

Alphonſi regis.

QVum eſſent apud Alphonſum Aragonum regem, qui cauſam beſtiarum contra homines defenderent, & modò turturis caſtitatem, modò cornicis (quæ mortuo compare, nouem hominum ætates vidua perduraret) modò formicarum prouidentiam, modò canum ſagacitatem, modò ciconiarum pieta

pietatem, modò apum in regem obseruantiam, & id genus multa pro brutis animalibus afferrent in medium: Alphonsus. Siue (inquit) id brutis inclinatione naturæ, siue Dei dono datum sit, certè non alia causa hoc cōcessum esse existimo, quam vt homines turpiter nequitérque viuentes, erubescant à brutis & à rationis expertibus superari. Et sic sacræ literæ non semel ignauiæ humanæ obiicere animalium promptitudinem & sedulitatem solent. Panormita libro tertio de rebus gestis Alphonsi.

De amore inhonesto atque impudico.

Diogenis.

DIogenes amorem dixit ociosorum negocium, quòd hic affectus potissimùm occupet ocio deditos. Ita fit, vt dum ocio vacant, in rem negociosissimam incidant, nec interim tamen quicquam bonæ rei agant. Laert. lib. 6.

Platonis.

Plato philosophus dicebat, omnes qui perditè amarent, in alieno viuere corpore, in suo verò ac proprio planè mortuos esse. Fulgosus lib. 7. cap. 2.

Eiusdem.

Plato conditiones amatoris cum ostendere vellet: Animus est, dicebat, in suo quidem corpore moriens, in alieno vero viuens. Brusonius lib. 1. cap. 2.

Aristotelis.

Aristoteles Cyrenæus philosophus ab amico quodam percontatus, an amor coitus gratia fieret? Neque eius gratia, neq; sine eo, respondit. Stob. serm. 61.

Panætij.

Panætius adolescentulo quærenti, an sapiens amaturus esset? De sapiente, inquit, videbimus: Mihi & tibi, qui à sapiente longè absumus, non est committendum, vt incidamus in rem commotam, impotentem, alteri emancipatam, vilem sibi. Brusonius Contursinus lib. 1. cap. 2.

Theophrasti.

Theophrastus interrogatus, quid esset amor? respondit, animæ ociosæ affectus. Stobæus serm. 52.

Prodici.

Prodicus aiebat, cupiditatem geminatam, amorem esse: amorem verò geminatum, insaniam fieri. Stob. ser. 62.

Alexan

Alexandri regis.

Alexander Mac. quum è Macedonum numero ad mare remitteret & valetudinarios, & mutilos debilesque, productus est quidam qui se inter ægrotos asscripserat, quum non ægrotaret. Is quum ad Alexandri conspectum adductus esset, & examinatus fateretur se morbum prætexuisse ob amorem Telesippæ, quæ ad mare fuerat profecta: percontatus est Alexander, cui negocium retrahendæ ad exercitum Telesippæ delegaretur. Cæterùm vt cognouit eam esse liberam: Persuadeamus igitur, inquit, ô Antigenes Telesippæ, vt nobiscum maneat, nam vim admouere liberæ, non est nostrum. Sic indulsit amori strenui militis, quem in exercitu retinere cupiebat, vt ingenuam mulierem redire nollet nisi persuasam. Plutarch.

Eunuchi cuiusdam.

Eunuchus quidam quum deprehensus esset cum pellice regis Babyloniæ, præsentem Apollonium rex interrogat, quid de eunucho faciundum iudicet? at ille: Quid, nisi vt viuat? Admiranti autem regi, ait: Omne supplicium, si viuet, ob amorē patietur. Bruson. lib. 1. cap. 2.

Poltyis regis.

Poltys Thraciæ rex Troiani belli tēpore, cum Troiani pariter & Græci legationem ad ipsum misissent, auditis vtrisque pronunciauit, vt Alexander redderet Helenā, & à se pro vna duas formosas abduceret vxores. Sapuisset Paris, si hoc fecisset. Nam vna satis fruitus, habuisset duas nouas, & patriæ consuluisset. Quis autem non miretur Græcorum humanitatem, quibus sat erat futurum, si tantùm redderetur, quæ cum adultero tam diu dormierat? Plut. in regum apoph.

Catonis.

Cato Censorius amantis animum dicebat in alieno corpore viuere: quod hodie quoque celebratur, Animā illic potius esse vbi amat, quàm vbi animat. Plut. in eius vita.

Eiusdem.

Cato senior affirmabat, insanos prudentibus longè vtiliores esse, quàm insanis sapientes. Quippe qui sapientes, cum stultorum errata inspicerent, ob id in melius vitam mutare solerent. At amantes, quum discendi capaces non sint, ex sapientium benefactis fructum percipere nullum possunt. Fulgosus libr. 7. capite 2.

Populiæ.

Populia Marci filia, miranti cuidam quid esset, quapropter aliæ bestiæ nunquam marem desiderarent, nisi cum prægnantes vellent fieri: respondit, Quia bestiæ sunt. Macrob. lib. 2. capi. 5. Satur. Bruson. lib. 4. cap. 1.

Iuliæ Augusti.

Iulia Cæsaris Augusti filia, cum conscii flagitiorum admirarentur, quomodo similes Agrippæ filios procrearet, quæ tam frequenter vulgò potestatem corporis sui faceret? respondit: Quia nunquam nisi naui plena vectorem tollo. Macrob. lib. 2. cap. 5. Satur.

Anonymæ.

Mulier quædam dixerat se deperire amore Vespasiani, ei per ductæ quum pro concubitu sestertia quadraginta donasset, roganti dispensatori, quo titulo vellet eam summam rationibus inferri, dixit; Vespasiano adamato. Sueton.

Huc refer titulos de Coitu, Incontinentia, Libidine fœda, & coitu immoderato.

De amoris parum honesti remediis.

Cratetis.

CRates Thebanus amore laborantibus ostendit remedia: Amori, inquit, medetur fames: sin aliter, tempus: quòd si nec his vti possis, laqueus. luxus ferè alit amorem: tempus omnia aut tollit, aut certè mitigat. Hæc remedia si nihil prosunt, superest laqueus, vt morbus finiatur suspendio. Græca sonant iucundius, λιμος, χρόνος, βρόχος. Laer. lib. 6. cap. 5.

De amantium ira & odio.

Agathonis.

AGathonem poetam amabat Pausanias figulus, qui cū aliquando venissent ad Archelaum, qui non minus amoris quàm literarum erat studiosus, & contentiones orirentur inter amatorem & amasium: interrogauit Agathonem Archelaus, quid sibi vellet, quòd frequenter simultates exerceret cum eo à quo summoperè amaretur? At ille: Huius rei (inquit) ô rex ego rationem tibi reddam. Neque enim ei sum infestus, neque rustica quadam morositate id facio. Quod, si quid ego quoque de moribus intelligo, cùm ex aliis, tum ex arte poetica, iucundissimum amantibus esse reperio, si ex contentione & litibus cum amasiis in gratiam redeant. Et sanè mihi videtur nihil illis de-

lecta

lectabilius accidere. Huius ego voluptatis persæpe eum partici pem facio, frequenter litigando. Gaudium enim capit, si continuam cum eo contentionem dissoluam, & reconciliem. Si verò æqualiter & consueto more cum eo semper agam, non experiretur dissidium. Hæc Aelianus, lib. 2. de Varia historia.

De amore honesto.

Antisthenis.

ANtisthenes Atheniensis hoc frequenter in ore habuisse dicitur, Ἀξιέραστος ὁ ἀγαθὸς: id est, Dignus amari quisquis bonus est. Non enim verus & sincerus amor est, nisi quem conciliat virtus. Laert. lib. 6. cap. 1.

Socratis.

Socrates docuit animorum formam magis amandam, quàm corporum: eamq́ue voluptatem quam in nobis gignit conspecta formosa facies, ad longè pulchriorem, sed latentem animi speciem esse transferendam. Verùm vt hanc videamus, philosophicis oculis opus esse. Notabat, φιλεῖσθαι Græcam vocem ancipitem esse, ad osculandum, & amandum: quorum prius est corpus amantium, alterum mentem. Eras. lib. 3. apoph.

Eiusdem.

Idem eos qui corpus tantum amarent, similes esse aiebat medicis, qui semper egerent, semper instarent aliquid flagitantes: rursus qui amici essent potius quàm amatores, similes esse his qui proprium fundum possiderent, quem semper student reddere meliorem. Amator suam quærit explere voluptatem: amicus haudquaquam ad se spectans, hoc se putat ditiorē, quo meliorem reddiderit amicum. Eras. lib. 3. apoph.

Zenonis.

Zeno Citieus philosophus formoso dicenti, sibi non videri futurum vt sapiens amaret: Nihil, inquit, esset vobis formosis infelicius. Quisquis enim docet, admonet, instituitq́ue ad virtutem adolescentes, vtique amat. Atque is demum verus est amor. Nam qui vulgò dicuntur amare, suum venantur commodum, cum incommodo adamati. Laer. lib. 7. cap. 1.

Pontani.

Thomas Pontanus, vir prudentia ac sapientia clarissimus, assiduè dicere solebat, Amorem nunquam fecisse stipendium.

Ea quippe est amoris vis, vt vbiuis terrarum facilè locum inueniat, etiam sine pecunia. Iac. Spieg. in lib. 2. Aeneæ Syluii de dictis ac factis Alphonsi, capite 43.

Eiusdem.

Idem sæpenumero dixisse fertur, Amorem inermen quidem incedere, dormire tamen loricatum. Notat autem, amorē subditorum erga suos principes tanti fieri, vt princeps, cui beneuolentia suorum satis perspecta est, non sibi timeat, etsi solus interdiu ambulet. Noctu tamen semper adhiberi corporis custodes. Ibidem.

De amore sui, quem Græci φιλαυτίαν vocant.

Socratis.

SOcrates dicebat, Neminem in seipso sua cernere vitia, alterius autem apertissimè. Antonius in Melissa, par. 1. serm. 75.

Eiusdem.

Idem dicebat, Si quis in theatro coriarios surgere iuberet, eos solum surrecturos: similiter si fabros ærarios, textores, aut alios generatim. Si verò prudentes aut iustos, hic omnes exurrecturos fore. Est enim hoc in primis in vita damnosum quòd cū hominum pars maxima stulta sit, sapere tamen sibi videatur. Stobæus serm. 21. Phauorinus 26.

Diogenis.

Diogenes item interrogatus, quidnam in tota rerum natura existeret difficillimum: Nosse seipsum, inquit. Multa enim propter amorē sui, sibi quenque sumere solitum. Antonius in Melissa, par. 2. serm. 75.

Eiusdem.

Idem dixit, hominum aliquos opportuna loquentes non intelligere seipsos, sicuti lyræ ægregiè resonantes non sentiunt. Stobæus ser. 21. Antonius serm. 75. part. 2. Melissæ, & Maximus serm. 71.

Platonis.

Plato consulebat, vt cum aliquos irriserimus, conuertamur ad nosmetipsos, & videamus, ne ipsi eisdem vitiis laboremus. Stobæus serm. 21. Anto. in Melissa. Amor enim sui multa celat, & circumoperit in illo qui magis irridere solet alios, Stobæus serm. 21. Ant. in Melissa serm. 75.

Aesopi

Aesopi.

Aesopus vnumquemque nostrûm duas ferre aiebat peras, alteram ante nos, alteram à tergo. Et in anteriorem quidem alienos errores condere, in posticam verò nostros: ideoque non videri à nobis. Stob. serm. 21. Phauorinus 26.

Demosthenis.

Demosthenes omnium facillimum esse dicebat, seipsum decipere, quod enim vnusquisque cupit, id etiam animum inducit, & sibi persuadet. Res autem ipse frequenter non ita se habent.

Apollonij.

Apollonius dicere solebat, quāplurimos esse, qui semetipsos præter vllum decorum amantes, propria peccata defenderent, accusarent autem aliena. Stobæus serm. 21.

De eo, quòd à subditis amari melius sit quàm metui.

Chilonis.

CHilon Lacedæmonius optimum regem esse dixit, qui non operam dat, vt metuatur. Stobæus serm. 46.

Pittaci.

Pittacus Mytilenæus eum laude dignum imperatorem dicebat, qui ita se erga suos gerat, vt non eum, sed ei ciues timerent. Phauorinus ex Stobæi serm. 46.

Pythagoræ.

Pythagoras dicebat: Potius elige qui versentur tecum, te venerentur & ament, quàm timeant. Amorem enim reuerentia & obseruantia, timorem odium sequitur. Phauorinus.

Polydori.

Polydorus Alcamenis filius, percontanti quid esset in causa, quòd Spartani in bello fortiter sese periculis obiicerent: Quoniam, inquit, duces reuereri didicerunt, potius quàm timere. Reuerentia cum amore coniuncta est: metuimus autem illos maximè, quos odimus. Rectius autem suo fungitur officio, qui ex animo facit, quàm qui metu mali. Plut. in Laconicis apophthegma.

Constantij.

Constantius Chlorus, amicis admonentibus, quòd in augendo fisco videretur indiligentior, respondit: Publicas opes rectius à priuatis haberi, quàm intra vnum claustrum reseruari.

Bonus

Bonus princeps, qui magis à suis diligitur, quàm timetur, habet quicquid ciues possident. Recitat Eras. lib. 8. apoph.

Sigismundi impera.

Sigismundus Romanorum imperator audiens à quibusdam disputari, num melius esset amari, an timeri a subditis? respondit: Quemadmodum superi amari & timeri volunt, ita & reges: Neque enim bene ames, nisi etiam timeas. Timor enim reuerentiam arguit, quę regibus maximè debetur. Certè qui non timet, contemnere videtur. At in regibus quoque situm est, vt & amentur, & timeantur: si ita moderentur vitam, vt nec inferioribus sint terrori, nec superioribus despectui. Aeneas Syluius lib. 4. commentariorum in res gestas Alphonsi.

Alphonsi regis.

Alphonsus Aragonum rex, cum interrogaretur, quos è popularibus suis percharos haberet: Illos, inquit, qui non magis eum, quàm pro eo metuant. Sensit autem, illos esse ex animo amicos, qui principem magis amant, quàm metuant. Panor. libro quarto.

Plura vide infrà de Beneuolencia, Clementia, Humanitate, atque Imperio vel regno bene admistrando.

De animæ immortalitate.

Socratis.

SOcrates ille Platonicus hominem ipsum animum esse dicebat, corpus autem nihil aliud quàm animi organum, vel domicilium, aut vt verius dicam sepulchrũ, ac carcerem: vnde cum emerserit, tum demum sui iuris esse, multóque quàm antea fœlicius viuere. Eras. in Declamat. de Morte.

Eiusdem.

Idem, quum iam tempus vrgeret moriendi, rogatus à Critone, quo modo sepeliri vellet: Multam, inquit, ô amici, operam frustra consumpsi. Critoni enim nostro nóndum persuasi: me hinc auolaturum, neque quicquam mei relicturũ. Veruntamen ô Crito, si me assequi poteris, aut sicubi nactus eris, vtcunque tibi videtur sepelito. Sed mihi crede, nemo me vestrûm, quum hinc excessero, consequetur. Sensit Socrates, animum esse hominem: corpus nihil aliud esse quàm animi vel organum, vel domicilium. Eóque stultè facere illos, qui soli-

citi ſunt quomodo ſepeliantur. Bruſonius libro quarto, capite decimo.

Eiuſdem.

Socrates ad mortem iam damnatus, iudicibus dicebat: Anytus quidem & Melitus (accuſatores enim eius fuerant) interficere me poſſunt, ſed incommodo aut detrimento minimè afficere. Chriſtiana hominis ethnici ſententia eſt, qui putabat, tyrannos pro ſuo quidem arbitrio in corpora hominum ſæuiri poſſe: aſt in animam, quæ immortalis eſt, nullam omnino poteſtatem habere. Bruſo. libro 4. cap. 10.

Anaxarchi.

Anaxarchus philoſophus à Nicocreonte Cypri tyranno captus, & malleis ferreis in ſaxo excauato contuſus: Tunde, inquit, tunde probè Anaxarchi carnes & oſſa, ſiue (vt alii) follem. verùm Anaxarchum nequaquam lædes. Senſit autem philoſophus clariſsimus, tyrannum quidem poteſtatem habere vt pro arbitrio crudelitatem ſuam exerceat in corpora hominum, animam tamen immortalem ſemper fore, extra omne tyrannorum imperium. Philo Iudæus in libro: Quod omnis probus liber, & Bruſonius lib. 2. cap. 1.

Cercidæ.

Cercidas ciuis Megalopolita. ex Arcadia, cum in morbum periculoſiſsimum incidiſſet, interrogatus num libenter mori vellet? Quid ni? ait. Videbo enim poſt mortem viros in omni ſcientiarum genere doctiſsimos, ex philoſophis Pythagoram, ex hiſtoricis Hecatæum, ex poetis Homerũ, ex muſicis Olympum, qui ſuis literarum monumentis nomen ſibi immortale pepererunt. Aelianus libro 13. de Varia hiſtoria.

Aegyptij cuiuſdam.

Aegyptius quidam monachus, quum nuncius veniſſet, qui patris mortem adnunciaret, reſpondiſſe fertur: Deſine blaſphemare, & impiè loqui: pater enim meus immortalis eſt. Nicephorus Calliſtratus libro vndecimo capite 45. Eccleſ. hiſto. ex Euagrio.

Cyri regis.

Cyrus moriens filiis ſuis ait, Nullo modo fili hoc vnquam mihi perſuaſi, vt animus viuat, donec fuerit in corpore mortali: quum verò ab hoc ſolutus fuerit, moriatur. Xenophon, & Bruſonius libro 7. cap. 14. Cicero in Cato. Maiore ex Xenoph.

Neronis.

Nero Romanorũ imperator, cùm non tantùm in alios, ſed in matrem etiam, quam occidi fraude curauerat, crudeliſsimè ſæuiret: P. Thraſeas Petus, Romanorum fortiſsimus, dicere ſolebat: Nero quidem me occidere poteſt, perdere autem nequaquam. innuens quidem, Neronem tyrannum cruentiſsimum, poteſtatem habere graſſandi in corpora ſuorũ, animam autem (quæ immortalis eſt) nequaquam lædi à quouis homine poſſe. Xiphilinus in Nerone.

Alphonſi regis.

Alphonſus Aragonum rex, maximum argumentum immortalitatis ſibi videri dicebat, quòd corpus in hac vita decreſcere, ac per omnia membra ſuos quaſi fines & terminos habere videret: animos verò, quanto ad annos accederent, tanto magis intelligentia, virtute & ſapientia creſcere. Panormita. lib. 4. de Alphonſi reb. geſt.

Friderici impera.

In Auſtria cum obiiſſet vnus ex primoribus annos natus tres & nonaginta, qui vitam inter voluptates illecebráſque nulla vnquam valetudine offenſam duxiſſet, ignotáq; illi omnis calamitas, omnis mœſtitia fuiſſet, idque Friderico Cæſari narraretur: Et hinc, inquit ille, immortales animas cenſere licet. Namque ſi Deus eſt, qui hunc mundum gubernat (vt philoſophi & Theologi docent) eúmque iuſtum eſſe nemo negat: profectò alia loca ſunt, ad quæ poſt mortem animæ migrant, ibíque pro factis aut mercedem aut pœnam accipiunt. Nam hic nec bonis ſua præmia, neq; malis ſua ſupplicia reddi videmus. Aeneas Syluius.

De animi bonis ac cultu.

Bionis.

Bion Boriſthenites dicere ſolebat, formã & venuſtatem bonum eſſe alienum. Sentiens nimirum, animi bona reuera eſſe noſtra, cætera verò omnia fluxa, & paruo duratura tempore. Laertius libro 4. cap. 7.

Biantis.

Bias Prienenſis, cum patriam eius Prienen hoſtes inuaſiſſent, omnibus, quos modò ſæuitia belli incolumes abire paſſa fuerat, precioſarum rerum pondere onuſtis, fugientibus: interrogatus, Quid ita nihil ex bonis ſuis ſecum ferret? Ego verò, in-

quit, omnia mea bona mecum porto. Pectore enim ille gestabat, non humeris: non oculis visenda, sed ęstimanda animo: quę domicilio mentis inclusa, nec mortalium nec deorum manibus labefactari queunt: & vt manentibus præstò sunt, ita fugientes non deserunt. Cicero in Paradoxis: Val. Maxi. libro 7. capite 2. Verùm Seneca libro 2. capi. 5. de Tranquillitate & èpist. 9. Stilponi hoc ascribit.

Thaletis.

Thales Milesius dicebat, non esse fucandam faciem, sed animum honestis studiis exornandum. Quòd hæc forma veros conciliet; ac perpetuos amicos. Dioge. Laertius libro primo, capite primo.

Antisthenis.

Antisthenes Atheniensis admonebat ea esse paranda viatica, quæ simul cum naufrago enatarent. Sentiens, bonas artes vbique esse in precio, nec posse à fortuna eripi. Idem ascribitur Aristippo. Laertius libro 6. capite 1.

Eiusdem.

Quidam adolescens curarat sese ex ære sculpendum, & ad eam imaginem sese conformabat. Huic Antisthenes: Si æs posset vocem edere, qua de re potissimùm gloriaretur? De pulchritudine, inquit adolescẽs, Non igitur, inquit, erubescis, qui cum in animo gloriaris? significans, magis gloriãdum de bonis animi, quàm de forma, quam haberet cum statua communem. Laertius libro 6. cap. 1.

Aristippi

Aristippus philosophus, cùm nauigãs cum ciuibus suis, naufragio quodam eiectus esset venit Rhodum, vbi summa cum humanitate & reuerentia exceptus & tractatus est, etiam ab ignotis illi hominibus. Tandem verò, quum hi qui cum Aristippo naufragium passi erant, pararent reditum in patriam, rogaréntque illum, Ecquid vellet ciuibus suis renunciari? Nil aliud, inquit, quàm vt studeant sibi huiusmodi pararo opes, quę naufragio non pereant, sed simul cum possidente enatent. Sensit vir sapientissimus, hominem non fortunæ, sed animi bonis muniendum, vt vbiuis terrarum victum sibi comparet, & apud homines magno sit in precio. Vitruuius lib. 6. de Architectura, Fulgos. libro 7. cap. 2.

Democriti.

Democritus dicebat, potius animæ quàm corporis curam esse

esse habendam. Siquidem anima perfectissima, corporis vitia leuat: robur autem corporis absque ratione, nihilo meliorem reddit animam. Stobæus sermone 1. de Prudentia.

Diogenis.

Diogenes conspicatus adolescentem philosophiæ dantem operam: Euge, inquit, corporeæ formę auditores ad animi pulchritudinem auocas. Sentiens, illum hoc agentem, vt animum virtutibus & honestis disciplinis exornaret, hoc consequuturũ, vt longè meliores amicos esset habiturus. Laertius libro sexto capite secundo.

Eiusdem.

Diogenes dicebat, homines summa cura quæ faciunt ad viuendum, perquirere: sed quæ ad bene viuendum conducant, nihili pendere, & negligere. Stobæus sermone secundo, Phauorinus 17.

Pythagoræ.

Pythagoras magis animi vires, quàm corporis, optandas esse asserebat. Animi enim bona veræ sunt possesiones, cætera omnia instabilia & incerta. Diuitiæ enim, aliáque eius generis bona, fortunæ temeritati subiacent: virtus autem stabilis, perpetuáque habetur. Stobæus sermo. 1. Phauorinus 16.

Aristippi.

Quum Socrates taxaret vnguentis delibutos, & Charondas, siue (vt aliis placet) Phædon, percontaretur, quis esset ille vnguentis delibutus? Ego, inquit Aristippus, infelix, & me infelicior Persarum rex. At vide, inquit, vt quemadmodum hac parte nullo cæterorum animalium est superior, ita nec hominum vllo præstantior. Sensit, externis bonis hominem nihilo fieri meliorem: cum & equus sansucino oblitus, idem oleret quod rex: & mendicus vnguento simili delibutus, non minus bene olet, quàm summus pontifex. ex Laert. libro 2.

Isocratis.

Isocrates Rhetor videns ex discipulis quendam agri sui colendi studiosum, cæterùm in exornandis moribus desidem: Vide, inquit, ne agrum mitiorem cultioremque faciens, tu incultus animo atque agrestis prorsus euadas. Stobæus.

Platonis.

Plato dicere solebat, eos qui corpora exercerent, & animum negligerent, nihil aliud facere, quàm imperantem & imperatum curare. Stobæus sermone 2. Phauorinus 17.

Aristotelis.

Aristoteles Stagirites illud amicis ac discipulis inter differendum frequenter solebat ingerere: Visum accipere lumen à circunfuso aere, animum autem à disciplinis liberalibus. Sentiens, ingenium adolescentum disciplinis acui, & ad reliqua philosophiæ mysteria reddi perspicax. Laert. libro quinto, capite primo.

Socratis.

Xenophontem in angiportu quodam Socrates habuit obuium: quúmque videret adolescentem rara indole, porrecto baculo vetuit ne præteriret. vbi constiterat, rogauit, vbi fierent venderentúrque variæ merces, quibus vulgò vtuntur homines? ad id quum promptè respondisset Xenophon, percontatus est, vbi homines fierent boni? cum adolescens respondisset, se id nescire: Me igitur sequere, inquit, vt hoc discas. Ex eo Xenophon cœpit esse Socratis auditor. Absurdum est, scire vbi parare queas honestam vestem, aut poculum: & ignorare, vnde tibi comparare possis animi cultum. Eras. lib. 3. apoph.

Stilponis.

Stilpon interrogatus, Quid esset statua fortius? respondit, Homo stupidus, & animi cultum negligens. Stobæus sermo. 2. Phauorinus 17.

Iamblichi.

Iamblichus dicere solebat, cum anima viuamus, eiusdem quoque virtute nos viuere dicendum esse. Vt cum oculis cernamus ipsorum quoque virtute bene cernimus. Stobæus sermone primo.

Dionysij.

Dionysius Milesius, sophista insignis, in Heliodorum, quem Adrianus Cæsar vnicè amabat, torsit hoc dictum: Cæsar potest honorem ac pecunias largiri, rhetorem facere non potest. Cæsar enim Heliodorum, studio verius quàm iudicio, fecerat magistrum epistolarum. Dion in Hadriano.

Pausaniæ.

Pausanias quibusdam in spoliis barbarorum demirantibus preciosas vestes: Præstiterat, inquit, ipsos esse multi precii, quàm possidere preciosa. Correxit suorum admiratione, eósq; ad verorum bonorum admirationem reuocauit. Plut. in Laco.

Leontychidæ.

Leontychidas rogatus à quodam, Quo pacto quis bona quę adsunt

adsunt tueri valeret? Si non omnia, inquit, fortunæ crediderit. In animi bona nullum ius habet fortuna. Tum externa bona reddemus nobis stabiliora, si quædam seposuerimus, nec fortunæ volubili commiserimus. At sunt principes, qui proferendæ ditionis studio semet in periculum coniiciunt, ne hoc ipsum quod habent imperium amittant: multi item diuites, augendæ rei studio, quicquid habent, totum committunt nauibus. Plutar.

Demonactis.

Demonax vehementer eos coarguit, qui corpora summo studio curarent, atque sese omnino negligerent. Haud dissimiles eos ratus, iis quorum omnis solicitudo in extruendis ædificiis versaretur: & hominum, qui ædes habitarent, nullam penitus haberent rationem. Stobæus.

Stilponis.

Demetrius Antigoni filius cum Megaram occupasset, Stilponem philosophum accersitum rogauit, num quis militum aliquid rerum abstulisset? Nullus, inquit: neminem enim vidi, qui scientiam & eruditionem raperet. Sentiens, animi bona nō esse bellorum violentiæ obnoxia. Plut. in Demetrio.

Agesilai.

Quum Græci, qui Asiam incolebant, Persarum regem ex more Magnum appellarent: Qua, inquit rex Agesilaus, re ille me maior est, nisi sit iustior ac temperantior? Contempsit vir egregius externa bona, quæ vulgus præcipuè suspicit, totámq; hominis felicitatem animi bonis metiebatur. Ea sententia philosophis esse consueuit in ore, sed hanc bellator expresit affectu. Plut.

Dionysij.

Dionysius senior, cum intra regiam sacrum ex more perageretur, præcóque, sicuti assueuerat, precaretur, vt per multa tempora inconcussum duraret imperium: Non tu desines, inquit rex, abominanda nobis imprecari? Sentiens, potius optandam bonam mentem, quàm ea quæ nihil conferunt ad hominis fœlicitatem: quandoquidem animi bona fortunæ bonis semper præferenda sint. Eras. lib. 5. apoph.

Milonis.

Milo Crotoniates athleta, iam senex, quum vidisset athletas alios in curriculo sese exercentes, fertur inspexisse lacertos suos, lachrymánsque dixisse: At hi iam mortui sunt. Meritò fle-

uit,qui felicitatem corporis viribus metiebatur. Animi vigor serius senescit,si tamen senescit vnquam.Eras.6.apoph.

Huc pertinent tituli,de Doctrina,Eruditione,& Virtutibus.

De animosè dictis.

Anaxagoræ.

ANaxagoras Clazomenius cum ab Atheniensibus esset damnatus exilio,cuidam dicenti,Priuatus es Atheniensibus:Imò illi(inquit)me. Sentiens, Atheniensibus magis opus esse Anaxagora,quam contrà.Laer.lib.2.cap.3.

Xenocratis.

Xenocrates Chalcedonensis à Dione dictis lacessitus:Non sum,inquit,tibi responsurus:neque enim tragœdia à comœdia taxata,dignatur eam responso.Laer.lib.4.cap.2.

Periclis.

Pericles Atheniensis subitò oborto solis defectu, cum videret alios multos,sed præcipuè classis gubernatorem,vehementer perturbatos,chlamyde sua texit gubernatoris faciem,interrogauítque, nunquid hoc horrendum ostentum existimaret? illo negante:Quid interest,inquit,nisi quòd chlamyde maius est id quod nunc tenebras inducit,Plutar.in Græc.apoph.

Agidis.

Agis primus,qui fuit Archidami filius,quum Ephori quondam dicerent,Proficiscere,iuuentutem tecum ducens, ad huius patriam:nam is ipse te perducet in arcem:Et quî conuenit, inquit,tot iuuenes ei credere,qui patriã prodidit?Plut.in apoph.

Eiusdem.

Idem Agis dixisse fertur,Lacedæmonios non oportere percontari quot sint hostes,sed vbi sint?significans,nõ à militum numerò pendere victoriam, sed à rei gerendæ celeritate. Eras. lib.1.apoph.ex Plutar.apoph.

Eiusdem.

Idem apud Mantinæam,quibusdam dissuadentibus, ne cum hostibus,quòd numerò plures essent, confligeret:Cum multis, inquit,pugnet oportet,qui multis imperare velit.Plut.in apophtheg.Græcorum,

Cleomenis.

Cleomenes cum ab augure admoneretur,ne exercitum educeret ad vrbem Argiuorum, alioqui reditum illinc fore turpem:posteaquam admouisset ciuitati copias,ac portas videret

clau

clausas,& mulieres in mœnibus: Hic, inquit, reditus tibi turpis videtur, in quo viris mortuis vxores occlusere portas? Fortis animus, si cum æquo bonóque fuisset coniunctus. Plutarch. in Lacon. apoph.

Callicratidæ.

Callicratides clasis præfectus, cum venisset ad Cyrum regem, petiturus pecunias rei nauali necessarias, vidit regem largius bibentem. Expectauit igitur, donec bibisset. Vidit enim non dari copiam, vt regem conuenire posset. Postero verò die cum iterum audiuisset illum bibere, nec se admitti ad colloquium, dixit: Ita curam habendam esse pecuniarum, vt ne quid tamen committeretur Sparta indignum. & mox inde recesit Ephesum, multa imprecans mala iis, qui primi à barbaris fuissent ludibrio habiti, eóque sua patientia docuissent illos fiducia diuitiarum aliis illudere. Plut. in apoph. Laconicis.

Leonidæ.

Cum ad Leonidam Anaxandridæ filium quidam militum dixisset, Hostes sunt prope nos: Et nos, inquit, prope illos. Significans, ob id nō minus imminere discriminis hosti, quàm ipsis. Plut. in apoph. Laconicis.

Agesilai.

Agesilaus, magnus ille Lacedæmoniorum rex, quum in Lydia Tissaphernem fugasset, ac multis interfectis, in agros regios incursionem fecisset: Rex Persarum per legatos magnifica illi munera obtulit, vt à bello desisteret. Agesilaus autem respondit: Pacis quidem tempore Reipub. vigere autoritatem, vt ius habeat decernendi, quod ad tuendam ciuitatis tranquillitatem censuerit conducere: belli autem tempore non item. Vox excellentis animi, qui non aliud virtutis præmium ambiret quàm gloriam, nec pacem hosti venderet fraudato milite. Plutar. in apoph. Lacon.

Eiusdem.

Idem cum transmisso Hellesponto iter faceret per Thraciam, nulli barbarorum supplex fuit vt transitus daretur: sed missis ad singulos nunciis, rogabat, Vtrum per hostium, an amicorum regionem iret? Plutarch.

Eiusdem.

Quum Græci qui Asiam incolebant, Persarum regem pro more Magnum appellarent: Quare, inquit Agesilaus, ille me maior est, nisi sit iustior, aut temperatior? Idem.

Lacenæ.

Lacena quædam cum audiuiſſet filium incolumen,ſed fugiſſe ex clade,ſcripſit filio hunc in modū:Malus rumor de te ſparſus eſt:aut hunc dilue,aut ne ſis.Præſtabilius putabat filiū mori,quàm cum magna infamia viuere.Plutar.in apophtheg.Lacænarum.

Eiuſdem.

Alia quædam Lacæna, cum audiret à filio, quàm generoſe frater in prælio occubuiſſet:An non turpe eſt,inquit,te nō fuiſſe in re tam honeſta & laudabili comitem?Ibidem.

Pelopidæ.

Quum ex militibus quiſpiam, qui viderat Lacedæmonios per anguſtias montium aduentare, dixiſſet Pelopidæ, Incidimus in hoſtes:Quin potius nos in illos,inquit,quàm in nos illi?Plutar.in Reg.& imp.apoph.

Laconum.

Quum quidam fortè obuiā facti Laconibus dixiſſent:Fortunati eſtis ô Lacones,nā modò hinc abiuere latrones:Non nos, inquiunt,per Euyalium:(ſic enim illi Martem vocant) ſed illi potius fortunati ſunt,qui in nos non inciderunt.Plut.in Lacon.

Piratæ.

Pirata quidam cum ad Alexandrum Magnū deductus eſſet, rogatus,qua re fretus auderet infeſtare maria?compendio reſpondit:Ego,inquit,quoniam id vnica nauicula facio, pirata nominor:cum tu Alexander,idem facias magna claſſe,rex appellaris.Alexander igitur hominis animum tam intrepidum admiratus,donauit illi vitam.Plut.in Alexandro.

Leonidæ.

Xerxes cum ſcripſiſſet ad Leonidam, Mitte arma:reſcripſit Leonidas,Veni & cape.Maluit armis mori, quàm traditis armis turpiter de vita cum hoſte paciſci.Ibidem.

Cyri.

Cyro iuniore cōflicturo cum hoſte,loco qui dicitur Cunax, Clearchus ſuaſit,vt ſe poſt Macedones contineret,nec ſe in belli diſcrimen coniiceret.Quid ais,inquit, Clearche? Iubéſne, vt quum regnum appetam, regno me indignum oſtendam?Plutarch.in Regum & imp.apoph.

Alexandri regis.

Darius rex Perſarum,quum numeroſiſsimum exercitum inſtruxiſſet aduerſus Alexandrum,admonitus Alexander vt conſider

ſideratè contra tantum hoſtiũ impetum omnia ageret: Alexander nil aliud reſpondit quàm, Magna animi moleſtia me Darius liberauit, qui vires ſuas omnes in vnum contraxit, vt liceat vno die de ſumma rerum decernere. Plutarch. in reg. & imperato. apoph.

Cyperiarum mulierum.

Cyperii cum aduerſus Aſtyagem Medorum regem infœliciter pugnaſſent, mulieres obuiam ierunt, & nudatis ventribus: Quò, inquiunt, ignauiſsimi ruitis? an neſcitis vos huc iterum intrare non poſſe, vnde ſemel naturæ lege egreſsi fuiſtis? Eraſ. lib. 6. apoph.

Demetrij.

Demetrius Phalereus quum audiuiſſet, Athenienſes deſtruxiſſe ſtatuas ſuas, quas illi poſuerant: At virtutem, inquit, non euerterunt, cuius gratia illas poſuerunt prius. Laer. lib. 5. cap. 5.

Zenobiæ.

Zenobia regina quum ab Aureliano capta, in conſpectũ illius ducta fuiſſet, iſque dixiſſet, Quid ô Zenobia auſa es nobis inſultare, Romanis imperatoribus? Imperatorem, inquit, te agnoſco qui viceris: Galienum, Aureolum, reliquóſque principes non putaui. Trebell. Pollio.

Luculli.

Archelao, qui iterum à Mithridate defecerat, aſſeueranti, ſi in Ponto Lucullus conſpiceretur, fore vt omnia ſubderentur imperio Romano, reſpondit Lucullus: Non cedo Archelae venatoribus audacia, vt relictis feris, ad vacua illorum luſtra progrediar. Iam enim Mithridates Pontum reliquerat. Plutarchus.

Fabij.

Quintus Fabius cum à Romanis miſſus eſſet legatus ad Carthaginienſes, vt exploraret cur Saguntus contra fœdus à Pœnis oppugnata eſſet: ſinu ex toga facto, En (inquit) vobis bellum & pacem apportamus, vtrum igitur placet ſumite. Cum Pœni ferocius clamarent, daret vtrum vellet: Fabius effuſo ſinu, Bellum (inquit) damus. Eraſ. lib. 6. apoph.

Anonymi.

Quum nauis, qua Granius, prætorius quæſtor, vehebatur, in Scipionis Metelli poteſtatem veniſſet: Scipióque cæteris direptis, quæſtori ſalutem polliceretur, quæſtor reſpondit: Cæſaris milites ſalutem dare, non accipere ſolent. Eraſ. lib. 6. apoph.

Syllæ.

Sylla cognomento Fœlix, apud Orchomenum, cum milites longius euagarentur, ex equo desiliens, arrepto vexillo in hostē conuolat, ita vociferans: Mihi quidem ô Romani milites, hic pulchrum est mori. Vos interrogati, quo loco ducem vestrum amiseritis? memineritis dicere, apud Orchomenum. Plutarc. in Sylla.

Popilij.

Popilius Lenas missus erat ad Antiochum regem, ferens epistolam à senatu, qua iubebatur, vt exercitum ex Aegypto abduceret, nec Ptolemæi filios orphanos regno spoliaret. Quum verò rex illum per medium exercitum ad se accedentem, procul humaniter salutasset, non resalutato rege, literas reddidit: quibus lectis quum Antiochus diceret, se consultaturum, daturumq; responsum: Popilius Lenas, virga, quam tenebat, ducta linea, cinxit regem, dicens: Hic igitur stans consulta, & responde. Omnibus viri spiritum admirantibus, posteaquam Antiochus spopondisset se facturum, quæ Romanis viderentur: ita demum salutauit illum, & amplexus est Popilius. Plut. in Ro. apoph.

Catonis.

Rebus deploratis cum amici hortarentur Catonem, vt ad Cæsaris clementiam confugeret, respondit: Victorum esse, & eorum qui deliquissent, supplicare: Catonem nec victum, nec captum esse, qui se per omnē vitam inuictum præstitisset. Plutarch. in vita Catonis.

Pompeij.

Gneus Pompeius audiens quosdam esse, qui inuiderent concessum sibi triumphum: Se citius omissurum triumphum, ait, quàm militibus blanditurum, simulque laureatos fasces abiecit, vt illinc inciperent direptionem. Plutarchus in Romanorum apoph.

Iulij Cæsaris.

C. Cæsar post attritos Tigurinos, ad vrbem quandam sociorum proficiscens, quum audiuisset Heluetios in itinere occurrere, in locum quendam munitum se recepit: ibique copiis congregatis, & equo, cui insidere solebat, adducto: Hoc, inquit, post victoriam vtar in persequendis hostibus. Et pedes aggressus est Heluetios. Eras. lib. 4. apoph. ex Plutarchi Roma. apoph.

Alphonsi regis.

Alphonsus Aragonum rex, cum Vergiliana lectione præcipuè delectaretur, & terra fortè (cum in quarto Aeneidos libro legeret de morte Didonis) moueretur, obstupescentibus aliis ex re tam improuisa & periculosa, Alphonsus dixisse fertur: An mirum vobis videtur, si in morte tam celebris reginæ (cuius mortem apud Vergilium diuus Aurelius Augustinus nunquã sine lachrymis legisse fertur) terra intremiscit? Panormita. lib. 1. de rebus gestis Alphonsi.

Cum his confer titulos, de Fortiter dictis, & Fortitudine militari.

De aqua lustrali, [redacted] vulgò vocitant.

Diogenis.

Diogenes Cynicus cum videret quendam se religionis causa aspergentem aquis fluuialibus, (hoc enim ritu prisci solebant purificari, si quid piaculi commissum crederent:) Infœlix, inquit, multum erras in Grammatica, [redacted] à vitæ criminibus. Rectè notabat hominum insaniam, qui crederent, aqua elementali purgari maculas animi: cum Christus suo sanguine credentes mundauerit à peccati labe, & turpitudinis macula. Diogenis dictum leges apud Laert. lib. 6.

Valentiniani.

Valentinianus nondum imperator, templum Fortunæ ingrediens cum Iuliano, hinc atque hinc stantibus æditui, qui aquã introeuntibus aspergerent: vbi vidit in chlamyde purpurea guttam aquæ, pugno percussit æditum: Hoc, inquit, nõ est purificare, sed inquinare. Nam illi tales aspersiunculas appellabant purificationes. Eras. lib. 8. apoph.

De arcanis non temerè effutiendis.

Thaletis.

Thales Milesius frequẽter dicere solebat: Vide ne te in ius vocet sermo, contra coniunctos tibi ac socios dictus. Sensit vir sapientissimus, amicis non adeò fidendum esse, vt committamus eis arcana, vt inde effutiant magna nostra infamia & ignominia. Laert. libro primo, cap. I.

Aristonis.

Aristo dicere solebat, eos ventos esse nobis molestissimos, qui abstrahunt pallia, nam his contra ventos munimur. Ita grauissimè lædunt amici, qui expiscãtur arcana. Eras. lib. 6. apoph.

Euripidis.

Euripides cum malè audiret ab hominibus ob oris graueolentiam: Multa, inquit, in illo occulta computruerunt. Innuere voluit vir grauissimus, se posse retinere arcana: contra aliorum consuetudinem, qui omnia temerè effutiunt. Solent autem res in occulto congestæ computrescere. Eras. Roterod. lib. 8. apop.

Philippiadis.

Philippiades poeta comicus, Lysimacho cum primis charus fuit, & familiaris: cui cum Lysimachus offerret liberalitatem suam, ac frequenter diceret: Quid vis tibi impartiam rerum mearum? Quodcunque voles, inquit, modò ne arcani quippiã. Significans, esse periculosum nosse magnatum arcana: quorum si quid effutias, actum est de capite. Bruson. lib. 6. cap. 10.

Vide infrà plura sub tit. Taciturnitatis & Silentii.

De argutè dictis.

Thaletis.

THales Milesius cum diceret, mortem æquè salutarem esse ac vitam: audiuit à quodam, Cur igitur non moreris? Argutè respondit, ob hoc ipsum, quia nihil refert. Potius enim habetur, quod accersitur. Laertius lib. 1. cap. 1.

Socratis.

Socrates cùm admoneretur ab amico, quòd excepturus hospites, admodum tenuem fecisset apparatum: Si boni sunt, inquit, satis erit: sin minus, plus satis. Laertius in eius vita.

Aristippi.

Aristippus Platoni obiurganti, quòd multos pisces emisset, respondit, Se illos emisse obolo, quumq; Plato dixisset, Tanti & ipse empturus eram: Vides, inquit, igitur ô Plato, me nõ esse obsoniorum auidum, sed te pecuniæ amantem. Ibidem.

Eiusdem.

Aristippus cùm aliquando perdicem quinquaginta drachmis iussisset emi, cuidam detestanti luxum in philosopho: Et tu, inquit Aristippus, si obolo venalis esset, non emeres? Quum is respondisset, se empturum: Et mihi, inquit, tanti sunt quinquaginta drachmæ. Quod ille luxus nomine damnabat, hic de-

torsit

torsit in contemptæ pecuniæ laudem. Laertius libro secundo, capite octauo.

Eiusdem.

Quum quidam illi probo daret, quòd lautè nimisque splendidè viueret: Id, inquit, si vitium esset, in deorum celebritatibus non fieret. In his enim magnificè vestiri, & lautissimè epulari solent. Ibidem.

Antisthenis.

Antisthenes, quum salsamenta per forum gestaret, quibusdã admirantibus, quòd philosophus officio tam sordido fungeretur, idque in publico, ac non potius seruo id delegasset: Quid, inquit, admiramini? hæc mihi porto, non aliis. Sentiens nullũ esse sordidum obsequium, quod sibi quis impenderet. Deinde non esse indecorum, eum portare salsamenta, qui salsamentis vesceretur. Laert. libro sexto, capite primo.

Diogenis.

Narrant, Alexandrum Magnum astantem Diogeni Cynico, quæsisse ab eo, Num ipsum metueret? Tum ille, Quid es? bonũ, an malum? Alexander respondit, Bonum. Quis igitur, inquit Diogenes, timet bonum? Conuicit, regem non esse metuendum nisi se malum esse profiteretur. Laert. lib. 6. cap. 2.

Aristippi.

Polyenus sophista ingressus in ædes Aristippi, cœpit magnificè iam paratum conuiuium reprehendere. Verùm Aristippus dissimulata obiurgatione, cum paulo pòst hominem ad conuiuium inuitaret, nec renueret: Cur quæso, ait, meã incusas mensam, cuius iam inuitatus particeps esse cupis? Videris mihi non lautiorem mensam, sed impendium tantum reprehendere. Ibidem.

Secundi sophistæ.

Quum tale declamationis argumentum esset propositum: Qui seditionem mouerit, moriatur: qui sedauerit, præmium ferat. Quidam & mouerat & sedauerat, petitque præmiũ. Hanc quæstionẽ paucis absoluit Secundus sophista. Quod est prius? mouisse: quod posterius? sedasse. Itaque prius da pœnas motæ seditionis, ac deinde (si potes) accipe præmium rectè factorum. Philostratus in sophistis.

Proculi.

Proculus Neucratites filium habebat intemperantem, gallis gallinaceis, coturnicibus, catellis & equis alendis indulgentẽ: quem

quem pater adeò non increpabat, vt vnà cum illo potius iuuenaretur. Quo nomine cum ab amicis obiurgaretur: Citius, inquit, desinet, cum senibus colludens, quàm cum æqualibus Philost.

Sphæri.

Sphærus Bosphoranus Cleantis discipulus, quum diceret opinionem non cadere in virum sapientem, rex Ptolemæus cupiens hoc paradoxum ipsa re confutare, curauit mala Punica, veris simillima, sed ex cæra confecta, apponi in conuiuio. Ad quæ cum Sphærus deceptus porrigeret manus, rex exclamauit, illum falsi speciei fuisse assensum. Ad id dextrè Sphærus: Non sic, inquit, assensus sum, vt crederem esse mala Punica: sed probabile putaram, esse mala punica. Laert. lib. 7. cap. 2.

Philoxeni.

Philoxenus poeta interrogatus, quam ob causam in tragœdiis induceret mulieres malas, cum Sophocles eas induceret bonas? argutissimè respondit, Quoniam ille (inquit) tales induxit, quales esse deberent: ego verò, quales sunt. Eras. lib. 6. apop.

Stilphonis.

Stilphon Megarensis habebat filiam parum secundæ famæ. Cuidam igitur dicenti, dedecorat te filia: Nihilo magis, inquit, quàm ego illam decoro. Sentiens, neminem alienis factis dehonestari, sed suis quenque moribus æstimandum esse. Plut. lib. de Tranquillitate, & Laert. lib. 2. cap. 12.

Theopompi.

Theopompus hospiti cuidam iactanti, quòd apud Theopompi ciues Philolacon, hoc est Laconum amans diceretur: Præstaret, inquit, si φιλοπολίτης, id est ciuium amans dicereris potius, quàm Laconum. Notauit autem hominem, qui alienæ ciuitatis studiosus haberi mallet, quã suæ. Porrò quisquis alienam Rempub. vehementer adamat, suam quodammodo vituperare videtur. Recitatur apud Plut. in Lacon.

Anonymi.

Huic simile est illud. Quum legatus ab Helide missus, diceret sibi ob id à ciuibus legationem commissam, quòd vnus Laconicam vitam admiraretur: rogauit hominem, vtrum meliorem duceret vitam aliorum ciuium, an suam ipsius? Quum is respondisset, suam ipsius: Qui igitur potest, inquit, ista ciuitas seruari, in qua quum multi sint, vnus tantum bonus est? Argutè taxauit oratoris impudentiam, qui Lacedæmonios ac sese laudarit,

darit, cum ſuorum ciuium vituperio non vulgari. Probabat quippe Lacedæmoniorum mores, ſed ſolus Helidenſium. reſtabat igitur, vt apud Helidenſes non eſſet niſi vnus vir bonus. Plutarch. in Lacon.

Leonidæ:

Leonidas Alexandridæ filius, frater Cleomenis, Ephoris dicentibus, quòd ad Thermopylas proficiſcens, paucos ſecum educeret: Nimirum ad hoc, inquit, negotium, ad quod proficiſcimur, ſatis eſt. Indicans, ſatis multos educi, ad moriendum in bello. Satius enim eſſe perire paucos, quàm multos. Plutarch. in apoph. Lacon.

Cleomenis.

Cleomenes cum diutino morbo vexatus, expiatoribus ac diuinis auſcultaret, antè non ſolitus idem facere, quodam id admirante: Quid miraris, inquit? Non enim idem ſum nunc, qui tunc eram. Cum autem nunc non ſim idem, non probo eadem. Plut. in Laconicis.

Ageſilai.

Ageſilaus Magnus Lacedæmoniorum rex, cum à medico pharmacum accepiſſet, vt ſimul & ſemel hauriret: per Geminos, inquit, ſumam quæ præſcribis: ſi mihi prorſus eſt in fatis vt moriar, quanuis non omnia ſumpſero. Plut. in apop. Lacon.

Eiuſdem.

Quum quidam apud Ageſilaum regem admiraretur regis Perſarum fœlicitatem, quòd admodum iuuenis eſſet: Ne Priamus quidem, inquit, quum hoc eſſet ætatis, erat infœlix. Senſit vir clariſsimus, veram fœlicitatem non ex annis & iuuentute metiendam eſſe. Ibidem.

Ageſipolis.

Ageſipolis Cleombroti filius, quum è Sparta iuſsiſſet mitti catulos, ac reſpondiſſet aliquis, nō exportari apud Lacedæmonios catulos: Ne viros quidem, inquit, antea: atqui nunc fieri cœpit. Feſtiuiter autem indicare voluit, in bene inſtituta republica omnia proficere in melius. Plut. in apoph. Lacon.

Eudamidæ.

Eudamidas Archidami filius, & Agidis frater, cum ab Argiuo quodam audiuiſſet, Lacedæmonios peregrinationibus reddi deteriores, quòd interim degenerēt à maiorum ſuorum decretis & legibus: At vos, inquit, quum Spartam venitis, non deteriores, ſed meliores euaditis. Plut. in Lacon. apoph.

Eiusdem.

Idem cum audiuisset Xenocratem iam senem in Academia cum amicis disputantem, percontatus est; Quis nam esset senex ille. Vbi verò responderat aliquis, illum esse virum sapientem, & ex eorum numero qui virtutem quærerent: Et quando, inquit, ea vsurus est, si adhuc quærit? Plutarch. in apoph. Lacon.

Eiusdem.

Idem cum quidam, commemorando laudem ac trophæa quæ Lacedæmonii ex rebus cum Persis præclarè gestis retulissent, hortaretur ad bellum cum Macedonibus suscipiendum: Ignorare mihi videris, inquit, istuc idem esse, ac si quis deuictis mille ouibus pugnaret cum quinquaginta lupis. Significans, Persas, vt deliciis effœminatos, & ob id imbelles, non fuisse difficile vincere: sed aliud esse cum Macedonibus bellacissimis rem habere. Ibidem.

Anaxandrida.

Anaxandridas Leontis filius, percontanti cuidam, cur Lacedæmonii Helotibus (sic autem apud illos dicebantur, quorum conditio media erat inter seruos & ingenuos) committerent colendos agros, ac non ipsi potius eos colerent: Quoniam, inquit, non ipsorum causa, sed nostra, Helotas nobis comparamus. Taxauit autem hoc dicto eorum stultitiam, qui potius ad ostentationem, quàm laborem & vsum, mancipia habent, Meminit Plut. in apoph. Lacon.

Agidis.

Agis Archidami filius, cuidam sciscitanti, quot essent Lacedæmonii? Quot satis sunt, inquit, ad propulsandos malos. Ostendens pluris referre quàm bonos & fortes viros habeat ciuitas, non quàm multos. Eras. in Lacon. apoph.

Eiusdem.

Cuidam consulenti, vt hostibus fugientibus daret transitum: Et quomodo, inquit, pugnabimus cum his, qui ob fortitudinem manent, si nō pugnamus cum fugientibus? Existimabat vir clarissimus, aduersus hostem nullam prætereundam esse occasionem. Ibidem.

Pausaniæ.

Pausanias Cleombroti filius, quum Delii de insula cum Atheniensibus haberent controuersiam, atque inter cætera dicerent, quòd ex more regionis, neque mulieres in insula parerent, neque mortui sepelirentur: Quomodo, inquit, hæc insula erit

erit vobis patria, in qua neque fuit quisquam vestrûm, nec futurus est? Notauit autem argutè ineptam Deliorum consuetudinem, qui suos in patria neque nasci sinerent viuos, nec sepeliri mortuos. Plut. in Lacon. apoph.

Eiusdem.

Idem percontanti cur Tyrtæum poetam Spartæ ciuem fecissent? Ne quis, inquit, externus nobis dux esse videatur. Ibidem.

Lycurgi.

Quum Thebani consulerent Lycurgum de luctu & sacrificio, quem illi Leucotheæ solent facere: Si, inquit, Deam esse creditis, ne lugeatis: sin hominem, ne vt Deæ rem diuinam faciatis. Taxauit autem Thebanorum consuetudinem. Non enim conuenit simul lugere & sacrificare: hoc est ab ea petere opem, quæ ipsa sit in calamitate, ac lugenda. Plutarchus in Laconicis apophthegmat.

Eiusdem.

Cuidam postulanti vt in ciuitate pro Aristocratia, id est, pro optimatum gubernatione, constitueret democratiam, hoc est popularem gubernationem: Tu fac, inquit, prius domi tuæ Democratiam instituas. Docuit autem argutè, eam Reipu. speciem non esse vtilem ciuitati, quam nemo vellet esse in sua familia. Ciuitas auté nihil aliud est quàm magna domus. Plut. in apoph. Lacon.

Metapontini cuiusdam.

Metapontinus quidam Laconi obiicienti ignauiam: Atqui, inquit, non parum alienæ regionis posſidemus. Ergo, inquit Lacon, non solùm ignaui estis, verùm etiam iniusti. Significans non posse fieri, vt quis meticulosus & imbellis multum teneat alienæ ditionis, nisi fraude partum. Plut. in Lacon.

Anonymi.

Alius quidam, quum videret Diogenem cognomento Canem, in vehementi frigore statuam æream amplectentem, rogauit, num algeret? illo negãte, Quid igitur, inquit Lacon, magni facis? Philosophus hoc ipsum existimabat magnificum, quod sic haberet corpus ad omnes iniurias duratum: id Laconi ridiculum videbatur, cum magno eius incommodo fieret, nec vtilitas inde promanaret ad alios. Plut. in Lacon.

Spartani cuiusdam.

Argiuo quodam dicẽte, multa Spartanorũ sepulchra apud nos sunt: Lacon excipiens, Atqui Argiuorum, ait apud nos nul-

lum est sepulchum. Innuens, quòd Spartani semper inuasissent Argos, Argiui autem Spartanos nunquam. Et sic quàm acutissimè, quod ille dixerat in gentis suæ laudem, retorsit in ignominiam. Plut. in Laconicis.

Laconum.

Atheniensibus, quum tradita ciuitate postularẽt, vt Samum tantum ipsis relinquerent, ita responderunt Lacones: Hoc tempore, quo vestri non estis, alios habere postulatis. Vnde natum est prouerb. Qui semetipsum non habet, Samum petit. Eras.

Anonymi.

Cuidam Lampem Aeginetam efferenti, ac fœlicem prædicanti, quòd prædiues videbatur, multorum nauigiorum dominus: Lacon. Nihil (inquit) moror fœlicitatem de funibus pendentem. Sensit autem, non in manu nostra esse, quæ in fortunæ sunt imperio, & ea præsertim quę nauibus committuntur. Plutarch. in Laconicis.

Anonymi.

Mendicus quidam petiit aliquid à Lacone. at ille: Si quid, inquit, dedero tibi, magis es fututus mendicus. Verùm istius probrosæ vitæ fuit author, qui tibi primus dedit, téque fecit inertem. Ibidem.

Anonymi.

In luctandi genere, quod illi Chirapsiam vocant, quum is qui collum alterius vrgebat frustra, prætérque legem palæstræ pulsaret vndique, & in terram detraheret, posteaquam corporis viribus destitueretur, qui inhærenti cedere cogebatur, brachium vrgentis momordit. Cúmque alter diceret, Mordes ô Lacon fœminarum more: Non, inquit, sed more leonum. Et sic obiectam ignauiam detorsit in laudem fortitudinis. iure autem se morsu liberauit, qui præter ius certaminis vrgebatur à victo. Plut. in Laconicis.

Sœbidæ.

Sœbidas, cum essent Lacedæmonii in pugna Leuctrica, Martis aleam experturi, cuidam dicenti, Hic dies declarabit virum bonum: Præclarus, inquit, dies, qui poss it declarare virum bonum incolumem. Præsagiens, in eo prælio plurimos egregios viros fortiter occubituros, quos ipse patriæ maluisset esse incolumes. Plut. in Lacon.

Anonymi.

Quidam Laconi in Olympico certamine superato dixit: Aduersarius tuus ô Lacon te fuit potentior. Imò, inquit, ad deiiciendum accommodatior, quoniam certamen magis erat artis quàm virtutis. Ibidem.

Anon

Anonymi.

Quidam cum laudibus immodicis commendasset bellatores optimos: Lacon, Bene, inquit, sed apud Troiam. Significans, tales olim fuisse, sed hoc genus hominum iam olim desisse inueniri. Plutarch. in Lacon.

Anonymi.

Quidam Lacon seruo, qui dum puniretur dicebat, Non volens erraui: Non volens igitur, inquit, pœnas dato. Plutarch. in Laco. napoph.

Spartani.

Spartanus interrogatus, num tutum esset ad Spartanos iter? Refert, inquit, qualis eò decedas. nam leones illuc euntes plorant, lepores autem in vmbraculis venātur. Significauit autem, nec ferocibus ac violentis esse tutum proficisci Spartam, nec mollibus & effœminatis. delicatos enim homines non in tenebris lasciuire sinunt. Plut. in Laonicis.

Aristonis.

Cum Atheniensis quidam recitaret funebrem orationem, conscriptam in laudem eorum qui fuerant à Lacedæmoniis in bello cæsi: Quales, inquit Aristo, nostros esse putas, qui istos vicerunt? Ostendit, recitatorem magis illustrare virtutem Lacedæmoniorum, quàm Atheniensium. Plutar. in Laconicis.

Anonymi.

Quidam cum ad Laconem dixisset, Mentiris: ille contrà, Nimirum (ait) liberi sumus, alii verò nisi vera dixerint vapulant. Taxauit autem reprehendentem, quòd Lacedæmonio peior esset. Ibidem.

Lampidis.

Lampis negotiator interrogatus, quomodo sibi parasset diuitias? Magnas, inquit, haud difficulter: exiguas vero, cum labore ac tardè. Sentiens, initiò paulatim magnaque vigilantia corradi pecuniam: cæterùm parata iam ingenti sorte, facilè esse amplis lucris ditescere. Plutarch. in libello, An seni sit capessenda Respub.

Antiochi.

Antiochus Ephorus quum audiuisset, quòd Philippus Messeniis agros dedisset: percontabatur, num viros quoque dedisset, per quos aduersus pugnantes pro agris tueri possent, quod datum erat? Plutarch.

Metelli.

Cecilius Metellus, cum loco munito cogitaret admouere

exercitum, ac centurio dixiſſet ipſi, Si decem tãtum hominum iacturam facere velis, capies locum: interrogauit eum, num ipſe de numero decem vnus eſſe vellet? Plutar. in Romanorum apophtheg.

Catonis.

Cato ſenior belligerans cum his qui Bœtim fluuium accolunt, quum in diſcrimen adductus eſſet, propter hoſtium multitudinem, & Celtiberi offerrent ſuppetias, ſi darentur talenta ducenta, Romani verò non ſinerent illum mercede paciſci cum barbaris: dixit, Errare Romanos, eo quòd ſi viciſſent, redدituri fuerint non de ſuo, ſed de bonis hoſtium: ſin victi fuiſſent, iam non fore, nec à quibus peterentur nec qui peterent. Plutar. in Romano. apoph.

Ciceronis.

Cicero cum quendam audiret, dicere ſe à Cæſare ad Pompeium tranſfugiſſe, relicto ex feſtinatione equo, ait: Melius igitur de equo quàm de teipſo ſtatuiſti. Sentiens, longè rectius facturum fuiſſe, ſi vnà cum equo apud Cæſarem manſiſſet. Plut. in Romano. apoph.

Meſſalæ.

Meſſala vir exactiſsimi iudicii, ac Romanæ linguæ exactiſſimus cenſor, quum audiſſet M. Portium latronem declamantem, dixit, Sua lingua diſertus eſt. Deſiderans in eo Latini ſermonis maiorem elegantiam, quum ingenium contigiſſet tam fœlix. Eraſ. Rot. lib. 8. apoph.

Proculeij.

Proculeius querebatur de filio quòd expectaret mortem patris. quúmque filius reſpondiſſet, Ego verò non expecto: Imò rogo, inquit ille, vt expectes. Detorſit verbum in ſenſum contrarium. Expectat quippe mortem patris, qui ex animo deſiderat eius bona poſt mortem: & expectat, qui diu viuit. Quintilianus lib. 9.

Glauci.

Glaucus in iudicio amici, quum moleſtum teſtem vellet deſtruere, interrogauit, (quia ſutorem ſciebat) quo artificio ſe tueretur? ille verò ſalse reſpondit, gallam ſubigo. Sutorium hoc habetur inſtrumentum, quod non infacetè in adulterii exprobrationem ambiguitate conuertit. Nam Plancus in Meuia Galla nupta malè audiebat. Bruſonius lib. 2. cap. 19.

De ar

De arrogantia.

Bionis.

BIon Boristhenites, arrogantiam dicebat esse profectus obstaculum. Indocilis enim est, qui mauult doctus videri, quàm esse. Laert. lib. 4. cap. 7.

Agesilai.

Agesilaus, vt ipse singulari molestia præditus erat ita non tulit in aliis arrogantiam. Menecrates enim quidam medicus, quum desperatæ quædam curationes ipsi fœliciter cessissent, populari adulatione dictus est Iupiter. Hoc cognomenro vir arrogantis ingenii delectatus, insolentius vsus est eo titulo. Tandem quum & Agesilao scriberet, nec veritus esset hac vti salutatione, Menecrates Iupiter Agesilao regi salutem: rex eo offensus procemio, præterea nihil dignatus est legere, sed rescripsit in hūc modum, Rex Agesilaus Menecrati sanitatem. χαίρειν Græci dicunt: quibus bene precantur: ὑγιαίνειν ambiguum verbum ferè in malum sonat, quum significamus abesse sanitatem mentis. Eo verbo quidam Cæsari exprobrauit insaniam.

Archidami.

Archidamus Agesilai filium, post conflictum apud Chæroneam habitum, cum à Philippo rege Macedonum literas accepisset, acerbius scriptas, hunc in modum rescripsit: Si metiaris vmbram tuam, haud quaquam reperies illam factam maioré quàm erat ante victoriam. Grauiter admonens, non esse prudentis ob fortunæ successum intumescere, quum ipse sit nihilo maior. Aequum autem est, vt homo se suis & propriis bonis metiatur potius quam externis, quæ fortuna cum libet dat, cū visum est eripit. Recitat Plutarch. in Laconicis. Vide titulos de Fastu & Superbia.

Demonactis.

Demonax ad Agathoclem Peripateticū arroganter iactantem, sese & solum & primum esse dialecticorum: Si solus, inquit, es, quî primus esse potes? si primus, quî solus? Eras. libr. 8. apoph.

Eiusdem

Idem Cynico cuidam arroganter iactanti, pallium peram & baculum, ac subinde vociferanti, se Antistenis, Cratetis ac Diogenis sectatorem esse. Impudenter, inquit mentiris, quū sis Hyperidæ discipulus. Allusit ad vocem ὑπεριδεῖν, quod est per arro-

gantiam despicere. Est autem & rhetoris nomen Hyperides. Eras.lib.8.apoph.

Drusi.

M.Drusus tribunus plebis,non contentus L.Philippum consulem præcipitasse in carcerem,quòd se loquentem ausus esset interpellare,quum senatus ad eum misisset vt veniret in curiã: Quur non potius,inquit,senatus ad me venit in Hostiliam rostris propinquam? Quid consequutum? Tribunus senatus autoritatem despexit,senatus tribuni verbis paruit. Eras.Roter. lib.6.apoph.

Anonymi.

Quintilianus vehementer probat dictum cuiusdam oratoris,qui apud Cæsarem,vt opinor,accusabat Cossutianum Capitonem,hominem arrogantem,etiam vultu præ se ferentem confidentiam. Erubescit,inquit,Cæsarem timere. Cæsar erat ea potentia,vt meritò fuerit à quouis metuendus. At illi reo tantum aderat arrogantiæ,vt sibi turpe duceret,si videretur timere Cæsarem. Hoc dictum Fabius adolescens audiuit, vt ipse refert lib.6.cap.de Conclusione.

De artium atque disciplinarum vtilitate.

Neronis.

SExtus Nero à Mathematicis audierat fore vt aliquando deiiceretur imperio,eóque Græcum Iambicum dimetrum identidem vsurpabat,

Τὸ τέχνιον πᾶσα γῆ τρέφει: id est,

Terra quæuis artem alit.

Putans,se tantum profecisse bonis literis, vt etiam si ab imperio detruderetur,in quauis regione,ob insignem sciẽtiam, posset haberi in precio. Recitat Suetonius in eius vita.

Plura pete ex titulis,de Doctrina,Eruditione,Philosophia,item de Animi bonis,&c.

De artibus superuacaneis & inutilibus.

Diogenis.

DIogenes Cyn.cuidam adolescenti, lusum quendam amatorium eleganter in balneis exhibenti, quod Græci vocant κοτταβίζειν: Quo melius,inquit,hoc deterius.damnans improbi

probitatem artis,qualis est & alea:cuius quo quisque est artifex melior,hoc vir est deterior.Laet.lib.6.

Eiusdem.

Idem Euclidis scholam,quòd arguta quidem, sed ad rectè viuendum inutilia docere videretur,χολὴν,id est,bilem, ac molestiam appellabat,quum schola Græcis sonet ocium:& Platonis διατριβὴν,id est exercitationem,κατατριβὴν,id est contritionem,voce deprauata vocabat,quòd a communi vita semotus, disputationibus insenesceret, quum Diogenes in publico viuens,mallet philosophicè viuere,quàm disputare. Laert.lib.6. capite 2.

Platonis.

Anniceris quidam Cyrenęus,aurigandi peritia fuit insignis: & vt egregius artifex, ita gloriosus artis ostentator:venit in Academiam Platonis.atque illic rationes omnes procurrendi, flectendi currum,& per easdem interdū orbitas redeundi ostentabat. Admirantibus igitur aliis,solus Plato negabat sibi videri probabile,eum virum,qui totum animum inutili studio dedisset,ad vllam rem grauem ac frugiferam esse idoneum. Aelianus lib.3.de Var.hist.

Anonymi.

Hospes quidam apud Lacedæmonios,quum ipsi stanti interim altero pede, crepida in alterū indueretur, dixit cuidam: Non arbitror te Lacon tantum temporis vni pedi posse insistere, quantum ego possum. Lacedæmonius excipiens, Fateor, inquit:attamen nullus est anserum qui istud non posit. Iure derisit hominem,qui longo vsu didicisset artem,quæ nihil vtilitatis adfert reipub. Huiusmodi sunt artes præstigiatorum, funambulorum,& similium.Plut.in Lacon.

Huc refer Disputationes inutiles & contentiosas,item quæstiones infrugiferas,Sophismata,&c.

De artium contemptu.

Lacedæmoniorum.

LAcedæmonii quoniam seueriores erant,ac moribus incorruptioribus, bellíque gloriam potissimùm spectabant, contemnebant omneis arteis quæ ciuium animos videbantur emasculare, & à vera virtute ad ociosam ostentationem traducere.Nam & Roma] cum adhuc spiraret Germanam illam austeritatem,Græculos professores vrbe exegit.Hoc genus stu-

diis nulla Græciæ pars corruptior erat, quàm Attica, vbi Gorgias, Lysias, Isocrates, Prodicus, aliíque innumeri sophistæ magno cum applausu populi, nec mediocri mercede garriebant. Plut. Eras. lib. 1. apoph.

Anonymi.

Lacedæmonius quidam percōtanti, quid ipsi videretur Tyrteus poeta? Bonus, inquit, ad deprauandos iuuenum animos. Plut. in Laconicis apoph.

Philippi regis.

Philippus Macedoniæ rex cum audisset filium suum quodā in loco scitè cecinisse, obiurgauit, dicens: Non te tui pudet, qui noris tam bene canere? Plutarch. in reg. & impp. apoph.

Pyrrhi regis.

Pyrrhus Epirotarum rex interrogatus, vter melior tibicen videretur, Pythónne an Charisius? Polysperches, inquit. Is erat egregius dux exercitus. Contempsit omnes artes, quæ cum re militari nil haberent commune.

Similia dicta leges infrà tit. de Musicæ contemptu.

Artem, quam quisque nouit exerceat.

Iouis.

IVpiter apud Homerum in Iliade, Veneri à Diomede percussæ: Non est, inquit, ô mea filia muneris tui, tractare res bellicas: fortis Mars atque strenua Minerua meditabuntur. tu igitur tracta interim res vxorias, amatoriásque: cole amores, amplexus, oscula, &c. Homerus lib. 5. Iliad.

Archidami.

Archidamus Zeuzidami filius, cum videret Periandrum, qui arte medica excellentissimus fuerat, tam infelicia carmina scribentem: Quid (ait) tibi accidit mi Periander, vt pro insigni medico, malus poeta vocari concupiscas? Notauit hominis stultitiam, vt qui se in ea re exercere cuperet, in qua nil omnino valebat nec natura, nec ingenio. Plut. in Laconicis.

Alcibiadis.

Zopyrus Physiognomon cum profiteretur se hominū mores naturásque ex corpore, oculis, vultúque cognoscere: Conspectum Socratem, stupidum bardúmque esse dixit. Quod cum audisset Alcibiades, irridens hominem, ait, Scilicet rem acu tetigisti. Bruso. lib. 1. cap. 10.

Pyrrhi

Pyrrhi regis.

Pyrrhus rex audiens quendam promittentem, se traditurum ei aciei instruendæ artificium, qui tamen in acie nunquam fuerat: dixit, non opus esse sibi imperatore, vel belli duce, cuius aures tubæ sonus nunquam circumierit. Stobæus ser. 51.

Hannibalis.

Hannibal quum ad Antiochum exul Ephesum venisset, ab hospitibus inuitatus est ad audiendum Phormionem Peripateticum: qui cum copiosius aliquot horas de imperatoris officio loquutus esset, atque de re etiam militari multa disseruisset, delectati vehementer qui audierant, ab Hannibale quæsierunt, Quidnam de Phormione iudicâret? ibi respondisse fertur, Multos se deliros senes sæpe vidisse: sed qui magis quàm Phormio deliraret, se vidisse neminem. Brusonius lib. 1. cap. 10.

Galli.

Gallus iurisperitus, si quis negocium ad ipsum detulisset, in quo de facto quærebatur, dicere solebat: Nihil hoc ad ius, ad Ciceronem ito. Sensit Gallus, aliud esse officium iureconsulti, aliud oratoris. Nec esse necesse, de his quæ ad alienam professionem pertinent, respondere. Refert Mar. Tul. in Topicis ad Trebel.

Apollodori.

Apollodorus insignis architectus, cum Romæ præclara aliquot ædificia erigeret, reprehensus ab Hadriano imperatore, quasi nescio qua in re peccasset, respondit: Abi potius, & cucurbitas pinge, nam tu quidem ædificandi artem planè ignoras. Dion Nicæus, & Xiphilinus in vita Hadriani.

Vide, Iudicium de re aliena atque ignota.

De aspectu incauto.

Alexandri regis.

ALexander Magnus cum Darii filias haberet captiuas demissis oculis eas salutabat, idque raro: sibi metuens ab illarum insigni forma. Apud familiares autem dicere solebat: Dolores oculorum sunt Persicæ puellæ. Plut. in eius vita.

Vide plura de Visu, infra.

De assuetudine.

Antisthenis.

ANtisthenes rogatus, Quæ disciplina cum primis esset necessaria, inquit: Dediscere mala. Id enim non modò primum est, vt mala assuetudine nobis infixa abiiciamus penitus, verùm est longè etiam difficillimum. Laert. lib. 6. cap. 1.

Eiusdem.

Idem rogatus, quid sibi faciendum suaderet, vt vir probus & honestus euaderet? Si mala, inquit, quæ per assuetudinem inhærent, dedideris, posthac fugienda. Ibidem.

Anonymi.

Puer quidam apud Platonem educatus, quum ad patrem ex interuallo rediisset, cumque vidisset effusius ridentem, admiratus dixit: Se tale nihil vnquam apud Platonem vidisse. Tanta res est, inde à teneris virtuti assuescere. Eras. lib. 6. apoph.

Polemonis.

Polemon sophista quum laboraret morbo articulari, Pergami in templo obdormiit, cui apparuit Aesculapius, iubens vt à frigido potu abstineret, ad quem Polemon: O præclare, inquit, quid autem si bouem curares? subindicans, iam diu assuetum duris, frustra vocari ad delicias. Philostrat. in Sophistis.

Platonis.

Plato Atheniensis philosophus adolescentem, quòd lusisset aleam, grauiter increpuit, qui quum dixisset, Sic obiurgas ob rem paruam? At paruum non est, inquit, assuescere. Tale quiddam subindicat Demea Terentianus in Adelphis: Mitto rem, consuetudinem ipsorum, Laert. lib. 3.

Lacedæmoniorum.

Lacedæmonii posteaquam moderatè biberunt in conuiuiis publicis, discedunt absque teda: non enim fas est illis ad lumen incedere, nec hac via, nec illa, quo consuescant in tenebris noctuque confidenter & intrepidè ire. Id enim interdum in bellis vsu venit, vt necesse sit. Plut. in Laconicis.

Herodis sophistæ.

Herodes sophista cum subinde à Proteo Cynico conuiciis aspergeretur: Consenuimus inquit, tu maledicẽdo, ego verò male audiendo. Quo dicto ostendere voluit, immedicabile malum esse, cui ille tam diu assueuerat. Refertur à Philostrato in Sophistis.

Socratis.

Socrates Alcibiadi demiranti, quòd Xantippen supra modum rixosam domi perpeteretur: Ego, inquit, etiam pridé his sic assueui, vt non magis offendar, quam si rotæ, quæ aquam educit, stridorem audiam. Nam is stridor molestissimus est insuetis: eundem qui quotidie audit, adeò molestè non fert, vt se audire nesciat. Laert. in vita Socratis.

De Astrologia & Astronomia.

Bionis.

Bion aiebat, maximè ridiculos esse Astronomos, vt quum non videant pisces iuxta se nantes in littore, illos qui in cœlo sunt se videre dicant. Stobæus serm. 78. De Diis.

Diogenis.

Astrologus quidam in foro stellas in tabella quadam depictas cum demonstraret, atque diceret, En tibi hic stellas errantes. audiens hoc Diogenes: Ne mentiaris, inquit, bone vir. stellæ enim non errant, sed illi: ostensis qui assidebant. Stobæus serm. 78.

Anonymæ.

Thaletem, dum cœlum contemplatur, in fossam illapsum, ancilla eius, iure id eum pati dixit, qui cum iuxta pedes posita ignoraret, cœlestia intueretur. Stob. serm. 78.

Aristonis.

Ariston dicebat, eorum quæ philosophi scrutantur, alia ad nos pertinere, alia nihil, quædam supra nos esse. Sensit autem, disciplinam morum spectare ad nos, Sophisticam nihil ad nos pertinere: eo quòd ad vitæ emendationem non tantū non prosit, sed rixas etiam & contentiones progeneret. Astronomiam autem, Astrologiam, &c. supra nos esse omnino. Stob. serm. 78.

Pindari.

Pindarus naturæ speculationibus vacantes, imperfectum sapientiæ fructum capere dicebat. Stobæus serm. 78.

Anaxagoræ.

Anaxagoras cùm cœlum intueretur, astrorumque mirabilé cursum admiraretur, cuidam sciscitanti, cur ita libenter ferret subdiualia peruigilia? respondit, vt cœli aspectu fruar, cursus & recursus siderum in orbem redeuntes subindicans. Philo Iud. in lib.

lib. Quòd mundus sit incorruptibilis.

Anonymi.

Cum inter nonnullos quæsitum esset, quum in omne hominum genus Alphonsus liberalem ac munificum sese ostenderit, quur solos astrologos præteriret? (neque enim huius scientiæ præceptores, sicut aliarum disciplinarum magistros, in eius curia obuersari visum est.) Tunc vnus, qui magis scire videbatur: Sidera, inquit, stultos regunt, impelluntque: sapientes astris imperant. Sultos ergo principes honorare astrologos, consequens est, non sapientes: inter quos nomen suũ Alphonsus obtinet. Aeneas Syluius libro 4. commentariorum de rebus gestis Alphonsi Aragonum regis.

De astutia.

Lysandri.

LYsandro cum probro daretur, quòd pleraque astutia, dolo simul ac fraude gereret, non palàm virtute conficeret, hac parte Hercule generis autore indignus: ridens dixit, Vbi quod vellet non assequeretur leonis exuuium, ibi vulpinum applicandum esse, sentiens, quod honestis rationibus non posset effici, id fraude dolisque perficiendum. Plut. in Lacon. Brus. lib. 2. ca. 19.

Cleomenis.

Cleomanes Anaxandridæ filius, quum septem dierum inducias cum hoste pactus esset, captata opportunitate, tertia nocte dormientes inuadit, multos interficit, alios in seruitutem redigit. Obiurgatus verò, quod fœderis fidẽ non seruasset: Ad iusiurandum, ait, noctes non additas fuisse. Sed is tandem furiosus factus, à talis se vsque ad vitalia membra laniauit, ridensque & lætabundus animum exhalauit. Brus. lib. 3. cap. 20.

Ciceronis.

Cicero in Accium, hominem callidum & versutum, quum is in causa quadam suspectus esset, senarium ex vetusto quopiã poeta torsit: Nisi qua Vlysses rate euasit. Laertius. Vlysses vafer, naui & Charybdim & Scyllam euasit: sic Accius astutia sua è iudicii periculo elapsus erat. Eras. 4. apoph.

His addendus est titulus de Astutè & Callidè dictis.

De asylis atque impunitatibus.

Agesilai.

CVm Agesilaum Lacedæmoniorum regem, aræ Palladis astantem, vt bouem immolaret, momordisset pediculus, non

non auersus est, sed arreptũ palam omnibus occidit: Per Deos, inquiens, equidem insidiatorem vel in ipsa ara confodiendum puto. Quo significauit, insidias molientibus nulllam aram aut asylum tutum esse oportere. Plut. in Lacon. Eras. lib. 1. apoph.

De attentione.

Cleanthis.

CLeanthes Asśius differens adolescenti cuidam, quem videbat parum attentum, rogauit, Sentiretné? Illo affirmante, se sentire: Quur igitur ego, inquit, non sentio te sentire? Solent enim qui intelligunt, oculis ac gestu, interdum & verbis significare, se quæ dicuntur intelligere. Laer. lib. 7. cap. 2.

Zenonis.

Zeno Cittieus, iis quæ rectè dicerentur, negabat esse relinquendum locum, velut præclaris artificibus, ad spectandum. Contrà, auditores dicebat adeò debere esse attentos ad ea quæ differuntur, vt non vacet dare signũ approbationis. Dum enim applauditur & acclamatur, perit aliquis audiẽdi fructus. Laer. lib. 7. cap. 1.

Aristotelis.

Aristoteles cum quendam vana loquacitate præter modum garrientem aliquandiu audiuisset, demum aliud cogitans, eodem mansit loco. Verùm finita oratione, cum is qui peroraret, cum interrogasset, num hæc placuissent quæ dixisset? Hercule, inquit, tibi animum non intendi. Brusonius lib. 3. cap. 25.

Alexandri sophistæ.

Alexander sophista legatione fungens pro Seleucia apud Antonium primum, vidensque illum minus attentum, clariore voce dixit: Ausculta me Cæsar. Cæsar autem acerbitate, confidentiaque vocis exasperatus: Ausculto, inquit, intelligoque te. Tu enim es ille qui colis comam, qui dentes candidas, qui polis vngues, qui semper oles vnguentum. Philost.

Ciceronis.

Quum orante M. Tullio, quidam creditus Afer genere, diceret, Non audio: hoc sermone negãs se probare, quod dicebatur: Atqui, inquit Cicero, aurem habes perforatam. Solebat enim ea gens habere perforatas aures, vt inde suspenderet annulos ac gemmas, quæ nũc collo digitisque gestamus. Ea foramina quo modo fiant, docet Celsus. Plut. in Rom. apoph.

De

De auaritia.

Biontis.

BIon sophista auaritiam dicebat omnis improbitatis esse metropolim. Stobæus serm.8. De iniustitia.

Eiusdem.

Bion Borysthenites diuites sordidos dicebat ita facultatum suarum curam habere, quasi essent propriæ: rursus, ex iisdem nihil capere vtilitatis, quasi essent alienæ. Laert. lib.4. cap.7.

Eiusdem.

Idem in diuitem quendam sordidum ita loquutus est: Hic facultates suas non possidet, sed ipsum possident facultates. Laer. lib.4. cap.7.

Eiusdem.

Bion eos deridendos putabat, qui eius generis diuitiis pręter modum student, quas fortuna largitur, illiberalitas seruat, benignitas aufert. Maximus, serm.12.

Chilonis.

Chilon philosophus sapientissimus, dicere solebat, hominū bonitatem ita auro probari, quemadmodum aurum Lydio lapide. Ostẽdens, permultos, qui aliis vitiis diu restiterint, opum auiditate persæpe à virtute deduci. Et qui aduersus opes constans fuerit, cum de cæteris vitiis facilius victoriam reportaturum. Fulgosus lib.7. cap.2.

Aristidis.

Aristides cognomento Iustus, cum auarus quidam & prædiues paupertatem ei exprobraret: Mihi, inquit, paupertas nihil mali videndum præbebit, tibi autem diuitiæ per fas nefasque paratæ turbas non paucas. Maximus serm.12.

Anacharsidis.

Anacharsis cum rogasset quendam, quanta esset spissitudo nauium? respondit, Quatuor digitorum. Tantillum, ait Anacharsis, à morte sunt, qui auaritia & lucri cupiditate irritati, pernauigant maria, incerti de reditu. Laert. libr.1. cap.9.

Aristippi.

Quum Aristippus à Dionysio pecunia donatus esset, Plato libris: atque ob id à quodam carperetur, quasi ad rem attẽtior esset quàm Plato: Quid refert, inquit, mihi pecuniis erat opus, Platoni libris, sentiens, neutrum accusandum. Laer. lib.2.

Eiusdem.

Eiusdem.

Aristippus Platoni obiurganti, quòd multos pisces emisset, respondit, se illos emisse obolo. quúmque Plato dixisset: Tanti & ipse empturus eram: Vides inquit, igitur ô Plato, me non esse obsoniorum auidum, sed te pecuniæ amantem. Laertius libro 2. capite 8.

Simonidis.

Simonides interrogatus, cur in extrema senectute auarus esset? Quoniam, respondit, malim defunctus opes inimicis relinquere, quàm viuus amicis egere. Et his verbis plurimorum etiam amicitiæ inconstantiam damnauit. Stobęus sermone 8, De iniustitia. Phauorinus 15.

Democriti.

Democritus dicebat, diuitũ multos esse procuratores, non autem pecuniarum dominos. Auarus enim non suas possidet diuitias, sed possidetur à diuitiis: quarum non tantùm seruus, sed mancipium meritò dici potest. Maximus sermone 12. Alii autem hoc, dicterium Theocrito ascribunt.

Eiusdem.

Democritus, Vna (dicebat) cupiditas mortalium extimulat animos, vt opes assequantur. Atqui videmus, iisdem congestis, discrutiari nihilominus cogitationes. Tum illis amissis, relinqui tristitiam, luctúmque perpetuum. Stobæus.

Eiusdem.

Democritus pecuniarum cupiditatem, nisi terminetur aliqua satietate, multo miseriorem iudicabat extrema paupertate. Maiores enim cupiditates, indigentias quoque maiores faciunt. Stobæus sermone 8. de Iniustitia.

Diogenis.

Diogenes Cynicus auaros homines obiurgabat, quòd pecuniam verbis vituperarent, quum eam animo plurimi facerent. Est autem hoc auaris peculiare, quòd nulli magis detestantur auaritiam, quàm ipsi. Laert. eius dictum recitat libro 6.

Eiusdem.

Idem interrogatus quid esset in vita optimum: Libertas, inquit. At verè liber non est qui seruit vitiis: nec liber esse potest, qui multis eget: plurimis autem eget auarus, ambitiosus, ac deliciis deditus. Laertius libro 6.

Eiusdem.

Idem dicere solebat, cupiditatem esse malorum omnium

g

arcem ac μητρόπολιν: non procul abludens à sententia Solomonis, qui dixit, cupiditatem radicem malorum omnium. Ibidē.

Eiusdem.

Diogenes interrogatus, quæ nam essent feræ pessimæ? Respondit, In montibus vrsi & leones, in ciuitatibus autem publicani & sycophantę. Antonius in Melissa, par. 1. sermone 34. Maximus sermone 22.

Eiusdem.

Diogenes poscebat aliquid ab homine auaro: quem vbi videret contantem, ac negaturo similem, ô homo, inquit, ad cibum te postulo, non ad cyppum: vt, quà licet, Græcarum vocum affinitatem reddam. Græcis enim & τροφὴ cibus est, & ταφὴ sepultura. Laertius libro 6.

Eiusdem.

Diogenes Anaximenis seruos conspicatus multa vasa ferentes, cuius ea essent interrogauit. Cum autem illi, Anaximenis esse, respondissent: An non pudet eum, inquit, tam multa habere, cum seipsum non habeat? Voluit autem indicare, hominem auarum esse extra seipsum. Maximus sermone 12.

Eiusdem.

Diogenes Cynicus, quum ab auaro quodam poposcisset aliquid, tardarétque ille: Ad cibum homo, inquit, te postulo, non ad sepulchrum. Brusonius libro 1. cap. 1.

Eiusdem.

Diogenes cum insatiabilem multorum auaritiam, in multorum ciuium perniciem excresscentem vidisset: Auari, inquit, vita sua tanquam gladio vtuntur, omnia facientes secundum ansam. Stobæus ser. 8. de Iniustitia.

Eiusdem.

Idem, Magna & multa simul accipientes, Insignimendicos appellabat. Stobæus, eodem loco.

Eiusdem.

Idem cum vidisset quendam opulentas anus amare simulantem: Hac ratione, inquit, non oculum, sed dentem amisit. Stobæus, eodem sermone.

Eiusdem.

Diogenes auaros hydropicis comparabat. Illos enim argento plenos, hos autem refertos aqua, amplius desiderare, idque vtrosque in magnam sui perniciem, dicebat. Affectiones enim

enim ipſis eo magis intenduntur, quo largius deſiderata conſequuntur. Stobæus ſermone 8. de Iniuſtitia.

Ariſtonis.

Ariſtonem philoſophum maximè admiratum ferunt, quòd homines potius ſuperuacuis fortunæ bonis, quàm neceſſariis commodiſque beati eſſent. Bruſonius libro 1. cap. 1.

Timothei.

Timotheus muſicus cum ab Archelao minus quàm ſperarat accepiſſet, canens ſubtaxabat Archelai auaritiam: At tu argentum terram gentium laudas. Succinuit illi vaniſsimè Archelaus: Tu verò, inquit, poſtulas. Bruſo. libro 1. cap. 1.

Socratis.

Socrates interrogatus, quínam eſſent auari? Reſpondit, qui turpia lucra venantur, & neceſſarios amicorum negligunt. Stobæus ſermone 8. de Iniuſtitia. Maxi. ſer. 12.

Eiuſdem.

Socrates auaros homines auibus ſimiles eſſe dicebat, quarum alia deglutit quicquid inuenerit, & quandoque ſuffocatur: aliæ verò ſequuntur, vt quod habent, ei extorqueant: & ipſæ quoque alię poſt alias ſuffocantur. Antonius in Meliſſa, parte 1 ſermone 35.

Eiuſdem.

Socrati tribuitur illud, Neç à mortuo petendũ colloquium, nec ab auaro beneficium. Nam mórtui aut non reſpondent, aut lædunt: ita auarus, aut non dat quod rogatur, aut infeliciter cedit accipienti, quod datur animo inimico. Eraſ. Roterod. libro 8. apoph.

Platonis.

Plato ad quempiam accumulandæ pecuniæ ſemper incumbentem, ô Improbe dixit, ne poſſeſsioni augendæ ſtudeas, ſed minuendæ cupiditati. Stobæus ſermone 8. de Iniuſtitia. Phauorinus 15.

Eiuſdem.

Plato dicere ſolebat, eos qui corpus curarent, non rem quidem ſuam, ſed ſeipſos curare: qui autem pecunias, neq; ſeipſos, neq; ſua, ſed quàm longiſsimè à ſuis abeſſe. Maxi. ſermone 12.

Ariſtotelis.

Ariſtoteles Stagirita dicere ſolebat, quoſdam homines tam tenaces eſſe, quaſi nunquam eſſent morituri: & alios etiam eſſe, qui ita ſua profunderent bona, ac ſi cras morituri eſſent. Laertius libro quinto, capite primo.

Demosthenis.

Demosthenes cum animaduertisset, auarum quendam ad sepulchrum efferri: Iste, inquit, cum vitam non vitalem vixerit, aliis vitam reliquit. Bios autem Græcis & vitam & victum significat, Maximus sermone 12. Stobæus.

Eiusdem.

Quibusdam arbitrantibus Demadem iam desiisse malum esse: Iam enim, inquit, Demostenes, saturum videtis, veluti leones. Erat pecuniarum auidus Demades, leones autem mitiores sunt saturi. Eras. libro 4. apoph. in fine.

Timonis.

Timon ille cognomento Misanthropos, id est, hominum exosor, elementa malorum esse dixit Auaritiam & Ambitionem. quemadmodum enim ex primis illis & secundis principiis generantur naturaliter omnia, sic ex auaritia & ambitione omnia vitia progenerantur alia. Timonis dictum extat apud Stobæum, ser. 8. de Iniustitia, & Eras. libro 6. apoph.

Hadriani Sophistæ.

Hadriano sophistæ miserat quidam pisces in disco argẽteo, picturato auro: at ille delectatus vasculo, non remisit. tantum ei qui miserat, respondit: Bene facis, quòd etiam pisces: quasi discus esset dono missus, pisces tantum nouitatis gratia additi. Quidam autem dicunt ioco factum, vt castigaret discipuli vitium, qui sordidior esse dicebatur: nam eo admonito, discum reddidit. quum essem apud coloniam Agrippinam, senatus honoris gratia misit vinum in cantharis testaceis, nec eos repeti mos est. Id admiratus, rogaui causam. Responsum est, olim vinum solere mitti cantharis argenteis: hoc honoris quum esset habitum cuidam ex eorum numero, qui magnam nobilitatis partem existimant rapto viuere, postridie manè profectus est cum argenteis cantharis. Re comperta, misit ad illum senatus, qui cantharos reposceret. At ille: Vltro, inquit, dono dedistis, & ego gratias egi. Hoc casu admoniti, mutarunt consuetudinem. Verba sunt Eras. in apoph.

Cleomenis.

Cleomenes Anaxandridæ filius, dicente quodam illi, delicatus es: At melius est, inquit, quam iniustum esse. Tu verò pecuniam sortitus multam, nondum contentus es: sed subinde cogitas, qua ratione cumulo adiicias. Brusonius libro primo capite primo.

Lycurg

Lycurgi.

Lycurgus, quicquid erat rerum superuacanearum, è ciuitate exiiciendum curauit: adeò vt nec negotiator, nec sophista, nec vates, nec circulator, nec lauticiarum artifex, Spartam ingrederetur. Neque enim passus est illic esse pecuniam talibus vtilem: tantum ferream monetam cudit, quæ pondere Aegineticam æquabat minam, valore æreos quatuor. His remediis expugnauit auaritiam. Plut. in Lacon.

Demonactis.

Demonax quosdam esse dicebat, qui non in hac præsenti vita viuerent, sed magno studio se præpararent, quasi alteram vitam sint acturi, non hanc præsentem. Notauit autem insatiabilem eorum hominum auaritiam, quibus nihil sufficit: quasi post mortem etiam vsui sint nobis per fraudem comparatę diuitiæ. Maximus sermone 12.

Lacedæmoniorum.

Cum pecuniæ essent in Lacedæmoniorum regionem conuectæ, qui eas importarāt, morte damnati sunt. Siquidem Alcameni ac Theopompo regibus hoc oraculum erat redditum: Pecuniarum amor Spartam perdet. Nihilo secius tamen Lysander, deuictis Atheniensibus, magnam auri argentique vim inuexit: nec solùm pecunias receperunt, verùm etiam ipsi viro honos est habitus. Proinde Sparta, donec Lycurgi legibus vteretur, nec à iureiurando recederet, sexcētis annis in Græcia primas tenuit & legum æquitate, & gloria. Cæterùm quum ab his paulatim defluerent, inundarétq; obiter diuitiarum amor, & auaritiæ malum: non solùm ob hæc decreuit illorum potentia, verùm etiam quibus antea sociis & amicis in bello fuerant vsi, eos inimicos habere cœperunt. Porrò quum ita se gererent, tamen post Philippi Macedonis in Chęronea victoriam, quanquam Græci cæteri omnes illum imperatorem terra pariter ac mari declarassent, ac post hunc Alexandrum filium euersis Thebanis, soli Lacedæmonii, tametsi ciuitatem haberent nullis cinctam muris, essentque non modò perpauci propter assidua bella, sed multo quam antea imbecilliores, captu faciles essent facti, quoniam adhuc seruabāt admodum exiguas quasdam Lycurgicarum legum scintillas, non se præbuerunt belli socios, neque cæteris Græcis, neque post Macedonicis regibus, neque in commune cum illis concilium venerunt; neque tributum pendere coacti sunt: donec per omnia contemptis Ly-

curgi legibus, à propriis ciuibus tyrannide oppreßi sunt, ita vt nihil iam reliquum esset patriæ institutionis: sed reliquorum similes effecti, & gloria, & libertate, quam prius obtinuerant, exuti sunt, & in seruitutem traducti: ac nunc, quemadmodum cæteri, sub Romanorum viuunt imperio. Graue documentum vniuersis, imperia virtute parari: auaritia, luxu, deliciisque vel perire, vel uerti in tyrannidem. Plut. in Laconicis.

Vxoris Pythij.

Pythius natione Lydus, in vrbe Phrygiæ Cælenis (nam ibi regnabat, homo prædiues, sed auri studio præter modum deditus) totam ferè ciuitatem in fodiendis metallis occupatam tenebat, vt iam vix quicquam aliud agi vacaret. Huius morbo vxor solerti remedio medicata est. Absente enim marito curat & mensam & omnem mensæ supellectilem adfabrè ex auro confici, denique & cibariorum effigies, quibus nouerat maritum præcipuè delectari. Reuerso, cum conuiuii tempus esset, apponitur mensa aurea, cum reliquo vasorum apparata. Atque hoc sanè spectaculo diues aliquandiu pauit oculos. tandem quum interpellaret stomachus, iubet apponi cibos. Apponuntur illa aurea ciborum simulachra spectanda, non edenda. Hic cum incandesceret ira Pythius, flagitans apponi quod edi posset, iam dudum spectaculorum esse satis: Tum vxor, An non sentis (inquit) Pythi, dum nihil aliud quæris quàm aurum, agriculationem deseri, & ciues tuos ad famē vocari, breui perituros si qua cœpisti pergas? Hoc ciuili commento cordata mulier maritum ab immodico auri studio reuocauit. Erasmus libro 8. apoph.

Hieronis.

Hiero cùm vituperaretur, quòd cum multos Rhetoricari docuisset, ipse egeret: Atqui, inquit non docui eos ditescere, neque studere pecuniæ. Maximus sermone 12.

Aspasiæ.

Aspasia Xenophontis vxor, quum esset (vt muliebre ingenium est) rerum alienarum appetens, atque inuida, interrogata, si vicina tua melius quam tu aurum habeat, vtrum ne illius an tuum malis? illius, inquit. Quid si vestes, cæterumque ornatum muliebrem precii maioris habeat, quam tu, tuúmne an illius malis? respondit, Illius. Agesis, si maiorem quam tu habeat virum, vtrúmne tuum malis, an illius? Erubuit mulier. Brusonius Contursinus libro 1. capite 1.

Semira

Semiramidis.

Semiramis Carum regina, quæ Babylonem condidisse dicitur, monumento quod sibi pararat inscripsit: Quisquis rex pecuniis eguerit, aperto monumento quantum voluerit, capiat. Darius potitus ea ciuitate, titulo credens, saxum ingens quo claudebatur monumentum vix amolitus, nihil quidem inuenit pecuniarum, sed ex altero saxi latere hoc inscriptum reperit: Ni vir malus esses, & pecunia inexplebilis, haudquaquam mortuorum loculos moueres. Quanquam hoc aptius inter strategemata, siue inter γελοῖα commemorandum erat. Plut. in Regum & imper. apoph. Stob. ser. 8.

Alexandri Maced.

Alexander Macedo cum audisset, Anaxarchum de mundorũ infinitate disserentem, illachrymatus est: rogatúsque ab amicis, quam ob causam ad lachrymas moueretur? An non, inquit, dignum est flere, quum infiniti sint mundi, ego verò dominus vnius vix factus sum? Bruso. lib. 1. cap. 1. in fine.

Antigoni.

Antigonus in extorquendis pecuniis acer erat, ac rigidus. Cuidam itaque dicenti, At non talis fuit Alexander: Meritò, inquit. nam ille metebat Asiam, ego culmos lego. Sentiens, opulentissimam Asiam prius ab illo spoliatam, sibi à spoliatis corradendum quod posset. Plut. in apoph. Regum.

Fabricij.

C. Fabricius P. Cornelium, hominem (vt putabatur) auarum & furacem, sed egregiè fortem ac bonum imperatorem, suo suffragio fecerat cõsulem. Huic quum Cornelius ex more gratias ageret, quòd immemor simultatis, ipsum fecisset consulem, bello præsertim magno & graui: Nihil est, inquit, quod mihi gratias agas, si malui compilari quàm venire. Compilamur furto, veneunt bello capti. Proinde inimico fauit, cuius dexteritate sperabat fore, ne Romani venirent in manus hostium. Eras. lib. 6. apoph.

Scæuolæ.

Scæuola Septimelio Anagnino (quem tamen Plutarchus & Plinius Septimuleium vocant) cui pro C. Gracchi capite erat aurum repensum, roganti, vt se in Asiam præfectum duceret: Quid tibi vis, inquit, insane? tanta malorum est multitudo ciuium, vt tibi hoc confirme, si Romæ manseris, te paucis annis ad maximas pecunias esse venturum. Cicero lib. 2. de Oratore.

Craßi.

M.Craſſus ad Parthicam expeditionem proficiſcens, quum ex itinere Deiotarum Galatarum regem extremo iam ſenio confectum, nouam vrbem ædificantem offendiſſet: O rex, inquit, quidnam negotii hoc eſt? Quid, quum iam duodecima diei hora tibi adſit, nouam vrbẽ condere incipis? Ad hæc ſubridens Deiotarus, Craſsique auaritiam ſubcarpens: Tu verò, inquit, imperator, quum ſis, haudquaquam (vt videre videor) matutinus (erat enim ſexagenarius) in Parthos cum exercitu feſtinas, prædam ampliſsimam rapturus. Bruſo. lib. 1. cap. 1.

Ciceronis.

M.Cicero cum apud Damaſippum cœnaret, & ille mediocri vino appoſito diceret, Bibe Falernum hoc annorum quadraginta: ſubtaxans Cicero hominis auaritiam: Bene ætatem fert, mi Damaſippe, ait. Veniámque dedit vino, vnde gloriam Damaſippus aucupabatur. Bruſo. lib. 1. cap. 1.

Eiuſdem.

Craſſo dicente, Stoicorum eſſe dogma, virum bonum eſſe diuitem: Vide, inquit Cicero, ne magis hoc ſentiant, ſapientis eſſe omnia. Tectè notans Craſsi auaritiam, cui nihil eſſet ſatis. Eraſ. 4. apoph.

Iugurthæ.

Iugurtha cum pecunia Romanos exagitaſſet, iuſsúſque tandem eſſet à ſenatu paucis diebus Italia decedere: poſtquã Roma egreſſus eſt, fertur ſæpe tacitus reſpexiſſe, & poſtremò dixiſſe: O vrbem venalem, & mox perituram, ſi emptorẽ inuenerit. Quod paulo pòſt euenit. Romani quippe, antea cum inuicti eſſent, ſola auaritia victi ſunt, & antiquum nominis decus planè amiſerunt. Bruſo. lib. 1. cap. 1.

Veſpaſiani.

Veſpaſianus inſtituerat vectigal è lotio. Super hoc à filio monitus, diſsimulauit, donec prima penſio eſſet ſoluta. Eam pecuniam admouit ad filii nares, ſciſcitans num odore offenderetur? Negante illo: Atqui hæc, inquit, è lotio eſt. Sueto. & Bruſonius lib. 1. cap. 1.

Eiuſdem.

Idem legatis nunciantibus, decretam illi publicè non mediocris ſummæ ſtatuam, iuſsit vt eam continuò ponerent: & cauam oſtendens manum, Ecce (inquit) parata baſis. Significans, vt eam pecuniam, quam in ſtatuam decreuiſſent impendere

dere mortuo, viuo darent in manum. Sueton. in Vespasia.

Vespasiani senioris.

In itinere quodam mulio desiliit, quasi calceaturus mulas: sed reuera, vt adeundi litigatori spacium morámq; præberet. At Cæsar dolum suspicatus, interrogauit mulionem, quāti cal ceasset? pactúsque est lucri partem. Hoc si fecit vt suos corrigeret, ciuilitas fuit: sin vt eo emolumento fieret ditior, sordidum erat. Sueto. in Vespa. seniore.

Eiusdem.

Quidā è charis Vespasiani ministris, apud ipsum pro quodam, quem fratrem suum esse simulabat, intercedebat, vt illi procuratio committeretur. Id sentiens Cæsar, candidatum solum ad se vocauit, exegítque pecuniam quam ille suffragatori suo pepigerat: ea accepta, mox ordinauit. Huius rei ignarus minister, rursus interpellauit pro fratre. cui Vespasianus: Alium, inquit, tibi fratrem quære. hic quem tuum putas meus est. Sueton. in Vespa. seniore.

Eiusdem.

Rusticus quidam, quoniam gratuitam libertatem suppliciter petens à Cæsare Vespasiano, repulsus est, non est veritus clare dicere: Vulpes pilos mutat, non mores. exprobrans illi naturæ rapacitatem: quasi mercede data concessurus fuisset, quod gratuitò negabat. Sueto. & Bruson. lib. 1. cap, 1.

Caligulæ.

In auctione Aponius quidam, vir prætorius, dormitans capitis motu nutabat. Id animaduertens Caligula, præconem admonuit, ne illum sibi nutantem præteriret: nec hoc monere desiit, donec ignoranti tredecim gladiatores sestertiûm nonagies addicerentur. Eras. lib. 6. apoph.

Bassi.

Iunius Bassus, querente Domitia Passiani, quòd taxans eius sordes, calceos eam veteres diceret vendere cōsueuisse: Non me hercules, inquit, hoc vnquam dixi, sed dixi emere te solere. Bruson. lib. 1. cap. 1.

Alexandri Seueri.

Alexander Seuerus Vetronium Thurinum familiarē, quòd his qui petebant aliquid à Cæsare, vendidisset suum patrocinium, mentiens interim multa, conuincendum curauit, & conuictum damnatúmque in stipite allegari iusit, supposito igni

ex humida materia, præcone clamante: Fumo punitur, qui fumos vendidit. Aelius Lampridius.

D. Hieronymi.

Hieronymus Stridonensis & dicere & scribere solebat, auaro tam illa quæ habeat, quàm quæ non habeat, deesse. Ostendens, hominem auarum semper esse egenum, etiamsi amplissimas diuitias possideat. Fulgo. lib. 7. cap. 2.

Alphonsi.

Alphonsus ille potentissimus Aragonum & Siciliæ rex, dicere solebat, ab Diis olim, Ioue, Neptuno, Plutone, omnia trifariam partita fuisse, & sua quémque sorte partéque contentum agere. At hominibus hodie, neque quod satis, neque quod minus esset, satis esse. Notat, auaritiæ & habendi desiderium omnibus innatum. quàm pauci enim sunt, qui sua sorte contenti viuere cupiant? Pan. lib. 4. de Alph. reb. gest.

Eiusdem.

Idem cum audiret, Harpyias rapacissimas aues (quas Vergilius in Aeneide eleganter describit) nescio quas inhabitare insulas: ad suos conuersus, ait: Ex his insulis in curiam Romanã commigrasse Harpyias compertum est, ibíque iam domiciliũ constituisse. Notauit autem tacitè Romanæ curiæ ingluuiem, auaritiam, & detestandam rapacitatem. Verùm hoc si a nostris hodie principibus diceretur, statim Luteranismi insimularentur. Alphonsi dictum recitat Panormita lib. 1. de rebus gestis Alphonsi, cap. 8.

De audacia.

Chilonis.

CHilon dicere solebat, Non esse tentanda quæ fieri nõ possunt. Quædam honesta sunt, ac magnifica: sed magno reipubli. malo tentantur, si nequeas perficere. Atque hæc est præcipua pars boni consultoris, dispicere non solùm quid per se optimum sit, sed quid pro temporum ratione possit obtineri. Laertius.

Isocratis.

Isocrates inter amicos dicere solitus est, se quidem docere decem minis: cæterùm qui ipsum docuisset audaciam, mercedis loco daturum decem milia. Nam animi timiditas reddebat Isocratem ad dicendum inutilem. Erasmus Rotero. libro octauo apophtheg.

Epami

Epaminondæ.

Epaminondas Thebanus, imminente aduersus Lacedæmonios pugna, quum sella in qua sedebat, succubuisset, viderétq; milites hoc prodigio exturbatos: Imò, inquit, sedere prohibemur. militúmque animos restituit. Plutarchus.

Leonidæ.

Leonidas obiurgatus à quodam, quòd paucis militibus stipatus, cum multis pugnare tentaret: audacter respondit, si ex multis constat victoria, non tota sufficeret Græcia: si in audacia, horum numerus sufficit. Plut. in Laco.

Archidami.

Archidamus conspiciens filium suum cum Atheniensibus iuueniliter ac temerè congredientem: Aut viribus, inquit, adde, aut animis adime. docens, periculosam esse audaciam, si vires non suppetant spiritibus. Plutarc. in Laconicis. Stob. ser. 51. Bruson. lib. 2. cap. 43.

Agidis.

Agis Archidami filius, audiens quosdam abhorrere ab hostium multitudine: ait, non percontandũ esse quot sint hostes, sed vbi sint, vt audacter aggrediantur. Plut. in Laconicis.

Eiusdem.

Idem cum apud Mantineam pugnare cum hostibus numero longè superioribus prohiberetur: Fortiter pugnandum est, inquit. cum multis enim pugnare necesse est, qui multorum dominus esse cupit. Bruso. lib. 7. cap. 2.

Eiusdem.

Idem interrogatus quot haberet milites: Quot sufficiunt, inquit, ad fugandos hostes. Plut. in Lacon.

Agesilai.

Ad Macedonum regem nuncios misit Agesilaus rex, rogans, vtrum per hostium solum irent, an amicorum? Quum ille respondisset, se consultaturum: Fiat, inquit, igitur consultatio: nos tamen interim iter faciemus. Rex admiratus hominis audaciam, sibíque metuens, satius esse censuit, illum vt amicum suscipere. Plut. in Laconicis apoph.

Eiusdem.

Agesilaus admonitus à suis, ne cum Thebanis, qui numero præstabant, manus consereret: respondit, Qui multis vult imperare, non debet multorum timere congressum. Plutarch.

Pædareti.

Pædaretus cum à quopiam audiret, magnum hoſtium eſſe exercitum, audaciſsimè reſpondit: Eo maior erit, & glorioſior noſtra victoria. Plut. in Laconicis.

Cleomenis.

Pirata quidam populabundus diſcurrebat per agros Lacedę moniorum. Is vt captus eſt, rogatus cur id auſus eſſet? Quoniã, inquit, deerat mihi commeatus, quem militibus præberem, ad eos veni, qui & habebant, nec ſponte dabant, vi erepturus. Ad id Cleomones: Compendioſa, inquit, malitia. Deteſtatus prædonis nefarium ſcelus, probauit tamen orationis expeditã breuitatem. Plut. in Laconicis apoph.

Epaminondæ.

Alexander Pheræus hoſtis Thebanorum, Athenienſibus à quibus in amicitiam ſocietatemque aſcitus fuerat, polliceri ſe quum dixiſſet eis carnes, quæ mina prius vendebantur, ſemiobolo præbiturum, audiente Epaminonda: At nos, inquit, Thebani liberaliores erimus, quippe qui ligna ad has carnes coquẽdas gratis exhibebimus, eorum enim agrum excindemus. Bruſonius lib. 1. cap. 6.

Xenocratis.

Lycurgus Rhetor cum forte fortuna obuiam factus eſſet Xenocrati, qui à Telone obtorto collo in carcerem ducebatur, occurrens fuſtem impegit in caput Telonæ, Xenocratemque liberauit, & Telonem in carcerem coniecit. Quod Lycurgi factum cum ab omnibus probaretur, Xenocrates cũ pòſt aliquot dies obuiam factus eſſet Lycurgi filio: Retuli, inquit, gratiam patri tuo, qui ob tam audax facinus meritò ab omnibus laudatur. Eraſ. lib. 8. apoph.

Arati.

Aratus Sicyonius, laudante quopiam virum deſperatum & audacem, ac idcirco in bellis eximium: Differre dixit, magni facere virtutem, & vitam nihili facere. Stobæus ſermone 51.

Alexandri Magni.

Alexander Magnus audiens Darium, inuictiſsimum Perſarum regem, multas parare militum myriadas: reſpondit, Vnus lupus non multas timet oues. Antonius in Meliſſa ſer. 37. par. 1. & Maximus ſermo. 71.

Diphili.

Diphilus tragœdiarum actor, cum in ludis Apollinaribus

ad

ad eum versiculum venisset, Miseria nostra magnus est. directis in Pompeium Magnum manibus, pronunciauit, Actio in tantum placuit populo, vt aliquoties fuerit reuocatus: nec histrio veritus est iterare simili gestu. Dubites, vtrũ potius mirari conueniat: actoris audaciam, an populi. Simili audacia vsus est in eadem fabula, quum ventum esset ad eum versiculum: Virtutẽ istam veniet tempus quo grauiter gemas. Tametsi mihi videtur carmen esse mutilum. Suspicor addendum, Serua virtutem istam, aut aliud simile verbum, vt sit versus Trochaicus. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Iulij Caesaris.

Iulius Caes. facinora, quae & periculo obnoxia sunt, & magna, gerenda esse dicebat: at de his non consultandum, quod ad haec perficienda plurimum habeat momenti celeritas: expensio verò periculi, reuocat hominem ab audacia. Plutarch.

Huc refer ea quae sunt infrà sub titulo Temeritatis. Videtur enim temeritas non minimam cum audacia habere affinitatẽ & cognationem.

De auditu & auditoribus.

Thaletis.

THales Milesius, philosophus clarissimus, cum ab amico quodam rogatus esset, quantum veritas distaret à mendacio? Quantũ, inquit, oculi distant ab auribus. Sensit vir sapientissimus, non ea certa esse illico, quae auribus percipimus ab aliis, qui mendaciter de rebus nugantur: sed ea demum, quae coram oculis cernimus. Maximus ser. 35.

Xenocratis.

Xenocrates Chalcaedonius dicebat, pueris potius aures esse muniendas follibus quàm athletis: quòd plus sit periculi, ne puerorum aures occupẽtur prauis sermonibus, quàm, ne athletarum aures pateant ad ictus. Maxima, inquit Satyricus, debetur puero reuerentia. Laert. lib. 4. cap. 2.

Stratoclis.

Stratocles Atheniensis quum audiuisset partam esse de hostibus victoriam, rem protinus populo patefecit, & vt publica supplicatio in laudem deorum institueretur persuasit. Verùm quũ paulo pòst ex alio nuncio intellexisset, suos non victores, sed fugatos fuisse: vana spe lusus, Ecquis (inquit) vestrûm quicquam damni accepit, quod totum hoc triduum mea opera hilares laetique

tique fuistis? Eras. lib. 6. apoph.

Pindari.

Pindarus poeta apud Thebanos, in cōtentione imperitis auditoribus vsus, superatus est à Corinna quinquies. Redarguens verò ruditatem ipsorum Pindarus, vocauit Carinnam. Aelianus lib. 13. de Varia historia.

Stratonis.

Cum Stratoni physico quidam obiecisset, quòd Menedemus plures haberet auditores: Quid mirum, inquit, si plures repeniuntur qui lauari cupiunt, quam vngi? Nil autem aliud his verbis indicare voluit, quàm Menedemi philosophiam esse dilutam: & quàm plurimos inueniri, qui audiant quidem de rebus disputantes, sed perpaucos qui virtutem exercerent. Eras. Rot. lib. 7. apoph.

De auditoribus attentis, vide titulum de Attentione suprà.

De auguriis.

Misoniani.

Misonianus Hebræus, eques insignis, cum moratam equitum turmam inspiceret, in qua ipse cum Romanis militibus erat: & moræ causam intelligeret esse, quòd augur prius inspicere vellet quid augurii capiendum esset ab aue, quam fortè in via offenderat: Misonianus aliud à se agi fingens, arcum tetendit, primaque sagitta cōfossam auem in terrã deiecit, atque ridens ad comites conuersus dixit: Parum consilii atque opis ab irrationalibus animatis posse quenquam sperare, posteaquã pateat, ea nescire, quæ ad se ipsa pertineant. Et re & verbo auguria vana esse, stulteque eis credi, ostendens. Fulgosus lib. 7. ca. 2.

Augusti Cæs.

Augustus, quum sublimis ex Actiaca victoria reuerteretur, occurrit inter gratulantes quidam coruũ tenens, doctum hæc verba sonare: Aue Cæsar victor. Hac salutatione delectatus Augustus, auem sex milibus numûm emit. Socius opificis, ad quẽ nihil ex ea liberalitate peruenerat, indicauit Cæsari, eundem & alium habere coruum, quem vt auferre cogeretur, rogauit. allatus, verba quæ didicerat expresit: Aue victor imperator Antoni. Augustus nihil exasperatus, tantum iussit, vt munus cum delatore partiretur. Bruson. libr. 2. cap. 30. Macrob. libro 2. cap. 4. Satur.

Eiusdem,

Eiusdem.

Salutatus similiter à psittaco,& hunc emi iussit.Idem miratus in pica,& hanc mercatus est.Hoc exemplum tenuem quendam sutorem solicitauit , vt coruum instituerit ad huiusmodi salutationem.Qui quum impendio exhauriretur , subinde ad auem non respondenté dicére solebat,Opera & impensa periit. Tandem peruicit assiduitate,vt coruus son iret dictatam salutationem.Ea quum Augustum prætereuntem salutasset , Cæsar:Satis,inquit,istiusmodi salutatorum habeo domi.Tum coruus,memor & illorum verborum quæ toties audierat , subtexuit:Opera & impensa periit.Ad hoc arridens Augustus , iussit auem emi,quanti nullam adhuc emerat.Macrob.libr.2. cap.4. Satur.

De aulica vita.

Diogenis.

CAllisthenem quum quispiam audiente Diogene Cynico beatum dixisset,quòd Alexandri aulicus esset: At, inquit Diogenes,infœlix est,qui tum prandet ac cœnat,quum Alexandro videtur.Brusonius lib.1.cap.5.

Dionysij.

Quum Polyxenus dialecticus Dionysio diceret, Ego te conuinco:Nimirum verbis,inquit : at ego te reipsa conuinco , qui tuis relictis,me meaque colas.Significans,illum à schola ad aulam,à philosophis ad tyrannum transisse:non facturũ, nisi hanc vitam illa iudicasset beatiorem.Plut.in Reg.apoph.

Omulij.

Omulius Romanus senator,iudicabat ad regni administrationem potius admittendum eum qui per se malus , bonos haberet aulicos amicos:quàm bonum principem , malos aulicos habentem.Putans facilius,vnum malum à multis bonis,quàm malos innumeros ab vnico bono,à malicia ac erroribus perniciosis auerti posse.Fulgosius lib.7.cap.2.

Agrippæ.

Agrippa rerum gestarum gloria sub Octauiano Augusto in primis clarus,sæpe cohortabatur eos qui salui & incolumes esse vellent , darent operam , vt principes liberarentur omnium rerum difficultate & molestia:sed tamen eis rerum gestarũ gloriam reseruarent,nequaquam sibi. Xiphilinus , Dionis abbreuiator,in Augusto.

Constan

Constantini imper.

Constantinus Romanorum imperator cum principum aulas vbique spadonum atque aulicorum improbitate refertas videret, eorum non tantùm vehemens domitor fuit, sed tineas etiam atque sorices Palatii appellare solitus est. Nicephori interpres & scholiastes lib.8.cap.14.Eccl.histor.

Alexandri Seueri.

Alexander Seuerus negabat se passurum, vt ipsius dispositiones ab aulicis suis venderentur: id quod fieri solet ab aliorum principum libertis & eunuchis. Eoque nunquam illum fefellit quod proposuerat. Aelius Lampridius.

Eiusdem.

Idem, & vrbem, & prouincias, & aulam suam purgauit hominibus non necessariis, dicens: Malum pupillum esse imperatorem, qui ex visceribus prouincialium homines non necessarios, nec Reipubli. vtiles aleret. Idem.

Anonymi.

Aulicus quidam iniuriarum Palatinarum patientissimus, cum à quodam rogaretur, quomodo rarissimam rem in aula consequutus esset? Iniurias, inquit, accipiendo, & gratias agendo. Seneca lib.2. de ira. Brusonius lib.1.cap.5.

Sigismundi Cæs.

Sigismundus Imperator reges ac principes in terris beatos esse aiebat, si exclusis superbis, mansuetudinis humanitatisque cultores in curiam asciscerent. Aeneas Syluius lib. 2. commentariorum de reb. gestis Alphonsi.

Syluestri episcopi.

Syluester Chiemensis episcopus aulicos qui otii gratia curiã sequerentur, semper in negotio futuros aiebat, nisi se tandem vel cum periculo capitis inde amouerent. Innuit autem, quàm difficulter ab aula diuelli possint, qui nil aliud quàm otium & luxum sectantur. Idem Aeneas Syluius lib. eodem.

Alphonsi.

Alphonsus. Arragonum rex, cum ex Sicilia nauigasset, vidit garrias aues triremen circumuolantes, & bolos à nauigantibus proiectos statim abripientes ac auolantes. Has cum amicis secum nauigantibus digito ostendisset: Persimiles sunt his garris, inquit, aulici aliquot mei, qui simulac concertantes beneficiũ à me accipiũt, statim aufugiũt. Notauit aũt aulicorum ferè omnium

omnium mores, qui fidos se seruos principibus præstant, dum prædam, luxum, munera &c. hiantes expectant: & voti compotes facti à principum conspectu ad priuatos fugiunt. Panormita. libro 1 de rebus ab Alphonso gestis.

Pij pontificis.

Aeneas Syluius, eos sibi aulicos plurimùm sapere videri dicere solebat, qui accepto aliquo beneficio vel medioeri, curiæ valedicerent. Ostendunt enim animũ suum expletũ esse, & periculo se subtrahunt, quod in curiales frequenter accidit: qui veluti sues, vbi saginati sunt, in cœnam domini mactantur. Cæterùm qui opes adepti magnas, apud reges perseuerant: non quidem id agunt vt gratias referãt, sed vt multo ditiores principum liberalitate ac munificentia reddantur. Aeneas Syluius libro 1. commen. de rebus gestis Alphonsi.

De autoritate.

Periclis.

PEricles quum à populo frequenter vocaretur, *ἀσυμφανὴς εἰμι*, inquit. sentiens, se non esse congendum in ordinem, nec pro quolibet è media plebe habendum. Plutarch. in Græcorum apoph.

Scauri.

M. Scaurus quum pro rostris accusaretur, quòd à rege Mithridate ad prodendam Rempublic. pecuniam accepisset, ita causam suam egit: Iniquum, est Quirites, quum inter alios vixerim, apud alios me rationem vitę reddere. Sed tamen audebo vos interrogare: Varius Sucronensis, ait, M. Aemylium Scaurum mercede corruptum, populum prodidisse: M. Aemylius Scaurus huic culpæ se affinem esse negat: vtri creditis? Nominato tantum actore & reo, populus accusationem repellit. Eras. libro 6. apoph. ex Plin. cap. 72. de viris illustribus.

Catonis.

Cato Vticensis in forum veniens cum Thermo, ac conspicatus, Castoris templum armatis occupatum, omnésque fori aditus à gladiatoribus obsideri, ipsumque Metellum vnà cum Cæsare: O timidum, inquit, hominem, qui aduersus vnum, tantam armauit multitudinem. Plut. in eius vita.

Augusti.

Augustus indignè ferebat, aliquid de se componi nisi seriò, & à præstantissimis: admonebátq; prætores, ne paterentur nomen suum commissionibus mimorum aut histrionum obsole-

fieri: hac quidem in parte Alexandrum Magnum referens. Decet enim, vbique principis authoritatem sartam tectam præstare. Eras. lib. 4. apoph. ex Suetonio.

Eiusdem.

Idem, quum iuuenes nobiles ac dignitate claros inter se tumultuantes vellet compescere, nec auscularent illi, sed tumultuari pergerent: Audite, inquit, iuuenes senem, quem iuuenem senes audierunt. Augustus enim adolescens ad Rempub. admotus est, summaque fuit autoritate: hac sola voce illos cohercuit, nec aliud supplicium ob concitatum tumultum exegit. Plutarc. in Roma. apoph.

Seueri impera.

Quum milites Bassianum Seueri filium (qui pòst Antoninus Caracalla dictus est) Augustum cõsalutassent, eo quòd pater pedibus æger bellum moraretur: iussit se deferri ad tribunal, simúlque adesse omnes tribunos, centuriones, duces & cohortes, quibus autoribus hoc acciderat. sisti deinde & filium, qui Augusti nomen non recusarat. Hic quum in omnes eius facti autores iussisset animaduerti, excepto filio, omnésque ante tribunal prostrati rogarent veniam: Seuerus manu caput contingens, Tandem (inquit) sentitis caput imperare, non pedes. Aelius Spartianus.

B.

DE BALNEO.

DIOGENIS.

Diogenes Cynicus, philosophus, ingressus aliquando sordidum balneum, dicebat. Qui hic lauant, vbi lauantur? Significabat, illic homines puros sordidari, & ibi lotis opus esse alio balneo, quo mundentur. Laertius libro 6.

Stratonici.

Stratonicus cum videret sacellum malo sordidóque balneo vicinum, anathematibus pulchrè exornatum, posteaquam è balneo exiit malè lotus, Non miror, inquit, hic multas pendere tabulas. Quisquis enim hic lauit, illic suspendit tabulam, veluti seruatus. Indicans, magnum esse, si quis è tali balneo exisset incolumis. Athenæus.

Eiusdem.

Idem, quum in Arcadia malam terram ac salsam aquam balneator exhiberet, iocatus est se terra maríque obsideri.

Apparet

Apparet in balneis terræ fuiſſe vſum, qui nunc eſt fullonibus. Eraſmus libro 6.apophthegmatum.

De barba.

Ariſtippi.

DIonvſii quæſtor, nomine Simus, natione Phryx, oſtendit Ariſtippo ſuas ædes vndiquaque ſplendidas, etiam pauimento precioſis teſſellis conſtrato. Itaque omnibus circunſpectis, Ariſtippus ſputum oris reiecit in barbam Simi. & ob id indignanti, hoc colore ſe excuſauit, quòd in tota domo nihil videret ad excipiendum oris recrementum opportunius. Innuens, in tota domo nihil eſſe fœdius, aut immundius, barbati facie: quum eam hominis partem oportuerit eſſe mundiſsimam. Quanquam hoc dictum magis quadrat in Cynicum aliquem, quàm in Ariſtippum, vtcunque illi aſcribatur. Laertius libro 2.capite 8.

Laconis.

Lacon quidam ſenex interrogatus, cur barbam geſtaret ſyluoſam ac promiſſam: Vt, inquit, intuẽs canos pilos, nihil committam illis indignum. Vir bonus vndecunque venatur ſtimulos ad virtutem. Plutarch.in Laconicis.

Lycurgi.

Spartani ſtudio eſt alere comam, & ſuper ea quoque re narrant Lycurgum reddidiſſe rationem: Quoniam, inquit, coma formoſis addit decorem, deformes verò reddit hoſtibus terribiliores. Vt enim decet coma ſpecioſos, ita minus felici ſpecie præditis horrorem ac ferinum quiddam conciliat. Capillitium naturalis eſt ornatus, minimóque conſtans. hoc genus non damnauit Lycurgus: vt quod nec operoſis artibus conſtaret, nec pro frugalitate luxum induceret. Adſcititium cultum, magnóque paranda lenocinia, non probauit. Quo magis deteſtanda eſt quorundam præpoſtera cura, qui corporis eas partes vellunt radúntque, quibus natura pilos dedit, non tantùm ad decorem aut verecundiam, verum etiam ad tuendam valetudinem: contrà illic eliciunt ſyluam artificio, vbi natura voluit eſſe glabriciem. Plut.in Laconicis.

Nicandri.

Nicander Lacedæmonius, percontanti, quare Lacedæmonii barbam alerent? Quoniam, ait, hic ornatus quum ſit homini omnium pulcherrimus ac proprius, nullo omnino conſtat impendio. Plut. in apoph. Laconicis.

Demonactis.

Demonax percontanti, quàm philosophiæ sectam potissimùm amplecteretur? Quis, inquit, tibi indicauit me esse philosophum? Móxque vehementer secum ridens, abiit. Interrogatus quid rideret? An non magnopere ridiculum, inquit, si tu me ex barba iudicas philosophum, ipse barbam non habens? Eras. libro 8. apoph.

Dionysij.

Dionysius Tyrannus, Epidauri, Aesculapio auream detraxit barbam: quòd negaret decorum, patrem Apollinem imberbem, ipsum verò tam horrida barba vestitum conspici. Aesculapius fingitur Apollinis filius: Apollinem autem semper imberbem finxit Theologia poetica, Aesculapium barbatum. significans, multarum rerum vsum & experientiam in medico considerari. Meminit Valerius Maxi. libro 1. cap. 1.

Alexandri Maced.

Alexan. Mag. quodam tempore quum omnibus ad prælium apparatis interrogaretur, Nunquid aliud præter hæc fieri vellet? Nihil, inquit nisi vt Macedonum barbæ radantur. Hoc dictum quid sibi vellet, admirante Parmenione: An nescis, inquit in prælio nullam ansam meliorem esse, quàm barbæ? Significabat, cominus esse pugnandum: in quo genere certaminis barbæ officiunt, quòd his milites facillimè possunt apprehendi. Plutarch.

Hieronymi Rheti.

Hieronymus Rhetus, Gymnasii Basiliensis ante paucos annos professor interrogatus, cur tam promissam aleret barbam? respondit, vt intuens hos capillos, me non mulierem, sed virum esse intelligam. Barba enim ornat virum: & admonet, vt virilia quoque facinora fortius agrediamur.

De barbarie.

Anacharsidis.

ANacharsis Scyta cuidam obiicienti, quòd esset barbarus, Anacharsis (inquit) barbarus est apud Athenienses, sed vicissim Athenienses barbari sunt apud Scythas. Græci, sed imprimis Attici (quoniam apud ipsos florebant disciplinæ liberales, ac leges politicę) reliquas nationes contumeliæ causa nominabant barbaras: quum barbarum dicatur, quicquid est peregrinum atque inusitatum. Nunc, quum Græcia nihil sit

barb

barbarius, hæc philautia demigrauit ad quosdam Italos, quibus omnes aliæ nationes barbaræ sunt. Laertius libro 1.cap.9.

Stratonici.

Stratonicus musicus interrogatus, vtri essent barbariores: Bœoti, an Thessali? nominauit Elæos. significans, hos vtrisque barbariores, quum illi haberentur barbarissimi. Hoc erat lepidius, si ab Elæo fuisset propositum, vt forte fuit. Eras. 6. apoph.

De beatitudine vera.

Chilonis.

CHilon interrogatus, qua re docti præcellerent indoctos? Bona, inquit, spe. Doctos autem appellabat, honestis legibus ac moribus institutos, & iuxta rectam institutionem vitam agentes. Hi cæteris rebus pares, hoc vno superant improbos, quòd post hanc vitam sperant rectè factorum præmia. Nam Lacones existimabant, egregios viros post obitum in vitam beatam translatos, fieri diuos. Diogenes Laertius.

Socratis.

Socrates Philosophorum sapientissimus, interrogatus de Archelao Perdicæ filio, qui tum fortissimus habebatur, num eum beatum iudicaret? Nescio, inquit: nunquam enim cum eo collocutus sum. Subiicienti, Eadem opera de rege Persarum dubitare potes, an sit beatus: Quidni, inquit, quum nesciam quàm sit doctus, aut quàm vir bonus. Socrates hominis beatitudinem veris animi bonis metiebatur. Refertur à Cicerone, libro Tusculanarum quæstionem quinto, ex Gorgia Platonis.

Diogenis.

Athenienses hortabantur Diogenem, vt mysteriis initiaretur: addentes, quòd initiati apud inferos principatum tenerent. Ad quæ Diogenes: Perquàm ridiculum est, inquit, si Agesilaus & Epaminondas in cœno degunt: & Patetion fur ac vilissimi quique homines, quòd initiati sint, in Beatorum insulis erũt. Grauiter taxauit sacerdotum mores, qui quæstus gratia blandiebantur hominum imperitorum superstitioni, persuadentes, initiationem conferre felicitatem post hanc vitam: quum ea parata sit his, qui piis & egregiis factis eam promeruerint, siue sint initiati, siue non sint. Erasmus libro 3. apoph. recitat ex Diogenis Laertii libro 6.

Antisthenis.

Anthisthenes cum Orphicis mysteriis initiaretur, ac sacerdos diceret, illum bonis plurimis fruiturum apud inferos, post hanc vitam: Quur, inquit, ergo tu non abrumpis vitam? Significans, non initiatis paratam esse beatam vitam à rogo, sed his qui piè sanctéque vixerint. Eras. Rot. lib. 7. apoph. ex Laertii lib. 6. cap. 1.

Platonis.

Diuinus ille Plato, eum demum beatum in vita pronunciari dicit, cui in senectute contigit, vt sapientiam verásque opiniones assequi possit. Recitatur apud Cicero lib. de Finibus 5.

Anaxagoræ.

Anaxagoras philosophus interroganti cuidam, quísnam esset beatus? Nemo, inquit, ex iis quos tu fœlices existimas: sed eum in eo numero reperies, qui à te ex miseriis constare creditur. Non erit ille diuitiis & honoribus abundans, sed aut exigui ruris, aut non ambitiosæ doctrinæ, fidelis ac pertinax cultor, in secessu quàm fronte beatior. Valer. Maxi. lib. 7. cap. 2. Bruson. lib. 2. cap. 36.

Vide titulum de Fœlicitate.

Ante mortem nemo beatus iudicandus.

Solonis.

Solon à Crœso interrogatus, an quem vidisset ipso beatiorem? Telum nominauit Atheniensem, priuatum hominem: sed qui relictis liberis ac nepotibus bene institutis, feliciter obiisset diem. Interrogatus dein, cui post illum tribueret felicitatis elogium: Cleobin & Bitum argiuos fratres nominauit, qui cum summa pietatis laude defuncti fuerant. Indignatus rex, Nullo igitur loco me ponis? Ego, inquit Solon, facile confiteor te regem opibus & imperio florentem: beatum non appellarim, priusquam feliciter hanc vitam absolueris. Refert Herodotus in 1. & Laert. lib. 1. cap. 1. & Eras. lib. 7. apoph. Valer. Maxi. lib. 7. cap. 2.

Agesilai.

Quum quidam apud Agesilaum admiraretur regis Persarũ fœlicitatem, quòd admodum iuuenis esset: Ne Priamus quidé, inquit, quum hoc esset ætatis, erat infelix. indicans, neminem appellandum beatum, nisi ad supremum vitæ diem peruenisset, quod nec Priamo, nec Crœso contigit. Plut.

Epami

Epaminondæ.

Epaminondas Thebanus cum percontaretur, quísnam inter omnes duces omnium esset fortissimus: ipséne, an Chabrias, an Iphicrates? Respondit, hoc iudicare satis arduum est, dum viuimus. Indicare autem voluit, Solonis sententiam esse verissimam, qui neminem ante mortem beatum iudicabat. Quandiu enim viuit homo, variis fortunæ casibus, ita inuoluitur, vt nunc eleuetur, nunc deprimatur, Sola igitur mors ostendet, qualis fuerit vnusquisque dum vixerit. Plutar. in Græcorum apoph.

De belli studio.

Themistoclis.

THemistocles Atheniensis in Eretrienses ita cauillari solebat, vt diceret eos similes piscium, qui gladioli vocantur: quippe qui gladium quidem haberent, cor autem non haberent. Notans illorum ignauiam, quod armatis non esset animus. Plutar.

Epaminondæ.

Epaminondæ cum quidam dixisset, Athenienses habere nouum instructum exercitum: Quid inquit? num igitur gemit Antigenidas, si Tellis nouas habet tibias? Tellis autem erat tibicen pessimus, Antigenidas autem optimus. Significabat, Athenienses frustra esse nouis armis instructos, quum his nescirent vti. Plut. in Græcor. & regum apoph.

Ephororum.

Quum Lacedæmoniorum rex polliceretur se funditus euersurum alteram quandam ciuitatem, quæ sæpenumero Lacedæmoniis exhibuerat negocium: non permiserunt Ephori, dicentes: Nequaquam abolebis, neque subuertes iuuenum cotem. Vrbem infestam appellabant cotem iuuentutis, quòd per eam iuuentus acueretur ad bellandi peritiam. Plut. in Lacon. Brus. lib. 3. cap. 15.

Eudamidæ.

Cum cuidam commemorando laudem ac trophæa quæ Lacedæmonii ex rebus cum Persis præclarè gestis retulissent, hortaretur ad bellum cum Macedonibus suscipiendum: Ignorare mihi videris, inquit Eudamidas, istuc idem esse, ac si quis deuictis mille ouibus, pugnaret cum quinquaginta lupis: significans, Persas, vt deliciis effœminatos, & ob id imbelles, non

fuiſſe difficile vincere: ſed aliud eſſe cum Macedonibus, bellacißima gente, rem habere. Proinde qui ob victorias a Perſis reportatas cenſeret cum Macedonibus bellum item ſuſcipiendum, nihilo probabilius diceret, quàm ſi quis ei qui viciſſet mille oues diceret, Aude cum quinquaginta lupis congredi, qui tot oues, deuiceris. Plut. in Lacon. apoph.

Eiuſdem.

Eudamidas cuidam percontanti, quur ciuibus bellum aduerſus Macedones ſuſcipere volentibus, ipſe autor eſſet quieſcendi? Quoniam, inquit, nolo illos mendacii arguere. Rectè ſignificans, Spartanos glorioſe magis quàm ſeriò bellum poſcere. Eos prodidiſſet Eudamidas, ſi ipſe quoque bellum approbaſſet. Tum enim fore putabat, vt ciues bellum detrectarent. Nunc effecit, vt per ipſum ſtetiſſe videretur, quo minus bellum ſuſceptum eſſet, ac ciuibus fortitudinis gloriam reliquit integram, quaſi promptos haberent ad bellandum animos. Plutar. in Lacon.

Eiuſdem.

Percontanti cuidam, quamobrem omnium deorum ſtatuæ apud Lacedæmonios ponerentur armatæ? Ne, inquit, probra quæ ob ignauiam iaciuntur in homines, ad deos referamus, né ve iuuenes, niſi armati, deos comprecentur. Eo commento ciuium animis hanc opinionem infigere ſtudebant, diis gratam eſſe fortitudinem, inuiſam ignauiam: ſimúlque iuuentutem armis ferendis debere aſſueſcere, quo ſimul & minus indulgerent delitiis, & vtiliores bello euaderent, ſi ne religionis quidem cauſa fas eſſet arma ponere, cuius obtentu ferè ſolet ociũ & luxus in ciuitates irrepere. Plutar. in Laconicis.

Archidami.

Archidamus Leuxidami filius, cum in bello vidiſſet iaculum catapulta mittendum eo tempore primùm ex Sicilia aduectum, exclamaſſe dicitur: Herculis periit viri virtus. Quo dicto innuere voluit, fortem virum vix ab ignauo in ſtrage poſſe dinoſci, ſi tormentis bellicis, non manu res geritur. Plut. in Laco. apoph. Stobœus ſerm. 48.

Laconum.

Lacones Venerem, quam vocant μοςφὼ, armatam colunt. quin omnes etiam deos deáſque hac figura fingũt, vt lanceam teneant: hac imagine ſignificantes, omnes eſſe bellica virtute præditos. Quoniam nihil ducebant turpius ignauia, nihil bellica

lica virtute pulchrius: tali specie proponebant deos suos, quales cupiebant esse ciues. At cæterorum Græcorum theologia faciebat deos ociosos & quietos, eóque fingebant illos gestu recumbentium. Porrò quum archetypus omnis honesti petendus sit à numine, periculosum est Reipu. tales facere deos, quales si quis imitetur, inutilis aut perniciosus sit Reipub. futurus. Plut. in Lacon.

Teretis.

Teres Sitalci pater, dicere consueuit: Quoties esset in ocio, nec militia exerceretur, se nihilo meliorem esse equisonibus. Plut. in regum & imperatorum apoph.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex, cum aliquot ei ciuitates ab Eugenio pontifice oblatæ essent dono, eo quòd Picenum armis suis sedi Romanæ recuperatum esset: Alphonsus cum has repudiasset, respondit, se nequaquàm quæstus aut prædæ, sed ecclesiæ gratia hanc expeditionem suscepisse. Innuit autem, non aliam ob causam quàm pro aris & focis, hoc est, pro salute patriæ & vera religione conseruanda, bellandum esse. Panormi. lib. 3. de rebus gestis Alphonsi.

Vide titulum de Militia.

De belli pernicie.

Antisthenis.

ANtisthenes Socraticus, cum quidam dixisset, pauperes interire in bello: Imò plures tum fiunt, respondit. Stobæus serm. 48.

Diogenis.

Philippo cum Græcis pugnaturo, Diogenes in eius castra peruenit. perductus igitur ad Philippum, ac rogatus num speculator esset? Stultitiæ, inquit Diogenes, vanitatísque tuæ sum verus speculator, qui cogente nullo, de vita & de regno ceu ad casum aleæ periclitaturus venis. Vtinam hodie audirent Diogenem ita loquentem, terrarum prncipes: qui sæpenumero nulla vrgente necessitate, propriis stimulati affectibus, bella crudelissima & plusquàm ciuilia suscipiunt, in magnam suorũ perniciem. Bruso. lib. 3. cap. 15.

Antigoni.

Antigonus senior sophistæ cuidam librum de iustitia conscriptum porrigenti: Desipis, inquit, qui cum me videas alie-

nas vrbes armis vexantem, tamen apud me de iustitia disseris. Sensit, eos qui ditionis ampliandæ, gloriæve causa bellum inferunt alienis ciuitatibus, non posse tueri iustitiæ leges. Erasmus lib.4.apoph.

Marij.

C.Marius mille Camerinos, qui se in bello aduersus Cimbros, strenuos viros præstitissent, honore Romanis æquauit, idque præter omne ius. Ad eos verò qui factum hoc reprehendebant, respondit, se ob armorum strepitum, legum vocem nō potuisse exaudire. Nihil aliud nimirum innuit, quàm leges semper silere inter arma. Recitat Plut. in Ro. apoph.

Cæsaris.

C.Cæsar Metello obsistenti, ne pecunias ab ærario tolleret, ac leges id fieri vetantes proferenti: Non idem, inquit, armorum & legum tempus est. Quod si hæc pati non potes, nunc quidem hinc abscede: ac posteaquam peractis fœderibus arma deposuerimus, tunc si videbitur, & plebis patronum age. Plutar. in Rom. apoph.

Vide titulum de Militia.

De bellicis sumptibus.

Archidami.

ARchidamum in bello Peloponnesiaco sociis rogantibus, quanta pecunia futura esset satis? ac postulantibus, vt tributorum certum modum præscriberet: Bellum, inquit, non quærit definita. significans, eos qui bellum susceperunt, oportere per omnia seruire belli necessitatibus, quarum nullus est certus modus, quòd variæ sint bellorum præter expectationem occasiones. Plut.

Pausaniæ.

Pausanias post victoriam à Medis apud Plateas reportatam, præcepit suis, vt apponerent cœnam Persicam, quam sibi barbari prius apparauerant. Ea cum esset opipera ac sumptuosa: Lurco, inquit, eras ô Persa, qui quum tantas haberes delicias, ad nostram veneris mazam. id erat panis genus contemptum ac vulgare. Admonuit, stultissimum esse, locupletes pugnare cum his, quibus non multum est quod eripiatur. Etenim si feliciter cadat Martis alea, exile lucrum est: sin secus, ingens est damnum Eras. lib.4. apoph.

Flaminii.

In Philopœmenem Achæorum ducem, qui multos haberet equites & armatos, ſed pecuniarum indigus, T. Flaminius ita ludebat: Philopœmen, inquiens, manus habet & crura, ventrem non habet. Ac tali quidem ſpecie corporis erat Philopœmen. Quintius autem, equites ac pedites armatos, manus & crura ducis appellabat: ſed quoniam non habebat quo aleret militem, negabat illum habere ventrem. Plutarch. in Roma. apoph.

De beneficentia.

Chilonis.

CHilon Lacedæmonius dicere ſolebat, Dati beneficii decere obliuiſci, accepti autem meminiſſe. Quo vituperauit eorum hominum inſaniam, qui beneficia in amicos collata non ſolùm exprobrant priuatim, ſed publicè etiam coram omnibus. Dictum philoſophi recitat Laertius libro primo cap. 4.

Democriti.

Democritus dicere ſolebat, homo ad largiendum, quàm promittendum, promptior eſſe debet. Donum enim licet exiguum, prodeſt egenti: verba autem, ac magnifica promiſſa, nulli ſunt vtilia. Stobœus.

Eiuſdem.

Idem dicebat, ſi bene mereri de aliquo voles, citiſsimè aliquid in illum beneficii conferas. Mora enim ingratum redditur, & parum amabile, quicquid dederis. Stobæus.

Pythagoræ.

Pythagoras, clariſsimus ille philoſophus, interrogatus, qua ratione homines Diis ſimiles haberi poſſent? Reſpondit: Si veritatem amplecterentur, & cunctis benefacerent. Aelianus lib. 12. de Varia hiſt.

Ariſtotelis.

Ariſtoteles Cyrenenſis dicebat, non oportere beneficium oblatum à quoquam recipere. Aut enim vt rependere poſsit, moleſtias habiturum: aut ſi non referat, in ingratitudinis reprehenſionem incurſurum. Aelianus lib. 10. de Varia hiſto.

Theophraſti.

Theophraſtus interrogatus, quidnam vitam conſeruaret humanam? reſpondit: Beneficentia. Stobæus ſerm. 41.

Lacedæmoniorum.

Lacedæmonii, cum Smyrnæis egentibus commeatum misissent, atque illi beneficium verbis attollerenr: Lacedæmonii sermonem interrumpentes, Nil magni est, inquiũt. Hæc enim collegimus, vnius diei prandio nobis & iumentis detracto. Gratius est beneficium, quod extenuatur ab eo qui confert. Nam qui quod largiuntur, exaggerant (qui plerisque mos est) bonã gratiæ partem amittunt. Plut. in Lacon.

Epaminondæ.

Epaminondas cuidam egeno mandauit, vt à quodã ex amicis ipsius talentum peteret. petiit, & accepit. Amico percontanti, quur id iussisset? Quoniam, inquit, ille quum vir sit probus, inopia premitur: tu verò diues es, multa de publico depeculatus. Epaminondas ipse pauper, hac ratione subuenit egenti. Bonorum enim probrum est, virum probum egere necessariis. Eras. lib. 5. apoph.

Agesilai.

Agesilaus rex iis qui clanculum aduersarentur, palàm quidem non exhibebat negocium, sed efficiebat vt ipsum in militiam sequerentur, atque ex his nonnullos duces exercitus ac magistratus factos euehebat: qui cum se in magistratu improbè & auarè gessissent, eoque in ius vocati periclitarentur: rursus Agesilaus illis patrocinabatur, & ab ipsis stabat, atque hac arte reddebat eos ex clancularíis hostibus amicos, & ad se reuocabat. Quibus rebus factum est, vt iam neminem haberet aduersariũ. Quid hac prudentia ciuilius, qua mederi maleuolis maluit, quam vlcisci? Plut. in Lac[illegible]

An[illegible]

Anaxilaus rex interrogatus, quid esset in regno beatissimũ? respondit, nunquam vinci beneficiis. Phauorinus Camers.

Artaxerxis.

Artaxerxes rex, quum sibi malum punicum insignis magnitudinis à paupere datum esset: Per solem, inquit, ciuitatem ex parua magnam quàm celerrimè facere posset, si eius fidei credatur. Laudauit autem hominis beneficentiam qui pro fortunæ conditione obtulit regi quod habebat, & gratum putabat. Brusonius libro 3. cap. 13.

Philippi Maced.

Philippus Maced. rex cum Thebis obses esset, Philonis Thebani hospitio vsus est, multisque insuper ab eo beneficiis affe-

ctus. Is quum vicissim à Philippo nihil muneris vellet accipere: Ne me, inquit Philippus, beneficentia superatum hac laude spolies, quòd hactenus à nemine beneficiis victus fuerim. O animum imperio dignum. Pulchrius existimauit, bene faciendo, quàm potentia vincere. Plut. in apoph. regum & impp.

Alexandri Magni.

Taxiles, vnus è numero regum Indiæ, occurrens Alexandro, sic illum affatus est, Prouoco te, inquit, non ad pugnam, neque ad bellum, sed ad aliud certaminis genus. Si inferior es, à nobis accipe beneficium: sin superior, nobis benefacito. Cui Alexander: Atqui, inquit, ob hoc ipsum inter nos certandum est, vter benefaciendo superet alterum. Et humanissimè complexus illum, non solùm non spolauit ditione, sed auxit etiam. Plut. in regum & impp. apoph.

Fabricij.

Fabricius cum iam bellaret contra Pyrrhum regem, medicus Pyrrhi scripsit ad Fabricium, se regem veneno necaturum, id autem ne fieret, admonuit Pyrrhum vt sibi caueret. Pyrrhus ne frustra hoc beneficium accepisse videretur, Fabricii captiuos gratis remisit. Fabricius gratis recipere noluit, sed parem captiuorum numerum etiam dedit, ne mercedem proditi veneni accipere diceretur. Plut. in Ro. apoph.

Pescenij.

Pescenius Ruffus, quem alii Crispum etiam cognominant, Neronis vitricus, dicere solebat: nunc se quorundam hominũ iudicium malle quàm beneficium, nunc libentius admittere beneficium quàm iudiciũ, quo dicto Seneca asseruit, nihil se subtilius atque insignius, in distinguendis maximè & curandis vitiis cognouisse. Quis enim bonorum virorum iudicio & consilio stare malit, quàm malorum cadere beneficiis? E regione quis malorum hominum bono iudicio fidere malit, quàm bonorũ beneficiis, ex quibus periculum tibi imminere possit? Dictum extat apud Senecam, de Beneficiis.

Vespasiani.

Flauius Vespasianus cum admoneretur ab amicis, vt caueret à Metio Pomposiano, qnòd de hoc rumor increbuerat, fore vt aliquando regnaret: non solùm sibi non metuit ab illo, sed & consulem fecit. Id admirantibus amicis: Erit, inquit, olim memor tanti beneficii. Eras. lib. 8. apoph.

Eiusdem

Eiusdem.

Vespasianus imperator licet auarissimus, dicebat tamen, nō licere quenquam à vultu imperatoris tristem discedere. Brus. lib.3.cap.13.

T. Vespasiani.

Vespasianus iunior super cœnam aliquādo recordatus, quòd eo die nemini quicquam præstitisset, memorandam illam vocem edidit: Amici diem perdidi. Laudanda sanè principis beneficentia tam peculiaris, qui omne tempus se perdidisse putabat quo amicis benemeritis suum non præstitisset officium. Suetonius in vita Titi Vespasiani.

Alexandri Seueri.

Alexander Seuerus descriptum habebat, quid cui præstitisset, qui nihil aut minimum petissent, eos appellabat, dicens: Quid est quur nihil petis? an me tibi vis fieri debitorem? pete, ne priuatus de me queraris. Agnoscebat, principem debere rectè suo fungentibus officio: nec ęquum iudicabat, vt probè suo defunctus officio, priuatus egeret. Aelius Lampridius.

Eiusdem.

Idem Alexander rogatus, quis esset rex optimus? Qui, inquit, amicos muneribus retinet, & inimicos beneficiis ambit, & reconciliat. Max. serm.9. de Magistratu.

Alphonsi.

Alphonsus rex audiens ab amicis, frustra in Aluarum, hominem parum gratum, tam infinita beneficia collata esse: dixisse fertur, Ingenti beneficio non nisi ingenti ingratitudine satisfieri, & propterea plures quidem esse qui darent: sed qui dare scirent, esse perpaucos. At non ob id pigrius dandum, aut benefaciendum esse. Panor. lib.2. de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem.

Alphonsus Aragonum rex, audiens quosdam esse qui acceptis beneficiis planè ingrati essent, inquit: ingratos nequaquā effecturos, quo minus ipse & humanus & beneficus perstaret. Innuit autem, nequaquam prudentis esse, ita moueri malorum ingratitudine, vt in bonos nil beneficiorum porrò conferat. Panormita. lib.1. de Alphon. rebus gestis.

Eiusdem.

Idem suppliciter à Ioannæ Neapolitanorum reginæ, omni ope destitutæ, oratoribus vt contra Martinum V. pontificem (qui eam indignam, quæ regnum ecclesiæ Romanæ feudatarium

rium teneret, iudicarat, & Ludouicum Andegauensem Siciliæ regem declarauerat) auxilium ferret rogatus, dissuadentibus cõsiliariis, vt qui durum & perquàm anceps fore bellum dictitarent: respondit, Herculem etiam non rogatũ laborantibus subuenire consueuisse, dignum igitur esse, vt ipse quoque fœminæ afflictæ, & tantopere roganti, opem ferat. Panormi. lib. I. de rebus gestis Alphonsi.

Vide titulum de Liberalitate & Magnificentia.

De beneficio in dignos collato.

Socratis.

Socrates quodam tempore reuersus è foro, inter amicos dixit: Emissem pallium, si nummos habuissem. Nihil postulauit, tantum verecundè admonuit egestatis. Mox inter amicos ambitus erat, à quo Socrates acciperet. Et tamen post eam vocem quisquis properauit, vt ait Seneca, serò dedit.

Diogenis.

Quibusdam prædicantibus eius benignitatem, qui Diogeni quiddam donarat: Quin & me, inquit Diogenes, laudatis, qui accipere merui? Plus enim est meruisse beneficium, quàm dedisse, iuxta illud Publii Mimi:

Beneficium dando accepit, qui digno dedit. Laert. lib. 6.

Archelai.

Ab Archelao in conuiuio quodam, familiaris quidam, sed parum humanus, petiit sibi dari poculum. Archelaus autem ilico mandauit puero, vt hoc poculum daret Euripidi. Id factum admiranti postulatori: Tu quidem, inquit, dignus eras qui peteres, nec acciperes: at hic dignus erat qui acciperet, vel non petens. Significans, alteri hoc tribuisse regiam familiaritatem, vt auderet quiduis petere: at Euripidis boni viri pudorem hoc mereri, vt vltro donaretur aliquid. Plut. in regum apoph.

Antigoni.

Antigonus Macedoniæ rex Thrasillo Cynico drachmam petenti: Non est, inquit, munus regium. Cynico subiiciente, Talentum igitur da: At non est, inquit idem Antigonus, Cynicũ, si tale munus accipias. Quo dicto, vtroque cornu postulatoris improbitatem repulit: & docuit interim, dignis tantum beneficium esse præstandum. Plut. in regum & imperatorum apoph.

Catonis.

Præclaras actiones aiebat Cato senior, præclaris verbis occu-

pand

pandas, ne à gloria defluant. Argutius est quod vertit Philelphus, aliud, vt opinor, exemplar sequutus: Honestas actiones honestis actionibus occupandas, hoc est, benefacta benefactis addenda, ne si desinamus benefacere, obsolescat priorum benefactorum memoria. Plut. in Rom. apoph.

De beneficio indignis collato.

Democriti.

DEmocritus cum animaduertisset, quendam quibuslibet promptè largientem, & temerè suppeditatem: Malè, inquit, pereas, quia Gratias virgines meretrices effecisti. Maximus ser. 8.

Alexandri Magni.

Alexander Macedonum rex, regium esse affirmabat, à quibus malè audias, in eos & sæpe & multum conferre. Quo innuere voluit, liberalitatem aliquando etiam erga indignos exercendam esse. Pontan. cap. 30. de Liberalitate.

Friderici Cæs.

Fridericus imperator sæpenumero dicere solebat, se ex iis quos extulisset, quàm paucissimos gratos vidisse: idque ex muneribus suis datum esse, vt ex fidelibus infideles fierent. Aeneas Syluius lib. 2. commentariorum de rebus gestis Alphonsi.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex, oblatrantibus canibus, & rebellantibus, offulam obiiciendam, dictitabat. Intelligens, maleuolos homines beneficiis vincendos esse. Pontan. cap. 30. de liberalitate.

De beneuolentia.

Antigoni.

ANtigonus Macedoniæ rex, amicis suadentibus, vt si Athenas caperet, validis illam præsidiis communiret, ne quando deficeret: respondit, se semper in ea fuisse opinione, vt crederet nullum esse regni præsidium firmius, quàm ciuium beneuolentiam. Eras. lib. 4. apoph.

Alexandri Maced.

Alexander Magnus cum beneuolentiam ciuium sibi conciliare cuperet, largitionibus eos corrupit. Verùm cum hoc audi-

ret

ret pater Philippus: Quæ te malùm, inquit, ratio in istam spem induxit fili, vt eos putes tibi fore fideles, quos tibi coemis pecunia? Plutarchus in regum & imperat. apoph.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex, cum argueretur, quòd pro more nullis stipatus armatis, solus obambularet, regiæ maiestatis immemor, respondit, Non opus esse vt is sibi timeat, qui ciuium suorum beneuolentiam satis perspectam habeat. Panor. lib. 2. de Alphonsi rebus gestis.

Vide Titu. de Clementia, Humanitate, & Regno beneuolentia stabiliendo.

De bono viro.

Pitaci.

Pitacus Mitylenæus dicere solebat: Perdifficile est bonum esse. Dicente autem Phocatio, quærẽdum esse studiosum ac frugi virum: Etiam, inquit, si valde quæsieris, non inuenies. Brusonius lib. 1. cap. 18.

Socratis.

Socrates dicebat, ad gloriam compendiaria via peruenire posse eos, qui tales essent, quales videri vellent. Brusonius libri primi capite 18.

Antisthenis.

Antisthenes Atheniensis philosophus, dicebat satius esse cum paucis bonis pugnare aduersus omnes malos, quàm cum multis malis aduersus paucos bonos. Præstat enim de numero bonorum esse, quorum vbique raritas est: quàm de grege malorum, quorum vbique plena sunt omnia. Laert. lib. 6. cap. 1.

Eiusdem.

Antisthenes philosophus dicere solebat, Bonum virum molestam esse sarcinam. Nam sicut insipientia bene fertur, & leuiter: sic prudentia grauiter incumbens, premit vehementer suopte pondere, nec facilè potest excuti. Philo Iudæus libro: Quod omnis probus liber.

Diogenis.

Diogenes bonos viros dicebat esse deorum simulachra. Deorum, quum sint optimi natura, proprium est bene facere omnibus, nocere nemini. Hæc imago melius relucet in sapientibus ac bonis viris, quàm in statuis, quum dii sint incorporei. Laertius sexto.

Eiusdem.

Idem percontanti in qua parte Græciæ vidisset bonos viros? Viros,ait,nusquam,sed Lacedæmone viri pueros. Notans totius Græciæ corruptissimos mores, adeò vt apud Lacedæmonios,gentem incorruptissimam,tantum in pueris resideret prisca integritas. Simul illud innuit, in reliqua Græcia ne pueros quidem esse bonos. tum & illud, viros esse pueris deteriores, quum ab his oporteat pueros ad probitatem institui. Diogenes Laertius libro 6.Brusonius lib.1.cap.18.

Eiusdem.

Diogenes Cynicus peregrinum quendam conspiciens, sese studiosè ad festum diem componentem: Quid facis,inquit? An non quilibet dies viro bono festus est? Sensit vir prudentissimus, hunc mundum esse phanum Deo dignum, in quo vir bonus constitutus,semper bene,honestè & piè, quasi in conspectu numinis, viuit.Laertius libro 6.

Aristippi.

Aristippus interrogatus, quid esset admirandum in vita? Vir probus(respondit) & moderatus: quoniam etsi inter multos imbrobos agat,non tamen peruertitur.Stob.sermone 35.

Themistocles.

Themistocles prædium vendens, præconem diuulgare iussit, quòd vicinum quoque bonum habeat. Non parum enim refert, quàm bonum virum tibi vicinum habeas. Stob.ser.35.

Phocionis.

Phocioni cum centum talenta Alexander dono misisset,adferentes interrogauit, Quam ob rem ex tanto Atheniensium numero sibi soli ea mitteret? Illi responderunt: Quoniam solum ipsum rex existimaret bonum esse virum. Quin igitur, dixit, me posthac quoque bonum esse permittat. & pecuniam remisit.Sensit autem,non boni viri esse,subire famæ periculum ob accepta munera.Stobæus ser.35.

Lycurgi.

Lycurgus legislator dicebat, dignitatem quidem istam, qua mouemur ad facilius mutuò dandum aliquid, in opibus hominum sitam esse. Illam verò,quæ nos ad facilius fidem habendam inducit, in moribus. Vir enim bonus vbique nouit quid deceat,quídque expediat: quid vtile, quid sit honestum. Stobæus sermone 35.

Anon

Anonymi.

Scurra quidem cum vidisset principum indigna & nefanda facinora, dixit: In vno anulo bonos principes omnes sculpi posse. Sentiens, esse quidem magnum imperatorum numerum, sed in his perpaucos esse bonos. Recitat Vopiscus in Aurelio.

Pædareti.

Pædaretus Laconicus, vir bonus, quum in numerum trecentorum non esset electus, abiit fronte serena, Diis agens gratias hunc in modum: Gratias habeo vobis dii, quòd tot homines meliores me huic ciuitati dedistis. Brusonius lib.1.cap.18.

Iamblichi.

Iamblichus eum demum hominem bonum existimandum putabat, qui perfectissimam actionem iuxta mentem separabilem conseruat, & participationem intelligibilis pulchritudinis suscipit, ac essentiæ potentiæque Dei particeps est. Stobæus sermone 35.

Apollonij.

Apollonius Tyanæus, philosophus Pythagoricus, quum in iudicium ad Domitianum adduceretur, apud quem accusatus fuerat, nec esset facilis à viro crudeli elapsus, tantum vir bonus virtuti confidebat, vt quum ductori dixisset, Quò duceret? ac dicente illo, Ad iudicium: Contra quem (subiecit) dicturus sum? Brusonius lib.1.cap.18.

De breuiloquentia.

Zononis.

ZEno Cittiensis ad quendam dicentem, breues esse philosophorum sententias: Vera prædicas, inquit, oportet enim & syllabas illorum, si fieri posit, esse breues. Veritas multis verbis nõ eget: & rectius meminimus, quæ paucis verbis comprehensa sunt. Laertius lib.7.cap.1.

Epicteti.

Philosophiæ summam Epictetus duobus verbis comprehendere solitus est, ἀνέχου καὶ ἀπέχου: id est, sustine & abstine. quorum prius admonet, vt mala quæ incurrunt, æquo animo toleremus: posterius, vt à voluptatibus temperemus. Ita enim fiet, vt nec aduersis deiiciamur, nec prosperis corrumpamur. Refert Gellius lib.17.cap.19.

Platonis.

Antisthenem, qui differendo fuerat prolixior, sic admonuit

Plato Atheniensis: Ignoras, quòd orationis modus sit, non is qui dicit, sed qui audit. Laertius libro 3.

Isæi.

Pythonis proditoris accusationem Isæus sophista tribus dictis absoluit: Coarguam Pythonem, inquit, proditionis: oraculo à deo reddito, populo qui vinxit, Philippo qui dimisit. Græca sunt lepidiora, ἐλέγξω πύθωνα προδιδόντα τῷ χρήσαντι θεῷ, τῷ δήσαντι δήμῳ, τῷ ἀναζεύξαντι φιλίππῳ. Neq; enim deus pronunciasset oraculo, nisi talis esset: nec populus vinxisset, nisi talis fuisset: neque rex abiisset, nisi cum cuius gratia venerat non reperisset, aut rex è castris illum non dimisisset. Recitatur à Philostrato in sophistis.

Phocionis.

Phocion Atheniensis cum in concione sederet seorsim, accessit quidam qui diceret, Vidêre cogitabundus ô Phocion. Rectè quidem coniectas, respondit: Cogito enim, si quid queã detrahere his quæ dicturus sum apud Athenienses. Alii soliciti sunt, vt quàm plurima dicant, quo videantur eloquentes esse, atque diserti. Illi diuersa erat cura, nimirum vt quæ ad rem faciebant, verbis quàm paucissimis complecteretur. Plutach. in apoph. Græcorum.

Demosthenis.

De Phocione, quoties in concione dicturus assurgeret, ad amicos proximos dicere solebat Demosthenes, rationum ipsius securim surgere. Nam Phocion erat in dicendo breuis, sed acutus. Solebat autem ferè à Demosthene dissentire. Plutarch. in Demosthe.

Apollodori.

Apollodorus dicebat, optimos homines in dicendo breuissimos esse: linguaces autem, si tantum molestiæ caperent, quanta reliquos afficiunt, haud sanè longos sermones habituros esse. Stobæus sermone 34.

Epaminondæ.

Epaminondas in Spartanos, qui multa magnáque crimina Thebanis obiiciebant: Hi nimirum fecerunt, inquit, vt breuiloquentia vti destiteritis. Solebant Lacedæmonii de breuiloquentia gloriari: sed à Thebanis, multis affecti calamitatibus, multa dicere coacti sunt, de illis conquerentes. Plutarch. in Græc. apoph.

Archidami.

Cum irrupisset Archidamus in Arcadiam, audito quòd hostibus

ſtibus Elei ferrent auxilium, ſcripſit illis in hunc modum: Archidamus Eleis, Quies bona. Non potuit breuius & ſuadere, quod erat illis commodum: & minari malum, ſi quid perperam aggrederentur. Decet hæc breuiloquentia & ducem, & Laconem. Plutarch.

Cleomenis,

Pirata quidam cum prædam per Lacedæmoniorum regionem feciſſet, captus, & interrogatus cur id feciſſet? Quoniam, ait, deerat mihi vnde viuerem, & aliis quoq; darem, ad eos venire coactus ſum, qui haberent: quæ nec ſpontè dabant, vi erepturus. Cui Cleomenes ait: Compendioſa tibi ineſt malitia. Eóque dicto deteſtabatur hominis improbitatem, & laudabat expeditam orationis breuitatem. Plut. in Laconicis.

Leonis.

Leon Eurycratidis filius, cuidam de rebus haudquaquam inutilibus intempeſtiuè loquenti: O hoſpes, inquit, re opportuna non opportunè vteris. Nihil oratione melius, ſi parcè promas linguæ theſaurum. Plut. in Lacon.

Lycurgi.

Lycurgus interroganti, quemobrem Lacedæmonii breuiloquium vſurparent? Quoniam ſilentio finitimum, reſpondit. Stobæus ſer. 33. Ant. in Meliſſa, par. 1. ſer. 73. Maximus ſerm. 20.

Lacedæmoniorum.

Philippo regi Macedonum quædam per literas imperanti, reſcripſerunt Lacedæmonii: De quibus nobis ſcripſiſti, non. Ad prolixam regis epiſtolam vnica ſyllaba reſponderunt, *οὐκ*: quam grandibus literis pinxerant, vt expleret iuſtum epiſtolæ ſpacium: ſimul & gentilis breuiloquentiæ memores, & ſolitæ fortitudinis. Plut. in Lacon.

Cæſaris.

Iulius Cæſar cum in bello ciuili Pharnacem primo congreſſu viciſſet, Laconica breuitate ad ſuos ſcripſit: Veni, vidi, vici. Plut. in Roma. apoph.

Auguſti Cæſ.

Cæſar Auguſtus in Sicilia pro Theodoro Arium præfectum inſtituit. ſed quum Cęſari quidam libellum porrexiſſet, in quo ſcriptum erat, Caluus Theodorus Tarſenſis fur erat, quid tibi videtur? lecto eo, nihil aliud ſubſcripſit, quàm Videtur. Plut. in Roma. apoph.

DE CAECITATE.

Timonis.

Imon Nicæus, in quendam omnia mirantem, ita lusit: Quin & illud miraris, quòd quum tres simus, quatuor habemus oculos? Timon enim luscus erat, vnde & Cyclops dictus est: & discipulum habebat luscum, Dioscoridem. Meminit huius & Socrates alicubi apud Platonem. Laert. lib. 9. cap. 12.

Asclepiadis.

Asclepiades non ignobilis, nec inexercitatus philosophus, cuidam interroganti, Quid incommodi cæcitas ipsi attulisset? Vt vno, inquit, puero ambulem comitatior. Significans, sibi minimè molestam cæcitatem corporis, quum animo cerneret. Eras. lib. 8. apoph.

Aristotelis.

Aristoteles Stagirita percontanti, qui fieret, vt cum formosis diutius ac lubentius confabularemur? respondit, eam percontationem esse cæci. Cæcus enim non sentit formæ illecebram, nihilo magis quàm colorum gratiam. Laer. lib. 5. cap. 5.

Antipatri.

Antipater Cyrenaicus mulierculis quibusdam cæcitatem ipsius deplorantibus: Quid agitis, inquit? an vobis nulla videtur voluptas nocturna? Nocte omnes cæci sumus, nec tamen lamentamur. Habet animus quo se delectet, etiam occlusis sensibus. Responsum Antipatri conueniebat fœminis, omnia voluptate metientibus. Eras. lib. 8. apoph.

Inarij.

Inarius Chalcedonensis episcopus, senio iam confectus, cum iam visu planè careret, Constantinopoli habitans, impiè a Iuliano imperatore & apostata derisus est: qui subinde monebat, vt Galilæum suum (ita enim vir impius Christum Saluatorem nominare solitus erat) oraret, vt visum sibi restitueret. Cui episcopus respondit: Gratias ago Deo, qui visum mihi ademit, ne te hominem tam impium videre cogerer. Fulgosus libri sexti capite secundo.

Antonij.

Antonius audiens Didymum grauiter ferre oculorum cæcitatem: Nil, inquit, te offendat, mi Didyme, quòd carnalibus tibi

tibi oculis videris orbatus. Desunt enim tibi oculi, quos mures & muscæ & lacertæ habent. Sed lætare, quia habes oculos quos angeli habent, quibus Deus videtur, per quos tibi magnum scientiæ lumen accenditur. Petrus de natalibus, episcopus Equilinus, in Martyrologio.

De calidè dictis.

Simonidis.

SImonides interrogatus, quam ob rem, cum esset iam homo senex, & morti proximus: tamē adeò esset attentus ad rem? Quoniam, inquit, malim moriens inimicis relinquere, quàm viuus carere amicis. Callidè autem taxauit hominum mores, qui dum sperant bona se olim consequuturos, obseruiunt: con secuti, negligunt. Eras. Rot. lib. 6.

Phrynæ.

Phryne, insignis meretrix, Praxitelem, à quo deamabatur, rogauit, vt ex operibus quod haberet pulcherrimum, sibi donaret. Promisit quidem amans: sed illa intellexit artificem dissimulare, quòd esset domi suæ optimum. Clàm igitur subornauit seruum, qui Praxiteli in foro sua vendenti diceret, domum suam maximo flagrare incendio, & pleraque iam incēdio consumpta esse. Praxiteles igitur statim interrogat; an Satyrus & Cupido superesset? Quod cum meretrix audiuisset, ait, salua esse omnia, & Cupidinem sibi dari iussit. Eras. lib. 6. apoph.

Demosthenis.

Ancilla quædam depositi nomine pecuniam acceperat à duobus hospitibus, ea tamen conditione, vt eam vtrisque simul redderet. Horum alter post tempus aliquod lugubri veste & squalidus, socii mortem simulans, decepta muliere pecuniam abstulit. Post menses aliquot venit demum alter, depositum efflagitans. Verùm cum ferè iam desperaret delusa muliercula, Demosthenes ei patronus adfuit, qui cum in aduocationem venisset, sic negotium absoluit: Parata est mulier, vt fidem depositi soluat: non tamen fieri id poterit, nisi socius quoque adductus fuerit: quoniam ab ipso modò audiuimus, hanc legem dictam esse, Ne deposita pecunia alteri sine altero numeretur. Et hac calliditate seruauit mulierculam, & elusit nebulonum depositum improbè efflagitantium conspirationem. Plutar. in Demosthene.

Vide suprà titulum, de Astutè dictis.

De calumnia.

Hippiæ.

HIppias grauissimam rem calumniam esse dicebat, eo quòd nulla pœna lege sancita sit calumniatoribus, vt furibus, quamuis amicitiam (quæ optima est possessio) furentur. Quamobrem contumelia licet malefica sit, iustior tamen est quàm calumnia: quæ quia latet, nocentior est. Stobæus sermo. 40. ex Plutarcho.

Cleantis.

Cleanthes nihil ferè tam malignum esse dicebat, quàm calumniam. Hæc enim vbi clàm aliquem à se persuasum decipit, odium excitat aduersus eum qui nihil est commeritus. Stob. serm. 40.

Socratis.

Socrates calumniatorem nequaquam admittendum esse suadebat. non enim ex beneuolentia tecum, sed maleuolentia loquitur. Et quemadmodum aliorum arcana tibi detexit, similiter etiam quæ tu dixeris exponet aliis. Antonius in Melissa, par. 1. serm. 53. Maximus serm. 10.

Aristotelis.

Aristoteles cum iudiciorum metu Athenis profugisset, interroganti cuidam, qualis esset ciuitas Atheniensium? respondit, Pulcherrima: sed in ea pyrus super pyrum, & ficus super ficum consenescit. Quo dicterio notauit Atheniensium sycophantas & calumniatores, perniciosissimos bonis viris. Aelianus lib. 3. de Varia histo.

Eiusdem.

Idem in ius vocatus, quòd Hermiam mulierem, quam amabat, hymno quasi deam celebrasset, calumniæ molestiam Homerico versu testatus est, in ipso statim defensionis initio:

ὄγχνη ἐπ᾽ ὄγχνῃ γηράσκει, σῦκον δ᾽ ἐπὶ σύκῳ. Laer. lib. 5. cap. 1.

Thearidæ.

Thearidas quum gladium cote acueret, rogatus à quopiam, num esset acutus? Acutior, inquit, calumnia: grauiter innuens, rem omnium rerum nocentissimam esse calumniam. Plutar. in Laconicis.

Demosthenis.

Demosthenes calumniam aliquantisper quidem audientium opinionem cõfirmare, progressu verò temporis nihil ipsa imbecil

imbecillius esse dicebat. Stob. sermo. 40.

Alexandri Maced.

Legebat Alexander epistolam à matre missam, quæ arcana quædam & calumnias aduersus Antipatrum continebat: simúlque, vt solet, cum rege legebat Hephæstion: nec eum rex vetuit legere: sed perlecta epistola, annulum signatorium è digito detractum ori illius appresit: hoc gestu admonens, vt arcana contineret. Exemplum insignis de amico fiduciæ, tum etiam humanitatis egregiæ, qui calumnias latius spargi noluerit, licet inuisum haberet Antipatrum. Plutarchus in regum & imperator. apophtheg.

Medij.

Medius ex Alexandri parasitis vnus, solebat alios adhortari, ne metuerent quoduis crimen in quemuis intendere. Adiecit scelerato præcepto causam appositam: Vt maximè, inquit, sanet vulnus qui delatus est, manet tamen cicatrix. Non arbitror (inquit Eras.) quenquam esse diabolum tam impium, qui rem magis nefariam posśit suggerere. Et quo fœdius est crimen, hoc tenacius hæret apud multos criminis suspicio, vel in innocentisśimum. Audiui ducem quendam his verbis adhortantem suos milites nauticos, ad quiduis prædandi temeritatem: Rapite quicquid potestis, siue merces sint amicorum, siue hostium: nam vt qui spoliati sunt, sic agant apud principem, vt compellamur restituere, semper tamen aliqua prędę portio remanet apud nos. Eras. lib. 8. apoph.

Photij.

Photius patriarcha dicere solebat, eos qui facilè alienas calumnias admitterent, ne ipsos quidem similibus factis abstinere. Ipsa enim calumniantium admisśio, innocentem quoque qui admittit in societatem trahere solet. Anto. in Melissa, par. 1. serm. 53.

De canicie.

Laconis.

LAcon quidam senex, percontatus cur barbam gestaret tam prolixam? Vt, inquit, intuens, virum me esse sciam: & canos intuens capillos: nihil committam illis indignum. recitat Plutar. in Laconicis.

Iuliæ.

Iulia Augusti Cæsaris filia, maturè canos habere cœperat.

Subitus autem Cæsaris interuentus oppresſit comptrices, filiæ canos ſublegentes, deprehenſis ſuper veſtes earum pilis, quos euulſerant. Id diſsimulauit Auguſtus, & aliis ſermonibus extracto tempore, tandem induxit ætatis mentionem. Hac occaſione rogauit filiam, vtrum poſt aliquot annos cana eſſe mallet, an calua? Quúmque illa reſpondiſſet, Ego, pater, cana eſſe mallem. Cur ergo, inquit, iſtæ te caluam ante tempus ſtudent facere? Eraſ. lib. 4. apoph. ex Macrob. lib. 12. cap. 5. Satur.

Hieronymi Rheti.

Hieronymus Rhetus, Academiæ Baſilienſis olim profeſſor, interrogatus cur tam canam aleret barbam, támque promiſſam: reſpondit, Promiſſam alo, vt memor ſim me virum eſſe, non fœminam: canam autem, vt intelligam me ſenem eſſe, & iuueniles mores abiiciam.

De candidè dictis.

Aristippi.

ARiſtippus Aeginæ in Neptunalibus conſuetudinē habuit cum Phryne, quúmq; quiſpiam illi obieciſſet, quòd tantum pecuniæ daret meretrici, quæ Diogenem Cynicum, ſordidiſsimum philoſophum, gratis admitteret: Ego, inquit, illi multa ſuppedito, vt ipſe ea fruar: non, ne quis alius. Laer. lib. 2. ca. 8.

Pædareti.

Pædaretus quum in trecentorum virorum ordinem non eſſet aſcriptus, qui honos apud Spartanos primam dignitatem obtinebat, repulſus hilaris diſceſsit, ac rides. Reuocantibus autem ephoris, quídque rideret percōtantibus: Gratulor, inquit, huic Reipub. quæ trecentos habeat ciues, multò me meliores. Plut. in Laconicis apoph.

Alexandri Maced.

Alexander cum ſenſiſſet ſororem ſuam, cum eleganti forma iuuene habere conſuetudinem, non ægrè hoc tulit, ſed dixit: Concedendum eſſe, vt illa quoque aliqua ex parte regno frueretur. Plut. in regum & imperat. apoph.

Huc refer quædam ex tit. de Sapienter dictis.

De caſtigatione, correctione, & reprehenſione.

Diogenis.

DIogenes Cynicus dicere ſolebat, non tantùm fidis amicis, ſed acribus etiam inimicis opus eſſe: eo quòd illi nos admo

admoneant, hi verò nostros errores, vitæque nostræ flagitia reprehendant atque castigent. Laert. lib. 6.

Zenonis.

Zeno Cittieus celebratissimam Hesiodi sententiam inuertere solebat. Ille quippe cum primas tribuat ei qui per se sapiat, secundas qui rectè admonenti obtemperet: Zeno è contrario pronunciabat.

Optimus ille quidem, qui paret recta monenti. Laert. lib. 7. capit. 1.

Eiusdem.

Quendam dicentem, sibi in multis displicere Antisthenem, abusus Sophoclis dicto Zeno Cittieus, rogauit, num qua haberet Antisthenes quæ placerent? ille respondit, se nescire. Hic Zeno: Et non te pudet, inquit, si quid ab Antisthene perperam dictum est, excerpere ac meminisse: si quid rectè dictũ, id ne animaduertere quidem, nec tenere? Idem morbus nunc habet plurimos, qui in libris aliorum tantum ea venantur quæ carpant, bene dictorum nulla neque gratia neque memoria. Laert. libr. 7. capit. 1.

Hieronis.

Hieron, qui Geloni successit, Xenophani colophonio de paupertate sua querenti, quòd ægrè duos aleret famulos: At Homerus, inquit, quem tu carpis, etiam mortuus alit plusquam decẽ hominum milia. Et tu qui vis illo videri doctior, vnus non alis duos? Erant illis quoque temporibus, qui carpendis illustrium virorum operibus gloriam aucuparentur. Plutarc. in Regum apophthegma.

Lacedæmoniorum.

Apud Lacedæmonios, si puer à præceptore vel alio castigatus ob commissum delictum, querelam ad patrem detulisset: turpe erat patri si hoc audito, non iterum filium emendasset. Siquidem ex institutione maiorum habebant hanc de se mutuò fiduciam, vt crederent, neminem esse, qui cuiusquam liberis, quos quisquam pro suis habebat, quicquam imperaret inhonestum. Plutarchus in apoph. Laconicis.

Demonactis.

Demonax frequenter dicere solitus est, non temerè irascendum esse hominibus, si delinquerent: sed corrigenda esse vicia medicorum exemplo, qui non indignantur ægrotis, sed medentur morbo. Eras. lib. 8. apoph.

Anon

Anonymi.

Quum multi bello capti venderentur, Philippus Macedo in auctione sedebat, sublata veste parum decorè. Quidam igitur eorum qui vendebantur, exclamauit: Parce mihi Philippe, paternus enim tibi sum amicus. Philippo verò interrogãte, Quo pacto, & vnde, ô homo, conflata hæc est amicitia? Tum ille: Volo, inquit, propius accedens dicere. Quum admissus esset, quasi arcani quippiam dicturus: Demitte, inquit, chlamydem aliquantulum: nam ad istum modum indecenter sedes. Mox Philippus: Hunc, inquit, finite abire liberum, nesciebam enim, illũ mihi verè beneuolum & amicum esse. Non offensus est rex tantus, nec simulatione, nec admonitione ignoti hominis: sed simul & simulatione mutua simulationem texit, & tantillum officium magno libertatis præmio pensauit. Plutarch.

Pausonis.

Pauson pictor receperat à quodam equum pingendum specie volutantis sese, & pinxit currentem. Indignante eo qui conduxerat, Pauson ridens: Inuerte, inquit, tabulam, eo facto, iam non currere, sed volutari videbatur. Ita quædam errata, quæ videntur maxima, minimo negocio corriguntur, si quis commodè interpretetur. Refert Plutarchus in libello, Cur Pythia vates desiisset carmine reddere oracula.

De castigatione modesta.

Zenonis.

ZEno Cittiensis cum regem Antigonum, cui familiarissimus erat, nimiæ ebrietati deditum vidisset, hoc amici vitium amica admonitione castigare conatus est. Antigonus igitur vino iam repletus, cum Zenonem osculatus esset, orauit vt dictis suis iam obediret. Cui cum Antigonus respondisset, libenter se hoc facturum, iuramento sententiam affirmans: Abi, inquit Zeno, & vinum immodicè sumptum euome. Graui & sapienti reprehensione simul temulentiam eius taxans: simulq; cauens, ne nimia potatio ei nocumentum adferret. Aelianus libro nono de Var. historia.

Socratis.

Socrates in conuiuio videns adolescentem auidius vescentẽ obsonio, ac subinde panem in ius immergentem, ô Conuiuæ, inquit, quis vestrùm pane vtitur pro obsonio, obsonio pro pane? Hinc orta inter conuiuas disputatione, sensit iuuenis, & erubuit,

buit, cœpitque moderatius obsonio vesci. Erasmus libro tertio apoph.

Geminij.

Antonius triumuir cum in Asia degeret, atque vnà esset Cleopatra Aegypti regina, cuius nutu Antonius eius amoribus nimium victus regebatur, per id tempus graues inter ipsum atq; Octauium controuersiæ exarserant. Amici igitur ab vrbe Roma ad Antonium in Asiam Geminium miserunt, vt omnia tentarentur, per quę cum Octauio redintegrari communis amicitia posset, atque in mutuam concordiam rediretur. Cum autẽ Geminium Antonius conuiuio excepisset, præsente Cleopatra, monuit vt mandata quæ habebat exponeret. Ad quem Geminius: Quæ tibi dicere missus sum Antoni, cũ sobrio, & alio loco quàm vbi nunc sumus, tractanda sunt. Sed vtcunque, rem tuam vel ebrius dicere mihi posse videor: scilicet, res tuas bene successuras, si Cleopatram in Aegyptum dimiseris. Et sic quàm paucissimis verbis Antonii ebrietatem, & eius in Cleopatram immodicum amorem sapienter carpsit. Plut. in vita Antonii.

De castigatione libera.

Diogenis.

DIogenes cùm in Stoicorum Gymnasio retrorsum incederet, ridentibus nonnullis, Non vos, inquit, pudet viuendi iter facere retrogradum, mihi verò deambulando tantum id facienti vitio dare? Stobæus serm. 2. de Imprudentia.

Demadis.

Demades orator facundissimus, quum vidisset Philippum regem largius potum cum amicis saltasse per mediam captiuorum turbam, eisque petulanter exprobrasse suam calamitatem, liberè dixit: Quum ô rex fortuna tibi Agamenonis personam imposuerit, non pudet te factis agere Thersiten? Ea vox totum regem in diuersum vitæ genus immutauit. Eras. lib. 6. apo.

Philippi Maced.

Philippus Macedo cum dissidium haberet cum Olympiade vxore, cumque Alexandro filio, Demaratum Corinthium ad se venientem percontatus est, quomodo inter Græcos inuicem conueniret? Hic Demaratus, scilicet, inquit, magnopere tibi curæ est Græcorum concordia, cum qui tibi sunt coniunctissimi, huiusmodi in te sint animo. Quid hic expectas, nisi vt rex offensus Demarati libertate, iubeat illũ ab oculis suis abduci? Imò

quoniam Demarati sermo ab ira ad saniora consilia vocabat, rex sese ad eius obiurgationem composuit, positaque ira rediit cum suis in gratiam. Plut. in apoph. Regum.

Subrij.

Quum de coniuratis agerentur quæstiones, Subrius Flauius tribunus interrogatus à Nerone, quibus causis adductus ad obliuionẽ sacramenti processisset? Oderam te, inquit, nec quisquam tibi fidelior militum fuit dum amari meruisti: odisse cœpi, postquam parricida matris & vxoris, auriga & histrio & incendiarius extitisti. Negant in ea coniuratione quicquam accidisse Neroni grauius, qui vt ad patranda facinora prõptus erat, ita audiendi quæ patraret insolens. Sueton, in vita Neronis.

Huc referri potest titulus de Correctione, & liberè dictis.

De castigatione dura,

Socratis.

QVendam acrius castigantem seruuum, quamobrem ita sæuiret roganti: quoniam, inquit, quum sit obsoniorum voracissimus, tamen ignauissimus est: quumque sit auidissimus, tamen desidiosissimus est. Tum Socrates, Nunquámne, inquit, considerasti, vter vestrum pluribus egeat verberibus, túne an famulus? Vtinam sibi quisque dicat, quod illi Socrates, quoties hoc in aliis reprehendit, punitque idem quod sibi ignoscit: aut si non idem, crebrò deterius. Eras. lib. 3. apoph.

Lacedæmoniorum.

Apud Lacedæmonios si quis in peccato deprehensus fuisset, is cogebatur aram quandam, quæ erat in vrbe, circumire, ac vituperationem interim in ipsum compositam canere: quod nihil aliud erat, quàm seipsum sua voce obiurgare. Ingenui, pudore & laudis amore melius ducuntur ad honesta: virgis aut flagris cædi seruile est. Plutar. in Laconicis.

Isidori.

Isidorus Cynicus Neronem imp. transeuntem in publico clara voce corripuit, quòd Naupli mala bene cantaret, sua bona malè disponeret. Nauplus erat Palamedis pater, qui filii præter meritum damnati necem magno Græcorũ exitio est vltus. Solebat autem Nero tragœdias cantare. Suetonius.

De

De caſtigatione iniquo animo lata.

Diogenis.

DIogenes improbum quendam cum caſtigaſſet, interrogatus à quodam, quid faceret? Aethiopem, inquit, abſtergo, vt, difficulter candidum reddam. Antonius in Meliſſa, part.2. ſer.32.

Theodori Athen.

Theodorus Athenienſis, cognomento ἄθεος, dicere ſolitus eſt, ſe doctrinam auditoribus dextra porrigere, ſed illos ſiniſtra accipere. Sentiens, illos bene dicta in malam accõmodare partem. Eraſ.6.apoph.

Pantaleonis.

Pantaleon in Arſinoen Lyſimachi vxorem vomere ſolitam, torſit hunc verſiculum,

κακῶν κατάρχεις τὴν ἐμοῦσαν εἰσάγων. Id eſt,

Dominare prauis, qui hanc vomentem induxeris. Quod vbi reſciuit Lyſimachus, in muſtelæ cauea incluſit hominem, & circumferri fecit monſtri loco, quoad moreretur. Eraſ.Rot. lib.6. apoph.

Praxaſpis.

Praxaſpes Cambyſen regem admonuit, vt parcius vino indulgeret. Turpem enim eſſe in rege ebrietatem, in quem vnum omnium eſſent coniecti oculi. cui rex: Vt ſcias, inquit, quàm mihi nunquam excidam, approbabo, etiam poſt vinum & oculos & manus in officio eſſe. Bibit peinde ſolito largius: iamque vinolentus, iubet obiurgatoris filium produci, alleuataque ſupra caput ſiniſtra manu ſtare: tunc in cor adoleſcentis figit ſagittam, nam id dixerat ſe petiturum: reciſoque pectore, iaculũ cordi infixum oſtendit patri, rogans num ſatis certam haberet manum. At ille negauit Apollinem potuiſſe certius mittere. Herod.lib.3.

De caſtitate.

Iſocratis.

ISocrates vbi conſpexit Sophoclem tragœdiarum ſcriptorem ſequi puerum quendam, forma illius captum: Oportet, inquit, ô Sophocles hominem non manus tantum apud ſe continere, verùm & oculos. Vox homine Chriſtiano non indigna. Eraſ.8.apoph.

Alexan

Alexandri Maced.

Quum Philoxenus clasſis præfectus Alexandro ſcripſiſſet, Tarentinum quendam Theodorum eſſe apud ſe,pueros habentem inſigni forma venales,ſi vellet emere:indignè tulit, apud æquales ſubinde clamitans: Quid in me Philoxenus tam obſcœnum animaduertit, vt mihi tantum probri conciliaret? Plut.in Alexandro.

Cyri.

Cyrus abſtinebat à cõſpectu Pantheæ: & Araſpo dicenti:mulierem eſſe inſigni forma,dignã regis oculis: Ob iſthuc ipſum, inquit,magis eſt ab illa abſtinendum.Etenim ſi nunc tuo obtẽperans conſilio illam adiero,quum vacat,fortaſsis illa mihi perſuaſura eſt vt ad ipſam frequenter commeem,etiam quum non vacabit,eique aſsideam,neglectis ſeriis negotiis. Scitè retorſit argumentum,regiæ functionis memor.Eraſ.lib.5.apoph.

Alexandri Magni.

Alexander Macedonum rex,cum puella excubia iam nocte veniſſet,cum eo dormitura,rogauit rex,cur tam ſerò veniſſet? Illa cum reſpondiſſet,ſe expectaſſe donec maritus cubitũ iſſet: Alexander miniſtros accitos acriter obiurgauit, quod aditum dediſſent,Reducite,inquiens,hanc,ne adulterii anſam mihi prę beatis.Egregium ſanè caſtitatis exemplum,tum in iuuene,tum in rege.Plut.in apoph.regum & imp.

Antigoni.

Antigonus rex quum adoleſcens inſtitiſſet,vt hoſpitium nãciſceretur apud viduam treis habẽtem forma decente filias,accito hoſpitiis deſignandis præfecto:Non expelles, inquit, filiũ meum ex loci anguſtia? Non prodidit adoleſcentis affectum, qui ſciebat illum captare quod amaret: ſed excuſauit ædium anguſtiam,in quibus vidua cum tribus filiabus egeret.Plutarc. in regum & imperatorum apoptheg.

Antiochi.

Antiochus tertius quũ Dianæ ſacerdotem vidiſſet ſupra modum eleganti forma,cõtinuò ſoluit Epheſo:veritus,ne vis amoris aliquid ipſum facere compelleret,quod phas non eſſet. Immane quantum abſunt ab huius ethnici principis religione Chriſtiani milites,qui Deo dicatas virgines conſtuprare pro ludo ducunt.Plut.in regum & imp.apoph.

Liuiæ.

Liuiæ.

Liuia Augusti Cæsaris vxor, cum nudos homines, qui sibi facti erant obuiam, qui eam ob turpitudinem damnabantur, vidisset. dixit, eos, matronis quidem honestis & continentibus, nihil à statuis differre. Cor enim hominis pudicum, rerum impudicarum aspectu nequaquam malis cogitationibus tangitur. Dion historicus in Tiberio.

Scipionis.

Scipio posteaquam Carthaginem nouam, quæ erat Hispanorum, armis cœperat, milites quidam virginem eleganti forma captam adduxerunt, eique tradiderunt. Hic ille, Libenter acciperem, inquit, si priuatus essem, non imperator. Iuuenis insigni puellæ forma corrumpi non potuit, quo minus meminisset quid deceret imperatorem. At multi sunt hodie, qui ob hoc ipsum sibi credunt tum licere, tum decora esse omnia, quod sunt imperatores. Plut. in Ro. apoph. Huc spectant titu. de Aspectu incauto, Continentia & pudicitia.

De celeritate atque velocitate agendi.

Socratis.

SOcrates, qui res præcoces magno emerent, eos aiebat desperare, quòd ad tempus maturitatis essent peruenturæ. Alioqui stultum est, & pluris & deterius emere, quum paulo pòst liceat & minoris, & meliores. Ita nusquam non reuocabat hominum cupiditates rationis expertes, ad sobrium iudicium. Eramus libro 3. apoph.

Apellis.

Apelles pictor parum perito de celeritate gloriãti, & ostensa tabula dicenti, Hanc modò pinxi: Etiam si tacuisses, inquit Apelles, res ipsa loquitur, quòd eam ex tempore subitò pinxeris. Eras. libro 6. apoph.

Agatharchi.

Agatharchus pictor sese iactabat de pingendi celeritate, quum Zeuxis diutius immoraretur operi. At Zeuxis respondit, Ea que citò fiunt, citò perire: contra, quæ paulatim exacta cura absoluerentur, ætatem ferre. Iuxta Valerium ita respondit: Diu pingo, quia pingo æternitati. Citò nata, citò pereunt: diu elaborata, ferunt ætatem. Beta citò nascitur, buxus paulatim. Eras. libro 6. apoph.

Augusti.

Augustus Cæsar dicere solebat, nihil minus in perfectum ducem conuenire, quàm festinationem ac temeritatem. crebróque illud iactabat, σπεῦδε βραδέως, ἀσφαλὴς γάρ ἐστιν ἀμείνων ἢ θρασὺς στρατηλάτης. Suetonius. Vide præterea prouerbium apud Erasmum; Festina lentè.

Iulij Cæsaris.

Iulius Cæsar ea facinora quæ periculo obnoxia sunt, & magna, gerenda esse dicebat: at de his non consultandum, eo quòd ad hæc perficienda plurimùm habeat momenti celeritas. Plutarch. in apoph. Romanorum.

Eiusdem.

Idem Cæsar quum Pharnacem primo congressu vicisset, amicis scripsit, Veni vidi, vici. summam rei bene gestæ celeritem indicans. Plut. in Roma. apoph.

De charitate.

Anonymi

SEnior quidam apud Aegyptios interrogatus, cur neque pecuniam, neque earum rerum, quæ ad vitæ humanæ vsum spectarent, quicquam suis in ædibus haberet? Respondit, Charitatem ciborum, & pecuniarum depositum, se nescire seruare. Apud charitatem non rectè quicquam deposueris. Nicephorus libro 11. cap. 43. Eccles. hist. ex Euagrio.

De ciuilitate.

Periclis.

PEricles Ariphroni volenti publico præconio quæri Alcibiadem, qui adolescens clàm domo egressus, ad amicum Democratem se contulerat, obstitit, dicens: Si fortè nobis insciis periit, præconio nil aliud agetur, quàm vt vno tantum die citius manifestum fiat, illum interisse: Sin saluus, ne per omnem quidem vitam saluus esse poterit. Ciuiliter exclusit Pericles adolescentis infamiam, quam nunquam potuisset eluere. Plut. in Græc. apoph.

Aeschinis.

Aeschines cum Rhodi recitasset orationem suam contra Demosthenem, Rhodii demirati sunt, quòd tali oratione defendi non potuisset: At desineretis admirari, inquit Aeschines, si audissetis quę ad hęc respondit Demosthenes. Mira ciuilitate

se exemit à crimine, & iudices excusauit, damnationis iniustæ causam reiiciens in orationem Demosthenicam. Eramus Rot. libro 8. apoph.

Aristotelis.

Aristoteles cum iam natus annos 62. adeò laboraret, vt nulla planè spes vitæ superesset, conuenerunt ad eum discipuli, rogantes vt ex ipsis successorem eligeret. Erant autem duo inter auditores præcipui, Theophrastus Lesbius, & Menedemus Rhodius. Iussit igitur Aristo. vinum exoticū sibi, Rhodium scilicet & Lesbium adferri, vt extremum biberet Vale. & gustato vino primùm Rhodio, dixit, Firmum herclè vinum, & iucundum. Mox gustato Lesbio, Vtrumque, inquit, egregiè bonum, sed Lesbium suauius est. Id vbi dixit, nulli dubium fuit, quin ciuiliter Theophrastum Lesbium successorem sibi fecerit. Laertius libr. 5. cap. 1.

Alexandri.

Alexander cum in hyeme duceret exercitum, assidens igni, recognoscere prætereuntes copias cœpit. Quúmque videret senem quendam horrentem frigore, & ad ignem stantem, considere loco suo iussit, dicens: Si in Perside natus esses, in regia sella sedere tibi capitale foret, in Macedonia nato conceditur. Ibidem.

Archelai.

Quum Euripides in conuiuio Agathonem deoscularetur, Archelaus amicis dixit: Ne miremini. nam pulchrorum etiam autumnus pulcher est. Ciuiliter excusauit amicum apud amicos. Eras. Rot. libro 5. apoph.

Eudamidæ.

Die quodam, quum Xenocrates argumentum, quod tractabat, disserendo absoluisset, iámque finem dicendi fecisset, superuenit Eudamidas. cui quum comitum quispiam dixisset, Posteaquam nos adsumus, tum ille desiit dicere: Rectè, inquit, siquidem ea dixit quæ voluit. rursus quum alter diceret, Bonum erat audire: putans fore vt sua causa iuberet Xenocratem eadem de integro disserere: Quid, inquid Eudamidas, si venissemus ad iam cœnatū, num postularemus vt cœnaret iterum, Ciuilitas erat, quòd philosophum ad iterandam dispitationem perpellere noluit, quòd ea res non caruisset tædio dicentis. Laconicæ virtutis erat, ꝙ magis admirabatur præclara facinora designantes, quàm de virtute disserentes. Plut. in Laco.

Callicratidæ.

Callicratidas classis præfectus, cum mitteretur ad Cyrum

iuniorem, vt peteret pecunias rei naualis necessarias, iámque Cyro colloqui vellet, audiuit eum iam bibere: Expectabo igitur, inquit, donec biberit: ac abiit, quoniam intellexit, eo die non posse dari conueniendi regis copiam, ne parum ciuilis haberetur. Plut. in Lacon. apoph.

Pisistrati.

Pisistratus Atheniensium tyrannus, cum mater apud ipsum delata esset, quòd adolescentem quendam adamaret, furtímq; cum eo congrederetur, & quidem frequenter præ metu Pisistrati, negante sui copiam, adolescentem vocauit ad cœnam. peracta cœna, rogauit quomodo habitus esset? quum ille respondisset, suauiter. Hæc, inquit, tibi cõtingent quotidie, si matri meæ placueris. Admodum ciuiliter & maternis indulsit affectibus, & adolescentem omni terrore liberauit. Eramus libro quinto apoph.

Alexandri Maced.

Alexander Mugnus, cum è Macedonum numero ad mare remiteret valetudinarios mutilos & debiles, productus est quidam, qui se ægrotare finxerat. Is quum ad regem duceretur, vt ostenderet, cuius rei gratia morbum simulasset: fassus est, hoc factum esse ob amorem Telesippæ, quæ ad mare fuerat profecta. Verùm Alexander cum sciret eam virginem esse liberam, ait: Persuadeamus Telesippæ, vt ad nos veniat sua sponte. nam manus liberæ virgini admouere nequaquam decet. Et sic ciuiliter indulsit amori strenui militis, quem in exercitu retinere cupiebat: & ingenuam tamen virginem non vi adegit vt adesset sponso futuro. Plut. in regum & impera. apoph.

Catonis.

Multis Publii Scipionis ingratitudinem incusantibus, quòd Catoni de se optimè merito opposuisset competitorem: Cato sic excusauit, dicens minimè mirandum, si quod quis maximum bonum duceret, id alteri nollet concedere. Plut. in Cato.

Augusti Cæs.

Augustus Cæsar cum nulli ferè ad conuiuium inuitãti suum denegaret officium, exceptus à quodam cœna perparca, ac penè quotidiana, cum à conuiuatore dimitteretur, hoc illi tantum insusurrauit: Non putabam me tibi tam familiarem esse. Alius tam ieiunum apparatum contumeliam fuisset interpretatus, ille ciuiliter etiam pudori consuluit: inuitatoris familiaritati tribuens, idque in aurem, ne cæteri putarent exprobratam parsimoniam. Plut. in Romanorum apoph.

De

De claudicatione.

Demonactis.

DEmonax in Ruffinum quendam claudum, multo tempore familialem Peripatericis, dixit, nihil esse turpius Peripaterico claudo. Allusit huc, quòd Peripaterici dicuntur ab inambulatione, quæ non conuenit claudo. Eras. Rot. lib. 8. apop.

Androclida.

Androclidas quidam Lacon claudicans, cum se in ordinem bellantium coniecisset, malè audiuit à quibusdam, quòd pede claudicans in aciem proruisset, pugnaturus contra sanos ac agiles. quibus respondit: Non fugientem, sed manentem cum hostibus, pugnare oportet. Et sic hoc quod vicio dabatur, ad animi fortitudinem retorsit. Plut. in Laconicis.

Laconis.

Alius quidam Lacon claudus ad bellum proficiscens, quum ab aliis militibus derideretur: Non opus est, inquit, fugientibus, sed qui subsistant, & ictus hostium fortiter propellant. Plutarch. in Laconicis.

Lacænæ.

Lacæna quædam filium claudum in aciem proficiscentem: Fili, inquit, fac vt singulo quoque gradu virtutis memineris. Aliis claudicationis vitium solet formidinem incutere. At hæc monuit, vt ex ipso vitio sumeret animos ad rem fortiter gerendam: ita cogitans, nihil esse in fuga præsidii claudo: aut vincendum, aut moriendum est. Recitatur apud Plutar. in apoph. Lacænarum.

Antianiræ.

Antianira Amazonum regina, demirantibus, quòd nupsisset viro claudo, satis Cynicè respondit, ἄριστα χωλὸς οἰφεῖ: id est, Claudus optimè virum agit. Sensit, maritum adhibendum non ob oculorum oblectamenta, sed ad vsum coniugii. Feruntur autem claudi salaciores esse cæteris; & ob id ad gignendam prolem magis accommodi. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Alexandri Magni.

Philippus à Triballis in prælio vulneratus est, femore lanceâ traiecto. iámque opera chirurgi liberatus periculo mortis; dolebat claudicationis deformitatem contractam manere. Cui Alexander: Ne verearis, inquit, in publicum prodire: sed gra-

dum mouens, virtutis tuæ potius memineris. Hoc & aliis ascribitur. Plut. in vita Alexandri.

Anonymi.

De Caluino Glaucia claudicante dixit quidam, Non claudicat, sed clodicat. Veteres Clodium dixere pro Claudio. Hinc iocus in eum qui Clodio fauebat. Eras. lib. 6. apoph.

Caruilij matris.

Spurio Caruilio grauiter claudicanti, ex vulnere ob rempubli. accepto, & ob claudicationis vitium in publicum prodire verecundanti, mater dixit: Quin prodis mi Spuri, & quotiescunque gradum facis, toties tibi tuarum virtutum venit in mentem? Eras. Rot. lib. 6. apoph.

Seueri impera.

Seuerus Romanorum imperator cum ob claudicationem podagra laborans, ad imperium inutilis iudicaretur, contemptores suos in ius vocauit, atque capite damnauit. qui cum veniam delicti à Cæsare petissent: Non feci vobis iniuriam, inquit, lata sententia. Nunc enim sentietis, non pedes, sed caput imperare in homines sceleratos. Dion Nicæus, & Xiphilinus, in vita Seueri.

Kebonis.

Kebo abbas Laurissamus, cum ad Burcardum comitem à Linczgouu, &c. abbatem sancti Galli in Heluetiis venisset, vt eius monasterii regulam, fratrúmque mores intueretur: vidit Burcardum antistitem & Decanum claudicantes. Ad suos igitur conuersus: Proh dolor, inquit, quàm claudis fulcitur monachis tam præclarum monasterium? Veruntamen, multo melius est claudicare reges, quàm ipsa regna. Annales monasterii Sangallensis, & Stumphius in Chronicis.

De clementia.

Pittaci Mityle.

TYrrheum Pittaci filium, Cumis in tonstrina sedentem, faber quidam ærarius impacta securi occidit. Cumani homicidam vinctum miserunt ad Pittacum, vt de eo supplicium sumeret. At ille cognita causa, dimisit hominem dicens, Ignoscentiam esse potiorem pœnitentia. Sentiens, vtilius esse condonare quàm meminisse iniuriæ, & vlcisci. Sunt qui referant,

ferant, homicidam ab Alcæo fuisse dimissum cum hoc elogio, Melius est ignoscere, quàm punire. Laert. lib. 1.

Socratis.

Socrates percontanti quur Xantippen morosissimam vxorem domi aleret, dicebat, sic cum eius notæ vxoribus habendam consuetudinem, quemadmodum qui se ad stadium equestre exercent, parant equos ingenii ferocioris: quos si subegerint, cæteris vtuntur commodius. Laert. in eius vita.

Diogenis.

Quum Plato laudasset quendam qui erga omnes lenissimus & mansuetissimus esset, Diogenes respondit, nil quicquam huic homini tribuendum esse, qui homines dolore, si res postularet, non afficeret. Sensit vir prudentissimus, lenitatem & mansuetudinem nimiam plurimùm in repub. obesse. Laert. lib. 6.

Quirini.

Quirinus sophista, cum ab Asianis castigaretur, quòd in accusando mitior ac lenior esset, quàm ipsi docerent: Multo, ait, melius est, vt vos meam sentiatis lenitatem, quàm ego vestram crudelitatem. Refert Philostratus in Sophistis.

Ephororum.

Sciraphidam mulctarunt Ephori, quòd à multis erat iniuria affectus. Interpretabantur enim illius ignauiam esse in causa, quòd complures auderent eũdem lædere. Nam qui veterem impunè fert iniuriam, inuitat nouam. Si qui primus læserat, delatus dedisset pœnas legibus, cæteri temperassent ab iniuria. Plutarch. in Laconicis apoph.

Dionis Syracus.

Dion Syracusanus extimulatus assiduis à militibus vociferationibus, vt Heraclidem factionum autorem, & in Syracusanos conspirãtem, è medio tolleret: respondit, Si ob inuidiam Heraclides perfidus nefariúsque est, haud propterea opus est vt Dion neglecta virtute, iræ obtemperet, vitámque corrumpat. Brusonius lib. 3. cap. 4.

Demarati.

Persa quidam à rege defecerat. is suasu Demarati mutatus, quum reuertisset ad suos, tentarétque eum rex interficere: Turpè, inquit, fuerit ô rex, si cum hostis fuerit, non potueris ab eo defectionis pœnas sumere, nunc amicum factum velis occidere. Hoc prudentissimo dicto & regis indignationem tempera-

uit,& eius cui reditum persuaserat incolumitati cōsuluit. Vtrique consultor vtilis, alteri ne quid indignum regia mansuetudine committeret, alteri ne pœniteret ab errore reuocanti paruisse. Plut. in Laco. apoph.

Agesipolis.

Agesipolis Cleombroti filius, quum quispiam apud ipsum ceu rem magnificam prædicaret, quòd Philippus Macedonum rex intra pauculos dies subuertisset Olynthū: Atqui per Deos, inquit, talem ciuitatem longè maiore temporis spacio non extructurus est. Significans, multo melius esse singulari clementia seruare ciuitates, quàm conditas demoliri. Plutarch. in Laconicis.

Cleomenis.

Cleomenes cum ex quodam audiuisset, bonum magistratum omnino erga omnes mitem & placidum esse oportere: respondit, Bene quidem, ita tamen ne sit contemptui. Significans, clementiam nimiam perniciosam esse ciuitati. Plutar. in Laconicis apoph. Brason. lib. 3. cap. 13.

Demonactis.

Demonax dicebat, nequaquam hominibus irascendum esse si delinquerent, sed corrigenda vicia: nimirum exemplo medicorum, qui non indignantur ægrotis, sed morbo medentur. Nam hominis est peccare: Dei verò, aut hominis Deo proximi, emendare peccata. Eras. lib. 8. apoph.

Pisistrati.

Comessatores quidam in Pisistrati vxorem inciderant, multáque lasciuè in illam tum fecerant, tum dixerant. Postero verò die iam decocta temulentia, Pisistratum adierunt cum lachrimis, orantes veniam. Tum Pisistratus: Vos quidem in posterum date operam vt sitis sobrii: vxor verò mea heri nequaquam vsquam prodiit ex ædibus. Humanitatis erat, quòd ignouit adolescentibus: pietatis, quòd vxoris honori consuluit, negans tale quicquam in illam factum esse. Plutar. in Græcorum apoph.

Darij.

Darius rex Xerxis pater quum tributum indixisset subditis, accersitos prouinciarum præfectos percontatus est, cùm aliis de rebus, tum etiā an grauia essent populo tributa. Quum illi respondissent, esse mediocria: iussit, vt singuli dimidiam tantum partem exigerent. quā beneuolentia & clementia admod

admodum conciliauit sibi subditorum animos, vt meritò ab omnibus diligeretur. Plut. in Regum & imperato. apoph.

Artaxerxis.

Artaxerxes rex ducibus suis qui deliquissent, pro eo quòd solent flagris cædi corpora, iussit vt pro corporibus vestes illis detractæ cæderentur: vtque pro eo quòd solet illis velli caput, tiara deposita velleretur. Nam hoc quidem ad apophthegmatum sodalitatem pertinet. Plut. in Regum apoph.

Agesilai.

Feliciter pugnatum erat ab Agesilao rege apud Corinthum: in eo prælio quanquam accepisset, Spartanorum admodum paucos desideratos, cæterùm è Corinthiis & Atheniensibus aliísque sociis ingentem numerum interiisse, adeò non gauisus est, nec elatus ea victoria, vt grauiter ingemiscens deploraret Græciæ vicem: Heu, inquiens, Græciam, quæ tot viros intestino bello perdidit, quot vniuersis barbaris debellandis satis esse poterant. Viro magnanimo victoria erat optabilis, sed charior erat sociorum incolumitas. Quo animo tulisset ille, si plurimorum ciuium interitu fuisset empta victoria? Non parum laudis promeretur hic affectus in duce Lacedæmonio, tum natura bellici, tum Ethnico: at Christiano principi nulla nō debet esse lugubris victoria, quæ plurimorum etiam hostium exitio contigit. Plutar. in Laconicis apoph.

Antigoni.

Antigonus rex Macedonum amicis suadentibus, vt si Athenas caperet, validis illam præsidiis communiret, ne quando deficerent: respondit, se semper in ea fuisse sententia, vt crederet, clementiam plus posse, quàm violentiam. Plutarch. in regum & imperator. apoph.

Eiusdem.

Antigonus Macedoniæ rex cum ab initio regni durior esset, senex iam factus, clementer & placidè regnum administrauit. Verùm cum morum mutationem mirarentur subditi: respondit: Prius opus erat regno, nunc gloria & beneuolentia, qua regnum recuperatum seruatur. Plutarch. in apophtheg. regum & imperatorum.

Anonymi.

Ptolemæus Lagi filius, quum Grammaticum notasset insci-tiæ, quærens ab eo quis esset Pelei pater, vicissimque audisset, Dic tu prius quis sit Lagi pater? amicis inuitantibus ad tantæ

improbitatis vindictam:Si regium est,inquit,non pati vt quoquam dicto attingatur:nec illud regium est,quenquam dicto lacessere.Iniquè petit vindictam,qui prior lacessiuit, cuiuscunque dignitatis fuerit. Nec suæ dignitatis meminisse debet qui referitur, quum eius prærogatiuam lacessendo deposuerit.Erasmus Rot.lib.5.apoph.

Philipp. Maced.

Athenienses legationem ad Philippum miserant. Ea benignè audita,vt humaniter dimitteret, iussit illos dicere, qua in re gratum facere posset Atheniensibus.hic Demochares excicipiens,Si teipsum,inquit,suspendas(is Demochares vnus fuit è legatorum numero, ob linguæ procaciam dictus Parrhesiastes)Ob tam inhumanum responsum indignantibus regis amicis,Philippus compescuit eos,iussítque vt Thersiten illum incolumen dimitterent.Tum ad cæteros legatos conuersus, Renunciate,inquit,Atheniensibus multò superbiores esse qui ista dicunt,quàm qui impunè dicta audiunt. Tales demum animi regno digni sunt.Plut.in apoph.regum.

Eiusdem.

Indignantibus Philippi amicis,quòd Pelopomnesij in Olympiacis ipsum sibilis deriderent,præsertim beneficiis à rege affecti,hoc sermone Philippum extimulantibus ad vindictam: Quid igitur,inquiunt,futurum est si quid illis faciamus mali? Vrbanissimè amicorum argumentū vertit in diuersum:Si tam prauo ingenio sunt, vt eos irrideant, qui de ipsis bene meriti sunt:grauius nocebunt, si quis illos malefactis prouocet:Hoc non solùm moderationis & clementiæ,verumetiam eximæ cuiusdam magnanimitatis documentum fuit ingratorum, sibilos regem negligere.Plut.in regum apoph.

Eiusdem.

Quibusdam Philippo Maced.consulentibus vt cum Atheniensibus asperius ageret:respondit,illos absurde facere,qui homini cuncta ad gloriam tum agenti,tum patienti suaderent,vt gloriæ suæ theatrū abiiceret:significans,sese hoc agere, non vt Athenas euerteret,sed vt ciuitati celeberrimæ doctissimorum virorū copia florēti suas virtutes probaret.Plut.in reg.apoph.

Alexandri Magni

Alexander cum Poro Indorū regi victo obtulisset,se daturū quicquid peteret:Porus cum vt regaliter tractaretur petiisset, subridens Alexander,Faciam hoc, ait, non tua,sed mea causa.

Non

Non ignorauit autem rex bellicosissimus, nil adeò decere ac ornare principem, quàm si clementia vtatur erga eos etiã, quos nouit hostes fuisse atrocissimos. Bruso. lib. 3. cap. 13.

Darij.

Idem Alexander tantæ fuit clementiæ, vt Darius inuidens precaretur à Diis, vt aut superare posset clementia Alexandrũ: aut si is regno spoliaretur, solus Alexander in Persarum regno imperaret. Bruso. lib. 3. cap. 13.

Porsenæ.

Porsena demiratus egregium animum Mutii Scæuolæ, qui iratus dextræ suæ quòd in stringendo ferro errasset, foculo impositam eam exuri passus est, dixit illi: Reuertere ad tuos Muti, eisque refer, te, quum vitam meam petieris, à me vita donatum. Liuius.

M. Liuij.

M. Liuius fuso Hasdrubale, nonnullis suadentibus vt hostes ad internecionem insequeretur: Aliqui, inquit, & supersint, qui de victoria nostra nuncium hostibus perferãt. Eras. 6. apoph.

Scipionis.

Scipio Maior dicere solebat, hosti non solùm dandam viam fugiendi, verùm etiam muniendam. Docens nequaquam sæuiendum esse in eos, qui contrà ferre arma destitissent. Eras. Rot. lib. 5. apoph. ex Plutarch.

Bibuli.

M. Bibulus cum in Syria duos egregiæ indolis filios amisisset, à Gabinianis militibus occisos, & horum interfectores Cleopatra ad illum vinctos misisset: vt in filiorũ interfectores pro arbitratu suo animaduerteret: ille protinus intactos remisit ad Cleopatram. Eras. lib. 6. apoph.

Bruti.

M. Brutus, quum inter coniuratos deliberaretur, an vnà cum Cæsare occidendus esset Antonius: Brutus dissuasit dicens, Hoc negocium quod pro legibus ac iure susciperetur, oportere omni carere iniuria. Noluit vir optimus cædem in plureis proferri. At hæc dementia malè cessit illis. Plut. in Bruto.

Catonis.

Cato senior admonebat eos qui potentes essent, vt parcè vterentur sua potestate, quò semper vti possent. sentiens, potẽtiam clementia & comitate fieri diuturnam, ferocia breuem. Plut. in Roma. apoph.

Cicero

Ciceronis.

Quum Cæsar rerum potitus Pompeii statuas deiectas honorificè reposuisset: Cæsar, inquit Cicero, dum Pompeii statuas reponit, suas stabilit. sentiens, illum hoc non in Pompeii gratiā facere, sed vt sibi clementiæ simulatione fauorem apud ciues conciliaret, atq; hoc pacto suum regnum constabiliret. Plut. in Roma. apoph.

Iulij Cæs.

Iulius Cæsar tanta clementia erga hostes & rebelles fuit, vt Marius non semel dixerit: Cæsar, qui apud te audent dicere, magnitudinem tuam ignorant: qui non audent, humanitatem & clementiam. Bruso. lib. 3. cap. 13.

Augusti Cæs.

Timagenes historiarum scriptor, multa petulanter in Cæsarem, multa in vxorem, multa in totam illius domum dixerat. Cæsar illum admonuit, vt moderatius lingua vteretur. Cum perseueraret malè loqui, nihil aliud quàm domo sua illi interdixit. Timagenes autem libros quos scripserat, acta Cæsaris cōtinentes, recitauit, & combussit in odium Cæsaris, quasi rerum ab illo gestarum memoriam abolere cupiens. Hunc tamen palàm & pertinaciter inimicitias exercentem cum Cæsare, nemo ciuium Romanorum ab ędibus suis exclusit: nam in domo Pollionis Asinii consenuit. Nunquam tamen Augustus cum hospite inimici expostulauit, nisi quòd quodam tempore illi dixit, θηριοτροφεῖς: id est, alis bestiam siue viperam. Mox Pollionē parantem excusare se, interpellauit, dicens: Fruere mi Pollio, fruere. At cum Pollio nondum securus diceret: Si iubes Cæsar, protinus illi interdicam domo mea. An istud, inquit, Augustus, me facturum putas, qui vos redegerim in gratiam? Fuerat antea Timageni iratus Pollio, nec aliam habebat desinendi causam, nisi quòd illi Cæsar irasci cœperat. Vtriusque maleuolentiam boni consuluit principis clementia. Eras. lib. 4. apop. ex Sueton.

Eiusdem.

Lex erat, vt qui patrem occidisset, culeo insueretur: nec hæc pœna sumebatur, nisi de confesso. Ab huius pœnæ atrocitate Cæsar vt liberaret manifesti parricidii reum, sic interrogauit, Certè patrem tuum non occidisti: ansam porrigens inficiandi. Tanta erat principis in iudicando lenitas. Eras. 4. apophteg. ex Suetonio.

Eiusdem.

Iulij Cæs.

Quidam è turba statuæ Cæsaris coronam lauream imposuerat, candida fascia præligatam: at quum tribuni detracta fascia hominem in vincula duci iussissent, Cæsar grauiter increpatos, eos potestate priuauit: idque ne regnum affectare videretur causatus est, per illos sibi recusandi gloriam fuisse ademptam. Eras. lib. 4. apoph.

Augusti.

Augustus Cæsar clementissimus, quum populus Atheniensium videretur deliquisse quiddam, scripsit ex vrbe Aegina: Non arbitror vos latêre, quòd vobis irascor, neque enim Aeginæ sum hybernaturus. Nec aliud illis neque dixit, neque fecit: satis habens, illis comminatum esse, ni desisterent. Plut. in Roma. apoph,

Eiusdem.

Quum quispiam ex Euclidir accusatoribus affatim & ad satientem vsque dicendi libertare vtens, eò tandem profectus esset, vt tale quiddam diceret, Hæc si tibi non videntur magna, iube vt mihi reddat septimum Thucydidis librum. His offensus Cæsar, iussit illum duci, cæterùm vt audiuit illum ex Brasidæ posteris reliquum esse, ad se venire iussit, ac moderatè correptum dimisit. Idem eodem loco.

Eiusdem.

Idem quum Alexandriam vrbem munitissimam vi cæpisset, suggestum ascendit, & adiuncto sibi Ario Alexandrino, ad ciues desperantes dixit, se ciuitati parcere, primũ propter ipsius magnitudinem, deinde propter Alexandrum magnum conditorem eius vrbis, deinde propter Arium amicum optimum, cuius hæc patria esset. Raræ profectò clementiæ fuit, non diripere ciuitatem, quæ tam pertinaciter rebellarat. Eras. in apop.

Eiusdem.

Idem in villa quadam inquietas noctes agebat, interrumpente somnos ipsius noctuæ cantu. Miles aucupii peritus curauit apprehendendam noctuam, speque ingentis præmii ad Augustum pertulit, laudato Imperator mille nummûm dari iussit. Ille ausus est dicere, Malo viuat: auemque dimisit. Quis non miretur hanc contumaciam impunè cessisse militi? Eras. libr. 4. apoph. ex Suetonio.

Liuiæ Augusti.

Augustus quum iam quadragesimum excessisset annũ, ageretque

retque in Gallia, delatum est ad illum, L. Cinnam adolescétem nobilem, ac Pompeii nepotem, insidias illi struere: dictum est vbi, quando, & quomodo aggredi vellent. Decreuerant enim sacrificantem interficere. Dictabatur proscriptionis sententia, sed Augusto interim varias edente voces, ingressa Liuia vxor: Fac, inquit, quod medici solent, qui vbi vsitata remedia non procedunt, tantant contraria: seueritate nihil adhuc profecisti, ignosce. Cinna deprehensus vitæ tuæ nocere non potest, famæ tuæ prodesse potest. Protinus iussit accersi solum ad colloquium: venienti alteram cathedram poni iussit. Hoc, inquit, Cinna primum abs te peto, ne me loquentem interpelles: dabitur tibi loquendi tempus. Hic commemoratis pluribus in Cinnam beneficiis, quòd seruasset repertum in castris hostium, quòd patrimonium omne concessisset, quòd insuper ornasset sacerdotio: rogauit, quare putarit ipsum occidendum? perturbato Cinna, sic finiit obiurgationem: Vitam tibi Cinna iterum do, prius hosti, nũc insidiatori ac parricidæ. Ex hodierno die inter nos incipiat amicitia: contendamus, vtrum ego melior fide vitam tibi dederim, an tu mihi debeas. Et consulatum obtulit. Vis exitum? Cinnam habuit parpetuò amicissimum, solus illi fuit hæres, nullis amplius insidiis ab illo petitus est. Suetonius in eius vita.

Augusti.

Aemylius Aelianus cum accusatus esset apud Augustum, quòd malè loqueretur de Cæsare: Augustus respõdit nil aliud, quàm, Si malè loquitur, sciat me quoque linguam habere, plura enim loquar de eo vicissim. Mira Cæsaris clementia, qui maledicum pro suo iure immaniter tractare potuisset. Eras. lib. 4. apoph. ex Suetonio.

Eiusdem.

Tiberius cum ad Augustum scripsisset, quàm malè à quibusdam hominibus lingua insectaretur, respondit: Satis est, si hoc habemus, modò ne malefaciant nobis. Eras. ibidem, ex Sueto.

Claudij imp.

Claudius Cæsar corruptelis adulteriisque famosum nihil aliud quàm monuit, vt aut parcius ætatulæ indulgeret, aut certè cautius, addiditque: Quare enim ego scio, quam habeas amicam? ô censorem grauem. Eras. lib. 6. apoph.

Neronis.

Quum ex amore cuiusdam capite damnati causæ subscriptu

rus

rus esset Sextus Nero: Vtinam, inquit, literas nescirem. Vox par simoniam humani sanguinis promittens, si ex animo prodisset. Seneca lib. de Clementia 2. refert, fuisse Burrum cohortium præfectum, qui quum esset animaduersurus in duos, petiit vt Nero subscriberet: qui cùm contaretur & recrastinaret, Burrus instans protulit chartam, tum Nero: Vellem, inquit, nescire literas. At hæc indoles clementiam pollicens, in prodigiosam crudelitatem euasit. Eras. lib. 6. apoph.

Traiani.

Traianus imperator, qui Neruę successit, cum sua clementia & humanitate antecessores suos omnes superaret, amicis aliquādo culpantibus, quòd nimis clemens erga suos esset: respondit, Talem se imperatorem esse priuatis, quales esse sibi imperator priuatos optasset. Brus. lib. 3. cap. 4.

Vespasiani.

Titus Vespasianus Romanor. imperator, fratrem Domitianum insidias molientem, non est vltus, sed his verbis admonuit: Quid opus te parricidio petere, quòd me volente obuenturum est, imò quòd iam habes, imperii particeps? Haud temerè in Christiano reperias tantum mansuetudinis. Eras. lib. 8. apoph.

Antonini Pij.

Antoninus Pius Casium senatorium virum occidi passus est, non iussit occidi, pòst etiam extinctum doluit, dicens: Voluisse se sine senatorio sanguine imperium transigere. Mira clementia in affectatorem imperii. Iulius Capit.

Hadriani.

Hadrianus imperator creatus adeò contempsit inimicos, vt vni quem habuerat capitalem, fortè obuio dixerit, Euasisti. Principibus in priuatis offensis debet esse satis, potuisse vlcisci. Dion.

Theodosij iunioris.

Theodosius iunior rogatus, cur neminem eorum à quibus lædebatur, supplicio capitis afficeret? respondit. Vtinam mihi liceret & mortuos ad vitam reuocare. Spieg. in lib. 2. cap. 47. Panormitæ de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem.

Theodosius iunior tam admirabili fuit ingenii lenitate, vt cum ab amicis rogaretur, quamobrem neminem eorum à quibus lædebatur, supplicio capitis afficeret? Vtinam, inquit, mihi liceret & mortuos ad vitā reuocare. Ad priuatas iniurias oportet principem esse facilem ad ignoscendum, in eos qui lædunt

Remp.

Remp. decet esse seuerum. Eras. lib. 8. apoph.

Eiusdem.

Idem cum in Amphitheatro Constantinopoleos sederet spectator, & populus damnatum efflagitans clamaret, Crudeli bestiæ artifex obiectus pugnet: compescuit immitem turbæ vocem, dicens: Nescitis, inquit, quòd nos consueuimus clementer spectare innuens, vbicunque adest princeps, illic oportere omnia mitius geri. Eras. lib. 8. apoph.

Aureliani Cæs.

Aurelianus imperator cum Tyanam venisset, eamque occlusam reperisset, iratus dixit, Canem in hoc oppido non relinquā, Hac voce milites erecti sunt in spem prædæ. Vrbe autem capta, militibusque ex Cæsaris promisso direptionem oppidi flagitantibus, respondit: Agite, canem me negaui relicturum, canes omnes occidite. Et sic suæ promissioni satisfecit, & clementer hostes suos tractauit. Recitat Flauius Vopiscus.

Galieni.

Quidam vxori Galieni iunioris gemmas vitreas pro veris vendiderat: re comperta mulier flagitauit vindictam. Cęsar iussit hominem corripi, quasi leoni obiecturus. Dein in caueam, dum impostor & populus expectat terribilem leonem, prosiliit capus. Cunctis rem tam ridiculam mirantibus, per curionem dici iussit: Imposturam fecit, & passus est. Eadem opera fefellit impostorem, & irrisit vxorem. Trebellius Pollio.

Alexandri Seueri.

Alexander Seuerus Romanorū imp. quū eius improbātes humanitatē & clementiā, Mammea mater, vxorq; Męmia, sępe dicerēt, Molliorē tibi potestatē & contemptibiliorē imperii fecisti: respōdit, Sed securiorem & diuturniorē, Brus. lib. 3. cap. 13.

Eiusdem.

Ouinius Camillus antiquæ familiæ senator, cum rebellionē moliretur, & tyrannidem affectaret, Alexander Seuerus Romanorum imperator hominis fraudes intellexit, Ad seque vocari iussit, & egit gratias, quòd Reipub. curam sua spontę suscipere tentaret. Mox ad senatum processit, ac tanti sceleris conscientia trepidum, consortem imperii appellauit, in palatium recepit, ornamentis imperialibus & melioribus quàm vtebatur ipse; decorauit, profectionisquę comitem adhibuit, Quumque imperator ipse pedibus iter faceret, inuitauit Ouinium, & equo sedere iussit: denique mori paratū dimisit. Aelius Lampridius.

Rodol

Rodolphi impera.

Rodolphus imperator, cum post morum mutationem clementior suis fuisset, quàm ab initio imperii, obiurgatus ob id: Seuerum, inquit, & immitem fuisse me aliquando pœnituit, lenem & placabilem nunquam. Aeneas Syluius lib.2. commentatiorum de rebus gestis. Alphonsi.

Sigismundi Caes.

Sigismundus imperator eos reges demum in terris beatos esse, dicere solebat, qui eiectis ex aula sua hominibus superbis, viros mansuetudinis & misericordiæ cultores in curia assessores haberent. Vidit autem imperator, prudentiss. principes natura interdum mansuetissimos, à suis assessoribus eò incitari, vt neglecta omni clementia, crudelitatem & tyrannidem suis ostendant, & animos suorum à natura promptos, in odium conuertant perniciosissimum: quo fit, vt principes, licet multis aulicis & satellibus stipati, nunquam tamen metu & timore vacui existant. Aeneas Syluius de dictis Sigismundi impera.

Alphonsi regis.

Alphonsus Aragonum rex, cum argueretur aliquando, quòd nimis mitis ac lenis esset erga suos, vt qui nonnunquam etiam iis qui vel grauiter in ipsum deliquissent, ignosceret: Malo, inquit, multos mea clementia & mansuetudine seruare, quàm paucos mea seueritate perdere. Panormi, libro 2. de Alphonsi rebus gestis.

Eiusdem.

Alphonsi regi cum quidam diceret, Caue ne tua hæc clementia ac lenitudo in perniciem cedat: Imo verò, inquit rex, multa mihi perferenda sunt, ne in inuidiam cadam. Panor. libro 2. de rebus gestis Alphonsi regis.

Eiusdem.

Idem Alphonsus dicere solebat, Qui nimis lenem & mansuetum principem quererentur, expectandum iis esse, vt vrsi, ac leones quandoque regnarent. Hominis sanè clementiam esse: beluarum autem, feritatem. Panormi, libro 2. de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem.

Cum ab amico admoneretur, ne malis & facinorosis hominibus adeò mitis esset: Malos beneuolentia & clementia interdum citius quàm seueritate in viam virtutis reuocari posse, respondit. Cogitandum tamen, ad priuatas iniurias principem

facilem ad ignoſcendum, in iis autem quæ lædunt rempub. ſeuerum eſſe oportere: ita tamen, vt non hominem, ſed crimen ipſum inſectari ac punire videatur. Panormi. de rebus geſtis Alphonſi.

Eiuſdem.

Interrogatus verò, cur erga omnes etiam malè meritos tam humanus ac manſuetus eſſet: reſpondit, ſe quidem iuſtitia bonis gratum eſſe, malis autem clementia. Panormi. lib. 2. de rebus geſtis Alphonſi.

Eiuſdem.

Frequenter etiam dicebat, nihil magis aduerſariorum animos flectere, quàm placabilitatis & manſuetudinis nomen. Panormi. lib. 3. de rebus geſtis. Alphonſi.

Eiuſdem.

Infrà de Hoſtibus non crudeliter tractandis.

Eiuſdem.

Quum in obſidione Caietæ, ſuſceptis impuberibus, ſenibus, omníque ſexu bellis haudquaquam vtili, quos Caietani ob annonæ penuriam ciuitate expulerant: quidam Alphonſo regi dixiſſet, Si tu hos non admiſiſſes, Caietani paucis pòſt diebus ſeſe dedidiſſent. At ego, reſpondit rex, pluris facio eorum vitas, quàm Caietas centum. Facinus profectò regium & memorabile, ac diis immortalibus in primis gratum, acceptúmque. Quam enim vrbem per id tempus quadraginta fermè millium conatu capere nequiſſet, poſtea ſoluta ac diu deſita iam obſidione, ſine vi, ſine armis, ea gratitudine in ditionē redegit. Panor. lib. 1. de rebus geſtis Alphonſi.

Eiuſdem.

Cum verò contra Venetos ac Florentinos, potētiſsimos Italiæ populos, haud equidem iniuria bellum ſuſcepiſſet, & iam Neapoli aduerſus eos magna animi fiducia contendiſſet: Florentini primùm, mox Veneti oratores, in agro Pelignenſium obuiam facti ſunt, pacem ab armato perhumiliter poſtulātes. cuius conditiones cum audire cuperent, Alphonſus dixiſſe fertur: Se nullum aliud pacis datæ precium exiſtimaſſe, quàm hoſtes genibus aduolutos ad ſe, pacē dediſſe. O clemētiam omnibus principibus imitandam, & noſtro hoc ſeculo inter potentes rariſsimam. Panor. lib. 1. de rebus geſtis Alphonſi.

His cognata pete ex titulis de Humanitate, Manſuetudine, atque Patientia iniuriæ.

De

De cognitione sui.

Thaletis.

THales Milesius, percontanti quid esset difficile: Seipsum, inquit, nosse. Atqui hoc vulgus putat esse facillimum. Aliena rectius perspicimus quam nostra, & sibi quisque adulator est. Laertius lib. 1.

Chilonis.

Chilonis dicterium est, Caue tibiipsi. Fortasse legendum, Caue teipsum, siue à teipso, siue obserua teipsum. Nam Græcè est, φυλάττειν ἑαυτὸν: vt admoneat, sibi quenque debere suspectum esse. Omnes sibi cauent ab aliis: at frequenter nemo magis hostis est homini, quàm homo sibi, dum libidinem, dum iram, dum ambitionem aliásque cupiditates adhibet in consilium. Demiror autem, quem autorem sequutus Ausonius, hæc illi asscribat. Laer. lib. 1. cap. 4. Stobæus ser. 19. Maxi. ser. 56.

Eiusdem.

Chilonis sapientissimi philosophi dictum erat, Nosse seipsum quenque debere: atque idcirco Apollini aureis literis sacratum fuit. Nam qui se rectè nosset, animam atque corpus vt æquum est diligeret: neque quod vni est impartiendum, alteri præberet. Quod cum plerique perperam faciant, id nullius alterius culpæ est ascribendum, nisi quod nos ipsos, id est, humanam compactionem agnoscere nolumus. Fulgosus lib. 7. cap. 2.

Biantis.

Bias, vt homines ad sui cognitionem duceret, iubebat vt in speculo vnusquisque suas actiones contemplaretur, vt honestas magis ornaret, turpes verò emendaret. Stobæus ser. 19.

Heracliti.

Heraclitus iuuenis adhuc omnium sapientissimus esse inde iudicabatur, quòd rogatus quid sciret, respondisset, Sat scio quod nihil scio. Ex Aristonis scriptis recitat Stobæus sermo. 19. Antonius in Melissa, par. 1. ser. 59. Maximus ser. 56.

Diogenis.

Diogenes interrogatus quónam modo quis suimet præceptor fieri posset? respondit, si seipsum eis, quibus alios increpat, increpuerit. Stobæus ser. 1. Fauor. 16.

Simonidis.

Simonides cum conuiuio quodam exciperetur, in quo Pausanias etiam erat, iussus aliquid è sapientiæ præceptis depro-

mere, ſtatim dixiſſe ad Pauſaniam fertur: Memento te hominem eſſe. Id autem Pauſanias tunc temporis non magnopere curauit, captus iam ſuperbia, eo quòd ad Medorum partes ſeſe applicuſſet: & elatus ob hoſpitii ius, quod ei cum rege intercedebat: forſitan etiam vino depulſus à ſede rectæ rationis. Cum verò iam eſſet in Chalceœco, & cum fame luctaretur, iámque calamitoſiſsimam omnium mortem ob oculos cerneret: tunc in mentem ei venit Simonidis, & magna voce exclamauit: O Cee hoſpes, magnum quiddã in tuo ſermone inerat. Ego verò inani perſuaſione ſum adductus, vt eum nullius momenti putarem. Alianus lib.9. de Varia hiſtoria.

Theocriti.

Theocritus quærenti quare libros non ſcriberet, reſpondit: Quoniam vt libet non poſſum: vt verò poſſum, non libet. Stobæus ſer.19. ex Ariſtone.

Socratis.

Socrates dicebat, Seſe nihil ſcire præter hoc vnicum, quòd nihil ſciret: reliquos verò ne hoc quidem ſcire. Antonius in Meliſſa, parte 1. ſer.59.

Eiuſdem.

Socrates roganti cur nihil ſcriptum ederet, reſpondit: Quia video chartam multo precioſiorem, quàm ea quæ ſcribenda forent. Ex Ariſtone recitat Stobæus, ſer.19.

Philemonis.

Philemon dicere ſolebat, homo cum ſis, id fac ſemper intelligas. Stobæus, ſer.19.

Philippi Maced.

Philippus Macedoniæ rex cum in Chæronea Athenienſes viciſſet, animum elatum ratione compeſcuit: & ne quid poſthac per contumeliam & faſtum committeret, hoc inſtituit, vt quotidie in aurora excitaretur è ſomno, his verbis: Surge rex, & hominem te eſſe cogita. Ex Aeliano recitat Stobæus, ſermone decimonono.

Alexandri Magni.

Alexander poſteaquam ex diuturno morbo conualuit, nihilo ſe deterius affectum dixit. Admonuit enim nos (inquit) ægritudo, ne altum ſaperemus, vtpote mortales. Stob. ſer.19.

Placillæ.

Placilla Theodoſii imperatoris vxor pientiſsima, ſubinde maritum admonere ſolebat, iam in Cæſarem euectum, vt ſe

olim

olim priuatum hominem fuisse cogitaret. Quem putabat præ cæteris ad Romanæ reipub: gubernacula assumptum, non vt ferocius superbiret, atque iam Deum se factum existimaret, vt alii: sed vt hominem se esse cogitans, variis cum subditis fragilitatibus obnoxium, ritè gubernaret imperium, tanquam Dei seruus. Nicephorus Callistus lib. 12. cap. 42.

De collega inutili.

Scipionis.

SCipio Aemylianus creatus censor, addito collega Mummio, viro magnæ quidem nobilitatis, sed vitæ dissolutioris, pro rostris dixit; se ex maiestate Reipublicæ omnia gesturum, siue ciues sibi dedissent collegam, siue non dedisent: innuens, satius fuisse non habere collegam censuræ, quam talem collegam. Val. Maximus lib. 6. cap. 4. Plin. de Viris illis. 58. & Brusonius lib. 4. cap. 4.

De coitu & venere.

Pythagoræ.

PYthagoras, insignis philosophus, ragatus si quodam, quando esset congrediendum cum fœmina? Cum voles, inquit, teipso fieri debilior. Multa Venus eneruat hominem. Laertius lib. 8. cap. 1.

Eiusdem.

Idem dicere solebat, Ne sæpe homo ab homine. Hoc ænigmate, frequente venereorum vsu interdicens. Stobæus, ser. 15.

Aristotelis Cyren.

Aristoteles Cyrenæus philosophus interrogatus, an amor coitus gratia fieret? Neque eius gratia, dixit, neque sine eo. Stobæus sermone 61.

Lycurgi.

Lycurgus Lacedæmoniorum legislator, quodam admirante, quamobrem vetuisset sponsum cum sponsa simul dormire: sed statuisset, vt vterque cum suis æqualibus maximam diei partem versaretur, cúmque his totas noctes quiesceret, cum sponsa verò furtim ac verecundè congrederetur: Primùm, inquit, ꝙ vt corporibus essent validi, si non vterentur congressu ad satietatem: dein, vt illis amor mutuus semper maneret

recens ac vigens: denique, vt fœtus ederent robustiores. Plutar. in Lacon.

Alexandri Maced.

Alexander Mag: duabus potissimùm rebus, quum Deus à multis prædicaretur, se quòd mortalis esset, deprehendere dicebat, somno & coitu: quod hęc præcipuè proderent, humani corporis imbecillitatem, ad cætera inuictus erat. Somnus enim mortis imago est, & coitus species est morbi comitialis. Plut. in Alexandro.

His cognata sunt, quæ in tit. de Amore inhonesto, Incontinentia, Libidine, &c. reperies.

De comitate.

Diogenis.

Diogenes Cynicus dicere solebat, manus non esse porrigendas amicis, complicatis digitis. Innuens, non satis esse, si comes nos præbeamus amicis: sed comitati comitem adiungendam beneuolentiam, & benignitatem. Laert. lib. 6. & Eras. lib. 3. apoph.

Socratis.

Aeschines cum cuperet esse ex numero discipulorum Socratis, suámque apud præceptorem excusaret paupertatem, molestè ferens, quum alii Socratis amici multa subinde largirētur, se solum nihil posse: An non intelligis, inquit Socrates, quàm magnum munus mihi dederis, nisi fortè teipsum parui æstimas? Comiter suscepit discipulum egenum, & nihil mercedis postulat ab eo, quem pauperem esse nouerat. Laert.

Antalcidæ.

Antalcidas olim rogatus à quodam, quo pacto quis maximè placere possit hominibus? Si, inquit, loquatur illis iucundissimè, præstet autem vtilissima. Admonuit, in colloquiis adhibendam sermonis comitatem, in officiis præstandis spectandam vtilitatem. Reprehendendi sunt, qui cum re sint fideles, tamen officium orationis asperitate corrumpunt. his peiores sunt, qui sermone benigni, re lædunt: pessimi verò, qui quum verbis molesti sunt, tum factis noxii. Plut. in apoph. Lacon.

Telecri.

Telecrus, fratri suo querenti, quòd ciues erga se non perinde afficerentur, atque erga illum: sed inhumanius tractarēt, quòd nondum ab illis esset creatus Ephorus: Tu (inquit) extra omnē

comi

comitatem positus, iniuriam ferre nescis, ego autem scio: Sensit, comitatem plurimum posse ad conciliandum ciuium fauorem. Plutar. in Laconicis.

Artaxerxis.

Artaxerxes tam comis fuisse erga suos dicitur, vt ex his qui secum venabantur, qui possent & vellent, ante regem iaculum emitterent. Plut. in regum apoph.

Anonymi.

Quidam causam detulit ad oratorem: is negauit, ac detulit ad alterum qui recepit. At is qui detulerat, dicere solebat, sibi gratiorem fuisse orationē eius qui negarat, quàm eius qui recepit: quod ille comiter recusasset, hic grauitate & inamœno vultu recepisset. Eras. lib. 8. apoph.

Cottæ.

C. Cotta dicebat se operam suam, in eo quod non contra officium peteretur, solere polliceri omnibus: sed impartire illis tantum, apud quos optimè poni arbitraretur. Meminit Cicero ad Quintum fratrem, de petitione consulatus.

Traiani imp.

Traianus Romanorū imperator, amicis incusantibus, quòd parum memor imperatoriæ maiestatis, nimium esset omnibus expositus, respondit: Talem præstabo me imperatorem priuatis, qualem optarem ipse priuatus. Eras. Rot. lib. 8. apoph. Brus. lib. 3. cap. 4.

De commendatione.

Agesilai.

QVidam petiit ab Agesilao, vt se scriptis ad hospites & amicos suos Asiaticos literis commendaret, quo apud illos ius suum consequeretur, respondit: Nihil esse opus literis commendatitiis. Nam mei, inquit, hospites sua sponte quæ iusta sunt faciunt, etiam si illis non scripsero. Apud bonos in bona causa superuacua est commendatio, quum ipsa res impetret quod precibus exoraretur. Plut. in Laconi. apoph.

Augusti Cæs.

Augustus filios suos nunquam populo commendauit, nisi cum hac exceptione: Si merebuntur. Honorem non autoritati, sed meritis tribui volens. Eras. lib. 4. apoph. ex Sueton.

Antonini Py.

Antoninus Pius rogatus cui filium commendaret, Vobis, in-

quit,si promeretur,& diis immortalibus. Fauorem noluit suæ autoritati tribui,sed filii meritis.Iulius Capitolinus.

De comœdiæ libertate.

Cratetis.

CRates Thebanus cum filium Pasiclem in meretricis domum perduxisset,dixit:Hoc tibi est patrium coniugium. Nam mœchi Tragici præmia referunt exilia ac cædes:Comici autem scortatores ex luxu & temulētia lucrifaciunt insaniam. Sensit homo ethnicus,quasi tragicam esse rem adulteriū:propterea quòd plerunque crūdelis sit eius exitus. Scortari autem esse comicum.scortatio enim non mortis damnatur supplicio: nihilominus tamen, qui depereunt in meretricem, in comœdiis inducuntur insanis similes. Factum hoc extat apud Laert. lib.6.cap.5.

Socratis.

Socrates quum in Aristophanis comœdia, cui titulus Nebulæ,multis & acerbis conuiciis proscinderetur,& adstantium quidam diceret,Non hæc iniquo fers animo Socrates?Non per Iouē,inquit,ægrè fero,si in theatro,perinde vt in magno conuiuio,salibus mordeor.Mos hic etiamnum durat apud quosdā Germanos,vt in celebribus cōuiuiis adhibeatur dicax aliquis, qui in conuiuas iaciat scommata : quibus commoueri, vehementer inciuile habetur.Eras.lib.3.apoph.

Xenocratis.

Xenocrates Chalcedonius à Bione dictis lacessitus,Nō sum, inquit,tibi responsurus.neque enim tragœdia,quum à comœdia taxatur,dignatur eam responso.Nota est veteris comœdiæ licentia,in qua multa scommata iaciuntur & in ipsos poetas, & fabularum personas:at tragœdia non dignatur vicissim humiles personas attingere.Laer.lib.4.cap.2.

Laconum.

Lacones comœdias & tragœdias non audiebant,vt nec seriò nec ioco quicquam audirent repugnans legibus. Leges enim prohibent stupra,incestum & adulteria:prohibent dolos, iniurias,furta,cæteráque flagitia:at in fabulis talia poetæ diis affingunt.Nec placuit illis quorundam excusatio,fabulas ad voluptatem fingi,non ad fidem veri.Voluptas ea corrumpit imbecillium animos.Hanc ob causam Archilochum poetam cum venisset in Lacedæmonem, eadem hora expulerunt, quòd intelle

tellexerant ab illo ſcriptum, ſatius eſſe abiicere arma quàm mori. Carmen ſic habet:

Scuto aliquis gaudet Saiorum, quod bene pulchrum
Deſerui nolens inter opaca rubi.
Ille quidem clypeus valeat, quoniam mihi poſthac
Illo haud deterior forſitan obueniet. Plutar. in Laco.

De compatientia.

Antonini Veri.

M. Antoninus Verus, Romanorum imperator, dicere ſolebat, inhumanum planè eſſe, humanis caſibus & calamitatibus non ingemiſcere. Innuens, eos ab hominum natura alieniſsimos eſſe, qui aliorum miſeriis non afficiuntur, ac inſtar lapidum in aduerſis amici rebus ſtant immoti. Capitolinus.

Anonymi.

Quidam deciderat in puteum profundum. eum quum vidiſſet quiſpiam, commiſerans hominem, dixit: Miſer, quomodo in puteum decidiſti? Tum ille, Quid refert, quomodo inciderim? hoc potius age, vt hinc poſsim educi. Refertur à diuo Aurelio Auguſtino.

De concordia.

Antiſthenis.

FRatrum inter ſe concordiam dixit Antiſthenes quouis muro firmius munimentum. Id dictum & ad ciuium concordiam accommodari poteſt. Laer. lib. 6. cap. 1.

Melanthi.

Quum Gorgias ſophiſta recitaret in Olympiacis ludis apud Græcos orationem de concordia, Melanthus quidam, Hic, inquit, de concordia totius Græciæ diſſerit, qui ſibi, vxori, & ancillæ, tribus duntaxat, vt concorditer viuant nondum perſuaſit. Eraſ. 6. apoph.

Pythonis Byzantij.

Pytho rhetor Byzantius, quum eſſet ſupra modum obeſo corpore, prodiſſétque in concionem ſuaſurus concordiam Byzantiis, ſeditione ciuili tumultuantibus, ſtatim populi riſus obortus eſt ex ipſo corporis habitu. At ille riſum vertit in rem ſeriam: Ridetis, inquit, ciues? Quum tale corpus habeam, vxorem habeo multo me obeſiorem, & tamen concordes quoduis grabbatulum capit ambos, diſcordes ne tota quidem domus.

Hoc prooemio vsus, ingressus est orationem. Erasmus lib. 6. apophtheg.

Leonis Byzantii.

Leo Byzantius sophista venit Athenas populo dissidiis tumultuanti concordiam suasurus: vbi prodisset in suggestum, corpore admodum pusillo, omnium risus obortus est. Ille fortuitam occasionem vertens in prooemium: Quid, inquit, ô viri Athenienses, si conspiceretis vxorem meam? quæ tam pusilla est vt vix pertingat ad genua mea. Ad hanc vocem quum maior etiam populi risus sublatus esset, subiecit, At nos tam pusil los, si quando dissidemus, vix ciuitas Byzantium capere potest. Ita fermè Plutarchus in præceptis politicis. Sed eandem fabulam multo aliter narrat Philostratus in Sophistis. Nempe quũ prodisset ad populum, dicturus de concordia, ipsa statim specie risum mouit populo, quòd obesus esset, ac ventre prægrandi. At ille nihil turbatus risu multitudinis, Quid, inquit, ridetis viri Athenienses: Vxor mihi est me multo obesior, & tamen cõcordes vnus capit lectulus, discordes ne tota quidem domus. Quod refert Philostratus, & probabilius est & festiuius.

Isæi sophistæ.

Lacedæmonii cum periclitarentur, ac de ciuitate mœnibus cingenda consultarent, Homericum carmen recitauit Isæus sophista:

Scutum hæsit scuto, galea galea, atque viro vir.

Et adiecit, Sic mihi state Lacedæmonii, & muris cincti sumus. Recitatur à Philostrato in Sophistis.

Archidami.

Archidamus à duobus inter se dissidẽtibus delectus arbiter, ambos duxit in lucum Mineruæ, cognomento Chalciœcæ sacrum: ibi exegit ab illis iusiurandum, vt starent arbitri iudicio. id vbi iurassent: Pronuncio, inquit, ne prius hunc locum exeatis, quàm quod inter vos est dissidii deponatur, & inuicem reconciliemini. Reperit vir ingeniosus, quo pacto fieret, vt nec ambos offenderet recusato arbitrio: nec alterum è duobus alienaret, si pro altero contra alterum tulisset sententiam. Apud Lacedæmonios autem nefas erat fallere, quicquid in Mineruæ templo promissum esset. Plutar. in Laco.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex, cum à quodam percontaretur, quam ob causam Sparta non mœnibus cingeretur? ostendit ci

dit ciues armatos & vnanimes: Hi, inquiens, sunt Spartæ ciuitatis mœnia. significans, Respubli. nullo munimento tutiores esse, quàm virtute ciuium consentientium. Plutar. in apoph. Lacon. Eras. lib. 1. apoph.

Eiusdem

Similiter cum alius quidam interrogasset hoc ipsum: Ciuitatem non saxis lignísve, sed pro vallis ac mœnibus, incolentiũ virtute muniri oportere, ait: quos si iungit concordia, nullus potest esse murus inexpugnabilior. Plut. in Lacon. apoph.

Callicratidæ.

Callicratidas classis præfectus, cum ad Cyrum regem mitteretur, vt pecunias belli exigeret, & ter à rege bibulo non admitteretur: discessit, iurauítque, apud comites, vt primùm Spartam rediisset, nihil non facturum, vt Græcos inter se conciliaret, quo barbaris fierent magis formidabiles, desinerént que illius regis viribus inter se pugnantes egere. Singularis profectò fuit prudentiæ vir, quòd perspexit, Græcos non alia magis ratione posse reddi barbaris formidabiles, quàm si depositis intestinis simultatibus, mutuam inter se concordiam sancirent. Plut. in Lacon. apoph.

Agesipolis,

Agesipolis Pausaniæ filius, cum Athenienses querimoniarum, quas cum ipso mutuas habebant, arbitram delegissent Megarensium ciuitatem, quæ controuersiam inter eos componeret: Turpe, inquit, si Megarenses melius norunt quid iustum sit, quam hi qui se Græcorum duces ac rectores præstitissent. Megarenses apud Græcos malè audiebant, de quibus iactatum est, quòd neque primi essent, neque secundi, neque tertii, neque quarti, neque vllo in numero: quum Athenienses pleræque Græciæ imperarent. Ab ipsis igitur quibus cum litem habebat, rex volebat finiri dissidium: simul declarans, & quam suæ fideret causæ, & quam aduersariis non diffideret: malens clarissimæ ciuitatis iudicio vinci, quam Megarensium arbitrio vincere. Plut. in Lacon. apoph.

Lycurgi.

Lycurgus Lacedæmoniorum legislator, cum agros inter ciues diuisisset, & post longum tempus ex peregrinatione venies, in agris Lacedæmoniorum fortè manipulorum aceruos in messe conspexisset ordine positos, ridens ad eos qui aderant, dixisse

dixiſſe fertur: Vt tota Lacedæmon videtur multorum eſſe fratrum, qui nuper inter ſe diuiſerunt hæreditatem. Bono principi nil iucundius erat, quàm ſuorum ciuium concordia. Plut. in Lacon. apoph.

Eiuſdem.

Idem Lacedæmoniorum rex, ad ciues ſuos qui ſcripſerant, quo pacto hoſtium impetum repellere poſſent: Si pauperes, ait, manſeritis, & contentiones mutuas deponetis. Complexus eſt autem vnico quaſi verbo, vir ſapientiſsimus, quid ciuitatibus exitium potiſsimùm pariat: immodicæ videlicet diuitiæ, ac omnis concordiæ neglectus. Bruſonius lib. 2. cap. 4.

Demetrij.

Demetrius, quum aliquando à venatione rediret, ad patrem legationē iam audientē, ſuccinctus vt erat telis, acceſsit, eumq; oſculatus conſedit: Hæc, inquiens, concordia regni noſtri tutiſſimum erit præſidium. Diſcedentibus itaque legatis, Renunciate, inquit Antigonus, ô viri talem amorem, animique pietatē, qualem vidiſtis. Bruſon. lib. 2. cap. 4.

Sciluri.

Scilurus octoginta liberos maſculos habens, quum eſſet moriturus, faſciculum iaculorum ſingulis porrexit, iuſsitq; rumpere. Id quum ſinguli recuſaſſent, eo quòd videretur impoſsibile, ipſe ſingula iacula exemit, atque ita facilè confregit omnia, filios admonens his verbis: Si concordes eritis, validi inuictiq; manebitis: contrà, ſi diſsidiis & ſeditiône diſtrahemini, imbecilles eritis, & expuguatu faciles. Non potuit Scytha magis Scythicè rem ob oculos pônere. Plutarchus in regum & imperatorum apoph. Stob. ſer. 82.

Themiſtoclis.

Quum Xerxes expugnatis Thermopylis crudeliter tractaſſet Aſtum, & hac fama perterriti claſsiarii cogitarent de repetenda domo, idque plerique ſuaderent: ſolus Themiſtocles obſtitit, dicens eos vniuerſos hoſtibus fore pares, diſperſos verò perituros. Ita Probus Aemylius.

Anonymi.

Chii aliquando cum grauiſsimo ſeditionis morbo laborantes, tumultum inter ſe excitarent: quidam inter illos homo natura ciuilis & pacis amans, ad eos qui omnes amicorum ſuorū aduerſarios ex vrbe volebant eiicere: Nequaquam, inquit, ſed cum victoriam obtinuerimus, relinquamus aliquos, ne procedente

dente tempore non habentes aduersarios, nobis ipsis bellum inferamus. Atque hoc dicto persuasit, vnitatem & cōcordiam in Repub, retinendam esse. Aelianus lib.14. de Varia historia.

Tyresij.

Scipio Africanus quum Numantinos sæpe victores iam fregisset, obsessosque tandem expugnasset: Tyresium principem Celticum rogauit, qua de causa Numantia aut prius inuicta, aut post euersa fuisset? respondit Tyresius, Concordia victoriā, discordia exitium præbuit. Bruson. lib.2. cap.4.

Mycipsæ.

Mycipsa apud Salustium, iamiam moriturus, filios suos paterno monet affectu, vt concordes sint, aureis semper literis scribendam sententiam addens: Concordia enim paruæ res crescunt, discordia autem maximæ dilabuntur. Salust.

Seueri imp.

Seuerus Romanorum imperator, in grauissimum morbum incidens, posteaquam vitæ suæ finem instare animaduertit, ad se vocauit Marcum Antoninum & Getam filios, à quibus quid vellet perconctatus: Facite, inquit, vt conueniat inter vos, locupletate milites, cæteros omnes contemnite. Sciebat enim, filios regni cupidissimos post mortem de successione disceptaturos: & nisi militum animos pecunia flecterent, penitus interituros esse. Dion Nicæus, & Xiphilinus in vita Seueri.

Iouiani imp.

Iouianus Romanorum imperator, cum solicitaretur vt responsum daret Macedonianis supplicantibus, Odi, respondit, omne contentionis genus: concordiam autem vnicè amplector & amo. Nicephorus Callistus lib.10. cap.40. Eccles. hist.

De confessione.

Lysandri.

LYsander in Samothracia oraculum petens, iussus est à sacerdote dicere, quid deterrimum in vita egisset. Ipse quoque sacerdotem rogauit, vtrum iussu suo, an deorum, facere oporteret? At illo dicente, deorum. Tu igitur, inquit, mihi concede, vt illis, si percontentur, dicam. Brusonius lib.2. cap.13. ex Plutarch. in Laconicis.

Antalcidæ.

Antalcidas interrogatus à sacrorum ministro, quibus rebus per omnem ætatem operam dedisset? Non opus est, inquit, vt

tibi

tibi hoc dicam:ſed ſi quid malè egi,Diis nequaquam incognitum eſt.Plut.in Lacon.

Laconis.

Sacerdos quidam Laconem initiaturus, rogabat in quibus ab ineunte ætate potiſsimũ peccaſſet? At ille. Hoc,inquit,Deos nequaquam latet. Verùm cum magis vrgeret reſponſum, Lacõ rogauit etiam,Num hoc ſacerdoti vel diis ipſis dicendum eſſet? Quum reſpondiſſet,Diis: Tu igitur ſecede parum,inquit,ne audias,Diis dicturus eram.Plut.in Lacon.

De coniugio & matrimonio.

Cratetis.

Hipparchia Metroclis ſoror adamauit Cratetem,apud parentes minitans ſe ſibi conſcituram necem,ni philoſopho nuberet. Ab hoc affectu quum nec parentum verbis,nec Cratetis adamati ſuaſu reuocari poſſet: Crates ſurgens,detracto pallio nudauit tergum gibbo deformatum: Ne quis circumueniatur,inquit,hic eſt ſponſus:& proiecto baculo & pera, Hæc, inquit,dos eſt.Super his delibera, neque enim mihi coniunx eſſe poterit, niſi cui placeat idem inſtitutũ. Quum accepiſſet conditionem puella,mox ſubſtrato pallio cum illa congreſſus eſt, parentibus adſtantibus.Itaque conſummatum eſt Cynicũ matrimonium.Laert.lib.6.cap.7.

Antiſthenis.

Quidam cenſebat ſapienti non eſſe ducendam vxorem, ſed Antiſthenes contrà,cenſebat ducendam eſſe:at non voluptatis, ſed liberorum gratiâ.Debetur hoc naturæ, & patriæ. Sed cum optima indole præditis congredietur,vt ex bonis naſcantur boni.Quin & amabit maritus vxorem,non vulgari more,ſed iudicio,is enim verè & conſtanter amat,qui iudicio amat. At ſapiens optimè diiudicabit,quæ ſint amore dignæ: aduerſus eos qui vxores ſe iactant habere pro matulis.Recitat Eraſ. Rot.li. 7.apoph.ex Laer.lib.6.cap.1.

Charilai.

Charilaus percontanti quamobrem Lacedæmonii virgines nudas producerent in publicum,vxores verò tectas: Quoniam, inquit,virginibus mariti ſunt inueniendi,vxores verò ſeruandæ iis qui eas nacti ſunt.Huc ſpectabat ea conſuetudo, vt nec puellis deeſſent mariti,nec contaminarentur matrimonia præter aliarum gentium conſuetudinem,vbi virgines videri nefas eſt,

est, vxores oculis hominum exponuntur. Plut.

Anonymi.

Ciues qui à nuptiis abhorrerent, cœlibesque viuere mallēt, à spectaculis quibus nudi pueri incedebant, arcebat Lycurgus, aliasque addebat ignominias: hac arte prouidens diligenter, vt ciues creandis liberis operam darent. Quum enim mos esset apud Lacedæmonios, vt iuniores senioribus multum honorem cultumque præstarent, hoc honoris ademit iis, qui coniugibus ductis nollent augere ciuium numerum. Vnde nec illud in Dercyllidam dictum reprehendit quisquam, quum tamē belli dux esset probatissimus. Cum enim aduenienti iuuenis quidam nō assurgeret, atque ille diceret, Non mihi assurgens cessisti? Nec tu, inquit, mihi cessurum genuisti. Tam procax iuuenis dictum in seniorem, eumque bellica laude celebrem, nunquam tulisset populus Spartanus, nisi pro pessimis ciuibus habuisset eos, qui sponte steriles esse statuissent, nec agnoscerent quid patriæ deberent. Nam rem propius intuentibus, non ita magnum discrimen est inter eum qui ciuem occidit, & qui ciuem Reipublicæ dare quum possit recusat. Plut. in Laconicis.

Lycurgi.

Lycurgus quum certum tempus præscripsisset quo puellæ nubere, iuuenes ducere deberent: interrogatus quur id statuendum putarit, Vt, inquit, soboles ex adultis perfectæque ætatis parentibus nata, valida sit & vegeta. Ex coitu præpropero non solùm læduntur corpora gignentium, verum etiam proles nascitur imbecilla. Tum qui ante tempus dant operam liberis, carent apud illos authoritate, quam ætas conciliat: rursus qui vergente iam ętate, nec fruūtur liberis suis, nec eos possunt ad perfectam institutionem perducere, morte senioq; præuenti. Plut. in Laconicis.

Leonidæ.

Leonidas Anaxandridæ filius, & Cleomenis frater, cum ad bellum contra Persas proficisceretur, Gorgoni vxori suæ interroganti quidnam mandare vellet? Nihil aliud quàm vt nubas, inquit, & bonos liberos parias. Quo dicterio primùm ostendit, in eo prælio se periturū: deinde suadet vxori ne vidua maneat, sed nubat, filios pariat. Plutarchus in Laconicis apoph.

Antianiræ.

Antianira Amazonum regina, demirantibus quòd nupsisset claudo, satis Cynicè respondit, ἄριστα χωλὸς οἰφεῖ, id est, claudus optimè

optimè virum agit, Sensit, maritum adhibendum non ad oculorum oblectamenta, sed ad vsum coniugii. Feruntur autem claudi salaciores esse cæteris, & ob id ad gignendam prolem magis accommodi. Eras. lib. 9. apoph.

Huc refer titulos de Vxore ducenda, & non ducenda, &c.

De coniugali amore.

Thesca.

THesca Dionysii soror, nupta Polyxeno, posteaquam maritus metu tyranni pro fugerat, & rex sororem accusaret, quòd conscia fugæ mariti non indicasset: Adeóne, inquit, Dionysi, me vilem abiectique animi fœminam iudicas, vt si sensissem illum moliri fugam, non me illi nauigationis & omnium fortunarum comitem additura fuerim? Eras. 5. apoph.

Pauli Aemylij.

Paulo Aemylio vxor erat Papyria, Masonis viri consularis filia, quam cum longo tempore domi habuisset, exque ea pulcherrimam sobolem sustulisset, inclytum illum ac maximum Scipionem Aemylianum, repudiauit: & amicis diuortium vehementer dissuadentibus, porrexit calceum, dicēs: Hic calceus nónne nouus est, nónne pulcher est? at nemo vestrûm nouit quà pedem meum torqueat. Repudiauit certas quasdam ob causas vxorem suam, quam tamen adeò amauit, vt diuortii causam dicere noluerit. Plutarchus in eius vita.

Catonis.

Hortensius à Catone petiit, vt Portiam filiam suam, Bibulo nuptam, sibi traderet in matrimonium, pollicēs se marito redditurum, simulátque ex ea prolem suscepisset. Id cum multis rationibus illi persuasisset, Cato respondit: se, quod ad ipsum attineret, libenter gratificaturum amico, verùm hoc non audere à Bibulo petere. Tum Hortensius nudans animum suum, petiit Martiam, ipsius Catonis vxorem. Iam enim sibi Cato ademerat mariti prætextum. Assensus est Cato, vt id fieret volente patre coniugis. Ipsoque Catone præsente facta sunt sponsalia. Eras. lib. 5. apoph.

Portiæ.

Bruti vxor Portia, Catonis filia, posteaquam sensit conspiratum de Cæsare interficiendo, ea nocte quæ præcessit diem in quo Cæsar occisus est, egresso cubiculum Bruto, cultellum ton-

sorium

ſorium velut vnguium reſecandorum gratia popoſcit, eóque quaſi fortè de manibus elapſo, ſeipſam grauiter vulnerauit. Mox Brutus clamore ancillarum in cubiculum reuocatus, obiurgare eam cœpit, quòd tonſoris præripuiſset officium. Hic illa clàm marito: Non hoc, inquit, temerè feci: nam experiri volui, ſi quod cõſtitutum eſt, parum ceſserit ex ſententia, quàm æquo animo me ferro ſim peremptura, Plut.

Iulij Cæſaris.

Iulius Cæſar Pompeiam vxorem, quòd ſiniſtra fama laboraret, quaſi cum Clodio rem habuiſset, repudiauit quidem. Cæterùm cum Clodius hoc nomine reus perageretur, Cęſar citatus teſtis, nihil mali de vxore dixit. At cum accuſator diceret, Cur igitur cum illa feciſti diuortium? Quoniam oportet, inquit, Cæſaris vxorem etiam à calumnia puram eſſe. Præter argutiam reſponſi, laudari poteſt & ciuilitas, ꝙ repudiatæ coniugis famæ pepercit. Plut. in Ro. apoph.

De coniugali pudicitia, conſule titulum de Pudicitia.

De coniugii moleſtiis.

Pitaci.

PItaci dictum eſt illud πολυθρύλλητον, Aequalem ducito: quum ipſe domi haberet opulentiorem, ac proinde moroſam & imperioſam. id latius explicat in Chiliadibus Eraſ.

Antiſthenis.

Antiſthenes adoleſcenti conſulenti, cuiuſmodi vxorem ducere expediret: Si formoſam duxeris, inquit, habebis communem: ſin deformem, habebis pœnam. Suaſit, ducendam eſſe vxorem, quæ nec faſtidium viro moueret, ob deformitatem: nec ob inſignem formam peteretur ab adulteris. Tribuit autem Gellius hoc dictum Bianti, ſed Laert. lib. 6. cap. 1. Antiſtheni.

Demonactis.

Demonax Epicteto cynico ſuadenti, vt vxore ducta, daret operam liberis: neque enim id indignum eſſe philoſopho: Da mihi, inquit, igitur vnam è filiabus tuis. Notans illum ineptè ſuadere alteri, quod ipſe non faceret. Eraſ. lib. 8. apoph.

Catonis.

Narratur illud Catonis dictum, Si ſine vxoribus mundus eſſe poſsit, vita noſtra non eſſet abſque diis. Senſit, feliſsimam hominum vitam fore, ſi datum eſſet à coniugio liberos viuere. Sed vt idem ait apud A. Gellium, cum illis incommodè viui-

m

tur, ſed ſine illis omnino non viuitur, vt meritò dici poſsit vxor neceſſarium malum. Eraſ. lib. 8. apoph.

Alphonſi.

Alphonſus Aragonum rex dicere ſolebat, ita demum matrimonium tranquillè, citráque querimonias exigi poſſe, ſi maritus ſurdus fiat, vxor cæca. innuens, opinor, fœmineum genus obnoxium eſſe zelotypiæ, atque hinc oriri rixas & querimonias: rurſum maritis permoleſtam eſſe vxorum garrulitatem: qua moleſtia cariturus ſit, ſi fiat ſurdus: nec illa vexabitur adulterii ſuſpicione, ſi careat oculis. Eraſ. lib. 8. apoph.

Vide titulum de vxore non ducenda.

De coniugio iterato.

Syri.

P. Syrus eum improbè Neptunum accuſare dicebat, qui ſemel ex naufragio liberatus, iterum mari ſe credit. Transfertur autem ad eum, qui ſecundam ducit vxorem. Bruſonius lib. 4. cap. 25.

Ciuiliæ.

Matri ſuæ præter ætatem nubere cupienti, Ciuilia inquit, O mater, iura violari poſſunt, naturæ ius nequaquam. Significans, contra naturam eſſe, ſi vetula, quæ iam parere non poteſt, nubat. At hodie nubunt ſeptuagenariæ. Plut. in Regum apoph. & Bruſonius lib. 4. cap. 1.

Anniæ.

Annia cùm ab amicis adhortaretur, vt poſt defunctum priorem maritum, alteri nuberet, cum ætas ſit & integra, & forma præſtantiſsima adhuc: quorum alterum prębere t ſpem prolis, alterum promitteret amorem mutuum: nullo, inquit, pacto hoc factura ſum. ſi enim bono viro nupſero, nolo poſthac timere ne amittam: ſin verò malo, quæ me caperet dementia, vt poſt optimum tantum admitterem? Recitat Eraſ. lib. 8. apoph.

Valeriæ.

Valeria Meſſalarum ſoror, cum à quodam rogaretur quam ob rem defuncto Seruio marito, nulli poſthac nubere vellet? Ideo, inquit, hoc facio, quia Seruius meus, licet aliis defunctus ſit, apud me viuit, viuétque ſemper. Eraſ. lib. 8. apoph.

Martiæ.

Martia Catonis filia minor interrogata, quam ob cauſam poſt mariti mortem, alio ſe copulare viro renueret? Reſpondit,

Quia

Quia non virum facile inuenero, qui me magis velit, quàm mea. Noluit probare castissima matrona, hoc cõiugium, quod mutuo careret amore. Quæ dotis enim causa nubit viro, concubinum verius quàm maritum habebit. Eras. 8. apoph.

Portia.

Portia minor, quum laudaretur apud eam mulier quædam vt bene morata, quæ tamen iterarat matrimonium: Felix, inquit, ac pudica matrona non nubit nisi semel. Non passa est. Illam inter bene moratas numerari, quæ citra necessitatem asciſceret alterum virum. Nam multas huc cogit egestas. Porrò coitus gratia nubere, est non verè pudicarum. Eóque dixit, Felix, excusans necessitatem. Eras. lib. 8. apoph.

Eiusdem.

Eadem cum diutius lugeret maritum, rogata quem esset habitura diem luctus vltimum: respondit, Quem & vitæ. Sic illa Ethnica, magno sanè cum dedecore plurimarum Christianarum, quæ viro nondum elato iam nupserunt. Idem.

Barbaræ Imperatricis.

Barbara, quæ Sigismundi Cæsaris vxor, & eo fatis functo vidua superstitit, cum sibi diceret aliquis, imitandum turturis exemplum, quæ mortuo marito, perpetuam castitatem seruaret: Si me, inquit, ratione carentes imitari volucres iubes, cur non columbas potius, passerésque proponis? Aen. Syl. de dictis Sigismundi & Friderici imp. Vide tit. de Secundis nuptiis.

Conscientia bona.

Chilonis.

CHilon iam grandæuus dicebat, se sibi nullius facti conscium esse, cuius pœniteret, vno excepto: quòd cum esset ascitus arbiter, vt inter duos amicos finiret controuersiam, nec quicquam vellet aduersus leges facere, persuasit alteri amico, vt ad alios deferret arbitrium. Hoc pacto & legem seruauit, & amicum. Hic scrupulus nõnihil mouebat senis animum, quòd perfectæ virtutis fuisset, nullo metu à regula legum deflectere: nec illius amicitiam magnifacere, qui ob sententiam secundum leges, non secundum ipsum datam, desineret amicus esse. Quid illa sanctius anima, qui per omnem vitam, quæ illa longa contigit, hoc tantum criminis admisit? Laertius.

Biantis.

Bias interrogatus, quænám res in vita metu careret? Bona conſcientia, reſpondit. Stobęus ſer. 22. Antonius in Meliſſa, par. 1, ſer. 66. Maximus ſer. 24.

Periandri.

Periander percontatus, quid in minimo eſſet maximum? Reſpondit, Bona mens in corpore humano. Stobæus ſermone 1. de Prudentia.

Eiuſdem.

Idem interrogatus, quid eſſet libertas? Recta conſcientia, dixit. Stobæus ſer. 22.

Socratis.

Socrates rogatus, quínam tranquillè viuerent? Illi, inquit, qui nullius abſurditatis ſibi conſcii ſunt. Stobæus ſer. 22. Antonius in Meliſſa, parte 2, ſer. 77.

Periclis.

Pericles moriturus hoc nomine ſibi gratulabatur, quòd ipſius cauſa nullus Athenienſium pullam veſtem induiſset: ſignificans, ſe nulli cauſam mortis fuiſse, neç vlli diem ab ipſo capitis dictum. Pullati ſunt, qui mortuum lugent: & olim capitis reum amici pullati pullatum comitabantur. Plutarchus in Græc. apoph.

Iſocratis.

Iſocrates dicebat, omnino non ſperandum eſſe, ſi quid turpe feceris, te latiturum. Quanuis enim lateas alios, tute tamen tibi malè conſcius eris. Stobæus ſer. 22.

Eiuſdem.

Idem dicebat, nihil celandum eſſe prorſus illorum, quæ quis poſsidet, aut facit, aut facturus eſt. Siquidem circa res latentes neceſſariò multum timoris & metus contingit, Stobæus ſermone 22.

Agidis.

Agis, vltimus huius nominis Lacedæmoniorum rex, cum ab Ephoro interrogaretur, num etiam pœniteret eorum quæ geſsiſset? impauidè reſpondit: Nequaquã pœnitet, cùm ſciam, me prudentiam cũ honeſtate ſemper coniunxiſse, nullam enim aliam ob cauſam nunc ad ſupplicium mortis ducor. Quo dicterio oſtendere voluit ſuam innocentiam, & benefacti conſcientiam, etiam in ipſa morte. Plut. in Lacon. apoph.

Eiuſdem.

Idem cum captus & condemnatus ab Ephoris, duceretur ad mortis

mortis supplicium, vidit quendam misericordia motum eius fortunam flere. cui ait: Noli flere propter me, quia præter ius & æquum ad dirum hoc supplicium ducor, meliórque sum iis qui ad mortem me damnarunt. Quo dicto ostendit, eos bene mori, & honestè, qui contra fas, & omne ius suppliciis afficiuntur. Plut. in Lacon. apoph.

Iulij Drusi.

Iulii Drusi ædes Publicolæ pluribus ex partibus patebant vicinorum prospectui. Hoc incommodum faber se quinque talentis correcturum pollicebatur, effecturúmque ne pars aliqua esset obnoxia prospectui. Tum Drusus: Decem, inquit, dabo, si talem reddas domum meam, vt vndiquaque pateat omnium oculis, quò non vicini tantùm, sed omnes ciues perspicere posint, quomodo domi meæ viuatur. Eras. lib. 6. apoph.

Pertinacis imperat.

Pertinax Romanorum imperator ab amicis admonitus, vt prætorianorum militum insidias effugeret, qui iam conabantur imperatorem de vita tollere: Respondit, se nequaquam malè sibi conscium esse: ideóque non opus esse, vt contra imperatoriam maiestatem, atque anteactam vitam, latebris aut fuga consulat vitæ suæ. Herodianus lib. 2.

Virginij.

Cluuius historiographus sic affatus est Virginium, cuius res gestas attigerat: Scis Virgini, quæ fides historiæ debeatur. Proinde si quid in historiis meis aliter legis ac velles, rogo ignoscas. Ad hæc Virginius: At ô Cluui, túne ignoras ideo me fecisse quod feci, vt esset liberum vobis scribere quæ libuisset? Vox excelsi animi testis, & rectè factorum conscientia contenti. Erasmus lib. 8. apoph.

De conscientia mala.

Chilonis.

CHilon Lacedæmonius sæpenumero in ore habebat, damnum turpi lucro semper præferendum esse. Illud enim semel dolere, hoc semper. Res amissa exiguo tempore dolet, sceleris autem conscientia semper cruciat animum. Laertius lib. 1. cap. 4.

Bionis.

Bion Boryſthenites frequenter dicere solebat, Impietatem malam esse contubernalem fiduciæ, & adiecit versiculum Euripidis.

Seruum facit, quamuis feroculum virum.

Sensit vir sapientissimus, ibi libertatem non habere locum, vbi mala & inquieta sit conscientia: nec eum hominem frui animi tranquillitate, qui scit sibi iratum & infensum esse numen diuinum. Laer. lib. 4. cap. 7.

Diogenis.

Diogenes Cynicus neminem à timiditate liberum & reuera animosum esse dicebat, quàm illum, qui nullius mali sibi conscius esset. Stob. sermo. 22.

Pythagoræ.

Pythagoras neminem tam audacem esse dicebat, quem mala conscientia non faciat timidissimum. Non quiescit enim animus malè conscius, sed ab omni etiam vento abhorret. Stobæus serm. 22.

Eiusdem.

Idem dicere solebat, virum iniquum plus mali pati, afflictũ conscientia, quàm eum qui corpore castigatur & cæditur: multo quippe grauiores sunt animi malesani, quàm corporis morbi. Stob. sermo. 22.

Anonymi.

Pythagoricus quidam philosophus coëmens sibi à sutore calceos, non promptam habens pecuniam, orat vt in crastinum expectet diem: quò cum venisset, satisfacturus, audit sutorem iamiam defunctum esse. Non faciens igitur mentionem pecuniæ, numos non inuita manu domum, gratulabundus de facto iam lucro, retulit. Verùm cum sceleris conscientia subinde torqueretur, arrepta pecunia ad sutoris tabernam regreditur, & pecuniam in sutoris domum proiiciens, ait: Tibi viuit, aliis qui defunctus est. ac sic animum à conscientia facti liberauit. Recitat Eras. lib. 6. apoph.

De consilio bono.

Laconum.

LAcones si quando stratagemate, hoc est, callido consilio superassent hostem, Marti bouem immolabant: sin aperto prælio, gallum. hoc pacto consuefacientes belli duces, vt non solùm fortes essent ad prælium, verùm etiam callidis consiliis aduersus hostem instructi. Præclarius enim existimabant, hostem ingenio citra sanguinem deiicere, quàm pugna plerũque vtrinque cruenta. Plut. in Lacon.

Aut

Antigoni.

Antigonus Zenone defuncto, quem vnum ex philoſophis maximè ſuſpiciebat, dicere ſolebat, geſtorum ſuorum theatrũ eſſe ſublatum, quòd ad illius viri iudicium potiſsimùm componeret ſuas actiones, quem vnum pro multis hominum milibus habebat. Plut. in regum apoph.

Scipionis.

Qui Scipionis gloriæ inuidebant, dicere ſolebant, illum eſſe ẽgregiorum facinorum hiſtrionem, Lęlium verò collegam illius geſtorem. Alludẽtes huc, quòd alius eſt actor fabulæ, alius autor. Sentiebant, Scipionem præclaras res gerere, ſed Lęlii conſiliis. Eraſ. lib. 6. apoph.

Paſsieni.

Paſsienus Criſpus, Neronis Romanorum imperatoris vitricus, dicere ſolebat, ſe quorundam hominum iudicium malle, quàm beneficium: & aliorum beneficium libentius admittere, quàm iudicium. Voluit autem demonſtrare, ſe bonorum virorum iudicio ſtare malle, quam malorum beneficio. Seneca, & Cuſpinianus in Conſulibus.

Antonini pii.

Antoninus Pius ſolitus eſt agere nec in bellicis negociis, nec in ciuilibus, de quo non prius conferret cum grauibus viris: dicens, Aequius eſt, vt ego tot taliúmque amicorum conſilium ſequar, quàm vt tot taléſque amici meam vnius ſequantur voluntatem. Multum abhorrens à quorundam ingenio, qui conſulto pileo ſuo, dicunt: Vos ſedulò cõſulitis, ſed aliud mihi ſuadet pileum meum. Iulius Capitol.

Euripidis.

Euripidis dictum memorabile celebratur: Vnicum cõſilium rectum magnam militum manum vincere. Quo prudenter admonuit, non perinde referre, quam numeroſum educas exercitum, ſed quantum belli rectores polleant conſilio. In bello ſiquidem plus habet momenti prudens conſilium, & ſolertia, quàm vires conſilii expertes. Eraſ. lib. 8. apoph.

De conſilio ſecreto.

Antigoni regis.

Antigonus Macedoniæ rex filio Philippo multis præſentibus percontanti, ac dicenti, Quando caſtra mouebimus? Quid, inquit? num metuis, ne ſolus tubam non audias? Notans

adolescentis imperitiam, qui hoc patrem multis præsentibus interrogaret, quum in bello celanda sint principum consilia: sed quoties castra mouenda sunt, omnibus tuba dat signum. Plutar. in apoph. regum & Impp. Cæl. Rhod. lib. 13. cap. 5.

Metelli Macedonici.

Simile ferè dicterium legimus Metelli Macedonici, qui cum omnia proprio & subito consilio ageret, amico cuidam roganti, quidnam acturus esset? Tunicam, inquit, meam exuerem, si eam consilium meum scire existimarem. Plin. cap. 61. de Viris illust.

Vide titulos, de Silentio, Secretis non effutiendis, & Taciturnitate.

De consilio præcipitato.

Chilonis.

Fertur hoc Chilonis nomine, In via non properandum. Ex incessu colligitur animus: præceps arguit præcipitem, nimium lentus ignauum. Decet autem in publico compositis esse moribus. Fortasse deterruit à præcipiti consilio. Laer.

Phocionis.

Athenienses cum aduersus Alexādrum feliciter pugnassent, ac diis iam gratias agerent, rogatus Phocion, an hæc ita gesta nollet? Hæc quidem, inquit, gesta vellem, sed illa decreta. Sentiens, etiam inconsulta consilia nonnunquam feliciter cedere. id quoties accidit, gratulandum quidem esse reipubl. non tamen ideo non semper vtendum optimis consiliis. Fortasis & illud sensit Phocion, non esse protinus fidendum primis successibus, sed totius negocii euentum declaraturum, quale fuisset ipsius consilium. Plut. in Græcor. apoph.

Eiusdem.

Rumor incerto autore obortus erat de morte Alexandri, móxque rhetores prosilierunt, hortantes, ne contarentur, sed ilicò bellum susciperent. Phocion expectare iussit, donec certius aliquid cognosceretur. Nam si, inquit, hodie mortuus est, & cras & perendie mortuus erit. Grauiter oratorum præcipitē temeritatem coercuit. Ibidem.

Artabani.

Artabanus Xerxi expeditionem in Græciam paranti, ait: Iterum atq; iterum, dum tibi videbitur, re apud teipsum probè considerata, edicito quod optimum arbitraberis. Bene enim

& præ

& præmeditatè consultare, comperio maximum esse lucrum. Nam etsi quid è contrario euenturum est, nihilo tamen minus bene consultum est: superauítque fortuna consilium. Bruson. lib.2.cap.15.

Democriti Aetoli.

Democritus Aetolorum prætor apud Liuium, nullam rem esse tam inimicam consiliis dicebat, quàm celeritatem. Præcipitata enim consilia si in transuersum agantur, nulla reuocari pœnitentia possunt in melius. Brus.lib.2.cap.15.

Iulij Cæsaris.

Iulius Cæsar ea facinora plurimũ probare solitus erat, quæ sine longo consilio & consultatione prolixa gererentur, Plutar. in Romanorum apoph.

Augusti Cæs.

Octauius Cæsar Augustus dicebat, se Romanis eum imperii successorem relicturum, qui nunquam eadem de rebus consultasset. de Tiberio loquens, quem consiliis plurimum valuisse præsentibus ferunt. Dictum Cæsaris leges apud Plutarch. in Rom.apoph.

De consilio senili.

Agesilai.

CVm vita defunctus esset Lysander, Agesilaus numerosam sodalitatem aggregatam comperit, quam ille ex Asia domum reuersus, statim aduersus Agesilaum instituerat. id indignè ferens Agesilaus, destinabat omnibus palàm facere, cuiusmodi ciuis fuisset Lysander dum viueret, ac perlecta quadam oratione, quam Lysander in libro descriptam reliquerat, compositam quidem à Creonte Halicarnasseo, sed in hoc vt hanc Lysander edisceret, atque apud popularem multitudinem recitaret (tractabat autem oratio de nouandis rebus, déque mutando reipub. statu) hanc, quoniam arguebat Lysandrum fuisse ciuem perniciosum, ac seditionis auidum, Agesilaus voluit euulgare. Cæterùm vbi senex quidam Ephorus orationem perlegisset, metuens dictionis grauitatem ac vehementiam, ne lecta alios quoque multos ad rerum nouarum studium excitaret: consuluit Agesilao, ne Lysandrum sepultum refoderet, sed orationem premeret. Senis consilio paruit, & à cœptis conquieuit Agesilaus: doctus non solùm obtemperare publicis legibus ac magistratui, verumetiam priuato senioris consilio. Vir ex-

celsi animi, plus apud se valere voluit publicam vtilitatem, quàm priuatum odium, simulque perspexit, indecorum esse, simultatem exercere cum sepulto. Hac moderatione vsus est aduersus manifestum inimicum. Plut.

Pauli Aemylij.

Paulus Aemylius sæpenumero dicebat, imperatorem, si minus ætate, certè moribus senem esse oportere: sentiens, non esse præcipitanda consilia, quod solent iuuenes, sed moribus vtendum senilibus. Eras.

Sertorij.

Sertorius, cum Pompeii milites variè dispulsos superasset multis occisis, audisétque aduentare Metellum cum aliis copiis, diremit prælium, reuocatísque suis dixit: Ego puerũ hunc, nisi superuenisset anus illa, verberibus castigatum, domum remisissem. Pompeium pueri nomine signans, Metellum vetulum anus. Plutarch. in Sertorio.

De consilio bono, sed contempto.

Phocionis.

Athenienses, cum inuito Phocione bellum cum Antipatro suscepissent, eúmque Athenas irruentem audissent, Phocioni detulerunt vt pacem cum Antipatro expostulet. At Phocion: Tunc, ait, quum ociosis vobis consulebam, si mihi creditum esset, haud nunc profectò tumultuantes consuleretis, cui potissimùm vos vestráque credere debeatis. Bruson. lib. 2. cap. 33.

Scipionis Africani.

Scipio Africanus turpe esse aiebat, in re militari dicere, Non putabam. Videlicet quia explorato & excusso consilio, quæ ferro aguntur, administrari oportere arbitrabatur summa ratione. Valer. Max. lib. 7. cap. 2.

De consilio bono, sed parum honesto.

Demosthenis.

Demosthenes summus orator, Atheniensibus flagitantibus vt consuleret, obstitit, dicens: οὐ συντέταγμαι: id est, Non sum coactus in ordinem. Significans, se non seruire populi affectibus, sed suo arbitratu facere quod faciendum iudicasset. Eras. 4. apoph.

Eiusdem

Eiusdem.

Populus Atheniensium à Demosthene flagitabat, vt quendã accusaret: id cum recusaret, cœpit populus in illum, vt solet, vociferari. Tum surgens: Vos me, viri Athenienses, consultorem habetis vel inuiti: calumniatorem autem non habebitis, etiam si velitis. Plut.

Themistoclis.

Themistocles in concione dixit, se reperisse consilium, quod summopere pertineret ad dignitatem Atheniẽsium: sed id eius esse generis, vt proferri non expediret, populus censuit, vt vni Aristidi indicaret: si is probaret, probaturos omnes. Quum igitur Themistocles indicasset Aristidi, se de incendenda Græcarũ nauali statione cogitare (sic enim fore, vt Athenienses toti Græciæ dominarentur) Aristides ad populum prodiens, dixit: Themistoclis consilio nihil esse vtilius, sed eodem nihil inhonestius. Hac audita voce, populus vetuit, ne super ea re in posterũ verba faceret Themistocles. Hic certè populus quiddam philosophicum præstitit, repudians vtilitatem cum turpitudine coniunctam: simulque declarauit, quanta sit spectatæ virtutis autoritas, qui non dubitarit Reipub. fortunam vnius iudicio committere. Plut. in Aristide.

Liuij Salinatoris.

C. Liuius Salinator, insignis bellator, in concilio primus rogatus sententiam, neminem fidelius dare posse consilium dixit, quam eum qui id alteri suaderet, quod ipse, si in eodem loco esset, facturus fuerit. Liuius lib. 7. Dec. 4.

De consilio in melius mutato.

Diogenis.

Diogenes probabat eos qui vxores ducturi, non ducerent: qui nauigaturi, non nauigarent: qui pueros alturi, non alerent: qui ad remp. accessuri, non accederent: qui se ad conuiuendum præpotentibus componerent, nec tamen accederent. significans, ab his omnibus abstinendum: eoque prudentes videri, qui ad ea solicitati, tempestiuè vertissent sententiam: quòd semel aggressis, non sit integrum mutare consilium, etiam si pœniteat instituti. Qui duxit vxorem, iam sui iuris non est: qui se mari commisit, ventorum arbitrio feratur oportet: qui semel accessit ad remp. scenæ seruiat oportet: & vt cupiat, tutum non est ad priuatam redire vitam. Laer. lib. 6.

Agidis.

Agidis.

Suprà de Conſcientia bona.

Anonymi.

Cum improbus quidam ſententiam apud Spartanos dixiſſet optimam, ipſam quidem ſententiam approbarunt: ſed eo qui dixerat amoto, alteri cuidam inculpatis moribus eandem ſententiam tribuerunt. Adeò in repub. nihil honoris habendū putarunt his, qui flagitioſe viuerent: autorem mutarunt, ne eſſet dedecori reipublicæ: conſilium non reiecerunt, ne ob priuatam ignominiam, publicam vtilitatem neglexiſſe viderentur. Meminit huius & A. Gellius.

De conſilio malo, ac conſultori peſsimo.

Lycurgi.

Rogatus aliquando Lycurgus, quam ob rem vetuiſſet frequenter aduerſus eoſdem expeditiones agere: Ne, inquit, dum crebrò ſeſe defendunt, bellandi peritiam vſu colligant. Vnde & Ageſilaus grauiter accuſatus eſt, quòd crebris in Bœotiam expeditionibus ac bellis, Thebanos Lacedæmoniorū hoſtes ad repugnandum induxiſſet. Nam cum Antalcidas vidiſſet illum ſaucium, exprobrauit quòd Thebanos præliandi artem docuiſſet, quum ante nec ſcirent bellare, nec vellent. Præclarā, inquit, doctrinæ tuæ mercedem habes, qui Thebanos nec animatos ad bellandum, nec exercitatos, vel inuitos conſueſeceris, docuerisque bellum gerere. Hoc ſtratagema latius etiam patet, videlicet ne ſæpius cum iiſdem litigemus aut cōtendamus, ne tandem aſſueti vel contemnant nos, vel ſuperent. Plutarch. in Lacon.

Antalcidæ.

Ageſilaus, cum aſsiduè belligeraretur aduerſus Thebanos, ac in prælio quodam vulnus accepiſſet, Antalcidas, vt fertur: ait: Præclara doctrinæ tuæ præmia recipis à Thebanis Ageſilae: quos quum nec vellent bellare, nec ſcirent, bellare docueris. Nam aiunt, reuera Thebanos crebris Lacedæmoniorum aduerſus ipſos expeditionibus multo bellicoſiores eſſe factos, quam antea fuerant. Eoque Lycurgus ille priſcus legum conditor, in legibus quæ vocantur Rhetræ, veluti dicas oracula a diis profecta, vetuit, ſæpius eoſdem bello laceſsi, ne hoſtes vſu bellare diſcerent. Plutar. in apoph. & Bruſon. lib. 2. cap. 23. qui pro Antalcida Androclidam legit.

De

De consiliariis regum ac principum.

Homulij.

HOmulius, senator Romanus, optare solebat potius malũ principem, qui bonos haberet consiliarios ac amicos: quã bonum, qui malos haberet, quibus rerum administrationem cõmitteret. Putabat enim facilius fore, vt à multis bonis vnus malus ad saniora duceretur, quàm ab vno bono multi a malitia auerterentur. Fulgosus lib. 7. cap. 2.

Eiusdem.

Idem cum à Traiano Romanorum imperatore audiuisset, Domitianum pessimum fuisse imperatorem, amicos tamen optimos habuisse: atque illum magis odio fuisse, qui Rempublicam peioris vitæ hominibus commendasset: dixisse fertur, Melius erat vnum malum pati, quàm multos. Multi enim mali nõ possunt ab vno, quamuis bono, vlla ratione superari. Aelius Lamprid. in Alexandro.

Marij Maximi.

Marius Maximus meliorem esse rempub. & propè tutiorem referebat, in qua princeps malus esset, quàm in qua amici principis praui existerent. Quandoquidem vnus malus posit à pluribus bonis corrigi, multi autem ab vno nequaquam. Cuspinianus in Consulibus.

Friderici Cæsaris.

Fridericus Romanorum imperator, quum consiliarios suos in curiam vocasset: Vtinam, inquit, consiliarii mei in palatii vestibulo duas res deponerent, Sic enim & ipsi rectè consulerent, & mihi etiam inter consilia diiudicare facillimum esset. Interrogatus autem, quæ nam res illæ essent? Simulatio, & dissimulatio, respondit. Docuit autem, principes commodis publicis rectè consulere posse, propter consiliariorum priuatos affectus. Aeneas Syluius libro 3. commentariorum de rebus gestis Alphonsi regis.

Eiusdem.

Ladislaum Hungariæ ac Bohemiæ regem adhuc puerum, cum Fridericus Romanorum imperator constantissimus educaret, sanguine sibi coniunctum, non defuerunt ex consiliariis, qui puerum clàm perdendum Cæsari persuaderent, cuius mors opes maximas, plurimaque regna allatura esset. At Imperator: Quî fit (inquit) quòd me diuitem potius quàm piũ erga meos esse

esse cupitis? Ego sanè diuitias non ita amo, vt impiis consiliis persuasus, propter eas indignum facinus perpetrare velim. Quo dicto docere voluit, consilium pessimum, cumque crudelitate coniunctum, à principibus reiiciendum esse: nihilque consiliariorum persuasione faciundum, quod principis maiestatem lædere, eiusque nomen bonamque famam obscurare apud subditos possit. Aeneas Syl. lib. 3. comment. de rebus gestis Alphonsi.

Sigismundi imp.

Suprà tit. de Clementia.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex, cum senex quidam & naturâ & ætate audacior, & ex patrum numero, eum argueret, quòd contra patrum ferè omnes sententias bellum capesseret: respondit, Regum consiliarios vt reges esse, aut regum animos habere oportere. Plurima enim interdum consiliariis & priuatis conuenire, quæ regem non decerent. Sic pecuniam cupere Parmenioni licuit, Alexandro verò non licuit. Anton. Panor. libr. 1. de rebus Alphon. & Aen. Syluius de eius dictis.

Eiusdem.

Idem interrogatus, quibus consiliariis maximè delectaretur? Libris, respondit: à quibus sine metu, sine gratia, quæ nosse cuperet, fideliter audiret. Panorm. libro 3. de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem.

Præterea perabsurdum sibi videri dicebat, reges ab aliis regi, & duces ab aliis duci. Notauit autem principes & magnates, qui quum imperii & principatus titulos sibi vendicent, alieno tamen consilio regantur, etiam nolentes, quo fit, vt sæpenumero cum magno reipub. incommodo alienis oculis videant, alienis auribus audiant, alienis linguis loquantur. Et sic nihil minus sunt quàm imperatores, qui à consiliariorum arbitrio ita pendent, vt planè horum sint mancipia. Panorm. lib. 2. de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem.

Cathalanis optimum factu fore censentibus, si Alphonso Aragonum regi adhuc adolescentulo septem viri ad gubernandas respublicas adiungerentur, qui Deum timerent, iustitiam colerent, cupiditates tenerent sub freno, neque donis, neq; muneribus tangerentur: Alphonsum laudasse consilium, atque ita respondisse ferunt: Si horum non dico septem, sed vnum tãtum

dedci i

dederitis, continuò illi & regimen & regnum ipse facile concesſero. Pulchrè autem innuit, paucos bonos regum esse consiliarios. Ibidem.

De consolatione.

Diogenis.

DIogenes cum Antisthenem morbo decumbentem inuiseret, dixit: Nunquid amico est opus? Significans, in rebus afflictis potissimùm fidis amicis vtendum, qui vel re opitulentur, vel consolando molestiam mitigent. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Idem dicere solitus est, sæpius in vita parandum λόγον ἢ βρόχον, id est, sermonem quàm laqueum. Qui desponderunt animum, ad laqueum confugiunt: cum ad consolatorium sermonem potius sit confugiendum, nam animo ægrotanti medicus est oratio, nec absurdus fuerit sensus, si λόγον accipias pro ratione. Laert. lib. 6.

Demetrij Phalerei.

Demetrius Phalereus quum apud Thebanos exul inglorius & humilis viueret, & intellexisset, Cratem philosophum se visendi gratia aduentasse, ad se vocauit. quem vt de fortiter & moderatè ferendo exilio disputantem audiuisset: Malè sit, inquit, omnibus negociis & occupationibus, per quas hactenus talem virum non licuit cognoscere. Ostendit hoc dicto, multū ægritudinis ex philosophi disputatione ablatum esse. Laer. ib. 5. cap. 5.

De constantia.

Zenonis.

ZEno philosophus dicere solebat, facilius esse vtrem inflatum mergere, quàm quemuis probum virum inuitum ad aliquid agendum cogere. Nam inuictus animus rationis rectæ placitis confirmatus, cedit nemini. Philo Iudæus lib. Quòd omnis probus liber.

Anaxarchi.

Anaxarchus philosophus cum à Nicocreonte Cypri tyranno in saxo concauo tunderetur, philosophus animo infractus: Tunde tunde Anaxarchi vasculum (ait) Anaxarchi cōstātiam non teris. Bruson. lib. 2. cap. 2.

Xantip

Xantippæ Socraticæ.

Xantippe de Socrate marito prædicare solebat, quòd semper vidisset illum eodem vultu reuertentem domum, quo exierat. Argumentum verè constantis animi: cum alii domo egressi, si quid accidit triste, redeant turbidi: si quid læti, gestientes. Eras. lib. 8. apoph.

Philoxeni.

Philoxenus poeta cum iunioris Dionysii tyranni poemata, vtpote indocta, stomacharetur, in lapidicinas detrusus est: sed inde amicorum precibus reuocatus, vbi demum Dionysium sua carmina recitantem audiuit, surrexit. & rogatus à Dionysio, quid ita fecisset? constantissimè respondit: Satius suauiusq; esse in lapidicinis vitã agere, quàm eius audire poemata. Brus. lib. 2. cap. 1. Aristophanes in commentario Pluti.

Theodori philosophi.

Theodorus Macedo philosophus nobilissimus, Lysimacho Macedoni mortem crudelissimam minitanti, respondisse fertur: Minitare hæc purpuratis tuis: Theodori quidem nihil interest, humíne, an sublimè in cruce putrescat. Cicero lib. 1. Tuscul. quæstion. Brusonius lib. 2. cap. 1.

Aristidis.

Aristides cum se vnam è filiabus Dionysio superiori matrimonio copulasse indoleret, dixissetque, se potius mortem filiæ imprecari, quàm à tyranno eam detineri: re intellecta Dionysius, illum morti destinat. Sed interrogatus ab illo, num de filiæ collocatione, quemadmodum prius, ita nunc sentiat? Respondit, rerum se gestarum mœstitia affici quidem, dictorum autẽ nulla pœnitentia detineri. Bruſ. lib. 2. cap. 1.

Pelopidæ.

Pelopidas ab Alexandro Phæreo captus, regi nunciauit, absurdum esse, miseros ciues (Phæreos autem intelligebat) insontes occidi quotidie, sibi autem soli parci: quem etsi seruet, cognoscat vlturum. Admirans igitur Alexander constantiam capti, Quid, inquit, mortem accelerat Pelopidas? Tu autem diis inuſſus, inquit ille, perquam celeriter optes. Bruson. lib. 2. cap. 1.

Agesilai.

Agis rex Lacedæmoniorum, quum in carcere rogaretur ab Ephoro, num pœniteret eorum quæ gessisset, impauidè respondit: Se nulla tangi pœnitentia consilii, cum prudentia honestoque

nestóque coniuncti: tametsi non ignoraret, se mortem præmii loco relaturum: sciens ipsam virtutem abundè magnum esse sui præmium, quicunque sequatur euentus. Plut. & Bruson. 2. 1.

Eiusdem.

Agesilaus, hortante quodam ac dicente, vt sibi propter incertam fortunam parceret: At ego, inquit, meipsum sic assuefacio, vt in nulla mutatione quæram mutationem. Est autem constantissimi & infracti animi, non secus in aduersa quàm prospera fortuna moueri. Bruso. lib. 2. cap. 1.

Eiusdem.

Eundem quum quidam admoneret, vt aliquid de vitæ rigore remitteret, cum tempus interdum exigeret aliam viuendi rationem. At ego, inquit, me consuefacio, vt quæcunque inciderit fortunæ mutatio, ne quæram ipse mutationem. Mira animi constantia, qui nec in austeriore vita delicias requireret, nec inter delicias agens ab illis corrumpi posset. Plut. in apo. Laco. & Eras. lib. 1. apoph.

Eteoclis.

Antipater quum à Lacedæmoniis obsides quinquaginta peteret, Eteocles Ephorus, vir omnium constantissimus, respondit, se pueros quidem non daturum, ne paterna priuati educatione, malis moribus imbuerentur, qua carentes, ne ciues quidem essent: sed senes mulierésque, duplo, si velit, plures daturum. Ille verò cum multo grauius, nisi obsides acciperet, minitaretur, respondit Eteocles: Non curamus minas. nam si grauiora morte nobis imperites, facilius moriemur. Brusonius libri 2. cap. 1.

Manlij.

Manlius cum oblatum à Quiritibus consulatum aduersæ oculorum valetudinis excusatione denegaret, instantibus cunctis, immobili animo ac vultu: Alium (inquit) Quirites quærite, ad quem hunc transferatis honorem: nam nec ego vestros mores ferre possum, nec vos meum imperium perpeti poteritis. Liu. lib. 6. Dec. 1. Valer. Maxi. lib. 6. cap. 4. Bruso. lib. 2. cap. 1. Plinius Iunior de Viris illustribus cap. 28.

Cyaniensium.

Decius Brutus, Marci Bruti patruelis, quum contra Antonium in Hispaniam exercitum duxisset, totámque Lusitaniam subegisset, excepta Cyania vrbe, quæ magna constantia arma retinebat, redemptionem tentauit. Sed ciues vrbis omnes

vno ore Bruti legatis constantissimè responderunt, se à parentibus ferrum bellicáque instrumenta accepisse, quibus vrbem tuerentur: non aurum, vel quicquam aliud, quo libertatem ab aliis emerent. Bruson. lib. 2. cap. 1.

Catonis.

Quum deploratis rebus amici hortarentur Catonem, vt ad Cæsaris clementiam confugeret: respondit, Victorum esse, & eorum qui deliquissent, supplicare: Catonem nec victum nec captum esse, qui se per omnem vitam inuictum præstitisset, ac Cæsarem honestate iustitiáque longè superasset. Cæsarem potius victum captúmque esse, qui bellum, quod diu negasset se moliri aduersus patriam, nunc id egisse conuictus esset. Proinde pro se Cæsarem orarent qui vellent, pro Catone neminem orare debere. Plut. in Catone.

Catonis iunioris.

Cato iunior, quũ in domo Drusi auunculi, tribuni tunc plebis, educaretur, ad eúmque Drusum Latini de ciuitate impetranda conuenissent: à Q. Popedio Latinorum principe rogatus, vt socios apud auunculum adiuuaret: constanti vultu, Non facturum se, respondit. Iterum deinde sæpiúsque interpellatus, in proposito, vultu eodem, perstitit. Tunc Popedius, in excelsam ædium partem eleuatum, abiecturum se eum inde, ni precibus obtemperaret, minatus est. Nec hac re Cato puer ab incœpto moueri potuit. Expressa est igitur illa vox hominum: Gratulemur Latini nobis hunc esse tam paruum, quo senatore, ne sperare quidem ciuitatem licuisset. Plut. in Catone: vbi Pompeium Sylonem, non Popedium (vitio fortassis typographi) vocat. Bruson. lib. 2. cap. 1.

Mauij.

C. Mæuius Augusti centurio captus, & ad Antonium perductus, quum interrogaretur, Quid de se statui iuberet? Iugulari me, inquit, iube: quia non salutis beneficio, nec mortis supplicio adduci possum, vt aut Cæsaris miles esse desinam, aut tuus esse incipiam. Bruso. lib. 2. cap. 1.

T. Vespasiani.

T. Vespasianus cum deprehendisset eos qui in ipsum conspirauerant, deduxit illos in spectaculum, atque inter illos medius consedit: ac petitis de industria mirmillonum gladiis, velut exploraturus aciem, vnum vni, & alterum alteri commisit, tanquam prouocans ad id quod moliebantur. Verùm his perculsis:

culsis: Videtísne (inquit) principatum fato dari, frustráque tentari facinus potiundi spe? Eras. lib. 8. apoph.

Alexandri Seueri.

Suprà titu. de Aulica vita.

Ludouici Bauari.

Ludouicum seniorem Bauarię ducem, Stephani ducis filium, quum captium haberet Albertus Marchio Brandenburgensis, non pauca ab eo petiit. quæ cum ille negasset, tradere eum in manus duri & inimicissimi sibi principis minabatur. Tum Ludouicus: Quæ poteris ex me, inquit, libero impetrare, eadem modò ex capto petito: Si quid amplius voles, corpus meum in tua potestate, animum mihi, non tibi obnoxium inuenies. Aeneas Syluius lib. 3. commentariorum in res gestas Alphonsi.

Huc refert titulum de perseuerantia.

De constantia in re turpi.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex, cum audisset maleficum quendam hominem, ac scelerosum, summa constantia se omnibus tormentis opposuisse, ac forti animo dolorem omnẽ pertulisse: Quàm miser, inquit, homo est, qui constantiam in res tam flagitiosas ac turpes collocat? Dolebat egregio duci, tantum animi robur ac naturæ vim in re turpi consumptam esse: quam si ad res honestas tulisset, magno vsui poterat esse Reipubli. Plut. in Lacon. Eras. lib. 1.

De consuetudine.

Antisthenis.

Antisthenes dicere solebat, Omnia mala habenda pro peregrinis. Vulgus hominum ea tantum probat, quibus assueuit: ab exoticis abhorret, non quia per se mala sint, sed quia peregrina. At sapienti nihil peregrinum esse debet, nisi quod cum vitio coniunctum. neque enim ideo temulentia detestanda, quòd alicubi non sit in vsu, sed quòd per se turpis. Nunc ex vsu regionum de rebus iudicat populus. Laertius libri sexti capite primo.

Vide titulum de Assuetudine.

De consuetudine loquendi.

Pomponij Marcelli.

M. Pomponius Marcellus, quum ex oratione Tiberii Cæsaris quiddam reprehendisset, contrà affirmante Atteio Capitone id esse Latinu: & si non esset, futurum certè: Iam inde, inquit, mentitur Capito. Tu enim Cæsar ciuitatem dare potes hominibus, verbis non potes. Editio Aldina corruptè legit, Verba non potes. Hominibus datur ciuitas, qui recipiuntur in ius ciuium. verbis datur ciuitas, quæ recipiuntur in consuetudinem sermonis Romani. Quemadmodum multæ voces non Græcæ tantùm, sed & Britannicæ, & Gallicæ, & Persicæ ciuitate Romana donatæ sunt. Id publicus vsus potest, Cæsar non potest. Eras. 8. apoph.

De contemptu & irrisione.

Diogenis.

Qvidam gloriosum titulum inscripserat ædibus suis Iouis filius Callinicus Hercules hic habitat, ne quid introeat mali. Diogenes ex inscriptione stultitiam himinis deprehendens, adiecit, μετὰ πόλεμον ἡ συμμαχία: id est, Post bellum auxilium. indicans, seram esse malorum omnium deprecationem, posteaquam talis immigrasset. Colebatur enim Hercules ἀλεξίκακος, malorum depulsor. Eum oportuit in ædes immigrare, priusquam immigrasset dominus ædium, qui ipse erat magnum malum. Laert. lib. 6.

Hannibalis.

Hannibal, cum adesset dies quo primam pensionem exigebant à Pœnis Romani, totus populus ad tributi mentionem ingemuit: at Annibal interim effuse risit. Ea de re increpatus ab Hasdrubale Hedo, negauit eum risum fuisse gaudentis, sed aliorum seras & inanes lachrymas deridentis, quæ nunc in leuiore malo manarent: quum antea potius manare debuerint, quo tempore Romani classes, arma & amplissimarum victoriarum spolia Pœnis detraherent, ac leges victis imponerent. Plutarchus.

Neronis.

Nero Romanorum imperator cum desperatis rebus iam mortem sibi ipsi inferret, destitutus omni auxilio: ingressus ad eum Centurio, semianimem reperit. itaque penula ad vulnus apposita, simulans se venisse in auxilium, nihil aliud respondit

quàm

quàm, Sero: & Hæc est fides. Sermo ambiguus est. potest enim intelligi, Serò venisse, qui iam ad morientem venerat: & serò venit, qui in hoc venit vt viuum attraheret. Item, Hæc est fides, potest esse expostulantis de fide amicorum. At Nero sensit, se nihil illius verbis credere, eiúsque rei argumentum esse vulnus in iugulo lethale.

De continentia.

Periclis.

PEricles præter collegam sortitus est Sophoclem poetam: quúmque simul nauigarent, ac Sophocles conspecto formoso puero dixisset, En quàm speciosus puer? Decet, inquit ille, ô Sophocles prætorem non modò manus, sed & linguam habere continentem. Plut. in Græc. apoph.

Zenonis.

Zeno simul & Cleanthes assidebant Chæremondæ: quúmq; sentiret affectum amoris, surrexit. Hoc admirante Cleanthe: Etiam à bonis, inquit, medicis audio, aduersus inflationes optimum esse remedium quietem. Subduxit se vir integerrimus, imminenti periculo. Laer. lib. 6. cap. 1.

Anacharsidis.

Anacharsis Scytha statuis atque imaginibus suis inscribi iussit, linguæ, ventri, & pudendis temperandum. Quòd maximorum malorum causa sit lingua effrenis, & luxu nil turpius, libido pecudem ex homine reddat. Diog. Laert. lib. 1. cap. 9.

Isæi sophistæ:

Isæus sophista Assyrius cum à quodam, qui formosissimam ostendebat mulierem, interrogatus esset, Num formosa videretur? πέπαυμαι, inquit, ὀφθαλμῶν: id est, desii laborare ab oculis. Recitat Philost. in sophist.

Archidami.

Archidamo cum quis promisisset suauissimum vini genus: Quorsum, inquit, opus est? quandoquidem quo melius est, eo plus absumeretur: & quæ fortes decent viros, ea reddent inutiliora. O verè masculum animum, & omnium deliciarum contemptorem. Plut. in Lacon.

Agesilai.

Infrà de Victoria.

Eiusdem.

Agesilaum Lacedæmoniorum regem cum quidam admo-

neret,vt aliquid de vitæ rigore remitteret, causam addens, q (quæ vitæ est volubilitas) euenire posset, vt tempus ipsum exigeret aliam viuendi rationem: At ego, inquit, me consuefacio, vt quæcunque inciderit fortunæ mutatio, ne quæram ipse mutationem. Mira animi continentia, qui nec in austeriore vita delicias requireret: nec inter delicias agens, ab illis corrumpi posset. Plut. in apoph. Laco. & Eras. lib. 1. apoph.

Eiusdem.

Idem quodam die quum castra tumultuosius essent mouenda, adolescentem, cuius amore tenebatur, relinquebat ægrotum: quúmque is & blandis precibus & lachrymis illum remorari conaretur, versus ad suos, Quàm difficile est (inquit) simul & misereri & sapere: malens sequi quod id temporis expediebat, quàm quod dictabat in amicum affectus. His animi dotibus cæteris præcellebat Agesilaus. Plut. in Lacon.

Alcmenis.

Quum quidem Alcmeni Telecri filio obiecisset, quur tam sordidè viueret, cum tamen amplas possideret opes? Decet, inquit, eum qui multa possidet pro ratione, non pro libidine viuere. Significans, perniciosas esse opes, nisi adsit animus ipsis superior. Plut. in Lacon.

Alexandri Maced.

Alexander Magnus quum inuitaretur, vt Darii filias, quas habebat captiuas, inuiseret (prędicabantur enim puellæ admirabili esse forma) noluit ire, dicens: Sibi non committendum, vt quum viros vicisset, à mulieribus vinceretur. Eras. lib. 8. apophtheg. Maxi. ser. 3.

Eiusdem.

Idem quum apud Antipatridem cœnaret, isque ad cœnam formosam psaltriam induxisset, Alexander aspectu motus in illam exarsit. Mox rogauit Antipatridem, nunquid ipse mulieris amore teneretur? illo confitente: O scelerste, inquit, non tu protinus abduces è conuiuio mulierem? Quantum ille animus aberat à constupranda aliena vxore, qui tantopere sibi metuit ab amica hospitis? Plut. in apoph. reg.

Eiusdem.

Rursum, quum Cassander Pythonem Euii tibicinis amasium per vim osculari vellet, idq; Euium ægrè ferentem sensisset Alexander, iratus exiliit in Cassandrum, clamans: Itáne per nos, ne amare quidem quicquam licebit? Non satis erat regi, si

seipsum

seipsum præstaret continentem, nisi & præfectos haberet sui similes. Quando autem passus fuisset à suis per vim constuprari filiam aut vxorem honesti ciuis, qui tibicini suos amores etiam ab osculo voluit esse inuiolatos? Denique quòd duces peccarent, arbitratus est ad se pertinere. Plut. in apoph.

Eiusdem.

Alexander cum in Illyrios peruenisset, ac in Iouis ara animaduertisset mulierem forma præstantem, pulchritudinem admiratus, diu spectauit. cúmque Hephæstion diceret, Acquum esse vt ipse amatam caperet: An non, inquit, hoc indignissimum esset, vt qui in aliorum incontinentiam animaduertere velimus, ipsi incontinentiæ seruire ab exteris deprehendamur? Max. serm. 3.

Menedemi.

Menedemus, cum adolescens quidam dixisset, magnum esse si quis quæ concupiscat assequeretur: Multò, inquit, maius est, nihil eorum quæ non decet concupiscere. Max. serm. 3. de Castitate & temperantia.

De contumacia.

Platonis.

PLato Atheniensis philosophus Dionem, ob formam & rerum gestarum magnitudinem quum plurimi fieret ab omnibus, admonuit, caueret metueretque contumaciam, cui comes esset solitudo. Insolenter enim vtentem rebus prosperis, amici destituunt. Laert. 3.

De contumelia.

Spartanorum.

CHii quondam Spartę peregrinantes, à cœna vomuerant in Ephororum curia: deinde etiam in sedes, in quibus sedere solebant Ephori, ventris onus deiecerant. Ac primum quidem acris inquisitio facta est, quínam hoc designassent, ne fortè ciues essent. Vt verò compertum est fuisse Chios, edixerunt, se Chiis permittere, vt agant intemperantius. Excellentium virorum est negligere contumeliam, quæ à palam improbis proficiscitur, à quibus etiam laudari turpe est. Plut. in Laco.

Scipionis Aemyliani.

Scipio Aemylianus apud Numantiam iratus C. Metello, dixit: si quintum pareret mater eius, asinũ fuisse parituram. Tax-

ditatem mentis,ac deformitatem corporis illi fratribúsq; eius exprobrans.Eras.lib.6.apoph.

De conuictu & conuersatione.

Diogenis.

DIogenes Cynicus adolescenti formoso ad conuiuium eunti: Deterior,inquit,redibis.Reuersus verò à conuiuio adolescens, cum Diogeni dixisset:Iui, nec redii deterior:inquit, Deterior igitur.indicans,fieri non posse,vt adolescens ex conuictu improborum non fiat deterior.Laer.lib.6.

Epicteti.

Epictetus hominem, cum quo conuersamur, tribus modis considerandum esse suadebat:nempe vt præstantiorem nobis, aut inferiorem,aut æqualem. Præstantiori quidem auscultare & obtemperare conuenit,minorem modestè persuadere,æquali autem consentire.Et hoc sanè modo in conuersatione hominum nunquam in contentionem incides.Stob.serm.3.de Temperantia.

Agesilai.

Argiuo cuidam dicenti, Lacedæmonios peregrinationibus reddi deteriores,quòd interim degenerent à maiorum legibus & institutis:At vos,inquit,cum Spartam venitis, non deteriores,sed meliores euaditis.Dictū retorsit in Argiuum.Nam hoc dicens,magis suam gentem vituperauit,quam Lacedæmoniorum:simul indicauit,quantopere referat inter quos viuas. Plutar.in Lacon.apoph.

Hippocratidis.

Hippocratidi quum aliquando fuisset obuius adolescens, quem amator sequebatur,erubescenti adolescentulo:Cum his, inquit,oportet ambulare, cum quibus conspectus non mutes colorem.Docuit,ex improbis couictoribus nihil capi fructus, nisi probrum & ignominiam.Plutar.in Lacon.apoph.

Iuliæ Augusti.

In spectaculo gladiatorum conuerterant in se populi oculos Liuia & Iulia,comitatus dissimilitudine.Liuiam cingebant viri graues,Iuliam iuuenes luxuriosi comitabantur.Pater itaque Augustus Iuliam admonuit scripto,videret quātum inter duas principes fœminas interesset?Illa rescripsit:Et hi mecum senes fient. Hoc commodè,interpretanti,lepidè:incommodè procaciter dictum videri potest.Eras.lib.4.apoph.ex Sueton.

Ioannis Apostoli.

Ioannes apostolus & discipulus Iesu Christi, lauandi gratia balneum ingressus, cum vidisset ibi Cerinthum, continuò exiliens, non lotus discessit, dicens: Fugiamus hinc, ne & ipsæ balneæ corruant, in quibus Cerinthus lauatur. Quo dicto, & ipso etiam facto ostendit, malorum consortium vbique esse fugiendum. erat enim Cerinthus, vir non solùm simpliciter malus, sed apertus veritatis atque omnium piorum hostis. Eusebius lib. 4. Ecclesiast. hist. cap. 4.

De eo quòd conuictus malorum non semper obsit.

Antisthenis.

ANtisthenes philosophus opprobrâti, quòd interdum cum improbis haberet consuetudinem: Et medici, inquit, cum ægrotis versantur, nec tamen ægrotant ipsi. Sentiens, philosophum ideo versari cum improbis, vt eos reddat meliores. Laer. lib. 6. cap. 1.

Romuli.

Romulus cum ei crimini verteretur, quòd cum improbis versaretur: Et medici, inquit, cum ægrotis, non tamen morbo inficiuntur. Maximus serm. 6.

Demosthenis.

Demosthenes quum sibi probro daretur, quòd improborum vteretur contubernio: Optimus, inquit, is est medicus, qui sanos relinquit, & bene habentes: ægrotos & penitus deploratos suscipit curandos. Stobæus, & Maximus serm. 6.

De conuiuiis.

Diogenis.

DIogenes adolescenti formoso ad conuiuium eunti: Deterior, inquit, redibis. Reuersus à conuiuio adolescēs, quum Diogeni dixisset, Iui, nec redii deterior: inquit, χάρων μὲν οὖν, id est, deterior igitur. indicans, fieri non posse, quin adolescens è luxurioso temulentóque conuiuio redeat deterior. Laertius libro sexto.

Eiusdem.

Idem Demosthenem adolescentem aliquando in publico diuersorio prandentem deprehendit. qúmque ille conspecto Diogene sese subduceret introrsum: Tanto magis, inquit, in

diuersorio futurus es. Significans, hoc illum magis fore conuiuarum fabulam, quòd non solùm ibi versaretur, sed etiam tanquam in re nefaria deprehensus sese subduxisset. Hoc enim memorabilius, quàm quòd illic potaret. Alii narrant, hoc cuidam adolescenti dictum: is potuit & Demosthenes esse. simplicior autem sensus est, vt accipiamus, adolescentulum admonitum, ne intrò fugeret, sed foras. Nam quo interius sese abdebat in popinam, hoc magis erat in popina. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Diogenes Cynicus rogatus, quánam hora prandere oporteret? si diues, inquit, est, quando vult: si pauper, quũ potest. Laert. in eius vita. Bruson. lib. 2. cap. 14.

Eiusdem.

Idem inuitatus apud Platonem, oleas ex omni apparatu tantum gustantem: Quid, inquit, sapiens vir in Siciliam huiusmodi mensarum gratia profectus, appositis modò non frueris? Ibidem.

Athenodori.

Athenodorus philosophus dicebat, ne ad cœnam quidem se iturum ad eum, qui sibi per hoc debiturus sit. Brusonius. lib. 2. cap. 14

Zenonis.

Zeno philosophus rogatus, cur in conuiuio tam hilaris esset, qui alioqui seuerior videbatur: vrbanissimè respondit, Lupini (inquit) quum sint amari, perfusi tamen aqua dulcescunt. Bruso. lib. 2. cap. 2.

Aristarchi.

Aristarchus vocatus ad cœnam, non prius venturum se pollicitus est, quàm nomenclaturam eorum, qui simul vocati erant, didicisset. Dicebat enim: Cui nauigandum est, aut in expeditione militandum, contubernium vtcunque ferat commemorantium necesse est: cæterùm citra delectum sese potatorũ turbæ immiscere, hominis est impudentis, & parum cordati. Stobæus.

Aristidis.

Aristides cognomento iustus, semper suo vnius præsidio fretus Rempub. administrabat, à sodalitatibus abhorrebat, velut ab amicorum potentia, quæ ad iniuriam aliis inferendam adderet animum. Quantum ille vir abhorruit ab omni factione, qui non ob aliud vitabat amicitias, quàm ne per illas adigeretur ad

tur ad aliquid faciendum, quod iustum non esset, aut cogeretur abstinere ab eo quod iudicasset Reipub. conducere. Nunc mundus vndique plenus est sodalitatibus, sed titulis plausibilibus, ac religionis lenocinio commendatis. Nec his fortasse dedisse nomen expedit viris insigni virtute præditis, eo quòd maior pars, quæ ferè deterior est, sæpe cogit facere quod nollent, aut absistere ab eo quod erat factu optimum. Eras.

Pauli Aemylij.

Paulus Aemylius quum deuicto Perseo epulum exhiberet victoriale, admirantibus Græcis, quòd in magno splendidóque apparatu curiosus esset, dicere solebat: Eiusdem esse animi, & aciem & conuiuium bene struere: Illam quidem, vt formidolosus hostibus: hoc, vt amicis gratus esset. Plut. in Rom. apoph. & Bruson. lib. 2. cap. 2.

Sertorij.

Sertorius admonere solebat suos, ne quid in conuiuio præter decorum vel fieret, vel diceretur, præsertim à iurgiis & obscœnitate temperare. Nec ipse quicquam tale sustinebat vel audire, vel videre. Plutar.

De conuiciis.

Demosthenis.

DEmosthenes quum à quodam conuiciis incesseretur: Committor, inquit, in certamen, in quo qui superior euaserit, inferior est: & qui vicerit, victus est. Eras. Ro. lib. 4. apophtheg. in fine.

Scopeliani.

Scopelianus eos qui conuiciis agerent, existimantes sese hoc pacto declarare animi magnitudinem, aniculas appellari solebat, non tantùm ebrias, sed & rabidas. Philostratus.

Eiusdem.

Idem psaltæ cuidam molestius obstrepenti, ψάλλ' ἐς κόρακας dixit, pro βάλλ' ἐς κόρακας, abi ad coruos: ludens vnius literæ mutatione. Athæneus apud Eras. lib. 6. apoph.

Demadis,

Demades tibiis similes esse dicebat Athenienses, quòd adempta lingua nihil residuæ rationis haberent. Stob. sermo. 2. de Imprudentia.

Anonymæ.

Philippus Macedonum rex, cum iudicaret vino madidus, &

perperam

perperam ſententiam contra mulierem tuliſſet:illa intelligens errorem eſſe vini,non regis: Prouocarem,inquit, ad Philippũ, ſed ſobrium. Recitat Eraſ.libro 8.apophtheg.

Philippi Maced.

Philippus Athenienſes comparabat ſtatuis quibuſdam, quæ nihil aliud quàm os haberent,& magna pudenda. Stob.ſer. 2.de Imprudentia.

Ciceronis.

Quum Pompeius,Gallum quendã,qui ad ſe à Cæſare transfugerat,ciuitate Romana donaſſet: O hominem (inquit Cicero) bellum,qui Gallis ciuitatem promittit alienam, quum noſtram nobis non poſsit reddere Plut.

Eiuſdem.

Adoleſcens quidam accuſatus,quòd patrem placenta venenata ſuſtuliſſet, quum ſtomachabundus minaretur ſe probris laceraturum Ciceronem: Hoc,inquit ille,malim quàm placentam. ancipiti dicto parricidium illi obiiciens. Eraſ.4.apoph.

Memmius.

C.Memmius quum accuſaret Beſtiam reum, cui patronus erat Scaurus,ac fortè funus quoddam duceretur: Vide(inquit) Scaure,mortuus rapitur,ſi potes eſſe poſſeſſor. notans Scaurũ, qui malè audiebat,quod Phrygionis Pompeii bona ſine teſtamento poſsideret. Eraſ.6.apoph.

Huc refer titulos de Detrectatione, Liberè dictis, Maledicentia,&c.

De conuiciis in ipſum autorem retortis.

Anacharſidis.

ANacharſis philoſophus exprobranti cuidam Attico,quòd natus eſſet in Scythia: Mihi,inquit, probro eſt patria, tu patriæ. Laert.lib.1.cap.6.

Diogenis.

Ariſtippus philoſophus,& Socratis diſcipulus, quum vidiſſet Diogenem olera lauantem,acceſsit: Si Diogenes, inquiens, ſciret vti regibus,non veſceretur crudis oleribus. Contrà Diogenes: Si Ariſtippus didiciſſet eſſe contentus oleribus,non eſſet canis regius: hoc eſt, nõ adularetur Dionyſio regi, vt cibum ex aula eius caperet. Laer. lib.2.cap.8.

Eiuſdem.

Diogenem quidam amentem vocabat,cui ille: Amens quidem

dem non ſum,non tamen eandem quam vos mentem habeo. Stob.ſerm.1.de Prudentia.

Eiuſdem.

Diogenes cuidam probri gratia obiicienti egeſtatem,quum ipſe eſſet homo ſceleroſiſsimus: Ob rerum egeſtatem, inquit, neminem vidi torqueri,ob maliciam autem quam plurimos. Eraſ.lib.3.apoph.in fine.

Eiuſdem.

Platone de quibuſdam diſſerente, Diogenes præſens, non attentè animaduertebat.Quamobrem indignatione commotus Plato:Quin,inquit,diligenter ſermones meos auſcultas canis? Qui nihil perturbatus: At ego,inquit,nunquam eò ſum reuerſus,vnde venii,quod canes ſolent.Obſcurè taxans ipſius in Siciliam profectionem.Aelianus lib.14.de Varia hiſtoria.

Eiuſdem.

Quidam cum obiiceret Diogeni Cynico, quod olim falſo monetam ſignaſſet:Fateor,inquit Diogenes,fuiſſe tempus quo talis eram,qualis tu nunc es:qualis autem ego nũc ſum,tu profectò futurus es nunquam.Laer.lib.6.

Eiuſdem.

Philoſophi vulgò hoc nomine malè audiebant, quòd deos aut non crederent eſſe,aut contemnerent. Hoc innuens Lyſias, interrogabat Diogenem, crederétne eſſe deos? Cui Diogenes: Quî conuenit,inquit,vt non credam,quum perſuaſum habeá, te diis inuiſum eſſe?Hoc dictum quidam attribuunt Theodoro.Non reſpondit ad quæſtionem,ſed in contumelioſè interrogantem,retorſit ſermonem.Laer.lib.6.

Socratis.

Socrati acrius obiurganti familiarem quempiam in conuiuio,Plato dixit:Nónne ſatius erat hæc illi dixiſſe ſeorſum? Cui Socrates:Et an non tu quoque rectius feciſſes,ſi hæc mihi ſeorſum dixiſſes?Salſiſsimè taxauit,hoc ipſum reprehendendo cõmittentem,quod reprehendebat.Eraſ.lib.3.apoph.

Demoſthenis.

Pytheas Demoſtheni obiecit, quòd ipſius enthymemata lucernam olerent:ſignificans illum non niſi de ſcripto,& ad lucernam elucubrata dicere. Quod dictum ita retorſit Demoſthenes,vt diceret,Non eodem precio ſibi & illi conſtare lucernam, notans,quòd ille nocturnis conuiuiis indulgeret, plus impendens luxui,quàm ipſe ſtudio.Plut.in Demoſth.

Eiuſdem.

Eiusdem.

Aduersus Demadem clamantem, Demosthenes me corrigere vult, sus Mineruam: At ista (inquit Demosthenes) Minerua anno superiore in adulterio deprehensa fuit. Adulterium obiecit Demadi, quum Mineruam poetæ faciant virginem. Eras. 4. apoph. & Bruso. 1. 4. & in Prouerb. Sus Mineruam.

Eiusdem.

Demosthenes aduersus quendam Phæreum nomine, de stupro suspectum, quum Phæreus Demostheni vigilias lucubrationesque obiiceret: Scio, inquit, tibi molestum fuisse, quod lucernam per noctem habuerim. Brus. lib. 1. ca. 4.

Anonymi.

Celebre est Pytheæ dictum, orationes Demosthenis olere lucernam, quòd noctu scriberet, meditareturque, quæ dicturus esset. In id quum alius quispiam, qui ob furti suspicionem vulgo malè audiebat, petulantius inueheretur: Scio, inquit Demosthenes, nos tibi molestos esse, qui noctu lucernam accédimus. Fures enim amant tenebras. Eras. lib. 4. apoph.

Antagoræ.

Antagoram poetam in tentorio congrum coquentem, atque ipsum patellam versanté deprehendit Antigonus à tergo stans, eique dixit: Putásne ô Antagora, Homerum, quum Agamemnonis res gestas scriberet, coxisse congrum? Contrà hæc Antagoras: Et tu rex, putásne Agamemnonem, quum illas res gereret, fuisse curiosum, si quis in exercitu cógrum coqueret? æquo animo rex tulit ioci talionem, quasi inter pares res ageretur. Plu. in reg. apoph.

Archelai.

Timotheus citharœdus quum ingens præmium ab Archelao sperasset, ac minus speratis accepisset, palàm illum incusabat, proinde aliquando canens hanc particulam, Tu verò terrę filium argentum laudas? nutu regem denotauit, at Archelaus succinuit: Tu verò petis? In Græcis verbis plus est gratiæ, ob vocum affinitatem, αἰνεῖς, αἰτεῖς, id est, laudas, petis. Turpiter petit, qui non probat quod petit. Plutarchus, & Erasmus.

Leonis Byzantij.

Leo Byzantius, Pasiadi obiicienti lippitudinem oculorum: Corporis, inquit, vicium exprobras, haud videns filium tuum Nemesim humeris baiulantem. Erat enim Pasiadi filius contra

ctis

ctis humeris. Nemesim autem dixit redargutionem insolentię, quam veteres fingebant esse deam. Imprudenter aliquis in alterum torquet conuicium, si in promptu sit quod ipsi vicissim obiiciatur. Philostratus.

Quirini sophistæ.

Quirinus sophista quum ab Asianis reprehenderetur, quòd in accusando mitior ac lenior esset quàm ipsi docerent: Multò, inquit, satius est, vt vos meam accipiatis lenitatem, quam ego vestram crudelitatem. Tumebant Asiani rhetores, & immodicis delectabantur. Philost. in sophistis.

Nicetæ.

Nicetes Smyrnæus sophista telonæ cuidam in iudicio vehementius incandescenti, dicentique, Desine latrare in me: admodum falsè respondit, Si tu desinas mordere, nam vtrunque canũ est. Philost. in sophistis.

Polemonis.

Timocrati philosopho apud Polemonem dicenti, Fauorinum esse loquacem: Et omnis, inquit ille, anus. Notans in Fauorino corporis habitum, quòd esset eunuchus. Visus est excusare vitium, sed re vera conduplicauit. Philostratus.

Anonymi.

Libanius sophista, summus Iuliani Apostatæ fautor, cum interrogasset Antiochiæ ludi magistrum quendam virum bonũ atque pium, Quid nũc fabri filius (Christum per contumeliam intelligens) ageret? respondit. Non ociatur ô sophista, quem fabri filium appellas: parat enim Iuliano loculum. Intellexit autẽ vir optimus, Iulianum ob insignem impietatem & crudelitatẽ nõ diu superstitem fore, & diuinam vltionem præ foribus esse, paucos enim post dies Iulianus est interfectus. Tripart. histo. lib. 6. cap. 44.

Epaminondæ.

Quum Argiui Thebanorum essent socii, Atheniensium oratores in Arcadiam missi, vituperarunt vtranque gẽtem: & Callistratus rhetor Orestem & Oedipodem ciuitatibus exprobrabat, nam Orestes Argiuus fuit, Oedipus Thebanus. Interim surgens Epaminondas: Fatemur, inquit, apud nos fuisse qui patrẽ occiderit, apud Argiuos qui matrem necarit: sed eos qui hæc patrarunt, nos expulimus, Athenienses receperunt. Tanto com

pendio

pendio conuicium retorsit in autores. Plut. in Græcorum apophthegmatib.

Eiusdem.

Epaminondas Pelopidæ increpanti, quòd nullos tolleret liberos, malè in hoc consulens patriæ: Vide, inquit, ne tu peius consulas, qui talem patriæ filium relicturus sis. Habebat enim Pelopidas filium improbum, & infamẽ. Mihi, inquit, Leuctrica pugna pro liberis erit, nunquam interitura. In hoc enim suscipiuntur liberi, ne pereat nostri memoria. At hoc melius præstãt egregia facinora, nam liberi frequenter offuscant parentũ gloriam. Eras. lib. 5. apoph.

Stilponis.

Quum olim omnium hominum oculi in solum Stilponem coniecti essent, quidam ad Stilponem, Isti (inquit) omnes te admirantur vt beluam: Nequaquam, ait, sed vt verum hominem admirantur me bestiæ. Laertius libro 2. cap. 12.

Gnathænæ.

Gnathæna meretrix reprehensa à Stilpone philosopho, quòd adolescentes corrumperet: Tu, inquit, egoque Stilpon in eodem hæremus crimine, qui adolescentes tecũ versantes inutilia quædam & amatoria sophismata doces, vt nihil referat cum philosopho versentur, an cum meretrice. Eras. 6. apoph.

Phocionis.

Athenienses Demadem præponentes Phocioni, belli ducem constituerunt. Qui cum ambitu superasset Phocionem, summè animum extulit, & accedens Phocionem: Accommoda, inquit, mihi sordentem istam chlamydem, quam gestare solitus es in tuo belli principatu. Cui respondens Phocion: Nunquam, inquit, quicquam tibi sordens deerit, dum talis fueris. Aelianus lib. 14. de Varia historia.

Eiusdem.

Demostheni rhetori dicenti, Occident te Phocion Athenienses, si quando cœperint insanire: hunc in modum respondit: Me quidem, si insanire occeperint: at te, si ad sanam mentem redierint. Demosthenes enim pleraque ad gratiam apud populum loquebatur, & blanda potius quam salubria consulebat. Plutarchus in Græcorum apophtheg.

Themistoclis.

Seriphio cuidam obiicienti, quòd non ex sese, sed ob vrbis nobili

nobilitatem celebris esset: Vera, inquit Themistocles, prędicas. Neque enim ego si Seriphius essem, clarus essem, neque tu si Atheniensis. Non inficiatus est vrbis celebritatem nonnihil facere ad illustre nomen: sed illum esse tam ignauum, vt etiam si fuisset natus Athenis, nihilo minus fuisset obscurus futurus. Plutarchus in Græcor. apoph.

Eiusdem.

Adimantus abhorrẽs à pugna nauali, ad Themistoclem, qui Græcos huc hortaretur incitarétque, ita loquutus est: O Themistocles, qui in certaminibus ante alios prosiliunt, mos est flagris cædere. Cui Themistocles: Sic est Adimante, vt dicis: sed nec eos qui se subducunt, coronat quisquam. Adimantus notauit in Themistocle pręcipitem audaciam, ille vicissim illum insimulauit formidolositatis, qui cum opportunitas inuitaret, detrectaret pugnam. Plut. in Themisto.

Cleomenis.

Cleomenem quidam per conuicium dixerat deliciis deditum. At hoc, inquit, satius est, quàm iniustum esse. At tu pecuniarum amore teneris, quum quod satis est possideas. Argutè significauit, neminem esse posse iustitiæ tenacem, qui supra quàm satis est, congerendi studio tenetur: ad hæc stultum esse, qui alteri leuius exprobrat vitium, quum in ipsum ilico grauius crimen possit retorqueri. Plut in Laconicis.

Pausaniæ.

Pausanias Plistonactis filius, è patria profugus, quum Tegeæ laudaret Lacedæmonios, cuidam dicenti: Quin igitur mansisti Spartæ, sed fugere maluisti? Quoniam, inquit, nec medici apud sanos, sed apud ægrotos versari solent. Salsissimè conuicium exilii retorsit in Tegeaten, quòd eius gentis corrupti mores egerent Spartana disciplina. Plut. in Lacon.

Spartani.

Quum Thebani deuictis apud Leuctra Lacedæmoniis, ad ipsum venissent Eurotam, & quidam gloriabundus dixisset Vbi nunc Lacones? Spartanus quidam ab illis captus: Non adsunt, inquit, alioqui vos huc non venissetis. Ne victus quidem & captiuus potuit obliuisci indolis Laconicæ, nec tulit victoris iactantiam. Plut. in Lacon.

Laconis.

Argiuo quodam dicente, multa Spartanorũ sepulchra apud nos sunt: Lacon excipiens, Atqui Argiuorũ apud nos nullũ est

ſepulchrum, innuens, quòd Spartani ſemper inuaſiſſent Argos, Argiui verò Spartanos nunquam. Solerter Lacon, quod ille dixerat in gentis ſuæ laudem, retorſit in ignominiam. Plutarchus in Laconicis.

Anonymi.

Quidam cum Laconi dixiſſet, Mentiris: ille contrà, Nimirum (inquit) liberi ſumus, alii verò, niſi vera dixerint, vapulant. Quo dicto ſe liberum eſſe demonſtrat, à ſeruo notatum: qui ſi fallat mendacio, loris punitur. Plut. in Lacon.

Pliſtonactis.

Pliſtonax Pauſaniæ filius, cum rhetor quidam Atticus Lacedæmonios dixiſſet indoctos: Nos enim, inquit, Græcorũ ſoli nihil à vobis didicimus mali. Lacedæmonii malum exiſtimabant, quicquid non faceret ad efficiendam ciuitatem meliorem. Plut, in Lacon.

Demetrij.

Lyſimacho Demetrium impetente conuiciis, dicentéque, Lamiam ſibi viſam meretricem de ſcena tragica prodeuntem: hæc erat amica Demetrii magnificè culta. Demetrius reſpondit, meretricem Lamiam eſſe modeſtiorem, meliúſque moratam, quàm ipſius Penelopen, coniugem illius notans. Plutarc.

Eiuſdem.

Demetrius, quum alteram vxorem ducere ſtatuiſſet, liberis ipſum percontantibus, nunquid in ipſis haberet de quo quereretur? Nequaquam, inquit, imò ob id potius alteram duco, ꝙ collaudem vos, cupiámque mihi & alios iſtiuſmodi liberos naſci. Eraſ. lib. 5. apoph.

Antagoræ.

Antigonus rex cum caſtra perambularet, & ad Antagoræ poetæ tabernaculum veniſſet, videns hominem congrum decoquere, reprehendit dicens: Putáſne Antagora, Homerũ, cum ſuam Iliadem ſcriberet, congris delectatum? Cui Antagoras reſpondit: Nunquid & tu rex Antigone, arbitraris Agamenonem, cum ea gereret quæ ab Homero ſcripta ſunt, caſtra Græca deambulantem quæſiuiſſe, quid quiſque ſibi in cibum pararet? Acuto reſponſo conuicium in regem retorquens, cuius nimiam curam, nimiámq; loquacitatem reprehendebat. Fulgoſus lib. 6. cap. 2.

Philopœmenis.

Philopœmenem Achæorum ducem cum Titus Flaminius Roman

Romanorum imperator reprehenderet ob corporis deformitatem, dicerétq;, Quid hoc? cum pulchras manus, crura etiam quàm pulchra habeas, quòd ventrem ipse non habeas? Philopœmen respõdit: Quid hoc ô Romanorum eximie, cum egregios pedites & strenuos maximè equites habeas, & pecuniam minimè habeas? Nam & Flaminius persæpe summa rei pecuniariæ inopia laborabat, quemadmodum Philopœmenes tenuitate ventris, ac medii corporis gracilitate. Pontanus.

Marij.

C. Marius in bello ciuili quum fossa cinctus obsideretur, continuit sese, opportunum expectans tempus rei gerendę. Popedio autem Siloni dicenti, Si magnus es imperator ô Mari, descende in conflictum: Imò tu, inquit, si magnus es imperator, coge me nolentem ad certamen venire. Plutarch. in Ro. apoph.

Galbæ.

Libo quum Seruilio Galbæ dixisset, quando tandem Galba exibis de triclinio tuo? mox audiit? Quum tu de cubiculo alieno. Libo notauit Galbam, quòd L. Scribonio tribunus plebis iudices ferret familiares suos, & conuiuiis corruptos. Galba vicissim illum notauit adulterii. Eras. lib. 6. apoph.

Helij Manciæ.

Helius mancia Formianus, libertini filius, vltimæ senectutis, L. Libonem apud Pompeium accusabat: in quo certamine Pompeius Liboni fauens, Helio & generis humilitatem & senium exprobrans, dixit, illum ab inferis remissum, vt claros viros accusaret. Hoc conuicium incontanter retorsit hoc modo: Non mentiris, inquit, Pompeie: planè ab inferis reuersus sum. Sed dum illic moror, vidi Cn. Domitium Aenobarbum deplorantem, quòd summo genere natus, vitæ inculpatissimę, patrię amantissimus, in ipso iuuentutis flore tuo iussu esset occisus. Vidi pari claritate conspicuum Brutum, ferro laceratum, querentem id sibi prius perfidia, deinde etiam crudelitate tua accidisse. Vidi Cn. Carbonem, acerrimum pueritiæ tuæ, bonorúmque patris tui defensorem, quum tertiùm consul esset, catenis, quas tu illi inici iusseras, vinctum, obtestantem se aduersus omne fas & nefas, quum in summo esset imperio, a te equite Romano trucidatum. Vidi eodem habitu & quiritatu, prætorium virum Perpennam, sæuitiam tuam execrantem: atque hos omnes eadem voce indignantes, quòd indemnati sub te adolescentulo carnifice cecidissent. Has Manciæ voces,

fortaſsis aliquis temeritatem appellet citius quàm libertatem. Scitum eſt, quod ſubnectit Valerius: Eo tempore & fortiſsimum erat Pompeio maledicere, & tutiſsimum. Fortiſsimum, ob ſummam potentiam: tutiſsimum, ob reuocatam veterum facinorum inuidiam. Eraſ. lib. 8. apoph.

Aegilij.

Q. Opimius conſularis, quum eſſet adoleſcentulus, malè audiuit. Is Aegilio homini feſtiuo, qui videbatur mollior, nec erat, ſic exprobrauit molliciem: Quid tu Aegilia mea, quando ad me venies cum tua lana & colu? Lepidè retorſit Aegilius: Non Pol, inquit, audeo: nam me ad famoſas vetuit mater accedere. Alter ſimulabat orationem velut ad fœminam, alter accepta perſona ſimulationem vertit in irriſionem. Eraſ. libro 6. apophtheg.

Philippi oratoris.

Catulus Philippo oratori dicenti, Quid latras? reſpondit, Furem video, conuicium latrandi in ipſum retorquens, notauit hominis rapacitatem. Bruſo. lib. 2. cap. 40.

Catuli

Catulus cum vidiſſet quendam ex iudicibus quos pecunia Claudius corruperat, notans hominis victi muneribus auaritiam: Quid vos à nobis præſidium poſtulabatis? inquit: an, ne nummi vobis eriperentur timebatis? Cicero ad Atticum libro primo.

M. Craſsi.

Cn. Domitius L. Craſſo collegæ exprobrauit, quòd cenſor tanti habitaret, eo quòd in porticu domus haberet columnas Hymetias, pro domo eius milia nummûm identidem promittens. Craſſus erat præſenti ac feſtiuo ingenio, rogauítque collegam, Quanti ipſe domum ſuam æſtimaret. Is reſpondit, Sexagies ſeſtertiũ. Rurſum Craſſus: Quanto igitur, inquit, eam minoris æſtimas, ſi decem arbuſculas ſuccidero? Eæ fuerunt loti, patulæ ramorum opacitate laſciuæ. quum Domitius reſpondiſſet, tricies ſeſtertiûm: Vter, inquit Craſſus, noſtrûm luxurioſior? egóne, qui decẽ columnas centũ milibus nummûm emi: an tu, qui decem arbuſcularum vmbrã tricies ſeſtertiûm æſtimas? Ita eſt ingenium hominum, ad aliena vitia perſpicax, ad ſua cæcum. Eraſ. lib. 6. apop.

Deiotari regis.

M. Craſſus in Parthos proficiſcens, quum Deiotarum extremæ iam ſenectutis, nouam vrbem condere videret: Quid eſt, inquit,

inquit, ô rex hoc rei, quod cum hora diei iam adsit duodecima, nouam vrbem extruere institueris? Ad hæc arridens Deiotarus: Imò quid tibi in mentem venit, Imperator, vt quum haudquaquam sis (vt videtur) matutinus; tamen in Parthos cum exercitu properes? Nam id tẽporis Crassus sexagesimum agebat annum. Hora quę nobis duodecima est in meridie, olim erat extrema diei. Plut. in M. Crasso.

Domitij.

L. Crassus censor Cn. Domitio collegæ exprobrati, quòd ob murenam in viuario mortuam lachrymasset: At tu, inquit, quum vxores tres extuleris, nullam emisisti lachrymam. Scitè retorsit conuicium. Notauit illũ, quasi curasset vxorum mortem. Et alioqui turpius est in vxoris funere non flere, quàm ob murenam emittere lachrymas. Eras. 6. apoph.

Domitij Afri.

Longus Sulpitius insigniter ipse fœdus, eum contra quem in iudicio liberali aderat, dixit ne faciem quidem habere liberi hominis. Cui respondens Domitius Afer: Næ tu ex animi mei sententia Longe. Qui malã faciem habet, liber non est. Si ideo liber non erat cuius agebatur causa, ꝙ deformis esset: nec ipsę Sulpitius habendus erat pro libero, quum esset fœdissimus. Eras. lib. 6. apoph.

Catonis.

Quum quidam Catoni dixisset, Eamus deambulatum: & adolescens quidam interpellasset dicens, Quid opus erat de? Imò, inquit Cato, quid opus erat te? Vna literula mutata, significauit ipsum potius esse superuacaneum in vita; quàm de in verbo. Eras. lib. 5. apoph.

Lælij.

C. Lælius, cum ei quidam obscuro genere natus dixisset, Indignus es tuis maioribus, respondit: At tu hercule tuis satis dignus es. Cicero lib. 2. de Oratore, & in Lælio.

Ciceronis.

Cicero quum ad Pompeium venisset, ac venisse pœniteret, rogatus vbi Pisonem generum reliquisset? Apud tuum, inquit, socerum: Cæsarem designans. Perinde quasi notatus esset Cicero, ꝙ à genero suo disiunctus esset; retaxauit illum, quòd ipse cum suo socero bellum gereret. Plut. in Ro. apoph.

Eiusdem.

Metello percontanti Ciceronem, quis ipsius esset pater, nimirum ignobilitatem exprobrans: Ad istam, inquit, percontā-

tionem vt respondere sit difficilius, mater effecit tua. nam Metelli mater audiebat parum pudica. Quin & ipse Metellus matrem referens, leuior erat, & inconstans, & affectibus seruiens. Cicero conuicium à patre ad matrem transtulit. Tum enim incertus est pater quum mater non cum vno consuetudinem habet. Plutar. in Rom. apoph.

Eiusdem.

Quum Verres, qui filium habebat parum pudicè flore ætatis vtentem, Ciceronem vt parum virum ac cinædum incesseret conuiciis: Ignoras, inquit, quòd liberis intra fores conuiciandum sit? Significans hoc conuicium non in ipsum competere, sed in conuiciatoris filium. Parentum autem est obiurgare liberos, sed intra domesticos parietes, nec ea conuicia sunt eliminanda. Eliminat autē, qui aliis impingit, quod ipsius domi committunt liberi, Plut. in Rom. apoph.

Anonymi.

Plancus cum in causa quadam adesset amico, vellétque testem molestum perturbare, interrogauit, quo se artificio tueretur? Sciebat enim illum esse sutorem? At ille lepidè retorquēs in Plancum: Gallam, inquit, subigo. Id quidem sutorium habetur instrumentum: sed tectè exprobrabat illi adulterium cum Mæuia Galla, quo nomine Plancus malè audiebat. Eras. Rot. 6. apoph.

Antigenidæ.

Antigenidam tibicinem, cum quidam eiusdem artis æmulus ira commotus contumelia affecisset, diceretq;, Abi, emam te pro mancipio. respondit: Bene facies, tum enim ego te docebo tibiis canere. Philo Iudæus lib. Quod omnis probus liber.

Cassij.

Iulio Cæsare iam per insidias interfecto, sedatóque tumultu populi, cum Brutus ad Lepidum propinquum suum, Crassus verò ad Antonium proficisceretur, inter cœnandum cum sermonem (vt fit) de multis rebus haberent: tum verò Cassium Antonius interrogauit. An nunc etiam (inquit) pugionem sub axilla geris reconditum? Certè, inquit, longè maximum: siquidem tu quoque regnum affectabis. Xiphil. Dionis abbreuiator, in Iulio.

Anonymi.

Cæsar Augustus cum vidisset adolescentem oris similitudine sibi similem, interrogauit, num aliquando mater eius Romę fuisset.

fuisset. Negauit ille: sed sentiens conuicium, statim retorsit in autorem, adiiciens, Sed pater meus sæpe Romæ fuit. Augustus ludens, suspicionem intendebat in matrem adolescentis, velut ab ipso stupratam: & adolescens protinus eam suspicionem retorsit in matrem Cæsaris, aut in sororem. Nam oris similitudo non magis arguebat illum esse Cæsaris filium, quàm fratrẽ aut nepotem. Eras. lib. 4. apoph. ex Suet.

Iuliæ Augusti.

Argento coxi Calidonii vxor, Iuliæ Augustæ, quæ ipsam mordebat, initis fœderibus, quòd ipsæ pro more gentis impudenter cum maribus versarẽtur, dixisse fertur: Nos multo melius explemus ea, quæ naturæ postulat necessitas, quàm vos Romanæ. Nam apertè cum optimis viris habemus consuetudinem: vos autem occultè pessimi homines constuprant. Obseruabis autem hoc à muliere Britãnica dictum esse. Dion Nicæus, & Xiphilinus in vita Seueri.

Sfortiæ.

Sfortia Cotignola dux clarissimus, quum à Sergiano magno Senescalcho, ad exprobrandam generis nouitatem, ligonis fabula obiectaretur: In hoc, inquit, vti video, stirpis origine pares sumus, quum Adamus mortalium primus, terram & ipse foderit. Sed ego certè, quod iure diffiteri non potes, illo meo ligone multo nobilior euasi, quàm tu tuo pene & penna. Quo scommate lepidè admodum hominem transfixit, quum in eo tanta cum inuidia dignitatem stupro quæsitam, & patrem eius ad prætoris tribunal, ignobilem scribam, adulteratóque testamento falsi damnatum, scitissimè notasset. Paulus Iouius in vita Iacobi Mutii, cap. 84.

Queraldi.

Queraldus Petri Aragoniæ regis senator, missus aliquando legatus ad regem Africæ, fuit ab illo in cœnã adhibitus, quam rex ipse apparari iusserat editioribus in scannis. Afri enim in solo super tapetis discumbunt. Cœnitauerũt plures simul. Rex autem ipse clàm iubet ossa colligi, eáque ad pedes Queraldi illo nesciente conìici. Finita igitur cœna, cum aulæ magistri iussu mensæ essent sublatæ, appareretque ossium cumulus: tum quispiam à rege submissus, Quid hic (inquit) ossium video, lupus profectò hic cœnitauit, non homo. Tum Queraldus ad regem conuersus: Mihi, inquit, ô rex cum lupis fuit negocium, cum luporum sit & carnem & ossa simul arrodere, quod co-

messatores isti tui fecere. Ego verò vt homo ac conuiua comis, carnes absumpsi, ossa in humum abieci, in canum pastum atq; oblectamentum. Pontanus.

Ignatij episcopi.

Ignatius Chalcedonensis episcopus, cum iam Constantinopoli habitans, ob senectutis incommoda visu orbatus esset, atque à Iuliano apostata ob id vexaretur, Galilaeū (ita enim Christum per contemptum vir impius nominare solebat) visum nō restituturum ei dicens: respondit, Lubens quidem oculis carere volo, ne tam impium tyrannum te Iulianum videre cogar. Fulgosus lib. 6. cap. 2.

Biraci.

Patriarcha Hierosolymitanus, qui totam cancellariam apostolicam regebat, conuocatis aliquando certam ob causam discussiendam aduocatis nonnullis, nescio quem verbis acriter castigauit. Huic cum vnus præ cæteris Thomas Biracus liberius respondisset, versus in eum patriarcha, inquit: Malum caput habes. At ille, vt erat homo promptus: Rectè, inquit, ac verè loqueris. Nam si bonum caput haberem, satis meliori loco res nostræ essent, neque opus esset hac nostra controuersia. Te igitur ipsum culpas, ait Patriarcha. Tum ille: Non me, inquit, sed caput reprehendo. ita ipsum, qui aduocatis omnibus præerat, Patriarcham accusans, qui duro paulum capite erat. Poggius Florentinus.

Anonymi.

Alter Vrbanum sextum olim summum Pontificem, leuiter perstrinxit. Nam cum ille nescio quid acrius à Pontifice contenderet: Malo capite es, inquit Vrbanus. Tum ille: Idē, inquit, de te vulgò dicunt homines pater sancte. Poggius.

De correctione.

Dionysij.

ZEno Cittieus Dionysio cuidam dicenti, Quur me vnum omnium non corrigis? Non enim, inquit, tibi credo. Subindicans, sibi non esse spem, illum, si corriperetur, fore meliorem. Laert. lib. 7. cap. 1.

Galli.

Quum Gallus, qui testimonium ferebat contra Pisonem, dixisset, innumerabilem pecuniam Magio præfecto datā, idq; Scaurus tenuitate Magii redargueret: Erras, inquit, Scaure. Ego enim

enim Magnum non conseruasse dico, sed tanquam nudus nuces legeret, in ventrem abstulisse. Correxit sermonem suum Gallus, sed ita, vt crimini corruptelæ crimen adderet luxus. Eras.lib.6.apoph.

Cæsaris.

Galba corpus habens gibbo deforme, de quo vulgò iactatum est, Ingenium Galbæ malè habitare: quum apud Cæsarem causam agens subinde diceret, Corrige me Cæsar, si quid in me reprehendendum videris: Ego, inquit, Galba monere te possum, corrigere non possum. Corrigitur, quod reprehenditur: corrigitur, quod ex distorto fit rectum. Eras.lib.4.apoph.

Bassi.

Iunius Bassus, querente Domitia Passiani, quod taxans eius sordes, calceos eam veteres diceret vendere consueuisse: Non mehercules, inquit, hoc vnquam dixi: sed dixi, emere te solere. Bruson Contursinus lib.1.cap.1.

Vide Titu.de Castigatione & Reprehensione.

De crepitu ventris.

Stilponis philosophi.

CRates Cynicus ad propositam quæstionem non respondebat, sed pro responso ventris crepitum emisit. Hic Stilpon: Sciebam, inquit, te quamuis vocem emissurum potius, quam eam quam oportuit. Laert.lib.2.cap.13.

Cratetis.

Metrocles hoc vitio laborabat, vt inter differendum subinde crepitum ventris emitteret. Eam ob causam domi mœrens sese continebat. Huic mederi studens Crates, de industria multum lupinorum deuorabat, ac Metroclis ædes adiit, persuasitque nihil esse mali quod accidisset: imò potius fore prodigiosum, nisi homo humano more flatum ventris emitteret: atque interim ipse inter colloquendum crebrò crepitum ventris edidit. Hoc pacto & seruauit pusillanimem, & discipulum sibi parauit. Laert.lib.6.cap.5.

Stoicorum.

Stoici crepitus ventris æquè liberos, ac ructus esse oportere, vulgò dicere solebant. Cuius rei testis est Cicero in Epistolis familiarib.lib.9.

Claudij.

Claudius imperator edictum edidit, quo venia daretur crepitus ventris emittenti: quum periclitatum quendam præ pudore ex continentia, reperisset. Bruso. Contursinus lib. exemplorum primo.

De crudelitate.

Timonis.

TImon Atheniensis, cum Alcibiadem adhuc puerum obuiam habuisset, & deosculatus ei plurimum blandiretur, rogantibus quibusdam, quæ insuetarum blanditiarum causa esset? Respōdit, amare se eum puerum, quòd præuideret ipsum quandoque Atheniensibus magnorum malorum causam fore, qua spe sola fruebatur. Ei enim propter immanem naturam id placebat, quod alii iure omnes abominabantur. Fulgosus lib. 9. cap. 11.

Militum Maximini.

Iulius Maximinus proditione militum interfectus est, vnà cum filio Diadumeno etiamnum puero: quo tempore conclamatum est à militibus, Ex pessimo genere ne catulum quidem esse relinquendum. Allusisse videntur ad Græcam parœmiam: νήπιος ὃς πατέρα κτείνας παῖδας καταλείπει. Eras. 8. apoph.

Alexandri tyranni

Alexander Pherensium tyrannus, maximè truculentus sæuúsque esse videbatur. Theodoro verò tragico poeta, cum acri animorum affectu & commiseratione Aeropem agente, lachrymas profudit, surgénsque de theatro recessit. Verum purgans & excusans se apud Theodorum, affirmauit se non idcirco abiisse, quòd illum aut aspernari, aut contumelia afficere voluisset: sed quòd puduisset ipsum histrionis incommodis & affectionibus misericordem videri, suis verò ciuibus & subditis nō item. Aelianus lib. 14. de Varia historia.

Vxoris Hannibalis.

Hannibalis Pœni scelerata atque atrox nimis vxor, inspecta humani sanguinis fossa, pulchrū in ea esse spectaculum dixit. Fulgo. lib. 9. cap. 11.

Fimbriæ.

C. Fimbria procurarat, vt Scæuola in funere C. Marii iugularetur, quem vt cognouit ex vulnere recreatum, apud populum deferre instituit. Rogantibus, quid optimo innocentissimóque

móque viro esset obiecturus: Obiiciam, inquit, quòd parcius corpore telum recepit. quasi hoc ipsum crimen esset, non perisse. Eras. lib. 6. apoph. Bruson. lib. 2. cap. 9.

Q. Catuli.

Quum Syllana crudelitas magna licentia sæuiret in capita ciuium (nam occisi ferũtur supra nouem millia) percussoribus liberè per vrbem vagantibus, ac cæteris metu attonitis, Q. Catulus palàm ausus est dicere Syllæ: Cum quibus tandem victuri sumus, si in bello armatos, in pace inermes occidimus? Eutropius.

Syllæ.

Sylla septem millia Romanorum occidi iussit. ac quum in vicino ad ædem Bellonæ sedens, exaudisset exclamationem tot milium sub gladio gementium, exterrito senatu: Hoc agamus, inquit, P. C. seditiosi pauculi meo iussu occiduntur. Brusonius lib. 2. cap. 9.

Telesini.

Pontius Telesinus cum in eo bello, quod Sylla contra patriam gessit, magno Reipub. Romanæ detrimento, ad portam Collinam parum prosperè pugnasset, ac vociferaretur eruendam delendámque vrbem: adiecit, Etiam nunquam defuturos Italicæ libertatis lupos, nisi sylua, in quam refugere solerent, penitus esset excisa. Velleius Paterculus, & Cuspinianus in Consulibus.

Catonis.

Cato Vticensis dixit, C. Cæsarem sobrium accessisse ad euertendam rempub. Id Quintilianus ita refert, vt putet nihil dici posse significantius. Sensit enim, illum hoc iam olim animo agitasse, quod postea fecit. Eras. lib. 8. apoph.

Catilinæ.

L. Catilina obiicienti Ciceroni, incendium à se excitatum: Sentio quidem (ait) verùm si aqua illud non potero, ruina extinguam. Brus. lib. 2. cap. 9.

Augusti.

Augustus Cæsar audiens inter pueros, quos in Syria Herodes crudelissimus Iudæorum rex interfici mandauerat, filium quoque eius interfectum, dixisse fertur: Se malle suem, quam filium Herodis esse. Iudæus enim cum esset, à suilla carne prohibita abstinebat, iuxta legem. Refertur apud Macrob. lib. 2. cap. 4. Sat.

Eiusdem.

Eiusdem.

Cœnabat Augustus apud Atedium, siue Vedium Pollionem, ibi fregerat quidam è seruulis vas crystallinum: qui ilico iussus est ab Atedio rapi, & murenis obiici. Puer ad Cæsaris pedes confugit, nihil aliud petiturus, quàm vt aliter periret. Cæsar motus nouitate crudelitatis, & puerum dimitti, & crystallina omnia ante se frangi iussit, & his pro puero compleri piscinam. Amicum autem grauiter increpauit: E conuiuio, inquiens, rapi homines imperas, & noui generis pœna lacerari? Si calix tuus fractus est, viscera hominis distrahētur? Tantúmne tibi placebis, vt ibi aliquem duci iubeas, vbi Cæsar est? Eras. lib. 4. apoph. ex Suetonio.

Theodori Gadarei.

Theodorus Gadareus, Tiberii Cæsaris in Rhetoricis præceptor, animaduertens in puero sanguinarium ingenium, sub specie lenitatis & clementiæ latitans, subinde inter obiurgandum appellauît illum, lutum sanguine maceratum. Ab initio quippe sui imperii miram lenitatem præ se tulit, sed in progressu ad immanem crudelitatem prolapsus est, vt Suetonius testis est in eius vita.

Tiberij.

Tiberius, quum custodias recognoscentem quidam rogaret vt supplicium maturaret: respondit, Nondum redii tecum in gratiam. Humanitatis officium esse putauit, si damnatum citò occidisset. Idem.

Eiusdem.

Tiberius Cæsar C. Caligulæ ideo imperium reliquisse dicitur, quo memoriam scelerum suorum maioribus Caii sceleribus obrueret: vtque maxima atque nobilissima pars senatus post mortem suam necaretur. Sæpe enim dictum illud vetus fertur vsurpasse: Me mortuo, terra cum igni misceatur. Dion Nicæus in eius vita.

Neronis.

Nero Romanorum imperator, cum post multa nefanda facinora vrbem atque imperium viuus funditus perdere optaret: Priamum mirum in modum beatum fuisse dicebat, quòd patriam simul cum regno perditā vidisset. Xiphilinus in Nerone.

Eiusdem.

Idem quum amitam ex duritie alui cubantem visitaret, & illa tractans lanuginam eius (vt assolet iam grandis natu) per blan

blanditias fortè dixiſſet, Simul hanc excepero, mori volo : conuerſus ad proximos, confeſtim ſe poſiturum (velut irridens) ait, præcepitque medicis: vt largius purgarent ægram, quo citius efflaret animam. Bruſon. lib. 2. cap. 9.

Eiuſdem.

Nero quodam in colloquio proferente Græcum verſiculum, ἐμοῦ θανέντος γαῖα μιχθήτω πυρί: id eſt,

Me mortuo terra miſceatur incendio.

Subiecit, Imò ἐμοῦ καὶ ζῶντος, id eſt, me etiā viuo. Quibus portentis aliquando committitur Reſpublica? Eraſ. 6. apoph.

Eiuſdem.

Columnis ſtatuarum eiuſdem illud adſcriptum erat, Galli te cantando excitarunt. Indigniſsimè tulerat Galliarum defectionem: proinde decreuerat, Gallos omnes Romæ agentes con trucidare, prouinciamque exercitui diripiendā tradere. Sueton.

Centurionis, de Nerone.

Agrippina quum iuſſu Neronis occideretur, ac Centurio ferrum in mortē deſtringeret, ventrem oſtendens clamabat: Hunc percute, hic eſt ferro fodiendus, qui portentum illud genuit. Sueton.

Neronis.

Veſtinus conſul, quum eodem die omnia munia conſularia obiiſſet, è conuiuio repentè ad mortem raptus eſt. Conuiuæ nihil aliud quàm exitium expectabant. Horum pauorem irridēs Nero, dixit illos ſatis ſupplicii luiſſe pro epulis conſularibus. Dicas hoc à clemente dictum, ſi cætera Neronis facinora ſpectes. Sueton. in Nerone.

Caligulæ.

Caligula imperator, vt alia omni in re, ita verbis quoque ſceleratus fuit: perſæpe repetens, Oderint dum metuant. Optabat etiam populum Romanum vnam habere tantum ceruicem, vt vno ictu omnes interficere ſimul poſſet. Fulgoſus lib. 9. cap. 11.

Eiuſdem.

Vir quidam prætorius valetudinis cauſa ſeceſſerat in Anticyram, petito à Caligula Cæſare commeatu. Is quum ſæpius peteret prorogari commeatum, mandauit interfici. & adiecit, neceſſariam ſanguinis eſſe miſsionem, cui tam diu non profuiſſet helleborum. Solent enim medici, in morbis validioribus venarum inciſione vti. Et in Anticyram nauigabant, quibus opus erat purgatione. Eraſmus libro 6. apophtheg.

Eiuſdem.

Eiusdem.

C. Caligula frequenter exclamare solebat, Vtinam vniuersus populus Romanus vnicam ceruicem haberet. Talia portenta tulit olim mundus, pro monarchis. Eutropius refert, & Bruson. lib. 2. cap. 9.

Eiusdem.

Idem quum destinasset interficere fratrem suum, eumque su spicaretur sese medicamentis præmunire, ita locutus est: Antidotum aduersus Cæsarem? Timebat ille venenum, quasi Cæsar nõ posset alio quouis modo trucidare, quem vellet extinctum. Eras. lib. 6. apoph.

Vitellij.

Vitellius postquam occisum Othonem in campo Bebriaci cognouit, eoque venisset, abhorrentibus quibusdam cadauerũ tabem, detestabili voce confirmare ausus est: Optimè olere occisum hostem, & melius ciuem. Sed hic tandem religatis post tergum manibus, iniecto ceruicibus laqueo, veste discissa, semi nudus in forum tractus est inter ludibria, per totum viæ Sacræ spacium, reducta coma, ceu noxii solent, quibusdam etiam cœno stercoreque incessentibus. Tandem apud Geomenias minutissimis ictibus excarnificatus, confectusque est, indeque vnco in Tyberim tractus. Bruson. libri 2. capite 9. & Fulgosus libri noni, capite vndecimo.

Antonini Caracallæ.

Antoninus Caracalla Romanorum imp. cum direptis ciuiũ bonis, atque omnibus exhaustis ærariis, sua crudelitate ingentem corrasisset pecuniam, eamque indifferenter nefariis hominibus distribueret: Obiurgatus à Iulia matre, vt pecuniis aliqua ex parte parceret, atque prædæ opimæ partem in alium vsum sibi reseruaret, strictum gladium ostentans matri, respondit, Læto sis animo, quandiu hunc habebimus, nulla nobis deerit pecunia. Ostendens, nullam pecuniam apud subditos adeò reconditam esse, quam sua crudelitate extorquere non posit. Dion Nicæus, & Xiphilinus in vita Antonini.

Vide Tyrannos.

De cunctatione in rebus agendis.

Diogenis.

DIogenes Cynicus poscebat aliquid ab homine auaro: quẽ cum videret cunctantem, ac negaturo similem, ô homo, inquit,

inquit,ad cibum te postulo,non ad cyppum:vt qua licet, Græcarum vocũ affinitatem reddam.Græcis enim τροφὴ cibus est, ταφὴ sepultura.Erasmus libro 3.apophtheg. ex vita Diogenis apud Laert.

Socratis.

Socrates hoc dicterium plurimum in ore habuisse dicitur:Dimidium operis peractum ei,qui iam esset aggressus.Sunt enim qui cunctando ac deliberando vitam omnem absumant. Est autem hemistichium Hesiodium,Ἀρχὴ ἥμισυ παντὸς,Laer. in vita Socratis.

Fabij.

Fabius Maximus,quoniam cum Hannibale pugnare detrectabat,mora copias illius & pecuniarum & commeatus egentes attenuabat.Ob quod cum malè audiret, nihil tamen commotus,peragebat suum institutum,& Hannibalem cunctatione fregit,quem alii magno militum exercitu vincere nunquam potuerunt.Plut.in eius vita.

Iulij Cæsaris.

Quum Pompeius instructam aciem apud Pharsalum inibi consistere,& hostem operiri iussisset,Cæsar dixit illum errasse, qui vim,impetum,ac diuinum afflatum animorum ad incursionem paratorum, mora relaxasset.Adeò Cæsari non modo certamen erat cum Pompeio de fortuna belli, verùm etiam de bellandi peritia,Plut.in Rom.apoph.

Augusti.

Augustus Cæsar illud semper citò factum posse dici aiebat, quod cum factum esset,bene haberet. Tarditatem enim,quæ tuta esset,celeritati anteponebat,cui periculum esset coniunctum.Fulgosus lib.7.cap.2.

Iuliani.

Iulianus imperator,ni fallor,quum in frequenti turba quidam ipsum his verbis appellaret aduersus aduersarium suum: Thalassius inimicus pietatis tuæ nostra per vim eripuit: Agnosco,inquit,ab illo me fuisse læsum,proinde dic illi, vt mihi potiori inimico prius satisfaciat,mandauitque præfecto,ne prius cognosceretur illorum negotium,quam ipse cum Thalassio rediret in gratiam.Quod alter adduxerat ad maturandam vindictam, Cæsar torsit in cunctationem. Erasmus octauo apophthegmatum.

De cur

De curiositate.

Anonymæ.de Thalete.

THaletem in cœlum suspicientem, & lapsum in barathrũ, ancilla conspicata, meritò id illi accidisse dicebat: qui cum quæ ante pedes essent ignoraret, cœlum contemplaretur, vt cognosceret. Antonius in Melissa, par.2.ser.77. & Maximus ser.21.Brus.lib.2.cap.26.

Aristippi.

Quum quidam obiiceret Aristippo, ac diceret, Propter te ager periit: An, inquit, melius est, me propter agrum, quã propter me agrum perire? Antonius ser.77.par.2.Melissæ.

Xenocratis.

Xenocrates Chalcedonius nihil referre dicebat, vtrum pedes an oculos inferas in ædes alienas, videlicet deterrens ab omni curiositate rerum ad nos nihil attinentium. Laert. lib.4. cap.2.

Cratetis.

Crates Thebanus, vulgò dictus est *θυρεπανοίκτης*, id est, ostiorum apertor: quòd in omnes domos irrũperet, & si quid displicuisset, reprehenderet Cynica libertate. Id cognominis hodie rectius conuenit in quosdam *πτωχοτυράννους*. Laert.lib.6.ca.5.

Zenonis.

Zeno Cittieus adolescentem curiosius quiddam quàm pro ætate sciscitantem, adduxit ad speculum, vtque se contemplaretur admonuit. Mox rogitauit, an videretur tali vultui conuenire, quæstiones eiusmodi proponere? Laert.lib.7.cap.1.

Socratis.

Socrates interrogatus à quodam, quid ageretur apud inferos? Deridens hominis curiositatem, respondit: Nec ego, inquit, vnquam iui, nec cum quoquam illinc reuerso sum collocutus. Maximus serm.36.

Eiusdem.

Idem illud Homeri semper in ore habere solitus erat,

ὅττι τοι ἐν μεγάροισι κακῶν τ' ἀγαθῶν τε τέτυκται. id est,

Aedibus in nostris, quæ praua aut recta gerantur.

Eo non solùm reuocauit auditorem à curiositate rerum alienarum, verumetiam à disciplinis nõ necessariis: velut ab exacta

cogni

cognitione Astrologiæ, aut Geometriæ, aut causarum naturalium, aut rerum vltramundanarum, ad cognitionem Ethices: cuius scientia præstat, vt nobis ipsi noti simus, vtque rem domesticam aut publicam vtiliter administremus.

Eiusdem.

Eódem spectat & illud, quod illi abscribitur, & in primis celebratur: Quæ supra nos, nihil ad nos. Sic enim respondere solebat admirantibus, quòd de moribus semper, de astris, déque meteorologis nunquam disputaret. Gellius & Laertius.

Aristotelis.

Aristoteles eos qui res euidentes demonstrare conarentur, similiter facere dicebat, vt si qui solem per lucernam ostendere conetur. Max. ser. 21.

Demosthenis.

Demostenes, quum quidam diceret, eum agrum negligere, ipsum autem se curare: Ea enim (inquit) curo, propter quæ agrum comparaui. Antonius in Melissa, parte 2. ser. 77. & Maxi. ser. 21.

Euclidis.

Euclides olim rogatus à quodam, quales essent dii, quáque re potissimùm gaudrerent? Cætera quidem ignoro, inquit, at curiosos illis odio esse certò scio. Maxi. ser. 21.

Demonactis.

Cum quidem exquireret, an mundus esset animatus? & rursus, an globosus? Vos, inquit Demonax, de mundo soliciti estis, & vestram ipsorum immundiciem non curatis. Antonius in Melissa, par. 2. ser. 77. & Maxi. ser. 21.

Aegyptij cuiusdam.

Aegyptius baiulus gestans quiddam velis opertum, cuidam sciscitanti quid portaret? Ideo, inquit, obuelatum est, ne scires: tu verò cur curiosè vestigas, quod occultatum est? Solent vectigalium redemptores explorare sarcinas. Aegyptii autem dicti sunt ἀχθοφόροι. Eras. lib. 6. apoph.

Vespasiani.

Vespasianus Roma. impera. à consulari viro Menstruo Floro monitus, plaustra potius quàm plostra dicenda, postridie illum pro Floro Flaurum salutauit: ciuiliter alludens ad illius curiosam admonitionem. Veteres in quibusdã pro diphthongo sonabant o, vt Clodius pro Claudius. Suet.

Anonymi.

Cuidam vxor sua per literas exprobrarat, quòd lauacris ac voluptatibus detentus, ad se redire nolet. Id per frumentarios resciuerat imperator. Itaque commeatum petenti, exprobrauit & lauacra & voluptates. Tum ille: Num & tibi ô Cesar scripsit vxor mea, quod mihi? Notans curiositatem principe indignam. Dion in vita Hadriani.

Huc spectat titulus, de Disputationibus rerum friuolarum.

DE DAMNO accepto.

CHILONIS.

CHilon Lacedæmonius, septem Græciæ sapientum haudquaquam postremus, damnum dicebat turpi lucro semper præferendum esse: illud enim semel dolere, hoc autem semper. Laertius lib. 1. cap. 4. Stobæus ser. 1.

Anaxagoræ.

Anaxagoras Clazomenius, post diutinam peregrinationem domum reuersus, cum reperiret patriam possessionésque suas desertas: Nisi, inquit, ista perisent, ego saluus non essem. quòd calamitas illum adegisset ad philosophiam: rebus autem integris, mansisset intra penates suos. Ita sæpenumero prospera sunt homini, quæ videntur aduersa: & quod damnum putatur ingens, lucrum est maximum. Laertius lib. 2. cap. 3.

De deambulatione.

Socratis.

SOcrates cum ad vesperam vsque deambulasset strenuè, interrogatus cur id faceret? respondit: Quo melius cœnem. Ostendit vir sapientissimus, vsum deambulationis, qua agitantur homines vt eo melius cibum capiant, & deinde ambulatione consumant. Refertur hoc eius dictum à Cicerone, libro quinto Tuscu. quæstio.

De debitoribus soluendis.

Philosophi cuiusdam.

PHilosophus quidam Pytagoricus cum à calciatore sibi emisset pherasia (est autem calciamenti id genus) non habuit

buit pecuniam qua solueret in promptu. Verùm cum paulo pòst rediret ad tabernam vt solueret sutoré, audit eundem iam iam defunctum esse. Gratulabundus igitur philosophus de lucro, pecuniam domum retulit. Postea cum se colligeret, videt se malè fecisse. arrepta igitur pecunia, ait: Tibi viuit calceator, aliis mortuus. & accedens eius tabernas, nummos in eam proiecit, ne videretur homini etiam defuncto denegare id quod æquo debebat iure. Recitatur apud Erasmum lib. 6. apoph.

Phocionis.

Quum Athenienses olim sacrificia instituissent, peteréntque à ciuibus, vt vnusquisque aliquid de suo ad complenda sacrificia adderet: Phocion Atheniensis efflagitatori respondisse dicitur: Puderet, si vobis adderem: ac huic, cui debeo iure, nihil redderem. Sunt qui putent se Deo facere rem gratam, si ad cultum idolorum multos conferant nummos. At Phocion vir sapientissimus, sensit Deo multo gratius esse, si satisfacias iis quibus debes. Eius autem dicterium leges apud Plutarch. in Græcorum apoph.

Lycurgi.

Lycurgus legislator, assiduum esse, dignúmque cui debitum credas, in opibus: at fide dignum, in moribus situm esse dicebat. Maxi. ser. 1. de Virtute.

Persarum.

Persæ dicebant, duo esse peccata inter homines turpia: quorum primum est, debitorem esse: alterum, mentiri. Coniunxerunt autem hæc duo, ideo nimirum, quòd vnum rarò sit sine altero. qui enim ære alieno obstricti sunt, pollicentur indies se satisfacturos, nec tamen præstant quod promissum est semel atque iterum. Recitatur ab Herodoto.

Augusti.

Equite Romano quodam defuncto, compertum est illum tantum habuisse æris alieni, vt summam ducenties nummûm excederet: idque, dum viueret, celauerat. Quum igitur res illius auctioni subiicerentur, vt ex pecunia creditoribus satisfieret, Augustus iussit sibi emi culcitram illius cubicularem: ac mirantibus hoc præceptum, Habenda est (inquit) ad somnum mihi conciliandum illa culcitra, in qua ille tanto ære alieno obstrictus, somnum capere potuit. Nam Augustus ob ingentes curas sæpe maximam noctis partem ducebat insomnem. Macrobius lib. 2. cap. 4. Sat.

De decoro vbique ac in omnibus obseruando.

Diogenis.

QVum vidisset Diogenes Cynicus fœminam diis procumbentem, ita curuato corpore, vt à tergo quædam apparerent quæ nudari non decet oculis hominum, adiit illã dicens: Non vereris mulier, ne stante post tergum tuum Deo (nam illius plena sunt omnia) parum decenter te geras? Idem Aesculapio percussorem consecrasse dicitur, qui accurrens procidentes in faciem contereret. hoc figmento deterrens homines à superstitione, qui credunt deos non audituros, nisi ipsis indecoro corporis gestu supplicent. Laert. lib. 6.

Socratis.

Cum Socrati Lysias orationem, quam in eius defensionem composuerat, recitasset, Præclara, inquit, & elegans oratio est, sed non conuenit Socrati. Erat enim forensi instituto aptior, quàm philosopho, ac tali philosopho. Rursus Lysiæ percontanti, quur si bonam iudicaret orationem, putaret sibi non conuenire? Nónne, inquit, fieri potest, vt amictus aut calceus elegans sit, ac pulcher, qui tamen alicui non conueniat? Hoc ipsum Val. Maximus narrat odiosius, minúsque Socraticè. sic enim Lysiæ respondisse memorat: Aufer quæso istã. nam ego si adduci possem, vt eam in vltima Scythiæ solitudine perorarem, tum me ipsum morte mulctandum concederem. Eras. lib. 3. apoph.

Platonis.

Si quando fortè incidisset Plato in eos qui præter decorum quippiam agerent, digressus consueuit dicere, Nuncubi ego talis? Nemo suam turpitudinem perspicit, sed sibi quisque assentator est. Ex aliis igitur discendum, quàm indecora sint quæ præter honestatem geruntur. Laert. lib. 3.

Isocratis.

Isocrates in conuiuio Nicocreontis Samiorũ tyranni, quum à conuiuis iuberetur dicere: His, inquit, in quibus ego valeo, nunc non est tempus: in his verò, quæ hoc tempus requirit, ego non valeo. Recusauit inter pocula dicere, qui apud sobrios de rebus seriis disserere consueuerat. Eras. lib. 8. apoph.

Pyladis.

Pylades, quum saltans Herculem furentem, nonnullis incessum

ſum hiſtrioni conuenientem minus ſeruare videretur, depoſita perſona ridentes increpuit, dicens, μωροί, μαινόμενον ὀρχοῦμαι: id eſt, Stulti, furentem ſalto. Significans, hoc ipſum quod videbatur indecorum, maximè decorum eſſe. Eraſ. 6. apoph.

Stratonici.

Statonicus muſicus, Ptolemæo rege de muſica cum ipſo contentioſius differente: Aliud eſt, inquit, ô rex ſceptrū, aliud plectrum. Significans, non eſſe regium, de muſica cum muſico diſputare. Eraſ. 6. apoph.

Callicratidæ.

Callicratidas præfectus claſsis, cum à Lyſandri amicis ſolicitaretur, vt permitteret ipſis accepta pecunia quendam ex hoſtibus occidere: haud conceſsit. Cui cum Cleander dixiſset, Accepiſsem profectò pecuniam, ſi ego Callicratidas fuiſſem: Et ego, inquit, ſi fuiſſem Cleander. Quo dicto monuit, in omni actione ſpectandum eſſe perſonæ decorum. Plut. in Lacon.

Leontychidæ.

Leontychidas huius nominis primus, cuidam obiicienti quòd facilè mutaretur: Mutor, inquit, ſed pro temporum ratione, non, vt vos, proprio morbo. Prudentis eſt, pro re nata nouare conſilia: at ſine cauſa ſubinde alium fieri, inconſtantiæ vitium eſt. Plut. in Lacon.

Archidami.

Archidamus cuidam qui vitio vertebat Hecateo rhetori omnium clariſsimo, quòd adhibitus ad ipſorum conuiuium nihil dixiſſet: Videris, inquit, mihi neſcire, quòd is qui dicendi nouit artem, etiam dicendi norit opportunitatem. In ſenatu, in foro, in concionibus, in legationibus, aliisque reipub. negotiis locus eſt oratori: in conuiuiis temulentis maiore cum laude ſilet eruditus, quàm loquitur. Sic periti bellatoris eſt, non minus ſcire fugiendi artem, quàm pugnandi. Plutarchus in Laconicis.

Eiuſdem.

Idem ad Græcos, qui pacta reſcindere nolebant, dicere ſolitus erat: Ouis ſemper eandem edit vocem, cæterùm homo multas ac varias emittit. Quo admonuit, pro tempore, proque re nata variandum eſſe ſermonis habitum. Eſt enim vbi loquendum ſit ſeuerius, eſt vbi blandius, vbi magnificentius, vbi ſubmiſsius. id ſi fit citra perfidiam, magna eſt prudentia.

Porrò ouiles mores dicuntur habere, qui sese nesciunt rebus ac personis accommodare. Refert Plutar. in Lacon.

Leonidæ.

Leonidas cum malè audiuisset à quodam, quòd facilè mutaretur: Mutor quidem, inquit, sed pro temporum ratione: non vt vos, proprio morbo. Sensit, pro re & tempore varianda esse consilia, vt negotiis diuersis, in vsum aliorum nos accommodemus. Recitat Plutarch. in Lacon.

Pedareti.

Pedaretus conspecto quodam qui natura mollis, tamen ob humanitatem laudabatur à ciuibus, dixit: Nec viros, qui mulierum similes sint, oportere laudare, nec mulieres, quæ virorum sint similes, nisi si qua mulierem vrgeat necessitas. Sensit, aliud decere bonum virum, aliud bonam mulierem, ac pro muliere in virum transfigurata accipit necessitatis excusationem in viro degenerante in mulierem, nullam recipit excusationem. Ita non eadem laus decora principi est, quæ plebio non eadé magistratui, quæ priuato. Plut. in Lacon.

Publicij.

C. Publicius solitus est dicere, P. Mummium, cuiuis tempori hominem esse, Sentiens, illum dexteritate facilitatéque ad omnem vitæ statum esse accommodum. Eodem sensu Pollionem Asinium omnium horarum fuisse hominem legimus: Et Tiberius Cæsar duos familiarius ab ipso dilectos, omnium horarũ amicos vocare solebat. Eras. lib. 6. apoph.

Bibuli.

Quum in senatu variantibus sententiis, Cato censeret perpetuam dictaturam, vt tyrannicam potentiam, è Repub. tollendam: Bibulus, quum esset Pompeio inimicus, primus in senatu rogationem tulit, vt vnicus consul Pompeius decerneretur. Aut enim, inquit, Resp. ab imminente procella per illum liberabitur, aut optimo parendum erit. Egregius animus, qui priuatam simultatem posthabuit Reipub. commodis. Eam sententiam Cato dixit, se ab alio dictam comprobare, licet ab ipso non debuerit proficisci. Eras. 6. apoph.

Metelli.

Caius Iulius Cæsar, Metello obsistenti, ne pecunias ab ærario tolleret, ne peccaret in leges: Non idem, inquit, armorum ac legum tempus est, Abscede igitur, ac posteaquam facta pace, arma

arma deposuerimus, tunc, si videbitur, plebis patronum age. Erasl.lib.4.apoph.

De defensione.

Antisthenis.

ANtisthenes Atheniensis aiebat, homines virtute prædi- tos, eos sibi parare propugnatores, qui & fortes sint, & iusti. Nolunt enim defendi, si quid iniusti admittāt. Improbi contrà fortes defensores quærunt, iustos nolunt. Diogen. Laertius lib.6.cap.1.

Ciceronis.

Cicero M. Cælium melius obiicientem crimina quàm defendentem, bonam dextram, malam sinistram habere dixit: huc alludens, quòd in pugna dextra gladium tenemus, sinistra clypeum: gladio ferimus, clypeo defendimus. Eras. Roter. lib.4. apophtheg.

De deditione.

Demosthenis.

QVum Alexander pacem hac lege deferret Atheniensibus, si ciues octo sibi dederent, inter quos erat Demosthenes: Demosthenes apologum retulit de lupo, qui hac lege pacem obtulit ouibus, si canes dederent. Lupi nomine significans Alexandrum: canum, eos qui tum populi rem curabant: ouium, plebem Atheniensium. Addidit & illud: Vt mercatores, inquit, exiguum frumenti in paropside specimen deferunt, per hoc ingentes aceruos vendere cupientes: ita vos, si traditis ciues octo qui deposcuntur, populum vniuersum traditis. Plut.

De dediscendi difficultate.

Socratis.

SOcrates interrogatus, quǽnam optima esset disciplina? Dediscere mala, respondit. Maximus serm.17.

Antisthenis.

Antisthenes Atheniensis rogatus, quæ disciplina cum primis esset necessaria? Mala, inquit, dediscere. Id enim non modò primum est, verùm etiam difficillimum. Laert. lib.6. cap.1. Bruso. lib.2.cap.23.

Eiusdem.

Idem rogatus à quodam, quid sibi faciendum suaderet, vt

bonus vir & honestus euaderet? Si mala, inquit, quæ tibi adsunt, ab his qui nouerunt, didiceris esse fugienda. Sensit, virtutis caput esse, caruisse vitiis. Id non à quolibet discendum, sed ab his duntaxat, qui norunt quæ sint vera mala, quæ vera bona. Ibidem.

Timothei musici.

Timotheus tibicen aduentantem discipulum interrogauit, an sub alio etiam præceptore Musicæ operam dedisset, qui cũ sub alio militasse etiam affirmasset: Duplicẽ igitur dabis mercedem, ait, quoniam duplex mihi labor subeundus est: dedocendi videlicet vetera, & docendi noua. Bruso. lib. 2. cap. 23.

Vide titulum de Assuetudine.

De degeneratione.

Aristippi.

Aristippus philosophus cùm degeneres filios adeò negligeret, quasi ex ipso nati nõn essent: accusatus à quodam, qui seueritatem eius improbabat: An non, inquit, & pituitam & pediculos è nobis natos, velut inutiles, procul à nobis abiicimus? Sensit philosophus, eos nequaquam habendos pro filiis, qui à parentum & maiorum suorum laude dignis virtutibus turpiter degenerarent. Recitat Laer. lib. 2.

Diogenis.

Diogenes Cynicus cum vidisset adolescentem cultu gestúq; parum virili: Non te pudet, inquit, qui peius tibi velis quàm ipsa natura voluit? Siquidem illa te virum fecit, tu teipsum refingis in fœminam. Laert. lib. 6.

Stilphonis.

Stilphon Megarensis habebat filiam parum secundæ famæ. cuidam itaque dicẽti, Dedecorat te filia: Nihilo magis, inquit, quàm ego illam decoro. Sentiens, neminem alienis factis dehonestari, sed suis quenque moribus æstimãdum esse. Neq; enim illa fuisset honestior ob patris celebritatem, nisi paternas virtutes fuisset imitata. Plutarch. in lib. de Tranquillitate, pluribus verbis hoc idem enarrat. Nam Metrocli obiicienti, quòd filiam haberet impudicam: Vtrum, inquit, hoc meum peccatum est, an filiæ? Quum Metrocles respondisset, illius peccatũ, sed tuum infortunium: hunc in modum excepit Stilpho, Quid ais? an non quæ peccata sunt, eadem sunt lapsus? Annuit Metrocles. At lapsus, inquit Stilpho, quorum sunt, eorundem sunt &

frustra

frustrationes. Et hoc confesso Metrocle: Porrò quorum sunt frustrationes, horum sunt & infortunia. Ita placido prudentiq; sermone demonstrauit, filiæ duntaxat esse infortunium; cuius esset peccatum: ac Cynici conuicium nihil aliud esse quàm latratum. Laert. lib. 2. cap. 12.

Menedemi.

Menedemus Eretriensis dicebat, plurimos nauigare Athenas studiorum gratia, qui primùm essent sapientes: deinde fierent philosophi, hoc est, sapientiæ amantes, dein rhetores: denique progressu temporis euadere idiotas. Meminit Plutar. Multum profecit, qui didicit se nihil scire. Et infeliciter proficit, qui semper vergit in deterius. Eras.

Archidami.

Archidamus Periandro, qui cum esset arte medendi celebris, & in primis laudatus, carmina scriberet infelicia: Quid, inquit, tibi accidit Periander, vt pro eleganti medico malus poeta vocari concupiscas? Notauit hominum mores, qui res honestas aggressi, degenerant ad sordidiora: cum consultum sit, vnumquenque in ea se arte exercere, in qua valet plurimum. Plutarchus.

Damatriæ.

Damatria cum intelligeret filium in bello planè inutilem esse, domum redeuntem propria manu interfecit. inhonestissimum enim esse putabat, ex tam præclaris parentibus natum filium, adeò degenerem aspicere. Plut. in apoph. Lacænarum.

Teleutiæ.

Teleutia Lacæna cum intellexisset filium à paternis moribus degenerantem, & nescio quibus rebus parum honestis operam dantem, filium admonuit; vt aut melius viueret, aut apud exteros maneret. Imò mortem ipsam minata est filio Pædareto, ni mores in melius corrigeret. Cuius rei testis est Plutarch. in Lacon.

Lacenæ cuiusdam.

Alia quædam Lacæna, cum audiuisset filium à parentum moribus turpiter degenerantem, ex acie contra legem militarem cessisse, vt ignauum ac penitus inutilem, occidi fecit. Ibid.

Nicostrati.

Nicostratus Argiuus, quum ab Archidamo solicitaretur, tum ingenti promissa pecunia, tum cuiuscunque vellet Lacænæ coniugio, vt Cromnium traderet, respondit: Archidamum

non ducere genus ab Hercule, quòd Hercules obiens orbem, ſoleat improbos afficere ſupplicio, ipſe contrà ex probis faceret improbos. Lacedæmonii verò hoc nomine potiſsimùm gloriantur, quòd originem ducunt ab Hercule. Plutar. in Græcor. Impp. apoph.

Catonis.

Cato ſenior in inimicum quendam probroſæ vitæ: Huius, inquit, mater quum deos orat vt ſibi filius ſit ſuperſtes, non precatur, ſed imprecatur. ſentiens, illam & ſibi & reipub. precari magnum malum. Eraſ. lib. 5. apoph.

Eiuſdem.

Idem hortabatur iuuenes, vt qui virtute & æquitate ad dignitatem perueniſſent, ne turpiter ad deteriora degenerarent: ſin ambitu ac violentia, ad meliorem frugem ſe referrent: ita futurum, vt & illi gloriam augerent, & hi benefactis maculam abolerent. Eraſ. lib. 5. apoph.

Lælij.

C. Lælius cuidam malo genere nato, obiicienti ſibi, quòd indignus eſſet ſuis maioribus: At herclè, inquit, tu tuis dignus es. Id ſi dicas bono viro ex bonis prognato, laus eſt: ſin malo ex malis prognato, graue conuicium eſt. Eraſ. lib. 6. apoph.

Iuliæ Auguſti.

Iulia Auguſti Cæſaris filia, cum ob veſtitus nimiam licentiam ab amico quodam admoneretur, ac adhortaretur, vt ſe ad paternæ frugalitatis exemplar componeret, reſpondit: Pater meus obliuiſcitur ſe Cæſarem Romanum eſſe, at ego memini me Cæſaris eſſe filiam. Macrob. lib. 2. cap. 5. Saturn.

Traiani.

Traianus Cæſar ſolitus eſt dicere, Principes omnes multum abeſſe à Neronis quinquennio. Nam Domitius Nero primis annis quinque, ſumma cum laude geſsit imperium, priuſquam ad Caligulæ auunculi ſui crudelitatem appelleret animum. Eraſ. 8. apoph.

De delatione.

Caligulæ.

Caligula commentarios ad matris fratrúmque ſuorum calumnias pertinentes, ne cui poſtmodum delatori teſtíve maneret vllus metus, conuectos in forum, & antè clarè teſtatus deos, neque legiſſe ſe, neque attigiſſe quicquam, concremauit.

mauit. Quin & libellum de sua salute oblatum nō recepit: contendens sibi nihil admissum, cur cuiquam inuisus esset. Negauit se delatoribus aures habere. Hæc boni principis videri poterant, nisi fingerentur. Eras. lib. 6. apoph.

His adiunge titulos, de Detrectatione, Maledicentia, &c.

De democratia.

Solonis.

SOlon ille Salaminius dicere solebat, cum principem sibi maximè gloriosum videri, qui Democratiam ex Monarchia ciuibus faceret. Varinus Phauorinus, & Stobæus sermone 46.

Lycurgi.

Lycurgus cuidam postulanti, vt in ciuitate pro Aristocratia, hoc est, optimatum gubernatione, constitueret Democratiam, hoc est, popularem gubernationem: Tu fac, inquit, prius domi tuæ Democratiam instituas. Compendiò docuit, eam Reipublicæ speciem non esse vtilem ciuitati, quam nemo vellet esse in sua familia. Ciuitas autē nihil aliud est, quàm magna domus. Plutarchus in Laconicis, & Stobæus serm. 83.

De deposito.

Demosthenis.

ANcilla quædam depositi nomine pecuniam acceperat à duobus hospitibus, hac conditione, vt eam vtrisque simul redderet. Horum alter post tempus aliquod lugubri veste & squalidus socii mortem simulans, decepta muliere nummos abstulit. Eo facto superuenit alter, & depositum repetere cœpit. Cum mulier anxia de laqueo cogitaret, Demosthenes ei patronus adfuit, qui vt in aduocationem venit, sic aggressus est petitorem: Mulier, inquit, parata est depositi fidem soluere, sed nisi socium adduxeris, id facere non potest: quoniam vt ipse prędicas, hæc dicta lex [illegible], ne pecunia alteri sine altero numeretur. Hoc ingenio seruauit miseram, elusitque nebulonum conspirationem, qui hoc egerant, vt eandem pecuniam bis acciperent. Valer. Max. lib. 7. cap. 3.

De desperatione.

Leonidæ.

EPhoris dicentibus ad Leonidam, quòd ad Thermopylas proficiscens, paucos secum educeret: Nimirum ad hoc, inquit, negocium, ad quod proficiscimur. Indicans, satis multos educi

educi ad moriendum in bello: satius enim perire paucos, quàm multos. Plut.

Anonymi.

Cuidam, qui laborans ab oculis, exierat in bellum, quum nonnulli dicerent, Quò vadis ad istum affectus modum, aut quid facturus? Vt nihil, inquit, aliud, certè hostis gladium hebetabo. Plutar.

Pompeij.

Pompeius, rebus infeliciter gestis aduersus Cæsarem, & ad summam desperationem redactus, in tentorium venit attonito similis, nec aliam vocem emisit quàm hanc, οὐκοῦν εἰς παρεμβολήν, Ergo in castra, sumptaque veste præsenti fortunæ accommoda, clam profugit. Plut.

De Deo.

Thaletis.

THales Milesius quum percontatus esset, Quid esset Deus? Quod principio & fine caret, respondit. Laert. in eius vita.

Anonymi.

Alius idem interrogatus, respondit: Quod est in triremi gubernator, in curru rector, præcantator in choris, dux in vrbe, imperator in exercitu, hoc est in mūdo Deus. Apuleius de Mundo.

Simonidis.

Simonides interrogatus olim ab Hierone tyranno, Quidnā esset Deus? Deliberādi sibi vnum diem postulauit, quum idem ex eo postridie quæreretur, biduum petiit, ac quum ita sæpius duplicaret numerum, admiratusque Hiero tyrannus, qui rogauerat, efflagitaret, cur ita faceret: Quia, inquit, quanto diutius considero, tanto mihi res videtur obscurior. Cicero libro primo de Natura deorum. Brusonius lib. 2. cap. 26.

Socratis.

Socrates dicebat, deos omnium optimos ac felicissimos: ad horum similitudinem quo quisque proprius accederet, hoc & meliorem esse, & beatiorem. Si corrigas vnius vocis numerum, nihil dici potest Christianius. Rot. libro 3. apoph.

Euclidis.

Euclides à quodam interrogatus, quales essent dii? Cætera quidem

quidem ignoro, respondit: at curiosos illis odio esse, certò scio. Maximus sermone 21.

Alexandri Magni.

Alexander Macedo in Ammonis templo cum à vate dictus esset Iouis filius: Nihil, inquit, mirum, nam Iupiter omnium quidem natura pater est, sed ex his optimos quosque peculiariter suos facit. Modestissimè interpretatus est oraculum: nam vates per adulationem dixit, illum filium Iouis: quasi sic è Ioue prognatus esset, quemadmodum Hercules creditus est esse Iouis filius. Alexander fassus est, Iouem natura autorem ac parentem esse omnium: sed eos demum peculiariter pro suis filiis agnoscere, qui virtute ac præclarè gestis proximè ad diuinam naturam accederent. Ea est, omnibus benefacere. Plutarch. in apoph.

Euagrij.

Euagrius quum longa orationis serie audiuisset de Deo atq; trinitate disputantes, Diuinitatem nequaquam definiendam esse respondit. Omnes enim alias propositiones habere genus quod prædicetur, aut speciem, aut differentiam, aut proprium, aut accidens, aut ex his compositam orationē. Sed nihil in sancta trinitate horum quæ dicta sunt, posse comprehendi. Ideoq; quod ineffabile est, silentii tantum oratione esse adorandum. Socrates lib. 6. Tripartit. hist. cap. 21.

Attali martyris.

Attalus, insignis Christi martyr, à tyranno per contemptum interrogatus, Quod nomen Deus haberet? Qui plures sunt, respondit, nominibus discernuntur. Qui autem vnus est, non indiget nomine. Eusebius libro sexto Ecclesiasti. hist. cap. 3.

De Deo æterno.

Thaletis.

THales Milesius interrogatus olim, quídnam in tota rerū natura esset vetustissimum? respondit, Deus. Quur ita? ὅτι ἀγένητος, hoc est, nunquam esse cœpit. Eras. lib. 7. apophth. ex Laer. 1.

De

De Deo immutabili.

Agesilai.

AGesilaus,Lacedæmoniorum rex,cum mouere iam bellum aduersus Persarum regem vellet,quo Græcos Asiam incolentes libertati restitueret,Iouis Dodonæi consuluit oraculum, is iussit,vt pro suo arbitratu bellum instrueret,verùm cū Ephori ad Delphicum quoque oraculum cōsulendum misissent,hoc pacto proposuit consultationem:Num,Apollo,idem tibi videtur quod patri?Iouis se oraculum omnino probare, respondit. Quo dicto ostendere voluit,deorum omnium cōcordiam: qui si inter se dissentiant, non profectò reuera sunt dii. Plutarch. in Lacon.

De Deo & omnipotente,& vidente omnia.

Thaletis.

THales Milesius,qui sapientissimus inter septem fuit,dicebat,Homines existimare oportere, deos omnia cernere, deorumq; omnia esse plena,& fore omnes castiores, veluti quo infans esset maximè religiosus. Cicero lib.2.de Legibus.

Eiusdem.

Idem rogatus,num latéret deos homo iniustè agens?respondit,Ne cogitans quidem.Significans, Deo nihil omnino esse occultum.At vulgus putat,quæ corde voluūt,latére Deum. Laer. libro primo.& Brusonius lib.5.cap.12.

Eiusdem.

Idem philosophus percunctatus, An facta hominum deos fallerent:Ne cogita,inquit,vt non solùm manus, sed etiā mentes puras habere vellemus,cum secretis cogitationibus nostris cœleste numen adesse credidissemus.Laertius in eius vita,& Valerius Maximus lib.7.capite secundo.

Zenonis.

Cum ex Zenone Stoico quidam quæreret, An Deum latére possit iniuriam faciens?Imò,inquit,ne cogitans quidem. Maximus sermone 15.

Diogenis.

Diogenes Cynicus,cum vidisset mulierem ad aras deorum tam incuruato corpore procumbentem, vt obscœna quædam apparerent:Non vereris,inquit,mulier, ne stante post tergum Deo(cuncta enim plena deorum sunt) inhonestè te habeas? Laer.lib.6.

Athenodori.

Athenodorus philoſophus dicere prudenter ſolebat: Ita cum hominibus homines viuere debere, ac ſi Deus retributor bonorum, malorumque vltor, omni loco ac tempore actiones noſtras intueretur, conſpiceretur que humanis noſtris oculis. Fulgoſus lib. 7. cap. 2.

Demonactis.

Demonax, quum admoneretur ab amico quodam, vt ſecum in Aeſculapii templum iret, Dominumque pro ſalute filii oraret: Adeóne, inquit, ſurdaſtrum exiſtimas Deum, vt nos niſi in templo non ſit auditurus? Recitat Eraſ. libro 8. apoph.

Antalcidæ.

Antalcidas quum in Samothracia initiaretur, rogatus à ſacerdote, quid egregium patraſſet in vita? Si quid, inquit, mihi tale peractum eſt, ſciunt ipſi dii. Exiſtimans, ineptum commemoratione ſuorum geſtorum, ſe diis commendare: qui, ſiue prędicaret, ſiue ſileret, nihilominus nouerant. Nam apud ſacerdotem poterat etiam falſa narrare. Sit hoc modeſtiæ exemplum, ac de Deo præclarè ſentientis. Plut. in Lacon.

Laconis cuiuſdam.

Quidam ſacris initiaturus Laconem, rogauit, quid ſibi conſciret maximè impiè factum per omnem vitam? At ille: Hoc, inquit, dii ſciunt. Quum initiator magis vrgeret, diceretque, Omnino proferas neceſſe eſt. Lacon viciſsim rogauit: Vtrum, inquiens, oportet me tibi dicere, an Deo? quum ille reſpondiſſet, Deo: Tu ergo, inquit, hinc ſecede, vt illi dicam. Plutarchus in Laconicis.

Lyſandri.

Lyſandro in Samothrace oraculum conſulenti, ſacerdos iuſſit, vt quod in vita maximè ſceleratum commiſiſſet, diceret. Ille ſacerdotem rogauit, Vtrum hoc tuo an deorum iuſſu facere oportet? cum ſacerdos reſpondiſſet, deorum iuſſu: Tu igitur hinc diſcede, ac diis dicam, ſi percontentur: Hic cuiquam liberum eſt, vtrum malit laudare animum ab omni ſuperſtitione liberum: an prudentiam, qui ſenſerit ſacrificii fucum, hoc agentis, vt ex conſcientia criminis haberet illum obnoxium. Mos erat Lacedæmoniis, nihil aggredi nouæ rei, niſi conſultis oraculis: at Lyſander quum nulla religione teneretur, nihilo ſecius hinc quoque ſolitus eſt ſuis vitiis honeſti ſpeciē petere, tametſi parum ſucceſsit. Plut. in Lacon.

De Deo semper colendo.

Xenophontis.

XEnophon dicebat tum maximè colendos esse deos, quum homini res sunt secundæ: vt quũ incideret necessitas, confidenter illos imploremus, vtpote beneuolos iam, & amicos. Rectè Xenophon. Sed vulgus hominum contrà facit, in felicitate profunda est diuorum obliuio: cum vrget calamitas, tum demum ad illos confugimus. Erasmus libro 7. apoph.

Philonis Iudæi.

Philo cum aliis Iudæis apud C. Caligulam accusatus ab Appione, quòd Cæsari diuinos honores non tribueret, eiectus ex aula, sociis Iudæis respondit, Bono animo nos esse oportet, quibus iratus est Caius: quia necesse est adesse diuinum, vbi humanum cessat auxilium. Euseb. lib. 2. Eccle. hist. cap. 5.

De Deo, dona sua inæqualiter distribuente.

Cratetis.

CRates Thebanus, & philosophus Cynicus, cum deformi esset corpore, in certaminibus tamen corpus suum denudare, pro more pugnantium, non erubuit. Verùm cũ à spectatoribus ob id derideretur: De oculis, inquit, ô Crates, & reliquo corpore bono esto animo, mox enim videbis eos qui corpus tuum deforme, modò turpiter derident, morbo contrahi, & omnibus viribus destitui, & tum te beatum esse sentient, deformem quidem, sed sanum, robustum, & laboris patientem. Sensit homo ethnicus, quàm variè Deus sua dona hominibus distribuat, vnum ornat forma & sanitate, alium sapientia: hunc virtutibus, illum corporis robore: ita tamen, vt non vni & soli omnia conueniant. Dictum eius leges apud Laertium lib. 6. cap. 5.

Stratonici.

Stratonicus musicus inuitatus aliquando, vt audiret citharœdum canentem, posteaquam audierat, recitauit illum versiculum Homericum, τῷδ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἕτερον δ' ἀνένευσε. id est, Huic dedit hoc pater altitonans, verũ abnuit illud.

Cuidam

Cuidam roganti, Quo pacto? exposuit, malè cithara canere dedit, bene canere negauit. Eras.lib.6.apoph.

Dercillidæ.

Dercillidas orator missus ad Pyrrhum, qui iam exercitum induxerat in terram Spartanorum, vt cognosceret quid sibi vellet: cum Pyrrhus præscriberet vt regem suum Cleonymum reciperent, alioqui futurum vt intelligerent se nihilo cæteris esse fortiores, hunc in modum respondit: Si deus est Cleonymus, non metuimus eum, quippe qui nihil sceleris commisimus: sin homo est, nihilo est nobis præstantior. Hoc dilemmate taxauit superbas regum minas. Dii, qui quos velint, possunt lædere, nec à quodam lædi vicissim, non nocent, nisi improbis: homines hominibus ex æquo metuendi sunt. Plut.in Laconic.

Catonis.

Quum Pompeio res infeliciter cederent, & ad Cæsarem inclinaret victoria, Cato dicebat, in rebus diuinis multum esse caliginis: quòd Pompeio præter ius agenti fuissent omnia prospera, causam reipub. tuenti nihil succederet. Plut.in Catone.

De dialectica.

Antisthenis.

ANtisthenes dicere solebat, Contradicentem doceri oportere, non contra dicendo compescere. Dialectica igitur si docendi ratio est, artis fines transgrediuntur qui tantum rixantur. Nam neque insano, si vicissim insaniat, aliquis medebitur. Stobæus sermone octuagesimo.

Diogenis.

Diogenes Cynicus, quicquid per se turpe non esset, id ne in publico quidem dicebat esse turpe. Hunc igitur in morem ratiocinabatur. Si prandere malum non est, nec in foro prandere malum est: sed prandere nihil mali est, ergo nec in foro prandere malum est. Hactenus tolerari poterat Cynicus syllogismus. verùm quis ferat similiter colligentem, exonerare ventrem, aut reddere lotium, aut habere rem cum vxore, aut exuere vestes, malum non est: ergo in publico malum est? Probis viris vbique placet verecundia. Laert.lib. 6.

Zenonis.

Zeno Dialecticorum artes iustis mensuris comparabat, quæ

non triticum, nec aliud quidpiam alicuius precii, sed paleas & stercora metiuntur. Stobæus ser.80.

Eiusdem.

Rhetoricam palmæ, Dialecticam autem pugno similem esse dicebat. Eo quòd latius loquerentur Rhetores, Dialectici autem compresſius. Cicero libro secundo de Finibus & in Oratore ad Brutum. Quintilianus lib.2.cap.21.

Eiusdem.

Idem quum iam in artibus non vulgariter profecisset, attamen in Dialecticis plurimùm exercere seipsum præcipuè voluit. Verùm cum pecunia, vt satisfaceret præceptori Dialectices, deesset, clàm per posticum Polemonis professoris eius artis irrepsit, vt legentem audiret. quem dum Polemon fortè vidisset: Sat video, inquit, te furari ea dogmata, vt aliis postea mercede vendas. Laudandum est Zenonis ardens ad Dialecticen studium, in qua adeò profecit, vt multa etiam arti adiecerit. Vide Laertium lib.7.cap.1.

Eiusdem.

Quum illi Dialecticus quidam in sermone, quem illi θερίζοντα, id est, metentem appellant, ostendisset septẽ species Dialecticas: rogauit, quantum peteret mercedis à discipulis? poscenti centum, dedit ducentos. Tanta erat in homine discendi Dialecticen cupiditas. Laert.lib.4.cap.1.

Dictum de Chrysippo.

Chrysippus Solensis tam insignis fuit Dialecticus, vt frequenter dictum sit: Si dii vellent vti Dialectica, non alia vsuros, quàm Chrysippea. Laert.lib.7.cap.3.

Chrysippi.

Idem ad Dialecticum quendam, Cleanthi multis ac prolixis sophismatibus obstrepentem: Desine, inquit, senem à magis ad rem pertinentibus auocare, sed nobis iunioribus ista proponitò. Docuit vir sapientissimus, Dialecticæ studium magis spectare ad iuuenes exercitatione indigentes, quàm senes grauioribus rebus occupatos. Laert.lib.7.cap.3.

Arcesilai.

Arcesilaus philosophus Dialecticos aiebat similes esse ludentibus alea, qui non sine delectatione decipiuntur. Stobæus sermone octuagesimo.

Carneadis.

Carneades Dialecticam inquiebat polypo similem esse. Vti enim

enim polypus cirrhos suos auctos deuorat: ita Dialecticos iam peritiores factos, suas quoque opiniones refutare. Stobæus sermone 80.

Aristotelis.

Aristoteles *ἐωτικώτερον* etiam, Dialecticorum subtilitates dicebat similes luto viarum, ad nihil vtili, nisi quòd ingredientes impellit ad lapsum. An illi rectè damnarint vniuersam Dialecticam, alii viderint. Illud experimentis compertum habeo, nullos magis aberrare à verò, quàm qui superstitiosè in hoc studiorum genere sunt versati. Eras. lib. 8. apoph.

Aristonis.

Ariston Dialecticorum sermones aranearum telis conferebat, vt qui subtiles admodum, sed inutiles essent. Stobæus sermone octuagesimo.

Eiusdem.

Idem Dialecticam aiebat luto viarum similem esse. Nam vt lutum inutile cum sit, transeuntes prosternit: sic Dialectica parum quum prosit hominibus, imponit etiam. Stobæus sermone 80.

Eiusdem.

Præterea eos qui Dialecticæ studium profundè rimantur, cancros edentibus similes esse dicebat: qui propter exiguum alimentum, circa crustas plurimas occupantur. Stobæus sermone 80.

Cleanthis.

Cleanthes interrogatus, cur inter veteres, cum non multi philosophati essent, plures tamen quàm nunc clari euasissent? Quoniam, respondit, tunc quidem res ipsa exercebatur, nunc autem de verbis est disceptatio. Stob. ser. 80.

Clitomachi.

Clitomachus Dialecticam lunæ comparabat, quæ similiter augeri & decrescere non cessaret. Ibidem.

Theocriti.

Theocritus ad Dialecticum quendam, acriter & contentiosè respondentem ei, istud Homeri carmen dixit:

Lis vtinam pereat inter hominésque deósque. Ibidem.

Demonactis.

Demonax ad Agathoclem peripateticum, iactantem sese & solum & primum esse Dialecticorum: Si solus, inquit, es, qui primus esse potes? si primus, qui solus? Eras. lib. 8. apoph.

De differentia.

Phocionis

QVum Byzantiis irascerentur Athenienses, quòd Charetem, qui cum exercitu in subsidium suæ ciuitatis missus esset aduersus Philippum, noluissent recipere: ac Phocion dixisset, non esse irascendum sociis diffidentibus, sed ducibus quibus fides non haberetur: ipse dux electus est. atq; ipsi fidentibus Byzantiis effecit, vt Philippus re infecta discederet. Diffidentiam Byzantiorum in Charetem ducem reiecit, qui talis erat, vt non videretur tutum sese illius fidei committere. Prudentiæ est, infido diffidere: at Phocioni probatæ opinionis viro, non dubitarunt sese credere. Plut. in Græcorum apoph.

Alcibiadis.

Infrà, de Fuga excusata.

Romanorum.

Populus Romanus, Carbone pollicente quippiam, & addente iusiurandum cum execratione, populus vicissim iurauit, se illi non credere. Probis viris & iniuratis habenda est fides; leuibus autem, ne iuratis quidem. Eras. lib. 6. apoph.

De diligentia.

Zenonis.

ZEno Cittieus dicebat, τὸ εὖ γενέσθαι παρὰ μικρὸν, οὐ μὴν μικρὸν εἶναι, id est, vt aliquid fiat bene, nasci quidem paulatim, sed tamen nõ esse paulum, Quanquam hoc quidam ascribant Socrati. Laert. lib. 7. cap. 1.

Antisthenis.

Cum multi philosophorum disputassent de virtutis difficultate, Antisthenes prosiliens, virtutem asiduitate & studio disci posse affirmauit. Non ignorauit sanè vir sapientissimus, nil esse tam arduum, quin studii asiduitate inuestigari posit. Laertius lib. 6. cap. 1.

Vide titulum de Industria & labore.

De diligentia nimia.

Demosthenis.

DEmosthenes Mytilenæus pulsauit ianuam hominis musicæ ac citharæ dediti. quúmque is audito pulsu iussisset illum

illum introire: Faciam, inquit, si prius alligaris citharam. Subnotans, illum nil aliud quàm cithara canere. Erasmus libro octauo apoph.

Antalcidæ.

Persarum rex coronam ex rosis consertam illiuit vnguento, misitque Antalcidæ, de pace legationem obeunti. At ille: Suscipio quidem, inquit, donum, atque animi promptitudinem laudo: sed rosarum odorem naturæq; fragrantiam, artis adulteratione perdidisti. Aelianus li.14. de Varia historia. Idem dici posset de nimia diligentia, qua multoties res magis obscuratur, quàm ornatur.

Apellis.

Protogenes pictor toto septennio in pingendo Ialysso consumpto, tandem summam manum imposuit. Eum cum cerneret Apelles, primùm substitit mutus, & stupefactus inopinata atque admirabili contemplatione. Deinde respiciens: Labor quidem, inquit, magnus est, & item artifex excellens, verùm operi gratia non inest: quam si homo consecutus esset, labor eius cœlum attingeret. Laudauit quidem insignem picturam Apelles, sed nimiam diligentiam & industriam vituperat, quæ operi gratiam omnem adimebat. Aelianus lib.12. de Varia histo. Bruso. lib.2. cap.25.

Pollionis.

Pollio dicebat, Commodè agendo factum est, vt sæpe agerem: sed sæpe agendo factum est, vt minus commodè, quia scilicet assiduitate nimia facilitas magis quàm facultas, nec fiducia, sed temeritas paratur. Quod accuratè factum velimus, rarò faciendum est. Hac ratione duci videntur Itali quidam eruditi, qui licet pulchrè calleant Latinè, tamen vix vnquam adduci possunt, vt in familiari congressu Latinè loquantur. At si quando compellit necessitas, dicunt exactè, quasique de scripto. Eras. lib.8. apoph.

Scipionis.

Scipio Africanus centurionem, qui in pugna non affuerat, quum increparet, atque ille diceret, se in castris custodiæ gratia rremansisse: Non amo, inquit, nimium diligentes. Brusonius libri secundi, capite 25. ex libro secundo de Oratore Ciceronis.

De discendi cupiditate

Solonis.

SOlon Atheniensis, cum eius nepos ex fratre inter pocula carmen quoddam Sapphûs cecinisset, delectatus est illa cantilena: & iussit adolescentem, vt eam se doceret. Quum autem quidem interrogasset, quam ob causam hoc desideraret? respondit: Vt postquam ipsam didicero, moriar. Voluit autem ostendere, quàm auidus disciplinæ fuerit: vt qui morti iam proximus, ab aliis doceri non erubuerit. Ex Aeliano.

Eiusdem.

Solon ille Salaminius, qui inter Græciæ sapientes non postremi nominis fuit, gloriari solebat, se aliquid quotidie addiscentem, senem fieri. Tanta enim homini sapientissimo inerat discendi cupiditas, vt senio iam grauatus, non minus philosophiæ incumberet, quàm quum adolescens ac iuuenis fuisset. sciebat enim hæc studia magnum senectutis solatium esse. Cic. in Catone Maiore.

Antisthenis.

Antisthenis placita non indigna sunt quę commemorentur. dicebat, τὴν ἀρετὴν εἶναι διδακτικὴν, id est, virtutem disci posse. Aduersus eos, qui putāt nasci cum homine, aut naturæ affectus studio vinci non posse. Laert. lib. 6.

Zenonis.

Zeno Cittieus dicitur consuluisse oraculum, quo pacto possit vitam optimè instituere. respondit Deus, εἰ συγχρωτίζοιτο τοῖς νεκροῖς, id est, si concolor fieret mortuis. Ille sentiens, se vocari ad lectionem veterum, contulit sese ad philosophiam. Dicitur autem Zeno natura fuisse colore fusco. Studium ac victus parsimonia maciem & pallorem conciliat homini. Laertius libri septimi capite primo.

Polemonis.

Idem Zeno, licet iam profecerat, tamen modestiæ gratia commeabat ad Polemonem, apud quem in dialecticis exercebatur. Vnde Polemon solitus est dicere: Non me clàm est Zeno, te per posticum irrepere, furaríque dogmata, quibus Phœnicum more indutus es. Notans, illum furtim discere gratis, quæ aliis esset venditurus. Laer. lib. 7. cap. 1.

Zenonis.

Quum dialecticus quidam in sermone, quem illi θερίζοντα, id est,

id est, metentem appellant, ostendisset septem species dialecticas, rogauit Zeno, quantum posceret mercedis? ac poscenti centum, dedit ducentos. Tantus erat amor discendi. Ibidem.

Diogenis.

Diogenes Athenas profectus, ad Antisthenem se contulit: à quo sæpe repulsus (nullum enim discipulum recipiebat Antisthenes) non destitit tamen hærere: adeò vt quum aliquando baculum intentaret Antisthenes, vltrò baculo caput subiecerit, dicens: Cæde, si vis: at nullum inuenies baculum tam durũ, quo me abs te abigas, dum aliquid dixeris. Insigne exemplum adamatæ sapientiæ. Laert. lib. 6. cap. 2. Aelia. lib. 10. de Varia historia.

Democriti.

Democritus Milesius, quum arroderet cucumerem, sensit humorem esse mellei saporis, rogauítque famulam, vnde emisset? Illa nominauit hortum. Surrexit Democritus: Et duc me, inquit, eò, ac locum indica. Demirante muliercula quid sibi vellet: Vt, inquit, dulcedinis causam inueniam: inuenturus, si locum inspexero. Hic muliercula ridens: Quiesce, inquit, ô bone. nam ego imprudens cucumerem immiseram in ollam mellitam. At ille offensus: Molesta es, inquit, ego tamen incumbam, quærámque causam: quasi cucumeri peculiaris sit ac genuina dulcedo. Sit hoc exemplum studii indefatigabilis. Laert. lib. 9. cap. 7.

Cleanthis.

Cleanthes Assius, Antigono discipulo roganti, quur sordidam operam præstaret hauriendo aquam è puteo, vnde per iocum pro Cleanthe dictus est φρεάντλης, ita respondit: Num haurio tantum? an non & fodio, & rigo hortum, denique nihil non facio philosophiæ causa? Alius negasset factum: philosophus auxit quod obiiciebatur, gloriæ sibi ducens, quod ille vertebat probro. Laert. lib. 7. cap. 2.

Metroclis.

Metrocles dicebat, res alienas emi pecunia, vt domum, vestẽ, & alia: disciplinas autem liberales emi tempore. Requirunt enim diuturnum studium, & indefessam diligentiam. Laert. lib. 6. cap. 6.

Socratis.

Socrates, qui Delphico oraculo omnium sapientissimus iudicatus est, quum iam grandior natu esset, non tamen erubuit

inter pueros ſedens fidibus canere. Verùm quum ob id deridetur, negauit abſurdum eſſe, quæ quis neſciret, ea diſcere velle. Eraſ. lib. 3. apoph.

Demoſthenis.

Demoſthenes interrogatus, Quo pacto ſibi oratoriam facultatem comparaſſet? Plus olei, inquit, quam vini mihi conſumptum eſt. Stob. ſerm. 27.

Eiuſdem.

Demoſthenes ſummus ille orator, tanta diligentia verſatus eſt in oratoria, vt nullam aliam ob cauſam magis ſe dolere dixerit, quàm ſi quando opificum antelucana victus eſſet induſtria. Cic. lib. 4. Tuſc. quæſt.

Marci Imp.

Lucius, quum Romam veniſſet, obuiam factus Imperatori Marco, percontatus eſt illum quò iret, & cuius rei gratia? cui imperator, Honeſtum eſt & ſeni diſcere: eo ad Sextum philoſophum, vt diſcam quæ nondum ſcio. Hic Lucius ſublatis in cœlum manibus, O Iupiter, inquit, iam ſenex tabellam geſtans puerorum more commeat in ludum, quum noſter rex Alexander triginta duos annos natus vita defunctus ſit. Hic citius probarim Cæſaris & ſtudium & moderationem, quàm Lucii libertatem. Philoſtratus.

Iuliani Cæſaris.

Saluius Iulianus tum eximia iuris cognitione, tum multorum principum amicitia clarus, ſolitus eſt dicere: Et ſi alterum pedem in ſepulchro haberem, adhuc addiſcere vellem. Refertur Pandect. libro quarto. titu. de Fideicommiſsis. l. apud Iulianum. Hæc ſententia optimo iure placuit laudatiſsimis viris. Sed hodie paſsim audimus has voces: Iam adultus ſum, ſerum eſt diſcere. Imò hoc turpius eſt, neſcire quæ cognitu digna ſunt, quòd adultus es.

Alphonſi.

Alphonſus Aragonum rex, cum aliquando de iactura rerum precioſarum ſermo haberetur, perſanctè affirmaſſe dicitur, Malle ſe gemmas, vniones, margaritas ſuas, quæ quidem eſſent in orbem omnem terrarum diffamatiſsimæ, quàm libros qualeſcunque perditum iri. Panormita libro quarto, de rebus geſtis Alphonſi.

Plura pete ex titulo de Induſtria.

De diſc

De diſcipulo docili.

Antiſthenis.

ANtiſthenes, quum adoleſcens quidam Ponticus genere, ſe in numerum diſcipulorum illius recipi cuperet, patri quærenti, quibus rebus eſſet opus? Libro (inquit) nouo, ſtylo nouo, nouáque tabella. ſignificans, animum a vitiis vacuum, ſtudium vigil, & memoriam fidelem. Solent autem adoleſcentes voluptatibus ac deliciis occupatam mentem ad præceptorem adferre, quæ res ferè in cauſa eſt vt minus proficiāt. At philoſophia totum animum ſibi poſtulat. Laert. lib. 6. cap. 1.

Ariſtotelis.

Ariſtoteles Stagirita interrogatus, quo pacto fieret, vt diſcipuli quamplurimum proficerent: Si, inquit, præcedentes gnauiter inſequantur, ſequentes non morentur. Laert. lib. 5. cap. 1. Bruſo. lib. 2. cap. 23.

Vide tit. de Docilitate.

De diſcipulo indocili.

Bionis.

BIon Boryſthenites philoſophus, arrogantiam dicebat eſſe profectus obſtaculum. Indocilis enim eſt, qui mauult doctus videri, quàm eſſe. Laert. lib. 4. cap. 7.

Eiuſdem.

Cuidam obiicienti quòd adoleſcentem quendam ad ſe non pellexiſſet: Tenellus, inquit Bion, caſeus non attrahitur hamo. Significans, pueros delicatos non eſſe ſtudiis accommodos. Laert. lib. 4. cap. 7.

Zenonis.

Zeno quum quendam ex diſcipulis inflatum turgidúmque eſſe noſſet, ſed deſidem ac ignauum, percutiens dicebat: Non ſi magnus fueris, bonus & eruditus eris: ſed ſi bonus & eruditus, tum demum reuera magnus eris. Bruſo. lib. 2. cap. 23.

Diogenis.

Diogenes Cynicus, quum adoleſcens quidam apud illum vellet philoſophari, pernam dedit deferendam, ac ſequi iuſsit. At ille diſciplinæ impatiens, abiecta, quam ferebat, perna, abſceſſit. Sed poſt aliquantulum temporis occurrens illi Diogenes: Tuam & meam, inquit, amicitiam perna diſſoluit. Senſit autē obiter philoſophus clariſsimus, eum nequaquam bonum fore

discipulum, qui præceptoris moribus se non accommodaret, ac in licitis & honestis suum denegaret præceptori officium. Bruso.lib.2.cap.23.

Theodori Athei.

Theodorus Atheus dicere solebat, Protagoram præceptorem omnium fidissimum, dextera manu porrigere auditoribus suis scientiam, illos verò sinistra accipere. Brus.lib.5.cap.2.

Isocratis.

Isocrates Ephorum Cumanum, qui scholam ipsius reliquit nullo profectu, atque ob id à patre Demophilo denuò missus est, vt ab integro data mercede discipulum ageret, δίφρον appellabat. Diphros enim Græcis dicitur currus, quòd duos ferat, pugnantem & aurigam. Isocrates autem ex vocis etymologia taptauit iocum in stupidum discipulum, qui bis attulerit mercedem. Δίφρος enim dici videtur, ἀπὸ τοῦ δὶς φέρειν, id est, à bis ferendo. Eras.lib.8.apoph.

Eiusdem.

Idem, cum diuersis moribus & ingeniis haberet discipulos, Ephorum scilicet & Theopompum: Se calcaribus in Ephoro, contrà autem in Theopompo frenis vti solere dicebat. Cicero ad Atticũ, & de Claris oratoribus. Quintilianus etiam lib.10. cap.1. Bruso.lib.2.cap.23.

Philosophi cuiusdam.

Philosophus quidam quum duos haberet discipulos: alterũ quidem laboriosum, sed hebetis ingenii, alterum ingeniosum, sed ignauum: Ambo, dicebat, pereatis: quoniam tu cum velis, non potes: tu verò cum possis, non vis. Antonius in Melissa, par.1.sermo.5.& Maximus serm.17.

Stratonici.

Stratonicus musicus quum doceret Macedonem quendam, nec ille quicquam proficeret, exasperatus in discipulum: In Macedoniam, inquit. pro eo quod alii dicũt, εἰς μακαρίαν, si cui precantur exitium. Obiter notauit & Macedonicæ gentis barbariem.

De discipulorum erga præceptores pietate.

Xenocratis.

Dionysius, cum Platoni diceret, Aliquis auferet tibi caput: Xenocrates, qui tum præceptori aderat: Non prius, inquit,

inquit, quàm hoc: ſuum oſtendens caput. Laertius libro 4. cap.1.2.

Alexandri Magni.

Alexander rex cum interrogaretur. Vtrum magis deſideraret patrem Philippum, an Ariſtotelem præceptorem? Magiſtrum, inquit. Ille enim vt eſſem, hic autem vt præclarè inſtitutus eſſem, autor fuit. Antonius in Meliſſa, par.2.ſerm.11. & Maximus ſerm.23.

Antonini Pii.

Quum Apollonius rhetor è Chalcide accitus ad Tiberinam domum, in qua tum Antoninus Pius Cæſar habitabat, à Cæſare vocaretur, vt illi M. Antoninum traderet inſtituendum, dixit: Non magiſter ad diſcipulum, ſed diſcipulus ad magiſtrum venire debet. Iulius Capitolinus, & Bruſo.lib.5.cap.2.

De diſcipulorum erga præceptores parſimonia.

Polemonis.

ZEno Cittieus, cum pecuniam non haberet, qua præceptori ſuo ſatiſfaceret, clàm per poſticum Polemonis profeſſoris Dialecticæ irrepſit, vt legentem audiret, quem dum Polemon fortè vidiſſet: Sat video, inquit, te furari ex dogmata, vt aliis poſtea mercede vendas. Laert.lib.7.cap.1.

Zenonis.

Cum quidam Polemonem reprehenderet, eo quòd alia proponeret, alia loqueretur, Zeno Cittieus contracta fronte: Quanta, inquit, mercede erat contentus? Subindicans nimirum, vt indiligentius diſſereret, diſcipulorum parſimoniam fuiſſe in cauſa. Laer.lib.7.cap.1.

De diſcipulorum frequentia, & numero.

Stratonici.

STratonicus muſicus, cum in ludo ſuo haberet pictas Muſas nouem, Apollinem vnum, diſcipulos autem tantum haberet duos, rogatus à quodam, Quot haberet diſcipulos? Cum diis, inquit, duodecim. Recitat Eraſ.lib.6.apoph. ex Athenæo, & Bruſon.lib.5.cap.2.

Stratonis.

Suprà de Auditu & auditoribus.

De diſ

De discordia.

Demarathi.

DEmarathus Corinthius, cum à Philippo Macedonum rege hospitio susceptus esset, qui ob nouas Cleopatræ nuptias à se Olympiadem Alexandrumque auocauerat: dicenti Philippo, quo pacto Græci inter se mutuam agerent concordiam, respondit: Tua minimum interest Philippe, Græciæ curã suscipere, qui tot discordiis ac calamitatibus propriam cumulasti regiam. Bruson. lib. 2. cap. 20.

Agrippæ.

M. Agrippa, vir ingẽtis animi, dicere solebat, multum se huic sententiæ debere: Concordia paruæ res crescunt, discordia maximæ dilabuntur. Seneca in epistolis lib. decimoquarto, Bruson. lib. 2. cap. 12.

Leontij episcopi.

Leontius Antiochenus episcopus, in grauissima illa apud Antiochenos de fidei negocio dissensione, cum timens seditionem, sententiam suam apertè proferre non auderet, aliquando caput suum canis florescens manu demulcens, dixisse fertur: Niuem eam solutam lutum multum subsecuturũ esse. Aenigmate eo obscurius indicans, dissonantiam eam aliquando in seditionem euasuram, neque eos qui factionis suæ essent, cum reliqua multitudine consensuros. Nicephorus lib. 9. cap. 24. Ecclesiastic. hist.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex sæpenumero dicere solitus est, Si Romanis temposibus vixisset, se constructurum fuisse templũ Ioui positorio, vt de rebus acturi, in eo prius conuenirent, & contentionem omnem deponerent. Innuit autem, nihil æquè Reipublicę esse perniciosum, ac si plebis cum patribus crebræ contentiones oriantur. Panormita lib. 3. de rebus gestis Alphonsi.

Vide tit. Concordiæ.

De disputationibus, aut quæstionibus friuolis, atque inutilibus.

Aristippi.

ARistippus cuidam qui proposuerat ænigma, vehementer instanti vt solueret: Quid ô stolide, inquit, vis soluam, quod

quod nobis etiam ligatum exhibet negocium? Luſit ex ambiguo. Soluitur enim quæſtio, & ſoluitur homo aut belua vincta. Stultum autem ſit: furioſum hominem aut noxiam beſtiam ſoluere, magis nocituram. Laert. lib. 2. cap. 8.

Eiuſdem.

Idem confutatus in diſputatione à quodam homine audaci, ſed eodem furioſo ac ſtolido, quum illum videret geſtientem, inflatumque victoria: Ego quidem, inquit, redargutus abeo: ſed ſuauius dormiturus te, qui redarguiſti. Laertius lib. 2.

Diogenis.

Cum oraret aliquando Anaximenes, Diogenes prætendens pernam, auditores in ſe conuertit, ob id indignatus Anaximenes, obticuit ab auditorio deſtitutus. Tum Diogenes: Anaximenis, inquit, diſputationem oboli precium diſſoluit, ſignificans, illum de rebus friuolis diſſeruiſſe, quæ non admodum attentos haberent auditores. Laer. lib. 6.

Eiuſdem & Platonis.

Platonis ideas, id eſt, formas riſit & Ariſtoteles. Quodã igitur tempore quum Plato multa de ideis diſſereret, & rem confictam confictis vocabulis explicare conaretur, ſubinde in ore habens, menſeitates & cyathitates, per quas voces intelligebat ſpecies menſæ & cyathi: Diogenes irridens ſubtiles nugas, Menſam, inquit, ac cyathum video, menſeitatem & cyathitatem nõ video. Tametſi ſunt & hodie qui [redacted]. At Plato regeſſit dictum: Nec mirum, inquit, nam oculos habes quibus cernuntur cyathi ac menſæ, mẽtem verò non habes qua cernuntur menſeitates ac cyathitates. Laert. lib. 6.

Gorgiæ.

Gorgiæ ſophiſtę palàm exhibenti ſeſe ad reſpondendũ, quod cuiq; libuiſſet proponere, Xenophon, non ille Socraticus, ſed alius quidam inuidens, adiit illum, atque hanc propoſuit quæſtionem: Dic mihi Gorgia, quamobrem fabæ ventrem inflent, quum ignem non inflent? Ad quem placidè Gorgias, Iſthuc quidem tibi diſpiciendum relinquo: cæterùm illud iam olim cognitum habeo, terram aduerſus iſtiuſmodi homines producere ferulas. Philoſtratus.

Eiuſdem.

Idem quum audiuiſſet phyſicum quendam de antipodibus argutè diſſerentem, oſtenſis in puteo hominum vmbris, interrogauit,

gauit, num illos antipodes putaret. Irrisit inutilem quæstionem philosophorum, qui interdum de iis rebus disputant, quæ non sunt, licet ex certis demonstrationibus hodie probari posit, reuera antipodas esse. Recitat Eras. lib. 8. apoph.

Eiusdem.

At cum conspiceret duos philosophos, vtrosque pariter indoctos, inter sese disceptantes, & alterũ quidem ridiculas quasdam quæstiones proponẽtem, alterum item aliena, neque quicquam ad rem facientia respondentem: Quid, inquit, amici, an non horum alter hircum mulgere videtur, alter cribrum supponere? Lucianus in vita Demonactis. At refertur à Diogeniano his verbis: Vtrum stultior qui mulget hircum, an qui cribrũ supponit? Eras. lib. 8. apoph.

Eiusdem.

Idem aliis curiosa indagine disquirentibus, an mundus rationis exors sit, aut anima præditus, & sphæræ nihilominus figuram teneat? Vos, inquit, plus æquo de mundo solliciti, vestrã ipsorum immunditiem interea parum prouida consideratione pensiculatis. Stob.

Zeuxidami.

Zeuxidamus cuidam percontanti, quam ob causam Lacedęmonii leges de fortitudine citra scriptum seruarent, ac non potius descriptas traderent iuuenibus legendas? Quoniam, inquit assuefaciendi sunt, vt præclaris gestis potius quàm scriptis intendant. Inertiæ genus est, de fortitudine philosophorum more disputare: sed protinus factis exercenda virtus, quæ paucis dogmatibus tradi potest. Plut. in Lacon.

Eudamidæ.

Eudamidas Archidami filius, Agidis frater, quum audisset Xenocratem iam senem in Academia cum amicis disputantẽ, percontatus est, quis esset ille senex? vbi responderat aliquis, illum esse virum sapientem, & ex eorum numero qui virtutem quærerent: Et quando, inquit, ea vsurus est, si adhuc quærit? Visum est Laconi ineptum, per omnem vitam de virtute disputare, veluti de re controuersa: quum oporteat à prima statim adolescentia habere certisima decreta de honesto, impressa animo, & secundum virtutem exerceri: non quærere, quemadmodum faciunt philosophi, qui magna contentione inter ipsos de summo bono ac malo digladiantur, ne in hoc quidem satis consen

sentientes quid sit virtus, aut beatitudo. Plut. in Laconicis.

Pantholidæ.

Pantholidas legatus cum in Academia philosophos audisset multa de virtute disserentes, interrogatus cuiusmodi viderentur eiusmodi sermones? Quid aliud, inquit, quàm probi: sed prorsus inutiles vobis, qui illis non vtimini. Salse tetigit mores Atheniensium, qui virtutem haberent in labris, non in factis. Plutarchus in Lacon.

Pollionis.

Asinius Pollio dicebat, in causa verecunda nunquam tentari debere improbam quæstionem. Notauit rhetores, qui in declamando mouerent quæstiones nihil ad causam facientes. Eras. lib. 8. apoph.

De diuinatione.

Chilonis.

CHilon Lacedæmonius dicebat, diuinationem non esse detestandam: quòd hanc deorum munus esse crederet, quæ ratione percipi posset ab homine insigni virtute prædito. Nam ipse prædixisse fertur, futurum vt ex insula Cythera summum malum oriretur Lacedæmoniis, cuius situm naturamque cum didicisset: Vtinam, inquit, hæc aut nunquam fuisset, aut simul vt nata fuit, euersa fuisset. Nam Demaratus Lacedæmone profugus, Xerxi suasit, vt in ea insula classem haberet: ac planè Græciam subegisset Xerxes, si Demarati consilium fuisset sequutus. Pòst Nicias ea potitus, statuit illic præsidium Atheniensium, & Lacedæmonios multis cladibus afflixit. Laer. lib. 1. cap. 2.

Diogenis.

Diogenes dicere solebat, Si vlla disciplina id præstare posset, vt præsciremus quæ ferenda sunt, atque eandem amoliri à nobis certa ratione valeremus, egregium sanè illud esset, & longè optimum artificium. Sed si ordine inuiolabili ac lege inconcussa quippiam tolerandum est, ad quid attinet, tale malum prænoscere? Stobæus,

Eiusdem.

Diogenes Cynicus cum videret hominum diuersas actiones, ac audiret somniorum esse interpretes & coniectores, dicebat, nullum animal homine esse stultius. Laert. lib. 6.

Socratis.

Socratis.

Quum in somnis quidam Socrati visus esset dicere,

ἤματί κεν τριτάτῳ φθίην ἐρίβωλον ἵκοιο:

Ad Phthiam venias simulac lux tertia surget: Aeschini dixit, Tertio die moriar: versum Homericum pro oraculo interpretans, id euenit. Phthia erat patria Achillis: & amici conati sunt persuadere Socrati, vt in Thessaliam fugeret, quòd illic haberet bonos amicos. Eras. 3. apoph.

Demonactis.

Demonax conspicatus augurem quendam in publico vaticinia sua vendentem: Si potes, inquit, ea quæ Parcæ statuerunt arte tua depellere, exiguam mercedem postulas: sin quæ fatis decreta sunt omnino sunt euentura, quid tua prodest diuinatio? Bis miser esse cupit, qui mala quæ vitari non possunt, amat præscire. Eras. 8. apoph.

Demetrij.

Quum Philippus locum quendam Ithomatam, non minus munitum, si præsidiũ imponeretur, quàm erat Acrocorinthus, occupasset, & sacrificio peracto per vatem ad ipsum exta essent delata, accepta Arato ac Demetrio Phario demõstrauit: & ipse animi dubius rogabat eos, quid exta portenderent? vtrum Messeniis locum redderet, an retineret? Hic Demetrius arridens: Si animum, inquit, vatis geris, locum dimittes: sin regis, vtroque cornu bouem retinebis. Peloponesum bouis ęnigmate signans, quam facilè tueretur, si duas arces pręsidio tueretur. Aratus aũt rogatus à Philippo suam sententiam dicere, post diutinum silentium hunc in modum respondit: Permulti sunt ô Philippe Cretensium montes, permulti Bœotiorum ac Phocensium tumuli terra prominentes, item plurimi Acarnaniorum, partim in mediterraneis, partim in oris maritimis siti, qui natura munitissimi sunt: & tamen quum horum nullum cæperis, omnes tamen spontè imperata faciunt. Latrones rupes & saxa incolunt, ac præcipitiis se tuentur: regi autem nihil beneuolentia firmius aut munitius esse potest. Eras. lib. 6, apoph.

Anaxarchi.

In conuiuio quum Anaxarchus Alexandro propinaret, ostẽso calice prædixit fore, vt vulnus acciperet, abutens ad id versu, quem recitat Laer. lib. 9. cap. 1.

βεβλήσεταί τις θεῶν βροτησίᾳ χερί. Id est,

Ferie

Ferietur aliquis mox deûm humana m anu. Eras.

Calani Indi.

Calanus Indus ad mortem proficiscens, quum conscenderet rogum ardentem, O pręclarum, inquit, discessum è vita quum vt Herculi contigit, mortali corpore cremato, animus in lucem excesserit. Hunc quum Alexander admoneret, dicere si quid vellet? Optime, inquit, propediem te video. Idque euenit. nam Alexandex paucis pòst diebus mortuus est. Refert M. T. libro de Diuinatione primo.

Indi cuiusdam.

Apollonius Tyanæus quum ad Indorum sapientes, qui Brachmanes dicuntur, habens Larontis Indiæ regis literas commendaticias, accederet: vt venit ad illos, Iarcas illorum princeps salutauit Apollonium, statímque petiit regis literas. Admirante Apollonio, ac dicente, Vnde sciret? Quo magis (inquit Iarcas) mireris, scito D vnum in ea epistola deesse: atque ita esse, palàm omnibus ostendit. Brusonius lib. 7. cap. 20.

Iudæ Essæi.

Iudas Essæus nunquam diuinando mentitus est. is quum prædixisset in Stratonis pyrgo, Antigonum regem eo die occubiturum: viso Antigone, Nunc mihi pulchrum est mori, inquit, quum mendax fuerim (distabat enim Stratonis pyrgus sexcentis stadiis) sollicitáque mente secum hoc reputabat. Sed paulò tamen pòst interfectus est Antigonus, in loco subterraneo, qui Stratonis pyrgus dicebatur. Bruso. 7. cap. 20.

Catonis.

Cato sentior aiebat se demirari, quòd non rideret aruspex, quoties aspiceret aruspicem. senties, totum hoc diuinationum genus imposturam esse, qua populo fiebat fucus. Id quum non fugeret eius artis peritum, mirabatur quòd aruspex aruspicem posset videre absque risu. Solent enim impostores inter se ridere multitudinis stultitiam. Refert M. Tul. libro de Diuinatione secundo.

Pompeij.

Catoni acerbius insectanti Pompeium, quòd quum ipse sæpius prædixisset, potentiam Cæsaris indies crescentem nulli bono fore populari ciuitatis gubernationi, sed potius ad tyrannidem tendere: Pompeius ita respondit, Tua (inquit) Cato, magis accedunt ad diuinationem, at mea magis accommoda

ſunt amicitiæ. Sentiens, Catonem incerta loqui, quòd nemo poſsit rerum humanarum exitum liquidò præſcire: ſe verò ea ſequutum, quæ tum temporis amicitia, quæ ſibi cum Cæſare intercedebat, poſtulabat. Certum erat quid debebatur amico: incertum erat, an amicus illi futurus eſſet inimicus. De amico verò humanius eſt bene ſperare, quàm diuinare peiora. Plutar. in Roma. apoph.

Spurinæ aruſpicis.

Spurina aruſpex admonuit C. Cæſarem, caueret diſcrimen ingens, quod vltra Calendas Matrias non proferretur. Eo die quum iret in ſenatum, Spurinæ fortè obuio: Quid ais, inquit, nónne venere Calendæ Martiæ? Venere, inquit, ſed nondum præteriere: nam eodem die cæſus eſt Cæſar. Bruſonius libri 7. capite 20.

Scurræ cuiuſdam.

Seuerus imperator cum è Britannia rediret non ſolùm victor, ſed etiam in æternum pace fundata: ſcurra quidam obuiam factus, futura illi hunc in modum vaticinatus eſt: Fuiſti Cæſar, totum viciſti, iam Deus eſto victor. cuius diuinatio licet iocus eſſe videbatur, conſtat nihilominus tamen Cæſarem paulo pòſt periiſſe. Eraſ. lib. 6. apoph.

Athanaſii.

Athanaſius epiſcopus ab Arianis & Græcis præſtigiator dictus, atque ob diuinationis peritiam diu multúmque deriſus, cum vrbem Alexandriam ingrederetur, cornix in aere volitans crocitabat. Græcorum igitur turba hæc audiens, ſcommate eum veluti impoſtorem perſequens, quídnam cornix diceret, interrogauit. Ille autem perquàm vrbanè & ſuauiter ridens: Cras, inquit. Portendit námque, craſtinum diem vobis non bene ceſſurum. Mandatum enim ab imperatore veniens, feſtum diem veſtrum inhibebit, & magnificentia veſtra iniucunda vobis erit. Porrò id Athanaſii dictum, exitum ſuum habuit. ab imperatore enim literæ venere, quibus magiſtratus iubebatur, de cætero Græcos prohibere, ne ad templa accederent, & more ſuperſtitionis ſuæ dies feſtos peragerent. Et celebritas ea, quæ iam aderat, & ab illis plurimi fiebat, veneratione que maxima colebatur, tum penitus abrogata eſt. Nicephorus lib. 9. cap. 35.

De di

De diuitiis ac opibus.

Bionis.

BIon inquiebat, diuitiis operam dantes ridiculos esse, cum eas porrigat fortuna, illiberalitas seruet, benignitas auferat. Stobæus ser. 91.

Eiusdem.

Idem dicere solebat, non minus molestum esse caluis, quàm comatis, pilos velli. Ostendere autem hoc dicto voluit, paria pauperum diuitúmque tormenta esse. Bruso, lib. 2. cap. 26.

Eiusdem.

Bias Prienæus beatum esse dicebat, ex vulgi opinione, qui opes ex animi sententia assequeretur. Verùm multo beatiorē, qui ne desideraret quidem. Stobæus.

Chilonis.

Chilon Lacedæmonius dicere solebat, Quod Lydius lapis est auro, id aurum esse homini. Lapis enim index affrictu prodit quale sit aurum, ipsum autem aurum arguit quale hominis ingenium. iuxta illud, Magistratus virum arguit. Laertius in eius vita.

Pythagoræ.

Pythagoras neque equum sine freno, neq; diuitias sine prudentia quenquam gubernare posse, dicere solebat. Stob. ser. 92.

Antisthenis.

Antisthenes neque symposium sine colloquio & societate, neque diuitias sine virtute, voluptatem habere affirmabat. Stobæus ser. 1. Phauorinus 16.

Democriti.

Democritus audiens de diuitiis variē disputantes, omnibus hominibus perpetuam quandam diuitiarum cupiditatem inesse dixit, quæ si non acquisitæ fuerint, vexant: si erunt acquisitæ, solicitudine & cura torquent. Amissæ verò, dolores etiam adferunt haud mediocres. Maxi. ser. 12.

Eiusdem.

Idem nequaquam diuitem, sed diuitiis bene vtentem, beatum iudicandum dicebat. Maxi. ser. 12.

Eiusdem.

Idem, neminem vnquam ob diuitias & gloriam beatum esse existimandum dicebat. Talia enim omnia incertiora sunt, minoríq; fide deuincta, quàm vt bona censeri debeāt. Maxi. ser. 12.

Eiusdem.

Idem interrogatus, quomodo quis diues fieri posset? Si, inquit, cupiditatum pauper erit. Maximus ser. 12.

Eiusdem.

Idem præterea dicere solebat, Quantum ad naturam attineret, omnes homines diuites esse: sed quantum est in nobis, omnes pauperes videri. Maximus ser. 12.

Eiusdem.

Idem eos etiam qui naturalibus diuitiis contenti essent, multo ditiores esse iis dicebat, qui cum multa posside ant, plura tamen concupiscunt. illis enim nihil deest, his plura quàm possident. Maxi. ser. 12.

Democriti.

Democritus pecuniarum vsum cum prudentia, vtilem quidem esse ad exercendam liberalitatem, & ad iuuandum alios: cum stultitia verò, communem largitionem esse dicebat. Stobæus sermone 92.

Eiusdem.

Idem, diuitias parare non inutile esse: sed iniustè corradere, turpissimum esse dicebat. Stobæus ser. 92.

Eiusdem.

Democritus dicere solebat, si diuitias non expetes, pauca tibi multa videbuntur. parua enim appetentia ex inopia diuites facit. Stobæus.

Eiusdem.

Idem interrogatus, quæ via esset facilè ditescendi? respondit: Si quis inopi fuerit desiderio. Stobæus.

Zenonis.

Zeno philosophus quum sæpe dixisset, diuitias esse indifferentes: Antigonus falsò sibi nunciari fecit, prædia illius ab hostibus esse direpta. & quum tristior effectus esset: Vides, inquit, diuitias non esse indifferentes? Bruso. lib. 2. cap. 26.

Eiusdem.

Idem dicere solebat, non magis prodesse, quàm nocere opes ad sanitatem. Bruso. lib. 2. cap. 25.

Anaxagoræ.

Anaxagoras dicere solebat, Magno cum negotio pecunias comportari, sed multo maiori opera conseruari & custodiri. Innuit autem, ita comparatum esse, vt omnes pecunias quærant, ac opes amplissimas, quas cum iam parauerunt, multo

curiosi

curiosius ac attentius seruant, ne statum euanescant. Quemadmodum enim echinum, sic etiam nummos, facilius est capere, quàm diu retinere. Aelianus lib. 4. de Varia histor.

Epicuri.

Epicurus ad Pytocleam; Si vis, inquit, Pytoclea te diuitem facere, non pecuniæ adiiciendum, sed cupiditatibus detrahendum est. Bruso. lib. 2. cap. 26.

Simonidis.

Simonides interrogatus, vtra res esset optabilior, diuitiæ an sapientia? Dubito, inquit, vt qui videam sapientes frequentare diuitum fores. innuens, philosophos verbis quidem contẽnere diuitias, sed re tamen eas captare. Eras. 6. apoph.

Cleanthis.

Cleanthes quęrenti, quomodo quis diues euadere posset? respondit, si cupiditatum fuerit inops. Stobæus sermo. 92. Idem & ad Democritum referri, paulo antè diximus.

Epicteti.

Epictetus interrogatus, quis esset inter homines diues? Cui, inquit, satis est quod habet. Stobæus.

Eiusdem.

Idem audiens quendam sibiipsi ob amplas diuitias placentem, ait: Examina teipsum prius, vtrum ditescere malis, an beari. Quod si diuitias velis, rem neq; bonam esse scias, nec omnino in te sitam. Si verò beari, id & bonum est, & penes te. Opes enim fortuna ad tempus commodato dat: Beatitudo autem à nostra voluntate procedit. Stobæus sermone tertio, de Temperantia.

Socratis.

Socrates diuitias ex vsu metiri iubebat. Non enim immensas possessiones diuitias vocabat, sed tantum, quantum requiritur ad vsum decentem. Stobæus sermone 3. de Temperantia.

Eiusdem.

Idem magnifaciendas esse diuitias dixit, si lætitiam sibi coniunctam haberent: verùm cum hæc deesit, non adeò his dandam operam putabat. Stobæus sermone 91.

Eiusdem.

Socrates interroganti, Quisnam videretur sibi ditissimus? respondit, Qui paucissimis contentus est. Antonius in Melissa parte 1. sermone 37.

Eiusdem.

Idem satius esse dicebat, se in paucis facultatibus continentem hilariter agere, quàm in magnis infœliciter. Ant. in Melissa, par. 1. ser. 37.

Eiusdem.

Idem cum videret Alcibiadem ob diuitias elatum animum gerere, & ob agrorum multitudinem superbire, adduxit ad locum in quo tabula quædam ambitum terræ complectens suspensa erat, & eum rogauit, vt Atticam ibi requireret. Quam cum inuenisset, suos fundos eum iussit ostendere. & cũ responderet, Nusquam ibi pictos esse: Horum (inquit Socrates) possessione te effers, qui nulla pars sunt terræ. Illudens hoc dicterio Alcibiadis stultitiam, qui superbiebat in iis rebus quæ fluxæ sunt, & cum mundo interire solent. Aelia. lib. 3. de var. hist.

Platonis.

Plato interrogatus, quantas opes habere conueniret: dixit, Quantæ posside nti neque insidias pariunt, neque rerum necessariarum inopiam. Stob. serm. 92.

Diogenis.

Diogenes aiebat, neque in ciuitate opulenta, neque in domo habitandi locum esse virtuti. Stob ser. 91.

Eiusdem

Idem Diogenes cum dicere vellet, quidnam essent diuitiæ, Fortunæ vomitum appellauit. Stob. ser. 91.

Eiusdem.

Idem Anaximenis seruos conspicatus multa vasa ferentes, cuius ea essent interrogauit. Cum autem illi, Anaximenis esse respondissent: An non pudet eum, inquit, tam multa habere, qui seipsum non habet? Sensit autem philosophus, eum non in sua ipsius potestate esse, qui captus diuitiis, sibi iam mortuus est. Maxi. serm. 12.

Eiusdem.

Physicus quidam interrogauit Diogenem, quam ob causam aurum palleret? Quoniam, inquit, plurimos habet sibi insidiantes. Pallent autem, qui metuunt. Laert. lib. 6. & Bruso. lib. 5. cap. 10. & Maximus serm. 12.

Posidonij.

Posidonius diuitias causas esse malorum dicebat, nõ quòd ipsæ facerent, sed quòd facturos irritarent. Senec. lib. 3. episto. Bruson. lib. 2. cap. 26.

Laconis cuiusdam.

Cuidam Lampen Aeginetam efferenti, ac felicem prædicanti, quòd prædiues videbatur, multorum nauigiorum dominus: Lacon, Nihil (inquit) moror felicitatem de funibus pendentem. Quum omnes diuitiæ sunt in manu fortunæ, tum eæ præcipuè quas negociatores commisere nauibus. ruptis enim funibus sequitur naufragium, & hinc mercium omnium interitus. Plutar. in Laco. apoph.

Lampidis.

Lampis negociator, interrogatus quomodo sibi parasset diuitias: Magnas, inquit, haud difficulter, exiguas verò cum labore ac tardè. Sentiens, initiò paulatim magnáque vigilantia corrasam pecuniam. Cæterùm parata iam ingenti sorte, facile est amplis lucris ditescere. Primùm autoritas ac fama tardè, paulatímque, nec sine negocio paratur. At qui iam innotuit, facilè magnam assequitur laudem. Meminit Plutarch. in libello, An seni sit capessenda respub.

Pheraulæ.

Pheraulas diues à Saca fœlix nuncupatus ob diuitias, quas pauper acquisiuerat: Num, ait, ita existimas Saca, me nunc eo iucundius viuere, quo plura posideo? An ignoras, me & esse & bibere, & dormire, nullo modo mihi iucũdius, quàm tunc quũ eram pauper? Certum quippe est, eum qui pecuniis ac diuitiis oblectatur, si sumptum vel dispendium faciat, vehementer contristari. Bruso. lib. 2. cap. 26.

Crassi.

M. Crassus dicebat, neminem diuitem esse dicendum, nisi eũ qui reditu annuo regionem tueri posset. Plin. libr. 33. Cicero autem in Officiis lib. 1. paulo aliter recitat, qui ait, Crassum neminem diuitem iudicasse, nisi qui propriis facultatibus exercitum alere posset. Vtrunque recitat Bruson. Contursinus. lib. 2. cap. 26.

Sigismundi Cæs.

Sigismundo Cæsari allata erant ex Hungaria aureorũ quadraginta milia. Cum autem aduesperasset, eáque in thalamo regio recondita fuissent, in cubiculum veniens Cæsar, dum cogitat in quémnam vsum eam pecuniam conuertat, somnus eũ destituit. Tum ille excitatis cubiculariis: Ite (inquit) ocyus, consiliarios ducésque omnes militum huc accersite. Vocati proceres media nocte trepidi (timebãt enim ne quid aduersi accidis-

ſet) Imperatorem celeriter adeunt, & quæ cauſa ſit tam repentinæ vocationis inquirunt. Imperator confeſtim aperta arca, inter eos qui aduenerant pecunia diſtributa: Ite, inquit, ſecurè tranquilléque nobis dormire liceat. Nam quòd mihi ſomnũ ademerat, iam procul aberit à cubiculo. Aeneas Syluius lib. 4. commentariorum in res geſtas Alphonſi.

Maximiliani Cæſ.

Maximilianus Romanorum imperator iuſtiſsimus, nullum non pecuniarum aceruum impetiuit: quamuis non rarò ad eũ ingens pecuniarum ſumma afferretur, tamen penes ſe eam nunquam retinuit, ſed ad quæſtores referri iuſsit, dicens, ſe regendis hominibus præpoſitum, non auri ſibi cuſtodiam demandatam: quo ſi quis ſemel capiatur, mox è rege ſeruum futurum. Iacob. Spieg. in Aeneæ Syluii commentaria de rebus geſtis Alphonſi.

Vide titulum de Pecunia.

De diuitiarum vſu.

Bionis.

BIon Boryſthenites diuitias dicebat eſſe neruos actionum, quòd ſine his nihil agatur. Laert. lib. 4. cap. 7. Alius dixit, diuitias eſſe belli neruos.

Ariſtippi.

Ariſtippus reprehenſus, quòd pecunias acciperet ab amicis, ait: ſe non ideo accipere vt vteretur ipſe, ſed vt illi diſcerent, ad quas res vtendum ſit pecuniis. Vulgus enim diuitum aut in equos, aut in operoſas ſtructuras, aut in luxum perdit pecuniã: quum ea bonis viris, ſi egeant, ſit eroganda. Quin & aliter intelligas licebit. Ariſtippus non niſi ad vitæ neceſſaria pecuniis vtebatur: ideóque à diuitibus accipiebat, vt eis demonſtraret bene vtendi rationem: id non poterat, niſi illi materiam ſubminiſtraſſent. Veluti qui cupit artem ſcribendi diſcere, chartam & calamum porrigit docturo. Laert. lib. 2. cap. 8.

Alcamenis.

Alcamenem Telecri filium cũ quidã obiurgaret, quod tam parcè frugalitérque viueret, cum tamen ampliſsimas poſsideret diuitias: Decet, inquit, eum qui multa poſsidet, pro ratione, non pro libidine viuere. ſignificans, pernicioſas eſſe diuitias, niſi adſit animus diuitiis ſuperior, qui poſsit earum vſum non ex copia, ſed ex neceſsitate moderari. Plutar. in Laco.

Dionysij senioris.

Dionysius senior quum audisset quendam è ciuibus aurum habere domi defossum, id ad se deferri iusit. Verùm posteaquam is suffuratus auri paululum, in aliam vrbem commigrasset, ibíque mercatus esset agrum, reuocato Dionysius totum aurum reddidit, vt qui iam diuitiis vti cœpisset, desiissétque rem vtilem inutilem reddere. Satis declarauit, se non aurum alienum appetisse, sed hominis morbum sanare voluisse: simul vsum auri legitimum demonstrauit, si in agricolationem impendas potius quàm in vsuram. Plutar. in reg. & imp. apoph.

De diuitiarum abusu.

Solonis.

SOlon dicebat, opulentiam esse matrem saturitatis, saturitatem ferociæ ac violentiæ. Diuitias comitatur luxus, luxus exit in tyrannidem, dum fœnum migrat in cornua. Laert. lib. 1. capi. 3.

Diogenis.

Diogenes Cynicus dicebat, diuitias nil aliud esse quàm velamenta maliciæ. Diuites enim cum aliis nihilo sint meliores, tamen peccant licentius. Laert. lib. 6.

Demetrij regis.

Aristophanes in comœdia inducit Plutum cæcum. At Demetrius Phalereus dicebat, non solùm Plutum (id est, diuitias) esse cæcum, verum etiam fortunam. Laert. lib. 5. cap. 5.

Eucriti.

Eucritus Chius quærenti ex eo, vter esse mallet, Crœsus, an Socrates? Respondit, viuens mallem esse Crœsus, è vita autem decedens Socrates. Indicauit autem, beatam esse philosophorum post hanc vitam conditionem. Diuites autem licet bonis omnibus in præsenti vita abundent, post mortem tamẽ ob iniquè paratas opes, ac malè collocatas, cruciandos dæmonibus dari. Stobæus.

Lycurgi.

Lycurgus Lacedæmoniorũ legislator, cum interrogaretur, cur hostium interfectorum cadauera spoliare prohibuisset? Ne milites, inquit, ditescant, & dum prædæ incumbunt, pugnam negligant. Metuit vir prudentissimus, ne diuitiis amplis corrumperentur milites, quæ plerunque insolentiores & minus fortes reddunt homines. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

Idem cum inductis nouis tabulis debitores æris alieni liberasset, iam & ea quæ quisque priuatim in ædibus habebat, ex æquo partiri tentauit, quo funditus è ciuitate tolleret discrimen opum, & inæqualitatem: sed quum cerneret eos ægrè laturos manifestam rerum ablationem, idem occultiore via facere aggressus est, monetam auream simul & argenteam abrogauit, instituítque vt ciues ferreo duntaxat nummo vterētur: & quatenus postulabat vsus ad huius permutationem, totius substantiæ modum præscripsit. Hoc facto omnis iniustitia exulabat ab Lacedæmone. Neque enim iam furari, neque largitionibus corrumpere corrumpíve, neque fraudare dolo, neque rapere per vim quisquam poterat: quod nec celari valeret, nec parare magnificum esset, nec vti periculo vacaret, nec importare aut exportare tutum foret. Hac arte vir solertis ingenii, quibus diuitiarum contemptum persuadere non potuit, diuitiarū vsum subtraxit, ac reponendi studium negociandíque materiam ademit. Plutar.

Anonymi.

Quidam imperatorem incusauit, quòd illius insidiis, ocio & somno fuisset priuatus: videlicet quòd illius benignitate è paupere factus esset diues. Refertur à Plutar. in Symposiacis lib. 2.

De diuite, sed indocto.

Socratis.

SOcrates conspiciens hominem prædiuitem & arrogantem, sed nulla virtute præditum: Hic, inquit, equus est argento circumtectus. Solent enim equi stragulis, phaleris, ac bullis argenteis exornari, quum interim tamen nihil aliud sint quàm equi.

Eiusdem.

Idem conspiciens prædiuitem quēdam, sed indoctum: Ecce, inquit, aureum mancipium. Indoctus seruus est & cupiditatū, & eorum quæ possider. Eras. lib. 8. apoph.

De diuitiarum atque opum contemptu.

Diogenis.

DIogenes Cynicus, quum murem fortem conspiceret in Megarico discurrentem, qui neque cauum quæreret, neq; turbis

turbis terreretur, neque cibum appeteret: Bellum, inquit, libertatis exemplum. móxque contemptis omnibus, cœpit in dolio habitare. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Demirantibus quòd nullas haberet ædiculas vbi cibum capere posset, ostendit Iouis porticum, aítque: Athenienses ipsi magnificam extruxisse aulam, vbi vesceretur. Quod publicum erat, sibi quoque paratum interpretabatur. Neq; potuit optare cœnationem splendidiorem. Ibid.

Eiusdem.

Quum Alexander Magnus inuiseret Diogenem, reperit eum in cranio sedentem pro dolio, ac laceras schedas glutino committentem. Posteaquam rex multa cum illo collocutus, pararet abire, diceréteque: Cogita Diogenes quid à me velis petere. nam quicquid optaris, feres: Mox, inquit, de aliis, interim secede paulisper. cum rex secessisset, putans illum velle deliberare, diutius silenti repetiit: Pete quod vis Diogenes. Hoc, inquit, volebam. nam prius arcebas mihi solem, ad id quod ago necessarium. Alii narrant illum dixisse, Ne mihi feceris vmbram: quòd vellet apricari. Laert. lib. 6. Cic. lib. 5. Tusc. quæst.

Eiusdem.

Diogenes Cynicus cum diuitias oblatas recusaret: Indignum se nouerit, inquit, canis nomine, qui ab opibus & deliciis se cohibere non potest. Stob.

Aristippi.

Aristippus quodam tempore nauigans, vt intellexit nauim esse piraticam, deprompsit aurum, ac numerare cœpit: móxq; abiecit in mare. & grauiter ingemuit, fingens sibi imprudenti & inuito excidisse. Hoc ingenio vitæ suæ consuluit, adempta piratis occidendi vinciendive materia. Sunt qui narrent, illum & hæc dixisse: Satius est vt hæc per Aristippum, quàm propter hæc pereat Aristippus. Laert. lib. 2. cap. 8.

Eiusdem.

Idem quum prædium amœnissimum perdidisset, cuidam deploranti tam miserabilem illius casum: Quid, inquit, an nescis tibi vnicum esse prædiolum, mihi verò tres agros superesse? Quum annuisset alter, Quin igitur tuam potius vicem deploramus? sentiens, insipientis esse, dolere amissis potius, quàm gaudere relictis. Laert. lib. 2. cap. 8.

Eiusdem

Eiusdem.

Cum vidiſſet famulum quendam in itinere pecuniam ferentem, onere premi: Abiice, inquit, quod nimium eſt, & fer quantum potes. Autor eſt Bion, ex quo recitat Laer. lib. 2. cap. 8. Eraſ. lib. 3. apoph.

Eiusdem.

Præterea quum aliquando perdicem quinquaginta drachmis iuſsiſſet emi, cuidam deteſtanti luxum in philoſopho: Et tu, inquit Ariſtippus, ſi obolo venalis eſſet, non emeres? Quum is reſpondiſſet, ſe empturum: Et mihi, inquit, tanti ſunt quinquaginta drachmę. Quod ille luxus nomine damnabat, hic detorſit ad laudem contemptæ pecuniæ. Si quidem qui precii magnitudine deterretur ab emendo, is non contemnit cibum, ſed pluris facit pecuniam. At philoſopho nihilo pluris ęſtimabantur quinquaginta drachmæ, quàm illi obolus. Ariſtippus itaq; obſonii cupiditate par, ſuperior erat deſpectu nummorum. Laer. lib. 2. cap. 8.

Cleanthis.

Cleanthes Aſsius pecuniam, quam collegerat aliquando, coram familiaribus abiecit, dicens: Cleanthes alterum Cleãthem alere poſſet, ſi vellet. Laer. lib. 7. cap. 2.

Philoxeni.

Philoxenus poeta, quum in Sicilia fundum ac domum opulentam nactus eſſet, & animaduertiſſet illius gentis luxum ac delicias: Per deos, inquit, hæc bona me non perdent, ſed ego potius illa. Moxque ceſsit aliis hæreditatem, & è Sicilia abnauigauit. Eraſ. lib. 8. apoph.

Pelopidæ.

Pelopidas in præfectura rei militaris Epaminondæ erat collega, quumque amici dicerent, illi rei neceſſariæ, videlicet colligendi pecunias, nullam eſſe curam: Ita per Iouem, inquit, neceſſariæ, ſed huic Nicomedi: oſtẽdens hominem claudum ac mancum. Senſit, fortibus viris nihil eſſe opus pecunia. Plutarch. in Græcor. apoph.

Epaminondæ.

Iaſon Theſſalorum rex venerat Thebas, belli ſocius futurus. Is quum Epaminondæ vehementer egenti aureorum duo millia miſiſſet, aurum non recepit, ſed ipſum Iaſonem intuitus: Iniuſtis, inquit, imperas, ipſe deterior. Ipſe verò quinquaginta drachmis a ciue quodam acceptis mutuò pro viatico exercitus

tus, inuasit Peloponensum. Sentiebat, iniquas esse diuitias, quæ possessorem reddunt deteriorem: at viri fortes, gloria virtutis præmio contenti sunt. Plut. in Græcor. apoph.

Themistoclis.

Themistocles cum inter deambulandum torquem aureum humi iacentem vidisset, vocans ad se ex pueris quendam, dixisse fertur: Quin hoc tollis ô puer, inuentum huiusmodi? non enim tu es Themistocles. Ostendit autem, homines plerunque diuitiarum cupidissimos esse, quarum ipse adeò contemptor esset, vt inuentos fortè humi thesauros non acciperet. Aelianus lib. 13. de Varia histor. Plut. in apophthegmatibus, Brusonius lib. 3. cap. 13. Fulgosus lib. 6. cap. 4.

Telecri.

Telecrus percontenti quantum possideret facultatum? Non plus, inquit, quàm sat est. Diuitias non cupiditate, sed vsu metiebatur. Plutarch. in Lacon.

Laconis.

Mos erat apud Lacedæmonios, vt rex hostes aggrederetur, præcedente quopiam gestante coronam, qui in certamine victor aliquando tulisset coronam. Quum igitur Lacon quidam in Olympiis magnam pecuniæ vim respuisset, sed multo cum sudore deiecto aduersario coronam tulisset, cuidam dicenti, quid emolumēti tibi adfert victoria ô Lacon? ille ridens & alacer respondit: Ante regem, inquit, coronatus incedens, pugnabo cum hostibus. Generosæ mentis est, laudis honore teneri potius quàm pecuniæ. Plutarch. in Lacon.

Scipionis.

Quum Numantini viderentur inexpugnabiles, vt qui multos Romanorum duces superassent, populus Scipionem iterum consulem fecit ad suscipiendum hoc bellum. Cæterùm quum multi gestire exirent in militiam, idque senatus fieri vetuisset, quasi Italia futura esset deserta: ac ne pecunias quidem ex ærario sumere passus est, sed vectigales prouētus, quorum tempus nondum excesserat, assignauit: Scipio pecuniis quidem sese negauit egere, suas enim & amicorum satis futuras. De militibus negatis quæstus est, bellum enim esse difficile. Quòd si priores, inquit, ob hostium fortitudinem toties victi fuerunt, difficile bellum est, quia cum talibus pugnandum erit: sin ob ciuium nostrorum ignauiam, æquè difficile est, quia talium opera in bello sumus vsuri. Plut. in Roma. apoph.

Corio

Coriolani.

M. Coriolanus, quum ob bene nauatam operam ante prædæ diuisionem è singulis rebus, equis & captiuis, denos sibi eligere iuberetur, insuper & equo pulcherrimo donatus à consule: Lætor, inquit, à consule laudari, equumq; fortitudinis præmium lubens accipio, cætera non tam decora quàm mercedem non accipiam, fuitque communi reliquorum sorte contentus. Nec aliud extra ordinem petiit, quàm vt Volscus quidam vir probus & æquus, quo hospite & amico fuerat vsus Coriolanus, nó venderetur captiuus, sed suæ libertati relinqueretur. Huic animo contemptori pecuniæ, & hospitis memori, magis applausum est quàm victoriæ. Brus. lib. 1. cap. 9.

Anonymi.

T. Labienus cum equiti strenuo de præda Gallica aurum offerret, omne donum renuens, aurum ad pedes Labieni abiecit. Eras. lib. 6. apoph.

Taddæi.

Taddæus Apostolus, Abgaro regi Eddesseno, sibi aurum & munera offerenti pro doctrina & miraculis, eisdem recusatis, respondisse fertur: Si nostra reliquimus, quomodo accipiemus aliena? Eusebius lib. 1. Ecclesiast. histor. cap. 15.

Basilij Magni.

Præfectus Cæsareæ sancto Basilio blandiens suadebat, vt in gratiam imperatoris fidem negaret, promittens ei imperatoriam amicitiam & opes. Cui Basilius: Hæc mihi homini Christiano, inquit, non conueniunt, sed adolescentibus, & illorum similibus qui talia promissa respiciunt. Tripar. histo. libr. 7. cap. 36.

Anonymi.

Fertur de quodam è Priscis, quòd cum spectasset pompam sumptuosissimã, ad familiares versus dixit, Videte amici, quàm multis rebus opus non habeo. Philo Iudæus in lib. Quod Deus sit immutabilis.

Plura vide infrà tit. de Munerum contemptu.

De docilitate.

Xenocratis.

XEnocrates ad quendam nec geometriæ, nec musices, nec astrologię peritũ, ad scholã tamen ipsius commeãtem: Abi, inquit, ansam philosophiæ non habes. hoc est, non es ad philosophiam

ſophiam docilis,nullis inſtructus diſciplinis. Alii ferunt illum ita loquutum, παῤ ἐμοὶ πόκ@ ὁ κνάπ/εται,id eſt,apud me vellus non maceratur.Lana rudis non ſtatim traditur veſtiario,ſed fulloni.Laert.lib.4.cap,2.

Antiſthenis.

Adoleſcens quidam cum ſe in numerum diſcipulorum ab Antiſthene recipi cuperet,patri quærenti, quibus rebus eſſet opus? Libro inquit Antiſthenes,nouo ſtylo,nouaque tabella. Significans,animum ab omnibus viciis vacuum, ſtudium vigil, & memoriam fidelem eſſe debere,vt doceri probè poſſet diſcipulus.Laer.lib.6.cap.1.

De doctrina & eruditione.

Thaletis.

THales Mileſius dicere ſolebat,faciem compònere non præclarum eſſe:ſed bonarum artium ſtudiis animum excolere,longè eſſe præclarius.Laert.lib.1.cap.1.

Eiuſdem.

Idem interrogatus, Quiſnam eſſet fœlix? Qui corpore, inquit,ſanus eſt,animo verò eruditus.Ibidem.

Solonis.

Soloni cum obiiceretur,quòd cum haberet forenſe negotiũ, conduxiſſet oratorem: Atqui,dixit,cum habeo conuiuium,coquum conduco.Ant.par.1.ſer.50.Meliſ.Max.ſer.17.

Socratis.

Socrates interroganti, quódnam eſſet pulcherrimum animal,dixit:Homo doctrina ornatus.Antonius in Meliſſa, par.1. ſerm.50.

Eiuſdem.

Idem cum ei ſermo barbarus exprobraretur, Ego quidem, dixit,barbarus ſum verbis,vos autem moribus. Antonius ſer. 50.par.1.Meliſſæ.

Eiuſdem.

Idem ſcientiam dicebat vnicum eſſe bonum,contrà vnicum malum ignorantiam:quod quicunque committunt rem iniuſtam,hoc peccant,quòd ignorant quid cuique ſit tribuendum: & qui fortes ſunt,non alia re fortes ſunt,niſi quòd ſciunt ea expetenda,quæ vulgus exiſtimat horrenda:& qui intemperantes ſunt,hoc errant,quòd ea putant ſuauia aut decora, quæ minimè ſunt.Summum igitur bonum eſſe dicebat, ſcientiam rerũ

expeten

expetendarum ac refugiendarum. Eraſ. lib. 3. apoph.

Eiuſdem.

Soctates cum vidiſſet hominem prædiuitem, ſed planè rudem & indoctum: Hic, ait, equus eſt argento ornatus. Solent enim ſtragulis, frenis ac auro argentoque inſigniter exornari, cum tamen reuera nil aliud ſint quàm equi. Recitat Eraſ. lib. 8. apoph.

Eiuſdem.

Idem Socrates cum vidiſſet prædiuitem quendam, ſed indoctum: Ecce, inquit, aureum mancipium. Indoctus, ſeruus eſt & cupiditatum, & eorum quæ poſsidet. Eraſmus lib. 8. apoph.

Eiuſdem.

Socrates interrogatus, quid in vita ſuauiſsimum eſſet? reſpondit: Diſciplina & virtus, & rerum incognitarum hiſtoria. Antonius in Meliſſa, par. 1. ſer. 50. Max. ſer. 17.

Eiuſdem.

Idem cum quendam ex diſcipulis ſuis animaduertiſſet, agri quidem eſſe ſtudioſiſsimum, ſed actionis negligentem: Heus tu vide, inquit, ne dum agrum cicurare vis, animum tuum efferari ſinas. Maximus ſerm. 1.

Eiuſdem.

Quum Socrates intellexiſſet, quendam ex familiaribus ſuis ſtudioſè curantem, vt imago ipſius ſimilis fieret: Tu, inquit, vt tibi ſimilis lapis fieret, curaſti: at ipſe ne lapidi ſimilis fias, non curas. Putabat autem ſapiētiſsimus vir, eos lapidibus haud abſimiles eſſe, qui literis animum non exornarent. Max. ſer. 1.

Eiuſdem.

Socrates philoſophus interrogatus, cuiatem ſe eſſe diceret? mundanum ſe dixit, totius enim mundi incolam & ciuem poſſe eum arbitrabatur eſſe, qui omnimodæ eruditionis ſecum reportaret theſaurum. Cicero libro 5. Tuſc. quæſt.

Democriti.

Democritus dicere ſolebat, diſciplinam & eruditionem fortunatis quidem ornamentum eſſe, infortunatis autem refugiū. Antonius part. 1. ſermon. 50. Meliſſæ. Maximus ſer. 17.

Eiuſdem.

Idem audiens quendam contumelioſius, quàm par eſt, de literis loquentem: Ignoras, ait, quid dicas. Literæ enim diuitibus

bus addunt nonnihil honestamenti, inopia laborantibus sunt asylum, & vnicum existunt vitæ præsidium. Stobæus.

Eiusdem.

Idem dicere solebat, eruditionis radices esse quidam satis amaras, fructum autem ferè dulcissimum. Hoc dictum alii ad Socratem referunt, sed Luscinius Democrito ascribit.

Eiusdem.

Idem dicebat, Eruditionem & doctrinam non aliter quàm aurum, vbiuis terrarum in maximo solere esse precio. Stobæus.

Eiusdem.

Idem cum ignotus venisset Athenas, colloquio de philosophia cum Socrate habito, dixit: Hic philosophus similis est pentathlo: quòd calleret naturalia, moralia, mathematica, ad hæc disciplinas quas ἐγκύκλους vocant, denique omnium artium peritiam. Laert. lib. 9. cap. 7.

Aristippi.

Aristippus dicebat, satius esse fieri mendicum quàm indoctum: quòd ille tantum pecuniis egeat, hic humanitate. Nihilominus homo est, cui deest pecunia: at homo non est, cui deest eruditio. Et tamen cui deest pecunia, petit ab obuiis: cui deest sapientia, nullum solicitat vt accipiat. Laertius lib. 2. capite 8. Brusonius lib. 3. cap. 9.

Eiusdem.

Idem interrogatus, in quo differrent docti ab indoctis? Quo, inquit, equi domiti ab indomitis. Quemadmodũ enim equus indomitus ad omnem vsum incommodus est, ita quoque homo, nisi eruditione & artium studio emolliatur. Laertius libri secundi capite 8.

Eiusdem.

Idem quodam tempore cum ciuibus aliquot suis nauigans, naufragio eiectus est. Quúmque in littore vidisset figuras mathematicas in harena depictas: Salua, inquit, res est amici, hominum vestigia conspicio, & ingressus ciuitatem proximam, inuestigauit quínam essent illic disciplinarum studiosi? Cúmque his vbi congressus est, summa cum humanitate tractarunt non ipsum modò, verùm & comites illius, atque etiam viaticum ad reditum subministrarunt. Tandem quum hi qui cum Aristippo venerant, pararent reditum in patriam, rogaréntque illum, ecquid vellet suis ciuibus renunciari? Vt, inquit, studeant sibi huiusmodi parare opes, quæ naufragio non pereunt,

ſed ſimul cum poſsidente enatent. Refert idem Vitruuius de Architectura lib.6.addens, Ariſtippum tunc veniſſe Rhodum. Laertius lib.2.Maxi.ſer.17.

Eiuſdem.

Percontanti qua re differret ſapiens ab indocto: Mitte, inquit, ambos nudos ad homines ignotos, & videbis. Significauit, ſapientem ſecum in pectore circumferre, quo ſe commendet quibuſlibet. Proinde ſi doctum & indoctum pariter nudos mittas in regionem peregrinam, vbi ambo ſint æquè ignoti, ſapiens proferens opes ſuas, protinus & rem & amicos inueniet: nudus alter pro inſano ridebitur, & fame periclitabitur. Ibidem.

Eiuſdem.

Idem cuidam percontanti, qua re eſſet melior euaſurus filius, ſi eum curaret literis erudiendum: Vt nihil aliud, inquit, certè in theatro non ſedebit lapis ſuper lapidem. Amphitheatra gradus habebant marmoreos, in quibus ſedens populus ſpectabat. Lapidem autem vulgo dicebant, hominem indoctum & elinguem. Laert.lib.2.cap.8.Bruſonius lib.3.cap.9.

Eiuſdem.

Cum Ariſtippus ab eo qui ſibi filium commendarat, quingentas petiiſset drachmas: ac is dixiſset, ſe tanti mancipium coemere poſſe: Eme, inquit, & habebis duo. Senſit autem, hominem rudem & literarum ignarum nil eſſe niſi perpetuum vitiorum & ruſticitatis mancipium. Bruſo. lib.3.cap.9.

Antiſthenis.

Antiſthenes interrogatus, quam ob rem diuites non irent ad ſapientes & eruditos viros, ſed hi ad illos? reſpondit, quoniam eruditi ſciunt quæ ad vitam ſint neceſſaria, illi verò neſciunt. ſecus enim, ſapientię potius quàm pecuniæ ſtuderent. Antonius in Meliſſa, parte 1.ſer.50.

Eiuſdem.

Idem rogatus, quídnam vtilitatis ex philoſophiæ hauſiſſet ſtudio? Vt mecum, inquit, loqui, ſiue viuere poſsim. Senſit vir prudentiſsimus, doctum & eruditum hominem nunquam eſſe ſolum, qui etiam in ſolitudine habet quod animo voluat, quod legat, & quaſi ſecum loquatur. Laert.lib.6.cap.1.

Diogenis.

Diogenes rogatus, quod onus terra grauiſsimum ſuſtineret? Indoctum hominem, reſpondit, Maximus ſer.17.

Platon

Platonis.

Plato interrogatus, quidnam inter peritum & imperitum interesset? Quod inter medicum, ait, atque ægrotum. Brusonius lib.3.cap.9.

Aristotelis.

Aristoteles interrogatus, qua re differrent docti ab indoctis? Qua viui, inquit, à mortuis. Sentiens, hominem absque literis statuam esse verius quàm hominem. Laertius lib.5.cap.1. Bruso.lib.3.cap.3.

Eiusdem.

Idem illud amicis & discipulis inter disserendum frequenter solitus est ingerere: Visum accipere lumen à circumfuso aere, animum autem à disciplinis liberalibus. Laertius libri quinti capite 1.

Eiusdem.

Idem dicere solebat, eruditionis radices esse quidem amaras, sed fructus ferre perdulces. Laert.lib.5.cap.1. Verùm hoc alii Socrati ascribunt, alii Democrito.

Eiusdem.

Idem rogatus quid ex philosophia lucratus esset, Hoc, inquit, vt iniussus ea faciam, quæ plerique per legum metum operantur. Bruso.lib.3.cap.31.ex Cice.lib.5.Tusc.quæst.

Demosthenis.

Demosthenes dicebat, radicem disciplinæ amaram quidem esse, fructus autem dulces. Antonius parte 1.sermo.50.Melissæ. Maximus sermone 17.

Theophrasti.

Theophrastus dicere solebat, virum eruditione præclarum vbique inuenire patriam, & in alienis locis nunquam peregrinum esse. Eruditio enim cum in omni vitæ genere plurimum emolumenti adferat, non potest non vbique maximo esse in precio. Brusonius lib.3.cap.31.

Eiusdem.

Idem moriens accusasse naturam dicitur, quod ceruis & cornicibus vitam diuturnam, quorum id nihil interesset, hominibus verò, quorum maximè interfuisset, exiguam dedisset: quorum ætas si potuisset esse longinquior, futurum fuisse, vt omnibus perfectis artibus, omni doctrina, hominum vita erudiretur. Bruso.lib.3.cap.31, ex Cicer.lib.3.Tuscul.quæst.

Glyconis.

Glycon sapientissimus, doctrinam & eruditionem sacrum asylum, ad quod omnis generis homines concurrerent, esse dixit. Maximus ser. 17.

Metroclis.

Metrocles dicebat, res alienas pecunia comparari, vt domum vestémque: sed disciplinas liberales emi tempore. Requirunt enim diuturnum studium, quum pecunia data statim fias possessor fundi. Lart. lib. 6. cap. 6.

Cleanthis.

Cleanthes dicebat, homines imperitos sola forma differre à bestiis. Antonius in Melissa, parte prima, sermone 50. & Maximus sermone 17.

Themistocles.

Themistocles expletis centum & septem annis, in ipso mortis agone dixisse fertur, se omnes ætatis dies literarum honestissimo, ac philosophiæ sacratissimo studio consumpsisse, ad hominum vsum: verùm se dolere, quòd tunc egrederetur de vita, quando ex literarum studio sapere cœpisset. Brusonius lib. 3. capite 31.

Demadis.

Demades dicere solebat, doctos ab indoctis tantum differre, quantum deos ab hominibus. Antonius sermone 50. parte 1. Melissæ.

Antipatri.

Antipater Cyrenaicus cum ex assiduo literarũ studio oculorum aciem amisisset, & suam cæcitatem à mulierculis defleri audiuisset. Quid agitis, inquit, an vobis nulla videtur voluptas nocturna? Bruso. lib. 3. cap. 31.

Hieronis.

Hiero tyrannus interrogatus, quid esset à philosophia adiutus? respondit: Vt libenter & iniussus faciam, quæ cæteri legum metu faciunt. Maximus ser. 17.

Alexandri regis.

Alexander rex Aristotelis philosophi discipulus, tanti fecit bonarum & laudatissimarum artium studium, vt apertè pronunciare ausus sit, se malle doctrina anteire alios, quam opibus & dignitate. Bruso. lib. 3. cap. 31.

Cornificiæ.

Cornificia mulier Romana, quæ regnante Octauiano Cæsare

ſare claruit; dicere ſolita eſt, ſolam doctrinam liberam eſſe, in quam fortuna tela ſua figere non poſset. Guido Bituricéſis, titulo de Memoria.

C. *Cæſaris.*

C. Cæſar, qui ante Neronem rerum potitus eſt, Iunium Syllanum pronepotem Auguſti, quia ſegnis ingenióque minimè acuto eſſet, pecudem auream appellauit. Cor. Tacitus lib. 13.

Theodoſÿ impera.

Theodoſius Romanorum imperator, cum Arſenio viro doctiſsimo filios in diſciplinam tradidiſset, ſempiterna memoria dignum & verè imperiale illud verbum proloquutus eſt: Si tales ſe præbituri eſsent, vt mores vitámque ſuam ad diſciplinam & leges Dei componerent, propenſum ſe fore, vt eis imperium in manus tradat, ad ciuium & ſubditorum commodum & vtilitatem accommodatum: ſin minus, conducibilius eis eſſe, vt ſic priuati vitam agerent, quàm doctrina nulla cum periculo imperarent. Nicephorus Calliſtus libri 12. capite 23. Eccleſ. hiſtor.

Carolus impera.

Carolus quartus Romanorum imperator, in ſcholam Pragenſem aliquando ingreſſus, cum diſputantes liberalium artium magiſtros in horas quatuor audiuiſſet, idq́ue purpurati moleſtè ferrent, ac cœnæ tempus adeſſe dicerent: Mihi, inquit, tempus eſt minimè. nam cœna mea hæc eſt. Prętulit autem imperator potentiſsimus, philoſophicas diſputationes, conuiuiis etiam delicatiſsimis. Aeneas Syluius lib. 4. commenta. in res geſt. Alphonſi.

Sigiſmundi impera.

Sigiſmundus Imperator Roma. cum à principibus, qui literas oderant, reprehenderetur, quòd homines obſcuro genere natos ob literarum commendationem foueret. Quid ni, inquit, amem eos, quos natura cæteris antecellere voluit. Alii plurimum tribuunt generis nobilitati. At Cæſar, vir prudens, intellexit, in eruditis eſſe quiddam ſtemmatis præſtantius. Illi habent ædium parietes clypeis & imaginibus depictos, hi animum optimis diſciplinis exornatum. Porrò vt natura animus præſtantior eſt corpore, ita ornamenta ingenii longè pulchriora ſunt externis bonis. Iacob. Spieg. in Aeneam Syluium.

Ladislai regis.

Ladiſlaus, Hungariæ Boheniæq́ue rex, quanuis adhuc puer,

cum eo tempore quo Fridericus imperialibus infulis à Nicolao quinto Pont. Max. cingeretur, Romæ esset, non videri sibi homines esse dicebat, qui bonas literas ignorarent. Sensit autē, hominem tum demum à brutis animalibus differre, si animum honestis artibus, liberalibúsque disciplinis excoluerit. Aeneas Syl. lib. 3. commen. de Alph. reb. gest.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex, optimos consiliarios esse mortuos dicebat, libros videlicet designans, à quibus sine metu, sine gratia, quæ nosse cuperet, fideliter audiret. Panor. lib. 3. de reb. gestis Alphonsi.

Eiusdem.

Idem cum audisset nonnullos Europæ reges ad Basiliense concilium destinasse oratores potentes, & progenie illustres, magna cum equorum & comitantium pompa: Haud decere, aiebat, quum de iure humano & diuino disceptandum esset, nobilitatem potentiámve iactare, sed doctrinam & scientiam. Panorm. lib. 2. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem.

Idem tantopere amauit bonarum artium studia, vt persanctè affirmaret, se malle perdere quæ possidebat omnia, quam vt tantillum eruditioni decederet suæ. Ant. Panor. lib. 1. de reb. Alphonsi, & Aen. Syl. de eius dictis.

Eiusdem.

Idem aliquando interrogatus, vtrúmne armis an libris maiorem gratiam deberet? respondit, ex libris se arma & armorũ iura didicisse. Indicans, se libris acceptum referre, quæ sciret, omnia. Panorm. lib. 4. de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem.

Cum idem clarissimus & eruditissimus esset, tanti faciebat bonarum artium studia, vt diuites sine cultu literarum aureum vellus appellare solitus sit. Idem Panor. lib. 3.

Eiusdem.

Cum audiuisset Alphonsus ex suis, quendam Hispaniæ regem dixisse, non decere principes viros scire literas: exclamauit, eam vocem bouis esse, non hominis. Non enim ignorauit vir clarissimus, quantum prosit imperantibus, artibus liberalibus & philosophiæ studiis probè esse instructum. Eras. lib. 8. apoph.

Iuliani

Iuliani Card.

Iuliano Cardinali, qui Basiliensi concilio interfuit, in bibliotheca lectitanti, cum Ottho quidam dixisset, Quid hic inter mortuos solus latitas? cur non potius exis ad nos, qui suauiter viuimus? Imò, Iulianus inquit, hi fama viuunt: tu verò neque nomine neque re viuis. Sensit autem cum Diogene, vitam sine literis mortem esse. Aen. Syluius lib. 3. commen. de rebus gestis Alphonsi.

Sigismundi Imp.

Georgius Fiscellus cum esset Ll. doctor, à Sigismundo Cæsare equestris militiæ insignia suscepit. Exin, cum Basiliensem synodum adisset, consultante de rebus arduis Sigismundo, dubius erat, legúmne doctoribus in vnum locum coniunctis, an equitibus item in alium separatis, sese coniungeret. Cúmque tandem ad equites inclinaret: Stultè agis, inquit Sigismundus, qui literis militiam præfers. Nam ego milites mille vna die fecerim, doctorem vnum mille annis non fecerim. Doctrinam militiæ prætulit imperator, quòd vt ipse linguarum ac literarum peritiam amauit, ita viros eruditione præstantes semper ornare & prouehere studuit. Aeneas Syluius lib. 4. comment. in res gestas Alphonsi.

De doctrina & eruditione, quæ vt semper incolumis est, ita etiam vbique habetur in precio.

Aristippi.

ARistippus philosophus naufragio eiectus ad Rhodiensium littus, in gymnasium venit, déq; philosophia disputauit, & plurimis muneribus donatus est. Dicẽtibus verò comitibus, qui de reditu in patriam cogitabant, Num quid suis nunciari vellet? mandauit dicere, eiusmodi possessiones & viatica liberis oportere parari, quæ etiã cum naufragio possent vna enatare. Vitruuius lib. 5. sed Laert. ad Antisthenem refert.

Eiusdem.

Idem percontantibus, vtri rei plus debere se fateretur, libris an armis? Ex libris, inquit, & arma & armorum iura didici. Hac voce profitens, se libris debere omnia. Eras. 8. apoph.

Antisthenis.

Antisthenes Atheniensis philosophus, semper admonebat ea esse paranda viatica, quæ simul cum naufrago enatarent. Sen-

tiens,bonas artes vbiuis gentium fore in magno precio, nec posse vlla fortunæ tempestate eripi.Laert.lib.6.cap.1.Maximus serm.17.

Biantis.

Suprà de Animi bonis ac cultu.

Diogenis.

Diogenes eruditionem omnibus hoc sermone commendabat,quòd diceret eam iuuenibus adferre sobrietatem, senibus solatium,pauperibus diuitias,diuitibus ornamẽtum:propterea quòd ætatem,suapte sponte lubricam,coerceat ab intemperantia,senectutis incommoda honesto solatio mitiget,pauperibus sit pro viatico(non enim egent eruditi) diuitum fortunas ornet.Laert.lib.6.Brus.lib.3.cap.31.

Eiusdem.

Idem,cum ei capto latrones malignè cibum præberent, nec præsenti fortuna,nec illorũ immanitate deterritus, dixit,iniquissimum esse,cum porcelli agníque venales saginentur diligentius,hominem præstantissimum animal inedia macerari, quasi hoc pacto non redderetur vilior. Itaque accepto quãtum sat erat,cum iam esset vendendus inter cæteros, sedit, & prandebat bono animo,impartiens etiam proximis. Cúmque vnus ex his valde mœstus,cunctanter sumeret: Desine,inquit,tristari,& vtere præsentibus:

Nec formosa cibum Niobe non sumpsit,& eius
Pignora sub tectis letho bis sena iacebant,
Sex natæ,totidémque pubenti corpore nati.

Philo Iudæus lib.Quòd omnis probus liber.

Eiusdem.

Captus Diogenes Cynicus à latronibus cum iam esset vendendus,interrogabatur à licitatoribus cuius conditionis homo esset?& quid sciret præ cæteris?respondit, Philosophus sum,& hominibus præesse scio. Qua voce prodebat ingenium generosum,vereque regium animum.Philo Iudæus lib.iam citato.

Aristotelis.

Aristoteles Stagirita dicebat,eruditionem in prosperis esse ornamentum,in aduersis refugium.Laert.lib.5.cap.1.

Stilponis.

Stilpo Megaricus philosophus,patria eius à Demetrio tyranno capta & direpta,ductus ad regem,interrogatúsq;,An quicquam ipse amisisset?De meo,inquit,nihil amisi quicquam, rationem

tionem enim & eruditionem adhuc habeo: cætera cur mea magis ſint, quàm obſidentium? Maximus ſerm.17.

Eiuſdem aliter.

Idem dum à Demetrio direpta vrbe ſic rogaretur, Nunquid tuarum rerum tibi ablatum eſt? Nil, inquit, eruditio cum ſuperſit, vnde neceſſaria mihi parare facile poſſum. Bruſon.lib.3. cap.31. ex Plutar. Demetrio.

Idem aliter.

Demetrius Antigoni filius quum Megara cæpiſſet, iuſsit Stilponis domum ſeruari incolumem. Admonitus igitur Stilpo, vt libellum daret rerum omnium quas amiſiſſet: Ego, inquit, nihil bonorum meorum amiſi: nam eruditio & eloquentia mihi ſunt incolumes. quod hæc verè ſint *οἰκεῖα*, hoc eſt domeſtica propriáque bona. Laert.lib.2.cap.12. Seneca ad Lucilium.

Dionyſij iunioris.

Dionyſius iunior pulſus à tyrannide, rogatus quid illi Plato & philoſophiæ ſtudium profuiſſet? Vt tantam, inquit, fortunæ mutationem æquo animo feram. Igitur regno pulſus, factus eſt ludimagiſter. Bruſo.lib.3.cap.31.

Hieronis.

Hieron Siculus tyrannus, cum Xenophanes Colophonius poeta Homerum vituperaret, quot famulos haberet, interrogauit? cúmque is ſe duos habere reſpondiſſet, eóſque vix alere poſſe: tum tyrannus, Non te pudet, inquit, Homerum vituperare, qui defunctus etiam amplius quam decem milia nutrit? Maximus ſerm.17.

Neronis imper.

Suprà titu. de Artium atque diſciplinarum vtilitate.

Sigiſmundi imper.

Sigiſmundus imperator, Alberti ſocer, cùm aliis multis nominibus, tum illo præcipuæ commendabilis fuit, quòd vt ipſe linguarum ac literarum peritiam amauit, ita viros eruditione præſtantes ſemper ornare ac prouehere ſtuduit. Quo nomine quum à Germanis principibus, qui Latinas literas oderant, reprehenderetur, quòd homines obſcuro genere natos ob literarum commendationem foueret: Quid ni, inquit, eos amem, quos natura cæteris antecellere voluit? Germani plurimum tribuunt generis nobilitati: at vir prudens intellexit, in eruditis eſſe quiddam ſtemmatis præſtantius. Illi habent ædium parietes clypeis & imaginibus depictos, hi animum optimis diſci-

plinis exornatum. Porrò vt natura animus præstantior est corpore, ita ornamenta ingenii longè pulchriora sunt externæ nobilitatis insignibus. Qui nihil aliud habet quàm maiorũ imagines, opinione nobilis est verius quàm re. At qui virtute præditus est, vnde manat etiam illa vulgaris nobilitas, germanam ac natiuam habet nobilitatem. Eras. lib. 8. apoph.

Alphonsi regis.

Alphonsus Aragonum rex potentissimus, quum audisset quendam ex Hispaniæ regibus solitum dicere, non decere generosum & nobilem virum esse doctum, siue literatum: exclamasse fertur, Hanc vocem non regis, sed bouis esse. Anton. Panorm. de rebus Alphonsi lib. 1. & Aeneas Syl. de eius dictis.

Eiusdem.

Idem cum aliquando tibicines obstreperent, Ciceronis lucubrationes accipiens: Abite, inquit, musici, abite: adest enim, qui dulciora nobiscum loquatur, Cicero Romanæ fons eloquentiæ. Panorm. & Aeneas Syl.

Vide titulum de Philosophia.

De doctrina factis dissentanea.

Diogenis.

Diogenes eos qui de virtute loquerentur, nec rectè viuerẽt, citharæ dicebat similes, quæ sono prodesset aliis, ipsa nec sentiret nec audiret quicquam. Hoc dictum non multum abludit à dicto beati Pauli, de cymbalo tinniente. Laert. lib. 6.

Pantholidæ.

Pantholidas legatus, cum in Atheniensium Academia philosophos multa de virtute disserentes audiuisset, interrogatus, quales ei viderentur eiusmodi sermones? Quid aliud, inquit, quàm probi: sed prorsus inutiles vobis, qui illis non vtimini. Castigauit autem mores Atheniensium, qui virtutem quidem ore prædicabant, factis exprimebant contrarium. Plutarch. in Laconicis.

Anonymi.

Quidam Atheniensis indisertus, sed factis strenuus, & artis peritior, quum alius oratione facunda meditatáq; multa præclarè polliceretur: Viri, inquit, Athenienses, quæ iste magnificè disseruit, ego re faciam. Eras. lib. 6. apoph.

Agesilai.

Agesilaus interrogatus, qua ratione quis maximè apud homines

mines probaretur? Si dicat, inquit, optima, & faciat honestissima. Brusonius lib. 7. cap. 2.

Nestoris.

Nestor Sophocleus ab Aiace iurgiis lacessitus: Non incuso, inquit, quòd rectè agis, sed quòd perperam loquaris. Sophocl.

Ioan. Capocij.

Dissidentibus inter se Othone 4. & Friderico secundo imperatoribus, cum Innocentius tertius pontifex apertè fauisset Othoni primo, deinde post aliquod tempus ad Fridericũ studia sua conuertisset (videbatur autem multis pontifex harum discordiarum causas serere.) Itaque cum per Quadragesimę tempus Innocentius de more conciones haberet, mirantibus omnibus eius in dicendo facundiam, Ioannes Capocius ciuis Romanus Othoni deditissimus: Verba tua, inquit, pater santissime, Dei sunt: cæterùm facta, quæ verbis longè contraria sunt, diaboli videntur esse. Fulgosus lib. 6. cap. 2.

Diogenis.

Diogenes Cynicus cum videret cantorem quendam vecordem, ac moribus incompositis, aptare psalterium: Non te tui pudet, inquit, qui sonos ligno aptare noris, vitam verò ad rectã rationem componere nescis? Laer. lib. 6.

Cleanthis.

Cleanthes Asius, Peripateticis dicebat idem accidere quod lyris, quæ cum aliis bene sonent, seipsos non audiũt. Sentiens nimirum, illos, licet aliis verbis, idem docere quod Stoicos, & tamen ipsos id non animaduertere. Potest & ita interpretari, Peripateticos præclarè docere, sed vitam à doctrina dissidere. Laer. lib. 7. cap. 2.

Eiusdem.

Quum quidam Arcesilaum reprehendisset, quòd officia vitæ tolleret: Cleanthes Asius assistens, Desine (inquit) hominem vituperare. Nam ille licet dictis tollit officia, tamen factis commendat. Notauit hoc dicto philosophum: & turpissimum esse philosopho iudicauit, secus docere quàm viuere. Si vita proba est, cur docet diuersa? si doctrina sana est, quur secus viuendo eam refellit? Laertius lib. 7. cap. 2.

Cleomenis.

Cleomenes audiens quendam de fortitudine disputantem, interrogatus, Quídnam de disputante iudicaret? Ineptum est, inquit, quenquam de fortitudine magnificis vti verbis, qui ipse nihil

nihil fortiter gesſit vnquam. Plutarchus in Laconicis.

Anonymi.

Quum apud Athenienſes agerentur pana thenea, Attici ſenem ludibrio habuere, inuitantes tanquam admiſſuri: cæterũ vbi veniſſet, non admittentes. Verùm iam perambulatis ferè omnibus, tandem ad Lacedæmonios ſpectatores quum veniſſet, omnes è ſedilibus aſſurgentes, locum illi ceſſerunt. Eo facto delectatus populus, plauſu, multaq; geſtuum ſignificatione comprobauit. Inter hęc è Spartanis quidam dixit: Per Geminos, norunt Athenienſes quæ ſint honeſta, at ea non faciunt. Apud Athenienſes maximè florebat philoſophia, quæ docet, quid turpe, quid honeſtum. Spartani non recipiebant eiuſmodi diſciplinas, ſed ex inſtitutione maiorum, virtutem factis ac moribus præſtabant. Ita factum eſt, vt apud Athenienſes eſſent verba philoſophiæ, apud Lacones ipſa res. Admonet apophthegma, turpiſsimum eſſe ſcire quid deceat, & tamen diuerſa ſequi. Plu. in Lacon.

De dolo & fraude.

Lyſandri.

LYſandro Lacedæmonio quum quidam probo daret, quòd pleraque dolo & fraude gereret, ridens dixiſſe fertur: Vbi quod vellet non aſſequeretur, leonis exuuio, ibi vulpinum applicandum eſſe. Sentiens, quod honeſtis rationibus non poſsit effici, id fraude efficiendum eſſe. Plut. in Lacon.

Annibalis.

Quum Fabius ſimili arte recepiſſet Tarentum, quali Annibal cœperat: Et Roma (inquit Annibal) ſuum habet Annibalẽ. Plut. in Hannibalis vita.

De Domini præſentia.

Antigoni.

ANtigonus quum pugnaturus eſſet aduerſus Ptolemæi milites, gubernatorque admoneret, plures eſſe naues hoſtiũ: Pro quot, inquit, nauibus ſupputas, quòd ego hic præſto ſum? Sentiens, ad victoriam plurimum habere momenti, ſi ſtrenuus imperator præſens regat exercitum. Ptolemæus autẽ tum ſuis non aderat. Plut. in regum & imperatorum apophtheg.

Anonymi.

Cum quidam corpulentus ac nitidus equum haberet macilentum ac ſtrigoſum, rogatus quid eſſet in cauſa: reſpondit, mi

rum

rum non debere videri, si equo suo esset habitior: quandoquidem ipse se pasceret, equum autem curaret seruus. Gellius, & Eras. in Prouerb. Frons occipitio prior.

Anonymi.

Libys quidam interrogatus, quæ res potissimùm saginaret equum? respondit, Oculus domini. Alter rogatus, quod stercus esset optimum? Domini vestigia, inquit. Vterque autem significauit, domini præsentiam plurimum habere momenti ad rem bene gerendam. Eras. loco iam citato.

Anonymi.

Equiso quidam interrogatus, quid maximè saginaret equũ? Oculus, inquit: regis. Sentiens, equum optimè curari, si dominus frequenter adsit. Eras. 6. apoph.

Vide titulum, de Ducis præsenria.

De dono & muneribus.

Diogenis.

EI qui pallium à Diogene repetebat, lepidissimè respondit Diogenes: Si donasti, habeo: si commodasti, vtor, significãs, sibi nõ esse in animo reddere, siue dono, siue commodato accepisset. Turpe est reposcere, quod dono dederis: & inhumanum est eripere, quo vtenti est opus. Laertius lib. 6.

Vide tit. de Munerum corruptela, &c.

De dote.

Chilonis.

CHilon Lacedæmonius dicere solebat: Vxorem humilem modico apparatu ducendam esse, ne pro coniuge dominã in domum accersas, sat enim dotata venit puella, quæ pudiciam & honestos mores secum adfert. Propterea hoc erat vnũ ex Laconicis institutis, vt virgines sine dote nuptum irent. Laert. lib. 1. cap. 4.

Lycurgi.

Lycurgus Lacedęmoniorum legislator, cum interrogaretur, cur lege cauisset, vt absque vlla dote virgines elocarentur? Vt, inquit, neque propter inopiam vllæ relinquerentur innuptæ, neque ob diuitias expeterentur. Plutarch. in Lacon. apoph.

Ephororum.

Lysander pulchras habebat filias, quarum nuptias quũ quidam viuente adhuc Lysandro peterent, eo defuncto, filiarum nuptias

nuptias recuſabant,iis Ephori dixere mulctam,eo quòd,quem diuitem eſſe credentes coluerant, eundem iuſtum ac probum ex paupertate agnitum contemnerent. Hoc vt apophthegma non eſt,ita ſalubre eſt exemplum ſeueritatis, quòd admoneat, in conciliandis matrimoniis magis ſpectandam virtutem, quã cenſum:eosque perfidos & inconſtantes eſſe amicos, qui amicitiam commodo metiuntur,cuius ſpe adempta, protinus recedunt ab amicitia. Quin & illud nos admonet,honeſtius eſſe fama quàm pecunia diteſcere. Plut. in Lacon.

Lacænæ.

Lacæna quædam virgo paupercula, roganti quam ſponſo dotem eſſet allatura? Pudicitiam,inquit, à maioribus traditã. Generosè profeſſa eſt,eam eſſe pulchrè dotatam,quę mores incorruptos adferret ad nuptias. Plut. in apoph. Lacænarum.

Themiſtoclis.

Themiſtocles, quum ex procis filiæ virum probum diuiti prætuliſſet,quibuſdam hoc admirantibus:Malo, inquit, virũ abſque pecunia,quàm pecuniam abſque viro. Vir ſtrenuus facile parabit pecuniam,ignauo pecunia inutilis eſt. Plutarch. in Græc. apoph.

Hermocratis.

Antipater Hieropolites quum ducturus eſſet Seueri Cæſaris filiam,forma parum felici:& familiarium quiſpiam interrogaret,quando laturus eſſet τὰ ἀνακαλυπτήρια(ſic appellabãtur munera,quæ ſponſæ amici deferebant ſponſo tertio die,quo ſponſa debebat exhiberi ſpectanda)Hermocrates lepidiſsimè reſpõdit,ἐγκαλυπτήρια μὲν οὖν τοιαύτην λαβών:id eſt, Encalypteria potius,quum talem ducat. ἀνακαλύπτω eſt retego, ἐγκαλύπτω tego. Quod deforme eſt,tegi magis oportet quàm retegi. Philoſtrat. in Sophiſtis.

M. Antonini.

M. Antonini vxor Fauſtina malè audiebat vulgò. Itaq; hortantibus amicis,vt eam repudiaret,ſi nollet occidere: Si vxorẽ, inquit,dimittimus,reddamus & dotem. Dotis nomine ſignans imperium,quod ab ſocero,volente Adriano,adoptatus acceperat. Iulius Capitolinus.

De bono belli duce.

Polydori.

CVm Argiui poſt illam trecentorum pugnam rurſus eſſent prælio ſuperati,ſocii Polydorum adhortabantur, ne eam oppor

opportunitatem præteriret, sed aggressus hostium muros, ciuitatem illorum caperet. Id enim factu fore facillimum, quum interfectis viris, solæ mulieres essent reliquæ. His in hūc respondit modum Polydorus: Mihi pari Martis alea rebellantes deuincere honestum est. Cæterùm quum pro agris pugnarim, vrbem velle capere non arbitror esse iustum. Siquidem huc veni agros recepturus, non vrbem occupaturus. Vir excellentis animi, ne cum hostibus quidem putauit agendum secus quàm postulabat æquitas: quum hominum vulgus sibi in hostem putet licere omnia, in tantum, vt si de frigido oppidulo fuerit concertatio, victor existimet sibi ius esse, regnum vniuersum victi occupare. Ille etiam turpe sibi iudicabat, bellare cum his, quibus deerant paria ad bellum præsidia. Talis enim victoria, nullam habet uirtutis laudem, sed crudelitatis crimen. Plut. In Lacon.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex bellicosissimus, percontatus quid ducem belli præcipuè exornaret? respondit aduersus hostes audacia, & in oblata opportunitate ratio & consilium. Stobæus sermone 52.

Lysimachi.

Lysimachus dicere solebat, Imperatores, vel belli duces, nulla venia dignos esse, qui in bello errarent. Vbi si quid offenditur perperam temeritate vel inscitia, emendari non potest. Alexan. ab Alexandro lib. 2. cap. 13. Genial. dierum.

Iphicratis.

Iphicrates oratori cuidam in concione hunc in modū ipsum interrogāti: Quis es, vt tam sublimes geras spiritus? nū eques, aut sagitarius, aut scutatus, aut pedes? Nihil horum, inquit, sed qui his omnibus imperare didici. Sentiens, pulchrius esse bonū præstare ducem, quam quemuis militem. Plut. in Græc. apo.

Chabriæ.

Chabrias frequenter dicere solebat, eos demū ducis munere quàm optimè fungi, qui res hostium quàm maximè cognitas & perspectas haberent. Plut. in Græc. reg. & impp. appoh.

Pausaniæ.

Pausanias Plistonactis filius, percontanti quo pacto possent debellari Thraces? Si, inquit, qui vir optimus est eum belli ducem delegerimus. Admonens, plurimum ad victoriam

riam momenti esse in imperatore. Quemadmodum in omni negocio magni refert, quales sint quibus gerendæ rei creditur autoritas. Plutarch.

Alberti ducis.

Albertus Austriæ dux, eius nominis quintus, in bello quod contra Bohemos, prius quàm Romanis imperaret, ditisimè gesit, interrogatus, quem copiis pręficere statuisset? Si alium, inquit, quàm me, ductorem exercitus petitis, frustra me Austriæ ducem appellatis. Dux enim reuera est, qui exercitum ducit, & quem acriter pugnantem exercitus sequitur. Aeneas Syl. lib.3. commentariorum de rebus Alphonsi.

Vide titu. de Principe & Imperatore bono.

De duce externo.

Pausaniæ.

PErcontanti cur Tyrtæum poetam Spartæ ciuem fecissent? Ne quis, inquit Pausanias, externus nobis dux fuisse videatur. Poetæ apud Lacedæmonios non erant in precio, nec hoc nomine Tyrtæus meruit apud illos honorem: sed quoniam strenuum ducem in bello præstiterat, putarunt eam laudem patriæ vindicandam. Plut. in Lacon.

De duce sene.

Sertorij.

SErtorius cum Pompeii milites variè dispersos superasset, multis occisis, audisśetque aduentare Metellum senem cum aliis copiis, diremit prælium: reuocatísque suis dixit, Ego puerum hunc, nisi superuenisset anus illa, verberibus castigatum, domum remisissem. Vnde liquet, quantum duces senes, & experientia rerum edocti, iunioribus & rerum imperitus sint anteponendi. Plut. in Sertorii vita.

De ducis prudentia & vigilantia.

Chabriæ.

CHabrias illud frequenter dicere solebat, Formidabiliorem esse ceruorum exercitum duce leone, quàm leonum duce ceruo. Sentiens, totam belli fortunam pendêre à virtute & prudentia ducis. Plutarch. in regum & imp. Græcor. appoph.

Iphicratis.

Iphicrates, quòd sutore parte natus existimaretur erat con-

temp

temptui.ac tum primùm opinionem sibi parauit, posteaquàm ipse saucius, hostem vnà cum armis correptum, viuum in triremen suam deportauit. Is quum in amicorum ac sociorum agris haberet exercitum, ac nihilominus &.vallum iaceret, & fossam foderet accuratè, cuidam dicenti, Quid metuimur? ait, Pessimam esse ducis vocem, Haudquaquam putaram. Significans, in tranquillissimis rebus interdum existere periculum, quod nullus expectasset. Aduersus inopinatos igitur casus prospexit suis copiis, ne si quid accidisset, dicere cogeretur. Non putaram. Hoc Latinè transferunt ad Scipionem. Plutarchus in Græcorum apoph.

Charetis.

Quum oratores Charetem commendarent à mole & proceritate corporis, censentes talem creari debere Atheniensium ducem: Non ducem, inquit, sed qui duci suas stragulas portet. Existimabat vir prudentissimus, ducis virtutes non in corporis proceritate, sed potius in animi magnitudine, solertia & prudentia positas esse. Plut. in reg. & impera. apoph.

Philippi regis.

Philippus rex quum in exercitu multo tempore dormisset, experrectus: Tutò, inquit, dormiui, vigilauit enim Antipater. Subindicans, non esse regium indulgere somno, præsertim in bello: sed tamen hoc interdum absque periculo fieri, si rex habeat fidum ac vigilantem præfectum. Ita cum laude amici suam excusauit somnolentiam. Plutarchus in apoph. regum & imperatorum.

Anonymi.

Numantini quum à Scipione in fugam essent versi, à senioribus castigati, quia quos toties fugassent fugerent: quendam è iunioribus dixisse ferunt, pecora quidem etiamnum eadem sunt, sed mutatus est pastor. Plutarchus in Roma. apoph.

Scipionis.

Scipio Africanus dicere solebat, Turpe verbum esse, Non putaram: quòd aliis in rebus interdum locus datur, malè instituta posterioribus consiliis melioribus corrigere: cęterùm quę ferro peraguntur, ea non oportet temerè aggredi, quod hic error quodam modo inemendabilis est. summa igitur prouidentia in castris gerenda sunt omnia, ne hoc dicterium locum serò inueniat. Plut. in Africano.

C. Fabricij.

C.Fabricius quum audiſſet Romanos à Pyrrho deuictos, ad Labienum verſus: Pyrrhus, inquit, non Epirotæ vicerunt Romanos. Sentiens, vnius ducis ingenio victoriam acceptam ferri oportere, non virtuti militum. Hoc pacto Romani nominis ignominiam eleuauit, qui quum Epirotis eſſent virtute ſuperiores, hoc ſolo erant inferiores, quòd non haberent ducem Pyrrho ſimilem. Plut. in Romanorum apoph.

Iulij Caſ.

Iulius Cæſar iturus in Afranium, ſe ire dixit in exercitum ſine duce: in Pompeium verò, Ad ducem ſine exercitu. Bruſonius lib.3.cap.13.

De ducis præſentia, quæ multum confert ad victoriam.

Demadis.

DEmades orator vita defuncto Alexandro dixit, ſe videre exercitum Macedonum principe orbatum, Cyclopi ſimilem. Sentiens, turbam militum, niſi adſit dux cordatus ac vigilans, nulli eſſe vſui. Quemadmodum Polyphemus adempto oculo, fruſtra vaſtum corpus ac vires habebat immanes. Eraſ. lib.6.apoph.

Epaminondæ.

Epaminondas Thebanus conſpecto magno exercitu, qui bono & prudente imperatore carebat: Quanta bellua, dixit, abſque capite? Stobæus ſermone 52.

Eiuſdem.

Idem in ſuprema pugna apud Mantineam ſauciatus, delatúſque in tentorium, vocauit ad ſe Daiphantum, póſtque illum Iollidam. at vbi audiuit, eos viros interiſſe, iuſsit omitti bellum cum hoſtibus: quãdoquidem iam exercitus duces non habebat. ac verbis ipſa res teſtimonium præbuit, quòd Epaminondas optimè noſſet ciues ſuos. Plut. in Græcorum apoph.

Antigoni.

Suprà de Domini præſentia.

Anonymi.

Quum ſeniores Numantini victis ſuis ignauiam exprobrarent, qui nunc eos fugiſſent, quos toties in fugam verterant: Numantinus quidam reſpondiſse fertur: Nunc quidem oues eædem ſunt, ſed alius paſtor. Significans, Scipionem ducem eſſe

cauſam

causam mutatæ fortunæ bellicæ, licet iidem essent milites. Plutarchus in Romanorum apoph.

Vide ea quæ suprà annotata sunt, in titulo de Domini præsentia.

De duce strenuo atque infracto.

Agidis.

Vlcerat Argiuos prælio Agis, qui pòst redintegratis viribus rursum ferociores illi occurrebant. Agis itaque conspicatus multos è sociis turbari: Sitis, inquit, bono animo viri. cum enim nos, qui vicimus, trepidamus, quid facere censetis eos qui à nobis victi sunt? Eo dicto, ducis solertia protinus reddidit animum suis. Plut. in Lacon. apoph.

Lysandri.

Lysander cum ad Corinthiorum qui defecerant muros peruenisset, videns Lacedæmonios conantes aggredi, ac fortè accidisset, vt lepus conspiceretur excitatus transilire fossam: Non pudet, inquit, ô Spartani huiusmodi formidare hostes, quorum mœnibus ob ipsorum ignauiam lepores indormiunt? Casum fortuitum solertia ducis torsit ad animum addendum militibus, Plutarchus in Lacon.

Brasidæ.

Brasidas egressus ad bellum, hunc in modum scripsit Ephoris: Quicquid erit malorum in bello, aut profligabo, aut moriar. testatus animum fortissimo duce dignum. Nam euentus homini non est in manu. Eras. in apoph.

Epaminondæ.

Epaminondas quum copias admoueret castris hostium, tonitru facto, militibus percontantibus quid putaret portendere Deum? Attonitos, inquit, esse hostes, quòd quum tales agros haberent in propinquo, in talibus castra metarentur. Solertia ducis non solùm terrorem exemit animis militum, verumetiam commoda interpretatione addidit alacritatem. Plut. in Græcorum apoph.

Iphicratis.

Iphicrates exercitum sic oportere constitutum esse dicebat, ceu vnum corpus, ita vt loco thoracis phalangem habeat, manuum amicos, pedum equites, capitis autem loco optimum ducem & imperatorem. Stobæus sermone 52.

Philippi Maced.

Philippus aiebat præstantiorem esse ceruorum exercitum imperante leone, quàm leonum ductore ceruo. Sensit autem, prudentiam & fortitudinem ducis multum conferre ad recuperandam victoriam. Stobæus ser. 52.

Alexandri.

Si quando in colloquiis aut conuiuiis incidisset contentio de carminibus Homeri, aliis alia præferentibus, hoc semper prædicauit Alexander, quod scriptum est Iliad. 7.

Dux bonus, atque idem validus pugnator in armis.

Plutarchus in vita Alexandri.

Eiusdem.

Idem hortante Parmenione, vt noctu hostem adoriretur, alioqui summum fore discrimen, si palàm cum tanta multitudine Martem experiretur. siquidem ex fragore procul, velut è pelago resonante, coniectabant immensum esse numerum: Non furor, inquit, victoriam. recusans tenebrarum præsidio vincere. Plut. in vita Alexand.

Eiusdem.

Idem Nisam expugnaturus, quum videret milites deterreri fluminis, quod ciuitatem præterlābitur, profunditate, exiliit: O me omnium deterrimum, exclamans, qui natare non didicerim, móxque clypeo pro subere innixus, primus tranauit. Plutarchus in vita Alexand.

Pyrrhi.

Pyrrhus ad quendam, promittentem se traditurum ei aciem instruendi artificium, qui tamen in acie nunquam fuerat, dixit: Non opus esse sibi imperatore, cuius aures tubę sonus nunquam circumierit. Stobæus sermo. 52.

Eiusdem.

Idem quum quidem inter pocula quærerent, vtrum Antigenidas aut Satyrus melior esset tibicen? Mihi sanè, dixit, præstare videtur dux, qui multos incitat. Stobæus ser. 52.

Hannibalis.

Hannibal cum audisset Stoici cuiusdam argumenta, quibus probabat, solum sapientem imperatorem esse: risit. existimans fieri non posse, vt militaris scientia paretur sine vsu & experientia in rebus ipsis. Stob. ser. 52.

Pompeij.

Romæ mos erat, vt equites qui legitimum tempus militassent, equum in forum deducerent ad duumuiros, quos censores appel

pellant:& commemoratis expeditionibus ac ducibus sub quibus meruissent, pro meritis aut collaudarentur, aut vituperarentur. Itaque Pompeius quum esset consul, ipse equum ad censores Gallium ac Lentulum deduxit. quibus ex more percontantibus, an omnia militaria munia obisset? Omnia, inquit, sub me ipso imperatore. Significans, se sic gessisse ducem, vt nihilo secius omnes militis partes gnauiter præstaret. Idem & imperator bonus, & miles strenuus: qua laude nulla principi potest maior contingere. Plut. in Roma. apoph.

De duce, qui vitæ suæ non debet esse prodigus.

Theophrasti.

THeophrastus dicere solebat, eum qui imperat, non gregarii militis, aut gladiatoris in arena, sed fortissimi ducis mortem obire oportere. Innuit autem vir clarissimus, Regem fortem esse oportere, non autem audacem, ferocémve, & quasi vitæ suæ prodigum ac contemptorem. Vbi enim imperatoris periculum ipsi rerum necessitas & Reipub. salus postulat, illic forti animo pugnandum est: sin secus, abstinendum ab armis. Gladiatores enim honestè quidem cadunt, si viritim certantes, fortiter se contra singulos hostes gerant: Imperator verò pro toto exercitu pugnat. Franciscus Patricius Senensis, de institune regis lib. 2. cap. 1.

Timothei.

Timotheus, quum quidem ostenderet Atheniensibus cicatrices, quas in bello pro patria imperator accepisset, ridens, inquit: Equidem valde erubesco, quod cum Samum obsiderem, iuxta me sagitta fortè cecidit: qua exanimatus, non quasi dux tanti exercitus, sed quasi ignauus tyro profugerim. Franciscus Pat. Senens. lib. 2. cap. 1. de Regis instit.

Scipionis.

Quum quidam ad Scipionem maiorem dixisset, illum parum esse pugnacem: respondit, Bene quidem dicis. Mater enim mea me imperatorem, non autem bellatorem peperit. Quo dicto ostendere voluit, ducis non esse, temerè se obiicere periculis. miles enim gregarius si cadit, habet statim qui sibi succedens, contra hostem præterea pugnet. Dux autem si interfectus fuerit, prosternitur totus exercitus. Ibidem.

De ducis pietate in ſuos milites.

Phocionis.

PHocion dux Athenienſis, quum adhuc floreret Leoſthenes interrogatus ab oratoribus, quid ipſe boni feciſset Reipub. Nihil aliud, inquit, niſi quòd, donec ego vobis fui dux, nulli dicta eſt oratio funebris, ſed omnes vita defuncti in maiorum monumentis ſepulti ſunt. Alii iactabant cruentas victorias: Phocion exiſtimabat egregii ducis eſſe, ſic adminiſtrare rem militarem, vt nulli, aut quàm paucisſimi ciues pereant. Mos autem erat Athenis, eos qui in acie cecidiſsent, apud populum laudare, ac cenotaphia erigere. Plut.

Pelopidæ.

Pelopidas vxori quæ ipſum ad bellum proficiſcentem rogabat muliebriter, vt ſeruaret ſeipſum: Alii, inquit, vt iſthuc faciant monendi ſunt. Nam princeps ac dux hortandus eſt potius, vt ſeruet ciues. Vox imperatore digna: cuius eſt, ciuium multorum ſalutem ſuæ vnius incolumitati anteponere. Plut. in Græcorum apoph. Bruſo. lib. 2. cap. 43.

Scipionis.

Scipio, qui ob peculiarem animi fortitudini Africanus cognominatus eſt, dicere ſolebat, ſe malle vnum ex ciuibus ſuis ſeruare, quàm mille hoſtes perdere. Bruſo. lib. 2. cap. 24.

Minutii.

Q. Fab. Minutius, hortante filio vt locum idoneum paucorum iactura caperet: Viſne, inquit, tu ex illis paucis eſſe? Admonens, non eſſe boni ducis, vllius militis incolumitatem contemnere. Eraſ. 6. apoph.

Luculli.

Lucullus imperator ad direptionem incitantibus, dixit, ſe malle vnum militem Romanum ex hoſtium manibus eripere, quàm vniuerſas hoſtium fortunas ſibi vendicare. Plutachus in Lucullo.

Catonis.

Cato ſenior, quum cuidam militum argenti libram diſtribuiſſet, ait: Satius eſſe multos habentes argentum, quam paucos habentes aurum, è militia domum redire. Nam duces non alia re quam gloria auctos, è prouinciis redire oportere. Senſit, rem ſat feliciter geſtam, ſi tanta militum multitudo redeat incolumis, vt ex diſtributis manubiis exigua portio ad ſingulos

gulos redeat: potius quàm si multis desideratis, pauci redeant ex præda locupletiores. Quoniam autem rerum præpostere gestarum gloria redit ad duces, hac portione par est illos esse contentos, siue multum sit prædæ, siue parum. Plut. in Rom. apoph.

Iulij Cæs.

Iulius Cæsar, cessantibus copiis, quas subsequi iusserat, frustra sæpe accersitis, noctu clàm paruulum nauigium ingressus, vt ad relictum properaret exercitum, gubernator cum à ventorum tempestate abhorreret: Solue, inquit, solue nauem: Cæsarem enim vehis, de salute suorum sollicitum. Brusonius lib. 3. cap. 13.

Alex. Seueri.

Alexander Seuerus militibus diligenter prospexit de commeatu, dicens, se magis seruare milites quàm seipsum, quòd in his sita publica salus esset. Facilius est enim inuenire nouum imperatorem, quàm nouum & exercitatum militem. Aelius Lampridius.

De duce bono non facile mutando.

Philippi Maced.

PHilippus Macedoniæ rex potentissimus, dicere solebat, Athenienses sibi magnopere beatos videri, qui quotannis inuenirent decem quos belli duces crearent: quum ipse multis annis vnum duntaxat belli ducem reperisset, Parmenionem. Significans, inutile esse Reipubli. subinde mutare duces: sed satius esse, quem idoneum ac fidum nactus sis, eum non mutare. Tum in bello non referre quàm multi sint duces, sed quàm bello gerendo accommodi. Plutar.

De duce malo & ignauo.

Agesipolis.

AGesipolis Pausaniæ filius, cum quidam dixisset, ipsum, cum rex esset, cum æqualibus suis fuisse obsidem: non liberos, aut vxores eorum. Et quidem non iniuria, inquit. Par enim est vt & nos nostra errata feramus. Indicans, si quid calamitatis in bello accideret, plerunque ducum insolentia fieri. Par igitur est, vt delicti pœnas etiam dent præ cæteris. Plut. in Lacon. apoph.

Antigoni.

Antigonus milites quosdam videns thoracibus & galeis in-

dutos sphæra ludere, delectatus est hoc spectaculo: ac duces illos accersi iubet, vt eos coram illis laudaret. verùm vbi nuntiatum esset duces bibere, præfecturas illorum militibus dedit, qui sphæra luserant armati: simul & ducum ignauiam puniēs, & militum strenuitatem honorans. Plut. in apoph.

DE EBRIETATE, vinolentia, & bibendi ratione.

Pittaci.

Ittacus legem tulerat, vt qui per temulentiam sceleris aliquid commisissent, duplo plecterentur. Solet enim vulgus hominum ebrietatis obtentu crimen extenuare. Ideò factum ferunt, quòd insula vino abundaret. Laert. lib. 1. cap. 5.

Pythagoræ.

Pythagoras ebrietatem dicere solebat insaniæ meditationē esse. Stobæus serm. 16. Max. ser. 30.

Eiusdem.

Pythagoras dicere solebat, in vite tres nasci botros, quorum primus esset voluptatis, secundus ebrietatis, tertius iniuriæ. Antonius in Melissa, par. 1. serm. 39. & 41. Max. serm. 30. Epicteto attribuit.

Anacharsidis.

Anacharsis Scytha idem de tribus botris dixisse fertur, nisi quòd tertio attribuit molestiam. Sentiens, parcum vini vsum esse iucundum, quia sedat sitim: largiorem gignere temulentiam; largissimum parere rixas, cædes ac morbos. Laert. lib. 1. cap. 9. Stob. ser. 16. Ant. in Meliss. par. 1. ser. 41. Max. serm. 30.

Eiusdem.

Idem admirabatur illud, quòd Græci initio cōuiuii cyathis pusillis vterentur, saturi maioribus. Sentiens, potum non in aliud adhibendum, nisi ad sedandam sitim. Absurdum igitur esse, tum plus bibere, quum iam sitis esset sedata. Laert. lib. 1.

Platonis.

Plato Atheniensis negabat oportere inebriari præterquam

in fest

in festis,in quibus ipse Deus vinum porrigit. Festos dies decet hilaritas,ebrietas semper fœda est.Laert.lib.3.

Eiusdem.

Idem discipulos suos admonebat,vt se ebrios in speculo cõtemplarentur.Sic enim fore,vt dum faciem suam furibundam & phrenetico similem intuerentur, in posterum ab ebrietatis vitio abhorrerent.Fulgo.lib.7.cap.2.

Diogenis.

Diogenes Cynicus cum videret hominis vino deditissimi ædes venales esse,ex ianuæ inscriptione: Sciebam, inquit, quia vini crapula obsessã facilè domũ euomeres. Brus.lib.1. cap.19.

Eiusdem.

Idem vinum plurimum in conuiuio quodam dono acceptũ effudit,quod quum quidam indignè ferrent:Si, inquit, vinum omne ebiberem,non tam liquorem quam meipsum quoque perderem.Stob.

Eiusdem.

Idem adolescentem stupidum mero,& prorsus desipientem intuitus: Adolescentule,ait,temulento satus es patre.Stob.

Zenonis.

Zenonem Cittiensem summa verecundia colebat,in precióque habebat rex Antigonus.Accidit igitur,vt aliquando vino supra modum impletus,obuiam Zenoni fieret:quem osculatus est,atque amplexus,vt temulentus,petiitque vt sibi quid iuberet.Et interposito temerè sacramento, confirmauit se præstiturum quicquid postulasset.Et ille dixit ei:Abi,& euome.Graui sapientíque reprehensione simul temulentiam eius taxans, simul verò cauens ne nimia commessatio,potatióque ei nocumentum adferret.Aelian.lib.9.de Var.hist.

Leontychidæ.

Leontychidas Spartiata rogatus,quare parum bibant Spartiatæ?Ne,inquit,pro nobis alii consultent.Sensit autem vir clarissimus,eum nequaquam salubriter de rebus consultare posse,cui sanum iudicium à vino ablatum sit.Brus.lib.1.cap.19.ex Plutar.in Lacon.

Aristippi.

Aristippus philosophus, & Socratis sapientissimi discipulus,iactanti cuidam,quòd multum bibere posset, nec inebriaretur:Quid,inquit,magni narras, quum idem faciat quoque mulus?Laert.lib.2.cap.8.

Anonymi.

Quidam Lacon, quum audiſſet quoſdam à cœna cogi ad bibendum: Num, inquit, coguntur etiam ad edendum? Notauit Græcorum morem, in conuiuiis compellentium ad certum cyathorum modũ, quum id reuera nihilo abſurdius ſit, quàm hominem qui non eſuriat, ad certum eſcarum modum compellere, niſi quòd alterius abſurditatem eleuat conſuetudo. Plutar. in Lacon.

Ageſilai.

Ageſilaus ille magnus Lacedæmoniorum rex, cum in compotatione quadam ſortibus ex more ductis factus eſſet princeps conuiuii (huius autem partes erant, præſcribere quantum quiſque biberet) rogatus à pincerna quantum cuique vini deberet apponere? Si multum, inquit, vini paratum eſt, dato cuique quantum poſcit: ſin parum, cunctis ex æquo diuidito. Hac dexteritate mirè proſpexit, ne vel parata vini copia deeſſet, quibus placeret largior potatio: vel ad bibendum cogerentur, quibus placeret ſobrietas. Rurſus in maligniore vini copia, per æqualitatem excluſit occaſionem murmuris. Etenim cum ſingulis æqua vini portio diſtribueretur, nihil deerat his qui bibebant moderatius: & qui largius fuerant bibituri, quum haberent quod naturæ ſatis eſſet, queri non poterant ſi deerat libidini, eo quòd nemo omnium plus aut minus haberet cæteris. Itaque æquis animis ſe illi quoque ad moderationem componebant, quibus alioqui placebat luxus. Porrò Lacedæmonii præter cæteros Græcos, victus frugalitatem probabant. Plut. in Lacon. apoph.

Demoſthenis.

Philocrates & Aeſchines Athenienſium legati ad Philippum Macedoniæ regem cum aliis miſsi, cum domum redirent, regémque eo nomine laudarent, quòd ſtrenuè bibiſſet: reſpondit Demoſthenes, Habet hanc virtutem cum ſpongia communem. Senſit vir prudentiſsimus, regum virtutes non in euacuandis poculis ſitas eſſe. Plut. in Demoſthene.

Cyri.

Aſtyages cum rogaſſet Cyrum regem, quamobrem vinum non abſorbuiſſet? Quòd metueram (inquit) medius fidius, ne in cratere mixta venena forent. Etenim quum tu in nataliciis amicum adhibuiſti: perſpicuè didici eum vobis venena infudiſſe. Et quo pacto, inquit ille, ô fili hoc dignouiſti? Quòd videbam

debam vos,respondit,neque corporis esse,neque mentis compotes.Bruso.lib.1.cap.19.Xenophon in Pædia.

Eiusdem.

Sparamizas Metrodoti quum per ebrietatem Cyri mortem aperuisset:Rectè,inquit,se habet illud,quod crebrò vsurpatur à Græcis,Veritatem in vino esse.Brus.lib.1.cap.19.

Androclidis.

Androclides sapientia clarus, ad Alexandrum regem vino plus satis deditum,dixisse fertur:Vinum potaturus rex,memento te bibere terræ sanguinem:cicuta homini venenum, cicuta vinum.Brus.lib.1.cap.19.

Dionysij sen.

Dionysius senior quum in aliorum scelerum patratores seuerè animaduerteret, vestium furibus parcere solebat, vt Syracusij cœnare inter sese & inebriari desinerent.Solent enim lopodytæ,id est,vestium fures,in balneis frequentibúsq; conuiuiis venari.Quemadmodum autem in balneis vestes deponuntur, ita in conuiuiis summæ vestes abiici solent, vt togæ,palliáque. Plutar.in reg.apoph.

Stratonici.

Stratonicus citharœdus natione Atheniensis, non minus festiuis dictis quàm arte musica celebris,ad quietem iturus,assiduè iubebat puerum sibi infundere vinum:Non quòd sitiam, inquit,sed ne sitiam.Athenæus.

T.Quintij.

Dinocrates cum temulentus, finito conuiuio muliebri habitu saltasset,postero die venit ad T.Quintium, petens subsidium contra Messanos,quos ad defectionem ab Achæorū imperio pellicere conabatur.Cui Titus ait:Miror te hominem vinolentum, meróque eneruatum , huiusmodi res moliri, quæ virorum, non mulierum sunt.Brus.lib.1.cap.19.

Ciceronis.

Ciceroni in foro ambulanti cum ad bibendum aqua oblata esset,vidit fortè L.Cottam censorem,hominem vino deditissimum,non procul astantem.,cúmque aquam Cicero accepisset iam hausturus,vocatis amicis:Circumtegite me,inquit, ne censor me aquam bibere videat,& pro suo iure rationéque officii senatu amoueat. Notauit autem Cottæ censoris vinolentiam, quam in aliis non reprehendere, verum etiam grauiter punire debebat.Brus.lib.1.cap.19.

Augusti Cæsa.

Augustus videns equitem in spectaculis bibentem, misit qui illi suis verbis diceret: Ego si prandere volo, domum eo. Respondit eques: Tu enim non times, ne perdas locum. Augustus sensit, indecorum esse, illic in publico bibere. Eques per iocum sic interpretatus est, Cæsarem sine damno posse discedere theatro, quòd locus ipsi seruetur, equiti non item. Eras. 6. apoph.

Tiberij Imp.

Tiberius. Imp. quoniam tyro in castris auidius bibebat vinum, militari ioco, pro Tiberio Claudio Nerone, dictus est Biberius Caldius Mero. Eras. lib. 6. apoph.

Firmi Imp.

Firmus imperator vini patientissimus fuisse legitur, citra tamen ebrietatem. Quondam autem à barbaro vexillario ad bibendum prouocatus, duas vini situlas hausit, & postea toto conuiuio sobrius fuit. Quum verò barbarus diceret, Qur nō & fecem ebibisti? Stulte, inquit terra nō bibitur. Eras. Rot. lib. 6. apoph. ex Vopisco.

Aureliani.

Bonosus, qui imperator postea factus est cum tantum biberet, quantum hominum nemo: Aurelianus vrbanissimè dicebat, Non vt viuat, sed vt bibat, natus est. Brus. libr. 1. cap. 19. ex Vopisco.

Vib. Crispi.

Vibius Crispus, summus Vitellii imperatoris amicus, cum ob nocturnas commessationes atque compotationes luxuriosissimas, in grauissimum incidisset morbum, & ita quidem vexaretur, vt Vitellianis conuiuiis interesse amplius nequiret: posteaquam paululum conualuisset, ad amicos dixisse fertur: se omnino fuisse periturum, nisi tam grauiter laborasset. Xiphilinus in vita Vitellii.

Anonymi.

Bonosus Imperator, vir extremæ gulæ & ebrietatis, cum se suspendio suffocasset, interrogatus quidam, qui eius mores & vinolentiam nouerat, quisnam esset suspensus? respondit, non hominem esse, sed amphoram. Author est Aurelianus.

Eiusdem.

Cum celebrarentur à Ferdinādo rege, Hippolytæ nurus atq; Alphonsi filii nuptiæ, apparatu splendidissimo (erat enim dies

decu r

decurſionis haſtatæ, flagrabantq; ſub ſole cuncta:conuenerant autem mortales omnis generis ad ſpectandum)cumq; plurimi ludorum eſſent laudatores,vel pleriq; omnes admiratores potius,in media laudantium frequētia & plauſu exclamauit Germanus quidam:O valeant ludi, quibus nemo bibit. Ponta.

De ebrietati condonato errore.

Piſiſtrati.

PIſiſtratus Athenienſium tyrannus, cum in eius crudelitatē ebrius conuiua multa dixiſſet, ſtimulatus ab aulicis. vt hominem tam impudentem occidi iuberet, dixiſſe fertur:Non magis illi ſe ſuccenſere, quàm ſi quis obligatis oculis in ſe occurriſſet.Senſit autem vir prudentiſsimus, vinum in cauſa fuiſſe,cuius naturam & libertatem cum intelligeret, errorem non homini,ſed vino hominem obcæcanti aſcripſit.Bruſonius Cōturſ.lib.1.cap.16.

Dionyſij ſen.

Quum delatum eſſet ad Dionyſium ſeniorem, duos adoleſcentes inter conuiuandum & pocula, multa conuicia tum in ipſum,tum in eius tyrānidem dixiſſe, ambos vocauit ad cœnā: & quia animaduertit alterum largius potum multa nugari,alterum rarò cauteq; bibere:illum dimiſit, vt qui natura vinolētus,per temulentiam maledicus fuiſſet:hunc interfecit, vt qui ſtudio maleuolus & hoſtis eſſet.Plutarch.in Regum & imperatorum apoph. Antonius in Meliſ.par.1.ſerm.53. Bruſ.li.1.ca.16.

Pyrrhi.

Pyrrhus rex audiēs ſe multis & nefandis conuiciis aſperſum eſſe,vt reos mortis ad ſe duci iuſsit.deductoſq; , num quæ dicerentur dixiſſe aduerſus ſe, effutierint, interrogauit.Reſpondente autem quodam ex iis,Ita eſt ô rex,& plura etiam dixiſſemus,ſi plus vini adfuiſſet nobis. Eo audito, rex vino errorem dedit,ac homines impunè abire dimiſit.Bruſ.li.1.ca.16.

Alphonſi.

Senex quidam multo vino madidus, cum Alphonſo Aragonum regi obuiam factus eſſet,videns notari eius vinolentiā, ad regem inquit,Lac ſenis vinum eſſe:putans ebrietatis vitium ſic excuſari apud regem poſſe.Cui rex,Paruò igitur,inquit, tuū tibi conſtat alimentum,paruò vt video Bacchi lætitia. Panormit.lib.1.de re.geſt.Alphonſi regis.

Anonymi.

Accusatus iuuenis quispiam, quod in mensa intemperantius locutus esset aduersus sacerdotem, vocatusq; ob id in ius, atque interrogatus à iudicibus cur hæc dixisset? Si eodem, respondit, pacto rursus in cœna me inuitauerint, duodecim etiam Apostolos, si adessent, fustibus tractarem. Iudices igitur cognito vini vitio, hominem absoluerunt: pœnamq; irrogarunt sacerdoti, vt quatriduum à vino abstineret. Adrianus Barlandus, Centuria prima.

De ebrietatis variis effectibus.

Anacharsidis.

ANacharsis Scytha ab adolescente in conuiuio pulsatus: Adolescens, inquit, si nunc vinum non fers, vbi senueris, aquam feres. Nam qui bibunt intemperantius vinum, ea præsertim ætate cui magis conuenit aqua, ii frequenter senes ob inopiam coguntur aquam bibere, aut ὑδροφορεῖν, quum ei ætati necessarius sit vini vsus. Laert. lib. 1. cap. 9.

Eiusdem.

Quidam in conuiuio videns vxorem Anacharsidis: Vxorem, inquit, duxisti satis deformem. Cui Anacharsis: Prorsus ita mihi videtur. sed heus puer, infunde mihi plus, vt reddam eam formosam. Indicare voluit vir sapientissimus, vinum immoderatius potatum adimere homini rectum iudiciũ. Refert Athenæus lib. 9.

Eiusdem.

Idem interrogatus, num in Scythia essent tybiæ? Respondit Ne vites quidem. Significans, saltationes, reliquasq; eius generis voluptates è vinolentia nasci, aliq;. Laer. lib. 1. ca. 9.

Heracliti.

Heraclitus dicere solebat, ruditatem quidem aliàs vix celari posse, in vino autem quàm minimè. Stobæus serm. 16.

Eratosthenis.

Eratosthenes dicebat, vinum igni æquale habere robur, quod cum virum inuaserit, eum veluti boreas vel notus mare Lybicum turbat & confundit: occulta, & quæ profunda mente gerit, aperit & ostendit, virorumque totam mentem excutit. Phauorinus.

Aeschinis.

Aeschines dicere solebat, Speculum formæ esse æs, vinum au

tem animi. Voluit autem indicare vir sapientissimus, nihil tam secretum esse animo nostro insculptum, quod ebrietas, si hominem occupat, non effutire audeat. Maximus ser. 30. & Stobæus.

Sophoclis.

Sophocles, audiens Aeschylum poetam multo vino madidum scribere carmina, respondit, Etsi bene scribit, ignorat tamen quid scribat. Stobæus ser. 16. & Maximus ser. 30.

Aeschyli.

Aeschylus ebrietatem tanquam pestem fugiendam suadebat. qui enim potus mensuram transgreditur, nõ amplius mentis & linguæ compos est, sed sine pudore turpia & indecentia loquitur, ex viro factus puer. Phauorinus. Verùm hoc alii etiã ad Theognidem referunt.

Anonymæ.

Quum Philippus Macedonum rex cognitionem exerceret parum sobrius, ac perperam aduersus mulierem quandam tulisset sententiam: illa sentiens errorem esse vini, non regis, exclamauit: Prouocarem, inquit, ad Philippum, sed sobrium. Excussit regi muliebre conuicium temulentiam, adegitq́; vt expergefactus causam eandem animo præsentiore cognosceret. Eras. lib. 8. apoph. Val. Max. lib. cap. 2.

Anonymi.

Milites aliquot Tarentini inter cœnandum multa liberius dixerant in Pyrrhum regem. Res ad eum delata est. acciti sunt iuuenes, ac periclitabantur omnes, quum factum nec negari posset, nec defendi. Tum vnus illorum deterioris ingenii: Imò, inquit, rex, & ista diximus, & longè acerbiora dicturi fueramus, nisi nos lagena defecisset. linguæ petulentiam in tumulentiam reiiciens. Itaque mox ira principis in risum versa dimissi sunt. Quis neget hoc dictum fuisse bene collocatum? Erasmus 6 apophthegmatum.

Claudij Imp.

Claudius Cæsar nunquam adeò animi sui secreta protulit, atque olim dum multo vino mandidus esset: vbi dixit, Sibi fatale esse, vt coniugium flagitia ferret, deinde puniret. Quæ vox terrorem non mediocrem iniecit Agrippinæ. ex Suetonio.

De ebrietatis remediis.

Pythagoræ.

PYthagoras consultus, quínam vinosus ebrietatem dersereret? respondit: Si quæ per temulentiam facit, frequens animo

animo voluat. Stobæus ſerm. 16. Antonius in Meliſſa, par. 1. ſerm. 41. Maximus ſerm. 30.

Platonis.

Plato Athenienſis temulentiæ deditis ſuadebat, vt poti ad ſpeculum ſeſe contemplarentur: ita fore, vt ab eo vitio recederent, conſpecta fœditate. Laert. lib. 3.

Anacharſidis.

Anacharſis Scytha olim rogatus, qua ratione quis effugeret ne fieret vinolentus: Si ſemper, præ oculis habeat ebriorum indecoros mores. Nihil enim ſimilius inſano, quàm ebrius. At ebrius exiſtimat, ſe decore omnia. In aliis igitur ſpectandum, quàm fœda res ſit temulentia. Laert. libr. 1. cap. 9. Ant. in Meliſ. par. 1. ſer. Bruſ. lib. 1. cap. 19.

Laconum.

Lacones pueris oſtendebant ſeruos qui vino eſſent temulenti, quo magis abominarentur ebrietatem, videntes quàm deforme ſpectaculum ſit homo immodico madens vino, quãq; dementi ſimilis. Imò cogebant Helotes, quàm plurimum bibere, deinde ſaltationes ineptas ſaltare, & carmina quædam ridicula canere. Ita quod alii prolixo ſermone vix perſuadent, ſobrietatem eſſe rem honeſtiſsimam, ebrietate nihil eſſe homine indignius: illi compendio ponebant ob oculos, ſed in mancipiis, ad quorum mores degenerare ingenuis turpiſsimum eſt, Plutarc. in Lacon.

De educatione & inſtitutione filiorum.

Socratis.

SOcrates dicebat, optimè natis, ingenuiſque potiſsimum, adhibendam rectam inſtitutionem. Idem enim in his vſuuenire quod in equis, in quibus qui feroces ſunt ac generoſę indolis ſtatim à primis annis rectè inſtituantur, egregii & ad omnem vſum accommodi euadunt: ſin minus efferati, intractabiles, & ad nihil vtiles. Eoque fit, vt feliciſsima quæque ingenia corrumpantur inſcitia inſtituentium, qui mox equos vertunt in aſsinos, quòd erectis ac liberis imperare neſciant. Eraſ. 3. apoph.

Eiuſdem.

Idem dicebat, muliebrem ſexum virili non minus eſſe docilem & ad diſciplinas, & ad omnem virtutem, etiã fortitudinẽ (quæ

(quæ tanquam viris propria, Græcis à viro dicitur ἀνδρεία) si diligenter instituatur. Id collegit ex puella saltatricula, quæ inducta in conuiuium, mira arte trochos duodecim in altum proiectos excipiebat, ita temperato altitudinis spacio, numerísque pedum, vt nunquam falleret: eadémque inter acutissimos gladios, non sine horrore spectantium, impauida saltaret. Eras. 3. apoph.

Eiusdem.

Interrogatus etiam, quam ob rem ipse non administraret Rempublic. quum administrandi rationem optime sciret? respondit, Eum vtiliorem esse ciuitati, qui multos efficeret idoneos gubernandæ Reipub. quàm qui ipse rectè gubernaret.

Eiusdem.

Adhortabatur iuuenes, vt se subinde ad speculum contuerentur. quod si essent egregia corporis forma, cauerent ne quid ea indignum committerent: sin minus, quod corpori deesset, id ingenii cultu morúmque honestate pensarent. Adeò vir ille vndecunque rapiebat occasionem ad virtutis studium adhortandi. Eras. lib. 3. apoph. ex Laertio.

Anonymi.

Puer quidam apud Platonem educatus, quum ad patrem ex interuallo redisset, eúmque vidisset effusius ridentem, admiratus dixit: Se tale nihil vnquam apud Platonem vidisse. Tanta res est, iam inde à teneris virtuti assuescere. Eras. lib. 6. apoph.

Aristotelis.

Aristoteles Stagirita aiebat, parentes qui rectè liberos suos instituissent, multo honorabiliores esse iis qui tantum genuissent: quòd ab his contigisset viuere, ab illis bene viuere. Laertius lib. 5. cap. 1.

Isocratis.

Isocrates ad patrem, qui dicebat se cum filio non misisse nisi vnicum mancipium: Abi igitur, inquit, & habebis duo. Id bifariam potest intelligi. Redi tu domum, apud me relicto filio: quem postequam ita formaro, vt tibi non minus dicto sit audiens quàm quilibet seruorum tuorum, pro vno macipio habebis duo. Aut, abi domum, ac puta tibi ea pecunia, quam pactus es pro filio instituendo, iam me quoque tuum esse factum, vt non minori curæ mihi futurus sit tuus adolescens, quàm si tuum essem mancipium. Simile quiddam tribuitur & Aristippo. Eras. lib. 8. apoph.

Eiusdem.

Idem percontanti, quî fieri posset, vt quum ipse non esset ad dicendum accommodus, alios redderet idoneos? Quoniam cotes, inquit, ipsæ quidem secare non possunt, ferrum tamen reddunt acutum. Hoc videtur imitatus Horatius:

——Fungar vice cotis, acutum
Reddere quæ ferrum valet, exors ipsa secandi.

Eras.8.apoph.

Aristippi.

Aristippus percontanti, quæ potissimum adolescentibus essent discenda: Quæ viris, inquit, vsui futura sunt. Hoc dictum & aliis adscribitur. Optima statim discenda sunt, nec rudis ætas, quæ maximè docilis est, superuacaneis est occupanda. Laertius lib.2.cap.8.

Eiusdem.

Quidam cum Aristippo agebat, vt filium suum susciperet erudiēdum. sed quum philosophus pro mercede peteret quingentas drachmas, alter deterritus magnitudine precii: Minoris, inquit, emerem mancipium. At hic, inquit, habebis duo. Sensit, eadem pecunia illum sibi paraturum & philosophum vtilem, & filium obsequētem. Lepidè taxauit vulgi iudicium, qui nusquam parcior est quàm in rectè instituendis liberis, plúsque sumptus impendit curandis equis quàm filiis. Ibidem.

Carneadis.

Carneades dicere solebat, diuitum ac regum filios nihil rectè discere, præterquam equitare. quòd his omnes adulentur: solus equus non curans regem gerat an priuatum, tergo excutit, quisquis equitandi fuerit imperitus. Laert.lib.4.cap.9.

Diogenis.

Diogenes Cynicus, quum captus venderetur in Creta, præconi roganti quid sciret, & quo titulo eum commendaret emptori? Dic, inquit, te vendere hominem, qui sciat imperare liberis. Quidam Xeniades Corinthius admiratus præconii nouitatem, adiit Diogenem, percontans num sciret quod profiteretur? vbi ex sermone hominis comperit esse sapientem ac doctum, mercatu duxit domum, eíque suos liberos erudiendos tradidit. quos ille susceptos liberaliter instituit. primúmque tradidit artes liberales, mox docuit equitare, arcum tendere, fundam rotare, iaculari telum. In palæstra verò non permittebat, vt pædotriba illos grauioribus laboribus in morem athle-

tarum exerceret: sed hactenus, quantum ad ruborem, bonámque corporis valetudinem conduceret. Curauit etiam, vt ex poetis aliisque scriptoribus optima quæque adiscerent: quòd ea modo verè sciamus, quæ memoria tenemus. Breuiter, totius doctrinæ summam illis redegit in compendium, quo & citius perciperent, & fidelius memoria complecterentur. Eosdem instituit domi ministrare parentibus, cibo leui vilique & aquæ potu contentos esse: cúmque cæteri cæsariem alant ad formæ commendationẽ, ille iussit illos radere comã, & si quando prodeundum esset in publicum, incomptos producebat absque tunicis, incalceatos ac tacitos. Quin & ad venatum illos instituebat, Lacedæmonios imitatus. His rebus factum est, vt à pueris obseruaretur, pérque illos parenti commendaretur. Alii narrant, præconem Diogenis iussu ita prædicasse, Estné quispiam qui velit emere dominum? Laert. lib. 6.

Laconum.

Apud Lacedæmonios puer abs quopiam castigatus, si querelam ad patrem detulisset, turpe erat patri, si hoc audito, non iterum filium emendasset. Siquidem ex institutione maiorum habebant hanc de se mutuò fiduciá, vt crederent neminem esse, qui cuiusquam liberis, quos quisque pro suis habebat, quicquam imperaret inhonestum. Prima ætas quoniam nondum sentit quid turpe, quid honestum, verberibus eget. Solent autem pueri à præceptoribus cæsi, apud parentes queri de crudelitate eorum à quibus castigati sunt. Ea res quoniam minuebat aliorum seniorum autoritatem, hanc fenestram occluserunt liberis suis, vt omnium seniorum eadem esset in pueros autoritas, quæ patribus. Plut. in Lacon.

Eorundem.

Apud eosdem, cum duo fratres inter se dissidium haberent, Lacedæmonii mulctam dixere patri, quòd filiorum discordiam dissimulasset. Iuuenibus ignoscẽdum putarunt: sed quicquid illi per calorem ætatis peccassent, parenti imputabant, cuius autoritas prouidere debuerat, ne quid inter filios oriretur simultatis. Plut. in Lacon.

Eorundem.

Apud eosdem mos erat, vt adolescentes quópiam abituri, à senioribus interrogarẽtur quò irent, & ad quid? Obiurgabatur autem, qui vel non responderet percontãti, aut friuolas causas recitaret. Senior qui non obiurgarat adolescentem ipso præ-

ſente delinquentem; eidem pœnæ erat obnoxius, quam daturus erat ſi peccaſset ipſe. Cæterùm qui obiurgationem moleſtè ferebat, in magno erat probro. Meritò puerorum errata imputantur iis quorum partes erant ea vel arcere, vel corrigere. Simul autem magna neceſsitas habebat ſeniores, ne quid teſtibus adoleſcentibus præter decorum committerent. Nam qua fronte obiurgarent iuniores, ſi ipſi ſenes eſſent obiurgandi? Plutarch. in Lacon.

Lycurgi.

Lycurgus is qui Lacedæmoniis leges condidit, quum conaretur ciues ſuos à moribus præſentibus ad temperantiorem viuendi rationem traducere, eósque virtutis & honeſti ſtudioſos reddere (nam erant corrupti deliciis) duos educauit catulos, eodem patre eadémque matre progenitos: quorum alterum paſſus eſt domi lautioribus veſci cibis, alterum eductum venatibus exercuit. Dein quum ambos produxiſſet in forum apud multitudinem, poſuit illic ſpinas, ſimul & eſcas aliquas delicatiores: mox emiſit leporem. quum vterque raperetur ad aſſueta, alter ad eſcas, alter leporem inuaderet: Annón videtis, inquit, ciues, duos catulos, quum eiuſdem ſint generis, tamen ob diuerſam educationem admodum diſsimiles inter ſeſe euaſiſſe, plúsque ad honeſtatem momenti habere exercitationem quàm naturam? Sunt qui dicant, ab illo productos catulos, non quidem ex iiſdem parentibus natos: ſed quorum alter eſſet ex ignobili canum genere qui aluntur ad ædium cuſtodiam, alter ex his qui aluntur ad venandum. Deinde eum qui erat ex ignobiliore genere, exercuit ad venatum: alterum, qui erat ex præſtantiore genere, tãtum deliciis exercuit. Deinde quum vterq; ferretur ad ea quibus aſſueuerat, atq; hoc pacto palàm omnibus feciſset Lycurgus, quantum inſtitutio valeret, tum ad meliora, tum ad deteriora, dixit: Proinde ne nobis quidem, ô ciues nobilitas, quam miratur vulgus hominum, ductúmq; ab Hercule genus profuerit, niſi ea geſserimus, per quę ille mortalium omnium clariſsimus ac generoſiſsimus extitit, ac per omnem vitam quæ honeſta ſunt & diſcamus & exerceamus. Reperit vir ingenioſus viã, qua multitudini philoſophicis rationibus non ſatis idoneę, virtutis imaginem ob oculos poneret. magis enim mouent, ac penetrant in animos, quę cernuntur, quàm quæ audiuntur. Quod autem ille fecit in ciuitate, hoc cuique patrifamiliâs in ſua domo, cuiq; moderatori in ſuo grege faciendum eſt.

est.Res quidem efficax est natura, sed potentior est institutio, quæ malam naturam corrigit,& vertit in bonam. Quales nascantur liberi, nulli in manu est: at vt recta institutione euadant boni, nostræ potestatis est. Eras. lib. 1. apoph. ex Plut. in Lacon. & Bruso. lib. 2. cap. 38.

Eiusdem.

Idem obiicientibus, quòd eloquentiæ studio rhetoribus daret mercedem: Si quis, inquit, profiteatur se filios meos mihi redditurum meliores, non mille drachmas, sed omnium facultatum dimidium effunderem. Plurimum ab hominum vulgo discrepans, qui perisse existimant, quod liberis instituendis impenditur. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Laconum.

Post Agin bello superatum Antipatro postulanti obsides pueros quinquaginta, Eteocles, qui tum Ephorum agebat, respondit: Se pueros non daturum, ne si licenter vixissent, fierent indociles patriæ disciplinæ, itaque ne ciues quidem essent: cæterùm senes ac mulieres se duplo numero daturũ. Verùm Antipatro dira minitanti, ni acciperet postulata, populus vna voce respondit: Si imperas acerbiora morte, facilius moriemur. Hunc animum in vno alteróve ciuium reperire, fortasse non ita magni miraculi esse videatur: in vniuerso populo tantum esse consensum, prodigiosum est. Hoc exemplo simul admonemur, quanta solicitudo debeatur ætati teneræ ad probitatem educandæ, quando licenter educatos iuuenes illi non putarunt habendos pro ciuibus: perinde quasi mater abdicet filium ex se natum, nisi probitate morum maioribus suis respondeat. Plut. in Laconicis.

Agasiclis.

Agasicli Lacedæmoniorum regi, cum quidam diceret, admirari sese, quòd cum esset auidus discendi, non adiungeret sibi Philophanem, sophistam eo tempore clarissimum: respondit prudenter, Eorum se velle discipulum esse, quorum simul esset filius. Significans, non minus interesse quos nactus sis parentes, quàm quos asciscas vt bonis moribus formeris. Plutar. Erasmus lib. 1.

Agesilai.

Agesilaum Lacedæmoniorum regem rogabat quidam, in quibus præcipuè rebus pueri institui deberent? Iis, inquit, re-

bus quibus vsuri sint, quum ad virilẽ peruenerint ætatẽ. Rectè cẽsuit, non friuolis artibus instituendos liberos, quæ nec grandibus decori futuræ sunt, nec ad seria vocatis vtiles. Plutarc. in Lacon. apoph.

Agesipolis.

Agesipolis Cleombroti, cum è Sparta iussisset mitti catulos, ac respondisset aliquis, non exportari apud Lacedæmonios catulos: viros quidem inquit, antea, atqui nunc fieri cœpit. Festiuiter indicabat, in Repub. bene instituta omnia proficere in melius. Olim Lacedæmonii ægrè sua tuebantur, pòst ausi sunt reges ac gentes procul semotas bello lacessere. Quemadmodũ autem recta institutio viros reddit bello & Reipub. vtiles, ita canes ad venatum habiles reddit educatio. Plutarch.

Pausaniæ.

Pausanias ad quendam imbecilli corpore, tamen hortantem vt cum hostibus terra maríque experiretur: Vis, inquit, igitur pósitis vestibus teipsum ostendere qualis sis, qui nobis bellandi es autor? Salsè risit ad id hortantem alios, in quo ipse nihil opis adferre posset. Plut. in Lacon.

Leontychidæ.

Leontychidas interrogatus, quid potissimum oporteret pueros ingenuos discere: Quæ illis, inquit, vbi ad virilem ætatem peruenerint, vsui sunt futura. Plut. in Lacon.

Leonidæ.

Leonidas Anaxandridæ filius, & frater Cleomenis, cum proficisceretur in bellum contra Persas, vxori Gorgoni roganti, si quid ipsi mandaret? Nihil, inquit, aliud tibi mando, quàm vt nubas, & bonos filios parias. Quo dicto vir fortissimus, quasi præsagio ostendit, se periturum in prælio: & admonet vxorem, vt alii viro nubat, & omnes neruos intendat vt filii probè instituantur. Plut. recitat in Lacon. apoph.

Hippomachi.

Hippomachus Aliptes, quum aliquando videret adolescentes, quos exercebat, è foro carnes afferentes, dicebat, se procul agnoscere suos esse discipulos: quòd institutio reluceat in omnibus dictis ac factis hominis. Eras. 6. apoph.

Lacenæ cuiusdam.

Quum mulier quædam Ionica de texto quodam suo vt pretioso gloriaretur, Lacæna ostensis quatuor filiis quos habebat moribus compositissimis: Huiusmodi, inquit, decet esse hone-

stæ pro

stæ probæque mulieris opera, déque his tollere animos, & gloriari. Iones operosis texturis vacant, quæ varia picturarum habent argumenta. At Spartana docuit, nullum opus esse præclarius, quam si filios honestis moribus instituat. His enim melius ornari patriam, quàm aulæis aut vestibus Ionicis. Plutarc. in apoph. Lacænarum.

Themistoclis.

Themistocles, quoniam adolescens feroci mutabilíque ingenio videbatur, mirantibus mutatos mores dicere solebat, Asperos & indomitos pullos in optimos equos euadere, si quis illis adhibeat disciplinam, rectámque institutionem. Plutarc. in eius vita.

Eiusdem.

Idem pædagogus dicere solebat, Nihil mediocre futurus es ò puer: nam aut magnum bonum eris reipub. aut magnũ malum. Generosa indoles, si accedat recta institutio, magno bono est patriæ: sin ad vitia degeneret, ingens adfert malum. Plutar. in Themistocle.

Demetrij Phalerei.

Demetrius Phalereus adolescentum fastuosorum sublimitatem dicebat in educatione amputandam esse, sed relinquendam sobrietatem. Docuit vir sapientissimus, hæc ingenia non esse desperanda: sed quod redundat, in institutione recidendum esse. Laert. lib. 5. cap. 5.

Philippi Maced.

Alexander etiamnum adolescens, videns patrem Philippum equum præferocem, nec vllum sessorem tergo patientem, velut inutilem abiectum ire: Qualem, inquit, equum isti perdũt, dum illo per imperitiam ac molliciem vti nesciunt? Cúmque mira arte sine verberibus tractasset equum, tandem conscensum ad cursum admisisset, tum calcibus vsus est: ac molliter flexis habenis quum equum reduxisset, descendentis caput exósculatus pater: Aliud, inquit, ò fili tibi par regnum quære, quando iam te non capit Macedonia. Præsagiit vir prudens, tam excelsæ indoli non suffecturam paternam ditionem. Sed equus ille nos admonet, multa bene nata ingenia perire vitio instituentiũ, qui ferè nesciunt imperare, nisi ex equis generosis reddiderint asinos. Eras. lib. 4. apoph. ex vita Alexã. apud Plut.

Ismeniæ.

Ismenias insignis tibicen, discipulis suis non minus ostende-

bat malè canentes, ac scitè canentes, dicens: Ad hunc modum canere oportet, ad hunc nequaquam. Admonuit & Q. Fabius, in scriptis rhetorum non tantùm indicari debere bene dicta, sed & mala. Eras. lib. 8. apoph.

Ciceronis.

C. Popilius, qui iurisperitus videri volebat, quum indoctus esset ac stupidus, citatus in controuersia quadam testis, respondit, se nihil scire. Tum Cicero: Putas, inquit, fortassis te de iure interrogari. Plutar. in Rom. apoph.

Corneliæ Gracch.

Cornelia Gracchorum mater, quum Campana matrona illius hospitio vtens, ornamenta sua, quibus illud seculum nihil habebat pulchrius, ipsi ostenderet: traxit eam sermone, donec liberi redirent è schola. tum, Et hæc (inquit) ornamenta mea sunt. Sentiens, matronæ nihil esse pulchrius, neque preciosius, quàm liberos rectè educatos. Eras. 6. apoph.

Ciceronis.

Quum Verres haberet filium, qui in adolescentia corpore abutebatur, ínque Ciceronem, vt mollem conuicia ingereret, cinædúmque vocaret: Ignoras, inquit, liberos intra fores educandos & increpandos esse? Significans hoc conuicium non in ipsum competere, sed in conuiciatoris filium. Est autem parentum, obiurgare liberos, sed intra domesticos parietes. Eras. 4. apophtheg.

Anonymi.

Quidam accusatus quòd patrem pulsasset, hoc modo defendit impium facinus: Et ille, inquit, patrem suum verberauit, & hic (ostenso filio) me verberabit, posteaquam adoleuerit, adeò nobis hoc gentilium est. Videmus hoc ferè vulgo euenire, vt qualis quisque fuerit in parentes, talis experiatur in se liberos. Eras. lib. 8. apoph.

Eiusdem.

Quidam quum à filio pertraheretur, ventúmque esset ad domus limen, Desine (inquit) fili: nam & ego patrem hucúsque. Agnouit se commeruisse, qui sic à filio tractaretur: tantum postulauit, vt esset æqua retaliatio. Eras. ibid.

Vide titulum, de Doctrina & Eruditione.

De educatione filiorum negle&a.

Diogenis.

DIogenes reprehendebat homines, quòd lucta, calcitrando, aliísque his similibus semet exercerent, vt periti euadant: nullos autem in hoc incumbere, vt probi & honesti reddantur. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Idem dicebat, plurimos insanire pręter digitum. Nam si quis assiduè medium digitum intendat vice indicis, vulgò habetur insanus: si quis indicem, sanus videtur. At plurimi sunt homines, qui grauius insaniunt in rebus seriis, quàm si digitum pro digito porrigant, & tamen hi vulgò non habentur insani. Quẽadmodum & hodie, parentes in liberis pro graui peccato castigant, si læua pro sinistra vtantur: atqui non itidem castigant eos, cum turpia pro honestis eligunt. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Idem multis verbis in inertiam & inscitiam Megarensium inuehebatur: dicebàtque, se Megarensis alicuius arietem esse malle, quàm filium. Quo significabat, Megarenses pecoris diligentiorem curam gerere, quàm liberorum. Aelianus lib. 12. de Varia histor.

Demonactis.

Quùm Athenis quidam Romanus senator filium ad Demonactem adduxisset, eleganti forma, vestitu delicato, ac deliciis effœminatum, dicerétque, Salutat te, ô Demonax, filius meus. Pulcher est, inquit Demonax, & te dignus, & matri non absimilis. vtrunque poterat dici in laudem. Nunc patrem notauit ex filii moribus, & matri similem dixit mollem & euiratum deliciis. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Periclis.

Pericles Atheniensis dicebat, non oportere in vrbe nutriri leonem: si autem sit alitus, obsequi ei conuenire. Monuit autem, vt præcipuæ nobilitatis & concitati ingenii iuuenes refrenentur, nimio verè fauore ac profusa indulgentia pasti, quo minus potentiam obtineant, ne impediantur. Quòd stultum sit, & inutile, eas obtrectare vires, quas ipse foueris. Est autem hoc de Alcibiade dictum, vt refert Aristophanes. & Plut. in eius vita, & Vale. Max. lib. 7. cap. 2.

Procli.

Proclus Naucratices filium habebat intemperantem, gallis gallinaceis, coturnicibus, catellis, & equis alendis indulgentẽ: quem pater adeò non increpabat, vt vna cum illo potius iuuenaretur. Quo nomine quum ab amicis obiurgaretur, Citius, inquit desinet, cum senibus colludens, quàm cum æqualibus. Plut. Philostrat. in Sophist. & Volat. lib. 18. comment.

Pampi.

Pampo quidam pecuniam pauperibus distribuendam dederat. cúmque iuberet vt numeraret, respondit Pampus: Quod dedisti, non eget numero, sed bono affectu. Tripart. histor. lib. 8. cap. 1.

De eleemosyna.

Democriti.

DEmocritus philosophus peregrinis & egentibus alimoniã ministrandam esse dicebat. Equidem quisquis indigenti victum negat, is neque ab alio quicquam accipiet, dum eguerit. Stobæus.

Eiusdem.

Idem dicebat, beneficium pro tempore exile, ingens reddi iis qui illud in extrema necessitate acciperent. Stob.

Eiusdem.

Idem audiens quendam magnificis verbis multa cuidam promittentem, sed mendaciter: Coneris, inquit, ad exigua largiendum, quàm ad plurima promittendum, esse propensior. Nam penuria laborantibus donum, vel perexiguum, prodest, verba autem & magnificæ pollicitationes nulli sunt vtiles. Stobæus.

Eiusdem.

Idem dicere solebat, Si bene mereri de aliquo voles, citissimè da. Mora enim ingratum redditur, & parum amabile, quicquid dederis. Stob.

Aristotelis.

Aristoteles cum nefario cuidam homini eleemosynam dedisset, & ob id castigaretur à quodam: Non mores, inquit, sed hominem commiseratus sum. Docuit vir sapiẽtissimus, etiam malis & indignis eleemosynam dandam esse in summa rerum necessitate, ne penuria suadente agant, quod dedecus est coram Deo & hominibus. Dictum extat apud Laert. lib. 5. cap. 1.

Eiusdem

Eiusdem.

Idem reprehensus à quodam, quod eleemosynam dedisset improbo: Non homini, inquit, dedi, sed humanæ sorti. Laert. lib.5.cap.1.

Demosthenis.

Demosthenes dicere solebat, æquum esse vt pauperes piè foueantur, cum delectu tamen: ita vt dimissis improbis, illorum ratio potissimum habeatur, qui præter culpam egestate premuntur. Stob.

Amedæi.

Amedæus dux Sabaudiæ, rogatus quondam à quibusdam oratoribus qui aderant, an etiam haberet canes venaticos? annuit, vt postera die redirent. Cùm verò iam adessent, Amedæus è pergula ingentem à latere ædium mendicorum multitudinem eis ostendit vna discumbentium. Atque hi sunt, inquit, canes mei, quos alo quotidie, quibúsque cœlestem gloriam me spero venaturum. Recitat Monsterus lib.2. Cosmographiæ, vbi de Allobrogum vel Sabaudiæ ducibus.

Placillæ.

Placilla Theodosii Romanorum Imp. vxor pientissima, cum reprehenderetur à suis, quòd ægrotos visitaret, atque pauperibus etiam liberaliter facultates suas elargiretur, respondit: Imperio conuenire, vt aurum id largiatur: se autem manuum opus pro imperio ipso, ei qui id semel contulit, offerre. Nicephorus Callistus lib.12.cap.42.

Vide titulum de Beneficentia, Liberalitate, & Mendicitate.

De electione.

Aristippi.

ARistippus, quum Dionysius tres venustas meretrices obtulisset, admonens, vt ex his quam vellet eligeret, omnes apprehendit, dicens: Ne Paridi quidem fuisse tutum, vnam cæteris prætulisse. ac puellas deduxit ad aulæ vestibulum, dimisítque: non minus in contemnendo facilis, quam in amplectendo. Laert.lib.1.cap.8. Brus.lib.2.cap.31.

Catonis.

Cato Hispaniam sortitus, cum hostium audisset miram copiam esse ad bellum paratam, ob idque decreuisset Celtiberorũ ope vti, petẽtibus illis ducẽta talẽta subsidii gratia, atq; negãtibus aliis cõditionẽ, ac dicẽtibus, Turpe esse populo Ro. auxilia mercede

mercede cõducere: vrbanè ſciteq; Cato, nõ eſſe graue, reſpondit. nam ſi viciſſent, hoſtium manubiis ſe ſatisfacturum illis: ſi victi eſſent, nec eos qui peterent, nec à quibus repeti deberet ſuperſtites fore. Bruſonius lib. 2. cap. 31.

Ariſtotelis.

Ariſtoteles quum iam natus annos ferè ſexaginta duos, adeò laboraret, vt admodum tenuis vitæ ſpes supereſſet, conuenerũt ad illum diſcipuli rogantes vt ex ipſis aliquem deligeret, qui in locum eius ſuccederet. Inter auditores erant duo præcipui, Theophraſtus Lesbius, & Menedemus Rhodius. Ariſtoteles reſpondit, ſe quod petebatur facturum, vbi daretur opportunitas. Paulo pòſt. quum rurſus ad eum eadem de cauſa conueniſſent, dixit, vinum quod biberet ſibi parum eſſe commodum, ac quæri iuſsit exoticum, vel Rhodium, vel Lesbium. Id ſimulátque curatum eſt, guſtato Rhodio dixit: Firmum hercle vinum, & iucundum. Mox guſtato Lesbio: Vtrunq;, inquit, egregiè bonum, ſed Lesbium ſuauius eſt. Id vbi dixit, nulli dubium fuit quin lepidè ſimul & verecundè ſucceſſorem ſibi ea voce, nõ vinũ delegiſſet: probauit vtrunque, nec tamen auditoribus eligendi ius ademit. Sed Græcus ſermo pluſculum habet ciuilitatis, quod *οἶνος*, id eſt, vinum apud Græcos ſit generis maſculini, vt hæc vox, *ὁ λέσβιος ἡδίων*, poſsit & ad perſonam accommodari. Laert. lib. v. cap. 1.

Lyſandri.

Lyſander Laced. quũ aliquando Dionyſius ipſi miſiſſet ſtolas duas, iubens vt vtram elegiſſet, eam mitteret filiæ: Ipſa, inquit, rectius eliget. atque accepit ambas, & abiit. In hoc exemplo nihil eſt, imitandum, nec viro Lacedæmonio dignum: nec aliud ab hoc duce expectandum ferè, præter malitioſam ingenii vafriciem. Plutarch. in Laconicis apoph. Bruſ. lib. 2. cap. 31.

Scipionis.

Scipio Aemylianus, cum Seruius Sulpitius Galba & Aurelius conſules in ſenatu contenderent, vter aduerſus Viriatum in Hiſpaniam mitteretur; ac magna inter P. C. diſſenſio eſſet, omnibus quónam eius ſententia inclinaret expectantibus: Neutrũ, inquit, mihi mitti placet. alter enim nihil habet: alteri autẽ, etiam quod habet, nequaquam ſatis eſt. Aequè malã licentis imperii magiſtram iudicans paupertatem, atque inſatiabilem habendi cupiditatem. Quo dicto obtinuit, vt neuter in prouinciam mitteretur. Val. Max. lib. 6. cap. 4.

C. Fabricij.

Cornelius Ruffinus, vir rapax & auarus, cæterùm in bello animo ingens, manuq; promptus, cum bellum immineret in consulatu obtinendo, C. Fabricii opera adiutus est, qui ob prauam tamen vitam Ruffino semper infensus fuerat: verùm eo tempore ob belli suspicionem, cum ignauos desidesque ipsius competitores videret sententiam mutauerat. Quam ob rem Ruffinus miratus, cum Fabricio impensè gratias egisset, Fabricius dixisse fertur: Noli mirari Ruffine: rapinis enim imminui malo, quàm vendi. Quo dicto taxauit Ruffini rapacitatem, & competitorum perniciosam ignauiam. Ostenditq; satius se ducere, auaro consule, eodemq; gnauo homine, & in rebus agendis idoneo, rapinis vexari: quàm iis ad consulatum euectis, qui per ignauiam rempub. prodituri essent, vinctum ab hoste venundari. ex duobus enim his malis optimum eligendum erat. Fulgosus lib. 6. cap. 2.

Martiani.

Martianus Nouatianus episcopus, cum Sabbatium (quidam Iudæus Christianam religionem cupiebat profiteri) consecrasset, sentiretque hominem nihilominus præsumptæ & anticipatæ Iudæorum opinioni inseruire, dicere solitus est, Melius se facturum fuisse, si spinis potius quàm illi manum imposuisset. Nicephor. Callist. lib. 12. Eccl. histor. cap. 31.

De eloquentia.

Demosthenis.

DEmosthenes immodicum eloquentiæ studium obiicientibus, ita respondit: Eloquentiæ studium declarare hominem popularem: contrà negligere studium eloquentiæ, esse eorum, qui dominari populo quærerent vt qui hoc agerent, non vt persuaderét dicendo, sed vt vi cogerent. Plutar. in Demosth.

Eiusdem.

Aeschines & Philochrates Atheniensium legati, cum Philippi Macedonis eloquentiam plurimùm laudassent & commendassent, Demosthenes ait: Si eloquens est Philippus, habet hoc cum multis sophistis cõmune. Sensit vir prudentissimus, regis virtutes nequaquã in eloquentia positas esse. Plut. in vita. Dem.

Aeschinis.

Aeschines quum Rhodi exul recitaret orationem suam aduersus Demosthenem, Rhodii demirati sunt, quòd tali oratione

tione fuisset damnatus ab Atheniensibus. At desineretis, inquit Aeschines, admirari, si audissetis quæ ad hæc respondit Demosthenes. damnationis causam reiiciens in violentiam eloquentiæ Demosthenicæ. Ita fermè Philostratus, & Brusonius lib. 4. cap. 31.

Isocratis.

Isocrates interrogatus, quid esset Rhetorica? Ex paruis, inquit, facere magna, ex magnis parua. Est enim hæc nonnulla Rhetorices pars, amplificare & extenuare: qua de re diligenter præcepit Fabius. Eras. lib. 8. apoh.

Iphicratis.

Iphicrates in causa obrutus eloquentia patroni, qui Aristophontem defendebat: Aduersariorum, inquit, melior est histrio, sed mea fabula melior. Vt fabula nonnunquam exploditur vitio histrionis, ita sæpè melior causa vincitur à peiore, patroni infamia, stultitiáue. Eras. lib. 5. apoph.

Thucydidis.

Thucydides ab Archidamo Lacedæmoniorum rege interrogatus, vter esset in palestra superior, ipse an Pericles? Posteaquam, inquit, ego hominem pugnando deieci, ille se negat cecidisse: itaque vincit, & spectatores à sua sententia deiicit. sentiens, se bonis rationibus esse superiorem, sed Periclem eloquentia vincere, & quocunque vellet agere multitudinem Nam Thucydides vir præpotens, diu in administranda repub. aduersatus est Pericli. Eam contentionem Archidamus palæstram appellauit. Eras. 6. apo.

Messalæ.

Suprà de Argutè dictis.

M. Antonij.

Marcus Antonius, cui vel primas eloquentiæ patrum tribuebat ætas, vir natura præacutus & prudens: Disertos dicebat se vidisse multos, eloquentem omnino neminem. Insidebat videlicet in eius mente species eloquentiæ, quam cernebat animo, sed re tamē ipsa non videbat. Cicero in Oratore ad Brutū,

De epistolis.

Pyrrhi.

PYrrhus rex dicere solebat, plures vrbes Cyneam oratione subegisse, quàm ipse cæpisset armis. Erat autem Cyneas Thessa

Thessalus, vir magni ingenii: qui audito Demosthene, ad illius æmulationem se contulerat, sed vim præcipuè exprimens. Cōfirmatum est itaque quod dicit Euripides:

πᾶν ἐξαιρεῖ λόγος,
ὃ καὶ σίδηρος πολεμίων δράσειεν ἄν. id est.
Cuncta sermo conficit,
Quæcunque ferrum efficere possit hostium.

Eras. lib. 5. apoph. ex vita Pyrrhi apud Plutarch.

Caninij, & Bedæ.

Scaurus accusabat Rutilium ambitus, quum ipse consul esset factus, ille repulsam tulisset: & in tabulis eius ostendebat, literas A F P R, easque sic interpretabatur, Actum fide P. Rutilii. Contrà Rutilius dicebat illis significari, Ante factum, pòst relatum. Tum C. Caninius eques, qui Rutilio aderat, exclamabat, Neutrum illis literis declarari. Quum Scaurus dixisset, Quid igitur? festiuiter in ipsum torsit: Aemylius fecit, plectitur rutilius. Probabilius enim erat, illum ambitum commisisse, qui obtinuerat, quàm qui repulsus erat. Simile quiddam memoratur de Beda, quem Venerabilem dicūt. Huic Romam profecto, quum ostendissent has literas saxo insculptas, S P Q R, quibus significari volunt, Senatus populusque Romanus, ac velut hospes rogaretur, quid sibi vellent illæ literæ? dissimulans dixit, Stultus populus quærit Romam. Erasmus 6. apoph.

Pompeij.

Pompeius Magnus cum Sertorii literas in Hispaniis intercepisset, in quibus erant inclusæ complurimum ducum epistolæ, Sertorium ad nouandas res statumque ciuitatis immutandum Romam inuitantium: exussit omnes, deferens silentium hostium literis. quo docuit, quantum sit crimen, alienas resignare literas: aut quod tibi per literas obsignatas creditum est, sub dium efferre. Plutarch. in Ro. apoph.

Catonis.

Quum in senatu de Catilinæ coniuratione tractaretur, redditæ sunt Cæsari literæ. Id vbi sensit Cato, suspicans à coniuratis venire, clamare cœpit, vt palàm recitarentur. Id ne fieret, Cæsar Catoni literas tradidit. Erant autem ab Seruilia Catonis sorore, amatoriæ, parumque pudicæ. Eas vbi legit Cato, reiecit in Cæsarem, dicens, Accipe ebrie. Nec aliud locutus, rediit ad sermonem intermissum. Eras. 5. apoph.

Cice

Ciceronis.

Cicero Munatio reo patrocinatus fuerat, atque ille absolutus. Pòst quum Munatius Sabinum Ciceronis amicum reum perageret, iratus Cicero exprobrauit illi beneficium: An tu, inquit, Munati illud iudicium tua opera effugisti, an potius mea, qui multum caliginis tribunalibus offudi? Eras. 4. apoph.

Friderici imp.

Fridericus imperator cum Casparis Schlichii literas ex Noremberga missas accepisset, quæ nonnullis Hungaris inscribebantur, fuerunt qui eas aperiendas dicerent, quòd in iis aliquid proditionis scriptum esse putarent, quod sciri oporteret. Quibus Fridericus: Casparem ego & probum virum, & mei amantem existimo: si autem fallor, malo per se error pateat, quàm mea diligẽtia inuestigetur. Maluit autem imperator magnum subire periculum, quàm amici aperire literas, ad se non spectantes. Aeneas Syluius lib. 4. in res gestas Alphonsi regis.

De errore & lapsu.

Diogenis.

Diogenes cuidam obiicienti, quòd aliquando falso signasset monetam (nam hanc ob rem iussus est exulare) Fateor, inquit, fuisse tempus, quo talis eram, qualis tu nunc es: qualis autem ego nunc sum, tu nunquam futurus es. Notabat eos, qui iuuentutis errores in aliis reprehendunt, quum ipsi ne in senectute quidem corrigant suos. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Quodam idem obiiciente Diogeni, & exilium ob facimus illud ei perpessum exprobrante, respõdit Diogenes: Tum temporis celerius etiam iuuenis reddebam lotium nunc non item. Cynica circuitione notauit iuuenilem ætatem, quæ facilius reddit humorẽ vesicæ, quum senibus molesta sit dysuria. Laer. libr. 6.

Anonymi.

Quidam seruo, qui dum puniretur dicebat, Non volens erraui: Non volens, igitur (inquit) pœnas dato. Vulgaris quidem, sed frigida excusatio est, Insciens feci. Vigilandum erat, ne quid committeret imprudens. Plut. in Laconicis.

Munatij.

Munatius facti pœnitens, quod Fabium insimulasset, à quo

quo postea esset adiutus: Ad comilitones, Boni (ait) sapientisq; viri est, si errauerit, in reliquum tempus doctorem se sibi adsciscere. Bruso. lib. 5. cap. 12.

Scipionis Af.

Scipio Africanus turpe esse aiebat, in re militari dicere, Non putaram. Videlicet quia explorato & excusso consilio, quę ferro aguntur, administrari oportere, summa ratione arbitrabatur. Val. Maxi. lib. 7. cap. 2.

Fabij Maxi.

Miles quidam Lucanus delatus erat apud Fabium, ꝙ contra legem militarem nocturno tempore clàm è castris excederet. Fabius quum audisset illum alioqui in belli rebus præclarum esse virum, hominem ad se vocari iussit, & interrogauit, Quam ob causam castris tam frequenter excederet? Qui cum respondisset, hoc factum esse ob puellam quandam formosam, quam non procul à castris haberet: vocauit & eandem, & dedit sponso, his verbis: Non ignoramus, te præter legem militarem abnoctare à castris. at ne id quidē nos latuerat, te probum esse ac fortem militem. proinde errata antè bene gestis condonamus, cæterùm posthac eris nobiscum. nam habeo fideiussorem: & productam mulierculam illi dedit. Plutarchus in Fabio Maximo.

De errore ebrietati & senio condonato, vide titulum de Ebrietate & senio.

De exactionibus & tributis.

Callicratidæ.

CAllicratidas præfectus classis, cum ad pecunias petendas ad Cyrum iuniorem mitteretur, ad belli vsum: bis regis aulam accessit, & compotationibus eum indulgentem audiuit. Tertiò verò cum adiisset, & iterum bibere eum, nec se ad colloquium admitti intellexisset, dixisse fertur: Ita curam habendam pecuniarum, vt ne quid tamen committeretur Sparta indignum. Quo dicto docuit, ita ab hominibus exigendam esse pecuniam debitam, ne quid nostræ dignitati & existimationi decedat. Plut. recitat in Lacon.

Dionysij sen.

Dionysius senior exegerat pecunias à Syracusanis: deinde quum videret illos lamentantes, obsecrantes, ac negantes se habere quod darent, indixit alteram exactionem, idque iterum

ac tertiò fecit. At posteaquam, vbi maiorem summam imperasset, audiret illos in foro obambulantes ridere,& scommata in regem iacere, iussit præfectos ab exigendo quiescere. Iam enim,inquit,nihil habent,posteaquam contemnunt nos. Plut. in regum apoph. & Bruso.lib.5.cap.10.

Tiberij.

Tiberius Cæsar cum deprehendisset, Aemylium Rectum, quem Aegypto præfecerat,nimium à populo exegisse,super ea re iratus,rescripsit: se tonderi velle suas oues, non deglubi. Solent autem principes deglubere oues, cum grauiores exactiones subditis imponunt, quàm vllo pacto ferre possint. Dion Nicæus in Tiberio,& Bruso.lib.13.cap.13.

Antonini impera.

Antoninus Romanorum imperator à Iulia matre grauiter obiurgatus, quòd ingentem illam pecuniam, quam per fas & nefas à subditis vi exegerat,profunderet:gladium euaginatum ostendens,Bono(inquit)animo esto mater:Nobis,quãdiu hunc habebimus,nulla vnquam deerit pecunia.Dion Nicæus,& Xiphilinus in eius vita.

De excusatione.

Euripidis.

QVum Euripides in conuiuio formosum illum Agathonem amplecteretur, deosculareturq;,cui iam barba prouenire cœperat, Archelaus amicis dixit: Ne miremini, nã pulchrorũ etiam autumnus pulcher est. Ciuiliter excusauit amicum apud amicos.Plut.in regum apoph.

Scipionis.

Scipio,quum ei M. Flaccus multis probris obiectis P. Mutium iudicem tulisset: Eiero, inquit, iniquus est. Huic voci quum esset admurmuratum:Ah, inquit,patres conscripti,non ego mihi illum iniquum eiero;sed omnibus. Expectabatur vt purgaret quod dixerat, sed aggrauauit. Licet reiicere iudicem reo inimicum,seu iniquum, hoc est,malè volentem:sed multo magis eum,qui nulli æquus est. Eras.lib.6.apoph,

M.Lepidi.

Quum M. Lepidus censor M. Antistio Pyrgensi equum ignominiæ causa ademisset, & amici vociferantes quærerent, quid ille patri suo responsurus esset,quur ademptũ sibi equum diceret: quum optimus colonus, parcissimus, modestissimus

ac frug

ac frugalissimus esset? Dicat, inquit, me nihil horum credere. In simili argumento lusit Augustus, sed ciuilius, Dic me tibi displicuisse. Eras. lib. 6. apoph.

Vatinij.

Vatinius reus à Caluo accusatore in inuidiam vocatus, quòd candido sudario frontem tergeret: Quanquam, inquit, sum reus, tamen & panem candidum edo: ita crimen diluens, vt duplicaret. Solent autem rei prodire squalidi. Eras. 6. apoph.

De exercitatione ingenii.

Diogenis.

DIogenes dicebat, vsum atque exercitationem quemadmodum in actionibus extrariis, ita & in actionibus virtutis & animi, tum celeritatem quandam, tum facilitatem parere. Laert. lib. 6.

Aristotelis.

+ Aristoteles Stagirita frequenter dicere solebat, ad parandam sapientiam tria potissimùm necessaria esse: Naturam, doctrinam, & exercitationem. Exercitatio enim nisi naturæ & doctrinæ accedat, nil solidæ eruditionis hauries. Laer. lib. 5. cap. 1.

Demonactis.

Demonax quendam infeliciter declamantem admonuit, vt sese diligenter exerceret. quúmque is respondisset, Nunquam apud me non declamo: Nihil igitur mirum, inquit, si dicis ineptè, qui hactenus semper stulto auditore solitus sis vti. Eras. lib. 8. apoph.

Ciceronis.

Cicero cum M. Crassum pro rostris magno populi applausu laudasset, & eundem postea ex eodem loco acribus conuiciis incessseret: Quid, ait Crassus, an non me nuper ex hoc ipso loco laudasti? Laudaui, inquit, sed exercendi gratia argumentum infame declamans. Solent enim Rhetores tractare materias ἀδόξους, velut cum laudãt Busyridem, aut febrim quartanam, aut ingratitudinem. Eras. lib. 4. apoph.

De exercitatione corporis.

Socratis.

SOcrates dicere solitus est, saltatione mouenti corpus spaciosa domo opus esse ad exercendum sese. at qui cantu aut oratione sese exerceat, huic vel stanti, vel accumbenti quemuis

rians à Plutarcho, quòd scribit illum Spartæ in phiditiis cœnauisse, & à cœna negasse sibi nigrum illud ius quod cœnæ caput erat, placuisse. tum qui illud coxerat, respondisse, Minimè mirum si diplicuisset, condimenta enim deesse. ac Dionysio rogante, quæ tandem illa? Labor (inquit) in venatu, sudor, cursus ab Eurota, fames, sitis, his enim rebus Lacedæmoniorum epulas condiri. Plut. in Lacon.

Vide titulum de Labore.

De exilio.

Demarathi.

DEmarathus ad eum qui apud regem Persarum parasitum agebat, ac subinde in Demarathi exilium dicteriis ludebat: Non, inquit, amice tecū pugnaturus sum, nam vitę aciem absumpsi. Ludens ex ambiguitate vocis. τάξις enim Gręcè tum ordinem sonat, tum aciem. Nullus autem ad pugnam instructus est, cui nulla superest acies: & ordinem vitæ absumpsit, qui ex rege factus est exul. Plut. in Lacon.

Eudamidæ.

Cum Alexander in Olympiis præconio ius fecisset omnibus exulibus, in suam cuique patriam redeundi, præterquam Thebanis: Infortunatum quidem, inquit Eudamides, præconium, sed vobis ô Thebani gloriosum. Solos enim vos metuit Alexander. Ad consolandos Thebanos sic interpretatus est vir animi solertis. Etenim qui permittit exulibus reditū in suam patriam, non metuit ne moliantur vindictam. A Thebanis igitur solis metuebat. Plut. in Lacon. apoph.

Catonis.

Quum impetratum esset de restituendis Achæorum exulibus, Polybius & hoc ad senatum retulit, vt restitutis apud suos pristini honores ac magistratus redderentur. Hic Cato rogatus sententiam dixit: Polybius idem facere videtur quod fecit Vlysses, qui Cyclopis speluncam repetere voluit, quo pileum & cingulum, quæ illic per obliuionem reliquerat, reciperet. Significans, abundè multum esse, quòd exulibus datus esset in patriam reditus: esséq; periculum, ne dum pristinos honores repetunt, etiam à reditu excludantur. Eras. Rot. lib. 5. apoph.

Lysimachi.

Lysimachus offensus libertate Theodori, dixit illi: Quo-

istis eras moribus, patria te eiecit. Sanè, inquit, quòd me vt Semele Bacchum ferre non posset. Sentiens, se maiorem esse, quàm vt à malis ferri posset, à quibus tamen non tam suo, quàm ipsorum malo pulsus esset. Semele Bacchum conceperat ex Ioue fulminante: quúmque fœtum igneum ferre non posset, infans exectus est, & Iouis femori insutus. Plut. in regum & imperat. apoph.

Sratonici.

Stratonicus musicus Seriphi agens, hospitem suum percontatus est, ob quam causam illic homines iuberentur vertere solum? quum ille respondisset, flagitiosos apud Seriphios exilio mulctari: Quin tu quoque, inquit, aliquid flagitii committis, vt ex his locorum angustiis emigres? Notans regionem esse incommodam, & oppidum frigidum. Eras. lib. 6. apoph.

De exilio fortiter ferendo.

Aristidis.

ARistides ab amico quodam percontatus, quam ob causam exilium ei tam molestum fuisset: respondit, propter ignominiam patriæ, à qua iniustè in exilium missus esset, & ob eam iniustitiam vbique malè & ab omnibus audiret. Stob. ex Serino, serm. 37.

Anaxagoræ.

Anaxagoras quum ab Atheniensibus esset damnatus exilio, cuidam dicenti, priuatus es Atheniensibus: Imò illi, inquit, me. Sentiens, Atheniensibus magis opus esse Anaxagora, quàm contrà. Qui præclaros viros eiiciunt è ciuitate, rempub. lædũt potius, quam eos quos expellunt. Laer. lib. 2. cap. 3.

Diogenis.

Diogenes cuipiam per conuicium dicenti, Sinopenses te exilio damnant: At ego, inquit, illos mansione. significans, se quòd solum vertere iuberetur, nihilo infeliciorem esse his qui in patria manerẽt, nec exilium æquo animo pati possent. Tam enim miserum est manere coactum, quàm exulare coactum. Philosophus, cui quæuis terra patria est, si iubeatur ire exulatum, vnius tantum ciuitatis exul est. At qui nusquam potest viuere nisi in patria, plurimarum regionum exul est. Diogenes autem ob adulteratam, vt putant, monetam solum vertere iussus est. erat autem Sinopensis. Hoc ita refert Plutarchus in libello de Exilio: Te Sinopenses Ponto exulem esse iusserunt: at ego, inquit,

quit, illos hac damno pœna, vt in Ponto extremísque Euxini littoribus inclusi perpetuò maneant. Diogenes mutarat patriam, sed melius: exulabant potius, qui infelici regioni erant adscripti. Laert. lib. 6. Bruso. lib. 2. cap. 29.

Eiusdem.

Idem cuidam illi probro obiicienti, quòd exularet à patria: Miser, inquit, istius rei causa philosophatus sum. Siue quòd exilium compulisset Diogenem ad philosophãdum: siue quòd ideo didicisset philosophiam, vt exilium similésque casus ęquo animo perpeti posset. Laert. lib. 6. Brus. lib. 2. cap. 29.

Demetrij Phalerei.

Demetrius Phalereus cum exularet, ac apud Thebanos inglorius humilisque viueret, audisśetque Cratetem philosophum, qui ipsum inuiseret, multa placidè prudentérque de moderatè ferendo exilio disputantem: Malè, inquit, sit negociis & occupationibus, per quas hactenus talem virum cognoscere non licuit. Laert. lib. 5 cap. 5. Bruson. lib. 2. cap. 29.

Anaxandridæ.

Anaxandridas Leontis filius cuidam exilium acerbè ferenti, respondisse dicitur, Ne horrescas exulare ciuitate. A iustitia enim exulare miserum est. Quo respõso sensit, eos nequaquam miseros esse, qui præter meritum, vel peculiares quasdam animi dotes, ab imperitis in exilium mittuntur, quibus innocentia semper consolatrix assistit. Plutarch. in Lacon. Brusonius lib. 2. cap. 29.

Themistoclis.

Themistocles cum pulsus primùm Athenis, & mox tota Græcia, venisset ad Persarum regem, ditissimus ab eo factus est. Verùm Themistocles cum magnifica dona, quibus à rege honoratus erat, intueretur, dixit: O pueri, perieramus, nisi periissemus. Perire autem videtur, qui cogitur exulare: at Themistocli fœliciter cesserat suum exilium. Plutar. in regum & imperatorum apoph.

Teucri.

Teucer rediens ex Troiana expeditione, quum ob Aiacis fratris mortem Telamoni patri esset inuisus, atque ab eo exilio multaretur, ad socios conuersus, ait: Patria est, vbicunque bene est. Cicero in Tusc. quæst.

Rutilij.

Rutilius consolanti eum cuidam, ac dicenti, instare bella ci-

uilia,& ob id breui futurum vt omnes exules reuerterentur: Quid tibi,inquit, malè feci, vt mihi peiorem reditum quàm exitum optares? Bruſ.lib.2.cap.29.

De experientia rerum.

Eudamidæ.

EVdamidas audito philoſopho, qui diſſeruerat, ſolum ſapientem eſſe bonum belli ducem: Sermo,inquit, mirificus eſt: at qui eum dicit, fide caret, eo quòd illum nunquam circumſonuit tuba. Probauit ſententiam: ſed indicauit, neminem cum fide loqui de re,quam nullo modo ſit expertus. Plutarch. in Lacon.

Demadis.

Demades rogatus,quo præceptore eſſet vſus? Tribunali,reſpondit, Athenienſium. Inſinuans, quòd in ipſis negotiis experientia,quauis inſtitutione ſophiſtarum melior ſit. Stobæus ſermo.27.

Antigoni.

Antigonus interrogatus, Quem è ſuæ ætatis ducibus præſtantiſsimum iudicaret? reſpondit, Pyrrhum, ſi ſeneſceret. Non pronunciauit optimum: ſed optimum fore,ſi rerum experientiam ætas adiungeret. Plutar. in vita Pyrrhi.

Taſſi.

Taſſus Hermonæus interrogatus, Quídnam ſapientius eſſet præ cæteris? Experientia,dixit, Stob.ſerm.27.

Pauli Aemylij.

Paulus Aemylius,quum per loca prærupta irrupiſſet in Macedoniam,vidiſsétque inſtructam hoſtium aciem, exhortante Naſica vt protinus inuaderet hoſtem: Facerem,inquit,ſi tuæ eſſem ætatis: ſed multarum rerum experientia prohibet, ne ex itinere ſtatim cum inſtructa acie congrediar. Plutarch. in Romano.apoph.

De exprobratione.

L. Volumnij.

APpius populo Romano exprobrabat, ſibi acceptum ferri debere,quòd ex muto & elingui facundum haberet conſulem: de L. Volũnio collega ſentiens. Ibi L. Volumnius: Quàm mallem,inquit,tu à me ſtrenuè facere, quàm ego abs te ſcitè loqui didiciſſem. Eraſ.6.apoph.

Ser.

Ser. Galbæ.

Seruius Galba C. Iulium consummatis victoriis in foro ius dicentem, huiusmodi dictis ausus est interpellare: C. Iuli Cæsar, pro Cn. Pompeio Magno quondam genero tuo in tertio eius consulatu pecuniam spopondi, quo nomine nunc appellor: quid agam? num dependam? Hic voce palàm illi exprobrans, quòd Pompeii bona vendidisset, cui fuerat affinitate iunctus. Aequum autem videbatur, vt qui bona generi vendiderat, ea dependeret, quæ nondum orto inter illos bello fuissent cõtracta. Cæsar hac inuidia commotus, æs alienum Pompeii è fisco resolui iussit. Eras. lib. 8. apoph.

Licinij.

Licinius Cæsaris libertus, solebat patrono nouum aliquod opus inchoanti, magnas conferre pecunias. Quem morem sequutus Licinius, nouum opus aggressuro centies promisit per libellum: in quo post expressam pecuniæ summam, quæ virgula superducta signabatur, spacium erat vacuum. Hac occasione Cæsar vsus, priori summæ, quam scripserat libertus, alterum centies adiecit, sua quidem manu spacio quod vacabat diligenter expleto, sed affectata literarum similitudine. Itaque duplum accepit pecuniæ, dissimulante liberto. Cæterùm vbi Cæsar rursus nouum opus inchoaret, libertus hoc factum illi leuiter obiecit, dato tali libello: Confero tibi domine ad noui operis impensam, quod videbitur. Non expressit summæ modum, vt illi liberum esset scribere quantum vellet, quandoquidem priorem summam duplicasset. Suetonius.

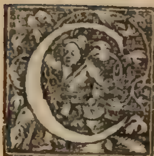
Turonij.

Augustus delectatus inter cœnam fuerat symphoniacis Turonii Flacci mangonis, eósque frumento donarat, quum alios auditos soleret largiter donare nummis. Eosdem quum postea Cæsar inter cœnam requireret, Turonius sic excusauit: Ad molas, inquit, sunt. exprobrans illi frumentarium munus. Et hoc impunè tulit, quòd dixerat non miles, sed mango. Suetonius.

Huc referri possunt etiam quædam liberè dicta.

DE FACETE ET iocosè dictis.

Cratis Thebani.

CRates Thebanus à magistratu obiurgatus, quòd contra leges & consuetudinem Atheniensium sindone vestiretur, ait: Quid si Theophrastum vobis ostendam sindone amictum? Adduxit igitur eos in tonstrinam, ostendítque Theophrastum, qui tum fortè tondebatur, linteo amictum, quod Græci à contegendis humeris ὠμόλινον vocant. submonens faceto responso, omnibus ad vsum vti licere. Turpe enim ac inhonestum si esset vti linteis, ne in tonstrina quidem vsus esset. Laertius lib. 6. cap. 5.

Aristippi.

Aristippo philosopho cum probrosè obiiceretur à quodam, quòd haberet Laidem meretricem: Quid tum, ait, si modò non habeor à Laide? Cicero.

Socratis.

Socrates cuidam dicenti, Antisthenem philosophum matre Threicia natum esse, patre autem non tam barbaro, sed Atheniensi: Quid, inquit, an tu putas virum adeò præclarum ex vtroque parente Atheniensi nasci potuisse? Facetè vir sapientissimus notauit corruptos Atheniensium mores, indicans, potius è Thrace, Scytháve nasci posse virum bonum ac præclarum, quàm ex Atheniensi: & hoc igitur quod habebat virtutis Antisthenes, matri Hybridi potius adscribendum, quàm parenti. Laert. in eius vita. Eras. lib, 3. apoph.

Eiusdem.

Alcibiades Socrati miserat munus præclarum. Id quum Socrates videretur recusare, Xantippe dissuasit, asseuerans donum esse magnificum, & indignum quod respueretur. Tum Socrates: Alcibiades, inquit, hæc mittit ambitiosè, & nobis nostra est ambitio. Sentiens, interdum esse magnificentius magna contemnere, quàm magna largiri. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Anonymi.

Quum Alcibiadi Atheniensi balneator plurimum administraret aquæ, Lacon id videns: Quid hoc rei est, inquit? plus aquæ infundit, quasi non puro, sed vehementer sordido. Hoc

ſcōmate notauit Alcibiadis vitam, multa infamia cōtaminatam. Plutarch. in Lacon.

Periclis.

Subito oborto ſolis defectu, quum Pericles Athenienſis videret alios multos, ſed præcipuè claſsis gubernatorem, vehementer perturbatos, chlamyde ſua texit gubernatoris faciem, interrogauitque, Nunquid hoc horrendum oſtentum exiſtimaret? illo negante: Quid intereſt, inquit, igitur, niſi quòd chlamyde maius eſt id quod nunc tenebras inducit. Senſit vir prudens, interuentu lunæ nobis abſcondi ſolem, quemadmodum oppoſita clamys impediebat aliorum aſpectum: nullum autem eſſe oſtentum, quod natura fit. Eraſ. lib. 5. apoph. Plutarch. in Græc. appoh.

Pyrrhonis.

Pyrrho Elienſis cum ſororem Philiſtam vehementer obiurgaſſet, malè audiuit eam ob cauſam, quòd oblitus eſſet ſuæ profesſionis (docebat enim omnia eſſe indifferentia) Verùm maledicentium improbitatem ſic eluſit, cum diceret, In muliercula non declarari indifferentiam. Laer. lib. 9. cap. 11.

Diogenis.

Ad puerum Spurium, ex meretrice natum, lapillos iacientem in populum: Caue, inquit Diogenes, ne patrem ferias. Erat enim è ſcorto natus, atq; ob id incerto patre. Laer. li. 6. cap. 2.

Eiuſdem.

Quum furem purpuræ comprehenſum vidiſſet, carmen. Homericum in eum detorſit ἔλλαβε, inquit, πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιὴ, id eſt,

Te mors purpurea apprehendit, violentáq; Parca. Idem. Laer.

Eiuſdem.

Idem quum aliquando ſtipem poſceret, ita ἐρανάρχην, id eſt, eum qui ſtipi erogandæ erat præfectus, Homerico carmine compellauit:

Τοὺς ἄλλους ἐνάριζ', ἀπὸ δ' Ἕκτορος ἴσχεο χεῖρας: id eſt,

Deſpolia reliquos, teneas ſed ab Hectore dextram.

Dicti autē huius feſtiuitas in hoc eſt, quòd pro ἐράνιζε dixit ἐνάριζε: quorū prius eſt, da ſtipem: alterum, armis ſpolia. ſe Hectoris nomine ſignans. Spoliat autem, qui munus denegat pauperi & egenti. Et ſolet hoc hominum genus eſſe furax. Ibidem.

Eiuſd

Eiusdem.

Cum hominem qui in Olympiacis certaminibus subinde pugnare solitus erat, inuenisset oues pascentem: Quàm celeriter, inquit, vir fortissime, ab Olympiis ad Nemea te contulisti? Allusit autem quàm facetissimè ad vocum affinitatem. νέμεα quippe certamina à loco dicuntur. vt Olympia. Νέμω verò Græcis pasco sonat, & νέμος pascua. Laert. 6. cap. 2.

Eiusdem.

Diogenes in Corintho vendendus, interrogante præcone quidnam calleret? respondit, Hominibus imperare. Risit præco, & Magnum (dixit) artificium vendo, si quis sibi dominum velit emere. Stob. ser. 1. de Prudentia.

Eiusdem.

Idem quum vidisset vetulam quandam nimis comptè incedere: Si, inquit, ad viuos properas, falsa es: si ad mortuos, ne cunctare. Anto. par. 2. serm. 18. Melissæ. Max. ser. 41.

Alexandri.

Alexander cum senem quendam capillos inficientem vidisset: Noli, inquit capillos tingere, sed genua hæc incurua potius, vt facilius & promptius eas. Maximus serm. 41.

Agesilai.

Quidam aspiciens Lacedæmonium quendam claudum ad bellum exeuntem, quum ei equum veluti debili necessarium quæreret: Non intelligis, inquit Agesilaus, in bello opus esse non qui fugiant, sed qui loco maneant? Plutarch. in Lacon.

Eiusdem.

Agesilaus Lacedæmonius iam senex, persæpe sine calceis & tunica prodibat in publicum, cum lacera veste, idque matutino tempore hymis. Cum autem quidam eum obiurgaret, quòd puerilius ageret, quàm ætatem deceret, respondit, Iuniores ciuium, quasi muli, si vestem virilem induam, omnes oculos in me coniiciunt. Aelianus libro 7. de Varia historia.

Eiusdem.

Agesilaus animaduertens ciuium nonnullos, qui in precio habebantur, ac sibi placebant, quòd equis alendis intenderent animum, sorori Cyniscæ persuasit, vt conscenso curru certaret in Olympiis. Hocque pacto Græcis ostendere cupiebat, eius notæ exercitationes parum commercii habere cum virtute, sed nihil aliud habere quàm opum & impendiorum ostentationem superuacaneam. Plutarchus in Laconicis.

Eiusd

Eiusdem.

Persarum numiſsima quoniam ſagittarium habebat inſculptum, Ageſilaus Lacedæmoniotũ rex, ex Aſia diſcedens, aiebat ſe triginta ſagittariorum millibus à rege Aſia depelli. tot enim Daricorum aureorum millibus Athenas ac Thebas deportatis, ac in plebis moderatores diſtributis, Timocrates effecerat, vt populus hoſtilem animum aduerſus milites ſuſciperet. Plutarch. in Lacon.

Eiusdem.

Menecrates quidam medicus cum fortè ægrotantes aliquot liberaſſet à morbis, ſibi Iouis nomen inde adſcribi paſſus eſt. Tandem verò cum epiſtolam ad Ageſilanum regem ſcriberet, eam ſic exorſus eſt: Menecrates Iupiter Ageſilao regi ſalutem. Verùm rex cum hominis ſtultitiam eſſet admiratus, hunc in modum reſcripſit: Rex Ageſilaus Menecrati ſanitatem. Facetè admonuit hominem, cui mentis ſanitatem planè deeſſe putabat, qui homo cum eſſet, Deorum nomen ſibi adſcriberet. Plu. in Laconicis.

Demonactis.

Demonax rogatus, an philoſophus etiam placentis veſceretur? Quid, inquit, num putas apes ſtultis tantum mellificare? Placentæ melle condiebantur, ſacchari vſu nondum reperto. Eraſ. lib. 8. apoh.

Cleomenis.

Cleomenes Anaxandridæ F. Argiuis profitentibus ſe prioris conflictus fortunam, in qua victi fuerant, iterato pręlio ſarcire velle: Demiror, inquit, ſi duarum ſyllabarum acceſsione facti eſtis meliores, quam erratis prius. Verùm huius dicti argutia latinè reddi non poteſt. Græcis enim *μάχεσθαι* pugnare eſt, *ἀναμάχεσθαι* verò redintegrare pugnam. Plut. in Lacon.

Anonymi.

Lacon quidam Gymnaſiarcham ligna *ἄκαπνα* exhibentem, facetiſsimo ioco incuſauit, dicens, quòd per eum ne lachrymas quidem illic effundere daretur. Fumus quippe mouet lachrymas. Acapna autem ligna inde dicta ſunt, quòd fumo careant. Eraſ. Rot. lib. 8. apoph.

Anonymi.

Lacon quidam quotidie conuiuantem quendam, plagiariũ ac tyrannum vocauit, per quem ipſe tot annis nunquam vidiſſet menſam ſuam. Ioci autem lepos eſt in faceta fictione: pla-

giar

giarium appellauit, quòd liberalitate sua homines sibi redderet obnoxios: tyrannum verò, quòd per illum non liceret cuiquam conuiuarum domi suæ viuere. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Anonymi.

Alius quidam, quum homines defunctos in sellis sedentes videret: Absit, inquit, vt hic sedeam, vnde seniori assurgere fas non est. ostendit autem facetissimo dicterio, mortem horrorem incutere hominibus, vitam autem omnibus esse dulcissimam. Brusonius lib. 4. cap. 10.

Anonymi.

Quidam iratus agasoni, volebat eum percutere. quumque is clamaret, Atheniensis sum: ad asinum versus, At tu (inquit) Atheniensis non es. eique multas plagas inflixit. Plutarch. de cohibenda iracundia.

Antigoni.

Suprà de beneficio in dignos collato.

Alexandri.

Alexander Macedo cum in vetulum incidisset, capillos tingentem: Senex, inquit, non tibi cæsaries tingenda est, sed magis genua. Stob.

Philopœmenis.

Philopœmenes Achæorum dux præcipuè inter Græcos clarus, diuertere volebat ad hospitium veteris amici. Quo cognito, iussit hospes apparari quæ necessaria essent alia ab vxore, dum interim ipse obsonia appararet. inter hæc Philopœmenes solus (vt res ipsa ferebat) ad hospitium properat. quẽ venientẽ, vt solũ, vt deformem, vt qui nihil ornatus haberet eximii, arbitrabatur mulier ex administris esse aliquem, qui herum præueniret. cumque esset de aduentu Philopœmenis mirificè solicita, etiam blandiendo rogauit eum, se vti adiuuaret ad dominum comiter excipiendum. Tum Philipœmenes, vt erat perhumanus, cognito mulieris errore: confestim securi accepta, & cuneo, cœpit ligna findere, ad coquendam cœnam. hospes interim domum ingressus, cum animaduerteret Philopœmenem findendis lignis maleo incumbere. Prò Iupiter, inquit, quid hoc Philopœmenes? quid agis dux maxime? Ad ea Philopœmenes: Pro deformitate, inquit, oris totiusque corporis pœnas luo. Voluit ipsemet præbere de se hospiti & sibi ipsi risum. Res sanè festiuo ac faceto homine digna, quæq; quo rarior, eo etiam fuerit lepidior. Pontanus.

Stratonici.

Stratonicus musicus cùm in Pontum nauigans, ad regem Berisadem venisset, diu apud eum moratus, voluit illinc in Græciam adornare fugam. Verùm cum id rex non videretur passurus: Bene, inquit Stratonicus, cogitas ô rex, qui statueris hic manere. Quo dicto, facetè suam indicabat fugam & regis interim consilium probabat, quasi ille de migrando cogitasset, & ipse, non nisi grauibus causis commotus, pareret abitum. Athenæus.

Eiusdem.

Idem se vehementer demirari aiebat, Satyri sophistæ matrẽ, quæ illum decem menses tulisset, quem nulla ciuitas decem dies ferre posset. Eras. lib. 6. apoph.

Anonymi.

Canus tibicem dicebat, homines ignorare, quanto plus ipse canens voluptatis caperet quàm alii. alioqui auditores non darent mercedem, sed acciperent. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Hadriani sophistæ.

Suprà, tit. de Auaritia.

Ismeniæ.

Ismenias tibicem canebat in sacrificio, quumque non litaretur, is qui conductus fuerat arreptis tibiis canebat ridiculè: & hoc canente, litatum est. Incusantibus autem iis qui aderant: Diuinitùs, inquit, contingit venustè canere. Hic Ismenias ridens: At me, inquit, canente Dii voluptate capti, me morabantur: te verò festinante illos abigere, arripuere hostiam. Recitat Plutarchus lib. 2. Symposiacon.

Philoxeni.

Philoxenus quondam cœnans apud Dionysium, quum animaduerteret regi appositum piscem mullum insigni magnitudine, quum ipsi appositus esset perpusillus, pisculum auribus admouit. Id factum admiranti Dionysio, causamq; percontanti: In manibus, inquit, est Galatea, de qua volebam ex hoc quędam percontari: Verùm negat se per ætatem quicquam adhuc scire, sed ait proauum suum istic esse in tuo disco, qui multa posset commemorare: si liceat colloqui. Quo dicto, rex facetam admonitionem intelligens, misit illi suum mullum. Eras. Rot. lib. 8. apoh.

Polemonis.

Proconsul quidam torquebat prædonem. quumque dubitaret

ret,quod supplicii genus esset de illo sumpturus,Polemon fortè superueniens: Iube, inquit, illum ediscere veterum scripta. Philostratus.

Anonymi.

Quum legatus nauigaturus in Asiam, nauem conscendisset, & à quodam interrogaretur, Num metueret, ne naufragio eiectus à piscibus deuoraretur? Quid, inquit, metuam à piscibus, qui tot pisces deuorarim? Eras. Rot. lib. 8. apop.

Fabij Max.

Fabius Maximus cum Tarentum Hannibalis præsidio firmatum expugnasset, Scribæ percontanti in direptione vrbis, quid de templorum simulachris statuisset? Relinquamus, inquit, Tarentinis iratos deos. Facetè notabat, Deorum ira vrbem inuersam esse. Plutarch.

P. Licinij Vari.

P. Licinius Varus Africano illi maiori coronam sibi in conuiuio ad caput accommodanti, cum ea sæpius rumperetur: Noli mirari, inquit, si non conuenit. caput enim magnum est. Cicero lib. 2. de Oratore.

Ciceronis.

Suprà tit. de Ebrietate, vinolentia & bibendi ratione.

Mallij.

Seruilius Geminus cœnans apud Lucium Mallium, qui Romæ pictor insignis habebatur, quum videret filios illius deformes: Haud similiter, inquit, Malli fingis & pingis. & Mallius: Non mirum, inquit: in tenebris enim fingo luce pingo. Eras. lib. 6. apoph.

M. Voltacilij.

Marcus Voltacilius Pitholaus videns C. Seruilium vno tantum die consulem fuisse, ante Flamines dixisse perhibetur: Olim quidem Flamines, nunc verò Consules diales à Romanis creari, Allusit autem ad Romuli, vel vt alii volunt, ad Numæ Pompilii religionem. qui tres Flamines instituit, quorum summus erat Dialis Flamen, qui solus inter reliquos albo galero insignis erat, quem nisi ex pecudibus albo tergore Ioui immolatis fieri non decebat, vt eo insigni à reliquis conspicuus foret. Voltacilii autem dictum extat apud Macrobium lib. 2. cap. 3. Satur.

Fausti Syllæ.

Faustus Syllæ filius, cum soror eius eodem tẽpore duos mœchos

chos haberet, Fuluium Fullonis filium, & Pompeium cognomine maculam: Miror, inquit, sororem meam habere Maculam, cum Fullonem habeat. Macrobius lib.2.cap.2.Sat.

Ciceronis.

Caninius Rebulus consul in Fabii Maximi demortui locum à C.Iulio Cæsare substitutus, cum per vnius diei spacium fuisset consul: Cicero iocabundus dixisse fertur, Vigilantem sanè habuimus consulem, qui in consulatu suo somnum nunquam vidit. Macrobius lib.2.Saturnal. Cuspinianus in commentariis suis in Cassiodorum.

Eiusdem.

Præterea cum hunc consulem congratulandi gratia accederent multi ex amicis, idem dixisse fertur: Maturemus, maturemus inquam, vt ad hominem ante finem sui consulatus perueniamus. Ibidem, & Plutarchus.

Hannibalis.

Quum Minutius Hannibalis insidiis septus, in summo esset periculo, ne cum suis copiis periret: Fabius Maximus eius collega è monte mouens exercitum, venit illi auxilio, multisque trucidatis hostibus ipsum eripuit. Quo facto, Hannibal Pœnorum dux ad suos dixisse fertur facetissimè: Nónne vobis sæpenumero prædixi, futurum vt illa montana nubes nobis aliquando tempestatem immitteret? Plut.

M. Lollij.

M. Lollius cum videret Galbam eloquentissimum oratorem, omni corporis habitu carentem: Pro dolor, inquit, quàm malè habitat Galbę ingenium. Macrob.lib.2.cap.6.Satur.

Galbæ parasiti.

Galba parasitus cum reprehenderetur, quòd ociose viueret: Nemo, inquit, cogitur vt sui otii reddat rationem, sed laboris tantum transacti. Facetè innuit, nullos tutius ac quietius viuere posse, quam ocio deditos: eo quòd facti ratio ab his nulla exigatur. Eras.lib.8.apoph.

Luculli.

Cn. Pompeius non probabat in Tusculano ædificatam à Lucullo villam, quod ea æstiuæ quidem inhabitationi accommodissima cum esset, hybernæ tamen parum omnino prospectum fuisset. Ad quæ iucundissimè magnáque festiuitate Lucullus: Num tibi, inquit, Pompeii, minus habere cordis videor, quam grues, quàm ciconiæ, qui nesciant pro temporibus habitationem mutare. Pontanus.

Caselij.

Lapidatus à populo Vatinius, gladiatorum munus editurus, impetrarat ab ædilibus edictum, ne quis quid in harenam mitteret, nisi pomum. Per id tempus fortè Cæselius consultus à quodam, num nux pinea pomum esset: Si in Vatinium, inquit, missurus es, pomum est. nam ea nux & dura & grauis pro lapide esse poterat. Martialis pineam nucem appellat pomum hoc disticho:

Poma sumus Cybeles, procul hinc discede viator,
Ne cadat in miserum nostra ruina caput.

Erasmus in apoph.

Vatinij.

Vatinius cum audisset Ciceronem gloriantem, se humeris reipub. de exilio reportatum: Vnde ergo, inquit, tot tibi varices? Macrob. lib. 2. cap. 3. Satur.

Ciceronis.

Infrà de Honore momentaneo.

Eiusdem.

Idem querenti dein Vatinio, quòd grauatus esset, domum ad se infirmantem venire: respondit, Volui in consulatu tuo venire, sed nox me comprehendit. Idem.

Eiusdem.

Idem cum vidisset Caninium Reuilium (qui vno tantum die consul fuit) rostra ascendentem: Vigilantem sanè habemus consulem Caninium, qui in consulatu suo somnum non vidit, Macrob. lib. 2. cap. 3. Satur.

Eiusdem.

Infrà de Homuncionibus.

Eiusdem.

Suprà de ambiguè dictis.

Eiusdem.

Idem cum apud Damasippum cœnaret, & ille mediocri vino posito diceret: Bibite falernum hoc, annorum quadraginta est: Bene, inquit Cicero, ætatem fert. iocosè delusoris verba & imposturas taxans. Macrob. lib. 2. cap. 3. Satur.

Eiusdem.

Infrà de Iocosè dictis.

Eiusdem.

Idem interrogatus, quidnam sentiret de eo qui in adulterio parum

parum cautus deprehendus esset: Tardum fuisse, respondit. Idem.

Eiusdem.

Cicero, cum ei testem in iudicio Verris roganti dixisset Hortensius, Non intelligo hæc ænigmata. Atqui debes, inquit, cum Sphingem domi habeas. Acceperat autem ille à Verre Sphingem æneam magnæ pecuniæ. Quintil.

Mun Planci.

Infrà de Mortuis non lædendis.

Anonymi.

Plancus cum in iudicio quodam molestum sibi testem destruere vellet, int rrogat sutorem quendam qui astabat, quónam artificio se tueretur? Qui vrbanè respondit, Gallam subigo. Est autem galla sutorium instrumentum, quod non infacetè in adulterii exprobrationẽ, quanquam obscurè, conuertit. Nam Plancus in Mæuia Galla nupta malè audiebat. Macrob. lib. 2. cap. 2. Satur.

Orbilij.

Orbilius Grammaticus insignis, cum prodiisset in reum testis, interrogatus à Galba monstruoso, quasi eius professionem ignoraret: Quidnam artis exerceret? Respondit facetissimè, In sole gibbos fricare soleo. Idem lib. 2. cap. 6.

L. Cæcily.

L. Cæcilius, cum C. Cæsar aliis qui secum pila lusitabant, centena sestertia, illi autem vni quinquaginta dari iussisset: Quid ego, inquit, vna tantum manu ludo, & non duabus, vt plus habere possim? Ibidem.

Augusti Cæs.

Augustus Cæsar cum inter Vergilium Maronem, qui vbiq; suspirabundus obseruatus est, & Flaccum Horatium, qui oculorum lippitudine plurimùm laborauit, consedisset, rogatus à quodam amicorum, quidnam ageret? Sedeo, inquit, inter suspiria & lachrymas. Sabellicus.

Eiusdem.

Idem videns multos à Cassio Seuero accusatos absolui, cum architectus fori Augusti expectationem operis diu traheret: Vellem, inquit, Cassius & meum forum accusasset. Macrob. lib. 2. cap. 4. Satur.

Eiusdem.

Vectius cum monumentum patris exarasset, ait Augustus

Hoc est verè monumentum patris colere. Ibidem.

Eiusdem.

Idem Augustus cum audisset, inter pueros quos in Syria Herodes rex Iudæorum intra bimatum iussit interfici, filium quoque eius occisum, ait: Melius est Herodis porcum esse, quàm filium. Alludebat autem ad legem Iudæorum, quibus suilla caro prohibita erat. Macrob. eodem loco.

Eiusdem.

Exceptus à quodam cœna satis parca, & quasi quotidiana, cum cœna finita valedicens discederet, hoc insusurrauit: Non putabam me tibi tam familiarem. Ibidem.

Eiusdem.

Vatinio in prima sua ætate eleganter etiam insultauit. Conuulsus enim ille podagra, volebat tamen videri discussisse vitium, & mille passus ambulare se gloriabatur. Cui Cæsar: Non miror, inquit, dies enim aliquanto sunt longiores. Macrobius eodem loco. Verùm hoc dictum Fabius Ciceroni tribuit.

Eiusdem.

Relata ad Augustum æris alieni magnitudine, quum quidam eques Romanus, dum vixit, excedentem ducentis H-S celauerat; culcitram emi cubilarem in eius auctione sibi iussit. Præceptum autem admirantibus, respondit: Habenda est ad somnum culcitra, in qua ille, cum tantum deberet, dormire potuit. Macrob. lib. 2. cap. 4. Satur.

Iulia Augusti F.

Iulia Augusti Cæsaris filia, cum in gladiatorum spectaculo iuuenibus quibusdam circundaretur, reprehensa ob id à patre Augusto, iocosè respondit: Et hi mecum senes fient. Macrobius lib. 2. cap. 5. Satur.

Eiusdem.

Item cum grauem amicum audisset Iulia, suadentem, se melius facturam, si se composuisset ad exemplar paternæ frugalitatis, ait: Ille obliuiscitur Cæsarem se esse, ego verò memini me Cæsaris esse filiam. Macrob. eodem loco.

Neronis.

Nero Romanorum imperator, cum audiret Claudium imperatorem (qui in deorum numerum ab adulatoribus relatus erat) boleto è medio sublatum esse: dixisse fertur, se hactenus ignorasse, boletum deorum esse cibum. Dion Nicæus, & Xiphilinus in vita Claudii.

Caligula.

C. Caligula profectus in Galliam magno militum exercitu, vbi post multas exactiones alea cum Gallis quibusdam luderet, disceptantibus aliis de pecuniarum vili summa, respondit: Vos de paruo quidem drachmarum numero cõtenditis: at ego collegi sexagies centena millia aureorum. Xiphilinus Dionis abbreuiator in C. Caligula.

Vespasiani.

Vespasianus Romanorum imperator senior, cum paulo ante obitum suum cometam visum audiret, atque animaduertisset, quosdam esse qui mortis præsagium interpretarentur: Non mihi, inquit, sed regi Parthorum mortem portendit. ille enim comatus est, ego caluus sum. Xiphilinus in vita Vespasiani.

Eiusdem.

Idem expugnatus à quodam, quasi amore suo deperiret, cum productæ pro concubitu H S X L. donasset, admonente dispensatore, quemadmodum summã in rationibus suis vellet referri? respondit: Vespasiano adamato. Suetonius in eius vita.

Eiusdem.

Reprehendenti filio Tito, quòd etiam vrinæ vectigal commentus esset, pecuniam ex prima pensione admouit ad nares, sciscitans, Num odore offenderetur? & illo negante: Atqui, inquit, è lotio est. Suetonius.

Antonini Pij.

Antoninus Pius Romanorum imperator, cum Apollonium, quem Chalcide acciuerat, ad Tiberinã domum, in qua habitabat, vocasset, vt ei M. Antonium traderet, atque ille dixisset: Non magister ad discipulum debet venire, sed discipulus ad magistrum: risit eum, dicens: Facilius fuit Apollonio philosopho è Chalcide Romã venire, quam è domo sua in Palatium. Capitolinus, & Cuspinianus in Consulibus.

M. Antonini.

M. Antoninus Romanorum imperator, cum iam sentiret sibi venenum a medicis in Commodi gratiam clàm propinatum, Tribuno militum signum postulanti, quàm facetissimè respondisse fertur: Abi in orientem, ego enim iam ad occasum commeo. Xiphilinus in vita M. Antonini.

Vibij Crispi.

Vibius Chrispus Vitellii luxuriosissimi imperatoris familiaris, cum ob nocturnas comessationes atque compotationes

in tam grauem morbum incidisset, vt ad tempus Vitellianis conuiuiis interesse nequiret, postea quam parumper conualuisset, ad amicos facetè dixisse fertur: se omnino fuisse periturum, si hoc tempore tam grauiter non laborasset. Xiphilinus in vita Vitellii.

Hadriani impera.

Hadrianus Romanorum imperator, Ceionium Commodum iam adoptatum, cum prætura honorasset, eundémque bis consulem designasset, videns hominem minus sanum esse, sæpissimè dictitasse fertur: Bone Deus, in quàm caducum parietem inclinauimus. Spartianus, & Cuspinianus in Consulibus.

Iulij Galli.

Iulius Gallus, Senecæ frater, cum vidisset Agrippinam atque Neronem Claudii Cæsaris mortem (cuius ipsi autores, tamen dolosi, fuerant) simulatè deflere, Claudiíque laudes decantare, dixisse fertur: Alios necatos in carcere, trahi à carnificibus in forum magnis quibusdam vncis, & deinde in fluuium proiici: Claudium verò in cœlum vsque vnco à suis interfectoribus tractum esse. Xiphilinus in Claudio.

Friderici impera.

Friderico Romano. imperatori Amadæus dux Sabaudiæ (quem clerus Basileæ congregatus, Eugenio quarto à summo pontificatu deposito, in illius locum suffecerat, Fœlicémque papam quintum vocauerat) filiam, quam domi habebat viduam, iuuenem & forma præstantem, in matrimonium obtulit, simúlq; dotis nomine auri nummûm ducenta millia, si Eugenio relicto, Petri successorem appellaret. Cæsar autem ad suos conuersus: Vendere, inquit, alii pontificalia solent: hic libenter emat, si reperiat venditorem. Aeneas Syluius lib. 2. commentariorum de rebus gestis Alphonsi.

Martiani episcopi.

Martianus Nouatianus episcopus, cum Sabbatium Iudæum Christianorum sacris initiasset, hominémque nihilominus Iudaicis deliramentis inhærere deprehendisset, quàm facetè dixisse fertur: Se multo melius fecisse si spinis, quàm Sabbatio, manum imposuisset. Nicephorus Callistus, libro 12. Eccles. histor. capite 31.

Anony

Anonyma.

Argento coxi Chalcedonii vxor à Iulia Augusta obiurgata, quòd ipsa cum cæteris suæ nationis mulierculis impudenter cum maribus in publico versaretur, respondit, Nos multo melius naturæ explemus necessitatem, quàm vos Romanæ. Nam apertè cum optimis viris habemus consuetudinem, cum Romanæ à pessimis hominibus occultè constuprentur. Dion Nicæus, & Xiphilinus in Seuero.

Leontij episcopi.

Leontius episcopus Antiochenus, cum videret ecclesiam in doctrina dissentire, tangens caput suum iam canum, fertur dixisse: Hac niue soluta, lutum cogetur immēsum. Per hoc ostendens, quòd ipso defuncto, illa discordia populo generaret seditionem. Tripart. histor. lib. 4. cap. 35.

Sisinij.

Sisinius Cōstantinopolitanus episcopus, interrogatus à quodam, cur episcopus iam factus, bis in die lauaret? facetè respondit: Quia ter non possum. Niceph. Callist. lib. 12. Eccles. histor. cap. 16.

Eiusdem.

Idem à quodam percontatus, cur candidam vestem gestaret, quæ episcopum vt aliena minus deceret? respondit: Tibi ostendendum potius est, vbinam scriptum sit, quòd episcopum pulla veste vti oporteat. Idem Niceph. lib. 12. cap. 36. Eccl. hist.

Macarij Monachi.

Macarium monachum Aegyptium, cum quidam tempore æstiuo accessisset, vt sitibundus haustu aquæ in tanto solis ardore recrearetur: Macarius respondit, Vmbra contentus esto. multi enim viatores & nauigantes hac nunc carent. Niceph. Callist. lib. 11. cap. 43. Eccles. histor. ex Euagrio.

Anonyma.

Anus quædam cùm vidisset Iouianum imperatorem forma quidem conspicuum, sed proceritate atque crassitudine corporis excellentem, atque aliquantulum mente etiam captum, dixisse fertur: O dii immortales, quam corpulenta est stultitia? Niceph. Callist. lib. 10. cap. vlt.

Ephraim Syri.

Ephraim Syrus, quum aliquando dies multos pro consuetudine sua ieiunio transegisset, & minister tempore cibum ei adferret, accidit vt is ollam frāgeret. Ephraim verò pudore iuxta

& timore correptum illum videns: Bono, inquit, esto animo. Quandoquidem enim obsonium ad nos venire renuit, nos age ad id accedamus, & ad ollæ fragmenta consedens, comedit. Niceph. Callist. lib. 9. cap. 16. Eccle. histor.

Nicolai V. Pont. Max.

Nicolaus quintus Romanorum Pontifex Maximus, cum ei renunciatum esset, quosdam esse Romæ, qui bonos versus facerent negauit bonos esse. Cur enim, inquit, ad me non veniunt, qui etiam poetis malis pateo? Molestè tulit homo sapiens in vrbe sua esse, qui literas scirent, & nescirentur. Hermolaus Barbarus in Præfatione castigationum suarum in Plinium.

Alphonsi.

Alphonsus Hispaniæ citerioris, itémque Neapolitanorum rex, venationi admodum deditus, cum percontaretur Antoniũ Panormitam, quinam Neapoli nobiles essent viri venandi studiosi, an item scriptores de natura canũ aliquid prodidissent? Quum tu, inquit, Panormit, ad latus habeas rex, rerum harum omnium prudentissimum virum, ne aliunde quærites, quippe qui annos supra quadraginta cum hoc genere animalium sit ita conuersatus, vt noctes quoque ipsas cum canicula cubitauerit: hic tibi & canum naturas describet, & illorum instituendorum artes tradere potest. Erat autem is eques Neapolitanus, quem honoris gratia non nominauerim. Cúmque his dictis subrisisset: Antonius indicauit, sub caniculæ nomine vxorem illius significari, mulierem omnium clamosissimam pariter, & rabiosissimam. Pontanus.

Eiusdem.

Idem dicebat, sibi videri eos maximè insanire, qui vxorem fugitiuam perquirerent. Significans, magnæ fœlicitatis esse, ab improba muliere liberari. Eras. lib. 8. apoph.

Eiusdem.

Idem cum audisset, Senenses, qui à bello Italico medii extitissent, in neutram partium inclinantes, postea sedato bello diuisorum militum prædã esse, dixisse fertur: Senensibus euenisse, quod his solet qui mediam domum incolunt, vt ab inferioribus fumo, a supernè habitantibus vrina vexentur. Panormita lib. 4. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem.

Idem cum à Iacobo Alamano, homine quidem Christiano, sed Iudæis parentibus nato, diui Ioannis aureum simulachrum

vænale exhiberetur, quingentorum aureorum precio coemendum: Non tu ſanè ineptus es, inquit, & maiorum tuorum longè diſsimilis, diſcipuli & ſeruuli imaginem tanti æſtimans, cum illi Ioannis ipſius magiſtrum & dominum, & regem Iudæorū, triginta non amplius denariis vendiderint? Panormit. lib. 1. de rebus geſtis Alphonſi.

Eiuſdem.

Idem cum improbum efflagitatorem haberet, qui nullum petendi finem faceret: Vereor, inquit, ne vxorem etiam demum meam petiturus ſit. Ibidem.

Eiuſdem.

Iocabundus quiſpiam, vel tentabundus potius, cum dixiſſet ad Alphonſum Aragonum & Neapolitanorum regem (de ſomniis autem erat diſputatio) nocte præterita ſomniaſſe, dono ſe ab rege accepiſſe ſacculum aureis grauidum. Alphonſus facetè reſpondit: An ignoras, nullam eſſe Chriſtiano homini fidē ſomniis habendam? Pontanus.

Eiuſdem.

Idem cum audiret Triſponium iuriſconſultum, qui deformoſiſsimam habebat vxorem, trecentos aureos furto amiſiſſe, ad amicos dixiſſe fertur: Triſponio melius eſſet, ſi fures vxorem, quam pecuniam abſtuliſſent. Panormit. de reb. geſtis Alphonſi lib. 1.

Anonymi.

Coloniæ Agrippinæ pictor quidam inſignis, ſed prodigus ac piger, & amator vini, quàm plures Chriſti imagines cauponibus pignori dedit, eáſque hoc pacto perdere quam vendere maluit. Interrogatus autem, cur non potius venderet? Ergo, inquit, me Iudæum, quàm Chriſtianum eſſe mauultis. Aen. Syl. lib. 1. comment. de reb. geſt. Alphonſi.

Anonymi.

Alexander, qui ex ducibus Marouiæ erat, egregius bibulus, cum mortem obiiſſet Viennæ, diémque illi (vt vocant) triceſimum in templo diui Stephani, cui præfuerat, canonici multiq; viri nobiles celebrarent, ſacerdos quidam, qui ſitibundus cellam vinariam Præpoſituræ intrauerat, vidiſſe ſe inter dolia deambulantem aſſeruit: & ad eccleſiā reuerſus, cum orantes adhuc cōpresbyteros inueniſſet, Quid hic Alexādro inferias (inquit) agitis? Ille in ſuo templo lætus agit, bibitq;, vos autem hic ſiti areſcitis. Aeneas Syl. lib. 1. comment. de reb. geſt. Alphonſi.

Anonymi.

Quidam cum in tabernam venisset, ibidémque hospitam cum ancillis plus satis rixantem, in prandio ferre nequiret, hospes conuersus ad hominem: Ecqua, inquit, hæc est tua impatientia? duos ego & triginta nunc annos huius clamores & insaniam dies noctésque pertuli, tu verò ne horam quidem eam ferre potes? Quo dicto & hominis impatientiam leniit, & vxorem ab ira in risum commouit. Adrianus Barlandus.

Barbaræ Sigism. imp vx.

Barbara Friderici Ciliæ comitis filia, & Sigismundi imperatoris vxor, defuncto iam marito, cum à quodam adhortaretur, vt vidua manens turturis imitaretur exemplum, quæ mortuo marito perpetuam castitatem seruaret: respondit, Si me ratione carentes imitari volucres iubes, cur non colūbas potius passerésque proponis? Sunt autem columbi passerésque ad libidinem plus satis proni. Aeneas Syluius lib. 3. commentariorum, de reb. gest. Alphonsi.

Fran. Puderici.

Quum Francisco Puderico inuitato ad prandium, apponeretur altilis haud bene assa, conuersus ad eum qui pullum apposuerat: Importunè, inquit, accubuimus. neque enim ad prandium vocati, sed ad cœnam fuimus: cum videamus imparata esse, & non bene cocta omnia. Pontan.

Ottachari.

Ottacharus Bohemiæ rex, cum de pudicitia coniugis, sinistri ad se rumores delati essent: Lex, inquit, naturæ est,

Cornua qui faciunt, ne cornua ferre recusent.

Aeneas Syl. lib. 3. commen. de reb. gest. Alphonsi.

Pyrrhiniculi.

Pyrrhiniculus Vasco diuerterat ad meritoriam, atque apposita mensa, anaticulum versabat in lancibus perbellè vnctum atque halliatum. Ingreditur repentè ad illum viator Hispanus, iniectísque in anaticulum oculis: Potes, inquit, ô amice aduenientem comiter amicū accipere? Ibi tum Pyrrhiniculus, quo nomine ipse esset, exquirit. Audenter ille ac iactabundus, Alopantius (inquit) Ausimarchides Hiberoneus Alorchides. Papæ (inquit Pyrrhiniculus) quatuor ne auiculæ hæ heroibus & quidem Hispanis? absit iniuria: ea Pyrrhiniculo satis est vni: minutos enim decent minuta. Adrianus Barlandus.

Eiusdem

Eiusdem.

Idem hic aliquando peregrè proficiſcens, in cubile incidit ab cimicibus ſimul, plurimóque pulice inſeſſum. Itaque vbi paulum quieuiſſet, excitatus ab illorum morſiunculis, euocato caupone, petiit falcem ſibi ab eo adferri. Cum ille, quam ad rē opus eſſet? percontaretur: Qua (inquit) excidam ſenticetum, quod mihi hac nocte excidendum locaſti. Sentes & ſpinas ad cimices tranſtulit, ac pulices: cubile autem ad ſenticetum. Adr. Barlandus.

Anonymi.

Idem cum in hoſpitio nimis frugaliter tractatus eſſet ab hoſpite. finita cœna, iuſsit ad ſe vocari medicum ad mercedem capiendam. Caupo autem cum reſpondiſſet, cur in viculo tam agreſti medicum requireret? Ibi ille, Num teipſum ignoras? ait. Quo ſit igitur merces, opere ſuæ par, medici precium accipe, non cauponis, quando vt ægrotum me pauiſti. Idem.

Fran Elij.

Franciſcus Elius non in ſtudiis modò ſumma cum celebritate verſatus, verumetiam ciuilibus in actionibus & negociis, cum vidiſſet Gallos milites calceamentis vti pedum taurinorum in veſtigiorum ſpeciem: Vbi, inquit, horum ſunt taurorū cornua? Pontanus.

Eiusdem.

Idem cum videret ſacerdotem excomptum admodum, atq; expanſiore capillo, ſoleíſque incedentem editioribus, tunicis quoque laxioribus, atque in plurimos ſinus complicatis, pallióque inundante, conuerſus ipſe ad eos qui ſecum conſtiterāt: An, inquit, ignoratis, quàm exculti eſſent penſiles Semiramidis reginæ hortuli? Pontanus.

Petri Summontij.

Petrus Summontius, vir præter ſummam literarum cognitionem, ſummè etiam iucundus & comis, vocatus ad cœnam à ſacerdote, cum vinarius promptor nuſquam cōpareret: Quid moramur, inquit, quin cantemus illi mortualia? Pontanus.

De fama bona.

Socratis.

SOcrates Athenienſis rogatus, quo pacto quis poſſet honeſtam aſſequi famam? Si talis, inquit, eſſe ſtudeas, qualis haberi velis. Veluti ſi quis bonus tibicen haberi cupiat, ea præſtet oportet,

oportet, quæ à probatis tibicinibus fieri viderit. Quemadmodum qui medendi est imperitus, nõ ideo medicus est, quòd pro medicò ascitus est, & vulgo medicus appellatur, ita non statim princeps est, aut magistratus, qui populi suffragiis declaratus sit, nisi sciat artem gubernandæ ciuitatis. Eras. libr. 3. apoph.

Epicteti.

Epictetus interrogatus, quo pacto quis honestam famam assequi posset? respondit, Si bene vis audire, discito bene loqui & cum bene loqui didiceris, rectè facere conator, & hoc modo bonam famam acquires. Stob. ser. 3. de Temper.

Timonis Nicai.

Timon Nicæus gaudebat hortorum secessibus ac solitudine. vnde Hieronymus Peripateticus de illo dixisse fertur, Quéadmodum apud Scythas, & qui fugiunt, & qui insequuntur, torquent sagittas: itidem inter philosophos, alios persequendo discipulos capere, alios fugiendo. Sequitur fama fugientem, & ob idipsum auidius expetitur qui scholam vitat. Laert. libr. 9. cap. 12.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex interrogatus, qua ratione potissimum quis assequi posset, vt apud homines honestam haberet famam? Si loquatur, inquit, quæ sunt optima, & faciat quæ sunt honestissima. Quid dici poterat breuius? ac rursus quid absolutius? Itidem Socrates, idem percontanti: Si talis, inquit, esse studeas, qualis haberi vis. Siquidem fucis parta gloria, vt non est vera gloria, ita nec diuturna est. Plutarch. in Lac. apophthegmatib.

Olympiæ.

Olympias Alexandri mater quum accepisset adolescentem quendam aulicum duxisse vxorem, elegante quidem forma sed famæ parum secundæ: Ille, inquit, non sapit, quia vxorem oculis, non etiam auribus duxerit. Forma enim cernitur oculis, fama autem auribus percipitur. Eras. lib. 6. apoph.

De fama & rumore falso.

Thaletis.

THales Milesius interrogatus ab amico quodam quantum veritas abesset à mendacio? Quantum, respondit, oculi distant ab auribus. Voluit significare, ea nõ semper certa esse, quę com

communi fama sparguntur in hominum caterua. Fama quippe(vt Maro ait) mobilitate viget, viresq; acquirit eundo. quo fit, vt falsa multoties veritati adiungantur. Veriora igitur sunt ea quæ præsentibus oculis intuemur, quàm quæ ab aliis falsè relata audimus. Eras. lib. 8. apoph.

Stratoclis.

Stracoles Atheniensis quum de parta victoria nuncium accepisset, protinus ad populum retulit. vtque supplicatio diis immortalibus decerneretur persuasit. Aliquanto pòst, quum certior nuncius adferretur acceptæ cladis, populo indignante quòd delusus esset: Ecquis, inquit: vestrûm quicquam damni accepit, quòd totum hoc triduum mea opera hilares lætique fuistis? Eras. lib. 6. apoph. Fulgosius lib. 4. cap. 18.

Phocionis.

Rumor cum incerto autore obortus esset de morte Alexandri Magni, moxque Rhetores prosilirent, hortantes Athenienses vt statim bellum susciperent: Phocion Philosophus expectare iussit, donec certius aliquid cognosceretur. Nam si, inquit, hodie mortuus est, cras & perendie etiam mortuus erit. Grauiter admonens, ne incertis rumoribus fiderent, & se temerè in summum periculum præcipitarent. Plutarchus in Græcorum apophthematibus.

De fame & siti.

Socratis.

SOcrates qui Delphici Apollinis oraculo inter Græciæ sapientes omniũ clarissimus iudicatus est dicere solebat: Cibi condimentum esse famem, potionis sitim. Cicero libr. 5. Tus. quæst.

Diogenis.

Diogenes Cynicus in foro manibus operans: Vtinam, inquit, liceret sic perfricato ventre non esurire. Brus. lib. 2. ca. 41.

Anonymi.

Apud Laconas ius quod nigrum vocabant cum maximè celebraretur, fertur Dionysius tyrannus, iuris ipsius gratia Laconicum emisse seruum. Et iussisse id sibi præparari, nulla impensæ habita ratione. sed quum gustasset, indignabundus expuisse dicitur, Tum verò coquus, ô rex, inquit, hoc ius tibi sumẽdum est, cum te Laconicè exercueris, in Eurotaque lauaris. Bruson. lib. 2. cap. 41. ex Ciceronis lib. 5. Tus. quæst.

Darij.

Darius, in fuga cum aquam turbidam, & cadaueribus inquinatam bibisset, negauit vnquam se bibisse iucundius. Nunquam autem, vel perrarò sitiens biberat. Cic. lib. 5. Tusc. quæst.

Artaxerxis.

Artaxerxes quum in fuga quadam direpto illius commeatu, aridis ficis & hordaceo pane vesceretur: Dii boni, inquit, cuiusmodi voluptatis hactenus inexpertus fui? Plut. in Reg. & imp. apoph. Brus. lib. 2. cap. 41.

Eiusdem.

Artaxerxi iam siti deficienti, Peribarzanes eunuchus, quum aliud non liceret, à rustico quopiam sordidum vtrem detulit, putris aquæ cotilas octo continentem. eam aquam cum rex ebibisset, se nunquam vinum potasse iucundius, nec vllam aquã quamuis purissimam sibi visam suauiorem, confessus est. Eras. lib. 5. apoph.

Lysimachi.

Lysimachus superatus à Dromocheta in Thracia, quum seipsum totumque exercitum propter sitim tradidisset, Posteaquam captiuus bibisset: O dii, inquit, quàm paruæ voluptatis causa meipsum ex rege seruum effeci. Brusonius lib. 7. cap. 6.

Ptolemaei regis.

Ptolemæus Lagi filius, quum peragranti Aegyptum, comitibus non consequuntis, cibarius in casa panis datus esset, negauit vllum cibum vnquam sibi visum suauiorẽ. Aderat enim optimum condimentum fames. Eras. libr. 6. apoph. Brus. 2. 41. Cic. lib. 5. Tus. quæst,

Stratonici.

Stratonicus cytharœdus ad quietem iturus, assiduè iubebat puerum sibi infundere vinum: Non quòd sitiam, inquit, sed ne sitiam. ex Athenæo.

C. Marij.

C. Marius, quum castra metatus esset aduersus Teutonas, in loco qui minimum habebat aquæ, militibus dicentibus se sitire, ostendit illis flumen proximè hostium vallum labens, Illinc, inquit, nobis potus sanguine venalis est. At illi iusserunt, vt se quo vellet duceret, donec liquidum haberent sanguinem, nec totus adhuc præ siti diriguisset. Plut. in Rom. apoph.

Catonis.

Cato in oratione quam habuit ad populũ tumultuantem in

frum

frumenco diuidendo, ait, Perdifficile esse, ad carentem auribus ventrem verba facere. Venter quippe cibi auidus, præcepta non audit. Brus. lib. 2. cap. 41.

Iulij Cæs.

Iulius Cæs. dicere solitus est, sibi idem esse consilium aduersus hostem, quod plerisque medicis contra morbos corporum, fame potius quàm ferro superandi. Nam medici non nisi tentatis omnibus, ad sectionem descendunt. Hic mos & hodie manet apud Italos: aduersus omne morbi genus indicunt inediam. Huic simile est, quod dicere solebat Domitius Corbulo hostem dolabra, id est, sensim esse vincendum. Securis statim incidit, dolabra paulatim idem efficit. Eras. lib. 4. apoph.

Neronis.

Nero Romanorum imperator aquam è lacuna villæ cuidam subiecta potaturus, manu hausit: Et hic est, inquiens, Neronis decocta. Nam repererat, vt aqua decocta gratiam haberet crudæ, immissa in poculum niue. Sueton.

Alphonsi.

Alphonsus Argonum rex, videns rusticum quendam humi prostratum vnas comedentem auidè, ad suos conuersus: Vtinam mihi, inquit, istoc ocio comedere Dii dedissent, Panormi. lib. 2. de reb. gestis. Alphonsi.

De familiaritate.

Lacidis.

LAcides Cyrenæus, accersitus ab Attalo rege, respõdit, imagines eminus esse spectandas. innuens, arctam asiduamq; familiaritatem sæpè minuere virtutis admirationem. Laert. libri 4. cap. 8.

Catonis.

Munatio quærenti, quòd in Cypro Catonem adire cupiens parum ciuiliter repulsus esset, quum nihil esset negocii, sed intus cum Canidio fabularetur, sic se purgauit Cato, vt diceret: Se vereri, ne iuxta Theophrasti sententiam, nimia amicitia causam aliquando daret odio. Eras. lib. 5. apoph.

De fastu.

Antisthenis.

ANtisthenes Atheniensis inuisens Platonem aduersa valetudine laborantem, ac visa pelui in quam vomuerat: Bilem, inquit, Platonis video, fastum non video. Solebat enim,

quema

quemadmodum Diogenes, Platonis arrogantiam notare. Itaque quum in pompa quadam equestri, quidam equus crebro hinnitu ferociaque spiritus excelsos testaretur, eoq; vehementer à Platone lauderetur, versus ad Platonem: Videris, inquit, & tu bonus equus futurus. Laert.lib.6.cap.1.

Demetrij Phal.

Demetrius Phalereus hominum fastuosorum sublimitatem dicebat amputandam, & relinquendam sobrietatem. Talia enim ingenia non sunt desperanda, sed quod redundat, recidendum est. Laert.lib.5.cap.5.

Vide tit. de arogantia & superbia.

De fato.

Thaletis.

Thales Milesius interrogatus, quid in tota rerum natura esset robustimum? respondit, Fatum: cuncta enim superat. Laert.lib.1.cap.1

T. Vespasiani.

Titus Vespasianus, quum à duobus clarissimi ordinis esset in ipsum coniuratum, ac facinus eò processisset, vt iam inficiari non possent, deduxit illos in spectaculum. atq; inter illos medius consedit, ac petitis de industria mirmillonum gladiis, velut exploraturus aciem, vnum vni, & alterum alteri commisit, tanquam prouocans ad id quod moliebantur. illis autem perculsis, & animi præsentiam admirantibus, Videtisne, inquit, principatum fato dari, frustraque tentari facinus potiundi spe, vel admittendi metu? Eras.lib.8.apoph.

Ascletarionis.

Ascletario mathematicus à Domitiano imperatore interrogatus, quis exitus vitæ ipsum expe&aret? affirmauit, fore vt breui laceraretur à canibus. Domitianus igitur euestigiò interfici illum imperat, atque accuratissimè sepeliri, ad artis derisionem. Sed repentina tempestate deiecto funere, semiustum cadauer canes discerpserunt. Brusonius lib.2.cap.38.

Cosmæ Flor. ducis.

Cosmas Florentinus, Alphonso Aragonum regi malè pacatus vir, alioqui magnus & illustris, cum Alphonso dono mitteret Titi Liuii libros vtique præclaros, reclamatum est à medicis, qui aderant, ne per immortales deos librum attrectaret, ab hoste missum, veneni suspectum. Rex prima facie visus est

med

medicis assentiri, illis animo illudens. Nam cum Liuius in medio constitutus esset, illum manibus accepit, legit & euoluit. Subinde medicos, qui continuè auersarentur, rogitans, vt desinerent ineptire. Regum quidem animas non priuatorum libidini subiectas esse, sed sub Dei cura & tutela, sacras lætásq; agere, inquiens. Panor. lib. 1. de rebus gestis Alphonsi.

De fauore.

Orontis.

ORontes Artaxerxis regis gener, quum ab irato rege reiectus, & condemnatus esset: Quemadmodum, inquit, supputatorum digiti nunc infinitum numerum, nunc vnum tantum possunt ponere: sic regum amici nunc quiduis pollent, nunc quàm minimũ. Olim digitis subducebatur ratio, quemadmodum nunc calculis. Plut. in apoph. Regum.

Solonis.

Suprà titulo de Amicitia regum & principum.

Iulij Cæs.

Iulius Cæsar posteaquam Publius Minus in scena superasset omnes, & in his Laberium, ita pronunciauit: Fauente tibi Cæsare victus es Laberi à Syro. Publius enim conditione seruus, natione Syrus erat. Longe à tergo relinquitur, qui fauente iudice superatur. Eras. lib. apoph.

De fauore arte, & largitionibus captato.

Dionysij iunioris.

DIonysius iunior dictitabat, se multos quidem alere liberalium artium doctores, non quòd illos admiraretur, sed quia per illos ipse aliis admirationi esse vellet. Sciebat, populum de illis, tanquam de viris ornatissimis, magnificè sentire, & hac persuasione callidè abutebatur ad conciliandum sibi multitudinis fauorem. Simili arte hodie fortassis principes quidem alunt in palatiis suis viros eruditionis & sanctitatis opinione venerabiles, vt populus arbitretur horum consiliis geri pleraque. Eras. libro 5. apoph. ex regum & impera. apoph.

Darij.

Suprà de Clementia. & infrà de Regno virtute stabiliendo.

Philippi Maced.

Alexander Magnus cum fauorem suorum ciuium sibi conciliare cuperet, largitionibus eos corrupit. Verùm cum hęc fa-

ma ad Philippum parentem delata esset, filium illico accersit, & grauiter his verbis obiurgauit: Quæ te malùm ô fili ratio in istam spem induxit, vt eos putes tibi fauere, quos pecunia tibi deuinxisti? Plut. in Regum & impera. apoph.

Glauciæ & Libonis.

Celebratur Glauciæ dictum in Metellum: Villam habes in Tiburte, cortem in palatio. At cors villæ solet esse contigua. Notauit autem illum, quòd multos sibi cibo largitionibúsque deuinciret. quod idem aliis verbis Libo obiecit Galbæ: In corte aluntur animalia domestica. Eras. lib. 6. apoph.

Anonymi.

Quidam dixit, eum qui primus populo Romano dedit epulum & congiarium, exitii causam illi fuisse. Vnde Cæsar Augustus cogitauit aliquando de tollendis huiusmodi largitionibus. Insincerus fauor est, qui donis emitur: quæ si minuas, ingens murmur: si tollas, seditio grauis oritur. Erasmus libro sexto apoph.

Consule titulos de Benignitate, Beneuolentia, Humanitate, &c.

De feriis & diebus festis.

Diogenis.

DIogenes Lacedæmone peregrinum quendam conspiciens sese studiosè ad festum diem componentem: Quid facis, inquit? An non quilibet dies viro bono festus est? Sensit, hunc mundum esse phanum Deo dignum, in quo constitutus homo semper honestè, velut in conspectu numinis omnia cernentis, versari deberet. Detorsit huc prouerbium quo dicitur, Pigris semper esse festum. Laert. lib. 6.

Antisthenis.

Antisthenes interrogatus, quid esset dies festus? Gulæ irritamentum, & luxuriæ occasionem, dixit. Stobæus, & Maximus ser. 27. Antonius in Melissa, parte 1 ser. 39.

De fide seruanda.

Anaxarchi.

ANaxarchus Abderites cum à Nicocreonte grauiter torqueretur, vt conscios proderet, post multa in tyrannum conuicia, linguam sibi ipsi dentibus abscidit, & commanducatam in tyranni faciem expuit, his prius verbis emissis: Non erit hæc

hæc corporis pars tuæ ditionis. Voluit vir constantissimus, potius sibi ipsi amputare linguam, & perire penitus, quàm non seruare silentii fidem. Laert. lib. 9. cap. 10.

Zenonis.

Zeno Eleates cum accusatus esset, quòd in perniciem Nearchi tyranni cōiurasset, ductus ad tormenta vt coniuratos proderet, indicauit eos qui tyranno omnium amicissimi erant, neglectis consciis. qui postea quam pœnas dedissent, interrogatus à tyranno, num quis præterea occidendus superesset? Tu solus, inquit, Reipub. pernicies superes. quibus dictis dentibus linguam abscidit, & in tyranni faciem expuit. Maluit enim mori, quàm indicare eos qui occiso tyranno saluam cuperent esse rempublicam. Laert. lib. 9. cap. 5.

Eurycratidæ.

Eurycratides Anaxandridæ filius, percōtanti cur Ephori per singulos dies de conuentis & contractibus ius dicerent? Vt inter hostes etiam, inquit, mutuam fidem inueniamus. Maiore Reipublicæ discrimine pacta violantur in bellis: sed illic quoque violantur ab his, qui domi consueuerint fallere. Plutarc. in Laconicis apoph.

Alexandri.

Quidam cum rupem teneret inexpugnabilem, vt putabatur, semet Alexandro dedidit. at Alexander non solùm eius ditionis principem esse iussit, verùm etiam addidit, dicens: Hic homo mihi videtur sapere, qui se maluit bono viro, quàm loco munito concredere: Et sic fidem hosti sanctissimè seruare voluit. Plut. in regum & impera. apoph.

Hannonis & Ro. Coss.

Amissa nauium classe prope Siciliam insulam omnium fertilissimam, Carthaginenses de pace cum Romanis ineunda consultabant. Hamilcar cum negaret se iturum esse ad consules Romanos, timens ne idem accideret ipsi à populo Romano, quod Pœni fecerant Cornelio Asinę consuli Roma. (qui contra ius gentium catenis vinctus est) Hanno fidem Romanorum considerans, profectus est in vrbem vt pacem impetraret. qui dum liberius legationis suæ rationes exposuisset, à tribuno audiuit: illi posse accidere, quod accidisset Cornelio consuli. Verùm cum vterque consul tribunum compescuisset, responderunt: Isto metu Hanno te fides nostræ ciuitatis liberat. Recitatur apud Eras, lib. 6. apoph.

Fabricij.

Fabricius consul pugnaturus contra Pyrrum regem, à medico regis epistolam accepit, qua promittebat se regem veneno necaturum esse, si iuberet. Verùm eam epistolam misit Fabricius ad hôstem crudelissimum, & admonuit vt sibi caueret ab insidiis potius amicorum quàm hostium. Quis non admiretur Fabricii erga hostem immanissimum fidem, quem amicè monuit vt tutè periculum euitaret? Secus faciunt hodie duces, qui clàm insidias hostibus struunt, contra iustitiam, fidem & omnem æquitatem, vt victores etiam ex coempta victoria domum gloriabundi redeant. Valerius Max.

Ciceronis.

Cicero, dicente illi Metello, plures testimonio peremisti, quàm patrocinio seruasti: Nempe, inquit Cicero, plus est mihi fidei, quam eloquentiæ. Bruso. lib. 2. cap. 35.

Pontij centurionis.

Pontius Cæsaris centurio captus à Pompeii socero Scipione, quum isto modo ei salus daretur, si se futurum Cn. Pompeii militem affirmasset, ita respondit: Tibi quidem Scipio gratias ago, sed mihi iniusta conditione vitæ non est opus. Maluit autem Pontius mori, quàm fidem, Cesari datam, frangere. Bruso. lib. 2. cap. 35.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex sæpenumero dicere solitus est: Tantum valere ad fidem debere principum verbum simplex, quantum priuatorum hominum iusiurandum. Turpissimum enim est fidem fallere, in regibus verò longè turpius. Panor. lib. 1. de Alphonsi rebus gestis.

De fiducia sui.

Themistocles.

QVum Eurybiades baculum sustulisset in Themistoclem obstrepentem: Percute, inquit, sed tamen audi. Præsens animus, & suo fidens consilio. Plut. in Græco. apoph.

Epaminondæ.

Posteaquam Alexandrum Pheræorum tyrannum Thebanis infensum, Athenienses sibi fecissent amicum ac socium, isque polliceretur illis, se perfecturum vt minam carnium emerent semiobolo: videlicet significans, se tantum pecudum

ac iumentorum adducturum è præda : Epaminondas subiecit, At nos inquit, Atheniensibus ad coquendas istas carnes ligna gratis suppeditabimus. Nam syluas ipsorum succidemus, si se plus satis admisceant nostris negociis. Plutarchus in Græcorum apoph.

Xerxis.

Quum importarentur ad Xerxem Atticæ caricæ venales, negauit se illas esurum, donec regione potitus esset quæ illas ferret. Tam ingens erat excelsi pectoris fiducia sui. Plutarch. in Regum apoph.

Eiusdem.

Xerxes Græcorum exploratores in exercitu comprehensos nullo affecit malo : quin potius iussos omnem lustrare exercitum illæsos dimisit. Sit & hoc singularis fiduciæ exemplum, quur apophthegma dici debeat non video. Plutarchus in regum apoph.

Fabricii.

Pyrrhi medicus cum ad Fabricium cum Pyrrho belligerantem scripsisset epistolam, qua promittebat se regem Pyrrhum veneno necaturum, Fabricius Pyrrhum capitalem hostem admonuit, vt sibi caueret. Verùm cum rex compertis insidiis medicum egisset in crucem, Fabricio captiuos gratis remisit. sed Fabricius gratis accipere noluit, ne Romani viderentur dolis hostem occidere, vt qui viribus superare non possent. Quis autem non miraretur Fabricii magnitudinem animi, qui fretus fiducia sui & militum, admonuit hostem vt sibi prouideat, & captiuos gratis datos renuit? Plut. in apoph.

Eiusdem.

Pyrrho hortanti vt Fabricius apud se ageret, imperii socius futurus: Ne tibi quidem isthuc expedierit, inquit. Nam si Epirotæ nostrûm vtrunque pernorint, mihi regi quam tibi parere mallent. Plut. in Ro. apoph.

Scipionis maioris.

Scipio maior quum obsideret oppidum humili loco situm, prominente illinc Veneris templo, iussit illuc profiteri vadimonia, tanquam tertio pòst die ius ibi redditurus. Et quod se facturum prædixit, fecit vrbe capta. tanta erat fiducia victoriæ. Plut. in apoph. Romanorum.

Catonis.

Cato maximè existimabat oportere vnunquenque seipsum

reuereri, quòd nullus vnquam à seipso discedat. Ita fieret, vt quicquid aliis testibus non auderemus facere, idem solos facere puderet. Plut. in Rom. apoph.

Sylla.

Sylla quum ad sociale bellum magnis cum copiis missus esset circa Limernam, è vasto terræ hiatu magnus ignis emicuit, cuius flamma ad cœlum perueniens constitit. Id vates interpretati sunt, quòd vir bonus, aspectu eximius & admirandus principatum adeptus, præsentibus turbis ciuitatē liberaturus esset. Hoc audito Sylla: Ille, inquit, ego sum. Nam illi erat peculiare, comam habere auream, ignísque concolorem: nec se ait suæ virtutis pudere, qui res tam multas, támque pręclaras gessisset. Plut. in Sylla.

Eiusdem.

Quum Athenienses ad Syllam duo trésve misissent de pace tractaturos, atque illi nihil adferrent quod ad incolumitatem ciuitatis faceret, sed Theseum, Eumolpum, & res aduersus Medos gestas verbis inanibus iactarent: Abite, inquit, ô beati, istásque orationes vobiscum referte. non enim discendi cupidus huc missus sum à populo Romano, sed vt rebelles subuertam. Plut. in Sylla.

Crassi, & Parth. legatorum.

Quum Parthi denunciassent Crasso per legatos, vt suæ ætati consulens, à bello abstineret, iam sexagenarius, insolenter respondit: In Seleucia istis mandatis responsum dabimus. Hîc Agisis legatorum vnus, sublata manu mediam palmam ostendens: Prius, inquit, in hac manu nascentur setæ, quàm tibi Seleuciam conspiciendi sit futura potestas. Plut. in vita Sertorii.

Iulij Cæs.

Iulius Cæsar quum Romæ maximi pontificis dignitatem ambiret, competitore Q. Catulo, primæ apud Romanos dignitatis ac potentiæ viro, matri ipsum ad fores deducenti: Hodie, inquit, ô mater, aut pontificem maximum habebis filium, aut exulem. Excelsa indoles, omnísque repulsæ impatiens. Plutarch. in Rom. apoph.

Pompeij.

Pompeius Mag. quibusdam se videre negantibus, quomodo posset Cæsaris impetum sustinere, hilari vultu vetuit illos hac de re esse solicitos. Nam simulac, inquit, solum Italiæ pede pulsauero,

ſauero, exilient affatim equeſtres pedeſtréſque copiæ. Præſens quidem animus, ſi fortuna reſpondiſſet. Plut.

Anonymi.

Maximinus quum nimium fideret corporis viribus, quidam in theatro ipſo præſente Græcos verſus recitauit, quorum hæc eſt ſententia:

Elephas grandis eſt, & occiditur.
Leo fortis eſt, & occiditur.
Tigris fortis eſt, & occiditur:
Caue multos, ſi ſingulos non times.

Qui ab vno non poteſt occidi, à multis occiditur. Capitolinus.

De fiducia artis.

Antigenidæ.

ANtigenides Thebanus Iſmeniæ diſcipulo, cum ſcitè canens populo minus probaretur: Mihi, inquit, cane & Muſis. admonens, prorſus eſſe contemnendum imperitæ multitudinis iudicium, quum artis abundè magnum præmium ſit ipſa conſcientia. Eraſ. lib. 6. apoph.

Anacharſidis.

Anacharſis Scytha, cum ex patria Athenas ideo profectus eſſet, vt apud Solonem philoſophiæ ſtudiis animum excoleret: reuerſus in patriam, leges Scytharum iuxta conſuetudines Græcorum formare voluit, ob quam cauſam à fratre in venatione occiſus eſt. Verùm cum iam moreretur, in hæc verba prorupit: Ego ob eruditionem meam incolumis è Gręcia dimiſſus ſum, & nunc per inuidiam, in propria mea patria trucidor miſer. Laert. lib. 1. cap. 9.

Euripidis.

Euripides quum populus Athenienſis tumultuaretur, offenſus ſententia quadam in illius tragœdia, quæ tum agebatur & autorem efflagitaret vt eam mutaret, progreſſus in ſcenam dixit, Se vt populum doceret, non vt ab eo diſceret, fabulas ſolere componere. Eruditio ſibi conſcia, contempſit multitudinis iudicium. Eraſ. lib. 6. apoph.

Eiuſdem.

Idem apud Alceſtidem tragœdiarum ſcriptorem aliquando queſtus eſt, quòd ſummo tridui labore adnixus, non potuiſſet niſi tres verſus abſoluere. Contra Alceſtidi glorianti, quòd ipſe perfacilè centum abſoluiſſet vno die: At tui, inquit, ad tri-

duum modò, mei in omne æuum duraturi sunt: Eras. Rotero. lib. 6. apoph.

Collige quædam huc spectantia, de Eruditionis fructu.

De fiducia potestatis.

Dionysij vtriusque.

DIonysius senior Syracusanus tyrannus, cum obiurgaret filium, quòd ciuis cuiusdam Syracusani vxorem stuprasset, cum hoc tam indignum facinus à parente suo nunquam vel vidisset, vel audiuisset etiam ab aliis: respondit filius, Verum est pater, hoc abs te nunquam audiui: sed id accidit, quòd nunquã patrem regem habuisti. Ad quem pater: Nec tu quidem mi fili, nisi hæc facere desinas, vnquam habebis filium regẽ. Quod mox contigit. Nam cum Dionysio seniori filius successisset, haud multo pòst ob indigna facinora Syracusis pulsus est. Fulgosus lib. 7. cap. 2.

Antonini imp.

Antoninus Romanorum imperator, cum pecuniam illam largam, quam partim à plebe, partim etiam à senatoribus minis atque vi extorserat, profudisset, obiurgatus à matre, quæ aliquam pecuniæ partem in alium vsum conferre conabatur: Desine, inquit, sollicita esse de pecunia. & ostendens gladium nudatum: Quandiu hunc habebimus, nihil deerit nobis. Fretus enim sua potentia, nihil in toto imperio esse sibi ipsi persuadebat, quòd armata manu rapere non posset. Dion Nicæus, & Xiphilinus in Antonino.

Eiusdem.

Idem quum propter nefaria quædam facinora se à senatu contemni animaduerteret: Certò, inquit, scio vos rebus à me gestis minimè contentos fore: propterea in armis sum, habeóque apud me milites, vt possim rumores, qui spargũtur de me, contemnere. Dion, & Xiphilinus.

De senectutis fiducia, vide titulum de Senectute.

De fiducia meritorum.

Socratis.

QVum iudices inter se discreparent, qua pœna dignus esset Socrates: Ego, inquit, ob ea quæ feci dignum me censeo, qui ex publico alar in Prytaneo. Nam hoc honoris haberi

solet

ſolet, qui præclarè de Republica fuiſſent meriti. Cicero.lib.1. de Oratore.

Epaminondæ.

Epaminondas quum Lacedæmone reuerſus, cum ſuis commilitonibus capitis poſtularetur, eo quòd præter legem Bœticæ præfecturæ menſes quatuor addidiſſet, iuſsit vt duces in ipſum reiicerent crimẽ, tanquam vi compulſi. Ipſe autem pro ſe dixit, non habere ſe ſermones factis meliores. Sentiens, ipſas res geſtas reo patrocinari debere. Quod ſi, inquit, omnino aliquid dicendum eſt apud iudices, peto vt cum me occiderint, columnæ damnationis titulum aſcribant, quo Græci videant, quòd Epaminondas Thebanos nolentes coegerit Laconicam, quæ per quingentos annos capi non poterat, ac Meſſenam incoluerat annis 230. igni ferróque populari: tum Arcades inter ſe conciliare, réſque illorum componere: denique Græcos libertati reſtituere. Hæc enim omnia ſub ipſo geſta erant. His auditis, diſceſſerunt iudices, & calculos de illo ferre non potuerunt. Plut. in Græcor. apoph.

Scipionis.

Scipioni Senatus decreuerat, vt pecunias ſumeret ex ærario. at quum quæſtores ærarii negarent ſe eo die aperturos, Ipſe (inquit Scipio) aperiam, quando mea cauſa clauditur, qui tanta pecuniarum vi repleuerim ærarium. Vacua non clauduntur. eò Scipio per iocum dicebat, ſibi hoc laboris ſuſcipiendum, vt aperiret; qui fuiſſet in cauſa vt tam diligenter clauderetur, vt quæſtores diei ſpacium quærerent ad recludendum. Exemplum ingentis fiduciæ, meritis quæſitæ. Plutarch. in Romano. apophtheg.

Eiuſdem.

Scipio Maior quum à Petilio & Quinto tribuno pleb. multis nominibus accuſaretur apud populum Romanum, nihil ad crimina reſpondit. tantum hoc dixit: Hac die Quirites Hannibalem & Carthaginem deuici. proinde aſcendo in Capitolium Ioui opt. maxi. ſacrificaturus. Si quis de me ſuffragium ferre velit, ferat. Hæc loquutus, aſcendebat ad Capitolium, relictis accuſatoribus, nondum perorata cauſa. Tantum valet egregiorum in rempublicam meritorum fiducia, vt repentè iudicii rigor verſus ſit in orationem, & reus pro ſupplice egerit triumphantem. Plutar. in apoph. Roma. & Plin. iunior de Viris illuſtribus.

Fabij Max.

Miles quidam Lucanus delatus erat Fabio, quòd noctu frequenter è castris clam excederet, amore cuiusdam fœminæ. Fabius quum audisset illum alioqui in rebus belli præclarum esse virum, iussit clàm apprehensam mulierem, quam amabat miles, ad se perduci. quæ simul vt adducta est, iussit accersi virum, ad quem ita loquutus est: Haud clam nobis fuit, te præter legem militarem abnoctare à castris. at ne id quidem prius nos latuerat, te probum esse militem: proinde errata ante bene gestis condonamus. cæterùm posthac eris nobiscum: nam habeo fideiussorem, & productam mulierculam illi commendauit. Plutar. in vita Fabii Maximi, & in Romanis quoque apoph. Plin. cap. 43. de Viris illustribus.

De filiis, siue liberis.

Agesilai.

AGesilaus Lacedæmoniorum rex, cum miro esset affectu erga liberos suos, dicitur aliquando arundine pro equo conscensa, vna cum pueris lusisse domi. Verùm cum id ex amicis illius quidam fortè vidisset, rogauit, ne cui hoc quod viderat diceret, priusquam ipse quoque liberorum parens factus esset. Festiuè subindicans, eum lusum nequaquam leuitatis, sed amoris fuisse. Plutar. in Lacon. apoph.

Crœsi.

Quum Cambyses se cum patre Cyro conferret, amicis illum patre præstantiorem affirmantibus: Crœsus respondit, illum nondum patri æquandum, qui nondum reliquisset filium. Sentiens, & hoc esse nō infimum erga rempublicam meritum, si non solùm ipse te præstiteris egregium virum, sed aliquem tui similem gignas, educésque patriæ. Eras. lib. 6. apoph.

Cæsaris.

Cæsar quum Romæ videret peregrinos quosdam locupletes, canum ac simiarum catulos in gremio circumferentes, eósque habere in deliciis, percontatus est, Num apud illos fœminæ parerent liberos. sentiens, nullos catulos esse iucundiores infantibus. Refert Plut. in vita Periclis, tametsi non indicat, cuius Cæsaris hoc dictum sit: suspicor esse Augusti.

Antonini Pij.

Antoninus Pius biduo priusquam moreretur, admissis amicis, aperuit sententiam suam de filio, eandem quam Philippus de Ale

de Alexandro,dicens:Se æquo animo mori,quum filium relinqueret.Capitolinus.

M.Antonij fil.

Marcus Antonius filium habebat ex Fuluia:is puer Philotæ dederat ingentem vasorum vim.quæ quum ille recusaret accipere,metuens,ne pater tantam filii liberalitatem non probaret:Quid times,inquit puer,accipere? An nescis,eum qui dat, Antonii esse filium?Plut.in Anto.

De filiorum pietate in parentes.

Thaletis.

THales Milesius filios subinde admonebat, vt parentibus bene facerent,his verbis·Quale præmium rependeris parentibus tuis,tale à liberis tuis expectato.Laer.lib.1.cap.1.

Pittaci.

Pittacus filium admonens,ne cum patre in iudicio litigaret, his verbis vsus est:Si patre iniquiora dixeris, damnaberis:sin æquiora,vel ob istud damnari dignus es.Stob.ser.177.

Telecri.

Telecrus ipsi nuncianti,patrẽ de eo malè loqui:Nisi,inquit, illi dicendum esset, haudquaquam diceret. Maluit in se transferre culpam,quàm committere vt pater quicquam temerè loqui videretur. Habes & pietatis simul & modestiæ exemplum. Plutar.in Laconicis.

Eiusdem.

Idem percontanti,quare mos esset apud Spartanos, vt iuuenes assurgant senioribus: Vt, inquit, assueti honorem habere nulla propinquitate iunctis,magis honorent parentes.Optima ratio consuefaciendi ad debitum officium,si vltra quàm debetur doceamus præstandum.Veluti si quis assuescat cum vxore verecundè castéq; conuiuere,multo minus improbus erit apud alienas.Plut.in Lacon.

Agidis.

Agidem vltimum regem Laconum huius nominis,cum rogassent parentes,vt sibi in re quapiam iniusta adesset, recusauit illis aliquandiu.verùm cum instarent,hunc in modum respondit:Donec essem apud vos,nullam omnino tenebam iustitiæ scientiam. Verùm vbi me patriæ tradidistis, patriæque legibus,conabor huic magis obtemperare quàm vobis. Plutar.in Lacon.apoph.

Cleom

Cleombroti.

Cleombrotus Pausaniæ filius, cum hospes quidam controuersiam haberet cum patre de virtute: Tantisper, inquit, pater est te præstantior, quoad tu quoque genueris. Ciuiliter deterruit hominem à contentione, quòd pater vel hoc nomine superior esset quòd filium dedisset patriæ, cum ille nondum pater esset. Plutarch. in Laconicis.

Scytharum.

Dario totius regni viribus subinde impetũ faciente, Scythæ paulatim cedentes, ad vltimas solitudines peruenerant. Interrogati tandem ab eo, quem fugiendi finem essent facturi? responderunt, se nec agros, nec villas, nec vrbes, pro quibus dimicarent, habere: cæterùm quum ad parentum suorum monumenta peruentum esset, tum denique sciturum Darium, quomodo Scythæ soleant præliari. Erasmus 6. apoph.

Alexandri.

Alexander rex cum sibi multa de matre scripsisset Antipater: Ignoras, inquit, Antipater matris vnicam lachrymam, multarum calumniarum epistolas deleturam esse? Max. ser. 14.

Demetrij Phalerej.

Demetrius Phalereus admonebat adolescentes, vt in solitudine seipsos, in via obuios, & domi parentes diligenter reuerterentur. Laert. lib. 5. cap. 5.

Epaminondæ.

Epaminondas ex omnibus quæ præclarè & honestè gessisset in vita illud sibi dicebat esse iucundissimum, quòd vtroque parente viuo Leuctrica pugna vicisset Lacedæmonios. Vir pius non tam sibi gratulatus est eam obtigisse gloriam, quàm hanc voluptatem ex se contigisse his, quibus vitam suam acceptam ferebat. Plutarch. in Græc. apoph.

Catonis.

Adolescens quidam patris vita defuncti inimicum mox in ius vocauit, vltusque est. quem Cato obuium comiter amplexus: Sic oportet, inquit, non agnis hœdisue, sed è malorum lachrymis ac damnationibus parentum exequias celebrare. Eras. lib. 5. apoph.

Coriolani.

Quum Coriolanus meritò iratus ingrato populo Romano, exitium vrbi moliretur, nec a legatis, nec a sacerdotibus exorari posset: Veturia mater vnà cum vxore filii ac liberis in ca-

ſtra venit. In cuius complexum quum accurreret Coriolanus: Sine, inquit illa, prius ſciam, vtrum ad hoſtem an ad filium venerim, & vtrum captiua an mater in caſtris tuis ſim. Hęc aliaq; quum dixiſſet, matrem complexus: Expugnaſti, inquit, & viciſti iram meam. Patria te, quamuis mihi merito inuiſam, huius precibus dono. Liuius.

Anto. Getæ.

Quum Antonini Getæ pater Seuerus deſtinaſſet omnes diuerſarum partium occidere, inter ſuos dicere ſolitus eſt: Hoſtes vobis eripio. adeò conſentiente Baſsiano, vt liberos etiam illorum ſuaderet necari. Geta puer interrogauit, quantus eſſet occidendorum numerus? eum quum pater edidiſſet, rogauit, num iſti haberent parentes ac propinquos? quũ reſponſum eſſet, Habere, & quidem multos: Plures ergo, inquit, in ciuitate triſtes futuri ſunt, quàm læti, quòd vicimus. Valuiſſet cordatum pueri dictum, niſi quorumdam crudelitas obſtitiſſet. Aelius Spartianus.

De filiorum impietate in parentes.

Colonis.

SOlon interrogatus, cur nullas leges aduerſus eos qui parentes verberaſſent, conſtituiſſet: Quòd nullos, inquit, tales extituros exiſtimabam. Ant. in Meliſſa, parte 2. ſerm. 11. Maxim. ſermone 23.

Diogenis.

Diogenes Cyn. ad eum qui patrem deſpiciebat: Non te pudet, inquit, eum contemnere, cui debes hoc ipſum quòd tibi places? Dicti gratia ſita eſt in alluſione contrariorum. Pugnant inter ſeſe, deſpectui eſſe, & ſibi placere. Laer. lib. 6.

Platonis.

Plato cum vidiſſet quendam erga patrem ſuum faſtuoſius agere: Non deſines, inquit, adoleſcens illum contemnere, cuius gratia altum ſapere vis? Stob. ſer. 77. & Max. ſer. 33.

Alexandri.

Alexander rex, cum mater Olympias ei aliquid grauius imperaret: Acerbam, inquit, pro nouem menſium onere mercedem exigis. Antonius par. 2. Meliſſæ, ſerm. 11. Max. ſer. 23.

C. Gracchi.

C. Gracchus ad quendam Corneliæ matri obtrectantem: Tu, inquit, Corneliam vituperare audes quæ Tiberium peperit

rit? Et adiecit: Qua fronte te Coneliæ comparas? an tu peperisti vt illa? Atqui nemo ciuis ignorat, diutius illam sine viro fuisse, quàm te virum. Is in quem hæc dicebantur, malè audiebat de mollitie. Eras. lib. 6. apoph.

Claudij Cæs.

Claudius Cæsar quum censor equites recognosceret, & in his reperisset iuuenem probris coopertum, sed quem pater probissimum affirmabat, sine ignominia dimisit. Id amicis mirantibus: Habet, inquit, censorem suum. Authoritatem suam in parentem transtulit. Eras. lib. 6. apoph.

De filiorum abdicatione.

Aristippi.

ARistippus philosophus incusante quodam, quòd filium sic abiiceret, negligeretque, quasi ex ipso natus non esset: An non, inquit, & pituitam & pediculos è nobis natos, velut inutiles, procul à nobis abiicimus? Sensit, eos non habẽdos pro filiis, qui nihil haberent alioqui, quo se parẽtum affectui commendent, nisi quòd ab ipsis progeniti sint. Ita senex in comœdia: Tantisper tè volo meum dum id quod te dignum est, facis. Laert. lib. 2.

Lacæna.

Lacæna quædam, filium qui profectus in militiam, in acie loco fugerat, non tantùm vt ignauum & inobedientem abdicauit, sed occidit penitus. De qua hoc extat apud Plutarchũ in Lacænarum apoph. epigramma:

Germen iners, abeas ad tartara, teq; perosus
Eurotas, ceruis nec det aquam timidis.
Ignauus catulus, mala sors, hinc vade sub orcum:
I, Sparta indignus, quem nec ego peperi.

Damatria.

Damatria cum filium haberet, qui se in bello non strenuè gessisset, domum redeuntem non abdicauit tantùm, sed occidit etiam: dicens, Nequaquam conuenire, vt ex fortissimis parentibus natus filius, ignauus superstes esset. Plut. in Lacænarum apoph.

Teleutiæ.

Quum Chii exules venissent Spartam, quàm plurimi multis nominibus incusabant Pædaretum. Eos mater Teleutia ad se accersit. ex his vbi cognouisset, quæ filio obiicerent, videreturque filius in culpa esse, scripsit illi in hunc modum: Mater

Pæd

Pædareto, vt aut melius viueret, aut illic maneret: desperans se Spartæ esse incolumem. Virago mortem minata est filio, ni mores corrigeret suos. Plut. in apoph. Lacænarum.

Alexandri.

Alexander cum reprehenderetur ab vxore, quòd filium inutilem abdicasset, diceretque ex eo esse, cum expuisset in terram: Et hoc, inquit, ex me est, at non vtile. Max. ser. 23.

Augusti. Cæs.

Augustus Romanorum imp. Iulias filiam ac neptam relegarat: pòst etiam Agrippam, prius adoptatam, pòst ob sordidum ac ferox ingenium abdicatam. Ad omnem horum mentionem solebat exclamare versu Homerico:

αἴθ' ὄφελον ἄγαμός τ' ἔμεναι, ἄγονός τ' ἀπολέσθαι. id est,

O vtinam cœlebs vixissem, orbusq; perissem.

Nec aliter illos appellabat, quàm tres vomicas, seu tria carcinomata sua. Suorum enim mortem leuius ferebat, quàm dedecora. Quin & testamento cauit, ne si quid accidisset Iuliæ filiæ & nepti, sepulchro suo inferrentur. Eras. lib. 4. apoph. ex Suetonii Tranquil. Augusto.

De fine vbique spectando.

Agesilai.

AGesilaus Lacedæmoniorum rex, audiens quendam Persarum regis adhuc iuuenis admirari fœlicitatem, respondit: Nondum vitæ finis adest vir optime. Nam ne Priamus quidem, quum eius esset ætatis, erat infœlix, qui tamen miserè iam senex in Troiano incēdio extremum clausit diem. Plutarch. in apoph.

Epaminondæ.

Epaminondas Thebanorum dux interrogatus, quē arbitraretur ducem præstantissimū: seipsúmne, an Chabriam, an Iphicratē? Id, inquit, iudicatu perdifficile est, donec viuimus. Alludit ad Solonis dictum, qui finem hominis vbique spectabat. Quàm diu enim viuit homo, potest ad meliora proficere, & ad teriora degenerare. Plut. in Græc. apoph. Bruso. lib. 2. cap. 33.

Friderici Imp.

Fridericus Romanorum imperator, interrogatus aliquando quid homini optimum possit contingere? respondit, Bonus in hac vita exitus. Sensit autem, iuxta Solonis elogium, neminem ante finem, beatum prædicandum. Quandiu enim homo

viuit, poteſt ad meliora proficere, & ad deteriora degenerare Aeneas Syluius lib.4.commentariorum in Alphonſi res geſtas.

Solon.

Infra tit. proximo de Fœlicitate.

De fœlicitate.

Thaletis.

THales Mileſius percontanti quis eſſet felix? Qui corpore, inquit, ſanus eſt, animo eruditus, ſiue caſtigatus. Cupiditates enim animorum morbi ſunt. Laertius lib.1.cap.1. Bruſon. lib.2.cap.36.

Anaxagoræ.

Anaxagoras philoſoſophus ab homine quodam maleſano interrogatus, quínam fœlices eſſent? reſpondit, Nemo ſanè ex iis quos tu fœlices exiſtimas, ſed is quem tu miſerum credis. Bruſonius lib.2.cap.36. Valerius Max.lib.7.cap.2.

Diogenis.

Diogenes vnicam fœlicitatem eſſe exiſtimabat, qua fieret vt reuera lætemur, nec vnquam triſtemur, quocunque in loco aut tempore. Stobæus ſerm.101.

Eiuſdem.

Idem, veram fœlicitatem eſſe dicebat, quæ faceret vt mens & anima in perpetua tranquillitate hilaritateque collocentur. Sotbæus ſerm.101.

Democriti.

Democritus eum fœlicem eſſe dicebat, qui cum exiguis pecuniis hilaris eſſet. Infœlicem autem, qui inter magnas opes triſtaretur. Stobæus ſerm.101.

Socratis.

Socrates interrogatus quid eſſet fœlicitas? Voluptas, dixit, quam pœnitudo nulla ſequitur. Stob. ſerm.101.

Eiuſdem.

Idem, interrogatibus quínam eſſent fœlices? reſpondit: Illi qui mentem bonam & rationem poſsident. Stob. ſerm.101.

Platonis.

Plato Athenienſis rogatus à Cyrenenſibus vt ipſis leges ſcriberet, ac Reipublicæ ſtatum componeret, recuſauit dicens: Perdifficile eſſe condere leges tam fœlicibus, indicãs, eos nõ facile

cile parêre salubribus monitis, qui successu rerum elati, sibi fœlices viderentur. Laert. lib. 3.

Antisthenis.

Antisthenes rogatus quid esset mortalibus beatissimum? Felicem, inquit, mori. Hæc sententia consentit cum illa Solonis: Qui fœliciter absoluit vitam, huic nihil sinistri potest accidere, quod fœlicitatem ægritudine aliqua contaminet. At quibus res sunt secundæ, ii nihil magis optant quàm diuturnam vitam. Laert. lib. 6. cap. 1. Bruso. lib. 2. cap. 36.

Solonis.

Crœsus Lydiæ rex omnium ditissimus, accitum ad se Solonem, in cõgressu rogauit, An quis esset se fœlicior? Cui Solon, Telum ciuem suum fœliciorem, qui filios habuerit probatissimos, & pro patria fortiter occubuisset, dixit. Crœsus autem, putans Solonem omnium vrbanitatum expertem, iterum contendit: Num post Telum, alium beatiorem nosset? Cleoben dixit, & Bitonem, Argiuos, qui mirifico inter se amore, tum summa in matrem obseruantia se fœliciores esse ostenderent. At Crœsus iratus, interrogauit etiamnum, an in beatorum numerum non meritò reponeretur? Solon respondit: Nondum te fœlicem prædicamus, adhuc enim es in fortunæ & affectuum potestate. Quàm primùm autem mortuus fueris, tum demum videbimus quàm fœlix fueris. Bruso. lib. 2. cap. 36.

Demetrij.

Demetrius dicere solebat, nihil sibi videri infœlicius eo, cui nihil in vita accidisset aduersi. Quòd oporteat talẽ hominem aut sibi ignotum esse, aut qui nunquam sui periculum fecerit, aut Diis inuisum: vt quem præterierint, velut ignauum, nec idoneum ad fortunæ conflictum. Recitatur ab Erasmo libro 8. apoph.

Antigoni.

Antigonus videns militem quendam, alioqui strenuum, & ad pericula promptum, parum bene affecto corpore, rogauit quid palleret? illo confesso morbum occultum, iussit medicis, vt si qua fieri posset, adhiberent remedia. At miles iam morbo liber, cœpit detrectare pugnam, minúsque promptè semet obiicere periculis. Rex admiratus, interrogauit illum, quænam esset mutati animi causa? Tum miles: Tu ipse, inquit, in causa fuisti. quum afflictè viuerem, non magnopere metuebam talis vitæ: nunc quum tua opera mihi vita facta est charior, magis

caueo ne pereat. Eras.lib.4.apophtheg.

Syllæ.

Sylla cognomento Fœlix, inter fœlicitates suas, duas præcipuas ducebat: alteram, quod Pium Metellum haberet amicum: alteram, quòd vrbem Athenarum non subuertisset. Plutarchus in Ro.apoph.

Vide titulos, de Beatitudine vera, & Fortuna.

De forma & pulchritudine corporis.

Bionis.

BIon Boristhenites formam dicebat esse bonum alienum. Sentiens, extra hominem esse, quod ipse sibi nec dare potest, nec tueri datum. Animi bona verè nostra sunt. Laertius libro 4.cap.7.

Zanonis.

Zeno Citticus formam aiebat esse vocis florem: aut contrà, quemadmodum ab aliis refertur, Vocem esse formæ florem. Nam loquentis orationem commendat forma, & rursus oratio composita gratiam addit formæ. Laert.lib.7.cap.1.

Eiusdem.

Zeno philosophus dicenti formoso cuidam, non videri sibi amaturum sapientem: Nihil, ait, vobis formosis est infœlicius. Bruso.lib.2.cap.44.

Socratis.

Socrates, qui Delphico oraculo omnium sapientissimus iudicatus est, vocabat formam modici temporis tyrannidem. Bruso.lib.2.cap.44.

Platonis.

Plato cum exprimere tentaret, quídnam forma hominis esset? Naturæ priuilegium, vocauit. Bruso.lib.2.cap.44.

Diogenis.

Diogenes cum vidisset formosum adolescentē formæ causa amari, dixit: Quin operam das adolescens, vt corporis amatores ad animum transferas? Antonius in Melissa, ser.60. parte 1. Hoc autem Stobæus ad Æsopum refert.

Eiusdem.

Idem conspecto adolescente qui se ornabat, dixit: Si viris quidem te ornas, infœlix es: sin mulieribus, iniustus. Antonius in Melissa, parte 1, ser.60.

Eiusd

Eiusdem.

Diogenes ſpecioſa ſcorta reginas appellabat. multos enim facere, quæ præceperint. Stobæus ſer. 63.

Ariſtotelis.

Ariſtoteles cum adoleſcentem ſe ornare vidiſset, dixit: Non erubeſcis, quòd cum natura te virum fecerit, tu teipſum effœminaris? Antonius in Meliſſa, parte 1. ſer. 69.

Eiusdem.

Idem cum iuuenis quidam facie formoſus, ſed moribus petulans, inter alia conuicia ei diceret: Si tam exoſus eſſem ciuibus, vt tu es, laqueo vitam finirē, reſpondit: Ego verò laqueum mihi inferrem, ſi ita me ciues amarent vt te. Notauit autem adoleſcentis petulantiam Ariſtoteles, cui oſtendebat, quàm turpiter ob tam inſignem corporis formam à ciuibus adamaretur. Antonius in Meliſſa, parte 1. ſer. 60.

Eiusdem.

Idem percontanti quî fieret, vt cum formoſis diutius ac lubentius confabulemur? reſpondit, eam percōtationem eſſe cæci. Cæcus enim non ſentit formæ illecebrā, nihilo magis quàm colorum gratiam. Laert. lib. 5. cap. 1.

Eiusdem.

Idem pulchritudinē dicebat quauis epiſtola efficatiorem, ad commendationem. Sunt qui hoc aſſcribant Diogeni. Ariſtotelem verò, formam ſolitum appellare donum, quia gratis contigit à natura. Eandem Socrates appellauit exigui temporis tyrannidem, quòd formæ gratia mox defloreſcat: Plato naturæ prærogatiuam, quòd paucis contingat: Theophraſtus ſilentem fraudem, quòd abſque verbis perſuadeat: Theocritus eburneum detrimentum, quòd grata quidem ſit aſpectui, ſed multorum incommodorum cauſa: Carneades ἀδορυφόρητον βασιλείαν, id eſt, regnum abſque ſatellitio, ꝙ formoſi impetrent quicquid volunt, nulla adhibita vi. Refert Laert. lib. 5. cap. 1. Stob. ſer. 63. Bruſo. lib. 2. cap. 44.

Iſocratis.

Iſocrates eos qui pulchrum habent corpus, animam autem malam, dicebat, optimam habere nauim, gubernatorem autem malum. Antonius in Meliſſa, parte 1. ſer. 60.

Ageſilai.

Ageſilaus, cū interrogaſſet quidā, cur aleret comam? Quoniam inter ornamenta, reſpondit, minimo conſtat. Stob. ſer. 63.

Melanthi.

Melanthus in Archippum Athenienſium ducem, contractis & incuruis humeris, iecit ſcomma, dicens eum οὐ προεστάναι τῆς πόλεως, ἀλλὰ κεκυφέναι. locus Latinis verbis reddi non poteſt. Quanquam legendum arbitror προκεκυφέναι, id eſt, non anteſtetiſſe, ſed antecubuiſſe. Stat enim, qui erecto eſt corpore. προκύπτει, qui ſe ante alium incuruat. Eraſ. 6. apoph.

Carneadis.

Carneades percontatus, quid forma hominis eſſet? Regnum ſolitarium, reſpondit. Bruſo. lib. 2. cap. 44.

Theophraſti.

Theophraſtus pulchritudinē nihil aliud eſſe dicebat, quàm tacitam deceptionem. Bruſo. lib. 2. cap. 44.

Demoſthenis.

Aeſchines & Philocrates, ex decem illis legatis haud poſtremi nominis, qui ab Athenienſibus ad Philippum Macedoniæ regem miſsi ſunt, cum formam Philippi regis plurimùm laudaſſent, domum redeuntes, ita irriſit Demoſthenes: Quod in Philippo admodum formam laudatis, id habet cum aliis mulieribus commune. Senſit vir prudentiſsimus, regis boni virtutes nequaquam in forma corporis poſitas eſſe, ſed in animo bene diſpoſito. Plut.

Aeſopi.

Aeſopus ei qui corporis forma malè vtebatur: O quali veſte (inquit) es indutus, malè eam exuis. Maxi. ſer. 44.

Eiuſdem.

Ob deformitatem culpatus, Ne mihi formam, ſed mentem probè aſpice, dixit. Antonius in Meliſſa, parte 1. ſer. 60. Maximus ſer. 44. Stobæus.

Eiuſdem.

Idem quum per conuicium, facie deformi eſſe, ac turpi notaretur, ad eum à quo contemnebatur: Iniquus planè cenſor es, inquit, qui de forma mea pronūciaturus, vultum damnas, animi autem ſpeciem non intueris. Stobæus.

Antiſthenis.

Quidam adoleſcens curarat ſeſe ex ære ſculpendum, & ad eam imaginem ſeſe conformabat. Huic Antiſthenes: Si æs poſſet vocem edere, qua de re potiſsimum gloriaretur? De pulchritudine, inquit, adoleſcens. Nō, inquit, igitur erubeſcis, qui cum inanimo gloriaris? Voluit autem ſignificare, de forma non glo-

riandum

riandum esse, quæ facile casibus diuersis ac morbis omnem gratiam amittit. Laertius lib.6.cap.1.

Theocriti.

Theocritus cum diu multúmque cogitasset, quo pacto ostendere hominibus posset, quídnam pulchritudo, corporisque venustas esset: Demum eburneum detrimentum esse pronunciauit. Bruso.lib.2.cap.44.

Philopœmenis.

Philopœmenes, Achæorum dux omnium potentissimus, cum inuitatus ab amico, hora prandii aduenisset, & ob deformitatem oris, vestitúsque vilitatem, seruus à matrefamiliâs iudicatus interrogaretur, num herus ad prandium ferè iam paratum properaret? arrepta securi, ligna ad prandium citius parandum findere cœpit. Verùm inuentus mox ab hospite, cum obiurgaretur, quòd rex potentissimus findendis lignis in hospitis ædibus daret operam: respondit, Pro deformitate oris, qua seruus ab hospita iudicatus falso esset, totius corporis se pœnas luere. Pontanus.

Eiusdem.

Eundem in Philopœmenem cum iocaretur Titus Flaminius, deformitati corporis eius illudens, diceretque vultu quàm maximè iocoso & hilari: Quid hoc Philopœmen, cum pulchras manus, crura etiam perquàm pulchra habeas, quòd ventrem ipse non habeas? Ad ea Philopœmen: Quid ó Romanorum imperator eximie, cum egregios pedites, strenuos maximè equites habeas, quòd pecuniam minimè habeas? Nam & Flaminius persæpe inopia rei pecuniariæ laborabat, quemadmodum Philopœmenes tenuitate ventris, ac medii corporis gracilitate. Pontanus.

Domitij.

Domitius nec quicquam gratius hominibus esse dicebat, forma & decore: nec quicquam etiam breuius. Bruson.lib.2. cap.44.

L. Crassi.

L. Crassus apud Perpennam iudicem defendebat Aculconem, quem accusabat L. Aelius Lamia, homo deformis. Is quum interpellaret odiosè: Audiamus, inquit Crassus, pulchellum puerum. Huic dicto quum esset arrisum: Ingenium, inquit Aelius, ipse mihi fingere potui, formam non potui.

Tum Crassus: Audiamus igitur, inquit, disertum. Multo arrisum est vehementius. Cicero lib. 2. de Oratore.

M. Lælij.

In Galbam oratorem eloquentia clarum, sed gibbo deformem, ita lusit M. Lelius, vt diceret, ingenium Galbæ malè habitare. Nam animi domicilium est corpus. Eras. lib. 6. apoph.

Ciceronis.

Cicero quum Voconium fortè obuium haberet cum filiabus tribus, insigniter deformibus, tacitè ad amicos dixit versiculum Græcum:

φοίβου ποτ' οὐκ ἐῶντ@ ἐσπειρε τέκνα. id est,

Phœbo haud sinente hic seminauit liberos.

Sentiens, illũ inuito Apolline liberis operam dedisse: siue quòd Apollo pulcher à poetis fingitur, siue quòd oriente sole fœtus existiment concipi fœliciores. Plut. in Rom. apoph.

Barth. Caprani.

Bartholomæus Capranus, Mediolanensis ecclesiæ antistes, iccirco se ministros forma præstantes quæsiuisse dicebat: quoniam turpes animi, turpia corpora incolerent. Improbitatem autem in egregia forma perrarò compertam esse. Aeneas Syl. lib. 2. comment. de reb. gest. Alphonsi. Constat tamen, Aspasio Rauennati, magistro epistolarum imperatoris Alexandri Mammeæ F. hoc etiam dicterium adscribi.

De fortitudine domestica.

Zenonis.

Zeno accusatus, quòd coniurasset in perniciem Nearchi tyranni, quum in quæstionibus iuberetur edere nomina coniuratorum, nominauit plerosque illi amicissimos. De his quũ tyrannus sumpsisset supplicium, rogarétque, nunquis superesset etiam? Tu solus, inquit, Reipub. pernicies. Tandem & linguã dentibus amputatam in os tyranni, quod ob iracundiam hiabat, expuit. Laert. lib. 9. cap. 5.

Bionis.

Bion Borysthenites frequenter dicere solebat: Senum esse, valere prudentia: iuuenum verò, fortitudine. Laert. lib. 4. cap. 7.

Biantis.

Crœsus rex cum contemptim atque minaciter Biantem allocutus esset, hominem in aduersis rebus infractum, iussit eum cepas edere, fletum ciuiliter indicans, quandoquidem harum esus

esus ciet lachrymas. Adeò sapientes arbitrabantur nihil esse æquè regium, ac virtutem, cuius instituta per totam vitam fortiter atque infracto animo sequuntur, nec imperatis aliorum terrentur. Philo Iudæus lib. Quòd omnis probus liber.

Eiusdem.

Conseruis demisso vultu mœrentibus, eo quòd iam à latronibus capti essent, animaduertens quendam ex aspectu plus satis effœminatum esse, accedens inquit: Tu me emito, viro enim opus habere videris. Sic ille pudefactus cauillo, quod non esse vanum erat sibi conscius, in turbam se abdidit: cæteris audacē coniectorem, sed veridicum stupentibus. Philo Iudæus lib. Quòd omnis probus liber.

Laconum.

Apud Lacones erat orationis genus simplex & affectatũ, nihil habens molle ac delicatum: nec in aliis versabatur argumentis, quàm vel in laudibus eorum qui fortiter ac generosè vitam exegissent, quíque pro Sparta occubuissent, & ob id ab omnibus vt beati celebrabātur: vel in vituperandis his qui metu periculorum nihil egregii gessissent, & qui ob ignauiam à morte cruciabilem infelicémque vitam viuerent, vel in pollicitatione, per gloriæ studium accendente animos ad virtutem, ad cuiusque ætatem accommodatæ. Itaque tres erant apud illos chori, iuxta triplex ætatum discrime: quibus in festis simul constitutis, senum chorus incipiens canebat:

Nos fuimus olim strenui iuuenculi.

Secundus, in quo erant viri robustæ ætatis, ita respondebat:

At nos sumus: si vis, facito periculum.

Porrò tertius, qui erat puerorum, ita canebat:

Præstantiores nos futuri olim sumus.

Plutar. in Lacon. apoph.

Anonymi.

Lacon quidam noctu præteriens monumentum, quum videret spectrum, accurrit lãcea traiecturus, & in hoc nitēs: Quo me fugis, inquit, anima bis moritura? O mentem verè liberam omni formidine, quæ nec laruarum ac lemurum occursu terreri potuerit. Plutarch. in Lacon.

Cleomenis.

Cleomenes cum sophistam quendam de fortitudine differentem non admodum attentis auribus audiret, & ob id à quodam reprehenderetur: Ineptum est, inquit, quenquam de forti-

tudine magnificis vti verbis, qui ipse nil fortiter gessit vnquã. Plut. in Lacon.

Pædareti.

Pædaretus cum in trecentorum virorum ordinem non esset ascriptus, qui honos apud Spartanos primam dignitatem obtinebat, hilaris decessit, ac ridens ait: Gratulor huic Reipub. quæ trecentos habet ciues me meliores. Tantum aberat, vt vir prudentissimus ob repulsam maceraretur, vt etiam gratularetur ob publicum ciuitatis bonum. Plut. in Laco.

Agesilai.

Agesilaus rex fortitudinis in rebus aduersis insigne dedit specimen. Conon & Pharnabazus per classem regiam mari potiti, obsidebant maritimas Lacedæmoniorum regiones, quum interim Atheniensium ciuitas mœnibus esset cincta. Itaque Lacedæmonii Pharnabazo donante pecuniam, pacem ineũt cum rege: mittúntque ciuem Antalcidam ad Teribazum, Græcos Asiaticos, pro quibus bellum gesserat Agesilaus, tradentes regi. vnde pessimè euenit, vt huius ignominiæ portio recideret in Agesilaum. Antalcidas enim inimicus erat Agesilao. eo pacem quacunque occasione confecit, inuidens illius gloriæ, quem videbat bello crescere, reddíque maximum, ac maximè celebrẽ. Nec tamen hæc infelicitas deiecit illius animum. quin etiam cuidam dicenti, quòd Lacedæmonii Medissarent, ita respondit: Imò Medi potius Laconissant. significans, indolem suæ gentis corrumpi fortuna non posse. Plutar. in Lacon. apoph.

Eiusdem.

Agesilaus quodam tempore rogatus, vtra virtus esset præstantior, fortitudo an iustitia? grauiter respondit: Fortitudinis nullum esse vsum, nisi adsit iustitia. Quod si omnes essent iusti, nihil opus foret fortitudine. En animu summo dignum duce, qui nihil præter æquum iudicarit faciendum: rectéque perspexerit, plurimum interesse inter audaciam & fortitudinẽ. Plut. in apoph. Lacon.

Zeuxidami.

Suprà tit. de Disputationibus, aut quæstionibus friuolis, atque inutilibus.

Alexandri Mammeæ.

Alexãder Mammææ filius cum audiuisset Artaxerxem Persarum regem magno militum exercitu Romanum inuasurum imperium: Fortes, inquit, viros atque moderatos decet optima

quidem

quidem optare, ſed ferre etiam quæcunque accidant contra animi votum. Fortitudinis quippe eſt, rebus proſperis non extolli, infauſtis nequaquam deiici animo. Herodianus lib. 6.

Anaxarchi.

Alexandro mortuo, quum Anaxarchus tempeſtate eſſet delatus in Cyprum, Nicocreon memor cõtumeliæ, philoſophum arreptum in mortarium coniecit, ac ferreis piſtillis contundi iuſsit. Hic illam vulgò celebratam vocem emiſit: *πτίσσε τὸν ἀναξάρχου θύλακον· ἀνάξαρχον δ' οὐ πλήττεις.* id eſt, Tunde Anaxarchi manticam, nam Anaxarchum non percutis. Sentiens, corpus non eſſe partem hominis, ſed animi domicilium tantum. Animus autem non poteſt tundi. Laert. lib. 9. cap. 10.

Demetrij.

Demetrius graui calamitate affectus, dixit, referente Seneca: Hoc vnum dii immortales queri poſſum, quòd non antehac mihi voluntatem veſtram notam feciſtis. Prior enim ad iſta veniſſem, ad quæ nunc vocatus aſſum. Maluiſſem offerre, quàm tradere. Eraſ.

Pauli Aemylij.

Cn. Cornelius Lentulus in clade Cannenſi tribunus militũ, quum equum Paulo Aemylio in ſaxo ſedenti, cruoréque oppleto afferret: Tu quidem, ait Paulus, macte virtute Corneli eſto: ſed caue, ne fruſtra miſerando, exiguum tempus è manibus hoſtium euadendi abſumas. Bruſ. lib. 2. cap. 2.

Catonis iunioris.

Cato iunior, quum puer in domum Syllæ aliquando veniſſet, vidiſsétque multa clarorum virorum capita ad Syllam deferri: Sarpedonem pædagogum rogauit, cur Syllam nemo occideret? Reſpondente, Quia plus timent Syllam homines, quàm oderint. Quam igitur ob rem, inquit Cato, mihi gladium non dabas, vt patriam ſæuo huius dominatu liberarem? Bruſonius lib. 2. cap. 1.

Catonis ſenioris.

Cato ſenior quibuſdam efferentibus hominem inconſultè audacem, & in rebus bellicis ſtrenuum, ait plurimum referre, vtrum quis virtutem magno æſtimet, an vitam non magni faciat. ſentiens, non eos ſtatim eſſe fortes, qui quouis modo vitam contemnunt: ſed qui tanti faciunt virtutem, vt huius gratia vitam alioqui charam negligant. Nam ſemet in vitæ diſcrimen coniicere, aut infelicium eſt, & quos vitæ iam tædet: aut

immanium,& belluis similium.Eras.lib.5.apoph.

M.Crassi.

Quum Pub.Crassi filius fortissimè in bello & pugnasset, & cecidisset,hostes caput iuuenis hastæ impositum gestãtes, proximè ad Romanos accedebant, insultantes, rogantésque quo genere iuuenis ille fuisset ortus.neque enim fieri posse, vt ex patre tam ignauo & imbelli,talis filius nasci posset. Hoc tam tristi spectaculo nihil commotus Crassus,per omnes ordines concionatus est,clamãs:Meus hic priuatus dolor est Romani, mea hæc calamitas,meus hic peculiaris luctus:cæterùm publica ciuitatis salus & gloria in vestra incolumitate, vestráque virtute sita est.Plutar.in M.Crasso.

Scipionis.

Scipio Pompeii socer,quum nauem suam teneri ab hostibus vidisset,ferro se transuerberauit.& quærentibus vbi imperator,esset?Imperator,inquit,bene se habet.Brus.lib.2.cap.1.

P.Trasea.

P.Thraseas Pætus cum post multa crudelia Neronis facinora,atque Agrippinæ mortem, in senatu Romano de Neronis rebus ageretur,cui mirum in modum assentabãtur, dicere solebat:Si me tantum Nero interfecturus esset, magnam haberẽ adulatoribus eius gratiam:sed si eos à quibus maximè laudabatur,sustulit,sublaturúsque est,cur oportet frustra turpiter & seruiliter mori,cum in unus naturæ explere liceat,retenta libertate?De me enim,inquit,aliquis sermo habebitur in posterum: de iis nullus,nisi tantummodo eos interfectos fuisse. Xiphilinus in Nerone.

Eiusdem.

Idem dicere solebat,Nero pro innata sua crudelitate occidere me potest,lædere autem non potest.Innuens,corpus quidem hominum crudelitati expositum esse, animum autem nequaquam.Xiphilinus in Nerone.

Fausti Quintilli.

Faustus Quintillus,vir consularis,qui Seueri Romani imperatoris temporibus vixit,cum à Iuliano peteretur, vt virgines Vestales cæterique sacerdotes cum sacris imperatorem salutarent,cum exercitu iam venientem, dixisse fertur:Nequaquam opus esse,cum planè indignum sit eum imperare,qui armis aduersario non posit resistere.Aelius Spartianus,& Cuspinianus,in Consulibus.

Pertinacis

Pertinacis Imp.

Suprà tit.de conſcientia bona & infrà tit.de Morte contemnenda,

Philonis.

Philo cum aliis Iudæis ex aula C.Caligulæ eiectus, eo quòd Cæſari diuinos tribuere honores recuſaſſet, ad ſuos conuerſus dixiſſe fertur: Bono animo eſtote viri,non deerit nobis auxilium: vbi autem humanum ceſſat, diuino non deſtituemur. Euſeb.lib.2.Eccleſ.hiſtor.cap.5.

Athanaſii

Athanaſius epiſcopus, cum ſibi indiceretur à Iuliano imperatore exilium,mœrentibus cunctis qui diſceſſum eius grauiter ferebant, inque ipſum oculis coniectis:Bono eſtote animo filioli, inquit,nubecula eſt,quæ breui euaneſcet. Niceph.Call. li.10.Ecc.hiſt.cap.19.

D.Ambroſii.

Ambroſius Mediolanenſis epiſcopus ſanctiſsimus, cum aduerſus Arianos & Iuſtinam Auguſtam in templo multa diſputaſſet,atque orthodoxam fidem contra aliorum blaſphemias fortiter defendiſſet,poſteaquem à Valentiniano iuniore iuberetur templum exire,reſpondit:Lubens id quidem non fecero, neque enim lupis ouium caulam prodam, neque blaſphemis templum diuinum concedam.Quod ſi necare me vis,in ipſa eccleſia in me enſem aut cuſpidem ſtringe,perlibenter enim cædem eam tulero. Theodor,libr.5.cap.13. & Niceph.ſcholiaſtes lib.12.cap.19.Eccleſ.hiſt.

Achimenidis.

Achimenides,qui & Hormiſdes appellatus eſt, cum in Perſia Chriſtianam religionem in maxima piorum perſecutione profiteretur,vocatus à Varane rege,& obiurgatus ob fidei confeſsionem,quam in homine extinguere minus conabatur: reſpondit,Impia atque difficilia à me petis rex, qui vniuerſitatis Deum nequaquam abiuro,vt tuæ maieſtatis fiam amicus. Maius enim eſt crimen, diuinam, quàm regiā lædere maieſtatem. Nicephorus lib.14.cap.20.Eccl,hiſt.

Eiuſdem.

Idem cum veſtimentis quibuſdam donatus à Varane eſſet, qui eum beneficiis vincere conabatur,excandeſcens,tunicā conſciſſam abiecit,& voce magna exclamauit:Si huius,inquit,gratia me religionem longè optimam mutaturum putas, en munus

nus tuum vnà cum impietate habe. Rex autem tam forti illū animo esse cernens, nudum regia exegit. Niceph. eodem loco.

Ad domesticam fortitudinem spectant ea quæ sunt sub titulis, de Patientia, Iniuria ferenda, Animi moderatione, Doloris patientia, Mortis contemptu, &c.

De fortitudine heroica & militari.

Antisthenis.

ANtisthenes dicere solebat, hostibus à diis òmnibus optanda esse bona, excepta fortitudine: quòd illa omnia aliquando futura sint eorum qui fortitudine præcellerent, non eorum qui possiderent, quòd ob ignauiam ea tueri non possint. Sensit, frustra parari bona, si qui parauit, tueri nesciat. Laer. lib. 6.

Eiusdem.

Idem, si quam vidisset mulierem egregiè cultam, adibat ędes illius, iubebatque virum proferre arma & equum: quæ si placuissent, patiebatur mulierem indulgere deliciis, quòd esset qui defenderet: sin minus, suadebat vt eum ornatum deponeret, ne præda fieret aliis. Laert. lib. 6. cap. 1.

Bionis.

Bion Boristhenites percontanti quis esset maximè anxius? Qui in maximis, inquit, rebus cupit esse fortunatus. Is enim mille curis distorquetur, vt assequatur ardua: & assequutus, æquè torquetur ne amittat. Laertius lib. 4. cap. 7.

Synnidæ.

Synnidas Lacon ante pugnam Leuctricam quibusdam dicentibus, illum ipsum diem ostensurum fortem virum: Multifaciendum, vrbanè inquit, diem esse, qui virum fortem saluum monstrare possit. Brusonius libro secundo, cap. 43.

Anonymi.

Lacon quidam adhuc impubes captus, clamabat, Pugnans quidem captus sum, seruire tamē nolo. Verùm cum paulo pòst iuberetur seruili fungi ministerio, elisum parieti caput rupit. Seneca epis. 11. Plu. autem, se è tecto præcipitem dedisse ait.

Anonymi.

Lacon ægroto corpore in aciem progrediebatur, cum autem quidam eum, quorsum ita affecto corpore proficisceretur, interrogarent, respondit: Ad moriendum pro Reipublicæ nostræ salute. Maximus ser. 4.

Anonymi.

Anonymi.

Alius claudus ad militiam proficiſcens, quum ab aliis rideretur. Non opus eſt fuga, ſed viribus inquit, quibus ſubſiſtant, locumq; in acie tueantur. Plut. in Laconicis. Maxi. ſer. 4.

Laconum.

Quum quidam forte obuii Laconibus dixiſſent, Fortunati eſtis ô Lacones: nam modò hinc abiere latrones: Non nos, inquiunt, per Envalum (ſic enim illi Martem vocant) ſed illi potius fortunati ſunt, qui in nos non inciderint. Adeò gens ea gerebat animos ad omnia impauidos, quæ vulgus hominum formidat. Plut. in Laconicis.

Anonymi.

Quum ex Athenienſium ſociis quidam contumeliæ cauſa rogaſſet captiuum Laconem, num qui in prælio occubuiſſent, fuiſſent ſtrenui viri: Magni profectò, inquit Lacon, faciendum fuſum (ſagittam intelligens) ſi ſtrenui ignauique diſcrimen noſſet. Significans, illic vbi res ſagittis aut ſaxis agitur, nullum eſſe fortis & ignaui diſcrimen: ſed vbi cominus res geritur, ibi demum apparet, qui ſint viri, qui non. Eraſ. 6. apoph.

Alius.

Lacon quidam oculorum morbo laborans, ad bellum proficiſcebatur, ſed quibuſdam dicentibus, quò abis ſic affectus? aut quid facturus? Quamuis, inquit, nihil egero, hoſtis ſaltem gladium hebetabo? Bruſ. lib. 2. cap. 43.

Ariſtonis.

Cum Athenienſis quidam apud Ariſtonem recitaret funebrē orationem, conſcriptam in laudem eorum qui fuerant à Lacedæmoniis in bello cæſi: Quales igitur, inquit, noſtros eſſe putas, qui iſtos vicerunt? Mos erat apud Athenienſes, vt qui in prælio cecidiſſent, publicitus oratione laudarentur, quam illi vocant Epitaphium, in hac magno artificio amplificabantur & ciuitas Athenienſis & populus, poſtremò peculiariter hi qui fortiter in bello mortem oppetiſſent. At vir generoſi animi, non inuidit arte exaggeratis Athenienſium laudibus, ſed eas in ſuæ gentis gloriam retorſit. Itaque recitator ille magis illuſtrabat virtutem Lacedæmoniorum, quàm Athenienſium: quandoquidem hoc conſilio Homerus multis modis attollit virtutem Hectoris, vt Achillis victoriam reddat illuſtriorem. Plutarchus in Laconicis.

Laconis.

Miles quidam Lacedæmonius, quum prostrato hostis inside ret tergo, occisurus, rogauit vt se verteret, & in pectus potius stringeret ensem. rogatus, Quid ita? Ne amasius, inquit, meus erubescat, si viderit auersis confossum vulneribus. Plut. in Laco nicis. Brus. lib. 2. cap. 43.

Androclidæ.

Androclidas Lacon ad eum qui rogabat, cur breuibus Spartiatæ pugionibus in bello vterentur? Quia cum hostibus, inquit, cominus dimicamus. Brus. lib. 2. cap. 43.

Archileonidæ.

Archileonida Brasidæ mater, cum filium in prælio occubuisse audisset, nil prius interrogauit, quàm an filius honestè occubuisset? Thracibus illius virtutem collaudantibus, dicẽtibusq́;, Non esse apud Lacedæmonios alium illi parem: Ignoratis, inquit, hospites, quales sint Lacedæmonii? Erat quidem vir bonus Brasidas, cæterùm Sparta multos habet illo præstãtiores. Vtrũ in hac fœmina magis admirari conuenit? animíne generositatem, quæ de filii morte quòd obtigisset honesta, gloriandum etiam putaret, tantum abest vt muliebriter defleuerit: an modestiam, & in patriam affectum, quæ non passa sit ita filium prædicari, vt reliquorum Spartanorũ gloriæ decederet aliquid. Plut. in Lacon. apoph.

Dienecis.

Dieneces nobilis Spartanus, quum in eo bello quod à Leonida contra Persarum impetum gestum est, à quodam Trachinio audiuisset, hostes præ multitudine sagittarum solem obducere posse: Bene, inquit, habebit, id enim si fiet, sub vmbra egregiè pugnabimus. Brus. lib. 2. cap. 43.

Pædareti.

Pædaretus cuidam dicenti, magnum esse numerum hostiũ: Tanto, inquit, plus gloriæ referemus, quoniam plures interficiemus. Quod alter adferebat ad persuadendam ignauiam, ille vertit in calcar fortius agendi. Eodem telo repelli possunt, quicunque difficultatis causatione dehortantur ab honesto, Plutarchus in Laconicis.

Lacænæ.

Lacæna filium claudum in aciem proficiscentem deducens: Fili, inquit, singulo quoque gradu fac virtutis memineris. Aliis claudicationis vitium solet formidinem incutere: at hæc monuit,

auit, vt ex ipso vitio sumeret animum ad rem fortiter gerendam: ita cogitans, nihil est in fuga præsidii claudo: aut vincendũ est, aut moriendum. Plut. in apoph. Lacænarum.

Alterius.

Lacæna clypeum imponẽs filio, sic illum adhortata est: Fili, aut hunc, aut super hunc. Laconica breuitate sentiens, sic rem gerendam in bello, vt aut victor clypeum referret, aut mortuus in eo domum reportaretur. Plutar. in apoph. Lacænarum.

Alterius.

Alia rursus filio ad bellum proficiscenti, clypeum imponẽs, Hunc, inquit, tibi pater semper seruauit, proinde tu fac serues eundem, aut ne sis. Ibidem.

Item.

Alia filio dicẽti, quòd breuem haberet gladium: Tu, inquit, adde gradum, significans, nihil obfuturam gladii breuitatem, si propius ad hostem accederet. Ibidem.

Lacænæ.

Lacedæmonius quidam sic in bello vulneratus, vt ingredi non posset, sed quadrupedum more ambularet, quum ob id derisus erubesceret, à matre reprehensus est his verbis: Quanto præstabat fili de fortitudine gaudere, quàm de stulto risu pudescere? Simile narrat Cicero de matre Sp. Claudii. Plut. in apop. Lacænarum.

Anonymi.

Lacon quidam in clypeo pro insigni gerens muscam, eamq; non maiore vera: quibusdam irridentibus, dicentibusque quod id studio fecisset quò lateret: Imò, inquit, vt sim conspicuus. Tam enim propè accedo ad hostes, vt ab ipsis insigne cuiusmodi sit, videri possit. Sallissimè conuicium ignauiæ vertit in argumentum fortitudinis. Plut. in Lacon.

Antiochi.

Suprà de Argutè dictis.

Leonidæ.

Leonidas contra Persas pugnaturus, cũ percontaretur, quid facere statuisset? Nil aliud, ait, facturus sum, quàm reuera pro Græcis moriturus pugnando. Plutarch. in Laconicis apoph.

Eiusdem.

Idem vbi peruenerat Thermopylas, sic commilitones affatus est: Aiunt barbarum in propinquo esse, nos autem tempus terimus. Nunc enim peruenimus ad barbaros, quos aut vincamus

mus oportet, aut victi moriamur. Plut. in Laconicis.

Eiusdem.

Idem, quodam ita dicente, Præ iaculis barbarorum nec solem videre licebit: An non, inquit, lepidum fuerit, si cum illis sub vmbra pugnaturi sumus? Quid hoc animo fortius? Ad mortem eunti, etiam iocari libuit: sed ludens interim, metum exemit suorum animis. Hoc apopthegma refert M. Tull. Tusc. quæst. lib. 1. velut de ignoto: E quibus (inquit) vnus, quum Persæs hostis in colloquio dixisset glorians, Solem præ iaculorum multitudine & sagittarum vmbra non videbitis: In vmbra igitur, inquit, pugnabimus. Plutarch.

Eiusdem.

Idem, cum alius quidam militum de hostibus dixisset, Sunt prope vos: Et nos, inquit, prope illos, significans, ob id non minus imminere discriminis hosti, quàm ipsis. Plut.

Eiusdem.

Idem cuidam dicenti, Sicne cum paucis aduersus multos belli fortunã experturus huc venisti? Leonidas: Si putatis, inquit, me multitudine fretum huc venisse, ne Græcia quidem omnis satis sit: siquidem ea ad barbarorum multitudinem collata, exigua portio est: sin virtute, & hic numerus suffecerit. In bello iudicauit plus habere momenti quales ducas milites, quàm multos. Plutarch.

Eiusdem.

Alteri cuidam dicenti, quòd cum paucis aduersus multos conflicturus iret: Imò multos, inquit, duco vt morituros. Hoc conuenit cum eo quod ante respondit Ephoris. Plutarch.

Eiusdem.

Rursus quum Xerxes scripsisset, Mitte arma: rescripsit, Veni & cape. Maluit armis mori, quàm traditis armis turpiter de vita cum hoste pacisci. Plut. in Lacon. & Brus. lib. 2. cap. 3.

Agidis.

Agis Archidami filius dixisse fertur, Lacedæmonios nõ oportere percontari quot sint hostes, sed vbi sint. significans, non à militum numero pendere victoriam, sed à fortitudine. Plutarc. in Laconicis apoph.

Eiusdem.

Infrà de Vrbium munitionibus.

Eiusdem.

Idem cuidam sciscitanti, quot essent Lacedæmonii? Quot satis

ſatis ſunt, inquit, ad propulſandos malos. oſtendens, magis referre quàm fortes viros habeat ciuitas, quàm quàm multos. Plut.

Eiuſdem.

Idem fortiter & illud dixiſſe fertur, Lacedæmonios non oportere percontari quot ſint hoſtes, ſed vbi ſint. ſignificans, non à militum numero pendere victoriam, ſed à fortitudine, reíque gerendæ celeritate. Statim enim congredi vult, qui quærit vbi ſint hoſtes. Plut. in Lacon.

Eiuſdem.

Cæterùm vbi iam adornaret cum hoſte confligere, belli duces admonuerunt, expectaret reliquos ſocios: Non adſunt, inquit, qui pugnaturi ſunt? An neſcitis, eos ſolos cum hoſtibus pugnare, qui reges verentur ac metuunt? Non putauit eos expectandos, qui ad præſcriptum ab imperatore tempus non adeſſent: reliquos, etiam ſi adſint, non pugnare. Ibidem.

Eiuſdem.

Milites ſic adhortatus eſt: Ita prandete commilitones mei, tanquam apud inferos cœnaturi. Hæc vox ignauis ademiſſet animum, at viris fortibus addidit. admonens, ne cibo vinóque graues venirent ad prælium, aut certè pro patria fortiter occumberent. Plut. in Lacon.

Eiuſdem.

Agis iunior, Demadi dicenti, quòd enſes Laconici ob breuitatem à circulatoribus ac præſtigias imitantibus deuorarentur: Atqui his, inquit, enſibus Lacedæmonii aſſequuntur hoſtes longioribus armatos gladiis. declarans, non referre quo quid apparatu fiat, ſed quantum efficiatur. Siquidem hoc ſpecioſior victoris gloria, quo minus habet præſidii præter virtutem. Plut. in Lacon, apoph.

Cleomenis.

Percontanti cuidam, quam ob cauſam Spartiatę non dicarent diis ſpolia ab hoſtibus detracta: Quoniam, inquit Cleomenes, à timidis venerunt. Porrò quæ parta ſunt ab his qui ob timiditatem capti ſunt, nec decet intueri iuuenes, nec diis conſecrata reponi. Senſit, in bello aut vincendum, aut fortiter occumbendum: adeóque rem ignominioſam iudicabat metum mortis, vt alienæ quoque timiditatis monumenta putaret ab iuuenum oculis ſubmouenda, Plut. in Lacon.

Eiuſdem.

Cleomenes, quum quiſpiam daturum ſibi polliceretur gal-

los qui pugnando interirent, vrbanè respondit: Non egeo istis, sed iis qui dum alios pugnando conficiunt, superstites ipsi maneant. Bruso. lib. 4. cap. 15.

Idem aliter.

Cum quispiam illi donaret gallos gallinaceos pugnaces, ac munus suum ornans verbis diceret, illos ob victoriam pugnando interire: Da igitur, inquit, mihi aliquot ex his qui hos occidunt, nam illi his sunt præstantiores. Vir militaris ad bellum torsit omnia. Quisquis laudat victum, illustrat victoris gloriam. Plut. in Lacon. Bruson. lib. 2. cap. 45.

Eiusdem.

Idem cum augur illum dehortaretur, ne exercitum educeret ad vrbē Argiuorum, alioqui reditum illinc fore turpem: postea quam admouisset ciuitati copias, ac portas videret clausas, & mulieres in mœnibus: Hic, inquit, reditus tibi turpis videtur, in quo viris mortuis vxores occlusere portas? Fortis animus, si cum æquo bonóque fuisset coniunctus, Plut. in Lacon.

Agesilai.

Agesilaus rex, quum apud Mantineam pugnaretur fortissimè, admonuit Lacedæmonios, vt cæteris omissis omnibus in vnum Epaminondam intēderent vim prælii, dicens: Solos cordatos esse viros fortes, hósque solos esse autores victoriæ. Itaque si hunc, inquit, cœperimus, facillimè cęteros in potestatem nostram redigemus, vtpote vecordes, nullíusque precii. quod & euenit. Nam inclinante ad Epaminondam victoria, quum nonnullorum fuga fieret, adhortāti illi suos, & à fuga reuocanti, Lacedæmonius quispiam letale vulnus inflixit. Eo prostrato, qui erant cum Agesilao, à fuga reuersi, iam ancipiti Marte cum hoste depugnarunt: sic tamen, vt multo inferiores Thebani, multo præstantiores Lacedæmonii viderentur. Hac arte prudentia ducis consuluit incolumitati suorum, qui fuerant haud dubiè perituri: simul illud docuit, in bello plus habere momenti vnum verè prudentem & cordatum, quàm turbam imprudentium. Plut. in Laco. Apoph.

Eiusdem.

Cum Pharsali vrgerent, latrociniísque vexarent Agesilai exercitum, sexcentis equitibus vertit illos in fugam, móxq; trophæum statuit sub Narthaciis. Nec alia victoria magis lætatus est, quòd ipse per se constituto equitatu paucorum, nec aliis adhibitis copiis, eos superasset, qui de re equestri pręcipuè gloriaban

riabantur. Pulchrum est vincere lacessentes, præsertim his præsidiis, quibus hostes potissimùm sese iactant. Plut.

Eiusdem.

Idem cum transmisso Hellesponto iter faceret per Thraciam, nulli quidem barbarorum supplex fuit, vt daretur transitus: sed missis ad singulos nũciis, rogabat, vtrum per hostium an amicorum regionem iret. ac cæteri quidem illum amicè recipiebant venientem, ac discedentem deducebant. Cæterum qui Troadenses appellantur, à quibus, vt fertur, Xerxes datis muneribus transeundi copiã emerat, transitus mercedem postulabant ab Agesilao, centum argenti talenta, totidémque fœminas. At is irridens eos, rogauit, cur non protinus venissent, accepturi quod postulabant? Admouit exercitum, & congressus cum his qui se obiter collocarant in acie, omnes vertit in fugam, compluribus trucidatis. Itaq; sibi ferro viam aperuit. Plut. in Lacon. apoph.

Eiusdem.

Cùm hostes Agesilai exercitum fossa cingerent, id quod facile poterant ob multitudinem, ac Nectabius, cui suppetias ferebat, censeret erumpendum, & cum hoste conserendas manus, ne quod instituerant perficerent: ille negabat, impediendos hostes, qui pares hostibus esse studerent, non superiores. Siquidem fossa vtrisque adimebat confligendi copiam. Porrò quum parum abesset quin fossa coiret, per hoc angustum interuallum instruxit quod erat reliquum militum: ac inter partes commissa pugna, vertit illos in fugam, hostiúmque ingentem stragem edidit paucis militibus, quos secum habebat, atque ex præda magnam pecuniarũ vim misit Spartam. Plutarchus in Laconicis.

Epaminondæ.

Epaminondas, quum esset sibi nunciatum, exercitum ab Atheniensibus nouis ornatũ armis in se missum: Quid igitur, inquit, Antigenidas genuit, quum Tellen. nouas tibias habeat? Hic enim malus, ille optimus erat tibicen. Bruson. lib. 7. cap. 2.

Eiusdem.

Epaminondas obiciẽti, quòd Agamennonis gloriam æmularetur. Falleris, inquit, nam ille totius Græciæ præsidiis vsus, decem annis vix vnam cœpit vrbẽ: ego vnius huius vrbis præsidiis, vno die profligatis Lacedæmoniis, totam Græciam liberaui. Eras. lib. 5. apoph.

Eiusdem.

Idem quum sentiret vulnus esse letale, non prius ferrum eduxit, quàm audisset Theobanos vicisse: tum, Satis, inquit, vixi: inuictus enim morior. & educto ferro, protinus efflauit animam. Valerius Maxi.

Eiusdem.

Idem Valerius narrat, eum quæsisse, an ipsius clypeus esset saluus? vt audiuit saluum, rogasse, an hostes essent deuicti? Quum audisset, penes Thebanos esse victoriam, ita loquutum militibus: Non finis commilitones vitæ meæ, sed melius & altius initium aduenit. Nunc enim vester Epaminondas nascitur, quia sic moritur. Vale. Maxi.

Eiusdem.

Epaminondæ pugnaturi cum Lacedæmoniis cum sella succubuisset, militésque rem malè ominarentur: Imò, inquit ille, sedere prohibemur. animósque militum restituit. Brusonius lib.2.cap.43.

Androclidæ.

Androclidas quidam Lacon crure claudicans, coniecit sese in ordinem bellatorum. id prohibituri quum insurrexissent quidam, ob cruris vitium, ille: Imò, inquit, non fugientem, sed manentem oportet bellare cum hostibus. perquàm lepidè hoc ipso vitio, ob quod reiiciebatur, se colligens vtiliorem prælio, quàm essent cæteri pedibus integris. Plutar. in Lacon. Bruson. lib.2.cap.43.

Antalcidæ.

Cuidam roganti Antalcidam, quamobrem Lacones in bello breuibus pugionibus vterentur: Quoniam, inquit, cominus cum hoste pugnamus. Lepidè torsit in argumentum fortitudinis, quo ille volebat eos videri minus vtiles bello. Plut. in Laco.

Archidami.

Archidamus vbi vidisset iaculum catapulta mittendum, id temporis primùm ex Sicilia aduectum, exclamans inquit: Hercules periit viri virtus. Quoties enim instrumentis bellum geritur, quæ misso telo saxóve procul feriunt, minimum interest inter fortem virum & ignauum: verùm vbi cominus res geritur, tum apparet qui viri sint, qui non. Plut. in Laco.

Eiusdem.

Idem percontanti quàm spaciosam regionem obtinerent Spartiatæ: Quantam, inquit, hasta possunt assequi. Allusum est autem

autem ad mensores agrorum, qui decempedis aruorum spacia metiuntur. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

In bello quod gerebatur cum Philippo, quibusdam suadentibus vt procul à patria pugnaretur: Haud istud spectandum est, inquit Archidamus, sed bene pugnantes hostibus erimus superiores. significans, non perinde referre vbi confligas cum hoste, vt, quàm strenuè se gerat dux aut miles in bello. Plutarchus in Lacon.

Pelopidæ.

Pelopidas domo egrediens, lachrymante vxore, ac dicente vt seipsum saluum redderet: ô mulier, inquit, priuatorum est semper admonere, ducum autem & imperatorum alios saluos facere. Bruso. lib. 2. cap. 43. Ex Plut. Græco. apoph.

Demetrij.

Demetrius in machinis bellicis in tantum ingenio artéque præcelluit, vt meritò de illo iactatum sit: Demetrii machinas magnitudine sua etiam amicis stuporem, pulchritudine verò etiam hostibus adferre voluptatem. Plut. in Demetrio.

Eiusdem.

Idem fœdere cum Rhodiis icto, helepolin, id est, machinam quandam à capiendis vrbibus ita dictam, apud illos reliquit, quæ simul & regis magnificentiam, & illorum fortitudinem testaretur. Nec hoc inter apophthegmata recensendũ erat. Cæterùm monumentum illud admonebat, Rhodum à Demetrio magnificè oppugnatam, ac Rhodios fortiter patriam defendisse. Plut. in Demetrio.

Brasidæ.

Brasidas cum bellum aduersus Ephoros susciperet, hostibus prius scripsit hũc in modum: Quicquid malorum vspiam erit, profligabo, aut moriar. Verùm cum in instituto suo pergeret, & iam Grecos Thraciam incolentes liberaret, fortiter pugnando occubuit. Plut. in Lacon. apoph.

Callicratis.

Callicrates aduersus Mardonium Xerxis ducem pugnaturus, sagitta percussus, ac propemodum exanimatus: Ego, inquit, mortem nihil lugeo: sed quòd domo proficiscens vt pro Græcia morerer, huc venerim, sed angor animo, quòd nec strenuè, nec fortiter dimicans oppeto. Brusonius libri secundi capite 43.

Leptinis.

Subactis à barbaris Lacedæmoniis, Leptines dicebat Græciam esse factam μονόφθαλμον, id est, luscam. sentiens, Atticam & Laconicam esse cordatissimas Græciæ partes. Meminit Aristoteles in Rhetoricis.

Antigoni.

Antigonus cum circa Andrum nauale institueret prælium, dicente quodam, multo plures esse hostium naues: Me autem, inquit, aduersus quot opponest? Bruso. lib. 2. cap. 43.

Pori.

Porus Indorum rex, inuadente Indiam Alexandro, suadentibúsque amicis, vt societatem cum regibus finitimis iniret ad propulsandum Alexandri impetum: Si mihi, inquit, tantę vires non sunt, vt sine sociis saluus esse non possim, melius profectò est omnino non regnare, & fortiter mortem oppetere pro salute meorum. Bruso. lib. 2. cap. 43.

Eiusdem.

Idem Porus suadentibus amicis, vt faceret rem diuinam, nec Alexandro postea transitum per flumen concederet: Non est, inquit, arma tentantium supplicare. Bruso. lib. 2. cap. 43.

Eiusdem.

Idem dicẽtibus amicis, si supplex Alexãdro cessisses, non esses victus: respondit, si Alexandro supplex cessissem, futurum erat vt ipse me ignauum seruum: si armatus restitissem, generosum regem iudicaret. Bruso. lib. 2. cap. 43.

Lycurgi.

Lycurgus roganti, qua de causa vetuisset oppugnari turres: Ne, inquit, à fœmina pueróve, aut ab alio quopiam homine puero ac fœminæ non dissimili, viri præstantiores occidantur. Non probauit prælii genus, in quo virtuti locus nõ esset. E turribus verò puer aut mulier deiectu saxorũ potest virum quantumuis fortem interimere. Quis igitur locus virtuti in bellis nostris, in quibus præcipuas partes agunt bombardæ? Plutarc.

Xerxis.

Xerxis quum à trecentis Lacedæmoniis ad Thermopylas vexatus esset, tantam militum ducens multitudinem, hoc se deceptum aiebat, quòd multos quidem homines haberet, milites autem perpaucos. Sentiẽs, non perinde referre quàm multos educas, sed quàm exercitatos. Eras. 5. apoph.

Darij.

Darij.

Darius rex, cum misisset legatos cum regiis ad Alexandrum literis, pro redimẽdis captiuis, quibus decem millia talentorũ, cunctam Mesopotamiam, filiæque matrimonium, tum amicũ se sociúmque futurum pollicebatur, iis inter æquales suos communicatis, Parmenio: Si Alexander (inquit) essem, has ego conditiones acciperem. Cui subridens Alexander: Et ego medius fidius, ait, si essem Parmenio. Bruson. lib. 3. cap. 13.

Laconum.

Philippo, quum peruenisset in agros Lacedæmoniorum, scripsisśetque, Vtrum vellent ipsum venire hostem, an amicum? responderunt, Neutrum. Vnico verbo absoluerunt sententiam, quòd erat Laconum: ac simpliciter negantes regi transitũ, quod erat virorum fortium. Plutar. in Laco.

Alexandri.

Quum Darius numerosissimum exercitum instruxisset, Alexander profundissimo somno correptus est, adeò vt nec interdiu potuerit expergisci. tandem imminenti periculo amici ingressi, regem excitarunt. Qui quum dicerent, se mirari in eo rerum statu tantam regis securitatem: Magna, inquit Alexander animi molestia me Darius liberauit, qui vires suas omnes in vnum contraxit, vt liceat vno die de summa rerum decernere. Plut. in vita Alexan.

Eiusdem.

Philippus Macedo, quum Alexandro filio dixisset, num vellet regiam ædificare domum, ornatam auro, electro, eboréq;: Minimè, inquit Alexander, sed potius hostium spoliis. Bruson. lib. 2. cap. 43.

Eiusdem.

Idem Alexander insultantibus in eum Scythis, conuiciisque trans Tanaim fluuium lacescentibus, tranare decreuit. sed dissuadente Aristandro vate, qui dicebat, prodigiis hoc prohiberi: Satius est, inquit, periculo me offerre, quàm tota penè Asia subacta, Scythis ludibrio & contemptui esse. Brus. lib. 2. cap. 43.

Eiusdem.

Idem cuidam ciuitati, partem agrorum & dimidium rerum omnium promittenti: Eo, inquit, proposito in Asiam veni, non quidem vt id acciperem quod dedissetis, sed vt haberetis quod reliquissem. Brus. lib. 2. cap. 43.

Eiusdem.

Quum Mileti vidiſſet multas ſtatuas eorum, qui in Olympiis ac Pythiis vicerant, eáſque prægrandes: Et vbi, inquit, erãt tam magna corpora, cum barbari veſtram vrbem obſiderent? Salſe taxauit illorum ſtultam ambitionem, qui gloriarẽtur his qui corporum magnitudine viribúſque præſtantes, in ludicris certaminibus victoriam reportaſſent: quum in tantis periculis nulli fuiſſent, qui aduerſus barbaros ſe tales præberẽt. Plut.

Eiusdem.

Alexandro Magno vulnerato in pectore, in expugnatione cuiuſdam arcis, quum ab amicis reprehenderetur, quòd tam propè acceſsiſſet, Seniorem quendam Bœotium dixiſſe ferunt: Virorum eſt, ô Alexãder, magna facinora aggredi: ſed qui præclarè quicquam facit, neceſſe eſt & pati. Bruſo. lib. 2. cap. 43.

Eiusdem.

Eundem cum amici hortarentur, vt noctu hoſtes aggrederetur: Non eſt, inquit, regium victoriam furari. Maxi. ſermo. 4. Bruſo. lib. 2. cap. 43.

Eiusdem.

Idem cum vidiſſet quendam, idem cum ipſo nomen habentem, ſed timidum, Adoleſcens, inquit, aut nomẽ aut mores mutato. Senſit autem, eum Alexandri nomine nequaquam dignũ eſſe, niſi qui militari facinore fortem ſe militem & infractum oſtenderet. Maxi. ſerm. 4.

Eiusdem.

Idem cum eum amici, vt liberis procreandis daret operam, adhortarentur: Nihil eſt, inquit, cur ſoliciti ſitis: relinquo enim vobis liberos, certaminum victorias. Max. ſerm. 4.

Eiusdem.

Idem cum ei ad bellum gerendum proficiſcenti diceret Ariſtoteles, expectandam eſſe perfectam ætatem, & tum demum bellandum eſſe: Vereor, inquit, ne dum perfectam ætatem expecto, audacem perdam iuuentutem. Max. ſerm. 4.

Timothei.

Timotheus Athenienſium dux, proſpera fortuna per omnia credebatur vti, dicebátque, Fortunam rerum bene geſtarum cauſam eſſe, Timotheum verò nullius. Proinde pictores dormitantem eum in caſtris taxantes fingebant, atque fortunam ſupra caput pendentem, ciuitates quaſi in rete quoddam conducere. Aeli. lib. 14. de Var. hiſt.

Cercyllidæ.

Pyrrhus cum in Lacedæmonios exercitum duceret, multáq; minaretur: Cercyllidas, vnus de numero senatorum, in concione surgens: Si, inquit, Deus est, is qui minatur, nihil metuendũ, nihil enim iniuriæ facimus: sin homo, sciat se viris minitari. Max. serm. 4.

Pyrrhi.

Pyrrhus in victoria Tarentina Romanorum militum virtutem ac ducum prudentiam admiratus, exclamauit: O quàm facile erat orbis imperium occupare, aut mihi Rom. militibus aut me rege Romanis. Ita Florus in Epit. lib. 3.

Coriolani.

Martius Coriolanus in bello aduersus Volscos, quum rogaretur vt labore ac vulneribus ęger sese in castra reciperet: Non est, inquit, victoris laborare, móxque hostem fugientem insectatus est. Victoriæ dulcedo excutiebat omnem molestiæ sensum. Eras. lib. 6. apoph.

Scipionis.

Scipio, qui quinquaginta quatuor annorum spacium emensus, neque emit, neque vendidit quicquam, quum quidã ei scutum eleganter apparatum ostenderet, dixisse fertur: Atqui Romanum ciuem par est in dextra spem ponere, non in sinistra. Innuit autem, Romanos semper cæteris fortitudine præstantiores fuisse, qui bellica virtute rerum omnium paucis annis domini facti sunt. Aelia. lib. 11. de Var histor. Brus. lib. 2. cap. 43.

Q. Fabij, & Carthaginensium.

Sagunto à Pœnis contra fœdus oppugnata, Romani legatos misere Carthaginem, in quibus erat Q. Fabius, exploraturos an id publico consilio factum esset. Ad id quum quidam Carthaginensium princeps ferocius respondisset, Romanus sinu ex toga facto: En, inquit, vobis bellum & pacem apportamus vtrum placet sumite. quum pœni ferocius reclamarent, daret vtrum vellet: Romanus effuso sinu, Bellum, inquit, damus. Responderunt Pœni, se accipere: eóque animo gesturos, quo ille daret. Eras. lib. 6. apoph.

Scipionis iunioris.

Scipio minor posteaquam se intra muros vrbis receperat, Carthaginensibus ex arce sese defendentibus, ac Polybius suaderet vt in mari, quod interiacebat non valde profundum, murices spargeret ferreos, aut tabulas aculeatas iniiceret, ne transmisso mari hostes pro aggeribus pugnarent: aiebat esse ridicu-

lum, quum mœnia tenerent, & intra vrbem essent, dare operam ne cum hostibus confligerent. Plut. in Roma. apoph. Brusonius lib. 2. cap. 43.

Eiusdem.

Idem Numantia capta, quum iterum triumphasset, incidit illi controuersia cum C. Graccho, tum pro senatu, tum pro belli sociis. Id molestè ferens populus, tumultuabatur: Scipio verò conscenso suggestu: Me, inquit, nec castrorum vociferatio vnquam terruit, nec tumultus hominum terrebit, quibus Italiam scio non matrem esse, sed nouercam. Significans, eos qui publicis patriæ commodis obstreperent, non esse verè Italos, sed alienigenas. Valerius refert illum dixisse: Nunquam eos metuā solutos, quos huc alligatos adduxi. Denotās, eos adductos fuisse captiuos, qui in victorem ferocirent. Plut.

P. Licinij.

P. Licinius consul, imperator equestri pugna superatus à Perseo Macedonum rege, bis mille & octingentos milites amisit, partim interfectos, partim captos. Cum verò post pugnam Perseus mitteret oratores, acturos de fœdere ac pace: Licinius, qui victus erat, victori præscripsit, vt si pacem vellet, quæ haberet in sua potestate, daret in fidem Romanorū. Ne calamitas quidem fortissimi viri spiritus potuit imminuere. Nec ignorauit Perseus, quibus cum viris ipsi res esset: eóque fecit victor quod victi solent facere. Plutar. in Rom. apoph.

Syllæ.

Apud Orchomenum quum milites longius euagarentur, ordinibúsque perturbatis fugam caperent: Sylla ex equo desiliens, arrepto vexillo in hostem conuolat, ita vociferans: Mihi quidem, ô Romani milites, hic pulchrum est mori: vos interrogati quo loco ducem vestrum amiseritis, memineritis dicere, apud Orchomenum. Hac voce suos reuocauit. Plutar. in Syl.

Pomponij.

Pomponius miles Romanus captus à Mithridate sub Lucullo imperatore, multis saucius vulneribus, rogatus à Mithridate, An curatus ei foret amicus: Ero, inquit, perlibenter, si tu prius Romanis amicus fueris: sin inimicus, me quoque inimicum habebis. Brus. lib. 2. cap. 1.

M. Bruti.

M. Brutus vltimum prælium initurus, dehortantibus quibusdam ne se tanto discrimini committeret: Hodie, inquit, aut

rectè

rectè erit, aut nihil curabo. Significans, se aut victorem fore, aut non victurum. Mors autem adimit omnium malorum sensum. Plut. in Bruto. Bruso. lib. 2. cap. 1.

Eiusdem.

Brutus post Cæsaris cædem periculis circundatus, scripsit ad Atticum, optimo in statu mentem suam locatam esse. Aut enim se victorem Romanam Rempub. liberaturum, aut animã suo de corpore. Bruso. lib. 2. cap. 43.

Cyaniensium.

Quum M. Bruto tota ferè Lusitania sese dedisset, soláq; vrbs Cyania pertinaciter arma retineret, tentatum est per Bruti legatos, vt data pecunia perseuerarent esse sui iuris. Verùm his populus Cyaniensis vno ore respondit, sibi ferrum à maioribus relictum, quo vrbem tuerentur: non aurum, quo libertatem redimerent. Val. Max. lib. 6. cap. 4.

Pompeij.

Pompeius Magnus cum Syllanæ factioni se addixisset, non absque spoliis, nec sine cruenta victoria imperatori se copias exhibiturum esse dicebat. Nec prius venit ad Syllam, quam multis conflictibus hostium duces superasset. Plutar. in Rom. apophtheg.

Anonymi.

Miles quispiam, quum iacentem eum hostis trucidaturus esset, interrogatus ab hoste, Cur potius in pectore quàm humeris vulnerari vellet: Ne, inquit, si is qui me amat, terga perfossa vulnere respexerit, erubescat. Bruso. lib. 2. cap. 43.

C. Cæsaris.

C. Cæsar post attritos Tigurinos, ad vrbem quandam sociorum proficiscens, quum audisset Heluetios in itinere occurrere, in locum quendam munitum se recepit. Ibi congregatis copiis, instructáque acie, vbi equus illius cui solebat insidere adductus est: Hoc, inquit, post victoriam vtar in persequendis hostibus & pedes aggressus est Heluetios. Plut. in Cæs.

Eiusdem.

Idem cum aquiliferum videret terga dantem hostibus, faucibus comprehensum hominem, in hostes manu conuertit, atque ait: Quorsum abis ignauissime, an non illic esse vides, quibus cum dimicamus? Brus. lib. 2. cap. 43.

Eiusdem.

Iulius Cæsar potentiam duabus potissimùm rebus parari,

pecunia

pecunia scilicet & militibus: atque deinde eam potentiam eiusmodi rebus conseruari & augeri, dicere solebat. Existimauit autem, hæc duo sese mutuò consequi posse, exercitum commeatu retineri, rursum commeatum armis comparari. Xiphilinus Dionis abbreuiator in Cæsare.

Eiusdem.

Idem Dyrrachii expectabat, vt illuc è Brundusio milites mitterentur, id quum tardius fieret, clàm omnibus conscensa scapha exigua, tentauit transmittere pelagus, quumque nauigium vndis obrueretur, gubernatori iam animũ despõdenti, quis esset aperuit, dicens: Confide fortunæ, sciasque te Cæsarem vehere. Tanta erat animi præstantia, quasi fortunam ac deos in manu haberet. Ac tum quidem tempestate ingrauescente, vetitus est quod instituerat peragere. Milites autem vbi resciuere factum, concursum fecerunt ad Cæsarem, grauiterque ferebant si alias expectaret copias, velut ipsis diffisus. Plutarchus in Romanorũ apophtheg.

Anonymi.

Qûum Antonius appararet classe cum Gæsare confligere, quidam tribunus militum, vir fortis, & armis exercitatus, Antonio prætereunti, corpus suum multis cicatricibus insignitum ostendit, dicens: O imperator quur his vulneribus, aut huic gladio parũ fidis, inque lignis fragilibus spem reponis? Sine Phœnices & Aegyptii classe pugnent: nobis Romanis terram da, in qua consueuimus vel hostem vincere, vel mortem oppetere. Plutarchus in vita Antonii.

Turbonis.

Turbo Adriani Cæsaris præfectus, admonitus ab eo, vt curã haberet suę valetudinis, sibique daret vacationem à negotiis, respondit, Non decere Cæsaris præfectos, nisi stantes mori. Ignauũ esse sentiens, in lecto decumbentem expirare. Eras. lib. 6. apoph.

Ziscæ.

Zisca Hussitarum dux & imperator bellicosissimus, cum in pueritia vnum oculum amisisset, inter æquales ludens, altero etiam in obsidione cuiusdam castri priuatus est. Sed neque oculo vtroque cassus imperio se abdicauit. Is post multa contra Bohemos & Teutones egregia facta, cum in morbum lethalem incidisset, ac iam propè moriturus interrogaretur, quomodo sepeliri vellet? Pellem, inquit, mortuo demite: relictoque feris cadauere, ex ea tympanum facite, quo in præliis vtamini. Nam vt

hostes

hostes viuentis aspectum non ferebant, ita mortui sonitum nō ferent. Aeneas Syluius lib. 3. commentariorum de rebus gestis Alphonsi. Notandum tamen, hunc non Ziscam, sed Syskam à Ritio lib. 2. reg. Vng. appellari.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex cum vidisset naufragos auxilium implorantes, suos adhortatus est, vt illico subuenirent, qui dum partimescerent periculum maris tam horrendum, dicentes, melius esse vnam quàm vniuersas triremes perditum iri: Rex ipsemet soluit prætoriam nauem, Satius esse inquiens, vnà cum sociis viris fortissimis occumbere, quàm illos videre ante oculos extrema pati. Panormita lib. 2. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem.

Suprà, tit. de Ambitione.

De fortuna.

Diogenis.

SOlebant olim à periculis seruati, in templis suspendere donaria, velut incolumitatem suam diis acceptā ferentes. Proinde quum Samothracem profecto Diogeni ostenderentur donaria, quæ è bello, morbo, nauigatione, alióue discrimine seruati dicarant: Atqui, inquit Diogenes, multo plura essent, si qui seruati non sunt, ista dedicassent. Sensit opinor, eos qui seruarentur, casu seruari, non deorum beneficio. Quòd si diis imputandum est si quis seruatur, iisdem imputandum est quòd plures pereunt quàm seruantur. Sunt qui hoc tribuant Diagoræ Melio, impio. Samothraces autem magna in hisce rebus superstitione laborabant. Laert. lib. 6.

Demetrij.

Aristophanes in comœdia Plutum inducit cæcum. At Demetrius dicebat, non solùm Plutum, id est, diuitias, esse cæcum, verùm etiam Fortunam, Pluti ducem, vt iam sit illud prouerbii, Cæcus cæco dux. Fortuna sæpe largitur indignis sua munera. Laertius lib. quinti, cap. 5.

Theramenis.

Theramenes, vnus triginta tyrannorum, domo, in qua multi accumbebant, in cœnantes illapsa, solus incolumis euaserat. Hanc ob rem quum ab aliis fœlix prædicaretur, ille magna exclamans voce: O fortuna, inquit, cui me occasioni seruas? Sensit

vir

vir prudens, se non esse seruatum, sed maiori malo reseruatum, nam aliquanto pòst interfectus est. Eras. 6. apoph.

Vide titulum de Fœlicitate.

De fortunæ inconstantia & mutatione.

Thaletis.

THales cum rogaretur, quemadmodum quis calamitatem optimè ferre posset: Si, inquit, hostes videat in maiori versari miseria. Maximus ser. 18.

Chilonis.

Chilonis sententia huic non absimilis est, qui dicebat, infortunatum non irridendum esse: fortuna cum inconstans sit, & nostræ etiam fœlicitati inuideat. Stob. ser. 109.

Eiusdem.

Chilon ab Aesopo interrogatus, quid ageret Iupiter? respondit: Excelsa deprimit, depressa extollit. indicans, arbitrio numinis res hominum sursum deorsum volui, reuoluique. Laertius.

Aesopi.

Aesopus quærenti, quid dii facerent? dixit, eos alia struere, alia diruere. Stob. ser. 103.

Bionis.

Bion Boristhenites quum interrogatus esset, quis esset in vita maximè anxius? Qui in maximis, inquit, reb. cupit esse fortunatus. Is enim mille curis distorquetur, vt assequatur ardua: & assequutus, æquè torquetur ne amittat. Laer. lib. 4. cap. 7.

Eiusdem.

Idem dicere solebat, Fortunam diuitibus pecunias non dono dedisse, sed mutuò. Hæc enim cum suis bonis extra omnem spem nos euehit, suoque pro arbitrio mox deprimit incautos. Stob. ser. 103.

Eiusdem.

Præterea dicere solebat, idem esse in secunda fortuna altum sapere, & in lubrica via cursu certare. Stob. ser. 103.

Biantis.

Bias eum demum infortunatum esse pronunciabat, qui infortunium suum æquo animo ferre non posset. Maximus sermo. 18.

Eiusdem.

Eiusdem.

Idem interrogatus, quid esset difficile? Mutationem, inquit, secundæ fortunæ fortiter ferre. Maximus ser. 18.

Isocratis.

Isocrates suos admonere solitus erat, ne cuiquam suam calamitatem obiiceret. Communem enim fortunam esse: nec quid futurum nobis sit, modò spectari posse. Stob. ser. 109.

Democriti.

Democritus dicebat, nullam esse adeò munitam diuitiarum portam, quam fortunæ occasio aperire non possit. Stob.

Zeno.

Zeno cum facto naufragio omnia sua amisisset, nihil molle aut parum generosum locutus est: sed, Euge, inquit, ô fortuna, tu nos ad hoc palliolum redegisti. Max. ser. 18.

Anonymi.

Diagoras cum in Olympicis vidisset filios suos victores coronari, atque ex filia filioque nepotes, eaque re multum lætaretur, Lacedæmonius quidam dixisse fertur: Nunc ô Diagora pulchrum esset moriendi tempus. Ostendens, fieri non posse, vt tantus fœlicitatis cumulus, alicuius rei infœlicitate ante mortem non compensaretur: & tunc moriendum esse, cum viuentem plus vita delectat. Fulgos. lib. 7. cap. 2.

Leontychidæ.

Leontychidas primus roganti, quo modo quis maximè præsentia bona tueretur? Si non omnia, inquit, fortunæ crediderit. Brus. lib. 2. cap. 37.

Dionysij senioris.

Dionysius amisso imperio Corinthi agens, si quis ipsi molestus esset, dicebat: Quàm beati sunt, qui à puero infelices fuere. Stobæus ser. 109. de Insperatis euentibus.

Dionysij iunioris.

Conuenerant aliquando Dionysius secundus, & Philippus Amyntæ F. cumque in diuersos sermones incidissent, Philippus inter alia Dionysium rogabat, Quomodo, cum tantum regnũ accepisset à parente, non id defendisset & conseruasset? respondens: Non mirum est, ait: quoniam quum reliqua mihi pater omnia reliquisset, fortunam solam, qua ea parauerat, & tutatus fuerat, mihi nõ tradidit. Aelianus lib. 12. de Var. hist. & Bruson. lib. 2. cap. 37.

Pausaniæ.

Simonides ad conuiuium à Pausania vocatus, rogabatur inter conuiuandum, vt quidpiam ex philosophiæ arcanis in medium adferret hospitibus, quod documento esset omnibus. Is itaque respondit Pausaniæ: Memineris te hominem esse. Vidit vir sapientissimus, Pausaniam ex nimia fœlicitate superbientem, quem hoc dicto sui officii admonere voluit. Sed Pausanias contempsit philosophi dictum. At cum iam in Chalceœco & cum fame luctaretur, iamque contumeliosissimam mortem præ oculis cerneret, in memoriam philosophi dictum reuocãs: O Cee hospes, ait, magnum quiddam in tuo erat sermone: ego verò nimium fortunæ meæ fidens, eum nullius momenti esse putabam: vnde nunc miserrimè interire cogor. Aelianus libro nouo de Varia historia.

Crœsi.

Crœsus consultus à Cyro de bello suscipiendo contra Tomyrin reginam, à qua tandem occisus est: Si tibi, ait, esse videris immortalis, nihil est opus vt meam tibi sententiam dicam. Si verò te quoque agnoscis hominem, illud in primis discito, talem humanarum rerum circum esse, qui rotatus, eosdem semper fortunatos esse non sinit. Brusonius libri 2. cap. 37.

Demetrij.

Demetrius illum qui sinistram fortunam ferre nequeat, ne dextram quidem posse ferre dicebat. Antonius in Melissa, parte prima, sermone 70.

Eiusdem.

Nemo Demetrio fuit vtraque fortuna exercitatior. Itaque frequẽter solebat in fortunam illud Aeschyli dicere: Tu me extulisti, tu ipsa rursus deiicis. Plut. in Demetrio.

Darij.

Darius Xerxis pater, in sui laudem dicere solebat, sese præliis ac rebus asperis reddi prudentiorem. Atqui talis prudentia nimio constat reipub. Præstat principem è philosophiæ præceptis haurire sapientiam, potius quàm experimentis miseram, vt vocant, colligere prudentiam. Eras. lib. 5. apoph. ex Plutarchi Regum apoph.

Philippi Maced.

Cum Philippo Maced. nuncium esset allatum, vno die multas res fœliciter ac prosperè gestas esse (nam eodem tempore Tethrippo vicerat in Olympiis, & Parmenio Dardanenses

prelio

prælio fuderat, & Olympias ipsi masculum fœtum erat enixa) porrectis in cœlum manibus exclamauit: Et ô fortuna, inquit, pro tot tantísque bonis leui quopiam malo me affice. Vir cordatissimus, non insolenter gestiit ob rerum successum, sed fortunæ indulgentiam suspectam habuit, cuius ingenium esse nouerat, vt quibus exitium molitur, his prius noua rerum prosperitate blandiatur. Huc pertinet quod de Polycrate Samiorum tyranno refert Plinius. Plutarchus in apoph. regum. Fulgosus lib. 7. cap. 2.

Apellis.

Apelles pictor interrogatus, cur sedentem fortunam pinxisset? respondit, Quia loco stare & consistere non potest. Stobæus ser. 103. Maxi. ser. 67.

Romuli.

Romulus infœlicitatem hominibus plurimam prodesse dicebat, eo quòd in rebus aduersis doceamur de rebus antea nobis ignotis. Multi enim cum ratione futura prȩuidere non possunt, patiendo res intelligunt demum. Antonius in Melissa, parte 1. ser. 70. Maxi. ser. 18.

Eiusdem.

Idem, eum nequaquam beatum prædicandum dixit, qui propter amicos, aut alias fortunæ dotes exultaret. hæc enim sunt fallacia & caduca omnia, quæ fortuna in sua potestate habet. Maxi. ser. 18.

Fabij Maxi.

Fabius Maximus cum audiret Minutium collegam ab omnibus mirum in modum collaudari, quòd nonnullos hostes iam deiecisset; Se magis secundam Minutii fortunam, quam aduersam pertimescere, dicebat. Non ignorabat enim quam variæ essent fortunæ vices, &c. hæc enim cum faciem iam nobis ostendit, repentè se vertit, & tergum implorantibus præbet. Fabii dictum leges apud. Plut. in Maximi vita.

C. Marij.

C. Marius insignis ille Romanus, non sanȩ mentis hominem esse aiebat, qui se fortunæ committeret. Bruso. lib. 2, cap. 37.

Anonymi.

De Mario tyrannorum septimo dictum est, quòd vno die factus est imperator, altero visus est imperare, tertio interemptus est à milite: qui percussurus illum dixerit, Hic est gladius

quem ipse fecisti. Fuerat enim opifex ferrarius. Allusit autem interemptor ad illud prouerbium, Tuo te gladio iugulo. Trebellius Pollio.

Seueri impera.

Celebratur Seueri impera. dictum: Omnia fui, sed nihil expedit. Sentiens, sese ex humili loco per literarum ac militiæ officia plurimis gradibus fauore fortunæ ad imperii fastigium fuisse perductum: sed nihil fœliciter cessisse, aut nulla in re sibi placuisse. Aelius Spart.

Vide titu. de Infœlicitate.

De fortuna aduersa æquo animo ferenda.

Chilonis.

CHilon, cum quidam propter sua mala doleret, dixit: Si aliorum omnium mala perpenderis, minus ægrè feres tua. Stobæus ser. 18.

Pittaci.

Pittacus prudentum virorum esse dixit, ne quid mali fiat cauere: fortium autem, id quod factum est, moderatè ferre. Stobæus ser. 18.

Diogenis.

Diogenes cum in casus quosdam aduersos incidisset, dicebat: Bene factum ô fortuna, quòd tam viriliter mihi præfueris. Stobæus ser. 106.

Zenonis.

Zeno cum naufragium passus, sua omnia amisisset, immobili vultu: Euge, inquit, fortuna quàm probè nos ad hoc palliolum redegisti. Maxi. ser. 18.

Socratis.

Xantippe dicebat, cum infinitæ mutationes & Rempubli. & ipsos occupassent, omnibus se similem vidisse Socratis vultum, & exeuntis domo, & denuò redeuntis. Ad omnes enim fortunæ vndique ingruentes procellas moderatus & concinnus erat. Stobæus ser. 106. ex Dionysio Halicarnas.

Vide titulos de morte suorum non deflenda, de Animi moderatione, Fortitudine, Infœlicitate, Fortuna mala, Patientia iniuriæ, Vltione neglecta, &c.

De

De fratribus.

Antisthenis.

ANtisthenes dicebat, fratres qui essent concordes conuictu, omni pariete esse fortiores. Bruso. 2. cap. 39.

Vide titulum, de Concordia.

Intaphernis vxoris.

Intaphernis vxor, Dario permittente vt vnum ex suis eligeret, cuius vitam sibi donari vellet, fratrem elegit. demirante rege, causámque sciscitante: Alius, inquit, maritus, alii liberi, si Deus volet, possunt contingere: alium fratrem, parentibus vita defunctis, non est quod sperem. Eras. 6. apoph.

Eumenis.

Eumenes insidiis petitus à Perseo, credebatur extinctus. Is rumor quum Pergamum esset perlatus, Attalus eius frater imposito sibi diademate, ductáque fratris vxore, regnum occupauit. Cæterùm quum audisset illum viuum, vt solebat profectus est illi obuiam, vnà cum satellitibus, hastam gestans. Eumenes autem amanter illum amplexus, dixit in aurem: Ne festines ducere, priusquam me mortuum videris. nec præterea per omnem vitam, vllam offensi animi significationem vel dicto vel facto dedit: quin etiam moriens, fratri & vxorem & regnum reliquit. Cuius animi memor Attalus, quum multos ex se liberos haberet, nullum tamen regno educauit: sed Eumenis filio, posteaquam adoleuisset, adhuc viuens principatum tradidit. Plut. in regum apoph.

Antiochi.

Antiochus cognomento Accipiter, cum fratre Seleuco pro regno bellum gerebat. At vbi Seleucus à Galatis victus, nusquam appareret, sed interfectus in prælio crederetur, deposita Antiochus purpura, pullam vestem induit. rursus paulo pòst quum audisset illum esse incolumem, pro læto nuncio diis immolauit, fecitque vt ciuitates ipsi subditæ coronas gestarent. Solent fratrum iræ, si quando inciderint, esse acerrimæ: solet regni cupiditas nihil impium aut nefariũ ducere. At hic ea moderatione regnum ambiit, vt fratrem vellet incolumem. Plut. in regum apoph.

Caracallæ.

Basianus præfectus suadebat Caracallæ, vt ad mitigandam inuidiam parricidii, fratrem Getam appellaret diuum: Sit, in-

quit, diuus, dum non ſit viuus. Et ſic fratrem in diuos retulit, Atque ita vbique regnandi cupiditas, neſcit iura pietatis. Ex Aelio Spartiano.

De frugalitate.

Cratetis Theb.

CRates Thebanus Demetrio Phalære indignatus eſt, quòd ipſi panes ac vinum miſiſſet, dicens: Vtinam fontes etiam panes ferrent. Sentiens, vino philoſopho nihil opus eſſe: atque hoc ipſum eſt ſubmoleſtum, quòd panis non æquè parabilis eſſet, ac potus. Laert. lib. 6. cap. 5.

Eiuſdem.

Stilpon Crateti dedit caricam, ſimúlque propoſuit quæſtiunculam. Quum Cynicus protinus nucem deuoraſſet: Caricam, inquit Stilpo, perdidi. hic Crates, Non caricam modò, ſed & quæſtiunculam, cuius illa fuit arra. Sentiens, ſe fruſtra captatum munuſculo ad reſpondendum. Laert. lib. 2. cap. 12.

Eiuſdem.

Idem quum in forum incidiſſet, alios ementes, vendentes alios contemplatus: Illi, inquit, quod rem inter ſe contrariam agunt, ſe beatos eſſe iudicant: at ego me, quòd vtriuſque, tum emendi tum vendendi, ſim immunis. Stob. ſer. 1. de Prudentia.

Socratis.

Socrates philoſophus dicebat, eos qui frugaliter viuerent, longè plus habere voluptatis, ac minus cruciatuum, quam ſi indulgerent genio. Laert. lib. 2. cap. 5.

Eiuſdem.

Idem aduocarat diuites aliquot ad cœnam. ob id ſolicita Xanthippe, quòd apparatus eſſet perquàm exiguus: Bono animo es, inquit. nam ſi frugi temperantéſque ſunt, boni conſulent: ſi minus, nulla nobis horum cura debet eſſe. Hoc dilemma nobis meritò excuteret operoſam & ſumptuoſam ambitionem, in excipiendis conuiuis. Laer. lib. 2. cap. 5. Bruſonius libr. 2. capite 2.

Eiuſdem.

Idem dicere ſolitus eſt, eum eſſe diis ſimillimum, qui quàm pauciſsimis egeret, quum dii omnino nullius egeāt rei. At vulgus diuites diis proximos exiſtimant, quorum deliciis nihil ſatis eſt. De his enim dictum eſt in comœdia Terētiana, Quàm vos facillimè agitis. Hoc autem Homerus diis tribuit, quos appel

apellat ῥᾶον ἄγοντας, id est, facillimè viuentes. Facillimè autem viuit, qui paucissimis contentus est. Laert. lib. 2.

Eiusdem.

Idem dicebat, qui suauiter èderet panem, huic non esse opus obsonio: & qui suauiter biberet quemlibet potum, hunc non desiderare poculum præter id quod abest. Fames enim & sitis optimè condit omnia. Ibidem.

Eiusdem.

Idem admonere solebat, quòd apud alios diceretur edere aut conuiuari, apud Athenienses dici εὐωχεῖσθαι: qua voce dicebat nos admoneri, eo temperamento sumendum cibum, vt nec corpus nec animus oneretur. huc opinor alludens, quod ὀχεῖσθαι sonet vehi; vnde ὀχεῖον vehiculum. quanquam ὀχὼ dicatur & cibus: eóque additum εὖ, ne sarcina iusto grauior imponeretur corpori. Eras. lib. 3. apoph.

Eiusdem.

Idem, cum Xanthippe increparet, quòd tenuiter se ad amicos accipiendos præpararet, dixit: Si nostri fuerint, nihil curabunt: sin alieni, nos de ipsis nihil curabimus. Maxi. ser. 13.

Eiusdem.

Idem quum admoneretur ab amico, quòd excepturus hospites, admodum tenuem fecisset apparatum: Si boni sunt, inquit, satis erit: sin minus, plus satis. Laert. lib. 2.

Eiusdem.

Idem docebat abstinendum à cibis, qui non esurientem incitarent ad edendum: & à potu, qui non sitientem inuitaret ad bibendum. His enim rebus non est vtendum, nisi quatenus corporis necessitas exigit. Laert. lib. 2. cap. 5.

Eiusdem.

Dicebat quoque optimum condimentum esse famem, quòd & optimè edulcaret omnia, & nullius esset impedii. Vnde ipse semper iucundè edebat ac bibebat, quia neutrum faciebat nisi esuriens ac sitiens. Ibidem.

Eiusdem.

Socrates dicere solebat, multos in hoc viuere vt ederent & biberent: se autem cōtrà, ob id bibere & edere, vt viueret: quòd his rebus non ad voluptatem, sed ad necessitatem vteretur, quandoquidem natura paucis contenta sit. Eras. lib. 3. apoph.

Idem aliter.

Idem Socrates rogatus, quónam à cæteris hominibus dif-

ferret? similiter respondit: Alii quidem viuunt vt edant, ego autem edo vt viuam. Stob. serm. 15. Maximus serm. 27.

Eiusdem.

Idem per forum obambulans, quum aspiceret mercium copiam quæ illic vendebantur, ita secum loqui consueuit: Quàm multis rebus ego non egeo. ast alii cruciantur animo, ita cogitantes, Quàm multa mihi desunt. Socrates sibi gratulabatur, quòd iuxta naturam viuens, ac paucis assuetus, aurum, purpuram, gemmas, ebur, aulæa, reliquásque diuitum delicias, nec cuperet, nec egeret: quas dicere solebat magis necessarias agendis tragœdiis, quàm ad vsum vitæ. Brus. lib. 5. cap. 22. In hac autem sententiam vsurpabat versus Iambicos poetæ nescio cuius,

Τάδ' ἀργυρώματ' ἐστὶν, ἥτε πορφύρα,
Εἰς τοὺς τραγῳδοὺς χρήσιμ' οὐκ εἰς τὸν βίον. id est,
Argentea isthæc vasa simul, ac purpura,
Tragœdiarum accommoda histrionibus
Sunt, ad beatam conferunt vitam nihil. Laert. lib. 2.

Eiusdem.

Idem quendam ex amicis conquerentem, quòd Athenis omnia magno venirent (vinum enim Chium mina, purpuram tribus minis constare, mellis heminam quinque drachmis) manu illius prehensa, duxit in penum farinarium: Obolo, inquiens, semisextarius venit, vilis igitur annona est. Hinc ad oleariam deducens: Duobus, inquit, æreis sextarius. non magno igitur in vrbe veneunt omnia. Qui paucis ac necessariis cōtentus est, sibi facit vilem annonam. Brus. lib. 5. cap. 22: Eras. lib. 3. apoph.

Eiusdem.

Idem quondam pro foribus deambulanti contentius vsque ad vesperam, quum prætereuntium quispiam dixisset, Quid agis Socrates? Obsonium, inquit, mihi comparo in cœnam: de fame sentiens, quam agitatione corporis excitabat. M. Tullius sic explicat: Quo melius cœnem, obsono ambulando famem. Laertius.

Eiusdem.

Idem ad famem ac sitim tolerandam exercuerat sese. post sudorem enim è palæstra collectum, quum alii potum vehementer appetunt, nunquam bibebat de primo cratere. rogatus quam ob rem id faceret: Ne consuescam, inquit, obsequi affectibus. Interdum enim, licet sitias, noxium est bibere: hic quum ratio suadet abstinentiam, affectus hortatur vt bibas,

magis

magis obtemperandum est rationi. Laertius lib.2.

Eiusdem.

Cum Alcibiades Socrati, quem magnopere amabat, magnã & precio ſam placentam miſiſſet: Xantippe iracunda, eam de caniſtro eiecit, & impuris pedibus cõculcauit. At Socrates cum hæc vidiſſet, ridens dixiſſe fertur: Nunquid tu ſimul carebis ea? Quod ſi quis putat hæc ſatis puerilia, & nullius momenti videri, is profectò ignorat, ex his etiam de fortibus & bonis viris probationem fieri, ſi ea nihili pendant, quæ vulgus non tantùm ornamenta, ſed lautitias dicit eſſe menſæ, & victus anathemata. Oſtendit autem eo dicto Socrates, quàm parui faceret delicias & voluptatis irritamenta. Aelia. lib. 11. de Var. hiſto.

Diogenis.

Diogenes Cynicus, cum aliquando à Cratero Alexandri Magni præfecto ad cœnam inuitatus eſſet, reſpondit: ſe malle ſalem Athenis lingere, quàm apud Craterum opipara frui menſa, Laert. lib. 6.

Eiuſdem.

Idem quibuſdam obiicientibus, quòd in foro cibum caperet: Quid mirum, inquit? in foro eſurio. ratiocinatus à relatiuè oppoſitis. Si fames non vrgeret hominem in foro, fortaſsis abſurdum eſſet in foro veſci. Sed eodem colore ſe tueri potuerat, in foro deiiciens aluum, aut vrinam reddens. Laer. lib. 6.

Eiuſdem

Idem quum aliquando vidiſſet puerum caua manu bibentem: Hic puer, inquit, me frugalitate ſuperat, qui ſupellectilem ſuperfluam mecum circumferam. & eductum è pera poculum ligneum, abiecit: Neſciebam, inquiens, & in hoc nobis prouidiſſe naturam. Quum alterum puerum vidiſſet vaſculo fracto, cauo panis excipere lenticulam, abiecit & catinum ligneũ, vt ſuperuacaneum. Hęc patiar videri ridicula, modò fateamur, immodicum ſimplicitatis exemplum in hoc eſſe vtile, vt nos noſtri luxus pudeat. Laert. lib. 6.

Eiuſdem.

Idem quum in publica via pranderet, multíque cingerent illum ob ſpectaculi nouitatem, ac ſubinde acclamarent, Canis canis: Imò, inquit, vos potius eſtis canes, qui prandentem circumſtatis. nam id canibus cum primis familiare eſt. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Idem quodam tempore prandebat oleas, mox inductam placentem abiecit, accinens illud è tragœdia:

ὦ ξένε τυράννοις ἐκποδὼν καθίστασο. id est:

Procul à tyrannis temet hospes auferas.

Item illud Homericum, ἄλλοτε μάστιξιν δ' ἀλλάων. Id est: Interdum scuticis agitabat. Se tyrannum appellans, deliciarum contemptorem, quas procul abigi volebat. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Diogenes Aristoteli obtulit caricam, cogitans, si non acciperet, illum sententiam aliquam esse meditatum. At Aristoteles accepta carica, dixit: Et caricam & sententiam perdidit Diogenes. Laert. lib. 5. cap. 1.

Eiusdem.

Idem quum primùm cœpisset philosophari, ac in dolio, sicco mucidóque pane vescens solus, audiret totam vrbem lætitia perstrepentem (erat enim dies festus) sensit animo nonnihil tædii, diúque secum de relinquendo vitæ instituto cogitauit. Sed quum tandem mures videret adrepentes, panísque micas edere: Quid tibi displices, inquit, ô Diogenes? sat magnificus es: ecce etiam parasitos alis. Laer. lib. 6.

Eiusdem.

Diogenes panem album nactus, è pera cibarium eiecit, hunc versum proloquens: Hospes tyrannis è via decedito. Stobæus sermo. 15.

Eiusdem.

Idem quum in opiparo conuiuio videret Platonem nihil attingentem lautitiarum, sed oleis duntaxat vescentem: Quid accidit, inquit, vir sapientissime, vt cum ob huiusmodi mensas in Siciliam profectus sis, hic à paratis abstineas? Ad hæc Plato: At hercle Diogenes, & in Sicilia huiusmodi ferè cibo contentus eram. Quid igitur, inquit Diogenes, necesse erat Syracusas nauigare? An tum Attica non ferebat oleas? Hoc dictum quidam adscribunt Aristippo. Laert. lib. 6.

Aristotelis.

Aristoteles quum illi caricam porrigeret Diogenes, accepit, & sublato in cœlum vultu more puerorum: Magnus, inquit, Diogenes: móxque illi reddidit caricam. Notans opinor, ab illo captari laudem munificentiæ. Laert. lib. 5. cap. 1.

Timo

Timothei.

Timotheum, clarum hominem & principem ciuitatis, ferunt, cum cœnauisset apud Platonem, eóque conuiuio admodum delectatus esset, vidissétque eum postridie, dixisse: Vestræ equidem cœnæ non solùm in præsentia, sed etiam in postero die iucundæ sunt: propter parcitatem videlicet ciborum. Brus. lib. 2. cap. 2.

Idem aliter.

Timotheus Cononis filius, dux Atheniensium, omissis opiparis cœnis, & epulationibus imperatoriis, assumptus à Platone ad conuiuium Academicum, & frugali musicáque cœna exceptus, reuersus ad suos dixisse fertur: Qui cum Platone cœnant, etiam postero die bene habent. Vituperauit cœnas splendidas & onerosas, quæ omne sequentis diei gaudium & hilaritatem præscinderent atq; præriperent. Aelianus lib. 2. de Varia histor.

Eiusdem.

Idem vocatus à Platone in conuiuium, cum frugaliter tractatus esset, postridie conueniens Platonem, Vos ô Plato melius cœnatis (dixisse fertur) sequenti die quam præsenti. Innuit autem, iis qui frugaliter cœnarent, sequentem diem multo lætiorem esse, cum nullo crapulæ vel ebrietatis dolore cruciarentur: verùm eos qui lautè & immoderatius cœnarent, diebus sequentibus grauari, ac cruciari cibo ac potu nondum concocto ex vitio stomachi. Aelia. lib. 2. de Varia hist.

Leonis Euth.

Leon Euthycratides interrogatus, quam quis vrbem incolens tutus sit? Vbi, inquit, neque plura neque pauciora inhabitantes possideant. Brus. lib. 5. cap. 22.

Antisthenis.

Quum Diogenes ab Antisthene peteret tunicam, iussit vt duplicaret pallium, sic eum tunicæ speciem præbiturum admonens, oportere paucissimis esse contentum. Laer. li. 6. cap. 1.

Epicuri.

Epicurus Gargettius dicere solebat, ei cui pauca non sufficiunt, nihil omnino satis esse. Item, se paratum esse de fœlicitate etiam cum Ioue certare, si aquam & offam haberet. Laudauit frugalitatem his dicteriis: quo animo autem voluptatem laudauerit, ex aliis disces. Aelia. lib. 4. de Varia histo. & Stob. sermo. 15.

Eiusdem.

Epicurus, gratias naturæ habendas dixit, quòd ea quæ ad vitam hominis subleuandam spectant, parabilia fecerit: difficilia autem, paratu non necessaria. Stob. serm. 15.

Arcesilai.

Arcesilaus Scytha cum hospites quosdam vna cum amicis hospitio suscepisset, cœna quidem apposita est, sed deerat panis. Hic ille ridens: Quàm res est apta conuiuiis apparandis, esse sapientem. Sentiens, doctos viros in rebus vulgaribus minus sapere quàm idiotas. Laert. lib. 4. cap. 6.

Isæi.

Isæus sophista Assyrius, cum olim interrogatus esset, quis piscis, aut quæ auis esset ad vescendum suauissima? πέπαυμαι, inquit, ταῦτα σπουδάζων: id est, ista curare desij. Refert Philostratus in sophistis.

Apollonij.

Apollonius frugalitatem non ideo commendari hominibus dixit, quòd tāti res viles ac minimè sumptuosas faciamus: sed vt hoc pacto, animi magnitudinem augeamus. Stob. sermone 15.

Laconum.

Apud Lacedæmonios pueris dabatur cœna perquàm tenuis, quo dum suopte ingenio depellunt inopiam, cogantur audaces esse & calidi. Hoc erat quur cibi inopia premerentur. Quin ob id etiam dabatur illis victus exiguus, vti consuescerent nunquam expleri ad satietatem vsque, sed famem tolerare possent. Siquidem hac ratione existimabant illos & ad bellum vtiliores euasuros, si valerent, & post toleratam inediam perdurare in laboribus. quin & temperantiores vilibúsque contentos fore, si longo tempore minimis impendiis degerent. insuper si citra obsonium assuescerent viuere, & quemuis cibum appositum boni consulere, existimabant corpora fore tum salubriora, tum maiora: quòd subtracta cibi copia conferret ad proceritatem, dum non depressa corpora tolluntur in altum, potius quàm in latum, redduntúrque etiam pulchriora. Tenuis enim & gracilis corporum habitudo obsequitur artuum momento: obesitas verò ex cibi copia collecta, propter grauitatem obsistit. Vt ea gens nihil dabat voluptati deliciísve, sed in omnibus spectabat Reipubli. commoda: longè latéque dissentiens à plurimorum sententia, qui sibi persuadent, nihil esse

vtilius quàm pueros immodico cibo potúque saginare: quum ea res non modò pigros reddat, & laboribus inutiles, verùm etiam tum corpora reddat deformiora, tum ingenia craßiora. Plut. in Lacon.

Lycurgi.

Lycurgus Lacedæmoniorum legislator, vt omnem luxum profligaret, publica conuiuia instituit, & conduxit qui armati cœnantibus adessent, & luxum cibi potúsque prohiberét. Item obseruarent, ne illi qui domi suæ cœnassent, ad publica venirét conuiuia. Plutar. in Lacon.

Eiusdem.

Idem, percontantibus quam ob rem statuisset, vt ad ædium culmen imponendum fabri securi vterentur, ad fores verò addendas sola serra, nec vllo alio instrumento? Vt, inquit, ciues mediocritatem seruent in omnibus quæ in ædes inferunt, neque quicquam habeant earum rerum quæ apud alios sunt admirationi. Videbatur enim indecorum, si per ostium rude ac ciuile supellex inferretur exotica, precio chara, arte operosa. Id ne fieret, ipsæ quodammodo fores admonebant. Hinc aiunt accidisse, quòd Leontychidas primus apud Lacones rex, quum cœnaret apud quendam, cernerétque tectum domus sumptuoso apparatu factum, ac lacunaribus ornatum, rogabat hospitem, num ligna apud eos quadrata nascerentur. adeò luxum esse putabat, naturam artificio corrumpere. Plutarchus in Laconicis.

Laconum.

Laconum gens vbique frugalitatem colebat, luxum horrebat, metuens à maiorum institutis recedere, quòd ex his fontibus nasci soleat omnis rerum publicarum pernicies. Plutarc. in Lacon.

Eorundem.

Iidem perseuerabant absque tunicis, vestem vnicam accipientes, corporibus squalidi, quippe à balneis & vnguentis ferè in totum abstinentes. Nemo tales facile inuadit tum inopes, tum duros: nec malis artibus cogebantur rem quærere, qui tam paruo contenti essent. Hæc Lacedæmonii, qui nec philosophorũ dogmata, nec Christum nouerant: & nõ pudet nos deliciarum nostrarum? Anachoritas vocamus, qui quatuor vestibus contenti sunt. Eras. ex Plutar. Lacon.

Eorundem.

Apud eosdem, iuuenes gregatim ac turmatim dormiebant supra stibadas, herbæ genus, quas ipsi sibi congerebant ex arundine apud Eurotam nascente: cuius summa non ferro, sed manibus defringebant. Per hyemem verò substernebant sibi, quos vocant lycophones, ac stibadiis commiscebant, quòd ea materia caloris quiddam habere videretur. Vbi sunt nunc, qui toto corpore pulmis anserinis indormientes, queruntur ob duritiem sibi dolere latera? Plutarchus in Laconicis, & Erasmus.

Agesilai.

Thasiorum gens vt copia rerum abundabat, præcipuè vini præstantia nobilis, ita deliciis erat addictior, per horum agros cum exercitu proficiscenti Agesilao, Thasii honoris gratia miserunt farinas, anseres, bellaria, liba ex melle condita, & item omnis generis alia maximi precii tum esculenta tum poculenta. at ille præter farinas nihil accepit: reliqua domum referri iussit ab his qui attulerunt, tanquam sibi suisque prorsus inutilia. Cæterùm quum illi precibus & obtestationibus vrgerent omnino vt acciperet xenia, iussit ea inter Helotes distribui: id erat apud Lacedæmonios mancipiorum genus. Eius facti causam sciscitantibus, respondit: Non decere qui virtutis ac fortitudinis studio tenerentur, id genus delicias cupediasque recipere: propterea quòd istiusmodi res quibus inescarentur ingenio seruili nati, oporteret à liberis procul abesse, grauiter taxans Thasiorum mores, qui dum voluptatibus seruirent, nec ingenuos se præstarent, nec liberos: & sapienter ostendens, nihil esse seruilius abiectiusque, quàm gulæ vetrisque voluptatibus obnoxium viuere. Plut. in apoph. Lac. & Eras. lib. 1. apoph. Brus. li. 3. cap. 1.

Eiusdem.

Idem cum audiret quendam admirari, cur rex cum cæteris Lacedæmoniis tam frugali cibo & vestitu vteretur: Optimam messem metimus, inquit, libertatem, quæ sine frugalitate esse nequaquam potest. Plut. in apoph. Lacon. & Eras. lib. 1. apoph.

Lysandri.

Lysandro Spartiatæ in Ioniam proficiscenti, hospites quos habebat in Ionia, cum aliis multis, etiam bouem & placentam dono miserunt. Qui placentam contemplatus rogabat, quidnam illud cupediarum esset? Cui cum is qui attulerat, responderet, ex melle, caseo, aliisque quibusdam confectum esse: Sed hoc, in-

quit

quit Lysander, iis date qui nouerunt. Non enim hic est liberi & ingenui hominis cibus. Aelianus lib. 3. de Var. hist.

Pausaniæ.

Pausanias quum Medos vicisset, iussit Persicam cœnam præparatam sibi apponi: in qua quidem quum magnus inesset sumptus, Per deos (inquit) Lurco Persa erat, qui quum tot haberet, ad nostram venerit polentam. Brus. lib. 3. cap. 1.

Pelopidæ.

Pelopidas conuiuium agitans cum collegis ducibus, in fine conuiuii bibit acetum. Percontantibus, num id conduceret ad sanitatem? Nescio, inquit, illud scio, bonum esse ad hoc, vti quis meminerit domesticæ diætæ, siue domesticorum negociorum. Sentiens, conducere aduersus crapulam, & conferre sobrietati: simul indicans, se domi parcissimo victu agere solitum. Plutar. lib. 2. Symposiacon.

Alcamenis.

Suprà tit. de Diuitiarum abusu.

Anonymi.

Quidam ingressus diuersorium, cauponi dedit obsonium, vt appararet, quum ille posceret caseum & oleum: Quid, inquit Lacon, si caseum haberem, iam non egerem obsonio. Caupo caseum & oleum petebat ad condiendum piscem, at Lacon id videns, cui sufficiebat victus simplicitas, superuacuum existimabat, cibum cibo miscere, quum alter per se satis esse posset. Quantum absunt ab huius Laconis animo, qui centum rerum species in vnum miscent discum? Plut. in Lacon.

Anonymi.

Quidam Lacon quum duas amygdalas duras duplo vendi conspiceret: Súntne hic, inquit, rari lapides? Quasi nihil interesset inter silicem & duram amygdalam. Adeò Lacon deliciarum erat rudis, vt nesciret, sub gemino cortice latere nucleum. Et apparet hoc genus arboris non quibuslibet regionibus fuisse notum, quando Plinius dubitat, an ætate Catonis fuerit in Italia. Plut. in Lacon.

Phocionis.

Phocion filium suum, qui plura solito obsonia coemerat, obiurgans, ita comminatus est ei: Si plura quam secundum naturam vesceretur, vel ingurgitaret, ipsum condignas pœnas luiturum. Docuit filium vir sapientissimus, frugaliter esse viuendum,

dum, cum natura paucis contenta esse soleat: quæ si obsonio obruitur nimio, pœna statim in prõptu est, quæ in variis morbis illico se ostendit. Phocionis dictum extat apud Stobæum sermone 20 & 15.

Vxoris eius.

Phocionis cognomento Probi vxor dicere solebat, suũ mundum esse præclara gesta mariti. Ita frugalitatem suam excusauit aliis matronis, obiicientibus quòd parum pro dignitate culta esset. Eras. lib. 6. apoph.

Epaminondæ.

Epaminondas tam tenui victu vtebatur, vt aliquando vocatus ad cœnam à vicino, quum reperisset bellariorum, obsoniorum, & vnguentorum apparatum, cõfestim abierit, dicens: Ego te sacrificare putabam, non deliciari & illudere. Plutarchus in Græcorum apoph. & Bruson. lib. 5. cap. 22.

Eiusdem.

Quum coquus collegis Epaminondæ de impendiis aliquot dierum rationem redderet, non alia de re indignabatur, quàm tantum fuisse consumptum olei, demirantibus autem collegis, negauit se offendi sumptu, sed molestè ferre, tantum olei exceptum intra corpus hominum. Sentiens, oleum esse natum foris vngendo corpori, non intus explendo. Inunctum reddit corpus firmius, & iniuriæ patientius: infusum in viscera, reddit delicatius ac segnius. Plut. Ibidem.

Eiusdem.

Idem, quum festum diem celebraret ciuitas, omnesq́ue com potationibus & libidini indulgerent, cuidam è familiaribus factus est obuiam squalidus & cogitabundus. Admirante illo, rogánteq́ue, quid tandem esset rei, quòd solus ad eũ affectus modum, obambularet? Vt vobis, inquit, omnibus ebrios ac socordes esse liceat. O vocem principe dignam. Tum maximè vigilandum est principi, quum populus maximè indulget genio. At non oportet ipsi vnquam vacare, genialiter viuere. Ibidem.

Alexandri.

Quum regina Carum Ades illud haberet studio, vt asiduò mitteret Alexandro obsonia, bellariaq́ue, per talium rerum architectos coquosq́ue magna arte parata: Alexãder ait, seipsum habere meliores obsoniorum artifices: ad prandium quidem, noctur

nocturnum iter: ad cœnam verò, tenue prandium. Plutarch. in reg. & imp. apoph.

Cyri.

Cyrus rex rogatus ab hoſpite, quid ad prandium apparari iuberet? Nihil aliud, inquit, quàm panem, nam ſpero me prope Crinum cœnaturum. Mira frugalitas in rege barbaro, cui panis erat pro obſonio, & ſitim aquæ ſpe deferebat in cœnam. Refert Ammianus.

Ptolemæi.

Ptolemæus Lagi filius plerunque apud amicos & cœnare ſolebat, & dormire. Quòd ſi quando illos viciſsim acciperet cœna, amicorum rebus vtebatur, commodato ſumens ab illis pocula, aulæa & menſas. Ipſe verò ſibi non parabat plura quàm exigeret neceſsitas: ſed regalius eſſe dicebat ditare, quàm diuitem eſſe. Plut. in Regum apoph.

Prodici.

Prodicus dicere ſolebat, optimum condimentum eſſe ipſum ignem. Sentiens, bono ſtomacho ſatis eſſe, obſonium eſſe coctum, etiamſi nihil accedat deliciarum. Eraſmus libr. 6. apophtegma.

Scipionis.

Scipionem minorem narrant annis quinquagintaquatuor, quibus vixit, nihil vendidiſſe, nihil emiſſe, nihil ædificaſſe: libras autem argenti triginta treis, auri duas in ampla domo reliquiſſe, idque quum potitus eſſet Carthagine, militesque ditaſſet plus cæteris ducibus omnibus. Plut. in Rom. apoph.

M. Curij.

Marcus Curius nonnullis arguentibus, quòd ex agris bello partis partem exiguam vnicuique militum diſtribuiſſet, magnam verò reipub. optauit à diis, ne quando exiſteret quiſquã Romanus, cui ager exiguus videretur, qui poſſet alere dominum. Sentiens, eum non eſſe Romano dignũ nomine, qui plus appeteret, quàm quod ad victum frugalem ſatis eſt. Plutarchus in Roman. apoph.

Augusti.

Auguſtus nulli ferè ad conuiuium vocanti negare ſolitus eſt. Exceptus igitur à quodam cœna perparca, ac penè quotidiana, quum à conuiuatore dimitteretur, hoc illi tantum inſuſurrauit: Non putabam me tibi tam familiarem. Alius tam ieiunũ apparatum, contumeliam fuiſſet interpretatus: ille etiam pudo

ri con

ri consuluit inuitatoris, familiaritati tribuens, idque in aurem, ne cæteri putarent exprobratam parsimoniam. Quid hac comitate amabilius in tanto monarcha, qualem nunc vix triginta reges æquent? Brus. lib. 2. cap. 2. & Macrob. lib. 2. cap. 4. Sat.

Eiusdem.

Idem populo de inopia vini caritateque querenti dixit: A genero suo Agrippa productis pluribus aquis satis prouisum, ne sitirent homines. Fuit autem Agrippæ vigilantissimum studium, vndique prospiciendi vrbi de aquarum copia. Augustus autem seuerè populum ad aquas à vino reuocauit. Suetonius.

Iuliani.

Iulianus Romanorum imperator, coquos omnes eiecit è palatio. Rogatus autem cur hoc fecisset. Non opus est coquis, ait, quòd simplicissimis cibis contentus esse possum. Recitat Eras. lib. 8. apoph.

Taciti.

Tacitus vir consularis, factus Romanorum imperator, cum luxum omnem maximè damnaret, cõtinuò dicere solebat: Frugales mensulas, holusculis & leguminibus Pythagoricis instructas, multo gratiores esse quàm Mylesiorum sumptuosa fastidia. Guido Bituricensis.

Huc refer quædam, quæ annotata sunt tit. de Abstinentia, Temperantia, &c.

De fuco.

Archidami.

CEus quidam ætate prouectus, venit Lacedęmonem: & cum alias turgeret superbia, propter senectutem reuerenter habebatur, proinde canos occultare conabatur tinctura. Itaque cum in conspectum Lacedæmoniorum prodiisset, ostenso tali capite, exposuit quorum gratia venerat. Consurgens itaque Archidamus rex Lacedęmoniorum: Quid, inquit, hic sani diceret, cuius non solùm animus, verùm etiam caput fucis contaminatum est? Et explosit eius dicta: ingenium Cei redarguens, ex iis quæ oculis cernebantur, Aelianus lib. 7. de Var. hist.

Anonymi.

Hospes quidam aiebat, se velle cum Dionysio priuatim colloqui: demonstraturum enim, quomodo posset præscire,

quinam

quínam ipsi molirentur insidias. Rex admisit hominem, iussítque dicere semotis arbitris. At ille: Da mihi, inquit, talentum, vt existimeris à me audisse insidiatorum indicia. Dedit, ac simulauit sese audisse, admiratus hominis commentum. Nam fucus ille vehementer vtilis erat ad deterrendas insidias. Sunt qui narrent, Maximilianum Cæsarem simili arte simulasse magicas artes; indusia, gladiósque fortunatos, genios annulis inclusos, quo facinorosis & hostibus esset formidabilior. Plutarc. in regum & impera. apoph.

Philippi.

Ex Antipatri amicis quosdam Philippus Macedoniæ rex in iudicum numerum ascripserat. Verùm pòst, vbi cognouit illum tingere barbam & capillum, submouit eum, dicens: Qui in capillis fidus non esset, eum muneribus gerendis non videri dignum cui fideretur. Fuco vtebatur in tingendis capillis, vbi non multum erat lucri: multo magis vsurus erat fuco in publicis negociis, vbi dolus interdum ingens adfert emolumentum. Plut. in reg. & impera. apoph.

Phrynæ.

Phrynæ meretrix cum fuisset in conuiuio quodam, cui complures aderant fœminæ, qúmque iuxta morem ioci conuiualis, quod vnus quispiam faceret, idem omnes facere cogerentur, prior manum bis aquæ immersam admouit fronti. Quoniam autem omnes erant fucatæ, aqua per lituram fucorum defluens, rugarum specie vultus omnium deformabat: quum ipsa interim Phryne, quæ naturali forma pollebat, speciosior appareret etiam diluta facie. Eras. Rot. lib. 6. apoph.

De fuga.

Diogenis.

Diogenes Cynicus, quum eius seruus Mathen, quem vnicum habebat, aliquando aufugisset, hortaretúrque vt reduceret, negauit: Turpe est, inquit, Mathen sine Diogene viuere posse, Diogenem sine Mathen non posse. Bruso. lib. 2. cap. 45.

Eiusdem.

Idem videns seruum fugitiuum ad puteum sedentem: Caue, inquit, ô adolescens, ne incidas, ad fugam alludens. Bruson. lib. 2. cap. 45.

Aristidis.

Aristidem Themistocli sæpenumerò dixisse, memoriæ pro-

diderunt, non esse soluendum pontem, sed alium potius faciendum, vt abeat Xerxes, hostis atrocissimus. Bruson. lib. 3. cap. 15.

Stratonici.

Stratonicus musicus nauigarat in Pontum ad regem Berisadem. vbi diu moratus, voluit illinc in Græciam aufugere. quum id rex videretur non passurus: Bene, inquit Stratonicus, cogitas ô rex, qui statueris hic manere, suam fugam subindicans, ac regis consiliũ probans, quasi & ille de migrando cogitasset, & ipse non nisi grauibus causis commotus pararet abitum. Erasmus 6. apoph.

Agesilai.

Agesilaus videns claudum quendam militem, quærentem equum quo veherentur debilis, dixisse fertur: An non intelligis in bello opus esse, nõ qui fugam adornent; sed qui fortiter pugnantes loco maneant? Significare voluit vir clarissimus, eos demum bello esse vtiles milites, quibus non decretum est ex periculo fugere, sed aut vincere in prælio, aut appetere mortem. Plut. in Lacon.

Callicratidæ.

Calligratides Lacedæmoniorum dux, cum in Peloponnesiaco bello à suis admoneretur, vt classem ab Argiuis remoueret, nec cum Atheniensibus dimicaret: respondit, Lacedæmonios classe illa amissa, aliam parare posse, se autem sine suo ac suorum dedecore non posse. Cicero lib. 1. Officiorum,

Eiusdem.

Idem classis præfectus, quum nauali pugna esset conflicturus, atque Hermon nauclerus diceret, bonum esse ab eo loco soluere, eo quòd Atheniensium triremes numero longè plures essent: Quid, inquit, tum postea? fugere non tantùm ignominiosum, sed damnosum etiam Spartanis est. contrà fortiter pugnare & vincere, honestissimum. Plut. in Lacon. apoph.

Lacænæ.

Lacæna quædam cum filios suos è prælio fugam adornasse audisset, domum venientes vehementer obiurgauit, dicens: Quò itis ignaua & fugitiua mancipia? & ostenso ventre: Num huc, inquit, denuò subituri, vnde emersistis? Plutarchus in apoph. Lacænarum.

Alcibiadis.

Alcibiades quum accepisset se, vna voce à populo Atheniensi morte damnatum, vitassétque carcerem, (nam statim vt accusatus

ſatus eſt, è patria aufugit) At ego, inquit, oſtendam illis Alcibiadem viuere. Bruſon. lib. 7. cap. 14.

Pyrrhi.

Pyrrhus rex cum à ſuis audiuiſſet, hoſtes ita circunueniendos eſſe, ne fuga vitam eripere poſsent: dixiſse fertur, Hoſtibus nequaquam intercludendam, ſed aperiendam potius eſſe viam quo citius magna cum ignominia fugiant. Bruſonius libro 3. capite 15.

Scipionis.

Scipio Africanus dicere ſolebat, hoſti non ſolùm dandam eſſe viam fugiendi, ſed etiam muniendam. Fuga enim hoſtium paratur ſalus militum fortiter pugnantium. Bruſon. lib. 3. cap. 15. ex Plut. apoph.

Ciceronis.

Fabricius quum demiſſo capite à iudicio recederet, vrbanè Cicero in oratione pro Cluentio ad illius fugam alludens: Reſpice, inquit, hominum fortunam, reſpice C. Fabricii ſenectutem. Repetit Bruſo. lib. 2. cap. 45.

Anonymi.

Poſt Mutinenſem fugam, percontantibus quid ageret Antonius? Quidam è familiaribus eius reſpondiſse fertur: Id quod canis in Nilo, bibit & fugit. Conſtat enim, in Aegypto canes è Nilo currrentes bibere: nimirum metu crocodilorum, eo in flumine regnantium. Macrobius libri ſecundi capite ſecundo Satur.

Cornificij.

Cornificius poeta, videns milites in bello, quod inter Auguſtum & Antonium gerebatur, frequenter fugere, appellauit eos lepores galeatos. Eraſ. lib. 8. apoph.

Ciceronis.

Cicero quum à Cæſaris partibus diſceſsiſset, Pompeiíque imbelliam contemneret, vrbanè: Quem fugiam, inquit, noui: ad quem autem fugiam, haudquaquam. Bruſo. lib. 2. capite 43. & lib. 3. cap. 12.

Eiuſdem.

Quum quidam à Cæſare ad Pompeium transfugiens, diceret ſe feſtinandi ſtudio equum reliquiſſe: Cicero dixit, illum melius de equo quàm de ſe ſtatuiſse. ſentiens, longè rectius facturum fuiſse, ſi & ipſe manſiſset apud Cæſarem. Plutarchus in Roma. apoph. Bruſo. lib. 3. cap. 12.

Eiusdem.

Suprà titulo de Conuiciis.

Iulij Cæs.

Iulius Cæsar Pomponio militi ostentanti ore exceptum in seditione Sulpitiana vulnus, quod se passum pro Cæsare pugnantem gloriabatur: Ne vnquam fugiens respexeris, inquit Cæsar. Erasmus libr. 4. apoph. Sed hoc ascribit Augusto Cæsari Macrobius.

Eiusdem.

Idem in prælio quodam, Martiæ legionis aquiliferum iam ad fugam conuersum, faucibus apprehensum in contrariam retraxit partem, dextráque ad hostem porrecta: Quorsum, inquit, tu abis? Illic sunt, cum quibus dimicamus. At manibus quidem vnum militem correxit, voce autem tam acri legionum omnium trepidationem discusſit, vincíque paratas vincere docuit. Eras. lib. 4. apoph.

Augusti impera.

Augustus Cæsar, militem saxo in expeditione percussum, ac notabili cicatrice in fronte deformem, nimium tamen sua opera iactantem, sic leuiter taxauit: At tu cum fugies post hac, nunquam post te respexeris. Macrobius lib. 2. ca. 4. Satur. Idem cum eo, quod paulo superius Iulio attributum posuimus.

Pertinacis.

Pertinax Romanorum imperator, ab amicis suis admonitus, atque oratus etiam, vt militum prætorianorum crudeles insidias, qui imperatorem è vita tollere conabantur, effugeret populíque auxilium imploraret, respondit: indecorum esse, ac illiberale, miniméque dignum imperatoria maiestate, atque anteacta vita, latebris aut fuga salutem quærere. Herod. lib. 2.

Aurel. Probi.

Aurelianus Probus imperator, à morum probitate dictus, quum equus esset ipsi oblatus, qui ob miram currendi velocitatem admodum laudaretur, (centum enim ad diem milibus passuum currere dicebatur, credentibus hoc omnibus) Fugitiuo, inquit, militi potius hic equus, quàm forti conuenit. Brusonius lib. 2. cap. 43.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex laudare eum maximopere solebat, quicunque fugientibus hostibus, argenteum pontem extruendum dixisset. Existimabat enim, vel multo optabilius esse

hostes

hostes in fugam vertere, quàm occidere: vel hostes pecunia sollicitandos, vt ab acie discederent. Panor. lib. 4. de rebus gestis Alph. Eras. lib. 8. apoph.

De fuga excusata.

Demosthenis.

DEmosthenes clypeo suo literis aureis inscripserat, ἀγαθῇ τύχῃ, id est, bona fortuna. Attamen quum ad pugnam ventum esset, ilico proiecto clypeo aufugit. Id quum illi probro daretur, quòd ῥίψασπις esset, elusit vulgato versiculo:

ἀνὴρ ὁ φεύγων καὶ πάλιν μαχήσεται: Id est,

Vir qui fugit, rursum integrabit prælium.

Indicans, vtilius esse patriæ fugere, quàm in prælio mori. Mortuus enim non pugnat: at qui fuga quæsiuit salutem, potest in multis præliis patriæ vsui esse. Plutarc. in vita Demosthenis.

Theodori Athei.

Interrogatus Theodorus, cognomento Atheus, cur Athenis profugus venisset ad Lysimachum regem? Non profugi, inquit, sed idem mihi accidit quod Herculi. nam vt ille ob peculiares quasdam virtutes ab Argonantis fuit expositus: sic ego propter magnanimitatem, quam Atheniensium rectores non valebant assequi, sum vrbe exclusus. Philo Iudæus in lib. Quod omnis probus liber.

Xenæneti.

Xenænetus dux, ciuibus exprobrantibus sibi, quòd imperator exercitus fugisset in bello: At vobiscum, inquit, ô chara capita: probrum cum exprobrantibus communicans: neque enim dux persistere potest absque militibus; Et turpiter obiicit alteri vitium, à quo ipse non est immunis. Plut. in Politicis.

Alcibiadis.

Alcibiades quum ad causam prô capite dicendam è Sicilia vocaretur ab Atheniensibus, obtemperare noluit: Stultum est, inquiens, iudicium quærere, non fuga tibi consulere, cum fugere possis. Et cum quidã diceret, An non credis teipsum patriæ? respondit, Imò ne matri quidem crederem. Timerem enim, ne fortè per imprudentiam, aut errorem veritatis, nigrum calculum pro candido submitteret. Aelianus li. 13. de Varia historia. & Fulgosus lib. 2. cap. 2. Huic haud absimile est Germanorum tritum prouerbium; *Vffder vbelte ist gut tadigen.* Quum licet fugere, ne quæras litem. Bruso lib. 3. cap. 17.

Eiusdem.

Idem cum audiuisset, se absentem ab Atheniensibus damnatum esse: Reipsa, inquit, demonstrabimus, nos adhuc in viuis esse. Veniénsque ad Lacedæmonios Decelicum bellum aduersus Athenienses mouit. Aelia. lib. 13. Bruso. lib. 7. cap. 14.

Antigoni.

Quum Antigonus secundus aliquando cederet hostibus imminentibus, aiebat se non fugere, sed sedulitatem à tergo sitam persequi. Sentiens, non esse turpe fugere, quoties magis expedit hosti dare locum, quam conserere manus. Dicti gratia in hoc est, quòd quum fugere & persequi sint contraria, ille fugiens interpretabatur, se persequi magis quàm fugere. Persequimur enim hostem, & persequimur id quod studiosè expetimus. Plut. in Reg. apoph. Stob. sermo. 52.

De furto.

Democratis.

DEmocrates quum furem ab vndecim viris abduci videret: Vah miser, inquit, cur tantula furatus es, & non potius magna, vt tute etiam abduxisses alios? Stob. ser. 11.

Zenonis.

Zeno Cittieus seruum in furto deprehensum cædi iussit: quúmque is se sic excusaret, vt diceret, sibi fuisse in fatis vt furaretur: Et cædi, inquit. Seruus allegabat fatorum necessitatem, ad excusationem commissi. Eam necessitatem retorsit & ad supplicium, quod ipsum etiam erat in fatis. Laer. li. 7. cap. 1.

Diogenis.

Diogenes Harpalum, celebratissimum furem, contra deos testimonium dicere aiebat, quòd in illa fortuna tam diu viueret. Bruso. lib. 2. cap. 40.

Eiusdem.

Idem quum audisset duos legum peritos inter se contendentes, damnauit ambos: quòd alter furtum commisisset, alter nō perdidisset. significans, vtrunque dignum exitio. Argutia dicti in hoc est: qui furatur, lucrifacit aliquid: is verò cui res furto tollitur, damno afficitur. At hic absurdum quiddam acciderat, alter alterius rem furatus erat: nec tamen is cui furtum est factum perdidit, quod hoc ipse furatus esset, quod alter sustulit. Laert. lib. 6.

Eiusdem

Eiusdem.

Cum in balneis vidisset λωποδύτην, id est, furem vestium, dixit illi: Num ad vnctiunculam, an ad aliud vestimentū? Rursum lusit affinitate vocum, quæ latinè reddi non potest, Græcè est, ἐπ' ἀλειμμάτιον, ἢ ἐπ' ἄλλ' ἱμάτιον? dictiones minimo discrimine soni inter se differunt. ἄλειμμα ab ἀλείφω, vnguentum est, vnde & aliptæ dicti: inde ἀλειμμάτιον diminutiuum: ἄλλ' ἱμάτιον duæ dictiones, sed ob συναλοιφὴν propemodum vna videtur: quam si remoueas, est ἄλλο ἱμάτιον: id est, aliam vesticulam. In balneis enim olim vngebantur, & ibidem fures suum agebant negocium, quòd positis vestibus lauare mos est. Notabat itaq; furem, quòd alibi furatus vestem, eò venisset alteram furaturus. Laert. lib. 6. & Bruso. lib. 2. cap. 40.

Eiusdem.

Idem conspiciens furem purpuræ comprehensum, Homericum carmen in eum detorsit:

ἔλλαβε, inquit, σε πορφύρεος θάνατος καὶ μοῖρα κραταιή. id est,

Te mors purpurea apprehendit, violentáque Parca. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Conspicatus duci quendam, qui phialam ex ærario furatus sustulerat (ducebatur autem à magistratibus, quos illi ἱερομνήμονας appellant) Magni, inquit Diogenes, fures paruum ducūt. Vtinam hoc non possit verè dici in magistratus aliquot Christianos, à quibus ad laqueum adigitur interdum, qui decem drachmas sustulit: ipsi impunè magnis furtis, vel peculatu potius ditescunt. Laert. lib. 6.

Demosthenis.

Demosthenes ad furem inquientem, Nesciebam quòd tuum hoc esset: At tuum non esse, satis sciebas, respondit. Stob. sermone 11.

Laconum.

Furabantur apud Lacedæmonas pueri etiam ex esculentis quicquid poterant, discentes dextrè imponere vel dormientibus, vel indiligentius sua seruantibus. Deprehenso pœna erat vapulare, & esurire. Plut. in Lacon.

Anonymi.

Lycurgi legibus cum furta permitterentur, solúsque qui deprehenderetur, pœnas negligentiæ daret: Puer quidam vulpeculam furatus, aduenientibus qui amiserant ad quærendum,

vestibus occuluit. Feram verò sæuientem, ac pueri ipsius latus ad intestina vsque lacerantem, tantisper tolerauit. Dum autem quærentes abirent, reprehensus à pueris quibusdam, dicentibus melius fuisse manifestare vulpeculam, quàm vsque ad mortem occulere: Minimè, inquit puer: sed multo satius est mori, quàm in furto deprehendi. Plut. in Lacon. Brus. lib. 2. cap. 1.

Anaxandri.

Anaxander Eurycratis filius, roganti cuidam, quur Spartani non colligerent pecunias in ærarium publicum? Ne, inquit, corrumpantur, qui facti fuerint illarum custodes. Quàm malè consulunt integritati suæ, qui priuatim pecuniarum vim in arcam recondunt, si vir prudens ciuium suorum moribus timuit à pecunia publica, cuius tantum erant custodes futuri, non domini. Plut. in Lacon.

Catuli.

Catulus, dicente Philippo, quid latras? Festiuè, furem se videre respondit. Brus. lib. 2. cap. 40.

Neronis cuiusdam.

Nero quidam in seruum furacem ita iocatus est, vt diceret solum esse, cui domi nihil sit nec signatum, nec occlusum. Intelligimus autem, illi nec seras nec signa obstare, quominus furetur. Scrinia claudimus: olim verò & cadi lagenæque solebant obsignari. Eras. lib. 6. apoph.

Alex. Seueri.

Alexander Seuerus Imperator, adeò vindex furti fuit, vt per præconem sæpe edixerit: Nemo salutet principem, qui se furem esse nosceet. Bruson. lib. 2. cap. 40.

Eiusdem.

Alexander Seuerus dicere solebat, solos fures de paupertate conqueri, dum ita student scelera vitæ suæ tegere. Iactabat & sententiam notam furibus.

ὁ πολλὰ κλέψας, ὀλίγα δοὺς, ἐκφεύξεται. id est,

Qui multa tulerit, pauca dederit, effugit.

Notans quosdam, qui tantum furantur, vt sit quo corrumpant iudicem, aut actorem. Aelius Lampridius.

Eiusdem.

Idem furti suspicione infames nec intueri sustinebat: adeò vt quum Septimius Arabinus, qui famosus crimine furtorum sub Heliogabalo fuerat liberatus, inter senatores principem salutatum venisset, exclamarit: O numina, ô Iupiter, ô dii immortales?

mortales: Arabinus non solùm viuit, sed etiam in senatum venit. fortassis de me sperat? tam fatuum, tam stultum me esse iudicat. Lampridius.

Cass. Seueri.

Seuerus Cassius, qui alienas sententias paucis immutatis vocibus vsurparent pro suis dicere solebat, eos esse similes furibus, qui poculis alienis mutarent ansas ne possent agnosci. Eras. 8. apoph.

Plura leges in titulo de Peculatu.

DE GARRVLITATE & loquacitate.

Zenonis.

ENO Cittieus audiens adolescentem nimis garrulum: Aures (inquit) in linguam defluxere. Ostendit autem adolescentis esse, audire quidem permulta, loqui autem pauca. Laertius libri septimi, capite 1. Stobæus sermone 34.

Eiusdem.

Adolescentem quoque multa temere garrientem, hoc dicto Zeno corripuit: Ob id binas habemus aures, & os vnicum, vt plurima audiamus, loquamnr autem paucissima. Ibidem.

Eiusdem.

Idem adolescenti confidenter loquēti: Non dixerim, inquit, ô adolescens, quæ mihi succurrunt. Significās, ex sermonis procacia colligi morum impudicitiam. Ibidem.

Eiusdem.

Zeno è discipulis suis aliquos dicebat esse φιλολόγυς, id est, variæ rerum cognitionis studiosos: alios verò λογοφίλυς, id est, loquendi tantum studiosos. Stob. ser. 34.

Eiusdem.

Idem quum percontatus esset à quodam homine satis contentioso, An virtus vtilis esset? renuit, non volens verbis respondendo ei occasionem dare litigandi. Ibidem.

Eiusdem.

Adolescens quidam in Academia de stultis quibusdam negotiis loquebatur, cui Zeno dixit: Nisi lingua in mentem in-

tincta dissérueris, adhuc multo amplius dicendo delinques. Stobæus serm.34.

Platonis.

Plato, cum Antisthenes aliquando in diatriba longam orationẽ habuisset: Ignoras, inquit, quòd dicendi modus nõ penes loquentem, sed audientem est? Stob. ser.34. Maximus ser.47.

Menedemi.

Menedemus Eretriensis quendam friuolis nugis obstrepentem, rogauit, num fundum haberet? Vt is respondit, sibi plurimas esse possesiones: Abi igitur, inquit, & illas cura, ne turpiter ea perdas. Notauit autem hominem inaniter garrulum, qui ad agros colendos magis esset idoneus, quàm ad dicendum. Laertius lib.2. cap.16.

Apollonij.

Apollonius dicere solebat, Loquacitatem quidem multos habere errores, silentium autem tutum esse. Stob. ser.34.

Nicostrati.

Nicostratus dicere solebat, si continenter, multa & celeriter loqui sapiendi signum esset, hirundines dicerentur nobis multo sapientiores. Maximus serm.47.

Demosthenis.

Demosthenes in conuiuio cuidã multa loquenti: Si tam multa, inquit, sapuisses, nũquam tam multa locutus esses. Ibidem.

Eiusdem.

Idem rogatus, quur vnam habeamus linguam, aures verò duas? Quia, inquit, duplo plus audiendum, quàm loquendum. Ibidem.

Democratis.

Democrates auaritiam quandam esse dicebat, omnia velle dicere, & nihil audire. Stob. serm.34. Maximus ser.47.

Isocratis.

Isocrates orator, cum locutuleius quidam nomine Careon, in disciplinam eius recipi vellet, duplicem mercedem postulauit. Illi verò causam interroganti, dixit: Alteram quidem peto vt loqui discas, alteram autem vt tacere. Stob. ser.34. Antonius in Melissa, par.2. serm.70. Maximus ser.47.

Archelai.

Archelaus tonsor garrulo subinde roganti, Quomodo te rado, ô rex? Silendo, inquit. Alter aliud responsum expectabat, & hinc dicti lepos. Quidam sunt in curatione morosi, Archelao, satis

lao satis erat, si sileret. Nobis autem interdum etiã cum ebriis, pariterque loquacibus res est. Plur. in Regum apoph.

Hieronis.

Hieron, qui Geloni successit in regnum, neminem qui liberè apud se loqueretur, importunũ aut molestum esse dicebat: cæterum qui arcanum efferrent, eos existimabat etiam illos lædere, apud quos effutirent, eo quòd odimus non solùm illos qui efferunt, verumetiam eos qui audierunt, quæ nollemus illis audita esse. Ibidem.

Plura vide in titulo, de Lingua & Loquacitate.

De generosè dictis.

Polydori.

Polydorus Alcmenis filius, in eum qui non cessabat hostibus minitare: Non intelligis, inquit, te maximam vindictæ partem frustra consumere? Nam qui cupit inimicum vlcisci, nihil aliud efficit minitãdo, nisi vt præmonito inimico, sibiipsi maiores struat insidias. Plutar. in Laconicis.

Astycratidæ.

Astycratidas, posteaquam Agis superatus est apud Megalopolin in prælio aduersus Antigonum, cuidam dicenti: Quid nũc facturi estis Lacedæmonii? Macedonibúsne seruituri? Quid tandem, inquit? num Antigonus vetare potest, quo minus in pugna pro patria mortem oppetamus? Ibidem.

Agasiclis.

Agasicli Lacedæmoniorum regi cum quidam dixisset, Admirari sese, quòd cum discendi tam auidus esset, tamen non adiungeret sibi Philophanem sophistam: regali prorsus indole respondit: Eorum discipulus esse volo, quorum sum & filius. Significans, non minus interesse quos nactus sis parentes, quam quos informatores & educatores adsciscas. Ibidem.

Eudamidæ.

Infrà de Laudis cupiditate.

Anonymi.

Thebani quum debellatis ac fugatis apud Leuctra Lacedæmoniis, ad ipsum venissent Eurotam, & quidam gloriabundus dixisset: Vbi nunc sunt Lacones? Spartanus quidam ab illis captus: Non adsunt, inquit, alioqui vos huc non venissetis. Ne victus quidem & captiuus potuit indolis Laconicæ obliuisci, nec tulit victoris iactantiam. Ibidem.

Ephoro

Ephororum.

Quum Lacedæmoniorum rex polliceretur se funditus euersurum ciuitatem quandam, quæ sæpenumero Lacedæmoniis negocium exhibuerat, non permiserunt Ephori, dicentes: Nequaquam abolebis iuuenum cotem. Vrbem infestam appellabant cotem iuuentutis, eo quòd hostibus semper præsentibus, ipsa iuuentus acueretur ad bellandi peritiam. Ibidem.

Anonymi.

Mos erat apud Lacedæmonios, vt rex hostes aggrederetur, præcedente quopiam gestante coronam, qui in certamine victor aliquando tulisset coronam. Cum igitur Lacon quidam in Olympiis magnam pecuniæ vim respuisset, & aduersario coronam tulisset, cuidam dicenti: Quid emolumenti tibi adfert victoria? ridens respondit: Ante regem, inquit, coronatus incedens, pugnabo cum hostibus. Ibidem.

Anonymi.

Apud Lacedæmonios duo pueri cum inter se pugnassent, & vnus alteri lethale vulnus inflixisset, puerorum sodales saucium iam morientem consolantur, ac pollicentur vltionem. At ille: Nequaquam, inquit, de vltione cogitandum est: quandoquidem ego idem facturus eram, quod fecit ipse, si potuissem. Ibidem.

Eiusdem.

Lacon quidam sagitta percussus, quum animam ageret, dicebat: Non me mouet quòd morior, sed partim quòd ab imbelli sagittario, ac mulierculæ simili, partim quòd nullo facinore edito morior. Plut. in Lacon.

Pauli Aemylij.

Infrà de Hostibus non crudeliter tractandis.

Scipionis.

Scipio Africanus quibusdam calumniantibus, quòd parum strenuus pugnator esset: Imperatorem, inquit, me mater, nō bellatorem genuit. Plut. in Scipione.

Agesipolis.

Supra de Concordia.

De gesticulatione.

Chilonis.

CHilôn Lacedæmonius dicere solebat, inter loquendum nō esse mouendam manum: id enim esse væcordium. Vnde &

in

in Hebræorum prouerbiis eſt, Stultum digito loqui. Eius apophthegma recitat Laertius libro primi, cap. 4.

Lesbonactis.

Lesbonax Mytilenæus, hiſtriones ac geſticulatores appellare ſolebat χειροσόφους, quòd manibus ſaperent, non lingua. Erat autem choreæ genus, quo graues hiſtoriæ citra vocem vel recitantis vel tibicinis ſolo corporis geſtu ſic repræſentabantur, vt ſpectatores propè plus intelligerent ex ſaltatione, quàm ſi quis recitaſſet. Eraſ. lib. 8. apoph.

Polemonis.

Polemon ſophiſta, hiſtrionem Tragœdiarum, qui in Olympiis, O Iupiter, pronunciarat, oſtenſa terra: O terra, manu in cœlum proiecta: ſubmouit à præmiis (præſidebat enim ei certamini) dicens; Hic manu commiſit ſolœciſmum. Ex Philoſtrato.

Domitij Afri.

Domitius Afer Manlium Suram multum in agendo diſcurſantem, ſalientem, manus iactantem, togam deiicientem ac reponentem, nō agere dixit, ſed ſatagere. Actio enim oratoris eſt. Satagit autem, qui fruſtra miſeréque conatur. Bruſonius lib. 4. capite 31. Eraſmus libro 6. apoph.

Ciceronis.

M. Callidius Gallū accuſauit, M. Tullio defendente, quumq; accuſator affirmaret, ſe teſtibus, chirographis, quæſtionibus probaturum, ſibi à reo fuiſſe præparatum venenum: ſed interim rem tam atrocem, remiſſo vultu, languida voce, ac reliquó geſtu parum concitato pronunciaret: M. Tullius, Tu, inquit, niſi fingeres M. Callidi, ſic ageres? Ex actione colligens, illum non ex animo loqui. Eraſmus libro 4. apoph.

Cæſaris.

Teſtius Penarius in dicendo mentum intorquebat, in hunc Cæſar ita iocatus eſt: Dic ſi quid velis, ait, quum nucem perfregeris. Notauit incompoſitos perorantis mores, ac geſticulationes parum decoras. Nam qui habet in ore nucem duram, in rumpendo mentum ſolet intorquere. Bruſ. lib. 4. cap. 31.

Auguſti Cæſ.

Auguſtus duobus pantomimis inter ſe commiſsis, vt alternis geſtibus certarent, alterum dixit ſaltatorem, alterum interpellatorem: quòd ille immodicè geſticularetur, alter non geſticulari, ſed ſaltantem interpellare videretur. Eraſmus lib. 4. apophtheg. ex Suetonio.

De

De Geometria.

Diogenis.

SOcrates admonebat, dandam esse operam Geometriæ, donec quis possit mensura terram & accipere & tradere. Græca sic habent: ἔφασκε δεῖν γεωμετρεῖν, μέχρι ἄν τις μέτρῳ δύναιτο γῆν παραλαβών τε καὶ παραδοῦναι. Opinor eum sensisse, moderatos agros esse parandos, quos & tibi commodum sit à maioribus accipere, & hæredibus tuis tradere. Nam immodicæ possessiones vt non sine negotio parantur, ita non absque lite perueniũt ad hæredes. Dicti argutia est in verbo γεωμετρεῖν, quod anceps est ad artem Geometricam, & ad agrorum mensores. Laertius lib. 2. cap. 5.

Diogenis.

Diogenes cuidam ostendenti horoscopon: Bellum, inquit, herclè instrumentum, ne frustremur cœna, sentiens, inutiles esse artes Geometricas cum cæteris. Laer. lib. 6.

De gladio, gladiatoribus, atque armis.

Agidis.

DEmadi dicenti, quòd enses Laconici ob breuitatẽ à circulatoribus ac pręstigias imitantibus deuorarentur: Agis iunior respondit, His ensibus Lacedæmonii assequuntur hostes longioribus armatos gladiis. Plutarchus in Laconicis apoph.

Demonactis.

Demonax Cynicus philosophus, videns Athenienses hoc agere, vt barbarorum exemplo, gladiatorum spectacula in vrbem inducerent: Nolite, inquit, ô canes istam crudelitatem prius admittere in ciuitatem vestram, quàm Misericordiæ aram sitis demoliti. Voluit autem significare, nequaquam conuenire in ea ciuitate, in qua Misericordia pro dea coleretur, spectari plus quàm ferinam crudelitatem. Eras. lib. 8. apoph.

Antalcidæ.

Suprà de Fortitudine heroica.

De gloria, & eius amore.

Bionis.

BIon Borysthenites, Gloriam dicebat esse matrem annorum ob id opinor, quòd cum hominis vita sit breuis, honesta memoria in multa secula propagatur. Laertius libro 4. capi. 7.

Socratis.

Socratis.

Socrates hanc viam ad gloriam proximam, & quasi compendiariam dicebat, si quisque id ageret, vt qualis haberi vellet, talis esset. Cicero lib.2. Officiorum.

Democriti.

Democritus fertur & illud solitus dicere, λόγ☉ ἔργυ σκιὴ, id est, Oratio operis est vmbra, significans, ex egregiis factis nasci laudes hominum eloquentium, non contra. Primã igitur oportet esse curam factorum, quam gloria consequitur vltrò. Laert. lib.9. cap.7.

Agesilai.

Agesilaum Lacedæmoniorum regem cum quidam interrogasset, Qua ratione perpetuam sibi gloriam parare posset? Si mortem contempseris, ait. nihil enim præclaræ rei gerere eum, cuius animum mortis metus occupauit. Plutarch. in apophth. Laconicis.

Themistoclis.

Themistocles cum esset adolescens, in compotationibus ac mulierum amoribus volutabatur. At posteaquam Miltiades factus imperator, apud Marathonem deuicisset barbaros, iam nullus offendit illum quicquam agentem pręter decorum. Percontantibus autem vnde sic esset repentè mutatus? Miltiadis, inquit, trophæum non patitur me dormire, neque cessare. Gloriæ studium excusſit amorem voluptatum: clauum, vt aiunt, clauo. Plut. in Græc. apoph.

Eiusdem.

Idem ad Olympiæ certamen profectus, cum in stadium processisset, omnes neglectis certaminibus oculos in ipsum intenderunt, in eoque contemplando diem totum consumpserunt, ac Themistoclem illum cum plausu & admiratione peregrinis ostenderunt. Ea re vir gloriæ omnium cupidissimus, dixit amicis, se eo die laborum quos pro Græcia suscepisset, omnium fructum amplissimum reportasse. Plutarchus.

Alexandri Maced.

Ex Indis quendam sagittandi arte cũ primis celebrem; adeò vt etiam per annulum sagittam mittere diceretur, quum in bello cæpisset, iussit artis suæ specimen edere: recusantem, iratus rex necari iussit. Quum duceretur homo, dixit his à quibus ducebatur, se multis diebus non exercuisse artem, eoque timuisse ne aberraret. Id vbi renunciatum est Alexandro, quòd non con-

tumac

tumacia, sed ignominiæ metu recusasset, admiratus ingenium gloriæ studiosum, dimisit illum donatum: eo quòd mortem oppetere maluisset, quàm fama sua videri indignus. Hic apparet, non omnino vanum esse quod prouerbio iactatum est; Simile simili esse amicum. Alexander gloriæ supra modum appetens, similem affectum in aliis amabat. Plut.

Eiusdem.

Quum Alexander Thebanorum mœnia diruisset, Phryne meretrix pollicita est de suis impendiis reposituram, modò ciues paterentur hoc insculpi elogium,

ἀλέξανδρος μὲν κατέσκαψεν, ἀνέστησε δὲ φρύνη. id est,

Alexander quidem subuertit, sed Phryne restituit. Hic meritò quis dubitet, vtrum sit admiratione dignius, an quòd scortum corporis vsura tantas opes collegerit: an quòd tanto nominis amore teneretur, vt titulum tam carè voluerit emptum. Nam vt præclarius est restituere, quã demoliri: ita speciosior fuisset laus Phrynes scorti, quàm Alexandri regis. Eras. lib. 8. apoph.

Iasonis Thess.

Iason Thessalorum rex venerat Thebas, belli socius futurus. Is cum Epaminondæ egenti, duo aureorum millia misisset, non accepit, sed ipsum Iasonem intuitus: Iniustis, inquit, imperas, ipse deterior. Sentiebat autem, iniquas esse opes, quæ possessorem facilè seducunt. At viros fortes gloria, virtutis pręmio, contentos esse debere putabat. Plut. in Græcorum apoph.

Periclis.

Quum Thucydides vociferaretur apud populum aduersus Periclem, quòd in picturas ac statuas summorum artificum profunderet rei publicæ census, ipse assurgens rogauit populum: Videretúrne multum impendisse? quo respondente, Plurimum: Age, inquit, sint igitur hæc mihi impensa, & non vobis: atque ipsis donariis deorum, meum tantum nomen inscribam. Hæc vox subitò mutauit animum populi, iussitque vt publicis impendiis pergeret, nec vllis parceret sumptibus. Erasmus lib. 5. apoph. ex Plut.

Antigoni.

Quum mitteret Antigonus filium suum Demetrium cum numerosa classe, magnaque militum vi ad Græcos liberandos, dicebat: Gloriam à Græcia, velut à specula in orbem terrarũ accendi, iuuenẽ gloriæ studio extimulans, vt strenuè rem gereret, quòd eius laudis rumor nõ intra Grecię fines esset cõtinendus,

sed

ſed ob Græci nominis celebritatem, per omnes mundi plagas dimanaturus. Plut. in Regum apoph.

Scipionis.

Scipio iunior cenſor creatus, adoleſcenti cuidam equum ademit, quòd eo tempore quo Carthago oppugnabatur, ſplendidè cœnatus, libum in vrbis ſimilitudinem figuratum, cui Carthagini nomen indiderat, conuiuis diripiendum propoſuiſſet. Iuuene verò cauſam ſciſcitante, cur equo priuatus eſſet? Quoniam, inquit Scipio, me prior Carthaginem diripuiſti. Plut. in Ro. apoph. *Iulii Cæſ.*

Iulius Cæſar, poſteaquam milites, qui Scipionem in Africa ſequebantur, fugiſsent, & Cato victus ſibi necem Vticę conſciſſet: Inuideo, inquit Cæſar, ô Cato tibi mortem iſtam, quando tu mihi ſalutē tuam inuidiſti. Cæſar exiſtimabat ſibi ſummæ gloriæ futurum, ſi vir tantus, quum bello victus eſſet, ipſi vitam deberet. At Cato maluit honeſtam mortem, quàm oppreſſa publica libertate cuiquam ſeruire. Proinde mortis illius gloriam Cæſar inuidebat Catoni, quòd is Cæſari ſeruati Catonis laudem inuidiſset. Ibidem.

Alphonſi.

Suprà de Ebrietati condonato errore.

Vide plura in titulo de Ambitione.

De gloriæ contemptu.

Cratetis Theb.

CRates Thebanus dicebat, ſe pro patria habere gloriæ neglectum & paupertatem, in quæ nullum ius haberet fortuna. Laert. lib. 6. cap. 5.

Diogenis.

Diogenes Cynicus cum præconem in Olympiis ita pronunciantem audiuiſset, Doxippus vicit viros: correxit Diogenes: Hic, inquiens, mancipia potius vicit. Oſtendens, eos nequaquam eſſe viros, qui in his certarent ſpectaculis, ſed mancipia potius gloriæ. Ibidem. *Socratis.*

Socrates cum audiret recitare Lyſidem Platonis: Deum, inquit, immortalem, quàm multa de me mētitur adoleſcens. ſiue ꝙ ob modeſtiā non agnoſceret laudes quas ipſi tribuebat Plato, ſiue ꝙ in dialogo multa de Socrate fingeret. Eraſ. 3. apoph.

Anaxandridæ.

Infrà de Laude virtutis ſtimulo.

E

Themistoclis.

Themiſtocles ad Olympiæ celebritatem profectus, quum in ſtadium proceſsiſset, omnes neglectis certaminibus oculos in ipſum intenderunt, in eóque contẽplando diem totum conſumpſerunt, ac Themiſtoclem illum cum plauſu & admiratione peregrinis oſtenderunt. Ea re lætus vir gloriæ cupidiſsimus, dixit amicis, ſe eo die laborum, quos pro Græcia ſuſcepiſſet, omnium fructum ampliſsimum reportaſse. Plut. in eius vita.

Metroclis.

Mètrocles libros ſuos exuſsit, dicens:

τάδ᾽ ἐστὶ νερτέρων ὀνείρων φαντάσματα.

Sunt inferorum hæc ſomniorum imagines. Sentiens, eſſe nugas ac deliramenta, quæ ſcripſerat. Laert. lib. 6, cap. 6.

Frontini.

Frontinus vetuit ſibi extrui monumentum, his verbis: Impenſa monumenti ſuperuacanea eſt, memoria noſtra durabit ſi vita meruimus. Excelſi animi eſt, quum præclara geſseris, gloriam contemnere. Eraſ. lib. 8. apoph.

De Græcis.

Catonis.

CVm Poſthumius Albinus hiſtoriam Græcè conſcripſiſset, & ob id veniam peteret ab auditoribus: Cato irridens, Danda, inquit, erat vènia, ſi Amphictyonum decreto coactus Græcè ſcripſiſſet. Hoc aliquanto ſecus narrant Gellius & Macrobius. Plut. in Ro. apoph.

Ciceronis.

M. Cicero, M. Tulli pater, dicebat Italos ſimiles eſſe Syrorum venalium, quorum vt quiſque ſciret optimè Grçcè, ita eſſe nequiſsimum. Sentiens, vnà cum literis Græcorum mores ad Latinos demigrare. Vnde quòd M. Tullius fuit iniquior Græcæ nationi, propemodum videri poſsit illi fuiſse hæreditarium. Eraſ. lib. 6, apoph.

De grammaticis.

Diogenis.

DIogenes Cynicus reprehendebat Grammaticos, quos dicebat tanto ſtudio mala Vlyſsis perquirere, cum tamen ſua ipſorum mala ignorarent. Olim enim Grammatici potiſſimum verſabantur in Homeri Rhapſodiis, qui in Odyſſea commem

commemorat varios Vlyſsis errores. Laert.lib.6. Stobæus ſer. 2.Bioni adſcribit Phauorinus 17.

De gratitudine.

Chilonis.

CHilon dicere ſolebat, Beneficii dati obliuiſci decet, accepti meminiſſe. Vulgus hominum contrà facit. Si quid cui benefecerunt, ſine fine prædicant, ſinéque modo exaggerãt: ſi quid id ipſos collocatum fuerit officii, mox aut obliuiſcuntur, aut diſsimulant, aut eleuant. Carmen Auſonii ſic habet: Nam te, Si bene quid facias, non meminiſse fas eſt. Laert. lib.1.cap.4.

Diogenis.

Diogenes acceptis paucis nummis à Diotimo Caryſio, homine ſibi amiciſs. cum non haberet vnde munus tam amplum rependere poſset, ad Diotimum dixiſse fertur: Dii tibi largiantur tantum, quantum animo tuo cogitas & cupis. Aelianus lib. 4. de Varia hiſto.

Democriti.

Democritus dum quendam ad gratificandum aliis ſtudioſiſsimum, vilem nihilominus, viciſsim videret compẽſationem accipere: Ohe, inquit, qui beneficia perdideris, num te non pudet Gratias gentilitatis deas, quæſtus gratia proſtituere, quæ virgines eſſe dicuntur? Stobæus.

Euſdem.

Idem dicere ſolebat: Si facultas adeſt aliis gratificandi, ne differas. noſti enim, quàm mutabilis ſit rerum omnium ſtatus? Idem.

Simonidis.

Simonides, rogante quodam vt ſibi cõſcriberet encomium, & gratiam ſe relaturum inquiente, argentum autem non dante: Duas, reſpondit, arcas domi habeo, vnam gratiarum, alteram argenti & cum neceſsitas exigit, gratiarum quidem arcam aperiens, inanem ipſam reperio, alteram verò ſolum mihi commodam. Stobæus ſer.8. de Iniuſtitia.

Artaxerxis.

Ruſticus quidam videns ad regem Artaxerxen varia deferri donaria, nec aliud habens quod largiretur, vtraque caua manu hauſtam è proximo flumine aquam illi obtulit, vultu alacri. Rex lætatus, iuſsit illi dari phialam auream, ac mille Daricis donauit hominem. Plut. in Regum apoph.

Philippi.

Hipparcho Eubaico vita defuncto, Philippus præ ſe ferebat

quàm illius mortem acerbè ferret. Itaque cuidam volenti dolorem ipsius mitigare, dicentiq; : Attamen ille tempestiuè decessit, iam natu grandis: Sibi quidem ipsi, inquit Philippus, tempestiuè decessit, sed mihi præproperè. Mors enim illum anticipauit, priusquam à me beneficiũ acceperit, nostra dignum amicitia. Perquàm rarum est, principem sentire gratiarum affectus, sed amicis pleriq; non aliter quàm equis vtuntur. Dum vsui sunt, curant: inutiles factos abiiciunt, eósque spoliant citius quàm beneficio iuuant. Plut. & Guido Bituricensis.

Pyrrhi.

Suprà titulo de Beneficentia.

L. Terentij.

Posteaquam Carthaginenses vi adacti, legatos de fœdere ac pace ad Scipionem misissent, iussit eos qui venerant protinus abire, tanquam non auditurus eos, priusquam L. Terentium ad se perduxissent. Erat autem Terentius Romanus, vir probus & humanus, qui in bello captus à Pœnis detinebatur. Quem vt adduxerant, Scipio pro tribunali sedẽs, hominem apud se collocauit, móxque auditis legatis, bellum dissoluit. Porrò Terentius tanti beneficii memor, triumphantem Scipionem sequebatur pileatus, velut illius libertus: quin & Scipione mortuo ad exequias mulsum exhibuit, aliáque ad funeris celebritatem pertinentia studiosè procurauit. Hic in Scipione quidem habes exemplum beneficii candidè simul & honorificè collati: in Terentio verò, memoris animi specimen. Plutarchus in Roma. apoph.

Augusti Cæs.

Veteranus quidam cum vocatus in ius periclitaretur, adiit in publico Cæsarem Augustum, rogans vt sibi vellet adesse. Cæsar è comitatu suo selectum ilicò dedit, eíque litigatorem cõmendauit. Hic miles vociferans: At non ego Cæsar, periclitante te Actiaco bello, vicariũ quæsiui, sed pro te ipse pugnaui. simúlque detexit cicatrices. Erubuit Cæsar, atq; ipse descendit in aduocationem, veritus ne non modò superbus, verumetiam ingratus videretur. Eras. lib. 4. apoph. ex Sueto.

Vide titulum de Beneficiis, & Beneficentia.

De gratitudine in Deum.

Pythonis.

PYtho Atheniensibũs ob res feliciter gestas ipsum admirantibus, ac prædicantibus, quòd Cotyn regem interemisset:

Diis,

Diis, inquit, habenda est gratia, quibus autoribus hoc facinus præclarè gestum est. nam ipse nihil aliud, quàm manum & operam meam commodaui. Euentus rei in manu Dei est, & huic debetur gratia si quid feliciter cesserit. Sed interim vult nostram operam accedere. Eras. lib. 6. apoph.

Placillæ.

Placilla Theodosii Romanorum Imperatoris vxor, cum videret maritum à pietatis veræque religionis studio alienum magis esse, quàm Imperatorem deceret, subinde ad eum dixisse fertur: Considerare te oportet, suauissimè coniunx, quis antea fueris, & in quem locum te euexerit vniuersitatis huius Deus. Si enim perpetuam eius rei obtinueris memoriam, non prorsus te ob accepta beneficia erga eum ingratum præstabis: sed ex præscripto legum Dei quod ab eo accepisti, gubernabis imperium. & ita eum, qui tibi, vt fideli ministro, commisit, ritè coles. Necephorus Callist. lib. 12. cap. 42.

De grauiter dictis.

Bionis.

Bion Borysthenites frequenter dicere solebat: Quemadmodum proci Penelopes, quoniam cum Penelope commisceri non potuerunt, cum illius ancillis rem habuerunt: ita qui philosophiam assequi non possunt, in aliis friuolis disciplinis semet exercent. Laert. lib. 4. cap. 7.

Solonis.

Solon Salaminius percontatus, Qur in parricidas nullam promulgasset legem? Non expectabam, inquit, hoc scelus vnquam in hac ciuitate posse committi. Laert. lib. 1. cap. 3.

Thaletis.

Adultero sciscitanti, an abiuraturus esset adulterium? Thales Milesius ait: Non est periurium adulterio peius. Laertius libro 1. cap. 1.

Zenonis.

Zeno Cittieus dicebat, plerosque philosophos in multis sapere, sed in fortuitis vulgaribúsq; rebus esse imperitos. Laertius lib. 7. cap. 1.

Democriti.

Democritus Milesius dicere solebat: Si corpus animum in ius vocaret, haudquaquam futurum, vt ille muneris malè administrati crimen effugeret. Animus in corpore veluti præsidio

collocatus est, & tamen pleraque mala corpori ab animo veniunt. Laer. lib. 9. cap. 7.

Empedoclis.

Empedocles quum videret ciues suos voluptatibus deditos, sumptuosissimè ædificare, dixit: Agrigentini sic indulgent voluptatibus, quasi postridie morituri: sic ædificant, quasi semper victuri. Idem lib. 8. cap. 2.

Anaxagoræ.

Anaxagoras Clazomenius, quum absens morti addictus esset, id nuncianti: Iam olim, inquit, istam sententiam tulit natura æquè in illos atque in me. Idem lib. 1. cap. 10.

Antisthenis.

Infrà de Inuidia, quæ plerunque fœlicitatis & virtutis comes est.

Simonidis.

Simonides poeta quum Themistoclis prætoris operam pro amico in re iniqua peteret, respondit Themistocles: Nec Simonidem fore bonum poetam, nisi mensuram modúmque in canendis carminibus, quæ scribebat, curaret: neq; se bonum prætorem habitum iri, si legibus ac iustitiæ alicuius gratiam præposuisset. Fulgosius lib. 6.

Socratis.

Socrates grauiter dicere solebat, nec à mortuo petendum colloquium, nec ab auaro beneficium. Eras. lib. 8. apoph.

Eiusdem.

Idem quum Athenis causam diceret, defensionémque ei Lysias à se compositam, qua in iudicio vteretur, recitasset, demissam ac supplicem, imminentique procellæ accommodatam: Aufer, inquit, quæso istam. nam ego si adduci possem, vt eam in vltima Scythiæ solitudine perorarem, tum meipsum morte multandum concederem. Spiritum cõtempsit, ne careret grauitate: maluítq; Socrates extingui, quã Lysias superesse. Cicero lib. 1. de Oratore, Laert. in vita Socratis, & Val. Max. lib. 6. ca. 4.

Agidis.

Suprà de Filiorum potestate in parentes.

Agesilai.

Agesilaus rex audiens scelerosum quendam hominem fortiter pertulisse tormenta, ait: Quam miser est homo, qui tolerantiam in res flagitiosas, ac turpes collocat. Plutarchus in Laconicis.

Eiusd

Eiusdem.

Idem iam senex,cur per hyemen solo pallio tectus obambularet absque tunica,interrogatus:Vt,inquit,iuuenes hanc vitæ rationem imitentur.Ibidem.

Eiusdem.

Illud Agesilaus cum primis sibi gloriæ ducere solebat,quòd cum rex esset,cæterísque consilio prospiceret, nihilo secius in laboribus obeundis nemini cederet, quódque sibiipsi imperaret.Ibidem.

Eiusdem.

Agesilaus notans corruptissimos eorum mores, qui Asiam incolebant,dicere solebat:inter illos qui improbi essent, eos non esse liberos:contrà,qui probi,eos esse seruos:quòd vbi vitiis licerent omnia,virtus haberetur odio.Ibidem.

Eiusdem.

Quum secum haberet Xenophontem,iussit vt filios suos accerseret Lacedæmonem, docendos artem omnium pulcherrimam:videlicet imperare,& parêre imperio.Plut.in Lacon.

Eiusdem.

Ostendebat quidam Agesilao ciuitatis cuiusdam muros bene tutos,quúmque rogasset,viderentúrne pulchri? Pulchri,inquit,per Iouem:verum apparet in hoc paratos, vt mulieres inhabitent,non viri.Ibidem.

Alcmenis.

Infrà de Imperio administrando.

Agasiclis.

Agasicles quum sciscitaretur, quo pacto posset quis tutò imperare,nullo stipatus satellitio?respondit,Si sic imperet suis, quemadmodum pater imperat liberis.Plut.in Lacon.

Leonidæ.

Leonidas cum proficisceretur ad Thermopylas, cum Persis conflictaturus,vxori interroganti,quídnam mandaret? Vt bonis,inquit,nubas,& probos liberos parias.Plut.in Lacon.

Eiusdem.

Idem cum iamiam cum hoste confligere vellet, admonitus vt reliquos expectaret socios:An non adsunt,inquit,qui pugnaturi sunt? An nescitis eos solos cum hostibus pugnare,qui reges verentur? Plut.in Lacon.

Theopompus.

Theopompus,dicente quodam,ideo seruari Rempub.Spar-

tanam, quòd reges scirent imperare: Imò potius, inquit, quòd ciues sciant parere. Plut. in Lacon.

Telecri.

Suprà de Filiorum pietate in parentes.

Pædareti.

Pædaretus Spartanus, nobilitate & sanctitate præstans, in petitione magistratus victus, maximæ sibi esse lætitiæ prædicauit, quòd aliquot patria sua se meliores viros haberet. Quo sermone repulsam honori adæquauit. Plutarc. in Lacon. & Valerius Maximus lib. 6. cap. 4.

Syagri.

Syagrus Lacedæmoniorum legatus, cum vnà cum Atheniensibus, quo tempore Xerxes expectabatur, ad Gelonem tyrannum Syracusanum mitteretur, vt in eo bello opē ab eo peterent: & Gelo offerret ducentas triremes, duo equitum & octo peditum milia, & prætereà grandem pecuniam, ac vim magnā frumenti, si Græci in eo bello ducem eum creare vellent, respondit: Ad quærendos milites, & non ad sumendum ducem missus sum. Fulgos. lib. 6.

Themistoclis.

Themistocles cum ad mare descendisset, vt occisorum Persarum stragem inspiceret: posteaquam vidit interfectorum sparsos torques, & armillas aureas, ad amicum conuersus ait: Tu qui Themistocles non es, ista collige. Grauissimo verbo conditiones ostendens, quibus hominum gradus discriminantur, eas esse, quæ faciant vt aliquid agere aut deceat, aut non. Fulgo. lib. 6.

Demosthenis.

Demosthenes cum conuiciis incesseretur: Committor, inquit, in certamen, in quo qui superior euaserit, inferior est: & qui vicerit, victus est. Plutar.

Antalcidæ.

Infrà de Ostentatione.

Alexandri.

Darius rex, cum iam ex vno atque altero prælio Alexandri regis militarem virtutem esset expertus, filiam in matrimonium cum decies centum millibus talentûm, ac magnam simul regni partem obtulit, Parmenione autem dicente, se, si Alexander esset, vsurum ea conditione: respondit Alexander,

Et ego

Et ego vterer, si Parmenio essem. Curtius lib.4. Arrianus lib.2. & Valerius Maximus lib.6.cap.4.

Gallorum.

Gallorum legati ad Alexandrum regem profecti, vt eius pacem & amicitiam peterẽt: interrogati ab Alexandro, quam ob causam ipsius amicitiam eo tempore postularent? putans dicturos, eius rẽi præpotentes ipsius vires causam esse: subridentes responderunt, Nihil aliud se metuere, nisi ne in ipsorum caput cœlum rueret: & tamen ingentis animi regum, sicuti decebat, amicitiam magnifacere. Fulgo. lib.6.

Scip. Aemyliani.

Scipio Aemylianus cum haberet consortem censuræ Mummium, vt nobilem, ita eneruis vitæ, pro rostris dixisse fertur: Se ex maiestate Reipub. omnia gesturum, si sibi ciues vel dedissent collegam, vel non dedissent. Plinius cap.58. de Viris illustr. Val. Max. lib.6.cap.4.

Eiusdem.

Idem Scipio, cum Seruius Sulpitius Galba & Aurelius consules in senatu contenderent, vter aduersus Viriatum regem in Hispaniam mitteretur: ac magna inter P.C. dissensio esset, omnibus quónam eius sententia inclinaretur expectantibus: Neutrum, inquit, mihi mitti placet. Alter enim nihil habet, alteri nihil satis est. Aequè malam licentis imperii magistram iudicans inopiam, atque auariciam. Quo dicto, vt neuter in prouinciam mitteretur, obtinuit. Valerius Maxi. lib.6.cap.4.

Scip. maioris.

Scipio Maior dicere solebat, ii quibus sunt equi ferociores, tradunt eos domitoribus, vt his facilioribus possint vti: Sic homines secundis rebus effrenatos, sibíque præfidentes, tanquam in gyrum rationis duci oportere, vt perspecta rerum humanarum imbecillitate, ac fortunæ varietate, reddantur moderatiores. Plutarch.

Pescennij Nigri.

Pescennius Niger rogatus, quídnam de Scipionibus sentiret? respondit, Illos sibi videri fœlices magis, quàm fortes. quod vterque domi iuuentutem parum sanctè transegisset. Aelius Spartianus.

Cyaniensium.

D. Brutus cum penè totam Lusitaniam subegisset, ac sola gentis huius vrbs Cyania pertinaciter arma retineret, tentata

pecunia redemptione, propemodum vno ore legatis Bruti respondit: Ferrum sibi à maioribus quo vrbem tuerentur, non aurum, quo libertatem ab imperatore auaro emerent, relictum. Val.Max.lib.6.cap.4.

Manlij.

Manlio cum omnium consensu apud Romanos consulatus deferretur, oculorũ aduersæ valetudinis causam prætexit, quo honorem oblatum commodè recusaret. Instantibus autem cunctis: Alium, inquit Manlius, quærite Quirites, ad quem hunc honorem transferatis. Nam si me gerere eum coegeritis, nec ego mores vestros ferre, nec vos meum imperium perpeti poteritis. Plin.cap.28.de viris illustribus. Valerius Maxi.lib.6.capi.quarto.

Fabij.

Minutius quum gloriaretur, ipsius opera multum decessisse Fabianæ dignitatis: Fabius inquit, Minuti reputares tibi cum Hannibale certamen esse potius, quam cum Fabio. Plut.

P.Rutilij.

Suprà tit.de Amicitia atque amico bono.

Augusti.

Augustus Octauius quum fortè ad ædes Catonis Vticensis venisset, ait: Quisquis præsentem Rempub.mutari non vult, is & ciuis & vir bonus est. Plut.in Rom.apoph.

Demetrij.

Domitianus Romanorum imperator, cum philosophos mathematicósque omnes ex Italia pellendos statuisset, multique iam ex philosophorum schola in Lybiam Scythiámque confugissent: Demetrius philosophus expulsus, instituta cum Apollonio sermocinatione, dolenter dixit & grauiter: Cicadis licet impunè canere, nobis autem ne mutire quidem fas est. Philostratus, & Cuspinian.in Consulibus.

Frontini Cæs.

Domitiano imperante cum omnibus liceret inimicos suos accusare, Frontinus consul, dixisse fertur: Malum esse, imperatorem habere, sub quo nulli liceret aliquid facere: sed peius, sub quo omnibus omnia. Dion apud Cuspinianum in Consulib.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex, in contentione inter Franciscum Sphortiam & Nicolaum Picininum, cum interrogatus esset à Matriciensibus legatis, vtrum ex his in amicitiam admittere vellet:

vellet? respondit, Vtrosque tanquam amicos habendos esse, sed ab vtrisque tanquam inimicis cauendum. Sensit autem rex prudentissimus, quam parum tutum sit, ita parare amicos, vt hostes & inimicos interim alios sibi infensos non reddat. Panormita lib. 1. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem.

Alphonsus Aragonum rex, improbo cuidam ac vecordi iactanti, reperisse se virum sapientem: Et qui fieri potuit, inquit, vt sapientem dignosceret stultus? Eras. lib. 8. apoph.

Hen. Danduli.

Henricus Dandulus, qui postea dux Venetiis creatus est, ad Manuelem Connenum imperatorem Constantinopolitanum, Veneto nomini infestissimum, missus orator, cum multa alia prudenter apud eum principem locutus esse dicitur, vt illum patriæ reconciliaret: tum verè illud grauissimè addidit, vt meminisset Sibyllini carminis iampridem vulgati: futurum non multo pòst, vt Adria orti, Constantinopolitani imperii fasces sceptráque ad se traherent. Quo tam graui dicto adeò excanduit Manuel, vt illi intra cubiculum euocato, æneum vas candens obiecerit, quod inspectare diutius voluit, vt eum oculorum lumine priuaret. Quam pœnam ita passus est, quamuis grauiter laborarit, vt præcipuus ille author fuerit imperii ad Gallos transferendi. Ioannes Baptista Egnatius, libri sexti capite quarto.

Stephani Contareni.

Creatus hic in Petri Zeni locum, senatus iudicio, qui maritimæ rei rectè peragendæ iu Benaco lacu præesset, quando res aduersæ nunciarentur, statim suscepta prouincia, domum est profectus, euocatáque de superiore ædium parte vxore: Scias, inquit, me Benacensi oræ præfectum, Senatu ita iubente: tu igitur omnia domi parato, curatóque vt præstò sint, quæcunque mihi necessaria futura sunt. Atque intra paucos dies aut lætum à me partæ victoriæ nuncium expectato (id quod campani æris sonitus ex Marciana turri tibi significauerit) aut mortis meæ literas, quibus tu cadauer hoc ipsum auitæ sepulturæ mandes. Quæ vox quæso grauior esse potuit, ad testandam suam in patriam charitatem? cuius dignitate & gloria nihil sibi charius aut iucundius esse profitebatur. Ioannes Baptista Egnatius lib. 6. cap. 4.

Andræa

Andreæ Gritti.

Andreas Grittus, cum audiuisset Constantinum Cauaciam, vnum ex quatuor scribis, à decemuirali consilio delectum, qui locus honestissimus in primis sit, summæque inter plebeios dignitatis: Vtinam, inquit, patres ipsi maturius Reipub. consuluissent, nam laqueum video Constantini collo, hoc ipso decreto appensum esse. Quod sanè & illi contigisset, nisi exilio suo pessimè de Republica meritus, fugam arripuisset. Quid hoc principis responso grauius esse potuit? Namque operam eius quandoque expertus, publico munere facilè ingenii prauitatē, & pessimos eius mores deprehenderat. Ibidem.

Sergij II. pont.

Quum Ludouicus à Lothario patre consors imperii factus esset, Romam venienti, insignia imperii accepturo, Sergius Pontifex: Si venisti, inquit, ad nos deposita feritate, qua ferè vniuersam Italiam populatus es, argenteæ statim fores D. Petri patebunt, imperiique fasces à me quamprimum accipies: sin verò eo animo es, vt non Christianum principem agere velis, hinc quamprimum discedito, meque Pontificem Christianæ pietati assertorē arreptum, primùm diripito. Ad quam vocem, quū Ludouicus ipse sese Pont. pedibus subiecisset, osculatusque eos, benignè se omnia facturum respondisset, statim pontificis iussu patuere fores, admissusque ab illo perhumanè, omnibus imperii insignibus donatus est. Quare inde postea discessit, vt pacatissimo agmine in Gallias redierit. Ioan. Baptista Egnarius, lib. 6. cap. 4.

De gubernatione.

Socratis.

SOcrates dicebat vehementer absurdum esse, quum artes sedentarias nemo profiteatur absque dedecore, qui eas nō didicerit: neque quisquam scrinium faciundum locet ei, qui rudis sit eius opificii: ad publicos magistratus admitti, qui nunquam dederunt operam disciplinis, sine quibus nemo potest rectè magistratum gerere. Cumque nemo non detestaturus sit cum qui clauo assideret, ignarus artis nauticæ: multo magis detestādos, qui Rempub. capesserent ignari politicæ philosophiæ. Neque eum putabat appellandum impostorem, qui à persuaso quopiam pecuniam aut vasculum acciperet, quod non posset reddere: sed illos magis impostores habendos dicebat, qui dolo persu

persuaderent se idoneos gubernandæ Reipub. quum sint homines nihili. Hoc dictum multo magis ad principes, magistratus & episcopos Christianos pertinet, quàm ad ethnicos. Erasmus lib. 3. apophthegmatum.

Eiusdem.

Idem dictitabat, illum impudenter facere, qui cũ boues efficeret pauciores, postularet tamen haberi bonus bubulcus: sed multo absurdius esse, si quis haberi velit bonus Reipub. gubernator, cum ciuium numerum imminuat. Hoc dictum torsit in Critiam & Chariclem, qui multos ciuium trucidarant. Nec illos id latuit. Critias enim illi minatus est, ni sileret, fore vt ipse quoque faceret boues pauciores: & quod minatus est verbo, re præstitit, nam huius opera Socrates periit. Laertius in vita Socratis.

Huc refer titul. de Magistratu, Principatu, vel Principe, & Reipub. administratione, &c.

De gula.

Augusti.

QVum ad Augustum delatum esset, Erotem Aegypti procuratorem emisse coturnicem, in pugna superãtem omnes, ac prorsus inuictam, eamque assam deuorasse: iussit acciri hominem, & discussa causa, confessum malo nauis affigi iussit? vita iudicans indignum, qui ob tantillam gulæ voluptatem non pepercisset aui, quæ pugnando diu multisque potuisset esse voluptati: præterea quæ læto quodam omine, Cæsari perpetuam in bellis prosperitatem portenderet. Plut. in Ro. apoph.

Huc refer ttiulos, de Deliciis, Intemperantia, Voluptate, &c.

DE HAERETICIS FVgiendis.

Polycarpi.

Olycarpus martyr aliquãdo Marchioni obuiã factus, atq; oratus vt Marcionistarum dogmata agnosceret vera esse: Agnosco, inquit, primogenitum Sathanæ. Tanta tunc Apostoli atque eorum discipuli in religione cautela vtebantur, vt ne verbi quidem communionem cum aliquo eorum qui à veritate declinauerant, habere paterentur.

Ibidem

Ibidem Euseb.lib.4.Eccl.histo.cap.14.

Ioannis Apostoli.

Suprà de Conuictu & conuersatione.

De hilaritate.

Zenonis.

ZEno Cittieus rogatus, quur quum esset natura seuerus, in conuiuio tamen hilaresceret? lepidè respōdit: Et lupinum, quum sit suapte natura amarum, tamen aqua maceratum dulcescere. Naturale est, cibo potuque rigato corpore, discuti tristitiam. Laertius lib.7.cap.1.

Socratis.

Socrates cum iam morti addictus esset, carceris ministrum in poculo cicutam porrigentem, interrogauit, Quomodo sumendum esset hoc pharmacum, quòd eius esset artis peritus. Alludens ad ægrotos, qui à medicis, quando, & qua ratione diæta sit sumenda, discunt. Rogauit præterea, an diis aliquid de suo potu libare liceat, iuxta morem conuiuiorum, quod cum negaretur, Certè, inquit philosophus, phas est, & oportet orare deos vt fœlix & fausta mea sit migratio. Et sic Socrates, cum aduersus omnia mala, animi fortitudine armatus esset, in ipsa etiam morte hilaritatem ostendit. Laert. in eius vita.

Eiusdem.

Quum puer Socratem in ipso ferè mortis agone detexisset, quòd illi iam frigerent præcordia: Debemus, inquit, ô Crito, gallum Aesculapio, quem persoluere ne neglexeris: perinde quasi sumpta potione medica conualuisset. adeò inerat Socrati natiua quædam hilaritas, vt moriens etiam eam ostenderet. Hanc enim postremam vocem fuisse ferunt. Laertius.

Platonis.

Plato negabat oportere inebriari, præterquàm in festis, in quibus ipse Deus vinum porrigit. Festos dies autem decet hilaritas, ebrietas autem in his locum habere nequaquam debet. Laert.lib.3.

De historia.

Demetrij Phal.

DEmetrius Phalereus Ptolemæum regem adhortari solebat, vt sibi pararet libros de regno, deque militari imperio gerendo [illegible], eosque euolueret: propterea quòd ea, de quibus

quibus amici non audent admonere reges, in libris scripta habeantur. Plutar. in Græcor. apoph. & Laert. lib. 5. cap. 5.

Theopompi.

Theopompus dicere solebat, eum quidem optimum rerum bellicarum scriptorem esse, qui quàm plurimorum certaminũ ciuilium particeps fuerit, & quàm plurima etiam pericula coram expertus sit. Innuere autem voluit, eum tantum reuera esse bonum historicum, qui de iis scribat rebus, quibus ipse interfuit. Polybius lib. 12. historiarum.

Virginij.

Suprà tit, de Conscientia bona.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex Capuæ laborans aduersa valetudine, medicis multa medicamenta adhibentibus, in grauissimo morbo Quinti Curtii historias de Alexandri magni rebus gestis descriptas, legere cæpit, cuius lectione delectatus, cum omnem morbi improbitatem superasset, sanitati restitutus: Valeat, inquit, Auicenna, valeat Hippocrates, & alii medici: & viuat Curtius, restitutor sanitatis meæ. Meminit Antonius Panormita de rebus gest. Alphonsi, & Aeneas Syl. de eius dictis.

De histrionica.

Agesilai.

AGesilaus rex, vir prudentissimus, cæteris in rebus tantum aberat semper à vulgi iudicio, vt quæ cernebat alios admirari, ipse in tantum contemneret, vt ne nosset quidem. Quod euenit & in Callipide. Is erat tragœdiarum autor multi nominis, famæque celebris apud Græcos, & à cunctis in precio habitus. Primùm quidem occurrit Agesilao, eumque est allocutus: pòst improbè semet admiscuit his, qui simul cum rege ambulabant, seseque ostentabat, ratus futurum vt rex prior ipsum comiter & cum beneuolentia quadam amplecteretur. Id quum non fieret, tandem, Non (inquit) agnoscis me ô rex, nec audisti quid sim? Agesilaus autem intuitus illum: An non tu es, inquit, ille Dicelicta? nam hac voce peculiaris Lacedæmoniorum lingua signat mimum, hoc est, imitatorem. Δείκηλον enim illis simulachrum sonat, aut effictam imaginem. Adeò vir prudens, & omnia Reipub. commodis metiens, nullo honore dignatus est histrionem, quamuis insignem, cuius ars ad solam parata voluptatem

luptatem, corrumpendis ciuium moribus esset accommodatior, quàm erudiendis. Plutarch. in Lacon. apoph.

De hypocrisi.

Diogenis.

Diogenes Cynicus cuidam sibi placenti, quòd leonis exuuio tectus ingrederetur: Non tu desines, inquit, virtutis stragulas pudefacere? Indecorum esse censuit, quod homo mollis, Herculis amictum sibi vendicaret. Idem dici potest iis, qui prodigioso amictu profitentur vitæ sanctimoniam, vita non respondente. Diogenis dictum extat apud Laertium lib. 6. ca. 2.

Alexandri.

Alexander Mag. nonnullis Antipatri frugalitatem laudantibus quòd alienam ab omnibus deliciis austeramque vitam ageret: Foris, inquit, Antipater albo vtitur pallio, intus verò totus est purpureus. Notans fictam illius parsimoniam, quum esset alioqui ambitiosissimus. Plutarch. in reg. & imp. apop.

Friderici III.

Fridericus tertius Rom. Imperator, quum audiret quendam dicentem, abiturum se aliquando in ea loca, in quibus nulli planè hypocritæ essent, respondit: Vltra Sauromatas ergo, & glacialem oceanum tibi eundum est. Sed cum eò veneris, non omniuo carebit hypocrisi locus: si modo & tu homo, non Deus es. Inter mortales enim nemo est, qui non ex aliqua parte fictus fucatusque sit.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum & Siciliæ rex potentissimus, cũ post Africanam victoriam in Aenariam insulam venisset, audiens Antoninum Picentem, ordinis heremitarum magnum hypocritam, iactando plurima in Christum & virginem eius matrem, vermiculis acerbissimo morbi genere absumptum, animam expuisse, dixisse fertur: propterea Deum tantopere in hypocritas sæuire, quòd dum homines decipiunt, interponant Deum ipsum tanquam sceleris mediatorem. Ideoque vt plurimum viuentes adhuc plecti in oculis hominum, quos Dei nomine fefellissent, vt intelligant mortales, à talibus monstris maximè cauendum esse: quòd Deum ipsum non tantum post mortem, sed etiam in ipsa vita haberent indubitatum vltorem. Antonius Panormi. de rebus gestis Alphonsi, & Aeneas Syluius de eius dictis.

De homine.

Solonis.

INterrogatus olim Solon Salaminius, Quid esset homo? respondit, putredo est in exortu, bulla in omni vita, esca vermium in mortè. Guido Bituricensis.

Diogenis.

Quoties Diogenes considerabat in hominum vita ciuitatum gubernatores, Medicos au Philosophos, nullum animal dicebat esse homine sapiẽtius. Idem contemplans somniorum interpretes, coniectores, diuinos, & huius generis cæteros, aut qui gloriæ diuitiísque seruirent: aiebat, sibi nihil homine videri stultius. indicans hominis ingenium ad res optimas accommodum, si exerceatur: sin ad vitia degeneret, longè esse infra mutas pecudes. Laert. lib. 6.

Cyri.

Cyrus Persarum rex dicebat, eos homines qui sibi prodesse nollent, cogi oportere, vt aliis sint vsui. Significans, seruili animo natos, sibíque inutiles imperio adigendos, vt aliorum commodis inseruiant. Plut. in Regum & imperatorum apoph.

Vide titulum de Hominis fragilitate.

De hominibus suum officium non facientibus.

Diogenis.

DIogenes quodam tempore lucernam accensam gestans, obambulabat in foro clarissima luce, quærenti similis. Rogantibus quid ageret? Hominem, inquit, quæro. notans publicos ciuitatis mores vix homine dignos. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Idem in foro quondam stans, clamabat, Adeste homines: veluti concionaturus apud populum. qúmque iam frequentes conuenissent, nec ille desineret clamare, Adeste homines: quidã indignati, En adsumus, dic aliquid. Tum Diogenes baculo illos abigens: Homines, inquit, adesse iussi, non sterquilinia. Non putauit hominis cognomen competere in eos qui non viuerent iuxta rationem, sed brutorum in morem agerentur affectibus. Laertius lib. 6. Eras. lib. 3. apoph.

Eiusdem.

Eos qui in coquos, nepotes, scorta, & adulatores facultates

suas profunderent, similes dicebat arboribus, per præcipitia nascentibus: quarum fructus nullus hominum gustaret, sed à coruis & vulturibus ederentur. quo dicto innuit, eos nequaquam esse homines, qui ventri & gulæ seruiunt. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Quum è balneis redeuntem quidam rogassent, num illic esset multum hominum? negauit esse. Rursus percontatus, an illic esset multa turba? annuit. significans, hominis vocabulum in paucos competere. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Redeuntem ex Olympiis quidam interrogabant, vidissetne illic multam turbam? Turbam, inquit, plurimam, sed homines perpaucos. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Conspecto adolescentulo, cultu gestúque parum virili: Non te pudet, inquit, qui peius tibi velis, quam ipsa natura voluit? Siquidem illa te virum fecit, tu teipsum refingis in fœminam. Id in plerosque dici potest, quos quum natura crearit homines, ipsi sua sponte degenerant in pecudes. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Quum omnium oculi coniecti essent in Stilponem, quidam: Isti, inquit, Stilpon mirantur te vt beluam. Nequaquam, inquit ille, sed vt verum hominem. Solent peregrinæ bestiæ in spectaculum produci: vulgares homines nemo miratur. Sed philosophum plerique spectabant, non vt quemuis hominem, sed vt hominem verum: nam id spectaculum est rarissimum. Obiter notauit interpellatorem, quòd ipse non esset verus homo, nec spectatu dignus. Laert. lib. 2. cap. 12.

Architæ.

Architas dicebat: Quemadmodum, si etiam summam diligentiam adhibeas, tamen piscem sine spinis non inuenias: sic neque hominem inueniri posse, qui non dolosum spinosumq́; quiddam habeat admixtum. Aelianus lib. 10. de Var. histo.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex, licet socordi & obtuso ingenio homines patienter audiret, solitus tamen est eos tantum, quorum proba ingenia esse sciebat, homines appellare, Ennianum illud leui voce submurmurans: Vulturis (sic enim in nominatiuo, vt nos Vultur, loquebatur) in syluis miserum mãdebat homonem. Bellissimè enim non homines, sed homones, Ennium

eos

eos vocasse dicebat, quos vidisset ex homine nihil præter effigiem possidere. Panor. lib. 1. de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem.

Idem sæpenumero dicere solebat, Si nullam aliam præter Calabriam prouinciam haberet, se malle priuatum quam regem viuere, ne illis imperare cogeretur, qui nihil omnino hominis haberent, præter figuram & nomen. Panor. lib. 1. de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem.

Suprà titulo de Animalium brutorum solertia.

De hominis miseria & fragilitate.

Biantis.

Bias dicere solebat, sic metiendam esse ab homine vitam, quasi & multum & parum temporis victurus sit. Maximus sermone 67.

Crantoris.

Crantor Solensis senarium hunc ex Bellerophonte Euripidis probare solebat,

Οἴμοι, τί δ' οἴμοι; θνητά τοι πεπόνθαμεν.

Eheu, quid heu? nobis, quod hominum est, accidit.

Sensit, quicquid vlli hominum accidit, hoc vnicuique posse accidere. Nihil igitur nec inexpectatum videri oportere, nec intolerabile. Laert. lib. 4. cap. 5.

Solonis.

Solon legum Atticarum conditor, dicere solebat, Vrbes ac oppida nihil aliud esse quàm humanarum ærumnarum domicilia, quibus luctus, mœrores, tristitiæ mortalium, quasi septis, includerentur. Bene quidem, nam si iusti ratiocinatores esse volumus, & rem æqua lance perpendere, haud dubiè iudicabimus, hominis vita nihil miserius, nihil calamitosius. Beroald. de Terræmotu.

Socratis.

Socrates, qui Apollinis oraculo omnium sapientissimus iudicatus est, dicere solebat, si omnes hominum calamitates in vnum conferrentur, móxque singulis ex eo aceruo portiones æquè distribueretur, ita fore, vt suas quisque calamitates recipere malit, quàm æquam è communi portionem. Hoc aduersus vulgares hominum mores, qui alienæ inuident, suam deplorant sortem. Eras. lib. 3. apoph.

Eiusdem.

Idem interrogatus, quomodo quis sine molestia vitam ageret? negauit vllo modo id fieri posse. Non enim licet, inquit, ciuitatem aut domum inhabitāti, & hominibus conuersanti, sine molestiis degere. Stobæus ser. 97.

Eiusdem.

Idem dicebat, se putare, quòd dii semper rideant, vana hominum studia inspicientes, quibus peractis perpetuò se victuros putant: cum mox hinc tamen nobis migrandum sit, omnibus relictis. Stobæus ser. 96.

Zenonis.

Zeno quum canem inuadentem repulisset, reprehensus à quodam ob id: Perdifficile est, inquit, prorsus hominem exuere. Voluit autem ostendere, hominem nunquam esse tam cautum, quin aliquando ostendat se quoque hominem esse affectibus obnoxium. Laert. lib. 9. cap. 5.

Democriti.

Democritus interrogatus, quid de hominum sorte sentiret? Miseram homini fortunam esse dixit, cum bona quærentibus vix obtingant: mala autem non tantùm non exquisita, sed extra omnem etiam expectationem. Stobæus ser. 96.

Eiusdem.

Idem admonere sæpenumere solitus est suos, vt humanam imbecillitatem expenderent, quò ei per mediocrem possessionem prospiciatur, & miseria in rebus necessariis mensuretur. Stobæus sermone 96.

Aristonymi.

Aristonymus hominis vitam theatro similem esse dicebat, vbi pessimi homines semper primatum obtineant. Antonius in Melissa, parte 1. ser. 7. Maxi. ser. 67.

Antiphonis.

Antiphon hominis vitam carceri vnius diei similem esse dixit, & totum vitæ spacium vni diei æquale propemodum, per quem intuiti lucem, posteris deinde vitam tradimus. Stobæus sermone 96.

Simonidis, & Pausaniæ.

Cum Simonides conuiuio lautissimo à Pausania exceptus rogaretur, vt quippiam ex philosophiæ arcanis in medium proferret: videns Pausaniam nimium rebus suis fidere, eo quod iam ad Medorum partes se applicuisset: respondit, Memento

te

te in tanta rerum fœlicitate hominem esse. At Pausanias parum animaduertit, quod à philosopho dictum esset. Cúmque iam in summo vitæ discrimine esset,& mortem prę oculis esse intelligeret atrocissimam,altissima voce exclamasse fertur: O Cee hospes, quàm salutare tuum erat consilium. Ego autem adeò captus eram inani persuasione, vt mihi nequaquam tantam admonitionem conuenire putarem,vnde miserè nunc perire cogor. Aelianus lib.6.de Var.histo.

Neoptolemi.

Neoptolemum histrionem tragœdiarum interrogabat quispiam, quídnam ab Aeschylo, aut Sophocle, aut Euripide dictum admiraretur? Cui ille: Nihil quidem istorum se in admirationem trahere: sed quòd ipse vidisset Philippum Cleopatræ filiæ suæ nuptias magnificè celebrantem in sena amplissima, cum tertiusdecimus deus appellaretur, postridie in theatro iugulatum & proiectum. Stob. ser.96.

Apollodori.

Apollodorus Megarites aiebat, illos qui crederent hominem aliud quiddam esse præter corpus, minimum in vita molestiæ percepturos. Tum quidam dixit, filios eius omnes cognoscere, quòd alii quàm corpus sint: nihilominus tamen propter vitæ molestiam & dolorem proprium, multos sese perditum ire. Stobæus ser.97.

Aristotelis.

Aristoteles interrogatus, quídnam esset homo? respondit, imbecillitatis exemplum, temporis spolium, fortunæ lusus, inconstantiæ imago, inuidiæ & calamitatis trutina: reliquum verò, pituita & bilis. Stobæus ser.96.

Plotini.

Plotinus philosophus Platonicus, Amelio pictori roganti, vt corporis formam pateretur effingi, non passus est: Quid, inquit, annón satis est nos hanc imaginem circũferre, nisi & imaginis imaginem relinquamus posteris ostentandam? Iudicauit cum Pythagora, corpus esse thecam mentis, vtcunque eam exprimentem. Minimum autem hominis videre eum, qui nihil aliud videt quàm corpus. Eras. lib.8.apoph.

Euphratis.

Euphrates Syrus amissa vxore dicebat: O philosophia, tyrannica sunt pręcepta tua: amare iubes: & si quis amiserit quod amabat, dolere & mœrore affici prohibes. Stob. ser.97.

Thrasea.

Thraseas, referente Plinio iuniore, dicere solebat: Qui vicia odit, homines odit. Sentiens, nullum esse hominem, qui non multis viciis sit obnoxius, licet aliis alii laborent. Ac sæpenumero accidit, vt qui alios insectantur, ipsi grauioribus madeant viciis.

Epaminondæ.

Epaminondas Thebanorum dux fortissimus, cum vidisset militem quendam in Leuctrica clade occubuisse: Dii boni, dixisse fertur, quàm bonum hic vir nactus est otium. Vocauit autem vitam hominis laborem, mortem autem otiū atque quietem. Guido Bituricensis.

Xerxis.

Xerxes quum vidisset vniuersum Hellespontum nauibus suis constratum, omnia littora atque Abydenorum plana hominibus referta, iactauit se beatum, móxque fudit lachrymas. Tam subitam mutationem admiratus Artabanus regis patruus, qui dissuaserat eam expeditionem, ausus est rogare causam. Tum Xerxes: Subiit, inquit, animum meum cogitatio, quàm breuis sit hominum vita, quando ex tam numerosa multitudine post annum centesimum nemo superfuturus est. Plut. in Roma. apoph. Bruso. lib. 7. cap. 14.

Philippi Maced.

Philippus Macedo posteaquam apud Cheroneam Atheniensium profligauit opes, adeò ex nimia fœlicitate se efferre cœpit, vt se hominem fortunæ malis obnoxium esse non cogitaret amplius. Verùm cum intelligeret, quid mali ex tanta superbia sibi immineret, ex aulicis pueris vni id muneris modò iniunxit, vt ad solis exortum in suum cubiculum ingressus inclamaret: Rex memineris te non Deum, sed hominem esse, multis fragilitatibus, ærumnis ac malis obnoxium & expositum. Cælius Rhodiginus lib. 19. cap. 33. lectionum antiquarum.

Alexandri regis.

Alexander Magnus cum Deus vbique ob res fœliciter gestas vocaretur, Se, quòd mortalis esset, duabus potissimùm rebus deprehendere dicebat, somno videlicet & coitu. Hæc enim præcipuè produnt hominis imbecillitatem. Somnus enim quid aliud est, nisi (vt ille ait) gelidæ mortis imago: coitus item quid aliud, nisi species morbi comitialis? Dictum Alexándri recitatur apud Plut. in vita Alexandri.

Eiusdem

Eiusdem.

Idem Alexander, dum in obsidione cuiusdam vrbis, infirmissima mœnium quærit, sagitta grauiter ictus est: nec tamen ab instituto destitit, sed mox quum represso sanguine sicci vulneris dolor cresceret, & crus equo suspensum paulatim obtorpuisset, coactus quod cœperat omittere, ac chirurgum accersere: Omnes, inquit, me prædicant Iouis esse filium, sed vulnus hoc hominem esse me clamat. Plut. in vita Alexandri.

Stratonici.

Stratonicus, insignis ille musicus, quum audisset nixus matris Timothei regis: Si, inquit, opificem peperisset, non deum, quales emisisset voces? Irridens quorundam fœdam adulationem, qui regum filiis tribuebant diuinitatem, quum vox parientis regem æquè miserabilis sit, ac parturientis quemlibet plebeium. Ipse autē Stratonicus filius erat opificis. Athenæus.

Sileni.

Silenus senex, à Mida captus, rogatus est quid esset homini optimum? diu silentium tenuit. tandem adactus vt diceret, respondit: Optimum esse, nunquam nasci: proximum, quàm ocyssimè aboleri. atque hoc precio dimissus est. Huius dicti, præter alios, meminit Ouid. lib. Metamorphoseon 11.

Neoptol. histrionis.

Neoptolemum histrionem tragœdiarum interrogabat quispiam, quidnam ab Aeschylo, aut Sophocle, aut Euripide dictū admiraretur? Cui ille: Nihil quidem istorum se in admirationem trahere dicebat: sed, quòd ipse vidisset Philippum Cleopatræ filiæ suæ nuptias magnificè celebrantem, in scena amplissima cum decimustertius Deus appellaretur, postridiè verò in theatro iugulatum & proiectum. Stob. serm. 96.

Scipionis.

Scipio Africanus dicere solebat: Vt ii quibus sunt equi ferociores, tradunt eos domitoribus, quo his facilioribus possint vti: Sic homines præ secundis rebus effrenatos, sibíque præfidentes, tanquam in gyrum rationis ac doctrinæ duci oportere, vt perspecta rerum humanarum imbecillitate, varietatéq; fortunæ, reddantur moderatiores. Plutar. in vita Scipionis.

Hadriani imp.

Hadrianus imperator cuidam illos Vergilii versus ad Verum accommodanti, Manibus date lilia plenis, &c.
Cum irrisione respondit: Ego mihi diuum adoptaui, non filiū.

Huc alludens, quòd imperatores referri soleant in numerum diuorum, sed à rogo. Dion in Hadriano.

Messolani.

Messolanus, vir sanctissimus, senio iam cōfectus, cum à quodam inuitaretur ad sequentis diei conuiuium: Quid me hominem, inquit, inuitas in crastinum diem? qui à multis annis crastinum non habui. Quo dicto innuere voluit, hominis vitam incertiorem esse, quam vt quisquam à mortis subitò interdum aduenientis improbitate tutus esse possit. Proinde stultè ac imprudenter facere eos, qui suæ fragilitatis obliti, se in crastinum vsque victuros putent. Guido Bituricensis.

Aeneæ Syluij.

Aeneas Syluius audiens disputantes de vitæ humanæ miseria: Comœdia, inquit, est vita nostra, cuius vltimus actus de morte agitur. bonus autem poeta nemo habetur, nisi ad finem vsque, actus omnes prudenter explicet. Syluius lib. 3. commentariorum de reb. gest. Alphonsi.

De homuntionibus.

Ciceronis.

QVum Cicero Lentulum generum suum, exiguæ staturæ hominem, prælongo gladio videret accinctum in magna populi frequentia irrisit his verbis: Quis, inquit, alligauit generum meum gladio? Videbatur homo gladio alligatus, nō gladius homini. Plutar.

Eiusdem.

Idem quum Quinti fratris clypeatam imaginem in prouincia, quam is rexerat, ingentibus lineamentis, a capite vsque ad pectus ex more, vidisset: Frater, inquit, meus dimidius maior est, quàm totus. Erat enim Quintus pusillæ staturæ. Erasmus apoph, lib. 4.

De honestate.

Antisthenis.

ANtisthenes Atheniensium philosophus dicere solebat, ea demum honesta & pulchra esse, quæ bona sunt: turpia verò, quæ mala. Laer. lib. 6. cap. 1.

Laconum.

Lacones, si quando suos inuocarent Deos, nihil petebant aliud, quàm vt adderent dii cæteris bonis etiam ea, quæ honestissima

stißima essent. tantum valebat apud homines gentiles rerum honestas. Huius rei testis est Plutar. in apoph. Lacon.

De honore virtutis præmio.

Antisthenis.

ANtisthenes rogatus, quæ res portenderet ciuitatibus exitium? Cum in his, inquit, nullum esse potest bonorum ac malorum discrimen. Sentiens, eam Rempublicam non posse consistere, vbi nec esset honos virtuti, nec pœna scelerosis. Hoc apud Homerum stomachatur Achiles, ἐν δὲ ἰῇ τιμῇ. Laertius lib. 6. cap. 1.

Stilponis.

Demetrius Antigoni filius quum Megara cæpisset, iusit Stilponis domum seruari indemnem. Admonitus igitur Stilpon, vt libellum daret rerum omnium quas amisisset: Ego, inquit, nihil bonorum meorũ amisi. nam eruditio & eloquentia mihi sunt incolumes, quod hæc verè sunt οἰκεῖα, hoc est domestica propriàque bona. Idem hoc suprà commemoratum est aliis verbis. Laert. lib. 2. cap. 12.

Theophrasti.

Theophrastus percontatus, quánam re communis hominũ societas conseruari poßit? respondit, Si pœna mali coercentur à Repub. boni inuitentur honorum præmiis. Stob. serm. 41.

Anaximenæ.

Anaximenes dicere solebat, Qui zelo affecti, rectè facta dictáque nullo neque præconio nec honore dignantur, quem oro fructum ipsi ex suis benefactis sperare audebunt? Stob.

Fabij.

Fabio iam sene, filius illius consul factus est: qui quum publicitùs multis audientibus habuisset orationem, Fabius conscenso equo præcedebat. Quum autem iuuenis lictorem misisset, qui patrem iuberet equo descendere, alij quidem factum hoc auersati sunt. at Fabius ab equo desiliens, non habita ætatis ratione accurrit, ac filium complexus: Euge, inquit, fili sapis, qui intelligas quibus imperes, & quàm magnum magistratum susceperis. Plut. in Rom. apoph.

Anonymi.

Titus Labienus equiti strenuo de præda Gallica aurum donauit. Id videns Scipio, dixit equiti: Habebis donum viri diuitis. Hac voce audita, eques aurum ad pedes Labieni abiecit.

Idem quum audisset Scipionem dicentem, Imperator te armillis argenteis donat: alacer gaudio abiit. Miles aurum contempsit, honorem amplexus est. Eras. 6. apoph.

C. Marij.

C. Marius mille Camerinos, qui se in bello aduersus Cimbros, strenuos viros præstitissent, honore Romanis æquauit, ídque præter omne ius. Ad eos verò qui factum hoc reprehendebant: respondit: Se ob armorum strepitum, legum vocẽ exaudire non potuisse. Plut. in Rom. apoph.

Catonis sen.

Cato senior aiebat, populum Romanum non tantùm purpuræ, verùm etiam virtuti plurimùm conducere. Quemadmodum enim tinctores eum potissimùm colorem inducunt, quo vident homines maximè delectari: ita iuuentus ad ea studia potissimùm incumbit, quibus populus defert honores. Honos enim non solùm alit artes, verum etiam virtutem. Hoc pacto monebat populum, vt magistratus his demum committerent, qui de se virtutis specimen dedissent: ita fore, vt quàm plurimi sese ad egregia studia conferrent. Eras. lib. 5. apoph.

Eiusdem.

Qui virtutem honore suo fraudarent, eos dicebat ipsam virtutem à iuuentute auferre. sentiens, præmiis animos iuuenum ad virtutem accendi: quæ si detrahas, ipsa virtus elanguescit. Plut. in Rom. apoph.

Scipionis.

Africanus, Socraticum Xenophontem in manibus semper habebat, cuius in primis laudabat illud, quòd diceret: Eosdem labores non esse æquè grandes imperatori ac militi, quòd ipse honos laborem leuiorem faceret imperatorum. Cicero lib. 2. Tusc. quæst.

Ciceronis.

Cicero sibi propriè & solum honorem æstimari dicebat, quem quis neque maiorum commendatione, neque per alterius calamitatem assecutus sit. Cicero in Philippicis.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex, amico ac familiari cuidam suadenti vt tranquillè & voluptuosè, dum posset, vitam ageret, nec corpus tot tantísque periculis obiectaret, respondisse dicitur: Non temerè à Romanis, illis quidem sapientioribus, Honoris

noris templo Virtutis templum coniunctum esse, in quod nisi per Virtutis templum introire nemini liceret. Vt intelligerent mortales, ad honoris fastigium non voluptatum via (quæ deliciis atque illecebris affluens esset) sed virtutis, illa quidem aspera & salebrosa, enitendum esse. Panormita lib.1. de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem.

Suprà titu. de Ambitione.

De honore artibus & eruditioni exhibito.

Demetrij.

DEmetrius Antigoni filius, quum Rhodum obsideret, vrbémque iam cæpisset, tabulam quandam Protogenis manu depictam studiosè seruari sibi præcepit, dicens: se citius parentis imagines, quàm eam picturam, aboliturum. Plutarch. in Demetrii vita.

Neaclis.

Arato destinanti tyrannorum communi odio abolere tabulam insignis artificii, quæ Aristratum in curru victorem habebat: Neacles supplex intercessit, vt opus incolume seruaretur, dicens: Cum tyrannis, non cum tyrannorum imaginibus belligerandum esse. Eras. lib.6. apoph.

Scipionis.

Scipio Minor, vbi ciuitatem comperit statuis deorum Græcanicis, ac monimentis è Sicilia deportatis differtam, per præconem pronunciari publicè iussit, vt qui illarum essent vrbium, agnoscerent illa, ac referrent domum. Plutarch. in Romanor. apoph.

Sigismundi imper.

Suprà, titu. de Doctrina & eruditione.

De honore negato.

Phauorini philosophi.

AThenienses Fauorini æneam statuam deiecerant, vt hominis Cæsaris inimicissimi. Erant enim Athenienses vectigales Adriano Cæsari. Id posteaquam philosopho denunciatum est, nihil commotus dixit: Vtilius erat Socrati ab Atheniensibus ærea priuari statua, quàm bibere cicutam. Philostratus.

De honore ex necessitate oblato.

Pauli Aemylij.

PAulus Aemylius quum iterum peteret consulatum, repulsam tulit: cæterùm quum bellum aduersus Perseum ac Macedones, imperitia segnitieq; ducum in longum duceretur, eidemque consulatum detulissent, negauit se illis habere gratiam, non enim se ob id tum designatum imperatorem, quòd ipse desideraret imperium, sed quòd ipsi imperatorem. Plutar. in Roma. apoph.

Iulij Cæs.

Iulius Cæs. quum triumphans subsellia tribunitia præteriret, Pontius Aquila non assurrexit vnus omnium, id adeò indignè tulit, vt proclamarit, Repete ergo Aquila à me rempubli. tribunus. nec deinde per continuos aliquot dies cuiquam quicquam pollicitus est, nisi sub hac exceptione: Si tamen per Pontium Aquilam licuerit. Eras. lib. 4. apoph.

Scipionis.

Scipio minor quum Romam venisset, reuocatus est ab exercitu: non vt ipsi gratificarentur, sed quòd per illum citò Carthaginem se capturos esse crederent. Plut. in Rom. apoph.

De honore momentaneo.

Ciceronis.

CIcero in Vatinium, qui paucis diebus consul fuit, ita iocatus est: Vatinii anno magnum ostentum fuit, quòd eo consule nec bruma, nec ver, nec æstas, nec autumnus fuisset. Nam his horis annus totus distinguitur, quarum vnaquæq; tres menses occupat. Nescio an hoc ipsum sit, quod aliter refert Pollio in Marino tyranno: Consul qui sex meridianis horis consul fuerat, ioco Ciceronis aspersus est: Consulem habuimus tam seuerum, tamque censorium, vt in eius magistratu nemo pransus sit, nemo cœnauerit, nemo dormierit. nisi fortè videtur hoc magis ad Caninium Reuilum pertinere. Macrobius.

M Voltacilij.

M. Voltacilius Pitholaus cum audiret Caium Seruilium per vnum tantum diem consulem fuisse, in Flaminum præsentia dixisse fertur: Antea Flamines, nunc verò consules diales creatos esse. Alludit autem ad Flamines Diales, à Romulo, vel, vt alii volunt, à Numa Pompilio creatos, qui à gestatione pileorum pileamines dicti sunt. Flamini autem Diali iurare non licebat, & iniu

& iniurato credebatur,&c.Macrob.lib.2.cap.2.Sat.

Huc refer ea quæ annotata sunt de Consulatu & Magistratu breui.

De honoris priuatione.

Aristotelis.

ARistoteles Nicomachi filius, vir sapientia præstans, cum quidam ei decretum Delphis honorem eripuisset, scribẽs de his ad Antipatrũ,inquit:Ea quæ Delphis mihi decreto sunt assignata,quibusq́ue nunc priuatus sum,animum meum afficiunt:vt neque magnopere mihi cordi sint,neque tamen omnino non cordi sint.Sapientissimè autem putauit,non esse simile, dignitatem aliquam suscipere:& cum iam acceperis, ea spoliari. Non enim graue est,non adipisci:at cum adeptus sis, rursum amittere,id satis quidem molestum est. Aelianus lib.14. de Varia historia.

De honore absque vtilitate.

Alphonsi.

ALphonsus Aragonum rex interrogatus aliquando, quid sibi sine vtilitate honor esse videretur? Consimile id sibi videri respondit,vt si peracutum & peracrè quis cernat, sed offensus caligine aberret in tenebris. Notabat autem eos,qui ad magnos honores aspirant:quibus recuperatis, non habent quo honoris titulo satisfaciant. Tales sunt hodie equites etiam aurati, qui post profectionẽ ad diuum Iacobum, aut Dominicum sepulchrum se auratos equites nominant,ac insignia picta ostendunt:cum vix habeant viaticum ad vnum atque alterum miliare,pedites ire soliti. Panormita libro secundo de rebus gest. Alphonsi.

De honoris contemptu.

Diogenis.

ATheniẽses per adulationem decreuerant, vt Alexander pro Libero patre haberetur & coleretur. Hunc honorem irridens Diogenes:Et me,inquit, Serapin facite. Vt enim Bacchus inter Satyros est,ita Serapis ab Aegyptijs specie bouis colitur. Laertius libro sexto.

Aristotelis.

Aristoteles,summus ille philosophorum,præcipuam dignitatem

tatem esse dicebat, non fungi honoribus, sed ab aliis dignũ honore iudicari. Stobæus.

Agesilai.

Agesilao quum nationes, quæ id temporis Græciam incolebant, decreuissent, in clarissimis quibusque ciuitatibus honoris causa statuas erigi, rescripsit illis hunc in modum: Mei nulla sit imago, neque picta, neque ficta, neque vllo alio artificio parata. At principum vulgus hoc honoris genere se diis æquiparari credebat, summumque rerum bene gestarum præmium arbitrabatur. Agesilaus ipso honesto contentus, negligebat eiusmodi adulationes verius quàm glorias: malens insculpi prudentum ac bonorum hominum pectoribus, quàm in foro æreus aureúsue stare. Eximiam virtutem sponte suum consequitur decus. Nec vlla speciosior statua, quàm honorifica bene actæ vitæ memoria. Plut. in apoph. Lacon.

Eiusdem.

Idem quum moreretur in portu qui Menelai dicitur, mandauit iis qui aderant, ne quam statuam aut imaginem in eius honorem erigerent. Si quod, inquit, præclarum facinus gessi, hoc erit monumentum mei: sin minus, ne omnes quidem statuæ, quum sint vilium ac nullius rei opificum opera. Plutarchus in Lacon. apoph.

Eiusdem.

Thasii quoniam intelligebant Agesilaum de ipsis optimè meritum, templis ac diuinis honoribus illum dignati sunt: atque hac de re legationem ad illum miserunt. Is vbi legisset honorès, quos legati ad illum detulerãt, percontatus est, num illorum patria potestatem haberet ex hominibus faciendi deos. Quum illi respondissent, habere: Agedum, inquit, primùm vos ipsos deos facite, id si præstiteritis, tum vobis credam, quòd me quoque deum facere poteritis. Vtrum hic prius admirari conuenit? animi celsitudinem, adeò contemnentis oblatum, ob quod Empedocles philosophus semet in Aetnam coniecit, quodque tot eruditi principes tot artibus & impendiis ambierunt: an ingenii solertiam, qua Thasiis vel summam stultitiam, vel abiectam adulationem suam in oculos ingessit? Plutarchus in apoph. Lacon.

Anonymi.

Anonymi.

Quidam quum in peregrinatione vidisset homines in sellis curulibus sedentes: Absit, inquit, vt in talibus sedeam sellis, vnde non liceat assurgere seniori. In his enim sedebant delicati porrectis cruribus, ac cœlum imminēs capiti prohibebat exurgere. Apud Lacedæmonios verò scelus erat, iuuenem non assurrexisse seni. Plut. in Lacon.

Theopompi.

Pylii cum decreto statuissent Theopompo summos honores, ipse renuit: Mediocres honores ipsum tempus augere, immodicos verò abolere, dicens. Quo apophthegmate, id quod alii sibi aut vendicant arroganter, aut ambiunt ineptè, ipse vltrò delatum reiecit. Plutarchus in Lacon.

Pyrrhi.

Pyrrhus quum rebus feliciter gestis domum redisset, & à suis aquila diceretur: Per vos, inquit, aquila sum. Quî enim nō essem, quum vestris armis veluti pennis subleuer? Modestissimè gloriosi cognominis laudem in suos milites transferens, vitauit inuidiam. Plut. in Regum & imp. apoph.

Alexandri M.

Suprà de Coitu & venere.

Eiusdem.

Idem, quum in bello crus ei esset sagitta vulneratum, multique accurrerent, qui ipsum frequenter Deum appellare consueuerant, exporrecta hilarique fronte ad Homeri carmen alludens dixit: Hic sanguis est quem videtis, liquorque, qualis diuis solet emanare beatis. Nimirum irridens adulatorum vanitatem, quum ipsa res declararet ipsum nihil aliud esse quàm hominem. Allusit autem ad locum Homeri Iliados ε, vbi narratur Venus à Diomede vulnerata. Plutarchus in apoph. regum & imperatorum.

Antigoni.

Suprà de Adulatoribus non admittendis.

M. *Varronis.*

Varro Pauli collega, quoniam ex Cannensi pugna, quæ Romanis fuerat infelicissima, superfuit, honores à populo delatos recusauit: dicens, felicioribus magistratibus opus esse Reipub. Quum animum gereret inculpatum, fortunæ suæ Reipub. vltrò pœnas dare voluit, vir ob hoc ipsum summis dignus honoribus. Eras. lib. 6. apoph.

Pompeij.

Pompeius Magnus, quum in Libyam aduersus Domitium transisset, eumque ingenti prælio superasset, militibus ipsum imperatoris titulo consalutantibus, negauit se eum honorem admissurum, quoad hostium vallum staret erectum. Hoc audito, milites, licet ingens obstaret pluuia, impetu facto hostium castra adorti expugnarunt. Recusauit honorem, nondum factis emeritum. Plut. in Romanor. apoph.

Iulij. Cæs.

Iulius Cæs. populo per adulationem Regem ipsum salutanti: Cæsar, inquit, sum, non rex. Maluit priuatum nomen, quàm regium inuidiæ obnoxium. Eras. lib. 4. apoph. ex Plut. Cæsare.

Tiberij.

Tiberius cuidam, à quo fuerat dominus appellatus, denunciauit, ne se amplius contumeliæ causa nominaret. Quanta modestia in tanto principe? Nunc quidam nihil audire possunt nisi sacras maiestates, gratiosas celsitudines, & reuerendissimas dominationes. Eras. lib. 6. apoph.

Gregorij pont.

Cum successus Gregorii in ecclesia inuidia subsequeretur, adeò vt iniquis & minus sanis proscriptionibus ei abeundum esset, iamq; alius ordinaretur Episcopus, quod nemo illi palàm dicere audebat, ipse verò sentiens quid fieret, dixit: Absit, vt mei causa aliqua simultas in Dei sacerdotibus oriatur. Si propter me est ista tempestas, tollite & mittite me in mare, & desinet à vobis quassatio. Petrus de natalibus, episcopus Equilinus, Eccle siast. hist. lib. 11. cap. 9.

Alphonsi.

Neapolitani ciues, cum ob virtutem & clemētiam Alphonsi regis decreuissent vno consensu omnes, arcum regi triumphalem ad memoriam honorificè struere, elegerunt locum super gradus marmoreos maioris ecclesiæ. Id verò quandoquidem fieri non poterat, ni magna ex parte dirueretur Nicolai Mariæ Buzuti, magnanimi & strenui militis, domus, rex fieri omnino hoc prohibuit: Haud tanti se facere, inquiens, huiusmodi saxorum struem ventis imbrique obnoxiam, vt amici domum ideo euerti pateretur. Contempsit rex honorem, & laudem saxorum testimonio posteris memorandam: cum secus hodie faciant ii, qui nullis virtutibus conspicui, omnibus ædificiis & parietibus nomen suum posteris celebrandum inscribunt atque insculpunt. Panor. lib. 1. de rebus gestis Alphonsi.

De hospitalitate.

Cleomenis.

CVm amicus quidam hospiti in phiditiis nihil apposuisset nisi vinum nigrum,& panem igni duratum,succensuit homini Cleomenes, dicens: Erga peregrinos non oportere nimium λακωνίζειν. Seueritas est, si quis à seipso exigat victum duriorem: at inhumanitatis est, hospitem eodem compellere. Plutarchus in Lacon.

Luculli.

Lucullus,quum Græcos quosdam per dies aliquot magnificè tractasset,atque illi dicerent,se mirari quòd tantum impendiorum sua causa faceret:Nonnihil,ô hospites,vestra causa,inquit,sed maxima pars Luculli gratia. Plutarchus in Romanorum apoph.

De hostibus & inimicis.

Diogenis.

DIogenes Cynicus ad salutem hominibus opus esse dicebat, aut fidis amicis, aut acribus inimicis: eo quòd illi monent,hi redarguunt. Laert.lib.6.

Antisthenis.

Antisthenes philosophus Atheniensis,frequenter dicere solebat,hostes in bello semper obseruandos esse, quòd hi primum omnium sentiant si quid delinquas. In hoc igitur vtiliores sunt nobis quàm amici, vt errata nostra cognoscamus, & cognita corrigamus.Laert.lib.6.cap.1.

Aristonis.

Aristo cuidam laudibus vehenti dictum Cleomenis, qui interrogatus quid oporteret bonum regem facere? respondit, amicis benefacere,inimicis verò malè. At quanto præstantius, ait,amicis benefacere,& ex inimicis reddere amicos? Plut.

Onomademi.

Onomademus Chius posteaquam aduersam factionem superasset, quibusdam censentibus, omnes diuersæ factionis vrbe pellendos, negauit expedire, dicens, se vereri, ne omnibus inimicis ad vnum eiectis,inter amicos existerent dissidia. Sentiens,sic esse multorum ingenium, vt si desint inimici, in quos naturæ malitiam exerceant, amicos impetant. Eras.6.apoph.

Xenophontis.

Xenophon dicebat, esse prudentis cordatíque viri, etiam ab

inimicis vtilitatem capere. Vulgatum est, neque solem, neque aquam, neq; ignem magis vtilem esse hominibus, quàm amicos. Sed ingenii philosophici est, quemadmodum periti medici ex bestiis ac serpentibus noxiis vtilia quædam remedia colligunt, ita ex inimicorum odio decerpere aliquid, quod vertat in suum bonum. Eras. 7, apoph.

De hostibus fraude, astu, ac dolo vincendis.

Agesilai.

AGesilaus Lacedæmoniorum rex, cum contra Tissaphernem, hominem fœdifragum belligeraret, eiúsque vrbes quàm plurimas variis insidiis ac dolis cœpisset, amicis dixit: Fœdera quidem violare, præter causam impium est: cæterùm hostibus imponere, nō modò iustum est, ac laudedignū, verùm etiam & iucundum & lucrosum. Nec enim turpe putauit, dolis in illum vti, qui violato fœdere, periurio fefellisset & deos & homines. Plut. in Lacon.

Laconis.

Apud Spartanos cum in luctandi genere, quod chirapsiam appellant, is qui collum alterius vrgebat, frustra prætérque legem palæstræ pulsaret vndique, & in terram detraheret, postea quàm corporis viribus destitueretur, qui inhærenti cedere cogebatur, brachium vrgentis momordit. cúmque alter diceret, Mordes ô Lacon, fœminarum more: Non, inquit, sed more leonum. Vt solerter obiectam ignauiā detorsit in laudem fortitudinis. Nullum enim probrum apud illos detestabilius, quàm muliebris imbecillitatis. Iure autem se morsu liberauit, qui præter ius certaminis vrgebatur à victo. Plut. in Lacon.

Agidis.

Cuidam consulenti Agidem regem, vt hostibus fugientibus daret transitum: Et quomodo, inquit, pugnabimus cum his qui ob fortitudinem manent, si non pugnamus cum fugientibus? Existimabat vir animosus, aduersus hostes nullam prætereundam occasionem. Plut. in Lacob. apoph.

Antigoni.

Antigonus interrogatus, quomodo oporteret hostes aggredi? dixit: Aut dolo, aut vi, aut apertè, aut per insidias. Stobæus sermone 52.

Herennii

Herennij Pontij.

Samnitatibus consultantibus quid de legionibus Romanis apud furcas Caudinas inclusas fieri deberet: Herennius Pontius suasit, vt inuiolatæ dimitterentur. Postero die eadem de re consultus, respondit, ad vnum vsque delendas. Sentiens, aut clementer magno beneficio demerendos hostes, aut irreparabili iactura illorum vires comminuendas. Neutrum sequutus est exercitus, sed sub iugum missos, contumelia magis illos in se prouocauit. Eras. lib. 6. apoph.

De hostibus non contemnendis.

Agesilai.

QVum edixisset Agesilaus rex vt captiui nudi venderentur: Laphyropolæ, quorum munus erat res prædaticias diuendere quod erant iussi faciebant. ac vestium quidem, quoniam iuxta barbaricum morem erant splendidæ, multíque precii, complures extiterunt emptores: cæterùm ipsa corpora candida, prorsúsq; tenerà ac delicata, nec quicquam virile præ se ferẽtia (quippe in vmbra, otio ac voluptatibus educata) adeo nemo concupiuit emere, vt deriderent etiam hoc mercium genus, velut inutilium, nec vllius omnino præcii. Id animaduertens Agesilaus, qui auctioni præsidebat, & hunc casum torsit ad animandos ad fortitudinem milites: Hæc, inquit, sunt pro quibus pugnatis (ornamẽta captiuorum ostendens) hi, quibus cum pugnatis: nuda captiuorum corpora demonstrans. Duplici nimirum argumento addidit suis animos: amplissima spe præmiorum, & hostium imbellium extremo contemptu. Plutarchus in Laconicis.

Anonymi.

Spartanus interrogatus, num tutum esset ad Spartam ire? Refert, inquit, qualis eò descẽdas. Nam leones illuc euntes plorant, lepores autem in vmbraculis venamur. significauit, nec ferocibus ac violentis esse tutum proficisci Spartam, nec mollibus & effœminatis: quòd hostili animo illuc proficiscentes malè acciperentur à fortioribus delicatos homines illic non sinerent lasciuire in tenebris. Plut. in Lacon.

Antigoni.

Antigonus quum in paruulo quodam castello Græci obsiderentur, ac fiducia loci contemnentes hostem, multa in deformitatem Antigoni iocarentur, & nunc staturam humilem

nunc collisum nasum deriderent: Gaudeo, inquit, & aliquid boni spero, quando in castris meis Silenum habeo. Cum hos dicaces fame domuisset, quòd captis facere mos est, videlicet vt qui bello sunt vtiles, in cohortes describantur, cæteri præconio subiiciantur: negauit se vel id facturum fuisse, nisi expediret his dominum habere, qui tam malam haberent linguam. Hoc idem arbitror esse cum eo quod refert Plutarchus, nisi quòd aliter commemoratur à Seneca.

Ciceronis.

Post Pharsalicum conflictum, quum fugisset Pompeius, Nonius quidam dicebat, septem adhuc aquilas superesse, proinde bono animo essent hortabatur: Recté, inquit Cicero, hortareris, si nobis cum graculis bellum esset. At ille aquilas dixit, vela Romana aquilis insignita. Plut. in Ro. apoph.

Romanorum.

Romani, quum in pugna cum Tigrane, hostium peditum centum milia trucidassent, paucis equitũ fuga seruatis, quum ex ipsis non amplius centum essent vulnerati, interfecti quinque: dicebant, sese erubescere, ꝙ in tam vilia mancipia strinxissent ferrum. Plut. in Ro. apoph.

De hostibus non crudeliter tractandis.

Socratis.

Socrates cum Crœsum interrogasset, quid esset maximum & preciosissimum ex regno consecutus? illéque respondisset, Vt hostes vlcisceretur, & amicos beneficio afficeret: Multo, inquit, melius fecisses, si & illos tibi amicos asciuisses. Maximus ser. 6.

Agesilai.

Agesilaus in concione solebat admonere milites suos, ne captiuos vt facinorosos cruciarent, sed vt homines seruarent. Infantibus etiam in bello captis prouidit, vt in vnũ locum comportarentur, ne mutatis castris relicti perirent. Eandem curam impendit senibus captiuis, ne quoniam sequi non possent, à canibus lupísve discerperentur. Hæc autem humanitas illi non solùm aliorum, verùm etiam captiuorum miram beneuolentiam conciliauit. Et nunc homines sibi videntur, qui trucidatis infantibus ac senibus, eam ætatem abducunt, quæ vel libidini apta est, vel labori, vel vtrique. Quò progressa est immanis illa feritas? Plut. in Lacon. apoph.

Eiusdem.

Idem cum apud Coroneam Athenienses ac Bœotios graui prælio vicisset, in hostes tamen non crudeliter sęuire voluit: sed eos qui ad deorum templa confugerant, nequaquam spoliandos putauit. Eras. lib. 6. apoph.

Callicratidæ.

Callicratidas classis prefectus, à Lysandri amicis solicitatus, vt quendam ex inimicorum numero permitteret ipsis interimere, & acciperet talenta quinquaginta: tametsi vehementer opus haberet pecuniis ad soluendum nautis stipendium, plus tamen valuit in hostem pietas, quem saluũ esse cupiebat, quàm pecunia in summa etiam rerum penuria. Plut. recitat hoc factum in Lacon. apoph.

Aristonis.

Aristo cum ex quodam audiuisset, amicis benefaciendum, inimicis autem malefaciendum esse: Imò, inquit, præstantius est amicis benefacere, & ex inimicis reddere amicos. Plutarchus in Lacon.

Xerxis.

Xerxes Darii filius cum Græcorum exploratores in exercitu suo deprehendisset, nullo malo affecit, sed circumduxit, vt omnem viderent exercitum, & illæsos dimisit. Noluit vir bellicosissimus crudeliter grassari in hostes perniciosissimos, quos non tam manu, quàm beneuolentia & clementia vincere cupiebat. Plut. in reg. & impera. apoph.

Pauli Aemylij.

Paulus Aemylius Perseo sese ad victoris pedes abiicienti, vocésque degeneres emittendi: Quur, inquit, fortunam crimine liberas, sic te gerens, vt superiore etiam fortuna videaris indignus? Quur meam dedecoras victoriam, ac rerum à me gestarum gloriam obscuras, tam abiectum te demonstrans, vt indignus appareas, quem populus Romanorum haberet hostem? Plutar. in eius vita.

Fabij Maxi.

Fabius Maxi. dicebat absurdum videri, si cum equos & canes venaticos familiaritate cibóque cicuremus, potius quàm catenis ac verberibus homines feroces animo, non humanitate ac beneficiis nobis conciliemus, sed asperiores in illos simus quàm agricolæ sunt in caprificos, ac malos syluestres & oleastros, qui has non protinus excidunt, sed incisione docent mitescere. Plut. in Ro. apoph.

Fabricij.

Fabricio iam consuli misit epistolam Pyrrhi medicus, qua promittebat se regem veneno necaturum, si iuberet. At eam epistolam, autore non prodito ad Pyrrhum remisit, iubens illum sibi cauere, qui pessimus esset iudex tum amicorum tum hostium. Sentiens, eum habere pro hostibus eos quos amplecti debebat, si satis nouisset: & hos pro amicis ducere, qui peius illi vellent quàm hostes. Plut. in Roma. apoph.

Sigismundi imp.

Laurentius Hungariæ Palatinus, cum diceret imprudenter agere Sigismundum imperatorem, qui victis hostibus non solùm vitam & opes relinqueret, sed etiam eos inter amicos reciperet, extolleretque: Tibi, inquit Sigismundus, videtur vtile inimicum occidere, neque enim mortuus bellum excitat: At ego inimicum occido, dum parco: & amicum facio, dum extollo. Ostendit autem, pulchrius esse benefaciendo quàm potentia inimicos vincere. Aeneas Syluius lib. 3. commentariorum. de reb. gest. Alphonsi.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex cum expugnatis vrbibus, humaniter hostes omnes dimittendos mandasset, reprehensus à suis ducibus qui omnes interficiendos putabant, respondit: Nihil magis aduersariorum animos flectere atque conciliare, quàm placabilitatis & mansuetudinis nomen. Panor. lib. 3. de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem.

Idem cum Caietam vrbem obsideret, coacti sunt oppidani ob famem, qua grauiter vexabantur, ad bellum inutiles è ciuitate expellere. in quos cum incidisset rex, adhortatus vt ferro trucidaret omnes: Nequaquam, inquit, bellum contra puellas, fœminas, senes, ac innocentem iuuentutem suscepimus: sed contra viros armatos, de victoria manu nobiscum concertantes. Et sic pepercit rex imbelli ætati, ab hostibus ciuitate pulsæ ob famem. Alphonsum sanè, & Agesilaum, qui similem pietatem hosti præstitit, nostra tempora desiderarent. Siquidem nunc de magna gloriantur animi fortitudine, qui trucidatis infantibus ac senibus, eam ætatem abducunt, quæ vel libidini apta est, vel labori, vel vtrique. Alphonsi dictum recitat Panormita lib. 1. de reb. gest. Alphonsi.

Huc refer titulum, de Victoriæ moderatione.

De hu

De humanitate.

Agesilai.

Hydrieus cum quendam coniecisset in carcerem, Agesilaus humaniter veniam pro captiuo deprecatus est, hũc in modum scribẽs: Si nihil peccauit, oro vt hominem dimittas: si peccauit, mihi dimitte: sed omnino dimitte. Innocentem punire scelus est, culpam interdum condonare in gratiam honesti deprecatoris, humanitas est. Plut. in apoph. Lacon.

Xerxis & Arimenis.

Inter Xerxen Darii filium, & Arimenem fratrem, de regno erat contentio. Itaque quum Xerxes intellexisset, fratrem ex Bactrianorum regione descendere, misit illi munera. & iis quibus ea mandarat perferenda, iussit vt ipsius verbis illi dicerent: His in præsentia te honorat frater tuus Xerxes: quòd si rex fuerit declaratus, eris apud ipsum omnium primus. Hac humanitate delinitus Arimenes contentionem remisit, ac fratri regnum adepto protinus adorationis honorem exhibuit, eíq; diadema imposuit. Xerxes autem illi proximum ab se locum dedit. Nec video quur inter apophthegmata debeat recenseri, quum Plutarchus recenseat. Simile quiddam de Iacob & Esau legitur in Hebræorum literis. Ira contentióque melius soluitur blandis verbis & benignitate, quàm repugnando. Erasmus lib. 5. apoph.

Philippi Maced.

Philippus Macedo filium Alexandrum admonere solebat, vt cum Macedonibus comiter haberet consuetudinem, vulgò interim conciliata beneuolentia vires ac robur sibi parans, dum liceret alio regnante esse humanum. prudenter intelligens, vt nulla re melius constabiliri imperium, quàm ciuium beneuolentia: ita difficilimum esse iam regnum administranti, erga quoslibet esse humanum, non solùm quòd regia potestas opposita sit inuidiæ: verùm etiam quòd Respublica non posit esse incolumis, nisi scelera suppliciis coerceantur. Regibus enim hactenus temperanda est humanitas erga ciues, vt interim regiam tueantur autoritatem. Nam immodica bonitas sæpe contemptum parit. Plutarchus in regum & imperatorum apoph.

Plura pete ex titulo de Clementia.

De humanitate nimia.

Diogenis.

QVum Plato laudasset quendam hoc nomine, quòd erga omnes humanissimus esset: Quid inquit Diogenes, illi tribuendum est, qui nullum vnquam affecit dolore? Quo dicto docere voluit, nimiam humanitatem obesse reipublicæ. Laert. lib. 6.

Agesistratæ.

Agesistrata quum Agidem filium exanimem iacentem videret, exosculata faciem dixit: Nimia tua ô fili bonitas, nimia mansuetudo & humanitas, te simul & nos perdidit, Moliebatur enim Agis facinus sanè præclarum, sed inuidiosum, nimirum vt degenerantes Lacedæmoniorum mores ad priscam illam seueritatem reuocaret. Interim dum studet offendere neminē, & gratificari omnibus, semetipsum in exitium coniecit. Plutar. in Lacæn. apophtheg.

Vide tit. pe Indulgentia & licentia.

De humilitate.

Turbonis.

TVrbo quum adhuc nihil aliud esset quàm centurio, & ante præfectos à Cæsare vocaretur in consilium: Turpe est, inquit, ô Cæsar, exclusis præfectis cum centurione agere. Eras. lib. 6. apoph.

Anonymi.

Quidam videns Fauorinum, quum nulli adessent famuli, Pompeio per omnia inseruientem, vsque ad pedum lotionem, pronunciauit Græcum versiculum,

φεῦ τοῖσι γενναίοισιν ὡς ἅπαν καλόν, Id est,
Claris viris vt est decorum quidlibet? Eras. lib. 6. apoph.

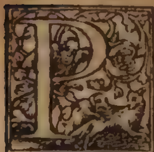
Plotinæ.

Plotina Traiani imperatoris vxor, cum post Traiani electionēm primùm in Capitolium iret, multíque essent qui imperii fœlicitatem omnibus modis precarentur: cum adhuc in gradibus esset, conuersa ad multitudinem: Talis, inquit, huc ingredior, qualem me exire cupio. Quo dicto innuere voluit, se non minus in imperio, quàm cum extra imperium esset, omnibus optimè velle. Vnde sic se in principatu gesit, vt omnino iusta reprehensione caruerit. Xiphilinus in vita Traiani.

Huc refer ea quæ sunt sub tit. de Gloriæ & honoris cōtēptu.

DE IACTANTIA.

Diogenis.

P Vero cuidam, qui vellet se recipi in numerum discipulorum Diogenis, ac diceret se excellere ingenio, respondit Diogenes: Si adeò excellis ingenio, optimísque moribus prędìtus iam es, non est quod me præceptore ad vitam necessaria discas. Notauit autem inanem adolescentis iactantiam, & indignum putauit vt in philosophiæ studio excitaretur. Bruso. lib. 3.

Aristotelis.

Aristoteles admonebat suos, ne nimium se laudarent ipsos, nec vituperarent etiam. Laudare enim seipsum, vani: vituperare, stulti est. Bruson. lib. 3.

Phocionis.

Laosthenes quum Athenienses ad inferendum reliquæ Græciæ bellum asiduis stimulis concitaret, ac de se multa variáq; iactaret, Phocion ait: Cupreßis sunt planè similes sermones tui. illi enim magni sunt, nec tamen vllos ferunt fructus. Brusonius lib. 3.

Laconis.

Peregrinus quidam Spartæ crepidatus altero pede stans rectus, ad Laconem dixit: Nequaquam puto te ô Lacon tantum temporis, quantum ego, in pede perstare posse: Vrbanè excipiens Lacon, Minimè (inquit) sed ex anseribus nullus est, qui hoc non poßit. Plutar. in Lacon. Bruso. lib. 3.

Laconum.

Philippus cum minaretur Lacedæmoniis, per literas, dicerétque se omnia quæ conarentur prohibiturum: Lacędæmonii iactantiam eius irridentes, interrogarunt Philippum, num mori etiã eos esset prohibiturus. Brus. Contursinus lib. 3. Facetiarũ.

Fabij.

Quum M. Liuius sibi postularet acceptum ferri, quòd Fabius cæpisset vrbem Tarentinam, videlicet quòd in arce pręsidium habuisset: cæteris iactantiam hominis deridentibus, Vera (inquit Fabius) narras: nam nisi tu ciuitatem amisisses, nequaquam ego recepissem. Plut. in apoph. Roma.

Vatinij.

Ciceroni iactanti apud Vatinium, quòd humeris Reipubli-

cæ de exilio aduectus sit, vrbanè inquit: Vnde tibi varices? Brusonius lib. 3.

Cæsaris.

Sylla factus prætor, quum indignabundus Cæsari sua in se illum potestate vsurum esse dictitaret, ridens Cæsar: Rectè, inquit, tuum putas esse magistratum, quem tuis habes pecuniis comparatum. Brus. lib. 3.

Augusti.

Augustus quempiam saxo in expeditione percussum, ac notabili cicatrice in fronte deformem, nimium tamen sua opera iactantem, sic leuiter vrbanéque castigauit: At quum fugeres, inquit, nunquam respexisti? Bruso. lib. 3.

Vide titu. de Ostentatione.

De Ignauia.

Diogenis.

Diogenes quibusdam admirantibus carmen illud Hesiodi,
οὐδ' ἂν βοῦς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη. id est,
Ne bos quidem pereat, ni vicinus sit malus.
Atqui Mesenii, inquit, simul cum bubus periere, vobis vicinis. Exprobrauit Atheniensibus ignauiam, qui Mesenus vicinis aduersus Lacedæmoniorum vim nõ fuerint opitulati. Eras. lib. 8. apophtheg.

Democriti.

Democritus interrogatus, qua re industrii ab inertibus differrent? respondit, Quo impii à piis: spe nimirum bona. Laboribus quippe incumbens, suæ industriæ sperat præmium amplissimum: ignauus autem desperans, nullam habet bonorum futurorum spem qua fulciatur. Max. serm. 32.

Antalcidæ.

Infrà de Salsè dictis.

Lysandri.

Lysander Lacedæmoniis segniter Corinthiorum murum oppugnantibus, quum leporem fossa vidisset exilientem: Eos, inquit, timetis hostes, quorum ignauia lepores in muris dormiunt. Brus. lib. 3. cap. 12.

Themistoclis.

Themistocles Hieronem cum equitatu venientem ad ludos Olympicos, vetuit certamen spectare. Interrogatus autem cur hominem excluderet: Non æquum esse respondit, vt is

qui

qui maximi periculi se socium non præbuisset, ad communem conuentum ludicraque spectacula admitteretur. Notauit autē hominis in rebus præclarè gerendis ignauiam & oscitantiam. Aelianus lib. 9. de Var. histor.

Scipionis.

Scipio quum in Alexandriam venisset, pedesque vrbem accederet: rex autem cum aliis propter ignauiam, corporisque mollitiem vix incederet: Scipio ad Panetium murmurans ait, Iam Alexandrini aliquid voluptatis & fructus ex nostra peregrinatione perceperunt: propter nos enim regem suum ambulantem viderunt. Brus. lib. 3.

Eiusdem.

Neuius quidā, quum iners socorsque esset, festiuè per annominationem Scipio in illum iocatus est: Quid, inquit, hoc Neuio est ignauius? Brus. lib. 3. cap. 12.

Q. Metelli.

Q. Metellus dicere solebat, nescire se, an sua victoria plus boni an mali Reipublicæ attulisset. Notauit autem Romanorum post partam victotiam, ignauiam, quæ multis malis ianuā aperuit. Brus. lib. 4.

M. Lepidi.

M. Lepidus, quum aliis in campo sese exercentibus, ipse in herba recubuisset: Vellem, inquit, hoc esset laborare. Huius generis est Terentianum illud: Quàm vellem mos esset amicis etiam noctu operam dare. Optat enim adolescens, quod fieri nō potest. Eras. lib. 6. apoph.

M. Catonis.

M. Catonis perfrequens fuit sententia: Nihil agendo, homines malè agere perdiscere. Quo dicto execratur omnem ignauiam, quæ multorum malorum sæpenumero causa est. Columella lib. 12. Brusonius lib. 4.

Fabij Max.

Infrà de Ingratitudine. & de Militū in rebus agēdis ignauia.

Sigismundi Imp.

Cum ignauus ac ociosus homo apud Sigismundum Romanorum imperatorem, fœneratores eo nomine plurimum laudasset, quòd dormientes etiam pararent ex rebus lucrum: At tu, inquit Imperator, vigilando omnia consumis. Aeneas Syluius lib. 4. commentariorum in res gestas Alphonsi regis.

Vide tit. de Ocio, Pigritia, & Segnicie.

De ignobilitate & obscuritate generis.

Bionis.

Bion Borysthenites, percõtanti Antigono Homerico versu, τίς πόθεν εἰς ἀνδρῶν, πόθι τοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες: Sentiens, se traductum de generis ac gentis ignobilitate, respondit ingenuè: Pater meus libertus erat, cubito sese emungens, significans, eum fuisse salsamentarium, addebat, illum Borysthenitem fuisse genere, non facie, sed in fronte gestare scripturam amari domini, matrem fuisse è lupanari: quum cætera item nudè commemorasset, adiecit versum Homericum, ταύτης τοι γενεῆς, τε καὶ αἵματος εὔχομαι εἶναι. Laertius libri 4. capite 7.

Antisthenis.

Antisthenes Atheniensis philosophus dicebat, obscuritatem esse bonum par labori. Aduersus illud Epicuri, λάθε βιώσας. Multi student ignoti esse, quo viuant in ocio. At ignobilitas quoniam patet quorumlibet contemptui, non minus adfert negotiorum, quàm famæ claritatis. Eras. libr. 7. apoph. ex Diogene Laertio lib. 6. cap. 1.

Eiusdem.

Cuidam opprobranti quòd esset hybrida, hoc est, non è duobus ingenuis natus, sed ex patre Atheniensi, matre Phrygia: Nec è duobus, inquit, luctatoribus natus, & tamẽ luctator sum. Sentiens, non tam referre vnde natus sis, quàm qui sis. Is verè liber est, quem philosophia liberum facit: & is verè Græcus est, qui Græcorum disciplinis institutus est. Laertius lib. 6. cap. 1.

Socratis.

Socrates malè audiens à quodam Atheniensi, quòd ex matre obscura natus esset, respondit: An putas virum præclarum non ex obscuris parentibus procreari posse? Innuit autem, non ex parentibus, sed ex rebus gestis veram nobilitatem iudicandam. Ibidem.

Anonymi.

Menedemus Eretriensis, quum aliquando decretum tulisset ad populum, quidam ita tetigit illum, vt diceret, non esse sapientis neque tabernaculum consuere, neque decretum scribere. Subnotans, quòd ex patre coriario natus esset, ipse quondam eiusdem opificii. Nam olim tabernacula è pellibus caprarum consuebantur. Laer. lib. 2. cap. 18.

Sostrati.

Sostratus tibicen, cum quidam ei obiectaret, quòd ex ignobilibus prognatus esset parentibus: Atqui, inquit, ob idipsum debui magis laudari, & in admiratione esse, quòd à me genus initium cœpit. Antonius in Melissa, par. 2. ser. 79.

De ignoscentia.

Pittaci.

TYrrheum Pittaci filium Cumis in tonstrina sedentem, faber quidam ærarius impacta securi occidit. Cumani homicidam vinctum miserunt ad Pittacum, vt de eo supplicium sumeret. At ille cognita causa, dimisit hominem, dicens: Ignoscentiam esse potiorem pœnitentia. Sentiens, vtilius esse condonare, quàm meminisse iniuriæ, & vlcisci. Laertius libro primo, capite quinto.

Huc referenda sunt ea quæ diuersis titulis notata sunt, vtpote de Patientia iniuriæ, Humanitate, Lenitate, Mansuetudine, Victoriæ moderatione, Vindictæ neglectu, &c.

De imitatione.

Pyladis.

PYlades Hylam, negligenter saltantem Oedipodem, hac voce castigauit, σὺ βλέπεις: id est, tu vides: quum ille Oedipodem iam cæcum exprimere debuerit. Eras. lib. 6. apoph.

Apellis.

Alexander quum apud Ephesum conspectam effigiem sui corporis ad viuum magna arte expressam admiraretur, atque interim fortè equus inductus picto in eadem tabula equo hinniret, deceptus imitatione: Apelles, Equus (inquit) ô rex, multo melius expressus est quàm tu. Eras. lib. 8. apoph.

Ciceronis.

Cicero Pompeio vitio dabat, quòd ciuitate deserta. Themistoclem potium quàm Periclem fuisset imitatus: cum illis res nequaquam pares essent, his essent. Themistocles enim fugit ad Persas, Pericles mansit Athenis. Plut. in Romanorum apop.

Adriani Sophistæ.

Adrianus sophista in conuiuio sophistarum, ad quos adhibitus erat tanquam egregii cuiuspiam arcani consors futurus, quum sermo fuisset ortus de characteribus dictionis, & in quo quisque præcelleret, & quid in quoque potissimùm imitādum esset: At ego, inquit, describam characteres, haudquaquam recensens

censens incisiunculas, intellectulos, membra aut rhythmos: sed meipsum mihi imitandum præponens, omniumque inuenta ex tempore proferens, fluxu quodam orationis ac linguæ permittam hæc omnia. Quid de hoc Adriani dicto iudicandum sit, viderint Critici. illud scio, Horatium non temerè exclamasse, O imitatores seruum pecus. Et hodie videmus quosdam, qui se totos addixerunt exprimendo Ciceroni, frigidos & elumbes euadere. Quòd si quos delectat illud orationis genus leue & γλαφυρὸν, equidem nec obsto cuiquam, nec inuideo. At ipse malim Epicteti rudem & indolatam phrasim, sed naturalem, quā Isocratis omni flosculorum genere picturatam. Huius Adriani dictionem Herodes sophista solebat appellare κολοσσοῦ μεγάλου σπαράγματα, id est, colossi magni fragmenta: simul in iuuene notans orationem nondum satis compositam, simul laudans & vocis & animi magnitudinem. Verba sunt Erasmi Roterod. libro 8. apoph. ex Philostrati sophistis.

De imperio administrando.

Periclis.

Pericles quotiescunque belli dux creatus esset, chlamydem induens, apud se dicere consueuit: Attende Pericles, quod gesturus es imperium in liberos, in Græcos & in Athenienses. His dictis se vir cordatissimus hortabatur, vt moderatè gereret principatum. Magni ingenii est, imperare liberis: at Græci plus quàm liberi tum erant: postremò inter Græcos liberrimi Athenienses. Plutarch. in Græc. apoph.

Platonis.

Plato eam rempub. saluam esse putabat, in qua aut philosophi imperarent, aut principes sapientiæ studio incumberent. Brusonius libro 3. cap. 13.

Timothei.

Timotheus quærenti quid inter imperatoriam artem & oratoriam discriminis esset? Idem, respondit, quod inter bellum & pacem. Stobæus ser. 52.

Chabriæ.

Suprà de Dote.

Plistarchi.

Plistarchus Leonidæ filius cuidam roganti, quam ob caussam reges Lacedæmoniorum non à priscis regibus cognomen sortirentur? Quoniam, inquit, illi ducere quàm regnare maluerunt.

runt, posteriores illis nequaquam. Primus omnium regum Lacedæmoniorum Agis dictus est, & hoc nomen in aliquot posteriores demanauit. Agidis autem nomen dictum est à ducendo, quoniam clementer imperabat: & regum est imperare potius, quàm persuadere. Plistarchus autem sonat, plurimis imperantem. Plutarch.

Theopompi.

Infrà de Patria fortiter propugnanda.

Solonis.

Infrà de Regno & regibus.

Iphicratis.

Supra de Bono belli duce.

Apollonij.

Apollonius rogatus à Babyloniæ rege, quomodo tutò regnare posset? Si multos, inquit, honoraueris, paucis verò credideris. Brusonius libro 3.

Alcamenis.

Alcamenes Telecri filius, cuidam percontanti, quo pacto quis optimè regnum seruare posset? Si lucrum, inquit, non magni fecerit. Longè lateque dissentiens à vulgo principum, qui non alia magis ratione principatum constabilire studēt, quàm attenuandis ciuium, suis augendis opibus: quū iustitia & æquitas maximè reddant diuturnum imperium. Plutar. in Lacon.

Agidis.

Agis Archidami filius, quum à quodā interrogaretur, quod disciplinæ genus potissimum exercitaretur apud Spartanos? Scire, inquit, imperare, & ferre imperium. Idem.

Eiusdem.

Apud Mantinæam quibusdam dissuadentibus, ne cum aduersariis, quòd numero plures essent, confligeret Agis senior: Cum multis, inquit, pugnet oportet, qui multis velit imperare. Idem. & Brus. lib. 7. cap. 2.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex interrogatus, quas res Imperatorem habere oporteat? dixit: Aduersus hostes audaciam, erga subditos beneuolentiam, in opportunitate verò rationem & consilium. Stob. ser. 52.

Cyri.

Cyrus Persarum rex bellicosissimus, dicebat, neminem debere suscipere principatum, nisi esset melior his in quos susciperet

impe

imperium. Sensit vir prudentissimus, hoc esse principis munus, vt aliis prospiciat, & publicis commodis consulat. Id autem fieri nequaquam potest, nisi ab eo qui sapientia, vigilantia, animique integritate cæteris antecellit. Plut. in Regum & Impp. apoph.

Eiusdem.

Idem dicere solebat, principem non debere inferiorem esse intelligendo quæ opus sunt, cæteris. Xenophon in 7.

Eiusdem.

Idem à Clearcho, ne se in pugnæ periculum admitteret admonenti, respondisse dicitur: Iubésne regnum appetentem, regno me indignum ostendere? Bruson. lib. 3.

Xerxis.

Cum inter Xerxem, Darii filium, & Arimenem fratrem, magna de regno esset contentio, Xerxes intelligens fratrem ex Bactrianorum regione descendere, misit illi per legatos magnifica munera: & promisit, si regnum daret, inter primos fratrem se admissurum, & his monuit fratrẽ, vt regnum tutò permitteret. Plutarchus in Regũ & Impp. apop. Meminit Iustinus lib. 2.

Hieronis.

Infrà tit. de Regno & regibus.

Catonis.

Quum Eumenes rex Romam venisset, & à senatu honorificè exceptus, clarissimorum ciuium frequentia stiparetur, Cato non dissimulabat, tantum Romanorum erga illum studiũ sibi suspectum esse, ipse vitans regis consuetudinem. Hoc quibusdam admirantibus, ac dicentibus, Eumenem virum esse probum, ac amico in populum Romanum animo: Sint ista vera, inquit: attamen illa belua, naturâ ferox canis est. Sentiens, omnes reges, vtcunque pro tempore simulent, natura tyrannos esse, ac Democratiæ infensos. Romæ autem regis nomen erat inuisissimum. Erasmus libro quinto apoph.

Antiochi.

Antiochus quum à L. Scipione vltra Taurum montem, submotis imperii finibus, Asiam prouinciam, vicinasque ei gentes amisisset, gratias egit populo Romano, quòd magna parte curarum per eos liberatus esset. Intellexit vir prudens, vnius hominis animum, quamuis vigilantem, non posse tot negociis parem esse. Eras. lib. 5. apoph.

Vide, Magistratuum curæ.

Antigoni.

Antigonus rex, cum cerneret filium suum se violentiorem & immodestiorem gerere erga subditos: An nō, inquit, nouisti fili, nostrum regnum esse nobilem seruitutem? Atque hæc Antigoni verba, quibus filium alloctuus est, maximam mansuetudinem & humanitatem præ se ferunt. qui id non approbat, is verè mihi videtur neque regem neque ciuem nosse, sed tyrannicam vitam potius agere. Aelianus lib. 2. de Varia historia, & Bruson. lib. 3. cap. 13.

Scipionis.

Scipio Africanus quibusdam calūniantibus, quòd parum strenuus pugnator esset: Imperatorem, inquit, me mater, non bellatorem genuit. Significans, in imperatore plus habere momenti solertiam ac prudentiam in consiliis, quàm vires in prœliis. Plutarchus.

Catonis.

Cato senior eum imperatorem laude dignum, & ab omnibus extollendum putauit, qui sibiipsi imperare posset. Plutarc. in Ro. apoph.

Ciceronis.

Cicero in summo imperatore, bellíque duce quatuor res debere inesse dicebat: Scientiam rei militaris, virtutem, authoritatem, & felicitatem. Cicero in oratione pro Pompeio, Brusonius lib. 2. cap. 24.

Alexandri impera.

Ouinius Camillus, antiquæ familiæ senator, homo delicatissimus, rebellionem moliebatur, tyrānidem affectans. Id quum Alexandro renunciatum esset, statímque probatum, ad palatium eum rogauit, eíque gratias egit, quòd reipub. curam, quæ bonis viris recusantibus imponi solet, sponte reciperet. Mox ad senatum processit, ac tanti sceleris conscientia trepidum, consortem imperii appellauit, in palatium recepit, ornamētis imperialibus, & melioribus quàm vtebatur ipse, decorauit, profectionis comitem adhibuit. Cúmque imperator ipse pedibus iter faceret, inuitauit & Ouinium deliciis assuetum ad laborem, quem post quinque millia passuum cunctantem equo sedere iussit. Quúmque post duas mansiones equo etiam fatigatus esset, carpento imposuit. Hoc quoque respuentem, ac imperium tædio laborum recusantem, denique & mori paratum dimisit, ac militibus à quibus Cæsar præcipuè diligebatur,

commendatum, ad villas suas tutò abire iussit. Sic illi commonstrauit, quid esset gerere imperium. Lampridius.

Saturnini.

Saturninus, hortantibus militibus, vt imperium susciperet, ait: Nescitis, ò milites, quantum mali sit imperare: gladii vt appendentes ceruicibus immineant, hastæ vndique, spicula, ipsi custodes timentur, ipsi comites formidantur, non cibus pro voluntate, non iter pro autoritate, non bella pro iudicio, non arma pro studio. Bruso. lib. 3. cap. 13.

Iulij Cæs.

M. Tullius libro de Officiis tertio scribit, Cæsarem hos versus ex Euripidis Phœnissis semper habuisse in ore:

εἴπερ γὰρ ἀδικεῖν χρὴ, τυραννίδος πέρι
κάλλιστον ἀδικεῖν, τ' ἄλλα δ' εὐσεβεῖν χρεών.

Hos ipse vertit hoc pacto:

Nam si violandum est ius, regnandi gratia
Violandum est, alijs rebus pietatem colas.

Octauiani Cæs.

Octauianus Cæsar posteaquam Iulio auunculo crudeliter in senatu interfecto successisset in administratione imperii, ac nequaquam placeret Acciæ matri, Philippóque vitrico, adiri nomen inuidiosæ fortunæ Cæsaris, respondit: Nefas esse, quo nomine Cæsari dignus esset visus, semetipsum videri indignũ. Contemnens humana consilia, & cum periculo potius summa, quàm tutò humilia sequi proposuit. Velleius Paterculus, & Cuspin. in Coss.

Mecœnatis.

Octauiani Augusti temporibus quum esset consultatio de imperio iterum abrogando, in ea deliberatione interrogatus Mecœnas, quid sibi videretur, respondebat: Regnum iustum & legitimè recuperatum, in primis conducere rerum magnitudini. Quo dicto consulebat, iustius esse vt imperium deponeret Augustus, ac rempublicam restitueret in statum pristinum. Dion Nicæus in Augusto.

Augusti Cæs.

Octauius Augustus admonebat Romanos, vt rempublic. committerent iis qui vsu & experientia rerum plurimum possent: nec eam sinerent vllo tempore pendere ex cuiusquam voluntate, ne fortè is in regni cupiditatem veniret, aut mortuo eo respub. periclitaretur. Idem.

Eiusdem.

Consulebat præterea, vt contenti rebus præsentibus, augere & dilatare imperium nollent: quòd futurum esset, vt id tuerentur difficilius, imminerétque periculum, ne ea quæ iam parta essent, amitterentur. Idem.

Frontonis.

Quum sub Nerua Cocceio, Romæ impromiscuè omnes ab omnibus leuissimas ob causas accusarentur, atque inde magnus tumultus exortus esset, Frontonem consulem dixisse ferunt: Malum quidem esse, imperatorem habere, sub quo nemini licet quicquam facere: sed multo peius esse, cum omnia licent omnibus. Xiphilinus in vita Neruæ, & Fulg. lib. 2. cap. 2.

Domitiani.

Domitianus Romanorum imperator, paucis notum esse dicere solebat, quàm misera & ærumnosa sit imperantium conditio, qui à tyrannidis falsa suspicione tum demum liberantur, cum diem iam extremum claudunt. Suetonius in Domitiano. Brusonius lib. 3. cap. 13.

Diocletiani.

Diocletianus adhuc priuatus dicere solebat, nihil esse difficilius quàm bene imperare. Id Flauius Vopiscus in Aureliano tradit se audiuisse à patre suo, & addit causam: Colligunt, inquit, se quatuor aut quinque, simul consilium ad decipiendum imperatorem capiunt, dicunt quid probandum sit. Imperator qui domi clausus est, vera non nouit: cogitur hoc tantùm scire, quod illi loquuntur: facit iudices, quos fieri non oportet: amouet à republica, quos debebat retinere. Ita, vt dixit Diocletianus, bonus, cautus, optimus venditur imperator. At vulgus ad imperatoris titulum satis esse putat nasci, aut eligi: nasci vtcunque, eligi emptis suffragiis, ac solennibus ceremoniis confirmari, Vopiscus, & Bruso. lib. 3. cap. 13.

Pertinacis.

Pertinax Roman. impera. cum possessionibus imperatoriis nomen suum inscribi perhibuisset, dicere solebat, illas nequaquam imperantium proprias, sed communes Romanorum, & publicas esse. Herodianus.

Traiani.

Traianus Cæsar, iustitiæ & æquitatis amantissimus, talem imperatorem priuatis & ciuibus se esse dicebat, qualem sibi

ipse imperatorem priuatus optasset. Ioan. Langus in Nicephori annotationibus.

Eiusdem.

Idem aliquando in conuiuio proposuit amicis, vt decem nominarent, quibus crederent rerum summã rectè delegari posse. Quum illi silerent: Decem, inquit, à vobis posco, ego vnicum habeo Seuerianum. Solum illum imperio dignum iudicans. Dion Cassius.

Eiusdem.

Idem Licinio Suræ (quem quidam vt Cæsaris insidiatorem iudicauerant) gladium nudum porrexit, atque: Accipe, dixit, gladium, quem pro me, si bene atque ratione imperàuero, distringes: sin minus, eo ad interitum vtere. Dion Nicæus atque Xiphilinus in Traiani vita. & Plinius in Panegyrico.

Idem aliter.

Idem, imperatorem iuris atq; iustitiæ amatorem atque excultorem esse debere dixit: cuius ipse etiam tam fuit studiosus, vt aliquando ensem strictum præfecto vrbi in conspectu omnium dederit, atque dixerit: Cape ferrum hoc, & si quidem rectè imperium gessero, pro me: sin aliter, contra me hoc vtere. Nicepho. Callist. lib. 3. cap. 23. histor. Ecclesiast.

Hadriani impera.

Hadrianus impera. dicere solebat, miseram esse imperantium conditionem, quibus de affectu tyrannidis, nisi occisis, non credatur. Bruso. lib. 3. cap. 13. ex Volcacio in Auidio.

Valentiniani impera.

Valentinianus imperator iam Romanorum electus, cùm solicitaretur à militibus, vt sibi imperii sociũ deligeret: Vestrum quidem (inquit) fuit, vt priuatum me ad imperialem extolleretis dignitatem: res autem administrare, non iam vestri, sed principis ipsius arbitrii esse, vos ipsi quoque dixeritis. Itaque vos deinceps imperata facere, & quietos esse: me autem, quid facto opus sit, curare decet. Nicep. Callist. lib. 11. ca. 1. Eccle. hist.

Antonini Pij.

Antoninus Romanorum imperator, qui à virtutibus Pius cognominatus est, quũ iam ad imperii habenas declaratus, reprehenderetur, quòd quosdam accusatos absolueret, respondit: Principatum non à pœnis aut suppliciis, sed à mansuetudine potius auspicandum esse. Dion Nicæus, & Xiphilinus in Antonini vita.

M. Antonini Veri.

M. Antoninus Verus Romanorũ imperator dictitabat, Neque pecuniæ vim tyrannidis luxuriam explere posse, aut stipantia satellitum agmina tueri principem, nisi ipsi quos regat, animum imperanti beneuolentiámque accommodent. Quippe ii demum diu tutóque imperant, qui non metum ex crudelitate, sed amorem ex bonitate ciuium suorum animis instillant. Neque enim quos sæuire necessitas coegit, sed quos obtemperare sua quæque voluntas adegit, ii sunt in agendo patiendóque à suspicione omni assentationéque vacui: nunquámque imperia detrectant, nisi violenter contumelioséque sint habiti. Herodianus lib. 1.

Fausti Quintilli.

Iulianus quum senatum Romanorum rogaret, vt virgines Vestales & cæteri sacerdotes cum senatu obuiam exercitui Seueri prodirent, prætentis infulis: Faustus Quintillus consularis augur contradixit, asserens, non debere imperare eum qui armis aduersario non posset resistere. Spartianus in Iuliano, & Cuspinianus in Consulibus.

Iouiani impera.

Iouianus quum post Iulianum apostatam, qui aliquot Christianorum millia interfecerat, ad imperium raperetur, clamabat, Nolle se infidelibus imperare, quum ipse esset Christianus. Cui responsum est à militibus omnibus, sese quoq; Christi fidei esse obnoxios. Cuspin. in Coss.

Eiusdem.

Idem in Romanorum imperatorem electus, quum argueretur quòd eam dignitatem reiecisset, atque insignia imperatoria recipere planè recusaret: respondisse fertur, Se virũ Christianum nequaquam iis imperare posse, qui Græcissarent, superstitionésq; sectari didicissent. Niceph. Callistus lib. 10. cap. 38. Ecclesiast. historiæ.

Seueri impera.

Suprà de Claudicatione.

Eiusdem.

Idem vigilanter prouidit, ne tribuni ducésque quicquam fraudarent de stipendiis militum, dicens: Miles non timet nisi vestitus, armatus, calceatus, & satur, & habẽs aliquid in zonula. Sentiens, militem quum aliquid habet, metuere ne perdat: sed mendicitas ad omnem desperationem vocat armatũ. Lampri.

Pescennij Nigri.

Pescennius Niger Imperator rogatus, quid sentiret de Scipionibus? respondit: Illos sibi videri felices magis quàm fortes: quòd vterque domi iuuentutem parum sanctè transegerat. Sentiens, Imperatorem per omnem vitam in reipublicæ negociis versari debere, nec à domesticis deliciis ad imperium accersi. Spartianus.

Othonis impera.

Otho imperator Romanorum sæpenumero dicere solebat ad suos: Nescitis amici, quid sit, Romanorum gubernare imperium: mihi credite iam experto, qui iam mori malo, quàm imperare. Bruso. lib. 3. cap. 13.

Sigismundi impera.

Sigismundus imperator Romanorum, rogatus, Quem virum regno dignum aptúmque existimaret? Eum, inquit, quem neque secundæ res extollerent, neque aduersæ deprimerent. Aeneas Syluius lib. 4. commen. de rebus gestis Alphonsi regis.

Eiusdem.

Idem regnandi artis imperitum esse dicebat, qui simulare nesciret. Innuit autem, multa regibus simulanda, multa dissimulanda esse, quo suos in debito officio retineant, extra omne vitæ periculum. Aeneas Syluius lib. 1. commentariorum de rebus gestis Alphonsi.

Aeneæ Syluij.

Aeneas Syluius principes priuatis hominibus multo meliores fore dicere solebat, si reges electione, & non successione fierent. Improbauit vir clarissimus successionem regum, quam visus, haud vbique meliora secutus, recepit. Regem enim nasci, nihil magni est. At regno dignum se præstitisse, maximum est. Aeneas Syl. lib. 4. commen. in res gestas Alphonsi.

Kebonis abbatis.

Suprà titulo de Claudicatione.

Huc refer titulos, de Principe & regno, item de Administratione reipu. &c.

De imperio difficulter administrando.

Alphonsi.

ALphonsus rex Aragonum sæpenumero peroptare solebat, vt popularium suorum vnusquisque rex extitisset, quo

quo demum illi, vtpote experti, cognoscerent principum occupationes & curas. Hoc vnico forsan modo fieri posse, vt desinerent molesti & importuni esse. Notabat autem, quam difficile esset imperare, cum tam diuersa sint hominum ingenia, diuersi mores, quibus principes se accommodare necesse habent. Panorm. lib. 3. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem.

Idem magnum quidem esse dicebat, aduersus hostem ducem esse: sed & illud maximum, ad omnem virtutem ciuibus ducem esse. Panorm. lib. 4. de Alphonsi reb. gestis.

Eiusdem.

Eundem affirmare solitum accepimus, si nullum omnino aliud regnum, nullam prouinciam præter Calabriam aut haberet, aut habiturus esset, illā protinus se relicturum, priuatúmq; & ciuem viuere potius velle, quàm illorum qui nihil hominis habent præter figuram, ineptias tolerare, quamuis dominum aut regem. Hoc autem dicto ostendere voluit, quàm graue sit, imperare iis, qui omni humano ingenio exuti, nil norūt aliud, quam luxuriantes, ferarum more in omni vitiorum sorde se inuoluere. Panormita lib. 1. de reb. gest. Alphonsi.

De impietate.

Bionis.

Bion Borysthenites impietatem dicebat malam esse contubernalem fiduciæ, & adiecit versiculum Euripidis:

Δουλοῖ γὰρ ἄνδρα, κἂν θρασύσπλαγχνός τις ᾖ, id est,

Seruum facit, quamuis feroculum virum.

Sensit, ibi non esse libertatem, vbi est mala cōscientia: nec eum posse liberè loqui, cui crimen impietatis verè potest obiici: nec frui tranquillitate animi, qui numen habet iratum. Laertius lib. 4. cap. 7.

Diogenis.

Diogenes Samothracen profectus, cum videret statuas deorum, & donaria, quæ è bello, morbo, nauigatione, alióve discrimine seruati dicarant: Multo plura essent, inquit, si qui seruati non sunt, ista dedicassent. Sensit nimirum, eos qui seruarentur, casu seruari, non deorum beneficio. Quod si diis imputandum est, si quis seruatur: iisdem imputandum est quoque, quòd plures pereunt quàm seruantur. Sunt autem qui hoc dicterium tri-

buant Diagorę Meliŏ impio: sed Laertius in vitis philosopho-rum Diogeni ascribit, lib. 6. cap. 2.

Protagoræ.

Protagoras Abderita ἄθε☉ dicebat, de diis nihil certò sciri, sint, an non sint: ob idque libri illius in foro exusti sunt, quòd docerent impietatem. Ne quis arbitretur noui exempli rem esse, quòd nunc exuruntur libri hæreticorum. Philostrat. in Sophist.

Demonactis.

Demonax, percontanti qualia putaret esse apud inferos? Expecta, inquit, & simulátque illuc venero, per literas tibi significabo omnia. impiè sentiens, nullos esse inferos. Nec enim credebat animarum immortalitatem. Eras. lib. 8. apoph.

Agesilai.

Agesilaus Ephorus, cum ipsius suasu actum esset, vt fieret omnium debitorum solutio: iámque tabulis in forum Clarium comportatis, ignis esset iniectus, ac flamma exurgeret, cæteris creditoribus mœstis improbè insultabat, dicens, se nunquam clarius lumen, aut ignem vidisse puriorem. Extrema improbitatis est linea, etiam illudere iis quos afflixeris. Plut. in Lacon.

C. Mary.

C. Marius, homo audacissimus, quum facinorum militariũ commendatione ad rempublicam accessisset, primùm maiorem ædilitatem petiit: verùm repulsam passus, minorem ambiit. & hac rursum frustratus, putauit tamen, fore se Romanæ vrbis primatem. Docuit autem suo exemplo, quid in rebus humanis possit improbitas. Plutar. in Roma. apoph.

Catilinæ.

Infrà de Impietate in patriam.

Iuliani imp.

Iulianus Apostata contra Persas exercitum ducẽs, grandem mulctam Christianis intulit. qui grauius à Paganis tractati, sæpius pro auxilio imperatorem accesserant. Quibus impiè respondit: Vestrum est vt mala sustineatis, cum hoc sit præceptum vestri Dei. Tripartita hist. lib. 6. cap. 39.

De impudentia.

Zenonis.

Zeno adolescentem instantius impudentiúsque quàm per ætatem conueniret, quiddam inquirentem, accepto speculo: Con

lo: Contemplare (inquit ad adolescentem) teipsum, & dic deinde, num ei faciei congruant tales quæstiones? Brus. lib. 3.. ca. 16.

Caligula.

Caligula imperator Romanorum dicebat, se nihil magis in sua natura probare, quàm ἀδιατρεψίαν, hoc est, inuerecundiam. Pudor enim vt multis ad honestas actiones obstat, ita nonnunquam improbæ mentis homines à turpibus reuocat. Vox carnifice quam imperatore dignior. Eras. lib. 6. apoph.

Anonymi.

Quum testis, qui se dicebat à reo vulneratum, interrogaretur, an cicatrices haberet: ingentem in femore cicatricē ostendit. tum aduersarius: Latus, inquit, erat opportunius. significās, illum vulnere lethaliore dignum. Idem.

Vide tit. de Lasciuia & libidine.

De impudicitia.

Militum in Cæs.

IN Gallico triumpho, milites hos versiculos iactabant in Cæsarem:

Vrbani seruate vxores, mœchum caluum adducimus.
Auro in Gallia stuprum emisti, hic sumpsisti mutuum.

Notabant, quòd in prouincia agens, alienas vxores auro corrumperit: Romæ non emerit, sed mutuum sumpserit, quòd vxor ipsius malè audiret de Clodio. Nisi fortè quiddam obscœnius intelligi voluerunt. nam Suetonius aliquanto pòst commemorat, quòd Curio pater in oratione quadam appellat illum omnium mulierum virum, & omnium virorum mulierem. Eras. lib. 6. apoph.

Vide titu. de Libidine & Lasciuia.

De impunitate.

Catonis.

CAto senior dicere solebat, Iniuriam, etiamsi facienti nihil adferat periculi, vniuersis tamen periculosam esse. Sentiēs, impunitæ iniuriæ exemplum omnibus minari iniuriam. Etenim si liceat impunè lædere, nullus erit tutus ab improborum violentia. Plut. in Rom. apoph.

Eiusdem.

Præterea exhortans magistratus ad sumendas pœnas de his qui delinquerent, dicebat: eos qui maleficos prohibere possent, & tamen impunitate donarent, lapidibus obruendos esse.

Sentiens, eos reipub. perniciosissimos esse, qui permitterent impunè contra iustitiam, æquitatem, & vrbis leges agere. Idem.

Eiusdem.

Idem dicere solebat, se malle pro collato beneficio nullam reportare gratiam, quàm pro maleficio perpetrato non dare pœnam. Significãs, nihil esse periculosius impunitate, quæ semper ad deteriora inuitat. Ibidem.

Vide tit. de Licentia.

De incessu.

Solonis.

SOlonis Lacedæmonii apophthegma celebratur, In via non properandum esse. Ex incessu enim colligitur animus: præceps arguit præcipitem, nimium lentus ignauum. Laertius lib. 1. cap. 4.

Ciceronis.

Cum Tullia Ciceronis filia concitatius incederet quàm deceret fœminam, contrà verò Piso gener lentius quàm deceret virum, Cicero ambos eodem dicto taxauit, filiæ præsente genero dicens: Ambula vt vir. Eras. Rot. lib. 4. apoph.

De inconstantia & leuitate.

Cleanthis.

CLeanthes Asius philosophus, cuidam reprehendenti Arcesilaum, quòd officia vitæ tolleret: Desine, inquit, hominem vituperare. Nam ille, licet dictis tollat officia, tamen factis commendat. Id audiens Arcesilaus: Non moueor, inquit, adulatione. Hic Cleanthes: Scilicet, inquit, adulor tibi, dicens te aliud loqui, aliud facere. Cleanthes mitigauit dictum obtrectatoris, sed ita vt à crimine inconstantiæ non liberaret Arcesilaum. Turpissimũ enim est philosopho, secus docere quàm viuit. Si vita proba est, cur docet diuersa? Si doctrina sana est, cur eam secus viuendo refellit? Laert. lib. 7. cap. 2.

Leontychidæ.

Leontychidas, huius nominis primus, cum à quodam, quasi minus constans esset, notaretur: Mutor, inquit, sed pro temporum ratione, non vt vos. Prudentis enim est, pro re nata mutare consilia: sine causa autem subinde alium fieri, inconstantiæ vitium est. Plut. in Lacon.

Ciceronis

Ciceronis.

Metellus cum Diodoro, quo Rhetorices magiſtro fuerat vſus, defuncto, ſepulchro eius coruum lapideum impoſuiſſet: Iuſtum, inquit Cicero, præmium retulit. nam volare ipſum docuit, non dicere, notans Metelli leuitatem & inconſtantiam. Coruus auis eſt ἄμουσος. Plutarch. in Rom. apoph.

Scipionis.

Scipio Maior quum traiecíſſet in Africam, ac terrâ potitus hoſtium caſtra concremaſſet, Carthaginenſes miſsis legatis fœdus cum Scipione pepigere, pollicentes ſe & elephantos camelóſque & naues & pecunias daturos. Cæterùm poſteaquam Annibal abnauigaſſet ex Italia Carthaginem, cœpit illos conuentorum pœnitere, eo quòd iam animum recepiſſent. Id audiens Scipio, negauit ſe, etiam ſi ipſi vellent, pacta ſeruaturum, niſi prius imperatis adderent talentorum quinque millia, hoc nomine, quòd Annibalem accerſiſſent. Plut. in Rom. apoph.

Ciceronis.

Suprà tit. de Exercitatione ingenii & de ambiguè dictis.

Ciceronis.

Laberius Mimus in ſenatum à Cæſare lectus, cum à Cicerone ad conſeſſum non reciperetur, dicente, Reciperem te, niſi anguſtè ſederemus: nimis mordaciter reſpondit, Atqui ſolebas duabus ſellis ſedere. obiiciens tanto viro lubricum fidei. Sed id quod Cicero dixit, Niſi anguſtè ſederemus, ſcomma erat in Cæſarem, qui in ſenatum paſsim tam multos admittebat, vt eos quatuordecim gradus capere non poſſent. Macrobius lib. 2. Saturn.

De incontinentia & libidine fœda.

Xanthi.

XAnthus cum adulterum quendam vidiſſet pro foribus formoſæ mulieris: Iſte, inquit, breuem voluptatem magno emit periculo. Maximus ſerm. 3. de Caſtitate.

Menedemi.

Menedemus, cum adoleſcens quidam dixiſſet, magnum eſſe, ſi quis quæ concupiſſet, aſſequeretur: Multo, inquit, maius eſt, nihil eorum quæ non decet, concupiſcere. Maximus ſerm. 3. de Caſtitate.

Vide titulos, de Amore inhoneſto, Meretricibus, & Coitu immoderato.

De indole excelsa.

Alexandri.

ALexander, Philippi Macedoniæ regis bellicosis. F. puer etiamnum, cum vidisset quàm feliciter parens bella gereret, nequaquam gaudebat, sed ad pueros æquales, quasi conquæribundus dicebat: Pater nihil mihi relicturus est. Illis contrà dicentibus, Imò ea omnia quæ bello iam subegit. Quid profuerit, inquit Alexander, si multa hæreditario iure possideo, ego autem nihil habeam quod agam, & militem patri similem me esse ostendam? Vides, indolem in puero fuisse ad imperium planè pronam? Plut. in Regum & impp. apoph.

Scipionis.

Scipio super cœnam interrogatus, quem egregium imperatorem habitura esset respub. si quid ipsi humanitus accidisset? Vel hunc, inquit: Marium intuens, iam tum in illo perspiciens ingenium maximis rebus natum. Refert Eutropius lib. 5.

Cassij.

Cassius etiamnum puer, Faustum Syllæ filium inter æquales de patris monarchia gloriantem non tulit, sed colaphos impegit. Eius rei cognitionem quum Pompeius ad se recepisset, accitis ambobus pueris, Cassius ausus est dicere: Eia fauste, aude rursus coram hoc ea verba proferre, quibus irritatus in te fui, vt rursus percellam os. Inerat Cassio natiuum quoddam odium tyrannidis, vt iam tum appareret, illi non defuturum animum ad interficiendum Cæsarem. Plut.

Cn. Pompeij.

Cn. Pompeius, cognomento Magnus, tam charus fuit populo Romano, quàm pater fuerat inuisus. Is etiamnum adolescés, totum se Syllanæ factioni addixit: cumque nec magistratus esset, nec senator, magnum tamen ex Italia contraxit exercitum. Hunc quum Sylla ad se venire iussisset: Non absque spoliis, inquit, nec incruentas imperatori copias exhibebo. Nec prius ad illum venit, quàm multis conflictibus hostium duces superasset. Iam tum egregii principis, & ad res magnas nati, specimen dedit. Noluit adducere numerum, sed militem virtute spectatū. Plutarchus in Romanorum apoph.

Iulij Cæs.

C. Iulius Cæsar quum Syllam fugeret, etiamnum adolescés, incidit in piratas Cilices, ac primùm vbi pro redeptione summam

mam, quam ab eo peterent pronunciassent, derisit prædones, velut ignaros quem cæpissent, seque duplum daturum pollicitus est. Deinde quũ asseruaretur, donec adferretur pecunia, imperauit illis vt silerent, nec sibi dormienti obstreperent. Eisdem orationes & carmina quæ scriberet recitare solebat, quæ quum illi non satis probarẽt, stupidos ac barbaros appellabat: cumq; risu minitabatur, se illos acturum in crucem, quod & perfecit. Apportatis enim pecuniis quas piratæ pro redemptione pacti fuerant, dimissus, contractis ex Asia viris ac nauibus, comprehẽdit eosdem prædones, ac suspendit: sed prius, iugulatos, ne seueritas careret clementia. An non hic statim agnoscis indolem Alexandri Magni, cui nihil mediocre satis esse posset? Eras. ex Plut. in Rom. apoph.

Tiberij.

Tiberius perspecto Caligulæ ingenio, fero ac malefico, subinde prædicabat, se natricem reipub. & Phaethõtem orbi terrarum educare. Natrix serpentis genus est. Erasmus libro sexto apopthegma.

Vide titulum de Ingenio.

De indulgentia & impunitate.

Frontonis.

FRonto consul sub Nerua imperatore, palàm dicere solitus est: Malè esse eum imperare, sub quo nemini quicquã concessum sit: sed longè peius, sub quo maxima sit licentia quibuslibet. Inhumanitatis enim est, si princeps nihil indulgeat amicis: sed perniciosissimum est, illis licere quicquid libet. Dion Cassius in vita Neruæ imp.

Vide tit. de Libertate nimia.

De industria.

Cleanthis.

CLeanthes Assius collectam pecuniolam aliquando proiecit coram familiaribus, dicens: Cleanthes alterum Cleanthem àlere posset, si vellet. Laer. lib. 7. cap. 2.

Laodoci.

Rumor quidam circumfertur, Nicostratum citharistam cũ ob artem musicam dissideret à Laodoco citharœdo, dixisse, illum in magna arte exiguum esse, se verò in exigua magnum. Non igitur solum laudabile est, rem familiarem & opes amplificare: sed etiã artem, studio & industria. Aeli. lib. 4. de Var. hist.

Laconum.

Laconum.

Lacones commune hoc prouerbium semper in ore habuerunt, Admota manu fortunam esse implorandam. Quo innuere voluerunt, frustra inuocari deos, nisi addens industriam, manum rotæ admoueris etiam. Plutarchus in Laconicis.

Polemonis.

Polemon curarat, vt viuus inferretur sepulchro: ac familiaribus, quibus datum erat negotium occludendi monumentum: Obde, inquit, obde, ne me sol cernat tacentem. Philostratus.

Sal. Iuliani.

Saluius Iulianus solitus est dicere: Si alterum pedem in sepulchro haberem, adhuc tamen addiscere vellem.

Maximini.

Maximinus accepta legatione nullum omnino laborem fugere solebat, quum autem tribuni quidam eum reprehenderet, dicerentque, cur tantopere laboraret, cum eius loci esset, & ducatum accipere posset: Ego, inquit, quo maior fuero, hoc magis laborabo. Ex Aelio Lampridio.

Serb. Scæuolæ.

Infrà de Iuris prudentia.

Vide titulos, de Discendi studio, & Labore.

De infamia.

Periclis.

PEricles Ariphroni volenti publico præconio quæri Alcibiadem, qui adolescens clàm domo egressus ad amicum Democratem se contulerat, obstitit dicens: Si fortè nobis insciis periit, præconio nihil aliud agetur, quàm vt vno tantum die citius menifestum fiat illum interisse: sin saluus, ne per omnem quidem vitam saluus esse poterit. Ciuiliter exclusit Pericles adolescentis infamiam, quam nunquam potuisset eluere. Plu.

Claudij Cæs.

Infrà tit. de Memoria.

De inferno.

Bionis.

BIon Borysthenites dicere solebat, facilem esse ad inferos viam: nam illuc homines abire clausis oculis. Morientibus enim clauduntur oculi. Laer. lib. 4. cap. 7. Vnde Virgilius:

Facilis descensus auerni.

Noctes atque dies patet atri ianua Ditis, &c.

Demo

Demonactis.

Demonax interrogatus olim, qualísnam esset inferorum conditio? Expecta, inquit, & simul atque illuc venero, per literas tibi significabo omnia. Sentiebat autem, nullos esse inferos. Eras. lib. 8. apoph.

Bionis.

In fabulis est, Danaidas puellas apud inferos huic addictas esse supplicio, vt pertusis vasis deferant aquam in dolium pertusum. Bion dicebat, grauius fore supplicium, si integris vasis, ac non pertusis idem facerent: tum enim irent onustiores. Laert. lib. 4. cap. 7.

De infœlicitate.

Biantis.

Bias Priensis eum demum infœlicem esse dictitabat, qui infœlicitatem suam æquo animo ferre non posset. Sensit vir prudentissimus, eam infœlicitatem hominibus nocuméto esse, quæ ratione gubernari non ita possit, vt vtilitatem aliquam patientia inde capias. Brus. lib. 3.

Chilonis.

Admonebat Chilon Lacedæmonius, secundis rebus elato nō applendendum, nec arridendum. Infelix felicitas est, quæ homi nem reddit insolentiorem: eoque non plausum meretur, sed lachrymas. Grauiusque peccant, qui docent insolentiam, quàm qui vtuntur. Sæpe populus clamat in auariciam ac tyrannidem principum, quum ipse doceat illos hæc vitia. Quidam codex Græcus habebat ἀτυχοῦντι μὴ ἐπιγελᾷν, id est, infelicem non esse irridendum. siue infelici non insultandum, id enim extremæ est inhumanitatis. Laer. lib. 1, cap. 4.

Epicteti.

Epictetus philosophus non omnino diis exosos esse dicebat, qui in hac vita cum ærumnarum varietate luctantur. Sensit philosophus, infelicitatem prodesse hominibus: quibus si pro votis animi res procedant, adeò furiis agitantur, vt ex rebus prosperis iratos sibi deos faciant. Recitat Brusonius Conturinus lib. 3. Exemp.

Diogenis.

Alexander Macedo ad Antipatrum literas Athenas deferendas Athliæ cuidā tabellario dederat. Diogenes autem cum adesset,

esset, ad vocabulum alludens (Athlios enim infœlix dicitur) Athlius, inquit, ad Athlium, per Athlium. Intellexit autem, omnia in hac legatione esse infœlicia. Brus. lib. 3.

Demetrij.

Demetrius dicere solebat, nihil sibi videri infelicius eo, cui nihil in vita accidisset aduersi: quod oporteat talem hominem aut sibi ignotum esse, vt qui nunquam sui periculum fecerit: aut diis inuisum, vt quem præterierint velut ignauum, nec idoneum ad fortunæ conflictum. Eras. lib. 8. apoph. & Brus. lib. 3.

De ingenio.

Isocratis.

ISocrates pueros candidos, ac felici ingenio natos, appellare solebat θεῶν παῖδας, id est, deorum filios: eo quòd hominis mens diuinæ sit originis, qua qui præcellit, deos parentes referre videtur. Prisci dæmonibus attribuebant corpora, eosq; deorum filios appellabant. Dæmones autem à scientia dicti sunt, quasi δαήμονες. Idem de duobus auditoribus suis Theopompo & Ephoro, quorum prior erat acerrimo ingenio, alter leni, dicere solebat, Se alteri adhibere calcaria, alteri frenos. Præcipuum est, vt doctor animaduertat genium ac naturam discipulorum. Meminit M. Tullius lib. de claris oratoribus.

Demetrij Phal.

Demetrius Phalereus hominum fastuosorum sublimitatem dicebat amputandam, sed relinquendam sobrietatem. Talia enim ingenia non sunt desperanda: sed quod redundat, recidendum est. Laer. lib. 5. cap. 5.

Ciceronis.

Cicero de C. Cæsare dicere solebat: Quoties huius astutiam & ambitionem video sub humanitatis specie latitantem, metuo reipub. tyrannum: rursum quum comas molliter fluentes, & ipsum vno digito scalpentem caput intueor, vix animum inducere possum, vt tantum facinus animo concipiat. Erasm. 4. apophtegma.

Vide tit. de Indole.

De ingratitudine.

Antisthenis.

ANtisthenes Atheniensis cum accepisset Platonem de ipso malè loqui: Regium est, inquit, cum benefeceris, audire malè.

malè. Excelsi profectò animi est, ingratitudine hominum non deterreri à studio bene merendi de omnibus. Laert. lib. 6. ca. 1.

Diogenis.

Diogenes Cynicus, quærenti quid apud homines celerius senesceret? Beneficium, inquit. Dici enim vix potest, quanta accepti beneficii apud plerosque sit obliuio. Stobæus.

Aristidis.

Aristides cognomento Iustus, cum sanctissima sua gubernatione Rempublicam Atheniensium plurimum auxisset, nullam aliam à ciuibus ingratis retulit gratiam, quàm vt ostracismo (est autem damnationis genus, quod testulis peragebatur) damnaretur. De cuius iustitia & morte, Plutarch. in Græcorum regum & impera. apoph.

Themistoclis.

Themistocles Atheniensibus ipsum contumelia afficientibus: Quid tumultuamini, inquit, aduersus eos, à quibus sæpenumerò fuistis affecti cōmodis? Aiebat autem se similem platanis, sub quarum vmbra accurrunt homines afflicti tempestate, & easdem simul vt rediit serenitas vellunt, conuiciísque petunt. Sentiens, hunc esse populi morem, vt in belli periculis implorent opem fortium virorum, in pace contemnant ac vexent eosdem. Plut. in Græco. apoph.

Eiusdem.

Nicoclis ille filius Themistocles seipsum quercubus comparabat, quoniam illis proteguntur & opus habent mortales, si ingruat pluuia, tegiménque ramorum appetunt. Quod si serenus aer, accedentes vellicant eas, & ramis corticibúsque denudant. Notauit autem hac comparatione ingratitudinem hominum, qui premente necessitate ad ipsum confugiebant, petentes auxilium: liberati ab infortunio, contemnebant, dictis lacerabant, & spoliabant bonam famam. Aelianus lib. 9. de Varia histor.

Platonis.

Plato nominare solebat Aristotelem, mulum. Quid autem hoc sibi nomen voluerit, ex eo liquet: Quòd mulus cum saturatus est lacte materno, calcibus petit matrem. Significabat igitur Plato, inuoluto quodam sermone, ingratitudinem Aristotelis. Etenim is cum maxima Philosophiæ semina & accessus à Platone accepisset, suffartus optimis quibusq;, auersatus scholam contra Platonem aperuit, & in Peripato cum suis fa-

miliaribus & discipulis aduersus eum pugnauit, Platonis perpetuus aduersarius esse cupiens. Aelianus libro quarto de Varia historia.

Eiusdem.

Idem cum accepisset Xenocratem discipulum multa in eum impiè dixisse: Non esse credibile, circumastantibus dixit, vt quem tantopere amaret, ab eo inuicem nō diligeretur, sed suggilletur etiam. Sēsit diuinus Plato ingratitudinem nequaquam locum habere apud eos qui sapientiæ studiis se dederunt. Brusonius lib.3. cap.11.

Aristotelis.

Aristoteles interroganti cur reliquisset Athenas? respondit, quoniam noluisset committere, vt Athenienses bis peccarent in Philolosophiam. Notauit autem magnam Atheniensium ingratitudinem, qui Philosophos de patriæ salute plurimùm solicitos, ac de Atheniensium Republica bene meritos, non accusarunt tantùm, sed damnarunt etiam. Subobscurè taxans Socratis mortem, & suum quoque periculum. Aelianus lib.3. de Varia historia.

Eiusdem.

Idem etiam cum iudiciorum metu Athenis profugisset, interroganti cuidam, qualis esset ciuitas Atheniensium? respondit, pulcherrima quidem est, sed in ea pyrus super pyrum, & ficus super ficum consenescit. Notans Atheniensium contra benemeritos ciues calumnias ac crudelitatem. Aelianus lib.3. de Varia historia.

Aristotelis.

Aristoteles Stagirita philosophus à quodam interrogatus, Quid omnium velocissimè senesceret: Gratia, inquit. Sensit vir prudentissimus, breuissimam esse apud homines beneficii memoriam. Laert. lib. 5. cap. 1.

Demosthenis.

Demosthenes inter fugiendum fertur subinde respiciens ad arcem Palladis, sublatis manibus dixisse: O Pallas vrbium domina, quur tribus infaustissimis bestiis delectaris, noctua, dracone, & populo? Noctua, quum sit auium inauspicatissima, tamen Palladi sacra est: quemadmodum & draconem habet pro gestamine: populus autem bellua est multorum capitum, pessimam gratiam referre solita optimè de se meritis: velut Socrati, Phocioni, Scipioni, & aliis compluribus. Plutarchus.

Hippo-

Hippocratidæ.

Hippocratidas acceptis literis à Cariæ satrapa, in quibus continebatur, Lacedæmonium quẽdam quum fuisset conscius insidiarum, quas quidam ipsi struxerant, non indicasse rem, sed silentio texisse: simúlque rogabat satrapam, quid de illo facturus esset? respondit hunc in modum: Si quo magno beneficio illum affecisti, interfice: sin minus, eiice è regione, vt ad virtutem formidolosum. Ingratitudinem erga bene meritum censuit morte plectendam. Cæterùm quod esset nõ per malitiam, sed per formidolositatem commissum; ei satis supplicii iudicabat exilium. Non enim ipse struxerat insidias, sed sibi metuens non prodidit. Plut. in Lacon.

Lycurgi.

Lycurgus Lacedæmoniorum legislator, cum omnem Lacedæmoniorum rempub. saluberrimis legibus reformasset, corruptissimósque populi mores castigasset, malam mercedem hinc reportauit. Ciues enim indignè omnia ferentes, saxa in illum mittebant: & lapidibus obruissent, ni per forum fuga elapsus esset. Magna profectò populi ingratitudo erat, qui hunc vita orbare cupiebant, à quo legibus bene instituta esset respublica, & omnium quæsita salus. Vide Plutarchum in Laconicis apoph.

Epaminondæ.

Epaminondas reuersus è Laconica accusabatur, quòd Bœotarcham quatuor integros menses contra leges gessisset. Collegas igitur iussit, vt in ipsum culpam deriuarent, quòd se inuitos coegisset. Ipse verò in curiam ingressus, non meliores rebus gestis rationes se habere dicebat. Sin minus, se quidem interfici postulabat: verùm inscribi columnæ, quod nolentes repugnantésque Thebanos Epaminondas coegerit, vt Laconicam quingentis antè annis intactam ab hostibus incendio ferróque vastarent, & vt ædificarent iterum Messanam 330. annis desolatam, quòd Arcades bello in societatem compulerit, & Græcis libertatem restituere coegerit. His auditis, pudore affecti iudices, liberum pronunciarunt. Cúmque regrederetur è curia, & Melitensis catellus blandiretur cauda, dixisse fertur ad præsentes: Hic mihi pro beneficio gratiam reponit: At Thebani, de quibus sæpe multúmque sum præclarè meritus, mortem mihi iudicio pœnam constituerunt. Aelianus libro decimotertio, de Varia historia.

Philippi regis.

Philippus Macedo quum Athenienses, quot quot apud Chæroneam capti fuerant, gratis dimisisset, illi verò etiam vestes stragulásque reposcerent, atque hac de caussa Macedones in ius vocarent, risit Philippus, dicens: Quid? nónne videntur Athenienses arbitrari, se à nobis in talorum ludo victos esse? Tam ciuiliter tulit victor victorum ingratitudinem, qui non solùm gratias non agerent, quòd ipsi & incolumes & gratis fuissent dimissi: verùm etiam criminarentur, quòd non simul & amictus & stragulas redderent, quasi nescirent quale esset ius belli: quasique nihil aliud esset certare armis, quàm certare talis, qui ludus est puerorum. Plut. in apoph. regum & impera.

Fabij Maxi.

Liuius Salinator quum Tarentum amisisset, arcem tamen retinuit, multáque ex ea prælia præclarè gessit. Quum autem post aliquot annos Fabius Maximus id oppidum recepisset, rogauit eum Salinator, vt meminisset, se opera ipsius Tarentum recepisse. Quid ni, inquit Maximus, meminerim. Nunquam enim ego recepissem, nisi tu perdidisses. Iocus hinc est, quòd Maximus diuersum ex alterius verbis excepit, quàm ille volebat. Refert M. Tul. libro de Oratore 2. & Plutarchus in vita Fabii Maxi. tametsi hic M Lucium appellat, nec addit Salinatoris cognomen.

Catonis.

Multis P. Sulpitii ingratitudinem incusantibus, quòd Catoni de se optimè meritò opposuisset competitorem, Cato sic excusauit, dicens: Minimè mirandum, si quod quis maximum bonum duceret, id alteri nollet commendare. Eras. lib. 5. apo.

Domitij Afri.

Domitius Afer, quum haberet ingratum litigatorem, ipsius conspectum vitanti, ne cogeretur agnoscere patroni beneficium, in foro per nomenclatorem illi dixit: Amas ne me, quòd te non vidi? Tectè exprobrans ingratitudinem, cui gratum esset non videri à bene merito, ne cogeretur illi gratias agere. Eras. lib. 6. apoph.

Anonymi.

Cæsar Augustus æs alienum cuiusdam senatoris, quem charũ habebat, non rogatus dissoluerat, ac pro eo numerarat quadragies nummûm. Senator autem ea re cognita, pro gratiarum actione nihil aliud scripsit Cæsari, quàm, Mihi nihil. Ioco velut

expost

expostulans etiam, quod quum numerasset omnibus creditoribus, ipsi nihil numerasset. Stobæus.

Pompeij.

Quum iam detecta esset Pompeii cum Cæsare simultas, ac Marcellinus (vt Plutarchus, aliorum iudicio Marcellus) vnus ex eorum numero, quos Pompeius euexisse putabatur, à Pompeio ad Cæsarem transtulisset animum, adeò vt non veritus sit in senatu multa in Pompeium dicere, hunc ita compescuit Pompeius: Non te pudet, inquit, Marcelline ei maledicere, cuius beneficio ex muto factus es facundus, ex famelico eò productus, vt vomitum non teneas? Grauiter obiecit ingratitudinem homini, qui hoc ipsum quod habebat dignitatis, autoritatis & eloquentiæ, abutebatur in eum cui debebat acceptum ferre. Nam hoc ingratitudinis genus est, sed tamen heu nimium vulgare. Plutarchus in Romanorum apoph. Brusonius lib.3. cap.11.

Alphonsi.

Suprà titulo, de Amicitia falsa. & titulo, de Aulica vita.

Eiusdem.

Idem cum obiurgaretur, quòd in Aluarum Lunam, hominem sibi planè ingratum, tanta contulisset beneficia, quorum ne memor quidem iam esset: An ignoratis, inquit rex, ingenti beneficio, non nisi ingenti ingratitudine satis semper fieri? Panormi. lib.2. de rebus gestis Alphonsi.

De initiatione sacerdotali.

Diogenis.

Athenienses cum hortarentur Diogenem Cynicum, vt mysteriis initiaretur: addentes, quod apud inferos principatum tenerent hi, qui sacris initiati essent. Ad ea Diogenes: Perquàm ridiculum est, ait, si Agesilaus & Epaminondas, fortissimi duces, in cœno degunt: & Patetion fur, & vilissimi quique homines, quòd initiati sint, in summo apud inferos gaudio sunt. [redacted] ,qui putat [redacted]b.6.

Antisthenis.

Suprà titulo, de Beatitudine.

De iniuria.

Solonis.

SOlon interrogatus, quî fieri posset, vt quàm minimum iniuriarum existeret inter homines: Si, inquit, qui iniuria affecti non sunt, æquè doleant, atque hi qui affecti sunt. Quisquis enim violat leges, non vnum ciuem lædit, sed totam rempub. quod quidem in ipso est. At nunc dum aliis læsis aut quiescimus, aut gaudemus etiam, impunitas improborum audaciam in plurimos inuitat. Laer. lib. 1. cap. 3.

Socratis.

Socrates frequenter dicere solebat, peius esse iniuriam facere, quàm accipere. Brus. lib. 3. cap. 4. Exemplorum.

Aristotelis.

Aristoteles Stagirita interrogatus, quid citò senesceret, quid item tardè? respondit, Gratia & iniuria. Sensit philosophus sapientissimus, iniuriæ memoriam esse tenacissimam, beneficii verò longè breuissimam. Laer. lib. 5. cap. 1.

Theopompi.

Theopompus cum intertogaretur, qua via quis regnum tutò tueri posset: Si (inquit) amicis tribuat iustam libertatem, pro viribus interim vigilans, ne subditi afficiantur iniuria. Plut. in Lacon.

Marci Cæs.

Quum Marcianus dixisset Marco: Cæsar, vim nullam feci. respondit: Tu vim putas esse solum, si homines vulnerent? Callistratus lib. 4. Digestorum.

Catonis.

Cato senior iniuriam, etiamsi facienti nihil adferat periculi, vniuersis tamen periculosam esse dicebat, sentiens, impunitæ iniuriæ exemplum omnibus minari iniuriam. Etenim si liceat impunè lædere, nullus erit tutus ab improborum violentia. Plut. in Rom. adoph.

De iniuria æquo animo ferenda, consule titulos de Patiëtia iniuriæ, & Vltione negligenda, item Moderatione animi.

De innocentia.

Bionis.

BIon Borysthenites philosophus, quum olim cum facinerosis nauigans, incideret in prædones: Illis dicentibus, Actum est de nobis,

de nobis, si agnoscamur: Et de me, inquit; nisi agnoscamur: Bonis innotuisse, salus est. Laer. lib. 4. cap. 7.

Socratis.

Socrates morti destinatus, de cunctis rebus magis, quàm de se defendendo, cogitare videbatur. Quare Hermogenes Hipponici filius, Socrati familiaris: Atqui, ait, par erat ô Socrates, de tua defensione curam habere. Non ne, ait Socrates, tibi videor ô Hermogenes hoc ipsum facere, dum quemadmodum vixerim meditor? Putabat autem Socrates sapientissimus, omnem defensionem superuacaneam esse apud eos, qui ex vita bene transacta suam innocentiam non agnoscerent. Brus. lib. 2. ca. 1. ex Xenophontis apologia.

Eiusdem.

Idem quum iam ad mortem damnatus esset, Apollodorō comploranti, dicentíque, Innocēs morieris: Quid, inquit, num me nocentem mori malles? Ea igitur mors libenter subeunda est, in qua criminis innocentia homo excusatur. Xenophon in Apologia pro Socrate. Stob. serm. 1. Brus. lib. 2. cap. 1.

Eiusdem.

Cum iudices inter se disceptarent, qua pœna dignus esset Socrates: Ego, inquit, ob ea quæ feci, dignum me censeo, qui publicitùs alar in Prytaneo. nam hoc honoris haberi solebat, qui præclarè de Repu. fuissent meriti, M. Tullius hoc refert lib. de Oratore primo: Erat, inquit, Athenis reo damnato, si fraus capitalis non esset, quasi pœnæ æstimatio. hæc sententia: quum iudicibus daretur, interrogabatur reus, quam quasi æstimationem commeruisse, se maximè confiteretur? quod quum interrogatus Socrates esset, respondit: Se meruisse vt amplissimis honoribus & præmiis decoraretur, & vt ei victus quotidianus publicè in Prytaneo præberetur: qui honos apud Græcos maximus habebatur. Cuius responso iudices sic exarserunt, vt capitis hominem innocentissimum condemnarent. Erasmus lib. 3. apophtheg.

Xenocratis.

Xenocrates passerem, qui fugiens imminentem accipitrem, se in sinum suum coniecisset, texit, fouítque, ac demulcens dimisit, dicens: Innocentem & supplicem non esse prodendum. Laer. lib. 4. cap. 2.

Platonis.

Quum quidam Platoni narraret, nonnullos esse, qui ipsum

maledictis insectarentur: At ego, inquit, sic viuam, vt illis non habeatur fides. Ant. par. 2. Meliss. serm. 69.

Tectamenis.

Tectamenes posteaquam innocenter ab Ephoris damnatus esset, abiit ridens. rogantibus autem iis qui aderant, an contemneret Lacedæmoniorum leges? Nequaquam, inquit: quin gaudeo potius, quòd hæc mihi mulcta soluenda est, cum eam nec indixerim cuipiã, nec à quopiam mutuò acceperim. Quo dicterio fœlicitatis esse putabat, quòd mori iuberetur, cum neminem vnquam offendisset sua innocentia. Plutarch. in Lacon. apoph. & Bruson. lib. 2. cap. 1.

Anaxandridæ.

Anaxandridas Leontis filius cuidam acerbè ferenti, quòd cogeretur vrbe exulare: Ne, inquit, vir optime exhorrescas exulare ciuitate, sed à iustitia exulare horrendum est. Sensit, nõ esse miseros, quibus præter meritum incolumique innocentia accidit aliqua calamitas: sed eos verè deplorandos, qui sua sponte discesserunt ab honesto, etiamsi nulla sequatur calamitas. Plutar. in Lacon. apoph.

Agidis.

Agis Spartanus in carcerem detrusus (qui Dechas dicebatur, in quo morti addictos strangulari fuit consuetudo) à Leonida, quum lictorem plorantem, & circa opus titubantem animaduertisset: Omitte, inquit, pro me has lachrymas amice: sic enim iniustè, contráque ciuitatis leges moriens, longè melior sum, quàm qui nuper me morte damnarunt. Brus. lib. 2. cap. 1.

Aristophontis, & Cephali.

Aristophontem, Aeschines tradit, apud Athenienses gloriari solitum, quòd quum nonagies quinquies esset vocatus in ius, semper fuerit absolutus. At Cephalus homo popularis, iustius gloriabatur, quòd quum plura decreta scripsisset, quam alius suorum temporum quisquam orator, tamen nũquam coactus sit causam dicere. Certius innocentiæ signum est, ita rem gerere, vt nemo velit accusare, quàm si postulatus elabaris è iudicio. Elabuntur interdum & nocentes. At qui absoluitur, licet pœnam effugiat, cicatricem tamen criminis circumfert. Eras. lib. 8. apoph.

Phocionis.

Ex his qui cum Phocione erant morituri, quidam indignãs complorabat sortem suam. Quem ita consolatus est Phocion: Non

Non tibi, inquit, Euippe (siue vt quidam legunt, Thudippe) satis est, cum Phocione mori? Phocion non tantùm innocens, verum etiam præclarè de Repub. meritus, ducebatur ad mortem. Magnum itaque solatium oportebat esse, cum Phocione innocente mori innocentem, Plut. in Græcor. apoph.

Pyrrhi.

Pyrrhus quum contra Lacedæmonios duceret exercitum, audiens Circyllidam vnum de numero senatorum minitātem, surgens in militum concione: Si, inquit, Deus est Circyllidas, qui minatur nobis nihil metuendũ est. nihil enim peccauimus: sin homo, sciat se viris minitari, non fœminis. Sensit autem vir omnium fortiss. homines innocentes semper esse in spe gratiæ Dei: quem etsi iratum sentiant, sciunt tamen iùstum etiam visitare homines iniustos, sua vltione. Maximus serm. 5.

Anonymi.

Quum censoris munus gereret Augustus, eques quidam Romanus apud illum delatus est, quasi facultates suas imminuisset. At ille citatus, probauit sese auxisse. Mox eidem obiectum est, quòd legibus contrahere matrimonium iubentibus, non paruisset. Ille docuit, se ex vxore trium liberorum esse patrẽ. Nec satis erat equiti dimitti, sed Cæsari credulitatem exprobrans addebat: Posthac Cæsar in honestos viros inquirens, honestis mandato. Satis apertè pronuncians, eos non fuisse viros bonos, qui manifestò falsa ad ipsum detulissent: obiter & ipsum criminans, qui vices suas mandaret sycophantis. Et hanc libertatem innocentiæ condonauit Cæsar. Eras. lib. 4. apoph. ex Suetonio.

Titi Vesp.

Titus Vespasianus Romanorum imperator, cum audisset suos antecessores in imperio multis iniuriis à subditis affectos: Nemo, inquit, me iniuria afficere, aut contumelia potest: quia nihil ago, quod alios lædere possit. Quo dicto ostẽdere voluit, vitæ innocentiam certissimum esse corporis præsidium. Xiphilinus in vita Vespasiani.

Eiusdem.

Vespasianus quum febre correptus, lectica à loco in quo tum erat transferretur, dimotis plagulis cœlum suspexit, questúsq; est, sibi immerẽti vitam eripi, quum nullum per omnem vitam extaret factum cuius pœniteret, vno duntaxat excepto. Id cuiusmodi fuerit, nec ipse prodidit, nec quisquam coniectare potuit. O Cæsarem longissima vita dignum. Suetonius.

Antonini Pij.

Antoninus Pius imperator, reprehendenti cuipiam eum, quòd in hostes mitis esset, atque in coniuratos quos vicerat: ac dicenti, Quid si hostes vicissent? Grauiter respondit: Nos non sic Deos colimus, nec sic viuimus, vt illi nos vincant. Brusonius lib.5.cap.26.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex percontatus à suis, cur sine satellitibus sæpenumero incederet: Se innocentia associatum incedere, respondit. Innuit autem rex prudentissimus, eum demum bene munitum esse ab iniuria, qui propriam innocentiam habet comitem: eos verò nullibi esse tutos, qui malè sibi conscii, etiam pericula sibi fingunt, vbi planè nulla sunt. Panorm.lib.2. de Alphonsi reb.gest.

Huc referri possunt quædam ex titulo de Conscientia bona.

De inscitia.

Diogenis.

Diogenes percontanti quæ tellus grauiorem gestaret molem? Quæ hominem, ait, rudem, & à bonarum artium studio alienum. Stob.

Platonis.

Plato philosophus eo differre doctum ab indocto dicebat, quo bene valentem ab ægroto videmus. Mentis enim sanitatem ac lumen à doctrina persæpe, ab ignorantia autem ægritudinem manifestis rationibus proficisci. Fulg.lib.7.cap.2.

Huc refer quædam ex titulo de Eruditione & Doctrina.

De integritate vitæ.

Cleomenis.

Meander Samiorum tyrannus, ob Persarum incursionem, ad Spartanos confugerat: ostendebátque quantum pecuniæ secum tulisset, & quantum præterea Cleomeni dare vellet, at Cleomenes vir integer, ipse quidem nihil accepit, sed veritus ne quid aliis pecuniæ daret ciuibus, adiit Ephoros, dixitq; Satis esse si hospitem suum Samium è Peloponneso submouerent, ne cui Spartano persuadeat, vt malus fiat. Plutarchus in Lacon.

Eudamidæ.

Quum quidam laudaret Atheniensium rempublicam tam bene

bene institutam, Eudamidas, vir integer & apertus: Quis, inquit, eam meritò laudet ciuitatem, quam nemo vnquam dilexit, factus seipso melior? Sensit vir prudentissimus, integritatē nequaquam locum habere apud eos, qui ita viuerent, vt meliores esse nequaquam cuperent. Plutar. in Lacon.

Anaxandri.

Vide suprà tit. de Furto.

Alcamenis.

Alcamenes percontatus, cur à Messeniis oblata munera respuisset? Quoniam, inquit, si recepissem, cum legibus pacem habere non potuissem. O mentem integram, & regia maiestate dignam. Plut. in Lacon.

Laconum.

Mos erat apud Lacedæmonios, non pulsare fores atriorum, sed voce foras euocare si quid vellent. Adeò nihil clàm geri volebant, sed propalàm omnia. Plut. in Lacon.

Epaminondæ.

Artaxerxes Persarum rex cum misisset ad Epaminondam Thebanorum ducem, tria Daricorum milia: Diomedontem Cyzizenum regium legatum vehementer increpuit, quòd tam periculosam nauigationem suscepisset, nullam aliam ob causam, quàm quòd homines pecunia corrumperet: iussítque vt regi suo munera referret, his verbis: Si fauet commodis Thebanorum, habiturus est Epaminondam amicum, non pecunia coemptum, sed gratis: sin minus, habebit hostem. Plutar. in Græcor. apoph.

Lycurgi.

Lycurgus orator obiiciente quodam, quòd se pecunia redemisset à calumnia: non est inficiatus, sed clarissima voce populum appellans: Bene habet, inquit, viri Athenienses, quandoquidem tot annos in Repub. versatum dedisse me, non accepisse pecuniam criminantur obiectores. Erasmus libro sexto apophtheh.

Alexandri.

Philoxenus classis præfectus cum Alexandro scripsisset, Tarentinum quendam Theodorum esse apud se, pueros habentem insignioris formæ, venales, si vellet emere. Alexander indignè tulit, apud æquales subinde clamitans: Quid in me Philoxenus tam obscœnum animaduertit, vt mihi tantum probri conciliaret? Plut.

Antigo

Antigoni.

Antigonus rex admirantibus quamobrem tanti faceret Zenonem, respondit: Quoniam quum multa à me acceperit, nunquam tamen emollitus est. Eius mortem quum audisset, ingemuit dicens, Quale theatrum perdidi? Erat enim Zenon acerrimi iudicii, & ab assentando alienissimus. Laert. lib. 7. cap. 1.

Pescenij nigri.

Pescenius Niger consiliariis suis addidit salaria, ne grauarent eos quibus assidebant, dicens: Nec dare debere, nec accipere. Et sic suorum iudicum consuluit, & consiliariorum integritati. Ex Aelio Spartiano.

Alphonsi.

Suprà de affectibus frenandis & tit. de Discordia.

Ad hunc titulum præcipuè referenda sunt ea, quæ suis locis annotata sunt de Iudice incorrupto, Munerum contemptu, Iustitia, &c.

De intemperantia.

Diogenis.

QVum adolescentem quendam insigni forma plurimi intuerentur, Diogenes incuruato corpore sinum lupinis implebat. Ad hoc spectaculum conuersis omnium oculis, aiebat: Mirari se, quur adolescentulo dimisso, sese intuerentur, obiter notans illorum intemperantiam. Laert. lib. 6.

Demetrij Phal.

Demetrius Phalereus conspicatus iuuenem intemperantiæ deditum: Ecce, inquit, quadratus Mercurius, habens syrma, ventrem, pudenda, & barbam. Sentiens, illum non esse hominem, sed statuam, qualis in viis solet poni Mercurio: hoc illi dissimilem, quòd effœminatorum more traheret vestem, quòd deditus esset ventri ac libidini: quodque barbatus esset, quum nihil horum habeat Mercurius. Laer. lib. 5. cap. 5.

Anonymi.

Chrysippi discipulus, medicus non ignobilis, hominem quendam ex nimia intemperantia grauiter decumbentem, non sanari posse putauit. Verùm alius medicus cum eundem accessisset, se sanaturum pollicitus est, responditque: Chrysippi discipulos respicere morbum, se verò animum. Voluit autem significare, tum demum hominem morbo liberari commodè posse, si intemperantiæ studio penitus valedixerit, & eius radices ex ani-

mo abiecerit. Ex Celsi lib. 3.

Diogenis.

Phrine scortum cum Venerem auream Delphis obtulisset, eam Diogenes Cynicus ita inscripsit: Ex Græcorum intemperantia. Brusonius recitat. lib. 3. cap. 23.

Vide tit. de Libidine, Scortatione, Luxuria, Gula, Voluptate.

De interpretibus.

Themistoclis.

THemistocles cum fugatus esset Athenis primùm, & mox tota Græcia, ad Persarum venit regem: qui cum vellet, vt quid animi esset, tutò proferret: ait, Quæso vt anni spaciū permittas, quo Persarū prius linguam addiscam. Fecit aūt hæc vir prudentiss. ideo, ne per interpretem regi ea quæ sentiret explicare cogeretur? Interpretes enim dum quædam interdum omittunt, quædam addunt, quædam aliter narrant, perdunt partim orationis grauitatem, partim in summum sæpe discrimen principes suos coniiciunt. Hoc autem Themistoclis factum leges apud Plutarchum in Græcorū regum & imperatorum apoph.

De interrogatione absurda & inepta.

Thaletis.

THales Miles. percontanti vtrum fuisset prius, nox an dies? Nox, inquit, vno die fuit prior. Elusit ineptum percontatorem. Si nox vno die præcessit diem, dies genuit ante noctem. Nox enim finis est diei. Laert. lib. 1. cap. 1.

Anonymi.

Inter salsa commemorat & illud M. Tullius ex Neuio, apud quem filius dicit patri: Quid ploras pater? isque respondet, Mirum ni cantem, condemnatus sum. Indignatur senex submorosus, rogari quur ploret, quasi damnatus magis cātare debuisset: Perinde quasi, si quis interrogaret ægrotum: Quur suspiras, aut quur decumbis? Eras. 6. apoph.

Inuidia quæ plerunque fœlicitatis & virtutis comes est,

Cleobuli.

CLeobulus Lyndius interrogatus à quodam, quænam præcipuè cauenda sint? respondit: Amicorum quidem inuidiā, inimicorum autem insidias. Antonius in Melissa, parte 1 ser. 62. Max. ser. 54.

Bionis.

Bionis.

Bion Boryſthenites conſpiciens quendam triſti vultu, qui habebatur inuidus: Neſcio, inquit, vtrum tibi aliquid acciderit mali, an alteri boni quippiam. Inuidus enim non minus diſcruciatur aliena felicitate, quàm ſuo infortunio. Laertius lib. 4. ca. 7. Stob. ſer. 36. Bruſon. lib. 3. cap. 7.

Biantis.

Bias admonebat eos qui laborabant, vt cauerent laſsitudinem: qui autem bona fortuna fruerentur, inuidiam. Eſt enim fœlicitatis comes vbique terrarum inuidia. Stob. ſer. 1. de Prudentia.

Thaletis.

Thales Mileſius rogatus, quo pacto aduerſæ fortunæ ictus quiſpiam ferat facillimè? Si inimicos, ait, videat deterius affectos. Tanta enim eſt inuidiæ vis, vt omne nobis malum extinguat, ſi inimicum peius habere intelligimus. Bruſon. lib. 3. ca. 7.

Antiſthenis.

Antiſthenes abſurdum eſſe dicebat, triticum repurgare à lolio, bellum ab inutili milite, & à Repub. non ſecernere inuidos. Significans, inuidos tam eſſe inutiles ciuitati, quàm lolium eſt tritico, & ignauus bello. Laertius lib. 6. cap. 1.

Eiuſdem.

Idem dicere ſolitus eſt, non aliter ac ferrum abſumitur rubigine, ita inuidos ſuo ipſorum vitio contabeſcere. Ferrum enim etiam ſi nemo lædat, ex ſe gignit vnde corrumpatur. Ibidem.

Cratetis.

Crates Thebanus dicebat, ſe pro patria habere gloriæ contemptum & paupertatem, in qua nullum ius exerceret fortuna. Aiebat item, ſe Diogenis Cynici ciuem eſſe & diſcipulum, qui nullis inuidiæ patebat inſidiis. Diuitiæ enim, opes, honores, plerunque conciliant hominum inuidiam. Laertius libri ſexti, capite 5.

Democriti.

Democritus dicebat, leges non prohibuiſſe, ſingulos pro arbitrio ſuo viuere, niſi alter alteri fuiſſet inuidus & iniurius. Etenim inuidia ſeditionis parit initium. Stob. ſerm. 36. Maximus ſerm. 54.

Anacharſidis.

Anacharſis philoſophus bonum eſſe dicebat, ſi penitus à rebus humanis inuidia exularet, quo liberius vſque ad honeſti

ſtudium

ſtudium accingerentur. Stob.

Eiuſdem.

Idem interrogatus, cur homines ſubinde triſtentur, dixit: Quia non ſolùm propria mala eis moleſta ſunt, ſed etiam aliena bona. Antonius ſer. 62. parte 1. Meliſſæ. Maximus ſer. 54.

Eiuſdem.

Idem inuidiam dicebat eſſe hulcus, quod paſsim verum ſua vi contraheret. Equidem liuido in primis prodeſt, boni eius, cui inuidet, obſeruatio, citra tamen illius offenſam. Vnde perſpicuũ eſt, inuidum haudquaquã in leges delinquere, quæ ſuo quemq; more viuere ſinunt, dummodo alium non offendat. Stobæus.

Socratis.

Socrates, qui Delphico oraculo omnium ſapientiſsimus iudicatus eſt, cum inuidiæ naturam exprimere conaretur, animæ ſerram appellauit. Antonius in Meliſſa, parte prima ſer. 62.

Eiuſdem.

Socrates conſiderans quid inuidia eſſet, dolorem quendam reperiebat eam eſſe: non tamen nec in aduerſa amicorum, nec in ſecunda fortuna inimicorum: ſed illos inuidere aiebat, qui in amicorum proſperitate doleant. Xenophon lib. 3. de dictis & factis Socratis. Stob. ſer. 36.

Eiuſdem.

Præterea inuidiam dixit vlcus eſſe animæ. Stob. ſerm. 36.

Eiuſdem.

Idem Socrates, quum quidam mirarentur, ſi quis alterum amans, eiuſdem proſperitate doleret: oſtendebat, multos eſſe ita erga quoſdam affectos, vt eos aduerſitate laborantes, non poſſent negligere, ſed pro virili ſuccurrant, ſucceſſu verò eorum doleant, hoc autem prudenti viro minimè, ſed ſtolidis contingere aſſerebat. Xenophon libr. 3. de dictis & factis Socratis. Stob. ſer. 36.

Eiuſdem.

Idem interrogatus, quid bonis viris moleſtum eſſet? dixit, Malorum fœlicitas. Quid malis? Bonorum proſperitas. Antonius in Meliſſa, ſer. 70. par. 1.

Ariſtotelis.

Cum oſtendere vellet Ariſtoteles, quid eſſet inuidia, Antagoniſtam fortunatorum eſſe dixit. Antonius in Meliſſa, parte prima, ſermone 62.

Eiuſdem.

Eiusdem.

Præterea dicebat inuidiam colluctatorem esse ex aduerso bonorum virorum. Aemulatio enim bona est,& bonos potissimū decet: Inuidia contrà turpis est,& à fœdo hominum genere occupata. Atqui videas bonos ita se comparare, vt æmulatione, honestique studio, quæ sunt optima sectentur. Inuidos autem contrà, per liuorem bonos, quatenus possunt, ab instituto suo arcere. Stobæus.

Sphari.

Sphærus Bosporanus reprehendenti Mnesistrato, quòd Ptolemæum non appellasset regem: Imò, inquit, quum talis sit, tamen regem esse fateor, indicans, illum esse nomine regis indignum, se tamen cognominis honorem illi non inuidere. Laert. lib. 7. cap. 2.

Epicteti.

Epictetus interrogatus quomodo quis hosti dolorem excitare posset? Dixit, si quis ita comparet seipsum, vt optima quæq; faciat. Antonius in Melissa, par. 1. serm. 72.

Euagoræ.

Eagoras inuidos reliquis hominibus diuersis vitiis laborantibus multò infœliciores esse dicebat: quòd alii suis tantum calamitatibus doleant: inuidi verò præter sua mala, bonis etiam alienis contristentur. Stobæus sermone 30.

Hippiæ.

Hippias dicebat duplicem inuidiam esse: Iustam quidem, cum quis inuidet improbis honoratis: Iniustam verò, cum bonis. Et inuidi duplo magis, quàm cæteri, calamitosi sunt. Non enim solum propriis malis grauantur, vt alii, sed alienis quoq; bonis. Stobæus ser. 36.

Apollonij.

Apollonius prorsus hominibus non inuidendum dicebat. Boni enim, quibus bona eueniunt, digni sunt vt his fruantur fœliciter: flagitiosi autem, in quantauis prosperitate sunt infœlices. Stobæus.

Agathonis.

Agathon dixit malos homines non tam lætari propriis bonis, quàm alienis malis. Antonius in Melissa, par. 1. ser. 62. Theophrasto autem hoc adscribit Maximus serm. 54.

Themistoclis.

Themistocles adhuc adolescens, nihil dum preclari se facere dixit:

dixit: Nondum enim inuideri sibi. Nam sicut cantharides vegeto maximè tritico innascuntur, & rosis pulchrè florentibus: sic inuidia maximè inuadit bonos viros, & in virtute proficientes: & ingenii personæq; gloriam sustinentes. Antonius in Melissa, parte 1. ser. 62.

Eiusdem.

Idem ob honores Miltiadi collatos, quòd barbaros in Marathone superasset, tanta inuidia correptus est, vt noctes insomnes consumeret: rogatúsque, quam ob rem tam sæpe excitaretur: Miltiadis, inquit, rrophæis subinde excitor. Brusonius lib. 3. cap. 7.

Herodis sophistæ.

Herodes sophista videns Quintilios Troianos quidem esse, cæterùm à Cæsare plurimi fieri, dixit: Ego etiam Iouem Homericum odi, quòd Troianis fuit amicus. Nimium liberè profitens, sibi molestum esse, quod imperator tantum honoris haberet Quintiliis. Philostratus in sophistis.

Agidis.

Agis Argiuus donante Alexandro ridiculum hominem & scurram ingentibus muneribus, ô rem absurdam, exclamauit. Iratúsque rex, conuersus ad eum: Quid ais? inquit. Tum ille respondit: Animo angor, quòd omnes vos Ioue natos, adulatoribus ridiculísque & hominibus nefariis gaudere inspiciam. Bruson. lib. 3. cap. 7.

Eiusdem.

Idem dicente aliquo, nonnullos sibi inuidere: Igitur & sua, inquit, mala, & tum mea tum amicorū bona illos cruciabunt. Inuidus enim, vt verissimè Flaccus canit, alterius rebus marcessit opimis. Bruso. lib. 3. cap. 7.

Eiusdem.

Quum quidam apud Agidem dicerent, esse nonnullos alienæ familiæ, qui ipsi inuiderent: Geminam igitur, inquit, habebunt molestiam, quos & sua ipsorum mala discruciabunt, atque insuper tum meis, tum amicorum meorum bonis torquebuntur. Magnifica vox, declarans, eos quos habet inuidia, magis esse misericordia dignos quàm ira: propterea quòd inuidus abundè dat pœnarum, etiamsi nemo vlciscatur. Plutarchus in Laconicis.

Dionysij sen.

Dionysius senior expostulantibus quibusdam, quòd honore

dignaretur, cæterísque præferret hominem improbum, ac ciuibus inuisum: Volo, inquit, esse quem me magis oderint. Agnouit ingenium multitudinis: si sit in quẽ inuidiam odiúmque deriuent, mitiores sunt in principem. Eóque videas nonnullos monarchas quibusdã, quos tamen ex animo nõ ament, plurimum dignitatis & autoritatis permittere, vt ipsi tutiores sint à furore multitudinis: qui si exriterit, habent victimam, qua ciuium iram mitigent. Plut. in Reg. apoph.

Catonis.

Cato senior eos qui fortuna moderatè sobriéque vterentur, dicebat minimè peti inuidia. Non enim, inquit, nobis, sed bonis quę nos circunstant, inuident homines. Externa bona extra hominem sunt, at insolenter vtenti vitium intra hominem est: qui eo sibi conflant inuidiam, verè sunt inuidiosi. Plutarchus in Ro. apoph. Stobæus ser. 36.

Eiusdem.

Idem dicebat, ideo sibi ab inimicis conflari inuidiam, quòd quotidie noctu surgens, rei familiaris rationibus neglectis, Reipubl. consuleret, notans ingratitudinem populi. Erasmus lib. 5. apoph.

M. Crassi.

M. Crassus, quũ animo angeretur ob honores in Pompeium collatos, audiuit à quodam, mox Magnum aduenturum Pompeium. Arridens igitur inquit: Quantúsnam est? Inuidit Pompeio nomen, quod ob fœlicitatem, & egregiè rebus ab aliis datum erat honoris gratia. Et sic plerunq; fœlicitatis comes est inuidia. Bruso. lib. 3. cap. 7.

Publij cuiusdam.

Publius quidam, quum Mutium hominem inuidum, & in primis maleuolum, solito tristiorem vidisset: Aut Mutio, inquit, nescio quid incommodi accessit, aut nescio cui aliquid boni. Macrob. lib. 2. cap. 2. Satur.

Asinij Poll.

Asinius Pollio Ciceronis gloriæ vehementissimè inuidebat. Quum ergo Sextilius poeta Cordubensis in domo Messalæ Coruini recitaturus, Pollionem aduocasset, & principio poematis cœpisset.

Deflendus Cicero est, Latiæq; silentia linguæ:

Statim consurrexit Pollio, atque ait: Messala, tu quid tibi liberum sit, in domo tua videris: ego istum auditurus non sum,

cui ego mutus videor. atque sic abiit. Offensus est autem his verbis, Latiæque silentia linguæ, &c. Bruso. lib. 3. cap. 7.

C. *Furij.*

Caius Furius Cresinus è seruitute liberatus, quum in paruo admodum agello largiores multo fructus acciperet, quàm ex amplissimis agris vicini, in inuidiam incidit hominum accusantium, ceu veneficiis fruges pelliceret alienas. Quamobrem à Spurio Albino Curuli die dicta, metuens damnationem, quum in suffragium tribus oporteret ire, instrumentum rusticum omne in forum attulit: adduxítque etiam filiam robustam, bene curatam & vestitam, ferramenta egregiè facta, graues ligones, vomeres ponderosos, & boues saturos, & dixit: Hæc sunt ô Quirites mea veneficia, nec possum præterea vobis ostendere labores manuum mearum, multásque meas vigilias & sudores. Quod vbi audiuissent iudices, intellexerunt, ex sola inuidia Furium accusatum esse, quem dimiserunt absolutum. Meminit huius & Plin. lib. 18. cap. 16. Bruso. lib. 3. cap. 7.

D. *Gregorij.*

D. Gregorius, cum intelligeret se ob successum felicem in Ecclesia, quorundam odio laborare, respondit: Absit vt mei causa, aliqua simultas inter Dei sacerdotes oriatur. Si propter me est illa tempestas, tollite & mittite me in mare. Eccles. hist. lib. 11, cap. 9.

Actij Synceri.

Actius Syncerus, rari vir ingenii, magnæq; nobilitatis, cum in conspectu Federici regis esset inter physicos quæstio, quid præcipuè conferret oculorum perspicuitati? aliique fœniculi afflatum dicerent: alii vitri vsum, aliíque aliud: At ego, inquit, Inuidiam aio. Obstupuerunt hoc dicto adeò medici, vt ab auditoribus derisui haberentur. Tum ipse: Annón inuidia maiora & pleniora omnia videre facit? Quid autem oculis magis præsentaneum, quàm vt vis ipsa aspiciendi maior reddatur, atque vegetior? protulítque statim Ouidianos illos versus:

Fertilior seges est alienis semper in agris,
Vicinúmque pecus grandius vber habet.

Pontanus.

De iocose dictis.

Diogenis.

Diogenes Cynicus percontanti, quidnám vellet vt colaphum acciperet? Galeam, inquit. Et hic iocus est inexpe-

ctato. Nam ille expectabat, quid mercedis peteret pro colapho. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Idem quum à letali somno esset experrectus, medicúsque rogaret quid ageretur? Rectè, inquit, nam frater fratrem amplectitur. Alludens ad Homerum, qui θάνατον & ὕπνον germanos finxit, quòd somnus mortis sit imago. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Idem mulierem aniculam se curiosius exornantem intuitus: Si viuos, ait, lenocinio allicere voles, plurimum falleris: sed si defunctorum vmbras, ne oro diu cuncteris. Stobæus.

Eiusdem.

Didymus, qui vulgò audiebat adulter, curabat oculum virginis. Ei Diogenes dixit, Vide ne corrumpas pupillam? Hoc dictum apud nos non est adeò iocosum, vt apud Græcos, apud quos κόρη & virginem sonat, & oculi pupillam. Laertius libri 6. capite 2.

Theocriti Chij.

Theocritus Chius quum duceretur ad Antigonum regem, atque hi qui ducebant, iuberent hominem bono esse animo: fore enim incolumem, simulátque venisset ad oculos regis: Omnem, inquit, spem salutis mihi adimitis. mordens regem, quòd luscus esset. Rex audito ioco, iussit hominem agi in crucem. Eras. lib. 6. apoph.

Socratis.

Socrates quum iam cicutam bibere vellet, interrogauit hilari vultu, quomodo sumendum esset hoc medicamen, vt citò sanaretur? rogauit præterea, an liceret inde aliquid libare, vt mos erat in conuiuiis. Tanta in homine fuit iocandi consuetudo, vt etiam in morte præsentanea iocaretur. Erasmus libro tertio apoph:

Eiusdem.

Pręterea cum cicutam iam bibisset, & puer illum detexisset, cum præcordia iam frigere inciperent: Offeras, inquit, Aesculapio gallum. nam ex sudore illo conualescere incipio. Erasmus lib. 3. apoph.

Anonymi.

Apud Aeginetas lex erat, vt si quis Atheniensis Aeginam venisset, capitale esset. Huc quum esset deductus Plato, vt venundaretur, capitis postulatus est à Carmendio, qui legem eam tulerat:

ſerat: ſed tempeſtiuo cuiuſdam ioco liberatus eſt. Ait enim, legem habere, ſi quis homo: at hunc eſſe philoſophum. Laertius libro tertio.

Stratonici,

Stratonicus citharœdus, cum vidiſset quendam imperitè iaculantem, abiens ad ipſum ſcopum, conſtitit. Et cum quidam interrogaret cauſam, reſpondit, Ne feriar. Anton. in Meliſſa, parte 1. ſermone 53.

Laconis.

Lacon quidam gymnaſiarcham ligna ἄκαπνα exhibentem, facetiſsimo ioco incuſauit, dicens: quòd per eum ne lachrymas quidem illic effundere daretur. Fumus enim excutit lachrymas oculis. Acapua ligna inde dicta ſunt, quòd fumo careant. Eraſ. lib. 8. apoph.

Polemonis.

Polemon ſophiſta, quum articuli morbo lapideſcerent, medicos admonuit vt effoderent, inciderént que Polemonis lapicidinas. Dicebátque: Comedendum eſt, manus non habeo: ambulandum eſt, pedes non habeo: dolendum eſt, & manus & pedes habeo. Ex Philoſtrato.

Hippomachi.

Hippomachus quibuſdam laude vehentibus procerũ quempiam, ac prælongis manibus hominem, tanquam ad pugilum certamen idoneum: Sanè, inquit, ſi pendens in alto corona eſſet detrahenda. Eraſ. lib. 6. apoph.

Anonymi.

Quum Aegyptii, qui diu fuerant in præſidio, nec à quoquam dimittebantur, conſpiraſſent, vt in Aethiopiam ſe conferrent, ac Pſammetichus rex eo cognito, conſecutus eos obteſtaretur, ne patrios deos, vxores ac liberos deſererent: quidam illorum oſtenſo membro genitali, reſpondit, Vbicunque hoc eſſet, ibi & liberos & vxores fore. Diod. Sic. lib. 2.

Archidami.

Cum Corinthiorum vrbem obſideret Archidamus, vidit è ſolo mœnibus proximo exilire lepores. móxque verſus ad commilitones: Habemus, inquit, hoſtes expugnatu faciles. quod fortuitu acciderat, velut in omen rapiens. Molles enim ac parum viros Græci leporis vocabulo notare ſolent. argumento eſt illud è comœdia: Tute lepus es, & pulpamentum quæris. Plutarchus.

Brasidæ.

Brasidas cuidam percontanti, quomodo vulnus accepisset, perquàm festiuiter respondit: Prodente me scuto. Ita crebrò malum per illos venit, quorum præsidio credimus nos esse tutos. Plut. in Lacon.

Anonymæ.

Ptolemæus Tryphon, cum speciosa quædam mulier loqui cum eo cuperet: Prohibuit, inquit, mihi soror, ne sermonem à speciosa fœmina susciperem. At illa intrepidè ac festiuè respõdit: Atqui à specioso, inquiens, susceperis. Quod cum audiuisset, eam laudauit. Aelia. lib. 14. de Var. hist.

Antigoni.

Antigonus quum accepisset instrumentum prægrandibus literis descriptum: Hæ, inquit, vel cæco perspicuæ sunt. iocans in vicium oculorum: erat enim luscus. Idem alius magno capitis sui periculo dixisset, quod vsu venit Theocrito Chio. Plutar. in reg. & impe. apoph.

Iubæ regis.

Iuba rex quærenti, quòd ab ipsius equo esset aspersus: Quid tu, inquit, an me Hippocentaurum esse putas? Iocose deridens eum, qui equi morositatem inscribebat ei, qui equo insidebat. Brus. lib. 3.

Philippi regis.

Quum esset Philippo Macedoni clauicula in bello fracta, ac medicus à quo curabatur, in singulos omnino dies aliquid posceret: Sume, inquit, quantum voles: nam clauem habes. ludens ancipiti voce. κλεὶς enim Græcè & clauem sonat, qua aperitur scrinium aut ostium: & commissuram humeri cum pectore. Quid hoc animo ciuilius, cui & in dolore, & erga auarum medicum iocari libuit? nec ob cruciatum morosior, nec improbitate postulantis offensior. Plutar. in apoph. reg. & impp.

Eiusdem.

Suprà de Ambiguè dictis.

Anonymi.

Quidam imperatorem suum incusauit, quòd illius insidiis & ocio & somnio fuisset priuatus: videlicet quòd illius benignitate è paupere factus esset diues. Plutarchus in Symphosiacis lib. 1.

Appij.

Infrà de Responso ab inexpectato.

Scip. Nasica.

Scipio Nasica cum ædilitatem curulem adolescens peteret, ac (vt candidati solent) manum cuiusdam opere duratam prensaret, rogauit hominem, Num manibus ambularet? Hoc dicto, rusticanæ tribus suspicantes sibi exprobratam paupertatem, effecerunt vt repulsam ferret. Tantum obfuit iocus intempestiuus. Eras. lib. 6. apoph.

Ciceronis.

Suprà tit. de Alea.

L. Portij.

L. Portius Nasica quum ex more conceptis verbis à Catone censore rogaretur, Habésne vxorem ex animi tui sententia? Habeo, inquit, at herclè nō ex animi tui sententia. Verùm ob eum iocum intempestiuum mulcta illi dicta est. Eras. lib. 6. apoph.

Domitij Afri.

Domitius Afer Didio Gallo, qui prouinciam ambitiosissimè petierat, mox impetrata ea querebatur, quasi coactus esset: Age, inquit, aliquid, & pro Repub. elabora. Iocus est ab ironia: simúlque illud est, quòd magistratum magno studio ambisset. Eras. Rot. lib. 6. apoph.

Antonij.

Quum Sextus Titius se Cassandram esse diceret, ob coniecturam opinor, quòd illa esset fatidica: Multos, inquit Antonius, posses Aiaces tuos Oileos nominare. Notans illius impuditiam. Nam Aiax Cassandram de templo Palladis raptam, vi constuprauit. Eras. Rot. lib. 6. apoph.

Catuli.

Catulus cum vidisset quendam ex iudicibus, quos Claudius donis corruperat, ait: Quamobrem præsidium à nobis postulastis? An ideo, ne dona nobis eriperentur? Cicero ad Atticū.

Eiusdem.

Idem Catulus cuidam oratori malo, qui cum in epilogo misericordiam se mouisse putaret, postquam assedit, roganti hunc, videretúrne satis misericordiam mouisse? At magnam quidem, inquit: neminem enim puto tam durum, cui non oratio tua miseranda visa sit. Cicero lib. 2. de Oratore.

Anonymi.

Cum Siculo cuidam, nescio cui, familiaris quidam quereretur, quòd diceret vxorem suam suspendisse se de ficu. Amabo

te(inquit) da mihi ex ista arbore, quos seram surculos. Cicero lib.2.de Oratore.

Ciceronis.

Cicero obiurgantibus, quòd homo sexagenarius puellam virginem duxisset: Cras, inquit, mulier erit. Iocans, hoc probrum mox eluendum. nam postridie non poterat obiici, quòd virginis esset sponsus. Eras. lib. 4. apoph.

Eiusdem.

Quum quidam candidatus, qui coquo patre natus credebatur, coram Cicerone suffragium ab alio peteret: Ego quoque, inquit, tibi fauebo. Ex quo colligitur, coce à coco, & quoque coniunctionem, aut eodem, aut simillimo fuisse sono. Erasmus lib. 4. apoph.

Augusti Cæs.

Augustus Cæsar Herennium adolescentem moribus corruptissimis viciatum, castris excedere iussit. quúmque ille dimissus, ignominiam reditus sui apud Augustum deploraret his verbis, Quo ore redibo ad meos, quid dicam parentibus me incusantibus? Dic, inquit Cæsar, me tibi displicuisse. Et sic iocosè docuit, qua ratione reditus sui ignominiam diluere posset. Suetonius in Augusto.

Eiusdem.

Quemadmodum Augustus gaudebat iocis liberalibus in alios ludere, ita in se iactos aut retortos interdum liberius, patientissimè tulit. Adolescens quidam prouincialis Romam venerat, oris similitndine tam mirificè referens Augustum, vt in se populi totius oculos conuerteret. Cæsar hoc audito, iussit ad se perduci: eúmque contemplatus, hunc in modum percontatus est: Dic mihi adolescens, fuítne aliquando mater tua Romæ? Negauit ille: ac sentiens iocum, retorsit, adiiciens: Sed pater meus sæpe. Augustus ludens suspicionem intendebat in matrem adolescentis, velut ab ipso stupratam: at adolescens protinus eam suspicionem retorsit in matrem Cæsaris, aut in sororem. Nam oris similitudo non magis arguebat illum esse Cæsaris filium, quàm fratrem aut nepotem. Sueton.

Eiusdem.

Augustus Cæsar plurimum affectauit iocos, saluo tamen maiestatis pudorísque respectu, nec vt caderet in scurram. Scripserat autem Aiacem tragœdiam, eandémque, quod sibi displicuisset, deleuerat. Postea verò cum Lucius grauis Tragœdiarũ

ſcriptor eum interrogaret, quid ageret Aiax ſuus? reſpondit, In ſpongiam incubuit. Macrob. lib. 2. cap. 4. Sat.

Eiuſdem.

Idem Auguſtus, cum ei quidam libellum trepidus offerret, & modò proferret manum, modò retraheret: Putas, inquit, te aſſem elephanto dare? Macro. lib. 2. cap. 4. Satur.

Eiuſdem.

Idem, cum ab eo Pacuuius Taurus congiarium peteret, dicerétque, iam hoc homines vulgò loqui, non paruam ab illo ſibi pecuniam datam: Sed tu, inquit, noli hoc credere. Macrob. lib. 2. cap. 4. Sat.

Eiuſdem.

Alium præfectura equitum ſummotum, & inſuper ſalarium poſtulantem, dicentémque, Non lucri cauſa dari hoc mihi rogo, ſed vt iudicio tuo munus videar impetraſſe. & ita officium depoſuiſſe: hoc dicto repercuſsit, Tu te accepiſſe apud omnes affirma, & ego me dediſſe non negabo. Ibidem.

Eiuſdem.

Saxo in expeditione percuſſum, ac notabili cicatrice in fronte deformem, nimium tamen ſua opera iactantem, ſic per iocum caſtigauit: At tu, cum fugies, inquit, nunquam poſt te reſpexeris. ibid.

Eiuſdem.

Galbæ, cuius informe gibbo erat corpus, agenti apud ſe cauſam, & frequenter dicenti, Corrige in me, ſi quid reprehendis, reſpondit: Ego te monere quidem poſſum, corrigere non poſſum: ad gibbum alludens. Idem Macrob.

L. Manlij.

Apud L. Manlium, qui optimus Romæ pictor habebatur, Geminius Seruilius fortè cœnabat. qui cum filios eius deformoſiſsimos vidiſſet: Non ſimiliter, inquit, Manli fingis, & pingis. cui Manlius: Non mirum eſt, reſpondit, in tenebris enim & luce ſuboſcura fingo, luce autem ac ſole ſplendente pingo. Macrob. lib. 2. cap. 2. Satur.

Neronis.

Nero in Claudii ſtultitiam ſubinde iocabatur productione ſyllabæ, quum diceret, Poſteaquam deſiit inter viuos morari, prima ſyllaba producta: Moros enim Græcè fatuum ſonat: inde finxit morari, pro ſtultum agere. quemadmodum nos à poeta poetari, à iuuene iuuenari. Suetonius.

Caligulæ.

Suprà tit. de Auaritia.

Anonymi.

De Vespasiano patre narrat Suetonius, quum scurram multa in alios iacentem, prouocasset vt in se quoque diceret aliquid: Dicam, inquit, vbi ventrem exonerare desieris. alludens ad formam Cæsaris, qui faciem habebat cacantis. In cuiusmodi hominem iocus extat Martialis:

Vtere lactucis, ac mollibus vtere maluis:
Nam faciem durum Phœbe cacantis habes.

Vaspasiani.

Vespasianus iunior, cum morbo grauissimo decumberet, quotidiéque morbus ingrauesceret, dixit, Puto deus fio: significans se moriturum. Suetonius.

Iuliani Card.

Iulianus sancti Angeli Cardinalis, cum amicos ad cœnã vocasset, intérque conuiuandum, vbi in Basiliensis concilii mentionem incidissent, terra commoueretur: Bono animo estote, inquit, de synodo Basiliensi loquuti sumus, quæ omnem ecclesiam tremefecit, non tamen illisit. Aeneas Syluius lib. 1. commẽtariorum de Alphonsi reb. gest.

Friderici imp.

Fridericus Imperator, eos qui iocos moderatè ferrent, sapientes: qui autem promptissimè iocarentur, ingeniosos esse dicebat. Habet autem iocus inter seria suum etiam locum: qui vbi erumpit, vtriusque ingenium facilè declarat. Aeneas Syl. lib. 4. commentariorum in Alphonsi res gestas.

Plura sub titulo de Facetè dictis.

De iracundia.

Platonis.

Plato philosophus sapienter auditores admonebat, vt iratos se in speculo contemplarentur. Nam cum faciem suam furibundam, per omnia phrenetico similem viderent, eo dedecore territi, in posterum ab iracundia facilè sibi temperaturos. Fulg. lib. 7. cap. 2.

Aristotelis.

Aristoteles Alexandrum ira excandescentem placare volẽs, & sedare summam indignationem hæc ad eum scripsit: Excandescentia & ira non in pares, sed in meliores existere solet. Tibi verò nemo par est. Aelia. lib. 12. de Var. histo.

Macarij

Macarij monachi.

Macarius monachus Aegyptius interrogatus, quid ita iniuriarum erga homines memoriam tenentes, vim animæ reminiſcendi enecaremus: aduerſus dæmones autem, cum acceptorum ab eis malorum reminiſcimur, detrimentum nullum ſentiremus? respondit: Propterea quòd prior illa affectio preter naturam, poſterior autem ſecundum naturam eſſet. Niceph. Calliſt. lib. 11. Eccleſ. hiſt. cap. 43. ex Euagrio.

De iracundia cohibenda.

Biantis.

Bias Prienæus, bono conſilio duo maximè contraria eſſe dicebat: Feſtinationem ſcilicet, & iracundiam, homo enim iracundus cum extra ſeipſum ſit, vacuus eſt omni conſilio. Laer. in eius vita.

Chilonis.

Chilon docebat vincendam iram, quòd is affectus ſit cæteris potentior: quam ſuperare fortius eſt, quam hoſtem armatum deiicere: nec minus exitii mortalibus ſit ab ira, quam ab hoſte. Laertius.

Ariſtippi.

Ariſtippus Cyrenenſis philoſophus, cum videret ſuccenſere quendam, ac verbis indignari: Ne verba, inquit, per iram proferamus, ſed verbis iram compeſcamus. Stobæus ſerm. 18. Maximus ſer. 19.

Diogenis.

Diogeni de non iraſcendo accuratè diſſerenti, adoleſcens quidam proteruus, veluti periculum faciens, an re preſtaret ea que docebat, inſpuit illi in faciem. Tulit hoc leniter ac ſapienter: Non quidem, inquit, iraſcor, ſed dubito tamen an iraſci oporteat. Laer. lib. 6.

Zenonis.

Zeno Eleates, quum maledictis laceſsitus incandeſceret, reprehenſus quòd philoſophus verbis improborum commoueretur: Si conuicia, inquit, æquo animo admiſero, ne laudes quidem ſentiam. Lapidis eſt, non ſentire diſcrimen inter laudantem & vituperantem: ſed philoſophi eſt, non ita commoueri, vt ab honeſto recedat. Laer. lib. 9. cap. 5.

Architæ.

Architas quum in agro comperiſſet quoſdam è famulis admiſiſſe

misisse quiddam, sentiens se commotiorem in illos, nihil quidem tum fecit, tantum abiens: Fortunati, inquit, estis quòd irascor vobis. Cic. lib. 4. Tusc. quæst. Brus. lib. 3. cap. 19.

Socratis.

Socrates cum iratus esset filio aliquid delinquēti, nihil aliud dixit, quàm, Ipse te coherce. Laer. in vita Socratis.

Democriti.

Democritus ad Lacedæmonium flagris sæuientem in seruū: Desine, inquit, te seruo tuo similem ostendere. Seruus enim est, qui suis cupiditatibus imperare non potest. Eras. lib. 8. apoph.

Xenocratis.

Xenocrates Chalcedonius cum ingratitudinis vitii à Platone philosopho insimularetur, nunquam tamen iracundia & indignatione se vinci passus est, sed animo incommoto illi qui hoc indicauerat, ac ad vltionem instigarat: Hoc, inquit, quod nunc facio, mihi bonum atque commodum est. Quo dicto indicare voluit, non minus se curare propriam salutem, dum iræ frenum iniiceret, quàm Platonis maledicentiam, fortasis ab aduersario confictam. Aelianus lib. 14. de Varia histor.

Platonis.

Plato interrogatus, per quid cognosceretur sapiens? respondit: Sapiens cum vituperatur, non irascitur: cum laudatur, non extollitur. Laertius in eius vita.

Eiusdem.

Plato Atheniensis iratus seruo, quum eum castigare pararet, & fortè interueniret Xenocrates: Flagella, inquit, hunc puerū, nam ipse sum iratus. Sibi diffisus est homo philosophus, sentiēs animi commotionem. At vulgus hominum tum maximè punit, quum irascitur. Laer. lib. 3. Antonius in Melis. par. 2. ser. 53. Val. Max. lib. 4. cap. 1.

Eiusdem.

Idem præterea famulo sic comminatus est: Loris te cæderē, ni iratus essem. Nihil iræ fidendum. Sapuit Syrus ille Terentianus, qui se conicit in angulum, edormiturus quod biberat villum. At ira minus sui compos est, quàm ebrietas. Laer. 3. Valer. Max. lib. 4. cap. 1. Plut. de Educandis liberis.

Eiusdem.

Item seruo suo, qui deliquerat: Age, inquit, diis ingentes gratias. Nam tibi ni iratus modò essem, statim te confoderem. Brusonius lib. 3. cap. 19.

Aristotelis.

Aristoteles dicebat, perinde atque fumus oculos commodet, & aspectum ita conturbat, vt neque ea nobis videndi potestas fiat, quæ sunt ante pedes: ita oborta ira rationi caligo suffunditur, vt se delinquere nulla cogitatione deprehendere posſit. Stobæus ser. 18.

Apollonij.

Apollonius iræ affectum, ait, nisi diligentia ac verbis placidis temperetur, in genuinum quendam morbum excrescere. Stobæus.

Eiusdem.

Idem ait, Quisquis erga leuia errata vehementius quàm par est irascitur, is delinquentem non finit inter culpam extremam & mediocrem quid intersit dignoscere. Stobæus.

Theanus.

Theano mulier ex Pythagorea philosophorum cohorte, excandescens aliquando in ancillam: Vapulares iam, inquit, nisi irata essem. Stobæus.

Naucratis.

Naucrates sapiens, iracũdis simile quid accidere dixit, quod lucernis, quæ copioso oleo magis inflammantur. Stobæus ser. 18. Maximus ser. 19.

Demonactis.

Demonax cum à quodam, cui imperator exercitum commiserat, interrogaretur, quónam pacto delegatam prouinciam quàm optimè gerere posset? Si, inquit, iracundia vacaris. Iram sensit vir prudentisſimus, ad omnem functionem inutilem esse. Eras. lib. 8. apoph.

Eiusdem.

Idem subinde suadebat, non facilè irascendum esse hominibus, si delinquerent: sed potius corrigenda esse vitia, medicorũ exemplo, qui non indignantur ægrotis, sed morbum sanant. Recitat Eras. lib. 8. apoph.

Pylagri.

Pylager rogatus, quamobrem non delectaretur educandis pueris? Quoniam, inquit, nec meipso delector. Agnoscebat naturæ suæ vicium. Erat enim iracundus & morosus, eoque nec appositus ad teneram ætatem instituendam: quum hodie stulti parentes nullis libentius committant liberos suos, quàm huiusmodi truculentis & asperis. Philost. in sophistis.

Antiochi.

Antiochi.

Antiochus sophista quum malè vulgò audiret, veluti formidolosus, quòd nec prodiret in concionem, nec Reipub. munia capesseret: Non vos, inquit, metui, sed meipsum, agnoscens bilem suam vehementiorem, quàm vt cohiberi posset. Sensit idē Plato, qui sunt iracundioris ingenii, ad disciplinas quidem esse idoneos, ad gerendam Rempub. non item. Philost. in sophi.

Anonymi.

Quidam iratus agasoni, volebat eum percutere, quumque is clamaret, Atheniensis sum: ad asinum versus, At tu (inquit) Aheniensis non es: eique multas plagas inflixit. Meminit Plu. in libello de Cohibenda iracundia.

Melanthij.

Melanthius negabat eam iram videri grauem, quæ mentem cogat emigrare, sed quæ prorsus excludat domo. Sentiens, probis etiam ingeniis adiunctam esse iracundiam: sed hoc vitium esse tolerabile, si celeriter animus ad se redeat; & pro ira rationem in consilium adhibeat. At si perturbatio penitus insideat animo, ita vt excussa ratione feratur effreni impetu, certa pernicies est. Eras. lib. 8. apoph.

Charilai.

Charilaus seruo cuidam audacius agenti cum ipso, Ni iratus essem, inquit, occiderem te. Adeò putabat nihil rectè dici, fieríue ab irato, vt ne in seruum quidem animaduertere voluerit commotior. Plut. in Laconicis.

Cotyis.

Cotys quum esset natura celer ad iram, sæuusq; castigator eorum qui in ministerio deliquissent, hospes quidam ad illum detulit vascula fragilia, tenuiaque, sed scitè curioseq; cælato tornoque elaborata. At is hospiti quidem dedit munera, cæterùm vascula omnia confregit, demirantibus quur id faceret: Ne, inquit, sæuiam in eos qui fracturi erant. Prudentis est, naturæ suę morbum agnoscere, & vitio materiam præcipere. Plut. in Reg. apopthegma.

Catonis.

Cato senior iratum ab insano nulla alia re differre dicebat, quàm mora temporis, sentiens, iram esse breuem insaniam. Plut. & Stobæus ser. 18. & Brus. lib. 3. cap. 19.

Athenodori.

Athenodoro philosopho causatione senectutis flagitanti, vt sibi

ſibi liceret redire domum, Auguſtus conceſsit. At quum ille Cęſari dixiſſet, Vale, volens aliquod philoſopho dignum monumentum apud illum deponere, adiecit: Cæſar quum fueris iratus, ne quid dixeris feceríſue, priuſquam Græcarum literarum xxiiij. nomina apud te recenſueris. Cæſar autem philoſophi dexteram amplexus: Adhuc, inquit, te præſente mihi opus eſt, totumque etiam annum apud ſe detinuit, dicens illud Græcorum prouerbium, Silentii ſunt tuta fidi præmia, ſiue approbans philoſophi dictum, quòd tutũ eſſet iram premere, ne prorumpat in verba: ſiue ſentiens, philoſopho profuturum fuiſſe, ſi hoc dictum non addidiſſet iam abiturus. Quanquam tam ſalubris admonitio magnificum aliquod præmium merebatur. Plut. in apoph. Rom. Fulgoſ. lib. 7. cap. 2.

Anonymi.

Aegyptius quidam monachus interrogatus, cur adeò ſe omnibus corporis voluptatibus ſubtraheret? reſpondit, Vt hac ratione omnem iræ cauſam & occaſionem præcidam. Ira quippe vt de voluptatibus belligeraretur, ita etiam voluptatum ſuppreſsione ſopitur. Niceph. Call. libr. 11. Eccleſ. hiſtor. cap. 45. ex Euagrio.

De irriſione.

Ageſilai.

AGeſilaus ephorus quum Agidis ſuaſu factum eſſet, vt fieret omnium debitorum ſolutio, iamque tabulis in forum Clarium comportatis, ignis eſſet iniectus, ac flamma exurgeret, cæteris creditoribus mœſtis inſultabat dicens: Se nunquam clarius lumen, aut ignem vidiſſe puriorem. Debebat enim ipſe plurimum, & erat agrorum prædiues, nihil tamen cuiquam ſoluere habebat in animo. Extrema improbitatis eſt linea, etiam illudere iis quos afflixeris. Plut. in Laconicis.

Trachali.

Trachalus Suellio cuidam inter argumentandum dicenti, Si hoc ita eſt, is in exiliũ: per iocum ſubiecit, Si non eſt, redis. Eraſ. lib. 6. apophtheg.

Argei.

Argeus quodam tempore faciens iter per Selinuntem, quum in monumento quodam hoc Elegiacum carmen vidiſſet inſcriptum.

Hoſce, tyrannida dum extinguunt, Mars ſuſtulit atrox,

Ponè Selinuntis mœnia conciderant.

Iure peristis, inquit, qui tyrannidem ardentem conati sitis extinguere: contrà magis oportuit illam sinere, donec tota deflagraret. Arripuit iocum ex occasione verbi Extinguere. Extinguitur enim, quod opprimitur: & extinguitur incendium. Plut. in Laconicis.

L. Craßi.

L. Crassus apud Perpennam iudicem defendebat Aculeonē, quem accusabat Aelius Lamia, homo omnium deformissimus. Is quum interpellaret odiose: Audiamus, inquit Crassus, pulchellum puerum. Huic dicto cum esset arrisum, iterum ait: Audiamus etiam disertum, & multo arrisum est vehementius: parum enim facundus erat. Eras. lib. 6. apoph.

M. Cincij.

M. Cincius quo die legem de donis ac muneribus tulit, C. Centoni prodeunti, ac satis contumeliosè interroganti, quid fers Cinciole? Irridens hominem, Vt emas, inquit, si vti velis. Ridiculè autem notauit hominem, quòd donatis & commodatitiis rebus vti gauderet. Eras. lib. 6. apoph.

Ciceronis.

Quum M. Appius in procemio diceret, se magnopere rogatum ab amico, vt in causa clientis adhiberet curam, eloquentiam & fidem: hic Cicero, Adeóne ferreus homo es, inquit, vt ex tam multis quæ rogauit amicus, nihil præstes? Plut. in Roma. apophteg.

M. Lælij.

Suprà tit. de Forma & pulchritudine corporis.

Ciceronis.

Suprà tit. de Homuncionibus.

Eiusdem.

Cicero videns clypeatam Quinti fratris imaginem, quam is in prouincia magnis lineamentis depingi curauerat, monstrum irridens, ait: Proh dolor, Frater meus dimidius maior est quàm totus, erat enim paruæ staturæ homo. Plutarchus.

Eiusdem.

Idem cum Voconium vidisset cū tribus filiabus omnino deformibus aduenientem, irridens hominem ait: Phœbo haud permittente tuos seminasti liberos. Sentiens, illum inuito Apolline liberis operā dedisse procreandis. Plut. in Rom. apoph.

Vide titulum, de Contemptu.

De

De iudice bono & incorrupto.

Biantis.

BIas philosophus dicere solebat, se malle inter inimicos quàm amicos iudicare. Nam ex amicis alterum prorsus futurum inimicum, ex inimicis autem alterum amicum fore. Bruso.lib.3.cap.10.

Themistoclis.

Themistocles prætor oratus à Simonide poeta, vt amicum non adeò iustam causam habentem, quàm commēdatissimum haberet: respondit, Nec Simonidem fore bonum poetam, nisi mensuram modúmque in canendis carminibus, quæ scribebat, curaret: Neque se bonum prætorem habitum iri, si legibus ac iustitiæ, alicuius gratiam proposuisset. Fulgosus lib.6.cap.4.& Plut.in Græcor.impera.apoph.

Archytæ.

Architas dixit, iudicem & aram idem esse: pariter enim ad vtrunque confugiunt, qui iniuria afficiuntur. Sentiens, tales oportere iudices esse, vt oppressis sint præsidio. Refert Aristoteles rhetor.tertio.

Aristidis.

Aristides quum inter duos priuatos causam cognosceret, & alter quò Aristidem irritaret in aduersarium, extra causam multa commemoraret, quibus ille læsisset eum: Aristides interpellans hominem, Ista nunc, inquit, missa fac bone vir, & si quid te læsit eloquere: tibi enim in præsentia, non mihi iudex sedeo. Plutarchus in Aristide.

Alcamenis.

Cuidam ab Alcamene sciscitanti, quàm ob rem seniores apud Lacedæmonios plures dies sumerent ad cognoscendum in causis capitalibus: & si quis fuerit absolutus, nihilo minus obnoxius sit legi: Ideo, inquit, pluribus diebus cognoscunt, quoniam si in capitis discrimine errauerint, non est corrigendi consilii potestas. oportet autem à causa liberatum, obnoxium manere legibus: quòd fieri potest, vt secundum eandem legem liceat aliquid rectius de reo statuere. Hoc temperamento prouisum est, ne vel occidatur innocens, vel effugiat nocens: qui quamuis errore iudicum sit absolutus, potest eadem lege denuò conueniri, pœnásque dare legibus. Plutarchus in Laconicis.

Eiusdem.

Alcamenes Lacedæmonius interrogatus, cur munera à Messeniis oblata non accepisset? Quoniam in leges iustitiæ grauiter peccassem, inquit. Maluit vir prudentissimus bona conscientia iudicare, quàm propter munuscula à iustitiæ tramite turpiter discedere. Guido Bituricensis.

Agesilai.

Agesilaus rex cum in causa quadam iudex esset, & is qui accusabat rectè dixisset: patronus verò malè, qui tamen subinde repeteret, Agesilaum decere vt legibus opituletur, perinde ac si optimam haberet causam: hominis improbitatem reprehendens, ait: Si quis domum tibi oppugnaret, aut vestem arriperet, num expectares vt architectus aut sartor tibi esset auxilium laturus? Quo dicto indicabat, iudici nequaquam conuenire, vt opituletur iis qui contra leges aliquid delicti admiserunt. Plutarchus in Lacon. apoph.

Hippodromi.

Hippodromus sophista Clementi tragœdiarum actori longè præstantissimo, quum apud Amphictyones optimè re gesta negata esset victoria, quòd Byzantius esset, atque id temporis Byzantium à Romanis obsideretur, prosiliens clamauit: Valeant applaudentes, ac perperam de re iudicantes: Ego, inquit, Clementi victoriam decerno. Quum alter histrio appellasset Cæsarem, obtinuit Hippodromi suffragium. Recitatur apud Philostratum in sophistis.

Aegypt. regum.

Aegyptiorum reges, iuxta regionis illius consuetudinem, iudices ad iusiurandum adigebant, vt etiam si quid rex iuberet eos iudicare quod iustum non esset, ne iudicarent. Tanti referre putabant, vt populus iustos haberet iudices. Porrò potentiæ ferociæq; regiæ opposita est iurisiurãdi religio, quod adactum videri non poterat, quum ab ipsis regibus exigeretur. At quî fieri potest, vt ciuitas iudices habeat incorruptos, vbi iudicandi potestatem magno vendit princeps? Plutarchus in Regum apoph.

Philippi Maced. & Machetæ.

Philippus Macedo Machetæ cuiusdam pro tribunali sedens causam cognouit, sed dormitabundus, nec satis attentus ad iuris æquitatem: itaque sententiam tulit aduersus Machætam. Verùm quum is exclamasset, se ab ea sententia appellare: rex

iratus,

iratus, Ad quem? inquit. nam appellandi verbum monarchis est inuisum. Hic Machætas: Ad teipsum ô rex, inquit, si expergiscaris, & attentius audias causam. Ac tum quidem surrexit rex: Cæterùm posteaquam causam apud se melius perpendisset, intelligerétque Machętæ factam iniuriam, iudicata quidem non rescidit, sed pecuniam qua damnatus fuerat Machætes, ipse persoluit. In vno facto, quot regiæ virtutis argumenta? Non perseuerauit irasci & prouocanti, & somnolentiam publicè obiicienti: sed per ocium rem suo quum animo accuratius considerauit, iam ab ira liber. Sit hoc ciuilitatis, regiæque moderationis: illud verò prudentiæ, quòd ingenioso commento sic damnatum exemit damno, vt regiam tamen in iudicando authoritatem non proderet, mulctam priuatim perinde quasi ipse damnatus esset dissoluit. Plut. in apoph. Regum & Impera.

Eiusdem.

Harpalus pro Cratete propinquo ac familiari suo, qui iniuriarum postulabatur, petiit à Philippo, vt reus mulctam quidem solueret, sed à causa liberaretur, nec damnatus hominum maledictis exponeretur. Hic verò Philippus: Præstat, inquit, vt ipse malè audiat, quàm vt nos propter illum. Indulgebat amicis, sed quatenus licebat, integra iudicis opinione. Plutarc.

Eiusdem.

Duo pariter scelerosi sese inuicem accusabant, cognoscente Philippo: rex audita causa pronũciauit, vt alter exularet Macedonia, alter illum insequeretur. Hoc Græcè sonat iucundius, ꝙ φεύγειν & ad fugientem pertineat, & ad exulantem. fugientem autem insequimur. Neutrum igitur absoluit Philippus, sed vtrunque damnauit exilio, Plut,

Alexandri.

Alexander Macedo, orante accusatore, alteram manu aurem solebat occludere. Interrogatus, cur id faceret, respondit: Defensori etiam dandus est audiendi locus. Bruson. lib. 3. cap. 10. Antonius in Melissa, parte 1, sermo, 53. Plutarchus sic recenset: Initio quum in causis capitalibus sederet iudex, accusatori alteram aurem occludebat: rogatus, quur id faceret? Alteram, inquit, integram seruo reo.

Antigoni.

Frater Antigoni Marsvas litem habebat: sed à rege postulabat, vt causa domi cognosceretur. Cui Antigonus: Si nihil, inquit præter ius agimus, melius fiet in foro, cunctísque audien-

tibus. Non impetrauit hoc à rege fraternus affectus, vt vel tantillum de iure concederet. Ipsum autem hoc dilemmate constrinxit: Si iniustam causam habere te scis, cur litigas? Sin iustam, cur fugis hominum conscientiam, & ad domesticas latebras rem fori pertrahis? non cariturus sinistra ciuium suspicione, etiam si bonam causam viceris. Plut. in reg. apoph.

Scipionis.

Scipio iunior C. Liuium prætereuntem cum vidisset: Hunc, inquit, virum scio peierasse: verùm quoniam nullus illum defert, non possum simul & accusator esse, & iudex. Sit hoc in censore moderationis & iustitiæ exemplum. Plutarchus in Romanorum apoph.

M. Antonini.

M. Antoninus philosophus atque imperator Romanus, dicere solebat, priuatos quidem homines multos habere iudices: principi autem nullum esse alium iudicem quàm Deum. Dion Nicæus, & Xiphilinus in eius vita.

Pescennij Nigri.

Pescennius Niger consiliariis addidit salaria, ne grauarent eos quibus assidebant, dicens, Iudicem nec dare, debere, nec accipere. Vtinam hoc exemplum imitentur hi, qui vendentes officia, spoliant iudicem: assessoribus interim rapto viuendum est. Spartianus.

Vide plura in titulo de Iustitia.

De iudice malo & corrupto.

Philippi regis.

PHilippus Macedonum rex, quendam ex Antipatri amicis in iudicum numerum ascripserat. Verùm pòst, vbi cognouit illum tingere barbam & capillos, submouit eum, dicens: Qui in capillis fidus non esset, eum in rebus gerendis non videri dignum cui fideretur. Fuco vtebatur in tingendis capillis, vbi non multum erat lucri: multo magis vsurus erat fuco in publicis negociis, vbi dolus interdum ingens adfert emolumentum. Et hanc oportet regum præcipuam esse curam, vt cognoscendis causis viros præficiant incorruptos. Id quî fieri potest, vbi venduntur iudicandi munia, & is designatur iudex, non qui vir melior est, sed qui ad dandum prior, aut largior? At apud Philippum nec Antipatri tantum valebat autoritas, quin suspectum è iudicum ordine moueret. Plut. in Regum apoph.

Anony

Anonymæ, de eodem.

Suprà de Conuitiis & Ebrietatis variis affectibus.

Q. Flauij.

Q. Flauius apud populum reus actus, accusante C. Valerio, quum quatuordecim tribuum suffragiis damnatus esset, proclamauit, Se innocentem opprimi. cui Valerius æquè clara voce respondit: Nihil sua referre, nocens an innocens periret. Ea vox tam violenta, reliquas tribus reo conciliauit: itaque reus, quem prostratum credebat, absolutus est. Eras. lib. 6. apoph.

Q. Calidij.

Q. Calidius, M. Calidii oratoris pater, ex prætura Hispaniensi accusatus à Gallis, quum sensisset iudicibus pecuniam contra se datam, in eos iudices qui paruo precio corrupti eum damnauerant, exclamauit: Idoneam mercedem pro meo capite pacisci debuistis. Bruso. lib. 3. cap. 10.

Ciceronis.

Infrà, de Victoria.

Vide plura in titulo de Iniustitia.

De iudice incauto.

Ptolemæi regis.

Ptolemæus cum ad talos sederet, & alea luderet, assistens quidam, condemnatorum ipsi nomina recitabat, & crimina in eos collata referebat, vt ille, quínam mortis supplicium commeruissent, decerneret. Berenice verò vxor eius accepto libello è pueri manibus, non permisit vt ad finem vsque legeretur, dicens: Non sic obiter aduertendum animum esse, cum de hominis salute disceptaretur: sed cogitandum, & relinquenda ludicra. Non enim similem esse casum talorum, & corporum. His auditis, delectatum Ptolemæum ferunt; neque postea vnquam inter ludendum de capitalibus causis audiuisse. Aelianus lib. 14. de Varia historia.

De iudicio nimis exacto.

C. Lucilij.

C. Lucilius dicere solebat, nolle se sua scripta legi, nec à doctissimis, nec ab indoctissimis: quòd hi nihil intelligerent; illi plus saperent quàm vt posset illorum iudicio satisfacere. Id exprimebat huiusmodi versu trochaico:

Persium non curo legere, Lælium Decimum volo.

Erat Persius illius ætatis omnium doctissimus habitus: Lælius erat vir bonus,& nõ illiteratus,sed nihil ad Persium.Refert M.T.cùm aliis aliquot locis,tum libro de Oratore secundo.

M.Antonij oratoris.

M.Antonius orator, rogatus quam ob causam nullam vnquam orationem scripto mãdasset: Vt,inquit,inficiari queam à me dictum esse, si quid fortè aliquando dixi, quod opus non erat.Labilis est hominum memoria,vt ægrè reperias duos,qui quæ simul audierunt, eodem modo referant. Hinc parata tergiuersatio, Non dixi,aut non sic dixi:aut dixi quidem, sed hoc adieci.Eras.lib.8.apoph.

De iudicio iusto non temerè mutando.

Bosonis.

BOso vltimus Arelatensis rex, quum ob alapam episcopo suo inter sacrificandum illatam, accusatus apud Ottonem primum Romanorum imperatorem, capitis damnaretur, archiepiscopus verò vnà cum reliquis episcopis,abbatibus,principibus intercederent, vt hoc sanguinis iudicium suspenderetur.Rex hoc audiens:Non æquum est, inquit, vt rectum imperatoris iudicium executioni non mandetur, cum non conueniat vel vllum verbum à principis ore frustra egredi. Munsterus recitat lib.2.Cosmograph.vbi de Arelato.

De iudicio in re ignota non ferenda.

Diogenis.

DIogenes cuidam ad ostentationem ingenii multa de rebus cœlestibus differenti: Quàm nuper, inquit,de cœlo venisti? Socratem in hoc retulit, cuius est illud: Quæ supra nos,nihil ad nos.Laert.lib.6.

Anacharsidis.

Anacharsis Scytha admirabatur, quî conueniret, vt artifices apud Græcos certarent, sed de his iudicarent artis expertes? Sentiens, de arte quacunque neminem melius ferre iudicium posse,quàm ipsum artificem. Certabant in theatro histriones, cantores & gladiatores,quorum artes populus nequaquam intelligebat:nihilominus tamen aliis applaudebant, alios explodebant.Laert.lib.1.cap.9.

Stratonici.

Stratonicus,musicus insignis,Ptolemæo rege de musica cum ipso

ipso differente: Aliud est, inquit, ô rex sceptrum, aliud plectrũ. Significans, non esse regium, de musica cum musico disputare. Eras. lib. 6. apoph.

Eiusdem.

Idem Minnaco fabro, vt opinor, secum de musica disceptãti: Non animaduertis, inquit, te supra malleum loqui? Castigauit hominem de rebus sibi ignotis & incognitis loquentẽ. Idẽ.

Eiusdem.

Idem in eum, qui quum prius fuisset olitor, postea factus musicus, de arte secum contenderet, pronunciauit senariũ Græcum, vulgò celebrem:

ᾄδοι τις ἣν ἕκαστος εἰδείη τέχνην. id est,

Quam quisque nouit artem, eam canat licet.

Mutato verbo detorsit ad iocum, quod est in prouerbio ἔρδοι τις, &c. Idem.

Eiusdem.

Idem Zetho de musica differenti, Te vnum, inquit, nequaquam oportet de musica loqui, qui tibi nomen omnium à Musis alienissimum elegeris, teipsum pro Amphione appellans Zethum. Amphion, vt est in fabulis, cantu citharæ condidit Thebas: at Zethus frater rusticus fuit. Apparet illum sibi mutasse nomen. Eras. lib. 6. apoph.

Anonymi.

Psaltes quidam apud Antigonum artis suæ specimen edebat: Quum verò sæpius Antigonus diceret: Constringe netem, & rursus mediam: indignatione commotus, respondit: Auertant, ô rex, à te dii malum hoc, vt me melius atque exquisitius hanc artem teneas. Iniquè tulit musicus eius reprehensionem, qui à musices studio planè alienus erat: indignum esse putans, artificem reprehendi ab eo, qui manus fidibus nunquam admouisset. Aelia. lib. 9. de Var. histo. Plutar. in reg. & impp. apoph. de Philippo rege idem recenset.

Hippomachi.

Hippomachus pugillandi magister, quum athleta quidam ex eius discipulis specimen exhiberet artis, & circunstans multitudo vniuersa acclamaret, percusit eum virga Hippomachus, inquiens: Sed tu perperàm, neque sicut oportebat fecisti, quod melius fieri debebat. Nam si quid artificiosum præstitisses, non hi te collaudarent. Innuens, eos, qui vnumquodque ritè gerunt ac administrant, non multitudini, sed iis tantum, qui

rei notitiam aliquam haberent, placere oportere. Videtur & Socrates populi iudicium repudiare in colloquio ad Critonem, cum Crito veniens ad eum in carcerem, suaderet vt effugeret, & Atheniensium contra se iudicium corrumperet. Aelia. lib. 2. de Varia histo.

Apellis.

Apelles tabulas in pergula proponere solebat, póstque eas latitans, quid prætereuntes reprehenderent auscultabat. Sutor quidam reprehendit, quòd in crepidis pauciores vna intus fecisset ansas. tulit hoc tacitus Apelles. postridie quum idem circa crus aliquid, notaret, Apelles indignatus prospexit, denuncians illi, ne sutor vltra crepidam iudicaret. Quod & ipsum in prouerbium abiit. Brus. lib. 1. cap. 10.

Eiusdem.

Alexander Ephesi suam ipsius imaginem, quam Apelles finxerat, contemplatus, non laudauit pro dignitate picturæ. Quũ autem introductus equus hinniret equo picto, perinde atque vero: Atqui ô rex, inquit Apelles, hic equus in discernendis picturis longè te meliore iudicio præditus esse videtur. Aelianus lib. 2. de Var. histor.

Nicostrati.

Infrà de Oratione nimis elaborata.

Zeuxidis.

Megabyzus quum aliquando picturas tenuiter & ruditer confectas laudibus extolleret, alias verò cum summa industria elaboratas reprehenderet, pueri Zeuxidis Meladem tenentes, eum deridebant. Zeuxis itaque: Cum taces, inquit, Megabize, nescio quid magni de te sibi pueri hi pollicentur. respiciunt enim ad vestem & cultum tuum. Simulac verò quid artificiosum vis dicere, te contemnunt. Parcior igitur & consideratior sis in laudandis, compescens linguam, neque cuiusquam, quæ nihil ad te attinent, opera vel artem collaudes. Aelianus lib. 2. de Varia hist. Sed hoc ipsum Brus. lib. 3. cap. 16. & Erasm. lib. 6. apoph. Apelli ascribunt: Plinius autem pro Megabyze ponit Alexandrum Magnum.

Polycleti.

Polycletus insignis statuarius, eodem tempore duo simulachra fecit: alterum ad arbitrium plebis, alterum iuxta peritiæ artisque normam. Gratificatus verò plebi hoc modo est. Ad singulorum accessum transposuit & commutauit aliquid, morem

gerens

gerens vniuscuiusque voluntati & enarrationi. Itaque proposuit vtrumq;. Et alterum quidem omnes admirationi, alterum ludibrio ac risui habuerunt. Respondens autem Polycletus: At hoc, inquit, quod vituperatis & reprehéditis, à vestra arte profectum est: quod verò suspicitis, ego mea facultate sum fabricatus. Aelia. lib. 14. de Var. histo.

Anonymi.

Romæ in foro pendebat tabula quædam, habens imaginem pastoris vetuli cum pedo: de hac Teutonum orator rogatus, quanti eam æstimaret? satis Germanicè respondit: Se nolle sibi dono dari talem viuum, aut verum. Non spectauit artificium pictoris, sed formam tantum, nec potuit etiam iudicare de re sibi ignota melius. Eras. recitat lib. 8. apoph.

De iuramento, vel iureiurando.

Thaletis.

THales Milesius, adultero sciscitanti, An abiuraturus esset adulterium? Non, inquit, est periurium adulterio peius. Significare voluit vir sapientissimus, illum stultè dubitare de peierando, qui facinus periurio par non dubitasset committere. Eóque in atrocioribus sceleribus nihil ponderis habet iusiurandum. Quisquis enim audet dare venenum, audebit & cum periurio inficiari. Thaletis dictum recitatur à Laertio lib. 1. cap. 1.

Solonis.

Solon tantam morum probitatem inesse hominibus oportere dicebat, vt non opus esset ligare iuramento. Maximus sermone 33.

Socratis.

Socrates bonos viros decere dicebat, vt eos mores ostenderent hominibus, qui essent iureiurando firmiores. Antonius in Melissa, parte 2. sermo. 63.

Cleomenis.

Cleomenes cum Argiuis septem dierum pactus inducias, cum obseruans deprehendisset illos tertia nocte indulgere somno, fiducia videlicet induciarum adortus est eos, & alios interfecit, alios abduxit captiuos. Cæterùm quum illi probro daretur violata iurisiurandi fides: De diebus, inquit, pactus sum, noctes non additæ sunt in iureiurando. Quanquam & alioqui, quicquid mali quis fecerit hostibus, id & apud deos & apud

homines habetur iustitia præstantius : verùm huic magnificæ voci non respondit euentus. Nam & vrbe, cuius gratia violarat conuenta, frustratus est, eo quòd mulieres, detractis è templis deorum armis, illum vltæ sunt: perinde quasi diis ipsis, quos contempserat, pœnas de ipso sumentibus. Postremò versus in dementiam, ipse sibi gladiolo quodam fodit & incidit corpus à talis vsque ad loca vitalia. itaque vitam finiit, ridens, & ore diducto. In hoc apophthegmate nihil habes imitatu dignum, vtile tamen exemplum ad vitandam iurisiurandi violationem. Plut. in Lacon.

Agesilai.

Agesilaus barbaros, qui iurisiurandi religionem violassent, laudare ac probare solebat, dicens: Se nulla re magis deos sibi infestos reddere, quàm si sacrosanctum iusiurandum temerè violarent. Aelia. lib. 14. de Varia hist.

Periclis.

Pericles Atheniensis amico roganti, vt pro se falsum diceret testimonium, cui adiunctum erat iusiurandum, hoc est periurium, respondit: Se quidem amicum esse, sed vsque ad aram. Sentiens, aliquousque gratificandum amicis, sed citra iuramenti violationem. Plutar. in Græco. regum & impp. apoph.

Isocratis.

Isocrates sacramentum oblatum duabus de causis fide firmandum esse suadebat. Vel vt teipsum turpi suspicione liberes, vel vt amicos ex magnis periculis eripias. Pecuniarum verò gratia, etsi iustam causam haberet, non per deos iurandum dicebat. Stob. serm. 25.

Lycurgi.

Lycurgus eatenus amicis & familiaribus auxiliandum esse dicebat, vt interim periurium non admitteretur. Idem.

Lysandri.

Lysander dicere solebat, pueros tesseris, viros iuramentis oportere circumuenire. Quidam tamen hoc dictum Philippo Macedoni etiam ascribunt. Vter verò dixerit, mea sententia longè à recto iustóque aberrauit. Neque verò absurdum est, si dissentiam à Lysandro. Nam ille tyrannidem exercebat. Ego verò quo animo sim, ex eo manifestum est, quòd minimè mihi hoc dictum probatur. Aelianus lib. 7. de Varia histor. Plutarch. in Lacon

Anaximenis.

Alexander ſtatuerat Lampſacum diruere. Ad id tendenti, quum Anaximenes Alexandri præceptor veniret obuiam extra muros, deprecaturus ſuæ ciuitatis perniciem, Alexander ſuſpicans quid eſſet petiturus: Iuro, inquit, me non facturum quod petet Anaximenes. Tum Anaximenes: Peto, inquit, vt Lampſacum diruas. Captus erat Alexander, & iureiurando compulſus eſt ſeruare, quos demoliri ſtatuerat. Eraſmus lib. 6. apoph.

Populi Rom.

Populus Rom. Carbone pollicente quippiam, & addente iuſiurandum cum execratione: populus viciſsim iurauit, ſe illi non credere. Probis viris & iniuratis habēda eſt fides: leuibus, ne iuratis quidem. Refertur ad id verſus Menandricus,

Τρόπος ἐσθ' ὁ πείθων τοῦ λέγοντος, οὐ λόγος.

Suadet loquentis vita, non oratio. Eraſ. lib. 6. apoph.

De iuriſprudentia.

Serb. Scæuolæ.

SErbidius Scæuola, vir tum iuriſprudentia, tum M. Antonini imperatoris amicitia celebris, dicere ſolitus eſt: Ius ciuile vigilantibus ſcriptum eſſe, non dormitantibus. Sentiens, Iuriſprudentiam non ſine ſummo ſtudio percipi: quemadmodum Ariſtoteles ſic edidit libros Naturalium, vt non eſſent editi, niſi viua vox doctoris accederet. Refertur libro Pandectarum 42. titu. Quæ in fraudem credi. l. Pupillus. Verùm vt Scæuola meritò requirit ſtudium ac vigilantiam à iuriſprudentiæ candidatis: ita nemo non improbabit ſententiam Iudoci, qui Mechlinienſi ſenatui præſedit. Nuſquam enim non magna contentione tuebatur, neminem poſſe, vel vnius legis intelligentiam conſequi, qui quicquam ſciret in bonis literis. Et quum in conuiuio quodam mecum diſputans incaluiſſet, addebat, vix eſſe treis in orbe, qui leges Cæſareas intelligerent. Aderat huic conuiuio Ioannes Syluagius, Caroli tum regis cancellarius, Georgius ab Haloino, Blaſius iureconſultus, & alii nonnulli. Fatebatur tamen, Bartolum leges ad plenum intellexiſſe, quum conſtet, illum tot locis hallucinatum eſſe. Eraſ. Rote. lib. 8. apoph.

Vide titulum de Legibus.

De iuſti

De iustitia.

Thaletis.

THales Milesius interrogatus, Quo pacto quis optimè iustissimeque viueret? Si, inquit, quæ in aliis reprehendit, ea ne faciat ipse. In alienis enim erratis perspicaces sumus, ad sua quisque lusciosus est. Laertius lib.1.cap.1. Brusonius lib.3.

Biantis.

Bias damnaturus quempiam ad mortem, lachrymatus est miseram hominis, & meritò deplorandam fortunam. Verùm quum dixisset quidam, Quid est quod defleas, quum in tuo sit arbitrio, condemnare aut liberare hominem? respondit Bias: Necessarium quidem esse, naturæ condolere: à lege autem & iustitiæ regula discedere, magis perniciosum est. Stobæus ser. 44.

Zenonis.

Zeno Stoicus philosophus, cum ex eo quidam familiarium quærerent, qua possent ratione iustitiam colere, nihilque iniuriæ facere? Si semper, inquit, me vobis adesse existimabitis. Maximus ser.5.

Antisthenis.

Antisthenes sapientissimus Atheniensium philosophus, negabat sapientem virum obstrictum esse legibus, ab hominibus promulgatis. Intellexit vir prudentissimus, sapientem obligatum esse virtuti, iuxta cuius normã vitam instituit. Leges enim non omnia præscribunt, sed ipsa ratio docet quid turpe, quidque honestum: & virtutis regula vbique ostendit, quid viris bonis agendum sit. Laertius libro 6.

Eiusdem.

Idem præterea frequenter dicere solebat, virum iustum pluris faciendum, quàm cognatum. Arctiora enim sunt vincula virtutis, quàm sanguinis. Et omnis bonus bono proximo cognatus est, propter animorum similitudinem. Laer. lib.6. cap.1.

Eiusdem.

Antisthenes aiebat, homines virtute præditos sibi parare defensores non fortes tantùm, sed etiam æquos & iustos. Nolunt enim defendi, si contra iustitiæ leges aliquid admittant. Erasm. Roterodamus libro septimo apoph.

Aristidis.

Aristides, cognomento Iustus, semper suo vnius præsidio fretus rempublicam administrauit: à sodalitatibus & amicorum

poten

potentia abhorrebat, quæ ad iniuriam aliis inferendam adderet animum. Abhorruit autem ab omni factione & amicitia ideo, ne adigeretur ad aliquid faciendum, quod iustum non esset: aut cogeretur abstinere ab eo, quod iudicasset rei publicæ conducere. Plutarchus in apoph. Græcorum Impp.

Eiusdem.

Idem quendam reum egerat. at quum iudices pòst Aristidis accusationem nollent audire reum, sed protinus ad suffragia, quibus eum damnaturi erant, properarent: Aristides supplex pro reo intercesit apud iudices, vt eum iuxta legum pręscripta diligenter audirent. Tanta erat in viro legum æquique obseruatio. Plut. in vita Aristidis.

Eiusdem.

Idem interrogatus, quid iustum esset? Aliena non concupiscere, respondit, Stob. ser. 7. Phauorinus 14.

Eiusdem.

Quum Athenienses eò concitati essent, vt Aristidem ostracismo (id erat damnationis genus, quod testulis peragebatur) in exilium agerent, ac rusticus quidam illiteratus testulam ad eum deferens iussisset, vt Aristidis nomen inscriberet: Nostíne, inquit Aristides, Aristidem? Quum ille negasset se nosse, moleste tamen ferre, quòd Iustus cognomine diceretur: siluit Aristides, & nomen suum inscripsit testulæ, ac reddidit. Tam leni animo ferebat iniustam damnationem. Grauissimum autem vitæ innocenter actæ testimonium est, è tanta multitudine neminem extitisse, qui aliud obiiceret, quàm Iusti cognomen, quod ipse tamen sibi non imposuerat, Plutarchus in Græcorum apophthegma.

Periclis.

Pericles Atheniensis ab amico rogatus, vt pro re causaque eius falsum deieraret, respondit: Oportet me amicis accommodare, sed vsque ad aras. Gellius libro primo, capite tertio. Plut. & Eras. in prouerbio, Vsque ad aras amicus.

Platonis.

Plato, philosophorum ille deus, eam scientiam quæ à iustitia remota est, calliditatem potius quàm sapientiam appellandam, dicere solebat. Meminit Cicero libro primo Officiorum, Stobæus sermone septimo, & Phauorinus decimoquarto.

Philemonis.

Philemon eum virum iustum esse pronunciabat, non qui iniurius

iniurius nō esset, sed qui quum esse posit, ne sit cauet: neque qui parua non accipit, sed qui magna quum posset, abstinuit: neque qui omnia hæc seruauerit, sed qui incorrupta legitimaque natura iustus esse mauult, quàm videri. Phauorinus.

Phocionis.

Phocion Atheniensis, cum ab Antipatro rogaretur, vt nescio quid iniusti faceret: Non potes, inquit, simul amico & adulatore vti. Amicus enim eò vsque obsecundat amico, quousque iustitia & æquitas patitur. Plutarchus in Græcorum apoph.

Demosthenis.

Demosthenes eos homines in primis laude dignos pronunciauit qui, nullam anteponerent iustitiæ vtilitatem. Pecunias enim quisque posidere potest, at iustitiæ gloria pecuniis non emitur. Phauorinus Camers. Verùm Stobæus iuxta primam editionem sermone septimo, Isocrati adscribit.

Iasonis Thess.

Celebratur Iasonis Thessali dictum, quo se purgare solebat iis quibus molestiam aut vim attulisset: Qui magnis in rebus se iustitiæ cultorem haberi velit, eum in paruis interdum illam violare oportet. Velut in bello, quo tuta sit respublica, agri aut ædificia quorundam ciuium interdum perduntur. Eras. libr. 6. apophthegma.

Agidis.

Suprà tit. de Conscientia bona.

Eiusdem.

Parentibus rogantibus vt sibi in re quapiam iniusta adesset, recusauit illis aliquandiu, ceterùm cum instarent, hunc in modum respondit: Donec essem apud vos, nullam omnino tenebam iustitiæ scientiam: verùm vbi me patriæ tradidistis, patriæque legibus, insuper & iustitiam & honestatem pro viribus docuistis, conabor huic magis obtemperare quàm vobis. Et quandoquidem hæc est vestra voluntas, vt quæ sunt optima faciam: optima verò sunt, quæ iusta sunt, cùm homini priuato, tum præcipuè principatum gerenti: quæ vultis faciam, quæ dicitis negabo. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

Quibusdam Eleos hoc nomine prædicantibus, quòd in certaminibus Olympiacis essent iustissimi: Quid, inquit Agis, magni miríue faciunt, si intra quinque annos vno tantum die se iustos præstant? Non putabat vir sapientissimus, in eum compe-

tere

tere iustitiæ laudem, nisi qui per omnem vitam in omnibus actionibus iustitiam coleret, nam ludi Olympiaci semel tãtum intra quinquennium celebrabantur. Plut. in Laconicis. Bruso. lib. 3. cap. 8.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorũ rex olim interrogatus: Vtra virtus esset præstantior, fortitudo an iustitia? grauiter respondit: Fortitudinis nullũ esse vsum, nisi adsit iustitia. Quòd si omnes essent iusti, nihil opus fore fortitudine. Quo responso nihil præter æquum, faciendum vbique putauit. Plut. in Laconicis apop. Bruson. lib. 3. cap. 8. Stob. ser. 7.

Eiusdem.

Idem quum cæteris in rebus esset rigidior, & exactè iusti legumq; tenax, tamen in amicorum negociis existimabat, inhumanitatis ac sæuitiæ prætextum esse, nimium aduersus illos esse iustum. Huius rei testis est epistola quædam perbreuis, quę fertur ad Hidrieum Carem scripta, qua cuidam amico veniam deprecatur in hunc modum: Nicias si nihil peccat, dimitte hominem: si peccat, mihi dimitte, sed omnino dimitte. Innocentem punire, scelus est: culpam interdum condonare in gratiam honesti deprecatoris, humanitas est. Quum enim iustitiam semper oporteat esse clementia temperatam, quoties nacta est grauem interpellatorem, & minus habet inuidiæ, & plus impetrat gratiæ. In plerisque igitur amicorum negociis ad eum modum se gerebat Agesilaus: interdum tamen magis sequebatur reipu. vtilitatem per occasionem oblatam, quàm indulgebat amicitiæ. Plutarchus in Laconicis apoph.

Eiusdem.

Cum adortus quidam eum esset, qui cupiebat vt suis eum literis apud Asiaticos commendaret, respondit: Non opus est vt à me literas accipias, quoniam hospites quæ iusta sunt, sua sponte faciunt in Asia. Ibidem.

Eiusdem.

Cum à quodam diceretur: Decet reges præstare, quicquid capite annuerint: Nihilo magis, inquit, quàm eos qui reges adeunt, decet ea petere & loqui quæ iusta sunt. Plu. in Laco. apop.

Eiusdem.

Cum vrgeretur improbè à quodam, vt promissum præstaret, atque idẽ crebrò repeteretur, quasi fas non esset negare: Rectè sanè, inquit. Si quidem iustum est, faciam: sin minus, nequaquam faciam, non enim promisi, sed dixi. Plut. in Lacon.

Callicra

Callicratidæ.

Callicratidas claſsis præfectus à Lyſandri amicis ſolicitatus, vt vnum quendam ex inimicorum numero permitteret ipſis interimere,& acciperet talenta quinquaginta. Tametſi pecunia egeret,vt ſolueret nautis promiſſum ſtipendium:non tamen hoc fieri conceſsit,cum videret contra omnem hoc eſſe iuſtitiam. At cum Cleander regius conſiliarius dixiſſet, Ego profectò hoc accepiſſem, ſi fuiſſem Callicratidas: Et ego, inquit Callicratidas,accepiſſem,ſi fuiſſem Cleander. Idem.

Leonis.

Leon Eurycratidis F. interrogatus à quodam, in qua demũ ciuitate tutò viuere poſſet? In ea,ait,quam qui incolunt, neque plus poſsident,neque minus:& vbi iuſtitia viget. Grauiter admonuit,eam ciuitatem tutò habitari poſſe,in qua iuſtitiæ cura habetur. Plutarchus in Laconicis.

Eiuſdem.

Idem cum videret in Olympiis curſores ſolicitos de emiſſione, vt aliquid lucri haberent ad occupandam victoriam: Quanto maior eſt,inquit,cura curſoribus de celeritate, quàm de iuſtitia? Vir integræ mentis etiam in ludis volebat haberi rationem iuſtitiæ,nec tantùm agendum,vt prior quis ad metam pertingeret,ſed vt iuſtè vinceret. Idem.

Leonidæ.

Xerxes Leonidæ ſcripſerat: Si deſinas cum diis bellare, meis te copiis adiũxeris,& potes fieri Græcię monarcha. Huic ita reſpõdit Leonidas: Si noſſes quæ in vita mortalium eſſent iuſta & honeſta,abſtinuiſſes iamdiu à cõcupiſcendis rebus alienis. Ego malim potius pro Græcia mori,quàm contra iuſtitiæ leges in populares meos tenere monarchiam. Plutarch. in Laconicis.

Ageſipolis.

Quum quidam Ageſipoli dixiſſet,ipſum,licet rex eſſet,cum æqualibus ſuis fuiſſe obſidem, non liberos aut vxores eorum: velut hoc eſſet regi dedecoroſum, dari in manus ac ius aliorũ, quum alii reges ſoleant vxorem ac liberos pro ſe dare obſides: Et quidẽ iure,inquit,optimo, par eſt enim, vt nos noſtra ipſorum feramus errata. Subindicans,ſi quid calamitatis accidit in bello,aut in Republica,regum vitio accidere:eoq; iuſtum eſſe, vt hi potiſsimum puniantur, per quos venit calamitas. Cæterùm,morem iniquum eſſe,quo receptum eſt,vt coniuges ac liberi qui nihil commeruerint,dedantur obſides. Idem.

Cleonis.

Cleon, posteaquam reipub. administrationem capessere destinasset, testatus est, se iam omnium amicitiarum vincula velle soluere. quòd amici plerunque obstant ne liceat vbique rectum tenere clauum. Eras. lib. 6. apoph.

Anaxandridæ.

Anaxandridas, cuidam ab ipso sciscitanti, cur seniores in Lacedæmoniorum repub. plures dies sumerēt ad cognoscendum in causis capitalibus: & si quis fuerit absolutus, nihilominus obnoxius sit legi? Ideo, inquit, hoc faciunt, quoniam si in capitis discrimine fortè errauerint, non est corrigendi consilii potestas. oportet autem à causa liberatum, obnoxium manere legibus: quòd fieri potest, vt secundum eandem legem liceat aliquid rectius de reo statuere, vt vbique in suo vigore maneat iustitia. Plut. in Lacon.

Artaxerxis.

Cum Satibarzanes Artaxerxis regis cubicularius, quiddam minus iustum à rege peteret, sentirétque illum Artaxerxes hoc facere solicitatum triginta Daricorum millibus, quæstori ærarii sui mandauit, vt Daricorum triginta millia ad se deferret. & allata ea dedit Satibarzani, dicens: Accipe, nam hæc tibi cum dedero, non ero pauperior: iniustior autem futurus, si illa quæ petebas, non dedissem. Commentus est rex egregius, vt nec amicum constristaret, nec à iustitia deflectetet. Plutarchus in Regum apoph.

Antigoni.

Infrà de Regno & regibus.

Q. Scæuolæ.

Q. Scæuola, Publii filius, quum postulasset vt fundus, cuius emptor erat, sibi semel indicaretur, idque fecisset venditor, dixit se pluris æstimare, & adiecit precio centum millia. Exemplum integritatis, vix hoc seculo credibile. Eras. lib. 6. apoph.

Catonis.

Cato senior magistratum iudicem dicebat, nec pro iustis orandum, nec pro iniustis exorandum. Sensit, culpam esse iudicum, si vt iustis æqui sint, orandi sunt, quum oporteat vltrò fauere bonis. Pro iniustis orare, fortasis humanitatis est: at exorari, est à iustitia deflectentis. Plut. in Roma. apoph.

Eiusdem.

Idem cum partes in conuiuiis sortirētur, nec illi fauisset sors

amicis hortantibus vt primus omnium caperet: Non decet, inquit, in vita Venere. Tam natura iustus erat, vt contra sortem amicorum fauore noluerit vti. Plut. in eius vita.

P. *Rutilij.*

P. Rutilius amico cuidam rem iniustam petenti, pernegabat: quúmque is commotus per summam indignationem diceret: Quid ergo mihi opus est tua amicitia, si quę abs te rogo, non facis? Imò, inquit Rutilius, quid mihi opus est tua amicitia, si me vrgere cupis, vt in iustitiæ leges tua causa peccem? Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Pompeij.

Pompeius Magnus Phraati Parthorum regi per legatos postulanti, vt Euphratem, Romanæ ditionis terminũ esse vellet: Imò, inquit, illud magis postulandum est, vt Romanorum fines à Parthorum regno iustitia dirimat. Plut. in Roma. apoph.

Eiusdem.

Quum composito Siciliæ tumultu, ac ciuitatibus quæ defecerant placidè receptis, soli Mamertini postularent audiri, recitantes leges quasdam ipsis olim à Romanis concessas: Non desinetis, inquit, nobis accincti gladii recitare leges? Significans, iure agere volentibus non esse opus armis. Plut.

Liberij episco.

Liberius Romanus episcopus respondit Constantio imperatori, suadẽti vt subscriberet in excommunicationem S. Anathasii: O imperator, iudicia ecclesiastica decet cum maxima proferri iustitia. Theodoretus in dialog. Tripartit. histor. lib. 5. capite 17.

Traiani.

Traianus imperator iustitiam & æquitatem in principe plurimum commendare solebat: qui his potissimùm virtutibus principes, cæteros homines excellere debere dictitabat, quorum & ipse, dum Roma. gubernaret imperium, studiosus adeò fuisse fertur, vt aliquando ensem strictum præfecto vrbi in conspectu omnium dederit, atque dixerit: Cape ferrum hoc, & siquidem rectè imperium gessero, pro me: sin aliter, contra me hoc vtere. Nicephorus Callist. lib. 3. Ecclesiast. histor. cap. 23.

Hadriani.

Hadrianus Romanorum imperator, cum in spectaculo populus clamore flagitaret, vt aurigã, qui placuerat, liberum esse iuberet: per tabellam respondit, Iniquum esse quod peterent, & contra

contra leges iustitiæ. Si enim seruum alienum libertate donaret, fieret iniuria domino. Ex Dione Caßio, & Spartiano.

Friderici impera.

Fridericus Romanorum imperator, quum Ladislaum Hungariæ ac Bohemiæ regem educaret, non defuerunt qui perdendum suaderent puerum, cuius vita ingentes molestias Cæsari, mors regna & opes maximas allatura esset. Ad quos ille: Ergo me, inquit, opulentum magis regem, quàm pium, quàm iustum cupitis. At ego iustitiam bonúmque nomen diuitiis cunctísque rebus antepono. Aeneas Syl. lib. 3. commentario, in res gestas Alphonsi.

Rodulphi impera.

Ad Rodulphum imperatorem cum quidam venisset, qui Othaccarum Bohemiæ regem, atrocem hostem, in venatione se occisurum promitteret, si facto præmium esset: Rodulphus, Etsi noster hostis est Othaccarus, inquit, non tamen id efficiet, vt iustitiæ & moderationis fines transeamus. Aeneas Syluius libro tertio Commentariorum de rebus gestis Alphonsi.

Ioannis impera.

Inter Ioannem Caroli quarti eius nominis patrem, & Henricum Carinthiæ ducem, de regno Bohemiæ longa & difficilis fuit contentio. Verùm quum quidam ad Ioannem veniens, veneno se hostem occisurum promitteret, si præmium speraret: Ioannes iustitiæ & integritatis amator, Si me nescio Henricum, inquit, interemisses, & ad me fugam adornasses, crux tibi pręmium futurum erat, qui te regio sanguine commaculasses: & tu me modò authorem tanti sceleris petis? Idem.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex, eos principes qui iustitiam non colerent, persimiles sibi videri dicebat iis, qui morbo caderent comitiali. Nam cum animæ materia sit sola iustitia, qua tenditur ad vitam: quid restat principibus, sublata iustitia, quæ est vitæ quasi nutrimentum & cibus? Antonius Panormita de rebus gestis Alphonsi, & Aeneas Syl. de eius dictis.

Eiusdem.

Quum Stephanus eques Neapolitanus poculo amatorio insanisset, tenerétque oppida & nonnulla regia officia ab Alphonso Aragonum rege tradita, fuerunt qui ab Alphonso illa bona postularent: absurdum esse dicentes, à demente huiusmodi bona poßideri. Quibus rex respondit: Sibi inhumanißi-

mum videri, iis se etiam substantiam auferre, quibus sors mentem & cerebrum abstulisset. Innuit autem, calamitatem non esse adiungendam calamitati. Idem lib. 4.

DE LABORE.

DEMOCRITI.

Emocritus dicebat, omnes labores ocio iucundiores esse, quando illa consequuntur homines quorum gratia laborant, aut consecuturos se sciunt. Frustrationi verò, quum spei non respondet euentus, vnum est remedium, si omnia reliqua similiter ærumnosa sint, & laboriosa. Stobæus sermone 27.

Eiusdem.

Idem cum interrogaretur à quodam, quomodo laboriosi ac industrii differrent à desidiosis: Quo, inquit, impii à piis: spe nimirum bona. Sperant quippe, qui corpus laboribus exercent, pinguia laborum præmia, desides autem semper præsentem intuentur paupertatem. Maxi. ser. 32.

Eiusdem.

Idem adolescentem conspicatus iudustrium, Optimum, inquit, senectuti condis obsonium. Sensit, fructum laborum senectutis esse fulcimentum & obsonium: quo si destituãtur homines, quis negarit miseras senum esse conditiones? Maxi. ser. 32.

Cleanthis.

Cleanthes Asius suam vitam diuitum vitæ solebat hoc nomine preferre: Dum illi, inquit, pila ludunt, ego fodiens duram humum exerceo. Sensit vir sapientissimus, hominem non ad otium & desidiam, sed ad laborem à Deo conditum esse. Laert. lib. 7. cap. 11.

Eiusdem.

Idem quum audisset à Lacone quodam probari laborem, delectatus eo dicto, subiecit hemistichium Homericum,

αἵματος εἰς ἀγαθοῖο φίλον τέκος. Id est,

Sanguine præclaro satus es charissimè fili.

Lacrtius lib. 7. cap. 1. *Diogenis.*

Cum Philippus Alexandri Magni pater expeditionem & bellum in Corinthum apparare diceretur, Corinthii trepidi,

rerúmq

rerúmque suarum satagentes, ad opera certatim iucumbere cœperunt. hic arma sibi comparabat, ille lapides congerebat, alius muros in altitudinem substruebat, nonnulli propugnacula firmabant, alii aliud agebāt quod ad munitiones pertineret. Eorum itaque studium Diogenes cum cerneret, nihil habens aliud commodius quod ageret, exemplo physico pallio succinctus, dolium suum subuoluere, & hinc inde vertere cœpit. Admirante autem quodam eius amico, ac percunctante cur hoc ageret? respondit Diogenes: Ideo voluo, ne vnus inter tot operi intentissimos cessator esse videar. Guido Bitur. tit. de Desidia.

Eiusdem.

Idem cuidā admonenti, vt iam senex quiesceret à laboribus: Quid, inquit, si in stadio currerem, vtrum oporteret iam metę vicinum, cursum remittere, an magis intendere? Rectè sensit, virtutis studium hoc magis intendendum, quo minus superest vitę: ꝙ turpe sit, tū ab honesto instituto refrigescere. Laert. li. 6.

Socratis.

Socrates cuidam cupienti quidem ire ad Olympia, sed itineris labore deterrito: Quum, inquit, domi sæpenumerò totum prope diem ambules, ante prandium, rursus ante cœnam, si domesticas ambulationes proferas ad quinque sexúe dies, facilè peruenies Olympiam. Docuit vir ingeniosus, id quod terret in adeundis laboribus imaginationem esse potius, quàm ipsum laborem. Si quid honestæ rei gratia periculi, dispendii, aut laboris suscipiendum est, excusamus, detrectamus, horremus: quum frequenter vltro in rebus nihili (non enim dicam turpibus) plus impēdamus. Ita quidam inuitati ad studia literarum, excusant valetudinem, insomniam, impendia librorum: quum interim totam noctem ludant alea, potatione contrahant febrim, podagrum, hydropem & lippitudinem, scortatione paralysim, aut scabiem nouam, quam Gallicam appellant. Eras. Rot. lib. 3. apoph.

Eiusdem.

Idem asserebat, operari esse vtile ac bonum homini, ociosum verò esse damnosum ac malum. Xenophon, & Stob. ser. 27.

Eiusdem.

Praeterea boni quippiam facientes, operari dicebat, & opifices bonos esse: aleatores autem aliudúe quippiam prauum & noxium agentes, ociosos nominabat. Xenophon, & Stobæus sermone 27.

Pythagoræ.

Pythagoras familiares ſuos hortabatur, vt optimum viuendi genus ſibi deligerent. Quamuis enim laborioſiſsimum eſſet, conſuetudine tamen iucundum fore. Stob. ſerm. 27.

Ariſtotelis.

Ariſtoteles Stagirites frequenter dicere ſolebat, artium radices ſatis quidem eſſe amaras, ſed dulciſsimum adferre fructum. Senſit vir ſapientiſsimus, nil abſque duro labore ab homine parari poſſe, attamen poſteaquam requies ſequitur, homo multis refocillatur bonis. Dictum philoſophi extat apud Laert. lib. 5. cap. 5.

Ptolemæi regis.

Heraclides ſcripſerat libellum, cui titulum indiderat πόνου ἐγκώμιον, id eſt, laboris laudatio. Eum quum Ptolemæus ſophiſta fortè obuius, videret habentem præ manibus rogabat, quid moliretur? Quum ille reſpondiſſet, πόνου ἐγκώμιον: Ptolemæus accepto codice, deleuit π. & adiecit, Tempus eſt vt legas titulum encomii, reperítque ſcriptum, ὄνου ἐγκώμιον. Ptolemęus huc alluſit, quòd ſi labor mereretur laudem, eadem opera laudandus eſſet aſinus, animal labori natum. Philoſt. in ſophiſt.

Laconum.

Apud Lacones prouerbio celebratum eſt, Admota manu fortunam eſſe inuocandam, quo ſignificabant, ſic eſſe inuocandos deos, vt ſimul & manum apponamus, & noſtram addamus operam, alioqui fruſtra inuocari. Verum eſt, numini acceptum ferri oportere, ſi quid in actionibus hominum proſperè cedit: ſed non fauet numen ocioſis ac pigris. Vult ſua munera ad nos per noſtram venire induſtriam, ne ſtultum videatur, ſi faueat ipſius dona contemnentibus. Plut. in Lacon.

Eorundem.

Laconum adoleſcentes perſeuerabant abſque tunicis, veſtem vnicam accipientes, corporibus ſqualidi, quippe à balneis & vnguentis in totum abſtinentes, vt patientia laborum ad res præclarè gerendas viam pararent. Plutarch. eius rei teſtis eſt in Laconicis.

Coci cuiuſdam.

Dionyſius emptum Laconicum coquum parare iuſsit Laconicum iuſculum, paratum autem non comedit: ſed interrogauit, quidnam eius delectaret Lacones, cum inſuauiſsimũ eſſet? Tum coquus, hoc iuſculum non habere condimenta illa dicebat, quod

bat,quod Laconicum habet.Interrogauit Dionyſius, quænam eſſent illa?reſpondit coquus:Huiuſmodi condimenta apud te non ſunt ante cibum,nempe labores,ſudores & balneum in Eurota flumine.Stob.ſerm.27.

Apellis.

Apelles nunquam tam occupatus fuit, vt diem prætermitteret,in quo nihil omnino pingeret,artem exercens.Vnde ſubducens ſeſe à negociis,dicere ſolebat:Hodie nullam lineam duxi.Quæ vox abiit in prouerbium,de quouis officio prętermiſſo.Plin.lib.10.cap.35.

C.Furij.

Supra de Inuidia,quæ fœlicitatis & virtutis comes eſt.

Pompeij.

Lucius Lucullus cum poſt obita militiæ munia,ocio ſe & voluptatibus dediſſet, ac Pompeium, quòd multis ſe implicaret negociis,reprehenderet:Magis, inquit Pompeius, præter ætatem eſt ſenem deliciis vacare,& otio, quàm imperium gerere. Grauiter taxans illorum ſententiam, qui putant ſenibus nihil agendum:quum decorum ſit,Rempub.gubernantem, vel ſtantem mori.Ocium enim,vt in iuuenibus ſtultitia eſt: ita profectò in ſenibus crimen.Plut.in apoph.

Papyrij.

A Papyrio Curſore,viro impigro, equites auſi ſunt petere, vt pro re bene geſta relaxaret aliquid laboris. Quibus ille:Ne nihil,inquit,remiſſum dicatis,remitto, ne vtique dorſum demulceatis,quum ex equis deſcenderitis. Hoc non erat remittere laborem,ſed equo curando aliquid adimere.Niſi fortè ſenſit,quoſdam milites delicatiores,poſt equitandi laborē iubere ſolitos ſibi defricari tergum. Hoc operæ Papyrius ſuis remiſit. Eraſ.6.apoph.

Seueri imp.

Seuerus imp.ſymbolū tribuno dari iuſsit,Laboremus. Pertinax ad imperium aſcitus dederat,Militemus.Illi placuit belli omen,huic pacis.Sublato nanque bello,reditur ad agricolationem & opificia.Ocium in pace delicias alit, & omne flagitiorum genus.Aelius Spartanus.

Veſpaſiani.

Veſpaſianus quum vehemēter angeretur vitiatis inteſtinis, nihilo ſecius imperatoriis muneribus fungebatur,adeò vt lecto decumbēs audiret legationes:& amicis hortantibus vt ſibi parceret,reſpondit,Imperatorem ſtantem mori oportere.Suetō.

Hadriani Cæs.

Florus hos versiculos scripserat in Cæsarem Hadrianum.

Ego nolo Cæsar esse,
Ambulare per Britannos,
Scythicas pati pruinas.

Cui Cæsar respondit:

Ego nolo Florus esse,
Ambulare per tabernas,
Latitare per popinas,
Culices pati rotundos.

Sentiens, se honestas occupationes præferre inutili turpíque ocio. Suetonius in vita Hadriani.

Probi imp.

Probus imp. non patiebatur militem esse ociosum, sed multa opera militari manu perfecit, dicens, Annonam gratuitam militem comedere non debere. Flauius Vopiscus.

Maximini.

Supra tit. de Industria.

Alphonsi.

Alphonsus cum reprehenderetur à Matthæo Siculo, eximiæ sanctitatis viro, ꝙ propriis manibus laborasset: subridēs, Nunquid, inquit, Deus & natura nequicquam regibus manus dederunt? Panormita lib. 2. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem.

Senex quidam multo vino repletus, cum suam apud Alphonsum ebrietatem excusare conaretur dicendo, lac senum esse vinum, respondit, Sed regum cibus est honos, quem dii immortales non otio aut luxu, sed improbis laboribus, multísque sudoribus hominibus vendunt. Pan. lib. 1. de reb. gest. Alphonsi.

Dorothei monachi.

Dorotheus Thebæus monachus quotidie lapides ad mare colligebat, annuantímque fabricabat hospitium pro ægrotis. Huic laboranti quidam dixit: Cur ita conficis corpus tuum? cui ille: Quia me, inquit, illud occidit. Sozomenus in Tripartita histor. lib. 8. cap. 1.

De Lasciuia.

Periclis.

PEricles posteaquam cum Sophocle poeta nauigasset, ac Sophocles conspecto formoso puero dixisset, En quam speciosus

ciosus puer: Decet, inquit, ô Sophocles prætorem non tantùm manus, sed linguam etiam habere continentem. Sensit vir prudentissimns, non turpe tantùm esse, si reipsa ab omni lasciuia facti abstinemus, verumetiam si impudicè & lasciuè de rebus loquamur. Plutarch.

Hieronis.

Hiero Siciliæ tyrãnus Epicharmo comico poetę, quòd præsente ipsius vxore dixisset quiddam inhonestum, mulctam dixit. Epicharmus Siculus erat, iuxta regionis naturam plurimi ioci. At rex tantùm iudicauit esse tribuendum reuerentiæ coniugio, vt crimen existimaret, audiente vxore iocari lasciuius. Plut. in Rom. apoph.

Vide titulos, de Impudicitia, Libidine & Impudentia.

De latrocinio.

Probi imp,

PRobus quum multa barbarorum loca purgasset latrociniis, vbi peruenisset ad Isauros, dixit, ab illis locis facilius arceri latrocinia, quàm tolli. Sentiens, esse dandam operam, ne latronibus illuc esset aditus, néve iuuenes latrocinari discerent. Itaque loca omnia quæ angustum haberent aditum, veteranis cõcessit: addens, vt eorum filii ab anno decimooctauo ad militiam mitterentur, ne antè latrocinari discerent, quàm militare. Hoc tum rectè Probus, quum multum interesset inter militiam & latrocinium: nunc friuolum est. Vopiscus.

De laude, virtutis stimulo.

Anaximenis.

ANaximenes dicebat, si ii qui bono zelo ducti, bene rectéque hominum facta nulla omnino laude digna putant, quem quæso fructum & vtilitatem ipsi ex suis egregiè factis sperare audebunt? Stobæus.

Lycurgi.

Lycurgus fortè obuium Xenocrati, qui à Telone obtorto collo pertrahebatur in metœcium, quo in loco carcer erat Athenis, fustem impegit in caput Telonæ, ac Xenocratem quidem liberauit, Telonem verò, tanquam indigna patrantem, in carcerem coniecit. Id Lycurgi factum ab omnibus collaudabatur. Itaque post aliquot dies Xeuocrates factus obuiam Lycurgi liberis: Citò, inquit, ô puer retuli gratiam patri tuo, qui vul-

gò laudatur, quòd in re difficili tulerit auxilium. Sentiens, laudem esse præmium rectè factorū. Fuste enim illi patrocinatus est, nō oratione. Nimirum hoc est, βοηθῆσαι μόγις. Eras. 8. apoph.

Anaxandridæ.

Quidam quum dixisset, gloriam ac celebre nomen nocere, eóque felicem esse qui illud effugerit: Ergo (inquit Anaxandridas) si vera loqueris, qui nefaria perpetrant, felices erunt. Nam quî fieri potest, vt qui sacrilegium committit, aut aliud iniustum facinus perpetrat, gloriæ curam habeat? Notauit eos, qui sic contemnunt laudem, vt interim per ignauiam nihil gerant laudabile: quum eximiam virtutem honesta fama comitetur vltro, ac generosis animis amor laudū veluti stimulus ad præclara facinora sit innatus. Plut.

Pescennij Nigri.

Cum Pescennio Nigro imperatori creato, quidam panegyricum recitare vellet, imperator dixisse fertur: Scribe laudes Marii, vel Hannibalis, vel alicuius ducis optimi vita functi, & dic quid ille fecerit, vt eum nos imitemur. Nam viuentes laudare irrisio est, maximè imperatores: à quibus speratur, qui timentur, qui præstare publicè possunt, qui possunt necare, qui proscribere: se autem viuum placere velle, mortuum etiā laudari. Aelius Spartanus.

Anonymi.

Dignus erat nominari, qui de quodam illaudato veluti laudans dixit: Quid huic abest, nisi res & virtus? Similis iocus hodie apud Gallos vulgatissimus fertur, quum aiunt: Sum totus tuus, excepto corpore & bonis. Eras. 6. apoph.

De laudis cupiditate.

Socratis.

Socrates philosophus insignis, ac humanæ sapientiæ quasi quoddam terrestre oraculum, expedita & compendiaria via eos ad gloriam peruenire dicebat, qui id agerent, vt quales videri vellent, tales etiam essent. Qua quidem prædicatione apertè monebat, vt homines ipsam potius virtute haurirent, quam vmbram eius sectarentur. Val. Max. lib. 7. cap. 2.

Themistoclis.

Themistocles Atheniensis theatrum petens, cum ex eo percontaretur, cuius vocem libentius audiret? Eius, ait à quo sua virtus prædicaretur. Brus. lib. 3. cap. 36.

Euda

Eudamidæ.

Eudamidas rogatus à quodam, quam ob causam Lacedæmonii, priusquam irent in prælium, Musis immolarent, cum Musis nihil videretur cum Marte esse commercii? Vt rebus, inquit, fortiter gestis, contingat honesta commemoratio. Bene gerendæ rei laudem sibi tribuebant: vt autem egregia gesta splendidis verbis celebrarentur, hoc à Musis eloquentiæ præsidibus petendum iudicarunt, eo quòd ipsi negligerent eloquentiæ studium. Simul admonebat, non expetendam honorificam memoriam, nisi rectè factis promeritam. Plut. in Laco.

Alexini.

Alexinus sophista inter ambulandum multa mala dixit in Stilpontem Megarensem. cæterùm vbi quispiam eorum, qui aderant, dixisset. Atqui ille te nuper laudauit: Per Iouê, inquit: vir enim optimus est, ac præstantissimus. Tam facilè ex obtrectatore factus est laudator, non ob aliud, nisi quòd ab eo laudatus esset. Eras. lib. 6. apoph.

Alexandri M.

Alexander Macedo in Phrygiam vectus, Achillis sepulchrũ nactus, coronis ornauit, fœlicémque Achillem vocauit, quòd viuo quidem tam fidum amicum, mortuo autem tam magnũ contigerit habuisse præconem, Homerum scilicet. Brusonius lib. 3. cap. 36.

Vespasiani.

Vespasianus imperator triumphi die defatigatus tarditate & tædio pompæ, non reticuit: meritò se plecti dicens, quòd triumphum quasi à maioribus suis debitum, aut speratum vnquam, sibi tam ineptè senex concupisset. Brus. lib. 3. cap. 36.

Ioannis Pont. M.

Ioannes vicesimustertius eius nominis pontifex maximus, cùm immodicè à quodam laudaretur, ad suos conuersus ait: Licet multa gloriosè à me facta fingat, nihilominus tamen hac laude plurimum oblector. Sunt autem multi qui hodie regũ, principum, pontificum, cardinalium, episcoporum, aliorúmque eius notæ hominum laudes decantant, non quidem (vt de seipso Magnus ille Roterodamus testatus est) quòd tales sint, sed quòd his virtutibus præditi meritò esse deberent, quæ de eis prædicantur. Ioannis dictum recitat Aeneas Syl. lib. 1. de rebus gestis Alphonsi.

His cognatus est titulus Ambitionis.

De laudis contemptu.

Democriti.

DEmocritus, rectè facta collaudare honestum, mala verò laudibus vehere adulterini animi & impostoris esse, dicere solebat. Stobæus ser. 12.

Diogenis.

Quidam adduxit puerum ad Diogenem, vt illius doctrinæ fieret particeps, vt autem illum philosopho commendaret, dixit eum excellenti ingenio, optimisque moribus præditū esse. Hic Diogenes: Quid igitur eget mei? Notauit immodicum laudatorem, qui hoc tribuerat adolescenti, cuius adipiscendi gratia solent pueri tradi philosophis. Satis erat, probam indolem bonamque spem in puero prædicare. Laert. lib. 6.

Lysandri.

Cuidam apud Lysandrum iactanti, quòd ipsum & laudibus veheret, & aduersus obtrectantes tueretur: Duo, inquit, mihi sunt boues ruri: & tacentibus ambobus, tamen certò noui vter sit ignauus, vter ad laborem strenuus. Sensit veram virtutem nō egere laudibus humanis, quum ipsa secum ducat suam laudem ac decus. Cæterùm qui nihil gerunt præclari, his opus est præconibus. Plut. in Laconicis.

Antalcidæ.

Cum sophista quispiam appararet recitare librum, & Antalcidæ percontanti quod esset argumentum, respondisset, Herculis encomium: Quis, inquit, illum vituperat? Superuacaneum existimans, in eo laudando sumere operam, quem vno ore prædicarent omnes. Hercules autem apud Spartanos religiosissimè colebatur. Plut. in Lacon. apoph.

Themistoclis.

Themistoclem, illum summum Athenis virum, dixisse aiūt, cum ex eo quæreretur, quod acroama, id est, dictum, aut cuius vocē libentissimè audiret? Eius, inquit, à quo sua virtus optimè prædicaretur. Cicero pro Archia poeta. Bruson. lib. 3. cap. 36.

Antagenis.

Antagenes dicebat, ita viuendum esse hominibus, vt viui laudabiles sint, mortui autem beati iudicentur. Ant. in Melissa, part. 1. ser. 51.

Eiusdem.

Idem cum audisset, quantum ab hominibus subinde laudaretur:

retur:dixit,Cùm multi me laudant, tum me nullius precii esse iudico: cum pauci, bonum & egregium virum me esse puto. Antonius in Melissa,part.1:ser.51.& Max.ser.43.

Hippodromi.

Quum quodam tempore Hippodromo sophistæ vehementer à Græcis applauderetur, multaque magnifica acclamarentur,in quibus illum æquabant Polemoni, Homerico versu respondit,

τί μ' ἀθανάτοισιν ἐΐσκεις. Id est,

Quid me immortalibus æquas?

Simul & candidi hominis laudem auferens, qui Polemonem tam præclaro testimonio ornarit:& modestiæ,qui laudem inuidiosam repulerit.Philost.in sophist.

Herodis soph.

Herodes sophista Atheniensibus sic admirantibus eius eloquentiam,vt dicerent illum esse de numero decem oratorum, nihil elatus est hac laude,quæ videbatur maxima; tantum respondit,certè Andocide sum melior.Is,vt opinor,fuit sophista quispiam notæ vulgaris.Philost.in sophistis.

Stratonici.

Stratonicus musicus quum quendam sibi notum haberet obuium,calceis pulchrè extersis, specie laudantis vituperauit, dicens:Nunquam calceos tam bellè potuisse abstergi, nisi abstersisset ipse.Eras.lib.8.apoph.

Pindari.

Pindarus cuidam commemoranti, quòd ipsius laudes vbiq; prædicaret:Ego,inquit,pro isto officio bonã repono gratiam, efficiens vt vera prædices.Vera virtus nihil moratur hominũm laudes.Eas qui prædicant,plus debent iis quos laudant, quàm ipsis debent qui laudantur.Eras.8.apoph.

Pesceniј.

Supra de Laudis cupiditate.

De laude à bonis viris profecta.

Dionysiodori.

Dionysiodorus tibicen gloriari solebat,quòd nemo pulsus suos audisset,neque in triremi,neque ad fontem, quemadmodum Ismeniæ.Sentiens,se nunquam captasse plausus sordidorum & imperitorum:sed sat habuisse, probari paucis eruditis.

tis. Ita Laert. in Cratete. Eras. lib. 8. apoph.

Agesilai.

Agesilaus dicebat, sibi iucundum esse laudari ab his, qui non vererentur & vituperare, si quid displicuisset. Tales enim si quid laudant, iudicio laudant, non metu, aut adulatione. Plutarch. in Lacon.

Hectoris.

Hector Neuianus à patre laudatus ob singulares animi virtutes: Lætus sum, inquit, laudari me abs te pater, laudato viro. A malis enim laudari, non laus, sed dedecus esse putatur. Cicero Luccio.

Alphonsi.

Lucas Medicus, vir disertissimus, cum orationem apud Alphonsum Aragonum regem eloquentissimã habuisset, eumq; exquisitis & heroicis laudibus extulisset, rex hæc audiens, dixisse fertur: Si vera sunt Luca quæ de me prędicas, Deo optimo maximo gratias ago: sin aliter, vera vt isthæc faciat, oro atque obsecro. Innuens, maximè decere reges, vt laudibus dignos vbiq; se præbeant. Panor. lib. 1. de reb. gestis Alphonsi.

De laude à malis hominibus profecta.

Antisthenis.

ANtisthenes Atheniensium philosophus, cum audiuisset à quodam, ab improbis quibusdam se laudatum esse: Vereor, inquit, ne quid imprudens fecerim mali. Sentiens, à talibus neminem laudari, nisi ob insignia malefacta. Laert. libr. 6. cap. 1.

Antagoræ.

Antagoras dicebat, Dum me laudant multi, agnosco planè quantum veræ mihi desit gloriæ. Cæterùm si pauci, iam me studiosum diligentemque existimo virum. Stob.

Socratis.

Socrates, cuidam molestè ferenti, quòd negligeretur quo tẽpore triginta tyranni Rempublic. occuparant: Nunquid est, inquit, cuius te pœnitet? Sentiens, non esse molestè ferendum, si quis contemnatur ab improbis, nec hoc nomine sibi quenquam oportere displicere: sed si quid commisit, ob quod meritò & sibi & aliis bonis displiceat. Malis enim displicere, laudis est. Eras. lib. 3. apoph.

Mene

Menedemi.

Menedemus quum audisset, quòd frequenter ab Alexino laudaretur: At ego, inquit, illum semper vitupero. declarans, se nō posse corrumpi laudibus, quo minus eum reprehenderet, qui reprehensione dignus erat. Eras. lib. 6. apoph.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex dicebat, non minus laudatoris inspiciendos esse mores, quàm eius qui laudatur. Significans, perrarò contingere, vt aliquis quæ moribus suis contraria sint, laudare velit: Forsitanque, etsi aliter videretur, persæpe ex laudationis ingenio posse eius quoque mores, qui laudetur, agnosci. Fulgosus lib. 7. cap. 2.

Anonymi.

Lacon quidam, quum Carillus rex laudaretur: Quónam, inquit, modo bonus esse vir potest, qui ne in malos quidem acerbus est. Bruson. lib. 3. cap. 13.

Polyeni.

Polyenus audiens quendam laudare præsentem, clàm obiurgauit laudatorem: Præsentem nec vituperandum, nec laudandum esse dicens. Quandoquidem illud inimicitiam gerit, hoc assentationem. Max. ser. 43.

Demetrij Phal.

Demetrius Phalereus, quum à quodam diceretur, quòd à multis laudatus esset, respondit id quod Antisthenes. Bruson. lib. 3. cap. 3.

Plistarchi.

Plistarchus cuidam referenti, ipsum à maledico quodam laudari: Demiror, inquit, si quis illi dixit, me mortuum esse. Nam ille de viuo bene loqui posset nemine. Nō delectatus est vir generosus laude, quæ à viro illaudato proficiscebatur. Plut.

De laude ab inimico & hoste profecta.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex, cum audiret se à Nicolao, Cardinali Capuensi, inimico capitali, plurimum laudari: Si mei omnes, inquit, ita de me sentiant, vt inimicus hic & sentit & prædicat, bello certè me nequaquam lacesserent: sed, quo mihi nihil antiquius est, sinerent pace me atque otio profrui. Panormita lib. 2. de rebus gestis. Alphonsi.

De laude à seipso profecta.

Aristotelis.

ARistoteles de semetipso in neutram partem loqui debere prædicabat: quoniam laudare se, vani: vituperare, stulti esset. Cuius dicterium Cato in morum puerilium institutionibus, etiam hoc carmine apertissimè expressit:

Nec te collaudes, nec te culpaueris ipse:
Hoc faciunt stulti, quos gloria vexat inanis.

Aristotelis dictum recitat Val.Max.lib.7.cap.2.& Laert.libr.5. cap.1.

De laude propter vtilitatem.

Diogenis.

DIogenes Cynicus taxabat hominum vulgus, quòd bonos viros hoc nomine laudarent, quia pecunias cõtemnerent: nec interim imitarentur, quos laudibus extollerent vehementer: sed pecuniosos magis sequerentur, quos vituperabãt. Laert.

Simonidis.

Simonides quum cæteros laudando venaretur, vt aliquid darent, interrogatus quur non Thessalos captaret? Stupidiores sunt, inquit, quàm vt à me falli possint. Qui quærunt cui imponant, ad stupidos eunt. At qui tam erant stupidi, vt non sentirent ingenium poematum illius, nec tangerentur amore nominis in posteros transmittendi, non poterant ab illo falli. Eras. Rot.lib.6.apoph.

Demosthenis.

Demosthenes vnus fuerat ex decem, quos Athenienses legatos ad Philippum Macedonem miserant. Itaque posteaquam Aeschines & Philocrates, quos præcipuè fuerat complexus Philippus, à legatione reuersi, aliis multis nominibus prædicarent regem, tum his præcipuè, quòd esset formosus, facundus, & ad bibendum strenuus: Demosthenes ita cauillatus est, vt diceret, in his laudibus nihil esse dignum rege, nam primam esse fœminarum, alteram sophistarum, tertiam spõgiarum Plut. & Eras. lib.4.apoph.

Agesilai.

Agesilaus quoties audiebat aliquos ab aliis laudari, aut vituperari, existimabat non minus discendos eorum mores, qui loque-

loquebantur, quàm eorum de quibus loquebantur. Sensit vir prudentissimus, eos qui alios contemnunt & vituperant, magis prodere morbum suum, quàm detegere morbos alienos. Et qui ob res parum honestas laudant quempiam, aut ob laudabiles vituperant, indicare stultitiam suam, & peruersum iudicium. Plu. in Lacon.

De lautitijs.

Socratis.

SOcrates in conuiuio videns adolescentem lautè comedentem, & subinde panem in ius tingentem, ait: Quis vestrûm pane vtitur pro obsonio, obsonio pro pane? Laert. in eius vita.

Aristippi.

Aristippus obiicienti quòd cibis lautiobus vteretur, hac ratione occlusit os: Tu, inquit, hos cibos triobolo non emeres? eúmque is qui volebat lautitiarum videri contemptor, annuisset: Ergo, inquit, non tam ego voluptati studeo, quàm tu auaritiæ. Siquidem vsurus erat & ille lautitiis, si gratis aut minimo contigissent. Laert. lib. 2. cap. 8.

Antisthenis.

Antisthenes quodam prædicante lautitias: Hostium, inquit, filiis contingat, in delitiis viuere. Vt rem pestilentem detestans, quam plerique pro summo bono amplectuntur. Laert. lib. 6. cap. 1.

Huc refer titulos de Deliciis, Gula, Intemperantia, Voluptate, &c.

De lectionis delectu.

Zenonis.

ZEno Cittieus dicitur consuluisse oraculum, quo pacto posset vitam optimè instituere? respondit Deus: Si concolor fies mortuis. Ille sentiens, se vocari ad lectionem veterum, sese ad philosophiam contulit. Laert. lib. 7. cap. 1.

Diogenis.

Diogenes ab Hegesia rogatus, vt ipsi libros aliquot commodato daret: Non sapis, inquit, Hegesia, qui quum caricas non pictas, sed veras eligas, vera exercitatione neglecta, ad scriptam te conferas. Hoc dicto notauit eos, qui per omnem vitam nihil aliud quàm legunt philosophorum libros, rectè viuendi præcepta continentes, cum virtus magis vsu discatur, quàm lectione. γράφειν Græcis anceps vox est, ad scribere & ad pingere.

Itaque virtus libris expressa, quodammodo picta virtus est. Absurdum autem videtur, in caricis habere delectum, in virtute non item. Laer. lib. 6.

Aristippi.

Aristippus cuidam iactanti se, quòd esset πολυμαθὴς, hoc est, multiplicis eruditionis, quasi nihil non didicisset: Quemadmodum, inquit, non hi, qui plurimùm edunt, excernúntq;, melius valent his qui sumunt quantum opus est: ita non qui plurima, sed qui vtilia legerunt, studiosi & eruditi sunt habendi. Grauiter taxauit eos, qui tumultuaria immodicáque lectione semet ingurgitant: nec ea quæ legunt, traiiciunt in animum: sed tantū reponunt in memoria. quare nec doctiores euadunt, nec meliores. Laert. lib. 2. cap. 8.

Anonymi.

Socratis sermones, doctrináque Pausonis, picturis quidam comparabant. Pausonem enim pictorem, aiunt, cū quidam iussisset sibi volutātem equum pingere, currentem pinxisse. Cúmque qui tabulam illi tradiderat, indignaretur, quòd contra pactum fecisset picturam: respondisse pictorem, Verte tabulam, & volutabitur equus, qui nunc currit. Ita quoque Socratem, non explicatè planèque differere: Quòd si quis ea vertat, planissima promptissimáque esse. Noluit enim auditorum inuidiam sibi conciliare, atque ob eam causam obscuras & quasi obliquas dissertationes proposuit. Aelianus libro primo, de Var. histo.

Demetrij Phal.

Demetrius Phalereus Ptolemæum regem adhortari solebat, vt sibi pararet libros de regno, déque militari imperio gerendo tractantes, eósque diligenter euolueret: propterea quòd ea de quibus amici non audent admonere reges, in libris scripta habeantur. Laert. lib. 5. ca. 5.

Agathonis.

Agathon sæpe multúmque suis Tragœdiis antitheta intertexebat. & quum quidam, velut emendaturus, ex dramatis ipsius tollere vellet: Quid, inquid, bone vir? Quomodo tui ipsius oblitus es, vt Agathonem ex Agathone reiicere atque delere coneris? Adeò his delectabatur, vt ea suam Tragœdiam efficere putaret. Aelianus lib. 14. de Var. hist.

Plinij maioris.

Plinius senior dicebat, nullum esse librum tam malum, qui non

non aliqua parte prodesset. Verum dixit de his, qui norunt ex quibuscunque libris, si quid inest frugiferum, excerpere. Sed sunt qui in libro quantumuis bono nihil venantur, nisi quod reprehendant. Eras. lib. 8. apoph.

Platonis.

Plato tantum tribuebat Aristoteli, vt quum ille fortè fortuna non adesset in Academia, exclamarit, ἄπεστιν ὁ τῆς ἀληθείας φιλόσοφος, id est, abest veritatis philosophus. Rursus quum alio tempore abesset, dixit, ὁ νοῦς οὐχ ἥκει: Non venit intellectus. Innuens, se ab illo vno intelligi. Eras. lib. 8. apoph.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex potentiss. in oppugnatione Caietæ, cum aliquando defecissent ad tormenta ænea portentosæ illius amplitudinis saxa, nec aliunde habere facilius possent, quàm ex villa, quæ ab incolis inueterata opinione adhuc asseritur Ciceronis fuisse: vt aliunde disquirerent istiusmodi saxa, rex iussit: Ciceronis verò (cuius admiraretur in dicendo lacteā eloquentiam) villam, si saperent, inuiolatam seruarent. Malle enim se tormenta & machinas amittere, quàm iniuria afficere saxa tantum illius viri, qui tot tantósque homines ab iniuria & capitis periculo vindicasset suo patrocinio. Panormi. lib. 1. de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem.

Alphonsus rex Aragonum, audiens à quibusdam Caietanis malè literatis, M. Tullii sepulchrum extare adhuc iuxta Formias (ibi enim villa Ciceroniana insignis olim fuit, nūc autem Mola vocatur) in via Romana vetustis literis inscriptum: eius rei visendi percupidus, statim eum locum accessit, & sentibus rubísque primò tumulum purgans, móxq; legere incœptans, non M. Tulli, sed M. Vitruuii inscriptionem inuenit. qua lecta, vultum risu soluens dixisse fertur; Caietanos ex Minerua oleum quidem accepisse, sed sapientiam amisisse. Constat autem Alphonsum Ciceronianæ lectionis tam studiosum fuisse, vt perrarò eius tædio affici potuerit. Panormita lib. 1. de rebus gestis Alphonsi.

Aeschinis, de Demosthene.

Cum Aeschines iam damnatus ab Atheniensibus, Rhodi exularet, recitauit coram amicis orationem suam contra Demosthenem habitam. Verùm cum hanc admirarentur Rhodii, & dicerent, mirum esse quòd post tantam orationem non esset absolutus: At desineretis, ait, admirari, si audissetis quæ ad hæc

respondisset Demosthenes. Rhodii igitur cum recitatam Demosthenis orationem multo magis admirarentur: Quid, inquit Aeschines, si ipsam bestiam audissetis, sua verba resonantem? Sentiens in Demosthene magnam Demosthenis partem deesse, si quæ ipse scripsit, ab alio recitarentur. Philostratus in sophistis.

Oratoris, de Euripide.

Suprà de Hominis miseria & calamitate.

Bionis, de eodem.

Bion Borysthenites, cum diceret impietatem esse malam fiduciæ contubernalem, non erubuit hunc Euripidis versiculum adiicere.

δουλοῖ γὰρ ἄνδρα κἂν θρασύσπλαγχνός τις ᾖ. Id est,

Seruum facit, quamuis feroculum virum.

Laertius libro 4. cap. 7.

Chrysippi, de eodem.

Chrysippus Solensis in quodam opere toties citarat versus Euripidis ex Medea, vt ibi tota fabula fuerit inspersa. Hunc librum quidam portans, & rogatus quid ferret, Chrysippi, inquit, Medeam.

Cleomenis, de Hesiodo & Homero.

Cleomenes Anaxadridæ filius dicebat, Homerum esse poetam ciuium Lacedæmoniorum, Hesiodum verò Helotum, hoc est seruorum. quòd ille docuisset, quomodo cum hostibus confligendum sit: hic, quomodo agri colendi. Lacedæmonii enim cum bello assiduò sese exercerent, humiliores operas, artes manuarias, & agriculturæ studium, seruis committebant, quos Helotas vocabant. Plutarchus in Laconicis, Aelianus libro 13. Varia historia.

Cleanthis, de Homero.

Cleanthes Asius quum audiuisset à quodam, mirum in modum commendari laborem, delectatus eo dicto, Homericum hemystichium subiecit:

αἵματος εἰς ἀγαθοῖο φίλον τέκος. Id est,

Præclaro sanguine natus es charissime fili. Laertius libro 7. capite primo.

Bionis, de eodem.

Bion Borysthenites familiares suos subinde admonere solebat, vt hoc argumento scirent, se haud parum in sapientiæ studio profecisse, si maledicentes subinde audirent, ac si recitarent versus illos Homericos,

ὦ ξεῖν' ἐπεὶ οὔτε κακῷ οὔτ' ἄφρονι φωτὶ ἔοικας
Οὖλέ τε καὶ μάλα χαῖρε, θεοὶ νύ τοι ὄλβια δοῖεν. Id est,
Quando vir haud nequam, nec stultus amice videris,
Permultum salue atque vale, Dij prospera donent, &c.
Laertius lib. 4. cap. 7.

Alcibiadis, de eodem.

Alciabides aliquando in ludum literarium ingressus, petiit à ludimagistro Homeri Iliadem, cuius lectionem plurimum admirabatur. Ac ludi moderator cum se nihil Homeri operum habere affirmaret, inflixit ei pugnum satis durum, dicens: Imperitus es præceptor, & tibi similes discipulos facies. Aelianus lib. 13. de Varia historia, & Plutarch. in Regum & impera. apoph. & Bruso. lib. 5. cap. 2.

Platonis, de Homero.

Quum Plato ad tragicum certamen paratus, audito Socrate mutasset consilium, poemata sua exussit, præfatus Homerico carmine:
Ἥφαιστε πρόμολ' ὧδε, Πλάτων νύ τι σεῖο χατίζει.
Huc ades ò Vulcane, Platoni nunc opus est te.
Refert Diogenes Laert. lib. 3.

Aristotelis, de eodem.

Aristoteles Stagirites Calisthenem discipulum, liberioris linguæ hominem, Homerico versiculo admonere voluit:
ὠκύμορος δή μοι τέκος ἔσσεαι οἷ' ἀγορεύεις. Id est,
Talia nate loquens, haud multo tempore viues.
Laertius lib. 5. cap. 5.

Eiusdem, de eodem.

Idem in ius vocatus, quòd Hermiam mulierem, quam adamabat, hymno, quasi deam, celebrasset, calumniæ molestiam Homerico versu testatus est, in ipso statim defensionis initio. Ibidem.

Anaxarchi, de eodem.

Anaxarchus Abderites, quum videret ex Alexandri vulnere, quod ictu sagittæ acceperat, manare sanguinem, dixit versu Homerico,
τοῦτο μὲν αἷμα, καὶ οὐκ ἰχὼρ οἷός πέρ τε ῥέει μακάρεσσι θεοῖσι.
Id est, Hic quidem sanguis est, non ille liquor, qualis diuis solet ire beatis. Admonens regem suæ conditionis, qui pro deo affectabat haberi. Quanquam hoc quidem non ab Anaxarcho, sed ab ipso Alexandro dictum tradunt. Laert. lib. 8. cap. 10.

Pyrrhonis de eodem.

Pyrrho Eliensis philosophus, admirari solebat illum Homeri versiculum:

οἵηπερ φύλλων γενεὴ, τοίηδε καὶ ἀνδρῶν.

Tale quidem genus est hominum, quale est foliorum.

Laert. lib. 9. cap. 11.

Isæi, de eodem.

Isæus sophista Lacedæmoniis periclitantibus ac de ciuitate mœnibus cingenda consultantibus, Homericum carmen recitauit,

ἀσπὶς ἄρ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνήρ. id est,

Scutum hæsit scuto, galeæ galea, atque viro vir.

Et adiecit, Sic mihi state Lacedæmonii, & muris cincti sumus. Recitat Philost. in sophist.

Hippodromi, de eodem.

Hippodromus sophista Homerum appellare solebat vocem sophistarum, Archilochum spiritum: quòd ille suppeditet verba splendida, hic acrimoniam & vehementiam. Philostratus in sophistis.

Eiusdem, de eodem.

Idem quodam tragœdiam appellante sophistarum matrē, correxit dictum: Ego, inquit, dico Homerum esse patrem. Siue quòd nimia sit tragicorum grandiloquentia, siue quòd fons tragœdiarum sit Homerus. Pulchrius autem est ex ipso haurire fonte. Philostratus in sophistis.

Eiusdem.

Supra de Laudis contemptu.

Philoxeni, de eodem.

Philoxenus poeta apud Pythonem prandens, appositis oleis, quum paulo pòst inferretur patina piscium, percusso vasculo quod habebat oleas, Homericum hemistichium dixit, *μάστιξεν δ' ἐλάαν*, id est, scutica incitauit vt traherent. Nam de auriga dictum est. Sensit autem Philoxenus, oleas quamprimum auferendas, alludens interim ad Græcam vocem *ἐλαιῶν*, quæ sonat olearum: & *ἐλάαν*, quod sonat trahere currum, aut aliquid simile. Eras. lib. 6. apoph.

Alex. Mag. de eodem.

Alexander Macedo præter modum delectatus est Homero, adeò vt illum ad verbum edidicerit, ac dormiens etiam ceruicali suppositum haberet. Eum aliàs summum virtutis præconem,

nem, interdum poetam βασιλικὸν appellare consueuit: cuius carmina censebat non ad citharam, vt aliorum, sed ad tubam potius esse canenda. Addebat illud, se malle Homeri Thersiten esse, quàm Cherili Achillem. Cherillus erat Alexandri poeta non satis felix, qui cum fertur ita pactus, vt pro quoque bono versu acciperet Philippeum aureum, pro malo colaphum. Idẽ quum in Sigeo ad Achillis tumulum astitisset: O fortunate, inquit, adolescens, qui tuæ virtutis præconem Homerum inueneris. Refert Cicero in oratione pro Archia.

Eiusdem.

Quum nuncius quidam gaudio gestiens, porrectáque manu ad Alexandrum accurreret, rem prosperè gestam narraturus: Quid mihi bone vir magni nunciabis, nisi nuncies Homerum reuixisse? Significans, omnium rerum gestarum gloriam abolendam, nisi cõtingeret talis præco, qualis fuit Homerus. Plut. in apoph. Reg. & imp.

Eiusdem.

Idem Alexander Ilium profectus, Achillis statuam coronãs: O te felicem, inquit, Achilles, cui Homerus præco contigit. Plutar. in vita Alexandri.

Eiusdem.

Cum ad Alexandrum Magnum scrinium delatum esset, in quo omnes ferè Darii regis opes seruatæ erant, & quæreretur, in quémnam vsum destinandum posthac esset, aliis aliud suadentibus, Alexander ait: Huic optimè seruandus Homerus dabitur. Sentiens, nullum esse thesaurum illo preciosiorem. Adeò enim Homerica lectione delectabatur Alexander, vt rarò deposuerit è manu eius poesin, testante Plutarcho in eius vita.

Eiusdem.

Suprà de Honoris contemptu.

Eiusdem.

Si quando in colloquiis aut conuiuiis incidisset contentio de carminibus Homeri, aliis alia præferentibus, hoc vnicè probauit Alexander, Iliad. 7.

ἀμφότερον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς, κρατερός τ' αἰχμητής. id est,

Dux bonus atque idem validus pugnator in armis.

Addebat, Homerum hoc versu virtutem Agamemnonis prædicasse, Alexandri vaticinatum esse. Plut. in Alexand.

Theocriti.

Suprà tit. de Dialectica.

Neronis.

Nero vbi sensit equites appropinquare, quibus mandatum erat, vt illum viuum attraherent, semimortuum versum Homericum protulit.

ἵππων ὠκυπόδων ἀμφὶ κτύπος οὔατα βάλλει. id est,

Simúlque ferrum iugulo adegit. Suetonius.

Vespasiani.

Vespasianus in quendam proceræ staturæ, sed improbius natum, torsit illud carmen Homericum,

μακρὰ βιβάς, κραδάων δολιχόσκιον ἔγχος. id est,

Longam hastam quatiens, diductis passibus ibat.

Eras. Rote. lib. 6. apoph.

Alphonsi de Ouidio.

Alphonsus cum inter peregrinandum fortè ad eum locum, vnde Sulmo poterat despici, peruenisset, an ea Ouidii (cuius poemate mirum in modum afficiebatur) patria esset, interrogauit? quúmque intellexisset natale Nasonis solum esse, vrbem salutauit, gratiásque genio loci egit, in quo tantus olim poeta genitus esset, de cuius laudibus nemo satis fari posit. Ego sanè, inquit, huic regioni, quæ non parua regni Neapolitani nec contemnenda pars est, libenter cesserim, si temporibus meis datum esset, hunc poetam vt haberet: quem mortuum pluris ipse faciam, quàm Aprutii dominatum. Pontanus, & ex eodem Spiegelius in lib. 1. Panor. de reb. gest. Alphonsi, cap. 47.

Atimachi, de Platone.

Antimachus Clarius poeta, quum conuocatis auditoribus recitaret ingens volumen quod conscripserat, & ab omnibus esset destitutus, excepto Platone: Legam, inquit, nihilominus, Plato enim mihi instar est omnium. Refert M. Tullius libro de Claris oratoribus. Brus. lib. 2. cap. 23.

Gorgiæ de eodem.

Gorgias sophista cum fortè fortuna legisset Platonis dialogum sui cognominis, qui Gorgias inscribitur, dixisse fertur: ὡς καλῶς οἶδε Πλάτων ἰαμβίζειν, Vt pulchrè nouit Plato iambissare, hoc est mordere. Nam is pes primum ab Archilocho, ni fallor, repertus est ad maledicendum: vnde & nomen habet, vel à muliere petulante & baccha, vel à mittẽdis iaculis. Siquidem in eo dialogo proscindit sophistas, id quod nusquam non facit. Eras. lib. 8. apoph.

Eiusdem,

Eiusdem de Seneca.

Alphonsus rex quum exempla priscorum Christianorum Senecam legendo euolueret, quem propemodum pro orthodoxo sunt amplexi, rogatus à Dauolo aulicorum præcipuo, Cur animus mortalium ita immensus atque insatiabilis foret? respondit rex: Animum hominis à Deo profectum, non prius conquiescere, quàm eò rediret, vnde profectus esset. Esse proculdubio animum nostrum Dei & æternitatis capacem, propterea neque impleri, neque satiari posse iis rebus, quæ fluxę & incertæ essent: sed Deum ipsum veluti naturalem sedem, & suũ quodammodo perfectum bonum appetere, hoc est, solidum & perfectum bonum. Panor. lib. 1. de reb. gest. Alphonsi.

Hadriani imp. de Vergilio.

Hadrianum imperatorem Vergiliana lectione inde mirum in modum delectatum legimus, quòd mortem suam Vergiliano carmine prædixerit,

Ostendent terris hunc tantum fata, neque vltrà
Esse sinent, &c.

Cuius rei testis est Dion Cassius in vita Hadr.

Alphonsi, de Vitruuio.

Alphonsus Aragonum rex, cùm arcem Neapolitanam instaurare decreuisset, Vitruuii de Architectura librum afferri ad se iussit. Verùm cum sine ornatu, sinéque asseribus allatus esset: Non decere, inquit, hunc potissimùm librum, qui nos quomodo contegamur tam bellè doceat, detectum incedere. Librum igitur egregiè ad vsum parari mandauit, & omnibus semper ædificiis adhibuit. Panorm. lib. 1.

De legatione.

Agidis.

AGis Archidami filius, cum ad Philippum regem legatus mitteretur, solus regem sine comitatu accessit. Verùm cum rex admiraretur: Veni, inquit, vnus ad vnum. Quo dicterio taxauit superuacaneum legatorum aliorum sumptum, quo æraria plerunque exhauriuntur, quum Reipu. negocia per vnicum sæpenumero expediri possint. Plut. in Lacon. apoph.

Anonymi.

Lacedæmones vnum legatum ad Demetrium regem miserant. Stomachante autem tyranno, ac vociferante: Vnúmne

Lacedæmonii legatũ ad me? Satis, inquit legatus, vnus ad vnũ. Bruſ. lib. 2. cap. 1.

Laconum.

Lacones olim quum ad Lygdanum tyrannum iſſent legati, atque ille congreſſus ſæpius differret, dicens ſe molliter habere: Vrbanè dic, inquiunt legati: per deos non veniſſe cum illo colluctaturos, ſed collocuturos. Bruſ. lib. 3. cap. 39.

Polycratidæ.

Infrà tit. de Patria fortiter propugnanda.

Darij & Gobriæ.

Darius rex ingreſſus in Scythiam, inopia laborabat. Scythæ autem legatos ad eum miſerunt cum muneribus: aue videlicet, mure, rana, & quinque ſagittis. Darius pro mure terram, pro rana aquas, pro aue equos, pro ſagitta ſeipſos tradere interpretatus eſt. Gobrias hoc dicere dona coniectabat: O Perſe, niſi vt aues aduoletis, aut vt mures ſubeatis terram, aut vt ranæ inſiliatis in paludes, non remeabitis, his ſagittis confecti. Bruſ. lib. 3. cap. 30.

Catonis.

Quum tres eſſent deſignati, qui legati proficiſcerentur in Bithyniam: quorum vnus podagrà teneretur, alter caput haberet vulneribus confoſſum, tertius væcordia laborare videretur: Cato ridens dixit, Populi Romani legationem nec pedes habere, nec caput, nec cor. Idem.

De legibus.

Diogenis.

Diogenes dicebat, nec legem eſſe ſine ciuitate, nec ciuitatẽ ſine lege. Laert. lib. 6.

Antiſthenis.

Antiſthenes Athenienſis philoſophus, negabat ſapientem viuere iuxta leges, ſed iuxta normam virtutis. Sentiens, non ideo quid vitari à iuſto, quòd hoc agere legibus interdictum ſit: ſed quòd ipſa hominis ratio hoc diſſuadeat, quæ docet hominem, hoc eſſe honeſtum, illud turpe. Nec leges omnia præſcribunt: at virtutis regula docet vbiq;, quid ſit honeſtum, quid turpe. Idẽ.

Alphonſi.

Alphonſum Aragonum regem dicere ſolitum accepimus: Regum in primis ſtudium & officium eſſe, populares ſuos locupletes efficere. Popularibus enim ditioribus factis, nec vtiq; reges

reges futuros pauperes. Quoniam subditorum amor atque beneuolentia, veri sunt principum thesauri atque diuitiæ: non pecuniæ imperatæ. Panormita lib. 4. in fine.

De legum autoritate & obseruatione.

Heracliti.

HEraclitus Ephesius dicebat, ciues non minus oportere pugnare pro legibus, quàm pro mœnibus. Quòd absque legibus nullo pacto possit esse ciuitas incolumis, absque mœnibus possit. Laertius libro nono, capite primo.

Solonis.

Solon percontatus, Quo pactó salua posset esse respublica? respondit: Si ciues quidem magistratui obediant, magistratus autem legibus. Sensit vir sapientissimus, eam ciuitatem conseruari nequaquam posse, vbi ex vtraque parte legum sit neglectus. Stobæus serm. 41. Antonius in Melissa, par. 1. ser. 67. & Maximus sermone 50.

Cleobuli.

Cleobulus bene compositam rempub. putabat, vbi magistratus magis infamiam quàm leges metuant. Stob. ser. 41.

Biantis.

Bias eam Rempublicam saluam fore existimabat, in qua leges perinde ac tyrannum omnes metuant. Idem.

Eiusdem.

Idem damnaturus quempiam ad mortem, lacrymatus est. Et cum dixisset quidam, Quid est quod fleas, cum penes te sit, vel absoluere, vel condemnare hominem? respondit: Quia necessarium est, naturæ quidem condolere, legi autem suffragari. Stobæus ser. 43. Maximus ser. 6.

Chilonis.

Chilon Lacedæmonius eam ciuitatem saluam iudicabat, in qua maximè leges, Rhetores verò nequaquam obseruarentur. Stobæus sermone 41.

Eiusdem.

Idem monuit, obtemperandum esse legibus. Hoc ad principes præcipuè pertinet, qui se credunt non teneri legibus. Nec aliunde magis florent Respublicæ, quàm si legum vigeat autoritas. Nec ibi tyrannis oriri potest, vbi ex arbitrio priscarum legum geruntur omnia. Laer. lib. 1. cap. 4.

Pittaci.

Pittacus Crœso percontanti, Quod esset maximum imperium? inquit: ποικίλα ξύλα, id est, varii ligni, leges innuens. Nam olim in tabulis ligneis leges inscribebantur. Porrò vbi summa est legum autoritas, ibi est minimum tyrannidis. Laertius libr. 1. cap. 5.

Simonidis.

Simonides, cum Themistocli prætori hominem non vsque adeò bonam causam habentem, summopere commendaret, eius fauorem petens: Themistocles respondit: Nec Simonidem poetam fore bonum, nisi mensuram certam in carmine obseruaret: neque se bonum prætorem, si ob fauorem aut gratiam amici à legibus vel tantillum declinaret. Fulg. li. 6. cap. 4.

Demosthenis.

Demosthenes orator, ciuitatis animam esse leges dicebat. Vt enim corpus anima carens cadit, sic ciuitas nullis administrata legibus euertitur. Maximus serm. 58. & Stobæus.

Socratis.

Socrates interrogatus, Quæ ciuitas optimè administretur: Quæ, inquit, ex lege viuit, & iniustos punit. Max. ser. 68.

Eiusdem.

Dicebat etiam, viros oportere ciuitatis parere legibus, vxores autem maritorum quibuscũ viuunt moribus. Norma coniugis vir est: quæ rectè viuit, si ille publicis legibus obtemperet. Laertius & Erasmus.

Platonis.

Plato Atheniensis rogatus à Cyrenensibus, vt ipsis leges scriberet, ac reipub. statum componeret, recusauit dicens: Perdifficile esse condere leges tam felicibus. Indicans, non facilè obedire legibus eos, qui nimium se felices esse putarent. Laer. lib. 3.

Arcesilai.

Arcesilaus Scytha dicere solitus est, quẽadmodum vbi multi essent medici, ibi multi sunt morbi: ita vbi permultæ leges essent, ibi plurimum esse vitiorum. Laert. libr. 4. capite 6. Maximus serm. 58.

Themistoclis.

Themistocles Simonidi petenti, vt in negocio quodam sententiam iniustam pronunciaret: Neque tu, inquit, bonus poeta fueris, si præter musicæ modulos caneres: neque ego princeps bonus, si contra leges pronunciem. Plut. in Græcorũ Impp. apo.

Aristidis.

Aristidis.

Aristides cum quendam reum egisset,& iudices post eius accusationem reum audire nollent,sed protinus ad suffragia,quibus eum damnarent,properarent: Aristides supplex pro reo intercessit apud iudices,vt eum iuxta legum præscripta diligenter audirent.Tanta erat in viro legum autoritas & obseruatio. Plutar. in Regum Græc.apoph.

Lycurgi.

Inter leges quas Lycurgus Rhetor tulisse fertur, hæc erat vna:Ne qua mulier maritata proficisceretur Eleusinem, id statuit,veritus,ne à diuitibus dato precio corrumperentur, addita est pœna,drachmarum sex millia.Ei legi cum vxor Lycurgi non obtemperasset,sycophantis,qui deprehenderant ac detulerant,dedit talentum. Ea res quum illi postridie vitio daretur apud populum:Atqui ego,inquit,dare conspectus sum,non accipere.Quidam ferunt leges ad quæstum.Hanc notam à se depulit,qui nec in vxoris gratiam voluit abrogare legem,sed mulctam de suo dependit.Erasmus lib.8.apoph.

Alcamenis.

Alcamenem Telecri filiū quum quidam interrogasset, cur seniores apud Lacedæmonios plures dies sumerent ad cognoscendum in causis capitalibus:& si quis fuerit absolutus,nihilominus sit legi obnoxius?Ideo,ait,tam diu de rebus iis consultant,vt si in capitis discrimine errassent,emendent,ne de legum autoritate quid decederetur.Plutar.in Lacon.

Eiusdem.

Eundem cum quidam interrogasset,quam ob rem munera à Messeniis oblata ita recusasset: Quoniā si recepissem, inquit, cum legibus pacem habere non poteram. O mentem rege dignam,quæ magno obuioque lucro legum autoritatem antepo suit,Et vbi sunt interim qui clamant,quod principi placuit,legis vigorem habet:& principem dare quidem leges,at non teneri legibus.Plut.

Agidis.

Agidem Lacedæmoniorum regem,huius nominis vltimum, cum parentes rogarent,vt in re parum honesta ipsis obtemperaret,dixisse ferunt: Donec essem apud vos,nullam omnino tenebam iustitiæ & æquitatis scientiam;verùm vbi me patriæ dedistis,legibusque subiecistis,conabor his magis obtemperare, quàm vobis.Quo dicto innuere voluit, quàm plurimum quidem

dem filios debere parentibus suis: verùm ita tamen, ne leges sa-
luberrimè latas transgrediamur. Plut. in Lacon. apoph.

Demarathi.

Demarathus cuidam percontanti, cur exularet Sparta, cum esset rex: Quoniam, inquit, leges sunt in ea potentiores: significans, regem apud Lacedæmonios esse principē ciuitatis, at non legum dominum, sed his non minus obnoxium regem quàm ciues. hoc ipsum laudabat in suæ gentis institutis, per quod cogebatur exulare. Dedit interim insigne moderationis specimē, æquo animo ferens exilium, autoritate legum indictum, nec de patria malè loquens, nec de legum iniquitate querens. Idem.

Pausaniæ.

Pausanias Plistonactis filius, cuidam roganti, Quam ob rem apud Spartanos nefas esset, vllam priscarum nouare legum: Quoniam, inquit, legibus conuenit autoritas in homines, non hominibus in leges. Plutar. in Laconicis. Brus. lib. 3. cap. 34.

Archidami.

Archidamus Zeuxidami filius, roganti, quínam essent Spartanæ ciuitatis præfecti: Leges, inquit, ac legitimi magistratus. Grauiter censuit, in repub. bene instituta supremam autoritatem esse legibus deferendam, nec vlli magistratui fas esse quicquam contra leges publicas tentare. Plut.

Charilli.

Infrà tit. de Lingua, garrulitate & loquacitate nimia.

Laconum.

Lacones legatum, quem ad Antigonum Demetrii filium miserant, quoniam acceperant quòd Antigonum appellasset regem, mulctarunt, quamuis in annonæ penuria medimnum frumenti in singulos ab ipso reportaret. Tantus erat apud illos legum rigor, vt nec tanto beneficio subleuata inopia, ab illis veniam impetraret, vt vnius voculę gratiam facerent, prosperè legatione perfuncto. Plut. in Lac.

Agesilai.

In pugna Leuctrica, quum Lacedæmoniorum multi fugissent, iique legibus pœnas dare deberent: Ephori reputantes ciuitatem viris desertam, egere militibus, cupiebant eam ignominiam militibus remittere, simúlque seruare leges. Deligunt igitur Agesilaum nouarum legum conditorem. Is prodiens in suggestum: Ego, inquit, alias leges haudquaquam laturus sum, neq; enim his quas habetis, aut additurus sum aliquid, aut de-

tractu

tracturus, neque quicquàm omnino mutaturus. Sed mihi rectum videtur, vt leges quas habetis, à die crastino robur habeant, & autoritatem. Eo commento vir solers simul & præsenti ciuitatis necessitati consuluit, & periculosum mutandarum legum exemplum exclusit à Republica, vno tantum die legibus abrogatis. Plut. in Lacon. apoph.

Eiusdem.

Agesilaus, quum haberet apud se Xenophontem illum sapientem, eùmque plurimi faceret, iussit vt filios suos arcesseret Lacedæmonem, docendos artem omnium pulcherrimam, videlicet imperare, & parére imperio. Athenis florebat omnium liberalium disciplinarum genus: sed hanc cæteris omnibus præstantiorem, existimabat nusquam melius disci, quàm apud Lacedæmonios, vbi non verbis disputabatur de bene administranda repub. sed ciuium moribus honestissimæ rei exemplum exprimebatur. Simul indicans, eos non esse gerendo magistratui idoneos, qui legibus ac magistratui nescirent obsequi. Proinde rogatus abs quopiam, quam ob rem Spartanorum respublica præ cæteris, secundis rebus floreret: Quoniam, inquit, plus cæteris in hoc sese exercent, vt pariter & imperare & parére sciant. Quæ duæ res à ciuibus excludunt seditiones, & tuentur concordiam. Idem.

Eiusdem.

Idem cum in causa quadam sederet iudex, & is quidem qui accusabat rectè dixisset, patronus contrà male, subinde tamen repeteret inter dicendum, Agesilae, decet regem opitulari legibus: perinde quasi bonam haberet causam, & ab ipso starent leges: hominis improbitatem interpellans Agesilaus: Si quis, inquit, tibi domum perfoderit, aut vestem abstulerit, num expectaturus esses, vt architectus, aut qui vestem contexuit, tibi sit auxilio futurus? Subindicabat, regem esse veluti legum architectum: nec conuenire vt opituletur ei, qui contra leges aliquid admiserit. Plutar. in Laconicis apoph.

Eiusdem.

Sciscitante quodam ab Agesilao Lacedæmoniorum rege, quid Spartæ attulissent Lycurgi leges? Voluptatum, inquit, contemptum. Videlicet indicans, eam demum Rempublicam esse saluam, in qua leges sub optimo principe omnes voluptates arcent. Plut. in apoph. Lacon. Eras. lib. 1. apoph.

Eiusdem.

Eiusdem.

Quum Diphridas Agesilao è patria nuncium attulisset, vt omissis quæ tum agebat, protinus in Bœotiam irrumperet: quanquam destinarat hoc ipsum postea maiore aggredi apparatu, tamen magistratibus obtemperans, accersitis ad se viginti millibus eorum qui apud Corinthum militabãt, inuasit Bœotiam: ac iuxta Coroneam congressus cum Thebanis, Atheniensibus, Argiuis & Corinthiis, ambas acies superauit, licet ipse multis acceptis vulneribus, corpore esset grauiter affectus. Quæ pugna quum esset inter res ab illo gestas omnium maxima, quemadmodum scripsit Xenophon, tamen domum reuersus, nihil de pristino victu vitæque modestia mutauit, ob tantos rerum successus, totque victorias. Multo dignior erat triumpho victoria, qua vir ille primùm suis consiliis anteposuit legũ autoritatem, deinde tot egregiis facinoribus nihilo factus est insolentior. Plutarchus in Laconicis apoph.

Eiusdem.

Idem quum maximam Asiæ partem armis sibi subegisset, constituerat ad ipsum regem Persarum proficisci, vt eum compesceret: qui sic erat quietus à bello, vt interim Græcorum duces pecunia corrumperet. cæterùm reuocatus domum ab Ephoris, ob Spartam Græcorum obsidione cinctam (nam id rex Persarum pecuniis missis effecerat) paruit, dicens: Bonum Imperatorem legum imperatis parere oportere, citraque cunctationem soluit ex Asia, magno sui desiderio relicto Græcis Asiaticis. Offerebatur rei bene gerendæ occasio, inuitabat illum Græcorum affectus, vt instituta peragerer: sed rex à tyrannide alienissimus, legum autoritatem existimabat omnibus anteponendam. Idem.

Cyri.

Cyrus rex interrogatus, quosnam putaret esse iniustos? Lege, inquit, non vtentes. Maximus ser. 58.

Antiochi.

Antiochus tertius scripserat ciuitatibus, vt si quid per literas iuberet fieri, quod aduersaretur legibus, ne curarent, perinde quasi ipso nescio scriptum esset. Interdum enim principes, dum metuunt quosdam offendere, scribunt quæ fieri nollent. Quicquid autem pugnat cum legibus, hoc velut insciente principe scriptum esse putandum est: quippe legum defensores, non oppugnatores esse debent principes. Eras. lib. 5. apoph. ex Plut.

Catonis.

Catonis.

Ad tribunum plebis, qui veneficii infamia laborabat, iniquam ferentem legem: Adoleſcens, inquit Cato ſenior, nondum ſcio vtrum haurire quod temperas, an approbare quod ſcribis, deterius ſit. Sentiens, & legem, quam parabat, exitioſam eſſe Reipublicæ. Eraſ. lib. 5. apoph.

Sulp. Galli.

Infrà de Zelotipia. & titu. de Seueritate.

Augusti.

Auguſtus legem tulerat de adulteris, quomodo iudicandi eſſent de hoc crimine delati, & quomodo puniendi conuicti: pòſt iræ impotentia irruit in adoleſcétem delatum, quòd cum Iulia Auguſti filia commercium habuiſset, eúmque manibus verberauit. At quum adoleſcens exclamaſset, Legem tuliſti ô Cęſar: adeò facti pœnituit Cęſarem, vt eo die recuſaret cœnam capere. Crimen per ſe graue erat, tum admiſſum in Cæſaris filiam. Quis princeps ibi dolori ſuo temperaret? Aut quis ibi legum iudiciorúmque moras expectaret? At tantus princeps ſibi adeò diſplicuit, vt à ſeipſo pœnas ſumeret, quòd legi, quàm aliis prodiderat, non per omnia paruiſset. Plutarchus in Romanorum apoph.

Alphonſi.

Alphonſus Aragonum rex, improbè agere princeps dicebat, qui aliis honeſtè decoréque viuendi legem præſcriberent, ipſi verò nihilo temperatiores ſeſe probarent. Innuit autem, non ſatis eſſe promulgare leges, etiam ſaluberrimas, niſi ſint qui promulgatas defendant, & vitæ etiam innocentia cæteris præcedant. Panor. lib. 4. de rebus geſtis Alphonſi.

Vitoldi Lit. ducis.

Vitoldus Lituaniæ dux (qui adeò differentem moribus & habitu à ſuis popularibus ſeſe præbuit, vt illos tonderi edicto iuſserit, ſibi tanquam maieſtatis inſigne barbam intonſam retinuerit. at quum id non ſuccederet, caput ipſe, genáſque raſit: capitalem pœnam in eos comminatus, qui ſuo exemplo barbam aut comam deponerent) dicere ſolebat, Plebem legi, legem autem principi ſubiectam eſſe oportere. Tyrannica ſanè vox. Magiſtratus enim quum legum cuſtos ſit, primùm imperatis parere decet, vt ſubditi habeant exemplum, quod honeſtè intueantur, & ad legum obſeruationem incitentur. Aeneas Syl. lib. 4. Commenta. in res geſtas Alphonſi.

De legum neglectu.

Solonis.

SOlon Salaminius leges aranearum telis esse similes dicebat. Illis quippe, si quid leue & imbecillum inciderit, inuolui ab eis, atque contegi: si quid maius, & grauius perrumpi atque perire. Diogenes Laert. lib. 1. cap. 3.

Aristotelis.

Aristoteles crebrò taxabat Athenienses, quòd cum duas res, frumenta ac leges inuenissent, frumentis vterentur, legibus nequaquam. Alludens ad Triptolemum Atheniensem, cuius ministerio Ceres vsa est in ferendis legibus ac tritico. Laertius libro 5. cap. 1.

Anacharsidis.

Anacharsidi illud tribuitur multo vulgatissimum: Leges aranearum telis esse similes, in quibus infirmiora animalia hærerent, valentiora perrumperent. Ita leges humiles ac tenues constringunt, à potentibus impunè violantur. Meminit Valerius lib. 7. cap. 2. & Bruso. lib. 3. cap. 34.

Agidis.

Quum è senioribus quidam, videns priscas leges, & instituta vetera aboleri, & alia praua succedere, atque ob id res Spartanorum inuerti, quæ summa fuerant in imum deiectis, & conteri: id, inquam, cum apud Agidem iam senem deploraret, ioco respondit: Si fit, inquit, quod narras, recto ordine res procedunt. Siquidem ego puer à patre audiui, quòd iam tum illis temporibus res inuerterentur. Itaque si rursus inuertuntur, redierunt in locum pristinum. Hoc quidem ille ludens. cæterùm seriò dicebat, se puerum hoc quoque accepisse à patre, nihil esse mirum si præsentibus succedant deteriora: sed mirandum, si succedant meliora, aut similia. Notauit peculiarem senibus querelam, de rebus in deterius prolapsis: simúlque rerum humanarum hanc esse naturam, vt vsque in peius degenerent.

Demonactis.

Demonax iurisperito dixit, leges prorsus videri inutiles, vt quibus boni non egerent, mali nihilo fierent meliores. Eras. lib. 8. apoph.

Pausaniæ.

Pausanias Plistonactis filius, cuidam interroganti, cur ex priscis legibus nullam mouere Spartiatis liceret: Quia leges, inquit,

quit, hominum, non homines legum dominos esse oportet. Brusonius lib.3.cap.34.

Zaleuci.

Zaleucus, vel vt alii, Zeleucus Locrensium legislator, similiter dicebat, leges aranearum telis similes esse. nam si musca & culex inciderit, retinetur: si verò vespa, aut apis, disrupta tela auolant. Stobæus sermone 431. De potentibus in ciuitate. Antonius parte 1.ser.67. Plut.in Solone.

Catonis.

Cato senior sæpenumero magistratum admonere solebat, vt sumerent pœnas de his qui in leges aliquid peccarent. Plutarc. in Romanorum apoph.

Vide ti. de Pœna neglecta.

De legum renouatione & abrogatione.

Lycurgi.

LYcurgus percontanti, quam ob causam non vteretur legibus scriptis? Quoniam, inquit, eruditi qui sunt, rectéque educati, probant, quid pro ratione temporis expediat. Significans, scripturam non mutari, quum pro varietate occasionum vir probus & sapiens sæpenumero cogatur mutare consilium. Ea res nominatim præscribi non potest. Satis est, ciues honestè fuisse institutos. hi sua sponte videbunt, quid pro tempore factò sit opus. Plut.in Lacon.

De lepidè dictis.

Socratis.

SOcrates, quum Xantippen diu rixantem tulisset in ædibus, ac tandem fessus consedisset ante fores, illa magis irritata quiete viri, de fenestra perfudit eum lotio. ridentibus qui præteribant, & ipse Socrates arridebat, dicens: Facilè diuinabam, post tantum tonitru sequuturam pluuiam. Laert.in eius vita.

Diogenis.

Diogenes Cynicus quodam tempore, cum diutissimè legens tandem eò venisset, vt videret chartam vacuam: Bono, inquit, animo estote viri, terram video. Alludens ad longa nauigatione fessos, qui recreantur animo, si portus procul appareat. Diogenes lib.6.cap.2.

Eiusdem.

Idem Diogenes cum in dolio suo, sicco mucidóque pane ve-

scens solus, alios lætitia perstrepentes audiret (erat enim dies festus) tædiosus factus, diu secum de relinquendo vitæ instituto cogitauit. Sed cum tandem mures videret adrepentes, panis micas edere: Quid tibi displices, inquit, ô Diogenes? sat magnificus es: ecce enim parasitos alis. Idem,

Aristippi.

Aristippo cum à Dionysio tres meretrices oblatæ essent, vt optionem eligendi quam vellet haberet, omnes domum duxit, dicens: ne Paridi quidem fuisse tutum, vnam cæteris præferre. Laert, lib. 2. cap. 8.

Eiusdem.

Idem, cuidam qui proposuerat ænigma, vt solueret: Quid ô stolide, inquit, vis soluam, quod nobis etiam ligatum exhibet negocium? Idem.

Eiusdem.

Cuidam interroganti, Num tu es vbique? ridens: Naulum, inquit, non perdo, si sum vbique. Elusit autem Aristippus sophisticam quæstionem, an idem corpus posit esse in multis locis: dum respondit, non esse periculum ne perdat naulum. Perdit enim naulum, qui dato precio, non peruehitur eò quò cupiebat. Idem.

Eiusdem.

Scorto cuidam dicenti: Sum ex te grauida: Aristippus inquit: Istuc nihilo magis scire posis, quàm per densisimas spinas ambulans dicere, hæc me spina pupugit. Idem.

Laconis.

Suprà de Amicitia falsa, quæ in rebus aduersis declaratur.

Alius.

Lacon quidam cum duras amygdalas duplo vendi conspiceret: Súntne hic, inquit, rari lapides? Quasi nihil interesset inter silicem & duram amygdalam. Plut. in Lacon. apoph.

Alius.

Alius quidam Lacon, cum se voto obstrinxisset, ꝙ se de Leucate præcipitem daret, conscendit in montem: & conspecta altitudine, sese auertit. Id quum illi probri gratia obiiceretur: Non putaram, inquit, illi voto maiore voto opus esse. Idem.

Pausaniæ.

Pausanias Cleombroti filius, cum post victoriam à Medis apud Plateas reportatam præcepisset suis, vt apponerent cœnam Persicam, quam sibi barbari prius apparauerant, ea cum esset

esset sumptuosissima: Lurco, inquit, eras ô Persa, qui quum tantas haberes delicias, ad nostram veneris mazam. Erat autem maza, panis genus contemptum ac vulgare. Plut. in Lacon.

Leonidæ.

Leonidas Anaxandridæ filius, quodam dicente, Præ iaculis barbarorum nec solem videre licebit: Annón, inquit, lepidum fuerit, si cum illis sub vmbra pugnaturi sumus? Plut. in Lacon.

Agidis.

Cum è senioribus quidam, videns priscas leges & instituta vetera aboleri, & alia praua succedere, atque ob id res Spartanorum inuerti, quæ summa fuerant, in imum deiectis, & conteri: hæc quum is apud Agidem iam senem deploraret, ioco respondit: Si fit, inquit, quod narras, recto ordine res procedunt. Siquidem ego puer à patre audiui, quòd iam tum illis temporibus res inuerterentur. Itaque si rursus reuertuntur, redierunt in locum pristinum. Plut. in Lacon.

Brasidæ.

Suprà titu. de Iocosè dictis.

Cleomenis.

Cleomenes Cleombroti filius, quum quispiam illi donaret gallos gallinaceos pugnaces, ac munus suum ornans verbis diceret, illos ob victoriam pugnando interire: Da igitur, inquit, mihi aliquot ex his qui hos occidunt. Idem.

Leontychidæ.

Leontychidas Aristonis filius, quum portæ illi proximæ clauem draco circunuolutus esset complexus, idque augures affirmarent esse portentum: Mihi, inquit, nequaquam videtur: sed si clauis fuisset complexa draconem, portentum erat. Lepidè hominum superstitionem irrisit, qui sępenumero terrentur his quæ casu aut forte fortuna eueniunt. Plut. in Lacon. apoph.

Agathoclis.

Ithacenses cum nautas apud Agathoclem accusassent, quòd ad insulam appellẽtes, pecora quædam abegissent: Agathocles, Vester, inquit, rex quum venisset ad nos, non tantùm pecudibus abreptis, verùm ipso etiam pastore exoculato recessit. Alludens ad fabulam Homericam de Vlysse, qui Polyphemum cyclopem excæcauit. Erasmus Roter. lib. 5. adoph. Plut. in Regum & impera. apoph.

Augusti Cæs.

Cæsar Augustus, quum tragœdiam suam, cui titulus erat

Aiax, spongia deleuisset, interrogatus à Liuio tragœdiarum scriptore, Quid nam ageret ipsius Aiax? Cæsar lepidè respondens, ait: In spongiam incubuit. Alludens ad argumentum fabulæ, in quo Aiax, quum intellexisset quæ mente alienatus dixisset ac fecisset, gladio mortem sibi ipsi consciunt. Suetonius in eius vita.

Eiusdem.

Idem Augustus, cum ab eo Pacinnius Taurus munus peteret, diceretque populari rumore sparsum, pecuniam haud paruam ipsi à Cæsare datam: Sed tu, inquit, noli id credere. Lepidè significans, se nequaquam id daturum, quód apertè petere non auderet. Suetonius in eius vita.

Eiusdem.

Suprà de Facetè & iocosè dictis.

Vespasiani.

Infrà, tit. de Curiositate.

Augusti.

Suprà de Ambiguè dictis.

Vide Facetè dicta.

De liberalitate.

Bionis.

Bion Borysthenites semper dicebat esse optabilius, suam messem alteri largiri, quàm alienam decerpere. Sensit, felicius esse dare quàm accipere. Laert. lib. 4. cap. 7.

Diogenis.

Diogenes quum à Platone petiisset paululum vini, simúlque caricas: Plato misit lagenam plenam vino. Cui Cynicus hunc in modum gratias egit: Quum interrogaris, Quot sint duo & duo? respondes, viginti. Ita non secundum ea quæ rogaris das, nec ad ea quæ interrogaris respondes. Laert. lib. 6. cap. 2.

Eiusdem.

Si quando egebat pecuniis Diogenes, eas ab amicis accipiebat. at suggillantibus eum, quòd præter philosophi dignitatem peteret, quod esset mendicorum: Imò, inquit, non peto, sed repeto, οὐκ αἰτῶ, ἀλλ' ἀπαιτῶ. Repetimus enim mutuum, aut depositum. Amicus autem egenti amico dans, non donat, sed reddit quod debebat. quisquis enim in tali casu pecuniam seruat, rem alienam detinet. Ibidem.

Eiusd

Eiusdem.

Illi etiam tribuitur hoc ænigma, manus non esse porrigendas amicis complicatis digitis. Innuens, non satis esse, si comes nos præbeamus amicis, sed comitati comitem adiungendam benignitatẽ. Qui comiter tractant amicos, dicuntur δεξιοῦσθαι, quasi dicas dextrare. Laert.

Aristotelis.

Aristot. Stagirites cuidam increpanti, quòd homini malo dedisset eleemosynam: Non mores, inquit, sed hominem commiseratus sum. Etiam improbis in necessitate succurrit vir bonus. Debetur enim hoc officium, si non meritis illius qui iuuatur, certè naturæ. Et bonus fieri potest, qui malus est. Laertius libro 5. cap. 1. *Alij sic recensent.*

Idem Aristoteles reprehensus, quòd munus dedisset improbo: Non homini dedi, inquit, sed humanæ sorti. Hermolaus Barbarus in epistola ad F. Picolomineum Cardinalem, quæ extat apud Politianum, libro Epistolarum 12.

Demosthenis.

Demosthenes interrogatus, quid Deo simile haberent homines? respondit, Benignè facere. Maxi. serm. 8.

Xenophontis.

Xenophon Socraticus dicere solebat, multo præclarius ac laudabilius esse, beneficiorum, quàm trophæorum multitudinem post se relinquere. Stob. serm. 46.

Arcesilai.

Arcesilaus quum Apellem Chium ægrum inuisens, etiam egere sensisset, postridie reuisit illum, decem drachmas secum adferens, & proximè assidens: Hic nihil est, inquit, præter Empedoclis elementa. Eras. lib. 6. apoph.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex, sibi multo iucundius esse dicebat, si milites suos ditaret, quàm si ditesceret ipse. Plutarc. in Lacon. apoph.

Anaxilai.

Anaxilaus interrogatus olim, quid in tyrannide omnium esset felicissimum? respondit: In conferendis beneficiis nũquam vinci. Stob. serm. 46.

Arcesilai.

Arcesilaus cum inuiseret Ctesibium ægrotantem, sensissétque hominem egere, clàm crumenam pecuniis plenam subiecit cer-

uicali: quam vt reperit Ctesibius, ait, ἀρκεσιλάου τοῦτο παίγνιον: id est, Arcesilai hic ludus. Eras. lib. 8. apoph.

Timandridæ.

Timandridas Lacedæmonius quum peregrinationem suscepisset, familiæ procurationem filio delegauit. Deinde reuersus, posteaquam rem multis partibus auctiorem reperisset, quàm antea fuisset: multos dixit ab illo deos & familiares atque hospites iniuriis affectos. Etenim quæ in facultatibus superarent, ea in illos à liberis ciuibus erogari. Verùm dum in viuis agas, pauperem atque egenum videri. At quum vita sis defunctus, opes & diuitias rei familiaris deprehendi, id turpissimum in hominum societate existere. Ael. lib. 14. de Var. hist.

Cyri.

Cyrus Persarum rex, cum quidam ad eum misisset ornamenta multa, ea distribuit amicis. Cum autem ex eo quæreretur, Cur sibi nihil reliquisset? Quia, inquit, corpus meum his omnibus ornari non posit: amicos autem his ipsis ornatos intuens, maximum mihi ipsi ornamentum aptum esse putabo. Maxi. sermo. 6.

Artaxerxis.

Artaxerxes Xerxis filius, cognomento Longimanus, quòd alteram manum haberet longiorem, dicere solebat, Regalius esse addere, quàm adimere. Sentiens, principe dignius esse, honores & opes eorum quibus imperant, augere potius, quàm imminuere. Plut. in reg. apoph.

Dionysij senioris.

Dionysius senior quum ad filium ingressus, conspexisset vasculorum aureorum & argenteorum magnam vim, exclamãs: Non est, inquit, in te regius animus, qui his poculis, quæ à me tam multa accepisti, neminem tibi amicum feceris. Sentiens, absque ciuium beneuolentia regnum nec parari, nec teneri. Beneuolentiam verò maximè conciliat benignitas. At iuuenis rerum imperitus, putabat esse felicius, habere argentum & aurum, quàm amicos. Plutar. in reg. & imper. apoph.

Dionysij iunioris.

Dionysius iunior, quum sæpe pecuniam Platoni daret; atq; is nunquam acciperet: Aristippus, qui aderat: Tutò, inquit, liberalis & magnificus est Dionysius. Brus. lib. 2. cap. 21.

Artaxerxis.

Quum Satibarzanes Artaxerxis à cubiculis, quiddam minus in

nus iustum ab eo peteret, sentirétque rex illum hoc facere solicitatum triginta Daricorũ milibus, quæstori ærarii sui mandauit, vt Daricorum triginta milia ad se deferret. eáque dedit Satibarzani, dicens: Accipe ô Satibarzanes: nam hæc tibi cum dedero, non ero pauperior. Plut. in reg. apoph.

Alexandri.

Alexander quum 200 æris alieni talenta sibi conflasset, non antè nauem conscendit, quàm rebus amicorum pensitatis, huic quidem agrum, illi villam, alteri domorum prouentum, alteri portoria elargitus est. Absumptis igitur ac distributis ferè regiis opibus omnibus, rogatus à Perillo, quid regi superesset? respondit Alexander: Superest mihi spes acquirendi maiora. Bruso. lib. 3. cap. 28.

Eiusdem.

Alexander dotibus plurimis commilitones donauerat: æsq; alienum militibus, quod conflauerant, quum dissoluere vellet, ac propterea vt darent nomina iussisset, multi ex illis, ne apud regem intemperantiæ vitium subirent, nomina sua dare noluerunt. id quum Alexandro innotuisset, increpata illorum diffidentia: Non decere, ait, ementiri in populares suos. Brusonius lib. 3. cap. 28.

Eiusdem.

Idem olim interrogatus à quopiam, vbínam suos thesauros haberet: amicos ostendens, ait: In his scriniis. Summa enim liberalitate suos amicos semper ornauit Alexander Maximus serm. 6. Bruso. lib. 3. cap. 28.

Orsinis satrapæ.

Orsines satrapes, quum Alexandrum & huius amicos muneribus amplissimis honorasset, Bagoæ eunucho nihil dedit: sed admonitus ab amicis, quòd is Alexandro cum primis esset charus, respondit, se regis amicis honorem habere, non scortis: nec apud Persas esse moris, vt viri mares ducant. Agnoscas in hoc satrapa mentem Cyro generis autore dignam. Honorare nouerat, adulari non poterat: quum hodie quoque cernantur in aulis, qui scortis, morionibus ac lenonibus principum plus deferant honoris, quàm genere ac virtute præcellẽtibus viris. Eras. lib. 8. apoph.

Eiusdem.

Anaxarcho philosopho iusserat quæstorem dare, quantuncunque ille postularet. Cumque quæstor audita postulatione

turbatus, Alexandro iudicasset, philosophum petere centum talenta: Rectè, inquit, facit, sciens se amicum habere, qui tantum dare & posſit & velit. Hic dubites, vtrum potius admirari oporteat, regiámne liberalitatem in donando, an philosophi improbitatem in postulando: nisi malumus hanc vocare fiduciam. Plutar. in apoph. regum.

Eiusdem.

Alexander quum cuidam vrbem donaret dicente eo cui donabatur, Non conuenire fortunæ suæ: Non quæro, inquit rex, quid te accipere decet, sed quid me dare. Brus. lib. 3. cap. 28.

Eiusdem

Perillus, vnus ex amicorum Alexandri numero, filiabus suis ab Alexandro dotem petiit. Iussit rex, illum capere talenta quinquaginta. cúmque is respondisset, Decem satis esse: Tibi quidem, inquit, satis est tantum accipere, mihi verò non satis est tantum dare. Præclarè dictum, nisi virtutis indolem ambitio vitiasset. Plutarch. in apoph. regum & imperato. Brusonius lib. 3. cap. 28.

Eiusdem.

Alexander Magnus Xenocrati philosopho quinquaginta talenta dono misit: ea quum ille recusasset accipere, dicens sibi non esse opus: interrogauit, an ne amicum quidem vllum haberet, cui esset opus. Nam mihi, inquit, vix Darii opes in amicos sufficerunt. Hic vtrius animum magis admirari conueniat, nondum statui: regísne tam ad liberalitatem propensum, an philosophi qui tantum munus à tanto rege vltro delatum remiserit. Plut. in apoph. reg. & imper.

Ptolemæi.

Ptolemæus Lagi filius maxima cum voluptate amicos suos locupletes fecit. Vnde a quibusdam ob id reprehensus: Melius est, inquit, ditare quam ditescere. Aelianus lib. 13. de Varia historia.

Antigoni.

Antigonus rex Aristodemo, qui vnus ex amicorum regiorum numero fuit, è coquo vt putabatur prognatus, suadenti vt impendiis ac largitionibus aliquid detraheret: Verba tua, inquit, Aristodeme ius olent. Subindicans, coquorum esse parsimoniam, non regum. proinde illum tali consilio non meminisse, cuius esset amicus, sed quo esset patre natus. Plutar. in regum apoph.

Scipio

Scipionis.

Scipio Nasica quum ad poetam Ennium venisset, eique ab ostio quærenti Ennium, ancilla dixisset, eum domi non esse: Nasica sensit illam hoc domini iussu dicere, & illum intus esse. At tunc quidem dissimulans abiit. At paucis post diebus, quũ ad Nasicam venisset Ennius, eúmque à ianua quæreret, exclamat ipse Nasica, se domi non esse. Tum Ennius: Quid? tamen ego vocem tuam audio, & agnosco. Hic Nasica: Næ tu homo es impudens? ego quum te quærerem, ancillæ tuæ credidi: tu mihi non credis ipsi. Eras. lib. 6. apoph.

Luculli.

Lucullus, nobilis ille Romanus, cum ob nimiam liberalitatem & luxuriam reprehenderetur ab amico, respondisse fertur: Benemeritis semper parem remetiendam esse gratiam. Guido Bituricensis.

Galbæ.

Galba delectatus inter cœnandum tibicine Cano, iussit loculum ad se afferri, & acceptos nummos in Cani manus imponens, dixit: Non ex publicis, sed ex priuatis te dono pecuniis. Bruson. lib. 2. cap. 21.

M. Antonij.

M. Antonius filium habebat ex Fuluia. Is puer Philotæ dederat ingentem vasorum vim, quæ quum ille recusaret accipere, metuens ne pater tantam filii liberalitatem non probaret: Quid times: inquit puer, accipere? An nescis, eum qui dat, filiũ esse Antonii? Plut. in Antonio. Brus. lib. 3. cap. 28.

Eiusdem.

Antonius quum esset prodigiosè profusus, dicere solebat, Amplitudinem imperii Romani non per ea quæ acciperet, sed per ea quæ daret, illustrari. Ea vox excelsi animi videri poterat, nisi ab Antonio fuisset profecta. Plutarch. in Anton. & Bruso. lib. 3. cap. 28.

Vespasiani.

Vespasianus cũ interrogatus esset, cur tã multa polliceretur amicis: respondit, nõ oportere quenquam à Cæsare tristem discedere. Idem, in Vespasiani iunioris vita. Brus. lib. 3. cap. 13.

Alex. Seueri.

Alexander Seuerus Rom. imperator, illi qui nihil petebat, Quid est, ait, quod nihil petis? an me tibi vis fieri debitorem? Pete, ne priuatus de me queraris. Voluit autem indicare imperator

perator prudentiſsimus, ſubditorum eſſe, vt ita gerant ſe erga ſuperiores, vt petituri aliquid, digni ſint qui ex principis liberalitate ampliſsima accipiant munera. Bruſonius lib.3.cap.13.

Conſt. Chlori.

Suprà de Eo, quod à ſubditis melius ſit amari, quàm metui.

Alphonſi.

Alphonſo Aragonum regi, cũ à quodam deferrentur aureorum decem milia, dixiſſetque qui fortè aderat, ea duntaxat ſumma ſe diuitem & beatum fore: Accipe, rex inquit, quantacunq; ea eſt & beatus eſto. Panor.lib.4.de reb.geſtis Alphonſi.

Eiuſdem.

Idem quum audiſſet Veſpaſianum Cæſarem, eam diem ſe perdidiſſe ſolitum dicere, in qua nihil quicquam alicui donaſſet: egiſſe gratias dicitur Deo optimo max. quòd eo modo nec diem ipſe perdidiſſet. Panor.lib.2.de rebus geſtis Alphonſi.

Sigiſmundi imp.

Sigiſmundus imperator, promiſſa veterano militi exigenti, cum diceret, At immoderata fuit tua petitio: reſpondit miles, Poteras negare cum peterem, nũc autem ſine turpitudine quod promiſſum eſt, reſcindere non poteris. Tum Sigiſmundus: Si ex duobus alterum me ferre oportet, leuius rerum, inquit, quàm famæ iacturam ſubibo. Fuit enim in Sigiſmundo tanta liberalitas ac munificentia, quanta in nullo antea principum. Aeneas Syluius lib.3.commentariorum de rebus geſtis Alphonſi.

Vide tit. de beneficentia & Munificentia.

De liberè dictis, & Parrheſia loquendi.

Biantis.

BIas Prienæus, cum nauigans cum hominibus impiis, tempeſtate ferè abſumeretur, aliis ad deos clamantibus, Bias: Silete, inquit, ne Dii vos homines ſceleroſos hic nauigare ſentiant. Diogenes lib.1.cap.6.

Eiuſdem.

Idem Alcibiadem hoc elogio taxauit, quòd adoleſcens viros abduxiſſet ab vxoribus, iuuenis verò factus vxores à viris. Laer.lib.4.cap.7.

Cratetis.

Crates Thebanus, philoſophus Cynicus, Alexandro percontanti, num cuperet reſtitui patriam ſuam? Quid opus eſt, inquit?

quit? Fortasſis alius Alexander reſtitutam diruet. Laertius lib. 6. cap. 5.

Ariſtippi.

Ariſtippus percontatus à Dionyſio, cur in Siciliam veniſſet, relicto Socrate? Vt, inquit, quæ habeo, impartiam: quæ non habeo, accipiam. Laert. lib. 2. cap. 8.

Eiuſdem.

Idem iuſſus aliquando è ſua philoſophia nonnihil dicere, quumque detrectantem vrgeret Dionyſius: Ridiculum, inquit, ſiquidem me vt de philoſophia loquar rogas, & quando oporteat me loqui doces. Laertius libro 2. cap. 8.

Zenonis.

Zeno Cittieus Dionyſio cuidam dicenti, quur me vnum omnium nō corrigis? Non enim, inquit, tibi credo, ſubindicans, ſibi non eſſe ſpem, illum, ſi corriperetur, fore meliorem. Laert. lib. 7. cap. 1.

Eiuſdem.

Idem accuſatus, quòd in perniciem Nearchi tyranni coniuraſſet. Quum in quæſtionibus iuberetur edere nomina coniuratorum, nominauit pleroſque illi amiciſsimos. De his cum tyrannus ſumpſiſſet ſupplicium, rogaretque num quisupereſſet, Tu ſolus, inquit, Reipublicæ pernicies. Laert. lib. 9. cap. 5.

Pythagoræ.

Cum quidam ad Pythagoram dixiſſet, Nimium me irrides: Atqui, inquit, lienoſis acria & acerba proſunt, dulcia verò nocent. Maximus ſer. 31.

Democriti.

Democritus libertatem in dicendo, ingenuitatis ſignum eſſe dicebat: ſed occaſionis diuerſitatem, habere periculum. Stob. ſerm. 11.

Eiuſdem.

Idem quum pro Athenienſibus apud Philippum legatione fungeretur, libereque loqueretur. Philippus, Metuíſne, inquit, ne tibi caput iubeam amputari? Non, inquit, nam hoc ſi mihi abſtuleris, patria ipſa mihi immortale pro hoc reponet. Max. ſerm. 31.

Eiuſdem.

Democritus Mileſius quum apud Dionyſium quæreretur, quod æris genus eſſet omnium optimum? Ex quo, inquit, Athenienſes ſtatuas fecerunt Harmodio & Ariſtogitoni, nimium liberè

berè significans, tyrannos è medio tollendos. Nam ob eiectos tyrannos Athenienses illis statuas erexerunt. Hoc, ni me fallit memoria, etiam alteri cuidam asscribitur. Laer. lib. 9. cap. 7.

Democratis.

Democrates, cum furem ab vndecimuiris abduci videret, Vah miser, inquit, cur tantula furatus est, & non potius magna, vt tute etiam abduxisses alios. Stob. ser. 11.

Anaxarchi.

Anaxarchus Abderites philosophus, inuisum habuit Nicocreontem Cypri tyrannum. itaque quum in cœna quadam Alexander rogasset, qualis illi videretur? Præclara, inquit: sed oportuit & satrapæ cuiusdam caput apponi, oculos detorquens in Nicocreontem, qui aderat. Laert. lib. 9. cap. 10.

Empedoclis.

Empedocles ad quendam dicentem quòd nullum sapientem reperire posset: Non mirum est, inquit. Oportet enim, vt ille primum sapiat, qui sapientem quærit. Laer. lib. 9. cad. 2. Antonius in Melissa, par. 1. ser. 50.

Socratis.

Socrates cum taxaret vnguentis delibutos, & Phœdon interrogasset, quis esset ille vnguentis delibutus? Ego, inquit, Aristippus infœlix, & me multo infœlicior Persarum rex. Laert. lib. 2. capit. 8.

Platonis.

Plato, philosophorum ille deus, diu in Sicilia commoratus, cum à Dionysio, cui semper familiarissimus fuerat, vocatus esset ad cœnam, & inter alia, quæ cœnantes fabulantur, Dionysius interrogaret, num etiam apud Athenienses in philosophorum conuentu Dionysii mentionē facerent? Plato subridens, respondit: Nunquam philosophos, qui Athenis viuunt, ita vacare, aut de tam vili materia inter eos tractari posse, vt loqui de Dionysio valeant. Liberè & apertè vitam eius, vt dignus erat, reprehendens. Fulgos. lib. 6.

Eiusdem.

Idem cum Dionysio Hermocratis filio de tyrannide disserens, ait, non statim esse præstantius, quod vni tantum sit vtile, nisi & virtute cæteris antecelleret. Offensus tyrannus dixit, *οἱ λόγοι σου γεροντιῶσι*: id est, verba tua sapiunt senium. Contrà Plato, *οἱ δὲ σοῦ τυραννιῶσι*: id est, tua verò tyrannidem sapiunt. Laertius 3.

Diogenis.

Diogenis.

Diogenes aliquando in Antisthenem incidens, reprehendit ipsum, vt in dicendo remissiorem se multò, & qui vix etiam altum clamans exaudiretur. Seipsum verò tubam conuiciorum appellabat. Cui verbis se vlciscens Antisthenes, pro tuba se similem esse respondit vespis, quæ sonum quidem alis haud magnum edant, centrum tamen habeant acerrimum. plurimum verò libera Diogenis linguæ promptitudine delectabantur. Stobeus sermone 11.

Eiusdem.

Idem dicere solebat: Canes quidem mordent inimicos, ego autem pro libertate mea amicos, vt incolumes seruem. Stob. serm. 11.

Eiusdem.

Diogenes Cynicus interrogatus à tyranno, è cuiusmodi ære potissimum oporteret fieri statuas? Ex eo, inquit, ex quo fusi sunt Harmodius & Aristogiton: innuens, illum esse è medio tollendum, quòd illi tyrannicidæ fuerint. Laertius lib. 6, cap. 2.

Eiusdem.

Idem ab Eritio petiit quiddam magni, qui quum ex more his verbis negaret: Faciam, si mihi persuadere possis. Si possim, inquit Diogenes, iam pridem tibi persuasissem, vt te suspenderes. Hic autem, præter Cynicam libertatem, nihil est quod mireris. Idem.

Eiusdem.

Idem quum in publica via pranderet, multique cingerent illum ob spectaculi nouitatem, ac subinde acclamarent, Canis Canis Canis: Imò, inquit, vos potius estis canes, qui prandentem circunstatis. Ibidem.

Eiusdem.

Idem inuitatus vt ad Alexandrum regem veniret, recusauit. At Perdiccæ præfecto minitanti necem, ni veniret: Nihil, inquit, magni feceris, siquidem & cantharis & phalangium idem possunt. Laert. lib. 6, cap. 2.

Eiusdem.

Idem cum captiuus in castra ad Philippum Macedoniæ regem deduceretur, ac à rege interrogaretur quisnam esset? respondit, se exploratorem esse ad ipsum profectum, vt insatiabilem eius rapacitatem videret. Qua loquendi libertate victus Philippus, statim eum dimitti iussit. Fulgosus lib. 6.

Eiusdem.

Eiusdem.

Spartanus quidam hoc Hesiodi carmen laudibus in cœlum efferebat, quod ita habet:

οὐδ' ἂν βοῦς ἀπόλοιτο, εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη:

Non vel bos pereat, nisi vicinus malus adsit.

Idq́ue audiente Diogene: Atqui, inquit, Messenii cum bobus suis perierunt, & vos illorum estis vicini. Notauit antem liberè turpissimos Spartanorum quorundam mores. Aelianus libr. 9. de Var. hist.

Aristotelis.

Aristoteles Stagirites Calisthenem discipulum liberius multa dicentem apud Alexandrum, Homerico carmine admonuit,

ὠκύμορος δή μοι τέκος ἔσσεαι, οἷ' ἀγορεύεις:

Talia nate loquens, haud multo tempore viues.

Nec malè diuinauit, nam libertas illi fuit exitio. Laertius lib. 5. capite 1.

Cleanthis.

Cleanthes inconstantiam Arcesilai præsente rege ita reprehendit, cum diceret hominem aliud loqui, aliud facere. Laert. libro septimo, cap. 2.

Aristidis.

Aristides cum liberius quædam in Dionysium superiorem dixisset, res ad regem delata est, vocatus igitur Aristides à rege irato, mortemq́ue minitanti, cum interrogasset an facti pœniteret? Nequaquam, inquit, vlla pœnitentia tangor. Bruson. lib. 2. cap. 1.

Xenocratis.

Xenocrates de obscœnis quibusdam rebus aliquando interrogatus, cum nihil responderet, & qui interrogarat, Quid taces? diceret: De talibus te rogare decet, inquit, me autem non respondere. Max. ser. 31.

Menedemi, & Asclepiadis.

Menedemus Eretriensis à Nicocreonte Cypri tyranno vocatus ad solenne conuiuium, cum Asclepiade amico, cæterisque philosophis, dixit: Si honestum est tales conuocare viros, oportuit id quotidie fieri: sin minus, etiam tum frustra fieri. Ad id quum tyrannus respondisset, diem illum esse sibi festum, eoque singulo quoque mense vacare audire philosophos; liberius respondit Menedemus, Hoc postulare sacrificium, vt per omne

tempus

tempus audiret philosophos. Quid multis? Eò processit hominis libertas, vt nisi tibicem quispiam eos auocasset, perituri fuerint. In naui quum periclitarentur, Asclepiades dixit: Tibicinis modulatio seruauit nos, Menedemi libertas perdidit. Laert.lib.2.cap.18.

Cimonis.

Cimon Atheniensis, cum per totam vrbem disseminatum esset, à Delphico oraculo responsum esse, Vnum Athenis virum esse, qui aduerso omnibus aliis ciuibus animo esset, & cui præsentium rerum administratio inuisa esset: ac cũ hinc inde quærerent, quísnam is esset? Ego sum, inquit, cui planè nihil placet eorum quæ per id tempus in administranda vestra republica geruntur. Fulgosus lib.6.

Demosthenis.

Demosthenes ingenuis hominibus nihil infœlicius accidere posse dicebat, quàm si dicendi libertatem amittant. Stobæus sermone 11.

Phocionis.

Phocion Atheniensis cũ aliquando Athenis non ad gratiam, sed ad vtilitatem concionaretur, ei Demades orator dixisse dicitur: Si populus insanierit, te occidet. Cui Phocion: Te verò, si sapiet. Maximus sermone 31.

Simonidis.

Simonides Pausaniæ Lacedæmoniorum regi subinde de rebus à se gestis glorianti, tandem & Simonidem per irrisionem hortanti, vt aliquid sapienter ipsum admoneret: Moneo, inquit, vt te memineris esse hominem. Eras.lib.6.apoph.

Lycurgi.

Lycurgus rhetor ob generis nobilitatem liberior erat in dicendo, quàm vt populus interdum ferre posset. Itaque cum aliquando populi strepitu exploderetur è suggestu, exclamauit, O Cercyræa scutica, quàm multis talentis digna es. Notans populum, à quo eiiciebatur, magnę quidem autoritatis ac nominis, sed inutilem rebus gerendis. Eras.lib.8.apoph.

Theocriti.

Theocritus quendam ineptum poetam recitantem carmina auscultans, interrogatus ab eo, quænam ei placerent? respondit: Quæ omisisti. Antonius in Melissa, parte 1. sermone 50.

Philoxeni.

Suprà tit. de Constantia.

Timothei.

Timotheus Cononis filius, Aristophontem Atheniensem, eloquentem quidem illum, sed luxuriosum hominem, acerbissimè increpauit hisce verbis: Cui satis esse nihil potest, ei ne turpe quidem videtur esse quicquam. Stob. ser.11. ex Aeliano.

Panthaleonis.

Suprà titulo, de Castigatione iniquo animo lata.

Hippocratis.

Hippocrati quidam persuadere conabatur, ad Xerxem proficisci, bonum dominum appellans. At ille: Ne bono quidem domino mihi opus est. Stobæus ser.11.

Anonymi.

Cum iuuenis in theatro gloriaretur, & sapientem se prædicaret, vt qui multis sapientibus conuersatus esset, respondit quidam: Et ego multis diuitibus conuersatus, non tamen diues sum. Antonius in Melissa, par.1. ser.50.

Lasi.

Lasus, cum indoctus quidam pictor ei diceret, Opere tectorio illine domum tuam, vt ipsam depingam: respondit, Minimè: sed tu prius eam depinge, vt illinam postea. Antonius parte 1. Melis. ser.50.

Pyrrhi.

Tarentini iuuenes cum multa de Pyrrho rege securius inter cœnam locuti essent, & is iam facti rationem reposceret, posteaquam res neque negari, neque defendi posset, vnus ex his: Imò, respondit, nisi lagena defecisset, occidissemus te. qua loquendi libertate, rem seriam cum in iocum vertisset, tota inuidia criminis dissoluta est. Quintil. lib.6. cap. de Risu.

Theodori Athei.

Fertur, cum Theodorus, qui certas ob causas impius cognominatus est, Athenis profugus, venisset ad Lysimachum, & quidam ex optimatibus eam fugam exprobrasset simúlque fugæ causam, quod negaret deos, & iuuentutem corrumperet, respondisse: Non profugi, sed idem mihi accidit quod Herculi. Nam & ille ab Argonautis fuit expositus, non ob crimen vllum., sed quòd vel solus esset iustum onus nauis, & cæteri vectores vererentur ne prægrauata subsideret: Ita ego, quoque migraui propter magnanimitatem, quam cum Atheniensium rectores non valerent assequi, inuidere maluerunt. Philo Iudæus lib. Quòd omnis probus liber.

Eiusd

Eiusdem.

Eundem Theodorum cum Lysimachus amplius rogasset, num & è patria excidisset per inuidiam ciuium? respondisse ferunt: Nequaquam, sed propter ingenii excellentiam, quod non capiebat patria. Philo, eodem loco.

Demadis.

Demades Rhetor in pugna ad Chæroneam à Philippo captus, eíque commendatus, cum Philippus inter pocula hæc verba iactaret: Vbi nunc est nobilitas & præstantia ciuitatis Atheniensium? Cognosceres, dixit, ô rex, ciuitatis vim, si Philippus Atheniensibus, Chares autem Macedonibus imperaret. Stobæus sermone 52.

Anonymi.

Lacon quidam audiens à quodam, à Pindaro scriptum esse, Græciæ fulcimen tum esse Athenas: Ruituram mox Græciam, dixit, si tali fultura niteretur. Plut. in Lacon.

Demetrij.

Lacedæmones cum vnum tantum legatum ad Demetrium regem potentissimum misissent, rex contemptum arbitratus, interrogauit cur solus in regis conspectum prodire auderet? Cui legatus, an non satis est (inquit) vnum ad vnum? Brusonius libro 2. cap. 1.

Pelopidæ.

Pelopidas ab Alexandro Pheræo captus, cum haud arcta custodia teneretur, per id tempus populos Alexandro subditos sollicitari non desinebat, monebátque, breui Alexandrum pœnas daturum. Quod cum Alexander resciuisset, misissétque qui Pelopidam monerent, nisi linguam compesceret, fore vt ei mortis causam afferret: nuncio respondit, vt Alexandro referret, Pelopidem mirari, quod tam diu distulisset, cum ipse adeò in eum hostili animo esset, vt si vnquam euadendi facultas daretur, ad dandas pœnas pro eis quę impiè in populos suos nulla eorum culpa ederet, ipsum coacturus esset. Nec longè res ea abiit, quod Pelopidæ opera Alexander à suis interemptus fuit. Fulgosius lib. 6.

Eiusdem.

Idem ab Alexandro captus, regi nunciauit absurdum esse vt alii interficerentur, ipse autem solus superstes esset. Alexander igitur re intellecta, interrogat, cur mortem optaret? respondit Pelopidas: Tu diis omnibus inuisus cum sis, cur non prius mori optas? Bruson. lib. 2. cap. 2.

Eiusdem.

Infrà de Morte contemnenda.

Eiusdem.

Thebe Alexandri Pheræi vxor, quum ad visendum Pelopidam, qui ab Alexandro in vinculis tenebatur, descendisset, ac dixisset Pelopidæ, Miseret me tuæ vxoris, & me (respondit Pelopidas) tui, quòd libera cum sis, Alexandrum feras. Brusonius lib. 2. cap. 1. & Plutarchus in Græcorum apoph.

Philodis.

Philodes Atheniensium dux fortissimus, cum à Lysandro, qui eum cœperat, interrogaretur, quid is meritus esset, qui de Lacedæmoniis tantum, vt ei vitio dabatur, oblocutus esset: Interritus respondit: O Lysander, noli eum accusare qui iudice careat, sed iam tandem aduersus Philodem id exequere, quod ipse iam in te fecisset, si tam tu in ipsius manu esses, quàm ipse in tua est. Quamobrem eum Lysander occidi iussit. Fulgosius libro sexto.

Philoxeni.

Philoxenus cum Dionysii carmina paulo liberius reprehendisset, ob eam causam lapidicinis ab ipso adiudicatus est. Deinde reuocatus, ac iterum ad eius carminum recitationem admissus, non multum immoratus surrexit. Quærenti autem Dionysio, quonám abiret: Ad lapidicinas, respondit. Voluit autem indicare, molestam esse homini liberam admonitionem & reprehensionem. Stob. ser. 11.

Themistoclis.

Themistocles puer adhuc cum quodam tempore è ludo literario rediret, obuiam Pisistrato tyranno factus, de via decedere noluit. Vnde cum grauiter à pædagogo obiurgaretur, liberè respondisse fertur: Nunquid hęc via ei non sufficit? Aelianus de Varia historia lib. 3.

Demarathi.

Demarathus Corinthius improbo quodam intempestiuis eum interrogationibus cauillante, ac idem sæpius iam rogante, quis optimus esset Spartanorum? Qui tibi, inquit, longè dissimillimus est. Plut. in Lacon. Bruso. lib. 3. cap. 16.

Eiusdem.

Idem eo tempore quo Philippus Macedonum rex ortis discordiis cũ vxore & filio dissidebat, interrogatus à Philippo, quàm bene inter se Græciæ ciuitates conuenirent? Liberè respondit,

ſpondit, Magnæ ſanè tibi curæ eſt Philippe; vt de Græcorum concordia certior fias. Siquidem haud iniuria id ad te pertinet, poſteaquam cum coniuge tua ac filio tam concorditer, tantóque in amore viuis. Fulgoſ. lib. 6.

Anonymæ.

Macedonica quædam vetula ad Demetrium regem veniens, vt quid mali accidiſset indicaret: audiéſque à rege, iam otium ſibi non eſſe, reſpondit, Noli igitur rex eſſe. Fulgoſ. lib. 6.

Chæreæ.

Chæreas quidam, vir eruditus, qui Alexandriæ habitabat, cum ei aliquando iratus Ptolemæus rex, minaretur non mediocriter, ſuam libertatem non minoris faciens quàm potentiam regiam, reſpondit: Aegyptiis impera, ego te tuámq; iram nil moror. Habent enim regium quiddam generoſæ animæ, quarum ſplendorem nec fortunæ obſcurat iniuria, quod decet opponi amplis dignitatibus, ad retundendam liberis dictis ſuperbiam. Philo Iudæus lib. Quòd omnis probus liber.

Demonactis.

Demonax Proteo cuidam obiicienti, quòd morderet omnes, nec tamen Cynicum viueret: Amice, inquit, non viuis hominem. Eraſ. lib. 8. apoph.

Dercillidis.

Dercillides Lacedæmonius miſſus à Spartanis ad Pyrrhum regem legatus, cum eum Pyrrhus grauibus verbis vrgeret, vt Lacedæmonii Cleonymum regem, quem pepulerãt, in regnum reciperent, nulla illius dignitatis ratione habita; reſpondit: Si deus es Pyrrhe, nobis minimè timendum à te ducimus. nam cum iuſtã habeamus cauſam, Deus qui iuſtus eſt, nihil aduerſus nos molietur: quibus tu ſi non deus, ſed homo es, melior profectó non es, & propterea tantopere nobis formidandum non eſt. Fulgoſ. lib. 6.

Lyſandri.

Lyſander Megarenſi cuidam in publico conuentu liberius aduerſus ipſum loqueuti: Tua verba, inquit, amice opus habent ciuitate. ſignificans, in ciuili conceſſu cuique liberum eſſe quæ videntur dicere, in bello nõ eſſe eandem libertatem. Plut.

Agidis.

Quemadmodum ad improbum, ſubinde percõtantem quis eſſet inter Spartiatas vir optimus: Qui tui, inquit, Agis iunior eſt diſsimillimus. Indignè tulit vir generoſus, cum de virtutis

præstantia loqui, qui ipse esset viciis obsitus. Plutarchus in Laconicis.

Theodori phil.

Lysimachus Macedo cum mortem Theodoro minatus esset, philosopho nobilissimo: Theodorus ad regem ait, Istis purpuratis & aulicis tuis mortem tam crudelem minare, qui digni sunt, vt inhonesto mortis genere claudãt diem extremum. Bruson. lib. 2. cap. 1.

Eteoclis.

Antipater, post Agin bello superatum, cum obsides petiisset pueros quinquaginta, Eteocles Ephororũ omnium nomine liberè respondit: Si acerbiora morte imperaueris, citius moriemur. Plut. in Lacon.

Anonymi.

Antipater cuidam rustico librum de fœlicitate exhibenti, non otium sibi esse dixit. Cui ille: Ne regnato quidem igitur, si non frueris otio. Stob. serm. 11.

Agesilai.

Agesilaus Thasios reprehendebat, qui ei diuinos honores tribuere decreuerant: Agedum, inquiens, primùm vos ipsos deos facite. id si præstiteritis, tum vobis credam, quòd me quoque deum facere poteritis. Plutar. in Lacon.

Demadis.

Demades orator quum vidisset Philippum multo vino madidum, cum amicis saltantem, regem accedens, ait: Non pudet te ô rex, cum fortuna tibi Agamemnonis personam induerit, te factis agere Thersiten? Fuit autem Thersites omnium Græcorum deformissimus. Eras. lib. 6. apoph.

Eiusdem.

Infrà de Regnandi libidine.

Epicharmi.

Hiero tyrannus quum aliquot è familiaribus occidisset, paucis post diebus Epicharmum vocauit ad cœnam, cui ille nimium liberè: At nuper, inquit, quum immolares amicos, non me vocabas. Solent, qui sacrificant, splendidum epulum apparare, àdque id rogare amicos. Periculosa libertas, quæ plus laudis adfert ferenti, quàm dicenti. Plut. in reg. apoph.

Zenonis.

Dionysio cuidam dicenti, Cur me vnum non corrigis? Zeno

Citti

Citticus respondit: Quia tibi non credo. Subindicans, sibi planè nullam spem esse resipiscentiæ. Laert. lib. 7. cap. 1.

Anonymæ.

Syracusani cum Dionysii tyranni exitum, propter nimiam morum acerbitatem exoptarent: mulier quædam sola deos quotidie orabat, vt sibi superstes esset. Quam cum interrogasset Dionysius, cur tam assiduè pro tyranni vita preces funderet? Liberè respondit: Ne multo deterior tibi succedat. Cum enim ante te grauem tyrãnum haberemus, carere eo cupiebam, quo interfecto, tu qui multo deterior es, eius successor factus es. Ita etiam timeo, ne te mortuo deterrimus regnum occupet. Val. Max. lib. 6. cap. 2.

Anonymæ.

Suprà de Ebrietatis variis affectibus.

Diogenis.

Quum Alexander Magnus ad Diogenem venisset, eúmque salutasset, percontatus est Diogenes, quísnam esset? quúmque ille respondisset, Ego sum Alexãder ille rex: At ego, inquit, Diogenes ille canis. Non minus superbiens sua libertate, quàm Alexander suo regno. Interrogatus autem, cur nam canis vocaretur? Quoniam, inquit, dantibus blandior, non dantibus oblatro, malos etiam mordeo. Diogenes lib. 6. cap. 2.

Antagoræ.

Suprà de Conuiciis in ipsum autorem retortis.

Pauli Aemylij.

Paulus Aemylius consul aduersus Persam Macedoniæ regem creatus, cum mos esset in eiusmodi rebus populo Rom. gratias agere: vt suam in dicendo libertatem seruaret, virtute & innocentia sua fretus, ad populum dixit de duobus consulatibus, quos erat adeptus. Primum se sui ipsius gratia petiisse, hunc autem secundum ab ipso populo delatum esse. Huius igitur postremi causa gratias non agere. Quin potius si quem meliorem ad eam expeditionem populus inueniret, eum eligeret. Verùm si quid in eius virtute spei reposuisset, sine verbis dicto eius audiens esset. Plut. in eius vita.

P. Scipionis.

P. Scipio Africanus interrogatus, quid de Tiberii Gracchi morte (cuius sororem in matrimonio habebat) sentiret? Iure cæsum, respondit. Cuius dicto cum concio tribunitio furore instincta violenter succlamasset: Taceant, inquit, quibus Italia

nouerca est. Orto deinde murmure: Non efficietis, ait, vt solutos verear, quos alligatos adduxi. Paterculus & Plutarc. item Val. Max. lib. 6. cap. 2.

Scipionis Min.

Scipio Minor cum post victos Numantinos iterum triumphasset, & in controuersiam incidisset cum C. Graccho, conscenso suggesto: Me, ait, nec castrorum vociferatio vnquam terruit, nec tumultus hominum terrebit: quibus Italiam scio nouercam esse, non matrem. Plin. de Viris illustribus.

Q. Flaminij.

Q. Flaminius, cum aduersus Philippum Macedoniæ regem bellum gereret, & in tractanda pace delectus ad colloquium locus esset: Philippus fraudem veritus, obsides à Flaminio petiit: affirmans Romanis multos esse Flaminios, sed apud Macedones esse vnum Philippum. Ad quem Flaminius statim respondit, id ipsius Philippi culpa accidere, qui amicos & propinquos omnes interemisset. Romano, id est libero verbo crudelitatem atque perfidiam Philippo improperauit. Fulgo. lib. 6.

C. Fabricij.

Suprà tit. de Auaritia & de fide seruanda.

L. Crassi.

Lucius Crassus, summæ dignitatis & eloquentiæ apud Romanos vir, cum in curia à Philippi consulis lictoribus caperetur, reiecto lictore: Non es, inquit, mihi Philippe consul, quia nec ego tibi senator sum. Cicero lib. 3. Officio. Valer. Maxi. lib. 6. cap. 2.

Granij.

Granius M. Druso tribuno plebis homini potentissimo, sed multa in Rempubli. molienti, quum ab eo, vt fit, salutaretur his verbis, Quid ais Grani? Imò verò, inquit, Tu Druse quid agis? Vtrunque refertur à M. Tull. in oratione pro Cn. Plancio. Eras. lib. 6. apoph.

Eiusdem.

Quum P. Nasica tum consul, cuius iussu iustitium in medio foro edixerat præco Granius, rogaret eum domum descendentem, quid tristis esset? an quòd auctiones essent? Imò verò, inquit Granius, quòd legiones. notans eum, quòd armis rem gereret. Libera sanè vox præconis in consulem, sed eximiæ moderationis exemplum, hoc impunè licuisse præconi. Eras. lib. 6. apophtheg.

Catuli

Catuli.

Infrà tit.de Oratione incompoſita.

C.Cæſaris.

L.Sylla ſedente pro tribunali,cum prætor eſſet,atque Cæſari adhuc priuato iratus diceret,ſe officio ſuo vſurum: reſpondit Cæſar:Rectè tu appellas officium,quod pecunia tua comparaſti.Neque enim magiſtratus maieſtate deterritus eſt, quin ei qua arte magiſtratum eſſet aſſecutus, curam exprobraret. Fulgo.lib.6.

Q.Catuli.

Suprà tit.de Crudelitate.

Priuernatum legatorum.

C.Plautius conſul de Priuernatibus,qui à Romanis deſciuerant,ad ſenatum retulit:ac variantibus ſententiis quidam Priuernatum legatos percontatus eſt, quam pœnam viderentur meruiſſe?Eam,inquit è legatis vnus, quam merentur qui ſe libertate dignos cenſent.Hic conſul:Quid,inquit, ſi vobis pœnā remittimus,qualem vobiſcum pacem habituri ſumus?Si bonam dederitis,inquit,& fidelem & perpetuam:ſin malam,haud diuturnam.Eraſ.lib.6.apoph.

Diphili.

Suprà tit.de Audacia.

L.Philippi.

L.Philippus quum in Sertorium in Hiſpaniam Pompeium proconſulem mitti oraſſet,admiratúſque quiſpiam è patribus interrogaret Philippum,an dignum exiſtimaret Pompeium proconſulem in Hiſpaniam mitti:Non proconſulem, inquit, ſed pro conſulibus.Apertiſſimè indicans, vtrunque conſulem eſſe ad hoc munus ſubeundum inutilem. Bruſ.lib.3.cap.16.

Cn.Piſonis.

Cn.Piſo iuuenis etiamnum,Manilium Criſpum reum egit, euidenter nocentem:eúmque licet præpotentem multis ac magnis criminibus vrgebat,quòd videret illum eripi gratia Pompeii;qui Manilio reo aderat.Itaque quum Pompeius velut exprobrans iuuenilem temeritatem Piſoni, qui non veretur nobilem & opulentum,atque ipſi cum primis amicum ad iudices pertrahere,dixiſſet,Quin eadem opera me quoque accuſes:intrepidè reſpondit Piſo, Da vades reipub.te ſi poſtulatus fueris ciuile bellum nō excitaturum, tuum nomen prius quàm Manilii deferam.hic elegans epiphonema ſubiicit Valerius

Maximus: Eodem inquit, iudicio duos sustinuit reos, accusatione Manilium, libertate Pompeium: & alterum lege peregit, alterum professione. Val. Max. lib. 6. cap. 2.

Cn. Lentuli.

Infrà de Potestate & potentia.

Cn. Pompeij.

Cn. Pompeius partis iam multis victoriis cum iam triumphum peteret, Sylla dictator restitit, contra legem id fieri ac consuetudinem receptam dicens. Cui Pompeius ait, se ab incepto non discessurum, cum plures essent qui oriẽtem, quàm qui occidentem solem venerarentur. Quo dicterio Syllæ senio iuuentam suam præposuit. Plut. in Pompeii vita.

Catonis.

Cato Vticensis laudatus à senatu, quòd populi tumultũ oratione sua prorsus sedasset: At ego, inquit, vos P. C. nequaquam laudo, qui me prætorem in tanto periculo deseruistis. Plutarc. in eius vita.

Eiusdem.

Idem Cato, quum in senatu pro victoria, quam Cæsar ex Vsipetis Tenterisque Germanis retulerat, de supplicatione decernenda ageretur, sententiam dixit: Cæsarem hostibus esse dedendum, quo Romana ciuitas à perfidia expiaretur, deinde execrationes in autorem verterent. Idem.

C. Lælij.

Suprà de Conuiciis in ipsum autorem retortis. & tit. de generatione.

Ciceronis.

Cicero in Cn. Pompeium multà liberrimè dixit, Cuius hæc de eis dicta referuntur: Ego quem fugiam quidem, habeo: sed quem sequar, non habeo. Macrobius lib. 2. Satur. Et cum ad Pompeium venisset, dicentibus eum serò venisse: respondit, Minimè serò veni, nam nihil adhuc paratum video. Macrob.

Eiusdem.

Deinde interroganti Pompeio, vbi gener eius Dolobella esset? respondit: Cum socero tuo. Et cum donasset Pompeius transfugam ciuitate Ro. O hominem bellum, inquit, Gallis ciuitatem permittit alienam, qui nobis nostram non potest reddere. Macrob. lib. 2. cap. 3. Satur.

Geminij.

Suprà de Castigatione modesta.

Iulij

Iulij Cæs.

Iulius Cæsar, cùm Catonem sibi obstrepentem in carcerem esset coniecturus, & multi essent quibus hoc factum maximè displiceret inter alios M. Petronius increpatus à Cæsare, quòd senatu non dimisso abiret: Malo, inquit Petronius, in carcere cum Catone, quàm hic tecum esse. Quo audito, Cæsar statim Catonem, affectus pudore, dimisit. Dion Nicæus in Pompeio.

Laberij.

Laberius, ex equite Romano factus mimus, annos iam natus sexaginta, huc adigente Cæsare, in actione quadam induxit habitum Syri, qui veluti flagris cæsus, ac proripienti se similis, exclamabat;

Porrò Quirites libertatem perdidimus.

Ac paulo pòst adiecit:

Necessè est multos timeat, quem multi timent.

Ad has voces populus vniuersus oculos & ora conuertit in Cæsarem: intelligens, illius impotentiam his dictis lapidatam. Hoc modo, qua licuit, Laberius vltus est sortem suam. Erasm. 6. apoph.

Anonymi.

Suprà de Innocentia.

Antistij.

Antistius cum Romæ haberetur in senatu sermo, vt senatores Augustum (qui multis senatoriam dignitatem ademerat, ac quosdam vt sibi ipsis manus inferrent coegerat, alios tractarat contumeliosissimè) vicissim custodirent, repugnare multitudini non ausus: Sterto (interrogantibus ait) quamobrem nequeo apud Cæsarem excubare. Dion Nicæus in Augusto.

Anonymi.

Tiberio Cæsari contanter & ægrè suscipienti delatum imperium, quidam in os ausus est dicere: Cæteri quod pollicentur, tardè præstant: tu quod præstas, tardè polliceris. Ex Suetonio.

Marcelli.

Tiberius imperator cum in edicto quodam, verbo parum Latino esset vsus, interrogauit Latinæ linguæ peritos, num in Latinæ linguæ puritatem peccasset? Cui respondit Atteius Capito: Quanquam hoc verbo nemo vsus est antehac, tamen id tua causa recipiemus in posterum. Marcellus autem quidam respondisse dicitur: Hominibus quidem potes dare ciuitatem

Romanam

Romanã Cęsar, Latina verba non potes. Hunc Tiberius, quanquam liberè locutum, nullo tamen damno affecit. Dion.

Battonis.

Batto, qui Dalmatis sæpenumero defectionis author fuerat, & Romanis magna damna attulerat, cum à Tiberio interrogaretur, cur ei deficere, tamq̃ue diu contra Romanos bellare visum sit? Vos, inquit, causam dedistis, qui ad greges vestros custodiendos non mittitis canes aut pastores, sed lupos. Dion in Augusto.

Clementis serui.

Clemens quidam Agrippæ seruus, domino quantum ad liniamenta oris attinet, planè persimilis, cum se Agrippam esse diceret, atque eo pacto magnam pecuniam conflaret, comprehensus tandem à Cæsare Tiberio, interrogatusq̃ue, quomodo Agrippa factus esset? Eodẽ (respondit) modo factus sum Agrippa, quo tu Cæsar Romanus. sentiens, Tiberium fraude imperatoriam dignitatem esse nactum. Dion in Tiberio.

Sub. Flauij.

Subrius Flauius tribunus stipatorum militum apud Neronem, cum interrogaretur, cur cum cæteris in imperatoris sui mortem conspirasset, ad Neronem dixisse fertur: Quia te & dilexi, & odio prosequutus sum supra omnes homines. Dilexi autem, quòd te sperabam bonum principem fore: odi autem, quòd tyrannum te esse satis sim expertus, quo factum est, vt aurigæ atque citharœdo seruire noluerim. Nero enim oblitus se imperatorem esse, non tantum hinc inde in vrbe atque spectaculis currus egit: sed citharœdi habitu indutus, dum vrbẽ iam vbique incendisset, in palatium ascendit, atque excidiũ Troiæ, in medio aliorum luctu, cecinit. Xiphilinus in Nerone.

Eiusdem.

Subrius Flauius tribunus militaris, eo tempore quo conuictus est conscius Pisonianæ conspirationis esse, rogante Nerone, quamobrem eius vitæ insidias tetendisset? Respondit, Nullus vnquam erga te fide maiore me fuit, dum vt amari posses, dignum te præstitisti. Sed posteàquam matris parricida fuisti, vxoremq̃ue tuam occidisti, item auriga factus es, & mimicam artem exercuisti, vrbemq̃ue patriam communem incendisti, mortalium etiam omnium odio te dignum fecisti. Sueton. in Nerone. Bruson. lib. 4.

Sulpit

Sulpitij Apri.

Sulpitius quoque Aper eadem dignitatę qua Flauius,& item pari culpa insimulatus,cum similiter,qua re motus conspirasset,rogaretur?respondit non minus liberè:Se non aliam rationem finiendorum eius immensorum scelerum inuenire potuisse.Suetonius in vita Neronis.

Isidori Cynici.

Suprà tit.de Castigatione dura.

Buri.

Burus,cum intellexisset,Neronem imperatorem Octauiam suam Augustam,propter Sabinam pellicem repudiasse, ad Neronem dixisse fertur:Si repudiasti,redde etiam dotem, hoc est principatum.Xiphilinus in Nerone.

Eiusdem.

Idem cum à Nerone quondam interrogaretur, vt iterum de iisdem rebus sententiam diceret,planè & apertè respondisse fertur:Ne me,de quibus rebus semel dixero, bis interroges. Quæ tamen loquendi libertas magnum sibi exitium peperit,ob vnicum enim loquacitatis vitium à Nerone veneno extinctus est. Xiphilinus.

Sulpitij Apri.

Sulpitius Aper cum vidisset conspirationem iam in Neronē (propter insignem eius in ciues suos post incensam vrbem crudelitatem) factam,in eam non tantùm consensit, sed Neroni etiam indicauit,à quo cum interrogaretur, cur in imperatoris sui mortem conspirasset?respondit, Quia nullo àlio tibi pacto subuenire poteram,quo citius perires. Xiphilinus in Nerone. Brus.lib.2.

Pythia.

Nerone regnante,cum omnes famuli,præter Pythiam, vnà cum Sabina pellice,Octauiam Augustam inuaderent, quòd eā contemnerent,afflictam fortuna:& illi, cuius magna potestas erat,assentarentur:sola Pythias,licet acerrimis tormentis coacta,noluit in dominam mentiri, cúmque Tigellinus Sophronius,homo petulantissimus,atque homicida crudelissimus,instaret vehementius,faciem eius conspuit: Mundior est (inquit) Tigelline,vulua Octauiæ dominæ meæ,quàm os tuum impudentissimum. Xiphilinus in Nerone.

P.Thrasea.

Suprà de Fortitudine domestica.

Galli

Galli ſutoris.

Gallus quidam ſutor cum vidiſſet Caligulam imperatorem nunc deorum, nunc mulierum veſtitu turpiter incedentem, atq; in ſolio eminentiſsimo tanquam Deum ſedentem, Iouis chlamyde amictum, tantam inſolentiam irriſit. Qua re animaduerſa, Caius ad ſe vocauit hominem, rogauitque quid ſibi videretur? reſpondit Gallus, Hanc magnam dementiam videri. Sed imperator, eo quòd ſutoris dictum ſatis liberum eſſet: æquo animo tulit. Adeò principes huiuſmodi, æquiore animo ferre ſolent plebeios homines liberè loquentes, quàm præditos aliqua dignitate. Xiphilinus Dionis abbreuiator in Caligula.

Anonymi.

Græculus quidam cauſam agens apud Claudium Cæſarem, inter altercandum per calorem hanc vocem in illum emiſit, καὶ σὺ γέρων εἶ καὶ μωρὸς: id eſt, & tu ſenex es, & ſtultus. Vſque eò ſumma poteſtas ob ſtultitiam & paſsim & propalàm euiluerat, vt hæc in os dixerit, non ſenator, ſed ignotus Græculus, & dixerit impunè. Eraſ. lib. 6. apoph.

Anonymi.

Quidam bubulcus ſeruus, ſenio penè confectus, cum iam aſſumpto ad imperium Veſpaſiano domino, propter nouæ fortunæ fœlicitatem meritum ſe putaret: quem dominus munere dignaretur, venienti in vrbem Veſpaſiano ſe obtulit, & libertate ſe donari petiit. Cum autem minimè aſſentiri Veſpaſianum videret, continere ſe ſeruile pectus nequiuit, quin vt poterat dominum vlciſceretur. Magna enim voce exclamauit, vero adagio dici, Vulpē pilos quidem mutare, ſed mores nequaquam. Ita enim veteris domini auariciam natura inſitam exprobrauit. Fulgoſ. lib. 6.

Iun. Maurici.

Nerua Cocceius in cœna, cui aſsidebat Veiento, qui ſub Domitiano conſularem dignitatem fuerat adeptus, ſed multos clā apud illum detulerat, quum orta Catuli mentione, qui calumniator inſignis fuerat, diceret, Quídnam faceret Catulus, ſi Domitiano ſuperuixiſſet? Iunius Mauricus reſpondit, Nobiſcum, inquit, cœnaret. Satis liberè ſubmonens imperatorem, quòd Veientonem haberet familiarem, ſimillimum Catulo, quem vt calumniatorem execrabatur. Eraſ. lib. 8. apoph.

Frontonis.

Fronto conſul Romanus poſt Domitiani peſsimi principis mortem,

mortem, de Cocceio Nerua, principe optimo, atque eodem patientiſsimo, pari libertate locutus eſt. Nam cum videret nimiũ populo indulgeri, permittique vt in eius eſſet manu vel accuſare, vel occidere, quem Domitiani miniſtrum fuiſſe diceret, clara voce dixiſſe fertur: Malum eſſe ſub principe viuere, qui nihil agi permitteret: ſed longè deterius, ſub eo, qui fieri nihil prohiberet. Quod cum Nerua audiuiſſet, modum accuſationibus impoſuit. Fulgoſ. lib. 6.

Traiani ducis.

Traianus Valentis, crudeliſsimi in Chriſtianos omnes imperatoris, dux contra Gothos miſſus, cum poſt malè in eo bello res geſtas rediret domum, atque obiurgaretur ab imperatore, qui grauiter hominis ignauiam accuſabat, reſpondit: Non ego ô imperator victus ſum, ſed tu potius, qui contra Deum inuictum bellum ſuſcipis, atque tua impietate à te ipſo omnem victoriam reiicis. Nicephorus Calliſtus lib. 11. Eccleſiaſticæ hiſtoriæ cap. 49.

Val. Homuli.

Valerius Homulus ab Antonino imperatore (quem hoſpitio acceperat) interrogatus, vnde porphyreticas illas columnas accepiſſet, ad tantum ædium ſplendorem? dixiſſe fertur, Cum in domum alienam veneris, mutus & ſurdus eſto. Liberè indicans, non opus eſſe vt bonorum ſuorum rationes omnibus, imò imperatori etiam redderet. Iulius Capitolinus, & Cuſpinianus in Conſulibus.

Antonij imp.

Antonius imperator abſente Polemone occuparat domum illius, velut omnium apud Smyrnæos pulcherrimam. At Polemon noctu reuerſus è peregrinatione, pro foribus clamauit, ſe indigna pati, qui propriis ædibus arceretur. Cognouit imperator, acceſsit. Poſt vbi Romam venit Polemon, imperator ciuiliter illi exprobrans quòd acciderat: Date, inquit, Polemoni diuerſorium, nec quiſquam illum eiiciat. Mox hiſtrio quidam tragœdiarum, ex Olympiis Aſiæ, cui erat præfectus Polemon, appellauit Antonium Cæſarem aduerſus Polemonem, quòd protinus initio fabulæ ab illo fuiſſet eiectus è ſcena. Percontatus eſt Cæſar, quo tempore fuiſſet eiectus? quumque is reſpondiſſet, circiter meridiem, admodum vrbanè reſpondit, At me quidem eiecit circa medium noctis, nec tamen appellaui iudicem. Philoſtratus.

Papiniani.

Basſianus Antoninus imperator magna laborabat inuidia, quòd fratrem occidendum curaſſet. Eoque, Aemylio Papiniano prætorii præfecto, ob eximiam iuris prudentiam ſummæ apud Romanos autoritatis, negocium dederat, vt hoc facinus apud ſenatum defenderet. At is reſpondit: multo facilius parricidium perpetrari, quàm defendi, ob hanc liberam vocem Basſianus occidit virum immortalitate dignum. Eraſ. 8. apoph.

Getæ.

Basſiano tum iocò tum ſeriò dicenti, omnes cum liberis occidendos: Geta puer dixit, Tu qui nulli parcis, potes etiam fratrem occidere. Id dictum tunc contemptum eſt, pòſt cognitum eſt fuiſſe vaticinium, nam parricidium poſtea commiſit. Spartian.

Heluij Pert.

Quum Antonius Caracallus ambitioſe ſibi multa cognomina aſſereret, Germanici, Parthici, Arabici, & Alemanici nomen adſcriberet, Heluius Pertinax, filius Pertinacis, bellè iocatus fertur: Adde etiam, inquit, ſi placet, Geticus Maximus, quòd Getam fratrem occidiſſet. Aelius Spartianus.

Anonyma.

Adrianus Romanorum imperator cum fortè in foro eſſet, audiuit mulierem clamantem, Audi me Cęſar, Verùm is quum reſpondiſſet, Non eſt ociũ modò: illa altius clamauit, Noli ergo imperare. Ad hanc igitur vocem reſtitit, & mulierem audiuit. Ex Dione Caſsio.

Alius.

Idem feciſſe Romanam quandam matronam legimus, quæ cùm ab Auguſto Cæſare audiuiſſet, ſe aures iam præbere non poſſe: Noli igitur imperare, ait. Fulgoſ. lib. 6.

Apollodori.

Apollodorus inſignis architectus, cum Romæ præclara quædam ædificia erigeret, atque Adrianus imperator ineptè hominem neſcio qua in re reprehenderet, reſpondiſſe fertur: Abi imperator, ac cucurbitas pinge, nam tu quidem ædificandi artem planè ignoras. Quam loquendi libertatem adeò ſiniſtrè interpretatus eſt imperator, vt ſtatim cogitaret, quo mortis genere hominem interficeret. Dion Nicæus, & Xiphilinus in vita Adriani.

Pollenij.

Pollenius Sebennius, homo omnium mordacissimus, cum audiuisset Seuerum imperatorem adscriptum esse Marci familiæ: Gratulor tibi, inquit, Cæsar inuictissime, quòd patrem demum inueneris, quasi antea patrem non habuisset, propter ignobilitatem & obscuritatem generis. Xiphilinus in vita Seueri.

Anonymi.

Galienus iunior patris mortem inultam reliquit. Itaque quum rex Persarum quasi captiuus per pompam duceretur, quidam scurræ miscuerunt se Persis, diligentissimè scrutantes omnia, & cuiusque vultum mira inhiatione contemplantes. Qui interrogati quid agerẽt? Patrem, inquiũt, principis quærimus. notantes, à Galieno neglectum fuisse. Id vbi delatum est ad principem, scurras viuos exuri iussit. Exemplum impietatis in Cęsare, periculosę libertatis in scurris. Trebellius Pollio.

Mimi cuiusdam.

Galienus Romanorum imperator, cum triumphans vrbem ingrederetur, minus quidam contemplans eos studiosius qui Persico vestitu incederent, interrogatus cur in eos tantum oculos suos figeret, respondit, Inter hos Persas Galieni se patrem quærere. Liberè taxans Galieni ignauiam, qui patrem iam diu apud Persas captiuum, armis ab hoste nõ curaret, & nunc puerorum more de simulatis Persis triumpharet. Fulgos. lib. 6.

Maris episcopi.

Iulianus imperator cum Constantinopoli in Fortunæ sacello sacrificaret, palam à Mare episcopo Chalcedonensi, apostata & ἄθεος vocatus est. Is autem debilitatus visu, alterius ducebatur manu. Volens igitur imperator lacerare blasphemiis Deum, consuetè dixit, Neque Galilæus tuus curare tibi visum potest. Cui respondens Mares, dixisse fertur: Ego Deo meo pro cæcitate gratias ago. quia hoc ideo factum est, ne te videam pietate omni nudatum. Sozomenus libro sexto, Ecclesiasticæ histor. cap. 6.

Terentij.

Terentius, ducum omnium fortissimus, & pietate simul, ac rerum contra Armenios gestarum gloria in primis insignis, cũ ad Valentem imperatorẽ contra Gotthos iam belligerantem venisset, atque optionem imperator obtulisset, vt à se quicquid vellet peteret: nihil aliud petiit, quàm vt Antiochiæ vnam sal-

tem Ecclesiæ Catholicæ propugnatoribus concederet ecclesiam. Quod cum Valens audiuisset, petitionis libellum (vt homo erat impius, atque Christianæ religioni infensissimus) iam lectum lacerauit, atque aliud illum petere iussit. Tum Terentius libelli partibus recollectis: Habeo, inquit, ô imperator, & donum teneo, neque aliud petam. Consilii enim mei iudex erit, qui iudex est omnium. Nicephorus Callistus lib. 11. Ecclesiasticæ histor. cap. 49.

Sigismundi impera.

Sigismundus Romanorum imperator cuidam coram eo querenti, Constantiæ libertatem non esse. Atqui, inquit, nisi hic summa esset libertas, tu tam liberè minimè loquereris. Liberè enim loqui, magnum libertatis signum est. Poggius Florentinus.

Eiusdem.

Idem cum dixisset aliquando, assentatores se veluti pestem odisse: Imò, inquit Brunorius Veronensis, nullum genus hominum magis amas, nam quid apud te possent M. Banus, Laurentius Palatinus, Vrsatius, & alii, nisi assentando tuam gratiam meruissent? Tum Sigismundus: Brunori, ait, sic comparatum est, cùm vitandos esse adulatores dicimus, tum maximè illis aures damus. Nec enim tu mecum tam diu fuisses, nisi mihi blandiri assueuisses. Aeneas Syluius libro tertio commentariorum de rebus gestis Alphonsi.

Anastasij episcopi.

Anastasius episcopus Antiochenus, interrogatus à quodam, cur ita profusè pecuniam sacram dilapidaret, & non potius in vsus decentes eam impendens, ita vti opus esset dispergeret, liberè respondit per cauillationem: Ideo consumo, ne à communi pernicie Iustino auferatur. Nicephorus Callistra. lib. 17. cap. 36. Hist. eccles.

Hormisdæ.

Achemenides, qui & Hormisdes dictus est, cum in Persia fidem Christianam profiteretur, vocatus à Varane rege, atque abnegare Christum iussus, respondit: Imperata tua rex potentissime, nō solùm iniqua sunt, sed incommoda etiam. Cui enim ea necessitas imponatur, vt facillimè vniuersitatis huius Deum abiuret; huic longè facilius fore puto, regem despicere, atque ad alium transire. Rex nanque etiam, homo cum sit, fatis subiectus est: cum Deus nullis rebus planè subiectus sit. Maius igitur

tur est crimen, diuinam quàm regiam lædere maiestatem. Nicephorus lib.14.cap.20.Ecclesiast.histor.

Inarij.

Inarius Chalcedonensis episcopus ob senium iam visu carens, Constantinopoli habitans, cum audisset Iulianum imperatorem in templo Fortunæ sacra facere, clara voce Iulianum apostatam compellauit. Cui cum indignatus Iulianus respondisset: Galilæum (ita enim contumeliosè Christum appellare solebat) ei visum non restituturum, exclamauit alta voce in omnium conspectu: Deo gratias ago pro cæcitate mea, cum mihi facultas tam impium imperatorem videndi erepta sit. Fulgos. lib.6. Idem cum eo, quod paulo suprà Mari episcopo Chalcedonensi à Sozomeno attributum posuimus.

Isacij monachi.

Isacius monachus Constantinopolitanus, cũ Valentem imperatorem vnà cum exercitu contra Gotthos, qui Christianam religionem acceperant, exeuntem vidisset, manu frenum equi, quo ille vehebatur, arripiens, voce magna dixisse fertur: Quónam ô imperator proficisceris, qui aduersus Deum bellum geris, neque illius opem tecum trahis? Nam ille quodammodo contra te hostem excitauit, quoniam tu aduersus illum impiorum hominum peregrinas & blasphemas linguas exacuisti, & Catholicos ex sacris ędibus eiecisti. Plura leges apud Nicephorum lib.11.cap.50.Ecclesiast.histor.

Agapithi.

Agapithus Pontifex Maximus à Theodato, qui in Italia Gothorum rex erat, Constantinopolim placandi Iustiniani gratia missus, cum imperatorem Eutychena hæresi laborantem, frustra deprehẽdere se intellexisset: Ad Iustinianum Christianissimum imperatorem me venisse arbitrabar, inquit, sed quantum intueri possum, ad Diocletianum me venisse video. Fulgos.lib.6.

Ioannis Capotij.

Quum dissidentibus inter se Othone quarto & Friderico secundo imperatoribus, Innocentius pontifex nunc Othoni, nunc Friderico assentiret, & discordias subinde multas sereret, verbis aliud ostendens quàm facto: Ioannes Capotius Romanus, Verba tua, inquit, pater sanctissime, Dei sunt: Cæterùm facta, quæ verbis longè contraria sunt, diaboli esse videntur. Ibidem.

Iuliani Card.

Iulianus Cardinalis sancti Angeli, qui Basiliensi consilio præfuit, libros veterùm cum in bibliotheca lectitasset, accessit quidam qui diceret: Quid tu hic inter mortuos latitas? ad nos tandem qui viuimus exi. Ei Iulianus: Imò, inquit, ii fama viuunt, tu neque nomine neque re viuis. Aeneas Syluius lib. 3. commentariorum Alphonsi

Bubulci cuiusdam.

Coloniensium episcopus & dux, cum iter armatus in Germania faceret, multis stipatus equitibus, incidit in bubulcum quendam, tantum deridentem exercitum. At vbi hominem interrogasset, cur tantopere rideret? respondit bubulcus, Miror sanè Petrum apostolum, vestri ordinis principem, in tanta inopia mortuum esse, vt posteros in eo ordine tantopere locupletaret. Dicente verò episcopo, se simul & ducem esse, & episcopum: respondit bubulcus, Vellem equidē declarari mihi, cum mortuum hunc ducem, cuius personam modò geris, in inferno esse contingeret; quò putes episcopum esse iturum? Libero autem responso ostendit, quàm stultum sit, in eodem subiecto duas diuersæ professionis personas agere velle. Et si in altera peccaret, putare se in altera pœnas errati non sensurum. Fulgosus libro 6.

Coci cuiusdam.

Dux Mediolani, senior princeps, cum bellum ingens cum Florentinis haberet, & ei aliquando non satis prosper aduenisset nuncius, admodum turbauit ducis mentem. Oblatis postmodum ad mensam epulis, sapores nescio quos quum improbasset, epulas non ritè conditas aspernatus, accitum cocum, veluti ignarum artis, asperè increpauit. Tum ille, vt erat liberior in eloquendo: Si Florentini (inquit) tibi gustum atque appetitum auferunt, quæ mea est culpa? & cibi enim mei sapidi sunt, & summa arte compositi: sed te nimium concalefaciunt, & appetitum auferunt Florentini. Poggius Florent.

Eiusdem.

Is ipse cocus, cum multi peterent à duce varia beneficii loco, summopere ducem rogauit, vt se asinum faceret. Miratus igitur dux, quid sibi ea postulatio vellet: Quia omnes video, inquit, quos in sublime extulisti, superbia & fastu elatos atque insolentes euasisse asinos. Itaque & ego quoque asinus à te fieri cupio. Poggius.

Aristip

Aristippi.

Aristippus rogatus, quid fructus cæpisset ex philosophiæ studio? Quod cum quibuslibet, inquit, liberè loqui possim. Nec enim metuebat potentes, nec fastidiebat humiles. Quoniam animum habebat spe pariter ac metu liberum, nemini seruiebat, neque cuiquam assentiebatur, præter animi sententiam. Laert. lib. 2. cap. 8.

De libertate tuenda.

Aristippi.

Dionysio recitanti versiculum ex Sophoclis Tragœdia:

πρὸς τὸν τύραννον ὅς τις ἐμπορεύεται,
κεῖν' ἐστὶ δοῦλος, κἂν ἐλεύθερος μόλῃ. Id est,
Quisquis tyranni ad tecta se contulit,
Fit seruus illi, liber etsi venerit.

Aristippus correcto posteriore versiculo respondit:

οὐκ ἐστὶ δοῦλος, ἂν ἐλεύθερος μόλῃ. Id est,
Haud seruus est, si liber illuc venerit.

Significans non esse verè liberum, nisi cuius animum spe metúque liberauit philosophia. Neque enim verè liber est, quisquis ingenuus natus est. Quidam hoc dictum ascribunt Platoni. Laert. lib. 2. cap. 8.

Aristippi & Diogenis.

Inter Aristippum & Diogenem Cynicum nonnulla fuit contentio ob diuersum vitæ institutum. Diogenes Aristippum appellabat, ob diuenditam Dionysio libertatem, canem regium. In quem vicissim Aristippus: Si Diogenes sciret vti regibus, non vesceretur crudis oleribus. Contrà Diogenes: Si Aristippus didicisset esse contentus crudis oleribus, non esset canis regius. Laert. lib. 2. cap. 8.

Diogenis.

Diogenes Cynicus interrogatus, quid esset in vita optimum? respondit, Libertas. Laert. lib. 6. hæc enim semel amissa, non facilè recuperatur.

Eiusdem.

Idem quum Xeniadæ seruiret, amici agebant de redimendo. At ille: Nequaquam, inquit. an nescitis leones non iis seruire, à quibus aluntur, sed altores potius seruire leonibus? Nam leo vbicunque est, semper leo est. Laert. lib. 7.

Eiusdem.

Craterus Alexandri Magni præfectus, homo prædiues, inui-

tarat Diogenem, vt ad se commigraret, cui respondit: Malo Athenis salem lingere, quàm apud Craterum opipara frui mensa. sentiens, libertatem quamuis inopem, omnibus diuitum deliciis præferendam, vbi minuitur libertas. Laer. lib. 6. cap. 2.

Eiusdem.

Prædicantibus beatum Callisthenem philosophum, quòd apud Alexandrum apparatu splendido exciperetur: Imò, inquit, infelix est, quòd illi prandendum cœnandúmq; sit, quum Alexandro visum fuerit. sentiens, nihil esse beatum, si absit libertas. Hic est Callisthenes, Aristotelis discipulus, quem Alexander tandem coniecit in carcerem, vbi & periit. Quidam pro Callisthene supponunt ipsum Aristotelem, cuius felicitatem prædicantibus, quòd cum regis filio viueret: Aristoteles, inquit, prandet quum vult Alexander, Diogenes quum vult Diogenes. Laert. lib. 6. cap. 2.

Timonis Nicæi.

Suprà tit. de Adulatoribus non admittendis.

Simonis Athen.

Simonem Atheniensem Pericles ad se inuitauit, pollicens sese omnia necessaria præbiturum. At Simon negauit se venditurum libertatem. Delectauit hunc imago muris syluestris, paruo viuentis, potius quàm domestici in summis deliciis, sed perpetua cum solicitudine versantis. Laert. lib. 2. cap. 14.

Laconis cuiusdam.

Lacon quidam interrogatus, quid artis sciret? Liber, inquit, esse. Ea gens nec disciplinis philosophorum, nec opificiis exercebatur: tantum inuictis animi libertatem tuebatur, nec hominibus nec vitiis seruire docilis. Plutar. in Lacon.

Anonymi.

Quidam captiuus quũ venderetur, ac præco diceret se mancipium vendere: Sceleste, inquit, non tu dices captiuum? Non puduit duræ conditionis, sed puduit tituli seruilis. Tantus erat libertatis amor. Plut. in Lacon.

Theopompi.

Suprà de Iniuria.

Agesilai.

Agesilaus quum quendam admirari videret, quòd rex cum cæteris Lacedæmoniis tam frugali cibo vestitúque vteretur: Atqui, ait, pro hac frugalitate opimam messem metimus, libertatem videlicet. Sapienter admonens, nullam esse voluptatem vi

tem vi

tem viris ingenuis libertate suauiorem:nec ibi diu libertatem esse posse,vbi luxus regnat. Plutarch. in Lacon.apoph.& Eras. lib.1.apoph.

Cleomenis.

Cleomenes dux Laconicus,quum è carcere ereptus ad occidendum Ptolemæum, plebem sollicitasset, neminémque audentem inueniret:Non mirum est,ait, si talibus viris, qui libertatem negligunt, mulieres etiam dominantur. Brusonius lib.3.cap.32.

Laconum.

Buris & Spartis Lacedæmonii sponte profecti sunt ad Xerxem regem Persarum,daturi pœnas, quas Lacedæmonii iuxta oraculum pendere debebant,eo quòd oratores Persarum occidissent,quos cum Xerxes vidisset, interficere noluit, sed apud se manere iussit.Cæterùm quum regis dux instaret rogans,dicerétque fore,vt in pari honore haberentur cum his qui inter regis amicos primas tenebant,hunc in modum responderunt: Scimus quàm ingens bonum sit libertas,quam nemo sanus vel cum Persarum regno commutaret.Plutar.in Lacon.& Bruson. lib.3.cap.32.

Laconis cuiusdam.

Quum Philippus in agros Lacedæmoniorum duxisset exercitum,résque in eo esset statu,vt probabile esset eos ad vnum omnes interituros,rex dixit cuidam Spartiatæ:Quid nunc facietis Lacedæmonii? At ille:Quid,inquit,aliud,nisi quòd fortiter moriemur,quando nos soli Græcorum liberi esse,non aliis parêre didicimus. Nemo seruire cogitur,qui mori paratus est. Quàm dulce bonum est libertas,quæ morte emitur? quàm misera res seruitus,cui mors anteponitur? Quid igitur mentis dicemus his esse,qui se sponte dedũt in eam seruitutem, vnde nec dato peculio possunt redimi,nec gratuita manumissione liberari? Plut.in Lacon.

Arenij.

Arenius à Cyro captus, quum ab illo rogaretur, cur tributum non tulisset, vrbémque muro cinxisset? Libertatem, inquit,cupiebam. Pulchrum enim mihi videbatur, & me liberũ esse,& liberis meis libertatem relinquere. Brus.lib.3.cap.32.

Stilbonis.

Quum Demetrius abductis omnium ciuium seruis Stilboni diceret,Ciuitatem vestram liberam vobis relinquo:Rectè,in-

quit Stilbon, nullum enim in ciuitate seruum relinquis. Plutar. in Demetrio.

Hegesippi.

Quum Hegesippus cognomento Crobelus, Athenienses in Philippum irritaret, quidam è concione succlamauit: Itáne bellum nobis inuehis Hegesippe? Næ per Iouem, inquit, & pullas vestes, & publicas exequias, & orationes funebres, si victuri sumus liberi, nec imperatis Macedonum parebimus. Significans, libertatem bene emi magno, nec sine negocio posse seruari. Eras. lib. 5. apoph.

Pyrrhi.

Pyrrhus Epirotarum rex, cum Athenas veniens, in arce Palladis rem diuinam fecisset, eodem die descendens ex arce, Atheniensium erga se animum & fiduciam vehementer laudauit: & admonuit, si saperent, ne posthac cuiquã regum portas (si modò patriæ libertatem tueri vellent) aperirent. Significans, regibus, imperatoribus ac principibus semper inuisam esse libertatem: omnésque conatus ac vires eò intendere, vt libertatem extinguentes, ex liberis seruos sibi faciant. Eras. lib. 4. apoph. ex Plutar.

Metonis.

Meton Tarentinus, quo die decretum de Pyrrho vocando sciri per populum Tarentinum debebat, & multitudo in concione sederet, accepta corona & lampade, quasi ebrius, tibicine ducente ludibundus in concionem peruenit: &, vt fit, in turba populari aliis applaudentibus, aliis ridentibus, vtque procederet in medium inuitantibus, processit ille, & quasi cantaturus astitit. Sed vbi silentium nactus est: Viri, inquit, Tarentini benefacitis, quòd iocari & ludere volentibus, dum licet, permittitis: si tamen sapitis, cuncti hac ludorum libertate fruamini, antequam Pyrrhus adueniat, hanc & aliam omnem libertatem aboliturus. Nec fuit mendax. Nam quamprimùm aduenit Pyrrhus, ludis & tripudiis Tarentinis interdixit. Brus. lib. 3. cap. 32. ex Plutar.

Bruti.

Brutus in Tarquiniorum eiectione, dicebat, ex duobus alterum esse eligendum: aut vitam liberam, aut mortem gloriosam. Liuius, & Brus. lib. 3. cap. 32.

Ciceronis.

M. Cicero duo semper sibi contingere optabat: primum, vt

moriens

moriens populum Romanum liberum relinqueret, quo nihil à diis immortalibus maius dari posse dicebat. Alterum, vt ita cuiq; eueniat, vt de repub. esset meritus. Cicero in Philippicis.

Eiusdem.

Ab Androne quodam Laodiceo salutatus Cicero, quum aduentus causam percontatus, intellexisset illum pro patriæ libertate legatum ad Cæsarem venisse, Græcis verbis expressit publicam seruitutem, ἐὰν ἐπιτυγχάνῃς, καὶ περὶ ἡμῶν πρέσβευσον: id est, si impetras, etiam pro nobis legatus esto, siue pro nobis orato. Eras. lib. 4. apoph. Bruson. lib. 3.

De libertate nimia.

Socratis.

SOcrates dicebat, sororem libertatis esse pigritiam, testésq; huius rei fortissimos, maximæque libertatis populos adducebat, Indos & Persas, qui vtrique segnissimi essent ad laborandum: Phrygas verò & Lydos, ad opus faciundum promptissimos esse, qui cum seruitute degerent. Aelianus libro 10. de Varia historia.

Appij Claudij.

Appius Claudius dicere solebat, populo Romano melius negocium quam otium committi. Sensit vir sapientissimus, populum Romanum laboribus & bellicis rebus plurimum incrementi semper accepisse, nimio ocio autem & pigritia omnia deinceps in peius ruisse. Valer. Max.

Vide tit. de Indulgentia, Impunitate, Ignauia, Otio, Licentia, &c.

De libidine fœda.

Bionis.

BIon Borysthenites Alcibiadem hoc elogio taxauit, quòd adolescens viros abduxisset ab vxoribus, iuuenis factus vxores à viris. Laert. lib. 4. cap. 7.

Diogenis.

Diogenes animaduertens Olympionicem quendam oculos defigere in scortum, adeò vt præteritum capite reflexo intueretur: Ecce, inquit, vt aries Martius à puella publica, obtorto collo vinctus abducitur. Ridiculum existimabat, certare cum electis viris, & à vili puella veluti captiuum trahi sine funibus. Laert. lib. 6.

Stratonici.

Stratonicus musicus quum egrederetur Heracleam ciuitatem, portas ac mœnia circunspiciebat. percontanti verò cuidam, quid circumspiceret? Pudet, inquit, si videar exire è lupanari. notans corruptos eius ciuitatis mores. Sunt eius nominis ciuitates multæ, sed de Heraclea Thraciæ sensit opinor. Eras. lib. 6. apoph.

Rhemnij Pal.

Rhemnius Palæmon flagrabat libidinibus, vsque ad infamiam oris. vnde quidam in turba osculum ingerentem, quum refugiens deuitare non posset, dicto non infaceto repulit: Vis tu, inquit, magister, quoties festinantem aliquem vides, obligurire? Eras. 8. apoph.

Marij.

Lusius, Mario ex sorore nepos, quum Marius iterum consul esset, vim admouit militi cuidam adolescenti, nomine Trebonio: at is Lusium interfecit. Id factum multis incusantibus, non inficiatus est adolescens se ducem suum interfecisse: sed causam addidit, ac probauit. Marius itaque quum iussisset adferri coronam, pro facinore in bello præclarè gesto dari solitam, Trebonio imposuit: graui exemplo monens cæteros, ne simili modo tentarent adolescentium pudicitiam: quando non solùm absoluit, verumetiam coronauit eum, qui & imperatoris cognatum, & ducem suũ ferro necasset. Plu. in Rom. apoph.

Populiæ.

Populia Marci filia, miranti cuidam, ac dicenti, quid esset in causa, quòd bestiæ nunquam imri cuperent nisi statis temporibus? respondit: Quia bestiæ sunt voluptatis expertes. Bruso. lib. 4. cap. 1.

Anonymi.

Nero puerum Sporum exectis testibus in muliebrem naturam trãsfigurare conatus est. Addita dos, additum flammeum, addita celeberrima nuptiarum solennitas. Quid multis? palàm pro vxore habuit. Hinc fertur cuiusdam non inscitus iocus: Bene agi potuisse cum rebus humanis, si Domitius Neronis pater talem habuisset vxorem. Sentiens, exitio totius orbis natum Neronem. Is nunquam fuisset natus, si pater Spori similem habuisset vice coniugis.

Huc refer titulos, de Intemperantia, Scortatione, Voluptate, &c.

De libr

De librorum fiducia & multitudine.

Socratis.

SOcrates interrogatus, quare non scriberet libros: Quoniã, inquit, chartæ iis qui scripturi sunt, pluris essent emendæ. Socrates nihil scripsit in vita, iudicans librorum copiam officere studiosis sapientiæ. Erasmus libro 8. apoph.

Antisthenis.

Antisthenes Atheniensis philosophus, amico cuidã deploranti, quòd commentarios suos perdidisset: Oportuit, inquit, ista animo potius quàm chartis inscribere. Sensit vir prudentissimus, librorum fiduciam plerunque in causa esse, vt minus exerceamus memoriam. in tuto enim est, quod animo insculptum est: cætera pereunt facile. Laert. libr. 6. cap. 1. Brusonius libr. 3. capi. 31.

Oenipodis.

Oenipodes cum videret adolescentem multos libros conquirere, dixit: Non cistę, sed pectori. Sensit autem, non eruditos esse eos qui librorum copiam habent, sed qui ex libris omnia in memoriæ thesaurum reposuerunt. Antonius in Meliss. par. 1. serm. 50.

De licentia.

Laconis cuiusdam.

LAcon quidam quum venisset Athenas, vidissetque illic prę cones qui muriam promitterent, qui obsonium, qui publicanos & leones, aliasque parum honestas functiones profiterentur, neque quicquam sibi turpe ducerent: vbi reuersus est in patriam, ciuibus percontantibus quomodo se res haberent Athenis? Omnia, inquit, honesta, per ironiam innuens, Athenis omnia haberi honesta, turpe nihil. Argutia dicti est in ambiguo sermonis. Plutarchus in Laconicis apoph.

Ephororum.

Suprà tit. de Contumelia.

Agesilai.

Agesilaus notans præposteram licentiam eorum qui Asiam incolebant, eius gentis corrupti moribus, dicere solebat: Inter illos qui improbi essent, eos esse liberos: contrà qui probi, eos esse seruos, quòd ibi vitiis licerent omnia, virtus odio haberetur. Idem.

Catonis

Catonis senioris.

Cato senior studiose magistratum semper admonere solitus est, vt delinquentes in Repub. grauiter castigarent. Sentiens, nihil perniciosius esse in Republica, quàm licentiam, quam adeò non ferendam in ciuitate putauit, vt iudicaret magistratum lapidandum, qui coercere posset, non tamen faceret. Plutarchus in Rom. apoph.

Neronis.

Infra de Tyrannide.

M. Antonini Veri.

M. Antoninus Verus, Romanorum imperator, dicebat, difficile esse, in maxima licantia moderari sibi, & cupiditatibus quasi frenos imponere. Herodianus lib. 1.

Antonini Caracallæ.

Antonini Caracallæ nouerca, quum esset pulcherrima, veluti per imprudentiam corpus magna ex parte nudauit. Quumq; dixisset Caracalla: Vellē, si liceret: Si libet, inquit illa, licet: An nescis te Imperatorem esse, & leges dare, non accipere? Ea mulieris vox Caracallam imperatorem ad detestabile facinus pertraxit. Ex Aelio Spartiano.

Vide titulos, de Impunitate, Licentia nimia, & Pœnæ neglectu.

De lingua, garrulitate, & loquacitate nimia.

Thaletis.

THales Milesius dicere solitus est, Multa verba nequaquā arguere hominem sapientem. Sapiens enim, nō nisi quum res postulauerit, loquetur, & paucis suam absoluet sententiam. Stultus autem, non habita vlla ratione loci, temporis, personarum, &c. sua loquacitate omnia effutiet. Meminit Eras. libr. 7. apoph. ex Laertio lib. 1. cap. 1.

Eiusdem.

Idem subinde admonere solitus erat, vt ita loquamur cum amicis, ne sermo nos in ius vocet. Quo docere voluit, cautè de absentibus etiam coram amicis loquendum esse, ne nos apud alios deferant, & nostra loquacitas vergat nobis in magnum malum. Laertius libro primo, cap. 1.

Chilonis.

Chilon Lacedæmonius non committendum esse dicebat, vt lingua præcurreret animum. Admonens, prius cogitandum, quid

quid loquaris, quàm lingua prorumpat in verba. Nescit enim vox missa reuerti. Diogenes Laer. lib. primo, cap. 4.

Eiusdem aliter.

Idem dicebat, non committendum vt lingua præcurreret animum, admonens, prius cogitãdum quid loquaris, quàm lingua prorumpat in verba, nescit enim vox missa reuerti. Cogitatio prior potest corrigi posteriore meliore, vt habet prouerbiũ: vox non item. Ibidem.

Eiusdem.

Idem præcipiebat, linguam cùm aliàs semper, tum præcipuè in conuiuio continendam, quòd illic cibus & potus inuitet ad intemperantiam. Porrò vbi plus est periculi, ibi maior est adhibenda cautio. Laert. lib. 1. cap. 4.

Eiusdem.

Idem à quodam interrogatus, quídnam apud homines omnium esset difficilimum? Retinere, inquit, ea quæ cupimus esse arcana. Quo dicto innuit, quanta hominum sit linguæ licentia, qui etiam ea quæ in cordibus recondita esse deberent, liberius loquendo effutiunt. Diogenes Laer. lib. 1. cap. 4.

Biantis.

Bias adolescente quodam intempestiuas nugas crebrò iactante, adeò vt neque modum esset habiturus, neq; finem: Quî factum est, inquit, vt à quo scatere verbis didicisti, silere non didiceris? Stobæus.

Bionis.

Bion cuidam immodicè loquaci, vt sibi subueniret oranti, respondit: Abundè tibi morem geram, si aduocatos miseris, nõ venias ipse. Laer. lib. 4. cap. 7.

Antisthenis.

Antisthenem, quoniam multa conscripserat volumina, Timon appellare solebat παντοφυῆ φλέδονα, id est, ingeniosum nugatorem. Non tamen dixit εὐφυῆ, sed παντοφυῆ, quòd ingenio ad quiduis versatili varia tractaret argumenta, & in his quædã digna philosopho. Laertius lib. 6. cap. 1.

Diogenis.

Diogenes à Platone petierat vini paululum, tunc & caricas. Plato misit lagenam. cui Cynicus hunc in modum gratias egit: Cum interrogaris quot sint duo & duo? respondes, viginti: ita nec secundum ea quæ rogaris das, nec ad ea quæ interrogaris respondes. Notauit Platonem vt immodicè loquacem, quod idem

idem in illius scriptis notauit Aristoteles.Laer.lib.6.

Anacharsidis.

Anacharsis interrogatus,quid esset in homine pessimum,& quid optimum?respondit, Lingua. Sentiens, idem membrum plurimam adferre vtilitatem,si recta ratione gubernetur:pestilentissimum esse,si secus.Laert.lib.1.ca.9.Brus.lib.3.cap.25.

Heracliti.

Heraclitus Ephesius interrogatus aliquando, cur sileret? Vt vos,inquit,loquamini.Laertius lib.9.cap.1.

Zenonis.

Zeno philosophus adolescentulo plurima effutienti immoderatius quàm par erat:Iccirco,inquit,aures habemus duas, & os vnum:vt plura audiamus,loquamur perpauca. Brusonius li. 3.cap.25.ex Laert.lib.7.

Eiusdem.

Idem Zeno audiens adolescentem plus satis loquentem in conuiuio,ait:Aures in linguam defluxere.Allusit autem ad naturæ artificium,quæ hominibus duas aures fecit,linguam autẽ vnam tantũ:vt disceret,plura quidem audienda esse,non autem temerè effutienda omnia.Laer.lib.7.cap.1.Brus.lib.3.capite 25. Maximus ser.60.

Eiusdem.

Idem dicere solebat,satius esse labi pedibus, quàm lingua, eoque conuiuia quantum poterat vitabat, quod ibi solutus vino,& aliorum fabulis prouocatus,facilius labi posset. Laertius libro 7.cap.1.

Eiusdem.

Idem ad Aristonem discipulum multa temerè garrientem, quædam etiam præcipitanter confidenterque:Fieri,inquit, nõ potest,quin te pater ebrius proseminarit,oderat futilem loquacitatem,ipse in dictis tum breuis,tum grauis.Idem.

Democriti.

Democritus quum indoctum quendam verbis inanibus obstrepere diu tulisset:Ad blaterandum,inquit,satis mihi instructus videris,ad silendum verò impos.Stobæus.

Periclis.

Pericles Xanthippi filius,cum publicè dicturus prodiret, inprimis se optare dicebat, ne insolens verbum excideret, quod populum,piásue aures lædere posset, aut suæ etiam voluntati contrarium esset.Non ignorauit sanè vir prudentissimus ac elo

quentissi

quentisſimus, quàm labilis lubricaq́ue ſit lingua humana, quæ ſæpenumero limites ſuos egreſſa, in multa rerum pericula hominem etiam nolentem rapit, ac in mortem quoque aliquãdo præcipitat. Aelian. lib. 4. de Varia hiſt.

Theocriti.

Theocritus Chius cum veniret Byzantium, & verborũ prodigos homines inueniret: Rectè (inquit) de vobis dicitur, quòd in ore omnis vobis ſupellex eſt, & vnicum domiciliũ. Stobæus.

Eiuſdem.

Idem, cum Anaximenes eſſet dicturus, ita præfatus eſt: Incipit verborum flumen, mentis gutta, ſignificans, illũ eſſe multiloquum, ſed minimè ſapientem. Stob. ſer. 34.

Eiuſdem.

Idem ineptum quendam poetam recitantem auſcultans, & interrogatus ab eo, qúænam ei placerent? reſpondit: Quæ omiſiſti. erat enim ingrata nimis prolixa illa loquacitas. Antonius in Meliſſa, par. 1. ſerm. 50.

Xenocratis.

Xenocrates philoſophus quum maledico ſermoni quorundam ſummo ſilentio intereſſet, vno ex iis quærente, cur ſolus linguam ſuam cohiberet: Quia dixiſſe me aliquando pœnituit, tacuiſſe nunquam. Bruſonius lib. 3. cap. 25.

Ariſtotelis.

Cum garrulus quiſpiam, vbi multa nugatus eſſet apud Ariſtotelem, tandem dixiſſet, Fortaſsis obſtrepo tibi nugis meis: Non herclè, inquit: neque enim aduerti animũ. Laer, lib. 5, ca. 1.

Eiuſdem.

Idem Calliſthenem ádoleſcentem coram Alexandro multa indecenter & liberius loquentem, Homerico carmine caſtigauit, dicens:

Talia ſi loqueris, non multo tempore viues.

Laert. lib. 5. cap. 1.

Solonis.

Solon Salaminius cuidam dicenti, illum ideo nõ loqui, quia inſanus eſſet: Nullus, inquit, ſtultus tacere poteſt. Nimia enim loquacitate ſtultitia hominum proditur. Bruſo. lib. 3. cap. 25.

Theophraſti.

Theophraſtus Ereſius ad quendam, qui in conuiuio perpetuò ſilebat: Si indoctus & imprudens es, inquit, prudenter facis: ſin doctus, imprudenter. Sic refert Laertius libro 5. cap. 2. Sed Plutarchus hunc in modum dixiſſe ſcribit: Si ſtultus es, rem facis

cis sapientem: sin sapiens, stultam. Est enim non minima sapientiæ pars, tegere silentio stultitiam.

Eiusdem.

Idem dicebat, potius esse fidendum effreni equo, quàm verbo incomposito. Nemo non metuit insidere equo infreni, at plus est periculi à lingua effreni. Laer. lib. 5. cap. 2.

Menedemi.

Menedemus Eretriensis quendam friuolis nugis obstrepentem, rogauit num fundum haberet? vt is respondit, sibi plurimas esse possessiones: Abi igitur, inquit, & illas cura, ne tibi eueniat, vt & illa perdas, & priuatum elegantem amittas. Notans, illum ad dicendum non esse idoneum, sed magis ad agriculturam. Laertius lib. 2. cap. 18.

Demosthenis.

Demosthenes in conuiuio audiens hominem loquaculum: Si multum saperes, non multa loquereris. Stobæus.

Eiusdem.

Idem, quum sciscitaretur quidam, quæ causa esset vnius tantum linguæ, & geminarum aurium? Quoniam, respondit, duplo magis audire homini expedit, quàm loqui. Idem.

Agidis.

Peculiaris erat Lacedæmoniis verborum paucitas, vnde & ab ea regione breuiloquentia Laconismus dicitur. Quum igitur Abderitarum legatus apud Agidem multa locutus, vix tandem dicendi finem fecisset, rogaretque quid ciuibus suis esset renunciaturus? Agis, Illud (inquit) renuncia, quantum temporis tibi fuit opus ad dicendum, tantum me silentē audisse. Hoc dicto exprobrauit stolido oratori inanem loquacitatē, responso indignam. Plutarch. in Lacon. apoph.

Laconum.

Lacones Cresiphontem eiecerunt, qui se profitebatur de re quauis totum diem posse dicere, dicentes: Boni oratoris esse, sermonem habere rebus parem. Nulla in re iustius putarunt adhibendam frugalitatem, quàm in oratione, quam Hesiodus non aliter quàm preciosum thesaurum parcissimé censet esse depromendam ad vsum, non ad ostentationem. Plut. in Laconicis apoph.

Eorundem.

Spartani Samiorum legatis prolixiore oratione vtentibus, dixerunt: Prima sumus obliti, postrema nō intelleximus, quia

prima non meminimus. Quo dicto docuerant, nimiam loquacitatem vbique fugiendam esse. Idem.

Laboti.

Labotus cuidam apud ipsum prolixiore vtenti sermone: Quid mihi, inquit, de re pusilla, longa texis procœmia? Quanta res est, tantam oportet & orationem esse qua vteris. Est hoc omnibus Spartanis peculiare, offendi sermone causa quàm postulat longiore: adeò nusquam non placebat frugalitas. Nam ad causam non magnam, adhibere superuacuam verborum copiam, luxuriæ genus est. Hunc Labotum Herodotus Leobotan appellat, quod nobis sonat, populi pastorem. Idem.

Anonymi.

Lacon quidam, cum in luscinia plumis reuulsis minimum reperisset carnium: Vox, inquit, tu es, præterea nihil. In eos dici potest, qui præter garrulam linguam ac magnifica verba nihil habent. Idem.

Anonymi.

Quidam interrogatus de re quapiam, respondit: Non. Verùm vbi percontator dixisset illum mentiri: Non vides igitur, inquit Lacon, te stultum esse? qui sciscitêris de his quæ noueris? Salse taxauit in illo vitium garrulitatis, qui de nihilo quæsierit fabulandi materiam. Plut. in Lacon.

Alius.

Alius, quum audiret rhetorem magnos sermonum circuitus connectentem: Per geminos, inquit, fortis sanè homo: qui quum nullum habeat argumentum, tamen egregiè voluit linguam. Lacedæmoniis nulla placebat oratio, nisi breuis & vera, & ad rem seriam pertinens. Proinde ridiculum existimabat, quòd orator in ficto themate tantam verborum copiam profunderet. Idem.

Charilli.

Charillus interroganti, quam ob causam Lycurgus tam paucas leges tulisset Lacedæmoniis? Quoniam, inquit, pauca loquentibus, paucis etiam legibus est opus. Sensit nimirum, pleraque mala ex multiloquio nasci. Laconibus autem peculiaris erat breuiloquentia. Plut. in Lacon. qui tamen eundem in Lycurgo Charilaum vocat.

Cleomenis.

Venerunt ad Cleomenem Samiorum oratores, hortaturi vt cum Polycrate tyranno bellum susciperet, id cum fecissent

oratione plus æquo prolixa, respondit in hunc modum: Quæ primo loco dixistis, non memini, & ob id ne media quidem intelligo: quæ verò dixistis omnium postrema, non probo. Admonet, multiloquium non solùm molestum esse auditori, verùm etiam ad persuadẽdum inutile, præsertim apud principes, tum variis curis occupatos, tum auribus fastidiosis. Plutar. in Laconicis apoph.

Eiusdem.

Sophista quodam de fortitudine multa disserente, risit Cleomenes. At sophistæ dicenti: Quid rides Cleomenes, audiens de fortitudine disserentem, præsertim quum sis rex? Quoniam, inquit, ô amice, si hirundo de fortitudine loqueretur, idem facerem quod nunc facio: sin aquila, magno silentio auscultarem. Visum est ineptum, quenquam de fortitudine magnificis vti verbis; qui ipse nihil fortiter gessisset vnquam, nec aliud posset, quàm in hirundinis morem garrire. Idem.

Demadis.

Demades tibiis Athenienses comparare solebat: ex quibus si linguam detrahas, reliquum inutile erit. Maximus sermo. 60. Stobæus ser. 2. de Imprudentia.

Agidis.

Cum sophista quispiam apud Agidem dixisset, orationem esse rerum omnium præstantissimam, videlicet prædicans artem quam profitebatur: Ergo, inquit Agis, tu cum taces, nullius es precii. significans, multo præclarius esse res magnificas gerere, quàm habere linguam ad magnificè loquendum expeditam. Plut. in Lacon. apoph.

Eiusdem.

Perinthiorum orator in Lacedæmoniam missus, cum apud Agidem dixisset admodum prolixè: vbi perorasset, rogauit eum, Quid esset Perinthiis renunciandum? Quid aliud, inquit, nisi ꝙ tu vix dicendi finem feceris, ego verò tacuerim. Idem.

Eiusdem.

Quum de Græcorum libertate quidam in medium adduxisset, magnifica quidem, sed factu perquàm difficilia: Tua, inquit Agis senior, verba hospes opus habent viribus & pecunia. Perquàm scitè declarans, frustra de his verba fieri, ad quæ perficienda non suppetit facultas. In consultationibus enim non solùm spectãdum est quid si factu pulcherrimum, sed quid fieri possit. Idem.

Eiusdem.

Agis Archidami filius, Abderitanorum legato, qui multa locutus, rogarat, Quidnam ciuibus suis renunciaturus esset? Te, inquit, mihi tacenti tantisper auditum fuisse, quantisper dicendo consumpsisti. Bruson.lib.3.cap.25. Simile ei, quod de Perinthiorum oratore paulo suprà ex Plutarcho retulimus.

Anaxandridæ.

Cum Ephoris opportuna quidem, sed pluribus quàm sat erat, quidem loqueretur, Anaxandridas: Hospes, inquit, re necessaria in non necessario vteris. Significās, quod per se rectum est & vtile, non egere prolixa oratione: ꝙ ipsa causæ bonitas facilè seipsam commendet. Quòd si vsquam locus est loquacitati, eam oportet ad inhonestas causas adhibere. Plut.in Laco.

Agesilai.

Cum rhetorem eo nomine apud Agesilaum Lacedæmoniorum regem laudasset quidam, quòd res specie exiguas magno verborum ornatu amplificare posset: Ego, inquit rex, ne sutorem quidem arbitror bonum, qui paruo pedi magnos calceos inducat. Quo innuit, inanem loquacitatem nullibi probandam esse. Idem.

Eiusdem.

Megarensi cuidam multa iuueniliter de sua ciuitate aduersus Agesilaum iactanti: Adolescens, inquit rex, tui sermones opus habent magnis viribus. Significans, indecenter eum magnificè loqui, cui vires non suppetunt orationi pares.

Demonactis.

Demonax audiens quendam imprudentius de rebus loquentem: Maiore, inquit, studio auribus quàm lingua vtaris. Stob.

Antipatri.

Antipater de Demade oratore iam grandæuo dicere solebat, Demadis, vt immolatæ victimæ, nihil superesse præter linguam & ventrem. Nam venter ex hostia abiiciebatur, & lingua dabatur præconi. Ita senex orator, tantum loquebatur. Loquacitas enim crescit cum ætate. Tradunt autem, Demadem luxui & gulæ fuisse deditum, vnde & Phocionis reprehendit frugalitatem. Plut. in apop.

Epaminondæ.

Epaminondas Thebanus Spartiatis, qui multis magnísque in rebus Thebanos accusauerant, per iocum: Hi nempe vos, inquit, à breuiloquio desistere coegerunt. Bruso.lib.3.cap.26.

Archelai.

Archelaus loquaci tonsori, dicenti, Quomodo te tondebo? vrbanè: Silens, inquit. Bruso, lib. 3. cap. 26.

Alexandri.

Alexander Macedo epistolam à matre missam, quæ occultas accusationes & calumnias in Antipatrum continebat, legens, Ephestionem quidem amicum simul, vti consueuerat, eandem legere passus est, sed ea lecta, annulum ipse sibi digito detraxit, & ori illius sigillum, veluti reticentiæ symbolum impresit, dicens: Contine hæc, & ne quid eorum effutias. Stob.

Eiusdem.

Idem Alexander quum silentium suorum maximoperè probaret: Quisquis, inquit, secretò commissum diuulgauerit, is certè aut nimium immodestus: & siquidem lucri studio id egerit, improbus rectè dicitur: aut si nulla spe quæstus allicitur, æquè profectò iniquus est. Stobæus.

Gnathæna.

Venerat ex Hellesponto ad scortum Atticum Gnathænam, amator quidem, eius fama & nomine permotus. Cum itaque inter pocula plurima effutiret, & importunus esse videretur, respondens Gnathæna: Nunquid, inquit, te ex Hellesponto venire dixisti? cúmque annuisset: Cur igitur, inquit, primariam inibi ciuitatem ignoras? Qui cum diceret: Quænam tandem est illa? Sigeum, respondit. Atque ita artificiosè hoc nomine, futilem eius loquacitatem coercuit. σιγὴ enim silentium & taciturnitas apud Græcos appellatur. Aelianus lib. 2. de Varia historia & Brusonius.

Catonis senioris.

Cato senior lurconi cuidam ambienti inter Catonis familiares recipi, negauit, dicens: Se cum eo non posse viuere, qui plus saperet palato, quàm corde. Eras. lib. 5. apoph.

Eiusdem.

M. Cato dicere solebat, eum nequaquam tacere posse, quem morbus loquendi teneret. Ea enim est linguæ licentia, vt semel limites suos egressa, vix intra septa contineri posit. Brusonius libro 3. capite 25.

Vulgi.

Iunium Bassum, hominem cum primis dicacem, vulgus asinum album appellabat, quòd feliciter esset stupidus ac ridiculus. Alba enim, veteres felicia vocabant. Eras. lib. 6. apoph.

Rhodij cuiusdam.

Rhodius quidem ministro Romani imperatoris multa vociferanti ferociter: Non curo, inquit, quid tu dicas, sed quid ille taceat. Loquacitas caret affectu, taciturnitas habet certiora consilia. Idem.

Pompeij.

Pompeius impatiens Tullianæ dicacitatis, inter amicos dicere solebat: Cupio ad hostes transeat Cicero, vt nos timeat. Notans illius ingenium, quo dicitur hostibus fuisse supplex, in amicos contumax. Hoc Pompeii dictum ita refert Quintilianus: Transi ad Cæsarem, & me timebis.

Ciceronis.

P. Sextius Ciceronem cum aliis aliquot ad causæ patrocinium adhibuerat. cúmque ipse vellet omnia dicere, nec cuiquam dicendi locum daret; vbi iam constaret illum à iudicibus absoluendum, ferretúrq; sententia: Vtere, inquit, Tullius, hodie tempore, nam cras priuatus eris. notans hominem, quòd in causa suo arbitratu solus egisset omnia. Eras. lib. 4. apoph.

Val. Homuli.

Valerius Homulus quum hospitio Pium Antoninum imperatorem excepisset, atque is interrogaret, vnde prophyreticas columnas accepisset, quibus tam egregiè domum suam ornasset? respondisse fertur: Cum in domum alienam perueneris, & mutus & surdus esto. Ostendens, nequaquam conuenire, vt alterius bonorum rationes intempestiuius quam deceat exigamus. Iulius Capitolinus, & Cuspinianus in Consulibus.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex, homines quos vanis sermonibus impleri, & penè distendi intueretur, modò vtres, modò vesicas vocitabat. Quemadmodum enim vtres & vesicę infusis humoribus extenduntur, & tumescunt, donec humorem infusum respuant: sic homo loquaculus inflatur, donec audita garriendo effutit. Panor. lib. 4.

Hieron. Carbonis.

Loquaculus quidam Hieronymum aliquando Carbonem, suauissimi ingenii virum, obtundebat, atque cum ingentem iam verborum cumulum congessisset, petebat sibi ab eo ad singula responderi. verùm cum ille siluisset diu, conuersus tandem ad astantes: Magnum, inquit, ranarum prouentum attulit. Pontanus.

Ennij Senensis.

Ennius Senensis, qui ecclesiæ Grossitanæ præfuit, antequam Pontificatum accepisset, in Petrum de monte Licino, non incelebrem astronomum, cum podagra laboraret, incidit: atque ab eo, dum alterā post alterā fabulam recitasset, diu retentus, quū transeuntem notū quendam vidisset: Age, inquit, ô amice, ausculta hunc podagricum. Nam aures meæ audiendo ambæ obtusæ sunt. Notauit autem hominis vanam & nimium molestam loquacitatem. Aeneas Syluius lib. 3. Commenta. de rebus gestis Alphonsi.

Aen. Syluij.

Aeneas Syluius dicere solebat, Sapientius esse agere, quàm fari. Nunquam enim, nisi cum necessitas postulat, sapiens loquitur: neque vana, nisi ponderata profert. Stulto autem nullum est tempus sermoni clausum: facileque verba iactitat, qui sine consideratione profatur. Syluius lib. 1. Commenta. de rebus gestis Alphonsi.

Vide titulos, de Garrulitate, Loquacitate, Silentio, & Taciturnitate.

De lite & contentione.

Chilonis.

CHilonis Lacedæmonii tria præcepta aureis literis Delphis consecrata sunt: Nosce teipsum, Ne nimium cupias, & Aeris alieni atq; litis miseriam fac effugias. Bruso. li. 3. cap. 27.

Zenonis.

Zeno philosophus cum cæteris virtutis admiratoribus fortiter pronunciauit, non oportere malos viros cum probis contendere, cum diceret: Annón plorabit malus, si bono auersabitur? Ergo nullum ius sinit malum probo contradicere. Philo Iudæus lib. Quòd omnis probus sit liber.

Alcibiadis.

Suprà titu. de Fuga excusata.

Litigare, contendere, aut ludere cum potentioribus, periculosum.

Socratis.

SOcrates aiebat, Aut quàm rarissimè, aut quàm gratissimè cum proceribus conuiuandum esse. Non ignorauit enim vir sapientissimus, quam cautè cum potentioribus agendum sit,

sit, ne horũ potestas nos, qui longè inferiores sumus, opprimat. Stob. serm. 1. de Prudentia: Phauorinus 16.

Demosthenis.

Quum Demosthenes multa maledicta faceret in Alexandrum, iam Thebis imminentem, Homerico versu ex Odyss. α illum corripuit:

σχέτλιε τίπτ᾽ ἐθέλεις ἐρεθιζέμεν ἄγριον ἄνδρα; id est,

Quur libet iritare virum miserande ferocem? Plutarchus.

Phauorini philosophi.

Phauorinus philosophus, Dionis auditor, cum quandoque in disputatione quadam Hadriano principi, cui infensissimus erat, cessisset, admirantibus aliis cur id faceret: Nónne cedam, inquit, ei qui viginti habeat legiones? Aelia. de Var. histor. & Volat. lib. 16. Vrbanorum com. Brus. lib. 4.

Artaxerxis.

Artaxerxes Aclidæ Iapsoni multa in eum licenter dicenti, respondit: Licere quidem illi, quæ vellet in regem dicere: sibi verò non dicere tantùm, sed etiam facere. Bruson. lib. 4. cap. 4. Eras. lib. 5. apoph.

Alexandri Maced.

Dion in dialogo Philippi & Alexandri ait, Philippum ad Alexandrum dixisse: Atqui poetas bonos, ac graues rerũ scriptores offendere non debemus, quòd de nobis dicendi, quæ volunt facultatem habent: Non omnem, inquit Alexander: nam Stesichoro, quòd de Helena mentiretur, non fuit vtile. Bruson. lib. 4. cap. 4.

Eiusdem.

Alexandrum, quum leuitate & cursu plurimùm præstaret, hortante patre Philippo in Olympiis vt curreret, recusauit, dicens: Facerem equidem mi pater perlibenter, si cum regibus currendum foret. Brus. lib. 3. cap. 33.

Phocionis.

Quum Alexander ab Atheniensibus posceret sibi triremes exhiberi, ac populus nominatim flagitaret adesse Phocionem, vt quid consuleret proferret: surgens, inquit: Consulo igitur, vt aut armis superetis eos, aut superantium amici sitis. Compendio suasit, nihil Alexandro negandum, nisi confiderent se itatũ posse armis opprimere. Quibus si ille videretur superior, non esse prouocandum animosum iuuenem, & repulsæ impatientissimum. Plut. in Græc. apoph.

Syllæ.

Cn.Pompeium à victoria reuersum, Sylla cùm aliis honoribus excepit, tum Magni cognomen ipse primus illi detulit. At cum Pompeius his non contentus, vellet triumphum agere, non passus est Sylla, eo quòd nondum esset ordinis senatorii. Cæterùm quum Pompeius iis qui aderant dixisset, ignorare Syllam, quòd plures adorarent solem orientem, quàm occidentem: Sylla exclamauit, Triumphet. Horruit iuuenis animũ, & in dies crescentem gloriam: nec dubitauit illi cedere, quem videbat nemini cedere posse. Plutar. in Rom. apoph.

C. Cæsaris.

Quum Pompeius relicta Roma perfugisset ad mare, Metellus ærarii præfectus, Cæsari volenti illinc pecunias tollere, obstitit, & ærarium clausit. At Cæsar illi mortem minatus est. Ea vox quum Metellum reddidisset attonitum: Hoc, inquit, ô adolescens, dictu mihi difficilius fuit quàm factu. Sentiens, se vel nutu posse quem vellet occidere, quum secum duceret armatas cohortes. Idem.

Pollionis.

Temporibus triumuiralibus, quum Octauius, Lepidus & Antonius rerum potirentur, Augustus in Pollionem scripserat Fescenninos, ludibrii causa. Tum Pollio: At ego, inquit, taceo. non est enim facile in eum scribere, qui potest proscribere. Notans Augusti tyrannicam potentiam: nec ea libertate offensus est Augustus. Erasmus lib. 4. apoph. ex Suetonio & Brusonius lib. 3. cap. 25.

De locatione in honorum distributione.

Anonymi.

Philosophus quidam priscus, sed ἀνώνυμος, huiusmodi sermone Arsinoes reginæ luctum compescuit: Quum Iupiter, inquit, inter dæmones rerum faceret partitionem, luctus non aderat, sed distributione iam peracta venit. Huic igitur quum Iupiter aliquid honoris tribuere vellet, nec esset quod daret, quippe iam consumptis omnibus, tandem assignauit illi honorem qui mortuis impenditur, veluti lachrymas & mœrores. Quemadmodum igitur, inquit, cæteri dæmones bene volunt iis a quibus coluntur, itidem & Luctus. Quòd si fuerit abs te conteptus, ô mulier, haudquaquam venturus est ad te: contra si

trà ſi diligenter abs te colatur honoribus illi deſignatis à Ioue, mœroribus ac lamentis, diliget te, ſempérque tibi ſuppeditabit aliquid earum rerum quibus abs te perpetuò poſsit honorari. Refert Plutar. in conſolatione ad Apollonium.

Thaletis.

Thales Mileſius interrogatus olim, quid eſſet in omni rerũ natura maximum? reſpondit, Locus. capit enim omnia. Laerti. lib. 1. cap. 1.

Diogenis.

Diogenes obiurgatus, quòd intraret loca ſpurca, ac parum honeſta: Et ſol, inquit, ſubit latrinas, nec tamen inquinatur. Senſit, probum virum non fieri deteriorem ob loci infamiam. Laert. lib. 6.

Damonidæ.

Damonidas quum à chori magiſtro poſtremum in choro locum accepiſſet: Euge (inquit) chorage reperiſti, quo pacto & hic locus, cum per ſe ſit inhonoratus, fiat honorificus. Generoſus adoleſcentis animus, qui fiducia ſui nõ metuit ne locus abiectior eſſet dedecori: ſed citius futurum arbitrabatur, vt per ipſum locus fieret honoratior. Id enim ſæpenumero factum legimus; vt hominis virtus magiſtratui per ſe contempto & humili dignitatem conciliarit. Plut. in Lacon.

Ageſilai.

Cum adhuc puer eſſet Ageſilaus rex, & ageretur ludus ſolennis, quo pueritia tum exercebatur, atque is qui negocio præfectus erat, ſtatuiſſet illum in loco parum honorifico: paruit quidem, tametſi iam rex deſignatus, ac dixit: Bene ſanè habet: oſtendam enim, non locum viris, ſed viros loco conciliare dignitatem. Nimirum ea vox declarabat in puero, miram animi celſitudinem cum pari moderatione coniunctam. Plutar. in Laco. Bruſ. lib. 3. cap. 6.

Ariſtippi.

Dionyſius rex quum offenſus eſſet ab Ariſtippo philoſopho, hominem ad cœnam vocauit, & iuſsit eum in conuiuio infimum omnium accumbere. hic Ariſtippus nihil offenſus: Hunc, inquit, locum ô rex, illuſtrare vis, ac honorificum reddere. ſignificans, non locum reddere hominem viliorem, ſed ex dignitate hominis honorem addi loco. Laertius lib. 2. cap. 8.

De lucro.

Thaletis.

THales Milesius semper vetuit per iniuriã ditescere. quòd lucrum fraudè partum, damnum sit, non lucrum. Laerti. lib.1.cap.1.

Chilonis.

Chilon Lacedæmonius dicere solebat, Damnum turpi lucro semper præferendum esse. Illud enim semel dolere, hoc autem semper. Iactura facta sarciri cõmodè potest, addita industria: fama autem mala ex lucro inhonesto profecta, nunquam apud bonos viros diluitur. Et sic lucrum scelere partum, damnum est, non lucrum. Laert. lib.1.cap.4. Stob. serm.1. Antonius par.1. serm.31. Melissæ.

Anonymi.

Pythagoricus quidam philosophus à sutore emerat calceamenta, non prompta pecunia. Paucis pòst diebus rediens ad tabernam, redditurus precium, audit sutorem defunctum esse. His auditis, nummos non inuita manu domum retulit, subinde manum concutiens, gestiénsque veluti de lucro ex morte calceatoris sibi facto. Paulo pòst verò cum hunc animi affectum reprehendisset, redit ad tabernam, & ait sibi: Ille tibi viuit, tu redde quod debes. simúlque per clostrum, qua se commissura laxauerat, nummos in tabernam immisit, pœnas à seipso exigens improbę cupiditatis, ne assuesceret aliena. Eras. lib.6. apo.

Anonymi.

Quoniam ex annonæ caritate quidam ditescebant aulici, multum & hinc inuidiæ Neroni conflatum est. cum itaq; fortè accidisset, vt in publica fame diceretur Alexandrina nauis appulisse, iactatum est, illam aduexisse puluerem luctatoribus aulicis. Quo dicto simul notatum est, in Cæsare rerum scenicarum studium, & monopolia quorundam per Cæsaris fauorem publico damno lucrantium. Suetonius.

Vide tit. de fœnore & vsura.

De luctu.

Solonis.

SOlon cum ex amicis quendam grauiter mœrentem videret, in arcem perduxit, hortatúsque est, vt per omnes subiectorum ædificiorum partes oculos circumferret. quod vt factum animaduertit: Cogita nunc tecum, inquit, quam multi

luctus

luctus sub his tectis olim fuerint, hodiéq; versentur, insequẽtibúsque seculis sint habitaturi: & mitte mortalium incommoda, tanquam propria deflere. Qua consolatione demonstrauit: vrbes nihil esse aliud, quam humanarum cladium consepta miseranda. Valerius Max. lib. 7. cap. 2.

Eiusdem.

Idem aiebat, si in vnum locum cuncti mala sua contulissent, futurum vt propria sua quisque deportare domum, quàm ex omni miseriarum aceruo vllam aliam portionem ferre mallent. Quo colligebat, non oportere quenquàm, quæ fortuitò patiatur, tãquam præcipuè & intolerabilis amaritudinis mala iudicare. Idem.

Lucij sophistæ.

Herodes sophista vxoris Regillæ mortem luxit impotentius, adeò vt picturas & ornamenta domus coloribus atraret, velis pullis tegeret, ac lapide Lesbio obscuraret omnia: nam is funestus ac niger est. Quodam igitur die cum Lucius, qui frustra conatus fuerat Herodi persuadere, vt lugeret moderatius, pueros videret in fonte ædibus vicino lauantes raphanides, rogabat cui pararetur ea cœna? qui responderunt, Herodi. Tum Lucius: Iniuriam facit Regillæ, qui albis radiculis vescatur in atra domo. Id vbi renunciatum est Herodi, amouit ab ædibus funestam speciem, ne apud probos viros traduceretur. Philost. in Sophist.

Sexti philosophi.

Dolorem ex prioris filiæ Panathenaidis obitu conceptum, vtcunque lenierant Athenienses, intra vrbem eam sepelientes, & obitus diem ceu funestum ex anno sustollentes. Cæterùm cum Elpinicen alteram filiã exanimem indecorè lugeret, proiectus humi ac vociferans, Quas inferias tibi faciam filia? quid tecum sepeliam? superueniens Sextus philosophus: Maximum, inquit, munus dederis filiæ, si moderatè lugeas. Philostratus.

Demonactis.

Herodem sophistam immodicè lugentem Pollucis obitum præmaturum, cum vellet illi currus & equos velut ascensuro iungere, atque etiam cœnam apparare, adiit Demonax: En tibi, inquit, à Polluce literas. exhilarato Herodi, & quid vellet Pollux sciscitanti: Incusat, inquit, te, quòd cuncteris ad ipsum venire. significans, Pollucem ad ipsum non rediturum: sed rectè parari currum, si vellet sequi defunctum. Eras. lib. 8. apoph.

Quirini

Quirini sophistæ.

Quirinus sophista amicis de morte filii cõsolantibus: Quando, inquit, potius apparebo vir, quàm nunc? Sentiens, dolorem quidem esse acerbum, sed hoc fortitudinis laudem fore splendidiorem. Philostratus.

Laconis.

Hominem Laconicum, sed ruri agentem, quidam obiurgauit, quòd prorsus fletui & lachrymis ex intimis visceribus manantibus indulgeret. At is liberè, reiectaque animi dissimulatione, respondit: Quid facerem, inquiens: non enim ego, sed natura mea mihi luctum excutit. Aelianus lib. 9. de Varia hist.

Amasidis.

Amasis ad quendam filio priuatum dixit: Si non tristatus es, quum nondum filius esset, ne nunc quidem dolere debes, cum non amplius est. Stobæus ser. 121.

Demonactis.

Demonax quendam filii mortem inconsolabiliter lugentẽ, & in tenebris abditum, adiit, certò promittens se filii vmbram ab inferis reuocaturum, si tres ex hominum numero sibi nominare posset, qui nullius luxissent obitum. Quumque is cogitationem per omnes notos circumferens, ne vnum quidem reperisset luctus expertem: Quid igitur, inquit, teipsum discrucias homo, quasi nouum aliquid acciderit? Eras. lib. 8. apoph.

Antonij.

Suprà de Affectibus humanis.

Vide plura infrà, de Morte generosa non deflenda.

De lusibus.

Socratis.

Socrates, qui Delphico oraculo sapientissimus Græcorum iudicatus est, cum luderet supposita cruribus arundine, cum pueris, ab Alcibiade irrisus: Noli, inquit Socrates, cuiquam dicere, quod modò à me videris, donec ipse tibi etiam liberos procreaueris. Sensit Socrates, paternum in filios suos affectum, quo eò ductus est, vt cum filiis ludere nequaquam erubuerit, vir alioqui sapientissimus. Brusonius libro 3. capite 38. Verùm alii hoc Agesilao adscribunt.

Demonactis.

Senex quidam Romanus, bene robusto corpore, qui armatus sese ad palum exercuerat, rogauit Demonactem, num magna

gna vehementia videretur depugnasse: Nimirum, inquit, aduersus hostem ligneum. Innuens, illum in vera pugna fore meticulosum. Eras. lib. 8. apo.

C. Cæsaris.

Cæsar pila ludens cum Cæcilio, acceptis ab eo quinquaginta sestertiis, cum collusoribus aliis cẽtum dedisset: Quid, inquit, num ego vna tantum manu lusi? Bruson. lib. 3. cap. 38.

Caligulæ.

Caligula aleam ludens, plus mendacio, atque etiam periurio lucrabatur, & quodam tempore proximo collusori demandata vice sua, progressus in atrium domus, cum prætereuntes duos equites Romanos locupletes, sine mora corripi confiscarique iussisset, exultabundus in domum rediit, glorians se nunquam prosperiore alea vsum. Eras. lib. 6. apoph.

De lusu honesto, vide præterea titulum de Recreatione: de inhonesto verò, titulum de Alea.

De Luxuria, luxu & voluptate.

Pythagoræ.

PYthagoras aiebat, in ciuitates primùm irrepsisse delicias, mox saturitatem, deinde violentiam, postremò exitium. Laertius libro 7. capite 1.

Aristippi.

Cum quidam Aristippum vidisset ementem perdicem quinquaginta drachmis, & ob id philosophicum luxum improbaret: Tu, respondit Aristippus, si obolo venalis esset, non emeres. Quum is respondisset, se empturum: Et mihi, inquit, tanti sunt quinquaginta drachmæ. Laer. lib. 2. cap. 8.

Eiusdem.

Quum quidam illi probo darent, quòd splẽdidè exquisiteq; viueret philosophus: Id, inquit, si vitium esset, in celebritatibus deorum nequaquam fieret. In his enim & magnificè vestiri, & lautissimo ciborum apparatu solent vti. Porrò cum dii sint infensi vitiis, non placarentur, sed irritarentur eiusmodi magnificentia, si ea cum vitio esset coniuncta. Sic ille quidem elusit cõuicium, non ostendit quid esset optimum. Idem.

Eiusdem.

Quum aliquando adiret scortum Aristippus, sensit quendã ex adolescentulis qui aderant erubescere, quasi turpe esset, philosophum ingredi fornicem, ad hunc versus: Huc, inquit, ingredi, tur

di,turpe non est adolescens:sed egredi non posse, turpe. Sensit ignoscendum, si quis moderatè vtatur licita venere: non ignoscendum, si quis addictus voluptati seruiat. Hoc dictum illo seculo probari poterat, quo nulla lex vetabat cum scorto cōgredi: nunc præter argutiam nihil habet laudabile. Laertius libro 2. capite octauo.

Zenonis.

Zeno Cittieus cum audiret quendam luxuriam suam sic coram bonis viris excusantem, vt diceret, se ex eo quod superfluū sibi esset, sumptum facere, argutissimè respōdit: Age dic, dares etiam veniam coquo tuo, si cum obsonia plus æquo salsa daret, diceret sibi copiam salis esse? Sensit vir prudentissimus, nequaquam ex multa rerum copia victum moderandum esse, sed ex necessitate naturæ, quæ paucis contenta esse solet. Laert. libr. 7. cap. 1. Maximus ser. 61.

Architæ.

Architas Tarentinus nullam pestem in mundo capitaliorem esse dicebat, quàm corporis voluptatem. Hinc enim patriæ proditiones, hinc rerum publicarum euersiones, hinc cum hostibus clandestina colloquia nascuntur. Nullum denique scelus, nullū magnum facinus est, ad quod suscipiendum non libido voluptatis impellat. Stupra verò & adulteria, & omne flagitiū, nullis aliis illecebris excitantur, nisi voluptate. Cicero in Catone maiore.

Cratetis.

Crates Thebanus quendam deliciis luxuique deditum, ita per iocum admonuit. Ne pro lenticula semper augens patinā, in seditionem nos coniicias. Sentiens, è luxu cupediisque plerunque nasci dissidia. Lenticula philosopho cibus est. *Λοπάς* carnes habet, & in diuitum mensis circunfertur. Laer. lib. 6. cap. 5. Brusonius lib. 3. cap. 1.

Eiusdem.

Idem conspicatus adolescentulum athleticum, vino, carne & exercitatione corpulentiorem fieri: O miser, inquit, desine aduersus temetipsum carcerem munire. Maximus monachus serm. 27.

Antisthenis.

Antisthenes, quodā prædicante delicias: Hostiū, inquit, filiis contingat in deliciis viuere: vt rem pestilentem detestans: quod plerique pro summo bono amplectuntur. Laer. lib. 6. cap. 1.

Diogenis.

Diogenes inuiserat Lacedæmonem: inde Athenas reuersum quidam percontabantur, vt fit, Quò iret, & vnde veniret? A viris, inquit, ad fœminas. notans Atheniensium deliciis effœminatos mores, quum Lacedæmonii durè instituerentur. Laertius libr. 6.

Eiusdem.

Idem quum videret mulierem in lectica, dixit: Caueam non conuenire feræ. notans, tam efferum ac noxium animal ferrea cauea coercendum. Lectica verò sellæ genus est cancellatæ, vt aliquam caueæ speciem præbeat: in hac diuites ac delicatæ sedere, atque etiam gestari solent. Laer. lib. 6.

Eiusdem.

Idem videns delicatum quendam hominem à seruo calceari: Nondum, inquit, sat beatus es, nisi te etiam abstergeat. id aūt erit, si mancus fueris. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Luxuriosum quempiam in diuersorio conspiciens, vescētem oleis: Si sic prandisses, inquit, non ita cœnares. sentiens, non esse frugalitatis, quòd cœnaret oleas: sed quòd stomachus nimis lauto prandio grauatus, nihil appeteret in cœna. Nam tenue prandium optimè condit cœnam. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Idem, ad eum qui obsoniis ac luxui plus æquo indulgebat, illud Homericum accommodabat:

ὠκύμορος δή μοι τέκος ἔσσεαι. id est,

Nate mihi fueris breuis æui. significans, illum sibi luxu mortem acceleraturum. Laertius lib. 6.

Eiusdem.

Idem, eos qui per luxum in coquos, nepotes, scorta & adulatores facultates suas profunderēt, similes dicebat arboribus per præcipitia nascentibus, quarum fructus homo nō gustaret, sed à coruis & vulturibus ederentur. sentiens, eos qui gulæ ventriq; seruiunt, non esse homines. Ibidem.

Eiusdem.

Infrà de Prodigalitate, profusione & largitione.

Eiusdem.

Idem destomachabatur in eos, qui pro bona valetudine diis munera offerrent, & in ipso sacro omnibus voluptatibus se obruentes perderent. Laertius lib. 6. Brusonius lib, 3. cap. 1.

Eiusdem.

Eiusdem.

Dicebat præterea, se non parum mirari seruos, qui cum viderent dominos plus æquo voraces, nō illis eriperent cibos. Nam hoc esse, dominorum valetudini consulere. Ibidem.

Eiusdem.

Idem aiebat, faciles esse deos ad donandam hominibus vitā, cæterùm hanc ignorari ab his qui quærunt dulciaria, vnguenta, aliasque hoc genus delicias. His enim qui fruuntur, credunt se viuere: quum veram vitam, tranquillam ac suauem, sola præstet sapientia. Non igitur dii sunt incusandi, sed homines, qui per stultitiam nō postulant ab illis vitam, sed voluptates. Laer. lib. 6.

Eiusdem.

Qui scopum non attingunt, hi vulgo ἀτυχεῖν, id est, frustrari dicuntur. At Diogenes negauit illos frustrari, qui aberrarent à scopo: sed eos, qui curas suas ad voluptatem velut ad scopum dirigerent. Nam ab his petunt beatitudinem, cum per eas deueniant in summam miseriam. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Idem dicere solebat, in quibus ædibus magna esset ciborum copia, in iisdem multos mures esse & feles solere: sic ea corpora quæ multum cibi caperent, multos morbos contrahere solere. Maximus monachus ser. 27.

Heracliti.

Heraclitus philpsophus in seditione rogatus, vt apud populum sententiam diceret, quo pacto ciuitas redigi posset in concordiam: conscenso suggestu, poposcit calicem aquæ frigidæ, & paululum farinæ inspersit, mox de glechone admiscuit: id est vel pulegii syluestris, vel leguminis genus. Dein epoto calice, discessit, nec verbum addidit, hoc pacto innuens, ita demum ciuitatem carituram seditionibus, si repudiatis deliciis, assuescerent paruo contenti esse. Et hic Heraclitus suo respondit nomini. Nam σκοτεινὸς dictus est, id est tenebricosus. Referatur & hoc inter ἄφωνα apoph. Eras. lib. 8. apoph.

Empedoclis.

Suprà de Grauiter dictis.

Socratis.

Socrates dicebat, eos qui se ad continentiam ac frugalitatem exercuissent, & longè plus habere voluptatis, ac minus dolorum, quàm qui summa cura vndique pararent oblectamenta:

quòd

quòd voluptates intemperantium præter animi ſibi malè conſcii cruciatum, præter infamiam ac paupertatem, frequenter ipſi etiam corpori plus adferant moleſtiæ, quàm delectationis. Contrà quę ſunt optima, eadem fiunt iucundiſsima, ſi quis aſſueuerit. Laer. lib. 2. cap. 5.

Eiuſdem.

Suprà de Lauticiis.

Eiuſdem

Socrates aiebat eſſe turpe, ſi quis ſua ſponte ſeruiens voluptatibus, talem ſe faceret, quales nemo domi ſuæ vellet habere ſeruos. Talibus autem nullam ſalutis ſpem reliquam eſſe, niſi ſi pro eis deos comprecarentur alii, vt bonos dominos nanciſci poſſent, quando prorſus decretum eſſet ſeruire. Exiſtimabat autem, nullos fœdiorem miſeriorémque ſeruire ſeruitutem, quàm qui & animo & corpore ſeruirent voluptatibus. Laertius lib. 2. cap. 5.

Eiuſdem.

Idem eo die quo bibiturus eſſet venenum, quum detractis compedibus ex frictu ſenſiſset voluptatem, dicebat amicis: Quàm mirè hoc natura comparatum eſt, vt hæ duæ res ſeſe inuicem comittentur, voluptas ac dolor. niſi enim præceſsiſset moleſtia, non ſentirem hanc voluptatem. Laert. lib. 2.

Eiuſdem.

Idem admonebat, voluptates non aliter quàm Sirenas eſſe prætereundas ei, qui properat vt virtutem veluti patriam conſpiciat. Alluſit ad Vlyſſem, qui cera obturatis auribus præternauigauit Sirenas, vt Ithacæ fumum ſubſilientem cerneret. Idem.

Eiuſdem.

Dicebat etiam, multos in hoc viuere vt ederent biberéntq;, ſe contrà ob id edere ac bibere vt viueret: quòd his rebus non ad voluptatem, ſed ad naturæ neceſsitatem vteretur. Hanc ſententiam retulit Satyricus:

Non viuas vt edas, ſed edas vt viuere poßis.

Eraſ. lib. 3. apoph.

Platonis.

Plato ille ſapiens, generoſum conſpicatus adoleſcentulum, patrimonio conſumpto ad fores pandochii panem edentem, & aquam bibentem: Si, inquit, ſic moderatè prandiſſes, nunquam ſic cœnares. Maximus ſer. 61.

Eiusdem.

Plato, filius Aristonis, cum videret Agrigentinos magnis impensis ædificare, eodémque modo cœnare: Agrigentini, inquit, ædificant quasi semper victuri, & comedunt quasi semper morituri. Dicit autem Timæus, eos lecythis argenteis & strigilibus vsos esse, mensas totas eburneas habuisse. Aelianus lib. 12. de Varia historia.

Aristotelis.

Aristoteles Stagirita semper admonebat, vt voluptates contemplemur non venientes, sed abeuntes: hoc est, non à fronte, sed à tergo. Venientes enim fucata specie blandiũtur, abeuntes autem pœnitentiam ac dolorem relinquunt. Laert. lib. 5. cap. 1.

Aristippi.

Sophista Polyænus ingressus ædes Aristippi, quum videret illic mulieres pulchrè ornatas, ac magnificè instructum conuiuium, cœpit reprehendere tantum in philosopho luxum. Aristippus dissimulata obiurgatione, aliquanto pòst: Potésne, inquit, hodie nobiscum esse? Cum ille non recusasset: Quid igitur, inquit, incusas? Videris enim non lautiorem mensam reprehendere, sed impendiũ. Nam si conuiuium ob hoc ipsum displicuisset ꝙ esset lautius, recusasset esse conuiua. Porrò probare quidem apparatum, sed offendi sumptu, non frugalis, sed auari hominis esse videtur. Laert. lib. 2. cap. 8.

Menedemi,

Menedemus Eretriensis Antigono consulenti, deberétne ad comessationem quandam adire: post silentium nihil aliud respondit, quàm, Regis filius es. Subindicans, luxum indecorum esse regno natis: aut, potentibus licere quod libet. Laert. libro 2. capite 18.

Dionysij sophistæ.

Dionysius sophista familiaribus dicere consueuit: mel summo digito, non caua manu gustandum esse. Sentiens, voluptates quàm parcissimè admittendas. Philostratus in sophista.

Arcesilai.

Arcesilaus Scytha percontanti quî fieret, vt ab aliis sectis multi deficerent ad Epicureos, ab Epicureis nulli desciscerent ad alios: Quoniam, inquit, ex viris galli fiunt, ex gallis viri nequaquam. Sentiens, homines esse proniores ad voluptatem, quàm ad virtutem. Gallos dixit, sacerdotes Cybelis euiratos. Porrò voluptatem amplecti, fœminarum est potius quàm virorum. Laert. lib. 4. cap. 6.

Isæi sophistæ.

Isæus sophista Assyrius, quum primùm ætatem dicasset voluptatibus, simul vt ad virilem peruenit, veluti alius subito factus, miram induit morum seueritatem. Itaque percontanti cuidam, Num illa (fœminam ostendens) videretur formosa? πέπαυμαι, inquit, ὀφθαλμιῶν, id est, desii laborare ab oculis. Ab altero quopiam interrogatus, quis piscis, aut quæ auis esset ad vescendum suauissima? πέπαυμαι, inquit, ταῦτα σπουδάζων, id est, ista curare desii. Et adiecit. ξυνῆκα γὰρ τοὺς ταντάλου κήπους τρυγῶν, id est, sensi enim me è Tantali hortis fructus colligere. Subindicās, omnes eiusmodi voluptates, quibus iuuentus capitur, nihil aliud esse quàm vmbras ac somnia, qualia de Tantalo fabulantur poetæ. Philostratus.

Polemonis.

Polemon sophista occurrens alii sophistæ cuidam, intestina, mænides pisces & alia quædam vilia portanti obsonia: O vir egregiè, inquit, nō potest Darii & Xerxis animum rectè actione exprimere, qui talibus vtitur cibis. Idem.

Theocriti.

Theocritus Chius, posteaquam Diocli lurconi perisset vxor, & in funebri cœna, quam illi parabat, nihilo secius obsonia voraret, flens interim: Desine miser, inquit, nihil profeceris, obsoniis indulgens. Sentiens, illi semper flendi fore materiam, si pergeret deliciari. Olim vesci piscibus pro deliciis habebatur, & infami vocabulo dicebantur opsophagi. Nunc ea res magna est sanctimonia. Eras. 6. apoph.

Stratonici.

Stratonicus musicus clarissimus, Rhodios quum videret deliciis dissolutos, & calido potu vtentes, appellauit albos Cyrenæos, & ciuitatem illorum appellauit procorum ciuitatem, q̄ colore quidem differrent à Cyrenæis, qui nigri sunt, luxu & voluptatum studio similes. Sic hodie quidem appellant albos Mauros. Athenæus.

Eiusdem.

Idem quum Rhodi ageret, taxans eius generis luxum deliciásque, dicebat illos ædificare perinde quasi essent immortales, obsonare quasi breue tempus victuros. Auidius enim fruimur his, quæ breui scimus auferenda. Eras. 6. apoph.

Eiusdem.

Idem quum in Maronia potaret cum quibusdam, dicebat

se posse scire ad quem locum spectaret ciuitatis, si recta facie ipsum ducerent. Quum duxissent, rogassentq; quò spectaret: Ad cauponam, inquit. Sentiens, totam ciuitatem nihil aliud esse quàm cauponam. Itaque quocunque verteretur tectis oculis, sciebat se spectare cauponam. Maronia porrò Ciconum ciuitas est, negociationi dedita. Eras. lib. 6. apoph.

Philoxeni.

Philoxenus, homo voluptatibus omnibus deditus, cum in caupona ollam vidisset, in qua deliciæ coquebatur: odore captus, iussit filium ollam emere. Qui cum diceret, cauponam eam ollam magno precio vendere: Hoc suauior, respondit, & iucundior erit, quo maiori precio eam emero. Aelianus lib. 10. de Varia historia.

Eiusdem.

Philoxenus Erixius, collum longius sibi quàm gruibus fieri exoptabat, vt in gustu magis oblectaretur. Aristot. in Ethicis, & Bruso. lib. 3. cap. 2.

Alexidis.

Alexis poeta Callimedontem rhetorem, vt deliciis deditum, taxauit his versibus,

ὑπὲρ πάτρας μὲν πᾶς τις ἀποθνίσκειν θέλει,
ὑπὲρ δὲ μήτρας καλλιμέδων ὁ κάραβος.
Pro patria vel quilibet velit mori.
At metra amore Callimedon solus cupit.

Perit Latinis ioci gratia, nam *πάτρα* patriam significat: *μήτρα* non matrem, sed vuluam aut piscem sonat. Pisces olim erant in deliciis. Eras. lib. 6. apoph.

Ischomachi.

Ischomachus mimus cumprimis celebris, medico percontante rusticum, qui ob ingurgitationem malè habebat, num ad vomitum cœnasset? Nequaquam, inquit, sed in ventrem. Iocus Græcis festiuior, quod *εἰς* sonat pariter & in, & vsque ad, *εἰς ἔμετον, εἰς κοιλίαν*. Eras. lib. 6. apoph.

Gorgones.

Gorgone Cleomenis, quum pater aliquando mandasset, vt cuidam mercedis nomine daret frumentum, & elogium addidisset, Docuit enim me vinum reddere suauius: Ergo, inquit, ô pater, & vini plus bibetur: & qui bibent, delicatiores, deterioresque reddentur. Quis satis prædicet hanc puellam, & sene & viro

viro

viro seueriorem? Atqui solet hic sexus maximè capi rebus suauibus. Plut. in apoph. Lacænarum.

Eudamidis.

Quum quispiam prædicaret laudes vrbis Athenarum: Quis (inquit Eudamides) eam ciuitatem meritò laudet, quam nemo dilexit factus seipso melior? Non iudicauit eam vrbem esse dignam vlla laude, quæ sic esset corrupta delicijs ac vitiis, vt nullus in ea libenter viuens euaderet melior, sed deteriores omnes. tacitè præferens Spartam Athenis, in qua qui vixisset, efficeretur melior. Plut. in Laco. apoph.

Lycurgi.

Lycurgus rex cum statuisset inuadere delicias, luxúmque, & in his quoque tollere diuitiarum admirationem, instituit sysitia, hoc est, conuiuia publica. Percontanti verò, cur ea constituisset, sic vt in singulis conuiuiis pauci cum armis discumberent: Vt, inquit, expediti sint ad parendum imperatis, & si quid tumultus inciderit, penes paucos sit delictum, sitque inter omnes potus ac cibi æqua portio: denique non solùm in esculentis ac poculentis, verùm ne in stratu quidem, aut vasis, aut alia re quacunque plus haberet diues quam pauper. His rationibus quum diuitiis detraxisset admirationẽ, posteaquàm nemo erat, qui vel vti posset illis, vel ostentare, dicebat amicis: Quàm præclarum est, ô amici, ipsa re declarasse cuiusmodi sint diuitiæ, si quando cæcæ sunt, caréntque spectatoribus & admiratoribus. Interim obseruabat, ne quis prius domi sumpta cœna veniret ad publica conuiuia, expletus aliis cibis, alióue potu. Quòd si quis cum cæteris non biberet, ederétue, eum vituperabant, vt qui aliis eduliis delinitus, abhorreret à victu communi. Porrò qui palàm conuictus esset id fecisse, ei mulcta dicebatur. Vnde Agis, qui multo post Lycurgũ tempore rex fuit, debellatis Atheniensibus domum reuersus, cum vellet vnum diem cœnam capere cum vxore, missus à sysitiis poscenti, præfecti militiæ non miserunt. Ea res cum postero die innotuisset Ephoris, mulctam illi dixerunt. In eodem facto geminum exemplum nobis est proditum: primùm frugalitatis, deinde seueritatis, cum in causa non graui leges nec regi pepercerint. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

Idem Lycurgus Lacedæmoniorum legislator, omnem vnguentorum vsum è medio sustulit: non ob id tantùm, quòd

oleum odoribus viciatum nullum haberet vsum, sed vt omnē luxum reipub. perniciosum esse ostenderet. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

Submouit præterea tingendi artificium, veluti sensus adulationem. Etenim dum color blanditur oculis, natura rei corrumpitur. In summa, cunctis ornandorum lenocinio corporum artificibus Spartana vrbe interdixit, vt qui malis artibus bonas arteis corrumperent: propterea quòd huiusmodi deliciis ciues à salubribus ac seriis exercitamentis auocarentur. Plut.

Agesilai.

Sciscitante quodam ab Agesilao, Quid Spartæ fructus attulissent Lycurgi leges? Voluptatum, inquit, contemptum. videlicet indicans, non alia magis ex re nasci reipub. corruptelam, quàm ex deliciis. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

Idem quum audiret quendam mirari, cur rex cum cæteris Lacedæmoniis tam frugali cibo vestitúque vteretur? Pro hac frugalitate, inquit, opimam messem metimus, libertatē. Quo dicto ostendere voluit, nihil æquè libertati contrarium esse, ac voluptatem. Plut. in Lacon. apoph.

Eiusdem.

Idem quum in Asia domus contignationem ex quadratis trabibus factam aspexisset, ædium herum rogauit, num apud illos quadrata nascerentur ligna? eo negante, sed rotunda dicente: Quid igitur, inquit, si quadrata essent, rotunda faceretis? Notauit autem luxum, & preciosam illam in ædificandis ædibus solertiam. Bruso. lib. 3. ex Lacon. Plut.

Eiusdem.

Thasiorum gens cum Agesilao Lacedæmoniorum regi cum exercitu per eorum agros proficiscenti, honoris gratia mitterent farinas, anseres, bellaria, liba ex melle condita, & omnis generis alia maximi precii tum esculenta tum poculenta: præter farinas nihil accepit, sed reliqua domum referri iussit, vt inter Helotes & mancipia distribuerentur. Sciscitantibus autem, cur id faceret? respondit: Non decere, qui virtutis studio tenerentur, id genus delicias recipere. Sapienter ostendens, nihil seruilius & abiectius esse, quàm gulæ ventrísque voluptatibus obnoxium viuere. Plut. in apoph. Lacon.

Lysimachi.

Suprà de Fame & siti.

Lysan

Lysandri.

Lysander Lacedæmonius cum filiabus suis non permitteret, vt vestes à Dionysio datas induerent: interrogatus, Quam ob rem hoc faceret? Ne, inquit, luxuria conspicuæ, turpiores videantur, quàm fuerunt antea. Brus. lib. 3. cap. 33.

Epaminondæ.

Epaminondas à quodam ad cœnam inuitatus, quum bellariorum, obsoniorum & vnguentorum apparatum inuenisset, euestigio abiit, dicens, Ego te sacrificare, nō lasciuire putabam. Bruson. lib. 2. cap. 2.

Eiusdem.

Idem quum coquus impensæ rationem collegis redderet, maximum olei sumptum duntaxat ægrè tulit: sed collegis admirantibus, impensam quidem sibi non displicere, dixit, sed quòd tãtum olei intra corpus ipse accepisset. Damnauit autem luxuriam in nullo magis, quàm in semetipso: quem adeò prodigum olei fuisse in vnctione corporis fatebatur, vt hac in re omnes facilè superarit. Brus. lib. 3. cap. 1.

Cyri.

Quum Persæ, quoniam regionem habebant montuosam asperámque, cuperent eam campestri ac molliore commutare, non passus est Cyrus, dicens: Quemadmodum plantas ac semina: sic hominum mores ad regionis habitum immutari. Sentiens, se velle duros homines & laboribus accommodos. Nam mollis ac fertilis regio, molles & ignauos gignit homines. Plu. in reg. apoph.

Corydi.

Corydus parasitus, quum apud Ptolemæum mattya, cibi laudatissimi genus circumferretur, sed apud Corydum semper deficeret: Vtrum, inquit, Ptolemæe sum ebrius, an videor mihi videre ista circumferri? Admonens, se nihil aliud quàm spectatorem esse mattyæ. Ebriis autem videntur omnia versari in gyrum. Eras. lib. 6. apoph.

Xerxis.

Xerxes iratus Babyloniis, quòd à se defecissent, posteaquam illos in potestatem suam redegerat, interdixit ne ferrent arma, sed psalteriis tibiisque canerent, scorta alerent, cauponas haberent, ac sinuosis tunicis vterentur: quo voluptatibus, euirati, non molirentur denuò defectionem. Plutarchus in regum apoph.

Demetrij Phal.

Demetrius Phalereus cum vidisset iuuenem luxuriosum, Ecce, inquit, quadratam statuam, habentem syrma, ventrem, pudenda, & barbam. Bruſ. lib. 3. cap. 33.

Alexandri regis.

Alexander Macedonum rex, Darii regiam ingressus, quum vidisset sublime cubiculum, & in eo stratum, mensas, cæteráq; omnia mirifico ornatu instructa: Hoccine, inquit, erat imperare? Sentiens, non esse regium, huiusmodi deliciis indulgere. Plut. in Alexand. vita.

Eiusdem.

Idem lectum ingressus, excusis accuratè palliis, dicere solebat: Num quid hic delicatum aut superfluum mater addidit? Adeò abhorrebat à muliebribus deliciis. Ibidem.

Bruti.

Brutus quum balneas patrimoniúmque omne penè vendidisset, pecuniámque luxuriosè dilapidasset, diceretque, sine causa se sudare: Crassus orator respondit, Non mirum est (inquit) quòd ita sudas, modò enim existi de balneis. Notauit autem hominis luxum, qui in causa erat, vt balneum & alia diuendere coactus esset. Bruſ. lib. 3. cap. 33.

Crassi.

Crassus orator, in causa contra Brutum, quum eius ingluuiem vellet taxare, efferretúrque anus Iunia, festiuè inquit: Brute quid sedes? quid illam anum patri tuo nunciari vis? Bruson. lib. 3. cap. 33.

Scip. minoris.

Scipio Minor cum non ignoraret luxuria & voluptatibus militum eneruari vires, omnem luxum & voluptatem è castris suis amoueri iussit, voluitque, vt milites stantes cœnarent obsonium, non igni coctum. Plut. in Rom. apoph.

Eiusdem.

Idem, qui postea Aemylianus dictus est, censor declaratus, cum accepisset iuuenem quendam placentam ex melle in vrbis similitudinem compactam, Carthaginémque nuncupatam, conuiuis diripiendam dedisse, equo priuauit. rogatus autem, cur militem equo indignum iudicaret: Quia, inquit, me prior Carthaginem diripuit. Quo dicto militem damnauit ignauum, qui gulæ deditus, cum placentis potius melle conditis,

ditis, quàm contra hostes pugnaces, bellum suscipiebat. Bruso. lib.3.cap.1.

Eiusdem.

Idem quum Memmii cuiusdam tribuni militum iumenta intercepisset, vasculis lapideis refrigerando vino paratis, ac poculis Thericleis, hoc est, operosè factis onusta: Mihi quidem, inquit, ac patriæ dies triginta, tibi ipsi verò per omnem vitam, quum talis sis, teipsum inutilem reddidisti. Significans, bellum quod pro patria gerebatur, mensem fortasse duraturum. Parum autem esse, quòd tum militem præstaret inutilẽ: sed multo grauius, quòd si pergeret esse talibus moribus, perpetuò ciuis inutilis esset futurus. Ibid.

Eiusdem.

Cato cum Albidium quendam, qui omnia sua bona dilapidauerat, audiret conquerentem, domum sibi incendio consum ptam esse: Proteruiam, inquit, fecit. Erant autem Proteruia apud maiores sacrificia, in quibus mos erat, vt si quid ex epulis superfuisset, igne consumeretur. Brus. lib.3.cap.1.

Catonis senioris.

Cato maior, libidinoso inter eius familiares esse cupienti, concessurum se negauit: quoniam cum eo, inquit, viuere non posset, qui melius & subtilius palato quàm corde sentiret. Brusonius lib.3.cap.7.

Eiusdem.

Idem eam rempublicam nequaquam saluam fore dicebat, in qua piscis, pluris quàm bos venundaretur. Sensit autem vir prudentissimus, nihil æquè in republica pestiferum esse, quàm si ciues luxuria & deliciis vincantur. Præcipuus olim luxus erat in piscibus. vnde legimus mullum sex millibus emptum. Bruso. lib.3.cap.1.

Eiusdem.

Quendam qui agros mari vicinos ob luxum vendere coactus est, aiebat se mirari, quasi plus nosset quàm ipsum mare. quod enim illud vix paulatim alluebat, ille facile deuorarat. Eras. lib.5.apoph.

Ciceronis.

Faustus Syllæ filius: quum consumptis paternis bonis supellectilem propter æris alieni magnitudinem proscripsisset: Cicero hominis miseriẽ irridens, Hanc, inquit, magis amo, quàm patris eius proscriptionem. Proscriptio quippe Fausti, sibi soli

nocumento erat, qui solus non habebat, vnde post hæreditatem paternam iam consumptam, commodè viueret. Parētis autem crudelis proscriptio, infinitis ciuibus & Reipublicæ damno fuit. Brus. lib. 3. cap. 33.

Pompeij.

Aegrotanti Pompeio medicus præscripserat, vt turdis vesceretur. Quúmque hi quibus datum erat negocium, negarent inueniri (non enim erat tempus, quo genus hoc auium capi solet) admonuit aliquis, apud Lucullum inueniri posse, qui turdos toto anno soleat alere: Itáne, inquit Pompeius, nisi deliciis deditus esset Lucullus, nequaquam viueret Pompeius? Contemptóque medico, cibis parabilibus vsus est. O verè masculum animum, qui ne vitam quidem deliciis acceptam ferre sustinuit. Plut. in Rom. apoph.

Luculli.

Quum œconomus Lucullo cœnam modestam apparasset, accersitum obiurgauit: illo dicente, Non putabam sumptuoso apparatu opus esse, quum solus esses cœnaturus: Quid ais, inquit Lucullus, an ignorabas apud Lucullum hodie cœnaturum Lucullum? Plut. in Rom. apoph.

Galli.

Gallus testis contra Pisonem repetundarum reum, cum magnam pecuniam dixisset datam Magio præfecto à Pisone, ne prouincialium iniurias à se delatas aperiret, Scaurúsque Magii tenuitatem inopiámque redargueret: festiuè inquit, Erras Scaure: ego non magnam conseruasse dico, sed tanquam nudus nuces legeret, in ventrem coniecisse. Notauit autem hominis luxuriam, qua ad summam adactus inopiam erat. Brus. lib. 3. cap. 1.

Tiberij Cæs.

Tiberius Cæsar Attilio Butæ viro prætorio, quum ad inopiam per luxum ac socordiam redactus, fateretur ac deploraret paupertatem suam: Serò, inquit, experrectus es. Dormiunt temulentiæ ac luxui dediti, verius quàm viuunt, nam vita vigilia est. Refert Seneca in epistolis.

Caligulæ.

Caligula luxu prodigioso vtens, vt calidis frigidísque vnguentis lauaretur, preciosissimas margaritas aceto liquefactas sorberet, conuiuis ex auro panes & obsonia apponeret, nummos non mediocris summæ è fastigio basilicæ Iuliæ per aliquot dies spargeret in plebem: Liburnicas naues gemmatis

puppi

puppibus, versicoloribus velis fabricaretur: subinde dicebat, Aut frugi hominem esse oportere, aut Cæsarem. Erasmus lib. 6. apophth.

Heliogabali.

Heliogabalus adhuc priuatus, cum luxuriosus, omnibúsque voluptatibus præditus esset, reprehensus à quodam, qui dicebat: Ah non times vir luxuriosissime, ne post tot delicias pauper fias? Quid melius, inquit, quàm vt ipse mihi hæres sim, & vxori meæ? Brus. lib. 3. cap. 33.

Eiusdem.

Idem dicere quoque solebat, se nolle filios, ne quis frugi sibi nasceretur. Idem eodem loco.

Monachi cuiusdam.

Monachus quidam Aegyptius, interrogatus cur toties voluptates sibi subtraheret: Ideo subtraho, respondit, vt iræ causam & occasionem præcidam. Scio enim, illam semper de voluptatibus belligerari, mentémque meam perturbare, & cognitionem ipsam fugare. Niceph. lib. 11. cap. 43. Ecclesia. historiæ ex Euagrio.

Alphonsi.

Suprà tit. de Honore virtutis præmio.

Eiusdem.

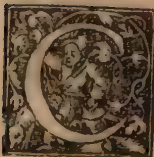
Eques quidam ingens patrimonium per luxum ac libidinem absorbuerat, atque insuper magnam æris alieni vim contraxerat. Pro hoc intercedentibus quibusdam apud Alphonsum Aragonię regem, ne saltem, quæ debebat, corpore luere cogeretur, Alphonsus respondit: Si tantam pecuniam vel in sui regis obsequium, vel patriæ commodis, vel subleuandis propinquis impendisset, audirem. Nunc quoniam tantas opes impendit corpori, par est vt luat corpore. Eras. 8. apoph.

Huc aliqua ex parte pertinent ea, quæ sunt sub tit. de Prodigelitate, Crapula, Lauticiis, Intemperantia, Ebrietate, &c.

DE

DE MAGISTRATV ET gubernatione Reipublicæ.

Cleobuli.

Cleobulus eam Rempub. bene compositam existimabat, vbi magistratus magis infamiam quàm legem metuunt. Stob. ser. 41.

Biantis.

Bias optimam esse rempub. dixit, in qua legem omnes perinde ac tyrannum metuant. Stobæus ser. 41.

Thaletis.

Thales eam rempub. saluam esse putabat, quæ ciues neque prædiuites, neque admodum pauperes contineat. Stobæus ser. 41.

Pittaci.

Pittacus laudabat eam rempub. in qua malis, imperandi nō daretur facultas. Ibidem.

Chilonis.

Chilo autem optimam pronunciauit rempub. quæ maximè leges, minimè autem Rhetores audiat. Ibidem.

Periandri.

Periander fœlicem fore eam remp. putabat, in qua cum reliqua æqualia existimentur, virtute quod melius, vitio aūt quod deterius est, definiatur. Ibidem.

Eiusdem.

Idem interrogante quodam cur imperium non deponeret? dixit, quoniam per vim imperanti, etiam vltro desistere periculosum est. Ibidem.

Solonis.

Suprà tit. de Legum autoritate & obseruatione.

Eiusdem.

Eam item rempub. in primis probabat, in qua viri boni honoribus afficerentur, mali pœnis coercerentur. Ibidem.

Eiusdem.

Idem interrogatus, quánam ratione ritè respub. gubernari possit? respondit: Si tam indignarentur illi quibus non est facta iniuria, quàm quibus facta est. Stobæus ser. 41.

Heracliti.

Heraclitus Ephesius rempub. vt deploratam cōtempsit, eiq; dare

dare leges quum rogaretur recusauit. Secessit autem in templũ Dianæ, ibique cum pueris ludebat talis. Circunstanti & admiranti populo: Perditi, inquit, an non præstat hoc agere, quàm vobiscum Rempub. administrare? Laer. lib. 9. ca. 1.

Antisthenis.

Antisthenes rogatus, quomodo ad Rempublicam capessendam sit eũdum? Velut, inquit, ad ignem, ne nimis admotus exuraris, procul amotus frigescas. Brusonius lib. 4. capi. 5. & Stobæus ser. 43.

Bionis.

Bion dixit, oportere bonum virum à magistratu discedentem, non ditiorem, sed clariorem euasisse. Stobæus ser. 43.

Pythagoræ.

Pythagoras dixit, primùm luxuriam ciuitates ingredi, deinde saturitatem, postea contumeliam, postremò exilium. Stob. serm. 41.

Eiusdem.

Idem eam ciuitatem optimam esse dixit, quæ viros bonos habet. Ibidem.

Eiusdem.

Idem principes constitui iussit illos, qui à teneris bene educati sint, & iam adulti ætatem suam lucri gratia non prostituerint. Ibidem.

Eiusdem.

Plato, diuinus ille philosophus dicere solebat, beatas esse respub. quæ ab illis regerentur, qui aut ipsi saperent, aut sapientiæ incumberent. Bruson. lib. 3. cap. 13. & Cicero ad Quintum fratrem.

Zenonis.

Zenon dicere solebat, decorandas esse vrbes non preciosis ornamentis, sed inhabitantium virtutibus. Stob. ser. 41.

Aristidis.

Aristides cum iam duceretur ad supplicium, quidam inimicus expuit illi in faciem, ille nihil aliud quàm abstersit faciem, & magistratui ait comitanti: Admonere istum vestri est officii, ne posthac tam improbè oscitet. Fuit viro prudentissimo Reipublicæ salus curæ, iam morituro. eius enim salus præcipuè in eo quoque consistit, vt ciues in disciplina contineantur. Eras. lib. 5. apoph. ex Plut.

Chrysippi.

Chrysippus rogatus, cur non administraret Rempub. dixit: Quia si quis malè rexerit, displicebit diis: sin bene, ciuibus. Stobæus sermone 43.

Theophrasti.

Theophrastus percontatus, quidnam rempub. conseruaret? respondit: Beneficentia, præmium & pœna. Stob. serm. 41.

Epaminondæ.

Quum Epaminondæ per inuidiam & contumeliæ gratia sordidus quidam & contemptus magistratus delegatus esset à populo Thebano, non aspernatus est, dicens: Non solum magistratum ostendere virum, sed virum vicissim ostendere magistratum. Itaque gessit, vt deinceps tanquam honestum munus à multis ambiretur: quum antea nihil fuerit, quàm cura sordes & stercora ex angiportis eiiciendi. Brusonius lib. 4. capi. 5. Erasm. lib. 5. apoph.

Phocionis.

Phocion Atheniensis cum capitis iam damnatus esset, atque huius amici cæteri qui simul cum illo damnati fuerant, flentes ducerentur, ex inimicis quidam obuiam factus, post multa conuicia in faciem Phocioni expuit. Tum Phocion ad magistratũ clamans, Non nunc, inquit, compescet aliquis indecorè se gerentem? Ita vir sanctissimus, etiam moriturus publicæ disciplinæ curam habere voluit. Plut. in Græcor. apoph. Simile, aut idẽ potius cum eo quod de Aristide paulo supra posuimus.

Agasiclis.

Agasicles interrogatus, quónam pacto magistratus, nullo stipatus satellitio, imperare suis posset? respondit, Si ita imperet suis, vt pater suis filiis. Quo innuit, si magistratus beneuolentia & benefactis adiungeret sibi ciuium animos, non opus esse barbarico cõducticioque satellicio, cum nullos haberent corporis custodes tutiores quàm ciues, erga quos patris gererent affectum. Plut. in Lacon.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex, magistratus officium esse dicebat: Erga rebellantes audacia, erga subiectos beneuolentia vti. Plutarchus in Laconicis.

Eiusdem.

Idem rogatus à quopiam, cur Spartanorum Respub. præ cæteris, secundis rebus floreret: Quoniam, inquit, plus cæteris in

hoc sese exercent, vt pariter & imperare & parêre sciant. Sensit vir prudentissimus, ciues disciplinæ capaces, in causa esse incolumitatis. Recitat Plutarchus in Laconicis apoph.

Themistoclis.

Cleon cum primùm statuisset Rempub. capessere, amicis in vnum locum conuocatis, eã quæ ei cum illis intercesserat amicitiam dirupit, tanquam quæ in administratione ciuitatis rectum ac iustum institutum emolliat, & transuersum agat. Themistocles contra: qui, cum quidam moneret vt præclarè magistratu fungeretur: Nequaquam, inquit, in eo sessurus sum throno, in quo amici non meliore sunt futuri conditione, quàm nõ amici. Non enim ciuitas homines amicis & sodalibus carentes, sed commodos & temperantes requirit. Antonius in Melis. par. 2. ser. 1.

Agathonis.

Agathon dicere solebat, magistratum trium meminisse. Primum, quòd imperet hominibus: deinde, quòd secundum leges: tertio, quòd non semper imperet. Stob. ser. 43.

Apollonij.

Apollonius cum vidisset in Domitiani ædibus, quendam senio iam confectum, magistratum inhianter affectare, atque imperatori ceu seruum se submittere: Huic, inquit, ô Damis, non persuasit Sophocles, vt agrestem dominum furiosumque aufugeret. Brus. lib. 4. cap. 5.

Fabij Max.

Fabio iam sene, filius illius consul factus est, qui cum publicitus multis audientibus habuisset orationem, Fabius conscenso equo præcedebat. Quum autem iuuenis lictorem misisset, qui patrem iuberet equo descendere, alii quidem factum hoc auersati sunt. At Fabius ab equo desiliens, nõ habita ætatis ratione, accurrit, ac filium complexus: Euge, inquit, fili, sapis: qui intelligas, quibus imperes, & quàm magnum magistratum susceperis. Plutarchus.

Scip. Aemyliani.

Scipio Aemylianus quum in censura Mumium collegam haberet, festiuè grauiterque pro rostris dixit, se ex maiestate Reipubli. omnia facturum, si sibi Quirites collegam dedissent, siue non dedissent. Plinius in lib. de Viris illustribus cap. 58. Valer. Max. lib. 6. cap. 4. Brusonius lib. 4. capi. 5, Eras. Rot. lib. 8. apopthegma.

Catonis

Catonis sen.

Cato senior exhortans magistratus ad sumendas pœnas de his qui delinquerent, dicebat, eos qui maleficos prohibere possent, nec facerent, lapidandos esse. sentiens, illos de vniuerso populo pessimè mereri, quòd ad scelerum licentiam inuitarent improbos. Plutar. in Roma. apoph.

Polycarpi.

Polycarpus ab Herode proconsule cum vrgeretur, vt Christo suo malediceret, atque Cæsaris fortunæ se crederet: Non faciam, inquit, sed tibi proconsuli fidei meæ rationem reddam: cum certum mihi diem constitueris. At cum proconsul diceret in populi conspectu, hoc faciendum esse: respondit Polycarpus, Tibi respondi, quandoquidē principibus & potestatibus in primis honor debeatur, qui tamen religioni non sit contrarius. Euseb. lib. 14. Eccles. histor. cap. 5.

Alex. Seueri.

Alexander Seuerus, honores iuris & gladii nunquam vendi passus est, dicens: Qui emit, & vendat necesse est. Hoc ethnicus & iuuenis: quid iam decet principes Christianos? Lampridius, & Bruson. lib. 4. cap. 5.

Alphonsi.

Alphonsus, potentissimus ille Aragonum rex, dicere solebat, eos qui aliis præessent, tanto priuatis hominibus meliores esse oportere, quanto honoribus & dignitate antecellerēt. Sentiens, tum demum subditorum mores rectè formari posse, si hi quibus reipublicæ gubernatio commissa est, vitæ inculpatæ exemplo præcedant, & viuum sint exemplar omnis virtutis. Panormita lib. 6. de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem.

Idem magistratum, cotem appellare solitus est, quo hominum ingenia probarentur. Quemadmodum enim argentarii ad aurum atque argentum probandum cote iudice vtuntur: sic magistratibus se vti, rex docere voluit, quo ciuium mores atq; animos exploraret. Magistratus enim, vt communi prouerbio celebratur, virum iudicat: quod quidam Pittaco Mitylenæo, Soloni alii tribuerunt. Quanquam Aristoteles libr. 5. Moraliū, Biantis nomine citarit. Est autem sensus, vix satis perspici posse mores & ingenium, in vita hominis priuata. Alphonsi dictum recitat Panormita lib. 5.

Vide titulum, de Principatu & Principe.

De magiſtratum electione.

Socratis.

SOcrates dicecere ſolebat, abſurdum eſſe, cum artes manuarias nemo exerceat, qui eas non didicerit: neque quiſquam aliquid faciendum locet ei, qui eius opificii ſit planè ignarus: ad publicos autem magiſtratus admitti eos, qui rerum omnino rudes eſſent. Eraſ. lib. 3. apoph.

Chilonis.

Chilon Lacedæmonius fratri querenti, quòd Ephorus ipſe non crearetur, quum ille eſset: Egò, inquit, iniuriam ferre noui, tu non. ſignificans, neminem eſſe idoneum magiſtratui, qui non poſsit diſsimulare multa præter æquum & bonum facta. iuxta illud, ἄρχων ἄκουσον καὶ δικαίως κἀδίκως: id eſt, Princeps æqua & iniqua pariter audias. Laer. in Chilonis vita.

Antiſthenis.

Antiſthenes admonuit Athenienſes, vt aſinos æquè atque equos deligerẽt ad agriculturam. Quum illi dicerent hoc animal eſſe alienũ ab aratione: Quid refert, inquit, quũ in veſtra republica duces ſint, qui nunquam didicerunt adminiſtrandi rationem: ſed hoc ſatis eſt, quòd à vobis delecti ſunt? Sentiens, multo abſurdius eſſe, ei commendare rempub. qui gubernandi artem non tenet, quàm ſi aſinum pro equo adhibeas aratro. Laert. lib. 6. cap. 1.

Carneadis.

Carneades cum in ſenatu dixiſset, neminem conſulem, neminem prætorem aut imperatorem eſſe, niſi ſapientem: A. Albino, qui tum prætor erat, audiente, ſubridens ait: Ego igitur tibi Carneades prætor eſſe non videor, quia ſapiens non ſum? Bruſo. lib. 4. cap. 5.

T. Manlij.

Suprà de Conſolatione.

Catonis ſen.

Cato ſenior ciues incuſabat, quòd ſemper iiſdem committerent magiſtratum: Videmini enim, inquit, aut vilem habere magiſtratũ, aut iudicare paucos eſſe dignos magiſtratu. Quorum alterum erat, malè ſentire de publica poteſtate: alterum, de ciuibus. Plut. in Ro. apoph.

Eiuſdem.

Idem cenſuram petens, quum cæteros competitores videret ſupplices, populóque blandientes, ipſe clamabat, Populo opus

esse medico austero, validísque remediis: proin eligendum non qui iucundissimus esset, sed qui inexorabilis. Atque hæc dicens, ante omnes cēsor creatus est. Agnouit populus morbum suum: eóque Cato plus valuit obiurgando, quàm cæteri blandiendo. Ibidem.

Saturnini.

Saturninus, vnus tyrannorum XXI, quum milites illi peplum imperiale imposuissent, aduocata concione de seipso dixit: Commilitones, bonum ducem perdidistis, & malum principem fecistis. Antè fuerat dux egregius: sed quoniam in imperio fuerat seuerior, ab iisdem à quibus imperator factus fuerat, interemptus est. Non quiuis ad quoduis munus idoneus est. Trebellius Pollio.

Augusti Cæs.

August. Cæsar Romanū admonuit magistratum, vt Rempublicam committerent iis qui vsu & experientia rerum plurimum possent, nec eam sinerent pendere ex cuiusquam voluntate. Nihil enim in Repub. perniciosius esse putauit, quàm si magistratus rerum imperitus dominium obtineat. Xiphilinus Dionis abbreuiator, in Augusto.

Eiusdem.

Idem cum ægrè ferret, quòd Caius, quem Agrippa eius filius susceperat, nondum adolescens consulatum petiisset: graui dolore affectus, precatus est, ne vnquam inciderent huiusmodi tempora, in quæ ipse olim inciderat, vt minor XXI annis consul fieret. Cúmque adhuc instaret, respondit: id imperium deferendum esse ei, qui nihil peccaret, quíque posset studiis populi Romani obsistere, deinde vt eos modestiores faceret. Dion Nicæus in August.

De magistratuum curis.

Democriti.

Democritus dicere solebat, melius esse regi ab aliis, quàm ipsum regere homines malos. Bruso. lib. 4. cap. 5.

Chrysippi.

Chrysippus rogatus, quare ad Rempublicam non accederet? Quia, inquit, si malè administrauero, deos: si bene, ciues habebo iratos. Bruso. lib. 4. cap. 5.

Alcibiadis.

Alcibiades dicere solitus est: de suis factis, se Dioscurorū vitam

tam viuere. Nam dum populi gratiam obtineret, diis parem se videri: cum verò illam amisisset, nihil à mortuis discriminis habere. Aelianus lib. 13. de Varia histor.

Themistoclis.

Themistocles Neoclis filius, audiens quosdam ambire magistratum: Si mihi, inquit, duas ostenderetis vias, quarum vna ad infernum, altera ad tribunal duceret, multo libentius ingrederer eam quæ rectà ad infernum tenderet. Non ignorauit sanè vir sapientissimus, quantæ curæ, molestiæ, vexationes, circunueniant eos, qui in magistratu constituti, omnibus expositi esse coguntur. Aelianus lib. 9. Variæ historiæ.

Demosthenis.

Demosthenes ad iuuenes quos habebat familiares, dicere solebat: Sibi gnaro iam quantum inuidiæ, metus, calumniæ ac discriminis sit expectandum ad Rempub. accedenti, si ex duobus alterum sit eligendum, citius in exilium iturum, quàm ad suggestum aut tribunal. Eras. lib. 4. apoph. ex Plut.

Seleuci.

Seleucus rex frequenter dicere solitus est, paucis notum esse, regum aut magistratuum quantæ sint curæ. Alioqui nullum inuentum iri, qui regium diadema humi proiectum tolleret. Recitat Erasmus lib. 8. apoph. Stobæus sermone 46. Antigono ascribit, cuius dicti meminit etiam Val. Maxi. lib. 7. cap. 2.

Antigoni.

Antigonus, rex ille subtilis, cum regium sibi traditum accepisset diadema, priusquam capiti imponeret, dixisse fertur: O nobilem magis quàm fœlicem pannum: quem si quis penitus cognoscat, quàm multis solicitudinibus, periculis & miseriis sit refertus, ne humi quidem iacentem tollere vellet. Val. Maximus lib. 7. cap. 2. Stobæus sermone 46. Erasmus lib. 8. apoph. Seleuco ascribit.

Pompeij Magni.

Pompeius Magnus, quum ex literis senatus intellexisset, omnia quæ Sylla armis obtinuerat, in ipsius potestatem esse tradita, populi suffragiis centuriatis, percusso femore dixit: Pro nunquam finienda pericula. quanto satius erat obscurum nasci, si à militaribus curis nunquam dabitur recedere: nec hac exuto inuidia, licet cum vxore ruri vitam degere? Magnàm potentiam ambit inexpertus, odit expertus, sed deponere tutum non est. Plutarchus.

Alphonsi.

Alphonsus rex, quum cœnanti senex quidam importunus & garrulus sine fine obstreperet, exclamasse fertur, & dixisse: Asinorum conditionem esse potiorem quàm regum. Nam illis dum pascuntur, dominos parcere: regibus neminem. Antonius Panormita, & Aeneas Syluius de dictis & factis Alphonsi.

Eiusdem.

Infrà tit. de Ocio honesto,

De magistratu breui.

Ciceronis.

Cicero, cum Caninium consulẽ in postremo anni die à Cæsare factum videret, qui tamen postero die consulatum pro more alteri tradere cogebatur, iocosè de breui eius magistratu iudicans: Consulem, inquit, habuimus vigilantissimum & fortissimum, qui in toto suo consulatu somnum non vidit. Xiphilinus, Dionis Nicæi abbreuiator, in Cæsare.

Eiusdem.

Cannius Reuilius cum paruo tempore consul fuisset, sex videlicet meridianis horis, hunc in modum audiuit, Consulem habuimus tam seuerum, támque censorium, vt in eius magistratu nemo pransus sit, nemo cœnauerit, nemo dormierit. Eras. lib. 4. apoph. Cuspinianus in Consulibus.

Eiusdem.

Suprà de Honore momentaneo.

Eiusdem.

Vatinius cum morbo laboraret, & eo nomine in Ciceronem inueheretur, quòd ægrotantem non accessisset: Volebam, inquit Cicero, in tuo venire consulatu, sed me nox occupauit. Ibidem.

Eiusdem.

Idem Cicero, ad hunc consulem congratulandi ac associandi gratia pluribus euntibus: Maturemus, ait, vt hominem ante sui consulatus exitum præueniamus. Plutarc. Talis fuit autem sub Galieno imperatore postea Marius tyrannus, vt scribit Trebellius Pollio, qui vna die factus est imperator, altera visus est imperare, tertia interemptus est.

M. Votacilli.

M. Votacillus Pitholaus in C. Seruilium, qui vno tantum die consul fuit, ita lusit: Antè Flamines, nunc consules diales fiunt.

Abusus

Abusus est voce, Diales: quasi à die deducta sit, ac non magis à Ioue, cui Flamines instituebantur. Macrob. lib. 2. cap. 2. Satur.

De magnificentia.

Niciæ.

NIcias Atheniensis cum inter Græcos præcipuus esset qui magnificentia excelleret, ideo à populo in iudicium vocatus, ait: Sint mihi ipsi, non populo Atheniensi, tanti sumptus facti, meúmque operibus ipsis nomen inscribam. Pontanus cap. 12. de Magnificentia.

Platonis.

Plato philosophorum summus, videns Agrigentinos magnis impensis multa ædificia extruentes, dixisse fertur: Agrigentini quasi semper victuri ædificant, & comedunt quasi semper morituri. Notauit autem vanam illam ædificiorum condendorum magnificentiam, cum homo fragile & caducum animal, facilè tugurium habere posit, in quo ad paucos annos, quibus in hoc mundo quasi in alieno solo obambulat, à tempestatis intemperie se defendat. Aelia. lib. 12. de Var. hist.

Augusti Cæs.

Augustus Romanorum impera. quum vrbem Romam multis modis & ornaßet & communißet, atq; etiam in posterum (quod quidem in ipso fuit) tutam reddidißet, non sine causa glorians dicere solebat: Romam lateritiam accepi, marmoream relinquo. Nihil principi magnificentius, quam si ditionem, quam accepit, reddat statu meliorem. Sueto. in eius vita. Pontanus cap. 12. de Magnificentia. Eras. Rot. lib. 4. apoph.

De maledicentia, detrectatione, ac Mordacitate.

Pythagoræ.

PYthagoras, cum quidam dixißet, Nimium mihi maledicis, ac plus satis derides: Atqui, inquit, splenicis etiam acria & amara prosunt, dulcia nocent. Antonius in Melissa, parte 2. sermone 78.

Aristippi.

Aristippus audiens quendam temerè hominibus maledicentem: Vtinam, inquit, tu linguæ tuæ, sicut ego aurium mearum, dominus esses. Bruson. lib. 1. cap. 16.

Empedoclis.

Empedocles interrogatus, cur cùm malè audiret, tam indignanter ferret maledicta? Quia, inquit, ne laudationes quidem mihi iucundæ forent, nisi maledicta mihi molesta essent. Maximus serm. 16. de Admonitione.

Diogenis.

Diogenes conuicianti sibi: At nec mihi, inquit, credit quisquam, te laudanti: nec tibi, me vituperanti. Ant. in Melis. par. 2. serm. 59.

Eiusdem.

Suprà tit. de Adulatione & assentatione.

Isocratis.

1 Isocrates rhetor de Atheniẽsium ciuitate dicere solebat, eam scortis simillimam esse. Etenim qui illarum venustate caperentur, velle quidem omnes rem cum ipsis habere: neminem tamen tam suiipsius contemptorem, qui matrimonium cum illis iungere dignetur. Atque Atheniensium ciuitatem ad peregrinandum in ea iucundissimam esse, omnibúsque totius Græciæ ciuitatibus præstantiorem, ad inhabitandum verò nõ item securam ac tutam esse. Innuit autem, domesticos in ea sycophãtas, conuiciatores & obtrectatores, atque eorum qui se populares videri vellent, insidias. Aelia. lib. 12. de Var. hist.

Zoili.

Zoilus Amphipolitanus, Polycratis auditor, qui canis Rhetoricus nominatus est, homo studiosus malè loquendi, cum nõ solùm in Homerúm, Platonem, aliósque præclaros ac magnos viros stylum stringeret, sed vbique litibus & perniciosis etiam contentionibus operam daret, rogante quodam erudito viro, quamobrem omnibus malè loqueretur? Quoniam, inquit, malè facere cum velim, non possum. Exprimit autem omnium maledicentium & detrectantium personam Zoilus, qui dum non inueniunt qua ratione facto lædant, dentibus caninis & lingua amarulenta in bonos inuehuntur. Aelia. lib. 11. de Varia historia. & Brus. lib. 1. cap. 16.

Socratis.

Socrati cum nunciatum esset, à quopiam eum maledictis incessi: Bene, ait, loqui non didicit. Brus. lib. 1. cap. 16.

Platonis.

Plato cum quidam ei narraret, nonnullos esse qui ipsum maledictis insectarentur: At ego, inquit, sic viuam, vt illis fides non habea

habeatur. Anto.par.2.serm.69.Melissæ.

Aristotelis.

Aristoteles cum ab imprudente quodam malè audiret: Tu, inquit, & conuicia facile audis, & libenter dicis: mihi autem & dicere non consuetum, & audire iucundum. Anton. in Meliss. par.2.ser.71.

Xenophontis.

Xenophon Colophonio de paupertate sua querenti, quod ægrè duos aleret famulos: At Homerus, inquit, quem tu carpis, etiam mortuus alit plusquam decem hominum milia: & tu, qui vis illo videri doctior, vnus non alis duos? Erant illis quoque temporibus, qui carpendis illustrium virorum operibus gloriam aucuparentur. Plut. in Reg. apoph.

Melissi.

Melissus philosophus, quum probro illi daretur, quòd maledictis indignaretur: Si maledicta, inquit, æquo animo admittam, ne laudes quidam sentiam. Brus. lib.1.cap.16.

Philostrati.

Aelianus, quum Philostrato roganti, quid operis cuderet, dixisset, se opus in tyrannum nuper mortuum cudere: Admirarer, inquit Philostratus, si viuentem accusasses. Superstitem siquidem tyrannum incessere, viri opus est: mortuum verò, cuiusque. Brus. lib.1.cap.16.

Lysandri.

Lysander Lacedæmonius cum in publico quodam conuentu, quendam audiuisset, liberius quam par videbatur, contra ipsum loquentem: Tua, inquit, verba ciuitate opus habent. Quo dicto notauit eius in dicendo libertatem, quæ quidem in conuentu facile fertur, sed alio loco non itidem. Plutarch. in Laconicis.

Cleomenis.

Cleomenes maledicenti ait: An propter hoc tu omnibus maledicis, ne tempus de tua loquendi malignitate habeamus? Bruson. lib.1.cap.16.

Agesilai.

Agesilaus rex, quoties audiebat aliquos ab aliis laudari aut vituperari, existimabat non minus esse discendos eorum mores qui loquebãtur, quàm eorum de quibus loquebantur. Sensit vir prudentissimus, qui auidè obtrectant alienæ laudi, magis prodere morbum suum, quàm detegere mores alienos: &

qui ob res parum honestas laudant quempiam, aut ob laudabiles vituperant, indicare stultitiam suam, peruersúmque iudicium. Plut. in Lacon. Eras. lib. 1.

Alcibiadis.

Alcibiades canem miræ magnitudinis abscissa cauda per vrbem dimisit. hoc quum multis stultum atque ineptum visum esset, monentibus eum amicis, ac sermones qui de eo circumferebantur enarrantibus, ridens Alcibiades: Sic, inquit, res, vt intenderam, successit. Hoc enim Atheniensibus loquendi voluì præbere argumentum, vt eos à peioribus, quæ de me & aliis quoque hominibus conuiciosè loquuntur, nouis his auerterē. Brus. lib. 1. cap. 16.

Chabriæ.

Chabrias ab improbo quodam multis conuiciis affectus: Bene, inquit, fecisti, quod nihil eorum quæ insunt, prætermisisti. Anton. in Melis. par. 2. serm. 69.

Memnonis.

Memnon quo tempore bellum gerebat aduersus Alexandrum pro Dario rege, militem quendam mercenarium multa conuicia petulanter iacientem in Alexandrum, hasta percussit: Ego, inquiens, te alo vt pugnes cum Alexandro, non vt illi maledicas. Plutar. in reg. & imp. apoph.

Democharis.

Demochares, nepos Demosthenis, significare volens se nihili pendere obtrectationes vulgi cum videret multos obtrectatores vnà sedentes in tonstrina, & malè loquendi omnino cupidos: Quid loquimini (inquit) vos Dysmenidæ? simul hoc nomine ingenium, naturámque ipsorum innuens, & detegens. Aelia. lib. 3. de Varia histo.

Pisistrati.

Pisistratus Atheniensis tyrannus, cum conuiua bene potus ei maledixisset, irritantibus amicis ad pœnas de conuiua sumendas, dixisse fertur: Non aliter illi succenseo, quàm si quis obligatis oculis in me occurrisset. Sensit, maledicendi ansam dedisse vinum, & ignouit errorem. Brus. lib. 1. cap. 16.

Eiusdem.

Idem dicenti cuidam, quòd à maledico laudaretur: Miror, inquit, nisi quis illi dixit me mortuum esse: nam viuentem ille posset laudare neminem. Brus. lib. 1. cap. 16.

Hieronis regis.

Xenophanes Colophonius Homeromastyx, quum apud Hieronem Siciliæ regem lamentaretur paupertatem, quòd vix a se duo famuli possent nutriri: At Homerus, inquit Hieron, cui tu assiduè maledicis, plusquã decem milia hominum alit, vel mortuus. exprobrauit autem innatam homini maledicentiam, quæ paupertatis & inopiæ suæ non minima causa erat. Brus. lib. 1. cap. 16.

Philippi regis.

Philippum Alexandri patrem conuicio afficiebat quidam, effreni lingua præditus, cúmque amici hortarentur, vt conuiciatorem prosequeretur: Non est hoc, inquit ille faciendum, ne amplius affectus & implicatus, plura in nos iaciat maledicta. Antonius parte 2. Melissæ, sermone 69. Brus. lib. 1. cap. 16.

Eiusdem.

Idem dicebat, se suis conuiciatoribus gratiam habere, quòd se meliorem redderent: Ego, inquit, studens illos mendacii conuincere, si quid improbè fecerint, muto consilium, & pœnitentia emendo factum. Anto. in Melis. par. 2. serm. 69.

Eiusdem.

Philippus Macedo maledictis à Nicandro lacessitus, pluribus cœpit illum donis honestare: quibus acceptis, cœpit Nicander laudare. Ad amicos igitur conuersus Philippus: Videtisne ergo, inquit, & nostrum esse, bene & malè audire? Bruson. lib. 1. cap. 16.

Antigoni,

Antigoni milites quum in illum probra iactarent, ac ignorarent Antigonum tam propè adesse, prodiens rex ait: Flebitis, nisi longius amoti, maledicatis mihi. Sic enim recitat Plutarchus in apophth. Seneca verò lib. 5. de Ira, ait illum dixisse: Longius discedite, ne audiat rex. Vtrunque recitat Brusonius lib. 1. cap. 16.

Eiusdem.

Idem Antigonus, quum per noctem milites omnia sibi mala imprecantes audiret, quòd rex in illud iter, intricabiléque lutum adduxisset: accessit ad eos, ignorantésque à quo adiuuarentur, explicuit: Nunc, inquit, maledicite Antigono, cuius vitio in has calamitates incidistis: Ei autem bene optate, qui ex hac miseria vos abduxit. Bruso. lib. 1. cap. 16.

Pyrrhi.

Pyrrhus Epirotarum rex, cum à quibusdam rogaretur, vt maledicum quendam ex Ambracia pelleret: respondit, Potius apud paucos illic manens, quàm apud multos, de nobis obloquatur. Brus. lib. 1. cap. 16.

Eiusdem.

Idem, quum audisset, sibi à quopiam maledictum, conuiciatorem ad se duci iubet, ac interrogat, num dixisset ea propter quæ accusatus erat? respondit: Dixi, ô rex, & dicturus plura eram, si plus vini appositum mihi fuisset. Quo audito, Pyrrhus ridens, hominem impunè dimittendum mandauit. Brusonius lib. 1. cap. 16.

Ciceronis.

Seruilia M. Bruti mater, cum preciosum ære paruo fundum à Cæsare emisset, subiiciente hastæ bona ciuiũ, non effugit tale Ciceronis dictum: Equidem quo melius emptum sciatis, comparauit Seruilia hunc fundum Tertia deducta. Filia antem Seruiliæ erat Iunia Tertia, eadémque C. Crassi vxor: lasciuiente dictatore tam in matrem quàm in puellam. Macrob. lib. 2. cap. 2. Satur.

Siciniĳ.

M. Crassus, cum leui momento amorem simul & odiũ permutaret, eorundémque hominum & patronum & accusatorem se præberet: Sicinius homo maledicus, qui multa in quoscunque probra iacere consuetus erat, aliquando rogatus, cur soli Crasso non malediceret, cum maledicendi materiam haberet amplissimam? Non facio, inquit: fœnum enim habet in cornu. Brus. lib. 1. cap. 16.

Catonis.

Cato senior cuiusdam, qui multis intemperantiæ notis inustus erat, probris vexatus: Impar mihi tecum, ait, certandi conditio est. nam vt malè audire, & maledicere, tibi facillimũ simul, & promptissimum est: sic & mihi maledicere insuaue est, & insuetum. Brus. lib. 1. cap. 16.

Valeriĳ.

P. Clodius cum iratus esset Valerio, eo quòd mutuum ei petenti non dedisset: Quid amplius, inquit Valerius, mihi facturus es, nisi vt Dyrrhachium eam, & redeam deinceps? Mordaciter ad Ciceronis exilium alludens, à quo tamen gloriosè reuocatus est. Macrob. lib. 2. cap. 6. Satur.

Orbiliĳ

Orbilij.

Orbilius grammaticus in reum testis prodiés, cum à Galba, oratore eloquentissimo quidem, sed corpore deformi, interrogaretur, Quámnam artem exerceret? Nullam, inquit: sed in sole gibbos fricare soleo. Macrob. lib. 2. cap. 6. Satur.

Ciceronis.

Suprà tit. de Honore momentaneo. & tit. de facetè & iocosè dictis.

Pitholai.

Similis fuit Votacilii in Caninium mordacitas. Votacilius enim Pitholaus, cum Caninius Reuilius vno tantum die consul fuisset, dixisse fertur: Olim ex Romuli vel Numæ Pompilii iustituto Flamines diales fuisse institutos, iam verò creari diales consules. Macrob. lib. 2. cap. 2. Satur.

Ciceronis.

In C. Cæsarem mordacitas Ciceronis dentes suos strinxit. Nam primùm post victuriam Cæsaris interrogatus Cicero, cur in electione partis errasset? respondit, Præcinctura me decepit. notans Cæsarem, qui ita toga præcingebatur, vt trahendo laciniam, velut mollis incederet: adeò vt Sylla tanquam prouidus dixerit Pompeio, Caue tibi illum puerum malè præcinctum. Macrob. lib. 2. cap. 3. Satur.

Eiusdem.

Deinde cum Laberius in fine ludorum annulo aureo honoratus à Cæsare, e uestigiò in quatuordecim gradibus ad spectandum transisset, violato ordine, & cum detractus esset eques Romanus, & cum Minus remissus, ait Cicero prętereunti Laberio, & sedile quærenti: Recepissem te, nisi angustè sederem, simul & illum respuens, & nouum senatum mordaciter taxans, cuius numerum Cæsar supra fas auxerat. Macrob. lib. 2. cap. 3. Satur. Brus. lib. 5. cap. 16.

Eiusdem.

Idem Cicero aliàs facilitatem Cæsaris in eligendo senatum irritum, palàm mordaciterque irrisit. Nam cum ab ipso hospite suo P. Mallio rogaretur, vt Decurionatum priuigno eius expediret, assistente frequentia hominũ, respondit: Hoc fieri sanè nequit, si Romæ imperabit Pōpeius. Macrob. lib. 2. ca. 2. Satur.

Eiusdem.

Nec intra hæc mordacitas stetit, quippe ab Androne quodã Laodicæno salutatus, cum causam aduentus requisiuisset, comperis

perissetque (nam ille se legatum de libertate patriæ ad Cæsarẽ venisse respondit) ita expresit publicam seruitutem: ἐὰν ἐντύχῃς, καὶ περὶ ἡμᾶς πρέσβευσον. Si obtinueris, & pro nobis intercede. Macrob. lib. 2. cap. 3. Satur.

Eiusdem.

Item cũ Lepidum audiuisset in senatu ad patres conscriptos dicentẽ, Ego non tanti fecissem simile factum: Cicero respõdit, Nec ego tanti fecissem ὁμοιόπτωτον. Macrob. lib. 2. cap. 3. Satur.

Planci.

Infrà de Mortuis non lædendis.

Augusti Cæs.

Suprà de Clementia, & tit. sequenti.

Eiusdem.

Idem Augustus indignatus Tyberio, ac per epistolam etiam conquerenti apud eum de conuiciatore, respondit: Aetati tuæ, mi Tyberi, noli in hac re indulgere, & nimium indignari, eo quòd sint qui malè de me loquantur. Satis est enim, si hoc habemus, ne quis malefacere posit. Brus. lib. 1. cap. 16.

Tiberij.

Tiberius Cæsar ab initio sui principatus, in conuiciatores & maledicos dicere solebat: In ciuitate libera, linguam quoque liberam esse debere. Ibidem.

Domitiani.

Imperator Domitianus cum homines mordaces atque maledicos haberet odio, semper tamen eos dicere solebat peiores esse, qui maledicis aures præberent, neque reprehenderent, quã ipsos maledicos. Bruso. Contursinus lib. 1. cap. 16.

Vespasiani.

Infrà, tit. de Malicia.

Eiusdem.

Vespasianus senior de Licinio Mutiano notæ impudicitiæ viro, clàm apud communem amicum conquerens, addidit clausulæ: Ego tamen vir sum. Notans, obtrectatorem esse parum virum. Simile est illud Maronis:

Parcius ista viris tamen obiicienda memento.

Suetonius.

Sigismundi imp.

Cum accusassent purpurati apud Sigismundum imperatorem, maledicentiam Germanicæ multitudinis, quæ de suo principe pasim obloqueretur, subridens imperator: An vobis, in-

quit,

quit, graue videtur illos malè loqui, cum nos malè agamus? Indicauit autem, in nobismeipsis situm esse, quòd bene vel malè audiamus. Aeneas Syluius lib. 2. commentariorum de rebus gestis Alphonsi.

Sfortiæ.

Quum transfuga Nolanus eques, ingenio infami, vt sibi gratiam cum Sfortia compararet, Tartaliam omnibus maledictis in conuiuio Sfortiæ famam lacerasse detulisset: déque ea re, vt fides sibi haberetur, iureiurãdo sæpius affirmaret: Non opus est, inquit Sfortia, vt multum in persuadendo mecum labores, quũ Tartalia nunquam verbũm de quoquam sit eloquutus, quin maledixerit. Paulus Iouius de dictis & factis Sfortiæ, cap. 85.

Vide tit. de Delatione.

De malicia.

Chilonis.

CHilon Lacedæmonius mortuis nequaquam maledicendũ esse dicebat, quandoquidem ignauum esse videretur eos lingua incessere, qui respondere non possent. Laert. lib. 1. cap. 4.

Eiusdem.

Idem docebat, neminem conuiciis lacescendum, ne, si dixerimus quæ lubent, audiamus vicissim quæ dolent. Habet enim & maledicendi morbus suam voluptatem, sed quæ plerunq; malè audiendi summo dolore pensatur. Huc allusit M. Tullius, Salustio comminans, fore, vt si quam voluptatem malè dicendo cæpisset, eam malè audiendo perderet. Laertius Chilonis dictum refert.

Socratis.

Socrates cuidam admiranti quòd nihil in eum commoueretur, à quo conuiciis incessebatur: Mihi, inquit, non maledícit, quandoquidem ea quæ dicit, mihi non adsunt, nec in me hærent. Atqui ob hanc causam hominum vulgus magis commouetur, si quid dicitur in immerentem. Boni quum malè audiũt. sibi gratulantur, quòd puri sint ab his malis quæ ipsis impinguntur, nec in se dici interpretantur: nihilo magis quàm si quis oculorum errore Platonem appellet Socratem, & in Socratem congerat maledicta, is non maledicit Platoni, sed ei quem existimat esse Platonem. Eras. lib. 3. apoph.

Eiusdem.

Vetus comœdia solebat nominatim in ciues dicteria iacere.

Horum

Horum libertatem quum plerique metuerent, Socrates dicebat, Expedire, vt quis semet illis sciēs ac volens subiiceret. Nam si quid, inquit, dixerint in nos meritò reprehendendum, admoniti corrigemus, & profuerint: sin falsum conuicium in nos iaculabuntur, nihil ad nos. Eras. lib. 3. apoph.

Aristippi.

Quum à quodam conuiciis incesseretur Aristippus, tacitus abiit, at quum maledicus insequeretur abeuntem, dicens, Quur fugis? Quoniam, inquit, tibi quidem potestas est malè loquendi, mihi verò non audiendi. Salsissimè notauit hominis impudentiam, qui quum sibi ius sumeret malè loquendi, non saltem hoc iuris concederet alteri, vt subduceret sese, desineretque malè audire. Nam vox hæc, Quur fugis? erat velut expostulantis de iniuria. Laert. lib. 2. cap. 8.

Diogenis.

Diogenes cum adolescentem à natura malum, lapides in cœlum iactantem videret: Euge, inquit, scopo non potiêris. Innuit autem, eos cœlestium bonorum nequaquam hæredes esse, qui malitiosam agerent vitam. Bruso. lib. 4. cap. 11.

Eiusdem.

Idem Corinthum profectus, ludum ingressus est, quem ibi Dionysius regno pulsus aperuerat, audiuitque pueros malè canentes. Interim ingressus Dionysius, quoniam putabat Diogenem consolandi gratia venisse: Humaniter, inquit, facis Diogenes, hæc est rerum humanarum volubilitas. Imò (inquit Diogenes) miror te etiamnum viuere, qui tantum malorum in regno patraris: & video nihilo meliorem esse ludimagistrum, quam fuisti rex. Laert. & Eras. lib. 3. apoph.

Eiusdem.

Eunuchus quispiam contaminatæ famæ, inscripserat ędibus suis, μηδὲν εἰσίτω κακόν, Nequid ingrediatur mali. Id videns Diogenes: Aedium, inquit, dominus quà ingreditur? Eunuchus boni ominis gratia posuerat titulum, ne quid infelicitatis attingeret domum, id Diogenes detorsit ad mala animi, quæ sola vera mala sunt. Laert. lib. 6. Bruson. lib. 4. cap. 11.

Antisthenis.

Antisthenes Atheniensium philosophus, eos qui nos maledictis incesserent, magis tolerandos dicebat, quàm qui nos lapidibus impeterent. Verba enim non lædunt, si quis contemnat. Laert. lib. 6. cap. 4. Vide titulum, de Patientia iniuriæ.

Demost

Demosthenis.

Demosthenes à caluo quodam maledictis aspersus: Ego quidem, inquit, tibi nullam facio iniuriam: quin potius laudo capillos tuos, qui malam caluariam effugerint, subnotans, illum non iudicio, sed cerebri vitio maledicum esse. Eras. 8. apoph.

Zoili.

Zoilus interrogatus, quamobrem ita studeret omnibus maledicere? Quoniam, inquit, malefacere quum cupiam, non possum. Expedita malitia, morbum ingenuè confitentis & amantis. Eras. lib. 8. apoph.

Diogenis.

Hospitibus quibusdam celebrem illum Demosthenem videre cupientibus, porrecto medio digito: Hic est, inquit, ille Demosthenes Atheniensium orator. Digitus pollici proximus, index dicitur, quòd hunc intendentes solemus aliquãdo commonstrare. Digitus autem medius apud priscos infamis habebatur, ob causam hic non referendam. Porrò Demosthenes vulgò malè audiebat, quasi parum vir esset. Id significans Diogenes, maluit illum medio quàm indice demonstrare. Laer. lib. 6.

Timonis.

Timon Atheniensis dictus μισάνθρωπος, interrogatus cur omnes homines odio prosequeretur: Malos, inquit, meritò odi: cæteros ob id odi, quòd malos non oderint. Sentiens, non esse verè probos, qui non detestantur improbos. Erasmus libro sexto apophthegma.

Pytheæ.

Pytheam oratorem quidam criminabatur, quòd malus esset. At ille non inficias ibat: hanc enim illi conscientia necessitatem imponebat. Sed respondebat, se minimo tempore omniũ qui rempub. Atheniensium administrassent, malum fuisse: nempe in hoc sibi placens, quòd non perpetuò fuisset eiusmodi. Putansque, se non iniuriam facere, si non cum pessimis compararetur. Stolidum hoc sanè Pytheæ. Non enim solùm qui iniuriã infert, malus est: verùm etiam qui iniuriam inferre in animum inducit. Aelianus lib. 14. de Varia historia.

Herodis sophistæ.

Herodes sophista Proteo Cynico sine fine ipsum conuiciis incessente: Consenuimus (inquit) ambo, tu quidem malè loquens ego malè audiens. Sensit, immedicabile malum esse, cui

ille tã diu assueuerat: & se moderatius ferre, quòd iam nouum non esset. Philost.

Laconis.

Ad eum qui maledicta in alios per calumniam iactata, facilè solebat admittere, Lacon: Desine, inquit, aduersum me præbere aures. Sensit, non solùm eos vituperio dignos qui calumniarentur alios, verùm etiam qui calumniantibus accommodarẽt aures. Et iniuriæ genus est, aduersus nihil malè meritum, audire maledicam linguam. Non enim essent maledici, si nullum inuenirent auscultatorem. Proinde Lacon expostulauit etiam cum illo, qui præbuerat aures de ipso malè loquenti. Plut. in Lacon.

Nicandri.

Nicander cuidam dicenti, quòd Argiui malè de ipso loquerentur: Num igitur, inquit, dant pœnas qui de bonis loquuntur malè? significans, Rempub. malè moratam, vbi liceret impunè maledicere, nihil malè commeritis. Plut. in Lacon.

Cleomenis.

Cum improbus quidam Cleomenem conuiciis incesseret: Num ideo, inquit, tu maledicis omnibus, ne si velimus respondere, ociũ habeamus vicissim de tua dicendi malitia? Vt è sublimi contempsit maledicum, nec vllo responso aut alia pœna dignum iudicauit hominem nullius rei, cui nihil esset præsidii præter maledicam linguam. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

Argiuis nonnullis Cleomenem conuicio lacessentibus, vt periurum & impium: Vobis, inquit, potestas est mihi maledicendi, at mihi potestas est vobis faciendi malè. Admonens, non esse tutum eos maledictis irritare, quibus in manu est, cum velint, re ipsa lædere. ad hæc, non oportere potentes humiliorum dictis admodum commoueri. Satis enim vindictæ est, quòd licet, cum libet, vlcisci: cum illis nihil aliud reliquum sit, quàm malè loqui. Plut. in Lacon. apoph.

Leontychidæ.

Leontychidas Aristone natus, cuidam ipsi dicenti, quòd Demarati amici malè de eo loquerentur: Per deos, inquit, nihil miror: quandoquidem nullus illorum de quoquam bene loqui posset. Docuit, contemnendam esse maledicentiam, quæ non à iudicio, sed ab animi morbo proficiscitur. Qui verò passim male

maledicunt omnibus, eos palàm est id naturæ vitio facere, non ex eorum merito quibus obtrectant. Plut. in Lacon.

Anonymi.

Chius negociator vina optima venditabat, ipse verò acido vappáue vtebatur. eius seruus, quum fortè aliquando fugisset, rogatus, qua ratione dominum suum reliquisset? Quia, inquit, cum in manibus bona illi essent, mala conquirebat. Brusonius libro 4. capite 11.

Iapsonis.

Quum Aclides Iapson multa in Artaxerxem regem licenter & contumeliose diceret, hactenus quidem vltus est maledicum, vt per tribunum militum denunciaret, ei licere in regem quæ vellet dicere, sibi verò in illum licere quæ vellet & dicere & facere. Eras. lib. 5. apoph.

Dionysij sen.

Dionysius senior quibusdam accusantibus quòd hominem improbum, ciuibúsque odiosum honoraret, atque proueheret: At volo, inquit, aliquem esse, quem maiori, quàm me, odiò prosequantur. Bruso. lib. 4. cap. 11.

Philippi regis.

Philippus Macedo, potentibus in ciuitate opus esse, & bonos ac malos sibi conciliandos dicebat: vt bonis quidem vteretur, malis verò abuteretur. Bruso. lib. 4. cap. 11.

Eiusdem.

Smicythus Nicanorem deferebat apud regem Macedoniæ Philippum, quòd sine fine de ipso malè loqueretur. quúmque suaderent amici, vt hominem accersi iuberet, déque eo supplicium sumeret, Philippus ita respondit: Nicanor non est Macedonum pessimus: videndum est igitur, necubi nos cessemus in officio. Vt igitur cognouit vehementer afflictum inopia, & tamen à rege neglectum fuisse, iussit* donum aliquod ad illum deferri. Hoc facto, quum rursus Smicythus diceret regi, Nicanorem apud omnes sine fine prædicare laudes ipsius: Videtis igitur, inquit, in nobis esse situm, vt bene aut malè audiamus. Immane quantum absunt ab huius principis ingenio, qui nunquam sibi videntur satis laudari, quum nihil faciant laudandum: nec student beneficiis sibi conciliare beneuolentiam hominum, sed metui malunt quàm amari: cúmque sæpenumero faciant detestanda, idque palàm, tamen periit quisquis ausus est hiscere. Plut.

Eiusdem.

Quidam petulantioris linguæ, maledicta coniicere solebat in Philippum: hunc amici hortabantur, vt eiiceret in exilium. At ille negauit hoc se facturum. demirantibus, Quid ita? Ne, inquit, oberrans inter plures, malè de me loquatur. Quòd maledicum non egit in crucem, vel clementiæ erat quòd ignouit, vel magnanimitatis ꝙ contempsit: ꝙ noluit expellere, prudentiæ. plus enim nocuisset. Plut. in adoph. regum & impera.

Eiusdem.

Peloponnesi cum philippum Macedoniæ regem, à quo multa beneficia acceperant, in ludis Olympiacis, sibilis derisissent: rex admonitus ab amicis, vt eam iniuriam rependeret, negauit se id facturum: Si tam prauo, inquiens, sunt ingenio, vt eos irrideant, qui de ipsis bene meriti sunt: quid tum fiet, si quid mali sentirent? Sensit vir prudentissimus, maledicos non vltione prouocandos esse, vt magis maledicant. Plutarch. in apoph, regum & imperatorum.

Antigoni.

Antigonus rex quum aliquando tempore hyberno compulisset castra transferri in locum vbi non erat rerum necessariarum copia, atque hac de causa milites quidam in regem maledicta congererent, ignari ipsum esse in proximo, virga tentorii vela diduxit. Flebitis, inquit, ni longius semoti de me malè loquamini. Quid hac facetia clementius? aut quid hac clementia facetius? Simulabat se non indignari, quòd malè de ipso loquerentur: sed quòd tam vicini, vt exaudiri possent ab eo, cui maledicebant. Plut. in apoph. Regum & impera.

Eiusdem.

Idem cum nocte quadam quosdam è militibus suis exaudisset omnia mala imprecantes regi, qui ipsos in illud iter & inextricabile lutum induxisset, accessit ad eos qui maximè laborabant: eósque quum ignorantes à quo adiuuarentur explicuisset: Nunc, inquit, maledicite Antigono, cuius vitio in has miserias incidistis: sed ei bene optate, qui vos ex hac voragine eduxit. Hac vindicta contentus erat regis verè excelsus animus. Eras. Rot. lib. 4. apoph.

Pyrrhi.

Pyrrhus in Ambracia, quum amici suaderent, vt quendam maledicum multa in ipsum blaterantem expelleret: Sitius est, inquit,

inquit, vt hic apud paucos nobis maledicat, quàm apud omnes obambulans. Plutarchus in vita Pyrrhi regis.

Scip. Aemyliani.

Scipio Aemylianus apud Numantiam iratus C. Metello, dixit; Si quintum pareret mater eius, asinum fuisse parituram. Tarditatem mentis, ac deformitatem corporis illi, fratribúsq; eius exprobrans. Eras. Rot. lib. 6. apoph.

M. Pinarij.

M. Seruilius dissuasurus legem quam ferebat M. Pinarius: Dic mihi M. Pinari, inquit, si contra te dixero, num mihi maledicturus es, vt cæteris soles? Vt sementem, inquit Pinarius, feceris, ita & metes. Per allegoriam minitans, illum malè auditurum, si malè diceret. Eras. lib. 6. apoph.

D. Valerij.

Quùm P. Clodius diceretur iratus Decimo Valerio, quòd ipsi mutuum petenti non dedisset: Quid, inquit, mihi amplius facturus es, nisi vt Dyrrhachium eam, ac redeam? Exprobrans illi Ciceronis exilium, ab ipso procuratum, quod tamen populi ac bonorum virorum studio breuius fuit, quàm volebat Clodius. Eras. lib. 6. apoph.

Catonis.

Cato à quodam multis nominibus infami vexatus: Impar mihi, inquit, tecum certamen est, nam vt tibi & malè audire & maledicere facillimum ac promptissimum est, ita mihi maledicere insuaue, malè audire insolitum. Eras. lib. 5. apoph.

Pompeij.

Suprà titu. de Ingratitudine.

Augusti Cæs.

In cognitione quadam, cum Aemylio Aeliano Cordubensi inter cætera crimina illud vel maximè obijceretur, quòd malè loqueretur de Cæsare: conuersus ad accusatorem Cæsar Augustus: Velim (inquit) hoc mihi probes: efficiam vt Aelianus sciat, me quoque linguam habere. plura enim vicissim de eo loquar. His minis contentus, nihil postea de illo inquisiuit. Suetonius.

Tiberij.

Suprà titu. de Clementia.

Vespasiani.

Vespasianus senior de iurgio quodam inter senatorem & equitem Romanum ita pronunciauit, vt diceret, Non opor-

tere maledici senatoribus: remaledici verò, ciuile fasque esse, Prærogatiuam enim dignitatis ipse sibi ademit, qui lacessiuit. Suetonius.

Huc refer titulum de Conuiciis, Iniuriæ patientia, & Detrectatione.

De mancipijs.

Diogenis.

GRæci mancipia, præcipuè fugitiua, vocant ἀνδράποδα; quæ dictio videtur composita ex viro & pede, cum Grammatici variam reddant etymologiam. Quum igitur quidam improbus Diogenem interrogasset, quare mancipia fugitiua dicerentur ἀνδράποδα, Quoniã, inquit, pedes habent virorum, animum autem qualem tu nunc habes, qui hoc percontaris: sentiens, illi esse mentem non hominis, sed pecudis. Laert. lib. 6.

Aristippi.

Suprà de Educatione & institutione filiorum.

Eiusdem.

Diogenes Cynicus, iactante se quodam, ac dicente, Viros supero in Pythiis: Imò, respondit, potius vincis mancipia. Lusit ad vocum cognationem, ἄνδρας & ἀνδράποδα. Mancipia autem appellabat omnes eos, qui cupiditatibus propriis seruirent. Idem.

Laconum.

Lacedæmonii cum ab omnibus sedentariis artibus & laboribus abstinerent, Helotes, hoc est mancipia habebant, quibus dabant agros colendos, vt redderent fructum inde præfinitum. Et sic ea gens omnium vitiorum materiam in mancipia reiiciebat. Plut. in apoph. Lacon.

Vide titu. de Seruis.

De mansuetudine.

Chilonis.

CHilon docuit, potentię adiungendam mansuetudinem, vt à suis non tam metum extorqueat, quàm impetret reuerentiam. Reuerentię comes est amor, metus, odium. Amari autem non solùm honestius est, verùm etiam tutius. Laertius libro 1. capite 4.

Xenocratis.

Quum passer futurus accipitri præda, in sinum Xenocratis philosophi volasset, eum humaniter defendit, dicẽs: Non oportere supplicem prodere. Guido Bituricensis.

Archi

Archidamidæ.

Archidamidas cuidam in laudem Charilli prædicanti, quòd pariter erga cunctos fuisset mitis ac mansuetus: Et qua fronte laudetur aliquis, inquit, qui erga sceleratos se mitem præbebat? Perspexit vir egregius, mansuetudinem cum iustitia coniunctam esse oportere. Alioqui principis in facinorosos lenitas, quid aliud est, quàm in bonos crudelitas? Plut.

Cleomenis.

Cum è ciuibus quispiam apud Cleomenem diceret, bonum regem omnino erga omnes mitem & placidum esse oportere: Sed hactenus, inquit, ne sit contemptui. Significans, erga improbos mãsuetudinem nimiam esse inutilem ciuitati: notánsque quorundam mores, qui principes vehementer bonos & clementes, quum impensius amare debuerint, discunt habere contemptui. Est quidem præcipua virtus in principe comitas ac mansuetudo: verùm ob malorum ingenium hæc ita temperanda est, vt principi sua constet authoritas. Plutarchus in Laconicis apoph.

Titi Vespasiani.

Suprà de Crementia.

Vide titulum, de Clementia & Humanitate.

De mathesi.

Aristippi.

ARistippus cum quodam tempore cum ciuibus suis nauigans, naufragio eiectus esset, & in littore maris vidisset figuras mathemathicas in harena depictas: Salua, inquit, res est, hominum vestigia conspicio. Voluit ostendere vir sapientissimus, eos demum esse homines, qui cognitione diuersarum artium à cæteris animalibus differrent. Vitruuius lib. 6. de Architectura, & Eras. lib. 3. apoph.

Diogenis.

Diogenes Cynicus reprehendebat mathematicos, quòd solem, lunam & stellas intuerentur, ea autem non viderent, quæ essent ante pedes. Laert. lib. 6. apopg.

Aristonis.

Ariston Chius eos qui Cyclopediæ & mathematicis disciplinis vacarent, neglecta philosophia, similes dicebat esse procis penolopes, qui cum ipsa potiri non possent, ancillis miscebantur. Stobæus ser. 2. de Imprudentia.

Hadriani impera.

Hadrianum Romanorum imperatorem ferunt ex Matheseos peritia præsciuisse futura, ac Verum non fore longæuum dixisse ex Vergiliano carmine:

Ostendent terris hunc tantum fata, neque vltrà
Esse sinent, &c. Dion Caßius.

De medicina.

Diogenis.

Diogenes Cynicus cum consideraret hominum vitam, videns medicos & philosophos, dicebat nullum animal homine sapientius esse. Verùm cum videret coniectores, & huius generis alios, aiebat, sibi nihil homine videri stultius. Laer. li. 6.

Nicoclis.

Nicocles medicos felices nominabat, quoniã successus quidem ipsorum sol intuetur, errores autem tellus operit. Antonius par. 1. ser. 56. Melissæ. Maxi. ser. 50.

Stratonici.

Stratonicus ad medicum quendã dixisse fertur: Laudo tuam éxperientiam, quia non sinis infirmos computrescere, sed statim eos à vita liberas. Antonius in Melissa, part. 1. ser. 56. Sed hoc Nicocli ascribit Maxi. ser. 50.

Didymi.

Didymus perfectum medicum esse dicebat, non quidem qui omnino curaret, sed qui nihil eorum quę ad vtilitatem ægri, & curam pertinent, omittit. Anton. in Melissa, par. 1. ser. 56. Maximus ser. 50.

Trophili.

Trophilus medicus interrogatus, quis perfectus medicus fieret? dixit: Ille qui poßibilia & impoßibilia discernere potest. Stobæus ser. 100. Maxi. ser. 50.

Philotimi.

Philotimus medicus cuidam ostendenti digitum exulceratum, quum epar haberet tabidum: id enim ex colore deprehendit: Non est tibi, inquit, ô bone, periculum ab vnguium vitio. Idem ferè fit ab hominibus, vt de leuioribus malis querantur, grauiora dißimulent. Eras. lib. 6. apoph.

Anonymi.

Medicus quidã ægrotãti dederat pharmacum, eóq; sumpto conualuit ægrotus. Euenit vt aliquanto pòst idem morbus recurreret. ægrotus cum ad idem pharmacum, quo prius conualuerat,

fuerat, confugeret, nec sentiret remedium, accersit medicum, admirans qui factum esset, vt eadem medicina quæ prius depulisset morbum, postea magis aggrauaret? Huius rei causam sciscitanti, medicus facetè respondit: Fateor idem fuisse pharmacum, sed ideo non profuit: quia ego non dedi. Sentiens, medicorum esse dare pharmaca, qui norunt quando & quomodo dandum. Quæ prosunt iuueni, nocent seni: & contrà, quæ iuuant cœlo tepido, lædunt frigido. Hoc refertur ab Augustino.

Pausaniæ, & Socratis.

Eum medicum censebat optimum Pausanias, qui non sineret ægrotos extabescere, sed quamprimùm sepeliret. Inhumanior quidem videtur hæc sententia, sed tamen à Socratis opinione non multum abhorrens: qui vult, admodum valetudinarios, nec vlla iam ex parte vtiles reipub. æquo animo debere è vita decedere: sic tamen, vt nemo sibi vim adferat, sed honestis actionibus immoriatur. Certè non apparet quid magnifaciāt, cum quatuordecim medici multo tempore immodicis impendiis adnituntur, vt anui iam præmortuæ vitam in vnum alterúmve mensem proferant. Quid enim aliud agunt, nisi quòd arte sua mortem reddunt longiorem: quasi hoc cuiquam sano sit optabile, diu mori? At viri sapientes mortem inopinatam ac breuem iudicarunt optimam. Plut. in Lacon.

Demadis.

Demades maiorem gratiam medicis deberi dixit, qui morbum ingruentem arcerent, quàm qui iam præsentem expellerent. Magis quippe optandum est, omnino non pati, quàm à passionibus liberari. Antonius in Melissa, part. I. sermo. 56. Maximus sermo. 50.

Hieronis.

Hiero medicum tum demum ægroti amicum esse dicebat, cum in extrema necessitate se diligentissimum ostendit. Anto. in Melissa, part. I. ser. 56.

Dionysij.

Dionysius post alia multa sacrilegia in Epidauro, Aesculapio barbam auream detraxit, quòd negaret conuenire, cum Apollo Aesculapii pater imberbis fuisset, vt filius barbam aleret. Finxit autem ideo antiquitas Aesculapium barbatum, vt innuerent, in medico multarum rerum vsum & experientiam requiri. Valer. Max.

Tiberij Cæs.

Tiberius Cæſar dixiſſe fertur, eum hominem ſibi videri ridiculum, qui ſexageſimum prætergreſſus annum, manum porrigeret medico. Sentiens, hominem tam grandem natu ſcire oportere, quomodo iam ſibi mederi debeat. Porrigunt manum medico, qui conſulunt illum, explorantem pulſus venarum. Eraſ. lib. 6. apoph.

De medicina contempta.

Diogenis.

Diogenes videns quendam medendi artem iam profitentem, qui prius fuerat palæſtrites, ſed ignauus: dixit illi, An eos qui te hactenus deiecerunt, nunc viciſsim deiicies? Deiicit luctator, quem ſuperat: & deiicit medicus, quos in lectum conjicit, aut etiam in ſepulchrum. Senſit autem Diogenes, illum tam malum eſſe medicum, quàm fuerat ignauus palæſtrites. Similis iocus eſt apud Martialem, de eo qui ex medico factus hoplomachus. non aliud faceret hoplomachus, quàm quod fecerat medicus. Laert. lib. 6.

Didymonis.

Didymon, qui vulgò audiebat adulter, curabat oculum virginis. Ei Diogenes dixit: Vide ne corrumpas pupillam. Hoc dictum apud nos perdit ſuam gratiam. Apud Græcos autem κόρη & virginem ſonat, & oculi pupillam. Luſit igitur ex ambiguo Diogenes. Laer. lib. 6.

Nicoclis.

Nicocles, quum malus quidam medicus diceret, ſe magnam habere poteſtatem: Quid ni, inquit, iſta dicere liceat, qui tam multos impunè ſuſtuleris? Max. ſer. 50.

Anonymi.

Sapiens quidam, cum imperitus medicus ei dixiſſet, Senex factus es: reſpōdit, Bene quidem, & ſatis feliciter: medico enim non vſus ſum. Anton. in Meliſſ. part. 1. ſer. 56.

Ariſtotelis.

Cum morbo teneretur Ariſtoteles, & medicus ei præceptum quoddam iniūgeret: Ne, inquit, me cures, vel vt bubulcum, vel vt foſſorem, ſed prius cauſam ediſſere: ſic enim facili perſuaſione me morigerum reddideris. Docens, his nihil ſine cauſa temereque proferendum eſſe. Aelianus libro nono de Varia hiſtoria.

Arceſi

Arcesilai.

Arcesilaus Scytha dicere solitus est: Quemadmodum vbi multæ leges, ibi plurimum vitiorum: ita quoq; vbi multi sunt medici, ibi etiam sunt multi morbi. Laer. lib. 4. cap. 6.

Pausaniæ.

Medicus qui inuisebat Pausaniam, dicebat, Nihil habes mali: Non enim, inquit, te medico vtor. Hoc ipsum, quòd nihil habebat mali: adeò non acceptum ferebat medicis, vt eos solos iudicaret prospera esse valetudine, qui medicis non vterentur. Id vt perpetuò verum non sit, tamen extra controuersiam est, maximam malorum partem à medicis proficisci, vel quia sint imperiti, vel quia negligentes, vel quia ambitione, quæstúve corrupti. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

Idem quum ab amico argueretur, quòd de medico quodam malè loqueretur, à quo nec vlla re læsus esset, nec cuius fecisset periculum: Si fecissem (inquit) periculum, nequaquam viuerem. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

Medico cuidam dicenti Pausaniæ, Ad senectutem peruenisti: Ob id, inquit, quòd te medico non sum vsus. Medicus existimabat arti suæ deberi, si cui contigisset senecta. at ille credebat, vix vnquam ad senectutem pertingere, qui medicis vtuntur. Ibidem, & Brus. lib. 4. cap. 8.

Agesilai.

Quum medicus quispiam Agesilao regi præscriberet curationem nimis exactam, miniméque simplicem, qualis esse solet apud Lacedæmonios: Per Geminos, inquit, sumã quæ præscribis, si mihi prorsus est in fatis vt non viuam: etiamsi non omnia sumpsero. Significabat, eiusmodi curationes citius accelerаturas mortem, quàm depulsuras morbum. Nec tam operosa pharmaca sumenda, nisi ei qui destinauit mori. Omnibus in rebus ei genti placuit frugalitas ac simplicitas.

Philippi regis.

Suprà de Iocosè dictis.

Menechmi.

Menechmus rogatus à medico, qui putabat eum falsò insanire, dicente: Dic mihi hoc, Soléntne tibi vnquam oculi duri fieri? Vrbanè respondit: Quid? Num me locustam esse censes, homo ignauissime? Ex Plauti Menechmis desumptum.

Hadriani imp.

Hadrianus imperator moriens, dixit illud vulgatum: Turba medicorum Cæsarem perdidit. Arbitror illum huc detorsisse Græcum prouerbium, πολλοὶ στρατηγοὶ καρίαν ἀπώλεσαν, πολλοὶ δ' ἰατροὶ τὸν βασιλῆ' ἀπώλεσαν. Quanquam & hodie verum est, turbam medicorum multis causam esse mortis. Dion Cassius.

De mediocritate.

Philoxeni.

PHiloxenus dicebat eas esse iucundissimas carnes, quæ carnes non sunt: & suauissimos pisces, qui pisces non sunt: quemadmodum amœnissimam esse nauigationem iuxta terram, & ambulationem iuxta aquam. Eras. lib. 6. apoph.

Lycurgi.

Lycurgus Lacedæmoniorum legislator interrogatus, quam ob rem statuisset, vt ad ædium culmen imponendum fabri securi vterentur, ad fores verò addendas sola serra, nec vllo alio instrumento? Vt, inquit, ciues mediocritatem seruent in omnibus quæ in ædes inferunt, neque quicquam habeant earum rerum quæ apud alios sunt admirationi. Videbatur enim parum decorum esse, si per ostium rude supellex inferretur exotica, precio chara, arte operosa, &c. Plut. in Lacon.

Senecæ.

Nero sibi compararat aulæum quoddã insigne, tum precio, tum pulchritudine. Id videns Seneca: Declarasti, inquit, te esse pauperem. Causam rogante Nerone: Quoniam si istuc amiseris, inquit, non poteris aliud parare simile. Euenit vt illud aulæum naufragio periret. In hoc autem profecerat Senecæ admonitio, vt Nero iacturam adamatæ rei ferret moderatius. Qui nummum habet vnicum, quo amisso non queat alterum promere, pauper est. Tutissimum igitur est, mediocribus ac parabilibus delectari. Eras. lib. 6. apoph.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex potentissimus, optimum factum sibi videri dicebat, si voluntas nostra inter amorem ac metum media intercederet. Vt quantum amor ad excessum impelleret, tantum timor illam è diuerso retraheret. Sensit autem, mediocritatem in omnibus esse optimam, & hominum actiones media voluntate temperandas. Panormita lib. 4. de rebus gestis Alphonsi.

De memoria.

Socratis.

SOcrates literas, quas vulgus putat repertas iuuandę memoriæ, dixit vehementer officere memoriæ. Olim enim homines si quid audissent dignum cognitu, non libris, sed animo inscribebant: hac exercitatione confirmata memoria, facilè tenebant quicquid volebant: & quod quisque sciebat, habebat in promptu. Pôst reperto literarum vsu, dum libris fidunt, non perinde studuerunt animo infigere quod didicerant. Ita factum est, vt neglecto memoriæ cultu, minus viuida esset rerum cognitio, & pauciora quisque sciret: quandoquidem tantum scimus, quantum memoria tenemus. Erasf. lib. 3. apoph.

Antisthenis.

Suprà de Librorum fiducia & multitudine.

Themistoclis.

Themistocles Atheniensis ludum prætereuns, in quo diceretur esse professio, rogauit quid is profiteretur: quum responsum esset, artem memoriæ hic doceri: contempsit, dicens: At ego mallem artem obliuiscendi. Verùm hæc vox digna fuit eo, qui linguam Persicam intra annum potuit ediscere. Plutarch. in græco apoph. & Bruso. lib. 4. cap. 4. Meminit Cicero lib. 2. de Oratore.

Idem aliter.

Cum Themistocli Simonides, aut quis alius, artem memoriæ polliceretur: Obliuionis, inquit, mallem. Nam memini eorum quæ volo, obliuisci non possum que volo. Cicero lib. 2. de Finibus bonorum & malorum, & 4. Academicarum quæst.

Polemonis.

Proconsul torquebat prædonem quendam: quúmque dubitaret, quod supplicii genus esset de illo sumpturus, superueniēs fortè fortuna Polemon: Iube, inquit, illum ediscere veterum scripta. Ipse quidem Polemon multa edidicerat, sed in exercitatione nihil ducebat laboriosius ac molestius, quàm ediscere: eóque Fabius iubet hoc tædium protinus à pueris deuorari. Philostratus in Sophist.

Appij Claudij.

Appius Claudius quum apud Scipionem iactaret, se omnes Romanos, posse memoriter nominatímque salutare: ille, Bene,

inquit,narras.Ego enim non vt multos cognoſcerem, ſed ne ab vllo ignorarer,adnixus ſum.Bruſonius lib.4.cap.4.

Caſſ.Seueri.

Caſsius Seuerus,quum ex Senatuſconſulto libri illius exurerentur:Nunc,inquit,ſupereſt vt ipſe viuus comburar, qui illos edidici.Quod animo inſculptum eſt,niſi cum vita, eripi non poteſt.Eraſ.lib.8.apoph.

Claudij Caſ.

Claudius Cæſar quum cuidam notam appoſitam,deprecantibus familiaribus ademiſſet:Litura tamen,inquit, extat. Sentiens,etiam remiſſa culpa,manere tamen infamiæ prioris veſtigium.Alludens ad ſcripturam,quæ licet ſpongia deleatur, aut graphio radatur,relinquitur tamen lituræ raſuræq; veſtigium. Eraſmus lib.6.apoph.ex Suetonio.

De mendacio.

Thaletis.

THales Mileſius à quodam rogatus,quãtum à vero falſum abeſſet?Quantum,inquit,oculi diſtant ab auribus. Senſit autem,eos plerunque mentiri,qui audita,nõ viſa referunt aliis. Maximus ſer.35.

Ariſtotelis.

Ariſtoteles philoſophus interrogatus, Quid lucrifacerent mendaces?Vt vera,inquit,loquentibus non credatur.Laert.lib. 5.cap.1.& Bruſ.lib.4.cap.18.

Anacharſidis.

Anacharſis Scytha aiebat ſe mirari,quî fieret, vt Athenienſes,qui prohiberent mentiri,tamen in cauponum tabernis palàm mentirentur.Qui vendũt merces, emuntque, lucri cauſa fallunt quemcunque poſſunt:quaſi quod priuatim eſſet turpe, fiat honeſtum,ſi publicè facias in foro. At in contractibus maximè fugiendum erat mendacium.Sed tum maximè mentiuntur homines,cum maximè negant ſe mentiri. Apud Athenienſes lex erat,quæ iubebat ἐν ἀγορᾷ ἀψευδεῖν.Laer.lib.1.cap.9.

Aeſopi.

Aeſopus rogatus, quid lucri accederet ex mendacio mentientibus:Vt eis,inquit,etiam cum vera dicunt, fides non habeatur.Maximus ſer.35.

Lyſandri.

Lysandri.

Lysander cum Athenienses non virtute, sed insidiis vicisset iuxta flumen cui nomen Aegis, eisque fame presis vrbem in fidem suam accepisset, scripsit Ephoris: Captæ sunt Athenæ. perinde quasi vi rē gessisset, gloriā aucupans mendacio. Plut.

Archidami.

Chius quidam iam senex in Lacedæmonem peruenit, qui quidem alioquin erat arrogans, sed senectutis suæ ipsum pudebat: quare canos tinctura obliterare conabatur. Progressus aūt in publicum, de rebus orationem habuit, quarum gratia venerat: tum surgens Archidamus, dixit: Quid ille tandem rectum diceret, qui mendacium non in anima solum, sed capite quoq; circumfert? Stob. ser, 10. ex Theophrasto.

Laconis.

Laconi cum quidam dixisset, Mentiris: vrbanè Lacon, Quia (inquit) liberi sumus: sed alii, si quando vera non dixerint, flebunt. Brus. lib, 4. cap, 18.

Epæneti.

Epænetus dicere solitus est, mendaces omnium scelerum & iniuriarum autores esse. Quæ sententia non dissonat à literis Hebræorum, quæ narrant, serpentis mendacio primum fores apertas omni vitiorum generi. Epęneti dictum extat apud Plutarchum in Lacon.

Anonymi.

Quidam mirantibus, quòd humile candelabrum emisset: Pransorium erit, inquit. Eludens iocoso mendacio, ne parcus videretur. In conuiuiis vtimur humilioribus candelabris, vt exactius peruideamus quæ sunt apposita. Eras. lib. 6. apoph.

Persarum.

Persæ dicere solent, esse duo peccata: quorū prius sit, esse debitorē: alterū, mentiri. ꝙ obærati plerunque mentiuntur, dum pollicentur in diē, nec præstant quod pollicētur. Ex Herodoto.

Cyri.

Cyrus dicere ad Armenium solebat, Omnino non mentiendum esse. Apertum enim mendacium hominibus maximè impedimento esse ad veniam consequendam. Danda est quippe his venia, qui ex inscitia vel errore mentiuntur: verùm hi qui data opera apertè nugantur, nulla venia digni sunt. Cyri dictū extat apud Xenophontem lib. 2. Pædiæ.

Galbæ.

Galbæ.

Galba, quodam iactante, quòd in Sicilia murenam quinque pedes longam emisset victoriato: Nihil, inquit, mirum, nā ibi tam longæ nascuntur, vt his piscatores pro restibus cingantur. Mendacium euidentiore mendacio derisit. Fulgosus libro 4. ca. 18. Erasmus Rot. lib. 6. apoph.

Ciceronis.

Cicero Fabiæ Dolabellæ dicenti, se triginta annos habere: Verum est, inquit, nam hoc iam viginti annos audio. Volebat illa iunior videri, quàm erat. Itaque Cicero elusit illam simulata assensione, significans interim illam esse quinquagenariam. Brusonius lib. 4. cap. 18. & Erasmus lib. 4. apoph.

Eiusdem.

Idem obiicientibus, quòd à reo pecuniam accepisset, qua magnificas quasdam ædes esset empturus: Fatebor, inquit, accepisse me, si emero. Eas quum esset mercatus, exprobrantibus vanitatem: An nescitis, inquit, boni patrisfamiliâs esse, dissimulare si quid constituerit emere? Eras. lib. 4. apoph.

Eiusdem.

Idem Iubiū Curtiū, quo iunior videretur, multa de annis ętatis suæ mentientē, ita redarguit: Ergo, inquit, quum vnà declamabamus, non eras natus. Brus. lib. 4. cap. 18. Eras. lib. 4. apoph.

Augusti Cæs.

Iulia Cæsaris Augusti filia, cum maturè canos habere capillos cœpisset, habebat complices quæ canos capillos sublegebant. Verùm quū Augustus pater interuenisset clàm, canos capillos super vestes filiæ vidit, quos euulserant, cum autem aliud agens, re dissimulasset, demum post multa interrogauit filiam, Vtrū post aliquot annos cana esse mallet, an calua? Quumque illa respondisset, se canam esse malle: Cur ergo, inquit, tuo iussu & instinctu istæ ante tēpus caluā te facere studēt? Et sic prudenter mendacium in filia deprehendit. Eras. lib, 4. apop, ex Sueton.

De mendacio vrbanè excusato.

Platonis.

PLato dicebat, mendacium concedendum esse medicis, aliis verò minimè. Medici quippe vt ægrotantium animos solentur, promittunt sæpe sanitatem, etiam in ipso mortis agone, ne animum despondeant. Platonis dictum leges libro tertio de Repub.

Phocion

Phocionis.

Aristogiton Sycophanta in sermonibus nihil nisi arma bellaque sonabat, quum verò intellexisset delectum militum haberi, simulata valetudine crus obligabat, baculoque innixus, ceu vulneratus, claudicans prodiit in publicum, eum Phocion à tribunali prospiciens, ait: Scribe Aristogitonem claudum, & eundem improbum atque mendacem. Brus. lib. 3. de Inertia.

Stratoclis.

Stratocles Atheniensis, superatis pugna nauali Atheniensibus, summa celeritate coronatus, faustum victoriæ nuncium attulit, vnde supplicationes decretę, epulumq; per vnãquamq; tribum constitutũ. Sed biduo pòst, cum verus nuncius calamitatis afferretur, vniuersus populus in Stratoclem exarsit. Tum ille: Quid, inquit, viri Athenienses vobis molestè intuli, duos dies summa estis ea causa in voluptate versati? Fulgosus libro 4. cap. 18. & Eras. lib. 8. apoph.

Philippi regis.

Philippus Macedo, quodam tempore ab hospite quodam inuitatus ad cœnã, inter eundum fortè obuios secũ adduxit vmbras. Vbi sensit hospitem turbari, quòd tam multis non sufficeret apparatus, præmisso ad singulos amicos puero, iussit vt placentæ seruarent locum: illi persuasi, dum placentam expectant, paululum edebant, ita factum est, vt cœna sufficeret omnibus. Faceto ioco simul & elusit amicos, & hospitis pudori subuenit. Plut. in apoph. Reg. & Impp.

Augusti Cæs.

Herennium adolescentem vitiis corruptum Cæsar castris excedere iusserat: quumque ille dimissus supplex ac plorabundus, apud Augustum hac deprecatione vteretur, Quo ore redibo in patriam? quid dicam patri meo? Dic, inquit, me tibi displicuisse. Quoniam pudebat adolescentem fateri, quòd ipse Cæsari displicuisset: Cæsar permisit vt sermonem inuerteret, & culpã in ipsum conferret. Suetonius in Augusto.

De mendicitate, & mendicantibus.

Diogenis,

QVibusdam Diogeni probro vertentibus, quòd peteret, cũ id Plato non faceret: Imò, inquit, petit & ille, sed ἀγχισχοὼν κεφαλὼ, ἵνα μὴ πυθοίατ' οἱ ἄλλοι. id est, *Admoto capite, vt ne quisquam audiat alter.*

Abusus

Abusus est Homerico carmine, quod est Odysseæ α. quo significauit, Platonem non minus esse petacem, nisi quòd ille clã peteret, ipse palàm. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Diogenes Cynicus posteaquam inopia compulsus cœpisset mendicare, his verbis solebat aggredi: Si cui alteri dedisti, da & mihi: sin nemini, à me incipe. Significabat, se non inferiorem cæteris mendicis: itaque vt qui daret quibuslibet, daret & Diogeni: qui verò tam parcus esset, vt nemini quicquam daret, huic tempus esse, vt aliquando dare incipiat. Laertius libro sexto.

Eiusdem.

Idem à prodigo petebat minam, ille admiratus improbam postulationem, interrogabat, Cur ab aliis obolum petere soleret, à se autem minam. Quoniam, inquit, ab aliis iterũ me accepturum spero, à te autem fortaßis nunquàm. Laer. lib. 6.

Aristotelis.

Aristoteles Stagirita obiurgatus à quodam, quòd dedisset eleemosynam homini malo: Non mores, inquit, sed hominis miseriam respexi. Laer. lib. 5. cap. 1.

Eiusdem.

Idem ab alio, eadem de re castigatus: Non homini dedi, inquit, quicquam, sed humanæ sorti. Laer. libro 5. cap. 1.

Stratonici.

Stratonicus musicus cuidam laudanti ipsum, vt aliquid ab eo acciperet: Ego, inquit, maior mẽdicus sum. Sentiens, nõ esse musicorum, dare laudanti, sed accipere à laudatis. Athenæus.

Anonymi.

Lacedæmonius quidam videns quendam diis corrogantem: Nihil, inquit, moror deos, qui me sint pauperiores. Hinc liquet, vetus esse, sub obtentu religionis exercere mendicitatem: quum plerunque tali collecta titulo, non impendantur diuis, qui nullius rei sunt egeni, sed improborũ luxui ac libidini, Plutarchus in Laconicis.

Laconis,

Mendicus quidam petiit aliquid à Lacone, at ille: Si quid, inquit, dedero, magis es futurus mẽdicus. Verùm istius probosæ vitæ tuæ fuit autor, qui tibi primus dedit, teque fecit inertem. Apud Lacedæmonios probo dabatur mendicitas: quòd & ociũ odissent, & minimo essent cõtenti. Benignitas aũt in mendicos, speciem habet magnæ virtutis: sed ea piorum hominum bonitas, alit plurimorum malorum luxuriosam ignauiam. Idem.

Antigoni.

Antigoni.

Antigonus rex, Thrasillo Cynico petenti drachmam: Non est, inquit, munus regium. Cynico subiiciente, Talentum igitur da: At nó est, inquit, Cynicum, tale munus accipere. Vtroq; cornu repulit postulatoris improbitatem, quam existimabat nullo dignum beneficio. Plut. in Reg. & impera. apoph.

De mente.

Thaletis.

THales Milesius olim interrogatus, quid in tota rerum natura esset velocissimum? respondit, Mens humana. Discurrit enim per vniuersa hominis cogitatio. Laert. lib. 1. cap. 1.

Phocionis.

Phocion Atheniensis semper admonere homines solebat, vt mente vigilarent, cuius somnus veræ morti finitimus esset. Stobæus ser. 1. de Prudentia.

Alphonsi.

Aphonsus Aragonum rex, cum pro more lectioni Annæi Senecæ (quem præcipuè semper coluit) incumberet, interrogatus à Dauolo, purpuratorum humanissimo, cur animus mortalium ita immensus, atque insatiabilis foret? respondit rex: animum hominis à Deo profectum, non prius conquiescere, quàm eò rediret, vnde profectus esset. Esse proculdubio animum nostrum Dei & æternitatis capacem, & propterea neque impleri, neque satiari posse iis rebus quæ fluxæ & incertæ essent. Panor. lib. 1. de Alphonsi rebus gestis.

De mercedis cupiditate.

Antisthenis.

ANtisthenes interrogatus, cur tam paucos haberet discipulos? inquit: Quoniam depello illos virga argentea. Sentiens, ideo paucos venire, quòd magna mercede doceret: vulgus autem magis amat pecuniam, quàm sapientiam. & hinc Satyricus exclamat:

Scire volunt omnes, mercedem soluere nemo.

Dictum Antisthenis extat apud Laertium lib. 6. cap. 1.

Aristippi.

Suprà de Educatione & institutione filiorum.

Polemonis.

Zeno Cittieus, vbi iam in philosophicis aliquantum profecisset: non tamen contentus esse voluit: sed ad Polemonem, vt

X

in Dialecticis exerceretur, commeabat. Vnde Polemon dicere solitus est: Sat scio, ô Zeno, te per posticum irrepere, & furari dogmata, quibus Phœnicum more indutus es. Notauit hoc dicto Zenonem, qui furtim & gratis à præceptore discere volebat, vt aliis postea multa mercede venderet. Laert. lib. 7. ca. 1.

Zenonis.

Quum Zenoni Talétagori filio quidam dialecticus septem species dialecticas ostendisset, quantum mercedis postularet, interrogauit. Poscenti centum, dedit ducentos. Laer. lib. 7. c. 1.

Eiusdem.

Quidam cum Polemonem reprehendisset, eo quòd alia proponeret, alia loqueretur: Zeno Citti̤eus hoc audiens, interrogauit, quanta mercede suos doceret? Subindicans nimirum, discipulorum parsimoniam in causa esse, vt parum interdum diligentes habeant præceptores. Scire enim volunt (vt Satyricus ait) omnes, mercedem soluere nemo. Zenonis autem dicterium leges apud Laert. lib. 7. cap. 1.

Isocratis.

Isocrates sæpenumero dicere solitus est, se quidem discipulos decem docere minis: cæterùm qui ipsum docuisset audaciam & vocalitatem, mercedis loco daturum decem millia. vocis enim exilitas, animíque timiditas, reddebant Isocratem inutilem ad dicendum. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Simonidis.

Simonides, rogante quodam vt sibi conscriberet encomium, & gratiam se relaturum inquiente, argentum autem non dante: Duas (respondit) arcas domi habeo: vnã quidem gratiarum, alteram argenti. Et cum necessitas exigit gratiarum quidem arcam aperiens, semper vacuam inuenio: alteram verò solum comodam mihi ad rem vitæ necessariam. Notabat autem hominis sordidissimi tenacitatem, qui cupiebat multo studio ac labore philosophi, suas decantari laudes, nullum laboris præmium aliud offerens, quàm gratiarum actionem, quæ tribus verbis absoluitur: cum interim philosophus rem ad victum & amictum necessariam non verbis, sed promptis nummis coemere cogatur. Simonidis dictum extat apud Stobæum sermo. 8. de Iniustitia.

Anonymi.

Philosophus quidam dicebat, magistros à discipulis magnam mercedem exigere debere. Ab ingeniosis quidem, quòd

multa discant: ab hebetibus, quòd multum molestiæ exhibeant. Maximus ser.17.

Phœnicidis.

Phœnicides cum apponeret pisces in conuiuio, sed his duntaxat qui dedissent symbolum, dixit: Mare quidem esse commune, sed pisces in eo natos eorum esse qui emissent. Erasmus libro 6. apoph.

Stratonici.

Stratonicus musicus, quum pater illius in balneo cum balneatore litigaret de pecunia. nam mos erat, vt hospites pluris lauarent quam ciues, Scelerate, inquit puero, ob æs me propemodum Phaselitem reddideras. Nam hoc accidit in Phaselide, de qua gēte malè sentiebat tanquam sordida. Proin ministrum obiurgans, notat gentis malitiam. Eras. Rot. lib. 6. apoph.

Timothei musici.

Timotheus musicus cum duplicem mercedem exigeret ab eo, qui sub alio pręceptore musicæ operam dedisset, interrogatus cur hoc faceret? Quia, inquit, duplex etiam labor mihi subeundus est. Primò quidem dedocendi vetera, deinde docendi noua. Bruso. lib. 2. cap. 23.

Coracis.

Corax primus apud Syracusas, mortuo Hierone, Rhetoricen instituit mercede profiteri. Lysias autem adolescens pactus est cum eo, vt tum solueret, quúm optimè Rhetoricen calleret. Verùm vbi artifex iam factus, præmium cunctaretur, à præceptore in ius vocatur. Sed quum quæreretur, qui finis litis esset futurus? Lysias ait: Si persuasero iudicibus, me nihil debere, non tradam præceptori quicquam, quia iam vici: sin non persuasero, etiam non dabo, quia artem persuadendi à te non didici. Tum Coxax: Imò, inquit, si persuaseris, dabis, quia artem calles: sin minus, dabis etiam, quia non vicisti. Et tum iudices subiecerunt, κακοῦ κόρακος κακὸν ᾠόν: id est, mali corui malum esse ouum. Vide Prolegomena in Hermogenis rhetoricen: Gellium libro quinto, capite decimo: qui simile quiddam de Protagora sophista, & huius discipulo Euathlo, narrat: Brusonius lib. 5. cap. 2. L. Apuleium in Floridorum libris: Erasmum Roterodamum in prouerbio, Mali corui malum ouum.

Cathery.

Sabinus Clodius quum vna die & Græcè & Latinè declamasset, quibusdam quærentibus, quòd pusillam mercedem ac-

ciperet ex duabus declamationibus: Catherius ait, nunquam magnam mercedem accipere eos, qui breuia pneumata docerent. Bruſo. lib. 4. cap. 31.

De meretricum natura & moribus.

Leontij.

LEontium, quoniam ipſa cum amatore diſcumbente, ingreſſa eſſet Glycera, & amator ad hanc videbatur procliuior, ſedebat mœſta. Hanc quum notus quiſpiam appellaſſet, dicens: Quur mœres Leontium? Vterus, inquit, mihi dolet. ὑστέρα Græcis vterum ſiue vuluam ſonat: & eadem vox ſonat, poſterior. ſignificabat autem, poſteriorem Glyceram magis placuiſſe, idque ſibi dolere. Eraſ. lib. 6. apop.

Phrynes.

Phryne Praxitelam, à quo deamabatur, rogauit, vt ex operibus quod haberet pulcherrimum, ſibi donaret. Promiſit quidem amans, ſed illa ſenſit artificē diſsimulare, quod eſſet optimum. Itaq; ſubornauit ſeruum, qui Praxiteli in foro ſua vendenti nunciaret, incendium in officinam incidiſſe, ac pleraque illius opera conflagraſſe, non tamen omnia. Praxiteles exclamauit: Nihil ſibi relictum, ſi Satyrum & Cupidinem flamma corripuiſſet. At Phryne occurrens, iuſsit illum bono eſſe animo, nihil enim triſte accidiſſe. Sed hoc commento deprehendit, in quod opus ille plurimum artis contuliſſet, & Cupidinem abſtulit. Eraſ. lib. 6. apoph.

Eiuſdem.

Eadem, quum amatores (quoniam gratis non admittebantur) filię domum expugnaturi, vectes, ligones, & baliſtas admouerent, Phryne prodiit: Quum iſta, inquit, haberetis domi, quin potius afferebatis precium? Sentiens, ita facilius expugnari meretricum ædes dando, quàm fodiendo. Eraſmus Rot. libro 6. apoph.

Eiuſdem.

Eadem quum inſidiaretur pudicitiæ Xenocratis, & in eaſdem ædiculas ab illo eſſet admiſſa, ac precibus tandem impetraſſet, vt lectuli partem, qui illic vnicus erat, ipſi concederet: reuerſa ad illos qui eam ſubornauerant, ac rogata quid profeciſſet? Ego, inquit, à ſtatua redeo, non à viro. Idem elegantius narrat Valerius Maximus. Pacta cum adoleſcentibus, vt Xe-

nocrat

nocratem ad coitum ſolicitaret, ſeſe in illius probè poti lectulum coniecit. poſtridie quum adoleſcentes exprobrarent, ꝙ tam formoſa puella poti ſenis animum pellicere nō potuiſſet, pactúmque victoriæ precium flagitarent, facetè eluſit, dicens: ſe de homine, non de ſtatua cum illis pignus poſuiſſe. Eraſmus libro 6.apoph.

Eiuſdem.

Eadem auaro cuidam amatori blandienti, dicentíque, Praxitelis Venuſcula es: Et tu, inquit, Phidiæ Cupido. Blandimentum blandimento penſans, & obiter auaritam homini cupido exprobrans. Nam Phidias à parſimonia nomen habere videtur. Eraſ.lib.6.apoph.

Eiuſdem.

Phryne cuidam iuueniliter iactanti, quòd multas haberet, ſe ſtudio triſtem exhibebat. ac roganti cauſam: Ob hoc ipſum iraſcor, inquit, quòd multis inuolutus fueris. de plagarum notis ſentiens, quas in illius corpore deprehendit. erat enim ſeruus: at ille gloriabatur de puellis, quibus potitus fuerat. Eraſmus libro 6.apoph.

Laidis.

Lais Corinthia, inſigne ſcortum, Myronem ſalſiſsimè repulit. ſed præſtat hoc Auſonii verbis referre:

Canus rogabat Laidis noctem Myron:
Tulit repulſam protinus:
Cauſamq; ſenſit, & caput fuligine
Fucauit atra candidum.
Idémque vultu, crine non idem Myron,
Orabat oratum prius.
Sed illa formam cum capillo comparans,
Similémque non ipſum rata,
Fortaſſe & ipſum, ſed volens ludo frui,
Sic eſt adorta callidum:
Inepte, quid me quod recuſaui rogas?
Patri negaui iam tuo.
Hoc videtur imitatus imperator.

Eraſ.lib.6.apoph.

Apellis.

Apelles, quum Laidem adhuc virginem vidiſset ex Pireæo ferentem aquam, admiratus inſignem formam, duxit illam in conuiuium ſodalium. Cęterùm irriſus ab illis, ꝙ pro meretrice

dixisset, Quî superbus? Imò, inquit Gnathæna, quis te superbior, qui nec vocatus venias. Iocus est ex ancipiti: nec vocatus venit, qui non vocatus venit, quod est impudentiæ: & nec vocatus venire dicitur, qui vocatus venire recusat, quod est superbiæ. Eras. lib. 6. apoph.

Corydi.

Corydus parasitus compotante ipsi meretricula, cui nomen erat Gnome, quum vinum deficeret, ipse iussit imponi duos supra centum obolos. Gnomen autem conferre quantum populo videretur. notans, illam è populo quæstum facere. Eras. lib. 6. apoph.

Lamiæ.

Adolescens in Aegypto deperibat Theonidem meretricem. quúmque illa peteret ingentem mercedem, tandem adolescẽs somniauit se rem habere cum ea, atque ita liberatus est amore. Petit illa mercedem. Negante iuuene, itum est ad iudicem. Bocchoris pronuntiat, vt iuuenis in vasculo adferret tantum pecuniæ, quantum illa postularat. Iubet adesse meretriculam, & vmbra frui pecuniæ circumlatæ. Hoc iudicium Lamia velut iniquum reprehendit. Iuuenis somnio liberatus est, inquit ab amore: at vmbra pecuniæ non exemit Theonidi pecuniæ amorem. Eras. 6. apoph.

Vide tit. de Scortatione infrà.

De metu & timore, vel timiditate.

Socratis.

SOcrates Alcibiadem adolescentem, primùm ob imperitiam trepidantem, vt fit, apud tantam multitudinem verba facere, lepida ἀσαγωγῇ animauit: An non putas, inquit, ô Alcibiades contemnendum sutorem? Annuit. An non præconem? quum & hic annuisset: An non contemneres, inquit, tabernaculorum opificem? Quum similia quædam proposuisset, & is fateretur hos esse contemnendos, tum Socrates: Atqui, inquit, ex his constat Atheniensium populus, quem tu vereris. Quorum si singulos putas contemnendos, qui minus etiam contemnas condensatos? Sensit, non referre apud quàm multos dicas, sed apud quàm cordatos. Fit enim hoc miro modo, vt quos singulos despicias, congregatos reuerearis. In conuiuio Platonis Socrates admiratur Agathonis audaciam, qui coram tot hominum milibus præsenti animo recitasset suam tragœdiam: cui quum Agathon respondisset, se citius velle coram multis ho-

minum milibus dicere, quàm apud vnum Socratem: Atqui in illis, inquit, millibus & Socrates erat. Fit enim & illud miro modo, vt quem vnum reuereare, in turba mixtum contemnas. Eras. 8. apoph.

Diogenis.

Suprà de Argutè dictis.

Isocratis.

Isocrates cum intelligeret, quantum sibi animi obesset timiditas, sæpenumero dicere solitus est, se suos quidem discipulos docere decem minis: verùm qui ipsum docuisset extra omnem timiditatem in concione loqui, mercedis loco daturum decem milia. Sola enim timiditas & vox exilis reddebant hominem inutilem ad dicendum. Eras. lib. 8. apoph.

Cleanthis.

Cleanthes Assius cuidam illi probri causa obiicienti, quòd esset timidus: Ideo, inquit, minimum pecco. Bona est timiditas, quæ deterret à turpibus, & reddit hominem circũspectum. Laert. lib. 7. cap. 1.

Xenophanis.

Xenophanes Lagi filius, quum ipsi Hermoneus timiditatem obiiceret, quòd nollet secũ tesseris ludere: Fateor, inquit, me non solùm meticulosum, verùm etiam vehementer meticulosum, sed aduersus inhonesta. Honesta formidolositas est, quæ deterret à turpibus. Plut. de vitiosa verecundia.

Cleomenis.

Cleomenem cum quidam interrogasset, cur Spartiatæ non consecrarẽt diis spolia ab hostibus detracta? Quoniam, inquit, à timidis venerunt. Porrò quæ parata sunt ab his qui ob timiditatem capti sunt, nec decet intueri iuuenes, nec diis cõsecrata reponi. Plut. in Lacon. apoph.

Laconis.

Quidam Metapontinus Laconi obiicienti ignauiam: Atqui, inquit, non parum alienæ regionis possidemus. Ergo, inquit Lacon, non solùm ignaui estis, verùm etiam iniusti. significans, non posse fieri, vt quis meticulosus & imbellis multum teneat alienæ ditionis, nisi fraude partum. Plut. in Lacon.

Vibij Crispi.

Cuidam qui in foro Romæ loricatus ambulabat, prætexens id se metu facere, perquàm scitè dixit Vibius Crispus, Quis tibi sic timere permisit? Ludés ex inopinato. Expectabatur enim, vt ob

vt obiurgaret hominem, quòd præter consuetudinem Romanam armatus incederet. At ille increpuit hominem, quòd sic timeret, quum liceret manere domi, si quid timeret. Eras. Rot. lib. 6. apoph.

Themistoclis.

Themistocles quum Græcos ad naualem pugnam hortaretur, incitarétque, Adimantus abhorrens à pugna, ita ad Themistoclem ait: At qui in certaminibus ante alios prosiliunt, flagris cæduntur. Bene quidem, respondit rex: sed nec ii coronantur, qui se, dum pugnandum est, subducunt. Plutar. in Græcor. imperato. apoph.

Eiusdem.

Idem in Eretrienses ita cauillari solebat, vt diceret eos similes piscium, qui gladioli vocantur: quippe qui gladium quidem haberent, cor autem non haberent. notans illorum ignauiam, quòd armatis non adesset animus. Plut. in Græc. apoph.

Philippi regis.

Philippus Macedonum rex, cum subactis Græcis, quidam autores essent, vt ciuitates præsidiis contineret, ne deficerent: Malo, inquit, diu bonus ac commodus, quam breui tempore dominus appellari. sentiens, regnum, quod beneficiis ac beneuolentia teneretur, esse perpetuum: quod vi metúque, non esse diuturnum. Plut. in apoph. reg. & imp.

Catonis.

Suprà de Autoritate.

Ciceronis.

Suprà tit. de Fuga.

Augusti Cæs.

Suprà de Iocosè dictis.

Caligulæ.

Caligula illud è Tragœdia subinde iactabat: Oderint, dum metuant. Hanc ne quis miretur, eiusdem vox fuit: Vtinam populus Romanus vnicam ceruicem haberet. Hanc emisit, infensus turbæ, fauenti Venetæ aurigarum factioni, quum ipse faueret Prasinæ. Eras. lib. 6. apoph.

De militia, & militibus.

Iphicratis.

IPhicrates censebat, militem & diuitiarum & voluptatũ auidum esse oportere: dicens, illum audacius pericula subiturum, quo suis cupiditatibus suppeditaret. Plut.

Phocionis.

Phocion quum Leosthenis ducis milites concinnè ornatos aspexisset, rogatus, qualis sibi ille exercitus videretur? Bellè mehercule, inquit, ad stadium decurrendum instructus. Bruso. lib. 2. cap. 32.

Epaminondæ.

Epaminondas dicere solebat, militum quibus arma gerenda sunt, corpus exercitatum esse oportere, non solùm athleticè, verùm etiam militariter. Nam athletæ tantùm hoc agunt, vt corpore sint robusto: at militem oportet corpus habere expeditum & agile. Vnde & vehementer obesis infensus erat, adeò vt huiusmodi quendam expulerit ab exercitu, dicens: Quòd vix clypei tres quatuórve tegerent ipsius ventrem, per quē nunquam vidisset sua pudenda. Plut. in Græco. apoph.

Agesilai.

Quidam conspiciens Lacedæmoniorum quendam claudum ad bellum exeuntem, quum ei equum veluti debili necessariũ quæreret: Non intelligis, inquit Agesilaus, in bello opus esse, non qui fugiant, sed qui loco maneant? significans, eos demum esse bello vtiles milites, quibus decretum est in prælio aut vincere, aut mortem oppetere. Plut. in Lacon. apoph.

Phocionis.

Quum Macedones irrupissent in Atticam, ac maritima illius depopularentur, Phocion eduxit iuuenes ætate florentes. quorum multis ad ipsum concurrentibus, hortantibúsque vt colle quodam occupato ibi collocaret exercitum: O Hercules, inquit, quàm multos video duces, milites verò perpaucos. notans iuuenilem temeritatem, quæ duci præire conaretur: quum militis sit, non dare consilium, sed vbi res postulat, bonam nauare operam. Attamen commisso prælio vicit, & Nicionem Macedonum ducem superauit. At non multo pòst tempore bello deuicti Athenienses ab Antipatro, accepere præsidium. Plut. in Græc. apoph. Brus. lib. 4. cap. 15.

Ateæ.

Ateas hunc in modum scripsit Philippo: Tu quidem imperas Macedonibus bellandi peritis, at ego Scythis, qui & cum fame & cum siti pugnare valeant. Significans, hac parte Scythas ad bellum esse magis idoneos. Plut. in reg. apoph.

Antiochi.

Antiochus ostendebat Hannibali in campo copias, quas bellum

lum contra Romanos suscepturus comparauerat, conuertebátque exercitum insignibus argenteis aureísque florentem, inducebátque etiam currus cum falcibus, & elephantos cum turribus, equitatúmque frenis, ephippiis, phalerísque præfulgentem. Atque ibi rex tanto támque ornato exercitu gloriabundus, Hannibalem aspicit. &, Putásne satis, inquit, esse Romanis hæc omnia? Tum Pœnus, ignauiam vanúmque apparatum militum irridens: Planè, inquit, satis esse credo hæc Romanis, etsi auarissimi sint. Bruson. lib. 2. cap. 32.

Pescenij.

Pescenius interrogatus, cur omnia vasa argentea è castris amouisset? Quia, inquit, potuisset fieri vt sarcinæ militares in potestatem hostium venirent, fieréntque barbari argento nostro gloriosiores. Brus. lib. 2. cap. 32.

Catonis.

Cato senior videns quendam vehementer obesum, mirabatur cui vsui tale corpus esse posset Reipub. cuius inter guttur & inguen omnia venter occuparet. Eras. lib. 5. apoph.

Anonymi.

Multis Othonem imperatorem rogantibus, ne deposito imperio exercitum ac Rempublicam desereret: quidam è gregariis militibus sublato ense dixit, Scito Cæsar sic pro te omnes animatos esse. móxque seipsum iugulauit. Sueton.

Vide plura in titulo de Bello.

De militum in rebus agendis ignauia.

Timothei.

Audace quodam milite vulnus Atheniensibus ostentante: Et me, inquit Timotheus, puduit, quòd quum ego in Samo dux vester essem, catapultæ telum propè me ceciderat. Significans, hoc vulnus illi non factum in prælio cominus pugnanti, sed procul. At bono duci adeò cauendum, vt ne propè quidem iaculum vllum posit accidere. Vulnus gladio factũ, fortitudinem arguit: telo factum catapultæ, indiligentiæ signũ est. Plut. in Græcor. apoph.

Empedoclis.

Empedocles in eum mirmilonem, qui retiarium insequebatur, nec feriebat armis hunc in modum iocatus est: Viuũ cápere

pere vult,timet igitur ne lethale homini vulnus infligat.Bruso. lib.3.cap.12.

Lysandri.

Suprà tit.de Ignauia.

Clearchi.

Clearchus Lacedæmoniorum dux exercitui dicebat,imperatorem potius quàm hostem metui oportere.Significãs,eos qui in prælio dubiam mortem timuissent,certum, si demeruissent, manere supplicium.Valerius Max.libr.2.cap.2. Frontinus lib. 4.cap.1.

Damatriæ.

Supra de Filiorum abdicatione.

Lacænæ.

Lacæna quædam,cum filium in strage quadam loco cessisse animaduerteret, domum redeuntem occidi fecit, ne posthac ignauiç exemplum cęteris esset.Plutarchus in apop.Lacęnarũ.

Antalcidæ.

Suprà tit.de Ignauia.

Phocionis.

Phocion Atheniensis quum militem è suis relicto ordine in hostes prodire conspexisset, eundemque conspecto Macedone pedem retrahere: Te,inquit,hominum ignauissime, num bini iam deserti ordinis pudet? Nam & quem imperator tibi decreuerat,& quem tute tibi locum delegeras, reliquisti. Brusonius lib.4.cap.15.

Xerxis.

Quum Xerxi nunciatum esset,quàm fortiter, quámq; etiã feliciter Artemisia rem gessisset in pugna nauali,dixisse fertur: Sibi fœminas fuisse viros,contrà viros fuisse fœminas, quòd parum dextrè se gessissent. Refert Herodotus lib.8.

Myronidis.

Myronides creatus dux exercitus aduersus Bœotos, edixit, vt Athenienses exirent.Quum autem adesset congrediendi tempus,ducesque monerent,nõdum omnes adesse: Adsunt, inquit, qui pugnaturi sunt. Hos itaque quum videret promptos, hostem aggressus,vicit.sic interpretans, eos qui ob ignauiam non studuissent tempestiuè adesse,ne in pugna quidem bonam operam nauaturos.Plut.in Græcor.imp.apoph.

Therycionis.

Therycion Delphis rediens,quum Philippi castra in Isthmo esse,

esse,angustiasque occupatas vidisset:O malos,inquit, ianitores vos Corinthii, quorum ignauia Peloponnesus facile peribit. Bruson.lib.3.cap.12.

Marcelli.

Quum ob turbatos ordines in Marcelli copiis victor Hannibal extitisset,reuersus in castra Marcellus,conuocato exercitu, ait:Se quidem multa Romanorum arma & corpora, Romanũ verò videre neminem.Plutarchus.

Scip.Africani.

Scipio Africanus militi,cui scutum erat elegantius ornatum: Non miror,inquit,quòd scutũ tanta cura ornaris, in quo plus habeas præsidii quàm in gladio.significans,illum ignauum militem.Clypeus tuetur,sed gladius fortitudinis organũ est.Idẽ.

Hannibalis.

Hannibal Gisconi nunciãti, sibi admirabilem videri Romanorum instructorum ad pugnam numerum:Imò aliud,inquit, mirabilius te fugit. Quidnam hoc esset, sciscitanti Gisconi: Quòd ex tam numerosa,inquit,hominum multitudine nullus appellatur Gisco.Is ducis iocus multum timoris detraxit, multumque alacritatis addidit militibus.Idem.

Fabij Maximi.

Salinator,quum ob eius ignauiam & incuriam Tarentum à Romanis defecisset,arcem tamen retinuit,quum verò aliquot post annos Fabius Maximus oppidum pulso Hannibale recepisset,rogaretque eum Salinator,vt meminisset,opera sua se Tarentum recepisse:Quid ni?inquit Fabius:Nunquam enim ego recepissem,nisi tu amisisses.Notat tacitè Liuii ignauiam. Brusonius libro 3.capite 12.

C.Crassi.

C.Crassus militem videns sine gladio currentem: Heus, inquit,commilito,pugno bene vtêris,festiuiter taxans intermem militem,cui pro gladio pugno sit vtendum.Eras.6.apoph.

Catonis sen.

Cato senior dicebat,sibi inuisum esse militem,qui ambulans moueret manus,pugnans moueret pedes, clariusque sterteret quàm inclamaret:pessimum autem imperatorem, qui sibi nõ posset imperare,Plutarchus in Romano.apoph.

Ciceronis.

Pompeii imbelliam Cicero vrbanissimè taxauit,Dicentibus enim,se serò ad Pompeium venisse,respondit:Minimè serò, nã nihil hic paratum video.Quem fugiam igitur,satis video (Cæsarem

ſarem intelligens) ſed quem ſequor fortiter pugnantem non habeo. Bruſ. lib. 3. cap. 12. & lib. 2. cap. 43.

Huc refer etiam titulum de Fugitiuis.

De militari diſciplina.

Anonymi.

QVidam in acie, quum ſtrictum iam enſem in hoſtem eſſet infixurus, quoniam interim ſignum datum eſt receptui canens, non infixit. Roganti verò cuidam, quur hoſtem, quem in poteſtate habebat, non occidiſſet? Quoniam, inquit, melius eſt parêre imperatori, quàm hoſtem occidere. Exemplum diſciplinæ militaris, à qua immane quantum receſſerunt, qui ſub belli titulo mera exercent latrocinia. Olim non licebat ferire hoſtē, niſi tuba dediſſet ſignum: eadem ſimulatque cecinerat receptui, homicidii crimen erat hoſtem interemiſſe. Plutarch. in Laconicis.

Clearchi.

Clearchus militum auribus ſubinde ſolebat inculcare: Militi magis eſſe metuendum imperatorem, quàm hoſtem. quę vox mortem minabatur militi, qui parum grauiter ſe geſsiſſet in prælio. Honeſtius autem eſt cum laude vitam impēdere patriæ, quàm cum dedecore pœnæ. Hoc dictum non quiuis milites laturi ſint: ſed hi facile ferebant, quibus matres domi ſolebant edicere, vt aut victores cum armis redirent, aut mortui in armis referrentur. Eraſ. lib. 1. apoph.

Epaminondæ.

Quum ſtuderet Epaminondas Bœotos, ocio diſſolutiores, continenter in armis habere, ſimul vt Bœotiæ creatus eſt imperator, his verbis illos adhortatus eſt: Poſthac conſultate viri, nam ſi ego militiæ præfectum agam, vobis militandum eſt, adimens illis ſpem ocii ſub tali imperatore, Plutarch. in Græc. apophthegma,

Eiuſdem.

Idem ſcutatum militem ſenſerat à captiuo quodam magnā pecuniarum vim accepiſſe. Huic Epaminondas: Mihi, inquit, redde clypeum: tibi verò cauponam emito, in qua vitam degas. Poſthac enim noles eodem modo ſubire periculum, quippe iam vnus de numero diuitum ac beatorum. Rectè iudicauit, timidum (vt eſt in prouerbiis) eſſe Plutum. Magis enim metuit mor

mortem, qui domi habet vnde poſsit ſuauiter viuere. Plutar. in Græc.apoph.

Lamachi.

Lamachus caſtigauit quendam è ducibus, qui deliquerat ne ſcio quid, & quum ille dixiſſet, Non iterum iſthuc committã: Ne poſsis quidem, inquit, in bello peccare bis. Error enim in bello mors eſt. Plut. in Græc.reg.apoph. Stob.ſer.52. Ant. in Meliſ.par.1.ſer.67. Bruſ.lib.5.cap.1.

Lyſandri.

Infrà de Suſpicione vitanda.

Alexand.regis.

Alexander Maced. inſtructa iam ad prælium acie, quum cerneret militem quendam id temporis amentum telo adaptantem, vt inutilem ſubmouit ab exercitu: qui tum demum appararet arma, quum his vtendi tempus adeſſet. Hoc inter ſtratagemata magis commemorandum erat, quàm inter Apophthegmata, quemadmodum & hoc quod ſubiiciam. Plutarc. in apo.

Pyrrhi.

Pyrrhus ei cui delectum militum commiſerat, dixiſſe fertur: Tu grandes elige, ego eos forteis reddam. Significans, inſtitutione fieri bonum militem. Fertur autem Pyrrhus diſciplinę militaris optimus fuiſſe magiſter. Plut. in Reg. & imperatorum apoph. Frontinus lib.4.cap.1. Stratagematum.

Hannibalis.

Quum Romanorum legati conditiones pacis retuliſſent apud Carthaginenſes, & Giſco quidam auſus eſſet ſuadere bellum cum Romanis redintegrandum: Annibal indignè ferens, hominem imbellem de rebus arduis loqui, adhuc dicentem è ſuggeſto deturbauit. Hoc factum tam violentum in libera ciuitate demirante & indignante multitudine, Hannibal conſcenſo ſuggeſto dixit, neminem mirari debere, ſi qui à primis ſtatim annis Carthaginem reliquiſſet, interim ætatem omnem in bellis & armis tranſegiſſet, minus noſſet vrbanas conſuetudines, hoc præfatus, pacem ſuadere cœpit, & perſuaſit. Plutarchus in Hannibale.

Scip. Maioris.

Scipio Maior in Sicilia percontanti cuidam, qua re fretus claſſem educere pararet in Africam? oſtendit viros armatos trecentos, ſeſe exercentes, præterea turrim excelſam mari imminentem, & ait: Nullus horum eſt, qui non conſcenſa turri ſemet

in mare

in mare præcipitaturus sit, si iussero. Sentiens, non perinde referre quam numerosam educas multitudinē, modò fortis dux educat exercitatos, & dicto audientes. Plut. in Rom. apoph.

Scip. Minoris.

Scipio Minor, posteaquam venit in castra, multamque illic licentiam, lasciuiam, superstitionem ac luxum offendisset, diuinos ac sacrificos cum lenonibus protinus eiecit: quin & vasa omnia iusit amoliri, excepta olla, veru & poculo fictili. Ex argenteis, poculum librarum non amplius duarum permisit, si quis habere vellet: balneis vti vetuit. Qui vngerentur, iusit vt ipsi sese fricarent, iumentis enim, quia manibus carēt, opus esse alio à quo fricentur. Edixit, vt milites stantes pranderent obsonium non igni coctum: cœnarent autem discumbentes, panem, aut pultem solam, & carnes assas, siue elixas. Ipse verò sago circuntectus, obambulabat per exercitium, dicens, Se lugere exercitus dedecora. Plutarchus in Roma. apophth.

Pauli Aemilij.

Quum Paulus Aemylius in exercitu multam confidentiam ac loquacitatem comperisset militum, officia ducum sibi vendicantium, resque non necessarias curantium: iusit illos quiescere, nec aliud quicquam agere, quàm vt enses suos acuerent, cætera sibi fore curę. Nocturnas autem excubias iusit illos sine lanceis & gladiis agere, quo nimirum adempta spe depellendi hostem, tanto acrius pugnarent cum somno. Plutarc. in Roma. apophthegma.

M. Attilij.

Quum exercitus Romanus terga daret Samnitibus, M. Attilius consul equo præuectus ad portam castrorum, edixit: vt quicunque miles ad vallum tenderet, siue Samnis esset, siue Romanus, pro hoste haberetur. Quò pergis, inquit, miles? Hic arma & viros inuenies, nec viuo consule tuo nisi victor castra intrabis. Proinde elige, cum ciue an cum hoste pugnare malis. Eras. lib. 6. apoph.

Scip. Africani.

Africanus censor tribu mouebat centurionem, qui in Pauli pugna non adfuerat, ille quum diceret, se custodiæ causa in castris remansisse, rogaretque quur ab eo notaretur? Non amo, inquit Africanus, nimium diligentes. Dissimulauit centurionis ignauiam, & accusauit nimium diligentem custodiam. Eras. 6. apophtheg.

Serg.

Serg. Galbæ.

Sergius Galba in grauiſsimis bellis ſeueriſsima diſciplina habuit milites ſuos: adeò vt ſimulátque veniſset in caſtra, protinus vulgaretur ille Trochaicus: Diſce miles militare: Galba eſt, non Getulicus. Eraſ. lib. 8. apoph.

Pompeij.

Pompeius Magnus, iam creatus imperator, quum à Sylla miſſus eſſet in Siciliam, non ſtrenuum modò, verùm etiam iuſtum ducem agere cœpit. Quum enim audiſſet, milites in profectionibus ab initere deflectentes, vim facere ac rapere, temerè palantes ac circuncurſitantes ſupplicio affecit. quos verò præmiſiſset ipſe, horum gladiis annuli ſignum impreſsit, ne quem in via læderent. Plut. in Ro. apoph.

Alexandri Seueri.

Alexander Seuerus in expeditionibus, ſi quis de via in alicuius poſſeſsionem deflexiſset, pro qualitate loci, fuſtibus, aut virgis cædebatur, aut alioqui cōdēnabatur. Si dignitas perſonæ tales pœnas non recipiebat, grauiſsimis contumeliis afficiebatur, quùm diceret: Vellésne hoc in agro tuo fieri, quod facis in alieno? Clamabat ſæpius, quod à Chriſtianis audierat, idque per præconem, quoties aliquem emendabat, dici iubebat: Quod tibi fieri nolis, alteri ne feceris. Quid nunc dicemus de militibus Chriſtianis, qui ſiue quò eant, ſiue redeant, furantur, rapiunt, conſtuprant, pulſant, abigunt pecora, pertuſis vaſis ſinunt effluere vinum? Quid multis? Crudelius tractant ſuos, quàm hoſtes. Et hoc hodie, ſi ſuperis placet, appellatur ius militare, & ad hæc conniuent principes. Eraſmus ex Aelio Lampridio.

Eiuſdem.

Idem quum Antiochiam veniſſet, ac milites qui lauacris ac muliebribus deliciis vacauerant, in vincula duci iuſsiſset, orta ſeditione ab ea legione, cuius ſocii erant in vinculis, tribunal aſcendit: ac vinctis omnibus ad tribunal adductis, circunſtantibus militibus, & quidem armatis, grauiter illos admonuit, vt meminiſsent Romanæ diſciplinæ. Quum loquentem milites tumultu interpellarent, nihil conterritus, iuſsit vt tales voces ederent aduerſus hoſtes, non aduerſus imperatorem: minatus exautorationem, niſi quieſcerent. Ad hæc, quum vehementius etiam fremerent, ac ferro quoque minarentur: Deponite, inquit, dextras, contra hoſtem erigendas, ſi fortes eſtis, me iſta

non terrent. Quum non desinerent fremere, exclamauit: Quirites discedite, atque arma deponite. Mox omnes non armis tantùm, sed & sagulis militaribus depositis recesserunt, non in castra, sed in varia diuersoria. Post tamen eius legionis militibus fidelissimis vsus est. Aelius Lampridius.

Aureliani impera.

Aurelianus imperator cum à vicario suo literas accepisset, quibus efflagitabat vt rescriberet, quomodo res gerenda esset, statim rescripsit hunc in modum: Si vis tribunus esse, imò si vis viuere, manus militum contine: nemo pullum alienum rapiat, ouem nemo contingat, vuam nullus auferat. Brusonius libro 4. capite 15.

De minis.

Chilonis.

CHilon dicere solebat, nulli minandum esse, non solùm quòd id mulierum videatur esse potius quàm virorum, verumetiam quòd minitari ei cui velis nocere, est inimicum admonere vt sibi caueat, tibíque ipsi lædendi facultatem adimere. Amicis autem minari, parum est humanum. Rectè tamen minamur, quoties aliquem hoc remedio correctum esse cupimus, & hac pœna decreuimus esse contenti. Laert. lib. 1. cap. 4.

Diogenis.

Diogenes Cynicus, dicente sibi quodam valde iactanter, vno ego ictu caput tibi perfringam: At ego, inquit, à sinistris astans te tremere faciam, Bruson. lib. 4. cap. 12.

Agathoclis.

Infrà de Vltione & vindicta.

Polydori.

Polydorus Alcamenis filius cum audiret quendam in hostes minas effundentem: Non intelligis, inquit, te maximam vindictæ partem frustra consumere? Qui enim statuit inimicum vlcisci, minis nil aliud efficit, nisi vt præmonito inimico, sibi minuat lædendi opportunitatem. Plutarchus in Laconicis, Brusonius lib. 4. cap. 12.

Dercyllidæ.

Dercyllidas orator missus ad Pyrrhum Epirotarum regem, qui iam exercitum in regionem Spartanorum induxerat, vt cognoscerent, quid sibi vellet: cum Pyrrhus diceret, vt regem suum Cleonymum reciperent, hunc in modum respondit: Si

Deus

Deus eſt Cleonymus, non timemus ipſum, nihil enim ſceleris in eum commiſimus: ſin homo eſt, profectò nihilo erit nobis præſtantior & bellicoſior. Quo dilemmate irriſit ſuperbas regis minas. Qui enim ſuperbè minantur aliis, videant ne id quod aliis minantur, in ipſos recidat. Plut. in Lacon.

Philippi regis.

Philippus rex multa queſtus apud Romanorum legatos, de moribus & calumniis Theſſalorum, tandem elatus ira, hanc vocem adiecit, Nondum omnium dierum ſolem occidiſſe. Hic ſermo non Theſſalis modò, verùm etiam Romanis ſuſpectus, vtriuſque gentis fremitum excitauit. Tit. Liu. 4. Decadis lib. 9.

C. Cæſaris.

Suprà Litigare, contendere, aut ludere cum potentioribus periculoſum.

De moderatione Animi.

Chilonis.

CHilonis Lacedæmonii dictum eſt, Ita moderandam vitam, vt nec inferioribus ſis terrori, nec ſuperioribus deſpectui. Metui à ſubditis, tyrannicum eſt: negligentiæ verò eſt, ſic agere, vt à maioribus contemnaris. Hoc & ad ætatem referri poteſt. Sic temperandi mores, vt à iunioribus ameris potius, quàm timearis, à maioribus non contemnaris. Immodica ſeueritas parit terrorem: ſomnolentia, violentia, incogitantia, ſimiliáque vitia gignunt contemptum. Poteſt & ad fortunam accommodari, quæ ſi ſit vehementer ampla, parat qui metuant citius, quàm qui ament aut reuereantur: ſin humilior, patet contemptui. Mediocritas igitur hic quoque eſt optima. Auſonii carmen ſic habet:

Nolo minor me timeat, deſpiciátque maior.

Eraſ. ex Laertio, lib. 1. cap. 4.

Socratis.

Socrates, cum quidem ei dixiſſet, Quidam de te malè loquitur: Verberet me etiam, inquit, modò abſentem. Maxi. ſer. 10.

Eiuſdem.

Quidam à Socrate ſalutatus, non reſalutauit, ſed hoc nequaquam moleſtè tulit Socrates. amicis autem admirantibus; & ob hominis inciuilitatem indignantibus dixit: Si quis nos præteriret, peius affectus corpore quàm nos ſumus, nequaquam

illi succenseremus: quur igitur illi succenseam, qui peius affectus est animo, quàm nos sumus? Eras. lib. 3. apoph.

Diogenis.

Diogenes cum à caluo quodam conuicio afficeretur: Tibi contumeliam, inquit, non dico, sed capillos tuos laudo, quod malam effugerint caluam. Maxi. ser. 10.

Eiusdem.

Idem, quum proditor quidam ei malediceret: Gaudeo, inquit, me factum inimicum tuum. non enim inimicis, sed amicis malefacis. Maxi. ser. 10.

Zenonis.

Zeno Cittieus, quum esset à quodam interrogatus, quomodo affectus esset erga conuicia? Perinde, inquit, atque si legatus absque responso dimittatur. Significans, eos qui non habent, quòd respondeant, ad conuicia solere confugere: eáque non pluris oportere fieri, quâm si nihil esset responsum planè. Laert. lib. 7. cap. 1.

Cleanthis.

Sositheus poeta coram populo Cleanthem præsentem hoc carmine proscidit,

ὃς κλεάνθους μωρία βουλατεῖ. Id est,

Quos Cleanthis fatuitas agitat.

Interpres vertit insania: vnde pro moria legisse videtur *μανία*. Nec tanto conuicio tactus, quicquam mutauit de vultu. Qua patientia delectati auditores, applaudentes philosopho, Sositheum eiecerunt. Quum Sositheus diceret, se pœnitere quòd illum aspersisset: respondit Cleanthes, Absurdum fore, si quum poetæ frequenter illudant Libero patri & Herculi, nec illi succenseant, ipse ob leue conuicium indignaretur. De diis enim multa probrosa scripsere poetæ, veluti quum Bacchum faciunt mollem, timidum, ac temulentum: Herculem faciunt seruientem Omphalæ, vsque ad sandalio commitigatum caput. Laert. lib. 7. cap. 1.

Aristippi.

Aristippus confutatus in disputatione à quodam audacissimo homine, furioso & stodido, quum videret illum inflatum ac gestientem ob partam victoriam: Ego quidem, inquit, redargutus abeo, sed suauius dormiturus te, qui redarguisti. Laertius lib. 2. cap. 8.

Isocra

Isocratis.

Isocrates ,cum quidam apud eum obtrectatoris sermonem referret, ac diceret, Me præsente ille hæc de te maledicta faciebat: Nisi tu, inquit, libenter audisses, nunquam conuiciatus esset. Maxi. ser. 10.

Xenocratis.

Xenocrates Chalcedonius, cum ingratitudinis à Platone insimularetur, nunquam indignatione iráue commotus est, sed & illi qui ipsum ad respondendum Platoni instigaret: Hoc, inquit, quod nunc facio, mihi bonum atque commodum est. Et prudentissimè homini silentium imposuit. Aelianus lib. 14. de Varia historia.

Chrysippi.

Chrysippus, cum quidam ei diceret, Amicus clanculum te mordet, & cõuiciatur: Hominem, inquit, ne arguito, quòniam idem palàm facturus est. Maxi. ser. 10. & Anton. ser. 53.

Eiusdem.

Idem à quodam improbo multis affectus conuiciis: Optimè, inquit, fecisti, quòd nihil eorum quæ in te sunt, prætermiseris. Maximus sermone 10.

Philemonis.

Philemon, nihil neque suauius, neque musicæ conuenientius esse dicebat, quàm posse conuiciantem ferre. Etenim in conuicium facientem, si qui cõuicio afficitur dissimulet, ipsum conuicium redundat. Maxi. ser. 10.

Demonactis.

Sophista quidam cum Demonactem accusaret, dicerétque; Cur me toties tam acerbè calumniaris? Quia, inquit Demonax, non contemnis malè loquentes. Maxi. ser. 10.

Moschionis.

Moschion multorum improborum calumniis peti, neque verum neque detrimentosum esse dicebat. At ab vno aliquo bono vituperari, & verum & commodum esse iudicabat. Maximus sermone 10.

Arcesilai.

Arcesilaus Scytha cum honestos viros ad cœnam inuitasset, accumbentibus omnibus, & cibum iam gustare volentibus, videns abesse panem: Quàm, inquit, res est apta conuiuiis apparandis, esse sapientem. Dedit vir prudentissimus philosophicæ moderationis exemplum, qui non incandescebat iis, qui pro

officio mensam necessariis rebus ornare debebant. Laert. lib. 4. cap. 6.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex eos à quibus odio prosequebatur clandestino, in duces belli eligebat, magistratus factos euehebat, si quid in eo improbè ageretur patrocinabatur, atque hac arte reddebat eos ex clandestinis hostibus amicos. Quid hac animi moderatione pulchrius fuit? qua mederi maleuolis maluit quàm vlcisci. Plutar. in apoph. Lacon.

Eiusdem.

Quum quidam Agesilaum Lacedæmoniorum regem interrogasset, quid apud Spartanos Lycurgi leges profuissent? moderatè respondit, Omnium voluptatum docuerunt contemptum. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

Cum Persarum nummi sagittarium haberent insculptum, Agesilaus ex Asia soluens, ait, se triginta sagittariorum millibus fugari. tot etenim Daricorum aureorum millibus Athenas ac Thebas deportatis, ac in plebis moderatores distributis, Timocrates effecerat, vt omnes hostilem animum aduersus eum milites susciperent. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

Posteaquam Agesilaus ingenti strage fregisset Corinthiorũ vires, eósque intra mœnia compulisset, multis hortantibus vt vrbem oppugnaret, negauit id suæ virtuti conuenire, qui peccantes ad officium cogeret, non qui nobilissimas Græciæ vrbes subuerteret. Vt hoc est eximiæ cuiusdam moderationis, ita quod adiecit, admirabilem viri prudentiam arguebat: Si, inquit, eos extinguere voluerimus, qui nobiscum aduersus barbaros steterunt, ipsi nos expugnauerimus vel quiescentibus hostibus, qui subuersis sociis, nullo negocio, quando volent, nos oppriment. Plutarch. in Lacon.

Agidis.

Quodam dicente, Philippum effecturum ne Lacedæmoniis pateret iter in Græciam: Nobis, inquit Agis senior, ô hospes nostra patria sufficit ad illic viuendum. Pectus ad vtrunque paratum, & ad proferendum imperium si contingat, & ad boni consulendum fortunam licet mediocrem: cum principum vulgus nec quod obtigit sapienter administrent, nec vllis satietur ditionis accessionibus. Plut. in Lacon. apoph.

Agesi

Agesilai.

Lysander rex cum defunctus iam esset, Agesilaus numerosam sodalitatem aggregatam comperit. quam ille ex Asia domum reuersus, statim cõtra Agesilaum instituerat. Id primùm indignè ferens Agesilaus, destinarat omnibus ostendere, cuiusmodi ciuis Lysander, dum viueret, fuisset. ac perlecta oratione quadam, quam moriens Lysander post se reliquerat de rebus nouandis, & mutatione rerum in Repub. quoniam arguebat Lysandrum perniciosum fuisse ciuem, ac seditionis auidum, euulgare voluit. Attamen cum ab Ephoro quodam sene ac rerum perito intellexisset, hoc non bonum fore, ait: Nolumus refodere Lysandrum, ne in mortuos sæuire videamur frustra. Plutar. hunc ferè in modum in Lacon. scribit.

Pelopidæ.

Pelopidas, cum fortis quidam miles per calumniam apud ipsum deferretur, vt qui ei conuiciatus esset: Equidem dixit, facta eius respicio, verba autem non audiui. Stob. ser. 40. Ant. in Melis. par. 1. serm. 53. Max. serm. 10.

Hippocratidæ.

Suprà de Ingratitudine.

Polydori.

Suprà de Bono belli duce.

Demarathi.

Cum Persa quidam crebris muneribus, puerum, quem amabat Demarathus, tandem abduxisset, atque id iactitans apud illum dixisset, ô Lacon, venatus sum amasium tuum: Per deos, inquit, non tu sanè venatus es, sed mercatus. in iocum vertens contumeliam. Plut. in Lacon.

Theopompi.

Theopompus vxori obiurganti, quòd regnum humilius ac minus esset filiis traditurus quàm accepisset: Hactenus igitur, inquit, maius, quod diuturnius. Ita Plut. in vita Lycurgi. Quæ moderata sunt, in longum tempus durant, & hoc ipso meliora sunt. Plutarch. in Lacon.

Psammetychi.

Psammetychus rex quum videret Cyri milites per vrbem captam discurrentes, percontatus est Cyrum, quid agerent? Quúmque is respondisset: Diripiunt vrbem tuam, opésq; tuas populantur: Nequaquam, inquit, ô rex, nihil iam hic meum

eſt, tuum eſt quod diripiunt. Ea vox commouit Cyrum, vt ſuos à direptione reuocaret. Eraſ. lib. 6. apoph.

Scip. Africani.

Scipio Africanus conſulatum appetebat, verùm vbi ſenſit Pompeium amicum aliis fauere candidatis, ipſe à petitione deſtitit, dicens, Eum conſulatum ſibi non tam gloriæ futurum, ſi adipiſceretur: quàm moleſtum & inauſpicatum, ſi refragante Pompeio conſequeretur. Maluit conſulatum cadere, quàm amicum perdere. Plut. in Rom. apoph.

Pompeij Magni.

Pompeius Magnus quum Sertorii literas intercepiſſet, in quibus erant incluſæ complurium ducum epiſtolæ, Sertorium ad nouandas res, ſtatúmque ciuitatis immutandum Romam inuitantium: exuſſit omnes, vt improbis daret pœnitentiæ locum, & in melius mutandi conſilia facultatem. Quis non miretur tantam in Pompeio animi moderationem, qui hoſtium literas aperire noluit, ne quid legeret à quo abhorreret, & inimicis pœnitentiæ præberet iuſtam occaſionem. Plutarchus in Romanorum apoph. licet reuera non apophthegma ſit.

Eiuſdem.

Idem de ſe liberè profitebatur, quòd omnem magiſtratum quem Pompeius Magnus geſſerat, & citius eſſet nactus quàm ipſe expectaſſet, & citius depoſuiſſet, quàm ab aliis expectatum eſſet. Quòd citò ſuſcepiſſet imperium, vel fortunæ fuit, vel præmaturæ virtutis: quod maturè depoſuit, animi moderati erat, non ad tyrannidem ſpectantis, ſed ad reipublicæ commodum. Plut. in Rom. apoph.

Veſpaſiani.

Siluius Liberalis, quum in defenſione diuitis rei obliquè mordens dixiſſet, Quid ad Cæſarem, ſi Hipparchus ſeſtertiûm milies poſsidet? Notans Veſpaſianum, velut inhiantem rei facultatibus? Cæſar non modò non offenſus eſt, verùm etiam dictum approbauit, quaſi ſimpliciter prolatum. Sueton.

Seueri.

Epigramma quod in laudem Peſcennini Nigri, fuerat aſcriptum illius ſtatuæ ad viuum effectæ, quum præfecti ſuaderent eradendum, Seuerus noluit, dicens: Si talis fuit, ſciant omnes qualem vicerimus: ſi talis non fuit, putent nos omnes talem viciſſe. Aelius Spartianus.

Othonis imp.

Otho imperator Romanorum iam moriens, vocauit ad se Cocceium fratris sui filiũ, quem sic admonuit: O fili, habuisse te patruum Cæsarem nec prorsus obliuiscaris, nec admodum memineris. Docere autem voluit adolescentem, vbique moderandum esse animum: vt si cogitaret se patruum habuisse imperatorem, virtutem amplecteretur, ne dehonestamento esset antecessoribus: & interim tamen non adeò superbiret, vt alios præ se contemneret. Recitatur eius dicterium apud Sueton.

Eiusdem.

Idem vbi iam mori destinasset, sensit eos qui ab ipso deficere & abire cœptabant, pro desertoribus corripi ac detineri. Itaq; vetuit ne cuiquam fieret iniuria, dicens: Adiiciamus vitæ & hanc noctem, & in profundam vesperam vsque patente cubiculo, si quis adire vellet, potestatem sui conueniendi fecit. Sueton. in vita Othonis Syluii.

Huc aliqua ex parte pertinent quæ sunt sub titulis, de Clementia, Ira remittenda, Humanitate, Mansuetudine, Patientia iniuriæ, Victoriæ moderatione, Vltione neglecta, &c.

De modestia.

Liuiæ.

LIuia Augusti Cæsaris vxor, interrogata, quibus rationibus Augustum sibi subiecisset? respondit: Multa modestia, quòd ea quæ placerent Augusto, faceret libenter: quódq; se scire dissimularet, quibus ille rebus venereis domi frueretur. Dion in Tiberio.

Alphonsi.

Lucas Medicus, orator omnium clarissimus, cum oratione membris omnibus absolutissima, Alphonsi regis innatas virtutes decantasset, rex hæc audiens: Si vera sunt quæ de me prædicasti, inquit, diis immortalibus meritò gratias ago: sin minus, vt isthæc faciant, oro & obsecro. Laudanda principis honestissimi modestia. Panor. lib. 1. de reb. gest. Alphonsi.

De modestè dictis.

Pythagoræ.

PIthagoras, posteaquam venerat Phliuntem, & cum Leonte Phliasiorum principe doctè & copiosè quædã disseruisset, Leon ingenium & eloquentiam hominis admiratus, quæsiuit

ex eo, Qua maximè arte consideret? cui Pythagoras respondit: Se nullam quidem artem scire, sed esse philosophum, id est, sapientiæ studiosum. Huius verecundia, sapientis cognomen arrogans, quo se prius venditarant σοφοὶ, vertit in titulum modestiæ. Eras. lib. 8 apoph.

Socratis.

Socratis illud omnium maximè celebratur, quod dicebat, Se nihil scire, nisi hoc vnum, quòd nihil sciret. Inquirebat enim de singulis, tanquam ambigens, non quòd reuera nihil haberet certò cognitum: sed hac ironia & suam declarabat modestiam, & aliorum redarguebat arrogantiam, qui se profitebantur nihil nescire, cum reuera nihil scirent. Sophistæ quidam publicè profitebantur, sese ex tempore responsuros ad omnem propositam materiam: horum arrogantem inscitiam sæpenumero confutabat Socrates. Atque ob hoc ipsum, vt ipse quidem interpretatur, ab Apolline iudicatus est sapiens: quòd quamuis omnium rerum ignorantiam cum cæteris haberet communem, eo nomine tamen illos superaret, quòd suam inscitiam agnosceret, cum illi hoc quoque nescirent, se nihil scire. Eras. lib. 3. apoph.

Stratonici.

Stratonicus Musicus, quum se contulisset Corynthum, anicula quædam diu attentè illum inspexit, nec dimouebat ab illo oculos, admiranti similis. qúmque ille dixisset, Quid vis mater; & quam ob causam me sic aspicis? Demiror, inquit, si te mater decem menses pertulit in vtero, quum hæc ciuitas vnicum tantum diem habens te doleat. Eras. 6. apoph.

Arcesilai.

Arcesilaus Scytha si quando probabat aliquid, dicere solitus est, φημ' ἐγώ, id est, aio, siue mihi videtur, siue fateor. Si quid displiecebat, dicebat, οὐ συγκατάθοιτ' ἂν τούτοις οὗτος, id est, his non assentietur ille, nominato quopiam: simul & in asseuerando seruans modestiam, & in contradicendo fugiens inuidiam. Laert. lib. 4. cap. 6.

Aristotelis.

Aristoteles admonebat, neminem de se debere prædicare, vel in laudem, vel vituperationem: quòd illud esset hominis vani & inanis, alterum stulti ac vecordis. Laer. lib. 5. cap. 1.

Agesilai.

Agesilaus cum ex Aegypto in patriam proficisci vellet, in

portu

portu Menelai morbo lethali correptus est,verùm cum iã mortis hora instaret,suis prohibuit,ne corporis sui imaginem, vel statuam in honorem eius erigerent:Si quod,inquit præclarum facinus gessi:hoc erit monumentum mei:sin minus, ne omnes quidem statuæ illustrabunt mei memoriam.Plut.in Lacon.

Eiusdem.

Agesilaus rex audiens Megarensem adolescentem multa iuueniliter de sua ciuitate gloriantem:Sermones,inquit, tui opus habent magnis viribus.Modestè reprehendit adolescentem:qui magnificè quidem loquebatur, vires autem deerant orationi. Plut.in Lacon.

Antalcidæ.

Antalcidas,cum in Samothracia sacris initiaretur, interrogatus à sacrorum antistite,quid nam præclari gessisset in vita? Si quid,inquit,feci quod laude dignum est,deos nequaquam latet.Et sic modestè tacuit,ne se vel immodicè laudare,aut turpiter vituperare diceretur. Plutar.in Laconicis.

Theopompi.

Supra de Ambiguè dictis & infra tit.proximo.

Alexand.regis.

Alexander Macedo videns diuinos sibi honores tribui, vulneratus in bello,ait:Cur me deum vocatis,qui me videtis sanguinolentum ac vulneratum,sentire humanã imbecilitatem? Plutarchus meminit in regum & imperarorum apoph.

Oct. Augusti.

Octauianus Augustus,si quando filios suos dimitteret ad peregrinos,modestè eos sic hominibus commendauit, vt benefacerent,si mererentur.Suetonius in eius vita.

De modo & mediocritate.

Pittaci.

Pittacus dicere solebat,Dimidium plus esse toto, de quo dicterio multa Erasmus Roterod. in Chiliadibus. Hoc dictũ autem extat apud Laertium lib.1.cap.5.

Socratis.

Socrates percontatus quænam esset potissima iuuenum virtus?Vt,inquit,ne quid nimium tentent. Calor enim ætatis vix sinit illos seruare modum.Laertius in vita Socratis libro secundo capit.5.

Aristippi.

Aristippus Aretam filiam salubribus præceptis instituebat, consuefaciens, vt vbique quod immodicum esset contemneret, quòd mediocritas in omni re sit optima: & in fœmina maxime virtutis sit, temperare cupiditatibus. Laer. lib. 2. cap. 8.

Diogenis.

Diogenes cum multis videretur immodicè philosophus, respondit, sese imitari chori magistros, qui tonum legitimum excedere solent, vt alii congruum arriperent. Quod enim excedit modum, tametsi vitiosum est, tamen ad excitandam aliorum socordiam conducibile est. Ita pallium ac dolium Diogenis, diuitibus suas delicias exprobrabant. Laert. lib. 6.

Theopompi.

Suprà tit. de Ambitione.

Catonis.

Cato senior, qui magistratum eundem frequẽter ambirent, eos dicebat velut ignaros viæ, ne aberrarent, lictores qui præcederent semper quærere. Solent enim lictores præire magistratum, non vt viam ostenderent, sed honoris gratia. Voluit autẽ indicare vir prudentissimus, modum etiam in petendo magistratu obseruari oportere. Eras. lib. 5. apoph.

De mollicie.

Bionis.

Bion Borysthenites cuidam obiicienti, quòd adolescentem quendam ad se non pellexisset: Tenellus, inquit, caseus non attrahitur hamo. Significans, pueros delicatos non esse ad philosophiam accommodos. Laert. lib. 4. cap. 7.

Zenonis.

Zeno, quum mollis adolescens vehiculum quoddam lentè segniterque transcenderet: Meritò, inquit, suspectum habet lutũ, non enim in illo, veluti in speculo, licet se intueri. Bruson. lib. 4. cap. 6.

Platonis.

Plato discipulo nimium effœminato, molli, curandæque cuti deditissimo, subridens, Quousque, ait, tibi carcerem ædificare perges? Brusonius lib. 4. cap. 6.

Diogenis.

Suprà tit. de Generatione.

Eiusdem.

Idem Diogenes videns adolescentem quempiam sese ornantem

tem molliter: Si ad viros, inquit, frustra: si ad fœminas ire cupis, iniustè facies. Laer. lib. 6. cap. 2.

Eiusdem.

Diogeni Cynico cum à comptiore adolescente ac molli proposita esset quæstio, vt eius nodum solueret: Non tibi prius respondendum esse puto, inquit Diogenes, quàm sublatis vestibus ostenderis, vtrum vir sis, an fœmina. Notauit autem ex cultu virili hominis mollitiem. Laertius libr. 6. capi. 2. Brusonius lib. 4. cap. 6.

Eiusdem.

Quum adolescentuli circumstantes Diogenem acclamassent, Canis canis: ac mox territi fugere cœpissent: rogatique quur fugerēt, dixissent, ne mordeas nos canis: Bono, inquit Diogenes, animo sitis filioli, canis non edit betulam. Tectè illis exprobrans molliciem. Laer. lib. 6.

Speusippi.

Speusippus quum vehiculo ferretur in Academiam, obuium habuit Diogenem: cui cum Salue dixisset: At tu, inquit, nequaquam salue, quia eiusmodi cum sis, non diu viuere cupis. Notauit autem mollitiem hominis, quæ plerunque multorum morborum causa est, vt labor & exercitium sanitatis. Brusonius lib. 4. cap. 6.

Arcesilai.

Arcesilaus diuitem quendam immodicè mollem ac delicatum, capillitio arte composito, oculis volubilibus ac lubricis, quum is alioqui castus & integer haberetur, ita taxauit: Quid refert, inquit, aduersi an auersi cinœdi sitis. Sensit autem, mentis integritati corporis etiam habitum & cultum oportere congruere. Laertius lib. 4. cap. 6. & Brusonius lib. 4. cap. 6.

Anonymi.

Sybarita quispiam iter faciens per agros, quum videret quosdam fodientes, dixit, se spectando illos fodientes rupturam capere. Ad hanc vocem auditam quidam ita respondit: At mihi te audienti latus dolet. Tanta erat Sybaritarum mollicies, vt nullum opificium in ciuitatem admitterent, quod cum strepitu exerceretur, quod genus sunt fabrorum ferrariorum & lignariorum. Atque adeò ne gallum quidem gallinaceum in ciuitate phas erat alere, ne quid esset quod illis somnum interrumperet. Iocus autem in hoc erat, quòd agricola probabilius dixit, sibi ex tam stulta voce dolere latera, quàm Sybarita dixerat, se

ex

ex fossorum ligone sentire rupturam. Latera dolent loquenti, non audienti: & rupturam patitur grauiter laborans, non spectator. Commemorat hoc Athenæus in duodecimo.

Alius.

Sybaritæ cum mollicia perditissimi essent, ex iis quidam quum Spartam concessisset, Lacedæmoniorumque exactos duros que mores aspexisset, quasi illorum vitam damnaret: Non admirandum est, inquit, si in bellis, ne ita viuerent, moriuntur. Bruso. lib. 4. cap. 6.

Cleomenis.

Nicagoras Messanus, quũ in Aegyptum venales equos optimosque adduxisset, fuctus obuiam Cleomeni Lacedæmonio, antè sibi cognito, salute data, interrogauit: Cur in Aegyptum profectus esset? Quum ille equos optimos, belloque idoneos se adduxisse, responderet: subridens Cleomenes, Mallem (inquit) mimos & cynœdos adduxisses. Notauit autem eo dicterio Ptolemæum, qui mollis & effœminatus inter mulieres viuebat. Brusonius lib. 4. cap. 6.

Laconis.

Recitato quod scripsit Pindarus, Græciæ fulcimentum esse Athenas, Lacon dixit: ruituram Græciam, si tali fultura niteretur. Taxauit Atheniensium mollitiem, quæ poetæ elogio non responderet: aut certè poetæ vanitatem, qui tali præconio celebrasset indignos. Plutarch. in Laconicis.

Demonactis.

Proconsul Cynicum quendam, à quo publicè erat proscissus ob mollitiem, ad supplicium abripi iussit. Huic deprecator erat Demonax, dicens, homini ignoscendum esse ob sectę vitiũ. At cum proconsul non denegaret veniam, rogat tamen quo afficiendus sit supplicio, si in eodem peccato porrò deprehenderetur? Demonax, hominem totum inungi, ac forcipe velli oportere, pronunciabat. Notans libertatem castigandi in Cynico, & molliciem accusati, vnguentis enim semper delectabatur. Eras. lib. 8. apoph.

Scip. Aemyliani.

Scipio Aemylianus Publio Sulpitio Gallo, homini molli & delicato, inter pleraque alia, id quoque probo dedit, quòd barba vuisa, feminibusque subuulsis ambularet. Brus. lib. 4. ca. 6.

Aegilij.

Vide suprà tit. de conuitiis in ipsum autorem retortis.

His

His cognata sunt ea, quæ sunt sub titulis de Vnguentis, & Ignauia.

Monitio, Vide Admonitio, Castigatio, Reprehensio, &c.

De monarchia.

Alexandri regis.

DArius obtulit has conditiones Alexandro, vt ab ipso acciperet talentorum decem millia, & insuper Asiam secum ex æquo partiretur. Id cum recusaret Alexander: Ego, inquit Parmenio, accepissem, si Alexander essem: Et ego, inquit Alexander, si Parmenio essem. Dario verò hunc in modum respondit: Neque terram duos soles, neque Asiam duos reges ferre posse. Et hic animi celsitudinem probare possis, nisi dictum impotentiam quandam dominandi saperet, sic Plutarchus in Apoph. Regum & imperatorum. Verùm hoc paulo aliter recitat Seuerinus Boetius in Commentariis, cuius hæc sunt verba: Cùm Lydis Crœsus imperaret, fratrem in consortium imperii assumpsit: tum quidam ex Lydis accedēs, dixit: Omnium in terra bonorum, ô rex, maximum est sol: neque quicquam extaret in terra, sole non illustrante. At si gemini soles forent, periculum immineret, ne omnia conflagrantia pessum irent. Ita & regē vnum quidem accipiunt Lydi, & seruatorem esse credunt: duos verò simul tolerare non possunt, &c. Stob. serm. 45. ex Seuerini commentariis.

De morbis animi.

Democriti.

DEmocritus Milesius dicere solebat, si corpus animum in ius vocaret, haudquaquam futurum vt ille muneris malè administrati crimen effugeret. Animus in corpore veluti præsidio collocatus est, & tamen pleraque mala corpori ab animo veniunt.

Chrysippi.

Chrysippi discipulus, medicus non ignobilis, Antigoni regis amicum quendam ex nimia intemperantia morbo laborantem, negauit posse sanari, quumque alter medicus Epirotes Philippus, se sanaturum polliceretur, respondit, illum ad morbum ægri respicere, se autem ad animum. ex Celsi lib. 3.

De Mor

De morbis corporis.

Platonis.

PLato dicere solebat, si me interrogares, quo præsente vel absente melius habeant corpora? responderem vtique, sanitate præsente, morbo remoto. Plato libro quinto, de hominis natura.

Philotimi.

Philotimus medicus Empyone quodam grauiter ex iocinore laborante, atque exulceratum digitum ostendente: O bone, inquit, vir, haudquaquam tantum tibi superest ocii, vt de vngularum vlcere sollicitus sis. Brusonius lib. 4. cap. 20.

Ionis sophistæ.

Ion sophista dicebat, rem morosam esse ægrotationē. Nam ægrotis & vxor molesta est, & medicum incusant, & lectulum molestè ferūt. Ex amicis autem, & qui accedit grauis est: & qui discedit, molestus. Sic animus ægrotus & lætis & tristibus offenditur. Philostratus.

Epaminondæ.

Epaminondas tempore belli Leuctrici, quū accepisset quendam strenuum virum perisse morbo, per iocum dixisse fertur: Vnde fuit illi moriendi ocium, in tantis negociis? Frequenter autem non minima morbi pars est, imaginatio morbi, metúsue. Hunc languorem solet excutere negociorum ardor. Eras. lib. 5. apoph.

Polemonis sophistæ.

Suprà de Iocosè dictis.

Ciceronis.

Cicero in Vatinium, qui scrophas habebat in ceruice (id est morbi genus) quum causam quandam ageret: Tumidum, inquit, habemus oratorem. Asiatici autem dicti sunt tumidi. Eras. Rot. lib. 4. apoph.

Vide Aegrotatio, Sanitas.

De moribus.

Socratis.

SOcrates dicere solebat, Neque vinum austerum aptum esse potioni, neque mores agrestes hominū conuersationi. Stob. ser. 2. de Imprudentia.

Chrysip

Chrysippi.

Chrysippus Solensis philosophus, in conuiuiis cætera quietus, tantum ex more agitabat crura. Vnde famula quæ illi inseruiebat, dicere solebat, Chrysippi sola crura inebriari. Laert. lib. 7. cap. 3.

Diogenis.

Diogenes Musicos in ius vocabat, quòd cum lyræ chordas congruè aptarent, animi autem mores negligerent. Laertius libro sexto.

Eiusdem.

Quum Diogenes adesset conuiuio, qui accumbebant appellantes illum canem, ossa illi proiiciebant, quòd id canibus fieri consueuit. at ille discedens, à tergo commingebat accumbentes: significans & hoc esse canum. Laert. lib. 6.

Aeschyli.

Aescylus poeta tragicus aliquando spectans Isthmia certamina, quum alter pugilum esset cæsus, totúmque theatrum exclamaret, O Chium Iouem fudisti: Vide, inquit, cuiusmodi sint hominum mores: cæsus silet, & spectatores vociferantur. Solent icti ob dolorem exclamare. Hic contrà, qui dolebat, silebat: qui læsi non erant, clamabant. Eras. lib. 6. apoph.

Augusti Cæs.

Liuia & Iulia Augusti Cæsaris filiæ, in gladiatorum spectaculo cum omnium formosissimæ essent, omnium oculos in se conuertebant, comitatus dissimilitudine. Liuiam quippe cingebant viri graues, Iuliam verò iuuenes lasciuientes & luxuriosi. Augustus igitur pater cũ hæc vidisset, intellexit demum quàm diuersis moribus filias haberet. Eras. lib. 4. apop. ex Suet.

Seueri impera.

Seuerus imperator mores habuit adeò malos cum bonis mixtos, vt de eo dixerit senatus, aut nasci non didicisse, aut non mori, Bruso. lib. 4. cap. 6.

Alphonsi.

Alphonsus rex cum Syracusanum quendam equitem truculentis moribus, hominem barbarum appellasset, atque ille ꝙ præclara patria Græca origine esset, nomen barbari abhorrens, iniquo animo ferre iniuriam videretur: Ego, inquit rex, non à patria soleo, sed a moribus barbaros definire. Docuit autem, non ex patria vel parentibus, sed ex moribus, ceu leonem ex vnguibus, iudicandum esse. Panor. lib. 1. de rebus geg. Alphonsi.

De morum diuersitate.

Socratis.

EPhorus Cumæus, & Theopompus Chius, cum diuersis moribus essent, Socrates de his dicere solebat, alterum freno egere, alterum calcaribus. Recitatur apud Quintilianum lib.10.cap.1.& Ciceronem lib.1.de Oratore.

Aristippi.

Vterque Dionysium coluit, Aristippus & Plato: sed Aristippus à deliciis aulicis, quum adessent, non abstinebat: Plato etiam inter regalem luxum, frugalitatem seruare nitebatur. Itaque quum Plato reprehenderet Aristippum, quòd adeò lauticiis indulgeret: rogauit, quid sentiret de Dionysio, num vir bonus videretur? quum respondisset, videri bonum: Atqui ille, inquit, me multo viuit lautius. Proinde nihil vetat, eundem & lautè viuere, & bene viuere. Laert.lib.2.cap.8.

Philippi regis.

Duo erant fratres, quorum alteri nomen Amphoteros, quod Græcis sonat ambo: alteri Hecateros, quod illis sonat vterque. Philippus itaque Macedoniæ rex, animaduertens Hecateron esse cordatum, ac gerendis rebus accommodum, contrà Amphoteron ineptum ac degenerem, inuertit illis nomina, dicens; Hecateron esse Amphoteron, Amphoteron autem esse Vdeteron, id est, neutrum. Significans alterum fratrum, videlicet Hecateron, duorum in se virtutes complecti, alteri nihil relictum. Itaque ei qui Amphoteros dicebatur, mutauit nomen in contrarium, vt οὐδέτερος diceretur, quasi nullius precii, Plut. in regum apoph.

Antipatri.

Antipater dicere solebat, quum duos haberet Athenis amicos: neque Phocioni vnquam persuasisse vt aciperet, neq; Demadem vnquam dando expleuisse. Hic erat Demades, qui valebat extemporali dictione, quum Demosthenes non nisi de scripto diceret. Plut.in Græco.apoph.

De moribus in melius mutatis.

Agidis.

HIstorici narrant, Agidem puerum in summis deliciis fuisse educatum. sed simulatque adolescens etiamnum ad

Reipu

Reipubli gubernacula admotus est, incredibili mutatione, reiectis pristinæ vitę volupatibus, huc totum animum adiecit, vt Spartam barbarorum ac Græcorum moribus corruptissimam, ad pristinam frugalitatem reuocaret: quæ res illi fuit exitii causa. Vtinam autem cæteri principes, quorum prima ætas ferè luxu deliciisq; corrumpitur, saltem cum Agide tum animum vertant ad bonam frugem, quum regni habenas accipiunt. Plutarchus in Lacon.

Isæi sophistæ.

Suprà de Luxuria, luxu & voluptate.

Cleomenis.

Cleomenes, cũ diutino morbo vexatus, expiatoribus ac diuinis auscultaret, antè non solitus idem facere, quodam id admirante: Quid miraris, inquit? Non enim idem sum nunc, qui tunc eram. Cum autem non sim idem, nec probo eadem. Elusit ille quidem inconstantiæ reprehensionem: verum tamen est, non eadem placere seni, quæ iuueni placuerant. Plutarchus in Lacon. & Bruson. lib. 4. cap. 6. 7.

Eiusdem.

Argiuis profitentibus, se prioris conflictus fortunam, in qua victi fuerãt, iterato prælio sarcire velle: Demiror, inquit Cleomenes, si duarum syllabarum accessione facti estis meliores, quàm eratis prius. Huius apophthegmatis argutia latinè reddi non potest. nam Græcis μάχεσθαι pugnare est, ἀναμάχεσθαι redintegrare pugnam. Inter hæc duo verba nihil interest, nisi quòd posterius superat prius duabus syllabis ἀνα. Plut.

Themistoclis.

Themistocles adolescens in compotationibus ac mulierum amoribus volutabatur. At posteaquam Miltiades factus imperator, apud Marathonem deuicisset barbaros, iam nullus offendit illum quicquam agentem præter decorum. Percontantibus autem, cur mores tam repentè mutasset: Militia, (ait) nunc me non patitur cessare atque dormire. Plutarchus in Græcorum apoph.

De moribus mutatis in peius.

Hybreæ.

EVthydamas rhetor cum aliquando ob oratoriam clarus atq; vtilis Reipub. esset, ad tyrannidem postea inclinabat.

Eius amicus Hybreas, illo mortuo: Euthydame ait, Malum es ciuitatis pernecessarium. Nam ne tecum viuere possumus, nec sine te. Bruso. lib. 4. cap.

Theodori Gad.

Theodorus Gadareus Tiberii in rhetoricis præceptor, animaduertẽs in puero sanguinarium ingeniũ sub specie lenitatis latitans, subinde inter obiurgandum appellauit illum πηλὸν αἵματι συμπεφυρμένον, id est, lutũ sanguine maceratum. Hic initio principatus miram lenitatem præ se tulit, sed progressu temporis ad immanem crudelitatem deuenit. Eras. 6. apoph.

Huc referre licet titu. de Degeneratione.

De morionibus ac stultis.

Friderici impera.

FRidericus Cæsar potentissimus, interrogatus an moriones in conuiuium intromittendi essent? Neque stultis, inquit, delectari possum, neque superbis esse amicus. Non intelligunt hodie principes Friderici dictum, qui hac hominum fece ita delectantur, vt omnes aulæ stultorum & morionum sint plenæ. Aeneas Syluius lib. 2. Comment. de rebus gestis Alphonsi.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex, quanquam esset liberalissimus, stultos tamen & moriones perrarò admisit, huiusmodi homines cisternæ rimosæ persimiles esse dicens, quas vt nullus impleret imber, sic hos nulli quamuis magni prouentus rerúmq; compendia exsatiarent. Pontanus de liberalitate.

De morte.

Thaletis.

THales Milesius dicebat, nihil interesse inter vitam & mortem: ob id opinor, quòd vtraque res æquè esset secundum naturam: nec mortem malam esse magis, quàm natiuitatem. Cuidam verò obstrepenti, Quur igitur tu non moreris? salse respondit: Ob hoc ipsum, quia nihil refert. Potius enim habetur, quod accersitur. Laert. lib. 1. cap. 1. Bruso. lib. 7, cap. 14. Stob. adscribit Pyrrho, ser. 118.

Biantis.

Bias, cum quidem mortem aduocaret in liberorum amissione: Cur homo, inquit, ipsam vocas? an non etiam, si non vocaris, veniet? Stobæus Maxi. ser. 36.

Eiusd

Eiusdem.

Idem rogatus, quod genus mortis malum esset? Quod, inquit, legibus constitutum est. Sensit autem vir prudentissimus, eam mortem hominibus nequaquam formidandam, quæ secundum naturæ leges inuadit mortales: sed eam potius, quam delictis turpiter & ignominiosè promeruimus, & debitum lictori ac carnifici officium præstamus. Maximus sermone 36. & Stobæus.

Socratis.

Socrates Critoni vehementi studio suadenti, vt si vitam ipse suam negligeret, certè liberis etiamnum paruulis, & amicis ab ipso pendentibus se seruaret incolumem: Liberi, inquit, Deo, qui mihi eos dedit, curæ erunt: amicos hinc discedés inueniam vobis aut similes, aut etiam meliores: ne vestra quidem consuetudine diu cariturus, quandoquidem vos breui eodem estis commigraturi. Eras. lib. 3. apoph.

Eiusdem.

Idem, quum quidam illi diceret, Athenienses te morti adiudicarunt: Et illos, inquit, natura. Sentiens, non esse magnum malum, si quis adigatur ad mortem: paulo pòst moriturus, etiamsi nemo interficiat. Quanquam hoc dictum quidam ad Anaxagoram referunt. Eras. lib. 3. apoph.

Anagagoræ.

Agaxagoras absens morti addictus est. Id nuncianti: Iam olim, inquit, istam sententiam tulit natura æquè in illos, atque in me. Sentiens, Athenienses non minus adiectos morti, quam esset is quem damnarant. Aliis aliud mortis genus obtingit, sed omnibus eadem est moriendi necessitas. Laertius libro 2. capite tertio.

Diogenis.

Diogenes rogatus num quid mali esset mors? Quo, inquit, pacto malum, quum præsentem non sentiamus? Quod autem abest, nulli malum est. Dum sentit homo, viuit: nondum igitur abest mors: quæ si adsit, abest sensus. Malum autem non est, quod non sentitur. Hanc ratiocinationem quidam tribuunt Epicuro. Mors quidem mala non est, sed iter ad mortem miserum est. Id si metuimus, tota hominis vita quid aliud est, quàm iter ad mortem? Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Idem quum ex vulnere humeri grauiter laboraret, vehe-

mentíque dolore afficeretur, quidam ex amicis insultabat ei dicens: Quin igitur mortem obis ô Diogenes, & te ipsum his damnis liberas? tum ipse respondit: Eos qui scirent, quæ in vita fieri dicíque conueniret, in vita manere æquum esse. In quo genere hominum seipsum etiam numerabat. Verùm tibi, inquit, qui neque quid agendum, neque quid dicendum sit, noueris, opportunum moriendi tempus est. Me verò qui sciam illa, par est in viuis agere. Aelianus lib.10. de Varia histor.

Eiusdem.

Cum accepisset, Antisthenem grauiter ex morbo decumbere, qui amore huius vitæ morbum molestius ferebat, cum sica ad decumbentem ingressus est. ad quem cum Antisthenes dixisset, Quis me his doloribus liberabit? Diogenes prolata sica: Hæc, inquit: Contrà Antisthenes: Doloribus, inquit, dixi, non vita. Laert. lib.6.

Epicuri.

Epicurus dicere solebat, contra cætera omnia aliquid tutum inueniri posse, at contra mortem omnes nos inhabitare vrbem immunitam. Maxi. ser. 36.

Aristippi.

Aristippus interrogatus, quomodo Socrates obisset diem? Vt ego, inquit, optarim. significans, talem mortem quauis vita optabiliorem. nec potuit breuius felicem obitum describere. Dicti tamen argutia in hoc est, quòd Philosophus aliud responderit, quàm expectabat percontator. Ille quærebat de genere mortis, morbo perisset, gladio, veneno, an præcipitio? Ille putans id nihil referre, respondit, illum feliciter esse mortuum Laert. lib.2. cap.8.

Eiusdem.

Idem, quum aliquando Corinthum nauigasset, & orta tempestas naufragium minaretur, expalluit: id animaduertens è vectoribus crassus quispiam militaris, ac philosophorum osor, sedata tempestate cœpit insultare: Cur, inquiens, vos philosophi, qui prædicatis mortem non esse formidandam, expallescitis in discrimine, nos indocti non timemus? Quoniam, inquit Aristippus, non de pari anima tibi mihíque cura ac metus est. Aul. Gellius hoc addit: Ego timeo animæ Aristippi, tu non times animæ nebulonis. quod tamen amarulentius dictum est, quàm vt Aristippo conueniat, cuius vrbanitas non tantùm habet nigri salis. Rebus vilissimis minimè timemus.

vnde

vnde prouerbium, Hydria in foribus. Hinc lusit Aristippus, illum non expalluisse, non quòd esset fortior, sed quòd, quum esset homo nihili, haberétque animum omni virtute vacuum, minimum erat detrimenti si perisset. Vir eruditus, ac sapientia præditus non perit, nisi graui Reipub. dispendio. Laert. lib. 2. cap. 8.

Sileni.

Silenus à Mida captus cum esset, hoc ei pro sua missione dedisse scribitur: Non nasci homini longè optimum est, proximũ autem quàm primùm mori. Cicero lib. 1. Tuscu. quæst.

Musony.

Musonius interrogatus, quis optimè extremum diem claudere posset? Qui semper, respondit, postremum vitæ diem sibi instare proposuerit. Maximus serm. 36.

Antiphanis.

Antiphanes dicere solebat, mortalia præcipuè hominibus cogitanda esse: quandoquidem omnibus hominibus sit moriendum. Stobæus.

Theramenis.

Theramenes quum in quadam domo versatus, inde prodiisset, illa subitò lapsu corruit. Atqui cum reliqui Atheniẽses alii aliunde ad eum confluerent, & inopinatæ saluti congratularentur, ille præter omnium opinionem respondit: Nescitis viri, ad quænam tempora & pericula Iupiter me seruare voluerit. Intellexit vir sapiẽtissimus, se à mortis improbitate nequaquam tutum esse: quæ licet conniueat in summo vitæ periculo, attamen pauló pòst cumulatis malis hominem arripit in portu, quasi nauigantem. Nec seipsum quidem fefellit: nam non multo pòst à triginta tyrannis de medio sublatus est, cicutam bibere coactus: nempe qui ex ruinis domus liberatus, veneno turpiter perire coactus est. Aelia. lib. 9. de Var. hist.

Aegyptiorum.

Olim in diuitum epulis apud Aegyptios, vnus quispiam cadauer ligneum, sed quàm proximè ad verum effictum, ostendebat singulis dicens: In hunc intuens pota, & oblecta te, talis post mortem futurus. Dubites, quo animo id fecerint: vtrum vt moderatius fruerentur voluptatibus, conditionis suæ memores: an auidius, vtpote mox abituris. Herodotus lib. 3.

Secundi philosophi.

Ab Adriano imperatore Secundus philosophus interroga-

tus, quid esset mors? respondit: Aeternus somnus, dissolutio corporum, diuitum pauor, pauperum desideriũ, ineuitabilis euentus, incerta peregrinatio, latro hominis, somnii pater, fuga vitæ, viuorum discessio, resolutio omnium. Laert.

Pyrrhonis.

Pyrrhon aiebat, nihil interesse inter vitam & mortem. Et cũ quidam ad eum diceret, Cur igitur tu non moreris? Quia nihil interest, respondit. Stob. serm. 118.

Epaminondæ.

Cum tempore Leuctricæ cladis, Epaminondas Thebanorum dux, audiuisset fortissimum quendã virum occubuisse: O Hercules, inquit, quòd otium vir hic nactus est? Iudicauit autem vir prudentissimus, vitam nostram nihil esse nisi negociationem perpetuam, in qua diuersis studiis impellimur, ac turbulentissimis tempestatibus nunc huc, nunc illuc perpetuò iactamur, donec veniamus ad portum, atque quietem, quam nobis mors sola tribuit. Guido Bituricensis.

Laconis.

Lacon quidam ad Rhodium Diagorum, qui in Olympiis & filios, & ex filio filiáque nepotes vidisset coronari: Morere, inquit, Diagora, non in Olympum ascendens? sentiens, tum optimum exire de vita, quum res sunt prosperrimæ. Ita Plutarch. in Vitis. Meminit & Cicero in Tusculanis quæstionibus. lib. 1. Lepos est in ambiguo, nam Olympus mons est, in quo singulis lustris peragebantur Olympica certamina, & pro cœlo accipitur. Plut. in Lacon.

Lochadi.

Lochadus Poliænidæ filius, Sironis pater, nuncianti quòd e filiis ipsius alter interisset: Olim sciebam, inquit, illi moriendũ esse. Nihil illi visum est nouæ rei, si mortalis natus moreretur: nec magni referre, paulo serius an citius vita decederet, cui omnino breui foret decedendum. Plut. in Lacon.

M. Bruti.

M. Brutus in summa rerum omnium desperatione, cum à præcipuo quodam vrbis senatore admoneretur, vt fugam ornaret, respondit: Prorsus fugiendum est, sed manibus, non pedibus. significans, morte spontanea vitandam esse Cæsarianorum tyrannidem. Plut. in Bruto.

Ciceronis.

Cicero, audito falso rumore de Vatinii morte, quum Ouinium

nium libertum eius interrogasset, Recténe omnia? atque ille respondisset, Rectè. Mortuus est, inquit? Significans, nō omnia rectè habere, si ille viueret. Eras. lib. 4. apoph.

Iulij Cæs.

Iulius Cæsar: quum inter cœnādum ortus esset sermo, quod genus mortis esset optimum? incontanter respondit, Inopinatum. & quod optimum iudicauit, ipsi contigit. Plutarchus in apoph. Rom.

Quintilij Plaut.

Quintilius Plautianus, vir nobilissimus, cum iam grandis esset natu, viuerétque ruri, nec quicquam quæreret aut faceret curiosius, attamen a Seuero insidiis circumuentus, vt ad mortem raperetur, paulo antè quàm moreretur, postulauit, vt ea quæ ad sepulturam suam iamdudum comparauerat, ad se perferrentur. Quæ postquam vidit vetustate cōsumpta: Quid hoc rei est, inquit? Itáne cunctati sumus? Deinde facto sacrificio, idem inquit, Peto à Diis immortalibus, quod Adriano Seuerianus optauit. itàque interiit. Xiphilinus in Seuero.

Constantini imp.

Constantinus imperator, cum Hormisdæ Persæ vrbis Romæ magnitudinem atque hominum, ædificiorúmque magnificentiam ostendisset, peterétque vt quid de ea sentiret, paucis enunciaret: respondit, ex tanta re, quanta ei ostendebatur, nihil eum delectasse magis, neque esse ex quo maiorem fructum cōsequi posset, quam quod ex iis quæ videret, verum esse comprehenderet. In vrbe quoque Roma, quanquam amplitudine opibúsque alias antecederet vrbes; tamen ibi quoque, sicut in cæteris orbis terrarum locis, homines etiam mori. Breui responso rerum humanarum vanitatem ostendens. Fulgo. lib. 7. cap. 2.

Friderici imp.

Fridericus imperator, iis principibus qui immites & crudeles erga suos fuissent, mortem nimis extimescendam esse dicebat. Nam quales se, dum vixerunt, aliis præstitere, tales, cum moriantur, in se iudices inuenturos esse. Ostendere autem voluit, iis mortem esse amaram, qui mala anteactæ vitæ conscientia premuntur. Aeneas Syl. lib. 2. commentario de rebus gestis. Alphōsi.

Messodani.

Messodanus vir sanctiss. iam senex, cū ab amico in crastinū

vocaretur conuiuium, Cur me vocas in crastinum? inquit, qui à multis annis crastinum non habui, sed mortis aduentum in singulos dies expectaui: quæ nobis nũquam non insidiatur, donec nos incautos etiam interdum opprimat. Guido Bituricensis.

D. Hieronymi.

Hieronymus Stridonensis & dicere & scribere solebat, ab eo omnia facilè contemni, qui assiduè se moriturum cogitauerit. Paucis verbis humanæ vitæ fragilitatem ostendens. Fulgosus lib. 7. cap. 2.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex cum interrogaretur, quæ res reges ac priuatos, diuites ac pauperes, claros & obscuros, deniq; omnes prorsus exæquaret: respondit, cinis. Indicans, post mortem, regis à priuato, diuitis à paupere, formosi ab informi, personam nequaquam discrepare. quis enim ex cineribus aut ossibus humanis terra erutis, differentiam vllam videre potest? Panor. lib. 4. de reb. gest. Alphonsi.

De morte contemnenda.

Chilonis.

CHilon, insignis Lacedæmoniorum philosophus, sic esse contemnendam mortem, vt nihilo secius curam habeas incolumitatis. Non enim est fortitudinis, sed amentiæ, semet temerè in vitæ discrimen coniicere: sed quoties aut ineuitabilis necessitas vrget, aut grauis honestáque causa suadet, mortẽ contemnere, fortis animi est. In morbo non est metuenda mors, sed interim adhibenda curatio mediocris. In bello sumendus est animus ad mortem paratus, sed interim fortiter pugnandum est pro victoria. Ausonii carmen sic legendum arbitror:

Viue memor mortis, vti sis & memor salutis.

Potest autem & hic accipi sensus: Hactenus memineris te moriturum, vt abstineas à vitiis, curísque superuacaneis: sed interim, perinde quasi diu victurus sis, ea cures quæ ad honestã beatámque vitam pertinent. Multos mortis consideratio deterret ab honestis actionibus, contrà obliuio mortis multos inuitat ad licentius peccãdum. Potest & sic intelligi: Ne sic metuas mortẽ, vt viuas anxius ac tristis, sed vitæ spes mortis horrorem temperet. Hunc sensum indicat carmen quod sequitur:

Tristia cuncta exuperans aut animo, aut amico.

Hæc

Hæc vita præterquàm quòd multis miseriis exposita est, nihil habet tristius, quàm quòd mortem habet certissimam, diē mortis incertissimum. Sed omnia superanda sunt, aut animi fortitudine, aut amicorum alloquiis. Nullum enim in dolore remedium præsentius, quàm curas æstúsque animi in amicorum sinum effundere, quorum & consolatio & communis dolor maximam mali partem tollit. Chilonis porrò dicterium extat apud Laert. lib. 7. cap. 4.

Biantis.

Bias conspecto ense proiecto, dixit: Quis te perdidit? aut quem tu? Anton. par. 1. Melissæ, serm. 58.

Diogenis.

Diogenes Cynicus, lugente quodam, quòd in peregrina terra moriturus esset, dixit: Quid luges ô stulte? Vndecunque eadem est via ad inferos. Anton. in Melis. par. 1. serm. 58.

Eiusdem.

Quum Speusippus paralysi resolutus, vehiculo deportaretur in academiam, ac Diogeni fortè obuio dixisset χαίρειν: respondit, At non tu sanè, qui quum ad istum sis affectus modum, sustineas viuere. sentiens, esse veri philosophi, sponte mortē asciscere, posteaquàm desiit esse vsui ad vitam humanam. Idque fecit postea Speusippus. Eras. lib. 3. apoph.

Socratis.

Socrates decrepitam agens vitam, in morbum cum incidisset, & quidam interrogaret, quomodo sese haberet? Rectè, inquit, vtroque modo. Nam si fuero superstes, plures æmulatores habebo. Sin vitam excessero, plures laudatores. Aelian. lib. 2. de Varia hist.

Eiusdem.

Cum quidam eidem dixisset, Athenienses te morte afficiendum decreuerunt: Et antè eos, inquit, natura. Maxi. serm. 36.

Eiusdem.

Socrates, vt est apud Platonem, cùm se morte mulctatum videret: Magna me spes, inquit, tenet, iudices, bene mihi euenire, quòd mittar ad mortem. Sed tempus est iam hinc abire me, vt moriar: vos, vt vitam agatis. Cice. lib. 1. Tusc. quæst.

Eiusdem.

Idem iam ad mortē damnatus ab Atheniensibus, cum forti & constanti vultu potionem veneni è manibus carnificis accepisset: admoto iam labris poculo, vxori Xantippe inter fletū & lamen

& lamentationem vociferanti, innocentem eum perimi? Quid ergo, inquit Socrates, nocenti mihi mori satius esse duxisti? O immensam illam sapientiam ac constantiam, quæ in ipso quidem vitæ excessu obliuisci sui potuit. Laertius in vita Socratis. Val. Max. libr. 7. capi. 2. Xenophon in Apologia pro Socrate, Stob. ser. 1. Bruso. lib. 2. cap. 1.

Eiusdem.

Socrates carceris ministrum porrigentem in poculo cicutã, interrogauit, quomodo sumendum esset hoc pharmacũ, quòd eius artis esset peritus, alludens ad ægrotos, qui à medicis discunt, quando & quomodo oporteat sumere, quod ab illis temperatum est. quumque puer respondisset, semel totum hauriendum, si posset: deinde tantisper inambulandum, donec sentiret grauedinem in cruribus: pòst in lecto decũbendum supino corpore, ibi pharmacum effecturum quod solet. Socrates rogauit, liceretne inde aliquid libare (quòd in conuiuiis mos sit, effusa vini portiuncula, nominatim alicui deo libare) minister respondit: se tantum miscuisse, quantum opus esset, hoc sermone innuens, nihil esse quod effunderetur. Tum Socrates: Sed & phas est, & oportet orare deos, vt felix faustaque sit hæc mea migratio. Eras. lib. 3. apoph.

Eiusdem.

Quum puer illum detexisset, quòd illi iam frigerent præcordia: Debemus, inquit, ô Crito, gallum Aesculapio, quem persoluere ne neglexeris, perinde quasi sumpta potione medica, conualuisset, Nam Crito hoc summis viribus egerat, vt Socrates vitæ suæ consuleret. Adeò inerat illi viro natiua quædam vis vrbanitatis, vt moriens etiam iocaretur. Nam hanc ferunt illi fuisse supremam vocem. Ibidem.

Platonis.

Cum quidam ex medicis Platoni consilium daret, vt relicta Academia, loco pestilentissimo, in Lyceum scholam transferret, nequaquam obtemperauit, dicens, se producendæ vitæ causa, ne in Atho quidem summitatem transmigrare velle. Aelianus lib. 9. de Varia historia.

Aristotelis.

Aristoteles dicere solebat, ea quæ longissimo tractu à nobis absunt, nemo metuit. Nam quum moriturum sese nemo ignoret, mortem tamen, quam propè esse non suspicamur, minimè expauescimus. Stob.

Eiusdem.

Idem dicebat sæpenumero, è vita migrare esse optimum, veluti è conuiuio, non sitibundum, nec temulentum. Stobæus.

Democriti.

Democritus ægrotans cum in lethargũ incidisset, & postea rediisset ad se: Non me decipiet, dixit, amor vitæ, & seipsum è vita eduxit. Antonius in Melissa, par. 1. ser. 58.

Aristippi.

Cum naui vectus Aristippus, procellis impetentibus supra modum perturbaretur, quidam ex iis qui simul nauigabant: Númne, inquit, etiam tu metu percelleris, quemadmodum vulgus? tum ille: Prorsus, ait, neque iniuria. Vobis enim de vita scelerosa infœliciq́ue labor est, & præsens periculum: mihi verò de fœlicitate & beatitudine. Aelianus lib. 9. de Varia historia.

Aristidis.

Aristides philosophus, qui ob peculiares virtutes iustus cognominatus est, interrogatus, quatenus deceat hominem viuere? Tantisper, ait, dum deprehendat emori præstare, quàm in tot calamitatibus viuere. Stob.

Eiusdem.

Idem cognomento Atticus, rogatus quàm diu liceat homini honestè viuere: Quoad, inquit, mori existimabit melius esse, quàm viuere. Max. ser. 36. ex Phauorino.

Eiusdem.

Aristides Locrensis morsus à mustela Tartesia, iam moriens dixisse fertur, multo sibi iucundiorem mortem futuram fuisse, si vel ex leonis, vel ex perdalis morsu obtigisset (quãdoquidem necesse fuerit aliquando mortis occasionem existere) quàm ab eiusmodi contempta bestiola. Vnde apparet, eũ acerbius ignominiam morsus, quàm ipsam mortem tulisse. Aelianus lib. 14. de Var. hist.

Anaxarchi.

Suprà tit. de Constantia & de Animæ immortalitate.

Epicteti.

Epictetus dicere solebat, magis necessarium esse animæ quã corpori mederi, quum præstet mori, quàm malè viuere. Antonius in Melissa, par. 1. ser. 58.

Aeschinis.

Aeschines mortem nequaquam terribilem, sed violẽtam affectionem circa mortem, horrendam esse dicebat. Stob. ser. 115.

Eiusdem.

Eiuſdem.

Idem, gloriosè mori ſummam fœlicitatem eſſe dicebat, cũ omnibus ex æquo ſit fatalis. Stob. ſer. 115.

Epicharmi.

Epicharmus dicebat: Emori nolo, ſed me eſſe mortuum nihil æſtimo. Bruſonius lib. 4. cap. 10. Cicero lib. 1. Tuſc. quæſt.

Theodori Maced.

Theodorus Macedo philoſophus, cum audiret Lyſimachum mortem ſibi minitantem crudeliſsimam: Hæc, inquit, aulicis tuis potius minitare. Ego enim parum curo, humíne an ſublimè in cruce putreſcam. Cicero lib. 1. Tuſc. quæſt. Bruſonius lib. 2. cap. 1. Valerius Maximus lib. 6. cap. 2. Seneca de Tranquillitate vitæ, cap. 14.

Georgiæ.

Gorgias rhetor rogatus, an libenter obiret: Minimè, inquit, ſed ex hoc domicilio putreſcente libenter abeo. Bruſonius lib. 4. cap. 10. Stobæus ſer. 115.

Eiuſdem.

Idem iam ſenex interrogatus, an libenter moreretur? Maximè, dixit: nam tanquam ex putri & diffluente domuncula non inuitus diſcedo. Stobæus ſermone 115. Bruſ. lib. 4. cap. 10.

Demoſthenis.

Demoſthenes, dum pro Athenienſibus & libertate verba faceret, & Philippus diceret, Num times ne caput abs te auferri præcipiam? Non, inquit, nam etſi ipſum loco moueris, patria immortalitate donabit. Stob.

Coriſci.

Coriſcus admodum ſenex, cum difficili admodum morbo liberatus eſſet: Apage, inquit, quàm moleſtè reuerſus ſum, iam aliquãtulum viæ progreſſus, quam ingredi omnino neceſſe eſt. Maximus ſer. 4.

Agidis.

Agis Laced. rex interrogatus à quodam, quo pacto quis libertatem ſuam tueri poſsit? Si mortem, inquit, contempſerit. Hic metus, qui cadere dicitur in cõſtantem virum, multos deterret à pulcherrimis facinoribus: hoc qui caret, poteſt vbique quod rectum eſt ſequi, nec eſt quòd timeat improbos: qui vt extrema moliantur, nihil aliud poſſunt quàm occidere. Plutar. in Lacon.

Eiuſdem.

Eiusdem.

Idem per insidias captus, ac præter meritum ab Ephoris condemnatus, quum ad laqueum duceretur, conspiceretque quendam è lictoribus flentem, ob indignitatem rei, cuius cogebatur esse minister: Desine, inquit, ô homo, vicem meam flere. Nam sic moriens præter ius & æquum, melior fœliciorque sum his qui me occidunt. Hæc locutus, vltro collum laqueo induit. Quo nemo Stoicorum docuit quicquam fortius, hoc ille iuuenis non verbis, sed re præstitit, fœlicitatem omnem solo honesto metiens: eosque iudicans infœliciores, qui faciunt iniuriã, quàm qui patiuntur. Plutarchus.

Idem aliter.

Idem à Leonida in carcerem, vt suspenderetur, coniectus, cũ videret lictorem plorantem, & titubantem circa opus: Omitte, inquit, timorem & lachrymas, sic enim iniustè morior, multo melior iis qui ad mortem me damnarunt. quo dicto, vltro collum laqueo innectendum præbuit. Brusonius libro secundo, cap. 1.

Eiusdem.

Idem huius nominis vltimus, cum ab Ephoro interrogaretur, num pœniteret eorum quæ gessisset? respondit, se nulla planè tangi pœnitentia consilii cum prudentia honestoque coniuncti: tametsi non ignoraret, mortem se præmii loco relaturum. Plutarch. in Lacon. apoph.

Hippodami.

Hippodamus, quo tempore Agis aduersus Archidamum aciem instructam habebat, simul cum Agide iussus ire Spartã, curaturus illic ea quibus erat opus: Annón, inquit, honestius est vt pro Sparta, fortem bonumque virum præstans, mortem oppetam? Ac pòst sumptis armis, stansque regi ad dextram, pugnando interiit. Consultum volebant illius senectuti, quæ viribus defecta, in bello non ita multum esset habitura momenti, in patria futura nonnulli vsui (excesserat enim annum octogesimum) at ipse sibi non indulsit. Plut. in Lacon.

Astycratidæ.

Infra de Patria fortiter propugnanda.

Agesilai.

Percontanti cuidam, qua ratione sibi pararet eximiam gloriam? Agesilaus rex: Si mortem, inquit, contempseris. Nihil enim in bello præclaræ rei geret, cuius animum mortis metus

occu-

occupauit. Idem affectus in omni vita mortalium, à pulcherrimis facinoribus reuocare solet. Plut. in Laconicis, & Brusonius lib. 4. cap. 10.

Alcamenis.

Cuipiam percontanti, quam ob causam Spartani impauidè semet exponerent periculis? Quoniam, inquit Alcamenes, pro vita timere consuescimus, non aliorum more expauescere, significans, moderatam vitæ curam addere calcar ad fortiter agendum, immodicum mortis pauorem ab egregiis factis deterrere. Plut. in Lacon. apoph.

Tectamenis.

Tectamenes, posteaquam Ephori capitis sentẽtiam in ipsum pronunciassent, abiit ridens, rogantibus qui aderant, an etiam cõtemneret Spartanorum leges? Nequaquam inquit: quin gaudeo potius, quòd hæc mihi mulcta soluenda est, cum eam nec indixerim cuipiam, nec à quopiam mutuò acceperim. Vir innocens, non accusauit patriæ suæ leges, sed hoc felicitatis esse iudicabat, quòd mori iuberetur, qui neminem ad mortem adegisset, nec cuiquam deberet vitam nisi sibi. Facetè mortis pœnam vocauit mulctam, rem atrocem molliori vocabulo signãs. Iure autem cogitur soluere pecuniam, qui eam vel extorsit ab alio, vel mutuò sumpsit. M. Tullius hoc apophthegma sic vertit Tuscul. quæst. lib. 1. Cum Lacedæmonius quidam, cuius ne nomen quidem proditum est, mortem tantopere contempserit, vt quum ad eam duceretur damnatus ab Ephoris, & esset vultu hilari atque læto, eique dixisset quidam inimicus, Contemnísne leges Lycurgi? responderit, Ego verò illi maximam habeo gratiam, qui me ea pœna mulctauerit, quam sine mutatione & sine versura possem dissoluere. O virum Sparta dignũ: vt mihi quidem, qui tam magno animo fuerit, innocens dãnatus esse videatur. Pro διαιτήσασθαι Cicero vertisse videtur, versuram. Lusit autem contemptu mortis Tectamenes, quasi mors leuior esset quàm mulcta pecuniaria, quod illam quisque de suo posset soluere, ob hanc multi cogantur vsuram aut versuram facere. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

Idem quum iussu tyrannorum porrectam veneni potionem fortiter hausisset, quod ex ea superfuerat, sic illisit solo, vt clarum sonum ederet: reddensque seruo publico, qui eam tradiderat:

derat: Critiæ, inquit, propino. vide igitur, vt hoc poculum continuò ad illum perferas. Erat is Critias, è triginta tyrannis crudelissimus. Eras. lib. 6. apoph. Idem Therameni ab aliis attributum, paulo pòst referetur.

Cleomenis.

Cleomenes percontatus à quodam, cur Spartani Diis spolia hostium non etiam dicarent? respondit, Quia timidis detracta sunt. Sensit vir fortissimus, in bello fortiter occumbendum esse, potius quàm hostibus præbenda arma: cum honestè mori non solùm laudabile, sed salutare etiam sit. Plutarchus recitat in Laconicis.

Callicratidæ.

Callicratides apud Arginusas, quum esset nauali pugna conflicturus, atque Hermon nauclerus diceret, bonum esse ab eo loco soluere, quòd Atheniensium triremes numero longè plures essent: Quid, inquit, tum postea? Atqui fugere ignominiosum est Spartæ, ac damnosum: contrà, manentem aut mori, aut vincere, honestissimum. Gloriã vitæ anteposuit, sed publicam gentis, non priuatam suam. Plut. in Lacon. apoph.

Eiusdem.

Idem ante conflictum peracto sacrificio, quũ aruspex nunciaret ex incensis, exercitui quidẽ portendi victoriam, sed imperatori mortem: nihil expauefactus, Haud penes vnum (inquit) sunt res Spartæ. me siquidem mortuo, nihilo deterius habitura est patria: sed si cessero hostibus, aliquid decedet patriæ pro qua lubens moriar. Itaque quũ Cleandrum pro se ducem designasset, naualem pugnam aggressus est, ac pugnando interiit. Plut. in Lacon. apoph.

Eiusdem.

Idem percontanti, quam ob causam fortes viri gloriosam mortem ingloriæ vitæ anteponant? Quoniã, inquit, alterum naturæ proprium, alterum peculiariter suũ esse ducunt. Nam naturæ beneficio viuunt & ignauissimi: at honestè mori, non contingit nisi virtute præditis. Plut. in Lacon.

Leonidæ.

Leonidam quum Ephori percontarentur, si quid præterea rei facere statuisset? Nihil aliud, inquit, quã verbotenus impediturus barbarorũ transitũ, sed reuera pro Græcis moriturus. Egregium imperterriti pectoris documentum, in causa honesta piaque nec certam mortem horrescere. Plut. in Lacon.

Zeuxidami.

Zeuxidamus Aetoló quodam dicente, quòd qui studerent probitatem cum fortitudine coniungere, iis bellum esse potius pace: Non per deos, inquit, sed his mors vita potior esse debet. Correxit Lacon dictum Aetoli. Non enim optandum bellum: sed nec in bello nec in pace libertatem tueri licet, nisi mortis terrorem abieceris. Plut. in Lacon.

Lysimachi.

Theodorus Lysimacho mortem minitanti: Præclaram, inquit, rem effecisti, si cantharidis vim consequutus es. Cantharis insectum est minutum quidem, quod tamen letale gerit venenum. Itaque qui mortem homini minantur, nihil minantur magni, quum idem possit contemptissimum animalculum scorpius. ex Cicero. lib. 5. Tuscu. quæst.

Laconis.

Quidam Lacon sagitta percussus, cum animam ageret, dicebat: Non me mouet quòd morior, sed partim quòd ab imbelli sagittario, ac mulierculæ simili, partim quòd nullo facinore edito morior. Victis solet esse solatio, virtute præstantis viri dextra cadere. Lacedæmonii verò, quoniã ensibus pugnare solent cominus, non putabant esse virtutis, procul missa sagitta quempiam interficere: quod idem possunt & fœminæ. Tum æquiore animo decedunt è vita, qui rectè factorum post se relinquunt memoriam. Plut. in Lacon.

Biantis.

Bias Lacon insidiis circunseptus ab Iphicrate Atheniensium duce, quum illius milites rogarent, quid in eo rerũ statu esset faciendum? Quid aliud, inquit, nisi vt vos seruemini, ego pugnando moriar? Talis erat animus Catonis Vticensis, qui cæteris suasit vt suæ saluti consulerent, ipse spontanea morte turpem effugit seruitutem. Plut. in Lacon.

Daminda.

Damindas, cum Philippus irrupisset in Peloponnesum, & quidam ita loqueretur: periculum est ne acerba patiantur Lacedæmonii, nisi Philippo reconcilientur: O semiuiri, inquit, quid nobis poterit acerbi accidere, qui mortem contemnimus? Plutarch.

Laconum.

Lacedæmonii iuuentutem nil aliud docebant, quàm vt magistratui obtemperantes, omniáque contemnentes vitæ pericula,

cula, aut in prælio vincerent, aut fortiter occumberent. Cuius rei testis est Plut. in apoph. Lacon.

Laconis.

Apud Spartanos cum mos esset, vt quod quisque posset suffurari concederetur, modò in furto non deprehenderetur: puer quidam, quum viuam vulpeculam, quam sodales erant furati, sibi ab eis traditam seruaret, venissentque qui perdiderant, inquirendi gratia, vulpeculam sub veste abditam tenebat. verùm cum efferata bestia latus pueri vsque ad intestina corroderet, dissimulauit tacitus dolorem, ne proderet furtum. Mox verò cum obiurgaretur à consodalibus cur fecisset: Præstabat, inquit, fortiter immori, quàm hac nota traduci, vt ob moliciem dicar lucrifecisse vitam ignominiosam. Plut. in Lacon.

Theramenis.

Theramenes Lacedæmonius cum ad mortis supplicium ab Ephoris duceretur, essétque vultu hilari atq; læto, inimicorum quidam ei dixit: Contemnísne leges Lycurgi? respondit: Non contẽno, sed illi maximas gratias habeo, qui me ea pœna mulctauit, quam sine mutatione sinéque versura possum dissoluere. Cicero in Tuscu. quæst. 1. lib. Plutar. in Nicia. Val. Maxi. lib. 3. cap. 2. Bruso, lib. 2. cap. 1. Volat. lib. 20. cap. 1. vrb. com.

Eiusdem.

Idem coniectus in carcerem, triginta iussu tyrannorum, cum venenum vt sitiens ebibisset, reliquum sic è poculo eiecit, vt id resonaret. quo sonitu audito, arridens: Propino, inquit, hoc pulchro Critiæ, qui in eum fuerat teterrimus. Lusit vir egregius extremo spiritu, cum iam præcordiis conceptam mortem contineret. Cicero lib. 1. Tuscu. quæst.

Eteoclis.

Suprà de Consolatione.

Pelopidæ.

Pelopidas, quum Pharsali congressurus esset cum Alexandro Pheræorum tyranno, milites admonuerunt, duplo plus Thessalorum esse cum Alexandro, quàm ipse Thebanos haberet: Tanto, inquit, melius nobis erit, plures enim vincemus. Hoc & alteri cuidam adscribitur. Eras. lib. 5. apoph.

Eiusdem.

Ab Alexãdro Pheræorum tyranno præter fœdera captus ac vinctus Pelopidas, conuicia congessit in fœdifragum. vt autem iratus ille dixit, Mori properas: Admodum, inquit, quo ma-

gis in te exaſperentur Thebani, túque citius des pœnas violati fœderis, diis pariter atq; hominibus inuiſus. Eraſ.lib.5.apoph.

Alcibiadis.

Alcibiades Athenienſis dicebat, nihil nouum eſſe, ſi Lacedæmonii intrepidè mortem in bellis occumberent. Defugere enim eos hoc modo legum ſeueritatem & cruciatum, atque labores alacriter promptèque cum morte commutare. Aelianus lib.13.de Varia hiſtor.

Cabriæ.

Cabrias proditionis accuſatus eſt vnà cum Iphicrate. Quum autem ab Iphicrate obiurgaretur, quòd quum eſſet in periculo, tamen ad gymnaſium itaret, ſolitáque pranderet hora: Ergo, inquit, ſi quid ſecus de nobis ſtatuerint Athenieſes, te ſqualidum ac famelicum, me verò pranſum ac vnctum occident. Plut.in Græco.reg.& impera.apoph.

Phocionis.

Phocion Athenienſis, cum iam cũ aliis bonis viris ab Athenienſibus damnatus eſſet ad mortem, & carnifex cicutam apportaret: quum bibiſsent omnes, ſolúsque Phocion ſupereſſet, conſumpto ab aliis veneno, carnifex negabat ſe daturum, niſi numerarentur duodecim drachmæ: tanti enim venire cicutæ vnciam. Phocion itaque ne per illius contentionẽ mora fieret morti, accito ad ſe cuidam ex amicis: Quandoquidem, inquit, Athenis ne mori quidẽ gratis licet, quæſo dato huic precium. Plutarch.in Græco.apoph.

Pelopidæ.

Poſteaquam Epaminondas Pelopidam liberum reduxiſset, aiebat ſe gratiam habere Alexandro, per quem experimento comperiſset, ſe non tantùm ad bellum, ſed etiam ad mortem bene animatum eſſe. Plut.in Græco.apoph.

Dionyſij ſen.

Infrà de Regnandi libidine.

Alexandri.

Calanus ille Indicus ſophiſta, cum ſibiipſi manus adferre vellet, ſtruem lignorum ſtruxit: eámq; incendens, ſe in ignem, contemnens mortis durum ſuppliciũ, præcipitauit. quod cum Alexander vidiſset, admiratus hominis audaciam, dixiſſe perhibetur, Calanum potentiores ſe hoſtes bellaſſe ac viciſſe. Alexander enim cum hominibus pugnans victor euaſit, Calanus verò cum laboribus ac morte. Aelianus lib. 5.de Varia hiſtor.

Scipion

Scipionis iun.

Scipio iunior quum in Africa Pompeii partes ſequutus, res parum proſperè geſsiſſet, & Hiſpaniam petens, intellexiſſet nauim, qua vehebatur, ab hoſtibus captam, gladio præcordia ſua tranſuerberauit. Deinde Cæſarianis militibus quærentibus, vbi eſt imperator? Imperator, inquit, bene habet. Suprema vox morientis declarauit animum meliore fortuna dignum.

Granij.

Granius Petronius quæſtor deſignatus, cum vna cum naue in qua vehebatur, captus eſſet, Scipioni incolumitatem pollicenti, reſpondit: Cæſariani milites non ab aliis accipiunt, ſed præſtare ſolent ſalutem. quo dicto, ſe pigione confecit. Bruſo. lib.2.cap.1. Eraſ.lib.6.apoph.

Catonis ſen.

Cato ſenior aiebat plurimum referre, vtrum quis virtutem magni æſtimet, an vitam non magni faciat. Sentiens, non eos ſtatim eſſe fortes, qui quouis modo vitam vel mortem contemnunt: ſed qui tanti faciunt virtutem, vt huius gratia vitam alioqui charam negligant. Nam ſemet in vitæ diſcrimen coniicere, aut infœlicium eſt, & quos vitæ iam tædet: aut immanium, & beluis ſimilium. Plut. in Catonis vita. & Eraſmus libro 5.apoph.

Baßi.

Baſſus ſenex, ſi quid incommodi aut metus in morte eſſe diceretur ab aliis morientis hoc vitium eſſe dicebat, non mortis. Mors enim nihil incommodi hominibus adfert, ſed ab omnibus incommodis ac fortunæ miſeræ procellis liberat. Seneca epiſtola 30.

C.*Mæuij.*

C.Mæuius Auguſti cẽturio, cum in bello ab Antonio captus eſſet, interrogatus ab Antonio, quomodo ſecum agi vellet? Occidi me iube, inquit: mori enim malo, quam tuo beneficio viuere. Bruſo.lib.2.cap.1.

Tiberij impera.

Tiberius impe. quum audiſſet quendam è reis nomine Caruilium, ſibi mortem conciſſe, priuſquam eſſet damnatus, exclamauit: Caruilius me euaſit. Adeo leue ſupplicium eſſe iudicabat mortem.

Hadriani impera.

Sub morte, his verſibus luſiſſe dicitur Hadrianus imperator:

Animula, vagula, blandula,
Hospes comésque corporis,
Quæ nunc abibis in loca
Pallidula, rigida, nudula,
Nec vt soles dabis iocos. Dion Caßius.

Rub. Flauij.

Rubrius Flauius cum à Nerone defecisset, captiuus abductus, & mox ad mortem damnatus est. verùm cum à lictore admoneretur, vt fortiter ceruicem prætenderet: Vtinam, ait, tu tã fortiter ferias. Brus. lib. 2. cap. 1.

Anton. Pij.

Antoninus Pius quodam die dixit amicis: Quid me fletis, ac non magis de communi morte pestilentiáque cogitatis? Philosophia docuerat hominem, & mortem contemnere, & res humanas ridere. Parantibus autem abire, dixit: Si iam me dimittitis, vale vobis dico, vos præcedens. Facetè petiit ab amicis discedendi veniam ac veluti peregrè profecturus, iussit illos valere. submonens interim fore, vt illi præcedentem sequerentur. Capitolinus.

M. Antonij.

Cleopatra metuens Antonii sæuitiam, confugit in monumentum demissis cataractis: misítque qui dicerent, illam spontanea morte periisse. Id credens Antonius, & ipse sibi parans adferre vim, dixit: ô Cleopatra, non doleo quòd te caream, nam mox vna futuri sumus: sed quòd ego tantus imperator, fortitudine victus sum à fœmina. Victum se putabat, quòd illa prior spontaneæ mortis gloriam occupasset, Plut. in Antonio.

Pertinacis imp.

Pertinax Romanorum imperator, cum videret milites prætorianos in se irruere: Me, inquit, milites si occiditis, neque ipsi rem magnam facitis, neque mihi sanè grauem homini huius ætatis & gloriæ, cum humanæ vitæ finis aliquis sit necessarius. Non ignorauit imperator, semel esse moriendum: & sic nõ referre, quo mortis genere vltimum vitæ diem claudamus. Herodianus lib. 2.

Eiusdem.

Idem, cum intellexisset, tumultuari quosdam ob interfectũ Commodum imperatorem, dixisse fertur: Si doletis Commodi mortem, nihil profectò noui fuit: quandoquidem homo natus fuerat. Herod. lib. 2.

Egnatij mart.

Egnatius martyr ad bestias damnatus, cum iam ad supplicium duceretur: Nõ curo, inquit, quo supplicii genere moriar. Frumentum autem Dei cum sim, bestiarum dentibus comminui atque subigi delector, vt panis fiam mundus Christo, qui mihi panis est vitæ. Euseb. lib. 3. cap. 36.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum & Siciliæ rex, quum familiares, quos ipse alumnos suos appellaret, visitaret infirmos & ægrotantes, pro more, audiens Gabrielem Surrentinum suauissimũ & splendidissimum adolescentem ægrotare ad mortem, hominem accessit. quem cum à mortis diro aspectu abhorrere intellexit: Non est, inquit, cur tantopere mortem timeas, quum hæc bene puréque morientibus sit vita, atque eius vitæ principium, quæ neque doloribus, neque metu, neque inuidiæ, neq; ærumnis vllis subiecta est, &c. Anto. Panor. de reb. gest. Alphonsi, & Aen. Syl. de dictis eius.

De morientium monitis, & doctrinis.

Othonis imp.

OTho imperator iam destinata morte, Cocceium fratris filium ad se vocatum sic adhortatus est extremis verbis: ô fili habuisse te patruum Cæsarem, nec prorsus obliuiscaris, nec admodum memineris. Noluit illum prorsus obliuisci, ne desereret curam suorũ. rursum noluit valde meminisse, ne mortem patrui vlcisceretur. Sueton. in vita Othonis.

Aurelij Com.

Aurelius Commodus, M. Antonini filius, quum in extremis à parente moneretur, ne barbaros iam attritos sineret vires recipere: respõdit, Ab incolumi quamuis paulatim negocia perfici posse, à mortuo nihil. Vera quidem sententia: sed impia vox erat parentis, extrema monita contemnentis, ac morienti velut insultantis. Refert Sex. Aurelius Victor.

De mortis & somni cognatione.

Socratis.

SOcrates dicere solebat, mortem esse similem profundo somno, aut diutinæ peregrinationi. Somnus profundior adi-

mit omnem sensum:& animus à corpore digressus, aliquando in suum domicilium rediturus est. Eras. lib. 3. apoph.

Anaxagoræ.

Anaxagoras aiebat, duas esse mortis doctrinas: alteram tempus, antequam nati sumus, alteram somnum. Stob. serm. 117.

Diogenis.

Diogenes Cynicus lethali somno experrectus cum esset, ac medicus interrogaret, quidnam ageret? Rectè, inquit, habeo. Nam frater fratrem amplectitur. alludens ad Homerum, qui θάνατον & ὕπνον germanos finxit. Laert. lib. 6.

Gorgiæ.

Gorgias Leontinus iam vicinus morti, viribus deficiēs, sensim in somnum delapsus iacebat. Et si quis ipsum ex familiaribus interrogaret, quid ageret? respondebat: Iam somnus incipit me fratri suo tradere. Stob. sermo. 115.

De morte generosa.

Lacenæ cuiusdam.

LAcæna quædam, vt audierat filium incolumem, sed fugisse ab hostibus, scripsit illi: Malus rumor de te sparsus est: aut hunc dilue, aut ne sis. Præstabilius iudicauit mori, quàm cum ignominia viuere. Plut. in apoph. Lacæn.

Phocionis.

Phocion iam damnatus, cum videret eiulare eos qui vna morte mulctandi etiam erant: An non, inquit, ô Tudippe, pulchrum tibi ducis cum Phocione mortem oppetere? Ael. lib. 13. de Varia histor.

Epaminondæ.

Epaminondas dicere solebat, pulcherrimum esse genus mortis, in bello mori: quòd hæc mors primùm cum laude fortitudinis coniuncta sit, modò bellum geratur pro patria: deinde breuis, non diu crucians hominem, aut paulatim extabefaciēs. Plut. in Græc. apoph.

Eiusdem.

Epaminondas, cum grauiter & ad mortem vsque in clade cruentissima vulneratus esset, prostratus humi, interrogauit milites, an clypeus suus adhuc saluus esset, vt audiuit saluum, rogauit præterea, an hostes deuicti essent? cum & hoc audiuisset, Nunc finis, inquit, vitæ meæ: sed melius & altius initium aduenit.

aduenit. Nunc Epaminondas nascitur, quia sic moritur. Valer. Maximus.

Eiusdem.

Suprà de Fortitudine heroica, & militari.

De morte generosa, non deflenda.

Socratis.

SOcrates Critonem orabat, ne præceptorem defunctum deploret. Malè dictum enim non solùm in hoc ipso delinquere, sed etiam animis nonnihil hoc officere. Bruson. lib. 4. cap. 10.

Eiusdem.

Idem vxori muliebriter comploranti, dicentíque, Mi vir, innocens morieris: Quid (inquit) vxor, num me nocentem mori malles? Mors bonorum ob hoc ipsum minus deflenda est, quòd præter meritum occiduntur: bis verò deplorandi sunt, qui ob malefacta dant pœnas: sed longè miserius est, meruisse pœnas, quàm dedisse. Brusonius lib. 4. cap. 7. Erasmus Rotero. lib. 3. apoph.

Eiusdem.

Socrates præclarum esse dicebat, in bello fortiter occumbere. Etenim qui sic è vita migrat, funere & sepulchro magnificentissimo honoratur. Et siue pauper quis ita decedat, laudatione non caret: siue etiam vilis quispiam & ignauus, rursus à sapientibus viris extollitur, qui non temerè, sed multo tempore composita & consulta oratione egregiè laudant. Plato in Menexeno.

Eiusdem.

Quidam Socrati, cum alio quodam colloquenti, filium eius mortuum esse nunciauit. Ille verò colloquio iam absoluto: Abeamus, dixit, Sophronisci funus curaturi. Stobæus sermone 106.

Diogenis.

Diogenes Cynicus, cum quidam lamentaretur, quòd amicus apud peregrinos sibi mortuus esset: Stulte, inquit: lamentaris? vndique enim ad inferos tantundem est viæ. Maxi. serm. 36.

Solonis.

Solon, quum legeret defunctum sibi filium, dicenti cuidam, vt luctui parceret, eo quòd nihil proficeret: At propter hoc, inquit, lachrymor, quia nihil proficio. Brus. lib. 4. cap. 10.

Amasidis.

Amasis rex conspiciens quendam amisso filio lugentem: Si tunc, inquit, quum nondum esset, non dolebas: nec nunc quidem doleas, quum non est. Eras. lib. 6. apoph.

Polyæni.

Polyænus non dolendum esse propter mortuos dicebat: quandoquidem melius sit mori, quàm miserè viuere. Maximus serm. 35.

Lacænæ.

Lacæna quædam quum audisset, quòd filius fortiter in prælio se gerens occubuisset: Nimirum, inquit, meus erat. Non deplorauit mortem filii, sed de virtute sibi gratulata est. Contrà, quum de altero audisset, quòd ob timiditatem prælium detrectans, saluus esset: Nimirum, inquit, non erat meus. sentiens, nõ esse habendos pro liberis, qui à parentum institutione degenerassent. Plut. in Lacænarum apoph. Brus. lib. 4. cap. 1.

Alius.

Alia quum audisset, filium in prælio cæsum: Deponite illum, inquit, vt erat in ordine locatus, eiúsque locum expleat frater. Tale robur animi, quale in paucis reperias viris. Non metuit orbitatem, modò vita patriæ impenderetur. Plut. in Lacænarum apoph.

Alia, quum in publica solenníque pompa audisset filium in prælio quidem tulisse victoriam, sed ex vulnerum multitudine mori, coronam non deposuit, sed glorians comitibus dixit: Quanto pulchrius est, amicæ, in acie victorem occũbere, quàm in Olympiis parta victoria viuere? Quantum hæc virago dissensit à cæteris mortalibus, quibus persuasum erat, diis proximum esse, in Olympiis ferre palmam, quum ibi non ageretur certamen virtutis, sed artis & impendiorum: tum nihil esse terribilius morte: neque quicquam esse tanti, quod vitæ iactura sit emendum? Hæc nullam existimauit victoriam speciosiorẽ, quàm quæ patriæ quæreretur: nec vllam mortem optabiliorem, quàm quæ cum hac laude contigisset. Ibidem, & Bruson. lib. 4. cap. 1.

Alius.

Quum quidam sorori suæ narraret, quàm fortiter ipsius filius in prælio occubuisset: Quantum, inquit illa, de filio cœpi voluptatis, tantum tuam doleo vicem, qui à tam honesta societate defeceris. Ibidem. & Bruso. lib. 4. cap. 1.

Archileonidæ.

Archileonida Brasidæ mater, post obitum filii, quum Amphipolitæ quidam venissent Spartam, eámque inuiserent, percontata est,num honestè,& vt Spartano dignum erat,occubuisset?illis iuuenis virtutem amplificantibus, ac dicentibus, eum in bellicis negociis Lacedæmoniorum omnium esse præstantissimum,respondit,O hospes,honestus quidem ac strennuus erat filius meus,sed multos illo præstantiores habet Lacedæmon.Plutar.in Lacon.apoph.

Alius Lacænæ.

Quidam cum Lacænæ matri dixisset,quàm fortiter frater in bello occubuisset:Non pudet te,inquit, non fuisse in morte tam generosa comitem?Adeò hæc mulier non molestè mortem filii tulit,vt reprehenderet ignauiam alterius filii,qui honestam mortem subire non voluisset.Plut.in Lac.apoph. Brus. lib.4.cap.1.

Alius.

Lacæna quidam cum filium audisset in acie cecidisse,ait:

Plorentur timidi,mi infletus humabere nate:
Et matre hac verè dignus es,& patria.

Plutarch. in apoph.Lac.

Damatriæ.

Suprà de Generatione.

Alterius.

Altera quædam filium,qui deserto loco fugerat, hostis crudelitatem metuens,interemit,dicens:Haud meum est hoc germen,quòd adeò à vita abhorret, semel amittenda. Plutarchus eodem loco.

Gyrtiæ.

Gyrtias,quum Acrotatus nepos in puerorum pugna, plagis ferè exanimatus esset,plorantibus aliis: Tacebitis, inquit, facto enim ostendit,cuius sanguinis esset. Alludit autem ad Lacedæmoniorum fortitudinem, qui mortem contemnentes, omnibus vitæ periculis sese obiiciebant. Ibidem.

Eiusdem.

Eidem quum è Cræta nuncius esset allatus de morte Acrotati:Quum ad hostes,inquit, proficisceretur, nónne futurum erat,vt aut ipse moreretur,aut illos occideret? Iucundius autem est audire,quòd mortuus est,vt & ipso & ciuitate & progenitoribus dignum erat:quàm si iners & imbellis per omne æuũ viueret.

viueret. Solent auiæ tenerius & impotétius amare nepotes suos, quàm ipsæ matres. Et vbi nunc sunt, quæ in morte liberorum confugiunt ad laqueum: quum Gyrtias nepotem & semineccem lugeri vetuerit: nec eundem flendum putarit, quòd fortiter pugnans interisset? Plutar. ibidem.

Alterius.

Quædam sepeliebat filium, ad eam quum vilis anicula quędam accesisset, dicens: Heu fortunam, ô mulier: illa subiecit, Per Geminos (inquit) bonam equidem arbitror. Siquidem cuius gratia filium peperi, videlicet vt pro Sparta moreretur, id mihi contigit. Fortisima mulier, aniculæ deplorationem vertit in gratulationem. Huius meminit M. Tullius Tusc. quæst. lib. 1. Plut. in Lac. apoph.

Tynnichi.

Tynnichus Thrasybuli filii mortem perquàm forti animo tulit. Vnde in eum hoc factum est Epigramma:

Exanimis Pitanen clypeo Thrasybule redisti,
Septem ex Argiuis vulnera sæua gerens.
Aduersa ostendis tamen omnia, sanguinolenta
Membra rogo imponens Tynnichus hac senior.
Plorentur timidi, mi infletus humabere fili,
Qui & patre hoc verè dignus es, & patria. Plutar. in Lacon.

Crassi oratoris.

Crassus orator, obiectanti Domitio, quòd murena mortua, quam in piscina aluerat, plorasset, occurrit excipiens: Atqui tu tribus elatis vxoribus, ne lachrymatus quidem es. Plutarchus in Politicis, Aelianus de Varia historia, Macrobius, & Volaterranus lib. 14. cap. 2. Vrbanor. comp.

P. Crasi.

Quum Publius Crasi filius fortisimè in bello cecidisset, hostes caput iuuenis hastæ impositum gestantes, Romanis magno cum contemptu ostenderunt. Quo tam tristi spectaculo nil commotus Crassus pater, qui belli dux erat, ait: Hic meus priuatus dolor est, mea hæc calamitas: cæterùm publica ciuitatis salus & gloria in vestra incolumitate sita est. Plut. in Crasso.

Senecæ.

Paulina vxor Senecæ, cum mariti mortem iam imminétem àdeò grauiter ferret, Seneca: Caue, ait, hanc meam mortem amplius vt contumeliosam defleas, ne vel te minus amasse, vel gloriæ meæ inuidisse videaris. Ex vita Senecæ, per incertũ autoré.

Antigoni.

Antigoni.

Antigonus rex, quum renunciatum esset, filium Alcyonęum in acie cecidisse, demisso vultu paulisper apud se cogitauit, mox erupit in hanc vocem: O Alcyonæe, serius quàm oportuit, vitã morte commutasti, qui tam audacter in hostes insilieris, neque tuæ salutis, neque meorum monitorum vllam habens rationẽ. Putauit non esse deflendum, qui sua culpa perisset, sibique calamitatem accersisset. Refertur ex Plutarcho.

Galieni Imp.

Galienus Imperator, cum patrem Valerianum audisset extinctum, vocem laudatissimam sine laude vsurpauit, dicens: Sciebam patrem meum esse mortalem. Trebellius Pollio.

De morte suorum æquo animo ferenda.

Platonis.

PLato Atheniensis dicebat, in morte amicorum quiescẽdum esse, partim eo quòd nondum liqueret, bonum esset an malum quod accidisset: partim quòd acerbè ferenti, nihil à luctu esset commodi. Tollitur enim dolor, si quis secum consideret, quale sit quod euenit. Laertius libro 3.

Anaxagoræ.

Anaxagoras, cum in exilio agenti nunciata esset mors filiorum: Sciebam, inquit, me genuisse mortales. Idem hoc tribuitur Xenophonti: Laertius libro 2. cap. 3. Cic. lib. 3. Tusc. quæst. Aelianus lib. 3. de Varia hist.

Xenophontis.

Xenophon cum filium suum corruisse percepisset, ne lachrymans quidem, ait: Sciebam me genuisse mortalem. Laertius libro secundo, capite sexto.

Lochadi.

Lochadus Poliænidæ filius, Sironis pater, nuncianti quòd è filiis ipsius alter interiisset: Olim sciebam, inquit, illi moriendum esse. Nihil illi visum est nouæ rei, si mortalis natus moreretur. Plut. in Lacon. apoph.

Telamonis.

Telamon audiens filium sibi charissimum morte surreptum esse, vultu immobili, vir aduersus omnem iniquam fortunam infractus, dixisse fertur: Bene se res habet, ego enim quem genui, moriturum sciui. Cicero libro tertio Tusc. quæst.

Iuliani.

Iulianus cum iam extremum traheret ſpiritum, audiens ſuorum lachrymas, ait, Nolite deplorare ac lugere principem iam quidem moribundum, ſed cœlo diiſque reconciliatum. Pontanus libro 2. capite 7. de Domeſtica fortitudine.

Huc refer multorum dicta, ex titulo de Morte generoſa.

De mortuis non lædendis.

Chilonis.

CHilon vetabat de mortuis malè loqui, quòd ignauum videretur eos inceſſere lingua, qui reſpondere non poſſunt: ac turpe eſſet, cum vmbris ac laruis luctari. Nam id eſt, quodãmodo ſepultum refodere. Laertius libro 1. cap. 4.

Philoſtrati.

Aelianus ſophiſta ſcripſit in Gymnidem tyrannum. Hunc quum Philoſtratus Lemnius offendiſſet lugentem indignabundo & concitato ſimilem, percontatus eſt, quid argumenti eſſet præ manibus? Scribo, inquit, Gymnidis accuſationem. Laudarem, inquit Philoſtratus, ſi viuentem accuſaſſes. Id enim erat viro dignum, nam lacerare defunctum, cuiuis in promptu eſt. Eraſmus Roterod. lib. 8. apoph. Bruſon. lib. 1. capite 16.

Ageſilai.

Ageſilaus Lacedæmoniorum rex, cum Lyſandri literas & orationem de nouandis rebus, deque mutando reipublicæ ſtatu, coram exercitu legere vellet, & tamen Lyſandrum defunctũ eſſe audiret, noluit defuncti aperire improbitatem militibus: indecorum eſſe putans, ſimultatem exercere cum ſepulto. Plut. in Laconicis apoph.

L. Planci.

L. Munatius Plancus, Ciceronis diſcipulus, qui cum Marco etiam Lepido Romanus fuit conſul, poſteaquam animaduertiſſet, in ſe inuectiuas quaſdam orationes ab Aſinio Pollione ſcriptas eſſe, quas tamen ante mortem edere nollet, ne reſponderetur maledictis, dixiſſe fertur: Cum mortuis non niſi laruas luctari. Quo dicto partim repercuſsit illas Pollionis orationes, vt apud eruditos nihil impudentius, teſte Plinio, iudicaretur: partim etiam docere voluit, mortuos ne maledictis quidem lędendos, qui iam exempti in terra quieſcant, nec audiant amplius: neque maledictis reſpondere poſſunt, ſi vellent etiam. Plinius, & Bruſon. lib. 1. cap. 16. & Cuſpin. in Conſulibus ſuis.

Neronis.

Nero Imperator in Claudii stultitiam subinde iocabatur productione syllabæ, quum diceret, Postea quam desiit inter viuos morari, prima syllaba producta. Moros enim Græcè fatuũ sonat: inde finxit morari, pro stultum agere: quemadmodum nos à poeta poetari, à iuuene iuuenari. Sueton.

De mulierum natura & moribus.

Cratetis.

CRates Thebanus mundum muliebrem dicebat esse, quod ornat fœminam, ornat autem id, quod eam reddit compositiorem ac modestiorem. Verùm id non præstat, inquit, neque smaragdus, neque purpura, sed quæcunque adderent vim ac speciem honestatis ac verecundiæ. Græcis κόσμος & mundum sonat, & ornamentum. Inde κοσμεῖν, ornare. Laertius lib. 6. cap. 5.

Diogenis.

Diogenes conspicatus mulieres inter se colloquentes: Aspis, inquit, à vipera venenum mutuatur. Antonius in Melissa, parte secunda, sermone 34.

Eiusdem.

Idem intuitus mulierem in lectica, non secundum feram ait esse caueam. Alludit autem ad ferociam ac rebellionem mulierum, qua adeò excellunt interdum, vt non homines sint, sed in feras transmutentur. dignæ igitur vt non vehantur lecticis, sed vt cathenis ligentur, quo viris sint mansuetiores. Diogenis dictum extat apud Bruson. lib. 4. cap. 1.

Periclis.

Pericles, quum deuictis Samiis Athenas reuersus, pro concione laudasset eos qui in bello ceciderant, cæteræ matronæ redeuntem è concione coronis ac vittis decorarunt. Elpinice verò Cimonis soror propius accedens, dixit illi: Præclara sunt ista quæ gessisti, & coronis decorãda: qui nos tot fortibus viris spoliasti. Ad hæc, aliaq; conuicia nihil commotus Pericles, tantum arrisit: nec aliud respondit, quàm versiculum Archilochi,

οὐκ ἂν μύροισι γραῦς ἐοῦσ' ἀλείφεο. Id est,

Vnguento, anus cum sis, caueto inungier.

Significans, publica negocia non esse curãda vetulæ. Tam enim hoc indecorum, quàm turpe foret eam vnguentis vti. Erasmus Rot. libro 4. apoph.

Philox.

Philoxeni.

Suprà tit. de Argutè dictis.

Theanus.

Infrà de Oeconomia.

Secundi philosophi.

Seundus ille sapiens interrogatus, quid esset mulier? respondit: Viri naufragium, domus tempestas, quietis impedimẽtum, vitæ captiuitas; quotidianum damnum, voluntaria pugna, sumptuosum bellum, belua conuiua, solicitudo confidens, leęna cõplectens, exornata scilla, animal maliciosum, malum necessarium. Maximus ser. 39.

Laconis.

Lacon quidam cum vxorem satis pusillam duxisset, rogatus cur hoc fecisset? E malis, inquit, quod minimum est, elegi. Brusonius lib. 4. capite 1.

Gorgonis.

Gorgo Leonidæ Spartani vxor, dicente hospite quadam, Solæ vos Lacenæ viris imperatis: respondit, Nos equidem solæ viros parimus. Idem.

Cyperiarum.

Quum Cyperii aduersus Astyagem Medorum regem infeliciter pugnassent, mulieres in vrbem fugientibus obuiam ierũt, ac nudatis ventribus: Quò, inquiunt, ignauissimi ruitis? An nescitis, vos huc iterum intrare non posse, vnde semel naturæ lege egressæ fuistis? Inuerso ordine matres animant mares, quæ solent à periculis audeare. Erasmus Roterod. lib. 6. apoph.

Alexandri.

Antipater constitutus ab Alexandro Macedoniæ præfectus, quum ad Alexandrum scripsisset Olympiadis matris ineptias atque importunitates, commotus Alexander, ait: Grauem pensionem pro decem mensibus, quibus in vtero eius fuisset, matrẽ à se exigere. Brusonius lib. 4. cap. 1.

Helenæ.

Helena cum à Græcorum legatis repeteretur, & percontaretur, cur aufugisset? Nõn inuitam se nauigasse, neque sibi cum Menelai matrimonio conuenire dicebat. Dictys Cretensis de bello Troiano, & Brusonius Contursin. lib. 4. cap. 1.

Catonis.

Cato senior illud sæpe in vita se pœnituisse dixit, si quid arcani fœminæ credidisset. Est quippe loquacissimũ animal mulier,

lier, quod non facilè retinet ea quæ in aurem dicta sunt. Plutarchus in Catonis vita.

Eiusdem.

Idem obiurgans aliquando mulierum impotentiam: Omnes, inquit, homines vxoribus dominantur, nos omnibus hominibus, nobis autem vxores. Hoc modo colligens, mulieres rerum omnium esse dominos. Plut. in Ro. apoph.

Cleopatræ.

Cum Augustus Cleopatram inuiseret, exigerétque ab illa rationes: Seleucus vnus ex procuratoribus ipsius, indicauit aliquid esse subtractum ab ipsa. Illa in procuratorem insiliit, & arrepto hominis crine, crebris ictibus pulsauit os. Hæc quum Augustus ridens conatus esset inhibere, illa: Annón, inquit, permolestum est, ô Cæsar, quum tu me digneris inuisere, seruos meos heram incusare, quòd nonnihil muliebrium ornamentorum subtraxerim, non ea quidem mihi, sed vt Octauiæ & Liuiæ munuscula dem. Hoc commento persuasit Cæsari, se de vita cogitare, quum mori decreuisset. Plut. in Anton.

Iuliæ.

Iulia Augusti Cæsaris filia à parente castigata, quòd cum adolescentibus luxuriosissimis ambularet, procaciter respondit: Hi mecum senes fient, licet modò sint iuuenes. Eras. libro 4. apoph. ex Suetonio.

Eiusdem.

Suprà de Facetè & iocosè dictis.

Poppeæ.

Poppea, quæ postea Neronis vxor fuit, quærens sibi matrimonium, & Octauiæ dissidium fieri, quod fieri non speraret incolumi Agrippina, crebris in eam criminibus vsa. & aliquando per facetias principem Neronem pupillum vocabat, qui iussis alienis obnoxius, non modò imperii, sed etiam libertatis indigeret. Bruso. lib. 4. cap. 1.

De munere exiguo non contemnendo.

Socratis.

SOocrates, quum Alcibiades grandem daret aream, ad construendam domum, vrbanè: An verò, ait, si calciamentis opus esset, corium dares, vt calceos ipse mihi conficerem? Brusonius lib. 2. cap. 21.

Aristippi.

Aristippus reprehensus à quodam, quòd Socratis discipulus, contra Socratis morem pecuniam acciperet: Meritò, inquit, hoc facio. nam Socrati plurimi diuites amici mittebant triticum & vinum, è quibus pauca in vsus necessarios reseruans, remittebat reliquum. Nimirum habebat ille dispensatores Atheniensium primores: ego verò Eutychidem, seruum meum emptitium. Significabat, se nihilo minus contẽnere pecuniam, quam Socratem: sed illi fuisse largiores amicos. Laertius lib. 2. cap. 8. Hoc colore se posſent & hodie quidam excusare, profitentes summum pecunię contemptum, quum apud amicos habeant depositam pecuniam: quòd olim habebãt benignos peni curatores: nunc esurituros satis, si nihil sit alicubi repositum nummorum. Eras.

Diogenis.

Diogenes opprobranti, quòd à Philippo rege pallium accepisset, Homerico versiculo respondit:

οὔτοι ἀπόβλητ᾽ ἐστὶ θεῶν ἐρικυδέα δῶρα. Id est,

Non sunt reÿcienda insignia munera diuûm.

Quod Homerus de forma corporis, quæ deorum munus est, scripsit, hoc Diogenes detorsit ad pallium à rege datum. Laertius libro 6.

Artaxerxis.

Rusticus quidam videns ad Artaxerxem, Cyri fratrem, ac regem varia deferri donaria, nec aliud habens quod largiretur, vtraque caua manu haustam è proximo flumine aquam illi obtulit, vultu læto & alacri. Rex autem cum vidisset, lætatus, iussit illi dare phialam auream, & mille Daricis donauit hominem. Non contempsit rex potentissimus paruum munus, à paupere & egeno, animo bono sibi oblatum. Plut. recitat historiam in Reg. & impera. apoph.

Idem aliter.

Artaxerxi, iam siti deficienti, Peribarzenes eunuchus, cum aliud non liceret, a rustico quopiam sordidum vtrem detulit putris aquæ cotylis octo continentem. Eam aquam cum rex totam ebibisset, rogatus, Ecquid illi placuisset ille potus? deos testatus est, se nunquam vinum potasse iucundius, nec vllam aquam, quamuis purissimam, sibi visam suauiorem. Ac pòst nactus eum hominem, qui eunucho aquam dederat, è paupere diuitem fecit. Tanti refert in tempore dare munus. Eras.

Einsd

Eiusdem.

Suprà de Agricultura & beneficentia.

De munerum corruptela.

Socratis.

SOcrates dicebat, Archelaum quadraginta minas in domum suam impendisse, conducto mercede Zeuside Heracleota, qui picturis eam exornaret: in seipsum verò nihil. Et ob hanc causam multos è longinquis terræ partibus, magno studio contemplandæ domus causa venire: ipsius verò Archelai gratia neminem in Macedoniam proficisci, nisi si quem fortè persuaderet, pecuniis & muneribus inescaret: quibus tamen honesti boniq; viri capi non possent. Aelia.li.14. de Varia hist.

Corydi.

Cum Demosthenes ab Harpalo poculum ingens dono accepisset: Hic, inquit Corvdus, alios Acrocothonas, hoc est bibulos appellat, quum ipse magnam pateram attraxerit. Cothon cyathus est fictilis. attrahit qui accipit donum, & attrahit vinum qui bibit. Eras.lib.6.apoph.

Callicratidæ.

Suprà de Hostibus non crudeliter tractandis.

Agesilai.

Quoniam Persarum numisma sagittarium habebat insculptum, ex Asia discedens Agesilaus rex, aiebat, Se triginta sagittariorum millibus à rege Asia depelli. tot enim Daricorum aureorum millibus Athenas ac Thebas deportatis, & in plebis moderatores distributis, Timocrates effecerat, vt populus hostilem animum aduersus milites susciperet. Plut.in Laco.apop.

Cyri.

Cyrus iunior Lacedæmoniis vt secum societatem inirent, potius quàm cum fratre, hac oratione sese commendauit. Aiebat sibi cor longè grauius esse, quàm fratri: plus illo meri bibere, meliúsque ferre quàm illum. Nam illum vix in venatu posse in equo sedere, vt non excutiatur: in rebus acerbis, ne in sella quidem. Sciebat enim, Lacedæmoniis inuisos esse molles ac timidos. Hortabatur insuper, vt viros ad se mitterent: pollicens, se peditibus daturum equos, equitibus currus: agrum possidentibus, se daturum vicos: vicos qui haberent, eos se facturum vrbium dominos. cæterùm auri argentíque vim tantam, vt non possent numerare, sed pendere cogeretur. Nimirum hoc

erat quod dixit Artaxerxes, regalius esse addere quàm adimere. Plut.in Reg.apoph.

Themistoclis.

Quum Xerxes ingenti illa classe descenderet in Græciam, Themistocles metuens ne Epicydes Demagogus, homo turpiter lucri auidus, ac formidolosus, si nactus esset imperium, perderet ciuitatem, pecunia data illi persuasit, vt à militari præfectura abstineret. Ne hoc quidem video, cur inter apophthegmata debeat commemorari. Plut.in Græco.apoph.

Xerxis.

Suprà de Humanitate.

Philippi regis.

Philippus Macedonum rex, quoniam pleraque dando perfecit potius quàm bellando, iactatum est in illum: Non Philippum, sed Philippi aurum subegisse Græciam. Ita Plutarc.in vita P.Aemilii. Erasm.6.apoph.

Eiusdem.

Idem Alexandrum filium obiurgans, quòd largitionibus Macedonum beneuolentiam consectaretur: Quæ te malùm, inquit, ratio in istam spem induxit, vt eos tibi putes fore fideles, quos pecunia corruperis? An tu id agis, vt Macedones te non regem suum, sed præbitorem putent? Cicero lib.1.Officiorum. Vale. Maxi.lib.7.cap.1.

Eiusdem.

Idem, quum arcem quandam ac præsidium capere destinasset, valde munitam, atque exploratores retulissent, prorsus esse difficilè, atque adeò etiam impossibile, percontatus est, num vsqueadeò difficile esset, vt nec asinus auro onustus posset accedere? Significans, nihil esse tam munitum, quod auro non expugnetur. Quod ipsum poetæ significarunt fabula Danaes, à Ioue stupratæ, sed deo in aurum verso. Vnde Flaccus,

Aurum per medios ire satellites,
Et perrumpere amat castra potentius Ferro.

Plutarchus in apoph. reg.& imperat. item Cicero in epistolis ad Atticum. Bruso.lib.5.cap.10.

Eiusdem.

Suprà de Beneuolentia.

Phocionis.

Harpalus ab Alexandro fugiens, magno cum auri pondere Athenas

Athenas venit, ibíque quum multos muneribus ad se allexisset, ad Phocionem etiam septuaginta talenta destinat. Phocion verò ad nuncios conuersus: Auferte isthæc (ait) hominum improbissimi, meóque nomine mœrorem luctúmque renunciate Harpalo, nisi à corrumpenda ciuitate manum abstineat. Bruso.lib.1.cap.9.

C. *Potitij.*

C.Potitius Samis audiens Romanos, acceptis muneribus pristinum nomen & decus amisisse: Vtinam, inquit, ad illa tempora me fortuna seruasset, & nunc essem natus, quando Romani dona accipere cœpissent. Non profectò passus essem eos imperare diutius. Cicero lib.2.Offic.

C. *Centonis.*

M. Cinthius legem cum tulisset, qua causidici munera ob agendā causam percipere prohibebātur: hánceq; rem C. Cento molestè ferret, prodisétque, ac satis contumeliosè dixisset, Quid fers Cinthiole? Vt emas, inquit, Cai, si vti velis. Quasi dixisset: Quia accipere munera gratis prohibetis. Brusonius lib.2.cap 12.

C. *Cæsaris.*

Sylla præturam adeptus, comminatus est Cæsari, se sua in illum potestate vsurum. Iure, inquit Cæsar ridens, tuam potestatem appellas, quam tuo ære mercatus es. Notans Syllam, quòd eum magistratum largitionibus sibi parasset. Erasmus lib.1.apoph.

Iugurtha.

Suprà titulo, de Auaritia.

Alphonsi.

Alphonsus rex magnoperè laudare solebat dictum nesciò cuius, hostibus fugientibus pontem argenteum extruendum esse: quòd putaret, hostes pecunia solicitandos, vt ab acie discederent. Eras.lib.8.apoph.

De munerum contemptu.

Socratis.

Alciabides ambitione quadam munificus, cum plura magnáque munera Socrati dono misisset, & Xantippe admiraretur donorum amplitudinem, eáque cuperet eum accipere, Socrates dixisse fertur: Imò nos certemus liberalitate cum Alcibiade, & ea quæ mittuntur ab ipso, non capiamus, quadam munificentia. Aelianus lib.9.de Varia histor.

Idem aliter.

Alcibiades Socrati miserat munus præclarum. Id cum Socrates videretur recusaturus, Xantippe dissuasit, asseuerans donum esse magnificum, & indignum quod respueretur. Tum Socrates: Alcibiades, inquit, hæc mittit ambitiosè, & nobis nostra est ambitio. Sentiens, interdum esse magnificentius magna contemnere, quàm magna largiri. Stob. serm. 15. Erasmus lib. 8. apophtheg.

Eiusdem.

Quum quis Socrati diceret, magnum esse, compotem eorũ fieri quæ cuperet: respõdit, Sed multo maius est, ne cupere quidem ab initio. Aelia. lib. 6. de Var. hist.

Eiusdem.

Quum Alcibiades spaciosam aream dono offerret Socrati, in qua sibi domũ ædificaret: Quid, inquit, si mihi calceis opus esset, num corium mihi dares, vnde mihi calceos conficerem? Et si dares, an non ipse ridiculus essem si acciperem? Hac similitudine munus inutile recusauit. Eras. lib. 3. apoph.

Eiusdem.

Socrates philosophus obiurgatus ab vxore Xantippe, quòd multa missitantibus amicis, nihil acciperet, dixit: Si omnia quæ dantur, statim acciperemus, ne si peteremus quidem in posterum, vt darent, habituri essemus. Stob. ser. 1. de Prudentia.

Eiusdem.

Archelaus rex Socratem ad se vocarat, multa pollicens: Socrates respondit, se nolle ad eum venire, à quo acciperet beneficia, cum illi reddere paria non posset. Hoc dictum improbat Seneca: quòd philosophus persuadens auri argentíque contemptum, plus dat, quàm si det aurum & argentum. Eras. Rot. lib. 3. apophtheg.

Eiusdem.

Quum Aristippus, Socratis discipulus, ex quæstu quem Socraticorum primus facere instituit, præceptori misisset viginti minas, remisit ilicò Socrates ad illum pecuniam, dicens: ipsius genium hoc nequaquam permittere. Dicebat enim Socrates, sibi peculiarem esse dæmonem, à quo prohiberetur arcano signo, si quid tentaret parum honestum. Genium autem illum, opinor fuisse rationem. Atque interim ciuiliter indicauit Aristippo, sibi non probari, quòd philosophiam doceret mercede, eóque donum ceu sacrilegio partum reiecit. Eras. lib. 3. apoph.

Aristi-

Aristotelis Cyr.

Aristoteles Cyrenensis oblata ab hominibus munera non accipienda esse putauit: Et eam quidem ob causam, quòd munerum acceptorum molestias habiturus sit, vt rependat: aut si omnino nõ referat, in ingratitudinis reprehensionem facillimè incidat. Aelia. lib. 10. de Var. histor.

Demetrij Cynici.

Demetrius Cynicus, quum Cæsar ducenta talenta ei attulisset, ridens reiecit: Si tentare, inquit, me cõstituerat, toto illi fuit experiendus imperio. Brus. lib. 1. cap. 9.

Ephialtis.

Ephialtes Sophronidæ filius pauperrimus fuit: attamen quũ amici decem talenta ipsi dono darent, non accepit: Hæc, inquiens, me cogerent, siquidem reuerenter vos haberem, aliquid pręter ius concedere: sin minus vos obseruarem, ingratissimum haberi. Aelia. lib. 11. de Var. hist.

Iulij Græcini.

Iulius Græcinus pecuniam ab amicis ad ludorum impensam conferentibus acceperat, sed magnam pecuniam missam à Fabio Persico non accepit. Obiurgantibus autem, quòd non accepisset: Ego, inquit, ab eo beneficium accipiam, à quo propitiationem accepturus non sum? Quúmque illi Rebilius, consularis homo, eiusdem infamiæ maiorem summam misisset, & instaret vt acciperet: Rogo, inquit, ignoscas, à Persico enim non accepi. Brus. lib. 1. cap. 9.

Anacreontis.

Anacreon poeta, posteaquam à Polycrate tyranno quinque talentorum acceperat munus, insomnes duas egit noctes, indéque cogitatione sollicitus, reddidit ea, dicens: Non tanti ea sibi esse, vt tanta cura vexari vellet. Brus. lib. 5. cap. 17.

Lycurgi.

Suprà tit. de Integritate vitæ.

Agesilai.

Agesilaus, cum in Lydia Tissaphernen vertisset in fugam, ac quamplurimis interemptis, iam in agros regios fecisset incursionem, rex Persarum per legatos, quorum præcipuus Titraustes, ingentem pecuniarum vim vltrò ad illum misit, petens vt à bello desisteret, Agesilaus spreta pecunia respondit: Pacis quidem tempore Reipublicæ vigere authoritatem, vt ius habeat decernendi, quod ad tuendam ciuitatis tranquillitatem cęp-

ſuerit conducere, belli verò tempore non item. Sibi verò iucundius eſſe, ſi milites ſuos ditet, quàm ſi diteſcat ipſe. præterea ſe pulcherrimum ducere, ſi Græci non munera caperent ab hoſtibus, ſed armis pararent ſpolia. Vox excellentis animi, qui non aliud virtutis præmium ambiret, quam gloriam: nec pacē hoſti venderet, fraudato milite. Plut. in apoph. Lacon.

Alcamenis.

Alcamenem Telecri filium quum quidam interrogaſſet, Cur munera à Meſſenniis oblata nō accepiſſet? reſpōdit: Quoniam ſi accepiſsē, cū legibus pacē habere non potuiſſem. Quo dicto docuit, munera nequaquam eſſe accipienda, quæ legibus & Reipubli. aliqua ſaltem ex parte obeſſe poſſunt. Plut. in Lac.

Cleomenis.

Mæander Samiorum tyrannus ob incurſionem Perſarum profugerat Spartam, oſtendítque quantam pecuniarum vim ſecum apportaſſet, & quantum Cleomenes vellet largiri. At Cleomenes ipſe quidem nihil accepit, ſed veritus ne quid aliis ciuibus donaret, adiit Ephoros, dixítque ſatius eſſe ſi hoſpitem ſuum Samium è Peloponneſo ſubmouerent, ne cui Spartano perſuadeat vt fiat malus. Ephori verò Cleomenis conſilio parentes, eodem ſtatim die promulgarunt edictum, vt Mæander Peloponneſo decederet. Quantus in hoc homine diuitiarum contemptus, à quibus non ſecus atque à præſentiſsimo veneno timuit ciuibus ſuis, cum pleríque non aliter exiſtiment beatas ciuitates, quàm ſi quàm maximè abundent opibus. Hunc Mæandrum Herodotus lib. 3. Mæandrium appellat. Plut.

Gorgonis.

Gorgo, Cleomenis regis filia, quum Ariſtagoras Mileſius Cleomenem ad bellum pro Ionibus aduerſus regem Perſarum ſuſcipiendum hortaretur, magnam pecuniarum vim pollicens, quantóque magis ille recuſabat, tanto plus adderet promiſſæ ſummæ: Pater, inquit, corrumpet te hic peregrinulus, ni ocyus eum ædibus extruſeris. Vbi nunc ſunt qui dicunt auarum mulierum genus, quum Gorgo pro hortatrice patri fuerit dehortatrix. Plut. in apoph. Lac.

Callicratidis.

Cum Cyrus ſtipendium miſiſſet militibus, Callicratidi ſeorſim xenia, amicitiæ monumenta: ſtipendium quidem accepit, xenia verò remiſit: negans ſibi cum ipſo priuatam habendam amicitiam, ſed quam haberet publicam cum Lacedæmoniis

niis omnibus, eadem illi secum quoque intercedere. Quid hoc animo incorruptius, qui totus ad Reipublicæ commoda spectabat? Idem.

Pelopidæ.

Pelopidas, cum obiurgarent eum amici, quòd pecuniariæ rei ad vitam tuendam conferentis, nullam curam gereret: Et, inquit, mehercule res vtilis est: verùm huic Nicomedi. intento digito in hominem quendam claudum, & mutilum. Aelianus lib. 11. de Varia hist.

Epaminondæ.

Epaminondas Polymnidis filius, pauper quidem erat, sed quum Iason ei quinquaginta auri talenta mitteret: Iniuriam, inquit, mihi facis. Sed quinquaginta drachmas à ciue mutuatus, vt essent pro viatico, profectus est in Peloponnesum. Cum verò nuncium allatum esset, satellitem eius pecunias à captiuis cæpisse. Mihi, inquit, da scutum: Tu verò tibi cauponam eme, in qua viuas. Non enim vlterius pericula subire voles, cũ diues sis factus. Idem.

Eiusdem.

Suprà tit. de Diuitiarum contemptu.

Eiusdem.

Idem, cum legati venirent ferentes munera animo corrumpendi, ad prandium eos venire iussit prius, vt in eodem causam aduentus explicarét. Apposita est igitur mensa vilis, bibebántque vinum acidum. Subridens igitur Epaminondas, ad legatos ait: Abite, & domino vestro mea prandia narrate: quibus me contentum, non facilè suis muneribus ad proditionem alliciet. Stobæus ser. 1. de Prudentia.

Eiusdem.

Cum Artaxerxes Persarum rex ipsi tria Daricorum millia misisset, Diomedontem Cyzicenum asperius increpauit, si tantam nauigationem suscepisset, corrupturus Epaminondam. cúmque iussit hæc verba ad regem referre: Si fauet commodis Thebanorum, habiturus est Epaminondam amicum gratis: sin minus, hostem. Quid hoc animo incorruptius, non alio spectante, quàm ad patriæ commoda? Plut in Græc. apoph.

Phocionis.

Phocion cum à Menillo oblatam pecuniam remisisset, rogatus ab illo causam, cur saltem filio sumendam non permitteret? respondit: Si filius vitam moréisque composuerit, viuet ille quidem paterna hæreditate contentus: Si verò prodigus & im-

modestus fuerit, ne argentum quidem hoc satis futurum est. Brus.lib.1.cap.9.& lib.5.cap.22.

Eiusdem.

Alexander Macedonum rex centum talenta dono miserat Phocioni. is verò percontatus est eos qui pecuniam adferebant: Quid ita, quum essent Athenienses permulti, sibi vni illa mitteret Alexander? Illis respondentibus: Quoniam vnum te iudicat virum & honestum & bonum: Ergo sinat, inquit, me talem & haberi & esse. Vt scitè arreptum ab illis argumentum torsit ad occasionem recusandi muneris. Iam quis hic non admiretur incorrupti pectoris sinceritatem? pauper erat Phocion, nec doni magnitudine quicquam mouebatur. Simul autem indicat, illos qui quum Rempub. administrent, tamen à capiundis muneribus non temperant, nec bonos esse viros, nec tales haberi debere. Plut. in Græc. apoph. & Brus.lib.1.cap.9.

Eiusdem.

Quum Menillus præsidii dux, Phocioni pecunias dare vellet, indignatus Phocion dixit: Nec illum Alexandro meliorem esse, & causam deteriorem ob quam nunc accepturus esset, cũ tunc non accepisset. O nullis muneribus expugnabilem animum. Plut. in Græc. apoph.

Alexandri regis.

Ciuitas quædam vt ab armis Alexandri quietem haberet, obtulit illi partem agrorum, & præterea rerum omnium dimidium. Cui sic respondit: Hoc animo veni in Asiam, non vt acciperem quod dedissetis, sed vt vos haberetis quod reliquissem. Plut. in vita Alexandri.

Eiusdem.

Alexander Magnus quum Xenocrati Chalcedonensi ingentem pecuniarum summam misisset, ex ea philosophus tres tantum minas recepit, & reliquum referri iussit, dicens: Ipsi pluribus esse opus, qui plures alerent. Laert.lib.4. cap.2. Stobæus sermo.3.

Eiusdem.

Idem Xenocrati philosopho cum quinquaginta talenta dono misisset, philosophus statim remisit, sibi non opus esse dicẽs. Plut. in reg. & imp. apoph.

Xenocratis.

Idem ad Xenocratem legatos misit cum aliquot talentis, quos ille in Academiam perductos parca tenuíque cœna excepit. Post

pit. Postridie interrogantibus, cui vellet adnumerari pecuniã? Quid, inquit, Itáne vos ex hesterna cœna non intellexistis, me pecunia non indigere? Philosophus ethnicus reiecit à ditissimo liberalissimoque rege vltrò delatam ingentem pecuniæ summam: & nunc pro sanctis haberi volunt, qui extremam professi paupertatem, in tantum vt horreant etiam æreï nummi contactum, non aliter quam viperæ, non referendis artibus venãtur diuitum ac pauperum liberalitatem. Laertius libro 4. capite 2. Cicero libro quinto Tusc. quæst.

Dionisij senioris.

Corinthiorum legati quum ad Dionysium seniorem missi essent, & is pro more amplissima dona obtulisset, recusarunt planè, eo quòd lex esset apud ipsos, vetans ne legatione fungentes munera acciperent à principe. Quibus Dionysius respondit: Rem profectò absurdam facitis, qui, quod vnum bonum habet tyrannis, hoc tollitis, dum docetis, etiam beneficium à tyrannis accipere periculosum esse. Grauem rex iudicabat contumeliam esse, oblata recusare munera, cum hac vnica re tyranni aliis se commendare possint. Plutarchus in regum & impp. apophthegma.

Cimonis.

Rosacem barbarum è Persis Athenas aiunt cum magna auri copia venisse, Cimonisque domum adiisse, & ob tutelam phialas duas, alteram Daricis, alteram argenteis plenas obtulisse. Conuersum verò ad eum Cimonem subrisisse, rogasseque barbarum, Mercenariúmne an amicum Cimonem habere vellet? cum autem respondisset, amicum: Abi igitur, inquit, tuaque istæc tecum munera defer. Ego enim amicitia tua fretus, hisce quum opus fuerit liberaliter vtar. Bruso. lib. 1. cap. 3.

Curij Dentati.

Samnites, posteaquam à Curio Dentato deuicti essent, venerunt magnam ei vim auri offerentes, verùm Curio cum fortè ad focum sederet, & ex cado ligneo rapas comederet, Samnitũ legatis respondit: Nihil opus est auro, talem cœnanti cœnam. Alii autem respondisse scribunt: Ego malo aurum habentibus imperare, quàm vt alii mihi aurum accipienti imperent. Plut. in Rom. apoph. Plinius de Viris illustr. cap. 33. Cice. in Catone maiore. Bruson. lib. 5. cap. 22.

C. Fabricij.

Samnites cum ad C. Fabricium imperatorem populi Romani ve

ni venissent, grandem offerētes pecuniam: Fabricius planas manus ab auribus ad oculos, & infrà deinceps ad nares, & ad os, & ad gulam, atque inde porrò ad ventrem imum deduxit, & legatis ita respōdit: Dum illis omnibus membris, quæ attigi, obsistere & imperare possum, nunquam quicquam deerit. Propterea pecunia cum nihil mihi vsui sit, non accipiam ab iis, quibus eam vsui esse scio. Higinius lib. de vita rebusque illustrium virorum. Gellius lib. 1. cap. 14.

Eiusdem.

Fabricio cum Pyrrhus pro redimendis captiuis multum auri misisset, aurum quidem non accepit. Postridie verò Pyrrhus maximum elephantum emisit, qui ignaro Fabricio à tergo subitò barriens appareret. Id vbi factum est, respiciens Fabricius, ac ridens: Me, inquit, nec aurum heri, nec hodie belua fecit attonitum. Sensit, Pyrrhum hoc de industria egisse, vt quoniam auro bonisque verbis deliniri non poterat, immani voce beluę terreretur. Sed expertus est Pyrrhus, animum vndequaque inexpugnabilem. Plutarchus in Rom. apoph.

Eiusdem.

Idem Cyneæ Epirotarum legato, magnam auri vim dono offerenti, recusauit accipere, dicens: Se malle imperare aurum habentibus, quàm habere aurum. Eras. lib. 6. apophthe. Simile cum eo, quod Curio Dentato ab aliis attributum, paulo antè retulimus.

Cyaniensium.

M. Bruto cum tota ferè sese dedisset Lusitania, sola vrbs Cyania pertinaciter arma retinuit. Verùm quum tentarentur per Bruti legatos, vt data pecunia se darent Bruto, Cyaniensis populus vno ore respondit: Sibi ferrum esse à maioribus relictū, quo libertatem patriæ tuerentur: non aurum, non munera, quibus ab hoste se redimerent. Recitat Erasmus libro octauo apop.

Vide, de Diuitiarum contemptu.

Spartaci.

Spartaco in Crassum omnes mouenti copias, quidam equū dono obtulit. At ille: Si vicero, inquit, plurimos ex hoste equos habiturus sum: si victus fuero, nec hic mihi futurus est vsui, simulque cum dicto, equum gladio transuerberatum interemit. Eras. lib. 6. apoph.

Alphonsi.

Suprà tit. de Belli studio.

De mun

De mundo.

Thaletis.

THales Milesius olim interrogatus, quid omnium esset pulcherrimum? respondit, Mundus, est enim opus Dei, quo nihil pulchrius est. Eras. lib. 7. apoph. ex Laert. lib. 1.

Demonactis.

Cum quidam exquirerent, an mundus esset animatus, & rursus an globosus? Vos, inquit Demonax, de mundo soliciti estis, at vestram ipsorum immundiciem non curatis. Anton. part. 2. ser. 77. Melissæ.

De musica laudata.

Socratis.

SOcrates natu iam grandior, cum inter pueros fidibus canere disceret, obiurgantibus respondit: Nequaquam absurdum esse discere ea, quæ prius nesciuisset communi vitæ tam vtilia & necessaria esse. Tanti fecit musicam vir sapientissimus, vt iam grandæuus, discere nequaquam erubesceret. Eras. 3. apoph.

Solonis,

Solon Atheniensis Execestidæ filius, cum eius nepos ex fratre inter pocula carmen quoddam Sapphus cecinisset, delectatus est illa cantilena, & iussit adolescentem vt eam se doceret. Cum autem quidam interrogasset, quam ob causam hoc desideraret? respondit, Vt postquam ipsam didicero moriar. Aelianus de Var. histor. Stobæus ser. 37,

Antisthenis.

Quum in conuiuio quidam diceret Antistheni, Cane tibiis: Tu mihi eas infla, inquit. Non recusauit obsequium, si ille vicissim obsequeretur. Sed interim indicauit, nō esse philosopho decorum, tibiis canere. Laer. lib. 6. cap. 1, Bruson. lib. 4. cap. 17.

Stratonici,

Stratonicus musicus aliquando trophæum quum erexisset, hunc inscripsit titulum: Aduersus malè canentes cithara. Notans, tales vbique quàmplurimos esse, quos ipse vicisset. Eras. 6. apophthegma.

Cani Tibicinis.

Canus Tibicen dicebat, homines ignorare, quanto plus ipse canens voluptatis caperet, quàm alii: alioqui auditores non darent mercedem, sed acciperent. Recitat Eras. 8. apoph.

Laconum.

Nec minor Lacedæmoniis cura fuit de genere Musices, modulorum & cantionum, quàm de victu, cultu, & cæteris rebus. Hæc autem talis erat, vt animi vim ac spiritus excitaret, & impetum diuino afflatui similem, adq́ue res gerendas accommodum induceret: quum reliquis Græciæ ciuitatibus magis placeret Musica demulcens, & ad voluptatem mollitiemq́ue effœminans animos. Nam Plato magni referre putat, quo genere Musices vtatur ciuitas. Plut. in Laconicis.

Agesilai.

Cuidam Agesilaum roganti, quam ob causam Spartiatæ ad tibiarum cantum inituri prælium, exercerentur: Vt quum ad numerum, inquit, incedunt, appareat qui formidolosi sint, qui fortes. Nam anapæstorum ictus strenuis addebant animum, vehementer meticulosis pallorem ac tremorem incutiebant. Itaq; quum pes non responderet ad modulos tibiarum, prodebatur ignauorum imbecillitas. Magni siquidem refert, vt dux perspectos habeat militum suorum animos, quo norit qui sint à prælio submouendi, aut qui qua parte exercitus collocandi. Plut. in Lacon. apoph.

Alexand. regis.

Quum Alexander etiamnum pubescens citharæ daret operam, & præceptor artis subinde moneret quam cordam quo modo pulsare deberet: & puer parum obsequens doctori dixisset, quid si hanc pulsarē? Citharœdus lepidè respondit: Si isthuc quæris, tanquam mox rex futurus, nihil refert: si vt artifex futurus, plurimum interest. Recitat Erasmus lib. 8. apoph.

Neronis.

Nero à mathematicis audierat, fore vt aliquando deiiceretur imperio, eoq́ue Græcum Iambicum dimetrum identidem vsurpabat.

τὸ τέχνιον πᾶσα γῆ τρέφει:

Terra quæuis artem alit.

Putans, se tantum profecisse in arte canendi, vt etiam si exigeretur, in quauis regione ob musices peritiam posset haberi in precio. Quumq́ue imminentibus qui illum insequebantur, de salute desperans, cogitaret sibi vim adferre, subinde dicebat: Quantus artifex pereo. Suetonius.

De musica contempta, & irrisa.

Antisthenis.

ANtisthenes quibusdam admirantibus Ismeniam, quòd esset insignis tibicen: Ne quam, inquit, hominem esse oportet, nam si bonæ frugis esset, non esset egregius tibicem. Iudicabat eos non posse bonos viros euadere, qui tantum operæ Dionysiacis artibus impendissent. Plut. in vita Periclis. Pontan. lib. 5. cap. 1. de Prudentia.

Antea.

Anteas, quum Ismeniam tibicinem optimum in bello cæpisset, iussit illum canere, ac cæteris admirãtibus, ipse iurauit per ventum & acinacen, sibi iucundius esse, audire hinnitum equi. Plutar. in Lacon. & Bruso. lib. 4. cap. 17.

Ismeniæ.

Ismenias tibicem canebat in sacrificio, quumque non litaretur, is qui conductus fuerat, arreptis tibiis canebat ridiculè, & hoc canente litatum est. Incusantibus autem iis qui aderant: Diuinitùs, inquit, contingit venustè canere. Hic Ismenias ridens: At me (inquit) canente, dii voluptate capti commorabantur: te verò festinante illos abigere, arripuerunt hostiam. Refert Plutarchus Symposiacôn libro secundo. Conductitius ille sibi laudem arrogabat, quòd ipso canente litatum sit: quasi dii magis delectati sint ipsius cantu quàm Ismeniæ. Id lepidissimè retorsit Ismenias: ideo non fuisse litatum, quòd dii gaudentes erudita musica, diutius amarent adesse sacrificio. At quum ille tam ridiculè caneret, quasi studeret deos abigere, ne vacui recederent, arripuerunt victimam.

Diogenis.

Suprà de Doctrina factis dissentanea,

Eiusdem.

Citharœdum imperitum, obesoque corpore, & ab omnibus vituperatum, solus Diogenes laudabat. Demirantibus quam ob rem id faceret: Laudo, inquit, quòd quum talis sit, maluerit se cithara quàm latrociniis exercere, significans, illum corpore validum, ingenio rudem, latrociniis aptiorem esse quàm musicæ. Locus est ab inexpectato. Laer. lib. 6,

Eiusdem.

Idem alterum citharœdum, qui quoties caneret, ab auditoribus deserebatur, obuium ita salutabat, Salue galle. Quum ille offen

offensus salutationis nouitate, diceret, Quid ita? Quoniam, inquit, cantu tuo excitas omnes. locum captauit ex ambiguitate verbi Græci. ἀνεγείρειν enim dicitur, & qui excitat dormientē, quod solent galli gallinacei malè canentes: & qui sedentem excitat vt surgat, quod ille solebat. Laertius lib. 6. & Bruson. libr. 4. capit. 17.

Eiusdem.

Idem cuidam iactanti musices peritiam, respondit,

Γνώμαις γὰρ ἀνδρῶν εὖ μὲν οἰκοῦνται πόλεις,
Εὖ δ' οἶκος οὐ ψαλμοῖσι καὶ τερετίσμασιν. id est,
Prudentia vrbes bene gubernat: at domus
Nec cantilenis, nec modis regitur probè. Eras. lib. 3. apop.

Satyri.

Satyrus fistulicen persæpe Aristonis philosophi disputationibus intererat, & his quæ dicerentur mirè affectus, aiebat: Cur ego non igni trado hoc telum, ad nihil vtile planum? Subobscurè referens tibiam, & quodammodo suam artem ad philosophiæ studium comparatam extenuans, & nihili æstimans. Aelianus lib. 3. de Var. hist.

Aristotelis.

Aristoteles interrogatus quid de Musica sentiret? respondit: Iouem neque canere, neque citharam pulsare. Sensit nimirum, hoc studium parum vtile hominibus esse, quo dii nō etiam delectarentur. Bruson. lib. 4. cap. 17.

Stratonici.

Stratonicus musicus de Phaone malo tibicine dixit, quòd non caneret harmoniam, sed Cadmum. Phaon autem, quum se gereret pro tibicine, iactaretque se Megaris habere chorum: Nugaris, inquit Stratonicus: non habes, sed haberis. Significans, illum discipulum esse potius quàm magistrum, aut chorum ipso doctiorem esse. Eras. lib. 6. apop.

Eiusdem.

Idem quum vidisset Propin citharœdum Rhodium, corpore quidem magnum, sed arte pusillum, percontantibus qualis videretur? respondit prouerbiali dicto: Nullus, malus, magnus, piscis. Singulis verbis hypostigme separatis, alium efficiens sensum. Athenæus. Vide prouerbium etiam apud Erasmum, Nullus magnus, &c.

Eiusdem.

Stratonicus, quum in sacrificio malus quidam tibicen esset canta

cantaturus: Bene ominandum est, inquit, libantes precemur deos. Significans, opus deorum auxilio, vt bene caneret. Athenæus.

Eiusdem.

Idem in citharœdum imperitum, cui nomen erat Cleon, sed vulgò dicebatur bos: Olim, inquit, asinus lyræ dictum est, nunc bos est lyræ. Athenæus in Dipnos.

Eiusdem.

Idem Rhodi quum artis suæ specimen edidisset, neque quisquam plausu alióue gestu signum fauoris dedisset, abscessit illinc dicens: Quum id quod nullo constet impendio, non præstetis, quî sperem me a vobis præmium accepturum? Athenæus, & Eras. lib. 6. apoph.

Eiusdem.

Citharœdus quidam malus Stratonicum excipiebat conuiuio, atque super cœnam ostentabat illi artem suam. Erat autem apparatus splendidus. Itaque Stratonicus quum illo canente non haberet qui cum loqueretur, confregit poculum, & poposcit maius. Id quum accepisset cum multis cyathis, soli calicem ostendit, móxque sese vino ingurgitauit, & obdormiit. Quum autem fortè superuenissent aliquot comessabūdi, cantori, qui conuiuium exhibebat, noti, Stratonicus expergiscens factus est ebrius. At illi quum intellexissent, quòd multum assiduéque bibendo fuisset inebriatus, Stratonicus compendio respondit: Hic insidiator & sceleratus cantor, me veluti bouem ad præsepe, dum cœnam accipit, occidit. Boues multo cibo saginantur, priusquam mactantur. Athæneus.

Anonymi.

Zenophontus certis modis Alexandrum ad arma solebat concitare. Eam Musices vim admirantibus cunctis, quidam ait: Si tantus artifex est, incinat modulos quibus illum a bellis reuocet. Sentiens, non esse magnę artis hominem eò perpellere, quò suapte natura pronus est. Eras. lib. 4. apoph.

Demosthenis.

Demosthenes Mitylenæus pulsauit fores hominis musicæ ac citharæ dediti, quúmque is audito pulsu, iussisset illum introire: Faciam, inquit, si prius alligaris citharam. Subnotans illum nihil aliud quàm cithara canere. Refert Plu. Symposiacôn li. 2.

Anonymi.

Citharœdus quidam cum apud quempiam caneret, pollici-

túsque esset is apud quem cantabat, quanto melius cantaret, tanto se plura daturum. quum promissa postridie reposceret: Voluptatem tibi reddo(inquit) pro voluptate. Ex Aristotelis lib.9.Ethicorum recitat Bruso.lib.4.cap.17.

Anonymi.

Lacedæmonius quidam, quum super conuiuium esset illata lyra: Non est, inquit, Laconicum nugari. longè dissentiens à cæteris Græcis, quibus nullum conuiuium suaue videbatur, absque musica. Id Laconi nugale videbatur, qui lautius existimabat honestis ac festiuis fabulis condire compotationem, quàm inani lyræ strepitu. Plutarchus in Lacon. Brusonius lib.4.cap.17.

Agesilai.

Agesilaus rogatus, vt vellet audire quendam, qui mira similitudine lusciniæ vocem imitabatur, recusauit: Frequenter(inquiens) ipsam audiui lusciniam. significans, ineptam esse voluptatem, magis delectari ipsa simulatione quàm natura. Plut. in Lacon. apoph.

Cleomenis.

Quidam vt Cleomeni cantorem quendam commendaret, quum aliis multis nominibus prædicabat hominem, tum illud in primis affirmabat, eum esse cantorem inter Græcos præstantissimum. At Cleomenes, ostenso quodam ex his qui aderant: At per deos hic, inquit, apud me iuris condiendi artifex. Contempsit artem ad solam delectationem vtilem. Plut.

Demarathi.

Demarathus cum audiret cantorem quendam ostentantem artem suam, nihil aliud laudis illi tribuit, tantum, ait: Mihi videtur non malè nugari. Tantus erat contemptus artium: quæ licet essent operosæ, tamen solummodo delinirent aures, nullam seriam vtilitatem adferrent Reipub. Plutarchus in Lacon. apoph. Bruso.lib.4.cap.17.

Archidami.

Archidamus quum quidam prædicaret citharœdum, eiúsque in canẽdo facultatem admiraretur: Heus, inquit, vir optime, quid honoris ac præmii abs te ferent boni viri, quum tantopere prædices citharœdum? Rectè taxauit non vulgi modò, verùm & principum præpostera iudicia, qui plerunque pluris faciunt mimum aut morionem, quàm sapientem fidíque consilii virum: citharœdum verò, cuius ars non Reipubl. sed volu-

ptati

ptati seruit, adeò non iudicauit prædicandum, vt nec inter bonos viros habendum duceret. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

Ad eum qui ipsi cantorem commendare volens, dixit, Hic est bonus cantor: At apud nos, inquit, hic est bonus condimentorum artifex: perinde quasi nihil referret, vtrum quis musicorum instrumentorum sono, an obsoniis & condimentis voluptatem adferret. Apud Athenienses cantores erant in summo precio, quum coquis non haberetur idem honos: Lacedæmoniis verò nihil placebat artium, quod ciuium animos effœminaret magis quàm ad virtutem accenderet. Plut.

Alcibiadis.

Alcibiades imbutus philosophiæ præceptis, voluptates ac arteis indecoras aspernatus est, disciplinas liberales semper amplectebatur. Lyram hoc argumento reiiciebat, quòd vocem hominis imitaretur (ex quo colligere licet, olim qui lyra canebant, simul & voce cecinisse) plectrum, quòd habitũ formámque liberalem immutaret in illiberalem. tibiam duplici nomine damnabat: & quòd sic mutaret oris habitum, vt vix à familiarissimis agnosceretur qui caneret: & quod homini propriam adimeret vocem, loquendíque facultatem eriperet. Nemo enim potest simul & inflare tibiam, & loqui. Cantent igitur, inquit, Thebanorum filii, qui dicere nesciunt: nobis autem Atheniensibus, vt à maioribus accepimus, gentis princeps est Pallas & Apollo: quorum illa fistulam confregit, hic tibicinem excoriauit. Proditum est priscorum fabulis, Palladem ad speculum tibia canentem, offensam oris deformitate, proiectam comminuisse tibiam: Apollo Marsiam canendo victum excoriauit. Eras. lib. 5. apoph. ex Plut.

Eudamidæ.

Eudamidas rogatus de cantore quodam, qui fœliciter cecinerat, qualis ipsi videretur: Magnus, inquit, in re parua delinitor. contempsit operosam artem, cuius nullus erat fructus per inanem ac temporariam delectatiunculum aurium, Plutarc. in Lacon. Bruso. lib. 4. cap. 17.

Dionysii sen.

Infrà tit. Par pari relatum.

Gelonis.

In conuiuio quum lyra circunferretur, cæteríque ordine canerent (nam id apud Græcos honestum habebatur) Gelon

equum iuſsit induci in conuiuium, faciléque ac leuiter in illum inſiliit. ſignificans, hoc eſſe regalius, quàm lyra canere. Plut. in Reg. apoph.

Pyrrhi.

Suprà de Artium contemptu.

Philippi regis.

Philipus quum audiſset filium ſuum quodam in loco ſcitè cecinisſe, ciuiliter obiurgauit, dicens: Non te tui pudet, qui noris tam bellè canere? ſignificans, alias artes eſſe rege digniores. Plutarch. in Pericle, & in regum imperatorúmque apoph. Bruſon. lib. 4. cap. 17. Pontanus lib. 1. cap. 5. de Prudentia.

Alexandri.

Alexander Macedonum rex, quum tranſmiſſo Helleſponto, Troiam inuiſeret, veterum heroum res geſtas animo reuoluens, quidam, ſi vellet, pollicitus eſt ſe Paridis lyram daturum. Hic Alexander: Minimè, inquit, illa mihi eſt opus, quũ Achillis lyram habeam: Hac vir ſtrenuus fortium virorum laudes canere conſueuit, quum Paris ſua lyra molles ac laſciuos modulos incineret. Plut. in reg. apoph. Aelianus lib. 9.

Corydi.

Corydus paraſitus quum Plyctor citharœdus lentum ſorberet, ac lapidem lenti admixtum manderet: O miſer, inquit, etiam lenticula te ferit. Significans, illum dignum qui ab omnibus lapidaretur, poſteaquam lens illi lapidem incuſſerat. Eraſ. 6. apoph.

De muſica exquiſita, & nimis artificioſa.

Laconum.

Apud Lacedæmonios erant numeri, ad quos temperarent inceſſum, concitandis animis ad fortitudinem, audaciam, mortiſque contemptum accommodi, quibus vtebantur tum in choris, tum ad tibiam, tendentes in hoſtem. Siquidem Lycurgus rei bellicæ ſtudium cum muſices ſtudio copulauit, quo nimirum nimius bellandi ardor modulatione temperatus, conſonantiam aptúmque concentum haberet. Vnde mos erat, vt in bellis rex, priuſquam iniret prælium, Muſis ſacrificaret, quò pugnantes facinora ederent digna, quę ſcriptis honeſtáque memoria celebrarentur. Nec permittebant, vt quiſquam aliquid de veteri muſica mutaret, adeò vt Terpandrum, quum eſſet

antiq

antiquissimus, & omnium eius æui citharœdorum præstantissimus, egregiúsque gestorum heroicorum celebrator, tamen Ephori mulctauerint, eiúsque citharam arreptam paxillo affixerint, quòd vnam tantum chordam in ea præter necessitatem intendisset, ob vocis varietatem. Non enim probabant modos, nisi simplicissimos. Ac Timotheū certantem in Carneis (id festum erat in honorem Carni cuiusdam vatis institutum: Pausanias autem indicat, apud illos Apollinem dici Carnion) ex Ephoris quidam arrepto ense interrogaret, ex vtra citharę parte incidi vellet chordas, quæ accesserant vltra septem. Plutarchus in Lacon.

Emerepis.

Emerepes Ephorus, ex Phrynidis musici cithara nouem habente chordas, duas incidit: Noli, inquiens, deprauare musicam. Prisci cantores non nouerant nisi septem chordas: quibus aliquid addere, ac musicam pro simplici reddere operosiorem, iudicabat artis esse corruptelam. Adeò Lacedæmoniis nulla non in re placebat simplicitas ac frugalitas. Plut. in Lacon.

De mutationibus in Republica & Ecclesia perniciosis.

Lycurgi.

LYcurgus Lacedæmoniorum legislator, cum interrogaretur cur Spartani toties pugnaturi, contra hostes castra mutarent? respondit: Vt eo magis lædamus hostem. Plutarchus in Lcon. apopho.

Augusti.

Augustus quodam die fortè venit in ædes, in quibus habitarat Cato Vticensis. hic quum Strabo, quo Cæsari adularetur, Catonis peruicaciam accusaret, quòd sibi manus adferre, quàm Iulium victorem agnoscere, maluisset: Quisquis, inquit Augustus, præsentem Reipubl. statum mutari non vult, is & ciuis & vir bonus est. Vnico dicto & Catonis memoriam tutatus est, & sibi consuluit: deterrens, ne quis in posterum affectaret res nouas. Nam pręsens status non is tantùm dicitur, qui tum erat, quum hæc loqueretur Augustus: sed is quoque, qui fuerat tempore conspirationis in Iulium. Siquidem hæc dictio Præsens apud Latinè loquentes, ad tria tempora pertinet, præteritum, præsens & futurum. vt, Præsentibus non erat contentus:

&,præsens vita, quæ nunc agitur: &, præsens in tempus omittat, id est, in futuram opportunitatem. Eras. Rot. lib. 4. apoph. ex Suetonio Tranquillo recitat.

Tiberij.

Tiberius Cæsar, qui statim post Augustum Romanis imperauit, cum ab amicis interrogaretur, cur non tam facilè magistratus & præfecturas suas mutaret? Respondit, se data hoc opera semper fecisse. Natura enim omnes, qui rerum administrationi præsint, pecuniæ esse cupidos, plurimúmque studii ad rem magis, magísque augendam eos collocare. Cæterùm, si diutius in magistratu versentur, segniores ad quæstum faciendum fieri. muscas enim, si longius corporum vlceribus insideant, minus graues & molestas fieri, quippe sanie vlcerum ad satietatem vsque refertas: & eum qui vlceribus scateat, durius acceptum afflictúmque iri, si saturis iam repulsis, famelicas alias ad vulnera admittere velit. Niphorus Callistus Ecclesiasticæ suæ historiæ lib. 1. cap. 17.

Sophronij episcopi.

Sophronius Pompeiopoleos Paphlagoniæ episcopus, cum audisset in concilio Seleuciano Acatii opiniones & dogmata recenseri: Si per singulos dies, inquit, propriam edere fidem licuerit, veritatis integritas non diu manebit. Socrates libro ii. Tripartitæ historiæ, cap. 34

Vide titulum de Legum abrogatione, & nouitatis studio.

De mutuo.

Anonymi.

QVidam miserrimos homines esse dixit, qui modò rubros, modò pallidos habeant dentes. Notabat autem eos, qui mutuò acceperunt ab aliis: qui, dum mutuum repetitur, erubescunt: dum verò creditorem viderint, pallescunt, ne cogantur ad soluendum. Recitatur hoc dicterium apud Suidam, & Bruso. lib. 4. cap. 22.

Lycurgi.

Lycurgus legislator dicebat: Dignitatem quidem istam, qua mouemur ad facilius mutuò dandum aliquid, in opibus hominum sitam esse: illam verò, quæ nos ad facilius fidem habendam inducit, in moribus. Stobæus ser. 35.

Persei.

Perseus, quum cuidam noto daret pecuniam, cautionem fecit

fecit in foro apud mensarium. Hanc diligentiam quum amicus admirans diceret, Adeóne legaliter Persee? Scilicet, inquit, vt amantei recipiam, nec legaliter reposcam. Fit enim sæpenumero, vt qui cum amico bona fide, sine testibus, ac syngraphis agunt, post cogantur cum eo legibus agere. Dicti nonnulla gratia est in Græcis, νομικῶς & φιλικῶς. Eras. lib. 6. apoph.

Gelonis.

Gelon Siciliæ tyrannus exigebat pecuniam á suis ciuibus. quos vbi videret tumultuantes, ait se petere mutuò: quippe redditurum. Ita volentes dederunt, atque ille peracto bello reddidit. Hoc artificio perfecit, vt pecunia non deesset ad bellum necessaria, nec ciues haberet minus beneuolos. Plutar. in regum apophtheg.

Galbæ.

Galba quum penulam mutuam à quopiam rogaretur, festiuè respondit: Non pluit, non est opus tibi: si pluit, ipse vtar. Bruson. lib. 4. cap. 22.

Idem aliter.

Idem cuidam cui cœnaculum perpluebat commodato rogāti penulam, dixit: Non possum commodare, nam domi maneo. Significans, dòmi maximè opus esse penula. Solent alii secus excusare, Non possum commodare penulam, ipse exeo. Eras. lib. 6. apoph.

DE NARIBVS.

Theophrasti.

THeophrastus Eresius in quendam Casandri amicum simis naribus, iecit hoc scomma: Demiror, inquit, oculos tuos non canere, quum illis nasus sit additus: quòd nasus fistulæ speciem præberet. Refert Plutar. in Symphosiacis. Laert. lib. 5. cap. 2.

Persarum.

Persæ amant homines adunco naso, quos Græci grypos appellant; eósque pulcherrimos esse putant: eo quòd Cyrus, quo non alius regum populo fuit charior, eiusmodi specie nasum habuerit. Est autem duplex gryporum genus. vnum, cui statim à fronte nasus insurgit, quod Aristoteles putat esse signum impudentis animi, & ad coruos refert: alterum, cui curuatura

nasi à fronte separata est, sed circa medium intumescit, & ad extremum tendens vnci speciem præbet. id Aristoteles putat esse notam magnanimitatis,& ad aquilam pertinere.Plutar.in apoph.& Cælius Rho dig.lib.24.cap.26.ant.lect.

De natandi peritia.

Aristippi.

ARistippus philosophus, cum quendam sibi vehementer placentem audiuisset,eo quòd egregiè sciret natare, irrisit hominem,dicens:Non te pudet,tam insolenter de his rebus iactare te,quæ & delphinum & ranarum sunt propria? Laert. lib.2.cap.8.& Eras.lib.3.apoph.

De natiuitate omnibus hominibus communi.

Stratonici.

STratonicus Musicus audiēs,quàm difficulter Timothei regis mater partum edidisset:Si, inquit, opificem peperisset, non Deum,quales emisisset in er pariendum voces? Irrisit vir sapientissimus hominum stultitiam,qui regibus ac potentioribus diuinos ascribunt honores,cum ex communi illa natiuitate appareat,æquè homines esse vt nos,qui infima sorte viuimus. Non minus enim(si non durius) ægrè pariunt regum & principum matres, quàm subulcorum. princeps æquè vitam clamore & eiulatu auspicatur,vt alii qui eius imperio subiecti sunt.Stratonici dictum leges apud Athenæum.

Vide titulum de Hominis fragilitate & miseria.

De natura.

Socratis.

SOcrates dicitur eum execrari solitus,qui primus vtilitatem à natura seiunxisset. Naturam appellat honesti rationem, homini à natura insitam.Eras.lib.6.apoph.

Aristotelis.

Aristoteles Stagirita tria ad solidam parandam sapientiam præcipuè necessaria esse dicebat,Naturam,doctrinam,& exercitationem.Inuita enim Minerua,& ingenio refragante,frustra etiam in rebus mininus laborabis.Laert.lib.5.cap.1.

Isocratis.

Isocrates inter familiares dicere solitus est, se quidem docere decem

re decem minis: cæterùm qui ipsum docuisset audaciam & vocalitatem, quæ natura illi denegarat, mercedis loco daturum decem milia. Hæc autem quoniam naturæ sunt (quæ non facilè mutari potest) non artis à præceptoribus dari non possunt. Eras. lib. 8. apoph.

Phocionis.

Phocioni filius plura solito obsonia coemerat, ídque comminatus est, si plura quàm secundum naturam soleret per incontinentiam ingurgitaret, ipsum pœnas luiturum. Sensit autem Phocion, naturam paucis contentam esse, multis autem corrũpi & deprauari. Stob. serm. 15.

Dionysij.

Dionysius tyrannus senior, matri, quæ quamuis anus marito tradi vellet: Ciuilia, inquit, iura violari possunt, naturæ non possunt. Brus. lib. 4. cap. 1.

Antonij Monachi.

Antonius Iustus cognomento, professione monachus, à philosopho interrogatus, qua ratione in vita monastica perdurare posset, cum ea consolatione quæ ex libris percipitur, careret? respondit: Liber meus, ô Philosophe, natura rerum creatarum est. in eis enim, cum mihi visum est, oracula Dei subinde contemplor. Nicephorus Callistus lib. 11. cap. 43. Ecclesi. historiæ ex Euagrio.

Macarij.

Macarius senex Aegyptius quæsiuit Euagrium, Quare mali memoriam aduersus homines retinentes, memorabilem virtutem animæ dissipamus: contra dæmones autem, habentes mali memoriã, innoxii permaneamus? Euagrius cum se hoc ignorare diceret, respondit Macarius: Quia prima passio furoris contra naturam est, Consequens verò secundum naturam. Tripartita hist. lib. 9. cap. 1.

De nauigationis periculo.

Pittaci.

PIttacus Mitylenæus roganti cuidam, Quid fidum esset? respondit, terram. Quid infidum? mare. Brusonius lib. 4. cap. 25.

Biantis.

Bias Prienæus nauigans cum scelerosis & impiis hominibus cum periclitarentur in summa maris tẽpestate, aliis deos im-

plorantibus: Bion, Silete (inquit) ne vos hic nauigare sentiant Dii. Laert. lib. 1. cap. 6.

Bionis.

Bion nauigans cum pessimis hominibus, in piratas incidit. Dicentibus illis: Peribimus, si agnoscamur: At ego, inquit, nisi agnoscamur, peribo. Bruso. lib. 4. cap. 25.

Platonis.

Plato assiduè monebat, fugiendum esse mare, perinde ac improbitatis magistrum. Brus. lib. 4. cap. 25.

Aristotelis.

Aristoteles dicebat, per omnem vitam trium se pœnituisse. primò, quod mulieri secretum aliquid commisisset. Secundò, quòd eò nauigasset, quò pedibus ire licuisset. Tertium, quòd vnum diem intestatus mansisset. Anton. in Melis. parte 1. ser. 17. Hoc autem Stob. Alexandro ascribit.

Anonymi.

Alius philosophus interrogatus, vtrum putaret maiorē esse numerum viuorum an mortuorum? vicissim rogauit, vtro loco haberet nauigantes: quòd hi versantes in summo vitæ discrimine, vix essent habendi pro viuis. Plut. in Lacon.

Anacharsidis.

Anacharsis Scytha percontanti, quæ naues essent tutissimæ? Quæ, inquit, in siccum protractæ sunt. Solebant enim olim naues iis mensibus, quibus mare nauigabile nō est, machinis quibusdam in siccum pertrahi. Anacharsis sensit, omnem nauigationem esse periculosam. At ille de genere nauigii percontabatur. Sunt enim liburnicæ, onerariæ, actuariæque naues, aliæque diuersi generis, in quibus alia est alia aduersus tempestatem instructior. Laert. lib. 1. cap. 9. Brus. Contursinus lib. 4. cap. 25.

Eiusdem.

Idem quum rogasset quendam, quanta esset spissitudo tabularum nauticarum? isque respondisset, quatuor digitorum: Tantillum, inquit, absunt à morte qui nauigant. Notauit negociatorum auaritiam, qui lucri gratia semet in manifestum vitæ discrimen coniiciunt. Scythæ nesciunt nautica commercia, sed pascuis ac venatu viuunt. Laert. lib. 1. cap. 9. Alludit ad huius philosophi dictum Iuuen. sat. 12. ita scribens:

I nunc, & ventis animum committe, dolato
Confisus ligno, digitis à morte remotus
Quattuor, aut septem, si sit latissima tæda, &c.

Anacharsidis.

Anacharsis roganti, vtrum arbitraretur plures esse mortuos, an viuos? Nauigantes inquit, in vtro numero ponis? Dubitans, an hi essent inter viuos habendi, qui vitam vndarum ac ventorum arbitrio commisissent. Laertius lib. 1. cap. 6. Bruson. lib. 4. cap. 25. Sed Dioni hoc ascribit Stob.

Aristidis.

Aristides dicere solebat, currum non admodum confidenter esse conscendendum, attento præcipitio, quippe in quo hominis sessio perinde varietur. Quomodo enim se quis recipiat in locum, à quo excussus subitò, porrectus iacere videatur? quanquam fieri possit, vt maiora fortè, aut similia currus onera sustulerit, facilè tamen futurum vt mox discissus pereat. Idem de nauigatione dici potest. Stob.

Stratonici.

Stratonicus musicus percontanti, quod nauigiorum genus esset tutissimum, longorum an contra? respondit, ea quæ subducta sunt. Significans, nullum vectorem in vlla naui tutū esse, nisi quum nauis protracta est in siccum, quod olim hybernis mensibus fieri solebat. Eras. lib. 6. apoph.

Laodamantis.

Laodamas ille Homericus, nihil miserius esse dicebat, quàm virum fortem ponto exagitari. Brus. lib. 4. cap. 26.

Laconis.

Lacon quidam glorianti mercatori, quòd multas naues in omnem oram maritimam dimisisset: Num sanè optabilis ista est, inquit, rudentibus apta fortuna? Brus. lib. 4. cap. 25.

Demonactis.

Quum Demonax legatus nauigaturus in Asiam, nauem conscendisset, & à quodam interrogaretur, num metueret, ne naufragio eiectus à piscibus deuoraretur: Quid, inquit, metuā à piscibus, qui tot pisces deuorarim? Eras. lib. 8. apoph.

Callimachi.

Callimachus dicebat, iucundissimum esse mare, sed si quis de terra contempletur. Huius dicterium æmulatus Horat. ait,

Neptunum procul à terra spectare furentem.

Brusonius lib. 4. cap. 25.

Anonymi.

Siculus quidam cum ficos vehens, procella correptus naufragium fecisset, ac mox sedens in littore, mare tranquillum

videret, vrbanè inquit ad mare: Noui quid velis, ficos nimirũ. Brusonius lib. 4. cap. 25.

Antigoni.

Antigonus sæua tempestate iactatus, quum omnes suos in eadẽ naui haberet, præcepisse liberis dicitur, vt & ipsi meminissent, & posteris proderent, ne quis in rebus tam dubiis periclitaretur. Brusonius lib. 4. cap. 25.

P. Syri.

P. Syrus dicebat, eum hominem Neptunum improbè accusare, qui iterum naufragium facit. Notabat autem eos, qui cum semel nauigationis periculo expositi fuerunt, obliti malorum, se mari credunt, mox penitus perituri. Bruson. lib. 4. cap. 25.

Catonis sen.

Cato senior tria sibi per omnẽ vitam accidisse dicebat, quorum pœnituisset: primum, si quid arcani fœminæ credidisset: secundum, si quópiam nauigio vectus esset, quò pedestri itinere peruenire licuisset: tertium, si quis dies ipsi per negligentiam absque fructu effluxisset. Plut. in vita Catonis censorii, Bruso. lib. 4. cap. 25.

Antonij imp.

Eudæmoni Nicomedi dicenti Antonio imperatori, Domine imperator, naufragium facientes in Italia, direpti sumus à publicanis, Cyclades insulas habitantibus. Antonius dixit: Ego quidem mundi sum dominus, lex autem maris, lege Rhodiorum iudicetur nautica. Sic ex Labeone recitat Brusonius lib. 4. capit. 25.

De necessitate.

Pittaci.

Pittacus Mitylenæus tantam necessitatis vim esse dicebat, vt nec Dii ipsi reluctari possint. Laer. lib. 1. cap. 5.

Thaletis.

Thales Milesius olim interrogatus, quid esset in tota rerum natura robustissimum? respondit, Necessitas, superat enim omnia. Laertius lib. 1. cap. 1.

Architæ.

Architas cùm Eratosthenis Mercurium legisset, hũc versum protulit: Necessitas omnia docuit, quid enim illa non inueniret? Stobæus ser. 93. ex Plutarcho recitat.

Platonis.

Platonis.

Plato necessitatis leges tam duras esse dicebat, vt nec Deus violare possit. Brus. lib. 4. cap. 26. ex lib. Platonis de legibus.

Pheraulæ.

Pheraulas apud Xenophontem, Nullum ait præstantiorem doctorem esse necessitate. Bruson. lib. 4. cap. 26.

Vectij.

Vectius Messius Volscus dicere solebat, Vltimum & maximum telum esse necessitatem. Bruso. lib. 4. cap. 26.

Atidis.

Atis Crœsi filius, natura mutus, captum Susis patrem cum Cyrus conficere vellet, vocem tum primum emisit: Parce patri meo Cyre, & te hominem esse vel casibus disce nostris. Ex Solino recitat Brusonius lib. 4. cap. 26. Valerius verò lib. 5. cap. 4. & Herodotus libr. 1. Persæ cuidam dixisse aiunt, non Cyro. Vide etiam ea de re Strabonem lib. 13. Cælium Rhodiginum libr. 11. capit. 15.

De negociorum multitudine, qua in diuersa distrahitur homo.

Thaletis.

THales Milesius frequenter dicere ad suos solebat: Vnum eligite præclarum, vnum quiddam diuinate præclarum. Putauit vir sapientissimus, satius esse ad parandam honestam famam, vnum quiddam insigne prædicere, quàm diuinare de rebus friuolis: & præstare, vno labore parare famam & existimationem, quam minus accuratè implicare multiuariis rebus. Eras. lib. 7. apoph. ex Laer. lib. 1. cap. 1.

Phocionis.

Phocion Atheniensis dicere solebat, Difficile esse multas vitæ vias ingredi. Voluit autem indicare vir sapientissimus, non facilè præclari quiddam præstare posse hominem, qui simul multis rebus ac negotiis sit intentus. Huius dicterium extat apud Stobæum ser. 1. de Prudentia.

De nobilitate generis.

Socratis.

SOcrates opes & nobilitatem non solùm nihil in se habere honestatis, verùm etiam & malum omne ex iis oboriri dicebat. Laer. lib. 2. cap. 5.

Diogenis.

Diogenes Cynicus nobilitatem, atque hoc genus fortunæ bona, nihil aliud quàm velamina malitiæ esse dicebat. Nobiles enim cum aliis nihilo sint meliores tamen peccant licentius, iuxta Horatii dicterium,

Et quicquid volet, hoc veluti virtute peractum,
Sperauit magnæ laudi fore. Laerti.lib.6.

Herodis sophistæ.

Herodes sophista in accusatorem, qui de causa pauca, de generis sui claritate multa iactarat? Tu, inquit, nobilitatem habes in talis. Romani siquidem nobilitatis signum gerebant in calceis. Id erat eburnum additamentum, tali specie. Ita Plinius notat quosdam, qui nihil haberent nobilitatis præter imagines. Rursus quum aduersarius gloriaretur, quòd in vnam quandam Italiæ ciuitatem multa beneficia contulisset: Idem ego, inquit, de me prædicare possem, si in vniuersa terra causam dicerem. Significans, se de innumeris ciuitatibus fuisse præclarè meritum. Philostratus.

Thomæ Sarzan.

Cum quæreret aliquis ex Thoma Sarzanensi (qui postea maximum pōtificatum adeptus, Nicolaus quintus appellatus est) qualis esset Eugenius Papa quartus? At, inquit, hoc facile cognitu est: qualis familia est, talem & principem inuenias. Innuere autem volebat, nimirum obscurum ac vinosum esse hominem. Fuit enim loco adeò humili natus, vt ab oppido patriæ Sarzanæ admodum frigido, Lucensis agri cognomentum acceperit. Volaterranus etiam hoc in eo reprehendit, quòd nimio bibendi studio teneretur, perquisitis vndique vinorum generibus: quod vitium à parentibus fortassis, vt hæreditarium, animo insitum fuit. Aeneas Syluius lib. 4. commentariorum de rebus gestis Alphonsi.

De nobilitate vera.

Socratis.

SOcrates, nobilitas quid esset sciscitanti? Animæ, respondit, & corporis bona temperies. Stob.ser.84.

Eiusdem.

Idem frequenter dicere solebat: Neque frumentum optimū iudicamus, quod in pulcherrimo agro natum est, sed quod commodè nutrit: neque virum bonum & studiosum, aut amicum beneuo

beneuolum, qui genere clarus, sed qui moribus egregiis fuerit. Stobæus sermone 84.

Eiusdem.

Idem cum Alcibiadem interrogasset, Vtrum consentaneum esset meliores eos esse, qui sunt ex nobili genere, quàm ignobili prognati? respondit, eos meliores manifestum esse, qui prognati essent à generosis. Plato in Alcibiade primo.

Democriti.

Democritus interrogatus, in quibus nobilitas cōsisteret? respondit: Pecudum nobilitas in bono validoque corporis habitu sita est, hominum autem in bonitate morum. Stobæus ser. 84.

Diogenis.

Diogenes, interrogante quodam, qui hominum nobilissimi essent? Contemptores (dixit) opum, gloriæ, voluptatis & vitæ: contrariis autem, paupertate, obscuritate, fame, labore, ac morte superiores. Stob. ser. 84. Maximus ser. 63.

Antisthenis.

Antisthenes *τοὺς αὐτοὺς εὐγενεῖς, τοὺς καὶ ἐναρέτους*: Qui virtute præditi sunt, eosdem & nobiles esse dicebat. Habent enim id, vnde vera nascitur nobilitas. Aduersus eos, qui maiorum imaginibus, aut diuitiis, metiuntur nobilitatem. Laer. lib. 6.

Anacharsidis.

Anacharsis cum per conuiciū Scytha, propter generis ignobilitatem nominaretur, respondit: Genere quidem Scytha sum, ingenio autem & moribus nequaquam. Voluit autem ostendere, eam nobilitatem veram esse, quæ ex virtute, non ex parentibus originem ducit. Stob. ser. 84.

Theocriti.

Theocritus Chius, audiens hominem ob parentum nobilitatem plurimum laudari à quodam: Heus, ait, vir bone: Generosos arbitreris esse, non eos qui ex bonorum & illustrium stirpe prognati sunt, sed qui honestatem omnibus rebus præposuerunt. Stob.

Theopompi.

Theopompus generosos iudicandos dicebat, non qui à bonis & probis procreati sunt, sed qui bonitatem & probitatem profitentur. Maximus ser. 63.

Sostrati.

Suprà de Ignobilitate, & obscuritate generis.

Lycurgi.

Lycurgi.

Lycurgus Lacedæmoniorum legislator, cum conaretur ciues suos à moribus præsentibus ad temperatiorem viuendi rationem traducere: Ne nobis, inquit, ô ciues, nobilitas & ductum ab Hercule genus proderit, nisi omni studio & opera illa ipsa gesserimus, per quæ ille mortalium omnium clarissimus ac generosissimus extitit, ac per omnem vitam quæ honesta sunt & discamus & exerceamus. Reperit vir ingeniosus viam, qua multitudini philosophicis rationibus nō satis idoneæ, virtutis imaginem ob oculos poneret, magis enim mouent, ac penetrant in animos, quæ cernuntur, quàm quæ audiuntur. Quod autem ille fecit in ciuitate, hoc cuique patrifamiliàs in sua domo, cuiq; moderatori in suo grege faciendum est. Plut. in Lacon.

Iphicratis, & Ciceronis.

Harmodius, prisci illius Harmodii abnepos, cum Iphicrati, qui patre sutore natus erat, generis obscuritatem obiiceret: Meum, inquit Iphicrates, genus à me habet originem, tuum verò in te desiit. Plutarch. in Græcor. apoph. Simile autem extat Ciceronis dicterium, qui dicebat se sui tam præclari generis & nobilitatis initium esse. Hæc enim reuera est nobilitas, quæ nō à maiorum nostrorum, sed à nostris virtutibus proficiscitur.

Bionis.

Antigonus rex Bionem philosophum de ignobilitate criminatum, interrogauit: Quis & cuias es? vbi tua ciuitas est? vbi sunt tui parentes? Cui Bion respondit: Atqui ô rex bene facis, cum indiges sagittariis, quod non interrogando genus, sed scopum proponendo, optimos illorum tibi deligis, Sic igitur amicos explora, non vnde nati, sed qui & quales sint. Sensit vir sapientissimus, veram nobilitatem nequaquam ex patria & parentibus sed ex virtute & vitæ innocentia metiendam esse. Stobæus sermo. 84.

Scipionis.

Ap. Claudio, qui Scipioni in ambienda censura competitor erat, iactante se, quòd ipse, citra nomenclatorem, ciues omnes nominatim salutaret, quum Scipio propemodum nosset neminem: Vera narras, inquit Scipio, nam mihi studio fuit, non vt nossem multos, sed ne cuiquam essem ignotus. Nomenclatorum laus est, quàmplurimos nosse; at egregii ducis est, ob egregia

egregia in rempubli. merita, nulli ciuium ignotum esse. Plut. in Roma. apoph.

Ciceronis.

M. Tullius, quum ob Ciceronis cognomen dicteriis incesseretur, ab amicis admonitus vt aliud sibi cognomen ascisceret, respondit: se Ciceronis nomen illustrius effecturum, quàm esset Catonum, Catulorum, aut Scaurorum. Nam hæ familiæ cum primis illustres erant apud Romanos, quum Tullius esset nouus homo. Cognomen autem ideo patebat cauillis, quòd à cicere vilissimo legumine dictum videretur. Quasi verò non & Fabii à fabis, & Lentuli à lente cognomen habuisse viderentur. Parum illustris est, qui præter imagines & cognomen nihil habet nobilitatis. pulcherrimum autem nobilitatis genus est, quam sibi quisque propriis virtutibus conciliat. Nec fefellit M. Tullius. Ciceronis enim nomẽ hodie decantatius est, quàm trecenti Catuli aut Scauri, cum suis stemmatis, statuis & imaginibus. Plut. in apoph. Ro.

Eiusdem.

Ciceroni cum generis ignobilitas obiiceretur: Satius est, inquit, meis gestis florere, quàm maiorum opinione vti: & ita viuere, vt sim posteris meis nobilitatis initium, & virtutis exemplum. Cicero in oratione contra Sallustium.

Alphonsi.

Cum aliquis Alphonsum, Aragonum regem clarissimum, à nobilitate maximè laudaret, quòd scilicet esset rex, regis filius, regis nepos, regis frater. At istiusmodi rex hominem interpellans, dixit: Nihil esse quod in vita minoris ipse duceret, quàm quod ille tanti facere videretur. Laudem enim illã non suam, sed maiorum suorum esse: quippe qui iustitia, moderatione, atque cum excellentia sibi regnum comparassent, successoribus quidem oneri regna cedere. Et ita demum honori, si virtute potius quàm testamento illa suscipiant. A se itaque, si quã modò extent, eliceret ornamenta, non à patribus iam mortuis extorqueret. Innuit autem rex prudentiss. multo gloriosius esse à se inclarescere, quàm niti auitis imaginibus: regnúmque propria virtute partum, clarius habendum, quàm quod hæreditate obuenit. Panor. lib. 2. de rebus gestis Alphonsi.

Ioan. Huniadis.

Ioannes Huniades Hungarici regni administrator, cum misisset ad Huldricum Siciliæ comitem, vt ad se veniret in castra:

hoc facere planè noluit, & ad se missis respondit: Non ego comes & princeps, & tam nobili familia natus, ad te veniam, hominem nouum, & nostra ætate nobilitatum. quod cum accepisset Ioannes: Non ego (respondit) tuis maioribus sed tibi me comparo: quanquam neque illis cedam, qui pugnando pro Christiana religione nobilitatus, maius lumen posteritati meæ comparaui. atque vt in te Ciliensis comitatus turpiter extinguitur, ita in me domus Nistricensis exornatur. Aeneas Syluius de dictis Sigismundi & Friderici imperatorum.

De nominum varia interpretatione & mutatione.

Chrysippi.

CHrysippo Solensis erat statua pro corporis modo tenuis ac pusilla, quam eques vicinus fere occultabat. Vnde Carneades per iocum dicere solebat, eum non esse Chrysippum, sed κρύψιππον. nam Chrysippus ab aureo equo dicitur: Chrysippus à κρύπτω, quasi dicas, ab equo occultatum. Laertius libro septimo capite tertio.

Antagoræ.

Antagoras cum Thebaidos librum apud Bœotos recitaret, nec quisquam recitanti applauderet, complicato volumine: Meritò, inquit, vocamini Bœoti, quia boum habetis aures. Maxi.ser.15.de doctrina & sermone.

Stratonici.

Stratonicus musicus, quum doceret in ciuitatula perquàm exigua, iocatus est mutatione literæ, non est πόλις, sed μόλις, id est, non est ciuitas, sed vix. Sentiens, vix dignam nomine ciuitatis. Athenæus.

Gnathæna.

Gnathæna meretrix, quum Pausanias quidam nomine Laccus, saltans in cadum incidisset: Laccus, inquit, in cadum incidit. Nam Græci laccum vocant, quod nos lacum. Cadus in lacum incidere solet, lacum in cadum incidere absurdum est. Erasmus.

Antiochi.

Antiocho cui cognomen erat ἐπιφανὴς, id est, illustris (Polybius inuertit nomen, appellans illum ἐπιμανῆ, id est, insanum) quòd cum infimis quibusdam plebeis, atque etiam cum hospitibus

ſpitibus præter regiam dignitatem voluptatibus indulgeret. Eraſ.lib.6.apoph.

L.Craſſi.

L.Craſſus Mummium cognomento Diuiſorem,dixit ita ſibi nomen inueniſſe in campo Martio, quemadmodum Neoptolemus inuenerat ad Troiam.Eraſ.lib.6.apoph.

Fauſti Syll.F.

Suprà titu. de Adulterio & de facetè & iocosè dictis.

Ciceronis.

Cicero in nomen Verris iocatus eſt, quaſi ſic dictus eſſet, ꝙ omnia verreret:hoc eſt,nihil reliqui faceret,homo furax.Quo genere iocandi quidam furem pro Tullio Tollium dixit: nec defuerunt qui pro Tiberio, dixere Biberium.Eraſ.4.apoph.

Eiuſdem.

Ciceroni cum Craſſo ſimultas erat. Quum igitur alter è Craſſi filiis non diſsimilis cuidam nomine Digno, atque hinc populi ſuſpicio in Craſsi vxorem, quaſi cum Digno rem habuiſſet, in ſenatu præclaram habuiſset orationem,rogatus Cicero,qualis ei videretur? Dignus, inquit, Craſſo.tectè alludens ad nomen Digni. Iocus lepidior eſt, ſi more Græcorum dicas, dignus Craſsi: vt intelligas duos eſſe Craſſos, alterum adulterum,alterum illi ſimilem Craſsi filium.Eraſ.lib.4.apoph.

Eiuſdem.

Cicero M. Aquilium duos habentem generos, ſed ambos exules, Adraſtum appellauit, quòd ſolus locum tueretur.alludens ad Græci nominis etymologiam.Eraſ.lib.4.apoph.

Antonij impera.

Quum Sextus Titius ſe Caſſandram eſſe diceret, ob coniecturam opinor, quòd illa eſſet fatidica: Multos, inquit Antonius poſſes Aiaces tuos Oileos nominare. notans illius impudicitiam.nam Aiax Caſſandram de templo Palladis raptam conſtuprauit. Eraſ.lib.6.apoph.

Tiberij Caſ.

Tiberius Cæſar, quoniam tyro in caſtris auidius biberat, militari ioco pro Tiberio Claudio Nerone,dictus eſt,Biberius Caldius Mero.Eraſ.lib.6.apoph.

L.Craſſi.

In Cn.Domitium,Sexti Neronis atauum,cui cognomen fuit Aenobarbo, L. Craſſus orator dicebat, non eſſe mirandum ꝙ æneam haberet barbam, cui os ferreum, cor plumbeum eſſet.

Os ferreum obiiciens, propter summam impudentiam: cor plumbeum, ob ingenii stuporem. Quidam illum pro Nerone Aenobarbum appellarunt, atq; hoc erat vnum è duobus conuiciis quæ indignissimè tulit: alterum erat, quòd increpitus esset malus citharœdus. Eras. lib. 6. apoph.

Vespasiani.

Vespasianus in Cerylum libertum, sed prædiuitem, qui vt aliquando subterfugeret ius fisci imperialis, cœpit se pro ingenuo ferre, eóque mutato nomine pro Cerylo dici voluit Laches, torsit versiculos ex fabula quapiam, vt opinor:

ὦ Λάχης Λάχης,
ἐπ' ἂν ἀποθάνῃς, αὖθις ἔσῃ Κήρυλος.
O Laches Laches,
Vbi mortem obieris, rursum eris tum Cerylus.

Significans, illi nihil profuturum immutatum nomen. Suetonius.

De nominis immortalitate.

Antisthenis.

ANtisthenes Atheniensis philosophus, iis, qui appeterent immortalitatem, vnicam viam ostendit, vt iustè piéque viuerent. Sed vulgus hominum è structuris, statuis, trophæis, ac libris sibi promittit immortalitatem. Laer. lib. 6. cap. 1.

Bionis.

Bion Borysthenites gloriam dicebat esse matrem annorum, ob id opinor, quòd cum hominis vita sit breuis, honesta memoria in multa secula propagatur. Laert. lib. 4. cap. 7.

Platonis.

Plato rogatus, ecquod esset futurum ipsius monumentum, quemadmodum superiorum? Primùm, inquit, parandum est nomen, ita monumenta futura sunt multa. Sensit, hominis memoriam optimè seruari in mentibus hominum, optiméque propagari scriptis virorum eloquentium. Laert. lib. 3.

De nocte.

Scopeliani.

SCopelianus sophista, quoniam somni parcissimus, noctem existimabat studiis & exercitationi mentis accommodam, subinde solitus est exclamare, *ὦ νὺξ, σὺ γὰρ δὴ πλεῖστον σοφίας μετέχεις μέρος θεῶν.* id est, O nox, nam tu sanè maxima ex parte

ex parte consors es sapientiæ deorum. Habet enim hominis mens in alto illo silentio, corporis sensibus iam feriatis, aliquid diuinitatis, si sese intenderit ad rerum sublimium speculationem. Eras. 8. apoph.

De nouitatis delectatione.

Laconum.

Lacedæmonii militem quendam nullam aliam ob causam interimendum putarunt, quàm quòd præter consuetudinem purpureo panno scutum in militia intexuisset. In tantum horrebant exemplũ nouitatis, ac peregrinæ luxuriæ: non ignari, ex minimis initiis immedicabilem vitiorũ colluuiem inundare: eóq; tutissimum esse iudicantes, principiis obstare. Plutarchus in apoph. Lacon.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex, quum in Asia ædes quasdam conspexisset, quarum tectum quadratis trabibus contextum esset, rogauit ædium dominum, num apud illos ligna quadrata nascerentur? qui quum negasset talia nasci, sed ex rotũdis arte quadrari: Quid, inquit, ergo ne si quadrata nascerentur, faceretis rotunda? Immanè quantum abfuit illius regis animus à nostrorum ædificiorum deliciis, in quibus nihil placet, nisi ex alieno deuectum orbe, aut multo artificio adulteratum. Plut. in apoph. Lacon. Eras. lib. 1. apoph.

Leontichidæ.

Leontichidas, vnus è seniorum numero, quos ferunt Lacedæmoniis fuisse viginti octo, quum Corinthi cœnaret apud hospitem, rogauit, num illic ligna quadrata nascerentur? illo negante: Quid igitur, inquit, si quadrata nascerentur, faceretis rotunda? Ita Plutarchus in vita Lycurgi. Erasmus libro primo apophtheg. Idem apophthegma diuersis, vt & non pauca alia, attributum.

Laconum.

Cantori apud Spartanos peregrinãti dixere mulctam, quòd citharam digitis pulsaret, non ebore. Adeò non patiebantur, innouari publicò vsu recepta. Hoc studio cuidam alteri ex nouem chordis duas incîdit Lacedæmonius quidam. Plut.

Vide titulum de Mutationibus in ecclesia ac Republi. perniciosis.

De nunciis.

Philippidis.

PHilippides dictus ἡμεροδρόμος, quòd vno die mille quingenta stadia conficiens, Lacedæmonem peruenit. Idem, ni fallor, quum victoriam Atheniensium aduersus Medos in Marathone partam, senatui, de pugnæ exitu solicito, nunciaret, μέγα χαίρετε, inquit, νικῶμεν: id est, multum valete, vicimus. móxque expirauit. Eras. lib. 6. apoph. ex Plinii lib. 7. cap. 20. & Colini cap. 6.

De nuptiis secundis.

Martiæ Catonis F.

MArtia Catonis filia cum rogaretur, cur post amissum maritum, denuò non nuberet? respondit, se non virum inuenire, qui magis eam vellet, quàm sua. Quo dicto ostendere voluit, diuitias magis in vxoribus ducendis eligi solere, quàm pudicitiam, & morum honestatem: ac multos non oculis, sed digitis vxores ducere. Author est Hieronymus.

Dionysij regis.

Dionysius Syracusanus cum videret matrem ætate confectã, secundò nubere velle, & eam ob causam à multis malè audire, ait: Ciuitatis legibus vim quidem posse afferri, naturæ verò nequaquam posse. Plut.

Vide titulum de Conuiuio iterato.

DE OBEDIENTIA.

Solonis.

SOlon percontatus, qua ratione salua posit esse ciuitas? respondit: Si ciues obtemperent suis magistratibus, magistratus autem legibus. Stob. serm. 41.

Zenonis.

Zeno Cittieus philosophus celebratissimã Hesiodi sententiam solebat inuertere. Quum enim ille primas tribuat ei qui per se sapiat, secundas qui rectè admonenti obtemperet: Zeno ordine inuerso sic pronunciabat,

κεῖνος μὲν πανάριστος, ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται,
ἐσθλὸς δ' αὖ κἀκεῖνος, ὃς αὐτὸς πάντα νοήσῃ.

Optimus

Optimus ille quidem, qui paret recta monenti:
Sed probus ille quoque est, qui nouerit omnia per se.
Addebat causam, quòd qui ex se nosset omnia, nihil haberet præter intelligentiam: at qui rectè monenti parêret, præter intelligentiam haberet etiam effectum. Nam parêre dicitur, qui quod didicit optimum esse, facit. Laer. lib. 7. ca. 1.

Periclis.

Pericles dicebat, Samios esse similes pueris, qui porrectam offulam reciperent quidem, sed interim plorantes: eo quòd illi parêrent imperatis, sed non sine tædio & querimonia. Similiter Demosthenes dixit, populum Atheniẽsem esse similem iis qui in naui nauseant. Siquidem ii cum magno tædio laborant, tamen eò peruehuntur, quò tendit nauis.

Musonij.

Musonius interrogatus, an parentibus obediendum esset in omnibus? respondit, Obediendum quidem esse, sed honestũ iustúmque imperantibus. Stob. ser. 77. Brus. lib. 4. cap. 30.

Theopompi.

Infrà de Principe bono, ac eius in regni administratione officio.

Laconum.

Apud Lacedæmonios inuentas discebat quidem literas ad vsum, sed cæteras disciplinas exoticas eiiciebant. Illorum enim eruditio erat parâre magistratibus, & patientem esse laborum, & in prælio vincere aut mori. Testatur hoc Plutarch. in apoph. Lacon.

Aeliani.

Aelianus adolescens Eretriam in patriam post longam peregrinationem reuersus: rogatus à patre quid disciplinæ tanto temporis interstitio assecutus esset? se breui ostẽsurum esse pollicetur. Verberibus igitur paulo pòst cæsus propter delictum admissum, patri nequaquam inobediens fuit, & ait: hoc edoctum, vt parenti castiganti obediret, eiúsque indignationes ac pœnas æquo animo ferret. Brus. lib. 4. cap. 30.

Scipionis sen.

Scipio Maior cum in Africa bellum gereret, ostendit viros armatos, quos secum habebat, & turrim præterea excelsam in mari, & ait: Nullus horum omnium est, qui non conscensa turri, semet in mare præcipitaturus sit, si ego iussero. Dictu profectò mirum est, in tanto exercitu militum nullum fuisse, qui

etiam in mortis periculo imperatori suo obedire recusaret. Hoc dictum leges apud Plut.& Eras.lib.5.apoph.

M.Curij.

M.Curius consul,adolescentem qui in delectu non paruerat, bona primùm hastæ subiecit:ipsúmque postea ad tribunos appellantem vendidit,dicens,Non opus sibi esse eo ciue,qui parêre nesciret.Brus.lib.4.cap.30.

De obesis,vel pinguitudine.

Pythagoræ.

PYthagoras videns quendam è discipulis attentiorem curando corpori,ídque agere vt obesus esset,ac nitida cute:Hic, inquit,non desinit sibi carcerem molestiorem struere.Sensit hominem esse animum,corpori seu carceri inclusum, quod quo reddas habitius,hoc magis grauatur animi vis.Eras.8.apoph.

Diogenis.

Anaximenes rhetor obeso aqualiculo erat onustus. hunc adiens Diogenes,ita loquutus est:Impartire & nobis tenuibus, & ventrem.Nam & ipse leuaberis onere, & nobis commodabis.Laert.lib.6.

Epaminondæ.

Epaminondas Thebanorum dux,cum vehementer infensus esset obesis,dicere solebat:militum quibus arma gerẽda sunt, corpus exercitatum esse oportere,non solùm athleticè, verùm etiam militariter.Vnde cum obesum militem vidisset in suo exercitu,expulit è castris,dicẽs,Quod vix clypei tres quatuórve tegerent ipsius ventrem,per quem nunquam vidisset sua pudenda.Plut.in Græc.apoph.Brus.lib.7.cap.5.

Phocionis.

Polyeuctus Sphetius,quum longam haberet orationem de suscipiendo in Philippum bello,atque præ pinguitudine, præque æstatis æstu sæpius aquam biberet, vrbanè Phocion:Dignam,inquit,rem viri Athenienses, vt huic de gerendo bello credatur.Quantum enim illum in medio Marte sua galea & thorace facturum existimatis, quem ipse loquendi labor in animæ exhalandæ discrimen impulerit?Brus.lib.7.cap.5.

Catonis sen.

Cato senior videns quendam vehementer obesum, mirabatur,cui vsui tale corpus esse posset Reipu.cuius inter guttur & inguen

inguen omnia venter occuparet. Plut. in Catone. Bruson. lib. 7. cap. 5.

Anonymi.

Vespasianus imperator Rom. ventre obeso fuisse dicitur. vnde quidam homo facetus, petenti vt in se aliquid diceret: Dicam, inquit, sed tum demum, quum ventrem exonerare desieris. Brus. lib. 7. cap. 5.

De obiurgatione.

Diogenis.

DIogenes Cynicus ad salutem opus esse dicebat, aut fidis amicis, aut acribus inimicis: eo quod illi monent, hi redarguunt: vtriq; diuersis quidem modis, sed pariter prosunt, dum per eos vitia nostra discimus. Hoc Laert. lib. 6. tribuit Antisthen, Plutarc. Diogeni.

Antisthenis.

Antisthenes philosophus interrogatus, quamobrem tam seuerus esset discipulorum obiurgator: Et medici, inquit, erga ægrotos. Significans, se vitia obiurgare, non homines. Laer. lib. 6. cap. 1.

Vide titulum, de Castigatione, & Reprehensione.

De obliuione.

Themistoclis.

THemistocles ludum præteriens, in quo diceretur esse professio, rogauit quid is profiteretur. qúmque responsum esset, artem memoriæ, contempsit, dicens, At ego malim artem obliuiscendi. Vox hæc digna fuit eo, qui linguam Persicam intra annum potuit ediscere. Et sunt, quorum obliuio nobis gratior sit quam memoria. Facilè meminimus quæ volumus, at non licet obliuisci quæ volumus. Plut. in Themistocle.

Augusti Cæs.

Habebat Augustus nomenclatorē obliuiosum, cum hoc genus hominū oporteat in primis valere memoria. Is ad forū iturus, rogat Cæsarem, nunquid eo mandaret: Accipe, inquit, commendatitias, nam illic neminem nosti. Atqui hoc est proprium nomenclatorum munus, omniū nomina, cognomina, titulósq; dignitatum tenere, quo heris quum opus est suggerāt. Vnde illis etiam nomen est inditum, è Græco Latinóq; conflatū. Sueton. in Augusto, Brus. lib. 4. cap. 4. Eras. Rot. lib. 4. apoph.

De occasione non negligenda.

Themistoclis.

ANtiphates adolescens, qui prius Themistoclem amantem fugerat ac fastidierat, vbi vidit illum gloria celebrem, potentiáque magna pollentem, vltrò adiit illum blandiens. cui Themistocles: O adolescens, serò quidem ambo, sed tamen sapere cœpimus. sentiens, illum non arripuisse occasionem sese offerentem, sibi verò nunc non vacare per negocia talibus affectibus indulgere. Plutar. in Græco. apoph.

Antigoni.

Quum Antigonus in arduis ac præruptis locis planiciei imminentibus exercitum haberet, Pyrrhus positis circa Napliam castris, postridie per caduceatorem, vt in cāpum descendens Martem experiretur, prouocauit. Antigonus verò respondit, suam militiam non magis armorum quam temporū esse: Pyrrho, si illum suæ vitæ tædium cæpisset, satis multas ad interitum vias patêre. Plut. in Pyrrhi vita. Eras. lib. 4. apoph.

Fabij Max.

Post calamitatem quam Romani acceperant apud Cannas, Fabius Maxi. creatus imperator cum Claudio Marcello, viro audaci, sempérque gestienti. cum Annibale confligere: Fabius potius sperabat futurum, vt si pugna abstineret, Annibalis exercitus ductu temporis deficeret. Id sentiens Annibal, dixit, se magis formidare Fabium à pugna quiescentem, quàm Marcellū pugnantem. Plut. in Rom. apoph.

C. Domitij.

C. Domicius, siue (vt Liuius lib. 7. Decad. 4.) Cn. Domitius, quem Scipio maior pro se Lucio fratri in bello aduersus Antiochum legatum dederat, vbi contemplatus esset hostium phalangem, exercitus præfectis hortantibus vt confestim aggrederetur, negauit tempus sufficere ad hoc, vt tot milibus trucidatis, ac direptis impedimentis, in castra reuersi, sua curarent corpora. Sed hoc ipsum postridie se tempestiuè facturū dixit. Ac postero die congressus, quinquaginta milia trucidauit. Vir strenuus non dubitauit de victoria, spacium modò temporis gerendæ rei par eligebat. Plut. in Rom. apoph.

Scipionis Afri.

Scipio Africanus cum hoste dicebat non esse confligendum, nisi aut inuitaret occasio, aut vrgeret necessitas: quòd incogi-

tantus

tantis sit, opportunitatem oblatam negligere: & extremæ ignauiæ sit, tum nõ præstare fortem animum, quum audacia spem præbet incolumitatis, formidolositas nihil aliud quàm certum promittit exitium. Plut. in vita eius. Valer. Max. lib. 7. cap. 2. & Brus. lib. 2. cap. 32.

Scip. Minoris.

Scipio minor quum videret hostes despondere animum, aiebat sese, vt tutò veniret, mora temporis emisse, addens. Bonum ducem perinde vt medicum, non nisi in extrema curatione ferrum adhibere. Nihilominus per occasionem adortus Numantinos, terga illos dare compulit. Plut. in Rom. apoph.

C. Marij.

C. Marius in bello ciuili, quum fossa cinctus obsideretur ab hostibus, continuit sese, tempus expectans opportunum. Popedio autem Siloni dicenti, Si magnus es imperator, ô Mari, descende in conflictum: Imò tu, inquit, si magnus es imperator, coge me nolentem ad certamen venire. Plutarch. in Roma. apoph.

De ocio honesto.

Chilonis.

CHilon dicebat, adamandam esse quietem, quoties datur honestum ocium: iuxta illud, ἡσυχία καλόν. Nihil enim vel tutius, vel iucundius. Nullum autem negocium periculosius, quàm bellum. Laert. lib. 1. cap. 4.

Socratis.

Socrates dicebat, ocium possessionum omnium optimam. Ocium autem sensit, non ignauiam: sed è tumultuosis negociis, & à cupiditatibus animi tranquillitatem vitiantibus esse quietum. Eras. lib. 3. apoph.

Nicandri.

Ad Nicandrum cum Atheniensis quidam dixisset, nimium ô Nicander amplectimini ocium: Verùm, inquit, prædicas: sed non quemadmodum vos, quocunque modo nobis parare studemus. Sensit ocium, honestis rationibus partum, non esse reprehendendum: sed eos vituperio dignos, qui per fas nefásque sectarentur ocium. Ocium autem Atheniensis dixit, non exercere sordidas artes. Plut. in Lacon.

Scip. Maioris.

Scipio senior, si quando vacans à negociis bellicis, in literis

versa

versaretur, dicere solebat, se nunquam minus esse ociosum, quã quum esset in ocio. Sensit, se id temporis non dare animum ocio aut voluptatibus, sed reipub. commodis multa suo cum animo tractare. Plutar. in Roma. apoph. Brusonius lib. 4. cap. 28. Cice. lib. 3. Offic.

Ennij.

Ennius dicere solebat, eum qui nesciret ocio vti, plus negocii habere, quàm quũ est negocium in negocio. Brus. lib. 4. cap. 28.

Catonis.

Cato Portius dicere solebat, non minus ocii quàm negocii rationem extare oportere. Cato in Originibus. Brusonius lib. 4. cap. 28.

Attilij.

Attilius dicebat, satius esse ociosum esse, quàm nihil agere. Refert Plinius Iunior ad Minutium Fundanum: Satius est enim inquit, vt Attilius noster eruditissimè simul & facetissimè dixit, ociosum esse, quàm nihil agere. Quanquam hoc dictum ad scribitur Catoni seniori. Ociosus est, qui vacat ab externis actionibus: nihil agit, qui negociis infrugiferis, nihil ad beatè viuendum conferentibus occupatur. Quemadmodum, qui moliuntur, nec satis succedit quod agũt, satagere dicũtur: ita nihil agunt, qui frustraneis actionibus tumultuantur. Plinius enim putat, eos qui militaribus negociis distrahuntur, nihil agere: contrà qui se philosophiæ dedunt, ociosos esse. Eras. in apoph.

Alphonsi.

Familiares Alphonso regi rusticum quendam, velut ignauiæ exemplum, ostenderunt, qui porrectus humi vescebatur vuis. Hic rex: Vtinam (ait) mihi sic per ocium comedere datum esset à superis. Simile quiddam narratur de Ptolemæo rege: quum antea se iactaret reperisse immortalitatem, tandem podagra discruciatus conspiciebat Aegyptios aliquot plebeios sic temerè apud flumen discumbentes: Vtinam, inquit, saltem ex istis vnus essem. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

De ocio inhonesto fugiendo.

Diogenis.

Diogenes Cynicus ociosorum negotium amorem esse dicebat, quòd hic affectus potissimum occupet ocio deditos. Ita

Ita enim fit, vt dum ocio vacant, in rem negociosissimam incidant. Laer. lib. 6.

Socratis.

Supra de Libertate nimia.

Eiusdem.

Idem audiens quosdam de ocio disputantes, vt plurimum se dicebat deprehendere, omnes aliquid facere. Etenim qui tesseris, quique risui excitando vacant, aliquid faciunt: nihilominus huiusmodi omnes ociosos dicebat. Liceret namque eis istis dimissis, meliora agere: à melioribus verò ad peiora migrare, nulli ocium esse. Si quis autem migret, hunc id malè facere negociis implicitum. Xenophon lib. 3. de dictis & factis Socratis. Stobæus ser. 28.

Eiusdem.

Socrates è priscis autoribus selegerat versiculos aliquot, quos prouerbiorum vice frequenter vsurpabat, quorum est ille Hesiodi,

ἔργον γ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος. Id est,

Non probrum est operari, ast est cessatio probrum.

Quo dehortabatur iuuenes non solùm ab ocio, verùm etiam ab actionibus infrugiferis. Siquidem eos appellabat ociosos, qui alea, compotationibus & scortis ætatem absumerent. Eras. lib, 3. apoph.

Platonis.

Plato è disputatione discedens, solitus est admonere discipulos: Videte pueri, vt ocium in re quapiam honesta collocetis. Significans, ocium omnia mala docere adolescentes. Laertius libro tertio.

Lycurgi.

Lycurgus quopiam percontante, quam ob rem virginum corpora cursibus, luctis, discorum ac telorum iactibus fatigaret? Vt, inquit, fœtuum proseminatio ab ista statim radice, validum in validis corporibus initium sumens, rectè germinet: simul vt ipsæ in perferendis partubus facilè simul & generosè certent aduersus pariendi nixus, doloresque: postremò, si qua incidat necessitas, vt possint & pro se, & pro liberis, & pro patria pugnare. Intellexit vir prudens, quanta rerum publicarum pestis sit ocium atque ignauia: contrà, moderatos labores etiã corpora reddere tum firmiora, tum salubriora. Vnde nec virginibus permisit in ocio viuere, sed has quoque masculinis exercitiis

citiis quodammodo vertit in masculos, cum in plerisque ciuitatibus per delicias ac luxum masculi transformarentur in fœminas. Plut. in Laconicis.

Herondæ.

Herondas quum esset Athenis, audissetque quendam iudicũ sententia damnatum de crimine ocii, qui mœstus incederet, & ab amicis mœstis deduceretur, iussit sibi commonstrari eum qui in causa liberali reus peragetur. Lacedæmonii, quicquid erat sordidarum artium, non per ciues, sed per Helotas mancipia exerceri volebant: eoque mirabatur Herondas, ob id quenquam vocari in ius, quòd seruilia non exerceret: ibique pro crimine haberi, quod Lacedæmone iudicaretur honestum ac liberale. Plut. in Laconicis.

Cleomenis.

Quodam interrogante, quur Argiuos cum Lacedæmoniis bellum gerentes, quum sæpenumero vicissent, non deleuerint: Ne optauerimus quidem, inquit Cleomenes, illos deletos, vt habeamus qui iuuenes nostros exerceant. Perspexerat egregius dux, corrumpi iuuentutem, si permittatur ocio, luxus ac malorum omnium magistro. Plutarchus in Laconicis.

Anonymi.

Thessalus quidam interrogatus, quínam essent Thessalorũ deterrimi? Qui, inquit, à bellicis negociis ocium agunt. Barbari nesciunt vti pace. Eras. 6. apoph.

Dionysij sen.

Dionysius senior cuidã percontanti, num esset ociosus? Absit, inquit, vt hoc mihi vnquam accidat. Sensit turpissimum esse regi, vacare vnquam à reipub. negociis. Vbi sunt igitur, qui bonã diei partem alea nugisque transigunt? Plut. in reg. apoph.

Scipionis Nas.

Scipio Nasica quibusdam dicentibus res Romanas iam in tuto esse, extinctis Carthaginensibus, & Græcis in seruitutem redactis: Imò, inquit, nunc demum summo in periculo sumus, posteaquã nulli supersunt, quos vel timeamus vel reuereamur. Sensit, inimicos per occasionem vtiles esse nobis, per quos non licet impunè secureque negligentes esse. Eras. lib. 8. apoph.

Q. Metelli.

Supra tit. de Ignauia.

Ap. Claudij.

Appius Claudius dicere solitus est, populo Romano longè melius

melius committi negocium, quàm ocium. Sentiens, multitudinem bellis excitari ad virtutem, in pace defluere ad voluptates ac luxum, ex quibus nascitur rerum publicarum ac regionum exitium. Valerius Maximus.

Seruilij.

Seruilius, vir diues & prætorius, nulla alia re quàm ocio natus consenuit, quin ob id vnum fœlix habebatur. Nam quoties Asinii Galli amicitia, quoties Seiani odium inde amore merserat, exclamabant homines? O Seruili, solus scis viuere? Bruson. lib. 4. cap. 28.

Seruil. Vacia.

Seruilius Vacia, vir prætorius ac prædiues, odio negociorum abdiderat se in villam suam, quam habebat non procul à Cumis, nec alia re notus fuit, quàm eius villæ ocio. Itaque qui negociis premebantur, exclamare solebant, O Vacia, solus scis viuere. Huius tamen ignauum & sine literis ocium damnans Seneca epist. 51. negat illum scire viuere, sed latêre. Eoque nonnunquam villam prætexiens, ioco dicere solebat, Hic situs est Vacia, subindicãs, nihil interesse inter mortuum, & inerti ocio abditum. Eras. lib. 8. apoph.

Galba parasiti.

Galba parasitus, obiicientibus quòd in ocio viueret; Nemo, inquit, cogitur ad reddendam ocii sui rationem, innuens nullos tutius viuere quàm ociosos. Nam rerum gestarum rationem poscuntur qui tractant negocia: at ab ociosis ea ratio non potest exigi. Erasmus lib. 8, apoph.

Augusti Cæs.

Augustus insulam quandam Capreis vicinam, in quam è comitatu Cæsaris secedere solebant, qui cuperent ociari, solitus est ἀπραγόπολιν apppllare. ἀπραγία enim sonat negociorum vacuitatem. Suet. in Augusto.

Vibij Crispi.

Domitianus Cæsar initio sui principatus nihil planè agebat, sed quotidie sibi secretũ horarium sumebat, nec faciebat aliud quàm captare muscas, easque stylo præacuto configere. Vnde quidam cum interrogaret, num quis intus esset cum Cæsare, Vibius Crispus lepidè respondit: Ne musca quidem. Suetonius.

Probi imp.

Probus Roma. imp. laudatissimus, non patiebatur armatum militem esse ociosum, dicens: Annonam gratuitam militem

comede

comedere non debere. Iacob. Spie. in lib.2. Aen. Syl. de rebus gest. Alphonsi.

De odio.

Timonis.

TImon ille, qui ab odio hominum Misanthropos Græcis vocabatur, interrogatus cur omnes oderet homines: Quia, inquit, meritò improbos odi: reliquos autem, quia improbos non oderunt. Max. ser. 6.

Pisistrati.

Thrasybulus Pisistrati filiam amabat: eamque quum haberet obuiam, in publico osculatus est, ob id vxori maritum in Thrasybulũ irritanti: Si illos, inquit Pisistratus, qui nos amant, habemus odio, quid faciemus iis qui nos oderunt? Ac virginem adamatam Thrasybulo dedit vxorem. Plut. in Græc. apoph.

Annibalis.

Annibal adhuc puer, quum quæreretur de finiendo odio inter Romam & Carthaginem, pedem infixit solo: ac puluere suscitato, tum demum finem belli fore dixit, quum altera pars in habitum pulueris esset redacta. Agnoscas ingenium exitio Romanæ gentis natum. Plut. in Annibalis vita.

Eiusdem.

Idem bibiturus venenum, quod in eum vsum paratum habebat, dixit: Soluamus ingenti cura populum Romanum, aut, vt Liuius refert: Soluamus diutina cura populum Roma. quando mortem senis expectare longum censet. id postremò malè habebat hominem, quòd Romanis iam non posset aliquo pacto molestus esse. Plut. in Annib. vita.

Vide Simultatis titulum.

De œconomia.

Thaletis.

THales Milesius, eam familiam probabat, in qua domino plurimum ocii agere liceat. Stobæus ser. 83.

Chilonis.

Chilon admonebat, vt suæ quisque domui bene præesset. Primam enim curam debemus familiaribus: nec idoneus videtur administrandæ Reipublicæ qui priuatam rectæ gubernare ne

neſcit. Domus enim nihil aliud eſt quàm parua ciuitas. Laertius lib.1.cap.4.

Eiuſdem.

Idem dixit, Oportere domum maximè ſimilem fieri ciuitati, quæ regno gubernatur. Stobæus ſer.83.

Cleobuli.

Cleobulus optimum œconomum inde iudicabat, ſi plures haberet ſui amantes, quàm metuentes. Stobæus ſer.83.

Biantis.

Bias Prienæus dicere ſolitus erat, eam familiam eſſe optimam, in qua dominus ſponte ſit huiuſmodi, qualis propter legem foris eſt. Stobæus ſer.83.

Pittaci.

Pittacus Mitylenæus, optimè conſtitutam eſſe domum pronunciauit, cui ſuperfluum nihil abundet, & neceſſarium nihil deſit. Stobæus ſer.83.

Solonis.

Solon optimum œconomum eſſe dixit, in cuius familia pecuniæ non iniuſtè poſsideantur, nec difficulter cuſtodiantur, neque propter ſumptus pœnitudinem adferant, Stob.ſer.83.

Theanus.

Theano Pythagoræ dogmatum ſtudioſiſsima, percontanti, quánam ratione celebris euaſura eſſet? reſpondit: Contexens telam, & meum curans coniugium. Senſit autem mulier ornatiſsima, tum demum claram ſe fore, ſi amaret maritum, probè educaret filios, & rem domeſticam probè curaret. Stobæus ſermone 72.

Lycurgi.

Lycurgus Lacedæmoniorum rex, cum audiuiſſet quendam, qui Democratiam mirum in modum probabat. Quin tu, inquit, primùm domi tuæ democratiam, id eſt, commune imperium inſtituito. Docuit autem compendioſiſsimè, eam gubernationem Reipub. pernicioſam fore, quam nemo vellet eſſe in ſua familia. Plutarch. in Lacon. Stobæus ſer.83.

Themiſtoclis.

Themiſtocles cum ex duobus filiam ſuam ambientibus bonis moribus præditum diuiti prætuliſſet: Virum ſe quærere dixit potius ſine pecuniis, quàm pecunias ſine viro. Senſit autem vir prudentiſs. non obſtare paupertatem hominum vitæ,

si quis rem domesticam, pro viribus curare, cum tota sua familia cupiat. Stobæus ser. 83.

Catonis.

Cum ex Catone quæreretur, quid maximè in re familiari expediret? respondit, Bene pascere. quid secundum? satis bene pascere. quid tertium? bene vestire. quid quartum? bene arare. Cicero lib. 2. Offic.

De officio bene collocando.

Thraseæ.

THrasea dicere solitus est, suspiciendas esse causas amicorum, aut destitutas, aut ad exemplum pertinentes: amicorum, quòd ex lege Gratiarum, amicorum communia sunt omnia: destitutas, quòd in his potissimùm & constantia agentis & humanitas cerneretur: ad exemplum pertinentes, quia plurimùm referret, bonum an malum ducem haberent. Frequenter enim bonæ causæ vitio patronorum vincuntur. Expedit autem ad bonos mores, vt in iudiciis succumbat prauitas, superet innocentia. Refert Plinius in epistola ad Quadratum.

Sigismundi Cæs.

Coram Sigismundo Romanorum imperatore, quum gloriabundus quidam eques, vrbanos magistratus paruifaceret, tribunósque militum laudibus in cœlum tolleret: Tace, inquit imperator, nulla nobis ô Thraso militia opus esset, si suas quique ciuitates prætores, cæteríque magistratus moderatè iustéque gubernarent. Sensit autem, vbique terrarum pacem tum fore, si magistratus leges defenderent, & omni loco ac tempore diligenter suum expedirent officium, Aeneas Syl. lib. 4. Commenta. de rebus gestis Alphonsi.

Aeneæ Syluij.

Aeneas Syluius legens Ennium vetustissimum poetam, homines stupidos, non homines quidem, sed homones appellasse, dixisse fertur: Ennius certè si plerosque nostri seculi reges contemplatus esset, credo non reges, sed regones appellasset: Ecclesię quoque prælatos, prælatones vocitasset, qui præter coronas & infulas, dignitati quod respondeat, nihil ostendunt. Aeneæ dictum leges in libro eius Commenta. 1. de rebus gestis Alphonsi, sectione 54.

De omin

De ominibus.

Dionysij.

DIonysius, cum magistratus per literas sorte crearentur, & ipsi contigisset litera μ, dicenti cuidã per iocũ μωρολογεῖς id est, Morio es Dionysi: Imò, inquit, μοναρχήσω, monarcha ero. Et adeptus magistratum, protinus imperator electus est à Syracusanis. Magni erat animi, quòd illo ioco non offenderetur, contentus omen literæ secus interpretari. Plut. in Reg. apoph.

Pauli Aemylij.

Paulus Aemylius è foro domum reuersus, quum filiam puellam nomine Tertiam reperisset lachrymantem, rogauit quid haberet? Illa respondente, Perseus nobis interiit (id erat nomen catelli, quem puella habebat in deliciis) Sit felix, inquit, ô filia, omen accipio. móxque in bellum profectus, pulcherrimum de hoste triumphum egit. Plutarchus in Romanorum apoph.

M. Crassi.

Infrà, de Superstitione.

Sexti Neronis.

In Oedipode fabula, quam Nero nouissimam recitauit, in hoc versu decidisse legitur,

θανεῖν μ' ἄνωγε σύγγαμος, μήτηρ, πατήρ. Id est,

Iussit mori me mater, vxor & pater.

Nam & Oedipus patrem occiderat insciens, matrem vxorem, duxerat: Ita Nero sciens Claudium patrem occiderat, matrem constupratam interfecerat, & Octauiam vxorem indignis tractarat modis. Sueton. in Nerone.

Othonis impera,

Otho Syluius imperator, cum in augurando tempestas esset orta, atque ipse grauiter prolapsus, identidem obmurmurasse dicitur, τί μοι καὶ μακροῖς αὐλοῖς: id est, quid mihi cum longis tibiis? Sentiens, se frustra sacrificiis & piaculis conari placare manes Galbæ. Sueton. in eius vita.

De opinione quæ in virum sapientem non cadit.

Iphicratis.

IPhicrates cum in amicorum & sociorum agris suum haberet exercitum, nihilominus tamen vallum iacere, & fossam

fodere voluit. quam ob causam cum à quodam parum fortis & animosus iudicaretur esse, respondit: Pessimam ducis esse vocem dicere, Non putaram. Significans, in rebus tranquillis interdum existere periculum, quod nullus expectasset. Aduersus inopinatos igitur casus prospexit suis copiis, ne si quid accidisset, dicere cogeretur, Non putaram. Hoc verò Latini adscribunt Scipioni. Ad Iphicratem autem refert Plutarchus in Græcorum impera. apop.

Sphæri Philosophi.

Suprà titulo, de Argutè dictis.

De oraculis.

Epaminondæ.

CVm Lacedæmonii copias in Thebanos educerent, variáque Thebanis ferrentur oracula, quorum alia victoriam illis pollicebantur, alia diuersa prædicebant, Epaminondas iussit, bene promittentia ad dextram tribunalis poni, contraria ad læuam. Atque omnibus hunc in modum dispositis, surrexit, dixítq;: Si volueritis parére ducibus, & conglomerati in hostem tendere, hæc vobis sunt oracula, ostensis melioribus. quod si ad conflictum segnes timidíque fueritis, hæc oracula vobis reddita sunt: ostensis deteriora pollicentibus. Mirè, nec oraculorum contempsit authoritatem, nec animos militum his deiici passus est: sed interpretatus est, Deum prospera pollicere strenuis, infausta timidis, quasi à nobis pendeat rerum euentus. Plutarchus in Græcorum apoph.

Alexandri regis.

Alexander Macedo Delphos profectus, cum sacerdos negaret se consulturam deum, quòd dies essent nefasti, quibus ne oraculis quidem loqui fas esset: vi pertracta secum sacerdote, templum ascendit. quúmque illa importunitate victa diceret: Inuictus es, ô fili: Satis, inquit Alexander, oraculi est. mulieris vocem responsi loco ducens. Plut. in Alexandro.

De orationis vehementia.

Zenonis.

ZEno Cittieus dicere solebat, Formam esse vocis florem. Nam loquentis orationem forma commendat, & rursus oratio composita gratiam addit formæ. Laert. lib. 7. cap. 1.

Eiusdem.

Idem eleganter ac politè loquentium sermones aiebat esse similes

ſimiles pecuniæ Alexandrinæ,oculis blandienti,atque vndique ſcripturam habenti more numiſmatis, nihilo tamen eſſe meliorem. Rurſus qui magis ſtuderent vtilia dicere quàm nitida, ſimiles eſſe dicebat tetradrachmis,temere ac ruditer percuſsis, quæ ſæpe picturatis illis nummis præponderarent. In nummo non ſpectatur elegantia ſculpturæ, ſed pondus ac materia: ita non refert, quàm ſit elegans oratio, ſed quàm grauis & vtilis. Laertius lib.7.cap.1.

Scopeliani.

Scopelianus Herodis Attici præceptor,Polemoni obiicienti, quod inter dicendum pulſaret tympanum: Tympanizo, inquit, ſed Aiacis clypeo. haud inficians, ſe in agẽdis cauſis interdum vti verbis ac figuris vehementioribus:at non inani ſtrepitu,ſed ad cauſæ patrocinium accommodis.Philoſt.in Sophiſtis.

Demetrij Phal.

Demetrius Phalereus,quantum in bello valeret ferrum,tantum dicebat in Repub. valere orationem. Illic enim res geritur viribus,hic perſuaſione.Laert.lib.5.cap.5.

De oratione nimis elaborata.

Periclis.

Pericles, Xantippi filius, quotieſcunque verba facturus in concionem prodiret,optabat vt ſibi nullum eiuſmodi verbum excideret, quod populum exaſperare atq; irritare poſſet, aut quod illi contrarium eſſet,aut cum ipſius voluntate pugnare videretur.Vnde liquet,quàm præmeditatus Pericles orationem habiturus,in publicum venerit.Aelia.lib.4.de Var.hiſto.

Platonis.

Polus ſophiſta reperiſſe dicitur quaſdam orationis delicias, veluti contraria inter ſe reddita, membra comparia, ſimiliter deſinentia, quibus immodicè putatur vſus. His ornamentis cum ſe iactaret inſolentius,Plato ſic hominem taxauit: ὦ πῶλε, ἵνα προσείπω σε κατά σε:id eſt, O Pole,vt te tuo alloquar modo. Polus Græcè ſonat pullum equinum:ipſo itaque ſtatim nomine tetigit hominis arrogantiam. Imitatus eſt & ὁμοιόπτωτον: πῶλε σε κατά σε. Laert.lib.3.

Nicoſtrati.

Zeuxis pictor inſignis cum Helenam pinxiſſet, Nicoſtratus pictor ſtupefactus imaginem intuebatur,ſic vt manifeſtum eſſet,eum picturam admirari.accedens itaque quidam,rogabat, quidnàm tantum artem admiraretur: At ille: Non, inquit,id

me rogares, si meos oculos haberes. Ego verò idem de oratione dixerim, nisi qui eruditas habeat aures, nō facilè sano iudicabit iudicio. Aelia. lib. 14. de Varia hist.

Demonactis.

Demonax Phauorini dictionem vt nimium compositam, ac mulieri congruentiorem quàm philosopho, solebat dicteriis incessere. Id indignè ferens Phauorinus, adiit Cynicum, percontans quis esset ille à quo derideretur? Homo, inquit, cuius auribus difficile est imponere. Philosophum, vt vestis neglectior, ita & oratio decet inaffectata. Eras. lib. 8. apoph.

Antigoni.

Antigonus rex quendam rhetorem audiens ita loquentem: Hora niuium iaculatrix adueniens, regionem herbis defectam reddidit: Non desines, inquit, mecum vt cum turba agere? Offensus est rex oratione nimis elaborata, cuiusmodi verborum apparatu solent se venditare rhetores apud imperitam multitudinem. At idem apud regem facere, erat illius abuti patientia. Quoniam autem affectata sermonis structura, Latinè non perinde potest exprimi, Græca ponam, χιονοβόλος ἡ ὥρα γενομένη, λιποβοτανῆ ἐποίησε τὴν χώραν. Pro χιονοβόλος ἡ ὥρα, dicere poterat hyems: & λιποβοτανῆ verbum est affectatum, vixque poetæ concedendum. Plutar. in reg. apoph.

Ciceronis.

Quum M. Lepidus in senatu dixisset, Patribus conscriptis, ne dicam circumscriptis: Ego, inquit Cicero, nō tanti fecissem ὁμοιόπτωτον. Affectauit Lepidus schema vocum similiter desinentium, quod rhetores ὁμοιόπτωτον vocant. At satius erat schema perdere, quàm senatum offendere. Quanquam in his verbis non tantùm est ὁμοιόπτωτον, verùm etiam προσονομασία, schema priore iucundius. Eras. lib. 4. apoph.

Augusti Cæs.

Mecœnas, vir aliàs laudatus, in stylo lasciuiebat, verbis affectatis & compositioni insolenti frequenter indulgens: Augustus contrà, verbum insolens quasi scopulum fugiendum esse dicebat. Ad alios itaque scribens, stylo simplici consueuit vti: Mecœnati verò, quem familiariter amabat, scribens, Mecœnatem imitari solebat: adeò vt in quadam epistola, multa liberius ac dissolutius iocatus, hanc adiecerit clausulam: Vale mel gentium, metuelle, ebur ex Etruria, laser Aretinum, adamas Supernas, Tyberinum margaritum, Cilneorum smaragde, iaspis figulo

figulorum, berillæ Porſennæ, carbunculum habeas, *ἵνα συντέμνω πάντα, μάλαγμα* mœcharum. Sic irriſit parum viriles amici in ſcribendo delicias, Eiuſdem *μυροβρέχεις* cincinnos iocis exagitare conſueuit, voces ac ſententias ineptas fœtores appellare ſolitus. Sermonem amabat purum & elegantem, qui ſententiam quàm apertiſsimè declararet. Nec Tiberio pepercit, interdum reconditas & exoletas voces aucupanti. M. Antonium increpabat, velut ea ſcribentem, quæ homines mirentur potius quàm intelligant. Quin & Agrippinæ neptis ingenium collaudans, hoc adiecit: Sed opus eſt dare te operam, ne moleſtè loquaris. Eraſ. lib. 4. apoph. ex Suetonio.

Pacati.

Oſcus rhetor cum eloquentiſsimus eſſet, illius tamen orationem nil aliud vitiabat, quàm affectatio: nihil enim ſine ſchemate dixit vnquam. Ideóque cum Pacatus rhetor Maſsiliæ ei obuiam factus eſſet: Poteram, inquit, dicere, Aue Oſce. Affectatorem affectata ſalutauit oratione. vſus enim eſt ironica occupatione, præter omnem neceſsitatem, vt irrideret hominē ſemper affectatè loquentem. Recitatur à Bruſ. lib. 4. cap. 31. & Eraſ. Roter. lib. 8. apoph.

De oratione incompoſita.

Themiſtoclis.

POſteaquam Themiſtocles primùm Athenis, mox tota Græcia depulſus, ad Perſarum regem confugiſſet, admiſſus, iuſſus eſt dicere. At ille reſpondit, orationem ſimilem eſſe picturatis ſtragulis. nam quemadmodum, inquit, illæ dum extenduntur, oſtendunt imagines: dum contrahuntur, cælant eaſdem, & abolent: itidem fit in oratione. Plut. in Græcor. apoph.

Antiochi.

Antiochus hoc dicto taxauit Hermogenem, vt diceret illum inter pueros eſſe ſenem, inter ſenes puerum: ſiue ob valetudinem ante tempus imbecillem, ſiue ob dictionis genus neglectius. Alii per iocum dicebant, illius verba planè, iuxta Homerum eſſe *πτερόεντα*, quòd ea veluti pennas abiiceret. Philoſtratus in Sophiſt. & Volat. lib. 15. Vrbanorum com.

Iulij Flori.

Iulius Florus quum aliquando adoleſcentem triſtem, eundémque ſcholaſticum vidiſſet, interrogauit: Quæ cauſa frontis eſſet tam deductæ? Quia triduò, inquit adoleſcens, materiæ

ad ſcribendum deſtinatæ non inueniret exordium. Tum Florus: Nunquid tu melius dicere vis, quàm potes? Ita res ſe habet. Curandum eſt, vt quàm optimè dicamus: dicendum tamē pro facultate. Ad profectum enim opus eſt ſtudio, non indignatione. Quintil. lib. 10. cap. 3. Bruſ. lib. 2. cap. 23.

Porcij Latronis.

Latro Porcius, cuius ingenium ſupra modum miratur Seneca (fuit enim illi condiſcipulus) cum Maxillus rhetor exilitatem orationis ſuæ imputaret controuerſiæ, diceretque: Neceſſe eſt me per ſpinoſum locum ambulantem, ſuſpenſos habere pedes: Non mehercule, inquit, tui pedes ſpinas calcant, ſed habēt. Nam alter ariditatem ingenii imputauit materiæ. Bruſ. lib. 4. cap. 31. & Eraſ. Rot. lib. 8. apoph.

Catuli.

Quum orator quidam malus, qui in epilogo ſe putabat mouiſſe miſericordiam, poſtquàm aſſedit, rogaret Catulum, Videretúrne mouiſſe miſericordiam? Ac magnam quidem, inquit: Neminem enim eſſe puto tam durum, cui non oratio tua miſeranda viſa ſit. Cicero lib. 2. de Oratore. Eraſ. lib. 6. apoph. Bruſ. lib. 4. cap. 3.

De oratione quæ parum ad rem.

C. Iulij.

CVrio orator, præterquàm quòd in cogitando eſſet tardus, in inſtruendo diſſipatus, parúmque rerum propoſitarum meminiſſet, in vtranque etiam partem toto corpore vacillabat in oratione. In hunc vrbanè C. Iulius iocatus eſt: quæſiuit enim, quis loqueretur è lintre? Cicero de Claris oratoribus. Bruſon. lib. 4. cap. 31.

Fl. Virginij.

Vrbanè Flauius Virginius antiſophiſtam quendam ſuum interrogauit, Quot millia paſſuum declamaſſet? Taxans eum, quòd in declamando diſcurreret, nimiúmque crebras, longas ac tumultuarias haberet ambulationes: cum M. Tullius oratori non concedat procurſiones, niſi raras, moderatas ac breues. Eandem ob cauſam Sura Manlius Domitio Afro dictus eſt non agere, ſed ſatagere. Vtrumque refert Fabius, cap. de Pronunciatione.

Caſsij Seueri.

Salſum eſt illud Caſsii Seueri; qui aduerſus patronos immodicè

dicè discurrentes, vt interdum se proriperent in aliena tribunalia, poposcit lineam. alludens ad certamina cursus, in quibus vna linea designabat vnde cursus inciperet, altera vbi desineret. Idem accommodari potest in eos, qui digressionibus immodicis diuertunt ab instituto. Eras. lib. 8. apoph.

De oratione aliena.

Antigoni.

ADolescens quidam Anaximenis rhetoris discipulus, orationem à præceptore meditatam, & à se recitandam, subornatus coram Antigono habebat. quúmq; is inter audiendũ, quiddam scire cupiens sciscitaretur, móxq; adolescens reticuisset: Quid ais? inquit Antigonus: num ista tibi sunt in tabulis descripta? Quod ille in adolescente iudicauit absurdum, hoc hodie magnificũ habetur, vt senes etiã apud principes orationẽ à rhetore quopiã conducto sex mensibus elaboratam ediscant, eámq; psittacorum more reddãt. Nec rarò fit, vt nemine etiam interpellante, sibi excidant, cunctísq; ridiculi sint. Plut. in reg. apoph.

Aeschinis.

Aeschines cum propter ignominiam iudicii cessisset Athenis, & se Rhodum contulisset, rogatus à Rhodiis, fertur legisse orationem illam egregiam, quam in Ctesiphontem contra Demosthenem dixerat. qua perlecta, petitum est ab eo postridie, vt legeret illam etiam, quæ erat contrà à Demosthene pro Ctesiphonte edita: quam cum suauissima & maxima voce legisset, admirantibus omnibus: Quanto, inquit. magis admiraremini, si audissetis ipsum? Quo satis indicauit, quantum esset in actione situm: cum orationem eandem aliam esse putarent, autore mutato. Cic. lib. 3. de Oratore.

De oratione extemporali.

Periclis.

PEricles ad perorandum à populo sæpe lacessitus, negauit: quia imparatum se esse diceret. Brus. lib. 4. cap. 31.

Chrysippi.

Chrysippus Stoicus dicere solebat, cogitationem orationis esse fontem. Nihil autem aliud hoc dicterio voluisse videtur, quàm negocium omne prius probè examinandum esse, de quo dicturus es, & tum demum orationem neruis omnibus absolutam struere te posse. Stob. serm. 1. de Prudentia.

Demosthenis.

Demosthenes cum ad ineptum, ac nullius bonæ frugis extempore dicere ac consultare iussus, & accersitus ad consulendum esset, recusauit: Non enim, inquiens, instructus sum. Brus. lib. 4. cap. 31. Simile ei quod de Pericle iam positum est.

Eiusdem.

Idem Epicli opprobranti, quòd semper dicturus meditaretur: Erubescerem, inquit, optimo iure, si tantæ multitudini consulens, dicerem extempore. Quod alii præclarum esse ducunt, subitò ex imparato dicere, id vir cordatus iudicabat esse temeritatis. Eras. lib. 8. apoph.

Eiusdem.

Idem quum postridie concionem ad populum habiturus esset, totam noctem præcedentem vigilabat: scilicet ad meditandum & ediscendum, quæ dicturus erat. Hanc igitur ob causam Pythias torquebat in ipsum scomma, sententias eius ellychnia redolere dicens. Ex Aeliano recitat Stob. serm. 27.

Demadis.

Demades orator clarissimus iocari solebat in Demosthenem, quòd cæteri quidem oratores dicerent ad aquam, ipse verò & scriberet. taxans eum, quòd nunquam nisi de scripto diceret, tum esset ὑδροπότης. Contrà Demades, vt largius bibebat, ita valebat extemporali dictione. Rhetores olim dicebant ad clepsydram.

De orationis habitu, pro re & tempore variando.

Socratis.

LYsias quum Socrati orationem, quam in eius defensionem composuerat, recitasset: Præclara, inquit, & elegans est oratio, sed non conuenit Socrati. Erat enim forensi instituto aptior, quàm philosopho. Rursus Lysiæ percontanti, cur si bonam iudicaret orationem, putaret sibi non conuenire? Nónne, inquit, fieri potest, vt amictus aut calceus elegans sit, ac pulcher, qui tamen alicui non conueniat? Quo dicto ostendit, eam orationem gratam esse, quæ suo loco suisque personis conuenit. Cic. lib. 1. de Oratore.

Agesilai.

Apud Agesilaum Lacedæmoniorum regem, cum quidã rhetorem laudasset, quòd mirificè res exiguas verbis amplificaret: Ego,

Ego, inquit rex, ne ſutorem quidem arbitrarer bonum, qui paruo pedi magnos inducat calceos. Senſit vir prudentiſsimus, eum demum bene dicere, cuius oratio rebus conuenit, ex quibus orationis qualitas potius quàm ex artificio petenda eſt. Plutarc. in Lacon. Eraſ. lib. 1.

Archidami.

Quum Græci nollent reſcindere pacta, quæ cum Antigono & Cratero pepigerant, & amplecti libertatem, quam offerebat Archidamus, veriti ne grauiores eſſent habituri Lacedæmonios quàm Macedones: Ouis, inquit, ſemper eandem edit vocẽ: cæterũ homo multas ac varias emittit voces, donec quod decreuit confecerit. Hoc dicto ſignificans, fallendam eſſe fidem, ſi qua magna inuitet vtilitas. Nullum autem eſt animal, cui tam varia vox ſit, quã homo. Hoc apophthegma videri poſsit indignum Lacone, niſi pòſt integritas eius gentis, barbarorum commercio degeneraſſet. Dicti põt honeſtus aliquis vſus eſſe: veluti ſi quis admoneat, pro tempore, proque re nata variandũ eſſe ſermonis habitum. Eſt vbi loquendum ſit ſeuerius, eſt vbi blandius: eſt vbi magnificentius, eſt vbi ſubmiſsius: eſt vbi iucundius, eſt vbi durius, id ſi ſiat citra perfidiam, prudentia eſt. Porrò ouilli mores dicuntur hominũ ſtupidorum, qui ſeſe neſciunt rebus ac perſonis accommodare. Græcorum igitur conſtãtiam Archidamus ſtultitiæ tribuit, qui propoſita libertate nollent mutare vocem. Plut. in Lacon.

Cteſiphontis.

Cteſiphontem ex vrbe eiecerunt Lacedæmonii, quòd gloriaretur, ſe de re quauis totum diem poſſe dicere: Boni oratoris eſſe dicentes, ſermonem habere rebus parem. Nulla quippe in re iuſtius putarunt exercere frugalitatem, quàm in oratione, quam Heſiodus non aliter quàm precioſum theſaurum parciſſimè cenſet eſſe depromẽdam ad vſum, non oſtentationẽ. Idem.

De oratoribus.

Diogenis.

Diogenes Cynicus oratores carpebat, quòd ſtuderent iuſta dicere, ſed eadem facere negligerent. Laertius lib. 6. Eraſ. Rot. lib. 3. apoph.

Eiuſdem.

Idem oratores, qui ſummo in precio habebantur Athenis, dicebat turbæ miniſtros, quòd ad gratiam loqui cogerentur, ac

ſeruili

seruiliter adulari stolidæ multitudini. Coronas autem dicebat esse gloriæ pustulas, ἐξανθήματα, qualia nonnullis progerminãt in naso, vultuque, ex bile. Laertius lib. 6.

Eiusdem.

Idem in caupona prandens, Demosthenem fortè prætereuntem inuitauit vt accederet. Id cum ille pudore recusaret: Erubescis, inquit, Demosthenes cauponam ingredi? atqui hic herus tuus quotidie versatur. Innuit, oratores nihil aliud esse, quàm mancipia populi: nec esse par, vt illic pudeat seruum populi videri, vbi populus assiduè viueret. Bruson. libr. 4. cap. 31. & Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Eiusdem.

Idem oratores ac cæteros omnia ad gloriam facientes, appellabat τρισανθρώπους, id est, ter homines, ancipiti dicto. Nam vt vulgus hominem esse negat, qui nec doctus est, nec humanus: ita philosophus hominem vocabat miserum, qui nihil haberet supra hominem. Siquidem iuxta Homerum, nullum animal homine miserius. Proinde ter homines dixit, ter miseros, qui sua studia omnia conferrent ad rem inanissimam, ac populari multitudini, multorum capitum beluæ seruirent seruitutem. Laer. lib. 6.

Demosthenis.

Demosthenes interrogatus, quomodo orator factus esset? respondit: Dum plus olei quàm vini absumerem. Ex Diomede. Meminit etiam Bruson. lib. 4. cap. 31.

Eiusdem.

Phocion Atheniensis breui oratione vtebatur, cæterùm grauissima. quem cum surgentem vidisset Demosthenes: Ecce, inquit, meæ orationis culter surgit. Bruson. lib. 4. capite 31.

Pyrrhi.

Pyrrhus Epirotarum rex dicere solebat, plures vrbes suo imperio additas oratione Cyneæ oratoris ac legati, quàm suis armis. Val. Max. & Brus. lib. 4. cap. 31.

Vide titulum de Eloquentia.

De ordine.

Attilij.

ATtilius dicere solebat, sic adolescentes in foro auspicari à causis centumuiralibus, vt pueri solent in scholis ab Homero, quod vtrumque sit maximum: quum oporteat paulatim

per

per gradus ad id quod ſummum eſt peruenire. Meminit Plinius ad Maximum.

De oſculo.

Maximini Imp.

MAximinus ſenior nunquam ad oſcula pedum quenquam admiſit, dicens: Dii prohibeant, vt quiſquam ingenuorũ pedibus meis oſcula figat. Et vbi ſunt interim, qui non ſolùm ingenuos, verùm etiam ſummos monarchas ad oſcula non pedum, ſed calceorum, non dicam admittunt, ſed inuitant, & quodammodo cogunt? Hæc Eraſ. Rot. lib. 6. apoph. ex Capitolino.

De oſtentatione.

Ariſtippi.

QVendam ſibi vehementer placentem de natandi peritia, non tulit Ariſtippus: Et non te pudet, inquit, tam inſolenter his de rebus iactare te, quæ delphinum ſunt propria? Lepidius erat ſi dixiſſet, ranarum. Decet hominem gloriari ſuper his quæ ſunt hominis propria. Nihil autem magis conuenit homini, quàm ratione pollere. Nullus tam peritus natator eſt, quin hic à delphinis ſuperetur. Laertius lib. 2. cap. 8.

Eiuſdem.

Suprà de Ebrietate, vinolentia & bibendi ratione.

Antalcidæ.

Cum Athenienſis quidam Lacedæmonios appellaret indoctos: Soli igitur nos, inquit Antalcidas, nihil mali à vobis didicimus. Senſit, artes quibus ſe iactabant Athenienſes, magis ad oſtentationem, ocium ac voluptatem eſſe accommodas, quàm ad rempub. gubernandam, ad quod nulla diſciplina deerat Lacedæmoniis. Plut. in Lacon.

Aug. Cæſaris.

Miles quidam in expeditione ſaxo percuſſus, notabiliquè in fronte cicatrice deformatus, quoniam honeſto vulnere erat inſignis, immodicè ſua facta iactabat; eius inſolentiam Auguſtus leniter caſtigauit: At tu, inquit Cæſar Auguſtus, caue ne quando fugiens, poſt te reſpexeris. Subindicans, fieri poſſe, vt vulnus de quo nimium ſe venditabat, non in prælio, ſed in fuga accepiſſet. Macrob. 2. Satur. Auguſto aſcribit. & Quintil. Cæſari. Eraſ. 4. apoph.

De

De ostentis.

Catonis.

QVidam manè surgens, reperit caligas à soricibus arrosas, hoc ostento turbatus, consuluit Catonem, quid mali portenderetur? Ille verò: Non est, inquit, ostentum, quòd sorices arroserunt caligas: sed si caligæ arrosissent sorices, id demum fuisset ostentum. Eras. lib. 5. apoph.

Syllæ.

Quum Sylla defectus necessariis, cógeretur etiam diis dicata tangere, Caphim amicum Delphos miserat, vt pecunias ac donaria ad se perferret. Quibusdam verò dicentibus, intra templum auditum citharæ sonitum: quod ostentum interpretabantur, quasi Apollo citharœdus indignaretur: Caphis audita perscripsit Syllæ. cui facetè rescripsit Sylla: Quin tu Caphi potius interpretaris istud esse signum gaudentis & exultantis Dei, quàm indignantis? Itaque perinde vt Deo hilariter tribuéte, tu quoq; bono animo pecunias accipe. Ibidem.

Vespasiani.

Vespasianus quum Cæsareum mausoleum repentè patuisset, tum stella crinita apparuisset, aliis interpretantibus, Cęsaris interitum portendi: ille facetè interpretatus est, prius ostētum ad Iuliam Caluinam pertinere, quòd ea esset de gente Augusti: posterius ad Parthorum, siue vt Aurelius Victor tradit, Persarum regem, qui capillatus esset. Sueton,

DE PACE.

Crœsi.

CRœsus Lydorum rex à Cyro captus, hoc argumento pacem bello prætulit, quòd pacis tempore filii sepelirent patres: in bello contrà, patres sepelirent liberos. Erasmus libro sexto apophthegma.

Epaminondæ.

Meneclides inuidens Epaminondæ gloriæ, suasit populo, vt pacem haberent bello potiorem. Cui Epaminondas: Fallis, inquit, ciues tuos, qui ocii nomine eos ad seruitutem vocas. Pax enim bello paratur: nec eam tueri licet, nisi ciues sint ad bellum instructi. Erasmus Rot. lib. 5. apoph.

Pomp. Attici.

Pomponius Atticus in funere matris, quã extulit nonagenariam, ipse natus annos sexagintaseptem, gloriatus est, quòd nunquam cum matre in gratiam redisset, nunquam cum sorore fuisset in simultate, quam propè æqualem habuit. Hanc vocem se ab ipso audisse scripsit Cornelius Nepos. Plus autem est, non redisse in gratiam, quàm non fuisse in simultate. Matrem nunquam offenderat: inter ipsum & sororem, etiamsi quid incidit offensarum, nunquam exierunt in simultatem: quæ tamen inter fratres & sorores frequẽter acerrimæ solent existere, Eras. lib. 6. apoph.

Probi imp.

Probus imperator dixisse fertur, Breui milites necessarios non habebimus. Sperabat tantam pacem, vt nihil opus esset exercitu. Hanc mentem vtinam Deus immittat omnibus nostri seculi principibus. Flauius Vopiscus.

Antonini Pij.

Antoninus Pius adamabat illam Scipionis celebratissimam sententiam, subinde dicẽs: Se malle vnum seruare ciuem, quàm mille hostes occidere. Pacem videlicet bello præferẽs: & in ipso bello sentiens hanc oportere primam esse ducis curam, vt quàm minima ciuium iactura paretur victoria. Iulius Capitolinus.

Othonis imp.

Otho Syluius, cum videret aut deponendum imperium, aut magna ciuium strage tuendum, statuerat sponte mori. & amicis ac militibus hortantibus, nẽ tam citò de belli euentu desperaret: negauit sibi suam vitam esse tanti, vt hac de causa bellum ciuile nasceretur. Quis non miretur hunc animum in principe ethnico, eoque trigintatres annos nato? Eras. Rote. lib. 8. apop.

Alphonsi regis.

Alphonsus Aragonum rex, Ludouico Podio (quo, propter eius singularem diligentiam ac fidem, perpetuo ferè oratore in Italia vsus est) renunciante, pro pace, quam Venetis & Florentinis daturus esset, plus quàm ducenta millia aureorum extorqueri posse, respondit, Pacem dare se, non vendere solitum esse. Panor. lib. 3. de reb. gestis Alphonsi.

Eiusdem.

Idem, quum esset Valentiæ, appulerunt eò loci Caroli Francorum regis legati, magnopere eum rogantes, ne per id tẽpus, quo rex eorum bello Britannico implicatus esset, contra se bellum

lum aliquod suscitaret(quàm maximè enim verebatur Carolus,ne Alphonsus captato tempore & occasione,eum armis lacesseret, propterea quòd ius aut titulum prætenderet in eam partem Galliæ Narbonensis,quam incolæ sua lingua Hoccitanam vocant) respondit rex:Etsi certò scio, plures Narbonensis Galliæ ciuitates ad Aragoniæ regnum pertinere, quas Carolus rex iampridem occupatas detineat:nihilominus tamen hoc tépore,quo illum intelligo bello superatum,& à Britannis protritum esse,nequaquam me arma contra profligatum regem moturum esse vobis affirmo:neque eo animo esse, vt quod maiores mei in Caroli prosperitate non petierunt,ego in eius repetam calamitate. Anton.Panor.de rebus gest. Alphonsi, & Aen. Syl.de eius dictis.

Vide tit.de Concordia.

De pallore.

Diogenis.

PHysicus quidam cum Diogenem interrogasset, quam ob causam aurum palleret? Quoniam,inquit,plurimos habet sibi insidiantes. Laert.lib.6.

Catonis senioris.

Cato senior non probabat adolescentes,qui castigati pallescerent:sicut enim rubedo bonum in adolescente signum est, sic pallor pessimum. Plut.in Rom.apop.

De Parasitis,vide in titu.de Adulatione.

De parentum amore in filios.

Socratis.

SOcrates,qui Delphici Apollinis oraculo omnium sapientissimus pronunciatus est, cum fortè cum Lamproclo filiolo pueriliter luderet,ab Alcibiade vehementer derisus est. At ipse: Non est,inquit,vt me parentem cum filio ludentem rideas immoderatius,qui ignoras parentum in filios affectum. tacebis itaque,donec & ipse liberos genueris,similia tentaturus,& fortasse magis puerilia. Aelianus lib.12.de Varia historia.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex, quum miro esset affectu erga liberos suos,dicitur aliquando arundine pro equo cōscensa,vnà cum pueris lusisse domi.Id cum fortè vidisset ex amicis illius quidā,rogabat,ne cui diceret quod viderat,priusquā ipse quoq;

quoque liberorum parens esset factus. Festiuè subindicans, eum lusum non esse leuitatis, sed pietatis: nec hoc quod agebat, videri posse ineptum ei, qui modò expertus esset, quàm ingens sit affectus charitatis parentum erga filios. Plutarchus in Laconicis apoph. & Aelianus lib. 12. de Varia histor. Simile cum superiore Socrati attributo. *Demetrij.*

Cum Erasistratus Demetrio Antiochi filii mentem, qua mori destinarat, indicasset, simúlque fassus esset, huius affectionis causam esse amorem: Demetrius, qui adolescentem vnicè adamabat, per omnia multis cum lachrymis cœpit obtestari, vt illius incolumitati consuleretur: cum Erasistratus addidisset, immedicabile malum esse, quod in ipsius vxorem deperiret. hoc audito, Demetrius multo vehementius cœpit obtestari, vt ob salutem filii cederet illi suam coniugem. Ista, inquit, ô pater, tibi facilè dicuntur: sed aliud diceres, si tuam coniugẽ Stratonicen adamaret. Hic cum rex deos comprecaretur, vt liceret amorem filii commutare, & à medici coniuge in suam transferre, nihil se non facturum, si modò liceret seruare filium: Erasistratus patris dextram amplexus, Nihil est (inquit) ô rex, in quo iam Erasistrato indigeas. Etenim cũ & pater sis & maritus & rex, optimus eris tuæ familiæ medicus. Non enim in coniugem meam, sed in Stratonicen tuam Antiochus deperit. Post hæc Demetrius edixit, vt Antiochus, rex: Stratonice, quam filio cessit, regina nominaretur. Plut. *Cesetij.*

Cesetius eques Ro. cum à Cæsare filium abdicare iuberetur, quòd is tribunus pl. cum Marulo collega ei inuidiam mouisset regni affectati: Citius, inquit, Cæsar tu mihi omnes filios meos accipies, quàm ego ex his vnum nota pellã mea. Eras. li 6. apo.

De parentum seueritate in filios.

Damatriæ.

DAmatria, quum accepisset filium ita se gerere in bello, vt tali matre videretur indignus, domum redeuntem interemit: maluit filium habere mortuum, quàm bello inutilem. Qua de re hoc fertur epigramma:

Transgressum leges mater Damatria natum,
Ipsa Lacæna necat, non Lacedæmonium.

Hoc facinus propius accedit ad barbaricam immanitatem, quàm ad fortitudinem: vtile tamen exemplum est, ad exprobrandam vulgò matrum nimiam in liberos indulgentiam, quę

ob hoc ipſum ſæpe impotentius amant eos, quòd ſint nequitia corruptiſsimi. Plut. in apoph. Lacænarum.

Teleuciæ.

Chii exules cum Spartam veniſſent, multis modis Pædaræ-tum incuſabant. Eos Teleucia mater cum vocaſſet ad ſe, explorans ea, quæ in filio reprehenſione digna eſſent, ſcripſit hunc ad modum filio, vt aut ignominiam omnem ablueret, aut in patriam incolumis non veniret. Ibidem.

Alius.

Altera, filio iniuriarum poſtulato: Aut crimine (inquit) fili, aut vita teipſum libera. Mater in filium ſeuerior, quàm iudex: quæ extinctum malebat, quàm cum ignominia viuū. Ibidem.

Alterius.

Lacæna quædam filium, qui in acie loco ceſſerat, domum reuertentem occidit. noluit enim alere filium, qui in bello cæteris ignauiæ exemplum eſſet. Plut. in apoph. Lacænarum.

Alterius.

Lacæna quædam mulier, quum accepiſset ꝙ filius peregrè agens, inhoneſtè ſe gereret, ſcripſit illi: Malus rumor de te ſparſus eſt: hunc tollito, aut non eſto. Plutar. in apoph. Lacænarum.

Manlij Torquati.

Manlius Torquatus, cum è Macedonia veniſſent legati, graues querelas deferentes de filio eius Decio Syllano, qui eā prouinciam obtinuerat, à ſenatu petiit, ne quid ea de re ſtatuerent, priuſquam ipſe cauſam cognouiſſet. Cum ſenatus illi cognitionem detuliſſet, domi ſedit, ſolúsq; vtriq; parti per totū biduum vacauit, tertio die pronunciauit in hanc formā: Quum Syllanum filium pecunias à ſociis accepiſſe probatū ſit, & Republica eum, & domo mea indignum iudico, protinúsque è conſpectu meo abire iubeo. Eraſ. Rot. lib. 6. apoph.

A. Fuluij.

Aulus Fuluius filium ingenio, literis & forma florentem, quoniam in Catilinæ caſtra properabat, ex itinere retractum occidit, dicens: Ego te non Catilinæ aduerſus patriam, ſed patriæ aduerſus Catilinam genui. Eraſ. lib. 6. apoph.

Augusti Cæſ.

Suprà de Facetè & iocosè dictis.

De Parentum obſcuritate, vide titulum de Ignobilitate.

De Parentibus piè colendis, vide ſuprà titulo, de Filiorum pietate in parentes.

Par

Par pari relatum.

Socratis.

SOcrates cum in quendam amicum vehementius esset inuectus: Nónne præstabat, inquit Plato, ô Socrates, priuatim te hominem monuisse? Et Socrates: Et tu non fecisses melius, si priuatim seorsimque monuisses. Bruso. lib. 5. cap. 16.

Diogenis.

Diogenes Cynicus quum cœnaret apud amicos, quidam inter cœnandum ei ossa dedit in suum discum, caninos eius mores notans. Verùm Diogenes propius accedens, mingebat in hominem vt canis. Laert. in eius vita. Bruso. lib. 5. cap. 16.

Eiusdem.

Midia cum in pacto Diogeni colapho dixisset, tria milia tibi in mensa sunt posita: per ludibrium illi gratulans, quòd pro colapho tantum nummorum ex mulcta ad ipsum esset rediturum, si lege ageret. At Diogenes postridie sumpto pugilum loro, eóque impacto Midiæ, totidem verbis dixit: Tria milia tibi in mensa sunt posita. Laert. lib. 6. cap. 2. Bruson. lib. 5. cap. 16.

Dionis.

Dion exul, cum Pteodoti Megarensis opera opus haberet, & ad ædes illius veniens, videret illum ob negociorum magnitudinem ægrè quenquam admittere, amicis ob id indignantibus, dixit: Quid hunc incusamus? Nónne & ipsi, cum Syracusis essemus, eadem faciebamus? Eras. lib. 5. apoph.

Agathoclis.

Infrà de Lepide dictis.

Apollonij.

Medorum rex cum ad Brachmanas philosophos Indós accessisset, esśétq; ibi Apollonius Tyanæus, præter cætera inepta, quæ rex dixerat, dicit etiam Apollonio: De me dic quæso, qualis apud Græcos est sermo? Idem, inquit Apollonius, qui apud vos de Græcis habetur. Nulla igitur, inquit rex, apud Græcos mentione sum dignus? At ego, inquit Apollonius, de te nuncium feram, vt in Olympiis te coronent. Bruso. lib. 5. cap. 16.

Hircani.

Ptolemæo cœnante, cum vnà cœnaret Hircanus Iosippi filius, missus à patre ad congratulandum Ptolemæo, ob filii natiuitatem, proiicientibus omnibus de indústria conuiuis ossa ante illius pedes, Triphon scurra: Rex, inquit, omnia Hircano

antepoſita oſſa ſunt. Ex quibus coniice, patrem eius omnem Syriam denudaſſe. Ridente rege, & interrogante Hircanum, Cur tot oſſa ante ſe haberet? reſpondit: Nam canes ſemper oſſa cum carnibus deuorant: homines verò carnes comedunt, oſſa iaciunt. Ibidem.

Dionyſij ſen.

Dionyſius ſenior egregium quendam citharœdum magnificis promiſsis ad ſe pellexit, iubens vt quàm optimè caneret. Nam quo ſcitius caneret, hoc plus laturum præmii. Quum ille per dies aliquot accuratè ceciniſſet, nec quicquam daret rex, cœpit flagitare mercedem. Tum Dionyſius aſſeuerabat, ſe mercedem quàm pollicitus fuerat, bona fide ſoluiſſe. Quî, inquit ille, ne nummus quidem mihi datus eſt. At dedi, inquit Dionyſius, voluptatem pro voluptate. Neque enim ego te minus delectaui ſpe, quàm tu me cantu. Eraſ. Rot. lib. 5. apoph.

Pyrrhi.

Cum Pyrrhus rex falſas aduentus ſui cauſas prætexens, Laconicam inuaſiſſet, diripuiſsétque, Lacedæmoniorum legatis expoſtulantibus, quòd non indicto bello Laconicam inuaſiſset: Nec vos, inquit, Spartani, quod facturi eſtis, prius aliis denunciatis. Plut. in vita Pyrrhi.

Antigoni.

Demetrius, quum bello nauali Ptolemæum viciſſet, miſit ad patrem Antigonum, quendam Ariſtodemum Mileſium, ad nuncium referendum. qui relicta in anchoris naue, ſcapha in portum delatus, multis quid noui afferret rogantibus, ſemper non ſine magna Antigoni ſolicitudine conticuit. Ingreſſus regiam, porrigénsque Antigono dextram, alta voce inclamauit: Salue rex Antigone, pugna nauali regem vicimus Ptolemęum, Cyprúmq; tenemus. Exhilaratus Antigonus: Et tu per Iouem, inquit, ſalue, ſic enim nos torquere voluiſti Mileſie. Par profectò referam pari: Serò enim præmio donaberis. Bruſo. li. 5. c. 16.

Cotyis.

Cotys ei qui dono miſerat pardalim, viciſsim dono miſit leonem: malam beſtiam æquè mala repenſans. Plutarchus in apoph. reg.

Scip. Naſicæ.

Scipio Naſcica quum ad poetam Ennium veniſſet, eíque ab oſtio quærenti Ennium, ancilla dixiſſet, eum domi non eſſe: Naſica ſenſit, illam hoc domini iuſſu dicere, & illum intus eſſe.

Ac tum quidem dissimulans abiit. At paucis pòst diebus, quum ad Nasicam venisset Ennius, eúmq; à ianua quæreret, exclamat ipse Nasica, se domi non esse. Tum Ennius: Quid? ego, inquit, non agnosco vocem tuam? Hic Nasica: Næ tu es impudens: ego quum te quærerem, ancillæ tuæ credidi: tu mihi non credis ipsi? Eras.lib.6.apoph. Brusonius lib.5.cap.17.ex Cice.2.de Oratore.

M. Pinarij.

M. Pinarius quum legem ferret annalem, dissuasor & intercessor Seruilius: Dic mihi, inquit, Pinari, Num, si contrà dixero, mihi maledicturus es, vt cæteris fecisti? Facetè Pinarius: Vt sementem feceris, ita quoque metes, inquit. Bruso.lib.3.ca.16.

Laberij.

Laberius mimus cum à Cæsare in senatu ascitus esset, nec à Cicerone ad consessum reciperetur, qui dicebat, Reciperem te, nisi angustè sederemus, respondit Laberius: Atqui solebas duabus sellis sedere, obiiciens Ciceroni, parùm firmam in rebus fidem & integritatem. Sed id quod Cicero dixit, Nisi angustè sederemus, scomma fuit in Cæsarem, qui in senatum passim multos admittebat, vt quatuordecim gradus non caperent. Brusonius lib.5.cap.16.

Diogenis.

Diogenes Grammaticus cum sabbati diebus Rhodi disputaret, Tiberium venientem vt se extra ordinem audiret, non admisit, & per seruulum suum in septimum diem vt differret admonuit. Sed hunc postea Romam profectum, ante fores salutandi eius causa astantem, nihil amplius quàm vt post septimum annum rediret admonuit. Bruso.lib.cap.16.

De parricidio.

Bassiani impera.

BAsianus Antoninus imperator, cum magna laboraret inuidia, quòd fratrem occidendum curasset: eóque Aemylio Papiniano prætorii præfectò, ob eximiā iuris prudētiam summæ apud Romanos autoritatis, negocium dedisset, vt hoc facinus apud senatum defenderet: respondit Papinianus, Multo facilius esse parricidiū perpetrari, quàm defendi. Refert Eras. Rot.lib.8.apoph.

In Neronem.

Neronis imperatoris statuæ ascopera alligata est, cum hoc

titulo, Ego quid potui? ſed tu culleum meruiſti. Solent olim parricidæ culleo inſui, & Nero matrem occiderat. Culleus itaque ſeſe excuſans dicit, Ego quid potui? paratus ſi quis te inſuat: ſed ſiue inſuaris, ſiue non, tu tamen culleum meruiſti. Poteſt hoc & ad Reipub. perſonam accommodari. Sueton.

Solonis.

Suprà de Grauiter dictis ex M. T. Cicerone pro Sex. Roſcio Amerino.

De parſimonia.

Socratis.

SOcrates Aeſchinem, qui premebatur inopia, ſolebat admonere, vt à ſeipſo ſumeret mutuum, ſiue vſuram, *παρὰ ἑαυτοῦ δανείζεσθαι.* & addidit modum, ſibiipſi ſubtrahendo cibaria. iuxta illud, Magnum vectigal parſimonia. Expeditiſsima ratio eſt augendi cenſus, detrahere ſumptibus. Eraſ. 3. apoph.

Diogenis.

Suprà de Facetè & iocosè dictis.

Theocriti.

Theocritus multos diuites non dominos rerum ſuarum, ſed tutores eſſe dicebat. Tales autem ſunt, qui cum ampliſsimas opes poſsident, ad vſum vitæ nequaquam conferunt. Stobæus ſermone 14. Phauorinus 22.

Stratonici.

Stratonicus muſicus interrogatus, quínam eſſent in Pamphylia miſerrimi? Phaſellitæ, inquit: ſed addebat, in toto orbe miſerrimos eſſe Sidetas. Vtraque gens eſt in Pamphylia. Phaſelitarum ſordes prouerbio notatæ ſunt, Phaſelitarum ſacrificium: quòd ſalſis piſciculis ſacrificarent diis. Miſeros dixit parcos.

Alcamenis.

Suprà de Diuitiarum vſu.

Alexandri Maced.

Alexander Macedo quum hyeme frigidóque cœlo apud amicum quendam conuiuio acciperetur, viderétque foculum exiguum, & ignis puſillum: Aut ligna, inquit, inferte, aut thus. Subnotans, conuiuatorem lignis ſuis parcere, perinde quaſi thus eſſent: quum in rigore tanto nec thuri parcendum eſſet. ſimul ſatis eſſe ignis ad faciendum ſuffitum diis, at parum ad depellendum frigus. Plutarch.

Bithyis

Bithyis parasiti.

Bithys parasitus, quum Lysimachus rex vesti ipsius curasset affigendum scorpium ligneum, aut (vt Plutarchus ait) rubetam, pulchrè assimulatum vero, perturbatus resiliit. Ridentibus omnibus, vbi dolum sensit: Et ego, inquit, te vicissim terrebo rex. Quum ille dixisset, Fac: Da mihi, inquit, talentum. exprobrans regi sordes & parsimoniam. Eras. lib. 6. apoph.

Gnathænæ.

Gnathæna meretrix, quum quidam vini paulum infudisset in psycterium (id est vasculi genus refrigerando vino paratum) diceretque, hoc vinum sedecim annorum est: Pusillum est, inquit, pro tot annorum ætate. Hoc ipsum adscribitur Phrynæ. Eras. lib. 6. apoph.

Anonymi.

Seruus quidam ab hero Chio negociatore profugerat. Rogatus quur fugisset: Quoniam, inquit, quum adsint bona, mala quærit. Solet enim herus ille vinum mustum, primæque suauitatis vendere, ipse interim non bibens nisi subacidum ac vapescens. Eras. lib. 6. apoph.

Alterius.

Seruus quidam interrogatus quid ageret dominus: Expectat, inquit, donec vinum fiat acidum. Habebat herum perparcum, qui non prius sinebat bibi vinum, quàm acuisset. Ita fiebat, vt familia semper acidis ac vapidis vinis vteretur. Eras. lib. 6. apoph.

Laconum.

Strigilibus, quibus sudor abstergetur, non ferreis, sed arundineis Lacones vtebantur in balneis, vt minus operosis, paruóque parabilibus: nusquam non memores frugalitatis ac parsimoniæ. Plut. in Lacon.

Anonymi.

Græculus quidã Cæsari Augusto descẽdenti à palatio, honorificum aliquod epigramma porrigebat, remunerationem tanti principis expectans. Verùm cum id sæpe frustra fecisset, nec destitutum videret Augustus, epigramma bene Græcum manu sua descripsit, & Græculo ad se venienti obuiam misit, veluti carmina carminibus pensaturus. Græcus acceptum legit: ac non solùm voce, verùm etiam vultu gestúque corporis laudauit carmen, miratúsque est. Deinde sellam accedens qua Cæsar vehebatur, demissa in pauperem crumenam manu, pauculos

obolos protulit, Cæſaris parſimoniam exprobrans, obtulit, his verbis: Non iuxta fortunam tuam Auguſte, ſi plus haberem, plus darem. Eraſ. lib. 4. apoph. ex Sueto.

De partis probè cuſtodiendis.

Xenophontis.

XEnophontis ſententia vulgò celebratur: Non tam graue eſſe bona non accipere, quàm acceptis priuari. Stobæus, ſermo. 13.

Demoſthenis.

Demoſthenes dicere ſolebat, plurimos hominũ parare quidem diuitias bene conſulendo, nihilque contemnendo: ſed non iiſdem artibus ipſas conſeruari poſſe. Stob. ſerm. 13.

Auguſti Caſ.

Cæſar Auguſtus deridere ſolebat Alexandri Macedonis dictum, qui ad conſodales ſuos frequenter dictitabat, nil ſibi à Philippo patre relinqui quod ageret. Nec quidem immeritò deriſit adoleſcentis ſtultitiam, qui non contentus erat regionibus à patre ſubactis, ſed ipſe quoque bello plures ſibi parare ſtudebat: ignorans præcipuam curam eò referendam eſſe, non vt multa poſsideamus, ſed vt iam parta tueamur. Non minor enim (vt ille ait) virtus eſt, quàm quærere, parta tueri. Cæſaris dictum recitat Plut. in Rom. apoph.

De patientia doloris.

Bionis.

BIon Boriſthenites aiebat magnum malum eſſe, non poſſe ferre malum: abſq; hoc enim nulli poteſt eſſe vita ſuauis. Laert. lib. 4. cap. 7.

Diogenis.

Diogenes adoleſcenti conquerenti, quòd à multis perturbaretur: Deſine, inquit, & tu perturbationis indicia præ te ferre. Significans nulla re melius improbitatem lædentium finiri, quam ſi, qui læditur, dolorem diſsimulet. Etenim qui ob id inceſſunt hominem, vt illum diſcrucient, deſinent, ſi viderint illum nihil commoueri. Laer. lib. 6.

Laconis.

Quidam cum videret Diogenem cognomento canem, in vehemẽti frigore ſtatuam æream amplectentem, rogauit num algeret? illo negante: Quid igitur, inquit Lacon, magni facis?

Philo

Philoſophus gloriæ mancipium, hoc ipſum exiſtimabat magnificum, quòd ſic haberet corpus ad omnes iniurias duratum, vt in rigore frigidæ ſtathæ complexum ferre poſſet abſque dolore. Id Laconi nihilo pulchrius videbatur, quàm ſi quis in æſtate ſimile quippiam amplecteretur, nullo ſuo incommodo. Plut. in Lacon.

Anonymi.

Adoleſcens quidam poſteaquam Zenonem aliquandiu audierat, domum reuerſus, à patre rogatus, quod tandem operæpretium feciſſet in philoſophiæ ſtudio: Oſtendam, inquit. Quũ nihil aliud diceret, pater iracundus, exiſtimans impendium periſſe, cœpit flagris cædere filiũ. Eam parentis ſæuitiam adoleſcens æquiſsimo animo tulit. Ac rurſus efflagitanti patri, vt aliquod ſpecimen profectus ederet, expectanti egregium aliquod ſophiſma: Hoc, inquit, è philoſophia fructus retuli, vt patris iram poſsim commodè perpeti. Eraſ. lib. 8. apoph.

Antiſthenis.

Antiſthenes dicebat, virtutem ſibi ſufficere ad fœlicitatem, nec vlla re opus habere, niſi robore Socratico. Socrates autem ad omnium rerum patientiam obduruerat. Imbecillitas verò corporis impedit frequenter vſum virtutis. Laer. lib. 6. cap. 1.

Anaxarchi.

Suprà de Conſtantia, & tit. de fide ſeruanda.

Ageſilai.

Ageſilaus quum arderet podagræ doloribus, cúmque Carneades inuiſiſſet, atque exiret triſtis: Mane, inquit, Carneade, nihil enim illinc huc peruenit: oſtenſis pedibus, & pectore. Sentiens, pedes quidem dolere, ſed animum dolore vacuum eſſe. Plut. in Lacon.

Eiuſdem.

Quum verò narraretur apud Ageſilaum maleficum quempiam ac ſceleroſum hominem conſtanter pertuliſſe tormenta: Vt inſigniter, inquit, miſer eſt homo, qui tolerãtiam ac patientiam in res flagitioſas ac turpes collocet. Apud Lacedæmonios admirabilis erat malorum tolerantia: quæ ſi ſuſcipiatur ob res honeſtas, magnam promeretur laudem: ſin ob turpes, non ſolùm non meretur fortitudinis laudem, qui tolerat, ſed hoc miſerior eſt, ac vir peior, quo conſtantius ſe geſſerit: πονηρὸς enim Græcè & malum ſonat, & tranſlato tono, laborioſum ſiue calamitoſum. Dolebat egregio duci, tãtum animi robur ac naturæ

vim in re turpi consumptam. quam si attulisset ad res honestas, magno vsui poterat esse Reipub. Plut. in Lac. Eras. lib. 1.

Laconis.

Suprà de Morte contemnenda.

Anonymæ.

Virgo quædam clanculum corrupta fœtum extinxit, tam interim patiens dolorum, vt nullam ederet vocem, adeò vt parturiens & patrem & alios qui aderant falleret. Nam magnitudinem cruciatus turpitudo cum honestate coniuncta superauit. Generosi animi erat, quòd ignominiam pati non posset. factum ipsum habebat turpitudinem: quam vt effugeret, nixus, in quibus aliæ mulieres solent miseras voces edere, silētio perpessa est. Plut. in apoph. Lacænarum.

Alius.

Lacæna quædam, quum illi filius redisset ex acie, atque ex vulnere pedis vehementer doleret: Si virtutis, inquit, memineris ô fili, non solùm non dolebis, verùm etiam bono futurus es animo. At vulgus matrum solet filiorum dolorem suis querimonis & lachrymis exasperare, hæc animauit ad doloris tolerantiam. Plutarch.

Laconum.

Pueri apud Lacedæmonios in ara Dianæ, cui ab indeiicibili virtute cognomen Orthia, flagellis ex more totum diem cædebantur: itaque frequenter durabant ad mortem vsque hilares ac læti, concertantes inter sese de victoria, quis ipsorum diutisimè fortisiméque toleraret verbera, victor cum primis celebris haberetur. Hoc certaminis genus appellabant διαμαστίγωσιν. Renouabatur autem quotannis. Huius consuetudinis originem indicat Plutarchus in vita Aristidis. Quum itaque Pausanias paulisper semotus à statione militum, rem diuinam faceret, Lydi aliquot incursione facta, sacrificiorum apparatum diripuerunt: quos ipse cum comitibus suis comprehensos, quoniam inermes erant, loris cæcidit. In huius facti memoriam fieri cœptum est Spartæ, quod retulimus. Pausanias in Laconicis diuersam adfert huius consuetudinis causam. Quum Limnates, Gynosurenses, Mesoam, & Pitanenses Dianæ sacrificarent, in dissidium venerunt, ex dissidio ad pugnam, adeò vt multis cadaueribus ara compleretur, reliquos pestilentia consumpsit. Hinc proditum est oraculum, aram Dianæ humano sanguine expiandam esse. Quum igitur immolarent,

cuicun

cuicunque sors obuenisset, Lycurgus eam mactationem vertit in flagellationem adolescentulorum. Ita factum est, vt citra necem hominum, ara sanguine humano expiaretur. Hoc exemplum vt imitari sit ineptum, ita nobis exprobrat immodicam indulgentiam erga pueros, qui sic in deliciis eos educamus, vt ad studiorum quoque laborem sint inutiles, & omnis increpationis, quamuis blandæ, impatientes. Plut. in Lacon.

Dionysij Heracleotæ.

Dionysius Heracleotes laborans ex renibus, in ipso eiulatu clamitabat, falsa esse illa, quæ antea de dolore sensisset. quem cum Cleanthes discipulus eius rogaret, quænam ratio eum de sententia deduxisset? respondit: Quia quum tantum operæ philosophiæ dedissem, dolorem tamen ferre non possem. Bruson. lib. 2. cap. 28.

Philippi Maced.

Suprà de Iocosè dictis.

C. Marij.

C. Marius quum in vtroque crure varices haberet, nullis vinculis alligatus, præbuit sese secandum: ac nec suspirio emisso, nec adductis superciliis, chirurgi curationem pertulit. Cæterùm cum medicus ad alterum crus transiret secandum, vetuit, dicens, curationem non esse tanto dignam cruciatu. Plutarch. in Rom. apoph.

Posidonij.

Pompeius è Syria Rhodum veniens, Posidonium quamuis ægrum reuisere voluit: data acceptáque salute, quum dixisset Pompeius se grauiter ferre, quòd eum non posset audire: Tu verò, inquit, potes. neque committam vt dolor corporis efficiat, vt tantus vir frustra ad me venerit. Quum verò inter narrandum, quasi faces ei doloris admouerentur, sæpe dixisse fertur: Nihil agis dolor, quamuis sis molestus, nunquam te tamen esse confitebor malum. Brus. lib. 2. cap. 1.

Buri.

Nero in magna erat inuidia, quòd Burum principem virum crederetur occidisse, veneno faucibus illito, quasi remedium adhiberetur. Ad hunc quum Nero visendi gratia venisset, auersatus est illum Burus, cui scelus iam erat intellectum: multáque percontanti, nihil aliud respondit, quàm, Ego bene me habeo. Mira etiam in moriente lenitas. Sueton.

De patientia iniuriæ.

Zenonis,

ZEno Eleates cum conuiciis lacessitus incandesceret, reprehensus, quòd philosophus verbis improborum commoueretur: Si conuicia, inquit, æquo animo suscipio, anne laudis particeps ero? Lapidis & trunci est, inter laudem & vituperiū nullum planè habere discrimen. At philosophi, ita commoueri, vt nihilominus ab honestatis tramite nō recedat. Laer. lib. 9. ca. 5.

Eiusdem.

Idem percontanti, quo pacto esset affectus erga conuicia? Perinde, inquit, atque si legatus absque responso dimittatur. Significans, eos qui non habent quod respondeant, ad conuicia solere confugere: eaq; non pluris oportere fieri, quàm si nihil esset responsum. Laer. lib. 7. cap. 1.

Philippi regis.

Philippus Macedo aiebat, se his qui in Republica Atheniensium administranda primores essent, plurimam habere gratiā, quòd suis conuiciis efficerent, vt ipse tum oratione, tum moribus euaderet melior: Dum conor, inquit, illos dictis pariter ac factis mendacii conuincere. O verè philosophicum principis animum, qui nouit etiam ex inimicis capere vtilitatem: nec, quod vulgus solet, hoc tantum spectare, vt maledicos afficeret malo, sed vt ipse minus malus redderetur, illorum maledictis admonitus. Plu. in apoph. regum & imperatorum.

Nestoris.

Nestor apud Sophoclem, ad Aiacem se conuiciis incessentē, ita loquitur:

οὐ μεμφομαί σε, δρῶν γάρ εὖ κακῶς λέγεις.

De te queror nil, malè loquens facis bene.

Aliquid concedendum est viris fortibus, deque Republica bene meritis: & bene pensat linguæ vitium, qui factis egregius est. Eras. 6. apoph.

Fabij Maximi.

Fabius Maximus, quoniam cum Annibale confligere detrectabat, sed mora copias illius & pecuniarum & cōmeatus egentes attenuabat, sequens illum per aspera montuosáque, ac subinde obiter sese opponens, à nonnullis per ludibrium dicebatur, Annibalis pædagogus. hoc conuicio nihil commotus, pergebat suum institutum sequi, dicens apud amicos: Qui dicteria

ria conuiciaque metuat, eum sibi videri timidiorem his qui fugiunt hostes. Sensit, hoc turpius esse timiditatis vitium, quo leuius est periculum, Nihil autem leuius dictis: quæ qui formidat, quomodo sustinebit impetum hostium? Plutar. in Roma. apophthegma.

L. Syllæ.

L. Sylla Dictator cum dictaturam præstantissimam dignitatum omnium deposuisset, vt eorum quæ fecisset, si quis exigeret, reddere ratione sciret: ab adolescente quodam conuiciis lacessitus, dixisse fertur? Adolescens is docebit, ne quis deinceps Dictaturam sponte ponat. Tanta patientia, adolescentis insolentiam pertulit. Plutar. Appianus, & Cuspinianus in Coss.

Iunij Bassi.

Iunius Bassus Domitiæ Bassanii querenti, quòd ei sordes obiiciens dixisset, illum veteres calceos vēdere: Nunquam meherculè, inquit, istuc dixi: sed dixi, emere solere. Atqui multo sordidius est emere, quàm vēdere veteres calceos. Sic irrisit mulierem, vt pro eo quod obiiciebatur, subiiceret aliud illo molestius Eras. 6. apophthegma.

Tiberij Cæs.

Laudatur in hoc potissimùm Tiberius Cæsar, quòd honores sibi delatos semper recusauerit, adulatores suffugerit, conuiciaque patienter concoxerit, dicens, in libera ciuitate liberas etiam linguas esse debere. Guido Bituricensis ex Suetonio.

Titi Vespasiani.

Titus Vespasianus iunior cum de crimine impietatis nunquam cognouisset, neque aliis vt cognoscerent permitteret: Nemo, inquit, iniuria me afficere, aut insequi cōtumelia potest propterea quòd nihil ago quod reprehendi mereatur. Ea verò quæ falso de me dicuntur, prorsus negligo. Porrò principes, qui mortem cum vita commutarunt, ipsi se, si verè heroes sunt, aut si quicquam possunt, vlciscerentur, si quis eis iniuriam faciat. Xiphilinus in eius vita.

Cass. Seueri.

Cassius Seuerus quum obiurgaretur à prætore, quòd eius aduocati L. Varo Epicureo Cæsaris amico conuicium fecissent: Nescio, inquit, qui conuiciati sint, & puto Stoicos fuisse. huc alludens, quòd inter Epicureos & Stoicos maximum dissidium est. Nam Epicurei felicitatem hominis voluptate metiuntur,

Stoici præter honestum nihil ducunt in bonis. Erasmus libro 6. apophthegma.

Alexandri imp.

Alexander Romanorum post interfectum Antoninum imperator, cum audisset Barbaros magno cum exercitu aduentare, vt Romanum inuaderent imperium: Decet, inquit, viros fortes atque moderatos, optima quidẽ optare, sed ferre quæcunq; incidant. Vt enim is qui prior lacessit, ipse sibi iniurius videtur: ita qui propulsat iniuriam, confidentior ex conscientia fit, atq; ex iustitia spem bonam mutuatur. Horodianus lib. 6.

Huc refer titulos de Animi moderatione, de Vindicta, vel Vltione negligenda.

De patriæ obscuritate.

Anacharsidis.

ANacharsis Scytha philosophus, exprobranti cuidam Attico, quòd natus esset in Scythia: Mihi, inquit, probo est patria, tu patriæ. Egregiè inculpatus est, cui nihil potest obiici præter patriam. At quemadmodum laudi est, apud barbaros natum, Græcorum disciplinas scire: ita turpe est, apud Græcos natum, ad barbaros mores degenerasse. Laer. lib. 1. cap. 6.

Antisthenis.

Cum Antistheni Atheniensium philosopho quidam obiecisset, quòd matrem haberet Phrygiam: Et deorum, inquit, mater Phrygia est. Ridiculum arbitrans, cuiquam probo dari patriã, quum in damnatissimis regionibus interdum nascãtur omniũ fœlicissima ingenia. Laer. lib. 6. cap. 1.

Aristotelis.

Aristoteles Stagirita cuidam glorianti, quòd esset à magna celebrique ciuitate, dicebat hoc nihil referre: sed, an celebri patria dignus esset. Laer. lib. 5. cap. 5.

Seriphij cuiusdam.

Seriphius quidam, cum ei ciuitatis suæ paruitas vel obscuritas obiiceretur: Mihi quidem, ait, patria dedecus est, tu autem patriæ. Stob. serm. 37. ex Serino. Simile de Anacharside iam retulimus.

Themistoclis.

Seriphius quidam quum patriæ gloriam Themistocli obiecisset, diceretque eum nequaquam sua, sed patriæ gloria splendorem assecutum: Nec herculè, inquit Themistocles, si ego Seri-

phius essem, ignobilis essem: nec si tu Atheniensis, clarus vnquã fuisses. Cicero in Catone Maiore.

De patria, quæ forti viro est vbique.

Socratis.

SOcrates quum rogaretur, cuiatem se esse diceret? mundanũ se esse pronũciauit, totius enim mundi se incolam & ciuem arbitrabatur. Cicero lib. 5. Tusc. quæst.

Diogenis.

Diogenes Cynicus interrogatus à quodã, cuias esset? respondit κοσμοπολίτης: id est, ciuis mundi, significans, forti viro omne solum esse patriam. Laer. lib. 6.

Solonis.

Anacharsidem Hermippus scribit, mox vt Athenas venerat, adisse Solonis ædes. Percontanti famulo, quis, & vnde? iussisse, renunciaret adesse Anacharsidem: qui & Solonem videre, & si fieri posset, etiam hospes fieri cuperet. Solon per puerum respõdit, in patria solere fieri hospites, significans, inter Græcos & Scythas non esse ius hospitii. Ad hæc verba, quibus abigebatur Anacharsis, perinde quasi iussus esset introire, ingressus est ad Solonem, dicens se iam esse in patria. & æquum esse vt hospitio iungerentur. Huius responsi dexteritate delectatus Solon, lubẽs recepit hominem ad intimam familiaritatem: ex primo statim sermone deprehendens animum philosophicum, qui iudicaret esse patriam, vbicunque bene est homini. Ciues enim mundi sumus omnes. Laer. lib. 1. cap. 9.

Teucri.

Teucer audiens quosdam de patriæ dulcedinẽ disserentes: Patria est (ait) vbicunque est bene. Sunt enim multi patria exclusi, ac in exilium missi, qui apud exteros multo fœlicius viuunt, quàm si assiduè apud lares paternos essent. Meminit huius dicti Cicero lib. quinto Tusc. quæst.

De patriæ amore.

Pythagoræ.

PYthagoras interrogatus, quomodo oporteat se gerere erga patriam ingratam? Vt erga matrem, respondit. Stobæus ser. 37. ex Platonis Critone.

Solonis.

Solon, postquam vidit rerum summam esse penes Pisistra-

tum

tum, arma deposuit ante curiam, dicens: O patria, tibi & dictis & factis sum opitulatus. Hoc pacto testatus, sibi non defuisse voluntatem consulendi Reipublicæ in Aegyptum nauigauit. Laertius 1.

Buridis & Spart.

Buris & Spartis Lacedæmonii sponte profecti sunt ad Xerxem regem Persarum, daturi pœnas quas Lacedæmonii iuxta oraculum pendere debebant, eo quòd oratores à Persa missos occidissent. Hi quum venissent ad Xerxem, iusserunt, vt ipsos quocunque modo videretur interficeret pro Lacedæmoniis. Cunque rex admiratus & pietatem in patriam, & animorum fortitudinem, liberasset illos à pœna, peteretque vt apud se manerent: Qui possumus, inquiunt, hic viuere relicta patria, patriisque legibus ac viris, quorum gratia tantum iter susceperimus morituri? Herod. lib. 7. Plutar. in Lacon. Stobæus ser. 37.

Laconis.

Lacon in bello captus, cum sub hasta veniret, ac præco diceret, Laconem vendo: obturauit illi os, Captiuum (inquit) prædica te vendere. Suam conditioně æquo animo tulit, patriç ignominiam ferre non potuit in auctione traducendæ. Plu. in Laco.

Demosthenis.

Demosthenes quum ab Areopagitis damnatus, elapsus è carcere fugeret, & haud procul ab vrbe obuios habuisset aliquot diuersæ factionis homines, primùm abdere sese voluit, sed quũ illi nominatim Demosthenem appellantes, iuberent esse bono animo, & viaticum insuper offerrent, grauiter ingemuit, dicẽs: Quî possum hanc vrbem relinquere, in qua tales habeo inimicos, quales amicos vix in alia sum inuenturus? Plut.

Aristidis.

Suprà de Exilio fortiter ferendo.

Phocionis.

Phocion Atheniensis, cum iam poculum veneno temperatum præberetur, interrogatus est à quodã, num quid filio suo, qui aderat, præcipere vellet? Ego, inquit, mi fili te obnixè rogo, ne quid ob iniuriam mihi nunc factam Atheniensibus malè velis, qui insontem me damnarunt. Maluit vir prudentissimus in patriam, quàm in patrem, pietatem seruare filium. Plutarc. in Græcos apophtheg.

Aristidis.

Aristides quum iam ab Atheniensibus mitteretur in exiliũ, subla

ſublatis in cœlum manibus, Deos comprecatus eſt, vt ſic res Athenienſium proſperarent, vt illis Ariſtides nunquam veniret in mentem. Tanta fuit in viro iſto pietas in patriam, cui etiam poſt dira ſua fata incolumitatem precabatur. Plutarchus in vita Ariſtidis.

Timothei impera.

Timotheus Athenienſium dux, cum audiſſet vnum ex collegis dicentem, An putas ò Timothee, gratam nobis futuram patriam? Modò nos (reſpondit) patriæ dignas referre gratias queamus. Stobæus ſer. 36.

Thraſibuli.

Thraſibulus, quum vellet parua manu triginta Athenienſium tyrannos confodere, dicenti cuidam, Quantas Athenæ libertatem aſſecutæ gratias, illi eſsent habituræ? Dii, inquit, faciant, vt quantas ipſe illis debeo, videar retuliſse. Bruſonius libro 5. cap. 5. Eraſ. lib. 6. apoph.

Cotyis.

Cothys vbi cognouit, quòd Athenienſes honoris gratia ciuem ipſum ſuæ ciuitatis declaraſsent, pro auxilio quod illis aduerſus Dorienſes impenderat, gratiam reponere ſtudentes: Per Iouem, inquit, & ego illis viciſsim meæ gentis ius dabo. Sentiens, nihilominus honorificum eſſe, Thracem, quàm Athenienſem appellari. Eraſ. Rot. lib. 5. apoph.

Sertorij.

Sertorius ſæpe victor, ad Pompeium Metellúmque miſit, offerens ſe paratum redire in vrbem, ſi ſibi permitteretur: dixitque malle ſe Romæ ignobiliſsimum ciuem, quàm exulem omnium aliarum ciuitatum imperatorem nominari. Plutarchus in Sertorio.

De patria fortiter propugnanda.

Demoſthenis.

DEmoſthenes quum exularet in Arcadia, Pytheáſque pro Macedonibus dixiſset: Vt domum in quam lac venale importatur, aliquid habere mali ſuſpicamur: ita ciuitatem eſſe morbidam, ad quam mitteretur Athenieſium legatio: Demoſthenes eam ſententiam ita retorſit, Vt lac pro ſanitate ægrotantium importatur, ita Athenienſes pro ſalute ciuitatum adeſſe dicens. Id vbi reſciuit populus Athenienſium, protinus illum ab exilio reuocarunt. Plut. in vita Demoſth.

Leonis Byzantij.

Leo Byzantius quum à ciuibus accusaretur, adhortantibus nonnullis, vt ad hostes confugeret, in concionem prodiens: Ego, inquit, à vobis ciues mei, quàm vobiscum interfici malo. Eras. lib. 6. apoph.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæ. rex interrogatus, cur Spartanorum Respub. præ cæteris floreret? Quoniam, inquit, plus cæteris in eo se exercent ciues, vt pariter & imperare, & parêre sciant. Quæ duæ res excludunt seditiones, & tuentur concordiam. Plutarchus in Lacon.

Eiusdem.

Agesilao ostendebat quidam ciuitatis cuiusdam muros bene tutos, validéque extructos. cúmque rogasset, viderentúrne pulchri: Pulchri, inquit, per Iouem: verùm apparet in hoc paratos, vt mulieres inhabitent, non viri. Sentiens, non aliis mœnibus rectius communiri ciuitatem, quàm strenuis ciuibus. Plutarchus in Lacon.

Eiusdem.

Idem cum interrogaretur, cur Sparta mœnibus cincta non esset? ciues armatos ostendit. innuens, eam demum ciuitatem munitam esse, in qua ciues de fortitudine certarent. Plutarchus in Lacon.

Eiusdem.

Alius quidam cum eundem interrogasset illud ipsum: Non saxis, aut lignis, non mœnibus & vallis ciuitatem, sed ciuium fortitudine muniri, respondit. Plut. in Lacon. apoph.

Antalcidæ.

Antalcidas muros Spartæ dicebat iuuenes esse Spartanos: fines autem Spartanæ ditionis, esse lancearum cuspides. Sentiens, ciuitatem non egêre mœnibus, quæ iuuentutem alat bellis idoneam: & eóusque porrigi ditionem Lacedæmoniorum, quóusque pertingerent armis. Significans, virtute, nō dolis aut pecunia propagandum imperium. Plut. in Lacon.

Polycratidæ.

Polycratidas, vnus cum cæteris missus orator ad duces regios, quum ab his interrogaretur, vtrum priuatim venissent, an publicè missi? Si impetramus, inquit, publicè: sin minus, priuatim. Vox, pii candoris in patriam index. Si cessisset ex sententia legatio, gloriam volebat Reipubli. cedere: sin minus,

nus, ignominiam repulsæ ad patriam non pertinere. Plutarchus in Lacon.

Astycratidæ.

Astycratidas, posteaquam Agis superatus est apud Megalopolin in prælio aduersus Antigonum, cuidam dicenti, Quid nunc facturi estis Lacedæmonii? an Macedonibus seruituri? Quid tandem, inquit: num Antigonus vetare potest, quo minus in pugna pro patria mortem oppetamus? Generosa vòx, sentiens libertatem vrbis esse vita chariorem: nec turpiter occumbere, qui pro patria pugnans moritur. Quoniam moriendi potestatem nullus hostis potest eripere: quisquis mortem contemnit, habet quo, quum vult, semet in libertatem asserat. Ea vox arguit egregiè fortem animum, sed cuius exemplum nulli bono sit imitandum. Fortius est, diutinam seruitutem quamuis duram perferre, quum morte finire dolorés: multóque sanctius est quod docet Socrates, non esse fas animam de corporis præsidio decedere, iniussu imperatoris. Plut. & Eras.

Leonidæ.

Leonidas cum ad Thermopylas proficiscerentur, cum Persis conflictaturus, vxori Gorgoni rogāti, si quid ipsi mandaret? Vt bonis, inquit, nubas, bonósque liberos parias. Hæc vox testabatur, illum animo præsagisse interitum. nec hac præsensione deterritus est ab expeditione: pulcherrimum esse ducens, pro patria pugnantem occumbere. Plut. in Lacon.

Brasidæ.

Brasidas Lacedæmoniorum dux, cum contra Ephoros bellum patriæ nomine susciperet, hostibus hunc in modum scripsit: Quicquid malorum erit in bello profligabo, aut pro patria moriar. Verùm cum multa iam egregia facinora pro patria edidisset, & Græcos Thraciam incolentes liberasset, fortiter occubuit. Cuius deinde mors cum Archileonide matri nunciaretur, interrogauit nil prius, quàm, An fortiter filius occubuisset? Thracibus autem eius virtutem laudātibus, eius mortem non tantùm æquo animo tulit, sed probauit etiam: quia pro salute patriæ interfectus esset. Plut. in Lacon.

Theopompi.

Ad Theopompum cum quidam dixisset, ideo seruari Spartanorum Rempub. quòd reges scirent imperare: Imò potius, ait, quòd ciues sciunt parêre. Multum quidem momenti ha-

bet principis integritas: sed multo plus ciuium recta institutio. Plut. in Lacon. apoph.

Callicratidæ.

Suprà tit. de Morte contemnenda.

Lacænæ.

Lacæna, cum filium in prælium misisset, & interfectum audiuisset: Idcirco, inquit, genueram, vt esset qui pro patria, morte non dubitaret occumbere, Cicero lib. 1. Tusc. quæst.

Alterius.

Quædam alia filium ad se venientem conspicata, percontata est quid ageret patria? is quum respondisset, Periere omnes: laterem coniecit in illum, occiditque, dicens: Te igitur nobis misere mali nuncium? Vita putauit indignum, qui cum suis perire non sustinuisset. Plut. in apoph. Lacænarum.

Alterius.

Lacæna quædam filios, quos habebat quinque, posteaquàm in bellum emiserat, ante suburbium stabat expectans, quis esset belli exitus. Vt accessit quispiam nuncians, filios illius omnes obcubuisse: Non istuc percontabar, ignauum mancipium, sed quid ageret patria? Is quum respondisset, à patria stetisse victoriam: Libenter igitur, inquit, accipio filiorum interitum. Egregia mulier, priuatum in liberos affectum publicæ in patriam pietati posthabuit, Plut. in Lacon.

Themistoclis.

Themistocles quum Eurybiadi non persuaderet, vt in angustiis committeret nauale prælium, clàm ad barbarum misit, qui illum hortaretur, ne formidaret Græcos fugam adornantes. Persuasus rex, prælio superatus est: nimirum pugna commissa loco Græcis commodissimo. Post hæc denuò misit ad illum, qui monerent, vt quàm posset ocyssimè fugeret ad Hellespontum, Græcos enim de soluendo ponte cogitare. hæc callidè: quo, quum hoc ageret, vt Græcos seruaret, regis incolumitati prospicere videretur. Hoc ingenio Græciam à barbaris liberauit non minore gloria, quàm Miltiades retulerat ex Marathonia victoria. Plut. in Græcor. apoph.

Antigoni.

Antigonus secundus, quum Demetrius pater esset captus, ipsique per amicum in hoc missum mandasset, ne curaret, si quid scribere à Seleuco compulsus, neque ciuitates illi cederet: vltro scripsit ad Seleucum, cedens illi totam ditionem, seque obsidem

obsidem offerens, si Demetrius pater dimitteretur. Hic pietas certabat cum pietate. Pater sui negligens, volebat parci filio, filiíque regno: filius contra, patris libertatem & regno & seipso priorem habuit. Plut. in regum & impera. apoph.

Pauli Aemylij.

Paulus Aemylius ex quatuor liberis masculis quos susceperat, duos antea dederat in adoptionem. Ex duobus autem qui remanserant in familia, alter quinque ante triumphum diebus interiit, annos natus quatuodecim: alter, quinto post actum triumphum die, annos natus duodecim. Ob id populo luctum ac mœrorem cum illo iungente, ipse prodiens ad multitudinem, dixit: Se post tam continuos rerum successus aliquid magni mali à fortuna expectasse: nunc verò de patriæ incolumitate securum esse factum, nihilq; timere periculi, posteaquam fortuna prosperè gestarum rerum inuidiam in suam domum impingente, ipse pro omnibus dependisset. Plutarchus in Romanorum apoph.

Pomponij.

Pomponius, vir insignis, multis vulneribus in bello acceptis, quum ad Mithridatem adductus, ab eo quæreretur, an si curaret eum, vellet sibi esse amicus? Si tu, inquit, Romanis amicus fueris, me quoque amicum habebis. Eras. 6. apoph.

Prænestini cuiusdam.

Sylla quum Præneste oppidum armis cœpisset, decreuisséteque, quicquid erat ciuium trucidare, hospitem suum iussit excipi, hoc beneficio pensare volens hospitii communicati gratiam. At ille contrà liberè. Nolo, inquit, patriæ meæ extinctori debere vitam. simúlque turbæ ciuium sese admiscuit, & cum illis trucidatus est. Bruso. lib. 5. cap. 5.

Pompeij.

Pompeius Magnus Mamertinos, quòd hostium partibus adhæsissent, vniuersos interficere statuerat. At Sthenius, eius ciuitatis princeps, Pompeium adiit his verbis: Non æquum facis Pompei, qui propter vnum noxium, multos innoxios occidere paras. Atqui ego ipse sum ille, qui & amicis persuasi, & inimicos coegi, Marianas sequi partes. Hic Pompeius viri fortem animum admiratus, dixit se ignoscere Mamertinis, à tali persuasis viro, qui patriam suæ ipsius vitæ antè tulerit: simul & ciuitatem & Sthenium liberauit. Plut. in Ro. apoph.

Eiusdem.

Quum ingens rei frumentariæ Romæ esset penuria, Pompeius titulo quidem annonæ procurator, re autem vera maris terræque dominus declaratus, in Africam, Sardiniam ac Siciliam nauigauit: multáque frumenti vi collecta, properabat ire Romam, verùm quum ingenti tempestate oborta naucleri detrectarent nauigationem, ipse primus nauim ingressus, iussit anchoras tolli, clamans: Vt nauigemus vrget necessitas: vt viuamus, non vrget. Significans, patriæ periclitantis habendam rationem potius quàm priuatæ incolumitatis. Siquidem Reipublicæ subleuãdæ curis immori, pulchrum est: at patriam in extremo discrimine nostra cessatione deseri, turpissimum est. Hic monemur, non animalia bruta tantùm omissa libertate venire in seruitutem, verùm etiam homines indomitos fame domari. Docemur, item publicè saluti priuatam incolumitatem posthabendam esse. Plut. in Rom. apoph.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex interrogatus, quos è ciuibus suis haberet charissimos? Qui magis, inquit, pro me metuũt, quàm me. Sensit, illos reuera amandos esse ciues, qui principem magis amant, quàm timent. Si amant, nihil erit tam arduum, nil tam difficile, quod principis causa subire non cupiunt: si timent, aut insidiatoribus conniuent, aut ipsi in eius perniciem coniurant. Eius dictum recitatur ab Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Vide titulum, de Morte generosa.

De patriæ neglectu.

Cratetis.

CRates Thebanus Alexandro percontanti, num cuperet restitui patriam suam: Quid opus est, inquit? Fortassis eam alius Alexander restitutam diruet. Laert. lib. 6. cap. 5.

Theopompi.

Suprà de Argutè dictis.

De impietate in patriam.

Agidis.

AGis Archidami filius, nihil illis planè fidendum esse dixit, qui in natale solum & patriam impii essent. Plutarch. in Lacon. apoph.

Catil

Catilinæ.

Quum M. Tullius in senatu dixisset, incendium à Catilina excitatum: Sentio, inquit Catilina, idque si aqua non potuero, ruina extinguam. Vox non hominis, sed furiæ. Eras. 6. apoph.

Tiberij.

Tiberius imperator crudelissimus tyrannus, qui Romam multorum atque magna ex parte innocentissimorum ciuium sanguine vbiq; commaculauit, in eam incidit insaniam, vt non patriæ solùm, sed totius etiam vrbis interitum optaret. Sæpe enim dixisse fertur, Me mortuo terra misceatur incendio: & Priamum fuisse fortunatissimum, quòd ei cum patria & regno perire licuisset. Dion in Tiberio.

Neronis.

Suprà de Crudelitate.

De patriæ impietate in suos.

Pausaniæ.

PAusanias Cleombroti filius, quum Delii de insula cũ Atheniensibus haberent controuersiam, atque inter cætera dicerent, quòd ex more regionis neque mulieres in insula parerent, neque mortui sepelirentur: Quomodo igitur, inquit, hæc insula erit vobis patria, in qua neque fuit quisquam vestrûm, nec futurus est: Argutè notauit ineptam Deliorum consuetudinem, qui suos in patria neque nasci sinerẽt viuos, nec humari mortuos: quum vt mulier, ita nec regio mater sit, nisi gignat: Alienum autem sit à materna pietate, nolle sepeliri quos genuit. Plut. in Lacon.

Anacharsidis.

Suprà de Fiducia artis.

Theodori Athei.

Suprà tit. de Fuga excusata, & de Liberè dictis & parrhesia loquendi.

Eiusdem.

Eundem quum rex Lysimachus latius interrogasset, num è patria excidisset per inuidiam ciuium, respõdisse ferunt: Nihil minus. sed propter excellentiam ingenii, quod non capiebat patria. Sicut enim Semele Baccho grauida, cùm nõ potuisset perferre vterum, Iupiter eam miseratus, abortiuum ambusit, & inter deos retulit: Sic cum patria mea minor esset, quàm vt caperet philosophum, bonus quispiam siue Deus, siue genius,

Athenas in locum fortunatiorem commodiorémque me transtulit. Philo eodem loco.

De patronis.

Phocionis.

PHocion, quum à suis reprehenderetur, quòd hominem improbum in iudicio defendisset: At nemo bonus, inquit, patrocinio indiget. Brus. lib. 5. cap. 18.

Anonymi.

Siculo cuidam Scipio prætor patronum causæ dederat hospitem suum, hominem nobilem, sed egregiè stultum. Hic Siculus: Quæso, inquit, prætor aduersario meo da hunc patronum, deinde mihi neminem dederis. Sentiens, illum tam insigniter stultum, vt illo diuersam partem adiuuante posset etiam nullo patrocinante vincere. Brus. lib. 5. cap. 18.

Veterani cuiusdam.

Veteranus ob diem sibi dictam periclitans, accessit in publico ad Augustum, rogauítque vt sibi patronus & defensor assisteret. Ille aduocatum ex comitatu sine mora dedit, commendauítque ei litigatorem. Quo viso, exclamauit ingenti voce veteranus: At non ego Cæsar periclitante te in bello Actiaco vicarium quæsiui, sed pro te ipse pugnaui. detexítque impressas cicatrices: quibus visis, erubuit Cæsar, venítque ipse in aduocationem. Brus. lib. 5. cap. 1.

Figuli iureconsf.

Figulus iurisconsultus, postridie eius diei quo consulatus repulsam acceperat, quum multi ad eum consulendi gratia venissent, omnes inconsultos dimisit, dicens: Omnes consulere scitis, consulem facere nescitis. Bruson. lib. 5. cap. 18.

Granij.

Granius cum patrono malo, qui vocem in dicendo obtuderat, suaderet, vt mulsum frigidum biberet, simulac domum rediisset, Perdam vocem, id si fecero, cum patronus dixisset: vrbanissimè Granius respondit, Melius est, inquiens, vt vocem perdas, quam reum. Brus. lib. 5. cap. 18.

De paupertate.

Democriti.

DEmocritus audiens quendam de paupertate sua conquerentem: Si non multa desideres, pauca tibi multa videbuntur.

tur.Desiderium enim contractum,paupertatem diuitiis æquipollentem reddet.Anton.in Melis.par.1.serm.33.

Eiusdem.

Idem dicere solebat, pauperis conditionem diuitis multo beatiorem esse.Pauperes quippe maximis malis non infestantur, vt insidiis, inuidia & odio, quibus diuites expositi sunt quotidie.Anton.in Melis.par.1.ser.33.

Socratis.

Socrates ab Archelao vocatus,vt qui ipsum ditare vellet, ei renunciari iussit:Quòd farinæ chœnices quatuor obolo venirent Athenis,& fontes aquam funderent.Nam si res meæ,dicebat,mihi non sufficiunt:at ego ipsis sufficio, & sic etiam ipse mihi.Stob.serm.95.ex Arriani scriptis recitat.

Aristidis.

Aristides ille iustus,cum diues quidam paupertatem ei obiiceret, dixit:Mihi quidem nihil adferet mali paupertas,tibi verò diuitiæ non paucas perturbationes. Antonius in Melissa parte 1.serm.33.

Diogenis.

Diogenes Sinopensis,desertus ab omnibus hominibus,solus relinquebatur,cum neque propter egestatem ipse quenquam reciperet,neque ipsum hospitio quisquam acciperet. Omnibus enim inuisa erat eius in reprehendendo acrimonia, deinde in agendo loquendóque acerbitas. Proinde tristitia plenus, summas foliorum extremitates manducabat.Illa enim suppetebant,quo minus fame periret.Mus verò accedens, decidentibus frustulis vescebatur. Diogenes igitur, cum diligenter rem inspectasset,subridens, animo recepto: Mus hic,inquit, nihil indiget Atheniensium lautitia. Et quid tu ô Diogenes ægrè fers,te cum Atheniensibus non cœnare? Aelianus lib.13. de Varia histor.

Eiusdem.

Suprà de Doctrina & eruditione, quæ vt semper incolumis est,ita etiam vbique habetur in precio.

Eiusdem.

Cum Diogeni paupertas a quodam vitio daretur:Infœlix, respondit, quid ais? At ego neminem vidi tyrannidem gerere propter paupertatem, omnes verò propter diuitias. Stobæus sermo.95.

Eiusdem.

Idem paupertatem appellabat virtutem αὐτοδίδακτον:id est, quæ per se discitur. Diuitibus opus est multis præceptis, vt frugaliter viuant, vt corpus exerceant laboribus, ne corporis ambitioso cultu delectetur, aliáque innumera, quę omnia seipsam docet paupertas. Stob.serm.93.

Eiusdem.

Idem solitus est ioco dicere, sibi tragicas execrationes occurrisse, quòd esset ἄοικος, ἄπολις, ἀπατρις, πτωχὸς, ἀλήτης, καὶ ἡμερόβιος: id est, domo, ciuitate, patriáq; carens, pauper & erro. Laer.lib.6. Alludens ad locum aliquem è tragœdiis. De Oedipi execrationibus vide in Chiliadibus Erasmum.

Eiusdem.

Diogenes paupertatem dicebat esse subsidium ad philosophiam. Nam quæ philosophia verbis persuadere conatur, ea paupertatem in ipsis cogere. Stob.serm.93.

Aristonis.

Ariston dicere solebat, paupertatem esse lucernam, quæ omnia mala demonstret. Brus.lib.5.cap.17.

Aristotelis.

Aristoteles dicere solebat, paupertatem quidem multis rebus indigere, inexplebilitatem autem omnibus. Antonius parte 1.ser.33.Meliss.

Ephialtis.

Ephialtes cum dux ei paupertatem exprobraret: Cur non, inquit, etiam alterum dicis, quod iustitiam colam? Ostēdit autem vir sapientissimus, paupertatem, etiamsi multarum virtutum nutrix sit, cunctis exosam esse. Aelia.lib.13.de Var.hist.

Apollonij.

Apollonius dicere solebat, paupertatem secundum naturam nequaquam turpem esse: turpi autem de causa pauperem esse, dedecus & flagitium esse indignissimum. Antonius par.1.sermo.33.Melissæ. Alii sic referunt: Eam paupertatem quæ secundum naturam esset, non turpem fore: illam autem quæ propter turpem causam accidit, infamiam inurere hominibus. Stob. sermo.93.

Lycurgi.

Lycurgus, percontanti quam ob rem hostium cæsorum cadauera spoliare vetuisset: Ne, inquit, dum spoliis incumbunt, pugnam negligant, sed paupertatem vna cum ordine seruent.

Vt vir

Vt vir ille ſapiens vbique ciuibus ſuis metuit à diuitiis, tanquam à fonte plurimorum malorum: quum apud hominum vulgus nihil expetatur auidius. quaſi in his ſint præcipua felicitatis humanæ præſidia. Plut. in Lacon. apoph.

Eiuſdem.

Idem ciuibus quibuſdam interrogantibus, quomodo liceret hoſtium inſultum effugere: Si, inquit, pauperes fueritis, nec alius alio plus requirat. Ad opulentos & onuſtos prædæ ſpes inuitat hoſtem: nec facilè poteſt elabi, qui ſarcinis & impedimentis retardatur: ad hæc tutiores ſunt ab hoſtium incurſu, inter quos eſt æqualitas, & ex æqualitate concordia. Plutarchus in Lacon.

Anonymi.

Quidam imperatorē incuſauit, quòd illius inſidiis, & ocio & ſomno fuiſſet priuatus: videlicet, quòd illius benignitate è paupere factus eſſet diues. Refertur à Plutarch. in Sympoſ. lib. 2.

Catonis.

Cato dicebat, honeſtam paupertatem impiis diuitiis longè præferendam eſſe. Hoc enim opprobrii, illud miſerationis cauſa fieri ſolet. Anton. in Meliſ. ſerm. 33. par. 1.

Bulæ.

Bulas, famoſiſsimus latro, qui ſub Seuero imperatore per totam Italiam, comparata manu ſexcentorum latronum, biennio maximas prædas fecit, poſteaquam Centurionem vitæ inſidiatorem cæpiſſet, raſo capite ad Seuerum imperatorem remiſit. cúmque interrogaretur, quid imperatori vellet nunciari? Nūcia, inquit, dominis tuis, ipſos ſeruos ſuos alere, ne latrocinentur. Habebat enim Bulas multos apud ſe Cæſarianos, partim exigua mercede conductos, partim nullo certo ſtipendio. Xiphilinus in Vita Seueri.

Eiuſdem.

Idem cuiuſdam mulieris, cum qua ſcortabatur, ope deprehenſus, & à Papiniano præfecto prætorio interrogatus, cur latrocinium feciſſet? reſpondit: Et tu dic, cur præfectus ſis. Erat nimirum Papinianus homo prædiues, & magnæ apud Cæſarem exiſtimationis, & propter opum ſuarum ſplendorem in aulam admiſſus. Bulas verò penuria rerúmque egeſtate vexatus, latrocinio victum quærere cogebatur. Idem Xiphilinus.

De pe

De peculatu.

Diogenis.

DIogenes Cynicus cum vidiſſet magiſtratus, qui Hieronemones dicebantur, quendam deprehenſum, quòd ex ærario phialam furatus eſſet, adducentes; Magni, inquit, fures paruum ducunt. Bruſ. lib. 2. ca. 40.

Anaxandri.

Suprà de Furto.

Catonis.

Cato ſenior dicebat, priuatarum rerum fures in compedibus vitam agere, publicarum in auro & purpura conſpicuos incedere. Olim ſimplex furtum non puniebatur capite, ſed vincti compedibus, præſtabant operam. At longè grauius crimen eſt peculatus, quàm furtum. Et tamen qui fiſcum principis, qui Rempubli. compilant, magnates fiunt. Bruſo. lib. 2. cap. 4.

Scæuolæ.

Scæuola Septumuleio Anagnino, cui pro capite C. Gracchi aurum erat repenſum, roganti vt ſe in Aſiam præfectum duceret: Quid tibi vis, inquit, inſane? tanta malorum eſt multitudo ciuium, vt tibi hoc confirmem, ſi Romæ manſeris, te paucis annis ad maximas pecunias eſſe peruenturum. Notauit auaritiã hominis, præfecturam non ob aliud ambientis, niſi vt ſpoliaret prouinciales, ac ludens finxit, id citius conſecuturum Romæ. Hoc dictum Fannius in annalibus aſſcribit Africano Aemyliano, qui dictus fuerit Iron. Eraſ. 6. apoph.

Aufidij Modeſti.

Aufidius Modeſtus L. Quintium in morbo ſibi dicentem manus eſſe frigidas, hoc ſcommate taxauit: Atqui calidas, inquit, è prouincia extuliſti. notans eum, quòd proconſul adminiſtrans prouinciam, multa furatus eſſet. Meminit Plutar. in Sympoſiacis lib. 2. & Bruſon. lib. 2. cap. 40.

Claudij Cæſ.

Claudius Cęſar Narciſſum ab epiſtolis, & Pallantem à rationibus ſic adamauit, vt eos non ſolùm ampliſsimis præmiis, verùm etiam quęſtoriis prætoriiſque ornamentis decreto ſenatus ornari libenter paſſus ſit. ad hæc, tantum rapere & acquirere, vt illi quærenti de fiſci exiguitate quidam non abſurdè dixerit, Abundaturum fiſcum, ſi à duobus libertis in conſortium reciperetur. Hos Plinius fatetur & Craſſo fuiſſe ditiores.

Traiani

Traiani imp.

Traianus imperator initiò procuratores habebat rapaces, qui prouinciales calumniis expilabant. Quorum vnus fertur, vnumquemque diuitũ sic conuenire solitus: Quid habes? Vnde habes? Hæc vbi didicerat, addebat tertium, Pone quod habes. Sed admonitus à Pompeia Plotina vxore, cohibuit eiusmodi vexationes prouinciarum, addens vocem optimo iure laudatam: Fiscum esse lienẽ, quòd eo crescente, reliqui artus contabescãt. Sensit optimus princeps, iniquum esse, sic explere fiscum vnius, vt nihil habeant subditi: præsertim quum boni principis sit, quicquid habet populus. Eras. lib. 8. apoph.

Sigismundi imp.

Sigismundus imperator interrogatus, cur apud liberas ciuitates peculatus crimen adeò frequens inueniretur? Idcirco, respondit, quòd nudos honores ciuibus commendant, populus autem ad lucrum inhiat. Indicat autem, magistratum ipsum in causa esse, quòd peculatus crimine tam multi hodie insimulentur. Cum enim tam varia Reipublic. sint officia, singulis certa & sufficientia stipendia deberent assignata esse, quo hi qui ad huiusmodi honores & officia vocantur, haberent vnde viuerẽt, sine vlla vel furti vel peculatus suspicione. Verùm cum desunt hæc stipendia, vel nimis sunt tenuia, fit vt plerique ex publico thesauro sibi per nefas prospiciant, & pauperes primùm, ad amplissimas opes veniant. Aeneas Syluius lib. 2. commentariorum de rebus gestis Alphonsi.

De pecunia,

Timothei.

Timotheus pecunias sanguinem animamque mortalibus esse dicebat: quibus qui careat, mortuus inter viuos viuit. Bruso. lib. 5. cap. 10.

Diogenis.

Suprà tit. de Diuitiis ac opibus.

Bionis.

Suprà, de Diuitiarum vsu.

Demadis.

Suadentibus Demadi Atheniensibus, & iubentibus vt deductas triremes nautis militibusque compleret, cum pecunias nullas haberent: Omnino, inquit Demades, primùm pecuniis opus est. Ibidem.

T. Quintij.

Infra de Salsè dictis.

Iulij Caes.

Iulius Cæsar potentiam duabus rebus, pecunia scilicet & militibus parari, conseruari atque augeri, eáque se mutuò consequi dicere solebat. Exercitum commeatu retineri, rursum commeatum armis comparari, non tantùm dicebat, sed sentiebat etiam. Xiphilinus Dionis Nicæi abbreuiator, in Cæsare.

Vide tit. de Diuitiis, & de Munerum contemptu.

De peregrinationibus.

Socratis.

QVum quispiam vitiorum vitandorum gratia peregrinatus esset, nihilque profecisset, post reditum Socratem rogauit, Cur ita euenerit? Quoniam, inquit Socrates, eadem causa te premit, quæ expulit. Brusonius lib. 5. cap. 14.

Eiusdem.

Cuidam querenti, quòd peregrinationes sibi nihil profuissent, Non immeritò, inquit Socrates, tibi istud euenit, tecum enim peregrinabaris. Multi putant longinquis peregrinationibus colligi prudentiam, quum Horatius clamet:

Cœlum, non animum mutat, qui trans mare currit,

Congressus sapientium confert prudentiam, non montes, aut maria. Eras. ex Laertio.

Aristippi.

Percontanti Dionysio, cur Aristippus venisset in Siciliam, relicto Socrate? Vt, inquit Aristippus, quæ habeo impartiam, quæ non habeo accipiam. Sunt qui narrent illum sic respondisse: Quum egerem sapientia, adii Socratem: nūc quoniam egeo pecunia, ad te veni. Laer. lib. 2. cap. 8.

Antisthenis.

Antisthenes Atheniēsis, putauit omnia mala pro peregrinis habenda esse. Vulgus hominum ea tantū probat, quibus assueuit, ab exoticis autem abhorret: non quidem quòd per se mala sint, sed quia peregrina. Verùm sapienti viro nil peregrinum est, nisi quod cum vitio coniunctum est. Laertius lib. 6. cap. 1.

Democriti.

Democritus interrogatus, ad quid peregrinatio prodesset? respon

respondit: Vitæ frugalitatem docet. Offa quippe & thorus herbaceus famis ac laboris dulcissimæ medelæ sunt. Stobæus sermone 38.

Laconum.

Laconibus peregrinari concessum non erat, ne morum peregrinorum vitæque incompositæ contagium attraherent. Quin & peregrinos vrbe exigebant, ne paulatim inundantes, mali cuiuspiam ciuibus existerent magistri. Quisquis autem ciuium non tulisset liberorum suorum iuxta patrios ritus institutionem, iure ciuium priuabatur. Rursus narrant quidam, quicunque peregrinus Spartanæ ciuitatis institutis sustineret exerceri, eum ex Lycurgi sententia admitti in eam ciuilitatis portionem quæ fuerat à priscis ordinata. Cæterùm vendere ius ciuitatis nulli phas erat. Perspexerat vir ille prudentissimus, commerciis exterorum ac negociatorum, ciuitates quamuis bene institutas corrumpi: quòd ad nequitiam omnes sunt magis dociles, quã ad virtutem. Sed nulla mixtura perniciosior, quàm quæ per imperii translationem prolationémue inuehitur. Sic influxu Græcarum nationum effœminata est Roma: sic barbarorum commercio tãdem & Sparta ex sanctissima facta est corruptissima. Plut. in Lacon.

Eorundem.

Lacones adolescentulum ex eorum numero qui exercebantur, increpuerunt, quòd viam nosset quæ ducit in Pyleam, adeò studebant suos à peregrinationibus ac rerum exoticarum cognitione seruare alienos, ne per occasionem à patriis institutis degenerarent: præsertim cum Arcadia, cuius est Pylea, luxu deliciisque barbaricis esset corrupta. Plut. in Laconicis.

Pausaniæ.

Pausanias Plistanactis filius, quum Lacedæmonios Tegeæ, vbi exulabat, laudaret, atque quidam dixisset, Cur igitur Spartæ nõ manebas? Quia, inquit, non apud sanos, sed vbi sunt ægroti, medici versari consueuerunt. Brusonius lib. 5. cap. 14.

Argiui.

Argiuus quidam cũ Eudamidæ dixisset, Lacedæmonios peregrinationibus reddi deteriores, quòd interim degenerent à maiorum legibus & institutis: At vos, inquit, quum Spartam venitis, non deteriores, sed meliores euaditis. Dictum retorsit in Argiuum: hoc enim dicens, magis suam gentem vituperauit,

quàm

quàm Lacedæmoniorum.Plut.in Lacon.

De Perfidia,consule titulum de Iuramento,vel Iusiurando.

De perfectione.

Cratetis.

CRates Thebanus impoßibile esse dicebat,quenquam inueniri,qui nunquam lapsus sit:sed veluti in malo punico,granum quoque aliquod putrescere.Brus.lib.5.cap.12.

Apellis.

Apellis ætate complures erant in arte pingendi nobiles,quorum opera quum pro suo candore miraretur, collaudatis omnibus,dicebat illis deesse vnam illam Venerem, quam Græci χάριτα vocant,ingenuè profitens,cætera omnia illis contigisse, in hac vna neminē ipsi parem esse.Simile quiddam est in phrasi, quòd allicit ac remoratur lectorem aut auditorem, quum tamen nec habeat nomen,nec arte præcipi poßit.Erasmus Roteroda.lib.8.apoph.

De periculo vitando.

Alcibiadis.

ALcibiades accitus ab Atheniēsibus è Sicilia,vt diceret causam capitis,abdidit sese,dicens:Eum esse fatuum, qui vocatus in ius quærat elabi,quum liceat vitare ne eat. Sentiens, consultius esse non committere se periculo, quàm dare operā, vt ingressus periculum temet expedias.Dictum Græcis sonat iucundius,ob vocum affinitatem,φυγῶν & ἀποφυγῶν.Græcis autē ἀποφυγῶν δίκην dicitur,qui iudicū sententiis absoluitur: φυγῶν, qui vitat aut fugit.Plut.in vita Alcibiadis.

Antigoni.

Suprà de Morte generosa non deflenda.
Huc refert tit.de Fuga excusata.

De perseuerantia.

Chilonis.

CHilon Lacedæmonius dicere solebat,tardè quidem aggredienda esse omnia: verum cùm semel iam incœptum sit, constantißimè in agendo perseuerandum esse.Stobæus sermone 1.de Prudentia.

Theodo

Theodori Cyr.

Lysimachus Macedo, quum mortem Theodoro Cyrænæo minatus esset, ni a proposito desisteret: Theodorus respōdit, At istis quæso, inquit, ista horribilia minitare, purpuratis tuis: Theodori quidem nihil interest, humine an sublimè putrescat. Cicero lib. 1. Tusc. quæst. Bruson. lib. 2. cap. 1.

Agidis.

Agis à Leonida in carcerem coniectus, quum multa in illum conuicia iactasset, rogatus num pœnitere t rerū actarum? Non pœnitet, inquit. Bruson. lib. 2. cap. 1.

Demosthenis.

Quum Antipater intra Lamiam à Græcorum copiis esset conclusus, ac velut ob res feliciter gestas, Athenienses diis immolarent victimas: Demosthenes ad quendam amicorum nomine Agesistratum ait, sibi non eandem esse cum cæteris sententiam. Noui enim, inquit, Græcos stadium pugnare & scire & posse, Dolichon autem non item. Dolichus autem continet viginti quatuor stadia. Notauit suos, quòd protinus vna contenti victoriola, deponerent bellandi studium, quum oporteat eiusmodi successibus non frui, sed vti ad maiorum rerum occasionem. Eras. lib. 8. apoph.

Decij Bruti.

Suprà tit. de Munerum contemptu, Cyaniensium.

Vide titu. de Constantia.

De perseuerantia & constantia piorum in cruce.

Basilij Magni.

BAsilius Cæsariæ Cappadociæ episcopus, cum à Valente Cæsare in exilium pro fide cogeretur, exhibitus est ad tribunal Præfecti, terroribúsque & minis maximis actus, vt nisi præceptis principis obediret, sciret sibi impendere interitum. Tum ille intrepidus, atque absque vlla animi perturbatione respondit Præfecto: Atque vtinam aliquid mihi esset digni muneris, quod offerrem huic, qui maturius Basilium de nodo follis huius absolueret. Cúmque daretur ei nox, quæ erat media, ad deliberandum, denuò respondit: Ego crastino idem ero qui nunc, tu te vtinam non mutares. Ecclesia. hist. lib. 11. cap. 9.

Athanasij.

Athanasius cum sub Iuliano Apostata, crudelissimo impe-

ratore, in maximo esset vitæ periculo, & populus mirum in modum contristaretur, alta voce clamans: Bono estote animo, inquit, nubecula tantum est, quæ mox euanescet splendente sole. Sozomenus lib. 6. Tripart. histor. cap. 26.

Egnatij.

Suprà de Morte contemnenda.

Eusebij Samosateni.

Eusebius Samosatenus cum nollet Cæsari Constantio mittere decretum Arrianorum contra Melitum factum: Cæsar minatus est, se abscissurum dextram eius manum. quo audito, Eusebius ambas porrexit, inquiens, Decretum non dabo. Clarum Arrianæ pestis indicium. Theodoretus in Tripartita histor. cap. 49. lib. 5.

Polycarpi.

Polycarpus cum fidei rationem redderet, atque constanter in eodem perseueraret, Herodi proconsuli ignem minitanti respondit: Ignem minaris hunc, qui ad momentum incenditur, & paulo pòst extinguitur: Verùm ignoras futuri iudicii ignem æternum fore, qui ad perpetuas pœnas præparatus est impiis. Eusebius lib. 14. cap. 5. Eccles. histor.

Eiusdem.

Polycarpus martyr ab Herode proconsule admonitus, vt iuraret fortunam Cæsari, & conuicia diceret in Christum, respondit: Octoginta & sex annis seruio ei, & nihil me læsit vnquam: qua igitur conscientia maledicerem, & blasphemarem regem meum, qui salutem mihi dedit? Cúmque rursus vehementius vrgeretur, vt fortunam Cæsaris iuraret: Si hãc, inquit, iactantiam quæris, vt ego fortunam Cæsaris iurem, & quis sim ego ignorare, te simules, audi à me: Sum Christianus. Si verò eam rationem vis Christianæ religionis accipere, statue diem, & audi. At cùm proconsul diceret, Suade hoc populo: respondit Polycarpus, Tibi quidem respondi, quandoquidem principibus & potestatibus à Deo datis in primis honos debeatur, modò religioni non sit Deo contrarius: Populo autem furenti satisfacere, non sit possibile. Eusebius libro quarto, Eccles. histor. cap. 15.

Lucij Sophistæ.

Lucius quidam ob religionis confessionem ab Vrbicio damnatus, cum iam ad supplicium duceretur; Gratias ago, inquit, quòd

quòd me nequissimis dominis absolutum, ad summum cœli terræque regem remittas. Eusebius libro quarto Ecclesiasticæ historiæ, cap. 17.

Attali.

Attalus, cum in sella ferrea prunis subteriectis torreretur, voce magna ad plebem clamauit: Ecce hoc est homines comedere, quod vos facitis, qui à nobis velut occultum facinus inquiritis, quod vos aperta luce committitis? Nos enim neque comedimus homines, neque aliud quid mali fecimus. Euseb. 5. Eccles. histor. cap. 3.

Syluani.

Syluanus episcopus cum Constantium tyrannum ad fidei sanioris defectionem hortantem, sibi mortem etiam minitari audiret: Potestatem quidem habes, inquit, nos puniendi: nos autem patrum statuta non ideo destruemus. Theodoretus lib. 5. Eccles. histor. cap. 42.

Maris episcopi.

Mares Chalcedonensis episcopus, oculis ob senectutem orbatus, audiens Iulianum apostatam in sacello Solis sacrificare diis gentilium, palàm imperatorem obiurgauit. ad quem conuersus imperator cũ dixisset, Abi tu potius ad Galilæum tuum (Christum intelligens) ac iube tibi aperire oculos. tum Mares respondit: Deo meo gratias pro cæcitate ago, qui ideò visum ademit, ne te apostatam, in Deum blasphemum, & omni planè pietate nudatum, coram videre cogar. Sozomenus in Tripartita histor. lib. 6. capite 6. Alii hoc dictum Eguinario episcopo (quem Fulgosius libro sexto, capite secundo, Inarium appellat) ascribunt.

Victoris.

Victor proconsul Carthaginis, vir diues & clarus, ad veritatis negationem solicitatus à rege, & promissionibus multis ad defectionem inuitatus, respondit: Dicite regi vestro, vt subiiciat me ignibus, adigat bestiis, excruciet omni genere tormentorum. Si consentio, frustra sum in ecclesia baptizatus catholica. Nam si hæc præsens sola vita fuisset, & aliam, quæ verè est, non speraremus æternam, nec ita fecissem ad modicum, atque temporaliter gloriarer, & ingratus ei existerem, qui per fidem meam omnia sua mihi contulit. Victor. libro 3. Vandalicæ historiæ.

Theoduli.

Theodolus cum ob fidei confeſsionem ſub Iuliano apoſtota craticulis impoſitus eſſet, vt in omnium conſpectu aſſaretur, ad præfectum in mediis cruciatibus dixiſſe fertur: Si aſſas carnes deguſtare cupis Amachi, in alterum latus me verte, ne ſemicrudus, ad edendum parum ſuauis tibi reddar. Idem de Laurentio, Macedonio, atque Tatiano maryribus, alii etiam ſcribunt. Nicephorus lib.10.cap.10.& 25. Eccleſ.hiſto.

Dionyſii epiſcopi.

Dionyſius Alexandrinus epiſcopus, cum à tortoribus ſuis vehementer vrgeretur, reſpondiſſe fertur: Quid inſectando laboratis? Caput meum, pro quo magnopere fatigamini, auulſum ceruicibus ſumite, & donum magnum ad tyrannum referte. Euſebius lib.6. Eccleſ.hiſtor.cap.30.

Dionyſiæ.

Dionyſia matrona nobilis à Hunerichi regis tortoribus turpiter denutata, grauiter virgis cædebatur. Inter ictus verò virgarum, dum riuuli ſanguinis toto iam fluitarent corpore, libera voce dixit: Miniſtri diaboli, quod ad opprobrium meum facitis, ipſa eſt laus mea. Victor in hiſt. Vandalica lib. 3.

Elogij.

Valens imperator per præfectum Edeſſe, orthodoxos LXXX cogere volebat, vt veritatem abnegarent. Profectus itaq; tum diceret ad Elogium, Communica poſsidenti regnum: reſpondit benignè, Et mihi regni quoque, ac ſacerdotii conſortium eſt. Tripart.hiſtor.lib.7.cap.33.

Vide titulum de Conſtantia, &
doloris patientia.

De perſuaſione.

Bionis.

Bion Boryſthenites dicebat, ſuperbiam ſtudioſorum eſſe profectus obſtaculum. Indocilis enim eſt, qui inani perſuaſione eruditionis deluſus, mauult doctus videri quàm eſſe. Laert.lib.4.cap.7.

Cratetis.

Quum Crates apprehenſo Zenonis pallio, eum à Stilponte retrahere niteretur: Commodiſsimè, inquit, ô Crates philoſophum auribus teneas: nam ſi per vim egeris, corpus erit apud te, animus apud Stilpontem. Laert.lib.7.cap.1.

Diogen

Diogenis.

Diogenes ab Eurytio petiit quiddam magni: qui quum ex more his verbis negaret, faciam, si mihi persuadere possis: Si possim, inquit Diogenes, iampridem tibi suasissem, vt te suspenderes. Hic præter Cynicam libertatem, nihil est quod mireris. Laert. lib. 6. Bruson. lib. 5. cap. 24.

De pertinacia.

Annibalis.

QVum Marcellus aliquot diebus continenter cum Annibale conflixisset vario Marte, dixit Annibal, sibi rem esse cum hoste, qui nec victus nec victor nosset quiescere. Plutarch.

Pertinacia licet in malam partem plerunque sumatur; huc tamen quædam referrē licet, quæ sunt sub titulis de Constantia, & Perseuerantia.

De petitione honesta.

Thaletis.

THales Milesius sciscitanti quid esset dulcissimum? Potiri, inquit. Nam ea demum delectant, quæ contingunt expetita. Quæ vltro obiiciuntur, non perinde iuuant. Laertius libro primo capite primo.

Socratis.

Socrates à diis nihil petendum, nisi bona simpliciter: quum vulgus petat bene dotatam vxorem, opes, honores, regnum, longam vitam, quasi præscribentes numini quid oporteat facere. At Deus optimè nouit, quid nobis bonum sit, quid non. Bruso. lib. 5. cap. 24. & Eras. lib. 3. apoph.

Epicuri.

Epicurus dicere solebat, Breui temporis spacio omnes homines perituros esse, si hominum preces sequeretur Deus. Nam subinde multa & acerba in alios precantur. Maxi. ser. 14.

Socratis.

Poeta quidam dum amicos suos videret & egentes, & petentes à diis quæ illis minimè conducerent, cū tamen vtilia viderentur, pro omnibus sic ait: Iupiter rex, optima quidē nobis & vouentibus & non vouentibus tribue, Mala autem poscentibus quoq; abesse iube. Cuius poetæ piam sententiam ex Platonis lib. 6. sub persona Socratis, Erardus Schonberger præceptor

meus in omni ſcientiarum genere doctiſsimus, dum bonas literas in celeberrimo Heydelbergenſium Gymnaſio profiteretur, foribus habitationis ſuæ affixam, ſuis (quos priuatim docebat) diſcipulis ſemper inculcare ſolebat, his verbis deſcriptã:

QVID PAVCIS ORANDVS DEVS.

Da bona, ſiue petare Deus, ſeu nulla petare:
Et procul à nobis mala quæque petentibus aufer:
Et mala, ſiue petare nega, ſeu nulla petare.

Leges autem hanc piam & Chriſtianam poetæ ſentẽtiam apud Bruſ. quoque lib. 5. cap. 24. & Val. Max. lib. 7. cap. 2.

Ageſilai.

Ageſilaum Lacedæmoniorum regem cum quidam vrgeret improbè poſtulando, vt promiſſum præſtaret: Rectè ſanè, inquit, ſiquidem iuſtum eſt quod petis, promiſi: ſin minus, non promiſi, ſed dixi. Quo dicto eluſit flagitatoris improbitatem. Verùm cum efflagitandi finem nequaquam faceret, ſed ſubiiceret, Atqui decet reges præſtare quicquid vel capite annuerint: Nihilo magis, inquit, quàm eos qui reges adeunt, decet ea petere, loquíque, quæ iuſta & honeſta ſunt, ſpectantes ſimul & opportunitatem, & quid regibus conueniat. Plut.

Cambyſis.

Cambyſes dicere ſolebat, haud fas eſſe à diis petere victoriã in equeſtri pugna, eos qui equitare non didiciſſent: neq; ſagittæ ignaros ſuperare illos ſagittando, qui huiuſmodi peritiam callent: neque eos qui frumenta non ſerunt, precari triticũ pulcherrimum naſci: neque ſalutem petere, qui ſibi in bello non cauerent. Ex Xenophonte & Bruſ. lib. 5. cap. 24.

Dionyſij ſen.

Suprà de Animi bonis ac cultu.

Alphonſi.

Infrà tit. de Proditione.

De petitionibus parum honeſtis.

Diogenis.

CVm aliquando ſtipem poſceret Diogenes, ita ἐρανάρχην, id eſt, eum qui ſtipibus erogandis erat præfectus, Homerico carmine compellauit:

Τοὺς ἄλλους ἐνάριζ' ἀπὸ δ' Ἕκτορος ἴσχεο χεῖρας. id eſt,
Deſpolia reliquos, teneas ſed ab Hectore dextram.

Dicti feſtiuitas in hoc eſt, quod pro ἐράνιζε dixit ἐνάριζε: quorum

rum prius est, da stipem: alterum, armis spolia. se Hectoris nomine signans. Spoliat autem, qui negat egenti. Et solet hoc hominum genus esse furax. Laert. lib. 6.

Simonidis.

Simonides poeta cum prætoris Themistoclis operam pro amico in re iniqua peteret, respondit Themistocles, nec Simonidem fore bonum poetam, si mensuram modúmque in scribendis carminibus non obseruaret: nec se bonum esse prætorem, si alicuius gratiam legibus aut iustitiæ præponeret. Fulg. lib. 6. cap. 4.

Periclis.

Pericles Atheniensis philosophus ab amico rogatus, vt pro re causáque eius falsum deieraret: Oportet me, inquit, amicis accommodare, sed vsque ad aras. Plutar. in Græco. apoph. Gellius lib. 1. cap. 3. Bruson. lib. 1. cap. 3. Eras. Roterod. in prouerb. Vsque ad aras.

Zenonis.

Quum Cynicus quispiam dicens, in lecytho suo nihil esse olei, peteret à Zenone, Zeno negauit se daturum: sed tamen abeuntem admonuit, expenderet vter ipsorum esset impudentior. Postulatoris impudentiam impudenti negatione pensabat. Laert. lib. 7. cap. 1.

Phocionis.

Antipater cum à Phocione Atheniense petiisset, vt nescio quid iniusti suo nomine faceret: Non sum, inquit, tibi simul adulator & amicus. Amicus enim, quæ iusta sunt, efflagitat ab amico: & is qui reuera amicus est, non obsecundat amico, nisi in his quæ cum iustitia & æquitate coniuncta sunt. Phocionis dictum leges apud Plutar. in Græco. apoph. & Brusonius. lib. 1. cap. 3.

Epaminondæ.

Epaminondas cum hominem nequam ob mediocre scelus in vincula coniecisset, Pelopidæ efflagitanti, non dimisit, sed amicæ supplicanti concessit, dicens: Scorta decere, non Imperatores, eiusmodi dona accipere. Bruson. lib. 2. cap. 21. Facet. & exemplorum.

Phocionis.

Quum populus Atheniensis flagitaret, vt Phocion copias in Bœotiam educeret, eámque rem Phocion non fore è repub. iudicaret, edixit, vt quotquot essent in ciuitate ab ephebis vsque

ad sexagenarios, se sequerentur. Hic reclamantibus senioribus, & ætatem excusantibus: Nihil, inquit, absurdi meo edicto continetur, quum ipse natus annos octoginta, vna cum ipsis dux profecturus sim. Hac arte temporarium multitudinis calorem retudit. Plut. in Græc. apoph.

Clisophi.

Clisophus Atheniésis adulator, Philippo increpanti, cur semper aliquid peteret: Obliuiscor, inquit. Lepidus iocus, sed pugnans cum laudatissima sententia: Beneficii accepti meminisse, dati obliuisci oportet. Eras. Rot. lib. 6. apoph.

Antigoni.

Antigonus senior cum frequenter Biantem molestè beneficia flagitantem tulisset, tandē victus tædio: Date, inquit, Bianti talentum, vel vi. Sentiens; beneficium non impetratum, sed improbitate extortum. Eras. lib. 4. apoph.

Anonymi.

Quidam Antigoni amicus, cum ab eo petisset talentum, nec accepisset, postulauit ab eo deductores, ac corporis custodes. Rogatus, quam ob rem? Ne, inquit, insidiis impetar. affingens; se talentum humeris ferre. Eras. lib. 8. apoph.

Antigoni.

Thrasillus Cynicus cum ab Antigono drachmam petiisset, Antigonus ait: Petis munus non regium. Cui cum respondisset, Da igitur talentum: Nunc, inquit rex, non petis munus Cynicum (notādum autem, apud Senecam corruptè legi Tynicum, pro Cynicum.) Et sic vtroq; cornu repulit postulantis improbitatem; quem existimabat nullo omnino beneficio dignum esse. Plut. in apoph. Reg. & imp. & Brus. lib. 1. cap. 1.

Timothei citharœdi, & Archelai.

Suprà de Conuiciis in ipsum autorem retortis.

Scopæ.

Scopas Thessalus, cum quispiam familiaris ab eo assequi quicquam contenderet, quod neque illi necessarium, neque satis commodum esset: Huiusmodi, inquit, rebus & felix sum, & locuples. Brus. lib. 1. cap. 1.

Scipionis.

Quum à Scipione Africano quidam vetus affectator ex numero amicorum, non impetraret vt se præfectum in Africam duceret, & id ferret molestè: Noli, inquit, mirari, si tu à me hoc non impetras. Ego iampridem ab eo cui meam existimationē

charam

charam fore arbitror, peto, vt mecum præfectus proficiſcatur, & adhuc impetrare non poſſum. Cic. in Verrem.

P. Rutilij.

Suprà tit. de Amicitia atque amico bono. & de Iuſtitia.

Catonis.

Catulus cenſor Catonem ſibi arctiſsima iunctum neceſsitudine rogauit, vt quendam ipſius iudicio obnoxium (erat enim quæſtor) miſſum faceret. Ille hunc in modum reſpondit: Turpe eſt nos, qui iuuentuti rectè inſtituendæ authores eſſe debemus, à lictoribus irrideri noſtris. Negauit aſperius, quod iniuſtè petebatur. Plutar. in Catonis vita.

Augusti Cæſ.

Quum Galli donaſſent Augusto torquem aureum, centum pondo, ac Dolabella per iocum tentans illum, tandem huc produceret iocum, vt diceret, Imperator torque me dona: Malo te, inquit, ciuica donare. Feſtiuiter ſubmouit poſtulatoris impudentiam, qui nunquam in bello fuiſſet: eóque magis illi conueniebat corona ciuica, quæ ex quernis ilignísque frondibus fieri conſueuit, quemadmodum triumphalis ex auro. Quanquam & caſtrenſis, & muralis, & naualis ex auro fieri ſolebat: Qua de re vide A. Gellium lib. 5. cap. 6. Ciuicam autem Auguſtus, vt honorificentiorem, per iocum obtulit. Nam Suetonius refert, eum inter dona militaria aliquando facilius phaleras & torques, & quicquid auro argentóque conſtaret, dare ſolitum, quàm vallares ac murales coronas, quæ honore præcellerent. Hoc niſi ſcias, friget Augusti iocus. Tametſi de materia coronarum variant Gellius & Sueto. Eraſ. Rot. lib. 4. apoph. & Bruſon. lib. 3. cap. 16.

Eiuſdem.

Græculus quidam ita captare ſolitus eſt Cæſarem Auguſtum: deſcendenti à palatio, honorificum aliquod epigramma porrigebat. Id cum fruſtra ſæpe feciſſet, nec deſtiturum videret Auguſtus, epigramma bene Græcum manu ſua deſcripſit, & Græculo ad ſe venienti obuiam miſit, veluti carmina carminibus penſaturus. Græcus acceptum legit, ac non ſolùm voce, verùm etiam vultu geſtúque corporis laudauit carmen, miratúſque eſt. Deinde cùm acceſsiſſet ad ſellam qua Cæſar vehebatur, demiſſa in pauperem crumenam manu, pauculos denarios protulit, Cæſaríque obtulit his verbis: *οὐ κατὰ τύχην τὴν σὴν σεβαστὲ, εἰ πλέον εἶχον, πλέον ἐδίδουν.* Id eſt, nõ iuxta fortunam

tuam Auguste, si plus haberem, plus darem. Sequuto omniũ risu, dispensatorem Cæsar vocauit, & sestertiûm centum millia Græculo numerari iussit. Bene cessit Græculo palàm exprobrata principi parsimonia. Sueto. in eius vita. Brus. lib. 2. cap. 3.

Eiusdem.

Cum à Cæsare Augusto Romæ Pacinnius Taurus munus peteret, diceréṫque populari rumore sparsum, pecuniam haud paruam ipsi à Cęsare datam: Sed tu, inquit, noli credere. Lepido ioco significans, se non daturum. Alter expectabat, futurum vt Cæsar ipsius pudori succurreret, ne si compertum esset rumorem esse vanum, ipse ludibrio haberetur. Cæsar aliud indicauit remedium: fineret homines loqui quæ vellent, modò ne ipsi quod erat falsum persuaderent. Macrob. lib. 2. Saturn.

Eiusdem.

Alter præfectura equitum submotus, insuper & salarium ab Augusto postulare est ausus, hoc colore, vt diceret se non lucri causa salarium petere: sed vt tuo, inquit, iudicio videar impetrasse munus, & ita credar non ab officio submotus, sed officium deposuisse. Tu, inquit Augustus, apud omnes prædica te accepisse, ego nõ negabo. Si nihil mouebat petitorem, nisi metus ignominiæ: via commonstrata est, qua nihilo minus honori suo consulere posset, quàm si pecuniam accepisset. Idem eodẽ loco, & Brus. lib. 2. cap. 2.

Eiusdem.

Idem Liuiæ vxori pro quodam Gallo petenti ciuitatem, negauit, ac immunitatem obtulit, dicens se facilius passurum fisco suo detrahi, quàm honorem ciuitatis Romanæ vulgari. nimirum Reipub. dignitatem anteferens priuato cõmodo. Suet.

Eiusdem.

Cum miles quidam ab Augusto Cæsare impudenter peteret, ac Martianum videret accedentem, quem & ipsum aliquid improbè petiturũ suspicabatur: Non magis, inquit, faciã commilito quod petis, q̃ quod Martianus à me petiturus est. Ibi.

Vespasiani.

Vespasianus imperator, quum quidã è charis ministris munus ab eo pro quodam, quem fratrem esse assimulauerat, peteret, rem distulit, donec ab eo pro quo petebatur, pecuniam extorqueret, quam cum ministro fuerat pactus. Qua accepta, interpellanti ministro vrbanissimè respondit: Alium tibi quære fratrem: hic, quem tuum esse putas, meus est. Brus. lib. 2. cap. 3.

Hadria

Hadriani imp.

Romæ cum in spectaculo populus clamore flagitaret, vt aurigam qui placuerat, liberum esse iuberet, per tabellam respondit Hadrianus imperator, Iniquum esse quod peterent. Si enim seruum alienum libertate donaret, fieret iniuria domino. Dicas hunc abhorruisse ab omni violentia. Dion in Adriano.

Sigismundi Cæs.

Infrà tit. de Proditione.

Alphonsi.

Cum eques quidam, Ioannes Calaguritanus nomine, ab hostibus captus, & ab iisdem emissus carcere, Alphonsum regem adisset, in solatium calamitatis multa postulauit ab eo, & impetrauit. Quo digresso, rex dixit ad familiares: Dispeream, inquit, ni metui, ne vxorem etiam meam deposceret eques meus. Panormita libro 2. de Alphonsi rebus gestis, & Erasmus lib. 8. apophthegma.

Eiusdem.

Eques quidam cum subinde ab Alphonso Aragonum rege munera peteret, & acciperet, omnia profudit, & alia deinde petiit. Cui rex ait: Si pergam tibi dare quæ petis, citius me pauperem effecero, quàm te diuitem. Panormit. libro 2. de reb. gest. Alphonsi.

Friderici Cæs.

Iacobus de Sirck, episcopus Treuerensis, princeps elector, vir industrius, ac magni consilii, sed multum cupidus, & ad extollendam ecclesiæ suæ potentiam nimis attentus, Fridericum Cæsarem apud Nouam ciuitatem cum adiisset, & alia, atque alia petens impetrasset, sed plura tamen petendo instaret: Si non facis, inquit imperator, petendi finem, ego certè negandi finem facilè inueniam. Quo dicto perquàm lepido improbum petitorem compescuit. Aeneas Syluius libro 2. Commentariorum de rebus gestis Alphonsi.

Ludouici Bauari.

Albertus marchio Brandenburgensis, cum ex Ludouico seniore Bauariæ duce (quem captiuum habebat) iniqua petiisset, ac neganti grauiores durioresque carceres minitasset: Ludouicus, Quæ poteris (inquit) ex me libero impetrare, eadem modò ex capto petito. Innuit autem, iniusta nec à capto, nec homine libero petenda esse. Aeneas Syluius lib. 3. Comment. de rebus gest. Alphonsi.

De Phi

De philoſophiæ vſu, & vtilitate.

Thaletis.

THales Mileſius dicebat, facillimũ eſſe philoſopho ditari: idque tali facto probauit. Omnem oleam antequam flore re cœpiſſet, in agro Mileſio coemit. Animaduerterat enim præſcientia quadam, olearum vbertatem fore. Hoc pacto os obturauit iis, qui iactabant, in philoſophis paupertatem non eſſe virtutis, ſed neceſsitatis. Cicero lib. 1. de Diuinat.

Bionis.

Bion Boryſthenites, cum malè audiuiſſet, quòd adoleſcentem quendam mollem in diſciplinam non recepiſſet: Tenellus, ait, caſeus non attrahitur hamo. Significans, pueros delicatulos ad philoſophiæ ſtudia nequaquam eſſe idoneos. Laert. libr. 4. capit. 7.

Eiuſdem.

Idem dicere ſolitus eſt: Quemadmodum proci Penelopes, quoniam cum Penelope commiſceri non potuerunt, cum illius ancillis rem habuerunt: ita qui philoſophiam aſſequi non poſſunt, in aliis friuolis diſciplinis ſemet exercent. Ibidem.

Eiuſdem.

Rhodi, quum Athenienſes darent operam rhetoricis, ipſe philoſophiam docebat. Ob id reprehenſus, ita reſpondit: Triticum aduexi, & hordeum vẽdo. Sentiens, abſurdum eſſe ab ipſo requiri deteriora, quum attuliſſet meliora. Nam philoſophia, veluti triticum, cibus eſt hominum: hordeum, equorum, ſimul innuens, ſolum philoſophum loqui, rhetores hinnire potius. Ibidem.

Pythagoræ.

Pythagoras dicebat, vitam humanam eſſe ſimilem panegyri, hoc eſt, ſolenni hominum conuentui, ad quem alii conueniunt certaturi, alii negociaturi, nonnulli ſpectatores modò futuri. Ac cæteros quidem omnes eſſe ſollicitos, ſolum ſpectatorem tranquillum frui celebritate, hunc ſpectatorem aiebat eſſe philoſophum, qui non ob aliud in hoc mundi theatro prodiſſet, quàm vt naturas rerum, ac mores hominum contemplaretur. Laertius libro octauo, capite primo.

Diogenis.

Negabat illos debiles ac mancos appellandos, qui ſurdi eſſent, aut cæci, ſed qui peram non haberent. Luſit autem affini-

tate vocum, nam ἀνάπηρος Græcis dicitur mancus, aut mutilus: ἄπηρος, qui pera caret. Innuens opinor, hominem ad omnē vitæ functionem inutilem esse, qui expers sit philosophiæ. Pera enim Cynicorum penus erat. Ibidem.

Eiusdem.

Supra de Discendi cupiditate.

Eiusdem.

Suprà de Animi bonis ac cultu.

Eiusdem.

Dicenti cuidam, quem ad sapientiæ studium hortabatur, Non sum idoneus philosophiæ: Quid igitur viuis, inquit, si tibi nulla rectè viuendi cura est? Non enim in hoc viuit homo, vt viuat tantùm, sed vt discat rectè viuere. Natura dat viuere, philosophia dat rectè viuere. Natura gignit ad virtutem dociles, doctos non gignit. Ibidem.

Eiusdem.

Suprà de Exilio fortiter ferendo.

Eiusdem.

Idem percontanti, quid lucri caperet ex philosophia: Vt nihil, inquit, aliud, certè hoc, quòd ad omnem fortunam paratus sum. Hoc dictum vix sapit Diogenem, quanquam illi adscribitur. Laertius libro sexto.

Eiusdem.

Idem aliquando vocatus ad cœnam, negauit se venturum. Roganti causam: Quoniam, inquit, heri mihi non sunt actæ gratiæ. Vulgus hominum postulat sibi veluti pro magno beneficio gratias agi, si quem admiserint ad conuiuium. At Diogenes, licet pauper, existimabat sibi deberi gratiam, quòd non grauaretur interesse conuiuio, quia nusquam iret asymbolus, sed lautius philosophiæ sermonibus pasceret conuiuatoris & conuiuarum animos, quàm ille corpus epulis. Laertius lib. 6.

Eiusdem

Suprà de Doctrina & eruditione quæ vt semper incolumnis est &c.

Eiusdem.

Idem interrogatus à quopiam, cuiàs esset? respōdit, κοσμοπολίτης, id est, ciuis mundi. Significans, philosophum, vbicunque locorum agat, in sua patria viuere. Laer. lib. 6.

Eiusdem.

Idem dixisse fertur, quòd fortunæ apponeret animi fiduciā, legi naturam, affectibus rationem, eo quòd his tribus paratur

ac ser

ac seruatur hominum tranquillitas. Aduersus fortunę procellas tuetur sapientem animus impauidus, naturam pro lege sequitur: cui si repugnet lex, contemnit eam: porrò cupiditatum tumultus ratione compescit. Ibidem.

Eiusdem.

Idem, cum Plato laudaret quendam hoc nomine, quòd erga omnes esset humanissimus: Quid, inquit Diogenes, illi tribuendum est, qui tot annos in philosophia versatus, nullum hactenus affecit dolore? Sentiens, proprium philosophi munus esse, mederi vitiis hominum, id autem fieri non posse, nisi metu ac dolore: metu probri, dolore præsentis ignominiæ. Ibidem.

Eiusdem.

Idem inuitatus vt ad Alexandrum veniret, recusauit. at Perdiccæ præfecto minitanti necem, ni veniret: Nil, inquit, magni feceris, siquidem & cãtharis & phalangium idem possunt. Cantharis pusillum est insectum, non dissimile scarabeo, sed pręsentaneum habens venenum: phalangium, aranei genus est nocentissimum. Nec dubitauit vicissim minitari Perdiccæ, se feliciter victurum, si sine illo viueret. Indicans, infelices esse, qui cum Perdicca viuerent. Ibidem.

Eiusdem.

Diogenes Cynicus cum iam in dolio habitaret, accessit eum Alexander rex, & hunc in modum ait: Adsum ô Diogenes, tibi subuenturus, quandoquidem video te multis egentem. cui Diogenes: Vter nostrûm pluribus eget? ego, qui vltra peram & pallium nihil desidero: an tu, qui non contentus patrio regno, tot periculis temet obiicis, vt latius imperes? adeò vt vix totus orbis tuæ cupiditati videatur satis futurus? Ibidem.

Zenonis.

Zeno Cittieus cum consuluisset oraculum, quónam pacto vitam optimè instituere posset? Deus respondisse fertur: Si concolor fieret mortuis. Ille igitur sentiens, se ad veterum incitari lectionem, animum ad philosophiæ studium adiecit. Laertius libro septimo, capite primo.

Eiusdem.

Idem cũ ascenderet in theatrũ, cithara canẽte Amœbeo, versus ad discipulos, dixit: Eamus, vt pernoscamus quam vocem, quemq; concentum edãt, intestina, nerui, lingua, & ossa, quibus adest ratio, numerus & ordo. Si in rebus inanimis tantum valẽt illa, quanto plus valebunt, si in omni hominis vita seruantur?

Idem lib.9.cap.5.

Eiusdem.

Idem negociator purpuram vehens, naufragium fecit iuxta Pireum, atque hac occasione sese contulit ad philosophiam. Itaque solitus est dicere: Tum bene nauigaui, quum naufragiũ feci. Alii narrant, eum cum Athenis esset, audissetque merces perisse naufragio, dixisse: Bene facis fortuna, quæ me ad philosophiam (alii, ad pallium) appellis. Laer.lib.7.cap.1.

Anonymi.

Adolescens quidam, qui apud Zenonem philosophiæ operã dederat, domum reuersus, cum à patre iuberetur speciem suæ eruditionis edere. ait: Ostendam paulo pòst quid incrementi fecerim. Verùm cum nihil diceret, pater iracundus, existimans impendium periisse, cœpit loris verberare filium. Eam parentis seueritatem quum æquo animo tulisset, ac rursus efflagitanti patri, vt profectus documentum daret: Hoc, ait, ex philosophia didici, vt possim irã & verbera patris æquo animo perpeti, cũ secus faciant alii. Refert Eras.lib.8.apo.ex Aeli.lib.9. Variæ hist.

Crateti.

Crates Thebanus rogatus, quid illi è philosophiæ studio accessisset emolumenti? respondit,

θέρμων τε χοῖνιξ, καὶ τὸ μηδενὸς μέλειν Id est,

Chœnix lupini, & absque cura viuere.

Sentiens, se minimo contentum, ob libertatem suauiter viuere. Laer.lib.6.cap.5.

Eiusdem.

Idem rogatus, quoad esset philosophandum? Donec, inquit, exercituum duces qui sunt, videbuntur esse agasones. Sentiens opinor, ibi maximè opus esse philosophia, vbi qui populo præsunt, stolidi sunt & indocti: & homines, quibus imperant, habent pro asinis. Ibidem.

Eiusdem.

Idem dicebat, philosopho nulla re opus esse. Eoque pecuniã deposuit apud trapezitam, hac conditione: vt si liberi essent idiotæ, traderet eam illis: sin philosophi, nummos distribueret in plebẽ, quòd indoctis opus esset pecunia: philosopho nec opus, nec vtilis. Ibidem.

Aristippi.

Aristippus rogatus, quo differrent docti ab indoctis? Quo, inquit, equi domiti ab indomitis. Quemadmodum equus indomitus

domitus ad omnem vſum incommodus eſt ob inſcitiam ac ferociã: ita qui rapitur affectibus, quos ſola domat philoſophia, ad omnem vitæ conſuetudinem inutilis eſt. Laer. lib. 2. cap. 8.

Eiuſdem.

Idem rogatus, quid fructus cæpiſſet ex philoſophiæ ſtudio? Quòd cum quibuslibet, inquit, liberè loqui poſsim. Nec enim metuebat potentes, nec faſtidiebat humiles. Quoniam animũ habebat ſpe pariter ac metu liberum, nemini ſeruiebat, neque cuiquam aſſentabatur præter animi ſententiam. Ibidem.

Eiuſdem.

Ariſtippus iuſſus eſt aliquando è ſua philoſophia nonnihil dicere, cumque detrectantem vrgeret Dionyſius: Ridiculum, inquit, ſiquidem me vt de philoſophia loquar rogas, & quando oporteat loqui ipſe me doces. Senſit, hoc ipſum eſſe philoſophi, ſcire quando loquendum ſit, quando tacendum, at qui petit vt audiat aliquid ex philoſophia, declarat ſe philoſophiam à philoſopho velle diſcere. rurſus qui cogit ad loquendum, is videtur ipſo philoſopho doctior, vt qui melius norit loquendi tẽpus, quàm philoſophus ipſe. Ibidem.

Eiuſdem.

Ariſtippus percontanti Dionyſio, quid eximium haberent philoſophi præ cæteris hominibus? Vt, inquit, etiam ſi omnes leges aboleantur, tamen æqualiter victuri ſimus. Vulgus legum præſcriptis arcetur à peccando: philoſophus rationem habet pro legibus, non ideo quod rectum eſt faciens, quia lex iuſsit: nec à ſcelere temperans, quia lex vetuit: ſed quia nouit illud per ſe rectum eſſe, hoc per ſe turpe. Ibidem.

Eiuſdem.

Percontanti Dionyſio, quî fieret, vt philoſophi diuitum limina tererent, non contrà? Quoniam, inquit, philoſophi norunt quibus egeant, illi neſciunt. Philoſophi ſciunt, abſque pecunia viui non poſſe: itaque petunt eos, qui quod opus eſt dare poſſunt. Quòd ſi diuites æquè intelligerent ſe egere ſapientia, multo magis tererent philoſophorum limina. Miſerior enim eſt egeſtas animi quàm corporis: atque hoc miſerius egeni ſunt diuites, quòd non intelligant, quàm precioſa, quamque neceſſaria re careant. Ibidem.

Eiuſdem.

Idem quondam petiit talentum à Dionyſio, quumque rex redarguendi nactus occaſionem, diceret: Nónne tu prædicabas

bas philosophum non egere? Da, inquit, & postea de hoc disputabimus. Cum accepisset pecuniam: Annon, inquit, rectè dixi, philosophum non egere? Non eget, qui quum opus est, habet vnde accipiat. Ibidem.

Eiusdem.

Quidam multa destomachans in philosophos, etiam hoc adiecit, quòd conspiceret illos semper obsidere fores diuitum. cui Aristippus: Et medici, inquit, ægrotantiū domos frequentant, nemo tamen ægrotus esse mallet, quàm medicus. Scitè retorsit in diuersum, conuicium. Philosophi prædicant felicitatem, quam vni sapienti vindicant: & tamen asiduè versantur apud diuites, aliquid venantes ab illis. vnde colligebat, diuites esse beatiores quàm philosophos. Sed ille interpretatus est, philosophos ideo potisimùm colere diuites, quòd ob luxum ac delicias cæteris mortalibus & stultiores & corruptiores, magis egerent præceptis sapientiæ. philosophus autem animorum malè habentium medicus est. Porrò beatius est esse medicum, quàm ægrotum. Laert. lib. 2. cap. 8.

Eiusdem.

Aristippus in Asia comprehensus est ab Artapherne satrapa. Id temporis quum quidam eum interrogaret, num & illic haberet solitam animi fiduciam: Inepte, inquit, quasi vnquam fuerim fidentiori animo quàm nunc, alloquuturus Artaphernem. Nimirum hoc illi pręstabat philosophia, ne quem hominem metueret, sed cum omnibus liberè ageret. Ibidem.

Eiusdem.

Orator quidam Aristippum reum defendit in iudicio, vicitque litem. Is cum velut artem suam præferens philosophiæ, diceret, Quid tibi profuit Socrates, Aristippe? Hoc, inquit, ꝙ oratio quam pro me dixisti, vera fuit. Defenderat vt virum bonum & innocentem. Vt autem talis esset, qualis ab oratore prædicabatur, Socrates præstiterat, à quo philosophiam didicit. Orator non id efficit vt quis sit vir bonus: sed vt talis videatur iudicibus, etiamsi non sit. Præstantius igitur est quod præstat philosophus, quàm quod orator. Ibidem.

Eiusdem.

Idem, cuidam opprobranti, quòd in propria causa oratore conducticio fuisset vsus: Nil mirum, inquit, & cœnam apparaturus, coquum conduco. Alter videri volebat, ob hoc oratorem præstantiorem philosopho, quòd eius operam conduceret

ille retorsit in diuersum. innuens, inferiorem esse qui conducitur: oratoris enim munus inferius est, quàm vt philosopho conueniat. Ibidem.

Eiusdem.

Idem, eos qui liberalibus imbuti disciplinis, philosophiam negligerent, dicebat esse similes procis Pepolopes: quòd hi cum Melanthone & Polvdora ancillis rem habuerint, & omnia potius se habituros sperauerint, quàm dominæ nuptias. Sensit, liberales disciplinas esse velut pedissequas philosophiæ moralis, quæ cumprimis sit adhibenda, & cuius gratia reliqua discuntur omnia. Simile quiddã dixisse fertur & Aristo de Vlysse, qui quum descendisset ad inferos, ait illum cum omnibus ferè manibus fuisse colloquutum, cum ipsam reginam ne videre quidem potuerit. Laert. lib. 2. ca. 8.

Antisthenis.

Suprà de Doctrina & eruditione.

Eiusdem.

Suprà de Eo quod conuictus malorum non semper obsit.

Socratis.

Physiognomon Zopyrus, qui se profitebatur ex habitu corporis & oris lineamentis posse hominis ingenium certò deprehendere, inspecto Socrate pronunciauit, illum esse hominem bardum ac stupidum, tum mulierosum, ac puerorum amoribus impurum, vinolentum, & intemperantem. Quum amici vehementer indignati minarentur homini, Socrates illos cohibuit, dicens: Nihil, inquit, mentitus est: omnino talis eram futurus, nisi me philosophię gubernandum tradidissem. Eras. Rot. lib. 3. apoph. Cic. lib. 3. Tusc. quæst.

Platonis.

Plato diuinus ille philosophus, tum demum bene cum rebus humanis agi, dicere solebat, quando vel philosophi regnarent, vel reges philosopharentur. Polybius lib. 12. Histor.

Timothei ducis.

Timotheus Cononis filius, & Atheniensium dux, quum floreret omnino rebus secundis, & facillimè vrbes caperet, se felicem ac beatum esse prædicabat. Verùm cum in Platonem philosophum fortè incidisset, hominémque philosophantem diu audiuisset, omnia cõtemnens, in quibus felicitatem consistere, vana opinione ductus, putauerat, proclamasse dicitur post Platonis disputationem: O vitam verè beatam ac felicem. Audiuit

uit Platonem differentem non de diuitiis, non de triremibus, aut nauticis rebus, neq; de supplementis, aut quemadmodum auxilium esset ferendum, nec de tributo sociorum, siue insulanis, neque de similibus nugis ac næniis: sed de illis quæ profitebatur Plato, quibus veram felicitatem (contemptis omnibus) ascribebat. Aelianus lib.2.de Var.histor.

Aristotelis.

Aristoteles Stagirita percontanti, quid lucri cœpisset ex philosophia? Vt ea, inquit, nullo imperante faciam, quæ vulgus facit metu legum. Idiota à furto abstinet, quia lex minatur pœnam: philosophus abstinet, quia per se turpe est, etiamsi liceat impunè. Laert.lib.5.ca.1.

Arcesilai.

Arcesilaus Scytha, cùm hospites quosdam vnà cum amicis exciperet conuiuio, cœna quidem apposita est: sed deerat panis, videlicet pueris oblitis emere. Hic ille ridens: Quàm, inquit, res est apta conuiuiis apparādis, esse sapientem. Sentiens, philosophos in rebus vulgaribus minus sapere, quàm idiotas. Sed interim dedit exemplum philosophicæ moderationis. quis enim ibi non incanduisset ira? Laert.lib.4.cap.6.

Laconum.

Lacedæmonii literas quidem discebant ad vsum, cæteras verò disciplinas exoticas eiiciebāt: nec minùs homines harum professores, quàm ipsos libros. Hæc autem erat illorum eruditio, bene parére magistratibus, patientem esse laborum, & in prælio aut vincere aut mori. Hoc animo fuerunt olim & Romanorum quidam, qui philosophos Græcos vrbe pepulere, quod curiosis disciplinis auerterent iuuentutem ad ocium & ignauiam, redderéntque ad disserendū quidem instructos, ad agendā verò Reipub.munia inutiles. Quid illi dixissent, si sophistarum gryphos, si nominalium & realium frigidissimas argutias audissent? Eras.ex Plut.in Lacon.

Demonactis.

Demonax rogatus à sophista quopiam, Quod viaticum attulisset ad philosophiam? Admodum Cynicè respondit, ὀρχεῖς, id est testes. Significans, se nudum accessisse. Eras.8.apoph.

Dionysij.

Dionysius posteaquam regno fuit expulsus, cuidam dicenti, Quid tibi Plato & philosophia profuit? Vt tantam, inquit,

fortunæ mutationem facilè feram. Neque enim sibi manus admouit, quod alii solent: sed Corinthi ludum literarium aperuit. Plutarch.

Demetrij Phal.

Demetrius Phalereus quum exularet, ac Thebis inglorius humilísque viueret, audisétque Cratetem philosophum, qui ipsum inuiseret, multa placidè prudentérque de moderatè ferendo exilio differentem: Malè sit, inquit, negociis & occupationibus, per quas hactenus talem virum non licuit cognoscere. Laert. lib. 5. cap. 5.

Philippi regis.

Philippus rex Macedonum Alexandrum filium hortabatur, vt auscultaret Aristoteli, cui traditus erat instituendus, darétq; operam philosophiæ: Ne, inquit, multa committas, quæ me fecisse nunc pœnitet. Perspexit egregius princeps, neminem philosophiæ expertem regno idoneum esse. nec puduit fateri, se multa per errorem fecisse perperam, quòd à teneris vnguiculis philosophiæ præceptis non fuisset imbutus. Nam qui experimentis discunt administrare regnum, licet ingenio felicissimo nati sint, tamen & sero & magno Reipub. malo tandem euadunt boni reges. At qui philosophiæ pręceptis pręmunitus accedit, si adsit mens integra, vix poterit ab honesto deflectere. Vbi sunt interim, qui literas ac philosophiæ studium clamant ad Rempub. administrandam prorsus inutile? Plut. in apoph. regum & impera.

Alexandri regis.

Alexander Magnus cum esset Corinthi, adiit Diogenem pro dolio sedentem, cúmque eo multa collocutus est à quo digressus, indignantibus amicis, quòd rex illi cani tantum habuisset honoris, qui tanto principi nec assurgere dignaretur: Imò, inquit, ni Alexander essem, Diogenes esse vellem. Adeò demiratus est animum illum liberum, ac rebus humanis omnibus superiorem, vt nihil regno similius esse iudicaret. Præcipua regum felicitas est, quòd nulli seruiunt: sed quicquid volunt, facilè efficiunt: tum quòd nullius egeant. atqui hoc ipsum homini præstat philosophia multò verius, quàm regnũ monarchis. Quanquam Alexandrum esse, Alexander maius quiddam existimabat quàm regem esse. Laert. lib. 6.

Polycleti.

Polycletus statuarius dicere solebat, eorum opificium esse

molest

molestissimum, quibuscunque lutum perueniret ad vngues. Plastas opinor, ac figulos notans. Admonuit autem, eas artes exercendas, vnde non conspurcaretur opifex. Tale nimirum est philosophiæ studium. Eras. lib. 6. apoph.

De philosophis.

Zenonis.

ZEno Cittieus dicebat, plerosque philosophos in multis ἀσόφους εἶναι, id est, non sapere: sed in fortuitis vulgaribúsque rebus esse imperitos. & adiiciebat illud Scaphei, qui cum animaduerteret quendam è discipulis vehementer inflatum, percusso illo dixit: Bene non est in magno, sed in bene est magnum: οὐκ ἐν τῷ μεγάλῳ τὸ εὖ εἶναι, ἀλλὰ ἐν τῷ εὖ τὸ μέγα. Magnum enim est, quicquid rectè fit: at non statim bonum est, quod magnum. Laert. lib. 7. ca. 1.

Aristippi.

Posteaquam Aristippus magnam pecuniarum vim sibi comparasset, & admiratus Socrates diceret, Vnde tibi tam multa? Vnde, inquit, tibi tam pauca? Non enim minus admirandum arbitrabatur, quòd Socrates tantus philosophus, & qui tantos haberet amicos, pauper esset, quàm quòd ipse diues. Idem.

Eiusdem.

Aristippus olim interrogatus, cur sic ipsum argueret Dionysius? Eandem, inquit, ob causam, ob quā cæteri. Significans, philosophi libertatem omnibus esse molestam. Laer. lib. 2. c. 8.

Diogenis.

Diogenes cuidam procaciter interroganti, cur quum nihil sciret, se philosophum profiteretur? Si philosophum, inquit, simulo, hoc ipsum est philosophari. Subnotans, philosophiam rem esse vsqueadeò difficilem, vt eam vel simulare, magna sit philosophiæ pars. Quemadmodum multum regis habet, qui scitè regis personam possit gerere. Et qui simulat, imitatur: at imitari philosophos, est philosophari, hoc est, philosophiæ studiosum esse. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Suprà de Morte contemnenda.

Eiusdem.

Idem quodam die cum populus theatrum ingrederetur, ipse aduersus populum nitēs ingrediebatur. interrogatus, cur id faceret? Hoc, inquit, in omni vita facere studeo. Sentiens, hoc esse philosophari, in omnibus actionibus quàm maximè a multi-

tudine dissidere: propterea quòd vulgus hominum cupiditatibus agitur, non ratione. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Idem percontanti, cur cæteris mendicis benignè largirentur homines, philosophis non item: Quoniam, inquit, sperant citius futurum vt claudi, cæciue fiant, quàm philosophi. Qui miserentur afflictorum, quales ferè sunt mendici, faciunt hoc contemplatione communis hominum sortis: ita cæco opitulantur, cogitantes, hoc ipsum mihi poterit accidere. de philosopho non item cogitant. Dictum festiuius est, ob abusum verbi, sperant. vt philosophus fias, sperari potest: cæcitatem aut claudicationem nemo sperat. Ibidem.

Eiusdem.

Idem interrogatus, an philosophi placentis vescerentur: Omnibus, inquit, vt cæteri homines. Rursus hic aliud respondit, quàm interrogabatur. Quærebat percontator, an conueniret philosophis frugalitatem profitentibus, vesci placentis, cibis delicatorum: Diogenes ἑρωτώων ita respondit, quasi philosophi non essent homines, & tamen vescerentur cibis humanis. Siquidem animalia bruta non vescuntur quibuslibet: bos comedit fœnum, leo nequaquam, oues amant frondes salicum, equi auenã. Quædam aues pascuntur granis iuniperi, quædam carniuoræ sunt, quædam vescuntur piscibus. Huc allusit Diogenes. Ibidem.

Demonactis.

Demonax cum à quodam interrogatus esset, cuiusnám sectę philosophus esset? Quis, inquit, tibi dixit me philosophum esse? & sic ridens abiuit. Sed cum iterum rogaretur, cur risisset, respondit: Cur non riderem, cum tu me ex barba philosophum esse iudicas, ipse autem barbam non habes. Sic sunt hodie, qui ex vestitu colligunt esse homines sacerdotes. Eras. 8. apo.

Epicteti.

Epictetus eos qui barba & pallio, verbísq; magnificis philosophos agebant, dicere solebat esse philosophos ἄνευ τοῦ πράττειν, μέχρι τοῦ λέγειν: id est, factis procul, verbis tenus. Gellius lib. 17, cap. 19.

De physiognomia.

Zenonis.

ZEno Cittieus videns adolescentem: Animi tui vestigia, inquit, satis explorata sunt mihi. Notãs hominis lasciuiam,

in Græco

in Græco autem plusculum habet gratiæ: θυμὸν enim non tantùm animum significat, sed animi etiam concitationes. Laert. lib. 7, cap. 1.

Diogenis.

Diogenes Cynicus interrogatus de quodam adolescente, qualis videretur? Arcadem esse respondit. Siue significans, illum esse stupido ingenio: siue, vt eruditi quidam malunt, mollem & pathicum, quòd Arcades ferantur glandibus victitare: teste epigrammate,

πολλοὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ βαλανοφάγοι ἄνδρες ἔασιν.

Glans autem apud Latinos interdum obscœnam habet significationem. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Socratis.

Suprà de Philosophiæ vsu & vtilitate.

Stratonici.

Stratonicus musicus cum esset Pellæ, & in puteum descendisset, rogauit, num esset aqua potabilis? cum dixissent, qui aquam hauriebant, Nos istam bibimus: Non est igitur, inquit, potabilis, quòd illos videret pallidos, luridósque. Nam id interpretabatur malæ valetudinis argumentum, quam ex aqua contraxerant. Athenæus in Dymoso.

Cleanthis.

Cleanthes Asius hominis mores ex conspectu deprehendi posse dicebat. Verùm cùm philosophum ludere (qui hoc audierant) cuperent, hominem cinædum, sed multis laboribus ab ineunte ætate exercitatum adducunt, vt artis suæ specimen ederet. Cleanthes igitur, cum hominis faciem, item manus callosas, & sole adustas vidisset, & aliquandiu siluisset, iussit hominem abire foras. Ille cùm discederet, sternutamento concussus est. Quo audito, Cleanthes ait: Satis naturam hominis intelligo, mollis est. Non enim facilè sternutant, qui sub dio laborãt. Laert. lib. 7. cap. 2.

Anonymi.

Chalcidensis quidam, qui cum Orobazo descenderat, Syllæ vultum sæpius contemplatus, & ingenium motúmque corporis inspiciens: Necesse est, ait, hunc fieri magnum virum, mirórque cur omnium adhuc primus non sit. Brusonius lib. 7. cap. 20.

De pictura & pictoribus.

Diogenis.

DIogenes conſpiciens duos centauros pugnantes in tabula peſsimè pictos: Vter, inquit, horum deterior eſt: Notans pictoris imperitiam: quaſi dubitaret, vter eſſet deterius pictus. Vſus eſt autem voce ambigua. nam χέιρων & peior dicitur, & in pugna inferior. Laer. lib. 6. Bruſ. lib. 5. cap. 23.

Laconis cuiuſdam.

Quidam conſpecta tabula, quæ picturam habebat, quomodò Lacedæmonii trucidarentur ab Athenienſibus, dixit: Fortes Athenienſes. Id Lacon audiens, ſubiecit: In tabula. Significās, ridiculum eſſe de pictura gloriari, quòd ea non minus mentiri ſoleat, quàm poetæ. Plutar. in Lacon.

Apellis.

Apelles cum vidiſſet tabulam à Protogene pictam, quam Demetrius in bello ſeruarat, deprecantibus Rhodiis, aliquandiu præ ſtupore tacitus eam eſt contemplatus, tandem in hanc vocem erupit: Ingens labor, ac mirandum opus: deſunt tamen Gratiæ, quæ hoc aliáque eiuſdem auferant, atque in cœlo reponant. eam tabulam Protogenes nondum abſoluerat. Eraſmus libro 6. apoph.

Eiuſdem.

Idem cum tempeſtatis vi Alexandriam delatus eſſet, quidam eius ęmuli ſubornarunt planum, hoc eſt, ſcurram regium, qui eum vocaret ad cœnam. Is non ſuſpicans dolum, venit. At quum rex, qui illi erat infenſus, indignaretur, & oſtenſis vocatoribus, iuberet indicari à quo vocatus eſſet? Apelles arrepto carbone extincto è foculo, imaginem delineauit in pariete, vt rex protinus ex inchoato opere agnoſceret planum ſuum. Eadē opera & artis ſuæ & ciuilitatis ſuæ ſpecimen dedit. Sit hoc, ſi libet, apophthegma mutum. Bruſ. lib. 5. cap. 23.

Eiuſdem.

Apelles Alexandrum Fulminiferum pinxit adeò expreſsè, vt diceretur: duorum Alexandrorum, alterum Philippi nullis viribus vincibilem, alterum Apellis nullo artificio imitabilem. Ibidem.

Eiuſdem.

Suprà de Ignoſcentia.

Anony

Anonymi.

Pictor quidam interrogatus, quem habuisset artis magistrũ? digito populum ostendit. sentiens, se ad multitudinis iudicium pingere: & obseruantem, quid quisque probaret aut improbaret, artem fuisse consequutum. Idem ab Apelle factitatum legimus, qui post tabulam latitans, subauscultabat spectatorum censuras. Numeretur & hoc inter ἄφθογγα ἀποφθέγματα. Eras. lib. 8. apoph.

Zeuxidis.

Zeuxis certamen artis exercuit cum Parrhasio. Quum enim Zeuxis tam scitè effinxisset vuas, vt in scenam aues aduolarēt: Parrhasius detulit linteum pinctum, ita veritate repræsentata, vt Zeuxis alitum iudicio tumens, flagitaret tandem remoto linteo ostendi picturam. Mox intellecto errore: Vicisti, inquit, Parrhasi. Nam ego aues fefelli, tu artificem. Brus. lib. 5. cap. 23. ex Plinio.

Eiusdem.

Idem postea pinxit puerum vuas ferentem, ad quas quum aues aduolassent, processit iratus operi: Vuas, inquit, melius pinxi quam puerum. Nam si hoc consummassem, aues puerum timere debuerant. Ingenuitatis exemplum. At aues viderunt in puero nullum esse motum: itaque aut mortuum, aut dormientem arbitratæ sunt. Ibidem.

Eiusdem.

Zeuxis Agatharcho se laudante, quòd animalia facilè celeritérque pingeret, damnans celeritatem: Ego verò, inquit, diu. Bruso. lib. 5. cap. 23.

Protogenis & Apellis.

Protegenes Rhodi viuebat. Eò Apelles videndi eius gratia profectus est: continuóque petit officinam, in qua tabulā magnæ amplitudinis in machina aptatam picturæ, anicula quædam custodiebat. Ea Protogenem negauit esse domi, rogauítque, à quo quæsitum diceret reuerso? Ab hoc, inquit Apelles: arreptóque peniculo, lineam ex colore duxit summæ tenuitatis, per tabulam. Reuerso Protogeni, quæ gesta erant, anus indicauit. Ac lineam ille contemplatus, continuò dixit: Profectò Apelles Rhodum venit. nec enim in alium cadit tam absolutum opus. Mox induxit alio colore lineam illa subtiliorē: anuíque mandauit, vt si rediret hospes, diceret ostensa linea, hic est quem quæris. Reuersus Apelles, & vinci erubescens, ter-

tio colore lineas secuit, nullum relinquens amplius subtilitati locum. Protogenes victum se confessus, in portum deuolat, hospitem quærit, domúmque ducit victus victorem. Ex minimo vestigio artifex agnoscit artificem. Brus. lib. 5. cap. 23.

Demetrij.

Demetrius Antigoni filius, quum Rhodum obsideret, & in suburbio cœpisset tabulam quandam, Protogenis clarissimi pictoris opus. in qua pinxerat Ialysin, id est Bacchum, Rhodiis per caduceatores obsecrantibus vt tabulæ parceret, respondit: Se citius patris imagines quàm eam picturam abliturũ. Tantum honoris habuit arti rex. Plut. in Demetrio.

Lasi.

Suprà de Liberè dictis & Parrhesia loquendi.

Anonymi.

Romæ in foro pendebat tabula quædam, habens imaginem pastoris vetuli cum pedo. de hac Teutonum orator rogatus, quanti eam æstimaret? satis Germanicè respondit, se nolle sibi dono dari talem viuum ac verum. Barbarus non agnouit artificium, tantùm spectabat formam. Atqui quæ natura deformia sunt, plus habent & artis & voluptatis in tabula. Erasmus lib. 8. apoph.

Nealcis.

Arato destinanti tyrannorum communi odio abolere tabulam insignis artificii, quæ Aristratum in curru victorem habebat: Nealces supplex intercesit, vt opus incolume seruaretur, dicens, cum tyrannis, non cum tyrannorum imaginibus belligerandum esse. Eras. lib. 6. apoph.

De pigritia, ignauia, atque desidia.

Themistoclis.

THemistocles Græciæ dux fortissimus, desidiam hominis viui sepulturam vocauit. qui cum expletis centum & septem annis se mori videret, dixisse fertur, se plurimum dolere, quòd de vita tunc egrederetur, quando sapere cœpisset. Guido Bituricensis, tit. de Desidia, Vide titulum de Ocio.

De podagra.

Anaxarchi.

ANaxarchus dicebat, si quis alterum audiret imprecantem sibi manus & pedes inutiles, iratum illi proculdubio fore:

Diuites

Diuites autem, cum reipsa manus suas pedésque faciant inutiles, interim ob hoc ipsum se beatos existimare. Notauit autem vir prudentissimus, eos qui ex ocio variísque deliciis podagram sibiipsis parant. Stob. serm. 28. de Ocio.

Anonymi.

Syrus quidam quum super cœnam esset orta iocosa quæstio, quódnam esset molestum ocium, & alius aliud opinaretur, respondit: podagrici pedes. Ocium vt rem suauissimam expetunt omnes, sed ocium podagrici cum summo cruciatu coniunctum est. Pontanus. Erasmus Roterodamus lib. 6. apophtheg.

Ciceronis.

Cicero in Vatinium, qui quum pedibus æger esset, volebat tamen videri commodioris valetudinis factus, dicebátque iam se bina millia passuum ambulare, Dies enim, inquit, longiores sunt. Hoc Fabius tribuit Ciceroni, Macrobius lib. 2. capi. 4. Satur. Augusto. Narratur & hodie quiddam non minus facetum, si modò accederet vetustatis commendatio. Miles quidam in conuiuio iactabat sibi balistam esse, quæ iaculum excuteret ad spacium nulli credibile. Reclamantibus conuiuis omnibus, affirmabat famulum suum id vidisse factum: Accersito famulo, percontatus est illum, an non ipse vidisset quod narraret. Tum famulus: Verum, inquit, narras here, sed tum vento secundo miseras sagittam. Erasmus Roterod. lib. 4. apophtheg.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex interrogatus, cur podagrici loquaciores cæteris essent? respondit, podagricos pedum vitio afflictos, ambulare non posse: ideóque lingua, velut ambulatione quadam, eos crebrius vti solere. Panormita lib. 3. de rebus gestis Alphonsi.

Pet. Fundani.

Petrus Fundanus, cum audiret familiarem hominem de pedum dolore eiulatus emittere, nec posse illos compescere, accurrit ad clamores: Ecquid, inquiens, alii de itinere queruntur asiduò, laboribúsque quam plurimis: de perpetua negociorum inquietudine alii: tu de quiete quereris atque ocio? quod si tibi molestum est, exurge parum, & peregrè proficiscere. Pontanus.

De po

De pœna malis infligenda.

Socratis.

1 SOcrates ciuitates optimè gubernari dicebat, quum iniusti dant pœnas. Ex Platonis lib. 2. de philos. Brus. lib. 5. cap. 8.

Solonis.

2 Solon Salaminius interrogatus, Quid magis ad reipub. salutem prodesset? respondit: Si boni præmiis inuitantur, mali autē pœnis coercentur. Meminit Cicero ad Brutum, & Brusonius lib. 5. cap. 8. Stobæus ser. 41.

Eiusdem.

Idem interrogatus, quánam ratione nullum in vrbe scelus perpetraretur? dixit: Si tam indignarentur illi, quibus non est facta iniuria, quàm quibus facta est. Sensit autem vir prudentissimus, tum demum saluam esse rempublicam, quum qui boni viri sunt, malos pœnis coercent, ne insontes afficiant contumelia. Stobæus ser. 41.

Antisthenis.

Suprà de Honore virtutis præmio.

Pythagoræ.

Pythagoras ciuitatum optimam esse dixit, quæ posteaquam malos pœnis coerceret, viros tantum bonos admitteret. Stobæus ser. 41.

Theophrasti.

Theophrastus interrogatus, quídnam vitam humanam conseruaret? respondit: Beneficentia, honor & pœna. Stobæus 41.

Lycurgi.

Lycurgus Lacedæmoniorum legislator dicere solitus est, duabus potissimùm rebus contineri Rempublicam: Præmio scilicet & pœna. Quo dicto eam demum rempublicam saluam esse putauit, in qua boni præmiis inuitentur, flagitiosi verò pœnis afficerentur. Refertur à Cicerone in epist. ad Brutū, & Eras. lib. 1. apoph.

Lysandri.

Lysander Lacedæmonius cum interrogaretur, quam rempublicam maximè probaret: Eam, inquit, in qua fortibus viris ac malis congrua vtrisque redduntur. Quo dicto ostendere voluit, eam rempublicam probandam esse, in qua boni præmiis ornantur, mali autem pœnis damnantur. Plutarchus in Lacon.

Agesip

Agesipolis.

Agesipolis Cleombroti filius, quũ quispiã ei dixisset, ipsum cum æqualibus obsidem fuisse, filios verò, eorumque vxores minimè: Meritò, inquit, decet enim nostra peccata, nostrasque pœnas nos ferre. Brus. lib. 5. ca. 12.

Anonymi.

Chius quidam ira contra seruum incensus: Non, inquit, in pistrinum ego te detrudam, sed Olympiam ducam. Rectè autem ille putabat, multo durius esse supplicium, si Olympiæ in conspectu à radiis solaribus coqueretur, quàm si in molam ad molendum dederetur. Aelianus lib. 14. de Varia histor.

Catonis sen.

Cato senior dicebat, se omnibus peccantibus ignoscere, prçterquàm sibiipsi. Multum dissimilis illi Meuio, qui carpens alios, sibi condonabat omnia. Sibi ignoscit, quem non pœnitet admissi: de se pœnas sumit, qui cura pẽsat, quod incogitantia commissum est. Plut. in Rom. apoph.

Eiusdem.

Idem frequenter dicere solebat, se malle pro collato beneficio nullam reportare gratiam, quàm pro maleficio perpetrato non dare pœnam. Significãs, nil esse magis perniciosum, quàm si improborum mores pœna non coerceantur. Plutar. in Romanorum apoph. & Eras. lib. 5. apoph.

Eiusdem.

Idem Cato dicere solebat, iniuriam, etiamsi facienti nihil adferat periculi, vniuersis tamen periculosam esse. Quid aliud dicere voluit, quàm pœnam delicti non negligendam esse, ne ex vnius iniuria, multi porrò contumeliis afficiantur ab improbis. Recitatur apud Plutar. in Romano. apoph.

Eiusdem.

Idem præterea dicebat, eos magistratus qui maleficos pœnis non coercerent, non tantùm non ferendos, sed lapidibus obruendos esse, ne ex pœnæ neglectu salus Reipublicæ labefieret. Recitatur apud Plutar. eodem loco.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex, cum equitem luxuriosum, & bonorum suorum concoctorem punire vellet, quibusdam à rege magnopere petentibus, ne in corpus lueret debita, quæ ille plurima per luxum libidinemque contraxerat: respõdit, Equitem

hunc

hunc neque ſui regis gratia, neque patriæ commodo, neque propinquorum & amicorum ære alieno ſuſcepto, tam grande patrimonium profudiſſe, ſed omnem ſuam ſubſtantiam corpori indulſiſſe. In corpus igitur luere æquius eſſe, vt pœna malefactis ex æquo reſpondeat. Panormita libro primo de rebus ab Alphonſo rege geſtis.

Manis.

Manes Florentinus cum meretrice deprehenſus, cum pro more in perpetuam facti ignominiam (nam in Anglia, qui extra matrimonium mulieribus commiſcentur, in cõſpectu populi, retentis tantum fœmoralibus, nudi eccleſiam circumire cogebantur) exueretur à ſacerdotibus, fœmorali tantum conceſſo, omni parte nudus eſſe voluit, verùm cum interrogaretur, an nõ puderet coram virginibus, mulieribus omniq́ue populo virilia oſtentare? Minimè, inquit, gentium. Nam pudenda hæc, quæ peccauerunt, ea potiſsimùm dare pœnas decet. Aeneas Syluius lib. 1. de dictis & factis Alphonſi.

Vide tit. ſuprà, de Diſciplina & Impunitate.

De pœna mitigata.

Alexandri Maced.

QVum Græci qui apud hoſtes ſtipendium faciebant, veniſſent in poteſtatem Alexandri, Athenienſes quidem iuſsit Alexander Mag. in compedibus ſeruari: quòd quum ex publico ſtipendium haberent, tamen apud hoſtes meruiſſent, ſimiliter & Theſſalos, quòd regionem optimam nacti, non eam colerẽt. Thebanos verò dimiſit, dicens: His per nos nihil eſt reliquum, neque ciuitas, neq; agri. Ita mõderatus eſt pœnam, vt mortem commeritis non indiceret, niſi vincula; & culpam eorum qui neceſsitatem excuſare poterant, in ſe tranſtulit. Plut. in apoph.

Syllæ.

Sylla quum milites in bello ſociali Albinum virum prætorium fuſtibus mactaſſent, Sylla tam atrox facinus impunitum reliquit, dicens, ſe illis poſthac promptioribus vſurum in prælìis, dum peccatum, fortiter gerendo rem, ſtudebunt penſare. Plutarchus in vita Syllæ.

Catonis.

Cato ipſo die comitiorum quendam è ſponſoribus damnauit ac pecuniam illi traditam in alium tranſtulit. At populus admiratus Catonis iuſtitiam, damnato pœnam remiſit, dicens

ſatis

satis dedisse pœnarum, quòd à Catone damnatus esset. Erasmus Rot. lib. 5. apoph.

Frontonis.

Supra de Indulgentia & impunitate.

Huc refer titulos, de Clementia, Humanitate, Indulgentia, Venia, &c.

De pœnitentia.

Pausaniæ.

PAusanias cum in conuiuio quodam Simonidem philosophum orasset, vt aliquid ex sapientiæ secretis in medium adferret: Simonides dixisse fertur, Memento te hominem esse. Sed Pausanias in summa tum fœlicitate constitutus, non magnopere philosophi dictum curauit. Cum verò postea in Chalcœco cum fame luctaretur, iamque mortem omnium miserrimam ob oculos videret, magna voce exclamasse fertur: ô Cee hospes, magnum quiddam in sermone tuo inerat: ego verò inani persuasione sum adductus, vt eum nullius momenti putaré. Aelianus lib. 9. de Var. hist.

Isæi soph.

Isæus sophista cum primos pueritiæ suæ annos in omnibus voluptatibus contriuisset, vir factus in melius vitam instituit. Cum igitur fortè cum amico deambulasset, qui ei formosam ostenderet puellam, interrogassetque vtrum formosa videretur? respondit Isæus: Nihil hic iudico, quandoquidem desii laborare ab oculis. Philostratus in sophist.

Theodosij.

Theodosius Romanorum imperator dicere solebat, Nihil esse noui, si quis homo cum sit, è vita excedat. Vnius autem Dei esse, eum qui semel mortuus sit, per pœnitentiam ad vitam reuocare. Nicephorus Callist. lib. 14. cap. 3. Ecclesi. histor.

De pœsi.

Gorgiæ.

GOrgias sophista dicebat, tragœdiam esse deceptionem, qua qui alterum decepisset, iustior esset eo qui non decepisset: & qui deceptus esset, sapientior foret eo qui non esset deceptus. Fallit enim tragœdia tractans argumenta conficta, sed adeò scitè, vt vera credantur. Iustior autem ille videtur, qui fallendo prodest: & sapiẽtior est, qui per fictas fabulas discit quid sit turpe: qui

pe, quid ſit honeſtum. Refert Plutarchus de poetis audiendis.

Laconum.

Lacedæmonii nec comœdias nec tragœdias pœtarum audiebant, vtpote in quibus contra omnes leges, ſtupra, inceſtum, adulteria, iniurias, furta, cæteraque flagitia exprimantur. Nec placuit his quorundam excuſatio, qui fabulas ad voluptatem fingi, non ad fidem veri, dicunt, cum hæc voluptas imbecillium animos corrumpat. Hanc ob cauſam Archilochum poetam cum veniſſet Lacedæmonem, ea hora expulerunt: quòd intellexerant ab illo ſcriptum, ſatius eſſe abiicere arma, quàm mori. Plutarc. in Laconicis.

Anonymi.

Lacedæmonius quidam percontanti, quid ipſi videretur Tyrtæus poeta? Bonus, inquit, ad deprauandos iuuenum animos. Quemadmodum Plato iudicabat Homeri poeſim inutilem eſſe reipublic. qualem inſtitui volebat: ita Lacedæmonii non recipiebant poetas, qui blanda ſcriberent potius quàm ſalubria. Plutarch. in Laconicis.

Cleomenis.

Suprà de Lectionis delectu.

Demonactis.

Demonax Admeto poetæ inſulſo, iactanti epigramma monoſtishon, quod teſtamento mandaſſet ſuæ addendum ſtatuæ (carmen erat,

Corpus humi tegitur, Admetus ad aſtra volauit:)

Reſpondit, adeò ſibi placere carmen, vt magno emptum cuperet, ſi iam nunc eſſet aſſcriptum. Tectè optans illi mortem, qui vita erat indignus. Eraſ. lib. 8. apoph.

Pauſaniæ.

Pauſanias Cleombroti filius interrogatus, cur Tyrtæum poetam Spartæ ciuem feciſſent, Ne quis, inquit, externus dux nobis fuiſſe videretur. Poetæ enim apud Lacedæmonios in nullo planè erant precio, ſed ob laſciuiam ex vrbe eiecerunt. Plutarc. in Laconicis.

Philoxeni.

Philoxenus poeta Dionyſio recitante ſua carmina, quum alii per aſſentationem laudarent, exclamauit: Abducite me in lapidicinas. Subindicans hoc eſſe tolerabilius, quàm audire laudareque tam mala poemata. Nam antea rex offenſus, miſerat illum in lapidicinas. Eraſ. lib. 6. apop.

Syllæ.

Syllæ.

Sylla, quum ipsi libellum malus poeta de populo subiecisset: quòd in eum epigramma fecisset, tantummodo versibus alternis longiusculis, statim ex his rebus quas tum vendebat, iussit ei præmium tribui, sub hac conditione, ne quid postea scriberet. Existimabat ille, etiam mali poetæ operam aliquo dignam præmio. Simul autem & silentium redemit ab eo qui scribere nesciret: quemadmodum facetus quidam apud nos, si quando incidisset in malum tonsorem, dabat duplum precium, hac lege, ne rediret. Eras. lib. 6. apo.

De poetica fictione.

Actij.

Actius poeta interrogatus, quur non ageret causas, quum in tragœdiis optimè tractaret argumenta: Quoniam, inquit, in tragœdiis ea dicuntur, quæ ipse volo: in foro aduersarii dicerent, quæ minimè vellē. Idem fit in dialogis, vbi qui scribit opus vnicuique tribuit orationem, qualem putat esse commodam: in iudiciis secus fit. Eras. lib. 6. apo.

Euripidis.

Euripides cuidam dicenti, Carmen condidisti ex modis ad tripudium accommodis: alio dictum hoc ridente, Ni stupidus esset, inquit, non risisset, quòd res serias Lydiis modis temperarim. Lydii modi lasciuiores sunt. Porrò quæ per se tristia sunt, ea decet arte exhilarare. Refert hoc Plutarchus in libello περὶ τοῦ ἀκούειν. Quum Euripides choream agentibus succinuisset, cantionem quandam modulatam vnus illorum risit. Cui poeta: Nisi stupidus esses, & expers affectuum, haudquaquam risisses me canente mixolydium. Eras. 6. apo.

Pinarij.

Montanus Attilii Butæ carmen recitabat. Quúmque quidam indignaretur, quòd toto die recitasset, negarétque ad illius recitationes accedendum, Nacta Pinarius ait: Nunquid possum liberalius agere? paratus sum illum audire ab exortu solis vsque ad occasum. Gaudebat enim is poeta, subinde repetere ortus & occasus descriptionem. Notat autem & Horatius eos, qui ornatus gratia vel immodicè, vel non suo loco affectant tales descriptiones:

Aut flumen Rheni, aut pluuius describitur arcus.

Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Vari.

Quum à Montano recitarentur versus, quibus exortus solis describebatur, Varus eques Romanus dixit: Incipit Buta dormire. Rursus quum succederet descriptio occasus: Quid dicit, inquit, iam nox est? Ibo, & Butam salutabo. eodem scommate taxans & affectatum carminis decus, & Butæ præposteram vitam. Eras. Ibidem.

Iaboleni.

Pasienus Paulus eques Romanus, sed dubiæ sanitatis, quum recitans elegias suas, sic auspicaretur, Prisce iubes: Priscus Iabolenus qui tum aderat, Ego verò (inquit) non iubeo. Protinus ingens omnium risus coortus est. Fingunt enim poetæ suo arbitrio quicquid libet. At Priscus non tulit poeticam fictionem. Eras. lib. 8. apo.

De petestate & potentia.

Diogenis.

Diogenes interrogatus, quo modo quis viuere debeat sub potestate? Perinde atque igni vtendum esse dicebat: neque nimis propè accedendum, ne exuraris: neque nimium procul, ne rigeas. Antonius in Melissa, parte 2. ser. 1. Stob. ser. 43. idem apoph. attribuit Antistheni.

Chrysippi.

Chrysippus rogatus, cur potestatem omnem in Repub. adeò fugeret? respondit: Quia si quis malè rexerit, diis pœnas dabit: si bene, odio à ciuibus habetur. Stobæus ser. 43.

Demosthenis.

Demosthenes, summus ille orator, cum audiret quosdam qui in Repub. euehi cuperent: Omnium difficillimum esse dixit, vt hi qui potestatem habent in multos, multis placeant. Stobæus sermone 23.

Eiusdem.

Idem dicere solebat, duabus viis propositis, quarum altera ad pulpitum oratorium, altera ad inferos duceret, prudentem virum præoptaturum esse eam, quæ ad inferos ducit potius, quàm quæ potestate hominem subleuaret. Ibidem.

Eumenis.

Eumenes rex fratribus suis crebrò dicere solebat: Si me vt rege vsi fueritis, vobis tanquam fratribus gratificabor: sin autem

tem tanquam fratre, ego vobis vt rex. Antonius in Melissa, parte secunda sermone 1.

Licini Vari.

Quum Africano illi maiori corona sæpius in conuiuio imposita rumperetur, Licinius Varus accommodanti dixit: Noli mirari si non conuenit, caput enim magnum est. Sentiens, hominem esse præpotentem, cui non quæuis corona congrueret. Eras. lib. 6. apoph.

L. Crassi.

Lucius Philippus consul L. Crasso, summæ dignitatis & eloquentiæ viro, manum iniici iusserat, eo quòd vocem illius indignè ferret, qua dixerat, sibi alio senatu opus esse. At Crassus reiecto lictore: Non es, inquit, mihi tu Philippe consul, quando ego tibi non sum senator. Eras. lib. 6. apo.

Cn. Lentuli.

Cn. Lentulus Marcellinus consul in concione grauiter questus est de Magni Pompeii immodica potentia. Huius orationem quũ populus clara voce acclamans approbasset: Acclamate, inquit, acclamate Quirites dum licet. Iam enim vobis impunè facere non licebit. Significans, illius potentiam breui eò magnitudinis euasuram, vt nulla in re tutum esset vllo pacto resistere, si quid illi collibuisset. Eras. lib. 8. apo. Val. Max. lib. 6. capite secundo.

Anonymi.

Quum Pompeius graui laboraret inuidia propter immodicam potentiam, & ob vulnus fascia linea tibiam vinctam haberet, dixit aliquis: Quid refert vbi gestet diadema, in capite an in crure? nam candidum amiculum olim erat insigne regum. Eras. lib. 6. apoph.

C. Cæsaris.

Proferentibus in medium, quòd Sylla dictaturam deposuisset, quum Cæsar perpetuam gereret, quod minimum aberat à tyrannide, respondit Iulius Cæsar: Syllam nescisse literas, eóque dictaturam deposuisse. Dictant grammatici discipulis, quum præeunt aut recitant scribenda. huc alludens, dixit illum nescisse literas. Eras. 4. apo.

De potestate breui.

Cotyis.

Cotys Thracum rex, Thebanis gloriantibus quòd Lacedæmoniis imperarent: Vidi, inquit, torrentes perennibus

fluuiis maiores factos, sed ad breue tempus. Antonius in Melissa, parte 2. ser. 1.

Neruæ.

Nerua Cocceius Romanorum imperator, ad quendam ipsum consolari volentem hoc argumento, quòd diceret, genesim Veri non esse rectè collectam, eóque spem esse illum diu victurum: Isthuc, inquit, tu facilè dicis, qui patrimonii tui, non Reipubl. quæris hæredem. Sentiens magni referre, vt bonus princeps quàm diutissimè viuat. Ex Dione Cassio.

Ael. Veri.

Aelius Commodus Verus impera. quum morbo grauaretur, sæpe dicere solebat, principem sanum mori debere, non debilem: quòd superiores imperatores plerique violenta morte perissent: eámque mortem, vt breuem simul & inexpectatam, Cæsar optauit, & obtinuit. Spartianus.

Vide plura suprà de Consulatu breui.

De præceptore bono ac fideli.

Socratis.

SOcrates cum Xenophontem obuiam sibi venientem interrogasset, vbínam locorum variæ venderentur merces, quibus vulgò vtuntur homines? cum promptè ad hoc respondisset Xenophon, interrogauit iterum: Vbi nam homines fierent meliores? verùm cum adolescens respondisset se id nescire: Me sequere, ait Socrates, & hoc ex me disces: Absurdum est, scire vbi ea quæ ad victum sunt venalia reperias: vbi autem doctus & probus euadas, negligere. Eras. lib. 3. apoph.

Eiusdem.

Quum Aeschines ambiret esse de numero discipulorum Socratis, excusarétque verecundè paupertatem suam, ac molestè ferret, quod cùm Socr. cęteri amici diuites multa largirentur, sibi nihil esset quod daret, prę ter seipsum: Annón intelligis, inquit, quàm magnum munus mihi dederis? nisi fortè teipsum paruo æstimas? Itaque mihi curæ erit, vt te tibi reddam meliorem quàm accepi. Alii Sophistæ quum meras nugas docerent, nullum admittebant discipulum, nisi magna mercede: Socrates nihilo minus libenter recepit inopem quàm opulentos. Eras. lib. 3. apoph.

Antisthenis.

Antisthenes Atheniensis rogatus, cur esset in discipulos tam seuerus? Et medici, inquit, ægrotos suos simili modo obiurgant. Significans; se in vitia sæuire, & non in homines aut discipulos: nec vitia sanari blandiendo. Laert. lib. 6. cap. 1.

Alcibiadis.

Alcibiades quum ad quempiam præceptorem accessisset, vt erudiretur, rogassétque, Num Homeri opera haberet? atque ille dixisset, Se habere Homeri librum satis emendatum: Et tu, inquit, Grammaticam doces, quum sis aptus ad poetam tam egregium emendandum? Bruso. lib. 5. cap. 2.

Agasiclis regis.

Cum Agasicli Lacedæmoniorum regi diceret quidam, admirari se, quòd cum esset auidus discendi, non adiungeret sibi Philophanem sophistam, regali prorsus indole respondit: Eorum, inquiens, volo esse discipulus, quorum sum & filius. significans, non minus interesse quos nactus sis parentes, quàm quos asciscas præceptores. Etenim vt liberi fermè referunt maiorum, vnde prognati sunt, ingenium: ita præceptorum vitia demigrant in eos quos instituunt. Et honestæ vitæ institutio potissimùm ab illis petenda est, qui virtutem ipsis factis præstiterunt, non ab iis qui compositis arte verbis de virtute nugantur. At nunc summi orbis monarchæ futuri, deum immortalem, quibus interdum viris à teneris annis formandi instituendíque creduntur? quum principi non minus tum perniciosum sit, tum indecorú, ab inhonestis institui, quàm nasci. Nec quælibet artes discendæ sunt principi, sed hæ duntaxat quæ tradunt rationem rectè administrandi regnum. Erasmus ex Plutarcho in Lacon.

Laconis.

Lacon quidam pædagogus pueri cura suscepta, quum interrogaretur, quid esset illum docturus? Efficiam, inquit, vt honestis delectetur, turpibus offendatur. Nihil efficacius ad veram felicitatem, quàm amare virtutem propter se, odisse vitium propter se. Plutarc. in Lacon.

Spartani cuiusdam.

Spartanus quidam interrogatus, quid conferrent vtilitatis pueris, adhibiti pædagogi? Efficiunt, inquit, vt quæ sunt honesta, eadem pueris fiant etiam iucunda. Plut. Lacon.

Alexandri regis.

Alexander Macedo Aristotelem, cui puer formandus fuerat traditus, summa veneratione prosequebatur, dicens, se illi non minus quàm patri debere, quòd à patre viuendi, à praeceptore bene viuendi initium accepisset. Plut. in eius vita.

M. Antonini.

Suprá de Affectibus humanis.

De praeceptoribus malis & indoctis.

Diogenis.

OLim in scholis pingi solent Musae, ceu studiorum praesides. Ingressus igitur scholam Diogenes, quũ videret multas Musas, discipulos admodum paucos, dixit praeceptori: Cum diis multos habes discipulos. Ludens ex ambiguo sermonis. Nam Graeci, cum diis, dicunt, pro eo quod nos dicimus, fauentibus diis. Interdum σὺν, id est, cum, significat comitem: Cum multis te defendi, id est, multi mecum te defenderunt. Laerti. lib. 6.

Eiusdem.

Diogenes quum puerum conspiceret indecorè se gerentem, paedagogum illius baculo percussit, dicens: Quur sic instituis? Indicans, primae aetatis formatoribus potissimùm imputandum esse, si adolescentes euadant malè morati, aut secus. Refert Aphthonius ac Priscianus.

Alcibiadis.

Alcibiades puer ludum literarium ingressus, poposcit Iliadem Homeri: quúmque ludimagister negasset sibi esse quicquam Homeri, impegit illi pugnum, & abiit: declarans, impudenter eum docere literas, qui non semper Homerum haberet in sinu. Quid ille facturus erat, si pro Homero quis porrexisset illi Michaelem Modistam, aut Floristam? Eras. lib. 5. apoph. ex Plut. apoph.

Alexandri regis.

Alexander interrogatus, vtri magis esset affectus, Philippo parenti, an Aristoteli praeceptori? respondit: Ille mihi vt essem, causa fuit: hic verò, vt bonus essem. Stob.

De praeceptoribus colendis consule ea, quae suprà annotata sunt de Discipulorum pietate in praeceptores. De praeceptoribus etiam soluenda mercede, pete ex titulo de Mercede.

De præconibus laudum.

Themistoclis.

THemistocles interrogatus, vtrum Achilles esse mallet, an Homerus? Dic ipse prius, inquit, vtrum malles esse victor in Olympiis, an præco, qui victores pronunciat. sentiens, multo præstantius esse, res egregias gerere, quàm gestas celebrare: Homerum præconi conferens. Plut. in Græcor. apoph.

Stratonici.

Stratonicus Musicus insignis apud Abderitas agens, conspicatus illic singulis ciuium singulos esse præcones, adeò vt propemodum maior esset præconum numerus quàm ciuium, à cœna cœpit per ciuitatem summis pedum digitis ingredi, dimissis in terram oculis. Percontantibus autem Abderitis, quid mali repentè accidisset illius pedibus, ita respondit: Cæterùm quidem bellè valeo toto corpore, & ad cœnam curro celerius ipsis adulatoribus: illud vnum metuo, ne ingrediens præconis pedem offendam. Sentiens, illic præconum plena omnia. Athe.

Alexandri M.

Alexander Magnus, cum nuncius quidam gaudio gestiens, porrectáque manu accurreret, rem prosperè gestam ei narraturus: Quid mihi bone vir magni nunciabis, nisi nuncies Homerum reuixisse? significans, omnium pręclarè gestorum gloriam abolendam, nisi contingeret talis præco, qualis fuit Homerus. Plutarch.

Eiusdem.

Idem Ilium profectus, & Achillis statuam coronans: O te fœlicem, inquit, Achilles, cui viuo talis amicus, mortuo talis contigerit præco. De Patroclo loquens, & Homero: quorum ille fidissimus Achilli fuit amicus, hic defunctum Iliade tota celebrauit. Plutar. in vita Alexandri, & Bruson. lib. 1. cap. 3. Cicero pro Archia.

De præda militari.

Themistoclis.

THemistocles quum aliquando ad mare visendi cadauera gratia accessisset, ac torques armillásque passim disiectas videret, ipse quidem præteriit, sed amico qui sequebatur dixit: Collige tu tibi, nam tu Themistocles non es. Ne tam obuia quidem præda commoueri potuit, vt quicquam ageret indi-

gnum egregio duce, cui gloria debet esse satis magnum virtutis præmium. Plutar. in vita Themistoclis.

Alexandri M.

Alexander Macedo quum in Arbelis de rerum summa periclitaturus esset, conflicturus cum mille hominum milibus ad pugnandum instructis, adierunt illum milites aliquot ipsi bene volentes, deferebántque cæteros, quòd in castris inter se miscerent sermones, conspirarentque, ne quid prædæ in regium tentorium deportarent, sed ipsi totum in suum verterent lucrũ. His auditis subrisit Alexander: Fausta, inquit, nunciatis. Siquidem audio sermones virorum ad vincendum, non ad fugiendũ animatorum. Nec illum fefellit diuinatio. plurimi nanque milites regem adiere, dicentes: Bono animo esto rex, neq; metuas hostium multitudinem, qui ne pedorem quidem nostrum ferre poterunt. Plut.

Annibalis.

Annibal profugiens, apud Antiochum regẽ agebat. Is ostendit illi suum exercitum barbarico apparatu magnificè instructum, sed ad prædam magis quam ad bellum. Hæc omnia quum diligenter esset contemplatus Annibal, rogauit Antiochus, num hæc omnia satis essent futura Romanis? Tum Annibal: Planè satis arbitror, etiamsi auarissimi sint Romani. Lusit Pœnas ab inexpectato. rex de prælio sciscitabatur, iste respondit de præda. Quid enim aliud est miles imbellis, auro, argento, cæterísque rebus ad prædam inuitantibus instructus? Plutarch.

De præmio virtutis.

Socratis.

SOcrates, qui Delphico oraculo inter Græcos iudicatus est omnium sapientissimus, interrogatus quænam ciuitas ritè gubernari possit? respondit, cum boni inuitantur præmiis, iniusti dant pœnas. Ex Platone recitat Brus. lib. 5. cap. 8.

Eiusdem.

Socrates præmia decreta his qui in Olympiis aut Nemeis vicissent, contraxit, eáque maiora decreuit iis qui in bello pro patria fortiter occubuissent: dicens, illos & dum exercentur, magnis impendiis exerceri: & si vicerint, magis aduersus patriam quám aduersus hostes coronari: & quum senuerint, ad nihil

nihil vtiles euadere,haud alter quàm detrita pallia:vt qui nec bello sint vtiles,nec gerendæ Reipub.accommodi. Laert. lib.1. cap.3.

Solonis.

Solon Salaminius interrogatus,vnde Respublica maximè vigeret:Si boni,respondit,præmiis incitantur ad virtutem, mali autem ad virtutem negligentes,coerceantur pœnis.Brus.lib.5. cap.8.Stob.serm.41.

Tritantæchmis.

Quum post cladem acceptam ad Persas quidam ab Arcadia transfugissent,auxilia pollicentes,producti sunt in conspectum Xerxis.Ibi Persis percontantibus, quid agerent Græci? responderunt, eos celebrare Olympia,ac gymnica equestriáque certamina spectare. Rursus percontantibus,quod esset certaminis præmium? responderunt, coronam oleaginam. Hic Tritantæchmes Artabani filius, versus ad exercitus præfectum:Papæ,inquit, Mardoni, in eiusmodi viros nos incitasti ad pugnandum, qui non pecuniarum gratia certamina agitant,sed virtutis ac laudis. Ea vox tum visa est timida, vt sæpenumero prudentia habetur pro ignauia. Refert Herodotus in Vrania.

Lycurgi.

Suprà de Pœna malis infligenda.

Lysandri.

Lysander interroganti Persæ,quam Rempub.maximè probaret?Eam,inquit, in qua fortibus viris ac meticulosis congrua vtrisque redduntur.Sensit virtutem inuitari præmiis,ignauos excitari ignominia.Nimirum hoc est quod apud Homerum stomachatur Achilles,idem honoris haberi ignauis ac fortibus.Ea sententia non solùm habet locum in Republ.verùm etiam in priuatis familiis.Sunt enim hæc duo præcipua ad conseruandam cuiuslibet gregis disciplinam.Honos enim non solûm alit artes, vt habet prouerbium, verùm etiam virtutem. Nec tam refert,monarchia sit,an aristocratia; an democratia, an aliqua Reipub.forma ex his temperata, quàm, vt in quacunque gubernatione discrimen habeatur publicum inter viros vtiles Reipubli. & suo viuentes abdomini. Plutarchus in Laconi.

Eiusdem.

Suprà tit.de Laudis contemptu.

Agidis.

Agis Lacedæmoniorum rex eius nominis vltimus, cum iam ad dirum mortis supplicium duceretur, interrogatus ab Ephoro, num quid pœniteret eorum quæ fecerat? Nequaquam pœnitet, respondit. nil enim aliud feci, quàm quòd prudentiã cum honestate semper coniunxerim. Sciuit nimirum vir ille bonus, ipsam virtutem abundè magnum esse sui præmium, quicunq; sequatur euentus. Plut.

Galieni imp.

Galienus imp. quum taurum ingentem in arenam misisset, prodisśétque ad eum feriendum venator, neque productum decies potuisset occidere, Cæsar coronam venatori misit, mussitantibus cunctis, Quid rei esset, quòd homo ignauissimus coronaretur? Galienus per Curionem dici iussit, Taurum toties non ferire difficile est. Ludens significauit, graue discrimen esse toties tauro occurrere, etiamsi non ferias. Trebellius Pollio.

L. Cæcilij.

Lucius Cæcilius, quum C. Cæsar aliis qui secum pila lusitabant, centum sestertia daret, illi vni eius summæ dimidium: Quid, inquit, num ego vna manu ludo, ac non duabus? Si officium erat colludere, non minus præstiterat ille quàm cæteri. Eras. lib. 6. apoph.

De præsagiis.

Vect. Valentis.

VEctius Valens, quum à Claudio Cæsare immineret periculum, atque interim Silius cum Messalina domi vindemiæ simulacrum omniũ lasciuiarum genere celebrarent, conscendit præaltã arborẽ, & in ea prospectantis specie stabat. interrogantibus, quid aspiceret? respondit: Tempestatẽ ab Ostia atrocẽ. Id siue ioco dixit, siue fortè lapsa vox est, in præsagium vertit. Mox adsunt à Cæsare nũcii, qui vindictã parant. Is Silius erat adulter, cui clàm nupserat Messalina, quã Cæsar dissimulãter confirmatis nuptiis supplicio affecit. Eras. lib. 6. apoph.

Vide titulum de Diuinatione & ostentis.

De precatione, siue oratione hominis ad Deum.

Socratis.

SOcrates humanæ sapientiæ quasi quoddam terrestre oraculum, nihil vltrà petendum à Diis immortalibus arbitrabatur,

trabatur, quàm vt bona tribuerent: quoniam ii demum scirẽt, quid vnicuique esset vtile: nos autem plerunque id votis expetere, quod non impetrasse melius foret. Etenim densissimis tenebris inuoluta mortalium mens, in quam latè patentem errorem cæcas precationes tuas spargis. Diuitias appetis, quæ multis exitio fuerunt: honores concupiscis, qui plures pessundederunt: regna tecum ipsa voluis, quorum exitus sæpenumero miserabiles cernuntur. Splendidis coniugiis iniicis manus: at hæc vt aliquando illustrant, ita nonnunquam funditus domos euertunt. Desine igitur stulta futuris malorum tuorum causis quasi fœlicissimis rebus inhiare, téque totum cœlestium arbitrio permitte: quia qui tribuere bona ex facili solent, etiam eligere aptissima possunt. Valerius Maximus lib. 7. capi. 2.

Biantis.

Bias eos qui sibi mentem à Deo bonam largiri precarentur, nec tamen disciplinam capesserent, parum cordatos esse dicebat. Quando neque vt pictor quisque bonus euadat, dari sibi à Deo bonos colores & lineam exoptat, quin magis artem perdiscit. Sicut nec votis proficit, qui musicus esse cupit, nisi artem consectetur. Adeò nihil prodest, circa preces occupari, nisi rectè viuendi studio tenearis. Stob.

Eiusdem.

Idem quum aliquando cum impiis ac scelerosis hominibus naui veheretur, & in summo mari omnes periclitarentur, impiis deorum opem implorantibus: Silete, inquit Bias, ne dii vos nebulones hic nauigare sentiant. Deus autem impiorum precibus irritatur magis ad vindictam, quàm ad opitulandum flectitur. Laert. lib. 1. cap. 6.

Diogenis.

Suprà de Decoro vbique, ac in omnibus obseruando.

Epicuri.

Epicurus dicebat: Si mortalium omnium votis Deus responderet, propè futurum esse, vt vniuersum genus hominum pereat. Quandoquidem videre est, tantas, támque diras & exitiales imprecationes vicissim hincinde vulgò effundi. Stob.

Athenodori.

Athenodorus philosophus multum eos damnari debere aiebat, qui longis orationibus Deum fatigarent, eáque peterent, quæ peti ab eis homines scire nollent. Rogandúmq; solum de eis Deum

eis Deum esse, quæ minimè molestè homines ferant, etiamsi ab omnibus intelligantur. Addebat etiam, ita cum hominibus homines viuere debere, non secus ac si Deus eorum semper actiones intueretur. Hoc autem modo illos carpebat, qui iniusta à Deo peterent: & ipsi sibi, quo minus exaudirentur, impedimento essent. Fulgosus lib. 7. cap. 2.

Laconum.

Lacones, si quando diis supplicarent, summa deprecationis hæc erat, vt dii immortales bonis nil aliud adderent, quàm honesta, præterea nihil. Non aliud petebant virtutis præmium, quam honestam famam, quum multa alia sint aliarum gentiũ vota: non solùm multiloqua, verùm etiam inutilia, nonnunquã & turpia à diis postulantium. Plut. in Lac.

Vide tit. de Petitione.

De principe bono, ac eius in regni administratione officio.

Solonis.

SOlon Salaminius dicebat, eum principem meritò laudandum esse, qui Democratiam ex monarchia ciuibus constitueret. Stobæus ser. 46. & Phauorinus Camers.

Eiusdem.

Idem tum primum imperium gerendum esse suadebat, si quis prius ferre imperium didicerit. Quomodo enim aliis imperare poterit is, qui ipse imperium nõ est passus? Potest autem hoc apophthegma referri ad eos, qui prius alieno parendo imperio, discunt imperium in alios gerere. Vel qui prius cupiditatibus imperant suis, quàm in alios exerceant imperium. Neq; enim idoneus est vt aliis dominetur, qui ipse seruit affectibus: neque rex aliis esse potest, nisi quem prius ratio rexerit. Refert Diogenes Laertius in eius vita: & Erasmus in prouerb. Non bene imperat, nisi qui paruerit imperio: & Antonius part. 2. ser. 1.

Pythagoræ.

Pythagoras ita imperandum esse principi dicebat, vt veneretur magis quàm metuatur. Reuerentiam enim admiratio, timorem odium comitatur. Stob. ser. 46.

Cleobuli.

Cleobulus felicem existimabat principem, qui nemini conuersantium sibi crediderit. Stobæus ser. 46.

Pittaci.

Pittacus Mitylenæus eum demum principem laude dignum existimabat, qui efficit, vt subditi metuant, non ipsum, sed pro ipso. Ibidem.

Biantis.

Bias Prienæus optimum principem pronunciabat esse, qui moribus vtatur patriæ legibus. Ibidem, & Phauorinus.

Chilonis.

Chilon optimum esse regem dixit, qui operam dat, vt non metuatur. Stob. ser. 46.

Thaletis.

Thales Milesius pronunciauit, principis felicitatem existimare se, si vitam obiret, postquam consenuisset, iuxta naturam. Ibidem, & Phauorinus.

Socratis.

Socrates dicere solebat, eum esse optimum regem & principem, qui à propriis affectibus temperaret. Phauorinus.

Platonis.

Plato, philosophorum ille antesignanus & princeps, tum demum beatum rerrarum orbem futurum prædicauit, cum aut sapientes regnare, aut reges sapere cœpissent. Plato ipse epist. 7. Cicero epist. 1. ad Quintum fratrem. Valerius Maximus libro 7. cap. 2. Agapetus ad Iustinianum Cæsarem.

Eiusdem.

Idem principem laude dignum esse existimabat, qui sibiipsi prius, deinde aliis commodè imperare posit. Antonius in Melissa, parte 2. sermone 1.

Isocratis.

Isocrates dicebat, optimum principem semper imitari eũ, non qui maximum imperium acquisierit, sed qui optimè præsentibus vsus sit. Antonius in Melissa, par. 2. ser. 1.

Anacharsidis.

Anacharsis bonum principem iudicabat eum esse, qui non solus prudens sibi videretur, sed bono & iusto aliorum consilio lubens acquiesceret. Stob. ser. 46.

Philonis.

Philonis dicterium est, Si vis bonus esse rex, cum fortitudine benignitatem & mansuetudinem serua, vt non formidolosus, sed reuerentia dignus tuis subditis videaris. Varinus Phauorinus.

Musonij.

Musonius dicebat, conandum esse principi vt verendus potius subditis sit, quàm metuendus, illum enim grauitas sequitur, hunc inhumanitas. Stob. ser. 46.

Xenophontis.

Suprà tit. de Liberalitate.

Archidamidæ.

Suprà de Mansuetudine.

Agidis.

Ad Agidem Archidami filium quum quidam dixisset, Philippum effecturum, ne Lacedæmoniis pateat iter in Græciam: Nobis, inquit, ô hospes, nostra patria sufficit ad illic viuendũ. Pectus ad vtrumque paratum: & ad proferendum imperium, si contingat: & ad boni consulendum fortunam licet mediocrem. cum plerunque principes id quod obtingit administrent, nec vllis satientur ditionis accessionibus. Ibidem.

Agesilai.

Agesilaus, licet Lacedæmoniorum rex esset, post multa egregia facta, nequaquam sibi principatum, sed tum Reipubli. tum sociis & amicis Reipub. gerere dicebat. Quo dicto docere voluit, ita demum qui potitur imperio, verè legitimeque imperare, cùm & ipse paret imperio legum, & eorum qui in Republic. magistratu funguntur. Plutarchus in Laconicis apop.

Eiusdem.

Idem illud assiduè in ore habuisse fertur: Principis esse, non mollicie deliciisúe, sed temperantia ac fortitudine priuatis hominibus antecellere. Plutarchus in apophtheg. Laco. Erasmus lib. 1. apoph.

Eiusdem.

Celebratur & hoc illius dictum, principibus potissimùm ediscendum: Imperatoris officium esse, erga rebellantes audacia, erga subiectos beneuolentia vti, quod idem Maro nobili carmine docuit:

Parcere subiectis, & debellare superbos.

Neque enim verè victor est, qui iracundiæ vindictam flagitanti frenum nescit imponere. Plut. in Lacon. apoph.

Eiusdem

Illud sibi Agesilaus rex cum primis ducere solebat gloriæ, quod cùm rex esset, cæterisque consilio prospiceret, nihilo secius in laboribus obeundis nemini cederet: quodque sibiipsi imperaret,

ret,ſuique(vt ita loquar)rex eſſet, id pulchrius eſſe iudicabat, quàm quòd regnum obtineret in alios. Ibidem.

Eiuſdem.

Cum Spartanos pecuniæ deficerent ad bellum, eo quòd alerent externum militem, Ageſilaus in Aegyptum profectus eſt, ab Thaco Aegypti rege accitus ſtipendio. Cæterùm Ageſilaus ob corpus incultum, ac veſtis vilitatem, venit in contemptum eius gentis hominibus, qui ſperarant ſe viſuros Spartanum regem talem, qualis eſſet rex Perſarum, corpore decentiſsimè ornatum: perperam ſanè de regibus ſentientes, quos externo cultu putabant æſtimandos potius, quàm animi virtutibus. Nihil ille quidem de cultus ac victus ſimplicitate mutauit, ſed interim oſtendit, maieſtatem dignitatemque regiam non veſtium ſplendore, ſed prudentia ac fortitudine parari oportere: grauiterque taxauit vulgares monarchas, quibus ſi diadema, purpuram, aurum, & gemmas detrahas, nihil videas præterea regium. Plu. in Lacon. & Athenæus.

Eiuſdem.

Idem Ageſilaus, quum à rege Perſarum eſſent allatæ literæ, quas Perſes vnà cum Callia Lacedæmonem perferebat, de hoſpitio, deque amicitia tractantes, non recepit, ſed iuſsit illos regi renunciare: Nihil eſſe neceſſe priuatim ad ipſum literas mittere: cæterùm ſi perſpicuum foret, illum bene velle Lacedæmoniis & Græcis, ipſum quoque illi pro viribus futurum amicum. Quòd ſi deprehenderetur inſidias tēdere, ne putet, inquit, quòd me ſit habiturus amicum, etiamſi vehementer multas ab eo recepero epiſtolas. Quid hoc animo ſublimius, cui in omnibus rebus gerendis hic vnicus erat ſcopus, conſulere Reipublicæ commodis. Plut. in Lacon. apoph.

Eiuſdem.

Idem, ſi quid eſſet quod per milites celeriter confici vellet, primus ipſe ſub oculis omnium operas aggrediebatur, quo vel pudore ad induſtriam extimularentur. Efficaciſsimum exhortationis genus, principem hoc facere, quod ab aliis fieri velit. Eraſ. Rotero. ex Plutarcho.

Eiuſdem.

Idem, cum parum inſtructus eſſet equitatu, Epheſum ſeſe recepit: ibi opulentis denunciauit, vt quiſquis pro ſe virum & equum præberet, à militia eſſet immunis. Hac arte factum eſt, vt pro ignauis ac timidis diuitibus, breui colligeret & equos & viros

viros strenuos, ac bello idoneos. Qua quidem in re dicebat sese Agamemnonis exemplum retulisse, quòd is accepta equa generosa, uirum diuitem, sed ignauum, militia liberasset. Locus autem est apud Homerum Iliados ψ.

τὴν Ἀγαμέμνονι δῶκ' Ἀγχισιάδης Ἐχέπωλος
δῶρ', ἵνα μή οἱ ἕποιθ' ὑπὸ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν.
ἀλλ' αὐτοῦ τέρποιτο μένων. μέγα γάρ οἱ ἔδωκε
Ζεὺς ἄφενος. ναῖεν δ' ὅ γ' ἐν εὐρυχόρῳ Σικυῶνι.

De equa loquitur.

Quam dederat Anchisiades Echepolas Atridæ
Dono, ne huic comes iret ad alta mœnia Troiæ:
Sed remanere domi, ac sese oblectare liceret.
Nam viro opes pater altitonans donarat opimas:
Incoluit verò prædiuitem agris Sicyonem.

Hæ sunt artes excellenti principe dignæ, quibus efficitur, vt quod ad reipub. dignitatem incolumitatémue necessarium est, non per violentiam inuidiosam extorqueat, sed ea dexteritate impetret, vt nec tenues grauet, & à ditioribus etiam gratiam ineat. Plutarchus in Laco.

Anaxilai.

Anaxilaus rex percontatus à quodam, quem principem Rei publ. salutarem pronunciaret? respondit: Qui beneficiis se à ciuibus vinci nequaquam patitur. Varinus Phauorinus Camers.

Agasiclis.

Agasicles, cum alius quispiam ab eo sciscitaretur, quo pacto posset aliquis tutò imperare, nullo stipatus satellitio? respondit: Si sic imperet suis, quemadmodum pater imperat liberis. Nemo plura dixit vnquam maiore compendio. Domini tantū timentur à seruis, quo mali metu coerceantur, quos non corrigit pudor. Pater quoniam liberis consulit potius quàm sibi, diligitur ab illis, sic vt autoritatem comitetur reuerentia. Aduersus hos adeò non est opus satellitio, vt non aliud sit satellitium fidelius illorum stipatu. Quòd si rex beneuolentia ac benefactis adiungeret sibi ciuiū animos, non esset opus barbarico conductitioque satellitio: sed nullos haberet corporis sui custodes tutiores, quàm ciues, erga quos patris gereret affectum. Porrò quibus placet hoc dictum, Oderint dum metuant, nullos magis habent suspectos, quàm quibus oportebat maximè confidere: ac multos metuat oportet, quem metuunt multi. Plutarch. Eras. lib. I.

Aristonis.

Aristonis.

Suprà de Hostibus.& inimicis.& de Hostibus non crudeliter tractandis.

Leonidæ.

Xerxes Leonidæ scripserat, Si desinas θεομαχεῖν, id est, cum diis bellare, sed meis te copiis adiunxeris, potes Græciæ fieri monarcha. Huic respondit Leonidas: Si nouisses quę sint in vita honesta, abstinuisses à concupiscendis alienis. Mihi verò potius est pro Græcia mori, quàm in populares meos gerere monarchiam. Quid tam impium est, quod mortalium vulgus non admittat ampli principatus gratia? At hic prius duxit honestam mortem pro amicis liberandis oppetere, quàm monarcha factus eos seruitute premere, à quibus venerat depulsurus seruitutem barbarorum. Plut. in Lacon.

Theopompi.

Theopompus interroganti, quo pacto quis regnum tuto posset tueri? Si, inquit, amicis concedat iustam libertatem, pro viribus interim aduigilans, ne subditi afficiantur iniuria. Multis principibus exitio fuit, quòd amicis nihil nō permitterent, ciues iniuria affectos negligerent. Hic temperantia adhibenda est, vt princeps nec amicos alienet tyrannica sæuitia, nec patiatur illos regia familiaritate abuti ad quiduis audendum præter ius aduersus plebeios: qui nimium irritati, sæpe reges suos excusserunt. Idem.

Eiusdem.

Theopompo Lacedæmoniorum regi cum dictum esset, eo tempore bene Lacedæmoniis esse, quòd bene regere reges didicissent: respondit, id potius accidere, quòd subditi parere didicissent. Ostendens, bonam popularium vrbium administrationem, non tam in principum regimine, quàm in populorum obedientia consistere. Nam si populi in diuersum à principibus traherent, difficilimum arbitrabatur esse, vt principes optimè gubernare possent. Fulgosus lib.7.ca.2.

Cyri.

Cyrus maior, quo non alius regum populo fuit charior, dicere solebat: Neminem debere suscipere principatum, nisi melior sit his in quos susciperet. Spiegelius in lib.4.capi.20. Panor. de dict.& fact. Alphonsi.

Eiusdem.

Cyrus Persarum rex dicebat, Neminem debere imperare,

qui subditis suis non esset melior. Principémque non decere esse inferiorem neque intelligendo, quæ opus sunt, neque gerendo quæ tempus expostulat. Bruso. Contursinus lib. 3. ca. 33.

Eiusdem.

Cyrus rex imperium non conuenire ei dicebat, qui nihilo iis qui sunt sub imperio, sit præstantior. Antonius in Melissa, parte 2. sermone 1.

Eiusdem.

Idem dicere sæpenumero solitus est, similia esse boni pastoris & boni regis opera. Boni igitur pastoris cùm sit, bene pascere gregem, omniáque mala ingruentia auertere: sic ad bonum regem spectat, vt diligēter gubernet ciues sibi à Deo concreditos, omniáque legibus prohibeat, quæ in Reipub. perniciem ingruere videntur. Cyri autem dictum extat apud Xenophontem, & Bruson. lib. 3. c. 13.

Dionysii.

Dionysius iunior dicere solebat, se multos alere sophistas, non quòd illos admiraretur, sed quòd per illos admirabilis esse studeret. Sciebat populum de illis tanquam de viris doctis magnificè sentire: hac persuasione callidè abutebatur ad conciliandum sibi multitudinis fauorē. Eadem artę fortasse principes quidam alunt in palatiis suis viros eruditionis & sanctitatis opinione venerabiles, vt populus arbitretur horum consiliis geri pleraque. Plut. in Regum apoph.

Philippi regis.

Philippus rex Macedonum aiebat, oportere meminisse principem, quòd homo existens, potestatem adeptus sit diuinam, vt res honestas & diuinas instituat, sermone autem humano vtatur. Stobæus ser. 46.

Eiusdem.

Philippum Macedoniæ regem cum anus accessisset, vt causam ipsius cognosceret: respondit, sibi nequaquam esse ocium. Cúmque anus inclamasset, Proinde nec rex quidem esse velis. Philippus admiratus aniculæ liberam vocem, non illi solùm præbuit aures, verùm & aliis quoq;. Plut. in Reg. & imper. apo.

Alexandri M.

Alexander interrogatus, quis optimus princeps esset? Qui, inquit, amicos donis retinet, & inimicos beneficiis amicos facit. Anton. in Melissa, parte 2. ser. 1.

Alex. Seueri.

Alexander Seuerus imperator aurum & argentum rarò cuiquam

quam nisi militi diuisit: nefas esse dicens, vt dispensator publicus in delectationes suas suorúmque converteret, id quod prouinciales dedisent. Bruson. Contursl. lib. 3. c. 13.

Eiusdem.

Idem Alexander, cum ab amicis reprehenderetur, quòd immemor maiestatis imperatoriæ, non precioso vestitu, auro, gemmísque corpus etiam ornaret, respondit: Principatum ac imperium in virtute esse, non in corporis decore. Ibidem.

Philisci.

Philiscus ad Alexandrum aliquando dixisse fertur: Ad gloriam incumbe, verùm ea conditione, ne sis pestis, vel magnus aliquis morbus, sed pax & sanitas. Affirmans, per vim & sæuitiam expugnare ciuitates, & populos exscindere, pestilentiam esse. Sanitatis verò, salutísque, subditorum rationem habere: ea enim sunt pacis commoda. Aelia. lib. 14. de Var. histor.

Agrippini.

Agrippinus imperans, conabatur eis quos damnabat persuadere, quòd ipsis expediret damnari. non enim tanquam inimicus (ipsis aiebat) nec vt latro, sententiam contra eos fero: sed veluti tutor, & curator ipsorum. Quemadmodum & medicus hominem secandum consolatur, & seipsum exhibere persuadet. Stobæus ser. 46.

Ciceronis.

Cùm Cicero in oratione pro rege Deiotaro, enumeret bonorum principum virtutes, eósque iustos, seueros, graues, magnanimos, largos, beneficos, liberales esse debere pronunciet: ex singulis hisce titulis singulas eorum virtutes petas licet.

Pompeij M. & Sthenij.

Pompeius Magnus, cum Mamertinos, quòd hostium partibus adhæsissent, interficere omnes statuisset: Sthenius, eius ciuitatis princeps Pompeium adiit, & his verbis loquutus est: Non æquum facis Pompei, qui propter vnum noxium, multos innoxios occidere paras. Quo audito, Mamertinis pepercit Pompeius, ciuitatémque & Sthenium liberauit. Habes autem hic in Sthenio exemplum, quem animum erga Rempub. oporteat habere principem, si in periculum incidat: in Pompeio autem placabilitatis argumentum, qui viri boni maluerit habere rationem, quàm indulgere iræ. Plut. in apoph. Romanorum.

Liuiæ.

Augustus imperator quum apud Liuiam vxorem solus con-

quereretur de hominum insidiis, quæ hinc inde etiam vigilantissimo struerentur: Mirum non est, respondit Liuia, quòd tibi parentur insidiæ, partim quòd id non sit alienum à natura: partim quòd in tam magno imperio multa facias, ex quibus par est plerosque molestiam capere. Princeps enim non potest omnibus placere: sed etiam quantumuis rectè imperet, ei multis irasci necesse est. Dion in Augusto.

Augusti Cæs.

Cæsar Augustus, cuidam ipsi libellum trepidè porrigenti, qui manum nunc proferret, nunc retraheret: Quid, inquit? An putas te assem dare elephanto? Solent enim pueri minimos nummos elephanto porrigere, quos ille non sine spectatorum admiratione proboscide sic corripit, vt pueri manum non lædat. Sic videmus pueros & in vrsorum rictum manum insérere, non sine metu. Molestum erat optimo principi, quòd timeretur. Eras. lib. 4. apoph.

Tiberij.

Tiberius Romanorum imperator, præsidibus onerandas tributo prouincias suadentibus, rescripsit: Boni pastoris est, tondere pecus, non deglubere. Bruson. lib. 3. cap. 13.

Neronis.

Neronis statuæ à vertice currus appositus est, cũ inscriptione Græca: Nunc demum agon est, trahe tandem. Notatum est in Cæsare aurigandi studium, simúlque denunciatum periculum. Sueton. in eius vita.

Seueri impera.

Seueri impera. vltima verba dicuntur hæc fuisse, Turbatam Rempub. vbique accepi, pacatam etiam Britannis relinquo. Senex, & pedibus æger, firmum imperium Antoninis meis relinquens, si boni erunt: imbecillum, si mali. Aelius Spartianus.

Vespasiani.

Vespasianus senior, Romanorum imperator, grauiter febricitans, cùm increparetur à medicis, quòd morbo correptus, nihil de quotidiana victus ratione immutaret, facerétque omnia quæ ad principatũ spectarẽt, respondit: Imperatorem stantem mori oportere. Xiphilinus in eius vita. Item etiam Turbo præfectus prætorio dixisse fertur, apud Xiphilinũ in vita Adriani.

Traini.

Optimo iure laudibus vehitur illa vox Traiani, qui amicis incusantibus, quod parum memor imperatoriæ maiestatis, nimium

nimium esset omnibus expositus, respondit : Talem præstabo imperatorem priuatis ; qualem optarem ipse priuatus. Eras. lib.8.apoph.Bruso.lib.3.c.4.

Antonini Pij.

Antoninus Pius quondam, quum Omuli visens domum, ac miratus columnas porphyreticas, quæsisset vnde eas haberet? Omulus ei respondit: Quum in ædes alienas veneris, & surdus & mutus esto. Sentiens, eum in alieno priuato non oportere esse curiosum. Hoc tam libero ioco non est offensus imperator. Iulius Capitolinus.

Hadriani impera.

Hadrianum transeuntem mulier quædam appellauit, Audi me Cæsar. Is cũ respondisset, Non est ociũ: illa clamauit, Noli ergo imperare. Ad hanc vocem restitit, & audiuit mulierem. Hoc & alii tribuitur : neque quicquam vetat, idem à pluribus vel dici vel fieri. Dion in Hadriano.

Eiusdem.

Idem in senatu frequenter dicere solebat, se sic gesturũ principatum, vt sciret rem populi esse, non suam priuatam. Nimirum attigit hoc, quòd vnum distinguit regem à tyrãno. Dion.

Eiusdem.

Idem impe. dicere est solitus, sibi molestum esse, si quem videret tristem : cum tamen omnes doctos vexaret quæstiunculis, sed vexatos donauit aliquo munere. Dion Cassius.

Placillæ.

Placilla, Thedosii imper. vxor, subinde admonere maritum solebat, vt consideraret, quisnam ante imperium fuisset, & in quem locum ab vniuersitatis huius Deo esset euectus. Reuocare autem in memoriã voluit, olim hominem fuisse priuatum; nunc autem ideo vocatum ad imperium, vt eius gubernatione, non tantùm Romana in ciuilibus respublica, sed diuinus etiam cultus probè institueretur, atque conseruaretur posteris. Nicephorus Callistus lib.12.c.42.

Constantij Chlori.

Suprà de Eo, quod à subditis amari melius sit quàm metui.

Friderici impera.

Fridericus Romanorum impera. tum demum saluam Rempub. fore dicebat, si senatores de rebus consultaturi, in vestibulo curiæ simulationem ac dissimulationem deponerent. Sic enim & ipsi rectè consulerent, & iudici inter consilia diiudicare

non difficile esset. Aeneas Syl.lib.3. Commenta.de reb. gestis Alphonsi.

Eiusdem.

Idem interrogatus, quínam sibi charissimi essent? Qui, inquit, me non magis quàm Deum ipsum timent. Deprompta sanè ex Christiano pectore sententia. in primis enim timendus Deus, rex regum, & dominus dominantium, qui moderatur cœlum, & totum terrarum orbem, in suáque habet potestate, perdere vel seruare quemcunque vult. Aeneas Syl.lib.4. commen. in res gestas Alphonsi.

Othonis Syluij.

Otho Syluius, quum videret aut deponendum imperium, aut magna ciuium suorum strage tuendum, statuerat spontè mori: verùm dehortantibus amicis, negauit se tanti facere vitam suam, vt ob hanc quenquam suorum interire cuperet. Recitat Eras.lib.8.apoph.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex, eos demum principes magnifaciendos dicere solebat, qui iustitiam probè excolerent: hæc enim in quo fuerit, eius imperium æquo omnes animo patiuntur, illiúsque moderationi sese etiam spontè subiiciunt. Vt de Cyro illo legimus, quem non iustitiæ solùm, sed omnium etiã regiarum virtutum exemplum fuisse apud suos, creditum est. Panor.lib.1.de reb.gest. Alphonsi regis.

Eiusdem.

Idem, eum principem mirum in modum probabat, cuius simplex verbum tantum ad fidem valeret, quantum priuatorum hominum iusiurandum. Sensit autem, non vulgarem principis virtutem esse, stare verbis, & facto præstare id, quod verbo semel promisit. Ibidem.

Eiusdem.

Idem illud quoque assiduè in ore habuisse fertur: Tanto priuatis hominibus reges meliores esse debere, quanto honoribus & dignitate antecellerent. Panor.lib.4.de reb.gest. Alphonsi.

Eiusdem.

Apud Alphonsi aulicos, quum de gerendo principatu esset contentio, rex, perdifficilem rem principatum sibi videri, vel eo maximè dicebat, quòd principum vita popularibus exemplo cedat, illis quidem ad vitia quam ad virtutes procliuioribus. Panor.lib.2.de Alphonsi.reb.gest.

Eiusdem

Eiusdem.

Idem, cum præterea de principum vita & moribus disceptassent, dixisse fertur: Principibus non modò sua causa à peccato abstinendum esse, sed multo etiam magis, ne sua vitia infundantur in ciues suos. Quanto enim flagitium conspectius, tanto offendiculum grauius. Panor. lib. 2. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem.

Præterea cum de subditorũ moribus disputaretur, Alphonsus respondisse dicitur: Veluti ad solis motum, ita populares semper in principum mores verti atque formari. Vulgus enim imitatur, quod à principibus conspicit factitari. Ibidem.

Eiusdem.

Idem regem illiteratum ac indoctum, nil aliud nisi asinum coronatum esse dicebat. Aen. Syl. lib. 1. commenta. in Alphonsi res gestas.

Eiusdem.

Idem, commemorantibus quendam ex Hispaniæ regibus dixisse, non decere principes viros scire literas: exclamauit, Eam vocem bouis esse, non hominis. Non omnes literæ conueniunt principi: sed eæ quæ politicen tradunt, aut ethicen, quæque rectè ac secus gestorum exempla commonstrant. id quod facit historia. Ibidem.

Eiusdem.

Idem audiens ab agricultoribus, mala punica, quæ natura acria essent, arte & diligentia fieri dulcia: Cur non etiam nos, inquit, ciues & populares nostros ingenio malo, prauóq; præditos, industria & labore meliores reddimus? Innuit autem, populi mores vix esse tam prauos, quin ritè gubernantis studio, labore & industria meliores reddi queant. Pan. lib. 4. de rebus gest. Alphonsi.

Eiusdem.

Alphonsum quum adissent legati Matricienses, in quorum agris tum agebat, consulentes vtri iuberet ipsos gratificari, Nicoláóne Picinino, an Francisco Sfortiæ? respondit, ambos pro amicis habendos: sed nihilo secius ab ambobus, tanquam ab inimicis, cauendum. Id temporis inter Nicolaum & Frãciscum simultas intercedebat: ac rex nondum statuerat, vtrum vellet in societatem recipere, cum vtrunque ob dissidium non posset. Eras. Rote. lib. 8, apoph.

Eiusdem.

Idem reprehensus, quòd parum regaliter incederet, respondit: Malle se moribus & autoritate regem videri, quàm diademate, aut purpura. Anton. Panor. de reb. gest. Alphonsi, & Aeneas Syl. de eius dictis.

Aeneæ Syluij.

Aeneas Syluius audiens Alphonsum Aragonum regem neminem ex suis lædere, respondit: Iusti principis esse, non solùm afficere neminem iniuria, sed & eos qui damna quibusuis hominibus sine iusta causa inferunt, si posit, prohibere. Nam teste Cicerone, qui aut non obsistit, si potest, iniuriæ, tam est in vitio, quàm si patriam aut parentes deserat. Aen. Syl. lib. 1. commenta. de reb. gest. Alphonsi regis.

Caspari Schlick.

Casparus Schlick, qui trium Cæsarum cancellarius fuit, optare se dicebat, Omnes reges aliquando priuatos, pauperésque fuisse. Neque enim satis miseretur, qui nunquam fuit miser. Ibidem.

Othonis Imp.

Boso, Arelatensium rex vltimus, episcopo Arelatensi in vigilia natalis Christi, ne officium in ecclesia nocturnum celebraret, nisi ipso præsente, mandauit. Episcopus autem quum aliquandiu cum sacerdotibus aduentum regis frustra expectasset, vltra horam consuetam, prosequutus est sacra. Superueniens autem rex, cœpit expostulare cum episcopo, cur non expectasset? commotúsque, dedit episcopo alapam in medio populi. Episcopus autem, quum regem apud Othonem primum Romanorum imperatorem accusasset, mandauit Otho, vt ob tantum facinus decollaretur. Archiepiscopus verò cum reliquis episcopis & principibus cum intercederent apud Imperatorem, vt hoc sanguinis iudicium suspenderetur, ait rex: Non est æquum, vt rectum Imperatoris iudicium executioni non mandetur, cum non conueniat vel vllum verbum ex principis ore frustra egredi. Recitat Sebastia. Munsterus lib. 2. Cosmograp. de Arelato.

Plura petes ex titulis cognatis, vtpote de Magistratu, de Reipublicæ gubernatione, de Regno, &c.

Principum clementiam, liberalitatem, iustitiam, mansuetudinem, castitatem, &c. vide sub propriis titulis.

De prin

De principe malo.

Cinesiæ & Alexandri.

CInesias videns Alexandrum Magnum à pharmaco, quod sumpserat, vehementer turbatum: Quid, inquit, nobis faciendum est, cum vos dii talia patiamini? Cum Alexāder ægrè sustulisset oculos: Quales, inquit, dii sumus? metuo, ne diis inuisi. Eras. Rot. lib. 6. apoph.

Antiochi.

Antiochus ille qui bis exercitum duxit aduersus Persas, cum in venatu quodam feram insequeretur, aberrans ab amicis ac famulis, in casam pauperum quorundam, quibus ignotus erat, introiit: atque inter cœnam iniecta mentione regis, audiuit, quòd cætera quidem probus esset, sed plerasq; functiones man daret amicis improbis, ipse ad eorum facta conniuens: tum quòd immodico venandi studio, frequenter necessaria negligeret. Ad hęc tum temporis nihil respondit, nec quis esset prodidit: verùm vbi diluculo satellites venissent ad casam, iámque agnosceretur, allata purpura simul cum diademate: Age, inquit, ex quo vos indui, heri primùm vera de meipso audiui. Nam ferè hoc studio est his qui viuunt in aulis principum, ne quid audiant nisi blandum auribus. Plut. in reg. apoph.

Frontonis.

Suprà de Indulgentia & impunitate.

Commodi Imp.

Commodus Imperator, cum morbo grauaretur, sæpe dicere solebat, Principem sanum mori debere, non debilem: quòd superiores Imperatores plerique violenta morte perissent. Eámque mortem vt breuem simul & inexpectatam, C. Cæsar optauit, & obtinuit.

Antonini Caracall. & Iuliæ.

Antonini Caracallæ nouerca, cum esset pulcherrima, veluti per imprudentiam corpus magna ex parte nudauit. Quúmq; dixisset Caracalla: Vellem, si liceret: Si libet inquit illa, licet. An nescis te Imperatorem esse, & leges dare, non accipere? Ea mulieris vox Caracallā ad detestabile facinus pertraxit. Quid autem hoc dicto crudelius & impium magis est? quo innuitur, omnia principum arbitrio, non legibus, subiecta esse: quasi deceret principes contra iustitiæ & æquitatis leges rotundo ore

dicere, Sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas. Refertur ab Aelio Spartiano.

Anonymi.

Suprà de Bono viro.

Hadriani Imper.

Hadrianus Imp. Commodum Aelium Verum iterum consulem fecerat, cúmque imperio destinauerat: quem quum cerneret nec animo nec corpore satis validum, dicere solebat, In caducum parietem nos inclinauimus, ac perdidimus quater millies H--S, quod populo ac militibus pro adoptione dedimus. Verè præsensit, Commodum inutilem imperio, sed serò. Dion in Hadr.

Galieni Imper.

Galienus prouinciarum defectionem, quasi leuissimarum rerum iacturam, ioco solebat eludere. Cum enim nunciatum esset, Aegyptum defecisse: Quid, inquit, sine lino Aegyptio esse non possumus? Quum vastatam Asiam Scytharum incursionibus accepisset: Quid, inquit, sine aphronitris esse nõ possumus? Perdita Gallia, arrisit, dixítq;: Nõ sine trabeatis sagis tuta Respublica est? Pessimi principis voces, cui quicquã clarius est Republica. Aphro nitrum autem est spuma nitri, quod in Asia laudatissimum concrescebat. Trebellius Pollio.

Vide tit. de Tyrannide.

De principio rerum agendarum duro.

Socratis.

Socrates dicebat, Bene incipere, non esse pusillum, sed iuxta pusillum. Græcè sic habent, εὖ ἄρχεσθαι, μικρὸν μὲν μὴ εἶναι, παρὰ μικρὸν δέ. quod Laertii interpres ita reddidit: Bene incipere paruum non esse, sed maximum. Quanquam aliud exprimunt verba Socratis: sed sentit, ni fallor, bene incipere non esse quidem paruum, sed parui fieri. aut rectè incipere, non esse pusillum, sed iuxta pusillum. Paulatim enim incipiẽdum, eo quòd qui initio præpropери sunt, serius perueniant ad finem. vt alludat ad Hesiodum, iubentem, vt pusillum pusillo addamus. Dicti argutia est in Græcis vocibus, eáque Latinè reddi non potest. Laert. in eius vita.

Pittaci.

Pittacus Mitylenæus illud decantatissimum frequenter dicere solebat, Dimidium plus esse toto. Quo vir prudentissimus innuere

innuere voluit, omne quidem principium satis esse durum: verùm si rem aggrediamur seriò, perfacilè nos peruenire ad rei finem. Dictum extat apud Laertium lib.1.

Stratonici.

Stratonicus musicus Byzantii, cum citharœdus quispiam bellè cecinisset prooemium, cætera minus feliciter, surrexit, ac præconis in morem pronunciauit: Quisquis indicarit citharœdum qui bene cecinisset procœmium, drachmas accipiet mille. Eras.lib.6.apoph.

Laconum.

Lacones scutiferum militem interemére, quòd scuto nonnihil purpurei panni intexuisset. In tantum horrebant exemplum peregrinæ luxuriæ: non ignari, ex minimis initiis immedicabilem vitiorum colluuiem inundare: eoque tutissimum esse iudicantes, principiis obstare. Ob id in primos autores seuerissimè animaduerebant. Plurimum nocuit Reipublicæ, quisquis fenestram vitiis aperuit. Plut. in Lac.

De probitate.

Anonymi.

ADolescens quidam quum venderetur, rogatus à licitatore, Erísne frugi, si fuero mercatus? Etiam si non fueris mercatus, respondit. Ne fortuna quidem seruilis docere potuit illum, seruilia loqui. Qui enim natura probus est, vbique & apud omnes probus est. Plutarchus.

Aeschyli.

Quum hi versus, quos de Amphiarao scripsit Aeschylus, in theatro recitarentur apud Athenienses,

οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος, ἀλλ' εἶναι θέλει,
βαθεῖαν αὔλακα διὰ φρενὸς καρπούμενος,
ἀφ' ἧς τὰ κεδνὰ βλαστάνει βουλεύματα. Id est.
Neque enim videri, at esse studet vir optimus,
Segetem profundam mente studiosa colens,
Consilia quando hinc germinant salubria.

Totus populus in Aristidem vertit oculos, agnoscens hoc laudis in eum competere. Plutarchus in Græc. apoph.

De probitate damnata.

Aristidis.

ARistides procurator fisci, qđ munus sanctissimè gesserat tamen à Themistocle delatus est, ac repetundarū damnatus. Sed

tus. Sed optimatum fauore non solùm illi mulcta remissa est, verùm etiam eidem redditus est muneri: quod per simulationē sic administrauit, vt omissa pristina seueritate, lenē se facilemq; præberet iis qui publico malo gaudent ditescere. Horum opera factum est, vt populus tertio munus summis fauoribus idem deferret Aristidi. Tum ille: Ob integrè gestum munus damnastis: nunc quoniam præter æquum multa concessi ciuitatis expilatoribus, honore dignum iudicatis. Hoc igitur honore delato, plus mihi dedecoris afferri puto, quàm damnato ac mulctato irrogastis. Norat, quibus artibus posset fieri gratiosus apud populum, nisi maluisset iustus esse, quàm plausibilis. Hoc dicto notauit vulgi peruersum iudicium, quod ea, quæ profutura essent Reip. vbique dannat: quæ nocent, summis euehit laudibus. Simile quiddam apud Terentiū facit Demea. Plut. in Themist.

Vide tit. de Innocentia & Ingratitudine.

De prodigalitate, profusione, & largitione.

Cratetis.

DIuitum opes Crates dicebat esse similes ficis arboribus in præruptis locis, è quibus vt homines nihil caperent fructus, sed corui tantū, ac miluii: ita ex illorum facultatibus tantum alerentur scorta & adulatores. Refert Plutarchus. Laertius libro sexto, capite quinto. Stobæus sermone decimotertio. Alii hoc Dioni ascribunt.

Chilonis.

Chilon Lacedæmonius, quum videret adolescentem liberaliter, vel profusè potius, suum patrimonium aliis largiētem, ait: Si sumptus magnos vbi non decet feceris, vbi decet mox exiguos facies. Maximus ser. 61.

Bionis.

Bion Borysthenites philosophus in quendam qui prædia sua deuorauerat: Amphiaraum, inquit, terra absorbuit, tu terram. Laertius libro 4. cap. 7.

Zenonis.

Supra tit. de Luxuria luxu & voluptate.

Anaxagoræ.

Anaxagoras verissimè dicere solebat: Magno cum negocio pecunias comportari, sed multo maiore opera conseruari ac custodiri. Cui & poeta Ouid. astipulatur, qui ait:

Non minor est virtus, quàm quærere, parta tueri.

Quemad

Quemadmodum enim echinum,sic etiam nummos capere facilius est,retinere verò difficile.Sæpe enim pecunias,quas multo cum labore quis vnciatim vix comparserit, iuxta Archilochum,eas vniuersas semel in vnius scorti marsupium effundit homo ignauus,prodigus,& inutile terræ pondus. Aelianus lib. 4.de Varia historia.

Socratis.

Socrates videns quendam facilè omnibus gratificari, nulloque delectu suppeditare:Malè pereas,inquit, qui Gratias virgines vt scorta prostituisti.Stobęus sermone decimotertio.Hoc autem Maximus sermone octauo ascribit Democrito.

Platonis.

Suprà de Luxuria,luxu.& voluptate.

Aristotelis.

Suprà de Auaritia.

Diogenis.

Suprà de Luxuria,luxu,& voluptate.

Eiusdem.

Idem à prodigo petebat minam. Ille miratus improbam postulationem,rogabat quur,quum ab aliis obolum petere soleas,à me minam petis? Quoniam,inquit,ab aliis iterum me accepturum spero,à te verò an vnquàm posthac accepturus sim, θεῶν ἐν γούνασι κεῖται,id est,in deorum genibus situm est,attexuit enim hoc Homeri hemistichium. Significauit autem, homini profuso periculum imminere,ne breui redigeretur ad extremã inopiam,vt ne obolum quidem haberet reliquum. Laertius li. 6.Stobæus ser.13.Maximus ser.61.

Eiusdem.

Idem præteriens prodigi cuiusdam ædes, inscriptionem habentes,Venales:Facilè,inquit,diuinabam fore,vt præ immodica crapula domum euomeres.Iam enim domum absumpserat, antequam venalem proscriberet. Vomitus igitur erat ille verius,quàm venditio.Laer.lib.6.

Timothei.

Timotheus in Aristophontem prodigum grauissimè inuehebatur,inquiens:Cui nihil satis est, eidem etiam nihil turpe. Aelianus lib.13.de Varia hist.

Epicuri.

Epicurus Gargettius dicere solebat:Cui pauca non sufficiũt, ei nihil satis esse.Alludens ad eos, qui cum habent quæ ad vitam

consummarunt, ego iam patrimonium consumpsi. Facetè in seipsum dixit, qui venditis paternis bonis patrimonium omne comedendo ludendoque consumpserat. Poggius Florentinus.

Plura vide tit. de Luxuria & Voluptate.

De proditione.

Agesilai.

AD Agesilaum regem quum quidam venisset, efflagitans vt id quod promisisset, præstaret: ad regiam enim fidem pertinere, non verba modò, verùm capitis etiam nutus seruare. rex, quia res parum honesta videbatur, & propterea fidem in eo præstandam esse ratus, respondit: Scito tu quoque, neminem à rege iniustam rem petere debere. Acuto responso ostendens, rem parum honestam, quæ importunitate promissa, aut concessa videatur, laudabilius reuocari, quàm, vt constantię fama paretur, mala quæ promissa sunt præstari. Fulgos. lib. 7. cap. 2.

Agidis.

Agis Archidami filius, cum Ephori quodam tempore dicerent, Proficiscere, iuuentutem tecum ducens ad huius patriam: nam is ipse te perducet in arcē. Et quì conuenit, inquit, ô Ephori, tot iuuenes ei credere, qui suam ipsius patriam prodidit? grauiter admonens, nihil illis tutò credi, qui in patriam perfidi fuerint. Plutarchus in Lacon. & Brusonius lib. 5. cap. 6.

Therycionis.

Therycion è Delphis rediens, quum videret, in Isthmo angustias à Philippi copiis occupatas: Malos, inquit, ô Corinthii portarum custodes vos habet Peloponesus. Allusit eo, quòd grauiter animaduerti solet in ciues, quibus vrbis portæ commissæ sunt, si eas indiligenter custodierint. Multo magis accusari merebantur Corinthii, qui totius Peloponnesi portas Philippo prodidissent. Plut. in Lacon.

Theagenis.

Cillicon quidam siue Achæus, Miletum patriam prodiderat Pirienensibus. Quo nomine meritò habebatur omnibus exosus, cuius perfidiam lanius quidam Theagenes sic vltus est. Cillicon adiit Theagenem, in macello empturus carnes. Lanius dissimulato odio, porrigit carnium partē, veluti resecturus quod superesset. Cillicon profert dextram, ex aduerso retenturus car-

nes: Theagenes machæra sublata, proditoris manum amputauit, ac ne id videretur errore factum, addidit: Ista saltem manu posthac non proditurus es vllam ciuitatem. Applaudebatur lanio, quòd impium pro dignitate tractasset. Hinc adagium, Callicontis exitium: quod in Chiliadibus recitat Eras. & Bruson. lib.5.cap.6.

Nicostrati.

Nicostratus Argiuorum imperator, cũ ab Archidamo multis præmiis pollicitationibusque ad proditionem tentaretur, respondit: Archidame, te ab Hercule genus non ducere, satis intelligo. Hercules enim malos pœna affecit: Archidamus verò, eos qui probi sunt, malis afficere solet. Notat autem Archidami fraudes, qui proditionem hostibus imponere tentabat. Bruson.lib.5.cap.6.

Philippi regis.

Philippus interrogatus quos amaret præcipuè, & quos maximè odisset? respondit: Prodituros quidem in primis amo: eos verò qui iam prodiderunt, odi maximè. Stob. ser.52.

C. Cæsaris.

Cæsar dicere solebat, proditores se plurimum amare, dum proderent: finita autem proditione, eos damnare, quibus in nullis rebus fidendum esset. Plut. in Romulo.

Idem aliter.

Quum in conuiuio Rhymitalces Thracum rex, qui ab Antonio ad Augustum desciuerat, insolentius iactaret sua erga Cæsarem merita, ac sine fine exprobrans belli societatem molestus esset: Cæsar dissimulata illius petulantia, alteri cuidam regum propinans dixit: Proditionem amo, proditores non laudo. Significans, his qui proditione profuerunt, nihil deberi gratiæ, licet enim officium quod præstant pro tempore gratum est, ipsi tamen habentur pro malis ac fœdifragis. Plut. in Romano. apophthegma.

Sigismundi imp.

A Sigismundo Roman. cùm imperatore miles veteranus efflagitaret, vt promissum præstaret: Immoderata, inquit, tua fuit petitio. At miles quum respondisset: Poteras tamen negare, cum peterem: nunc autem sine turpitudine, quod promissum est, rescindere non poteris. Sigismundus ait, Si ex duobus alterum me ferre oportet, malo facultatum mearum, quàm famæ subire iacturam. Aeneas Syluius lib.3. comment. de rebus gestis Alphonsi regis.

Alphonsi.

Alphonsi.

Quum quidam ad Alphonsum Aragonum regem dixisset, decere principem non ea tantùm quę verbis promisit præstare, sed ea etiam quæ nutu tantum affirmauit: Alphonsus respondit, Rectè sanè dicis: sed decet etiam petentes, vt ea tantùm à principibus efflagitent, quæ sunt iusta & honesta: sin minus, satius est promissis non stare, quàm peccare in leges iustitiæ, Panor.lib.3.de dictis & factis Alphonsi.

De promissionibus.

Antisthenis.

ADolescens quidam Ponticus pollicebatur se rationem Antisthenis habiturum, si nauis ipsius quæ salsamenta vehebat, appulisset. Antisthenes accepto nouo vase, vna cum adolescente ibat ad mulierem quæ vendebat farinam: & impleto vase, cœpit onustus discedere, Mulieri verò poscenti farinæ precium, commonstrato adolescente, Hic (inquit) dabit, si nauis cum salsamentis appulerit. Significans, inanes esse in diem pollicitationes, quum farina quotidie sit præsenti pecunia emenda. Laer.lib.6.Bruso.lib.2.c.2.

Alcibiadis.

Alcibiades apud Platonem in Symposio ait, se, quoties Socrati occurrat, verecundia affici, quia promissa non seruauerit: atque cupere, Socratem ob id è vita excedere.

Agesilai.

Agesilaus, quum inducias per tres menses pactas Tisaphernes non seruasset, oratores ad eum misit, qui agerent gratias illi, quòd promisso non seruato, Deos sibi hostes reddidisset. Bruson.lib.5.c.7.

Eiusdem.

Agesilaum Lacedæmoniorum regem quum quidam vrgeret improbè postulando, vt promissum præstaret, atque hoc ipsum crebrò repeteret: Rectè sanè, inquit, rex. Siquidem iustum est quod petis, promisi: sin minus, dixi, & non promisi. Quo dicto ostendit, promissum nequaquam præstandum esse, quo is cui promissum est, lædi possit. Plutarchus in Lacon. Bruson.lib.5.c.7.

Phocionis.

Phocion Atheniensis dicere solebat, Non magna quidem hominibus promittenda, sed magna facienda esse. Verùm eius

dictum inuertunt hodie, qui aureos montes ac Cræsi opes pollicentur hominibus, cum ne gry quidem præstent. Phocionis dictum extat apud Stob. ser. 1. de Prudentia.

Eiusdem.

Quum Leosthenes ciuitatem Atheniensium ad bellum perpulisset, magnificis spebus ad nomen libertatis ac principatus erectam: Phocion illius verba dicebat esse cupressis similia, quæ sublimes quum sint, ac pulchræ, fructum non habent. Nihil potuit dici accommodatius in sermonē splendidè magnificéque pollicentem, sed infrugiferum: quēadmodum cupressus arbor sublimi compositóq; in conum vertice, procul egregium quiddam polliceri videtur, at vix vlla est sterilior. Plut. in Græcorum apoph.

Scipionis.

Scipio Minor, cum C. Lælio consulatum petenti suffragaretur, Pompeiúsq;, qui tibicinis filius putabatur, suffragaturum se esset pollicitus, atque longa expectatione Scipionem frustraretur (suam enim rem curabat) indignantibus cęteris, quòd delusi essent, Scipio subridens: Stultitia (inquit) est nostra, tanquam non homines simus rogaturi, iam diu tempus terimus, tibicinem expectantes. Bruson. lib. 5. c. 7.

C. Cottæ.

C. Cotta, qui in ambitione fuit artifex, dicebat sese operam suam, in eo quod non contra officium peteretur, solere polliceri omnibus, sed impertire iis apud quos optimè poni arbitraretur. Sensit, nulli promittendum, quod esset præter honestum: nulli tamen negandum, quod non cōtra officium peteretur. Comitatis est benignè polliceri: sed quoniam omnibus opera præstari non potest, eligendi sunt quibus eam impertias. Vtrunque refert Q. Cicero ad fratrem, de petitione consulatus, & Bruson. lib. 1. c. 15.

Ciceronis.

Suprà de Conuiciis.

Vide titulum, De petitionibus parum iustis.

De pronunciatione.

Theocriti.

THeocritus ad Grammaticum quendam ludimagistrum malè pronunciantem accedens, rogauit, Quî fit, quod Geometriam non doceas? Is quum respondisset, Quoniam ignoro:

ignoro: Quid tum? dixit. Nam legere etiam neſcis. Notauit autem pronunciationis vitium in Grammatico, qui non tantùm ipſe lingua promptus eſſe debet, ſed aptus etiam vt aliorum verba & voces formet. Theocriti dictum extat apud Stobæum ſer.2.de Imprudentia.

Demoſthenis.

Demoſthenes, ſummus ille orator, interrogatus quid ſummum eſſet in omni genere dicendi, Pronunciationi palmam dedit: eidémque ſecundum ac tertiũ locum, donec ab eo quæri deſierit, vt eam videri poſsit non præcipuam tantùm, ſed ſolam etiam iudicaſſe. Quintilianus lib.11. cap.3. oratoriarum inſtitutionum.

Eiuſdem.

Idem cuidam percontanti, quid eſſet in eloquentia præcipuum? reſpondit, Hypocriſis, hoc eſt, actio. Roganti, quid proximum? reſpondit, Actio. Roganti, quid tertium? nihil aliud reſpondit quam Actio. tantum tribuens pronunciationi, vt in ea totum ſitum exiſtimaret. Actio autem multa complectitur, vocis moderationem, oculorum vigorem, vultus habitum, & totius corporis geſtum. Eraſ.lib. 4. apo.

Pauſaniæ.

Pauſanias Cappadox, quoniam more ſuæ gentis craſſa lingua ſonabat, confundens conſonantes, breues producens, productas corripiens, vulgò dictus eſt coquus, qui precioſa obſonia malè condiret. Philoſt. in ſophiſt. & Volat. lib.18. Vrb.cõd.

Philiſci.

Philiſcus illaudatus rhetor, quum cauſam ageret puchrè veſtitus, ſed tumultu irruens in tribunalia, voce ſemimuliebri, lingua ſupina, quóuis potius ſpectans, quàm ad ea quæ agebantur: auerſatus dicentem imperator, ſtuduit illi os occludere, totáque actione aquam intercipiebat, breues ſubinde percontatiunculas obiiciens. Ad quas quum parum appoſitè reſpondiſſet Philiſcus: Virum, inquit, imperator, arguit cæſaries, rhetorem vox. Græca pluſculum habent lepôris, *τὸν μὲν ἄνδρα δείκνυσιν ἡ κόμη, τὸν δὲ ῥήτορα φωνή*. notans illum, quòd attonſa cæſaries declararet virum, ſed oratio non declararet eſſe rhetorem, ſed fœminam potius. Philoſt.

Aeſchinis.

Suprà titulo, de Oratione aliena.

C. Cæsaris.

Celebratur C. Cæsaris dictum, quod prætextatus adhuc deprompsisse fertur, in quendam modulatius orantem: Si legis, cantas: si cantas, malè cantas. Quidam latrant orantes, verius quàm loquuntur. Sunt qui rhetoricam pronunciationem affectantes, medii sunt inter canentem & loquentem. Meminit huius Quint. Fabius, & Eras. lib. 8. apoph.

De prouidentia Dei.

Alphonsi.

COsmas Florentinus Alphonso Aragonum regi malè pacatus, vir alioqui magnus & illustris, cum dono misisset regi Titi Liuii libros vtique præclaros, reclamatum est à medicis regiis, qui aderant, ne librum attrectaret ab hoste missum, quem veneno infectum in regis interitum putabant. Verùm Alphonsus cum aliquando videretur medicis assentire, demum Liuium manibus attrectans, hinc indéque legens & relegens quasdam historias, ad suos conuersus, ait: An ignoratis, regum animas non priuatorum libidini subiectas esse, sed sub cura deorum securas & lætas agere? Sensit vir prudentissimus, diuina prouidentia cum regantur omnia, cor regis (qui est Dei, vt Paulus ait, minister) semper esse in manu Domini, qui regit & flectit quò vult, contra omnia nostra consilia. Antonius Panormita de rebus gestis Alphonsi, & Aeneas Syluius de eius dictis.

De prouidentia hominum in rebus agendis.

Chilonis.

CHilon Lacedæmonius frequenter dicere solitus est, Caue tibi ipsi, & caue teipsum. Quorum primò admonuit, cautè agendum esse cum hominibus, ne fraude circumuenti decipiantur. Deinde vnumquemque sibi suspectum esse oportere. Omnes enim ferè cauent sibi ab aliis: tamen interdum nemo magis hostis est homini, quàm homo sibi ipsi: quo fit, vt cum aliis imponimus, nosmet ipsos perdamus. Laert. in vita Chilo.

Thaletis.

Suprà de Philosophiæ vsu & vtilitate.

Antisthenis.

Antisthenes Atheniensis dicere solebat, sapienti nihil esse nouum aut subitum: eo quòd quicquid homini potest accidere sit tam præmeditatus, vt nunquam dicat, Non putaram. Laertius lib. 6. cap. 1.

Agesilai.

Tissaphernes Persarum dux cum Agesilao fœdus non ex animo, sed metu percusserat, hac lege, vt Græcas ciuitates sineret liberè suísque viuere legibus. mox ingentibus copiis à rege suo accersitis, bellum illi denunciauit, ni Asia decederet. Hoc fœdus violatum libenter arripuit Agesilaus, legatis hilari vultu respondens: Se magnam habere gratiam Tissapherni, quòd periurio suo & deos & homines sibi infensos reddidisset, aduersæ verò parti propitios. Rectè sensit, absque prouidentia Dei nihil geri in rebus mortalium: magísque fidendum diuino fauori, quàm humanis consiliis aut viribus. Plut. in Lacon.

Iphicratis.

Iphicrates contemnebatur ab aliis, eo quòd ex patre sutore natus esset. Verùm tum primùm nomen sibi & existimationem fecit, cum vulneratus, hostem armatum in nauem suam portasset. Is igitur cum in amicorum suorum agris haberet exercitum, & nihilominus vallum iaceret, fossasque probè foderet, cuidam dicenti, Quid metuimus? respondit: Pessimam esse ducis vocem, Haudquaquam putaram. Significans, rebus prosperis sæpenumero imminere pericula non exigua, quæ nullus expectasset. Aduersus inopinatos igitur casus cautè omnia esse munienda. Plut. in Græcorum apoph.

Epaminondæ.

Sub Epaminonda Thebano duce nunquam euenit, vt exercitum inuaderet tumultus Panicus, qui subitò præter causam interdum oboriri solet: eum, quoniam à Pane deo credunt immitti, Panicum appellarunt. Plut. in Græcorum apoph.

Persei.

Suprà de Mutuo.

L. Syllæ.

Infrà de Regnandi libidine.

M. Antonij.

Suprà de Iudicio nimis exacto.

Catonis.

Quum Cæsar Ariminum occupasset, & ad Pompeium sum-

ma rerum in vrbe translata esset, Cato dixit: Si mihi ista prædicenti credidissetis P. C. nec vnum tunc timeremus, nec ab vno spes nostræ penderent. Plut.

Alphonsi.

Suprà de Principe bono, & eius in regni administratione officio.

Vide titulum sequentem de Prudentia.

De prudentia.

Socratis.

SOcrates interrogatus, quid esset prudentia? Animę (respondit) concinnitas. Stobæus ser. 1. de Prudentia.

Eiusdem.

Idem interrogatus, Quínam prudentes essent? Qui non facilè delinquunt, respondit. Ibidem.

Eiusdem.

Idem adhortabatur subinde suos discipulos, vt hæc tria in omni vita sibi pararent: Vt in animo scilicet haberent prudentiam, in lingua silentium, & in vultu verecundiam. Maxi. ser. 41.

Bionis.

Bion Borysthenites dicebat, prudentiam tanto cęteris virtutibus antecellere, quãto cæteris sensibus præstaret visus. Nam oculi pręlucent toti corpori, nec vlla est virtus absque prudentia. Nam quomodo iustus reddet cuique suum, nisi prudentia commonstret quid cui debeatur? Laert. lib. 4. cap. 7.

Antisthenis.

Antisthenes Atheniensium philosophus clarissimus, dicere solebat: Tutissimum esse murum prudentiam, quòd is nec collabitur, nec proditur. Nulla quippe mœnia sunt tam munita, quin machinis aut suffossionibus, aut, vt nil horum, proditione capiantur. Prudentis autem decreta sunt inexpugnabilia. Laertius lib. 6. cap. 1.

Isocratis.

Isocrates dicebat, virum frugi & prudentem debere præteritorum meminisse, agere præsentia, futura cauere. Stob. ser. 1.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex, cum pugnaretur apud Mantineam, admonuit Lacedæmonios, vt cæteris omissis omnibus in vnum Epaminondã intenderent vim prælii, dicens, solos cordatos milites autores esse victorię. Quod cum fecissent,

victoriam

victoriam nacti sunt. Hac voce consuluit Agesilaus incolumitati suorum, qui fuerant sine dubio manu hostium perituri. Simul illud docuit, in bello plus habere momenti vnum verè prudentem, quàm turbam imprudentum. Plut. in Lacon. apophtheg.

Archidami.

Archidamus, cum bello Arcadas superasset, ob id laudatus à quodam: Præstantius erat, inquit, si illos prudentia, quàm viribus superassemus. Plutarch. in Lacon.

Scipionis.

Scipio minor iuuenis etiamnum, tantam habebat opinionem fortitudinis & prudentiæ, vt Cato senior interrogatus de his, qui apud Carthaginem militarent, in quibus erat & Scipio iunior, Homerico versu responderit,

Ille sapit solus, volitant alij velut vmbræ.

De Tiresia dictum est: apud Homerum, Odysseæ *κ*. Plutarch. in Rom. apoph.

Euripidis.

Celebratur illud Euripidis dictum, Vnicum consilium rectũ magnam militum manum vincere. Quo prudenter admonuit, non perinde referre quàm numerosum educas exercitum, sed quàm cordati sint exercitus duces. In bello siquidem lõgè plus habet momenti prudentia, solertiáque, quàm vires consilii expertes. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

De prudenter dictis.

Lycurgi.

LYcurgus Lacedæmoniorum rex, percontanti quam ob causam vterentur legibus scriptis? Quoniam, inquit, eruditi qui sunt, benéque educati, probant quid pro ratione temporis expediat. Plut. in Laco.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex, quoties audiebat aliquos ab aliis laudibus commendari, aut vituperari, dicebat non minus animaduertendos esse eorum mores qui laudant, aut vituperant, quàm eorum qui laudantur aut vituperantur: vt intelligamus, ex vtraque parte hominum morbos, & animorum (quibus laborant) affectiones. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

Idem interrogatus à quopiam, cur Spartiatæ ad tibiarũ clan

gorem prælia inirent? Vt dum ad numerum, inquit, ingrediuntur, appareat qui ſint fortiter periculum ſubituri, & qui ſint effœminati. Ibidem.

Eiuſdem.

Idem cum pugnaturus eſſet cum hoſtibus apud Mantineã, Lacedæmonios docuit, vt cæteris militibus parcerent, & in vni cum Epaminõdam intenderent: Si hunc, inquiens, cæperimus, facilè cæteros in poteſtatem noſtram redigemus. Solum enim cordati viri ad pugnãdum apti ſunt, ac hi ſolum victoriæ ſunt autores. Ibidem.

Eiuſdem.

Ageſilaus cum iam Corinthiorum vires pugnando fregiſſet, exhortantibus amicis, vt vrbem eorum quoque oppugnaret: negauit, id ſuæ virtuti conuenire, qui peccantes ad officium cogeret, non qui nobiliſsimas Græciæ vrbes ſubuerteret. Plutar. in Lacon.

Leontichidæ.

Leontichidas, huius nominis primus, rogatus à quodam, quo pacto quis bona quæ ſunt, tueri valeret? Si non omnia, inquit, fortunæ crediderit. Plutarch. in Lacon.

Catonis.

Cato Vticenſis cum in ſenatu Pompeio, cui parum alioqui fauebat, decerneret imperium, dixit: Talium virorũm eſſe, ingentia Reipublicæ inferre mala, eadémque depellere, tempori conſilium accommodans. Plut. in Catone.

M. Antonini Veri.

M. Antoninus Verus Romanorum imperator, cum iam moriturus, amicos affici dolore ſentiret: Humanum eſt, inquit, humanis rebus affici & ingemiſcere. Quo dicto oſtendere voluit, hominem non eſſe ſaxum, aut ferrum: ſed animal, quod facilè in aduerſis potiſsimùm afficiatur, aliorúmque doloribus ingemiſcat. Herodianus lib. I.

Senecæ.

Seneca cum vidiſſet Neronem imperatorem infinitos variis mortis generibus occidere, quos cogitare de imperio exiſtimabat, dixiſſe ad imperatorem fertur: Licet plurimos occidas, attamen non potes ſucceſſorem tuum occidere. Xiphilin. in Nerone.

Vide Sapienter dicta.

De pub

De publicis negociis, priuatis anteponendis.

Aristidis.

ARistidi erat simulatas cum Themistocle. Huic quum delectus esset collega ad peragendam legationem: Vis, inquit Themistocles, vt in his montibus simultatem deponamus? Nam si videbitur, reuersi illam resumemus. Priuatos affectus publicæ posthabuit vtilitati. Ex his enim ferè omnis humanæ vitæ pernicies nascitur. Plutar. in Græco. apoph.

Eiusdem.

Aristidis vxor administranti Rempub. ei dixit, Vtinam. priuatas quidem res putares esse publicas, & contrà publicas priuatas. Notauit autem hominis improbitatem, qui sua negocia, Reipublicæ anteponebat. Stob. serm. 37. ex Serino.

Demarathi.

Cuidam percontanti, quam ob causam apud Spartanos qui scutum abiecissent, notarentur ignominia, & infami vocabulo Rhipsaspides appellarentur: qui galeas aut thoraces, non item: Quoniam, inquit Demarathus, hæc sua ipsorum causa gerunt, scutum verò communis exercitus gratia: significans vnicuique pluris esse faciendam communem vtilitatem, quàm propriam. Qui galeam aut thoracem abiecit, seipsum prodit tantum, & exarmat: qui scutum abiecit, prodit vniuersam phalangem. Nam obtentu clypeorum tota acies tuta est aduersus hostium iacula. Plut. in Lacon.

Pompeij & Crassi.

Marcello ac Domitio Pompeium in senatu rogantibus, num proximis comitiis petiturus esset consulatum: Fortè, inquit, petam: fortè non petam. Rursus idem percontantibus: A bonis, inquit, ciuibus petam, à malis nequaquam. Quum hæc responsa vt ambigua ac superba multos offenderent, Crassus idem percontantibus respondit: Si è Republ. fore iudicauero, petam: sin minus, à petendo abstinebo. Plut. in Crasso.

Pomp. & Catonis.

Pompeius quo suam factionem redderet firmiorem, per Munatium petiit, vt Cato neptium duarum alteram sibi, alteram filio suo daret. Cato iussit reuersum Munatium Pompeio renunciare, Se quidem per mulieres capi non posse, beneuolentiã tamen illius sibi gratam esse: amicitiam etiam, quæ quauis af-

finitate firmior esset, polliceri, si quæ Reipub. conducerent, sequeretur, Cæterùm aduersus Rempub. nunquam daturum obsides. Neptes in matrimonium datas, obsidum nomine signãs. Sunt qui narrent, non neptes, sed filias in matrimoniũ à Pompeio petitas. Eras. 5. apoph.

Alexand. Seueri.

Alexander Seuerus amicos & cognatos, si malos comperisset, puniebat. Id si vetus amicitia aut necessitudo non patiebatur, à se dimittebat, dicens: His charior est mihi tota Respub. Significans, priuatos affectus vtilitati publicæ posthabendos. Lampridius.

De pudicitia.

Phocaidis.

PHocais ex Ionia, parentibus honestis orta, ingenuéque educata, ad Cyri regis cœnam cum aliis mulieribus admissa, cæteris regios iocos ac lusus hilariter excipientibus, nec refugientibus ab illo tangi, sola tacitè ingressa ad lectum constitit, nec vocanti Cyro paruit. Cubiculariis autem tentantibus illam adducere: Flebit, inquit, quisquis horum mihi manus admouerit. Ob hæc, quum à cæteris agrestis & incomis haberetur: Cyrus gaudens, & cum risu versus ad illum qui mulieres adduxerat: Non intelligis, inquit, te hanc vnam ingenuam & incorruptam adduxisse? postea ad hanc in primis adiecit animum, vnicéque adamauit, sapientem appellans. Apud barbaros, mulieres attigisse, constuprasse erat. Plut. in reg. apoph.

Lacænæ.

Suprà de Dote.

Vide tit. de Castitate.

De pudicitia coniugali.

Lacænæ.

QVidam Lacænam misso nuncio sollicitauit, num assentiretur, vt ipsi sui faceret copiam? Cui illa respondit: Quũ essem puella, parenti obedire didici, idque feci: mulier autem facta, viro. Itaque si me inuitat ad honesta, viro meo primùm rem aperiat. Plut. in Lacænarum apoph.

Alterius.

Lacæna rogata, num ad virum accessisset? Non, inquit, sed ille ad me. significans, sese non libidinis causa commercium habere cum viro, sed parentibus ac legibus obtemperantem.

Turpis

Turpiſsimum enim eſſe fœminæ,ſi virum ad coitũm ſolicitet. Plut.in Lacæn.apoph.

Hieronis.

Hieroni quidam exprobrabat oris graueolentiam. At ille cum vxore expoſtulauit,quòd id ſibi nũquam indicaſſet . Tum illa:Putabam,inquit,viros omnes ad eundem olere modum. Eximium pudicitiæ argumentum, quæ nulli viro tam vicina fuerit,vt oris halitum ſentire poſſet,præterquàm vni marito. Plutar.in reg.apoph.

Euboidæ.

Euboides audiens à quibuſdam prædicari vxores alienas,nõ approbauit id factum,dicens:De moribus ingenióque vxorũ apud exteros nullam omnino faciendam eſſe mentionem.Qui non tulit laudari coniuges aliorum, quid faceret vituperantibus? Prima laus pudicitiæ matronalis eſt,nulli notam eſſe prę- terquàm ſuo viro,qui cum cubat.Eraſ.in apoph.

Argei.

Argeus,quibuſdam non ſuas,ſed aliorum quorundam vxores prædicantibus:Per deos,inquit,de bonis & honeſtis mulieribus nihil temerè loquendum eſt, ſed in totum quales ſint oportet ignorari, præter quàm ſolis maritis, quibuſcum viuunt.Tam inſignis erat apud priſcos virginum & vxorum pudicitia,vt eas ab aliis quam a parentibus aut ſuis maritis conſpici,gradus aliquis ad impudicitiam haberetur:tantáque cautione conſulebatur illarum famæ,vt parum pudica videretur, de qua rumor quamuis vanus oriri potuit:ſed ea demum ſumma matronalis pudicitiæ laus haberetur,ſi mulier adeò domi concluſa viueret,vt nullus eſſet qui de ea vel bene vel malè loqui poſſet:propterea quòd hoc ipſum,matronam verſari in fabulis,trahíque per ora hominum, proſtitutionis genus putaretur.Etenim qui laudat alienam vxorem, videtur habere cognitam cuius laudes prædicat, quod ipſum aliquid detrahit pudori fœmineo.Quid igitur vir ille pręclarus ſentiret de matronis,quæ ſine maritis intereſſe gaudent iuuenum conuiuiis, quæ curſitant ad alienarum ciuitatum dies feſtos & emporia, quæ ducunt choreas ex viris ac fœminis alternè mixtas;quæ in balneis corpus nudum oſtendunt quorumlibet virorum oculis?Eraſ.Rot.lib.6.apoph.

Cannæ.

Canna Sinorito Galatæ nupſerat , eam Sinorix iuuenis

præpo

præpotens adamabat:& clã interfecto Sinorito,de nuptiis Cannam ſolicitare cœpit. Illa,quo coniugis mortem vlciſceretur, diſsimulauit dolorem,& coniugii ſpem præbuit. Tandem Synorigem ad ſe venire iubet in templum Dianæ,cui erat dicata, quaſi vellet hanc eſſe coniugii teſtem,& aſtans altari,ceu deæ libatura,è poculo bibit toxicum:moxque tradidit Synorigi,qui ſimulatque reliquum ebibiſſet,venerata deam:Te,inquit,Dearum præſtantiſsima teſtor,me huius tantum diei gratia hactenus Synorito fuiſſe ſuperſtitem.Eraſ.lib.6.apoph.

Chiomata.

Chiomata Orthiagontis vxor,quum miſſo precio à ſuis reduceretur,ac tribunus illam officii gratia ad flumen proſequeretur,clàm mandauit vni ſeruorum,vt Romanum illum ſe proſequentem occideret.Is vbi caput præciſum, ſub veſte tectum ad maritum detulit,& ad illius pedes abiecit,marito admirante,dicenteque,num præclarum duceret,ſeruare fidem? præclarum,inquit:ſed hoc præclarius,vnum duntaxat qui mecum cõcubuerunt viuere.Fœmina aliquanto prudentior Lucretia,quę non ſua,ſed ſtupratoris nece,teſtata eſt ſuam pudicitiam. Plutar.cap.21.de Claris mulieribus.Liuius lib.38.Plin.cap.55.de Viris illuſtribus.

Lucretia.

Quum Collatinus cum paucis familiaribus ad Lucretiam veniſſet,à Sexto Tarquinio vi ſtupratam,quærenti viro ex more,Satin ſaluæ?Minimè,inquit Lucretia:quid enim ſalui mulieri amiſſa pudicitia?Veſtigia alieni viri Collatine in lecto ſunt tuo.Sed corpus tantum violatum eſt,animus inſons eſt, mors teſtis erit.his dictis,cultrum quem abditum habebat, in corpore infixit,& collapſa eſt moribunda.Eraſ.6.apoph.

Biliæ.

Duellius,qui primus Romæ è nauali pugna triumphũ obtinuit,iam ſenex,tremuloque corpore,in iurgio quodam audiuit exprobrari ſibi graueolentiam oris,rediit domum triſtis,& expoſtulauit cum Bilia vxore,quam virginem duxerat:quur huius vicii nunquam admonuiſſet: quo licuiſſet mederi? Admonuiſſem,inquit illa,niſi putaſſem omnibus viris ad eũdem modum olere animam.Si Bilia verè ſenſit, quod dixit, argumentum eſt inſignis pudicitiæ:ſin finxit,magna eſt ciuilitas erga maritum:magna item tolerantia, quæ tamdiu pertulerit hoc incommodum abſque faſtidio.Eraſ.lib.8.apop.Simile eſt ei quod

paulo

paulo suprà de Hierone retulimus ex Plutarcho.

De pudore & verecundia.

Diogenis.

DIogenes Cynicus philosophus, adolescenti cuidam erubescenti, atq; ob id perturbato: Bono animo es, inquit, fili, istiusmodi est virtutis tinctura, Laertius in eius vita.

Democriti.

Democriti præclara sententia hæc est: Malum, etiamsi solus fueris, neque dixeris, neque feceris: Disce autem, teipsum multo magis quàm alios revereri, Stob. ser. 29.

Solonis.

Socrates Platonicus ait, Hospitalem Deum inter homines, qui iusti pudoris participes sunt, versari, Bruson. lib. 5. cap. 21.

Musonij.

Infrà de Reuerentia.

Echerei.

Echereus Pheacensis dicere solebat, Verecundis pudentibusq; Iouem fauere fulminatorem. Brus. lib. 3. cap. 21.

Pythiæ.

Infrà de Rubore.

Demetrij Phal.

Demetrius Phalereus admonebat adolescentes, vt domi parentes, in via obuios, in solitudine revererentur seipsos. Pudor teneram ætatem optimè deterret à peccando: qui nusquam nō adest, si quis revereatur seipsum. Laer. lib. 5. cap. 5.

Hippocratidæ.

Supra de Conuictu & conuersatione.

Demadis.

Demades aiebat, pudorem in muliere pulchritudinis arcem esse. Stobæus ser. 72.

Catonis sen.

Cato senior aiebat, sibi magis placere iuuenes qui rubescerent, quàm qui pallescerent: quòd rubor arguat probam indolem, pallor non item. Plut. in Roman. apoph.

De pudore præpostero.

Lycurgi, & Gorgonis.

LYcurgus rex, quum essent qui vicio darent, quòd virgines in pompis ac ludis solennibus nudas exhiberet oculis omnium, causamque quur id instituisset requirerent: Vt iisdem, inquit,

inquit, cum masculis rationibus institutæ, nihilo sint illis inferiores vel robore, vel salubritate corporum, vel animorum virtute ac generositate, studioque veræ laudis, vulgarem autem gloriam contemnant. Vnde tale quiddam fertur de Gorgone Leonidæ vxore. Cum quædam, vt probabile est, extera mulier illi dixisset, Solæ Lacænæ viris imperatis: respondit, Nimirum solæ viros parimus. Hoc exemplum nec in masculis nec in puellis imitandum censuerim: hactenus tamen conducit, vt stupidũ pudorem, qui frequenter obstat honestis actionibus ab ætate tenera excutiamus: statimque discant, nihil esse verè pudendum, præter turpitudinem. Innumeras verò reperias, quæ nudatæ vehementer erubescant: si quid præter honestum dixerint, feceríntue, non mutent colorem. Sunt item innumerę, quibus amictus vilior, cultusque simplicior, genas rubore tingat: contrà gloriosum esse ducant, si splendido vestitu prodeant in publicũ, negligentes earum rerum, quæ verum probrum, veramque laudem adferunt. Recitat Eras. Rot. ex Plutar. Laconicis.

De pudore inutili.

Diogenis.

Cvidam ambienti à Diogene in philosophiæ disciplinam recipi, admisso, explorandi gratia pernam in via ferendam dedit, seque iussit sequi. Ille prę pudore, abiecto quod gestabat, furtim se subduxit. Aliquando pòst forte fortuna illi factus obuius, ridens, Tuam (inquit) ac meam amicitiam perna diremit. indicans, illum non esse idoneum philosophiæ discipulum, qui stultum pudorem non posset contemnere. Neque enim turpe est gestare pernam: sed ab honesto recedere, turpe. ita Laert. lib. 6. Diocles hoc ipsum paulo secus narrat. Quum quidam ambiens esse Diogenis discipulus dixisset illi, Impera mihi Diogenes: admisso in famulitium, casei frustum portandum dedit. Id quum ille ob pudorem recusaret: Nostram, inquit Diogenes, amicitiam paululum casei diremit. Brus. lib. 5. cap. 21.

Eiusdem.

Cuidam exciderat panis, eumque reliquit, quòd puderet recipere. Hunc castigare volens Diogenes, iniecto fune collo, traxit vrceum per ceramicum: hoc faciens in poculo, quod ille in pane facere erubescebat. Laert. lib. 6.

Antist

Antisthenis.

Suprà de Argutè dictis.

Metroclis.

Suprà de Crepitu ventris.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex, cum apud Spartanos Palladi rem diuinam faceret, ac pediculus eum momordisset, rex nō auersus, arreptum coram omnibus occidere non erubuit, sed insidiatorem etiam in ipsa ara confodiendum esse dixit, ostendens, verecundiam, si res postulat, abiiciendam esse, vt de manibus insidiantium effugiamus. Plut. in Lacon.

Bruti.

Brutus dicebat, sibi videri eum ætatis florem malè collocasse, qui nihil negaret. Inutilis est verecundia, quæ obstat quo minus negemus obsequium ad inhonesta vocanti. Plutarchus in Bruto.

De pueritia insigni.

Catonis.

CAto Iunior, cum puer adhuc à Druso auunculo educaretur, Latinique Romam ad Drusum tribunum plebis eo tempore venissent, de ciuitate impetranda acturi: Q. Popedius Latinorum princeps Catonem orauit, vt pro sociis apud auunculum intercederet, vt id quod peterent, facilius, impetrarentur. Verùm Cato puer se facturum hoc negauit. cumque semel iterumque interpellatus eadem de re, omne denegasset officium, demum Popedius in excelsam domus partem eleuatum se præcipitaturum minatus est, nisi precibus & toties efflagitatis obtemperaret. Verùm cum ciues intelligerent, nec sic puerū moueri potuisse, egregiam eius indolem laudantes altissima voce clamarunt: Gratulemur Latini nobis, hūc esse tam paruum: quo senatore, ne sperare quidem ciuitatem licuisset. Historiam recitat Plutarchus in Catone, vbi Pompeium Sylonem vocat, vitio fortassis librarii, non Popedium. Bruso. libr. 2. capit. 1.

Vide titulum de Ambitione, quæ etiam in pueris se ostendit.

DE QVIETE.

Chilonis.

Hilon Lacedæmonius dicebat, ſemper adamandam eſſe quietem, quoties datur honeſtũ ocium. Nil enim eſt, quod aſsiduum laborem perferre poſsit. Laertius lib.1.cap.4.

Dionis.

Dion dicere ſolebat, oportere moderatè dominari, & recreari cupientibus id permittendum eſſe. Remiſſiones enim, & ab exantlatis laboribus quies, ad nouos labores homines præparant. Et ſicut arcus & lyra, ita & homines quiete vigent. Stob. ſermone 160. de Dominis ac ſeruis.

Vide titulum, de Ocio honeſto, & Recreatione.

DE RAPACITATE.

Dionyſij tyranni.

Ionyſius tyrannus cum Locris Proſerpinæ templum ingreſſus eſſet, ſacraque omnia rapuiſſet, pernauigans ſecundis ventis maria, ad ſuos inquit: En quàm fœlix nauigatio nobis à diis data eſt. Val. Max, lib.1.cap.2.

Eiuſdem.

Idem cum Ioui Olympio aureum veſtimentum detraxiſſet, ait: Non vſui, ſed impedimento potius tibi ſunt Iupiter, hæc veſtimenta. æſtatis enim tempore nimis grauia, hyeme nimis frigida ſunt. Ibidem.

Eiuſdem.

Præterea cum Aeſculapio auream barbam detraxiſſet, rapacitatem etiam ioco excuſauit, dicens, Non decere barbatum eſſe filium, cum pater Apollo imberbis fuerit. Ibidem.

Neronis.

Nero nunquam cuiquam officium delegauit, niſi hæc adiiceret: Scis quibus mihi eſt opus, & hoc agamus, ne quis quid habeat. Vox perdone, quàm principe dignior. Eraſ. 6. apoſt.

C. Caligulæ.

Suprà tit. de Luſibus.

Veſpaſiani.

Veſpaſianus, quoniam rapaciſsimũ quẽque promouere ſolebat,

bat, vt mox ditatos condemnaret, vulgò dictus est officiarios suos habere pro spongiis: quòd veluti spongias, & siccos madefaceret, & humentes exprimeret. Sueton.

De ratione.

Socratis dictum.

SOcrates dicebat, in nauigando gubernatori auscultandum esse: in viuendo autem illi, qui plus ratione valet. Stobæus sermone 1. de Prudentia.

Eiusdem.

Eiusdem dictum est: Nec equo sine freno, neque diuitiis sine ratione tutò quis vti poterit. Id verò Stobęus recitat ser. 3.

Diogenis.

Diogenes Cynicus dicere solitus est, sæpius in vita parandum λόγον ἢ βρόχον, id est, sermonem quàm laqueum. Qui desponderunt animum, ad laqueum confugiunt: quum ad consolatorium sermonem potius sit confugiendum. Nam animo ægrotanti medicus est oratio. Nec absurdus fuerit sensus, si λόγον accipias pro ratione: quasi diceret, qui desponderunt animum, confugiant ad rectam rationem. Diogenis dictum extat apud Laert. lib. 6. c. 2.

Epicteti.

Epicteti vulgare dictum est, Turpe esse muneribus apum potiones edulcare. Rationem autem deorum munus, non adhibere ad malitiæ dulcandam amaritudinem. Idem Stobæus eodem sermone.

De ratione reddenda.

Alcibiadis.

ALcibiades quum aliquando Periclem inuiseret, & accepisset illi tum non esse ocium, propterea quòd perpenderet quo pacto posset Atheniensibus reddere rationem: Nónne satius fuerit, inquit, cogitare, quî fieri posit, vt non reddam rationem? Notans, ita rem gestam, vt non facilè posit reddi ratio: procliuius autem esse in totum effugere rationem, quàm reddere. Plut.

De reconciliatione.

Euclidis.

EVclidi cum fratre simultas erat. Is quum minitans dixisset, Disperéam ni te vltus fuero: Euclides contrà, Dispe-

ream(inquit)ni tibi persuasero. Hoc dicto soluta est simultas, & reditum est in gratiam. Eras. lib. 6. apo.

Crassi.

Quum Pompeius & Crassus in consulatu collegæ decessuri essent magistratu, Cn. Aurelius quidam subitò in forum procurrens, clamauit, sibi visum in somnis, Iouem iussisse ne prius se magistratu abdicarent, quàm in gratiam redissent. Idem flagitante populo, Pompeius nihil motus est: at Crassus surgens, vltrò collegæ dextram porrexit, dicens: Nihil ô Quirites, me indignum facturus mihi videor, si prior cum Pompeio in gratiam rediero, quem vos etiamnum impuberem Magnum cognominastis: cuíque prius triumphum decreuistis, quàm in senatum allectus esset. Plut. in Crasso.

Eiusdem, & Ciceronis.

Crassus in Syriam profecturus, malens Ciceronem amicum quàm inimicum relinquere, officiosè salutato dixit, se apud illum velle cœnare: quem Cicero alacriter excepit. Post aliquot dies quidam amicorum egerũt apud Ciceronem, vt cum Vatinio quoque rediret in gratiam: Num, inquit, & Vatinius mecum cœnare vult? Significans, illum cœnam ambire potius quàm amicitiam. Eras. 4. apo.

De Recreatione, vel Relaxatione.

Anaxagoræ.

ANaxagoras publicè decretis honoribus animo magno repudiatis, id sibi omnino postulasse commemoratur, vt quo die mortem obiret, pueris, qui disciplinis & artibus operam darent, permitteretur feriatos ociari & ludere. Sensit enim vir doctissimus, ingenia adolescentum nimio studio frangi, refocillatione autem aut recreatione ad nouos labores agiliores fieri. Plut. in Politicis.

Diogenis.

Suprà de Lepidè dictis.

Amasidis.

Amasis Aegypti rex ab amicis admonitus, quòd perfunctus negociis forensibus potaret, omníque voluptatum genere solueretur, respondit: Qui arcus habent, eos non intendere nisi quum opus est: quos si semper intendant, rumpendos esse: ac ne tum quidem fore vsui, quum exigit vsus. Ita qui nulla relaxatione

laxatione curas suas soluunt, aut mente captos, aut corpore malè affectos euadere. Bruson. lib. 4. c. 28.

Vide tit. de Ocio honesto, & Quiete.

De regno & regibus.

Solonis.

SOlon audiens quosdam principum mores iniquè reprehendentes, In rebus magnis administrandis difficilè dicebat esse, omnibus posse placere. Necesse enim est, vt qui multis imperat, non paucos offendat. Bruso. lib. 3. c. 13.

Diogenis.

Suprà de Argutè dictis.

Leonidæ.

Leonidas Anaxandridæ filius, frater Cleomenis, cuidam ad ipsum ita loquenti, Excepto regno nulla re nobis præstas: At, inquit, ni vobis fuissem melior, non essem rex. Moderatissimo dicto & refellit conuicium, & suam dignitatem sibi defendit. Etenim vbi reges non nascuntur, sed ciuium suffragiis eliguntur, hoc ipso publicis calculis princeps iudicatus est cæteris melior, quòd ad regnum ascitus est. Plut. in Lacon.

Aristonis.

Aristo cuidam laudibus vehenti dictum Cleomenis, qui rogatus, quid oporteret bonum regem facere? respondit, Amicis benefacere, inimicis malè: At quanto prǽstantius est, inquit, vir optimè, amicis benefacere, & ex inimicis reddere amicos? Hãc sententiam citra controuersiam primus omnium Socrates prodidit, & ad illum autorem refertur. Plut.

Philippi regis.

Philippus Macedo Alexãdro filio suadebat, vt eos qui in Republi. pollerent autoritate, tum bonos, tum malos, sibi conciliaret amicos: ac bonis quidem vteretur, malis verò abuteretur. Præcipua regum ars est, nullum reiicere, sed ad publicam vtilitatem omnium operam accommodare. Quemadmodum Deus vnicus totius mundi monarcha, malis geniis ac impiis hominibus abutitur ad vtilitatem Ecclesiæ: ita principes cordati norunt & probis & improbis vti: non quòd ipsi per malos mali quippiam faciunt, sed quòd per malos puniunt malos. At multi sunt principes, qui præposterè bonis abutuntur, malis vtuntur. Ad tyrannica negocia viros adhibent sanctitatis opi-

pinione celebres, quo vulgus esse rectum ac pium quod agunt existimet. Plutarchus.

Eiusdem.

Suprà de Amico castigatore.

Alexandri M.

Alexander Macedonum rex habebat secum Eudemonicum philosophum, qui cùm aliquando tonaret vehementer, adeò vt omnes expauescerent, dixit etiam Alexandro: Quin tu tale quippiam facis Alexander? At ille non ferens philosophi vocem, ridens ait: Nolo meis formidabilis esse, vt tu me doces, qui satraparum & regum capita me iubes super cœnam apponere. Athenæus, & Plut. in eius vita.

Eiusdem.

Idem quum leuitate corporis, ac pedum celeritate polleret, patri hortanti vt in Olympiis stadium decurreret: Facerem, inquit, si reges habiturus essem concertatores. Et hic agnoscas animum excelsum, nec cuiquam facilè cessurum in certamine laudis & imperii. Nondum erat rex, & tamen non dignabatur nisi cum regibus committi. Plu. in apoph. Reg.

Eiusdem.

Porus rex ab Alexandro deuictus, quum ab eo post pugnam rogaretur, dicente, Quomodo te tractabo? Regaliter, ait. Rursus subiicienti Alexandro, Num quid etiam aliud? Omnia, inquit Porus, complectitur hoc verbum, Regaliter. Alexander & prudentiam & fortitudinem viri admiratus, latiorem ditionem illi addidit ea, quam prius obtinuerat, Supplici, & ad pedes abiecto minus concessisset. Adeò diligebat animosus iuuenis impauidos animos. Q. Curtius aliquanto secus narrat. Interrogatus Porus, quid ipse victorem statuere debere censeret: Quod hic, inquit, dies tibi suadet, quo expertus es quã esset caduca felicitas. Submonuit regem, vt modestè sua fortuna vteretur, memor ipsi posse accidere, quod acciderat Poro. Historiam recitat Plut. in apoph. reg. & imperatorum.

Metonis.

Meton quidam, quum in concione Tarentini tractarent de bello suscipiendo, déque Pyrrho asciscendo, sumpta corona & lucerna, præcedente tibicine, veluti ebrius, comessabundus venit in forum: atque vt fit, aliis applaudentibus, aliis ridentibus, nonnullis etiam ad canendum hominem inuitantibus, processit in concionem, ac tanquam cantaturus astitit. Silente verò turba,

turbà, dixit: Rectè facitis viri Tarentini, qui iocari luderéque dum licet, qui velint, permittitis. Atqui si sapitis, omnes hac ludendi libertate fruemini, priusquam Pyrrhus adueniat. Nam tum non nostro, sed illius arbitrio viuendum erit. Brusonius lib. 3. cap. 32.

Pyrrhi.

Pyrrhus rex, quum Athenas venisset, & ingressus arcem Palladis, rem diuinam fecisset: eodem die descendens ex arce, collaudauit quidem Atheniensium erga se fiduciam: cæterùm admonuit, si saperent, ne posthac cuiquam regum portas aperirent. Significans, omnibus regibus natura inuisam populi libertatem. Erasl. lib. 4. apoph. ex Plut.

Hieronis.

Hieroni Siciliæ tyranno, cum quidam dixisset, potiorem esse regum vitam, quàm priuatam, vt pote quæ singulis sese expleat cupiditatis voluptatibus: Hiero respōdit, voluptates ipsas melius sentiri in vita priuata. Nam vt de libidinosa voluptate prius dicatur, ostendit, maiorem voluptatem concipi à priuatis, si quando potiuntur amica, quia spontaneus sit atque mutuus amor, non coactus, quàm tyrannorum, qui coacto aut empto potiuntur amore. De voluptatibus ciborum ait, regibus nullam vnquàm esse famem præ ferculorum multitudine, & ob id semper acidis vesci. In vita verò priuata semper subesse famem, delectationémque. Addidit præterea multa incommoda, quæ regnantes circumueniunt, à quibus priuati sunt planè immunes. Xenophontem hac de re lege copiosius, & Brusonium lib. 3. ca. 13.

Antigoni.

Antigonus rex quodam dicente, omnia regibus honesta iustáque esse: Sunt per Iouem, inquit, barbarorum duntaxat regibus. at nobis ea duntaxat honesta sunt, quæ honesta sunt: & ea tantum iusta, quæ iusta sunt. Grauiter retudit adulatricem vocem, volentis omnia licere regibus. Non enim rex est honesti iustíque regula, sed honesti iustique minister est. Atque vtinam similes voces non audiant Christianorum aures: aut si audiant, simili seueritate reiiciant. Quid enim aliud dicunt, qui occinunt: Quod principi placuit, legis vigorem habet: qui negant principem teneri legibus: qui tribuunt illi geminam potestatem, ordinatam & absolutam, quarum altera posit quod

leges, pacta & fœdera postulant, altera quodcunque libuit. Eras.Rot.lib.4.apoph.ex Plut.regum & impe.apoph.

Eiusdem.

Suprà de Imperio administrando.

Theopompi.

Infrà de Sapienter dictis.

Scipionis.

Scipio minor, quum iam tertiùm à senatu fuisset emissus, quò, vt tradit Clitomachus,

Vrbes atque homines cernat bene legibus actas,

Vtque gentium, ciuitatum, ac regum inspector esset: posteaquam peruenit Alexandriam, nauíque egressus, capite pallio tectus incederet, Alexandrini vndique accurrentes, flagitabant vt caput nudaret, faciémque id desiderantibus ostenderet. Quũ se nudasset, clamore & plausu testati sunt gaudium suum: quúmque rex Alexandriæ vix interim ob delicias ac molliciem corporis æquaret Romanos incedentes, Scipio voce submissa Panætio insusurrauit in aurem: Iam, inquit, Alexandrini nonnihil ex nostra peregrinatione fructus cæperunt, quibus per nos contigit videre regem ambulantem. Nam Athenæus ex autoritate Posidonii scribit, Ptolemæum perquàm obeso corpore nunquam antea pedibus ambulasse. Plutarchus in Romano.apoph.

Saturnini.

Suprà de Imperio administrando.

Pyladis.

Pylades histrio Augusti temporibus celebris, quum Hilas discipulus, quem ad æqualitatis contentionem prouexerat, in scena canticum quoddam saltaret, cuius clausula erat, τὸν μέγαν ἀγαμέμνονα, id est, magnum illum Agamennonem, ac sublimem veluti metiretur, è cauea proclamauit, σὺ μακρὸν, οὐ μέγαν ποιεῖς, id est, tu longum facis, non magnum. Tunc populus efflagitauit, vt Pylades idem canticum saltaret iterum. Quúmque ad locum venisset, quem reprehenderat, expresit Agamemnonem cogitabundum: nil magno duci magis conuenire ratus, quàm pro omnibus cogitare. Ea res magnum ducem facit, non proceritas corporis. Eras.lib.6.apoph.

Alex.Seueri.

Alexander Seuerus imperator Roma. cum obiurgaretur à matre & vxore, quòd contemptibiliorem relinqueret imperii potesta

potestatem, quàm ab antecessoribus suis accepisset: respondit, Sed securiorem & diuturniorem. Brusonius lib.3. cap.13. Simile est ei quod Theopompo attributum, paulo suprà recensuimus.

Vide titulos, de Magistratu, Reipubli. gubernatione, Principe, &c.

De Regnandi libidine.

Agidis.

AGis senior cum legationem suscepisset, solus ad Philippum profectus est. Is vbi admirans dixisset, Quid hoc rei est? Vnus venisti? Agis: Quid ni, inquit, ad vnum? Grauiter taxauit aliorum principum ambitionē, qui sumptuosis ac splendidis legationibus exhauriunt ærarium, quum vnus vir cordatus possit totum hoc præstare quod Reipubl. interest. Eras. in apophtheg.

Cyri.

Cyro conflicturo cum hoste, loco qui dicitur Cunax, Clearchus suasit, vt se post Macedones contineret, nec sese in belli discrimen coniiceret: Quid ais, inquit, Clearche? vidésne vt quū regnum appetam, regno me indignum ostendam? Plutar. in regum apoph.

Dionysij sen.

Dionysius senior quum in initio regni regia ipsius obsideretur, coniuratis in illum ciuibus: & amici autores essent, vt imperium deponeret, ni mallet captus interfici: ille conspiciens bouem à coquo mactatum ilico concidere, dixit: Quum mors adeò breuis sit, an non absurdum sit, nos metu mortis tale regnum relinquere? Quanta regnandi libido pectus illius occuparat: qui principatum morte bene emi putarit? Plutarch. in regum apoph.

Diogenis.

Suprà de belli studio.

Philippi regis.

Philippus Macedonum rex in palæstra prolapsus, quum surgens in puluere vidisset corporis vestigium: Papè, inquit, vt minimam terræ partem natura sortiti, orbem appetimus vniuersum? Vtinam hoc dictum inhæsisset animo filii, cuius ambitioni orbis fuit angustus. Erasmus.

Alexandri M.

Alexander Philippi filius, qui postea Magnus cognominatus est, puer adhuc, cum parentis sui fortia facta intueretur, nequaquam tamen iis gaudebat: sed inexplebilis, ad pueros æquales dicere solebat: Pater nil quicquam mihi relicturus est. Illis verò contradicentibus, Imò hæc omnia parat tibi vt hæredi: Quid tum postea, inquit? Ego interim nil habeã quod agam. Quis non miraretur tantam regnandi cupiditatem puero infuisse, qui præter naturam eius ætatis, non fuit contentus imperio patris sui: imò ab ipsis statim cunabulis animum in id intendit, vt multorum dominus solus esset. Plutarc. in apoph. regum & imper.

Eiusdem.

Suprà de Adulatione & assentatione.

Eiusdem.

Suprà de Lectionis delectu.

Eiusdem.

Alexander Magnus Macedonum rex, quum audisset Anaxagoram disserentem innumerabiles esse mundos, illachrymasse dicitur. Rogantibus, num quid accidisset lachrymis dignum? An non videor, inquit, meritò flere, qui quum mundi sint innumerabiles, nos nondum vnius domini facti sumus? Plutar. in vita Alexandri.

Eiusdem.

Idem miserat epistolam ad Antipatrum, per quendam nomine Athliam, quúmque id temporis fortè adesset Diogenes, Cynico more dixit: Athlius ab Athlio per Athliam ad Athliũ. Porrò athlius Græcè miserum sonat, multísque laboribus afflictum: vnde & athletis nomen. Sensit philosophus, principes ob ambitionem assiduis bellis tumultuantes, verè miseros esse: æquè autem miseros, qui illorum cupiditatibus inseruirent. Laert. lib. 6. & Eras.

Eiusdem.

Alexandro Magno Corinthii per legatos ius suæ ciuitatis detulerunt. Hoc officii genus quum risisset Alexander, quidam è legatis: Nulli, inquit, ciuitatem vnquam donauimus, præterquam tibi & Herculi. Hoc audito, lubens accepit oblatum honorem, quem illi commendabat partim raritas, partim cum Hercule laudatissimo viro societas. Plutarchus in Alexandro.

Eiusdem.

Idem edicto vetuit, ne à quodam pingeretur, præterquàm ab Apelle: aut à quoquam ære sculpereur, præterquàm à Lysippo, artificibus illius ætatis præstantissimis. nam hoc quoque iudicabat ad principis dignitatem pertinere. Cum Cherylo poeta pactus erat, vt pro vnoquoque bono versu Philippicum acciperet aureum, pro malo colaphum. Erasm. libro 4. apoph.

Demadis.

Quum Athenienses vellent Alexandro diuinos honores decernere, Videte, inquit Demades, ne dum cœlum custoditis, terram amittatis. Alexander enim ambiebat monarchiam. Absurdum autem erat, eos sic alium donare cœlo, vt ipsi terra sua pellerentur. Eras. lib. 6. apoph.

Cyneæ.

Cyneas philosophus, Pyrrhum Epirotarum regem cum Italico bello imminere cerneret, fretus ingenii dexteritate posse Pyrrhum de sententia deduci: Nosti, ait, Pyrrhe, Romanos imperio potentes, animo corporéque pollere, multásque feras gentes domuisse. Si autem Dii fauerent nobis adeò, vt victoria potiremur, quid quæso tibi vltrà agendum putares? respondente Pyrrho, se Romanis militibus in Siciliam tum traiecturum. Cyneas: His etiam deuictis, ait, quid vltrà agetur? Aphricam traiiciemus, inquit Pyrrhus. Cui Cyneas: Sed his demum partis, quibus rebus tempora nostra transigemus? Tum Pyrrhus: Læti vnà inter festos dies, ludósque agemus. Cyneas autem: Quis prohibet, sine tantis laboribus, ac periculis, quin vel hac ipsa hora, cum tu magnus. atque opulentus rex sis, lætè simul viuamus? Argutè simul, sapientérque hominum inexplebilem cupiditatem ostendens, quæ incognita, eos ad infinita pericula deducit. Huic si Pyrrhus obtemperasset, neque in Italia vulnus accepisset, neque Argis postea oppressus vitam amisisset. Si alii quoque, quos orbis terrarum habet principes, ista quæ Cyneas sapienter Pyrrhum monebat, metiri vellent, ambitiosas curas magis frenarent, atque sibi terrarúmque orbi ad quietioris vitæ cursum rectius consulerent. Nunc prauos maiora habendi impulsus sequentes, non modò id assequuntur, vt anxii semper viuāt: verùm etiam vt in grauissimas calamitates, atque in ipsam mortem sine vllius remedii spe, cum populorum perturbatione incurrant.

Ex Plutarcho,in vita Pyrrhi,& Fulgos.lib.7.cap.2. & Brusoni. lib.2.cap.32.

Annibalis.

Inter Scipionem Africanum & Annibalem ortus est sermo de præstantia ducum. Quúmque Scipio rogasset, quem primum censeret? respondit, Alexandrum Magnum. quem secundum? Pyrrhum Epirotarum regem. quem tertium? seipsum nominauit. At quid, inquit Scipio, si me vicisses? Tum, inquit, me neque secundum, neque tertium, sed omnium primum censuissem. Plut. in Annib.

Pompeij M.

Pompeius Magnus Phraati Parthorum regi per legatos postulanti, vt Euphratem Romanæ ditionis terminum esse vellet: Imò, inquit, illud magis postulandum, vt Romanorum fines à Parthorum regno iustitia dirimat. Significans, Romanis non esse præscribendum quousque debeant proferre imperium, à quo propagando non montes aut flumina debeant arcere: sed ibi demum fore fines Romanæ ditionis, vbi ius non esset vlterius procedere. Plutar. in Rom. apoph.

L. Syllæ.

L. Sylla cognomento Felix, quum cogitaret de occidendo C. Cæsare, amicis ne id faceret dehortantibus, indignum enim esse talem necare puerum: Desipitis, inquit, si in hoc puero non videtis multos inesse Marios. Deprehendit in eo excelsam indolem, nullis honoribus satiandam, vt qui vix dum pubescens sacerdotium ambierit. Idem populum Romanum subinde monere solebat, cauerent puerum malè præcinctum. Eras. Rote.

Cassij.

Suprà tit. de Indole excelsa.

Ciceronis.

Pompeio ac Cæsare inter se dissidentibus, Cicero: Quem fugiam, inquit, scio: quem sequar, nescio. sentiens, ambos non pro Reipub. libertate, sed pro principatu dimicare. Plut.

Iulij Cæs.

Iulius Cęsar quum ex Gallia prouincia aduersus Pompeium tenderet, Rubicone amne trãsmisso, dixit: Omnis iacta sit alea. significans, se de summa rerum velle periclitari. Is enim fluuius Galliam ab Italia dirimit. Plut. in Rom. apoph.

Eiusdem

Eiusdem.

Idem quum Alexandri Magni res gestas legeret, non tenuit lachrymas. atque ad amicos: Hoc, inquit, ætatis qua nunc sum, Alexander deuicit Darium: mihi verò ad hunc vsque diem nihil præclari facinoris gestum est. Suetonius tradit id accidisse, quum prætor iure dicundo conuentus obiens, apud Gades in templo Herculis vidisset Alexandri Magni statuam. Vtinam hoc ingenium ad moderati potius, quàm ad maximi principis æmulationem properasset. Plut. in Rom. apoph.

Eiusdem.

Idem quum Africam petens, in egressu nauis prolapsus esset, omen sinistrum vertit in melius, dicens: Teneo te Africa. Frontinus id factum putat in conscensu nauis, eúmque dixisse, Teneo te terra mater. Huc opinor alludens, quòd cum quodam somnio perturbatus esset, quo sibi visus est constuprare matrem, coniectores interpretati sunt, portendi totius orbis imperium. Eras. lib. 4. apoph.

Augusti Cæs.

Cæsar Augustus quum audisset, quòd Alexander natus annos trigintaduos, posteaquam plerasque mundi regiones peragrarat, dubitasset quid in reliquum vitæ tempus esset facturus: demirabatur, si Alexander non iudicasset maius opus, bene gubernare partum imperium, quàm amplam ditionem comparasse. Rectè notauit inexplebilem Alexandri ambitionem, qui nullam aliam functionem regi dignam existimasset, quàm proferre ditionis terminos: quum multo tum pulchrius tum difficilius sit, regnum quod contingit, rectis legibus, sanctísque moribus exornare, quam armis regno regnum addere. Plut. in Rom. apoph.

Agrippinæ.

Quum genethliaci Chaldæi Agrippinæ matri Neronis respondissent, imperaturum quidem filium, sed occisurum matrem: Occidat, inquit, modò imperet. Tam impotens erat in fœmina dominandi sitis: & habuit quod optauit. Sueton.

Vespasiani.

Vespasianus Cæsar, quum morbus ingrauesceret, dixit: Puto deus fio. significans, se moriturum. Solent enim extincti Cæsares publicis ceremoniis in deorum cœtum referri. Suetonius.

Seueri imp.

Seuerus Romanorum imperator, cum senio iam confectus

vrnam

vrnam ſibi præparaſſet, vt in ea mortuus ſepeliretur: paulo antè quàm decederet è vita, eandem ad ſe perferri iuſsit, manibusque contrectauit: Tu, inquiens, virum capies, quem totus orbis terrarum capere nunquam potuit. Dion Nicæus, & Xiphilinus in eius vita.

Rodolphi Caeſ.

Rodolphus Cæſar, qui primus in familiam Auſtriæ traduxit imperium, interrogatus, Quî fieret, vt homines eas quas nō didicerunt artes, omnes recuſarent, imperii autem gubernationem oblatam, nemo? Non mirum, inquit: ſtultos enim putant, qui regnare neſciunt: ſtultum autem nemo ſeſe iudicat. Aeneas de dictis Friderici imp.

Alphonſi.

Alphonſus rex aiebat, olim inter Iouem, Neptunum & Plutonem omnium rerum partitionem trifariam eſſe factam, & horum vnumquemque ſua ſorte contentum eſſe, nec occupare aliena: at inter homines, neminem ſua portione contentum eſſe nec vllam partitionem eſſe ſtabilem, ſed omnes πλεονεκτεῖν. Notabat autem ambitionem principum, & regnandi nunquam ſatiandam libidinem. Quis enim hodie regum & principum eſt, qui ſua ſorte contentus, non cogitet, quo iure quáue iniuria ſuis ditionibus plura adiiciat? Panormi. lib. 4. de rebus geſtis Alphonſi.

De regno virtute parando.

Ageſilai.

QVum aliquando quidam percontatus eſſet Ageſilaū, quínam eſſent fines Laconicæ ditionis? vibrata lacea: Quouſque, inquit, hæc valeat pertingere. Vox egregio duce digna, qui bellum non niſi iuſtū ſuſciperet, imperiumque virtute partum, virtute tueretur. Plut. in apoph.

Dioniſij iun.

Dionyſius iunior cuidam percontanti, quî factum eſſet, vt cū pater ipſius tenui fortuna ac priuatus ſibi Syracuſanæ ciuitatis principatum parauerit, ipſe regis filius, & regnum hæreditate acceptum amiſerit? Quoniam, inquit, pater rerum potitus eſt, quum iam in odium veniſſet popularis gubernatio: ego, quum inuidia laboraret tyrannis, principatum ſuſcepi. Plut. in regum apopthegma.

Alterius.

Alteri cuidam hoc ipſum percontanti,compendio reſpõdit: Pater,inquit,mihi regnum ſuum reliquit,non fortunam. Non omnia omnibus æquè fœliciter cedunt. Plut.eod.

Philippi Maced.

Philippus Macedo vbi reſciuit Alexandrum filium queri, ꝙ pater ex pluribus fœminis gigneret liberos, ſic illum hortatus eſt: Ergo quum plures habeas regni competitores, da operam vt honeſtus ac probus euadas, vt non per me, ſed per teipſum regnum obtinuiſſe videaris. Vir prudentia verè regia præditus, non conſolatus eſt filium, ſed metum illius auxit, quò magis extimularet ad virtutem. indicans, illi non aliter ſperandum paternum regnum, niſi ſe ſucceſsione dignum præberet: nec tam magnum eſſe regnum adipiſci, quàm regnum promeruiſſe. Plut. in regum apoph.

Eiuſdem.

Suprà de Beneuolentia.

Agathoclis.

Agathocles figulo patre natus fuit. Is verò quum Sicilia potitus eſſet, rexque declaratus, ſolitus eſt in menſa fictilia pocula iuxta aurea ponere, eaque iuuenibus oſtendens dicere: Quum antea talia fecerim (commonſtratis fictilibus) nunc per vigilãtiam ac fortitudinem talia facio: commonſtrans aurea. Non puduit priſtinæ fortunæ: ſed glorioſius exiſtimauit regnum virtute partum, quàm ſi hæreditate obueniſſet. Nam regem naſci nihil magni eſt, at regno dignum ſe præſtitiſſe maximũ eſt. Plut. in regum apoph.

Pyrrhi.

Pyrrhus Epirotarum rex, quum à filiis etiamnum pueris interrogaretur: Cui noſtrûm relinques regnum? Quicunque, inquit, veſtrûm acutiorem habuerit enſem. ſignificans, ſe non ętati daturum principatus ſucceſsionem, ſed virtuti. Hoc ſtimulo liberos omnes ad certamen fortitudinis excitauit. Plut. in regum & imperator. apoph.

De reſponſo ab inexpectato.

Diogenis.

Diogenes Cynicus percontanti, Quidnam vellet, vt colaphum acciperet: Galeam, inquit. Reſponſum ab inexpe-

ctato

ctato datum. Ille enim expectabat, quid mercedis peteret pro colapho. Laer. lib. 6. cap. 2.

Xenocratis.

Xenocrates, de obscœnis quibusdam rebus cum à quodam percontatus esset, tacuit: verùm cum vrgeretur responsum, De talibus, inquit, rebus te hominem vanum interrogare decet, me autem respondere nequaquam. Maximus ser. 31.

Stratonici.

Stratonicus Atheniensis interrogatus, quod nauigiorum genus esset tutissimum, longorum, aut contrà: respondit: Ea quæ subducta sunt. Significans, tum demum nauigantes in tuto esse, cum nauis in siccum protracta fuerit. Ex Athenæo.

Demonactis.

Demonax Cynicus interrogatus, quídnam sentiret de conflictu duorum, quorum alter ineptè proponebat, alter absurdè respondebat? respondit, sibi videri, alterum mulgere hircum, alterum supponere cribrum. Plut. in apoph.

Archidami.

Quidam cum Archidamum intempestiuius rogasset, quot essent Spartanorum? Tot, inquit, sunt ô hospes, qui malos sufficiant arcêre, vt tuti sint ab omni hostium periculo. Plut. in apo. & Brusonius lib. 3. cap. 16.

Niconis.

Nico meretrix, cui Capra cognomen erat, parasitum quempiam obuium habens à morbo gracilem: Quàm macilentus, inquit? Quum is respondisset: Quid me putas triduò comedisse? Aut lecythum, inquit, aut soleas, aut minimum edisse. illa respondet, quasi de cibi genere interrogata. Eras. lib. 6. apoph.

Gnathænæ.

Gnathæna meretrix parasito quem alebat anus, erátque obeso corpore: Eleganter, inquit, ô adolescens es affectus corpore. At ille: Quid igitur futurum putas, si non secundus in lecto dormirem? Fame, inquit Gnathæna, perisses. subnotans, illum vetulæ concubitu ali. Est autem iocus ab inexpectato. Eras. Rot. lib. 6. apoph.

Pontidij.

Pontidius interrogatus, quid sentiret de eo qui fuerat in adulterio deprehensus? Tardus, inquit, mihi fuisse videtur. Ludens ab inexpectato: significansque, quòd non fugisset in tempore. Eras. 6. apoph. Brusonius lib. 1. cap. 4.

Diogenis.

Diogenis.

Suprà tit.de Belli studio,

Demetrij.

Demetrius rex cũ Lamiam meretricem parum sobriè amaret, eaque iam senex in conuiuio tibiis cecinisset: Demo, quæ & Mania dicta est, interrogata à Demetrio, Quid videretur Lamia? Anus, inquit. Aliud respondens, atque expectabat rex. Nã ille sciscitabatur, quàm scitè videretur canere? Erasmus Rote. lib.6.apoph.

Appij.

Appius maior, quum in senatu ageretur de agris publicis, ac premeretur Lucilius ab his qui à pecore eius depasci publicos agros dicerent: Non est, inquit, Lucilii pecus illud, erratis. Hactenus defendere videbatur, sed adiecit: Ego liberum puto, quà lubet pascitur. Iocus est ab inexpectato. Expectabatur enim, vt probaret hoc pecus non esse Lucilii, sed alterius cuiuspiam, ac reum subleuaret. nunc irrisum grauabat. Eras. lib.6. apophtheg.

Scip.Maluginensis.

M, Scipio Maluginensis, cum ex sua centuria renunciaret Acidinum cõsulem: cumque præco dixisset, dic de L.Manlio: Ego, inquit Scipio, virum bonum, egregiumque ciuem esse arbitror. Præco expectabat suffragium pro Manlio: Scipio respondit, quasi de moribus interrogatus, Nescio an hic Acidinus, nomine & prænomine dictus sit L.Manlius. quumque Scipio postremum ad nomen tantum expressisset, præco admonuit, & illa addenda, Hinc Scipio iocandi occasionem arripuit. Erasm. Rot.lib.6.apoph.

Maximi.

Salinatori, cum Tarento amisso, arcem tamen retinuisset, multaque ex ea præclara fecisset, cum aliquot post annos Maximus id oppidum cœpisset, rogaretque eum Salinator, vt meminisset opera sua se Tarentum recepisse: Quid ni, inquit, meminerim? Nunquam ego recepissem, nisi tu perdidisses, Cic, lib. 2.de Oratore, & Catone maiore.

Lepidi.

Suprà de Excusatione,

C.Iulij.

C. Iulius Helio mancipi sæpius obstrepenti sibi, dixit: Etiam ostendam qualis sis, & Helio instanti, vt ostenderet qualis esset. Iulius digito demonstrabat Gallum in Mariano scuto Cimbri

co depictum, nodis distortum, eiecta lingua, buccis fluentibus. cui māceps tum simillimus est visus. Taberna autem erat apud forum, ac scutum illud signi gratia positum. Ingens omnium risus consecutus est. Expectarant enim, vt aliquid in mores illius obiiceret. Erasmus lib. 6. apoph.

Domitij Afri.

Domitius Afer in quendam patronum imperitum, sed splendido vestitu se venditantem litigatoribus, lepidè dixit: Homo in agendis causis bene vestitus. Lusit ab inexpectato. Nā auditor pro vestitus expectabat instructus, aut exercitatus. Ibidem.

Vibij Crispi.

Supra tit. de Metu & timore.

Crassi.

Quum Silus testis læsisset Pisonem reum, cui Crassus aderat, prolato crimine, quod se in eum dictum audisse dicebat: Potest fieri, inquit Crassus, vt is vnde te audisse dicis, iratus dixerit. Annuit Silus. Potest etiā, inquit, fieri, vt tu non rectè intellexeris. Quū id quoq; toto capite annuisset Silus, vt se Crasso daret, subiecit Crassus: Potest etiā fieri, vt omnino quod te audisse dicis, nunquā audieris. Hoc adeò præter expectationē, vt Silū testem omnium risus obrueret. Erasmus Roterod. lib. 6. apop.

Ciceronis.

M. T. Cicero, cum testis Sexti Annalis reum legisset, & instaret identidem accusator rei: Dic Marce Tulli, si quid potes de Sexto Annali: protinus recitare cœpit versus ex sexto Ennii Annalium libro,

Qui potes ingentis causas euoluere belli, &c.

Scripsit enim Ennius annales, & accusator vocabatur Sextus Annalis. Erasmus Rotero. lib. 4. apoph.

Cesellij.

Cesellius consultori dicenti, Nauim diuidere volo: Perdes, inquit. Ille de precio nauis mercibusque consulebat, hic aliud respondit. Nam ipsam diuidere nauim, est nauim perdere. Macrobius ita refert: Si diuidis, nec tu nec socius habebitis. Erat autem duorum negociatorum communis nauis. Eras.

Apollonij.

Nero cùm in Gymnicis decertasset, rogatus à Tigillino Appollonius, Quid de Nerone sentiret? Melius, inquit, sentio quā vos. Cantare enim vos illum dignū putatis, ego autem tacere. Brus. lib. 3. cap. 13.

De reg

De regno virtute ſtabiliendo.

Themiſtoclis.

THemiſtocles facilitate morum multos ciues conciliabat, vt hinc popularem potentiam adipiſceretur. Itaque cuidam ipſum admonenti, Bene principatum geres Athenis, ſi cunctis communis eſſe velis, & manſuetus: reſpondit, Nunquam ei ſellæ inſederim, vnde nihilo plus à me ferrent amici, quàm alieni. Plut.

Theopompi.

Suprà de Princepe bono, ac eius in regni adminiſtratione officio.

Darij.

Darius rex quum tributum indixiſſet ſubditis, accerſitos prouinciarum præfectos percontatus eſt, cum aliis de rebus, tum de tributis, eſſent ne grauia, quum illi reſpondiſſent, eſſe mediocria, iuſsit vt ſinguli dimidium exigerent. Quod præfectis moderatum videbatur, regis æquitati viſum eſt dimidio plus ſatis. Maluit enim ſuos beneficio ſibi conciliare, quàm exarmatos ſubigere. Stratagematis autem gratia in hoc ſita eſt, quòd duplum imperauit eius quod deſtinarat accipere. Si dimidium imperaſſet, nec quicquam remiſiſſet, latuiſſet benignitas: nunc exacta dimidians, effecit vt omnes ſentirent beneficium. Plut. in Regum apoph.

Apollonij.

Apollonius rogatus à Babyloniæ rege, Quo modo tuto regnare poſſet? Si multos, inquit, honoraueris, paucis verò credideris. Indicare autem voluit, tutò regnare volentibus, duo obſeruanda & præſtanda eſſe: primùm, vt beneficiis multos ſibi concilient: deinde, ne facilè delatoribus, obtrectatoribus ac aſſentatoribus credant. Bruſo. lib. 3. c. 13.

Antigoni.

Quum omnes admirarētur Antigonum regem, quòd quum initio regni durior fuiſſet, ſenex factus, clementer ac placidè regnum gubernaret: Prius, inquit, opus erat regno, nunc gloria & beneuolentia. Sentiens, regnum armis & auſteritate frequenter parari, ſed non niſi honeſta opinione, ciuiúmque beneuolentia retineri. Plutarchus in apophthegm. Regum & imperatorum.

Eiusdem.

Antigonus, amicis suadentibus, vt si Athenas caperet, validis illam præsidiis communiret, ne quando deficeret, summáque cura vt totius Græciæ basim custodiret, respondit: Se semper in hac fuisse sententia, vt crederet, nullum esse regni præsidium firmius, quàm ciuium beneuolentiam. Eras. lib. 4. apoph. Brusonius lib. 3. c. 13.

Philippi regis.

Philippus Macedoniæ rex, quum subactis Græcis, quidam ipsi autores essent, vt ciuitates præsidiis contineret, ne deficerent: Malo, inquit, diu bonus & commodus, quàm breui tempore dominus appellari. Sentiens, regnum quod beneficiis ac beneuolentia teneretur, esse perpetuum: quod vi metúque, non esse diuturnum. Plut. in Regum apoph.

Ciceronis.

Suprà titu. de Clementia.

Augusti Cæs.

Cæsar Augustus cū audiuisset, quòd Alexander natus annos triginta duos, posteaquam plerasque mundi regiones peragrarat: dubitasset, quidnám ipse esset futurus? demirabatur, si Alexander nō iudicasset maius opus, bene gubernare partum imperium, quàm amplam ditionem cōparasse, Alexander quippe nullam aliam functionem rege dignā existimauit, quàm proferre ditionis terminos: quum multo difficilius sit, regnum partum ita tueri, vt nil nobis decedat. Plut. in Roma. apoph.

De religione seruata.

Diogenis.

Diogenes quum in phano cœnaret, eíque panes sordidi essent appositi, abiecit illos è phano, dicens: In templum nihil oportere ingredi sordidum. Laert. lib. 6.

Lycurgi.

Lycurgus percontanti, cur instituisset vt minutis ac vilibus rebus sacrificaretur? Ne vnquam, inquit Lycurgus, deficiat nos, quo numen honoremus. Quis non diceret, in solenni deorum cultu magnificentiam ac spendorem adhibendum? At vir prudens intellexit, numen magis delectari frugalitate, quàm opimis victimis, ne sub religionis obtentu luxus irreperet, aut certè rerum penuria. Deus enim non eget nostris impendiis: amat autem

autem homines, quorum necessitati poterat illis impendiis succurri. Plutarchus in Lacon.

Demonactis.

Demonax quum apud Athenienses audisset, præfatione solenni à sacris submoueri barbaros, rogabat, quam ob rem id facerent? cū ea sacra tradidisset ipsis Eumolpus, natione Thrax, nimirum Barbarus. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Agesilai.

Agesilaus Athenienses ac Bœotios apud Coroneam cum suis sociis iter eius impedire conatos, graui prælio vicit. ei victoriæ per se magnificę multum laudis apposuit, religionis exemplo. Multi è prælio confugerant ad templum Mineruæ: de his rogatus, quid vellet fieri Agesilaus: vetuit illos violari, cum in eo prælio vulnera aliquot accepisset: videretúrq; vehementer iratus omnibus, qui tum arma aduersus ipsum tulerant: tamen plus apud illum valuit religio, quàm ira. Neque hoc solùm in Græcia fecit, vt templa deorum haberet sancta: verùm etiam apud barbaros summa religione simulachra arásq; consecrauit, quasi in hæc nullum esset ius belli. Itaque præclarè solitus est dicere, se vehementer admirari, eos non haberi sacrilegorū numero, qui læderēt ipsis supplices, ac per deos obtestantes: nec grauiores sumi pœnas de his qui religionem minuerent, quàm qui templa spoliarent. Rectè iudicās, diis esse chariorem hominum salutem, quàm muta templorum ornamenta. Aemylius Probus, & Bruso. lib. 5. c. 26.

Alexandri regis.

Alexander consulto oraculo monitus est, vt eum qui sibi portam egresso primus occurrisset, interfici iuberet. occurrit agaso, iussus est arripi. Rogāti, quid commeruisset? responsum est, Ita iussisse Deum. Si ita est, inquit, ô rex, alium designauit oraculum, nam asinus tibi prior occurrit. Agaso enim sequitur asinum, vt impellat, alioqui non secuturum. Alexander delectatus hoc commento, asinum pro homine occidit. Erasmus libro 6. apoph.

Eiusdem.

Idem inter sacrificandum cum vtraque manu thura ad euaporandum assumpsisset, à Leonida ob id reprehensus est. Dicebat enim Leonidas: Quum ferentibus aromata terris imperaueris, copiosè tunc thura adolebis, nunc verò vtere parcius. Victa autem Saba, Alexander Leonidæ scripsit, ad te thus myr-

rhámque abundè transmisimus, vt cum deis parcus esse desinas. Bruso. Contursinus lib. 5. cap. 26.

Antiochi.

Antiochus, cùm vrbem obsideret Hierosolymam, Iudæis ad maximum illud festum celebrandum septem dies petentibus, non solùm eos concessit, verùm etiam tauros auratis cornibus adornatos, magnámque thymiamatum & aromatum vim vsque ad portas vrbis cum pompa solenni deduci iussit: traditáq; illorum sacerdotibus hostia, ipse in castra rediit. Iudæi verò regis benignitatem admirati, protinus à festo peracto, in fidem illius sese dederunt. Plut, in Regum apoph.

Fabij.

Tarentinos Annibal præsidio imposito tenebat, arce accepta, Fabius itaque dolo quàm longissimè exercitum suum abduxit ab vrbe. quam vbi cœpisset, diripuissétque, scribæ percontanti, quid de templorum simulachris statuisset? Relinquamus, inquit, Tarentinis deos iratos. Plut, in Rom. apoph.

Valerij Publicolæ.

Valerio Publicolæ Iouis ædem dicanti, iámque ex more postem tenenti, Marcus illius frater derepentè funestum nuncium ingessit, dicens: O consul, filius tuus morbo periit in castris. Ob eum nuncium mœstis omnibus, Publicola nihil commotus: Cadauer, inquit, quò libet abiicite. simúlque dedicationem solenni ritu peregit. Nec tamen verum erat, perisse filium: sed data opera factum est vt à dedicatione reuocaretur; atque is honor ad alium transiret. Quanquam Liuius libro ab Vrbe condita secundo, hoc aliquanto diuersius narrat.

De religione neglecta.

Demonactis,

DEmonax quum ob id accusatus esset, quòd Mineruę nunquam sacrificasset: Nunquam, respondit, putaui meis sacrificiis opus fuisse. Eras. lib. 8. apoph.

Augusti Cæs.

Suprà de Adulatoribus non admittendis.

Vide titulum, de Sacrilegio.

De repulsa.

Pædareti,

PÆdaretus cum in trecentorum virorum ordinem non esset ascriptus, qui honos apud Spartanos primam dignitatem

tem obtinebat, repulſus diſceſsit hilaris ac ridens, reuocantibus autem Ephoris, quidque rideret percontantibus? Gratulor, inquit, huic Reipublicæ, quæ trecentos habeat ciues multò me meliores. Quid hoc pectore magis philoſophicum? Nec moleſtè tulit repulſam, nec queſtus eſt de Ephororum iudicio: ſed plus voluptatis capiebat ex publico Reipubli. bono, quàm ſenſurus erat ex honore impetrato. Plut. in Laco. apoph. Valerius Maximus lib. 6. cap. 4.

Themiſtoclis.

Athenienſes cum Themiſtoclem aliquando publicè infamia notaſſent, rursúmque deinde ad imperium gerendum reuocarent: Non, inquit, laudo eos homines, qui eodem vaſe pro matula, & ad infundendum vinum vtuntur. Aelianus libro 13. de Varia hiſtor.

C. Marij.

C. Marius obſcuro genere natus, facinorũ militarium commendatione ad Rempubli acceſsit. Ac primùm maiorem petiit ædilitatem. Vbi ſenſit ea ſpe fruſtrari ſeſe, eodem die minorem ambiit: & hac fruſtratus, haud tamen deſperauit, ſe Romæ ciuitatis primatem fore. docens, quantum in rebus humanis valeat improbitas. Plut. in Roman. apoph.

C. Figuli.

Infrà de Vltione & vindicta.

Taciti impera.

Tacitus imperator fratri petierat conſulatum, nec impetrauit. Ea repulſa adeò non fuit offenſus, vt vehementer etiam lætatus ſit, dicẽs: Scit ſenatus, quem principem fecerit. Vopiſcus.

De reſponſo duro & abſurdo.

Biantis.

BIas cum ingenio ſuo patriam ſuam obſidione liberaſſet, rex Aliattes intellecta viri prudentia, protinus eum ad ſe accerſiuit. At is reſpondit, *ἐγὼ Ἀλυάττῃ κελεύω κρόμμυα ἐσθίειν*: id eſt, Ego Aliatten iubeo cepas edere. quod perinde eſt ac ſi dixiſſet, iubeo illum plorare: extremum regis contemptum profeſſus. Laert. lib. 1. cap. 6.

Diogenis.

Diogenes Cynicus cum à Platone philoſopho paulum vini petiiſſet, ipſe autem lagenam vino plenam miſiſſet, Cynicus hunc in modum gratias egit: Cum interrogaris, quot ſint duo

& duo respondes, sunt viginti: & ita nec secundum ea quæ rogaris das, nec ad ea quæ interrogatus fueris respondes. Laerti. lib. 6. cap. 2.

Domitij Afri.

Domitius Afer dispensatori, qui quum ad reliqua non responderet, dicebat subinde, Panem non comedi, & aquam bibo: Pasce, inquit, & redde quod debes. Non agebatur quid edisset, aut bibisset, sed quid deberet. Permisit igitur, vt se quomodo vellet pasceret, modò solueret quod debebat. Eras. lib. 6. apoph.

De responso repentino.

C. Popilij.

Suprà de Animosè dictis.

De reuerentia.

Musonij.

MVsonius dicebat, eum apud omnes maxima verecundia dignum iudicari, qui seipsum primò, & deinde alios reuereri didicisset. Stob. serm. 29. de Verecundia.

Demetrij Phal.

Demetrius Phalereus, honestos adolescentes domi parentes reuereri debere dicebat: in via autem, omnes, vt quisq; se obtulerit: in solitudine autem, seipsos. Stobæus.

Huc refer titulos, de Filiorum pietate in parentes, discipulorum in præceptores, & de Senectutis reuerentia, infrà.

De Rhetorica.

Diogenis.

DIogenes in caupona prendens, Demosthenem fortè prætereuntem inuitauit, vt accederet. id cum ille pudore recusaret: Erubescis, inquit, Demosthenes, cauponam ingredi? Atqui hîc herus tuus quotidie versatur. Innuit autem, Rhetores nihil aliud esse quàm populi mancipia: nec esse par, vt illic pudeat seruum populi videri, vbi populus assiduè viueret. Eras. lib. 8. apoph.

Demosthenis.

Demosthenes interrogatus, quid præstare posset professoribus suis Rhetorica? Homini, inquit, perdito, præsentem potest ferre opem. Stob.

Isocratis.

Isocrates interrogatus, quid esset Rhetorica? Ex paruis, inquit, facere magna, ex magnis parua. Est enim hæc nonnulla Rhetorices pars, amplificare & extenuare, qua de re diligenter præcepit Fabius. Sed præstigii genus est, quod respondit Isocrates. Quin illud potius artis est, quæ magna sunt ita tractare, vt auditori quoque magna videantur: & contrà. Eras. Rote. lib. 8. apoph.

Laconis.

Cuidam iactanti de arte Rhetorica: At per Geminos, inquit Lacon, ars nisi verum attigerit, nec est, nec vnquam erit. Notauit Rhetores, qui se profitentur verisimilia dicere, licet vera non sint. Plut. in Lacon.

Vide tit. de Oratoribus.

De risu.

Diogenis.

Diogenes Cynicus, dicente quodam, Hi te risu prosequuntur: At ego, inquit, minimè ridiculus sum. Bruson. lib. 5. cap. 27.

Mysonis.

Myson Chenæus mortales odio insectatus, in solitudinem sese abdiderat: deprehensus autem à Lacone quodam ridens, rogatus ab illo, cur cum solus esset rideret? vrbanè ad mores suos respiciens: Ob hoc ipsum, ait, rideo. Brus. lib. 5. cap. 27.

Philemonis.

Ficus Philemoni paratas, in conspectu eius positas, asellus comedebat, puer inclamatus vt asinum abigeret, serò venit. Itaq; consumptis omnibus: Quoniã, inquit, tam tardus fuisti, da nũc merum asello. Interim risus obortus hominẽ senẽ præfocauit. Ibid. & Eras. lib. 6. apoph. Verùm alii hoc Chrysippo ascribũt.

Plistarchi.

Plistarchus Leonidæ filius, causidico quodam ridicula semper dicẽti: Non cessabis, ait, à ridiculis cõtinuè dicendis, ne ridiculus fias: vt qui assiduè luctantur, luctatores. Brus. lib. 5. ca. 27.

Catonis.

M. Cicero consul, quum L. Murenam à Catone accusatum defenderet, variis modis Stoicos (quorum sectator erat Cato) philosophósque illudens, multum risum iudicibus iniecit. Et ipse quoque Cato subridens: Dii boni, ait, quàm ridiculum habemus consulem. Brus. lib. 5. cap. 27.

De robore corporis.

Diogenis.

CRates Thebanus cum nudatus in certamine, ob corporis deformitatem derideretur: De oculis, inquit, ô Crates, reliquóque corbore bono animo esto. Nam istos qui nũc te derident, mox conspicies morbo contrahi, omnibúsque viribus destitui. Significauit, formam nihil omnino facere ad victoriã: sed robur, & laborum tolerantiam, qua cæteros antecedebat. Laert. lib. 6. cap. 5.

Anus cuiusdam.

Anus quædam videns Iouianum Romanorum imperatorem, corporis proceritate atque mole excellentem, sed mente captum: O crassam atque pinguem stultitiam, proclamasse fertur. Niceph. lib. 10. cap. vlt.

Anonymi.

Ex plebe præterea quidam in Hippodromo dicacitate eundem Iouianum perstrinxit, & risum ingentem omnibus mouit. Inanem enim & frigidam proceritatem eius esse dixit. Ibidem.

Maximini.

Maximinns exercebat lucta milites suos, multos ad terram prosternens. Itaque cunctis inuidentibus, tribunus quidam vasti corporis, notæq; virtutis, atque ob hoc ferocior, dixit: Quid magni facis, si tribunus tuos milites vincis? Tum Maximinus: Vísne congrediamur? Quum prodisset, palma pectori impacta supinum reiecit, continuóque dixit: Date alium, sed tribunum. Capitolinus.

De rubore.

Theophrasti.

THeophrastus adolescentem erubescentem conspicatus: Confide, inquit, talem enim virtus habet colorem. Antonius in Melissâ, parte 2. ser. 71. Sed Maximus hoc Catoni ad verbum ascribit, serm. 40. Alii ad Diogenem quoque referunt.

Pythiæ.

Pythias Aristotelis filia, cum à quodam interrogaretur, quis colorum omnium esset præstantissimus? Is, inquit, quem in ingenuis gignit pudor. Est autem rubor pudoris & verecundiæ signum in homine certissimum. Eras. lib. 8. apoph.

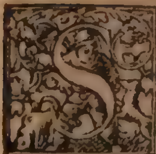
Catonis senioris.

Cato senior sibi magis placere iuuenes dicebat, qui rubescerent, quàm qui pallescerent: quòd rubor arguat probam indolem, pallor autem non item. Plutar. in Rom. apoph.

Vide titulum de Pudore.

DE SACRIFICIIS.

Socratis.

Ocrates sacrificia volebat quàm minimis impendiis constare: quòd dii, vt non egent rebus hominum, ita magis spectant affectus immolantium, quàm diuitias. Alioqui cum improbissimi quique maximè abundent diuitiis, actum esset de rebus humanis, si malorum potius quàm bonorum victimis delectarentur. Eóq; versum hũc magnopere probare consueuit,

καδδύναμιν δ' ἔρδειν ἱερ' ἀθανάτοισι θεοῖσι. Hoc dictum & ad nos Christianos pertinet, qui immodicis impendiis ornamus templa, peragimus sacra & parentalia: gratius facturi Deo, si quod vltra frugalem mundiciem superest, fratribus egenis erogaremus. Eandem frugalitatem adhibendam docuit in excipiendis hospitibus, eodem vtens versiculo, καδδύναμιν δ' ἔρδειν, &c. Eras. lib. 3. apoph.

Gelonis.

Gelo Siciliæ tyrannus, debellatis apud Imeram Carthaginensibus, in pacis fœdere compulit illos & hoc acceptis conditionibus ascribere, ne posthac filios suos Saturno immolarent. Solebat enim ea gens infantes suos æneæ Saturni statuæ cauæ, & intus incensæ, in sinum ponere, qui velut in Dei complexu enecabantur. Id vt Saturno gratum putarent, effecit fabula, quę narrat illum omnes vxoris filios deuorare solitum. Nam & Iouem deuoraturus erat, nisi pro puero saxum supposuissent. Plutar. in reg. apoph.

His adde tit. de Religione seruata.

De sacrilegio:

Diogenis.

Diogenes cernens quendam malè audientem, quasi monumenta spoliaret, Homeri carmine compellauit,

...τίπλε σὺ ὧδε φέρισε;
ἤ τίνα συλήσων νεκύων κατατεθνεώτων. Id est,
Quid tu huc venisti vir præstantißime, num fors
Vt spolies aliquem horum quos mors occupat atra? Laer. lib. 6.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex præclarè dicere solitus est, se vehementer admirari, eos non haberi in sacrilegorum numero, qui læderent eos qui diis supplicarent, vel deos venerarentur. Quo innuit vir prudentissimus, eos non tantùm sacrilegos esse, qui deos ipsos aut templorum ornatum spoliarent: sed eos maximè, qui deorum ministros & præcones contumeliis afficiunt. Dictum Agesilai recitatur ab Aemylio Probo.

Dionysij senioris.

Dionysius senior tyrannus sacrilegia sua solebat facetis dictis obtegere. Locris Proserpinæ templum spoliarat, mox quũ classis illius secundo vento nauigaret: Videtis, inquit, quàm prospera nauigatio à diis immortalibus detur sacrilegis. Ex hoc colligens, aut non esse deos, aut illis non esse molesta sacrilegia. Iustin. lib. 21. Val. Max. lib. 1. cap. 2.

Eiusdem.

Idem Epidauri Aesculapio barbam auream detraxit: quòd negaret decorum, patrem Apollinem imberbem, ipsum verò barbatum conspici. Aesculapius fingitur Apollinis filius. Apollinem autem semper imberbem facit theologia poetica, Aesculapium barbatum. Significans, in medico requiri multarum rerum vsum. Valerius Max. lib. 1. cap. 2. Bruson. Contursinus lib. 6. cap. 9.

Eiusdem.

Idem Ioui Olympio detraxit magni ponderis aureum amiculum, quo eum Hierone manubiis Carthaginensium ornauerat: proque detracto aureo laneum illi pallium iniecit, ita cauillans: Aureum amiculum æstate graue est, hyeme frigidũ: laneum ad vtrunque anni tempus accommodatius esse. Ibidem.

Eiusdem.

Idẽ mensas aureas atq; æreas diis dicatas è phanis sustulit. Has inscriptio ex more Græcorũ, testabatur esse bonorũ deorum, ne quis manũ admoliretur. At ille cauillatus est, se deorũ bonitate vti. Nam boni dii dicuntur, quòd omnibus benefaciant. Ibidem.

Eiusdem.

Idẽ victorias aureas, pateras & coronas, quæ simulachra porrectis

rectis manibus sustinebant, velut offerentia tollebat, dicens, se oblata accipere, non eripere: addens, perabsurdum esse, à quibus quotidie bona flagitamus, ab his vltrò porrigentibus nolle accipere. Ibidem.

De sagittandi peritia.

Diogenis.

DIogenes Cynicus animaduertens quendam imperitè iaculantem, proximè scopum consedit, cur id faceret, interrogantibus: Ne fortè, inquit, me feriat. Significans, illum quiduis percussurum citius, quàm scopum. At alii spectatores quàm possunt longissimè sese à scopo semouent, ne feriantur. Laert. lib. 6. Bruson. lib. 6. cap. 19.

Cambysis.

Suprà tit. de Castigatione iniquo animo lata.

De salsè dictis.

Thaletis.

THales Milesius, cuidam interroganti, vtrum fuisset prius, nox an dies? respondit, Nox vno die fuit prior. Si enim nox vno die præcessit diem, dies igitur fuit ante noctem: nox quippe finis est diei. Laertius libro primo, capite primo.

Biantis.

Bias Prienæus, impio cuidam sciscitanti, quídnam esset pietas? nihil respondit. Roganti autem, cur sileret? Quoniam, inquit, interrogas de rebus tibi nimium difficilibus. Laertius lib. 1. cap. 6.

Bionis.

Bion Boristhenites dānabat homines, qui sic exurerent quasi sensu vacarent, sic adurerent quasi sentirent. Ob id, ni fallor, quòd in bellis exurantur omnia. Rursus si leuiter attingātur ab igni, offenduntur. Id enim appellat adurere. Idem lib. 4. cap. 7.

Antisthenis.

Antisthenes Atheniensis ridere solebat Athenienses, quòd essent Autochthones, hoc est indigenæ, eo quòd non aliunde eò commigrassent, nec vnquam solum mutassent: dicens, hoc laudis illis esse cum testudinibus & cochleis commune. Nam hæc quoque animantia nunquam domicilium mutant, in quo nascuntur. Laert. lib. 6. cap. 1.

Zenonis.

Zenonis.

Zeno Cittieus seruum in furto deprehensum virgis emendari iussit, verùm quum is se excusare niteretur, dicens, sibi in fatis esse vt furaretur: Sit igitur, inquit philosophus, etiam in fatis, vt delicti des pœnas. Laertius libro 7. cap. 1.

Anacharsidis.

Infra de Spectaculis.

Diogenis.

Diogenes percontanti, quam ob rem aliis mendicis liberaliter darent homines, philosophis autem non item? Quoniam, inquit, sperant citius futurum, vt claudi cæciue fiant, & mendicare cogantur, quàm vt philosophi, de sapientia plurimùm disputantes. Laertius libro 6. cap. 2.

Eiusdem.

Idem interrogatus à quodam, quare mancipia fugitiua dicerentur ἀνδράποδα: Quoniam, inquit, pedes habent virorum, animum autem, qualem tu nunc habes, qui me hac de re interrogare audes. Laertius libro sexto, cap. 2.

Eiusdem.

Diogenes citharœdum quendam, qui quoties fidibus luderet, ab auditoribus deserebatur, obuium, ita salutauit: Salue galle. Quum ille offensus salutationis nouitate, diceret: Quid ita? Quoniam, inquit, cantu tuo excitas omnes. Salsissimè autem iocum captauit ex ambiguitate verbi. Græcis enim ἀνεγείρειν dicitur, & qui dormientem è somno excitat, quod galli gallinacei malè canentes facere solent: & qui sedentem mouet, vt surgens abeat. Laertius lib. 6. cap. 2.

Eiusdem.

Idem percontanti, quo pacto Dionysius amicos suos tractaret? Vt vtres, inquit. plenos enim suspédit, inanes autem abiicit. Notauit autem salsissimè Dionysii crudelitatem, non in ignotos tantùm, sed amicissimos etiam. Diuites enim interficiebat, negligebat pauperes. Ibidem.

Eiusdem.

Adolescentes quidam cũ in foro circumstarent Diogenem, canem hominem appellantes, ac fugientes: Diogenes interrogabat, cúrnam aufugerent? qui cu dixissent, Ideo fugam adornamus, ne mordeas nos canis: Nequaquam, inquit Diogenes, vos mordeo, quandoquidem canis non edit betulam. Salsè autem notauit eorum molliciem, à quibus canis erat vocatus. Ibidem.

Eiusdem.

Eiusdem.

Lysias interrogabat Diogenem Cynicum, num crederet etiã esse deos? Cui Diogenes: Quî conuenit, inquit, vt non credam, cum persuasum habeam te diis inuisum esse? Salsè notauit hominis impietatem, à quo ipse falsò impius iudicabatur. Ibidẽ.

Aristotelis.

Aristoteles Stagirites crebrò Athenienses reprehendebat, quòd cũ duas res, frumenta & leges inuenissent: frumentis quidem vterentur, legibus autem nequaquam. Alludit autem philosophus ad Tripolemum Atheniensem, cuius ministerio Ceres vsa est in ferendis legibus, ac tritico serendo. Laertius lib. 5. capite primo.

Socratis.

Socrati acrius quendam in conuentu aliorum obiurganti, Plato dixit: An non melius fuisset, si domi vel priuatim homini hæc dixisses? Cui Socrates salsè respondens, ait: Cur nõ tu quoque clàm hæc mihi dixisti? Laertius lib. 2. cap. 5.

Eiusdem.

Euripides quum Socrati obtulisset librum ab Heraclito scriptum, vt legeret, post aliquot dies solicitauit hominem, vt ferret de lecto libro suum iudicium. Socrates igitur: Per Iouem (inquit) quæ intellexi, satis mihi præclara videntur: qualia & ea esse puto, quæ non intellexi. Salsè autem notauit hominem nimis superstitiosè de rebus scribentem. Laertius lib. 2. cap. 5.

Lesbonactis.

Lesbonax Mitylenæus, honestus planè vir & bonus, saltatores χειροσόφους, hoc est, manu sapientes, solebat nuncupare: pergebatque subinde ad spectacula tanquam ex theatro melior reuersurus. Cœlius Rhodiginus lib. 5. cap. 3.

Xenophanis.

Xenophanes Colophonius audiens Empedoclem dicentem, Sapientem inueniri non posse; Meritò, inquit. Oportet enim eũ sapientem esse, qui sapientem agnoscere velit. Notauit autem Colophonium, qui hoc dicebat, quum suo vitio & stultitia hominem sapientem iudicare nequaquam potuit. Laertius libro 9. capite secundo.

Nicetis.

Nicetes Smyrnæus sophista, cuidam in iudicio grauiter irascenti, ac dicenti: Desine toties latrare in me, admodum salsè respondit: Faciam quidem, si tu desinas mordere me. Vtrumque

enim

enim eſt canum. Ex Philoſtrati ſophiſtis.

Polemonis.

Timocrati philoſopho apud Polemonem ſophiſtam dicenti, Phauorinum eſſe multorum verborum hominem: Et omnis inquit, anus. Notās ſalſiſsimè in Phauorino corporis habitum. erat enim caſtratus. Ex Philoſtrato.

Ageſilai.

Ageſilaus quum in quadam cauſa eſſet iudex, ac is qui accuſabat, rectè dixiſſet, patronus autem malè; ſubinde tamen inter dicēdum repeteret, Ageſilae, decet regem defendere leges, quaſi bonam haberet cauſam, & leges eſſent contra ſuum aduerſarium: Si quis, inquit Ageſilaus, tibi domum perfoderit, aut veſtem ſurripuerit, num expectaturus eſſes architectum, aut ſartorem, vt ferret tibi auxilium? Plut. in Lacon.

Eiuſdem.

Idem quum aſsiduè dimicaretur contra Thebanos, ac in conflictu quodam vulneratus eſſet, Antalcidas: Præclara, inquit, doctrinæ tuæ præmia recepiſti à Thebanis, ô Ageſilae. ab iis enim grauiter vulneratus erat, quos bellicas artes docuerat. Plutarchus in Lacon. apoph.

Eiuſdem.

Quodam laudante Rhetorem hoc nomine, quòd mirificè res exiguas amplificaret: Ageſilaus inquit, Ego ne ſutorem quidem arbitror bonum, qui paruo pedi magnos inducat calceos. Plut. in Lacon.

Agidis.

Sophiſta quidam cum ad Agidem ſeniorem dixiſſet, orationem eſſe rerum omnium præſtantiſsimam, videlicet artem quam profitebatur adeò extollens: Ergo, inquit Agis, tu cū nihil dicis, nullius omnino es precii: Sentiens, pulchrius eſſe magnificas, & cum virtute coniunctas res gerere, quàm egregiè de his rebus loqui poſſe. Plut. in Lacon.

Eiuſdem.

Idem Agis præteriens Corinthiorum mœnia excelſa & munita: Quæ ſunt, inquit, mulieres quæ hic habitant? Exiſtimauit autem viros non eſſe, qui potius munitione, quàm animi viribus freti, patriam defendere cupiunt. Plut. in Lacon.

Ageſipolis.

Suprà de Clementia.

Pausaniæ Cleombr.

Pausanias Cleombroti filius, ad quendam adhortantem, vt cum hostibus terra mariq; belli fortunam tentaret: Vis tu igitur, inquit, depositis vestimentis teipsum ostendere qualis sis, qui ad bellum suscipiendum alios stimulas? Salsè autem notauit hominem, alios ad fortitudinem stimulantem, cum ipse esset omnium effœminatissimus. Ibidem.

Pausaniæ Plistonact.

Pausanias Plistonactis filius, cuidam roganti, cur Tegeæ exulans, tantopere laudaret Lacedæmonios, à quibus vrbe eiectus esset? Quoniam, inquit, medici frequentius laudant ægrotos, quàm sanos. Ibidem.

Antalcidæ.

Atheniẽsis quidam cum gloriaretur apud Antalcidam, quòd Lacedæmonios sæpius à Cephiso fugassent: Sed nos, inquit Antalcidas Spartanus, vos nunquam ab Eurota submouimus. Notauit autem Athenienses Antalcidas, qui nunquam ausi essent accedere ad Eurotam Spartę fluuium, cum Lacedæmonii sæpenumero vsque ad Cephisum flumen essent progressi. Plutarchus in Lacon.

Eiusdem.

Cum sophista quispiam laudaret librum apud Antalcidam, miro artificio conscriptum, interrogatus quódnam argumentum libri esset? respondit, encomium esse Herculis. Tum Antalcidas: Quis quæso, inquit, Herculem vnquam vituperauit? Superuacaneum existimans, tam doctè scribere iis de rebus, quæ omnibus sint notissimæ. Ibidem.

Demonactis.

Admeto poetæ satis imperito epigramma iactanti, quod testamento mandasset suæ addendum statuæ: carmen autem erat huiusmodi, Corpus humo tegitur, Admetus ad astra volauit: Demonax respondit, adeò sibi placere carmen, vt magno emptum cuperet, si iam nunc esset ascriptum. Tectè optans illi mortem, qui vita indignus videbatur. Eras. Rote. lib. 8. apoph.

Anaxandridæ.

Suprà de Laude, virtutis stimulo.

Laconis cuiusdam.

Quidam conspecta tabula, quæ picturam continebat, quomodo Lacedæmonii trucidarentur ab Atheniensibus, cum gloriaretur, Lacon quidam hoc audiens: Bene quidem, inquit, sed

in ta-

in tabula. Significans ridiculum esse de pictura gloriari, quum pictores non minus quàm poetæ mentiantur, & quælibet audendi semper his fuerit æqua potestas. Plut. in Laco.

Alterius.

Lacon quidam in bellum profectus, pro insigni in clypeo militari habebat muscam, eamque non vera maiorem, quibusdam igitur irridentibus, & interrogantibus, cur tam paruum animal in clypeo haberet, quod cõspici nequaquam posset? Ideo, vt ego magis, inquit, conspicuus sim, quàm clypeus: nihilo minus tamen tam propè hostem accedo, vt cuiusmodi sit insigne, satis videri posit. Ibidem.

Alterius.

Quum Alcibiadi Atheniensi balneator plurimum administraret aquæ: Lacon id vidẽs, Quid hoc rei est? inquit, plus aquę infundit, quasi non puro, sed sordido. Plutar. in Laco. apoph.

Alexandri M.

Alexander Magnus, quum quidam ex numero amicorum, qui summè beneuoli videbantur, ei diceret: Ciuitates subiectas maiora posse pendere tributa, respondit, Olitorem odi, qui radicitùs euellit olera. Max. ser. 13.

Demetrij.

Demetrius Antigoni filius, cum abductis omnium ciuium seruis Stilboni diceret, Ciuitatem vestram liberam vobis relinquo: Rectè, inquit Stilbon: nullum enim in ciuitate seruum relinquis. Plut. in vita Demetrii.

Scipionis Afr.

Afsicanus Censor cũ castigaret militẽ, quod in pugna non fuisset: ille verò diceret, se custodiæ causa in castris mansisse: Non amo, inquit Africanus, milites nimis diligẽtes. Eras. lib. 6. apo.

Ciceronis.

Metello percontanti Ciceronem, quis ipsius esset pater? Ad istam, inquit, percontationem, vt respondere sit difficilius, mater effecit tua. Notauit autem salsissimè Metelli matrem, quæ parum pudica fuisse dicitur. Retorsit autem culpam omnem à patre in matrem. tum enim incertus est pater, cum mater cum multis viris habet consuetudinem parum honestam. Plutar. in Roma. apoph.

T. Quintij.

T. Quintius Flaminius in Philopœmenem Achæorum ducem, qui multos quidem habebat equites ac pedites armatos, sed

ſed opes nullas, ita ludebat: Philopœmen manus quidem habet,& crura, ventrem autem non habet. Appellabat autem duces belli, manus ac pedes: ſed quoniam non haberet vnde tot aleret milites, negabat illum habere ventrem. Vel alluſit ad pecunias, quæ bellorum nerui ſunt. Plut. in Ro. apo.

Catonis ſen.

Suprà titu. de Legatione.

Manciæ.

Mancia quum audiſſet Antonium cenſorem, cui malè volebat, à M. Duronio de ambitu poſtulatum: Aliquando, inquit, tibi tuum negocium agere licebit. Cenſores in aliorum mores inquirunt: at qui reus eſt, habet ex ſe quod agat. Eraſ. Rot. lib. 6. apophtheg.

Ciceronis.

Cicero quum ad Pompeium veniſſet, ac iam veniſſe pœniteret, percontatus vbinam locorum reliquiſſet generum? Apud tuum, inquit, ſocerum. Cęſarem notans, qui cum proprio ſocero bellum parum iuſtum gereret. Plut. in Ro. apo.

Portij Latronis.

Portius Latro cum audiret Maximillum Rhetorem perorantem, & dicentem, Oportere eum qui per ſpinoſum orationis locum ambularet, ſuſpenſos habere pedes: Non mehercule, inquit, tui pedes ſpinas calcant, ſed habent. Eraſmus libro 8. apophtheg.

C. Cæſaris.

C. Cæſar audiens hominem gloriantem ob bellicam fortitudinem, oſtendentémque vulnus facie exceptum, ait: Caue vir bone, ne poſthac fugiens reſpexeris. Notauit autem hominis arrogantiam, qui vulnere oſtenſo, ſuam probabat fortitudinem, cum vulnus fortaſſe fugam adornans accepiſſet, ſed reſpiciens, an ab hoſtibus inſequeretur. Simile quiddam Macrobius adſcribit Cæſari Auguſto, ſed Quint. C. Cæſari.

Eiuſdem.

Idem quum teſtis ad exaggerandam iniuriam diceret, fœmina ſua à reo ferro petita: Quid enim faceret, inquit, quum tu galeam & loricam haberes? Non ignorabat, quur illam partem potiſsimùm vulnerare voluiſſet: ſed hoc diſsimulato, falsè iocari maluit. Galea & lorica omnia tegit, præter fœmina. Plutarchus.

Augusti Caes.

Augustus Cæsar Tyriam purpuram empturus, de obscuritate querebatur. qúmque venditor diceret, Erige altius, & suspice: Egóne, inquit Cæsar, vt me populus Romanus dicat bene cultum, in solario ambulaturus sum? Plut. in Ro. apoph.

Iuliæ Augusti.

Iulia Augusti Cæsaris filia, licentiori quàm par erat vestitu ædes paternas ingressa, cum parentem grauiter offendisset, postero die mutato vestitu, iterum Augustum salutauit. quam vbi vidisset, ait: Quanto probabilior est hic cultus, tam honestus, in filia Augusti? Cui respondit: Hodie me parentis, heri verò mariti mei ornaui oculis. Macrob. lib. 2. c. 5. Satur.

Flauij.

Occiso Nerone imperatore, cum decretũ esset, vt Piso quoque interficeretur, & mox imperium deferretur Senecæ: Flauius dicere solebat, Ad dedecus nihil referre, si citharœdus dimoueretur, & tragœdus succederet. Nero enim cithara ludere solebat, Piso tragico incedebat ornatu, Sueton.

Antonini Caracallæ.

Idem suprà tribuit Heluio Pertinaci titu. de Liberè dictis & Parrhesia loquendi.

Cassij Seueri.

Cassius Seuerus cuidam obiicienti, quòd Proculeius ei domo interdixisset: Nunquid, inquit, ego illuc accedo? Elusit obiectionem. Nam in ius vocari solent, qui contra prætoris interdictum adeunt locum; nõ is qui paret interdicto. Simul innuens, se nequaquam teneri domus illius desiderio. Erasmus libro 6. apoph.

Anonymi.

Suprà de Impudentia.

Afri oratoris.

Afer orator egerat causam aduersus libertum Claudii Cæsaris. Quidam ex aduerso conditionis eiusdem, cuius erat litigator, cui aduersabatur Afer, exclamauit: Itáne tu semper in libertos Cæsaris dicis? videlicet illi metum iniicere cupiens, ex nomine Cæsaris. subiecit Afer, Nec mehercule quicquam proficio. Notans illum, post alios libertos existere, contra quem dicere cogeretur. Eras. Rot. lib. 6. apo.

Sfortiæ.

Sfortia quum insidiis armísque Pauli Vrsini exterritus excessisset

cessisset vrbe Roma, & in Algido castra posuisset: ad eum Cardinalis à Pontifice missus, vt fidem interponeret, ac in vrbem reduceret: An Sfortia Vrsum timebis, ait Cardinalis, cum sis sub columna tutissimus? Cui Sfortia? An non insanus tibi videor, si dum frustra à surdo marmore opem imploro, bellua ingens, dente & vnguibus ferox, ac humano sæpe gressu incedens, mihi minimè sit formidanda? Non illepidè, remota & parum expedita Columniorum auxilia designans: & Pauli Vrsini ingenium, præsentésque vires aptissimè depingens. Paulus Iouius de rebus Sfortiæ, capite 81.

De saltatione.

Lesbonactis.

Lesbonax Mytylenæus histriones ac gesticulatores appellare solebat χειροσόφυς, quòd manibus saperent, non lingua. Erat enim saltationis genus, quo graues etiam historiæ citra vocem vel recitantis, vel tibicinis, solo corporis gestu sic repręsentabātur, vt spectatores propè plus intelligerent ex saltatione, quàm si quis recitasset. Hæc ars conuenit Benedictinis, Eras. lib. 8. apop.

Demetrij Cynici.

Demetrius Cynicus damnabat artem saltatoriam, velut inutilem gesticulationem ad tibiæ modos. Cui gesticulator quidam non imperitus, cupiens artis suæ vindicare gloriam, iussit vt submotis tibicinibus spectaret ipsum saltantem. Assensus est Demetrius. Ille saltauit Homericam fabulam, adulterium Veneris ac Martis, ambos Vulcani vinculis irretitos adamantinis, ac sole prodente, diis cæteris exhibitos, Venerem erubescentem, varios deorum astantium affectus, Mercurium optantem talia vincula, Martem damnatum vt penderet mœchagria, ac præterea quicquid ad eam fabellam pertinet. Ibi Cynicus artem admiratus, dixit: Audio homo quę facis, non video tantum, sed mihi manibus ipsis loqui videris. In huius artis laudem scripsit Lucianus, Plato non probat, & tamen apud Christianos saltatur ineptius. Cœlius Rhodiginus lib. 5. cap. 3. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Dionysij.

Quum Dionysius in conuiuio iussisset, vt singuli in veste purpurea saltarent: purpura verò tum regum erat gestamen, nunc sutoribus etiam communis: id Plato facere recusauit his trimetris, è fabula quapiam:

ὅτι αὖ δυναίμην θῆλυν ἐνδῦναι στολήν,
ἄῤῥην πεφυκὼς, καὶ γένους ἐξ ἄῤῥενος. Id est,
Muliebri ego haudquaquam indui queam stola,
Vir natus ipse, & ex virili germine.

Aristippus verò non recusauit, sed indutus purpura saltaturus, hos versus recitauit ex tempore,

καὶ γὰρ ἐν βακχεύμασιν
ὁ νοῦς ὁ σώφρων οὐ διαφθαρήσεται. Id est,
Nam in Liberi patris sacris
Mens quæ pudica est, nesciret corrumpier.

Laertius lib.2. cap.8.

Clisthenis.

Clisthenes Sicyonius tyrannus, quum nubilem filiam haberet, per præconem edici iubebat in Olympiis, qui se dignum esse Clisthenis generum putasset, ad sexagesimum diem ad Sicyonem veniret. Quò quum multi proci conuenissent, ex omnibus videbatur magis idoneus Hippoclides Atheniensis, Tisandri filius: sed cum supra mensam Laconicos Atticósque modos ad tibias saltasset, cruribúsque ac brachiis modulatus esset, stomachatus Clisthenes: Tisandri (inquit) fili, desaltasti matrimonium, Bruso.lib.3.

Alberti impera.

Albertus imperator, Ladislai pater, dicere solebat, venationem esse exercitationé virilem, saltationem auté muliebrem. Notauit autem molliciem quorũdam principum, qui cum se Hercule fortiores esse iactitent, & Hannibalis scientiam militarem sibiipsis ascribant, maiorem tamen vitæ partem, Sardanapalum imitantes, in conuersatione nobilium matronarum virginúmque aulicarum inueniuntur ludentes, mollitérq; saltantes. Aeneas Syluius li.4. Comment. in res gestas Alph. regis.

Friderici impera.

Fridericum tertium Roman. imperat. sæpenumero dicere solitum accepimus: Malle se febri teneri, quàm saltationi operam dare, Aeneas Syl. lib.1. Commẽt. de rebus gestis Alphonsi.

Alphonsi regis.

Alphonsus Aragonum & Siciliæ rex potentissimus, Gallos potissimùm leues esse dicebat, qui quo magis ætate profecti essent, eo magis saltatione & insania sese oblectarent. Antonius Panormi. libro primo, de rebus gestis Alphonsi. & Aeneas Syluius de eius dictis.

Eiusdem.

Idem cum fortè mulierem quandam impudentius ſaltantem aſpexiſſet: Expectate, inquit, mox Sibylla edet oraculum. Sentiens, ſaltationem inſaniæ genus eſſe. Sibylla autem vates, non edebat oraculum, niſi furore correpta. Panor. lib. 2.

Eiusdem.

Idem audiens, Scipionem ſaltatione animum relaxaſſe: Saltatorem ab inſano nihil differre dixit, niſi quòd hic dum ſaltat, ille autem dum viuit, inſanus eſt. Vnde etiam Gallos potiſsimum leues eſſe, idem dicebat, qui quo magis ætate prouecti eſſent, eò magis ſaltatu, hoc eſt inſania ſeſe oblectarent. Panor. lib. 1. de rebus geſtis Alphonſi.

Eiusdem.

Cum argueretur, quòd cum à ſaltatione tantopere ipſe abhorreret, in aduentu tamen Friderici imperatoris tertii, cum ipſo imperatore & Leonora Auguſta ſaltitare palàm viſus eſſet: reſpondit, Eum quidem qui luxuriæ cauſa ſaltet, ſtultum & inſanum meritò eſſe: ſed ſi honoris alicuius gratia fieret, reprehenſionem aliqua ex parte effugere, quandoquidem cum magnis viris inſanire aliquando decorum videtur. Panormi. lib. 2. de rebus geſtis Alphonſi.

De ſanitate, & valetudine bona.

Pythagoræ.

PYthagoras dicere ſolebat, tria à diis præcipuè petenda: formam, diuitias, & bonam valetudinem, eo quòd homo cætera ſibi præſtare poſſet. Quanquam ὑγίαινειν non tam ad animi ſanitatem, quàm ad corporis, referri poſsit. Recitat Eraſ. Rot. lib. 8. apoph.

Thaletis.

Thales Mileſius interrogatus olim, quíſnam fœlix eſſet? reſpondit, Qui corpore ſanus eſt, animo autem eruditus. Laertius lib. 1. cap. 1.

Cratetis.

Suprà de Deo dona ſua inæqualiter diſtribuente.

Diogenis.

Diogenes Cynicus deſtomachabatur in eos, qui pro bona valetudine ſacrificarent, & in ipſo ſacro epulis immodicis ſemet ingurgitantes, facerent bonæ valetudini contraria. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Idem dicebat se mirari seruos, qui quum viderent dominos plus æquo voraces, non illis eriperent cibos. Nam hoc esse, dominorum valetudini consulere: & seruis magis conuenit edacitas. Laertius lib. 6.

Democriti.

Democritus dicere solebat, homines precari quidem à Deo valetudinem, cuius tamen vim in semetipsis nesciant. Dum enim inordinatè viuunt, suæ ipsi valetudinis sunt proditores. Maximus monachus sermone 27.

De sapientia.

Pythagoræ.

PYthagoras diligenter hoc perpendendum esse dicebat, Quòd cum homines omnes maximum esse bonum in sapientia situm asserant, perpauci tamen interim ad possessionem eius annitantur. Stobæus sermo. 1. de Prudentia.

Thaletis.

Thales ille Milesius, hominem ex sermonis serie iudicandum putauit sapientem, cum dicere solitus sit: Multa verba nequaquam arguunt sapientem. Sapiens enim non nisi quum res postulat, loquitur, & perpaucis ad interrogata respondet. Eras. lib. 7. apoph. ex Laertii lib. 1.

Diogenis.

Diogenes Cynicus dicebat, faciles esse Deos ad donandam hominibus vitam: cæterùm hanc ignorari ab his, qui quærunt vnguenta, & delicias. his enim qui fruuntur, credunt se viuere: quum veram vitam, tranquillam & suauem, præstet sapientia. Laertius lib. 6.

Eiusdem.

Idem, sapiēti nihil deesse, colligebat hoc syllogismo: Deorum omnia sunt, deorum autem amici sunt sapientes, & amicorum communia sunt omnia, sapientum igitur sunt omnia. Sed eodem syllogismo reiici poterat petens aliquid: Quur petis, habens omnia? Laert. lib. 6.

Antisthenis.

Antisthenes Atheniensis negabat sapientem viuere iuxta leges ab hominibus conditas, sed iuxta normam virtutis. Sapiens enim non ideo declinat à malo, quòd legibus prohibitum

tum

tum fit:sed quòd ipsa ratio dissuadet hoc agendum esse. Laer. lib. 6. cap. 1.

Xenophanis.

Xenophanes Colophonius, Empedocle dicente, sapientem inueniri non posse: Et meritò, inquit. nam sapientem esse oportet, qui agnoscat sapientem. notans illum qui hoc dicebat, suo vitio non inuenire sapientem. Laer. lib. 9. cap. 2. Anto. in Meliss. parte 1. serm. 50.

Aristarchi.

Infrà de Sophistica.

Aristotelis.

Aristoteles dicebat, sapientem sibi sufficere, eo quòd omnia quæ sunt aliorum, sunt & huius, qui cum omnibus habet amicitiam, & amicitia facit omnia communia. Laer. lib. 6. cap. 1.

Eiusdem.

Idem dicere solebat, tria ad parandam sapientiam potissimùm necessaria: naturam, doctrinam, & exercitationem. Inuita Minerua frustra laboratur: rectè discitur à doctis: exercitatio consummat eruditionem. Laert. lib. 5. cap. 1.

Alexandri regis.

In Callisthenem nequaquam sese accommodantem aulæ regiæ moribus, sed & dictis & gestu præ se ferentem, nihil ibi placere, dixit hunc versiculum Alexander Macedo:

Μισῶ σοφιστὴν, ὅστις οὐχ αὑτῷ σοφός. id est,

Sapientem ego odi, qui sibi sapit nihil. Plut. in Alexandro.

Eiusdem.

Alexander rex videns Diogenem in dolio decumbentem: O vas, ait, sapientia refertum. At philosophus assurgens: Regum, inquit, omnium maxime, vnam abs te fortunæ guttam expeto, vt vel dolium hoc (quod vocas) sapientiæ, illæsum mihi permaneat, sine quo parum fœliciter cum sapientia agitur. Stobæus.

Dionysij.

Dionysius dicere solebat, se à sapientibus amicis sibi cauere: quando certum haberet, ne ex his quidem esse quendam, quin imperare mallet, quam seruire. Eras. lib. 5. apoph.

Ciceronis.

Cicero lusit in quendam, qui quum prius habitus esset stultissimus, post adeptam hæreditatem primus rogabatur sententiam: Cuius, inquit, hæreditas, quam vocant sapientiam?

In versu, pro facilitas, mutauit hæreditas. Apud poetam enim versus sic habet: Cuius facilitas, quam vocant sapientiam? Significauit autem, hæreditatem illi pro sapientia contigisse, & ob hæreditatem iam habitum sapientem. Eras. lib. 4. apoph.

Alphonsi.

Ab Alphonso Aragonum rege cum quidam sciscitaretur, quomodo in tot diuitiis pauper effici posset? respondit, Si sapientia venditaretur. quo dicto ostendere voluit, se pluris sapientiam, rerúmque cognitionem facere, quàm diuitias & regnum. Panor. in procemio lib. 3. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem.

Idem, sapientiam Dei filiam appellare solitus est, eámq; solam rerum omnium esse immortalem, atque ex omni genere animantium soli homini concessam. Pan. in procemio lib. 3. de reb. gest. Alphonsi.

De sapienter dictis.

Solonis.

Solon Execestidæ filius, iam annis grandior, suspectum habere cœpit Pisistratum, tyrannidis affectatæ nomine. Cum autem progrederetur in concionem Atheniensium, & postularet præsidium à populo, videns Athenienses negligentiores, & parum attentas aures sermonibus suis præbere, Pisistrato verò animum aduertere, dixisse fertur: Eum aliis calidiorem, aliis fortiorem esse. Callidiorem quidem iis, qui non intelligerent ipsum tyrannide potiturum, quàm primum corporis satellitium accepisset: fortiorem autem iis, qui tametsi intelligerent, tamen subticescerent. Aelia. lib. 8. de Var. hist.

Eiusdem.

Idem neminem, dum adhuc viueret, beatum dici debere arbitrabatur: quòd ad vltimum vsque fati diem ancipiti fortunæ subiecti essemus. Fœlicitatis igitur humanæ appellationem rogus consummat, qui se incursu malorum obiicit. Plut. in Solone, & Val. Max. lib. 7. cap. 2.

Eiusdem.

Idem dicere solebat: Si in vnum locum cuncti mala sua contulissent, futurum vt propria deportare domum, quàm ex omni miseriarum aceruo portionem suam ferre mallent. Quo ostendere voluit, non oportere nos, quæ fortuitò patiamur, præci

præcipuæ & intolerabilis amaritudinis iudicare. Valer.Maxi. lib.7.cap.2.

Chilonis.

Chilon philoſophus ſapientiſsimè dixiſſe putatur, cum monuit, hominum bonitatem ita auro probari, quemadmodum aurum eo lapide, per quem in bonitate diſcrimen inſpicitur. Oſtendit enim, permultos, qui aliis vitiis reſtiterint, opum deſiderio multoties à virtutis tramite deduci. Et qui aduerſus opum improbitatem conſtans fuerit, eum facilè de cæteris vitiis victoriam reportaturum. Fulg.lib.7.cap.2.

Thaletis.

Thales Mileſius ſciſcitatus, quo pacto quis optimè iuſtiſsiméque viuere poſſet? Si, inquit, quæ in aliis reprehendit, ea ne faciat ipſe. Laer.lib.1.cap.1.

Ariſtippi.

Suprà tit. de Animi bonis ac cultu.

Socratis.

Socrates interrogatus quomodo nominis immortalitatem, honeſtiſsimámq; apud homines famam parare quis poſſet? Si talis, inquit, eſſe ſtudeat, qualis haberi cupit. Valerius Maxi. lib,7.cap.2.

Diogenis.

Diogenes interrogatus, Quo quis modo ſibiipſi præceptor foret? reſpondit: Si de quibus alios reprehendit, ſeipſum in primis increpet. Stob.ſerm.1.de Prudentia.

Eiuſdem.

Muſicos, dicere ſolebat, ſe admirari, quòd cum tantum operæ conuenientiæ vocum impenderent, vt mores prauos, penitúſque à ratione diſcordes ad rectam viuendi normam redigerent, negligere penitus viderentur. Laert.lib.6. Fulgoſus lib.7. cap.2.

Ariſtotelis.

Ariſtoteles ſubinde dicebat, nequaquam decere, vt quis ſe laudet, vel etiam vituperet. Quod illud videlicet ſit hominis vani & inanis, alterum verò ſtulti. Laer.lib.5.cup.1.

Diagoræ.

Diagoras philoſophus audiens quẽdam deos eſſe ex eo probantem, quòd miranda quæ feciſſent, in ipſorum templis depicta intuerentur: An neſcis, inquit, pictos eos nõ eſſe, qui quamuis à diis opem petiiſſent, tamen perierunt? Taxans eos, qui le-

uiter omnia credentes, in perniciosos errores incidunt, vnde se extricare ita facilè nequeunt. Fulg. lib. 7. cap. 2.

Athenodori.

Suprà de Deo & omnipotente & vidente omnia.

Periclis.

Pericles Atheniensis dicebat, non oportere in vrbe nutriri leonem: si autem iam sit alitus, obsequi ei conuenire. Sapientissimè admonens, vt præcipuæ nobilitatis & concitati ingenii iuuenes refrenentur: nimio verò fauore & profusa indulgentia pasti, quo minus potentiam obtineant, ne impediantur. Quod stultum & inutile sit, eas obtrectare vires, quas ipse foueris. Est autem de Alcibiade hoc dictum apud Aristophanem, qui in comœdia Periclem hæc vaticinantem introducit. Recitatur etiã apud Valer. Maxi. lib. 7. cap. 2.

Demadis.

Suprà de Regnandi libidine.

Agesilai.

Suprà de Continentia.

Eiusdem.

Mirabantur quidam, Agesilaum paucis admodum contentum esse. ad quos Agesilaus: Pro hac mea continentia, inquit, optimam mihi messem, libertatem scilicet, paro. Sapienter admonens, nullam esse voluptatem ingenuis hominibus iucundiorem. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

Idem interrogatus, qua ratione potissimùm quis assequi posset, vt apud homines honestam haberet famam? Si loquatur, inquit, quæ sunt optima, & faciat quæ sunt honestissima. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

Idem Agesilaus sciscitatus, cur Spartanorum ciuitas non cingeretur mœnibus? respondit, Vrbes non saxis aut lignis, sed incolentium viribus seruari. Plut. in Lacon.

Pausaniæ.

Pausanias Cleombroti filius quibusdam in spoliis barbarorum demirantibus preciosas vestes: Præstiterat, inquit, illos ipsos esse multi precii, quibus datum est vt tam preciosa possideant. Plut. in Lacon.

Leonidæ.

Leonidas Anaxandridæ filius, ac frater Cleomenis, interro-

ganti cur fortes viri gloriosam mortem ingloriæ vitæ ante-ponant: Quoniam, inquit, alterum naturæ proprium, alterum peculiariter suum esse ducunt. Plutarch. in Lacon.

Anaxandridæ.

Suprà de Innocentia.

Charilai.

Infrà tit. de Virtute.

Antalcidæ.

Suprà tit. de Comitate.

Polydori.

Suprà de Eo, quod à subditis amari melius sit quàm metui.

Theopompi.

Theopompus vxori castiganti, quòd regnum humilius ac minus esset filiis traditurus, quàm accepisset. Hactenus igitur, inquit, maius, quòd diuturnius. Quæ enim moderata sunt, diu durant. Plut. in vita Lycurgi.

Eiusdem.

Theopompo Lacedæmoniorum regi, cum quidam dixisset, tum saluam Lacedæmoniorum Rempublicam fore, si reges imperare rectè didicissent: respondit, Imò si populi obedire. Sentiens, Reipubli. salútem non minus in subditorum obedientia, quàm imperantis studio & industria consistere. Fulgosus lib. 7. cap. 2.

Dionysij sen.

Dionysius senior Syracusanorum tyrannus, cum filium reprehenderet, quòd Syracusani cuiusdam ciuis vxori vim intulisset, atque inter alia diceret, Si vnquam audiuisset à se rem similem factam fuisse? Filius eo tempore respondit: Id accidit, quòd nunquam patrem regem habuisti. Ad quem pater: Ne tu quidem fili, nisi hæc facere desiueris, filium vnquam habebis qui regnum obtineat. Cuius verbum res ipsa verum ostendit: nam cum Dionysio seniori filius successisset, haud multo pòst ob prauam vitam Syracusis pulsus fuit. Fulgosus lib. 7. cap. 2.

Pyrrhi.

Pyrrhus Epirotarum rex cum vouisset Palladi, in Atheniēsi arce rem sacram facere: Athenienses liberè eum in vrbem atque arcem receperunt. Verùm posteaquam vrbe egressus fuit, Pyrrhus dixisse fertur, Mirum in modū gratam extitisse fidē, quam

quam sibi Athenienses habuissent. Cęterùm si saperent, in poste rum regi nemini portas aperturos esse. Quo dicto ostendit, nō esse ex re liberæ ciuitatis, in cuiusquam principis manu libertatem suam credere. Cuius consilium non secuti Athenienses, cū postea Cassandrum quoque in vrbem accepissent, magna atq; innumerabilia mala ex eo tulerunt: re ipsa experientes, à Pyrrho sapientissimè monitos esse. Fulgosus lib. 7. cap. 2.

Scipionis.

Scipio Africanus negabat, aliter cum hoste confligi debere, quàm si aut rei opportunitas obuenisset, aut dira postularet necessitas. Nam & prosperam gerendæ rei facultatem omittere, maxima dementia est: & in angustias vtique pugnandi compulsum, abstinere se prælio, pestiferæ ignauiæ affert exitium: eorumque, qui ista committunt, alter beneficio fortunæ vti, alter iniuriæ nescit resistere. Valer. Max. lib. 7. capit. 2. Bruson. lib. 2. capit. 32.

Eiusdem.

Infrà de Temeritate.

Q. Metelli.

Q. Metellus deuicta iam Carthagine, in senatu sapientissimè, nescire se dixit, plúsne boni vel mali Reipubli. illa victoria attulisset. Quoniam vt pacem restituendo profuisset, ita Annibalem submouendo nonnihil nocuisset. Eius enim transitu in Italiam, dormientem populi Roma. virtutem excitatam: metuique debere, ne acri æmulo liberata, in eundem somnum reuolueretur. Val. Max. lib. 7. cap. 2.

Appij Claudij.

Appium Claudium crebrò solitum dicere accepimus, Negocium populo Roma. melius quàm ocium committi. Non quòd ignoraret, quam iucundus tranquillitatis status esset: sed quòd animaduerteret, præpotentia imperia agitatione rerum ad virtutem capessendam excitari, nimia autem quiete in desidiam resolui. Val. Max. lib. 7. cap. 2.

Catonis sen.

Cato senior semper se harum rerum pœnituisse dixit: Si mulieri arcana detexisset: aut si mari profectus esset, quò terrestri itinere eundi facultatem habebat: aut si per negligentiam, diem frustra elabi permisisset. Plut. & Fulgos. lib. 7. cap. 2.

Eiusdem.

Idem Cato affirmare solebat, insanos prudentibus longè vtiliores

liores esse, quàm insanis sapientes. Quippe qui sapientes, cum stultorum errata inspicerent, ob id in melius vitam mutare solerent, at amentes, cum discendi capaces non sint, ex sapientum benefactis fructum percipere nullum possunt. Fulgos. lib. 7. ca. 2. & Eras. lib. 5. apoph.

Augusti Cæs.

Augustus in omni verbo prudētissimus, eos qui leues ob causas se periculis exponerent, similes esse dicebat iis qui aureo hamo pisces capere tentarent. Hi enim amisso semel hamo, plus damni accipiunt, quam ex multorum piscium captura lucri. Fulgosus libro septimo, cap. 2.

L. Paßieni.

L. Passienus Ruffus, Neronis vitricus, à quo & Nero maximè ditatus est, dicere solebat, se malle quorundam iudicium quàm beneficium, & quorundam beneficium quàm iudicium. quo dicto Seneca asseruit, se nihil subtilius atque insignius cognouisse, in distinguendis maximè vitiis, atque curandis.

Claudij imp.

Claudius Romanorum imperator admonitus, vt à suis libertis caueret: respondit, Non eodem modo à pulice, & fera bellua caueri oportere. Xiphilinus in Claudio.

Ant. Pij.

Antoninus Pius Romanorum imperator, cū postulatis quibusdam ad supplicium, neminem puniret, eamque ob causam à suis reprehenderetur: respondit, Non oportere principem à suppliciis imperii exordium facere. Dion Nicæus, & Xiphilinus in eius vita.

Eiusdem.

Idem cum in domum Valerii Homuli venisset, porphyreticasque columnas non tantùm vidisset, sed requisisset etiam vnde eas haberet? Homulus respondisse fertur: Cum in domum alienam veneris, & mutus & surdus esto. Capitolinus, & Cuspin. in Coss.

Theodosij.

Theodosius Romanorum Imp. dicere solebat, non mirum esse, si homo, creatura adeò caduca, moriatur. Vnius autem Dei esse, qui semel mortuos ad vitam reuocaret. Niceph. Callistus lib. 14. cap. 3. Ecclesiast. historiæ.

Placillæ imp.

Suprà tit. de Eleemosina.

Alex.

Alex. Mammeæ F.

Alexander Mammeæ filius, Romanorum Imperator, dicere solebat, decere bonos atque fortes viros, optima quidem optare, sed ferre quæcunque incidant. Herodianus lib. 6.

Pescennij Nigri.

Suprà de Laudis cupiditate.

Antonij iusti.

Idem cum aliquando literis à Constantino Imperatore inuitaretur, vt ad se veniret, detrectauit primùm, dicens: Siquidẽ ad Imperatorem venero, Antonius ero: sin minus, abbas Antonius. Nicephorus Callist. lib. 8. Ecclesiasticæ hist. cap. 40.

Macarij.

Macarius monachus Aegypti, interrogatus, cur homines iniuriarum quæ ab hominibus accepissent, minus obliuiscerentur, quàm earum quæ essent à diabolo inflictæ? respõdit: Quia prior illa affectio præter naturam, posterior autem secundum naturam iræ esset. Nicephorus Callist. libro 11. cap. 43. Ecclesia. hist. ex Euagrio.

Leontij.

Leontius Antiochenus monachus, sentiens grauissimam illam dissensionem apud Antiochenos, de fidei negocio, multorũ malorum causam futuram: caput canis florescens manu demulcens, dixisse fertur: Niuem eam solutam, lutum multum subsecuturum esse. Idem lib. 9. cap. 24. Ecclesiast. hist.

Ephraim Syri.

Ephraim Syrus abhorrens ab omni mulierum aspectu, cum aliquando fœminam obuiam haberet, quæ aperto supercilio eum intuebatur: increpans eam, in terrã prospicere iussit. Illa autem respondens, ait: Quomodo tandem ego intuear? cum æquius sit te eam inspicere, qui ex ea conditus sis, quàm me, ex te ortum habentem? Idem lib. 9. cap. 16. Ecclesiast. hist.

Pambi.

Pambus, cum apud Athanasium esset Alexandriæ, & videret mulierem theatralẽ, fleuit. & interrogatus à præsentibus, quare fleret? Duæ, inquit, me res mouent. vna, quæ est illius perditio: altera verò, quòd ego non tantùm studeo placere Deo, quantũ hęc, vt turpibus placere posit hominibus. Tripartita histo. lib. 9. capit. primo.

Francisci Foscari Venetorum ducis.

Franciscus Foscarus quum à Francisco Carmaniola interro

gatus

gatus esset, quam ob causam per totam noctem senatus habitus esset? respondit: Ecquis alius in causa fuit, quàm tu ipse? Sed cum statim cognouisset, potuisse illũ suspicari de suo interitu actum (qui secutus mox est) Egimus, addidit, de tuis laudibus, déque tuo augendo stipendio, donãdoq; tibi oppido, vbi malles. Ita igitur nil amplius suspicatus mali Carmaniola, à satellitibus, qui iam conuenerant, retentus est, carcerique inclusus, nec multo pòst supremo supplicio affectus. Ioannes Baptist. Egnatius lib. 7. cap. 11.

Cosmæ Medices.

Cosmas Medices, vir sua tempestate omnium clarissimus, à Strocianis quandoque in exilium pulsus, ad Benacum, à misso ad se nuncio interrogatus, quid ageret? prudentissimè sanè respondit, sese Galliæ incubanti frequentem adesse, vt eius postea fructu potiretur. Cuius responso nuncius ille in risum conuersus, non animaduertit viri prudentissimi responsum eò tendere, vt de reditu in patriam assiduè cogitaret, quem non multo pòst senatus Veneti ope consequutus est. Ioannes Baptista Egnatius libro 7. capite 2.

Saladini Aegyptij.

Fuit Saladinus princeps Aegyptius (id quod vix alicui persuaderi possit) dum vixit longè clarissimus. Namque imperii sui fines in primis auxit: & fœlicissimè diu rerum potitus, Christianorum quoque opes ita in Oriente oppressit, vt Hierosolymis captis, Christianum nomen in hũc vsque diem ex Syria eiecerit. Ille verò moriens in summa rerum fœlicitate, testamento suo præcipuè cauit, vt interula tunica linea, quam gestare solebat, vertici prælongæ hastę affigeretur: exclamaretque assiduè, qui lanceam gereret, hanc vnam esse reliquam tunicam, quę illi ex tantis opibus, tantoque imperio superfuisset. O vocem prę claram, dignamque in primis, quam insolentissimi principes frequentissimè in animo repetant: nobis omnibus vita functis, nihil omnino superesse, nisi si quid bene sancteque gesserimus. Ioannes Baptista Egnatius lib. 7, cap. 2.

Vide Prudenter etiam dicta.

De satellitio principum.

Sigismundi imp.

ALbertus Austriæ dux (qui mortuo Sigismundo Cæsare, cuius erat gener, regnum Hungariæ ac Bohemiæ cum Ro-

mano

mano imperio suscepit) cum diceret, principes amore ciuium tutos esse oportere: Sigismundus respondit: Et fida custodia infortunium excludit. Docuit autem imperator potentissimus, non satis esse vt principes fidos habeant subditos: sed addendos etiam esse satellites, & corporis custodes, prçsertim in floretiore ætate. Aeneas Syluius lib. 2. commentariorum de rebus gestis Alphonsi.

Alphonsi.

Alphonsus castigatus ab aulicis suis, quòd regiæ maiestatis oblitus, sine satellitibus & satrapis prodiret in publicum: Non opus est, inquit, vt ipse multum sibi timeat, qui neminem habet quem ita læserit, vt aliorum etiam manu sit defendendus. Ostendit autem, superuacaneam esse satellitum turbam, si quis ita se erga subditos gerat, vt vbique sine iniuriæ timore solus esse possit. Panor. lib. 2. de Alphonsi rebus gestis.

Thomæ Pontani.

Thomas Pontanus, homo multa prudentia clarus, subinde dicere solitus est: Amorem quidem inermem incedere, dormire autem loricatum. Notabat autem principes, qui licet beneuolentiam & amorem suorum non ignorent, habent tamen, nocturno præcipuè tempore, qui armati propè custodias agant, vt extra omne periculum somnum dulcissimum capiant: Iacob. Spieg. in secundum Aeneæ Syluii librum de rebus gest. Alphōsi.

Cum his confer titulum de Aulicis, & Seruorum multitudine.

De scortatione.

Antisthenis.

ANtisthenes Atheniensis cum his mulieribus consuetudinem habendam dixit, quæ beneficium beneficio pensent, & quæ gratiam habituræ sint. Sentiens, abstinendum à meretricibus, quæ precio & pecunia vendunt inhonestam voluptatem, nec pariunt nec amant mutuum: aut à valetudinariis, deformibus & malè moratis, quæ gignunt fœtus pœnitendos. Eius dicterium extat apud Laer. lib. 6. cap. 1.

Cratis Theb.

Suprà de Comœdiç libertate.

Diogenis.

Diogenes scorta dicebat esse regum reginas, quòd ab his quicquid collibuisset peterent & impetrarent. Nam ideo regū

reginas

reginas appellabat, non quòd essent pares vxoribus: sed quòd in ipsos reges regnum exercerent. Reges à populo non semper obtinent quod exigunt, at scorto nihil negatur. Tales opinor olim fuisse reges barbaros. Laert.lib.6.

Eiusdem.

Formosa scorta similia dicebat mulso lethalibus venenis temperato: quòd adferrent quidem initiò voluptatem, sed quam perpetuus dolor consequeretur. Laert. lib.6.

Eiusdem.

Idem conspiciens quendam meretrici supplicem, vt impetraret quod petebat: Quid, inquit, tibi vis miser? præstat non impetrare, quod rogas. A scorto reiici felicius est, quàm admitti. Et tamen plerique malum suum & ambiunt instanter, & magno emunt. Laert.lib.6.

Eiusdem.

Idem dicere solebat adolescentibus: Meretricum domos ingredere, vt perspicias quàm viles res, quanto emantur precio. Huc allusit Terentius: Hæc omnia nosse, salus est adolescentulis. Laert.lib.6.

Eiusdem, & Aristippi.

Aristippum cum Phryne consuetudinem habentem, sic obiurgauit Diogenes: Cum publica, inquit, muliere tibi res est Aristippe: aut igitur canem agas, quemadmodum ego, aut desinas. Hunc inductione sic repulit Aristippus: Num absurdum tibi videtur Diogenes, inhabitare domum, in qua prius habitarunt alii? Quum negasset ille: Quid, inquit, num vehi naui, quæ multos antea vexerit? Quum hoc quoque negasset absurdum esse: Quur igitur, inquit, absurdum putas congredi cum muliere, qua plures sunt vsi? Athenæus hunc in modum retulit. Erasmus.

Idem aliter.

Quidam Aristippo vitio dabat, quòd cum meretrice haberet consuetudinem. hunc Socratica isagoge sic confutauit: Age dic mihi, num referre putas, vtrũ quis accipiat domum quam multi inhabitarint, aut quam nemo? Quum negasset referre: Quid, inquit, refértne, vtrum veharis naui, quæ multos vexerit, an quæ nullos? Quum negasset & hoc: Quid igitur interest, inquit, vtrùm consuetudinem habeas cum muliere, quæ multis sui fecerit copiam, an quæ nulli? Et hoc dictum vt festiuum

probari potest apud illos, apud quos simplex stuprum non habetur pro crimine. Laertius libro secundo capi. 8. & Brusonius libro 4. cap. 19.

Aristippi.

Suprà de Luxuria & voluptate.

Eiusdem.

Suprà de Lepidè dictis.

Eiusdem.

Habuisse dicitur consuetudinem & cum Laide, nobili scorto. Quo nomine quum vulgò malè audiret, cuidam obiicienti, quòd philosophus haberetur à Laide: Imò Lais, inquit, habetur à me, non ego à Laide. significans, non esse turpe vti concessa voluptate: sed ei seruire, deditúmque esse, in turpibus habendum. Laertius lib. 2.

Eiusdem.

Idem Aeginæ in Neptunalibus consuetudinem habuit cum Phryne. cúmque illi quispiam obiecisset, quòd tantum pecuniæ impenderet mulieri, quæ Diogenem Cynicum gratis admitteret: Ego, inquit, illi multa suppedito, vt ipse ea fruar: non, ne quis alius. Traditum est hoc de Phryne, quòd cùm esset formosissima, quibuslibet tamen sui copiam facere solebat, nullo delectu personarum, seu diuites essent, seu pauperes, in neminem fastidiosa. Itaque turbam amatorum habuit. Huc respexit Horatius,

— *Me libertina nec vno*
Contenta Phryne macerat. —

Demosthenis.

Fertur, aliquando Corinthum nauigasse Demosthenem, illectum fama nobilissimi scorti Laidis, vt & ipse famoso amore potiretur. At quum illa pro nocte stipularetur drachmarum decem millia, deterritus magnitudine precii, mutauit sententiam, dicens: οὐκ ἀγοράζω τοσούτου μεταμέλειαν, Non emo tanti pœnitere. significans, inhonestæ voluptati paratam esse comitem pœnitentiam. Eras. lib. 4. apoph.

Demetrij legatorum.

Quum legatis à Demetrio ad Lysimachum missis, Lysimachus per ocium narraret aliquando, quomodo coactus ab Alexandro, cum ferocissimo leone colluctatus fuisset, & cicatrices ostenderet in cruribus ac brachiis è ferè vngulis relictas, legati dixerunt: Et noster rex graues feræ Lamiæ morsus in collo gestat

ſtat. Notantes ſuauiorum amatoriorum veſtigia, ſimul alludentes ad lamiam beluam. Plut.

Antonij.

Cælius teſtis in meretricem, quæ filium intemperantem expilarat, quum dixiſſet, A me pecunia profecta eſt: vrbanè Antonius, illo abeunte, Terentii verſum interpoſuit: Sentin' ſenem eſſe tactum triginta minis? Bruſonius libro tertio capite vigeſimotertio.

Cæſaris militum.

Suprà tit. de Impudicitia.

De ſecretis rebus non temerè effutiendis, vide ſuprà, Arcana non, &c.

De ſecuritate.

Pyrrhonis.

PYrrho Elienſis, in tempeſtate conſpiciens cæteros animo eſſe deiectiores, quum ipſe nihil moueretur: oſtendit porcellum in naui ſecurè edentem, dicens: oportere ſapientem eam animantis imitari ſecuritatem. Laertius libro nono capite vndecimo.

Bionis.

Bion Boryſthenites dicere ſolebat, impietatem malam eſſe contubernalem fiduciæ. & adiiciebat verſiculum Euripidis,

Seruum facit, quamuis feroculum virum.

Senſit autem philoſophus clariſsimus, nullam omnino ſecuritatem habere locum, vbi maleſana ſit conſcientia: nec apertè poſſe loqui, cui reuera impietatis vitium poteſt obiici: nec frui tranquillitate animi, qui deos ſibi non habeat propitios. Laertius libro 4. capite 7.

Vide tit. de Tranquillitate.

De ſeditione.

Secundi ſophiſtæ.

CVm tale declamationis argumentum eſſet propoſitum: Qui ſeditionem mouerit, moriatur: qui ſedauerit, præmium ferat. Quidam & mouerat & ſedauit, petit præmium. Hanc queſtionem paucis abſoluit: Quod eſt prius? mouiſſe. Quod poſterius? ſedaſſe. Itaque prius da pœnas motæ ſeditionis: ac deinde ſi potes, accipe pręmium rectè factorum. Philoſt.

De senectute.

Bionis.

BIon Borysthenites senectutem dicebat portum esse malorum: quod omnes huc confugerent, sperantes miseriarum finem. Mori autem vnicuique in promptu est. Id ethnici quidam existimabant esse præclarum: Christiana pietas docet esse nepharium scelus. Erasmus ex Laertio libro 4. cap. 7. Cæterùm Anton. in Melissa, parte 2. Sermone 17. & Maximus sermone 41. aliique, Soloni abscribunt.

Eiusdem.

Idem docebat, nulli exprobrãdam esse senectutem, ad quam omnes optant peruenire. Absursum enim est, aliis probro dare, quod quis optat sibi contingere. Laert. lib. 4. cap. 7.

Cleanthis,

Cleanthes Assius interdum, quum foderet, solebat seipsum increpare. Id fortè admiratus Ariston: Quem, inquit, increpas? Tu Cleanthes ridens: Senem, inquit, qui canos quidem habet, sed mentem non habet. Seipsum innuens. Laert. lib. 7. cap. 2.

Solonis.

Solon, quum quidam ex eo quæreret, Quid senectutem esse putatet? respondit, vitæ hyemem. Stobæus.

Eratosthenis.

Eratosthenes vigentem ætatem veri comparabat, declinantem æstati & autumno, senectam hyemi. Stobæus sermone 113.

Eiusdem.

Idem ætatis partem vigentem ver esse dicebat: eam autem quæ vigori & flori succedit, æstatem & autumnum, & hyemem senectutem. Maximus sermo. 41. ex Phauorini commentariis.

Alexedis.

Infrà de Senectute imbecilla.

Metrodori.

Metrodorus senem nequaquam beatum esse dixit, nisi absolutum haberet bonorum operum numerum. Nihil enim ætati per se tribuendum est. Stobæus sermone 113.

Democriti,

Democritus senectutem omnimodam imperfectionem esse dicebat, eo quod omnia habeat, & omnibus indigeat. Stob. ser. 118.

Diogenis.

Diogenes percontanti quid esset in vita miserrimum? Senex,

nex, inquit, egenus. Siquidem vbi naturæ præsidia destituunt hominem, extraneis rebus fulcienda est ætatis imbecillitas. Laertius lib.6. Bruson. lib.6. cap.7.

Eiusdem.

Idem anum comptam conspicatus: Si, inquit, ad viuos, falsa es: sin ad mortuos, ne cunctare. Anton. sermone 18. parte 2. Melis. Maximus sermone 41.

Euripidis.

Archelaus rex opiparum lautúmque conuiuium amicis suis parauerat, cúmque in eo conuiuio Euripides proximè sibi assidentem Agathonem tragicum poetam iam senem, se plurimum amare diceret, Agesilao interrogante cur amandus esset homo senex? Per Iouem, inquit, Ver non solùm est bonorum optimum, verum etiam autumnus. Comparat autem florentem iuuentutem verno tempori, quo omnia sunt in herba: senectutem autem autumno, fœcundissimo. Ælianus libro 13. de Varia histor.

Agesilai.

Agesilaum regem cum quis interrogaret, cur per acrem hyemem solo pallio tectus obambularet absq; tunica, homo tam prouectæ ætatis: Vt, inquit, iuuenes hanc vitæ rationem imitentur, quum exemplum habeant & extremæ senectutis hominem, & principem. Sapienter admonens, senibus ita viuendum esse, vt adolescentibus exhibeant rectè viuendi formam: & vulgus nihil imitari libentius, quàm quod à viris principibus conspexerint factitari. Plut. in Laconicis.

Alexandri.

Alexander cum senem quendam capillos inficientem vidisset, inquit: Non capillos, sed genua tingas. Maxi. ser. 41.

Catonis sen.

Cato senior quum senectuti adsint multa probra, dicebat non esse addẽdum malitiæ dedecus. sentiens, senectutem multis nominibus vulgò malè audire: veluti quum audit, deformis, edentula, lusciosa, imbecilis, obliuiosa indocilis Hęc ferre satis est, vt non accedat crimen improbæ vitæ, quod omnibus quidem fœdum sed seni fœdissimum. Alii narrant hoc ab illo dictum in senem obuium vitæ contaminatę: Ne ætatis tuæ malis addas turpitudinem. Plut. in Ro. apop.

Eiusdem.

Idem hortante Scipione Africano, vt Achæorum exulibus opitularetur, quo illis in suam patriã redire liceret: simulabat

eius rei sibi nullam esse curam. Cæterùm in senatu quum hac de re multa verba fierent, assurgens ait: Perinde quasi nihil habeamus quod agamus, sedemus de seniculis aliquot Græcis disputantes, vtrum à nostris an illius regionis vespillonibus efferantur. Plut. in Rom. apoph.

Friderici imp.

Fridericus Romanorum imperator, cum in vrbe Schaduienna præfectum, senem admodum, & ætate iam imbecillem dedisset, non defuerunt adolescentes qui sibi præfecturam loci committi peterent. cum igitur senem amouendum dicerent, Fridericus dixisse fertur: Senem amicum oppido, non amico oppidum commendamus. Sentiens, dignum esse, vt senex iam à ciuibus ad mortem vsque foueretur. Aeneas Syl. lib. 4. de reb. gest. Alphonsi.

De senectute viuida & animosa.

Chilonis.

AVsonius Chiloni hanc tribuit sententiam: Optabilem esse senectutem iuuenilem, molestam verò iuuentutem senilem. Maxima malorum pars, ob quæ malè audit senectus, à vitiis hominum proficiscitur: habet autem ex sese nonnulla commoda, plurimarum rerum vsum ac memoriam, consulendi facultatem, reuerentiam & authoritatem. hæc si adsint commoda, absíntque incommoda, ea senectus optabilior est multorum iuuentute, vitiis & inertia marcente. Videas autem in nonnullis iuuenibus senilem imbecillitatem, senilem somnolentiam, senilem ignauiam, senilem morositatem: horum iuuentus peior est senectute. Nam quum senecta careant, senio tamē abundant. Ausoniani versus sic habent:

Grata senectus homini, quæ parilis iuuentæ:
Illa iuuentus, gratior, quæ similis senectæ.

Plinius & illud oraculi vice celebratum asscribit Chiloni, ἐγγύα: παρὰ δ' ἄτη: Sponde, sed noxa præstò est. Vide eius dictū apud Laer. lib. 1. cap. 4.

Cleanthis.

Cleantes Asius philosophus, ad quendam contumeliæ caussa obiicientem senectutem: Et ego, inquit, abire cupio: verùm vbi reputo me omni ex parte sanum, siue legendum est, siue scribendum, rursus maneo. Significans, se quidem haudquaquam esse vitæ cupidum: verùm ob senectutem neminem debere è

vita

vita decedere, donec vires ſuppetunt ad vitæ munia. Laertius lib.7.cap.2.

Gorgiæ.

Gorgias Leontinus ſophiſta, centeſimum ſeptimum agens annum, rogatus quare tandiu vellet in vita manere: Quia nihil, inquit, habeo, quod accuſem ſenectutem. Bruſ.lib.6.cap.7.ex Cic.Catone Maiore.

Sophoclis.

Sophocles iam extremæ ſenectutis, à filiis accuſatus eſt dementiæ. At is pro apologia iudicibus recitauit fabulam, quam proximè ſcripſerat, rogans, num ea videretur delirantis. Fertur & hoc dixiſſe: Si ſum Sophocles, non deliro: ſi deliro, non ſum Sophocles. Sentiens, in eruditis ac ſobriis animi vim non elangueſcere, ſed reuigeſcere potius vſu & exercitatione. Eraſ.Rot. lib.8.apoph.

Cyri.

Cyrus apud Xenophontem moriens, extremæ iam ſenectutis, negabat ſe vnquam ſenſiſſe ſenectutem factam imbecilliorem, quàm fuiſſet adoleſcentia. Maxima pars incommodorũ, ob quæ vulgò malè audit ſenectus, ab intemperantia vitæ proficiſcitur. Bruſ.lib.6.cap.7.

Syllæ.

Sylla cum poſt occupatam Rempub. ſenatum coegiſſet, ſententiáſque rogaret, vt Marius hoſtis Reipub. iudicaretur, nullis audentibus obuiam ire, ſolus Scæuola ſententiam dicere voluit. quin etiam truculentiùs minitanti Syllæ: Licet, inquit, mihi agmina militũ, quibus curiam circumſediſti, oſtentes: nunquam efficies tamen, vt propter exiguum ſenilémque ſanguinem meum, Marium, à quo vrbs & Italia conſeruata eſt, hoſtẽ iudicem. Bruſ.lib.2.cap.1.

M.Craſſi.

Suprà tit.de Auaritia.

Eiuſdem.

M.Craſſo quum Parthi per legatos denũciaſſent, vt ſuæ ætati conſulens à bello abſtineret, inſolenter reſpondit: In Seleucia iſtis mandatis reſponſum dabimus. Hic Agiſis, legatorũ vnus, ſublata manu mediam palmam oſtendens: Prius, inquit, in hac manu naſcentur ſetæ, quam tibi Seleuciam conſpiciendi ſit futura poteſtas. Plut.in Craſſo.

Eiusdem.

Craſſo conflicturo cum Parthis, exta è manibus deciderunt, hoc cæteris vt inauſpicatum oſtentum interpretãtibus, ac prælium diſſuadentibus: Huiuſmodi, inquit, incommoda multa nobis ſenectus adfert. At arma mihi nunquam è manibus ceciderunt. Plut.

Conſidij.

Cæſare conſulatum aſſequuto, adiuuantibus Pompeio & Craſſo, quum omnia pro libidine gererentur, ac pauci ſenatores in curiam conueniſſent, Conſidius quidam natu prægrandis, iccirco non veniſſe ſenatores dicebat, quoniam illius arma militéſque pertimeſcerent. Cui Cæſar: Quin tu, inquit, hoc quoque reformidans domi te non contines? At Conſidius: Senectus, inquit, me facit intrepidum. Quum enim vitæ pauxillum ſuperſit, non eſt quur magnopere ſim ſolicitus. Bruſ. lib. 2. cap. 1. Eraſ. lib. 4. apoph.

Pol. Romuli.

Pollio Romulus, qui centeſimum exceſſerat annum, Augusto percontanti, qua tandem ratione illum corporis animíque vigorem ſeruaſſet? Intus, inquit, mulſo, foris oleo. Tradit Plinius, naturam hominibus duos dediſſe liquores optimos, oleũ foris adhibendum corpori, vinum intus. Mel autem ob humidam calidámque vim, admodum ſenibus accommodum eſt. Nunc mel in totum à menſis ſubmouimus, & oleum corpori infundimus. Eraſ. lib. 8. apoph.

De ſenectute imbecilla.

Diogenis.

Diogenes quærenti, quid eſſet ſenecta? reſpondit, Vita brumalis tempeſtatibus obnoxia. Stob.

Demonactis.

Demonacti ſeni crura intumuerant. id videns quidã, Quid iſthuc, inquit, mali eſt Demonax? Tum ille: Charon, inquit, me momordit. Pro cane dixit Charontem, innuens, ſenectutẽ morti vicinam. Eraſ. lib. 8. apoph.

Alexidis.

Alexis poeta cuidã, videnti ipſum iam ſenio feſſum ægrè lentéq; incedere, ac rogãti quid ageret? Paulatim, inquit, morior: ſiue, pedetentim morior. Significans, ſenes non viuere, ſed lentè mori. Eraſ. lib. 9. apoph. Bruſ. lib. 6. cap. 7. Stob. ſerm. 113.

Ioſephi

Iosephi.

Iosephus Ptolemæo Oeniam accusanti: Veniã, inquit, quæso præsta: Non enim te latet, senes puerósque eandem mentem habere. Brus. lib. 9. cap. 7.

Milonis,

Milo Crotoniates quum iam consenuisset, videns athletas in certamine exerceri, suos lacertos intuitus iam senio defectos, illachrymasse fertur, ac dixisse, At hi quidem iam mortui sunt. Corporis vigorem adimit ætas, animi vis ad extremam vsque durat ætatem. Eras. lib. 8. apoph.

Ciceronis.

Cæsar statuerat agros Campanos militibus diuidere. id quum complures in curia molestè ferebant, tum L. Gellius, homo extremæ senectutis, dixit: Hoc non futurum se viuo. Expectemus igitur, inquit Cicero: non enim postulat longam dilationem. significans, illum esse morti proximum. Eras. Roterod. lib. 4. apoph.

De senectute honoranda.

Chilonis.

CHilon dicebat, honorem à iunioribus habendum senectuti: vt ipsi facti senes ab aliis habeantur in precio. Ea res geminam habebat vtilitatem. Siquidem vt senum autoritas ac reuerentia temperabat ætatem lasciuam à peccando: ita senes cauebant, ne quid committerent, quo iuuenibus vel ob ineptiã ludibrio possent esse, vel ob turpitudinem perniciosi: sed inter omnes iuuenes, omnésque senes ea esset reuerentia, quæ inter parentes ac liberos. Laert. lib. 1. cap. 4.

Laconum.

Lacedæmonii ita Rempublicam suam instituerant, vt in ea iuuenes non solùm suos quisque parentes reuererentur, hísque dicto audientes essent: verùm etiam vt omnes seniores vererentur, tum de via cedentes, tum è sedibus assurgentes. Plutarc. in apoph. Lacon.

Anonymi.

Quidam profectus Lacedæmonem, quum vidisset honorem quem iuniores præstant senioribus: In sola, inquit, Sparta expedit senescere. Paupertas onus est & miserum & graue, vt ait Comicus: sed in hac molestiarum maxima pars est, quòd homines facit etiam ridiculos, vt ait Satyricus. Sic inter incom-

moda quæ fert ætas ingrauescens, non minima pars est, quòd senes ferè contemptui sunt, ac ludibrio. Proinde Sparta visa est multis honestissimum virtutis domicilium. Plut. in Laco. Bruson. lib. 6. cap. 7.

Anonymi.

Senex in Olympiis cupidus erat spectandi certaminis, quod agebatur: Sed quum nulla vacaret sedes, ad varia loca sese conferens, ludibrio erat, ac scommatis petebatur, quòd nullus eum exciperet. vt verò peruenit ad Lacedæmonios: ibi non solùm pueri omnes assurrexerunt, verùm etiam viri multi cesserunt illi locum. Id factum quum cæteri Græci, quotquot aderant, plausu comprobassent, patriúmque morem supra modum collaudassent: senex

Concutiens canásque genas & tempora cana,
Ac fusis lachrymis.

Heu miseriam, inquit, vt omnes Græci norunt quid sit honestum, sed eo soli vtuntur Lacedæmonii. Eras. ex Plutar. in Laco.

Idem aliter.

Atheniensis quidam senex, quum in spectaculis sessum non reciperetur ab aliquo, à Lacedæmoniis legatis, qui seniores cùm primis venerabantur, receptus est. Tum quidam Lacon: Per Deos, inquit, Athenienses sciunt quæ recta sunt, non autem faciunt. In Olympiis, quum à nemine senex reciperetur, præterquam à Lacedæmoniis, mouens caput barbámque senex, lachrymabundus inquit: Heu me miserum, vt Græci omnes nouerunt quæ recta sunt, sed iis soli vtuntur Lacedæmonii. Bruso. lib. 6. cap. 7.

Alexandri.

Alexander quum hyeme duceret exercitum, assidés igni, recognoscere prætereunteis copias cœpit. quúmque videret senem quendam horrentem frigore, & ad ignem stantem, considere loco suo iussit, dicens: Si in Perside natus esses, in regia sella sedere tibi capitale foret: in Macedonia nato, conceditur. Eras. lib. 4. apoph.

De senectutis fiducia.

Solonis.

QVum Pisistratus occuparet Rempublicam, résque videretur ad manifestam spectare tyrannidem, neque quisquam auderet illius conatibus obsistere, Solon productis armis,

mis,& ante ædes positis,cœpit inclamare ciues.at vbi Pisistratus ad illum mitteret,qui percontarentur,qua re fretus hoc auderet?Senectute,inquit. Alios senectus reddit formidolosiores: illi conciliauit audaciam,quòd parum vitæ superesset, etiamsi nullus occideret. Ita Plutarchus in commentario. An seni sit gerenda Respub. Diogenes Laertius rem aliquanto fusius narrat lib.1. Brusonius lib.6. cap.7. meminit & Cicero in Catone Maiore.

Cesellij.

Cesellius quum nec triumuiris obtemperaret, & multa liberè de C. Cæsaris temporibus loqueretur,admonentibus amicis vt sibi caueret: Duæ, inquit, res sunt, quæ cæteros reddunt formidolosos,mihi maximam suppeditant fiduciam, senectus & orbitas. Senex citò periturus est, etiamsi nemo occidat. Et orbus nec habet quos curet, nec habet quibus timeat. Solet enim vltio in liberos propagari. Valerius Maximus lib.6. cap.2.

M. Castritij.

M. Castritius Placentiæ magistratum gerens, Cn. Carboni consuli iubenti decretum fieri, quo sibi obsides à Placentinis redderentur,non paruit.atque adeò minitanti dicentiq;, Multos habeo gladios:respondit,Et ego annos. Declarans, se senectutis præsidio fretum,non metuere gladios. Bruso.lib.6.ca.7. Vale.Max.lib.6.cap.2.

P. Asellij.

P. Asellius Liuerius in Cæsaris tempora inuectus, monentibus amicis ne faceret:Magnam sibi licentiam præbere, respondit,senectutem & orbitatem.Brus.lib.6.cap.7.

De sepultura.

Socratis.

SOcrates cicutam bibiturus, à quibusdam interrogatus, quomodo sepeliri vellet?Eo modo,dixit,quo vobis facillimum fuerit.Stob.serm.120.

Diogenis.

Diogenes Cynicus,cum sibi ita persuasum esset, vt crederet nullum esse post mortem sensum. proiici se inhumatum iussit.Tum amici: Volucribúsne & feris? Minimè verò, inquit: sed bacillum prope me, quo abigam, ponitote. Quî poteris? illi aiunt: non enim senties. Quid igitur mihi ferarum, ait,lania

ait, laniatus oberit, nihil ſentienti? Bruſonius lib.4.ca.10. Laert. Cicero lib.1. Tuſc.quæſt.

Eiuſdem.

Idem rogatus à Xeniade, quomodo ſepeliri vellet? In faciem, inquit. Percontanti cauſam: Quoniam, inquit, paulo pòſt futurum eſt, vt inferiora fiant ſuperiora. huc alludens, quòd id temporis Macedones rerum potirentur, atque ex humilibus fierent excelſi: quòd ſi inuerterentur omnia, fore vt cadauer etiam ex prono fieret ſupinum. Fortaſsis illud ſenſit, nihil referre quo ſtatu corpus exanime ſepeliatur: qua in re magna erat vulgi ſuperſtitio. porrectis enim in portam pedibus efferebantur, ſtantes cremabantur: & hodie ſtantes, vt audio, ſepeliuntur Iudæi, certè ſupini ſepeliuntur omnes Chriſtiani. Eraſ. Diogenis dictũ extat apud Laer.lib.6. & Bruſonium lib.4.cap.10.

Eiuſdem.

Diogenes dicebat, ſi canes cadauer ſuum lacerarent, Hircanã ſepulturam fore: ſin vultures, Iberam: At ſi nullum animal accederet, ipſum tempus pulcherrimam ſibi fore ſepulturam, corpore precioſiſsimis rebus, ſole inquam & imbribus, abſumpto. Stob.ſer.120.

Eiuſdem.

Idem interrogatus, num ſeruum ancillámue haberet, negauit. Quumque percontator adieciſſet: Quis igitur te efferet, ſi moriaris? Cui domo, inquit, erit opus. Multi ſuperſtitioſe ſoliciti ſunt, quomodo, & per quos efferantur. Hac cura prorſus vacabat Diogenes, non dubitans, quin futurus eſſet aliquis, qui cadauer eiiceret: vel ob id, quòd domum faceret vacuam. Quanquam illi contigit honorifica ſepultura. Laer.lib.6. Bruſon.lib. 4.cap.10.

Anaxagoræ.

Anaxagoras cum Lampſaci moreretur, quærentibus amicis, vellétne Clazomenas in patriam afferri, ibidemque ſepeliri? Non neceſſe eſt, inquit. Vndique enim ad inferos tantundem viæ eſt. Cicero in Tuſc.lib.1. Laertius lib.2.cap.3. Bruſon. lib.4. capit.10.

Lycurgi.

Lycurgus ſepulchrorum vniuerſam ſuperſtitionem ſuſtulit, permittens vt non ſolùm intra ciuitatem humarentur cadauera, verùm etiã vt monumenta templis vicina haberentur. Submouit & funebres expiationes: nec conceſsit vt quicquam vnà

cum

eum cadauere ſepeliretur (nam aliæ nationes, ſi quid fuiſſet viuo chariſsimum, id mortuo addebãt in ſepulchro, damnoſa ſimul ac ridicula ſuperſtitione: quaſi mortui ſentiant aliquid) ſed in puniceo amictu, & oleæ foliis ex æquo poſito omnes ſepeliri iuſsit. Vetuit etiam titulos & inſcriptiones addi monumentis, præterquam eorum qui in bello ceci diſſent. Suſtulit autem & luctus & funebres nænias, quas reliquorum hominum vulgus incredibili ſumptu & apparatu, etiam per conductos ploratores celebrare conſueuit, magna ſpecie dementiæ, quaſi manium ſit vllus ſenſus; aut ſi quid ſentiunt, iiſdem rebus delectentur, quas in vita non iudicio, ſed animi vitio dilexerunt. Eraſ. ex Plut. in Lacon.

Socratis.

Eo die quo Socrates bibiturus erat venenum, Apollodorus ei pallium multi precii ad ſolatium obtulit, vt eo indutus moreretur. At ille recuſans donum: Quid, inquit, hoc meum pallium, quod viuenti conuenit, mortuo non conueniet? Damnans quorundam ambitionem, hoc miro ſtudio prouidentium, vt quàm honorificentiſsimè efferantur, ac ſepeliantur. Eraſ. lib. 3. apophthegma.

Demonactis.

Demonactem morientem amici rogabant, quomodo vellet ſepeliri? Ne quid, inquit, iſta res vos habeat ſolicitos: fœtor me ſepeliet. & dicentibus, Indignum facinus, ſi talis viri corpus laceraretur à canibus: Quid, inquit, incommodi, ſi & mortuus alicui ſim vſui? Eraſ. lib. 8. apoph.

Olympiæ.

Alexandri mater Olympias, quum audiſſet filii cadauer inſepultum fuiſſe abiectum, inter lamẽta dixit hoc quoque: O fili, tu qui ſtudebas cœli particeps eſſe, huc toto impetu properans, ne iis quidem potiri valuiſti quæ ſunt mortalium omnium communia, terra ac ſepultura. Alexander viuus ambiebat diuinos honores: defuncto nec vltimus ille contigit honos, quem quiuis homo perſoluit homini, quãlibet humili. Narrat enim Q. Curtius, & Plutarchus, Alexandri corpus multis diebus inſepultum iacuiſſe, ob graues procerum concertationes de ſucceſſione principatus. Fuit & alter Alexander Epiri rex, Olympiadis frater, cuius corpus amne in hoſtium caſtra deuectum eſt, itaque ab his fœdè laceratum. Vnius tamen mulieris opera ſe-

pultum est, licet mutilum. Refert Titus Liuius Decadis primæ lib. 8.

Neronis.

Neronem imp. in fuga quum Phaon libertus hortaretur, vt in specum egesta harena conderetur: negauit se viuum sub terram iturum. Sueton. in vita Neronis.

Ziscæ imper.

Zisca Hussitarum dux & imperator fortissimus, iam moriturus, cum à militibus interrogaretur, quomodo sepeliri cuperet post mortem: Pellem, inquit, mortuo mihi detrahite, relictoque feris cadauere, ex cute tympanum facite, quo in præliis vtamini. Et sic, vt hostes nostri viuentis aspectum non ferebant, ita mortui sonum, fugam adornantes, audire nequibũt. Aeneas Syluius lib. 3. commentariorum de rebus gestis Alphonsi regis.

De seriis negotiis in vinolentis conuiuiis non tractandis.

Geminij.

Geminius à Romanis in Asiam ad Antonium legatus missus, vt omnia tentaret per quæ cum Octauio redintegrari communis amicitia posset: vocatus in conuiuium ab Antonio, præsente Cleopatra monuit, vt mandata proferret. Cui Geminius post salutem dictam, ait: Quæ tibi enim dicere Antoni iussus sum, cum sobrio, & alio loco quàm vbi nunc sumus, tractanda sunt. Ostendens, seria negotia nõn in conuiuio vinolento, nec quouis loco, nec præsentibus omnibus tractanda esse. Plut. in vita Antonii.

Berenices.

Ptolemæo regi ad talos sedenti, vt alea luderet, assistens quidam, condemnatorum nomina recitabat, vt ille, quínam mortis supplicium promeruissent, decerneret. Berenice verõ vxor regis hoc videns ac audiens, arrepto è pueri manibus libello, prohibuit, ne ad finem vsque nunc legerentur, dicens: Non sic obiter aduertendum animum esse in re tam seria, vbi de hominis salute agendum est: sed studiosè, relictis aliis omnibus negotiis cogitandum, ne nostra oscitantia noceamus aliis. Non enim similem esse casum talorum & corporum. Aelianus lib. 14. de Var. hist.

De ser

De sermone, animi speculo ac indice.

Solonis.

SOlon orationem operum simulachrũ esse dicebat. Ea quippe quæ in opus proruunt, prius animo concepta, verbis indicantur. Maximus ser. 15.

Thaletis.

Thales Milesius Græciæ sapientum nequaquam minimus, dicere solebat. Multiloquium non ostendere hominem sapientẽ. Sapiens enim non nisi quum res exigit, loquitur, & paucissimis suum ostendit animum: Stultus autem, etiam necessitate non efflagitante, loquendi finem non facit. Eras. lib. 7. apophth. ex Laer. lib. 1. cap. 1.

Democriti.

Democritus philosophus orationem εἴδωλον τοῦ βίου, id est vitæ simulachrum, quãdamque velut vmbram esse dicebat. Qua quidem sententia nihil dici poterat verius. Nam nullo in speculo melius expressiusque relucet figura corporis, quàm in oratione pectoris imago repręsentatur. Neque homines ex sermone secius, quàm ærea vasa tinnitu dinoscuntur. Laertius.

Eiusdem.

Idem audiens adolescentem variis de rebus assiduè loquentem, ait: In speculo faciei figura, in verbis autem animi qualitas vniuscuiusque hominis deprehenditur. Stob.

Zenonis.

Zeno Cittieus adolescenti confidenter loquenti: Non dixerim, inquit, ô adolescens, quæ mihi succurrunt. Subnotauit vir prudentissimus, è sermonis procacia æstimari morum impudicitiam. Laer. lib. 7. cap. 1.

Diogenis.

Diogenes cum sederet in auctione, vetitus est sedere, ac iussus est stare: ob id opinor, vt facilius inspiceret emptor, quid emeret. At Diogenes: Quid, inquit, refert? quando pisces, quocúnq; modo iaceant, emuntur. notans vulgi stultitiam, qui empturi seruum, cauent ne quod corporis vitium fallat, nec simili cautione explorant mentis habitum. Is autem deprehenditur ex oratione. Laer. lib. 6.

Eiusdem.

Idem aiebat, sibi videri mirum, quòd quum ollam aut operculum

culum non emerent homines, nisi pulsu aut tinnitu exploratũ, in emendo homine solo aspectu essent contenti. significans, hominem nulla ex re melius cognosci, quàm ex oratione. Vt igitur qui vas fictile teruncio parant emere, digito pulsant, atque ex tinnitu reddito dignoscunt, sitne integrum, probæ argillæ, ac bene coctum: ita priusquam minis aliquot emant hominem oportebat ad dicendum prouocare, atque ex oratione deprehendere qualis sit. Laer. lib. 6.

Socratis.

Socrates dicere solebat, qualis homo est, talis etiam eius erit oratio, orationi autem facta simillima, factis vitam. Brusonius lib. 6. cap. 2. Cic. lib. 5. Tusc. quæst.

Eiusdem.

Quum diues quidam filium adolescentulum ad Socratem misisset, vt indolem illius inspiceret: ac pædagogus diceret, Pater ad te ô Socrates misit filium, vt eum videres: tum Socrates ad puerum, Loquere igitur, inquit, adolescens, vt te videam. significans, ingenium hominis non tam in vultu relucere, quàm in oratione: quòd hoc sit certissimum, minimeque mendax animi speculum. Eras. lib. 3. apoph.

Chrysippi.

Chrysippus Stoicus interrogatus, quid esset mens hominis? sermonis fontem esse, respondit, quemadmodum enim riuuli ex fonte fluunt, sic sermo ex corde & mente hominis procedit. Stob. ser. 1. & Phauorinus 16.

Romuli.

Romulus dicere solebat, vasa fictilia sono & percussu, hominem verò sermone explorandum esse. Max. ser. 15.

Cenopidæ.

Cenopidas, qualis cuiusque esset natura, talem esse dicebat orationem. Max. ser. 15.

Demonactis.

Demonax dicere solebat, in speculis vultus figuram, in colloquiis autem animi naturam & imaginem cerni posse. Maxi. sermo. 15.

Eiusdem.

Idem dicebat, orationem ac sermonem hominis quasi figulum, animi formam effingere & proferre. Ibidem.

Vide titulum de Garrulitate, Lingua & Loquacitate.

De ser

De seruis, ac famulis.

Socratis.

SOcrates quendam conquerentem, se defatigatum longo itinere: rogauit, num puer ipsum potuerit consequi? Ait. Rogauit, vacuúsne, an aliquid ferens oneris? Portauit, inquit, nonnihil sarcinarum. Quid, inquit, queritúrne ille se defessum? Quum negaret: Annón pudet, inquit, te molliciei, qui vacuus ambulans defessus fueris, cum ille gestans sarcinam non queratur se fatigatum? Ostendebat Socrates, seruum in hoc feliciorem domino, quòd ad labores exercitatior, minus sentiret molestiæ. Eras. lib. 3. apoph.

Diogenis.

Erat Diogeni seruus nomine Manes. is quum profugisset à domino, admonuerunt amici vt fugitiuum inuestigaret. At ridiculum, inquit Diogenes, si Manes absque Diogene viuat, Diogenes absque Mane viuere non possit. At multi seruos insequuntur vt vlciscantur. Diogenes spectabat vsum. Melior autem philosophus est, qui paucioribus eget. Nolebat itaque hic seruo videri deterior. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Quum esset emptus Diogenes, perinde quasi ipse Xeniadem emisset, dixit illi: Vide vt iussis meis pareas. Cúmque ille diceret, ἄνω ποταμῶν: significans rem præposterè agi, si seruus imperet hero: Si medicum, inquit Diogenes, emisses æger, non illi præscribenti obtemperares? an diceres, ἄνω ποταμῶν? Si herus corpore malè affectus auscultat seruo rei medicæ perito: multò magis decet animo ægrum, auscultare seruo philosophiæ perito. quod enim ars medica præstat corpori, hoc philosophia præstat animo. illa medetur febri, hæc prauis cupiditatibus. Quanto autem animus præstat corpori, hoc illius morbi sunt, quàm huius, grauiores. Laertius addit, quum à præcone rogaretur, quo titulo vellet prædicari? isque respondisset, se scire imperare liberis: vbi vidisset prætereuntem quendam bene cultum, Huic, inquit, me vende: nam is eget domino.

Eiusdem.

Xeniadæ, à quo fuerat emptus, dicebat: Mihi, licet seruo, obtemperes necesse est: propterea quòd, qui nauclerum aut medicum habet seruum, ei tamen parêre cogitur, si velit ex eo capere vtilitatem. Laertius lib. 6.

Eiusdem,

Idem dicebat, inter seruos ac dominos malos præter vocabula nihil aliud interesse, nisi quòd mancipia seruirent dominis, domini cupiditatibus. significans, vtrosque esse seruos: miseriorem tamen seruire seruitutem dominos, quàm mancipia, si sint improbi. Nam qui ducitur affectuum arbitrio, & multos habet dominos, & turpes, & inclementes. Laert. lib. 6.

Antigoni.

Quum Athenienses seruum Antigoni, honoris gratia, perinde vt ingenuum in ciuium numerum ascripsissent: Nequaquam, inquit Antigonus rex, velim vnum Atheniensem à me loris cædi. significans, per illos factum, vt vnum ciuem Atheniensem posset loris cædere, quippe seruum: sed Athenis esse plures vno commeritos, vt à rege loris cæderentur, qui seruum alienum, quod in ipsis fuit, manumitterent. Plutarchus in apophthegma. Regum.

Iuliani impera.

Iulianus imperator cum eunuchis & coquis seruos etiam ex palatio eiecit. Rogatus verò, cur id faceret? ait: His non opus esse, cum minori sumptu viuere posset. Eras. lib. 8. apoph.

Hadriani impera.

Hadrianus imperator quodã tempore, quum seruum suum videret inter duos senatores ambulantem, misit qui illi colaphum impingeret, diceretque: Noli inter eos ambulare, quorum adhuc potes esse seruus. simul senatoriæ dignitati consulens, & serui castigans insolentiam, quam de Cæsare hero sum pserat. Ex Dione Casio.

Alex. Seueri.

Alexander Seuerus Romanorum imperator, nunquam vtebatur cursore, nisi seruo suo: dicens, ingenuum currere nisi in sacro certamine non debere. Aelius Lampridius.

De seruo fideli.

Anonymi.

EX his militibus qui sub Lysimacho stipendium faciebant, quidam quũ ab eo rogaretur, num esset quispiam ex Helotum, id est, seruorum Laconicorum numero: Tu ne, inquit, existimas Laconem ad te venturum, vt abs te ferat quatuor obolos?

obolos? Maluit se fateri seruum, quàm hoc probri admittere in nomen Lacedæmonicum. Plut. in Lacon.

Callicratidæ.

Callicratides interrogatus, quod genus homines essent Iones? Liberi, inquit, mali, sed serui boni. significans, illos nescire imperare, ac libertate vti, sed seruitutem æquo animo ferre: videlicet referendos ad secundum hominum genus, iuxta distinctionem Hesiodi, qui per se quidem non sapiunt, sed parent rectè sapienti. Plut. in Lacon.

Lacænæ.

Lacena quædam captiua, quum interrogaretur, quid sciret? Probè, inquit, regere domum. Et hæc non vulgaris ars est in muliere. Plut. in Lacænarum apoph.

Alterius.

Quædam à licitatore interrogata, num esset futura proba, si ipsam emeret? Etiam, inquit, si me non emeris. Plut.

Alius.

Alia quum in auctione præco rogaret illam, quid sciret? Libera, inquit, esse. significans, sese captiuam quidem esse, cæterùm ad illiberalia iussa non parituram. Itaque quum emptor imperasset quædam non conuenientia liberæ: Plorabis, inquit, qui tibiipsi talem inuideris possessionem. móxque sibi necem consciuit. Plut. in apoph. Lacænarum.

Laconis pueri.

Puer Spartanus captus ab Antigono rege, ac sub hastra venditus, in cæteris omnibus quæcunque putabat ab ingenuo decenter fieri posse, obsequens erat ei qui ipsum fuerat mercatus: cæterùm iussus adferre matulam, haud sustinuit, dicens: Non seruiam. At quum instaret herus, puer consenso tecto, dixit: Senties cuiusmodi mercatum feceris. móxque sese è sublimi præcipitem dedit, ac periit. Captiuus esse poterat, seruilia facere non poterat, ac semet in libertatem morte asseruit. Plutarchus in Laconicis.

Idathyrsi.

Idathyrsus Scytharum rex, in quem arma mouit Darius, suasit Ionum regibus, vt Histrici pontis iunctura soluta, fugientes sese in libertatem vindicarent. qui quum id facere recusarent, ne violarent fidem, qua Dario erant obstricti, vocauit illos frugi mancipia, & ἀδρασα, hoc est, qui fugere nollent. Nam hæc non minima laus est seruorum, nolle fugere, si liceat:

at nolle tyrannicam seruitutem commutari libertate, si detur opportunitas, animi seruilis est. Plut. in Reg. apoph.

Antigoni.

Antigonus conspiciens filium suum eos, in quos habebat imperium, ferocius tractantem, atque insolentius: An ignoras, inquit, fili, regnum nostrum esse splendidam seruitutem? Nihil dici potuit cordatius. Nam princeps non minus obseruire cogitur populo, quàm populus principi: nisi quòd princeps id facit cum dignitate, alioqui reuera mutua seruitus est. Plutarc.

Neronis.

Nero quidam in seruum furacem ita iocatus est, vt diceret, solum esse, cui domi nihil sit nec signatum, nec occlusum. Id si de frugi seruo dicas, laus est: si de furaci, iocus. Intelligimus enim, illi nec seras nec signa obstare, quo minus furetur. Scrinia claudimus: olim & cadi lagenæq; solebant obsignari. Erasmus Roterod. lib. 6. apoph.

De seruorum multitudine & turba.

Laconis.

AEtoli quondam ingreßi regionem Laconicam, abduxerunt quinquaginta seruorum millia, vnde Lacon quispiam senior festiuiter dixisse fertur: Magno bono fuerunt hostes Laconicæ, quam tanta turba leuarunt. Plut. in Lacon.

Laconum.

Cum Thebani irrupißent in Laconicam, & inter captiuos captiuásque multos etiam abduxißent helotas, iußerunt illos Terpandri, Alcmanis ac Spendonis Laconica carmina canere. illi recusarunt, dicentes: id nolle filias heriles. adeò plus apud illos valuit concaptiuarum puellarum autoritas, quàm iussa victoris. Hinc probarunt quidam, esse verum quod vulgò diceretur: liberum Spartæ maximè liberum esse, contrà seruum maximè seruum. Ita Plut. in vita Lycurgi.

Alcamenis.

Percontanti cuidam, cur Lacedæmonii Helotibus (sic apud illos dicebantur, quorum conditio media erat inter seruos & ingenuos) committerent colendos agros, ac non ipsi potius eos colerent? Quoniam, inquit, non ipsorum causa, sed nostra, Helotas nobis comparauimus. Videlicet stultitiam eorum taxans, qui mancipia ad ostentationem alunt ociosa, & seruos socios

cios ac ministros voluptatum habere malunt, quàm frugiferis operis occupatos. Plut. in Lacon.

Scipionis.

Scipio iunior, cum legatus mitteretur ad Carthaginenses, vnum tantū comitem Panætium philosophum & amicum secum habuit, & famulos quinq;: quorū vno in peregrinatione defuncto, alium emere noluit, sed è Roma vnū in defuncti locum accersiuit. Potuisset Scipio multis comitatus viris & seruis, legationem suam absoluere pro Romanorum consuetudine. Verùm ne cæteris ostentationis & superbiæ exemplum esset, his contentus, Reipublicæ negocia expedire voluit. Plutarchus in Roman. apoph.

M. Crassi.

M. Crassus ille diues, magnam seruorum turbam domi alebat, quorum præcipuam agebat curam, discentibus adstans interdum, & ipse docens eos, dicens: hanc oportere præcipuam esse patrisfamiliâs solicitudinem, quot sint rei familiaris animata instrumenta. Idem sensit Aristot.

Vide titu. de Famulis & Satellitibus.

De seruis non abutendis.

Diogenis.

Diogenes conspiciens delicatum quendam à seruo calceari: Nondum, inquit, sat beatus es, nisi te etiam abstergeat. id erit, si mancus fueris. Laertius lib. 6. Visum est Diogeni non multo minus absurdum, in calceatu abuti opera famuli, si quis ipse sibi hoc pręstare valeat, quàm si post exoneratum aluū adhibeat famulum abstergendo podici. Quanquā intelligi potest & de abstergendo naso. Philosopho ethnico prodigiosæ deliciæ videbantur, ethnicum calceari à famulo (inquit Erasmus:) At ego noui Christianum sacerdotem, ac theologū, cui cum nullum esset membrum mancum, tamen aditurus latrinam, famulos acersebat, qui soluerent ligulas, item reuersus qui alligarent. Id ego videns, sic mecum cogitabam, Vtinam adesset spectator Diogenes.

Demonactis.

Demonax cum vidisset quendam, seruum suum crudeliter verberantem: Desine, ait, ne seruo tuo similis fias. Iudicauit vir prudentissimus, reuera seruum esse, qui affectibus suis imperare non possit. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Gorgus.

Gorgo Cleomenis filia, cum videret Aristagoram à quopiā è famulis calceari: Quid, inquit, pater? Hospes iste manus non habet? Existimabat, non ferendas viri delicias, qui in eo abutebatur famuli opera, quod ipse suis manibus facere sibi poterat. Et non pudet quosdam, quibus vestiendis comendísque vix decem famuli sufficiunt. Opus est famulo, qui ventrem exoneraturo soluat ligulas, qui fœnum aut lanam porrigat extersuro, ac minimo minus, qui abstergat. Eras. ex Plut. in Laco.

Gelliæ tyranni.

Gellias Agrigentinus hospitio exceptus apud hominem durum, & vndecunque facientem quæstum, qui ne dormire quidem famulis permittebat, sed alius aliud operabatur noctu: eundem & ipse postea quum Agrigentum venisset, suscepit, & conuocatis famulorum pueris (qui permulti erant) nuces & caryças distribuit. Interrogante autem hospite, vndę tot pueri? A famulis meis, dixit, mihi generantur. Voluit autem ostendere, ita tractandos esse seruos, vt ad procreandos etiam liberos legitimè sint apti. Stob. ser. 60.

De seueritate.

Catonis senioris.

CAto senior in militia quinque famulos habebat, quorum vnus tria captiua corpora emit. Quod vbi sensit resciſſe Catonem, priusquam in eius conspectum veniret, seipsum laqueo præfocauit. Adeò quęstum oderat in milite, adeò veniam desperabat qui peccauerat. Plut. in Rom. apoph.

Antisthenis.

Suprà de Præceptore bono ac fideli.

Parysatidis.

Suprà de Adulatione & assentatione.

T. Manlij.

Suprà de Grauiter dictis.

C. Sulpitij Galli.

C. Sulpitius Gallus vxorem repudiauit, quòd aperto capite fuisset foris: Lex, inquiens, tibi meos vnius præfinit oculos, quibus formam tuam approbes: his ornamenta comparato, his esto speciosa. aliis velle videri formosam, in suspicione & in crimine hæreat necesse est. Eras. lib. 6. apoph.

Pestem

Pescenniȷ Nigri.

Pescennius Niger imp. Palæstinis rogantibus, vt ipsorum censitio leuaretur, eo quòd regio esset grauata, satis inclementer respondit: Vos terras vestras leuare vultis, ego etiam aerem vestrum censere cuperem. Aelius Spart.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex admonitus ab amico, ne nimium leuis erga suos esset, & ob id in contemptum apud suos incideret: Magis, ait, hoc cauendum mihi est, ne nimia mihi seueritas conciliet inuidiam. Eras. lib. 8. apoph.

Vide tit. de Disciplina militari, & de Parentum seueritate in filiqs.

De seuerè dictis.

Gorgus.

CVm hospes quispiam molliter ac ægrè vestem prælongam attraheret, Gorgo Cleomenis filia protrusit hominem, dicens: Non tu hinc abis, qui nec ea possis quæ sunt fœminarum? Mulierum est, laciniosis, & in humum defluentibus vti vestibus: quin & caudas admodum longas interdum trahunt, nec tamẽ grauantur onere, aut succingunt. Plut. in Lacon. apoph.

Laconis.

Lacon cum in peregrinatione vidisset homines in sellis curulibus sedentes: Absit, inquit, vt in talibus sedeam sellis, vnde nõ liceat assurgere seniori. In his enim sedebant delicati porrectis cruribus, ac cœlum imminens capiti prohibebat exurgere. Ibidem.

Antigoni.

Sup. de Iudice bono & incorrupto. & tit. de seruis ac famulis.

Pauli Aemylij.

Paulus Aemylius, cum Perseus captiuus deprecaretur, ne in triumpho duceretur: Isthuc inquit, in te sitũ erat. Significãs, illi licuisse in bello perire, aut certè vincere. Plut. in vita Aemylii.

Teleuciæ.

Sup. de Filiorũ abdicatione & de Parentũ seueritate in filios.

De sexu.

Antisthenis.

ANtisthenes dicebat, viri ac mulieris eãdem esse virtutem. Idem sensit Socrates, sexum muliebrem non minus esse

docilem ad omnia virtutis munia, quàm virilem, si pariter instituatur. At vulgus sexum incusat, quasi ad virtutem indocilem. Laert. lib. 6.

De silentio & taciturnitate.

Socratis.

SOcrates admonebat suos discipulos, vt tria præcipuè in omni vita haberent: In animo prudentiam, in vultu verecundiam, & in lingua silentium. Maximus ser. 41.

Pittaci.

Pittacus Mitylenæus admonebat, vt ea quæ facturi sumus, non aperiamus loquaciter aliis: ne si malè perfecerimus, dignè derideamur. Maximus serm. 20.

Thaletis.

Suprà de Lingua, Garrulitate & loquacitate nimia.

Chilonis.

Chilon rogatus, quid esset difficile? Arcanum, inquit, reticere. Tanta est linguæ, omnium maximè volubilis, incontinentia: cum alioqui nihil videatur facilius, quàm silere. Laert.

Biantis.

Bias Prienæus apprimè decorum illis esse silentium dicebat, quibus indecora impuráque esset vita. Stobæus.

Democriti.

Democritus cum animaduertisset quendam multa imperitè disputantem: Hic, inquit, non dicendi peritus mihi videtur, sed omnino tacendi imperitus. Maximus ser. 20.

Diogenis.

Diogenes ad quendam, qui se contentiosè philosophũ profitebatur: Vah miser, inquit, cum id quod optimum est in vita philosophi, corrumpas, verbis tamen audes te philosophũ iactare. Est autem philosophi, etiam munus silere, cum res responsione digna non est. Stob. serm. 31.

Eiusdem.

Adolescens quidam ex illis qui cum Diogene versabantur, interrogatus ab ipso, tacebat. Tum Diogenes: Non putas, inquit, eiusdem esse, quæ dicenda sunt scire, & quando: & quæ tacenda sunt, & apud quem. Stob. ser. 32.

Cleanthis.

Cleanthes Assius, cuidam ab eo petenti dictum aliquod, quòd crebrò occineret filio suo, protulit ex Electra: σίγα σίγα

λεπτ/όν

σιπῆτεν ἴχνος, id eſt, Tace tace tenue veſtigium. Innuens, pueris maximè conuenire ſilentium. Laer. lib. 7. cap. 2.

Eiuſdem.

Cum quidam ad tacentem Cleanthem dixiſſet, Tu quid taces? atqui iucundum eſt cum amicis confabulari. Iucundum quidem, reſpondit Cleanthes: ſed quo iucundius eſt, eo magis in hoc amicis oportet concedere. Stob. ſer. 31.

Zenonis.

Zeno Cittieus Ptolemæi legatis, qui multos eruditos ad conuiuium inuitarant, percontantibus, quid de ipſo regi ſuo eſſent renunciaturi? ait, Vidiſſe vos ſenem, qui in conuiuio tacere nouerit. Cum enim cæteri ad oſtentationem multa dixiſſent, vnus Zeno perpetuum tenuit ſilentium. Laert. lib. 7. cap. 1. Stob. ſermo. 31. Bruſ. lib. 6. cap. 6. Maximus ſer. 20.

Simonidis.

Simonides dicere ſolebat, nunquam ſe pœnituiſſe ſilentii, ſermonis autem ſæpius. Ant. in Meliſſ. part. 1. ſer. 73. Max. ſer. 20.

Eiuſdem.

Idem dicebat, eorum hominum, quorum indecora vita eſt, maximum decus eſſe ſilentium. Ant. in Meliſ. parte 1. ſer. 73.

Xenocratis.

Xenocrates Chalcedonius cum in conuiuio cæteris multa garrientibus, ſolus nihil diceret, interroganti, cur vnus omniũ ſileret? Quoniam, inquit, loquutum fuiſſe pœnituit aliquando, ſiluiſſe nunquam. Hoc Plutar. in libello περὶ τῶν ὑγιεινῶν tribuit Simonidi, Sed Laer. lib. 4. cap. 2. Xenocrati tribuit, & Valer. Max. etiam lib. 7. cap. 2.

Eiuſdem.

Idem ſingulas diei partes diuidens in actiones certas, ſuam etiam ſilentio partem reddebat. Docens, ſilentii rationes vbiq; adhibendas eſſe. Maxi. ſer. 20.

Heracliti.

Heraclitus Epheſius rogatus à quibuſdã, cur taceret? Vt vos, inquit, loquamini. Bruſ. Cont. lib. 6. cap. 6. exemplorum.

Anacharſidis.

Anacharſis à Solone exceptus conuiuio, cum ſe cubitum recepiſſet, ſic compoſitus erat, vt ſiniſtra manus ad pudenda appoſita eſſet, dextra autem ori. Interrogatus autem, quam ob rem id faceret? Continẽtiori freno linguam indigere dixit, ne ſecreta proferret. Maxi. ſer. 20.

Anaxarchi.

Anaxarchus multarum rerum cognitionem homines aut valde iuuare, aut valde lædere dicebat. Iuuat enim virum dextrum & commodum: lædit verò illum, qui facilè quemuis sermonem, & apud quosuis eloquitur. Oportet autem occasionis modum nosse. is enim sapientis terminus est. Qui verò intempestiuè cantilenam musicam quamuis doctè cecinerint, illi nō approbantur, sed crimen stultitiæ subeunt. Stob. ser. 32.

Eiusdem.

Idem cum à Cypriorum tyrāno Nicocreonte torqueretur, vt conscios proderet, post multa in regem dicta conuicia, tandem per iracundiam & linguæ amputationem minanti: Non erit, inquit, effœminate adolescens, hæc quoque corporis mei pars tuæ ditionis. simúlq; dentibus abscissam, & cōmanducatam linguam, in os eius ira patens expuit. Laert. lib. 9. cap. 10.

Theophrasti.

Suprà de Lingua, garrulitate & loquacitate nimia.

Aristotelis.

Aristoteles philosophus Callisthenem auditorem suum ad Alexandrum mittens, monuit: vt cum eo quàm rarissimè, aut quàm iucundissimè loqueretur. Quo scilicet apud regias aures vel silentio tutior, vel sermone esset acceptior. Plut. in Alexan. Laert. in Aristotele. Val. Max. lib. 7. cap. 2.

Eiusdem.

Idem cum percontaretur, quid esset in vita difficillimum? Tacere, inquit, quæ loqui non decet. Maxi. ser. 20.

Eiusdem.

Aristoteles, insignis ille philosophus, dicere solitus est: Qui silere non nouit, is neque loqui admodum sciet. Nam quærente quodam, quæ res homini in vita esset difficilima? ait, Silere tacenda. Stob.

Eiusdem.

Aristoteles interrogatus, quam ob rem, cum alios doceret loqui, ipse taceret? respondit: Cos quidem ipsa non scindit, cultros autem acuit. Anto. in Melis. part. 1. ser. 73. Verùm hoc Isocrati adscribit Maxi. sermo. 20.

Eiusdem.

Idem interrogatus à quodam, quis arcanum sermonem continere posset? respondit: Qui carbonem quoque ignitum lingua retinere potest. Antonius eodem loco.

Dionis.

Dion philoſophus naturam probè egiſſe dicebat, quæ geminas aures, & linguam vnicam nobis fabricarit: quo ad audiendum eſſemus quàm ad loquendum promptiores. Stobæus.

Iſocratis.

Iſocrates duo dicendi tempora ſtatuenda dicebat: Vel de iis quæ certò nouimus, vel de quibus dicere eſt neceſſarium. In his enim ſolis oratio ſilentio præſtat, in aliis melius eſt ſilere quàm loqui. Maximus ſermone 20.

Eiuſdem.

Idem dicere ſolebat, improbi hominis, quaſi taciturni canis, ſilentium magis quàm vocem timendam eſſe. Ibidem.

Demoſthenis.

Demoſthenes, cum adoleſcens quidam inter pocula multas nugas effutiret, & tacere nollet: Adoleſcens, dixit, quomodo nõ didiciſti tacere ab illo, à quo didiciſti loqui? Antonius in Meliſſa, part. 1. ſermone 73.

Eiuſdem.

Idem, cum quis ei obiiceret oris fœtorem: Bene dicis, reſpondit: multa enim ſecreta in eo computruerunt. Ibidem, & Maximus ſermone 20.

Apollonij.

Apollonius ſummo ſtudio adnitendum dicebat, ne temerè nobis verba parum decentia elabantur. Conſtat enim primò. quàm inurbanum ſit, ſilere non poſſe: tum effutire palàm cum turpitudine, quæ honeſtius obticuiſſes. Stob.

Eiuſdem.

Idem dicebat, cum in alios atque alios errores & pericula homines labi palàm ſit: mirum, quantam ſecuritatem præſtare queat taciturnitas. Stobæus.

Theocriti.

Theocritus à blaterone quódam interrogatus, vbi cras viſurus eſſet ipſum? Illic, reſpondit, vbi ego te non videam. Stob. ſermo. 31.

Euripidis.

Euripides, cuidam opprobranti graueolentiam oris: Multa nimirum, inquit, in illo occulta computruerunt. Significans, ſe poſſe continere arcana. Solent autem res in occulto congeſtæ computreſcere. Eraſ. lib. 8. apoph. Idem Demoſtheni ab aliis attributum, paulo ante recenſuimus.

Demetrij Cynici.

Demetrius philoſophus, cum poſt ex Italia proſcriptos à Domitiano mathematicos & philoſophos, ad Apollonium veniſſet, & fortunæ ſuæ iniquitatem deploraſſet: Cicadis, inquit, licet impunè canere, nobis Romæ ne mutire quidem fas eſt. Philoſtratus, & Cuſpin. in Coſs.

Iſocratis.

Careo loquaculus volebat ab Iſocrate oratore erudiri. Sed is, Duplicem mercedem mihi dari, inquit, poſco: alteram, vt loqui: alteram, vt tacere diſcas. Bruſo. lib. 6. cap. 6.

Laconum.

Apud Lacedæmonios, ad publica conuiuia ingredientibus, qui natu erat maximus, ſingulis oſtendebat fores, dicens: Per has nullus egreditur ſermo. Admonens, nihil effutiendum, ſi quid liberius dictum eſſet in conuiuio. Hunc morem inſtituit Lycurgus. Plut.

Demarathi.

Demarathus in conſeſſu quodam rogatus, vtrum ob ſtultitiam, an ob ſermonis inopiam ſileret? Atqui ſtultus, inquit, ne poſsit quidem ſilere. Quidam hoc præclarũ exiſtimant, ſi nunquam ſileant, quum id ſit certiſsimum fatuitatis argumentum: vt contrà ſilentium, vbi loquendi tempus non eſt, prudentiæ ſignum eſt. Plut. in Lacon. apoph.

Demonactis.

Demonax cum à quodam interrogatus eſſet, quánam ratione delegatam prouinciam ritè adminiſtrare poſſet? reſpondit: Si quàm minimum loquens, plurima audieris. Eraſmus libro 8. apophtheg.

Philippidis.

Philippidi Athenienſi, qui ob virtutem charus ac perquàm familiaris Lyſimacho regi erat, Lyſimachus cum dixiſſet, Num quid rerum ſuarum expeteret? reſpondit: Solum ô rex, ne arcanorum tuorum quicquam mihi credas. Bruſonius lib. 1. cap. 5.

Epaminondæ.

Epaminondas Thebanus, audiendi potius quàm loquendi cupidum eſſe hominẽ debere putabat: Quod ſciret, ex audiendo doctrinam, ex loquacitate autem pœnitentiam naſci. Idem libro 1. capit. 6.

Hieronis.

Hiero, arcana enunciantes iniuriam facere dicebat, eis etiam

quibus

quibus enunciarent. Odimus enim non solum eos qui effutierint, verũ eos etiam, qui quæ nolumus audierint. Maxi. ser.20.

Alexandri M.

Suprà de Lingua garrulitate & loquacitate nimia.

Antigoni.

Antigonus rex filio Philippo multis præsentibus percontanti, ac dicenti, Quando castra mouebimus? Quid, inquit, num metuis, ne solus tubam non audias? Notans adolescentis imperitiam, qui hoc patrem multis audientibus percontaretur, quũ in bello cælanda sint consilia principum: sed quoties castra mouenda sunt, tum omnibus tuba dat signum. Plut. in apoph.

Cæcilij Metelli.

Cæcilius Metellus, Macedonicus à rebus bene gestis nominatus, quum in bello omnia proprio & subito consilio ageret, amico cuidam interroganti, quídnam iam acturus esset, post Arbachos in Macedonia subactos? Tunicam, inquit, meam exuerem si eam consilium meum scire existimarem. Quo dicto docuit, non temerè animi nostri propositum effutiendum esse omnibus, sed silendum ad suum vsque tempus. Plinius cap. 61. de Viris illustribus. Plutarchus in apoph. Rom. Cœlius Rhodiginus lib. 13. cap. 5. Front. lib. & cap. 1.

Catonis.

Quum Catoni, qui pòst dictus est Vticensis, etiamnum puero, vitio daretur taciturnitas (nec enim cum pueris exercebatur, nec à quoquam audiri volebat) ait: Carpant taciturnitatẽ, modò vitam probẽt, Et addidit: Tum demum abrumpam hoc meum silentium, cum ea loqui potero, quæ sunt indigna silentio. Plutarchus, & Brus. lib. 6, cap. 6.

Tiberij.

Tiberius Cæsar cum quodam tempore percontaretur, cur sua consilia non cum aliorum quoque, qui ei non malè vellent, consiliis communicaret? respondit: Principis animum aut nemini, aut paucis cognitum esse oportere. Sensit autem, non omnia credenda iis qui se amicos esse venditant: quibus quum aliquid secreti commiseris, temerè rimarum pleni effutiunt: non cogitantes, principes loquaculorum garrulitate sæpenumero aut periclitari, aut prodi prorsus. Dion.

De simi

De ſimilitudine formæ.

Anonymi.

PRoconſul quidam Romanus in Sicilia, conſpicatus quendã adoleſcentem admodum ſui ſimilem, rogauit ſimilitudinis cauſam, cum pater ſuus nunquam adiſſet Siciliam? At meus, inquit, Romam frequenter acceſsit. Iocum retorſit Siculus, nihil veritus ſecures ac virgas proconſulis. Bruſonius Conturſinus libro 6. cap. 20.

Idem aliter.

Auguſto Cæſari perquàm ſimilis Romam venerat, & ita ſimilis, vt omnium ora in ſe conuerteret. Produci ergo Cæſar hominem iuſsit, viſumq́ue interrogat: Dic (ait) adoleſcens, fuitne aliquando mater tua Romæ? Excepit adoleſcens, & hunc in modum Auguſto reſpondit: Mater mea nunquam fuit Romæ, ſed pater perſæpe. Macrobius, & Bruſonius libro 5. cap. 1. Plutarc. in Ro. apophth. Eraſmus lib. 4. apoph.

De ſimulatione & diſsimulatione.

Diogenis.

DIogenes, cum aliquando in conuiuio placentam ederet, diceretq́ue cõuiuarum quiſpiam: Quid comedis Diogenes? Suſpicans Cynicum philoſophum neſcire quid eſſet placenta: Panem, inquit, bene piſtũ. Diſsimulans ſe ſcire, quid eſſet aliis placenta. Laertius lib. 6. capi. 2.

Polydori.

Quum in Meſſenenſium regionem eduxiſſet copias Polydorus, roganti cuipiam, Num aduerſus fratres eſſent pugnaturi: Non, inquit, ſed in eam agrorum partem proficiſcimur, quæ nondum ſortito diuiſa eſt. Eluſit percontatorem, diſsimulans conſilium ſuum. Sit hoc quoque exemplum celandi propoſitũ, ſi quem cupias lædere. Plutarchus in Laconicis apoph.

Demoſthenis.

Poſteaquam Demoſthenes metu Antipatri profugiſſet in Calauriam inſulam, ſeq́ue in Neptuni templo contineret, & Archias ex tragœdiarum hiſtrione potẽs, illi blandis ſermonibus perſuadere conaretur, vt ſeſe in Antipatri fidem committeret, non modò nihil paſſurum mali, verùm etiam ampliſsimis muneribus honorandum: In ſcena, inquit, mihi nunquam placuiſti hiſtrio, neque nunc perſuadebis orator. At vbi commotus.

Archias

Archias minaretur,se detracturum illum è templo: Tandem, inquit,oracula Macedonica aperuisti, nam prius histrionum more simulabas.Plut.in Demosth.

Metelli.

Metellus,cum Scipioni viuenti fuisset inimicus, mortem tamen illius grauiter tulit:iussitque filios,vt subeuntes pheretrū, funus Scipionis efferrent.addens,se Romanæ ciuitatis nomine gratiam habere diis, quòd Scipio apud alios non esset natus. Sentiens,Romam non futuram fuisse incolumem,si talem ducem habuissent hostes.Simultatem oportet morte finire, amicitiam non item.Plut.in Rom.apoph.

Ciceronis.

L.Cotta censore,qui vini auidissimus habebatur,quum Cicero consulatum petens sitisset,bibissetque,septus vndique amicis:Rectè,inquit,timetis ne censorem habeam infensum,quòd aquam bibo. Simulauit Cicero se credere, ob id circunstare frequentes amicos,ne censor videat illum bibentem aquam.Simile enim simili amicum.Eras.lib.4.apop.

Domitij Afri.

Domitius Afer dum causam ageret,& is qui diuersam agebat partem,subinde repeteret,Celsinam hoc dicere:cum probè nouisset fœminam præpotentem,simulans se credere Celsinam virum esse,rogauit quis esset ille Celsina?Obiter notans ineptiā illorum, qui tantum autoritatis opum gratia tribuerent fœminæ,vt illius dicta toties citarent pro testimoniis.Eras. lib.6. apophthegma.

Galbæ.

Galba Mecœnatem acceperat conuiuio,quumque sentiret illum velle ad ipsius vxorē ludere,simulauit se dormire,quo magis liceret Mecœnati quod libebat.Interea quum accessisset aliquis,volens quædam è mēsa tollere,ibi Galba:Infelix, inquit, huic dormio,non tibi.Eras.lib.6.apoph.

Iulij Cæs.

Iulius Cæsar,cum testis ad exaggerandam iniuriam diceret, fœmina sua à reo ferro petita.Quid enim faceret,inquit,quum tu galeam & loricam haberes?Non ignorabat,quur illam partem potissimùm vulnerare voluisset:sed hoc dissimulato,iocari maluit.Galea & lorica omnia tegunt, præter fœmina. Eras. Roterod.lib.4.apophtheg.

Anonymi.

Anonymi.

Tiberio Cæſari contanter & agrè ſuſcipienti delatum imperium, quidam in os auſus eſt dicere: Cæteri quod pollicentur, tardè præſtant: tu quod præſtas, tardè polliceris. Notata eſt illius ſimulata contatio, detrectantis quod cupiebat. Eraſ. lib. 6. apophth.

Friderici imper.

Fridericus Romanorum imperator eius nominis tertius, poſteaquam ſenatores omnes in curiam vocaſſet, optauit, vt antequam ingrederentur, duas res deponerent, & tum fieri poſſe vt iudicio neminem fallerent. Percontatus autem, quænam res illæ eſſent? Simulatio & diſsimulatio, reſpondit. Nam quæ res eſt, qua homines decipiũtur magis, quàm ſi aliud cogites, aliud dicas? Aeneas Syluius de dictis Friderici imper.

Sigiſmundi imp.

Sigiſmundus Cæſar dixiſſe memoratur, ignarum eſſe regnandi, qui ſimulare neſciret. Innuit autem, præcipuam principum virtutem eſſe clementiam, quæ docet, ſimulanda interdum eſſe ea, quæ non magni ſunt momenri, commodi maioris gratia. Aeneas Sluius lib. 1. commenr. in res geſt. Alphonſi.

De ſimultate reipub. pernicię.

Chilonis.

CHilonis dicterium eſt: Sic ama, tanquam oſurus: ſic oderis, tanquam amaturus. Hoc dicto admonuit, nec ſimultates tam acriter exercendas, vt præcludatur omnis in gratiam reditus: nec amicis adeò fidendum, vt illis committas, quo ſi fiant inimici, poſsint te perdere. Gellius.

Ariſtippi.

Helicon Cyzicenus, vnus ex Platonis æqualibus, ſolis defectum prædixerat: qui poſteaquam accidit, quemadmodum ille prædixerat, à Dionyſio argenti talento donatus eſt. Tum Ariſtippus ad reliquos philoſophos: Et ego rem miram habeo, quã poſsim prædicere. Orantibus vt proferret: Prædico, inquit, breui inter Platonem ac Dionyſium futuram ſimultatem. Senſerat enim, regem animum ſuum iamdudum diſsimulare. Laertius lib. ſecundo.

Eiuſdem, & Aeſchinis.

Quum inter Ariſtippũ & Aeſchinẽ incidiſſet ſimultas, quidam aut diceret, Vbi nunc illa veſtra amicitia? Dormit, inquit

ſed

ſed eam excitabo. Itaque ſimultatem Ariſtippus commoda liberáque appellatione facilè ſuſtulit. Ne ſilentio malum, vt ſolet, incrudeſceret, vltrò adiit Aeſchinem: Non, inquit, quamprimum redibimus in gratiam, ac nugari deſinemus? an potius expectabimus, vt ſcurris inter pocula de nobis loquendi materiam præbeamus? Cui cum Aeſchines reſpondiſſet, ſe lubenti animo rediturum in gratiam: Memento igitur, inquit Ariſtippus, quòd cum eſſem natu maior, prior ad te venerim. Tum Aeſchines: Næ tu profectò vir me longè melior es. Siquidem à me ſimultatis, abs te ſarciendæ gratiæ fuit initium. Hoc pacto redintegrata eſt inter illos amicitia. Laert. lib. 2.

Themiſtoclis.

Cum inter Ariſtidem & Themiſtoclem magna eſſet ſimultas, tamen legati ſimul miſsi vt Reipublicæ negocia expedirent: Vis, inquit Themiſtocles, vt in his montibus inimicitias relinquamus? Nam ſi videbitur, cū reuerſi fuerimus, illas reſumemus. Docuit vir prudentiſsimus, omnem ſimultatem deponendam eſſe iis, qui Reipubli. vtilitatem promouere cupiunt. Plut. in Græcor. reg. & impera. apoph.

Ariſtidis.

Ariſtides è concione quadam, in qua fruſtra Themiſtocli obſtiterat, diſcedens, clara voce teſtatus eſt, res Athenienſium incolumes eſſe non poſſe, niſi & ipſum & Themiſtoclem in barathrum coniicerent. prius habens, in carcerem ire, quàm ob duorum ſimultatem minus rectè conſuli publicis commodis. Plutarchus in Ariſtide.

Cratidis.

Lyſandro rege defuncto, cum de ſocietate belli nata eſſet controuerſia, Ageſilaus adiit Lyſandri domum, inquiſiturus ſuper hac re literas, quas Lyſander apud ſe detinuerat. Reperit autem præterea librum Lyſandro conſcriptum de nouando Reipub. ſtatu, quòd oporteret regnum ab Eurytionidis & Agide ablatum (nam ex his tantum familiis fas erat creare reges) in commune ponere, ac regem eligi ex optimis: quo videlicet hoc honoris decerneretur non his qui genus duxiſſent ab Hercule, ſed iis qui tales eſſent virtute, qualis fuiſſet Hercules: quandoquidem virtute, non generis commendatione, & ille ad diuinos honores ſubuectus eſt. Hanc orationem Ageſilaus nitebatur apud ciues euulgare, cupiens per eam oſtendere, qualis ciuis clanculum fuiſſet Lyſander, non ſine calumnia eo-

rum qui Lysandro fauerant. Sed ferunt Cratidem, qui tum inter Ephoros primas tenebat, veritum ne lecta oratio persuaderet, reuocasse ab eo consilio Agesilaum, ac dixisse: non solùm non esse refodiendum Lysandrum, sed ipsam potius orationem cum illo defodiendã, quòd callidè, & ad persuadẽdum accommodatè composita videretur. Hoc factum declarat Lysandri peruersam ambitionem, qui nihil intentatum reliquerit ad regnum adipiscendum: sed idem arguit Agesilai moderationem, qui priuatam simultatem posthabuit vtilitati Reipubli. Plut. in Lacon.

Bibuli.

Bibulus quum Pompeio esset inimicus, primus tamen in senatu rogationem tulit, vt vnicus consul Pompeius decerneretur: Aut enim (inquit) Respub. ab imminẽte procella per illum liberabitur, aut optimo parcendum erit. Egregius animus, qui priuatam simultatem posthabuit Reipubli. commodis. Eras. Rot. lib. 6. apoph.

Friderici impera.

Suprà de Simulatione.

Alphonsi.

Suprà titu. de Affectibus frenandis & titu. de Discordia.

Vide titulum, de Odio.

De sobrietate.

Diogenis.

QVum Diogeni quispiam probri vice obiecisset, quòd in caupona biberet: Et in tonstrina, inquit, tondeor. Significans, nihilo minus esse honestum bibere, quàm tonderi aut radi. Quemadmodum nemo reprehendit, in tonstrina radi, quòd is locus ei rei paratus sit: ita turpe videri non debet, siquis bibat in caupona, modò bibat modicè. Nam immodicè bibere, quouis loco turpe est. Laert. lib. 6.

Archidami.

Quodam Archidamo pollicente vinum suaue: Quorsum, inquit, opus? quandoquidem & plus absumetur: & quæ fortes decent viros, ea reddet inutiliora. O verè masculinũ animum, & omnium deliciarum contemptorem. Plut. in Lacon.

Demadis.

Demades orator prandens apud Phocionem, cum apparatum admodum tenuem videret: Demiror, inquit, ô Phocion, te

Rempub.

Rempubli.administrare, quum possis ad istum prandere modum. Bis errans, & quòd lucri tantùm causa putaret adeundam Rempub.& ꝙ luxum probaret in eo, cui maximè conueniebat sobrietas. Sed Demades alios è suis moribus æstimabat. Erat enim & pecuniarum auidus, & luxui deditus. Eras.lib.6.apoph.

Leontichidæ.

Percontanti cuidam, quam ob rem Spartiatæ parcissimè biberent. Ne, inquit Leontychidas, pro nobis alii, sed nos potius pro aliis consultemus. Salsissimè notans, vinosos non esse ad consultandum idoneos: sed salubrium consiliorum parens est sobrietas. Plut.

Cyri regis.

Cyrus senior cum ad hospitē diuertisset, rogaretúrq;, Quid sibi cœnæ vellet apponi? respondit: Panem tantum. & sperare se prope fluentem aquæ riuulum cœnaturum. Hic suos etiam monere solebat, vt aquam bibere consuescerent, & fierent Hydropotæ, quod vinum omnibus bonis rebus inimicaretur. Guido Bituricensis.

Romuli.

Romulus primus vrbis Romanæ conditor, legitur vini fuisse parcissimus. Is ad cœnam vocatus, cum ibi minimum bibisset, eo ꝙ postridie negocium haberet, dicunt illi familiares: Si ad istum modum bibant omnes homines, vinum esse vilius. ille respondit: Imò verò carius, si quantum quisque volet bibat. nam ego bibi quantum volui. Eras.lib.6.apoph.

Pescennij Nigri.

Pescennius Niger militibus vinum ab eo petentibus: Nilum habetis, inquit, & vinum quæritis? Docuit autem, vinolentiam militibus ceu pestem fugiendam esse, qui tum demum ad res gerendas prompti sunt, cum ratio mero non peruertitur. Brusonius lib.4.cap.15.ex Spartiano.

Eiusdem.

Romanis à Saracenis victis, dicentibúsque, Vinum non accepimus, pugnare non possumus: idem inquit, Erubescite. nam qui vos vincunt, nil aliud quàm aquam bibunt. Brusonius lib. 4.cap.15.ex Spartiano.

Friderici impera.

Fridericus imperator studiosissimus temperantiæ ac sobrietatis cultor fuisse dicitur. qui cum audisset, Leonoram vxorem (quæ paterna in domo nunquam vinum gustauerat) facilè filios parituram, si in Germania, tam frigida regione, vinum biberet: dixisse fertur, malle se sterilem vxorem habere, quàm vi-

nosam. Non ignorauit autem imperator fortissimus, quàm multa vinolentiam mala comitentur: & tum præsertim, cum fœmineum genus nimio vino obruitur. Aeneas Syluius lib.2. Comment. de rebus gestis Alphonsi.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum & Siciliæ rex, cum interrogaretur, cur vini expers viueret, aut vino dilutissimo contentus sitim expleret, contra omnium regum & aulicorum morem? respondit, Vino sapientiam obscurari: ideóque non decere regem, vt hoc immodica compotatione in animo extinguat, sine quo imperatoris ac regis nomen ritè tueri non possit. Antonius Panor. lib.2. de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem.

Idem interrogatus, quid sibi vellet quòd vinum aqua dilueret: Ne ebrius fiam, respondit. non enim ignoro, quantum vini intemperantia Alexandri Macedonum regis gloriæ obfuerit. Panor. lib.2. de dictis ac factis Alphonsi regis.

Eiusdem.

Idem ab amico etiam percontatus, Cur adeò ebrietatis vitium damnaret? Ideo, inquit, quia furorem & libidinem ebrietatis filios esse haud ignoro. Panor. lib.2.

De solœcismo.

Pausaniæ.

PAusanias Cappadox, cum inter perorandum confundens consonantes, breues producens, productas verò corripiens, auditus esset: vulgò dictus est malus coquus, qui preciosa obsonia malè condiret. Philostratus recitat in sophistis, & ex eodem Raphael Volaterranus lib.8. Vrbanorum commentario.

Cass. Seueri.

Cassius Seuerus imperator, in aduocatione quadam, quum M. Pomponius Marcellus Latini sermonis molestissimus exactor, solœcismum ab aduersario factum arguere perseueraret, interpellatis iudicibus dilationē petiit, vt litigator suus alium grammaticū adhiberet: quod diceret, sibi cum aduersario non de iure, sed de solœcismo controuersiam futuram. Eras. lib.8. apo.

De solerter dictis.

Antisthenis.

ANtisthenes adolescentes Socratem videre cupientes, philosophorum omnium sapientissimum, duxit ad Anyti domum,

domium, dicens illum Socrate multo esse sapientiorem, vt qui Socratem accusasset. Et hoc dicto renouatum est ciuibus, extincti Socratis desiderium,& Anytum expulerunt. Laertius libro sexto, capite primo.

Eiusdem.

Suprà de Eo quòd conuictus malorum non semper obsit.

Leonis Byzantij.

Suprà titu. de Concordia.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex in compotatione quadam sortibus ex more conuiuii dux factus, cum percontaretur à pincerna, quantum vnicuique vini apponere deberet? Si multum, inquit, vini paratum est, dato cuique quantum postulat: sin parum, cunctis diuidito æquis portionibus. Et hac solertia mirè prospexit, ne vel parata vini copia deesset, quibus largior placeret potatio: vel ad bibendum vrgerentur, quibus grata esset sobrietas. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

Suprà de Hostibus non contemnendis.

Agidis.

Agis primus vicerat Argiuos prælio, qui pòst redintegratis viribus rursum ferociores illi occurrebant. Agis autem videns multos è sociis turbari: Sitis, inquit, bono animo viri. quum enim nos, qui vicimus, trepidamus, quid facere censetis eos, qui à nobis victi sunt? Et ea solertia addidit animum suis. Plutarchus in Laconicis.

Brasidæ.

Brasidas quum murem in caricis comprehendisset, morsus ab eo, dimisit captum. móxque ad eos qui aderant: Vt nullum, inquit, est animal tam minutum, quin seruari possit, modò ausit vlcisci inuadentes. Et hoc dicto fortis & animosus dux, suis animum contra hostes addidit. Plut. in Lacon.

Gelonis.

Suprà tit. de Mutuo.

Pisistrati.

Pisistratus Atheniensium tyrannus, cum multi ab eo defecissent, qui Phylen occuparent, venit ad illos, stragulas in sarcinā colligatas ipse portans. Cęterùm illis, quid sibi vellet, percontantibus: Vt, inquit, si persuasero, redducam vos: si non persuasero, maneam vobiscum. Eras. Rot. lib. 5. apoph.

Agasonis Alex.

Alexander consulto oraculo, monitus est, vt eum qui sibi primùm portam ingresso occurrisset, interfici iuberet. occurrit igitur agaso, iussúsque est arripi. Roganti, quid commeruisset? Responsum est, ita iussisse Deum. Ille, si ita est, inquit, alium designauit oraculum. Nam asinus prior occurrit: deinde is qui asinum verberat, est secutus. Eras. 6. apoph.

Iuliæ Augusti F.

Infrà de Sumptibus superuacuis.

De solitudine, & vita solitaria.

Cleanthis.

CLeanthes Assius philosophus, conspiciens quendam solitarium, ac secum loquentem: Haud, inquit, loqueris cum homine malo. Quidam ita referunt: Vide, ne cum homine improbo loquaris. Malis enim periculosa est solitudo. Laertius libro 7. cap. 2.

Pyrrhonis.

Pyrrho Eliensis deprehensus aliquando solus, ac secum loquens, rogatus quid solus ageret: Meditor, inquit, esse probus. Sentiens, ad id vtilē esse solitudinem, inutilem turbam. Laert. lib. 9. cap. 11.

Antisthenis.

Antisthenes ridere solebat Athenienses, subinde gloriantes quòd essent autochthones, hoc est, indigenæ: eo ꝙ non aliunde eò commigrassent, nec patriam sedem mutassent vnquam: dicens, hoc laudis illis esse cum testudinibus cochleísque commune. Nam & hæc animantia nunquam mutant domicilium, in quo nascuntur. Laert. lib. 6. c. 1.

Eiusdem.

Idem rogatus, quid emolumenti cœpisset ex philosophia? Vt mecum, inquit, loqui, siue viuere possim. Doctus, etiamsi solus sit, non sentit tædium solitudinis: sed multa præclara suo cum animo versans, quasi secum loquitur: indoctis molestissima est solitudo, atque etiam inutilis. Laert. lib. 6. cap. 1.

Mysonis.

Myson incertæ patriæ, μισάνθρωπος fuisse traditur, nō alienus à moribus Timonis Atheniēsis. Hunc quum quidam fortè deprehendisset in solitudine ridentem, rogabat quid rideret, quum esset solus? Atqui ob hoc ipsum, inquit, rideo. subindicans, sibi gratissimam esse solitudinem. Laert. lib. 1. cap. 10.

Antonij eremitæ.

Antonius, magnus ille Aegypti monachus, quē ob insignem pietatem

pietatem Constantinus imperator plurimum amasse fertur, adeò vitam solitariam dilexit, vt frequenter dicere solitus sit: Quòd piscis in arido, hoc monachus in oppido. Putauit autem, lethalem esse piscibus extra vndas conuersationẽ: nec minus monachum in periculum cœlestis vitæ & professionis sanctioris amittendæ venire, si moras in vrbibus trahat. Nicephorus Callistus lib. 8. cap. 4. Eccles. hist.

De somno.

Diogenis.

IDem conspiciens adolescentem quendam neglectius dormientem, baculo pungens illum, dixit carmen Homeri,

ἐγρήγορο, Μήτις τοι ὡδοντι μεταφρένῳ ἐν δόρυ πήξῃ,

Id est, *Surge*
Ne quis dum dormis, à tergo infixerit hastam. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Suprà de Mortis & somni cognatione.

Gorgiæ.

Gorgias Leontinus extremæ iam ætatis, quum sentiret somnum lethalem obrepere, amico qui assidebat percontanti, Quo pacto haberet? Somnus, inquit, iam incipit me fratri suo commẽdare. Homerus enim somni fratrem appellat mortem. Nam mors Græcis masculus est. Ael. lib. 2. Brus. lib. 6. cap. 8.

Epaminondæ.

Epaminondas Thebanorum dux, quempiam è vigilibus somno oppressum quum offendisset, gladio hominem transfixit. Obiurgatus autem ob tantam seueritatem: Talem, inquit, eum reliqui, qualem inueni. Sensit autem imperator bellicosissimus, hominem somno oppressum, ac mortuum, in eadẽ esse sorte ac conditione. Brus. lib. 6. cap. 8.

Alexandri.

Alexander Magnus cum Deus ab adulatoribus vocaretur, se mortalem esse dicebat, cùm id deprehenderet ex somno, qui mortis imago est. Plut. in vita Alexandri.

Vide tit. de Vigilantia.

De somnio, & eius interpretatione.

Diogenis.

DIogenes Cynicus, cum consideraret hominum vitam & mores, ac videret ciuitatum gubernatores, philosophos,

& alios huius notæ homines, dicebat, nullum animal homine sapientius esse. Idem si videret somniorum interpretes, coniectores, &c. aiebat, sibi nihil homine videre stultius. Laer. lib. 6. & Eras. lib. 3. apoph.

Eiusdem.

Idem superstitionem hominum qui in somniis terrerentur, hoc pacto deridebat: Quæ vigilantes, inquit, agitis, ea non curatis: quæ verò dormientes somniatis, solicitè perquiritis. Ad felicitatē enim aut infelicitatem hominis non tam refert quid patiatur in somnis, quàm quid agat vigilans. Ibi quoties aliquid turpe committit, oportebat metuere deorum iram ac tristem euentum, non si quid dormientibus sit visum. Laer. lib. 6.

Thaletis.

Thales Milesius interrogatus, quantum distaret à mendacio veritas? Quantum, inquit, oculi ab auribus. Sentiēs, ea demum esse indubitatæ fidei, quæ contuemur oculis fabulis hominum haud tutò credi. Eôdem pertinet Homericum figmentum de somniis, quorum quæ subuolant per portam corneam, vera sunt: quæ per eburneam, vana. Corneæ portæ inuolucro designans oculos, ob coloris similitudinem: eburneæ, os, ob candorem dentium. Eras. lib. 8. apoph.

Zenonis.

Zeno Eleates dicebat: è suis quenque insomniis deprehendere posse, quantum in philosophia profecisset, si nihil illic vel appeteret, vel faceret nefariæ rei. Tum enim animus in profunda tranquillitate constitutus, veros affectus prodit. Cōtrà quæ vigilantes non audent profari, aut agere, ea noctu occurrunt in somnis. Laert. lib. 9. cap. 5.

Anonymi.

Quidam somniarat, se videre ouum ex lecti cubicularis fascia pendens illigatum. Id somnium retulit ad coniectorem. Is iussit, vt eo loco foderet: defossum enim esse thesaurum. Fodit, & inuenit, & argenti paululum detulit ad coniectorem, de auro dissimulans. Tum coniector: Quid? nihílne de vitello? Somniator inuenerat aurum argento circumdatum in oui speciem, nec id latuit coniectorem. Eras. lib. 6. apoph.

Indorum.

Apud Indos, quoties rex dormitum abit, pro more aulici tibiis canentes accedunt, precantes vt rex bonis vtatur somniis, & bene benignèque consulat subditis. Brus. lib. 6, cap. 8.

De ſophiſtica.

Socratis.

SOcrates Euclidi contentioſarum argutationum admodum ſtudioſo: Sophiſtis, inquit, ô Euclides, vti poteris, hominibus non poteris. Indicans, Sophiſticen inutilem ad publicas functiones. quas qui affectat, cum non oportet gryphis & inanibus argutiis ludere, ſed hominum moribus ſemet accommodare. Eraſ. lib. 3. apoph.

Platonis.

Plato Athenienſis quum à Dionyſio faſtidiretur, popoſcit congrediendi copiam. ea data, hunc in modum diſſeruit: Si quem ſentires in Siciliam appuliſſe hoc animo, vt tibi malè faceret, qui tamen non data opportunitate nihil mali faceret, an hunc impunè dimitteres? Quum Dionyſius reſpondiſſet, nequaquam ô Plato. Oportet enim hoſtium non facta ſolùm, verùm & animi propoſitum vlciſci. Plato ſubiecit: Tum ſi quis tibi bene volens veniſſet in Siciliam, vt tibi boni quippiam adferret, non faciat autem, deſtitutus occaſione, num par eſſet hunc nulla relata gratia contemptum abiicere? Dionyſio percontante, quis eſſet ille? Aeſchines, inquit, vir morum ſanctimonia cum quouis amicorum Socratis conferendus: & qui poſsit dicendo meliores reddere, cum quibus habeat conſuetudinem. Is cum huc, multum maris emenſus, adnauigarit, vt ſuam philoſophiam tibi impertiret, hactenus neglectus eſt. Hæc tam commoda oratio effecit, vt rex & Platonem, cui prius erat infenſior, amplecteretur, & Aeſchinem ſplendidè magnificéque tractaret. Laert. lib. 3.

Diogenis.

Diogenes Cynicus cuidam ſophiſticis argutionibus colligenti, quòd Diogenes haberet cornua: frontem & tempora manu contrectans: Atqui (inquit) ego non video, Maluit philoſophus irridere friuolum enthymema, quàm ſoluere. Laertius lib. 6. cap. 2.

Eiuſdem.

Narratur illud vix credibile de Diogene. Plato ſic definierat hominem: Homo eſt animal bipes, abſque pennis. Ei definitioni quum diſcipuli Platonis applauderent, Diogenes gallum gallinaceum pennis ac plumis nudatum produxit in ſcholam: En, inquiens, hic eſt homo Platonis. Itaque definitioni adie-

ctum est, latis vnguibus, quòd aues eiusmodi non habent. Laer. lib. 6.

Eiusdem, & Platonis.

Suprà de Disputationibus aut quæstionibus friuolis.

Eiusdem.

Sophista quidam volens apud Diogenem ostentare acumen ingenii, hunc in modum ratiocinatus est: Quod ego sum, tu nō es. Cum annuisset Diogenes: Ego, inquit, sum homo, igitur tu non es homo. Tum Diogenes: A me, inquit, incipe, & rectè collegeris. Non dignatus est aperire quid haberet vitii ratiocinatio: sed maluit irridere, de tam friuolis nugis sibi placentem. Si sic sumpsisset, Tu es homo: sequebatur, sophistam non esse hominem. Laert. lib. 6.

Zenonis.

Quum Zenon in scholis differens, acutissimis rationibus probaret, nullum esse motum, nec esse posse: Diogenes surgēs, cœpit inambulare. Id admiratus Zenon: Quid inquit, agis Diogenes? Confuto, inquit, tuas rationes. Taxans interim inanē ingenii ostentationem. Laert. lib. 6.

Chrysippi.

Suprà de Dialectica.

Stilponis.

Stilpo Megarensis philosophus, callebat argutias dialecticas, quarum vna parum illi feliciter cessit. De statua Mineruæ quam Phidias finxerat, ita percōtatus est: Num Iouis Minerua dea est? Quum responsum esset, est. At hæc, inquit, non est Iouis, sed Phidiæ. Id quum esset concessum, collegit: Non est igitur hæc dea. Ob hāc vocem apud Areopagitas impietatis reus peractus est. Ille verò sic conatus est elabi, vt diceret, non negasse illam esse deam, sed deum, hoc est masculum. nam θεὸς apud Atticos communis est generis. attamen iussus est ire exulatū. Theodorus autem cognomento ἄθεος, his auditis, dixit: Vnde hoc nouit Stilpo, nisi fortè sublatis vestibus inspexit Mineruā? Laer. lib. 2. cap. 12.

Hipparchiæ.

Hipparchia Metroclis soror Theodorum impium, cui cognomen erat ἄθεος, huiusmodi sophismate constrinxit: Quod faciens Theodorus non diceretur iniustè agere, idem si faciat Hipparchia non diceretur iniustè agere. Quum annuisset ille, subiecit: sed Theodorus seipsum percutiens non diceretur iniustè

iustè agere, nec igitur Hipparchia si idem faceret. Ad id Theodorus nihil respondit, sed sustulit illius pallium, vt enudaret pudenda. Quum illa nihil hac re turbaretur, obiecit ei versu iambico, quòd à muliebribus officiis ad virile institutum defecisset:

τίνι τὰς παρ' ἱστοῖς ἐκλιποῦσα κερκίδας: id est,

Radios apud telas reliquit fœmina. Quidam codices habebant *τίνι*, id est, cui, quidam *τινὴ*, legendum suspicor *γυνὴ*, vt omisso articulo legamus, *γυνὴ παρ' ἱστοῖς ἐκλιποῦσα κερκίδας.* Cui illa: Num tibi videor malè mihi consuluisse, quæ quod temporis impensura fueram telis, impendi disciplinis? Erasmus ex Laertii lib. 6.

Aristarchi.

Aristarchus Theodectæ pater dicere solitus est: Olim vixerant septẽ sapiẽtes, nunc haud facilè totidem inuenias idiotas. Notans sophistarum turbam, qui se pro sapientibus iactabant, vt vix superesset qui profiteretur indoctum. Eras. lib. 8. apoph.

Aristonis.

Aristo Chius dicere solebat, dialecticorum argutias similes esse telis areanearum, quòd plurimum haberent artificii, minimum vtilitatis. Nam is cum cæteris Cynicis putabat logicen ac physicen à philosophia submouendam, solam ethicen diligenter exercendam. Huius sententiæ princeps fuit Socrates. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Menedemi.

Menedemus Eretriensis percontanti cuidam Alexino, an patrem cædere desiisset? respondit: Neq; cæcîdi, neque desii. Quũ alter subiecisset, oportere soluere ambiguitatem per *ναὶ* & *οὐ*, aut affirmando aut negando: Ridiculum, inquit, est vestras sequi leges, quum liceat in portis occurrere. Alter captabat illum insidiosa percontatione: siue enim respondisset, Desii, siue non desii, agnouisset crimen. ille hoc præsentiens, exclusit sophisticum cauillum. Sic & Socrates apud Platonem obiurgatur à sophistis, quòd secus respondeat quàm ipsis esset commodum. Laer. lib. 2. cap. 18.

Demonactis.

Demonax adolescenti lasciuius culto, qui quæstionem sophisticam proposuerat, nihil aliud respondit, quàm, *πέραινε ὦ παῖ.* Vox anceps est, ad conficientem quod colligit: & ad obscœnum sensum. Quúmq; adolescens indignatus respõdisset.

At ego

At ego tibi virũ ostendam: Demonax admiranti similis, Quid? inquit, num etiam virum habes? Eras. lib. 8. apoph.

De sorte.

Catonis.

CAto Vticensis, quum partes in conuiuiis sortirentur, nec illi fauisset sors, amicis hortantibus vt primus omnium caperet, *οὐ καλῶς*, inquit, *ἔχει ἀκούσης ἀφροδίτης*, id est, non decet inuita Venere. Tam natura iustus erat, vt præter sortem amicorum fauore noluerit vti. Veneris iactus felix erat in talis. Eras. lib. 5. apoph.

Philoxeni.

Suprà de Facetè & iocosè dictis.

Dionysij sen.

Suprà de Ominibus.

De speculo.

Socratis.

SOcrates iuuenes hortabatur, vt se in speculo intuerentur: vt si formosi essent, digni ea specie fierẽt: sin deformes, eam deformitatem eruditione tegerent. Brus. lib. 6. capit. 16.

Platonis.

Plato ebriis iratisque præcipiebat, vt se in speculo ita affectos intuerentur, vt per oris deformitatem vitia fugerent. Brus. lib. 6. capit. 16.

Senecæ.

Seneca ideo inuenta esse specula dicebat, vt homo se nosceret: formosus, vt vitaret infamiam: deformis, vt sciret remediũ esse virtutem. Seneca lib. 1. Quæst.

De spectaculis.

Diogenis.

DIogenes Cynicus Dionysiaca certamina, quæ Athenis in honorem Bacchi magnis impendiis pompaque celebrabantur, appellabat magna stultorum miracula. quòd in his nihil non ridiculum ageretur. Laertius lib. 6. capit. secundo. Eras. lib. 3. apophth.

Demonactis.

Demonax Cynicus philosophus, quum videret Athenienses hoc agere, vt Barbarorum exemplo gladiatorum spectacula in vrbem inducerent: Nolite, inquit, ô canes istam crudelitatem prius

prius admittere in ciuitatem veſtram, quàm Miſericordiæ arã ſitis demoliti. Significans, non conuenire, in ea ciuitate, in qua Miſericordia pro dea coleretur, ſpectari plus quàm ferinã crudelitatem. Eraſ. lib. 8. apoph.

Anacharſidis.

Anacharſis Scytha aiebat ſe demirari, quî conueniret, vt Græci, qui legibus ſuis violentiam & iniuriam puniunt, athletas ob hoc ipſum honorarent, quòd ſe mutuò percuterent. Salsé damnans crudelem populi voluptatem, ac in moribus inconſtantiam. Quod enim iniuſtum eſt, ſemper iniuſtum eſt. [redacted] & athletarum deliciis liberati ſumus per Chriſtum. Eraſ. Rot. lib. 7. apoph. ex Laert. lib. 1. cap. 9.

De ſpe.

Thaletis.

Thales Mileſius interrogatus, quid maximè commune eſſet omnibus? Spes, reſpondit. Stob. ſer. 108.

Biantis.

Bias roganti cuipiam, quid eſſet dulce hominibus? Spes, ait. Bruſo. lib. 6. cap. 11.

Anonymi.

Rhodius quidam, ob intempeſtiuam libertatem à tyranno coniectus in caueam, in qua more nocentis beſtiæ alebatur ad cruciatum & ignominiam, amputatis naribus ac fœdata vulneribus facie, quum ab amicis admoneretur, vt inedia ſibi malorum finem quæreret: Cuncta, inquit, homini quoad viuit ſperanda ſunt. Citius illum laudarim, quàm iſtos qui ob cauſas nõ admodum graues confugiunt ad laqueum, aut ad præcipitium. Eraſ. lib. 8. apoph.

Democriti.

Democriti circunfertur talis ſententia: Spes rectè ſapientiũ voti compos fieri poteſt: inſipientium verò impoſsibilis eſt. Stob. ſer. 108.

Socratis.

Socrates philoſophorum ſapientiſsimus dicere ſolebat, neq; mulierem ſine viro, neque ſpem bonam abſque labore quicquã vtile parere. Stobæus ſer. 108.

Eiusdem.

Idem dicere solebat, Spem malam nihil aliud esse, quàm pessimam viæ ducem, qui ducat ad grauissima quæque peccata. Stobæus sermone 108.

Platonis.

Plato dicere solebat, spes esse vigilantium somnia. Ad quod allusisse videtur Virgilius, quum ait,

An qui amant ipsi sibi somnia fingunt?

Nam dictu mirum est, quàm varias imaginationes patiantur in animo suo, qui vehementer sperant aliquid. Atque his inanibus simulachris perinde semet oblectant, ac si iam tenerent quæ sibi pollicentur. Aelianus lib. 13. de Var. histor.

Diogenis.

Diogenes interrogatus, quidnam in vita extremum esset? Spes, dixit. Stob. ser. 108.

Herodis.

Herodes ad confirmandos aduersus Arabas suorum animos: Fallax, inquit, spes est, quæ non suis viribus nititur, sed alienis aduersis. Bruson. lib. 6. cap. 11.

Aristotelis.

Aristoteles Stagirites olim interrogatus, Quídnam esset spes? respondit, Vigilantis somnium. Multa enim sibi promittunt inania, qui spe rerum futurarum ducuntur. Laertius lib. 5, cap. 1. Bruson. lib. 6. cap. 11.

Alexandri M.

Alexāder Macedo apud Granicum Martem experturus, hortabatur Macedones vt affatim pranderent, veluti postridie ex hostium commeatu cœnaturi. Præsens animus, ac de belli euentu fidens ac securus. Plutar. in apoph. reg. & imperatorum.

Eiusdem.

Idem posteaquam in expeditionem profectus, regias opes penè omnes in milites ac duces distribuisset, roganti Perdiccæ, Quid tibi nūc rex superest? Spes, inquit. Hic Perdicca: Hæc, inquit, nobis commilitonibus tuis futura communis est, & prædium quod ipsi designarat Alexander, recusauit. Tanta erat fiducia, bene successuram expeditionem. Plutar. in Alexan. Brus. lib. 3. cap. 28.

Catonis sen.

Cato senior de spe sic prędicasse narratur, autore Plutarcho, quòd quæ magna essent, pusilla faceret: quę pusilla, prorsus nulla. Sen

la.sentiens,opinor,de periculis. Victoriæ spes extenuat omnia quæ solent à bello deterrere.Eras.Roterod.

C.Cæsaris.

Obsecrantibus Cæsarem amicis, vt præsidio corpus muniret,multisque ad id operam suam pollicentibus,negauit se hoc facturum:Satius esse dicens semel mori,quàm assidua spe & expectatione perdere.Brus.lib.6.cap.11.

De statuis,simulachris,atque imaginibus deorum.

Socratis.

SOcrates aiebat se mirari,quòd quum statuarum artifices id summo studio coniterentur,vt lapis quàm simillimus homini redderetur,non pariter hoc curarent,ne ipsi lapidibus similes & viderentur,& essent.Sunt autem qui putent,Socratẽ,priusquam ad ocium philosophiæ sese conferret,statuarum opificẽ fuisse.Eras.lib.3.apoph.

Diogenis.

Diogenes Laertius dicebat,bonos viros deorum esse simulachra.Deorum,quum sint optimi,naturæ proprium est,benefacere omnibus nocere nemini.Hæc imago melius relucet in sapientibus ac bonis viris,quàm in statuis,quum dii sint incorporei.Laert.lib.6.

Eiusdem.

Diogenes interrogatus aliquando à tyranno, è cuiusmodi ære potissimùm oporteret fieri statuas?Ex eo, inquit, ex quo fusi sunt Harmodius & Aristogiton.innuens,illum esse tollendum,quòd illi tyrannicidæ fuerint.Ibidem.

Eiusdem.

Idem solitus est interdum adire statuas,& aliquid ab illis petere.Demirantibus,quur id faceret?Vt consuescam,inquit,non commoueri,si quando ab hominibus non impetro quod peto. Ibidem.

Scipionis.

Scipio iunior cum Carthaginem iam expugnatam comperisset statuis deorum Græcanicis ac monumentis è Sicilia deportatis omnium refertissimam,per præconem edixit, vt qui illarum essent vrbium,agnoscerent illa, ac referrent domum. De pecuniis verò nec seruum nec libertum passus est quicquam capere,ac ne emere quidem,quum alioqui quilibet passim ferrent,

rent,agerentque.Plut.in Rom.apoph.

De statuarum vanitate,& contemptu.

Fauorini phil.

FAuorini philosophi statuam æream Athenienses deiecerãt, eo quòd Hadriano Cæsari infensissimus fuisset. Id posteaquam philosopho nunciatum est,nihil planè commotus,dixit: Vtilius erat Socrati ab Atheniensibus ærea priuari statua, quã haurire cicutam. Contempsit vir prudentissimus, statuæ gloriam,vita incolumi.Philostratus.

Diogenis.

Infrà de Sumptibus superuacaneis.

Agesilai.

Agesilao Lacedæmoniorum regi cũ nationes,quæ tum Græciam incolebant,decreuissent,in clarissimis quibúsque ciuitatibus honoris causa statuas erigi,rescripsit illis hunc in modum: Mei nulla sit imago,neque picta neque ficta,neque vllo alio artificio parata.Negligebat adulationes horum vir prudentissimus,malens insculpi prudentum & bonorum hominum pectoribus.Plut.in apoph.Lacon.Eras.lib.1.apoph.

Eiusdem.

Idem Agesilaus cum discessisset ab Aegypto, patriam repetens,morbo implicitus in portu qui Menelai dicitur, ac breui pòst moriens,mandauit iis qui aderant, ne quam fictilem aut aliàs imitatam corporis sui imaginem facerẽt:Si quod, inquit, præclarum facinus gessi,hoc erit monumentum mei: sin minus,ne omnes quidem statuæ,cum sint vilium ac nullius rei opificum opera,illustrabunt mei memoriam, Quis non miretur in bellatore pectus tam philosophicum?Plu.in Lacon.

Alexandri M.

Alexander Magnus cum multas statuas Mileti vidisset, eorũ qui in Olympiis ac Pythiis vicerant,easque prægrandes: Vbi, inquit,erant tam magna corpora,cùm barbari vestram vrbem obsiderent?Salsè taxauit illorum stultam ambitionem,& in statuis tantum positam virtutem,in corde verò timiditatem.Eius dictum leges apud Plutarchum in regum & impp.apoph.

Frontini.

Suprà de Gloriæ contemptu.

Caton

Catonis.

Cato ſenior conſpiciens multorum erigi ſtatuas: Malim, inquit, vt de me quærant homines, quam ob rem Catoni non ſit poſita ſtatua, quàm quare ſit poſita. Sentiens, ſe malle res præclaras gerere, vt olim ſcientes illum promeruiſſe ſtatuam, mirentur non eſſe poſitam. Plut. in Roman. apoph. & Plinius lib. de Viris illuſtribus.

Scipionis.

Scipio maior, Corinthiis pollicentibus ſe illi ſtatuam poſituros eo loco quo erant aliorum imperatorum: reſpondit, ſibi diſplicere turmales. Sentiens, in turba occultari quod additur. Turma propriè equitum eſt in bello. Id tranſtulit ad ſtatuas armatas. Eraſ. lib. 6. apoh.

De ſtulticia qua mortales delectantur, relictis & contemptis rebus ſerijs.

Bionis.

BIon interrogatus, quid eſſet ſtultitia? reſpondit: Amentia eſt, & proficiendi impedimentum. Stobæus ſermone 12. de Imprudentia.

Diogenis.

Diogenes Cynicus cum aliquando de re ſeria diſſerens, nullum haberet auſcultatorem attendentem, cœpit ineptam cantionem canere, veluti ſaltaturis. Vbi iam plurimi concurriſſent, obiurgauit illos, quòd ad ſtulta & inepta frequentes & alacres accurrerent: ad ſeria verò & ad bene viuendum vtilia, nec alacriter conuenirent, nec diligenter auſcultarent. Huic ſimillimum eſt, quod Demoſtheni quidam abſcribũt, de vmbra aſini. Laertius lib. 6.

Stilponis.

Stilpon interrogatus, quid ſtatua durius eſſet? reſpondit, Homo ſtolidus. Stobæus ſer. 2. de Imprudentia.

Demoſthenis.

Demoſthenes quodam tempore, cum populus obſtreparet dicenti, ait ſe breue quiddam velle illis narrare. Facto multitudinis ſilentio: Adoleſcens, inquit, quidam æſtiuo tempore aſinum conduxerat, ab Athenis Megaram vſque. Sole verò circa meridiem vehemẽter æſtuante, vterq; volebat ſubire vmbram aſini, ſed vterq; alterum prohibebat. hic dicebat, aſinum con-

ductum,non vmbram:alter contendebat,per conductionem & asini & vmbræ ius esse factum. Atq; hæc locutus Demosthenes, abiit è suggesto. Populo verò retinenti, ac narrationis finem flagitanti: De asini,inquit,vmbra audire cupitis,de rebus seriis loquentem audire non vultis. Bruson.lib.7.cap.17. Eras.lib,8. apoph. Vide Chiliades. Eras.de Asini vmbra.

Plistarchi.

Cum patronus quidam ridicula loqueretur in causa, Plistarchus interpellans illum,dixit: Non tu cauebis amice perpetuò risu digna dicere, ne, quemadmodum qui assiduò palæstricam exercent, palæstritæ fiunt, ita tu fias ridiculus? Sensit vir egregius,raris lapsibus dãdam esse veniam, cæterùm quum error transit in habitum & consuetudinem, fit immedicabile. Expedit autem,hac Plistarchi interpellatione amicos crebrius peccantes reuocare, ne peccandi colligant vsum, & vitium transeat in naturam. Plut.in Lacon.

Catonis.

Cato senior, qui in rebus ridiculis seriam operam ponerent, eos dicebat in seriis fore ridiculos. Significans,assuetos ridiculis,ob habitum collectum, in seriis negociis ita se gerere, vt non solùm rideantur,sed etiam derideantur. Plut.in Ro.apop.

De Studio, Vide tit.de Diligentia.
De Sui cognitione,Vide tit.Cognitio sui.

De sumptibus superuacaneis.

Diogenis.

Diogenes taxabat in hoc hominum insaniam, quòd res preciosas minimo emerent,venderéntque vilissimas plurimo. Statuam enim tribus nummûm millibus emi,quum farinæ chœnix duobus æreis veniret. At statua nihil opus ad vitam, sine farina viuere non licet. Conueniebat igitur farinam multo statuis esse cariorem. Philosophus precia rerum æstimabat vsu naturali, vulgus æstimat stulta persuasione. Laertius lib.6.

Cratetis.

Cratetis celebratur ephemeris, ad hunc habens modum: Ponito coquo minas decem, medico drachmam: adulatori talenta decem, consiliario fumum, scorto talentum, philosopho triobolum. Notabat hominum stultitiam,qui in res honestas

& cum

& cum primis necessarias minimum sumerent impendii, ad turpia prodigi. Laert. lib. 6. cap. 5.

Carilli.

Carillus rogatus cur comam Lacedæmonii gestarent? quia ex omnibus, inquit, ornatibus hic est minimè sumptuosus. Brusonius lib. 6. cap. 12.

Scopæ.

Scopas Thessalus statuarum artifex, demiranti cur in ædibus suis Apelles tantum haberet rerum superuacanearum & inusitatarum? Imò his, inquit, superuacaneis felices sumus ac beati, non illis necessariis. Quum ea quæ sunt vitæ necessaria, sint suapte natura preciosissima: tamen quia quotidiana sunt, multísque communia, contemnuntur. Cæterùm, quanti sint precii, declarat extrema necessitas: quæ si incidat, quilibet libens omnes gemmas, aulæa & aurum suum vno pane commutet. Cætera magis ad ostentationem pertinent, quàm ad salutem. Suspicor hunc eundem esse, de quo refert M. Tullius lib. 2. de Oratore: Quum cœnaret Cranonæ in Thessalia Simonides, apud fortunatum hominem & nobilem, cecinissétque id carmen, quod in eum scripsisset, in quo multa de laudibus Castoris & Pollucis admiscuereat, quod ornandi gratia poetæ solent facere: Scopas dixit, dimidium se eius quod pactus esset pro carmine daturum: reliquum peteret à suis Tyndaridis, quos æquè laudasset. Quidam soli volunt laudari. Euocatus est Simonides per duos iuuenes, qui nusquam postea visi sunt: interim ruina conclauis Scopas obtritus est cum suis conuiuis, incolumi Simonide. Eras. lib. 6. apoph.

Herodis sophist.

Herodes sophista viginti pueris ob virtutem compluribus in locis statuas posuerat. Hac de re quum accusaretur à Quintiliis Græciæ præfectis, quòd superuacaneis impendiis indulgeret: Quid, inquit, vobis incommodreſt, si ego ludo de saxis meis? Philost.

Leontychidæ.

Leontychidas primus apud Lacones rex, quum cœnaret apud quendam, cernerétque tectum domus sumptuoso apparatu factum, ac lacunaribus ornatum, rogauit hospitem, num ligna apud eos quadrata nascerentur? Luxuriam & superuacaneum sumptum notans. Plutarch.

Vide tit. Nouitas & Raritas delectat,

Heliogabali.

Heliogabalus Ro. imperat. amabat sibi precia rerum quæ mensæ apparabantur, maiora dici quàm essent: hanc esse dicens conuiuio orexim: ꝙ magis illa iuuant, quæ pluris emuntur, vt ait Satyricus. Aelius Lampridius.

De superbia.

Democratis.

DEmocrates iam senex, ascendens in arcem Athenis perquàm anhelosus: Idem se facere dixit, quod vniuersa ciuitas Atheniensium soleret. Nempe se magnum quidem spirare, parùm autem valere. Stobæus ser. 20.

Antisthenis.

Antisthenes quum Platonis superbiam notare cuperet, fortè in pompa equum hinnientem frementémque aspiciens, ad Platonem versus, ait: Tu profectò meo iudicio præclarus fuisses equus. est enim equus animal superbissimum. Bruso. 6. 5.

Zenonis.

Zeno Cittieus in quẽdam circa formæ curam studiosiorem quàm deceret virum, quum imbricem lentè ac circunspectè transiret: Meritò, inquit, suspectum habet lutum, in quo non potest seipsum vt in speculo cernere. Laert. lib. 7. cap. 1.

Aristotelis.

Aristoteles adolescentulum superciliis sublatis superbientem conspicatus, sed nulla scientia præditum: Adolescentule, inquit, vtinam talis essem, qualis ipse tibi videris: qualis autem reuera es, tales fiant hostes mei. Antonius in Melissa, parte 2. sermone 74.

Eiusdem.

Idem cum animaduertisset sumptuosa chlamyde adolescentulum, se iactantem: Non desines, inquit, adolescentule ouis pelle gloriari? Anton. in Melissa, eodem ser.

Socratis.

Socrates interrogatus, quínam essent mechanici? respondit, Qui sui similes spernunt. Sensit autem vir sapientissimus, eum nequaquam libero homine dignum esse, qui superbiens in re sua, alios præ se contemneret. Stobæus ser. 20.

Eiusdem.

Idem Alcibiadem intuitus ob diuitias inflatum, & superbientem opibus prædiísque, in quendam ciuitatis locum duxit

xit ipsum, in quo suspensa erat tabula terræ circuitum complexa. Iussit igitur Alcibiadem Atticam in ea requirere. quam vt inuenit, sua etiam prædia inspicere præcipit. quæ cum Alcibiades nusquam esse picta diceret: Cur igitur, Socrates inquit, ob illa superbis, quæ circa nullam terræ partem existunt? Stobæus ser. 20. ex Aeliani historia.

Platonis.

Plato Atheniensis quum aliquando conscendisset equum, mox descendit, dicens, se vereri μὴ ἱπποτυφίᾳ ληφθῇ, id est, ne equestri fastu corriperetur. Superbũ animal est equus: & equitare quiddam habet magnificum, parúmque philosopho dignum. Laertius lib. 3.

Diogenis.

Suprà de Iocosè dictis.

Aesopi.

Aesopus à Chilone rogatus, Quid faceret Iupiter? Excelsa, inquit, deprimit, extollit humilia. Brusonius lib. 6. cap. 5.

Eiusdem.

Idem comatulum iuuenem nimium affectato ornatu conspicuum intuitus: Si te, inquit, tam exquisitè comas virorum gratia, planè ludis operam: sin mulierum, iniquus es, aut improbus. Stobæus.

Chrisippi.

Infrà de Triumphis.

Philonis vxo.

Philonis vxor interrogata, quamobrem sola ex aliis in conuentu non gestaret ornatum aureum, dixit: Quoniam pro ornamento mariti, virtus mihi sufficit. Stob. ser. 72.

Archidami.

Suprà de Arrogantia.

Demonactis.

Demonax corporis curatores, sui autem negligentes, proprosos esse existimabat: & similes iis qui domos quidem curant, sed domesticos negligunt. Maxi. ser. 1.

Laconis.

Laconem hospes, quem pridiè declinauerat, postridie stragulis commodatò sumptis splendidè excepit. at ille stragulis conculcatis, dixit: Propter has heri ne storiis quidem indormire licuit. Lepidè risit illorum morem, qui quum sint tenues, tamen affectant videri diuites, corrogata aut cõducta supellectile: quod maximè solent in excipiendis hospitibus, in nuptiis

aut alioqui solennibus epulis. Porrò quum ineptum sit ostentare tuas diuitias: quanto magis ridiculum est ostentare supellectilem alienam, interdum ab vsurariis sumptam? At Lacedæmonii non solùm oratores regum, verùm ipsos etiam reges ad sua phiditia inuitabant, eam frugalitatem sibi magno etiam honori futuram existimantes. Plut. in Lacon.

Agesilai.

Menecrates quidam medicus, quum desperatæ quædam curationes ipsi fœliciter cessissent, populari adulatione dictus est Iupiter. Quo cognomento vir superbissimi ingenii oblectatus, cum Agesilao scriberet, & hac salutatione vteretur, Menecrates Iupiter Agesilao regi salutem: Rex eius superbia læsus, literas non lectas abiecit, & medico hunc in modum rescripsit: Aex Agesilaus Menecrati sanitatem. Qua salutatione insanum hominem esse iudicabat, qui homo fragilitati obnoxius, superbia tamen elatus, diuinos sibi honores tribueret. Plutarc. in apoph. Lacon. Aelia. lib. 12. de Var. hist.

Demetrij Phal.

Demetrius Phalereus in hominem superbum, & multo fastu turgidum, dicebat, altitudinem circumcidi oportere, sensúmque relinqui. Brus. lib. 6. cap. 5.

Artabani.

Artabanus dissuadens Xerxem ab expeditione contra Græcos: Vides, ait, vt prægrandia animalia fulmine Deus feriat, nec insolescere sinat: parua verò nihil lædat? Vides, vt magna sæpe ædificia, magnásque arbores huiusmodi fulminum tela percutiunt? Gaudet enim Deus, eminentissima quæque deprimere. Herodotus & Brus. lib. 6. cap. 5.

Olympiæ.

Olympias Alexandri mater, cum audiuisset longo tempore iam filium sepulchro carere, grauiter ingemiscens, atque acerbissimè plorans: O fili, inquit, tu cum in deorum numerum referri volueris, & id perficere summo studio conatus sis: nunc neque illorum quidem, quorum omnibus mortalibus æquale & par ius est, particeps fieri potes, terræ sepulturæque. Et sic simul infortunium suum luxit, simul etiam fastum & inanem filii superbiam taxauit. Aelianus lib. 13. de Varia historia.

Amphiæ.

Tharsius Amphias cum ex hortulano potens esset factus, & in animi

in amicum quasi degenerem nonnulla dixisset, mox subiecit: Scilicet & nos ex eisdem seminibus sumus. Brus. lib. 6.

Phrynes.

Suprà tit. de Fuco.

Thaidis.

Thais glorioso cuidam amatori, qui quum multa pocula sumpsisset commodato, diceret se velle illa confringere, aliáque parare: Perdes, inquit, quod cuique proprium est. Ambiguo sermone notans, esse commodatitia. Poterat autem intelligi, si confl entur, perire quod cuique poculo proprium est. Eras. lib. 6. apoph.

C. Sulpitij.

C. Sulpitius Gallus vxorem suam repudiauit, eo quòd comam probè ornans, ex ædibus egressa esset, inquiens: Lex tibi meos vnius præfinit oculos, quibus formam tuam approbes: his ornamenta comparato, his esto speciosa: aliis velle videri formosam, in suspicione & crimine hæreat necesse est. Probè castigauit mores vxoris suæ Sulpitius, qui putauit ornatum vxoris eò spectare, vt aliis viris melius quàm marito placeat. Eras. lib. 6. apoph.

Augusti Cæs. & Iuliæ F.

Iulia Cæsaris Augusti filia immoderato vestitu superbiens, dum patrem adit frugalitati inseruientem, eum maximè offendit. At cum postero die honestiori vestitu induta, patrem salutasset, Augustus dixisse fertur: Quantum in filia Augusti probabilior hic cultus, quam hesternus? Cui respondit: Rectè quidem: sed hodie me patris, heri verò viri mei oculis ornaui. Macrob. Satur. lib. 2. cap. 3.

Iuliæ Aug. F.

Eadem Iulia cum vltra modum superbiret omni corporis cultu, admonita à quodam, vt se ad paternæ frugalitatis exemplum componeret, respondit: Pater obliuiscitur se Cæsarem esse, ego verò memini me Cæsaris esse filiam. Ibidem.

Pambonis.

Pambo quidam apud Athanasium cum Alexandriæ esset, vidissétque mulierem maximo vestitus apparatu superbientem, fleuit. At interrogatus, cur tantopere lachrymas effunderet? respondit: Duæ res sunt quæ me mouent. Vna quidem, quæ est huius mulieris perditio. Altera verò, quod ego, qui nomen Christiani profiteor, non tantum studeo placere Deo vitæ in-

nocentia, quantum hæc mulier turpibus placere cupit hominibus. Petrus de Natalibus Ecclesi.hist.lib.8.cap.1.

Vide titulum, de Ambitione & Arrogantia.

De superbia ex sordibus.

Socratis.

SOcrates quum videret Antisthenem, attritam partem vestis semper in conspectum protendere: Quin desinis, inquit, arrogantius superbiam tuam nobis prodere? Vidit philosophus sapientissimus, Antisthenem magis gloriari vestitu attritissimo, quo laudem quærebat, quàm alios, qui holoserico, vel auro etiam aut argento vestiti in publicum prodire cõsueuerant, ab omni superbia alieni. Laert.

Diogenis.

Diogenes quum vidisset Olympiam, & Rhodiacos quosdam adolescentes preciosis magnificisque vestibus amictos, cum risu inquit: Hoc nihil est præter fastum. Deinde cum incideret in Lacedæmonios laceris squalétibúsq; tunicis amictos: Hæc, inquit, longè alia est superbia. Vidit autem philosophus, superbum animum nõ semper splẽdido & ornatissimo vestitu elucere, sed in sordibus etiam: dum homines opulentissimi sæpenumero vilissimo vestitu incedentes, hominum ex eo laudem superbientes venentur. Ael.lib.9.de Var.hist.

Vide tit. de Ambitione ex sorde.

De superstitione.

Cratetis.

CRates Thebanus philosophus, quum pro quodam supplicaret gymnasii principi, procumbens attigit coxam illius pro genibus. nam supplices ex more genua contingebant. Indignanti gymnasiarcho: Quid, inquit, an non hæc æquè tua sunt, ac genua? Notans obiter vulgi superstitionem, qui certa membra certis rebus dedicauit: velut aurem memoriæ, nasum irrisioni, genua misericordiæ, quum hæc ad totum hominem pertineant. Laert.lib.6.cap.5.

Diogenis.

Suprà de Aqua lustrali.

Eiusdem.

Idem cuidam vehementer superstitioso, ac lemurum laruarúmque terroribus obnoxio, necem ipsi minanti, dicentique,

Vico

Vnico ictu tibi perfringam caput: At ego, inquit, si id feceris, tibi sinister astans, vt contremiscas efficiam. Significans, se mortuum etiam illum terrere posse, à quo viuus contemnebatur. Hic tamen affectus & plurimos habet, qui quum sint aduersus viuos feroces, aduersus vmbras sunt formidolosissimi. Ibidem.

Eiusdem.

E ficu quadam fructus decerpenti Diogeni, quum horti custos dixisset, Ex ista arbore ante paucos dies homo quidam se suspendit: At ego inquit, illam purgabo. Arbitrabatur ille fore, vt Diogenes admonitus, abstineret à funesta arbore, quæ gestasset cadauer. At ille liber ab omni superstitione, nihilo impuriores fructus arbitrabatur. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Suprà de Initiatione sacerdotali.

Diagoræ.

Suprà tit. de Sapienter dictis.

Periclis.

Pericles, quum vrgeret belli necessitas, Palladis ornamenta vendidit quadraginta talentis auri. & admirantibus ab illo rem sacrilegam admitti, respondit, Ex hostium manubiis posse illi reddi cultum nihilo deteriorem. Eras. Roterod. recitat lib. 8. apoph.

Agesilai.

Agesilaus rex quum adstantem aræ Palladis, cui apud Spartanos ab æreo delubro χαλκιοίκου cognomen est, vt bouem immolaret, momordisset pediculus, non auersus est, sed arreptum palam omnibus occidit: Per deos, inquiens, equidem insidiatorem lubens vel in ipsa ara. videlicet declarauit animum nec inepto pudori, nec superstitioni obnoxium. Plut. in Lac.

Demonactis.

Demonax accusatus, quòd nunquam sacrificasset Mineruæ: Nunquam, inquit, existimaui illi meis victimis opus esse. notans ineptam vulgi superstitionem, qui putabat deos hostiarũ nidore delectari. Eras. lib. 8. apoph.

Eiusdem.

Idem cuidam dicenti, Eamus in Aesculapii templum ô Demonax, pro filii salute deprecaturi deum: Adeóne, inquit, surdastrum existimas deum, vt nos nisi in templo non sit auditurus? Eras. lib. 8. apoph.

Lycurgi.

Cum Thebani consulerent Lycurgum de sacrificio, luctúque quem illi Leucotheæ solent facere: Si, inquit, deam esse creditis, ne lugeatis: sin hominem, ne vt deæ rem diuinam faciatis. Mirè taxauit Thebanorum ritus, secum pugnantes. Non enim conuenit, simul lugere & sacrificare: hoc est, ab ea petere opem, quæ ipsa sit in calamitate, ac lugenda. Plut. in Lacon.

Leontychidæ.

Cum portæ Leontychidi proximæ clauem draco circumuolutus esset complexus, idque augures affirmarent esse portentum: Mihi, inquit, nequaquam videtur: sed si clauis fuisset circumplexa draconem, portentum erat. Lepidè irrisit hominũ superstitionẽ, qui terrentur his quæ casu, nec præter naturã accidunt. Hunc mortalis ingenii morbũ alunt augures, arioli, aruspices ac diuini. Verùm vbi quis præter rectum & honestũ instituit nefaria consilia, tum oportebat horrere portentum, & aliquid magni mali sequuturum expectare. Plut.

Eiusdem.

Philippus quidam erat profitens Orphei mysteria, & his alios initiare solitus. is quum esset extremæ paupertatis, tamen apud Leontychidam diceret, eos qui apud ipsum Orphei sacris initiati essent, post obitum fore beatos: Quin igitur, inquit, ô demens quàm ocyssimè vitam abrumpis, vt desinas infelicitatem tuam ac inopiam deplorare? O animum ab omni superstitione liberum. Post hanc vitam felices erunt, qui hic piè iustéque vixerint, non qui fictis ceremoniis fuerit initiatus. Hoc persuasum erat Lacedæmoniis, qui hic piè vixissent, eos ab obitu fieri diuos. Plutarch. in Lacon.

Annibalis.

Rex Prusias, cum apud eum Annibali exulanti pugnare placeret, negabat se audere, quòd exta prohiberent: An tu, inquit, carunculæ vitulinæ mauis, quam imperatori veteri credere? Cicero lib. 2. de Diuinatione.

Luculli.

Lucullus, quum in Armenia cum decem millibus armatorum, & mille equitibus aduersus Tigranem tenderet, centum quinquaginta hominum millia habentem in exercitu, pridie nonas Octobreis, quo die prius Scipionis copiæ deletæ fuerant, quodam admonente, quòd Romani diem illum vt nefastum & inauspicatum metuerent: Ergo, inquit, hodie alacriter pugnemus,

gnemus, vt hunc quoque diem ex nefasto funestóque Romanis hilarem & auspicatum reddamus. Plut. in Rom. apoph.

M. Crassi.

M. Crasso conflicturo cum Parthis, exta è manibus deciderunt. hoc tum cæteris vt inauspicatū interpretantibus ac prælium dissuadentibus: Huiusmodi, inquit, incommoda multa nobis senectus adfert: at arma tamen nunquam è manibus mihi ceciderunt. Plut. in vita Crassi.

Catonis.

Vetus illud Catonis admodum scitum est, qui mirari se aiebat, quòd non rideret aruspex, aruspicem cum vidisset. Quota enim res quæque euenit, prædicta ab illis? aut si euenit quippiam, quid adferri potest, cur non casu euenerit? Cicero lib. 2. Diuinatione.

Nonij.

Nonius cum plurimum auguriorum superstitionem obseruaret, & certum euentum ex his rimari putaret, ad Ciceronem ait, septem aquilas in castris Pompeii captas esse. Cuius superstitionem deridens Cicero, ait: Rectè moneres, si aduersus picas nobis pugnandum esset. Blondus lib. 1. de Roma triumphante.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex, cum triūphalem currum ascenderet, non defuerunt qui admonerent, vt triumphantium more vultum minio illiniret. Verùm rex cum hoc contemneret, dixisse fertur, minium Baccho soli conuenire, qui non solùm triumphi, sed vini etiam repertor extitisset. Antonius Panormita de reb. gest. Alphonsi.

De suspicione vitanda.

Lysandri.

LYsander Lacedæmonius militem qui de via deflexerat, castigauit. Ei dicenti, ad nullius rei rapinam se ab agmine recessisse: Ne speciem quidem, inquit, rapturi præbeas volo. Eras. Rot. lib. 6. apoph.

Phocionis.

Athenienses cum ex oraculo intellexissent, in ciuitate vnicum tantum esse virum, qui cunctorum sententiis aduersaretur: populus vociferans, iubebat illum statim inquiri vt occideretur. Phocion autem cum varias suspiciones esse in viros bonos

bonos intelligeret: Ego sum ille, inquit, de quo dicit oraculum. Et hæc quidem ideo dicit in summo constitutus periculo, ne suspicio ad innocentem aliquē deuolueretur. Plut. in Græc. apop.

Aeschinis.

Infrà de Temperantia.

Olympiæ.

Olympias quum accepisset Alexandrum filium (vt alii, Philippum maritum) adamare fœminam, à qua putabatur amatoriis venenis corruptus, accersiuit ad se mulierem: quumque præter insignem formam, comperisset in ea mores liberales, & ingenium egregiè dextrum: Valeant, inquit, qui te insimulant veneficii. Nam tute quidem pharmacum in te ipsa ac philtrum habes. Eras. lib. 6. apoph.

DE TEMERITATE.

Demonactis.

Emonax quum aliquando in balneis refugeret ingredi aquam feruentiorem, & alius illum appellaret meticulosum: Quid, inquit, an hoc pro patria passurus essem? Sentiens, temeritatis esse, non fortitudinis, subire periculum, nisi ob causam grauem & honestam fiat. Erasmus lib. 8. apophthegma.

Demosthenis.

Quum Athenienses gestirēt Harpalo ferre suppetias, iamq; in Alexandrum armarentur, derepentè apparuit Philoxenus, quem Alexander maritimis negociis præfecerat. hic, quum populus metu attonitus consilesceret: Quid facerent, inquit Demosthenes, si solem videant, qui non possunt obtueri lucernam? Ita populo temerarios motus exprobrauit. Eras. lib. 4. apoph.

Antigoni.

Antigonus rex cum audiuisset filium in extraordinario conflictu ab hostibus interfectum esse, nil aliud dixit quàm: Sero nimis interiisti, mi fili, qui tam temerè in hostes te conieceris, neque tuæ salutis, nec meorum monitorum memor. Sensit vir prudentissimus, eum meritò perire, qui nec suæ salutis, nec bonorum virorum monitorum memor, temerè in periculum se coniicit.

coniicit. Erasmus in Declamatione de morte.

Fabij Max.

Fabius Maximus cum audiret Minutium collegam, qui fœliciter nonnullos hostes iam deiecerat, multum laudari, ait se magis secũdam Minutii collegæ fortunam, quàm aduersam pertimescere. Sentiens, illius temeritatem periculosissimam esse Reipub. quam si rerum successus attolleret, in extremum discrimen adducturam vniuersum populum Romanum: sed aduersis casibus futuram moderatiorem. Plut. in Roma. apoph.

Eiusdem.

Minutius, quum Fabium tanquam cunctantem in senatu insimulasset, quod præ timore pugnam detrectaret, partitusque esset cum Fabio copias, eoque inuito prælium cum Annibale iniisset: Ita est, inquit Fabius, non celerius quàm timui deprehendit fortuna temeritatem. Brus. lib. 3. cap. 16.

Scipionis.

Scipio Africanus dicere solebat, in re militari turpe verbum esse, Non putaram: quòd aliis in rebus interdum locus datur, malè instituta posterioribus consiliis melioribus corrigere: cæterùm quæ ferro peraguntur, ea non oportet temerè aggredi, quòd hic error ferè est inemendabilis. Idem dictum locum habet & in his, quæ semel facta mutari non possunt: vt in ducenda vxore, in sacris ordinibus. Plutar. in eius vita.

Augusti Cæs.

Augustus Cæsar, eos qui leuem ob causam periculis se exponerent, similes aiebat esse aureo hamo piscantibus: qui plus damni amisso semel hamo acciperent, quàm multarum captiuarum lucro posset reparari. Fulgosus lib. 7. cap. 2.

De temperantia.

Antisthenis.

ANtisthenes voluptatem in tantum execrabatur, vt diceret, se malle insanire quàm voluptate affici: μανείην ἢ ἡσθείην, id est, insaniam potius quàm delecter. Insaniam aufert medicus: voluptas quum æquè mentem eripiat homini, vix sanabile malum est. Laertius lib. 6. cap. 1.

Democriti.

Democritus dicebat: Cœnas lautas & sumptuosas, suppeditare potest fortuna: at contrà faciles, & quæ sufficiant necessitati,

temper

temperantia. Stobæus.

Demosthenis.

Demosthenes nullum homini malum accidere posse affirmabat, qui sapientiæ fundamenta temperantiam & continentiam iecerit. Stob. serm. 3, Phauorinus 18.

Aeschinis.

Aeschines temperati viri vitam tam puram tamq; sinceram esse oportere dicebat, vt ne turpitudinis quidem suspicionem de se præbere posit. Stobæus sermo. 3. Phauorinus 18.

Agesilai.

Agesilaus, quod ad corporis curam attinebat, nulla in re melius habebat, quam hi quibuscum viuebat: à saturitate quidem & crapula in totum abstinens: somno verò sic vtebatur, non vt ille dominaretur, sed vt seruiret negocijs: aduersus æstum autem & frigus sic erat instructus, vt quatuor anni temporibus vnicis tantum vestib. vteretur. Cæterùm quum in tentorijs inter milites ageret: velut vnus quilibet è numero, nihilo meliorem culcitram habebat quàm cæteri. illud asiduè habens in ore: Principis esse, non mollicie delicijsúe, sed temperantia ac fortitudine priuatis hominibus antecellere. O verè regiam vocem, si addidisset, sapientia. Nam ea vox omnes principis virtutes complectitur. Plut. in Lacon. apo. Vide titulos, de Abstinentia, Continentia, & Frugalitate.

De templorum ornatu.

Stratonici.

STratonicus versans apud Malissam, quum videret templa multa, homines paucos, stans in medio foro, clamauit: Audite templa. Eras. lib. 6. apoph. ex Athenæo.

Phrynes.

Phryne meretrix Delphis Venerem auream dicauit. eam videns Diogenes, asscripsit elogium: Ex Græcorum intemperantia. Arguebat enim Græcos, supra modũ libidini deditos esse, quòd scortũ è turpi quæstu tantũ auri collegisset. Laertius li. 6.

Alexandri Seueri.

Alexander Seuerus in templis argenti minimum, auri ne guttulam quidem aut bracteolam posuit, subinde repetens illud Persianum:

Dicite pontifices, in sanctis quid facit aurum? Lampridius.

De

De tempore, & eius iactura.

Thaletis.

THales Milesius, cum interrogatus esset, quidnam in tota rerum natura esset sapientissimum? respondit: Tempus, inuenit enim omnia. Laertius libri primi capi. 1. Brusonius libri. 7. cap. 26.

Biantis.

Bias Prienæus dicere solitus erat, vitæ tempus ita metiendum, quasi & diu & parum victuri simus. Laertius libri primi capit. 6.

Democriti.

Democritus Milesius dixit preciosissimum impendium esse tempus, πολυτελέστατον ἀνάλωμα χρόνος. Citat Plutarch. in vita Antonij. Quanquam hoc dictum compluribus tribuitur.

Anaxagoræ.

Percontanti, an Lampsaceni montes aliquando mare futuri essent? Anaxagoram respōdisse ferunt: Ita sanè, nisi tempus defecerit. Brusonius lib. 7. cap. 26.

Zenonis.

Zeno Cittieus philosophus aiebat, hominibus nihil magis deesse quàm tempus, longè dissentiens ab ijs, qui bonam vitæ partem perdunt somno, temulentia, nugis & alea, quasi multum temporis supersit homini. Laert. lib. 7. cap. 1.

Eiusdem.

Idem aiebat, nullius rei tanta nos penuria laborare: quàm temporis. Reuera enim breuis est vita, ars autem longa: & illa præcipuè, quæ morbis animi mederi potest. Stob. serm. 96.

Theophrasti.

Theophrastus Eresius habebat semper in ore, nullum esse sumptum preciosiorem tempore. Solum enim hoc recuperari non potest, & tamen vulgò nihil habetur vilius tempore. Laertius lib. 5. cap. 2.

Simonidis.

Simonides interrogatus, quantum temporis vixisset? Tempus quidem, inquit, exiguum, annos autem multos. Stobæ. sermone 96.

Plinius.

Plinius Maior, quum recitatorem quiddam perperam pronunciantem amicorū quispiā reuocasset, & vt repeteret coegisset:

ſet: Quid, inquit, an intellexeras? quum ille annuiſſet, Quur ergo, inquit: reuocabas? Decem amplius verſus iſta tua interpellatione perdidimus. Tanta erat parſimonia temporis. Eraſmus lib.8.apoph.

Eiuſdem.

Idem nepotem ſuum ambulantem videns, obiurgauit: Poteras, inquit, has horas non perdere. Nam qui lectica vehebantur, aut recitantem audiebant, aut ſi libuiſſet aliquid etiam enotabant, aut dictabāt aliquid, quorum nihil licet ambulanti. Ibid.

Catonis ſen.

Supra de Nauigationis periculo.

Ciceronis.

Quum accuſator Milonis, ex argumento temporis colligēs Clodio à Milone ſtructas inſidias, ſubinde rogaret, quo tempore occiſus eſſet Clodius? Cicero reſpondit, Serò, voce ancipiti ſignificans, è Republica fuiſſe futurum, ſi Clodius multo antè fuiſſet interfectus. Eraſ.lib.4.apoph.

Tempori inſeruiendum eſſe, pete ex tit. de Decoro.

De teſtimonio, & teſtibus.

Socratis.

SOcrates, eos qui multitudini imperitæ fidem habent, aiebat perinde facere, ac ſi quis tetradrachmum vnum contemnens reiiceret, & aceruum è ſimilibus congeſtum probaret, reciperetque. Cui non fideres ſoli, ei nihilo magis ſidendum eſt in turba ſimilium. Nec enim refert quàm multi ſint, ſed quàm graues. Nummus adulterinus etiam in quamuis magno aceruo adulterinus eſt. Hoc aduerſus turbam teſtium, & indocti vulgi iudicia. Eraſ.ex Laert.lib.2.cap.5.

Craßi.

Quum Silus teſtis læſiſſet Piſonem reum, cui Craſſus aderat, prolato crimine, quod ſe in eum dictum audiſſe dicebat: Poteſt fieri Sile, inquit Craſſus, vt is vnde te audiſſe dicis, iratus dixerit? Annuit Silus. Poteſt etiam, inquit, fieri, vt tu non rectè intellexeris. Quum id quoque toto capite annuiſſet Silus, vt ſe Craſſo daret, ſubiecit Craſſus: Poteſt etiam fieri, vt omnino quod te audiſſe dicis, nunquam audieris. Hoc adeò præter expectationem, vt Silum teſtem, omnium riſus obrueret. Eraſ.lib. 6.apophtheg.

Neronis.

Neronis.

Inter Neronem & Thraſeam graues intercedebant inimicitiæ. verùm cuidam multa criminosè iactanti de Thraſea, dicentiq;, cauſam ab illo perperam eſſe iudicatam, obſtitit Nero exclamans: Vtinam me tam Thraſea diligat, quàm eſt iudex rectus & æquus. Hoſtis hoſti teſtimonium perhibuit de fama periclitanti. nullum autem grauius teſtimonium, quàm inimici de inimico. Eraſ. 6. apoph.

Anonymi.

Suprà tit. Innocentia.

De tormentis, & quæſtionibus.

Perſæ.

PErſes negauit tormentis opus eſſe ad explorandam rei veritatem: vino enim id rectius fieri dicebat. Senſit autem vir prudentiſsimus, tantam eſſe vini immodicè ſumpti potentiam, vt proferat ea, quæ crudeliſsimis tormentis ex homine ſobrio elicere non poſsis. Vide prouerbium apud Eraſmum, In vino veritas.

Anonymæ.

Poppea, quæ prius adultera Neronis, mox repudiata Octauia, mariti potens facta, ſubornauit quendam ex Octauiæ miniſtris, qui ei ſeruilem amorem obiiceret. Ancillis Octauiæ ad quæſtiones pertractis, quędam cruciatu victę falſis annuerunt, quædam perſtiterunt dominæ ſuæ ſanctitatem prædicantes. Ex his vna inſtanti Tigillino reſpondit: caſtiora eſſe Octauiæ muliebria, quàm os eius. Significans, illum eſſe fellatoribus obſequentem, ac cunnilingum. Eraſ. lib. 6. apoph.

Anaxarchi.

Suprà, tit. de Fide ſeruanda.

De tragœdia.

Socratis.

SOcrates cum videret in imperio triginta Tyrannorum multos ſummæ exiſtimationis viros interfici, & locupletiſſimos quoſque grauiſsimis ſuppliciis per inſidias circunueniri, dixiſſe fertur ad Antiſthenem: Nunquid te pœnitet, quod in vita nihil magnum, neque ſpectabile conſecuti ſimus: quemadmodum videmus in Tragœdia deſcribi monarchas, Atreos

illos & Thyestas, & Agamemnones & Aegisthos? Nam illi obtruncati in Tragœdiis taxantur, & mala fercula cœnasse vbique produntur. Nemo verò poetarum eò progressus est audaciæ & impudentiæ, vt porcum mactatum in Drama introducat. Aelianus lib. 2. de Var. hist.

Gorgiæ.

Gorgias sophista dicebat, Tragœdiam esse deceptionem, qua qui alterum decepisset, & qui deceptus esset, sapientior foret eo qui non esset deceptus. Fallit quippe tragœdia, dum tractat rem fictam: sed adeò concinnè, vt verisima esse videatur. Iustior autem videtur ille, qui fallendo hominibus prodest: & sapientior est, qui per fabulas cōfictas discit, quid turpe, quidue sit honestum. Recitat Plut. de audiendis poetis.

Hippodromi soph.

Suprà de Lectionis delectu.

De tranquillitate animi.

Socratis.

SOcrates interrogatus, qui sine perturbatione viueret? Qui, inquit, nihil sibi consciunt mali. Antonius in Melissa, parte, 2. sermone 77.

Bionis.

Bion Borysthenites percontati quis esset maximè anxius? Qui in maximis, inquit, rebus cupit esse fortunatus. Is enim mille curis distorquetur vt assequatur ardua, & assequutus æquè torquetur ne amittat. Laert. lib. 4. cap. 7.

Cratetis.

Crates Thebanus dicebat, se pro patria habere gloriæ neglectum & paupertatem, in quæ nullum ius haberet fortuna. Aiebat item, se Diogenes ciuem esse, qui nullis inuidiæ patebat insidiis. Opes enim ac nominis splendor conciliant inuidiam. Laertius lib. 6. cap. 5.

Aristippi.

Aristippus validisimis argumentis & sermonibus vsus, hortabatur, neque de præteritis curam postea suscipiendam, neq; de futuris antea. Id enim animi bene constituti signum esse, & hilaræ cogitationis argumentum. Iubebat autem in diem animum intendere: & diei illam solummodo partem, qua quisq; quid ageret, aut cogitaret. Solum enim aiebat præsens in nostra manu positum, non præteritum, neque instans. Illud enim abiisse:

abiisse: hoc an euenturum sit, incertum esse. Aelianus libro 14. de Varia historia.

Diogenis.

Diogenes Cynicus illud dixisse fertur: Quòd fortunæ apponeret animi fiduciam, legi naturam, affectibus rationem, eo quòd his tribus paretur & seruetur hominum tranquillitas. Laertius lib. 6.

Stilponis.

Stilponi Megarensi in somnis visus est Neptunus sibi iratus, quòd nō immolasset hecatomben, quemadmodum mos erat. At philosophus hoc nihil perturbatus, respondit: Quid ais Neptune? Itáne veluti puer huc venisti cum tua querimonia, quòd pecunia mutuò sumpta non expleuerim nidore ciuitatem? Atqui pro rei familiaris modulo sacrificaui tibi apuas aliquot. Ad hæc arridens Neptunus, visus est illi porrecta dextera dixisse: In tuam gratiam ingentem apuarum prouentum largiar ciuitati Megarensium. Quod & euenisse tradunt. Laertius lib. 2. capite 3.

Phocionis.

Phocion Atheniensis dicere solebat, Multò satius esse humi cubantem viuere, ac bono quietóque animo esse, quàm perturbatum in aureo lecto. Stobæus ser. 1. de Prudentia.

De triumphis.

Q. Seruilij.

QVintus Seruilius, vir inter optimates clarus, indignabatur Pompeio concessum triumphum: atque etiam milites complures obsistebant, ne triumphus ageretur: non quòd inuiderent Pompeio, sed munera quædam poscebant, quasi largitionibus ab ipsis esset emendus triumphus. alioqui milites minabantur, se direptutos pecuniam quæ in triumpho ferretur. eóque Seruilius Glauciáque suadebāt, vt eam potius inter milites diuideret, quàm diripi sineret. Verùm vbi Pompeius respondit, se citius omissurum triumphum, quàm militibus blanditurum: simúlque laureatos fasces eis obiecit, vt illinc inciperent direptionem: Nunc, inquit Seruilius, te Pompei verè magnum video, dignúmque triumpho. Non iudicabat esse speciosum triumphum, nisi qui citra ambitum, citráque largitiones benefactis redderetur. Plut. in Ro. apoph.

Chrysippi.

Quum in triumpho C. Cæsaris oppida eburnea fuissent circumlata, ac paucis pòst diebus in triumpho Fabii Maximi lignea deportarentur, Chrysippus ludens, dixit eas esse thecas oppidorum Cæsaris. Solent enim res preciosæ ligneis thecis muniri. Bruso. lib. 6. c. 5.

De trophæis.

Stratonici.

STratonicus musicus quum apud Sicyonios vicisset aduersum se cithara certantes, consecrauit in Aesculapii templo trophæum, cum hac inscriptione: Stratonicus à malè cithara canentibus. Refertur ab Athenæo.

Epaminondæ.

Quum Chabrias circa Corinthum paucos Thebanos sub mœnibus auidius pugnantes prostrauisset, atque ob id trophæum erexisset, Epaminondas deridens hominem dixit: Hic sanè dicebat, non trophæum, sed Hecatæum erectum esse. Veteres enim ante portas in triuiis congruenter Hecates imaginem statuere solent, vel ad indicandam viam, vel in gratiam sepultorum. Plut. in Græcor. impera. apoph.

De tyrannide.

Biantis.

BIas rogatus, quódnam esset ex animalibus perniciosissimum? Syluestrium, inquit, tyrannus: domesticorum, adulator. Brusonius lib. 6. cap. 21.

Thaletis.

Thales Milesius rogatus, quid difficile vnquam vidisset? Tyrannum, inquit, senem. Bruson. lib. 6. cap. 21.

Zenonis.

Zeno Eleates accusatus, quòd coniurasset in perniciẽ Nearchi tyrãni, cum in quæstionibus iuberetur prodere coniuratorũ nomina, nominauit plerosq; tyrãno amantissimos. De his quũ rex pœnas sumpsisset, interrogarétque, num præterea superessent? Tu solus, inquit, Reipub. pestis & pernicies superes. Quibus dictis, linguam dentibus amputauit, & in os tyranni expuit. Laert. lib. 9. c. 5.

Democriti.

Democritus Milesius quum apud Dionysium quæreretur

quod

quod æris genus esset optimum? Ex quo, inquit, Athenienses statuas fecerunt Harmodio & Aristogitoni. Quo ostendere voluit, tyrannos è medio tollendos esse: & his qui eiecissent, ex ære statuas erigendas esse, more Atheniensium. Laertius libro 9. capite 7.

Idem aliter.

Diogenes Cynicus rogatus aliquando à tyranno, è cuiusmodi ære potissimũ oporteret fieri statuas? Ex eo, inquit, ex quo fusi sunt Harmodius & Aristogiton. innuens, illum esse è medio tollendum. tyrannicidæ enim fuerant. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Percontanti, quo pacto Dionysius vteretur amicis? Vt vtribus, inquit: plenos suspendit, inanes abiicit. significans, à tyranno diuites occidi, pauperes negligi. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Idem dicebat: Cæteris mortalibus quibus res sunt prosperæ, vita iucunda est, mors odiosior: rursus infelicibus vita grauis est; mors optabilis. at horum vtrunque tyrannis est molestius. Siquidem vt viuunt insuauius iis qui mortem vehementer optant, ita mortem perinde metuunt quasi vitam suauissimè degant. Laert. lib. 6.

Xenophontis.

Xenophon Colophonius dicebat, *τοῖς τυράννοις ὁμιλεῖν ἢ ἥδιστα ἢ ἥκιστα*. id est, Cum tyrannis congrediendum aut iucundissimè, aut minimè. Nihil est violentius aure tyranni, ait Satyricus: apud bonos etiam principes admonendi libertas verbis placidioribus est temperanda. Id qui non potest; abstineat ab illorum congressu. Laert. lib. 9. cap. 2.

Anaximenis.

Anaximenes interrogatus, quid ad familiaritatem difficile esset? Tyrannus, dixit. Stobæus sermone 47. ex epistola Phalaridis.

Antisthenis.

Antisthenes philosophus carnifices tyrannis longè præferebat. Cuius causam interroganti cuidam, respondit: A carnifice quidem homines iniusti interimuntur; à tyranno autem etiam insontes. Stobæus ser. 47. Phauorinus.

Timonis.

Timon Atheniẽsis Alcibiadis crudelitatem notans, redeunti à concione, ait illi: Macte virtute adolescens, autoritate tua

potentiam auge: magnam enim huic Reipub. perniciem augebis. Bruſ. lib. 6. cap. 21.

Demoſthenis.

Demoſthenes audiens quorundam improbari tyrannidem: Rex, inquit, malus, & tyrannus, res eſt inimica bonis ciuibus, & legibus contraria. Varinus Phauorinus Camers.

Argei Laconis.

Argeus Lacon iter aliquando faciēs per Siciliæ Selinuntem, quum in ſepulchro quodam hoc elegiacum legiſſet,

Hoſce Selinuntis quicunque tyrannida Mauors
Extinxêre ferus perdidit in foribus, &c.

Iure periiſtis, inquit, qui ardentem tyrannidem extinguere conati eſtis. Nam permittendum potius fuit totam cremari. Bruſon. lib. 6. cap. 21.

Democharis.

Apud Atheniēſes cum decretum eſſet, ne Demetrii quædam epiſtolæ ad populum afferrentur: Athenienſes mox pœnitentia acti, autores eius decreti in exilium miſerunt: ac decreuerunt, vt ea omnia quæ à Demetrio iuberentur, ſancta apud deos, iuſtáque apud homines eſſent. Verùm quum quidam vir bonus Stratoclem, qui iſta decernebat, delirare dixiſſet: Demochares Spartiata, ad tyranni potentiam alludens, Deliraret (inquit) Stratocles, niſi hoc pacto deliraret. Bruſon. lib. 6. cap. 21.

Lyſiadis.

Cuculo minores auiculas percontanti, cur ipſam fugerent: Quoniam, inquiebant, ſuſpicamur te aliquando futurum accipitrem. Coccyx enim ſpecie non multum differt ab accipitre. Cauendum ab his, qui tyrānidis ſpecimen moribus edunt. Hoc ad Lyſiadem accommodauit Plut. in vita Arati.

Xerxis.

Xerxes Græciæ bellum indicturus, conuocatis omnibus Aſiæ principibus, dixit: Ne viderer meo tantum conſilio hoc aggreſſus, contraxi vos: cæterùm mementote; mihi parendum magis quàm ſuadendum. Vox bis tyrannica: & quòd principum conuentu pro fuco abuteretur, & quòd negocium multo periculoſiſsimum ſua vnius cupiditate verius quàm conſilio ſuſciperet. Eraſ. lib. 5. apoph.

Dionyſij.

Suprà de Munerum contemptu.

Ariſtippi.

Aristippi.

Cum Dionysius exprobraret Aristippo, quòd nihil vtilitatis ab eo accepisset: Verum ais, dixit. Si quid enim tibi profuissem, non secus à tyrannide, quàm à comitiali morbo liberari voluisses. Stob. serm. 47.

Hiemeræ.

Dionysii tyranni mortem cum omnes Syracusani appeterent, sola Hiemera mulier deos orabat, vt Dionysius diu superstes esset. Quod vbi resciuit tyrannus, rogauit vetulam, quam ob causam deos oraret, vt longam sibi largiretur vitam? Tum illa: Puella cum essem, ait, grauémque tyrannum haberemus, occidere illum cupiebam. Eo mortuo, aliquanto deterior tyrannidem occupauit: ei quoque mortem imprecata sum, & ex sententia euenit. Te verò longè deteriorem nunc habemus. verita igitur, ne te absumpto, deterrimus in locum tuum substitueretur, te diu incolumen nobiscum esse vnicè cupio. Bruson. lib. 6. cap. 21.

Dionysij iunio.

Dionysius senior audiens à filio vxorem nobilis Syracusani stupratam esse, iratus ait: Num quid tale ab illo factum sciret? At ille: Tu, inquit, patre tyranno non es natus, ego verò memini me esse tyranni filium. Brus. lib. 6. cap. 21.

Phalaridis.

Phalaris tyrannus crudelissimus dicere solebat: Ego, qui expertus vtrunque sum, tyrannidi malim subesse, quàm præesse. Subditus enim aliorum malorum securus, vnum tyrannum metuit: tyrannus autem, & eos qui foris insidiantur, & illos per quos seruatur. Stob. serm. 47.

Antigoni.

Antigonus Macedoniæ rex ad vetulam quandam, quæ fœlicitatem eius extollebat: Si nosses, dixit, ô mater, quantis malis hic panniculus esset plenus (ostenso diademate) ne in sterquilinio quidem iacentem tolleres. Stob. serm. 47.

Anonymi.

Antigono occiso, eius occisores rerum potiti, omni iniuriarum genere Phrygios affecerunt. Agricola verò quidam agellum fodiens, rogatus quidnam faceret: Ego suspirans, inquit, Antigonum refodio. Brus. lib. 6. cap. 21.

Cotyis.

Cotys Thracum rex acriter in subditos animaduertebat,

1048 CONRADI LYCOSTHENIS

cum autem amicorum quidam ad ipsum dixisset, Hoc furor est, non regnum: At meus hic furor, inquit, subditos temperantes efficit. Stob. serm. 46.

Ptolemai.

Ptolemæus, cui cognomen fuit Philadelphus, dicebat, in tyrannide cùm alia multa esse grauia, tum illud maximè, quod immeritos occidere cogatur, vtilitatis suæ gratia. Stob. sermo. 47. Phauorinus Camers.

Anonymi.

Quidam Bruti statuę subscripsit, Vtinam viueres: quòd opera Bruti Tarquinius ex vrbe depulsus esset. Cæsaris statuæ subscripserant hos versiculos:

Brutus, quia reges eiecit, consul primus factus est:
Hic quia consules eiecit, rex postremus factus est.

Eras. lib. 4. apoph.

T. Quintij.

T. Quintius contra Philippum Macedonem missus, quum in colloquium venisset, & Philippus obsides postularet, quoniam apud Romanos multi essent duces, ipse autem solus in Macedonibus, optimo scommate illius tyrannidem taxans Quintius: Tu nempe, ait, te solum effecisti. quippe qui amicos & cognatos occiderat. Brus. lib. 6. cap. 21.

M. Antonij.

Antonius quum Rhodum insulam vi cæpisset, & in ingressu salutaretur rex atque dominus: Nec rex sum, inquit, nec dominus, sed regis ac domini interfector. Plut. in Ant.

Pompeij M.

Pompeius Magnus post prælium in Pharsalicis campis habitum, in Aegyptum profugit: cúmque è triremi descensurus esset in scalmum piscatorium ab Aegypti rege missum, conuersus ad vxorem ac filiũ, nihil aliud dixit quàm illud Sophocleũ:

πρὸς τὸν τύραννον ὅστις ἐμπορεύεται,
κείνου 'στὶ δοῦλος, κἂν ἐλεύθερος μόλῃ. id est,
Quisquis tyranni ad tecta demigrauerit,
Fit seruus illi, liber etsi venerit.

Præsagisse videtur imminens exitium. Vbi enim descenderat in scapham, ictus gladio, semel tantum emisit suspirium: & obuoluto capite, præbuit se occidendum. Plutarchus in Romanorum apoph.

Theod

Theodoti.

Theodotus regis Aegypti præceptor, aliis censentibus esse recipiendum Pompeium, aliis non recipiendum, neutris assentiens dixit: Recipiendum, sed occidendum: addés iocum, Mortuos non mordere. Atque huius sententia vicit, tuta suadens magis quàm honesta. Eras. lib. 6. apoph.

Neronis.

Nero cum nihil flagitiorum sibi non permitteret, elatus tanto rerum successu, dicebat neminem principum ante ipsum scisse quid & quantum sibi liceret. Verùm qui hoc dixit, sensit tãdem, quid vicissim liceat populo in malum principem. Ibidem ex Suet. in eius vita.

De eodem.

Noctu quidam simulabant se sæuire in seruos, petebántque vindicem. Vindex autem erat, defectionis in Neronem dux. Et hoc ioco notabatur, iam non ferenda Cæsaris tyrannis. Suetonius in eius vita.

Eiusdem.

Idem desperatis rebus noctu adiit hospitia singulorum, de fuga consulturus. quúmque fores omnium occlusas reperisset, reuersus in cubiculum, comperit & custodes diffugisse, direptis etiam stragulis, & amota veneni pyxide, quam in extremum casum parauerat. mox Mirmillonem nomine spiculum requisiuit, vel alium quemlibet, cuius manu periret ac nemine reperto: Ergo ego, inquit, nec amicum habeo, nec inimicum? Decretum erat, eam beluam publico orbis odio immolare. Suetonius.

Eiusdem.

Idem cum incendisset vrbem, spectabat, dicens se flammæ pulchritudine delectari, atque interim suam canebat Halosin, hoc est, Troianæ vrbis excidium, quod descripserat. Suetonius.

Flauÿ.

Sunt qui putant hoc clàm, & inscio etiam Seneca fuisse decretum, vt occiso Nerone, occideretur & Piso, mox imperium Senecæ deferretur. Interea vulgabantur verba Flauii, qui dixerat: Ad dedecus nihil referre, si citharœdus dimoueretur, & tragœdus succederet. Nero cithara, Piso tragico ornatu canebat. Sensit, vtrumque pariter indignum imperio. Sueton.

Battonis Dal.

Batto Dalmata à Tiberio interrogatus, cur toties cum suis defecisset, & Romanis tantam cladem intulisset? respondit: Vos in causa estis, qui ad greges vestros custodiendos non canes dedistis, aut pastores, sed lupos. Sentiens, gubernatorum aut Cæsaris tyrannidem defectionis causam fuisse. Dion in Augusto.

Caligulæ.

Caligula cum audiret fortè reges, qui officii causa in vrbem aduenerant, inter se super cœnam de nobilitate generis concertantes, exclamauit: De cœlo venit nobis rex. & adiecit carmen Homericum,

εἷς κοίρανος ἔστω, εἷς βασιλεύς. id est,

Vnus dominus sit, vnus rex.

Nec multũ abfuit, quin statim diadema sumeret, speciémq; principatus in regni formam conuerteret. Sueton.

Eiusdem.

Idem Antoniæ auiæ pro sua autoritate monenti, vt quædã secus ageret: Memento, ait, mihi omnia in omnes licere. Talia portenta tum principum titulo pertulit mundus, quæ nõ commemorarem, nisi vt ex his principibus prodigiosæ feritatis horror incutiatur. Eras. ex Sueton.

Anonymi.

Scurra quidam in Claudii tyrannidem alludens, ait, in vno annulo bonos principes posse scribi atque depingi omnes. Bruson. lib. 6. cap. 21.

Heliogabali.

Heliogabalus senatum adeò contempsit, vt eos interdum appellaret togata mãcipia: veluti qui pristinæ dignitatis præter togas nihil retinerent. Aelius Lamprid.

Gregorij Naz.

Gregorius Nazianzenus episcopus, & de Iuliano Athenis hoc protulit iudicium: O quale malum nutrit Respubl. Romanorum? Et quum hæc prædixisset, optauit se inueniri mendacem. Melius enim fore hoc, quam vt tantis sceleribus terra impleatur. Socrates lib. 7. Tripartit. hist. cap. 2.

DE VA

DE VAFRE DICTIS.

Biantis.

Bias Prienẽsis, cuius ſapientia diuturnior inter homines eſt, quàm patria Priene fuit, ita aiebat, oportere homines in vſu amicitiæ verſari, vt meminiſſent eam ad grauiſsimas inimicitias poſſe conuerti. Quod quidem præceptum prima ſpecie nimis fortaſſe callidum videatur, inimicumque ſimplicitati, qua præcipuè familiaritas gaudet. Sed ſi altioribus animis cogitatio demiſſa fuerit, perquàm vtile reperietur. Ariſtoteles libro 2. Rhetor. Val. Max. lib. 7. cap. 3. Verùm hoc alii aliis tribuunt.

Anaximenis.

Alexander cum ad Lampſacenæ vrbis excidium ſummo ſtudio ferretur, progreſſum ante mœnia Anaximenem præceptorem vidit. At cum ſciret futurum, vt preces ſuas iræ eius opponeret, ſtatim non facturum ſe quod petiiſſet iurauit. Tunc Anaximenes: Peto, inquit, vt Lampſacum diruas. Vafro dicterio regem capiens. Valerius Maximus lib. 7. cap. 3.

Cleombroti.

Suprà de Pietate filiorum in parentes.

Lyſandri.

Suprà tit. de Aſtutia.

Archidami.

Quum Græci nollent reſcindere pacta, quæ ſub Antigono & Cratero pepigerant, & amplecti libertatem, quam offerebat Archidamus: veriti, ne grauiores eſſent habituri Lacedæmonios, quàm Macedones: Ouis, inquit Archidamus, ſemper eandem edit vocem. Cæterùm homo multas & varias emittit voces, donec quod decreuit, confecerit. Hoc dicto ſignificans, fallendam eſſe fidem, ſi qua magna inuitet vtilitas. Archidami dictum recitat Plutarchus in Lacon.

Lyſandri.

Dionyſius quum Lyſandro miſiſſet ſtolas duas, vt vtram vellet eligeret, & deinde filiæ ſuæ mitteret: Lyſander ambas accepit, ac abiens, dixit: Ipſa rectius & melius eliget. Plut. in Lacon, apophthegma.

Agaſo

Agasonis Alexandri.

Alexander Macedonum rex, quum forte monitus, vt eum qui sibi porta egresso primus occurrisset, interfici iuberet: asinarium fortè sibi obuium factum, ad mortem abripi imperauit. Eo autem quærente, quidnam se immerentem capitali supplicio, innocentemque addiceret? Quum ad excusandum suum factum oraculi præceptū retulisset, asinarius: Si ita est (inquit) rex, alium sors huic morti destinauit. nam asellus, quem ego ante me agebam, prior tibi occurrit. Delectatus igitur Alexander illius tam callido dicto, occasionem in aliquanto viliore animali expiandæ religionis rapuit. Valerius Maximus lib. septimo capite tertio.

Iuliæ Augusti F.

Suprà de Superbia.

M. Antonij.

M. Antonius idcirco se aiebat nullam orationem scripsisse, vt si quid superiore iudicio actum, ei quem postea defensurus esset, nociturum foret, non dictum à se, affirmare posset. Qui facti vix prudentis tolerabilem causam habuit. pro periclitantium enim capite, non solùm eloquentia sua vti, sed etiam verecundia abuti erat paratus. Cicero pro Cluentio. Val. Max. libr. 7. capit. 3.

De venia delicti.

Epaminondæ.

EPaminondas Thebanorum dux, homini contempto, qui leue quiddam admiserat, Pelopida prò eo deprecante, non ignouit: sed amica pro illo rogante, dedit veniam, dicens, eiusmodi munera à scortillis accipi oportere, non à militibus. Paratus erat ad ignoscendum. sed quemadmodum non quæuis damus omnibus, ita spectandum est, cui in qua causa gratificemur. Plutarchus in Græcorum apophtheg.

Arij philos.

Potitus Alexandria Cæsar, multis vitam donarat in gratiam Arii philosophi. Sostratum tamen, promptissimæ quidem linguæ virum, sed qui Cæsari displiceret, quòd temerè Academicus haberi vellet, reiecit. At is squalidus, promissaque cana barba, cœpit Arium quocunque iret insequi, versiculum illum in ore habens,

σοφοὶ, σοφοὺς σώζουσιν, ἂν ὦσιν σοφοί. Id est,

Sapiens

Sapientes sapientes seruant, si fuerint sapientes.

Hac arte coegit Cæsarem ignoscere. Eras. lib. 4. apophtheg. ex Sueton.

Vide titulos, de Impunitate, & de Pœnæ neglectu.

De ventris studio.

Diogenis.

Diogenes Cynicus luxuriosorum ventrem vitæ charybdim appellabat, quòd omnia deuoraret, nec satiaretur vnquã. Charybdis tantum ea sorbet quæ mari vehuntur, & reuomit tandem quod absorbuit. at lurconum ventribus nec aer, nec terra, nec flumina, nec maria sufficiunt: quin & domos & agros totos absorbent, nec reuomunt, Laer. lib. 6.

Anonymi.

Apud Iassios, populum magna ex parte piscibus victitãtem, citharœdus quidam in foro ostentabat artẽ. Verùm simulátq; tintinnabulum crepitu signum dedit adesse pisces venales, turba subitò deseruit cantorem, & ad piscium mercatum aduolauit: vno excepto, qui quòd surdaster esset, tintinnabuli sonitum non audierat, aut certè non attenderat. Huic citharœdus propius accedens, gratias egit, quòd & artem honorasset, & ipsum nõ passus sit esse prorsus desertũ. Tum ille, An crepuit tintinnabulum? vt annuit, Valebis, inquit, egregie magister, seseq; mox ad pisces proripuit. Citharœdo liberum erat, sibi canere, & Musis. Longè maior est nobis cura ventris, quàm artium liberaliũ. Eras. lib, 8. apoph.

Catonis.

Cato senior in concione suasurus de frumento viritim diuidendo, ita præfatus est: Perdifficile esse, ad ventrem auribus carentem verba facere. ventrem dixit, quòd ageretur de populi victu. Plut. in Rom. apoph.

Huc refer titulum de Luxuria & voluptate.

De verberibus.

Socratis.

Socrates cum filium delinquentem iam verberibus tractare vellet, sentiens se ira commotum, ait: Tu teipsum coerce. Laertius in vita Socratis.

Platonis.

Plato Atheniensis, cum eodem morbo se laborare sciret, seruumq; castigare pararet, ac fortè Xenocrates adesset: Flagella, inquit,

inquit, hunc puerum: vides enim me plus satis iratum esse. Laertius libr. 3.

Eiusdem.

Idem famulo suo sic comminatus est: Verberibus te tractarem, nisi iratus essem, Laertius libro 3. Docuerunt autem viri sapientissimi, non sumendas esse pœnas à delinquentibus, vbi iracundia nos commotos intelligimus.

Diogenis.

Suprà de Responso ab inexpectato.

Eiusdem.

Idem, pulsante aliquo, ac dicente, Caue: virga cædens illum postea Diogenes, dicebat, Caue tu nunc quoque. Brusonius lib. 7. capit. 4.

Demonactis.

Demonax cum vidisset quendam, seruum crudeliter verberantem: Desine, ait, ne seruo similis fias. Subindicauit autem vir prudentissimus, eos frustra castigare seruos, qui ipsi inde serui sint, quòd prauis affectibus subseruiant, & commotionibus frenum iniicere non possint. Eras. lib. 8. apoph.

M. Cælij.

M. Cælius, quum sellam eius curulem Isauricus consul fregisset, atque à patre consul verberibus cæsus diceretur, vrbanè: Ille ad lora quibus cæsus fuerat consul alludens, alteram posuit loris intentam. Brusonius Cont. lib. 7. cap. 4.

De verborum obscuritate.

Socratis.

EVripides obtulit Socrati librum ab Heraclito conscriptũ, eo lecto, rogauit quid illi videretur? Per Iouẽ, inquit, quæ intellexi, mihi præclara videntur, qualia puto & ea quę non intellexi: sed opus est Delio quopiam natatore. Notauit perquã salsè affectatam eius scriptoris obscuritatem, vnde & σκοτεινῦ cognomen inditum est. De Delio natatore diximus in Chiliadibus. Erasmus Rot. lib. 3. apoph.

Melanthi.

Melanthus interrogatus, quid sentiret de tragœdia Diogenis? negauit se vidisse, quòd esset obtecta verborum inuolucris. Notans, ambitiosa verborum copia rem obscurari. Refert Plutarchus περὶ τοῦ ἀκούειν, & Erasmus Rot. lib. 6. apoph.

Fauori

Fauorini.

Fauorinus philosophus audiens adolescentem obscurioribus & inusitatis verbis loquentem: Curius (inquit) & Fabricius, dilucidè cum suis fabulati sunt, neque Aruncorum, Sicanorum aut Pelasgorum verbis quicquam sunt loquuti. Erasmus lib. 6. apoph. ex Gellio.

Demonactis.

Demonax cum quendam nescio quid interrogasset, atque is obscuris planè verbis respondisset: Non intelligo, inquit, quid dicas: loqueris enim cum apertè tecum loquente, quasi Agamemnon adhuc viueret. Eras. lib. 8. apoph.

De verecundia.

Socratis.

SOcrates hortabatur iuuenes, vt hæc tria haberent: In animo prudentiam, in lingua silentium, in vultu verecundiam. Maximus ser. 41.

De veritate.

Pythagoræ.

PYthagoras, summus ille philosophus, dicebat hæc duo diuinitùs hominibus data esse longè pulcherrima: Veritatem amplecti, & beneficiis operam dare. & addebat, vtrunque cum deorum immortalium operibus comparari posse. Aelianus libro duodecimo de Varia historia.

Eiusdem.

Idem interrogatus, quid Deo simile facerent homines? Cum veritatem exercent, respondit. Stobæus ser. 9.

Thaletis.

Thales Milesius, Græciæ sapiētum clarissimus, cum à quodam percontatus esset, quantum à mendacio distaret veritas? Quantum, inquit, oculi ab auribus. Sensit vir sapientissimus, ea tantum pro certis haberi, quæ hominum cernuntur oculis, cum auditus sæpenumero hominem fallat. Eras. recitat lib. 8. apophth. Maximus ser. 35.

Platonis.

Plato suauissimam narrationum veritatem esse dicebat. Stobæus. ser. 9. ex Serini memorabilibus dictis.

Polemonis.

Polemon dicere solebat, multò suauius esse vera dicere, quā audire.

audire. Stob. ser. 9. ex Scrini memorabilibus dictis.

Aeschinis.

Aeschines contra Timarchum, Veritatem rem adeò validā esse dicebat, vt omnes humanas cogitationes facilè superet. Stobæus ser. 9.

Demosthenis.

Demosthenes interrogatus, quid Deo simile haberent homines? respondit: Benignè facere, & veritatem amare. Maximus sermo. 8.

Themistoclis.

Themistocles Eurybiadæ quiddam aduersum cū dixisset, illeque baculum intentasset: Verbera, inquit, intrepidè, modò quæ dico audias. Nouerat enim, ea quæ dicturus erat, è Repub. fore. Docens, veritatem in summo bonorum simul ac vitæ periculo profitendam esse: & tum maximè, cum multarum salus inde emineat. Aelianus lib. 13. de Var. hist.

Origenis.

Origenes Adamantius dicere solitus est, veritatem non idcirco partes suas omittere debere, quia eas sibi præueniens falsitas vindicaret. Philosophiam Græcorum notans, quam cum Christianismo & doctrina veritatis confert. Eusebius libro sexto, capite decimo, Ecclesiasticæ hist.

Papiæ.

Papias Ioannis Euangelistæ discipulus, atque Polycarpi martyris sodalis, audiens multorum clamoribus Dei veritatem lacerari, atque suspectam reddi: Non multa dicentibus, inquit, sed vera tradentibus auscultandum est. Eusebius lib. 3. capit. 59. Ecclesiast. hist.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex, semper hoc in ore habuisse fertur, tantum valere ad fidem debere vnicum principis viri verbum, quantum priuatorum iusiurandum. Veritas enim, licet omnibus innata debeat, principum tamen præcipuū debet esse ornamentum. Anto. Panormita lib. 1. de rebus gestis Alphonsi.

De eo quòd veritatis simplex sit oratio.

Agesilai.

AGesilaus Lacedæmoniorum rex, quum audisset Rhetorem quendam laudari, quòd rem specie tenuem multis verbis amplificare posset: Ego, sanè, inquit, ne sutorem quidem arbitror

tror bonum, qui paruo pedi magnos inducat calceos. Quo dicto innuit maximè, non ornatum in dicendo, sed veritatem, cuius simplex est oratio, spectandam esse. Plutarchus in Laconicis apoph. Erasm. lib. 1.

Anaxandridæ.

Suprà de Lingua, garrulitate, &c.

De eo quòd veritas odium pariat.

Aristippi.

ARistippus interrogatus, quam ob causam sic ipsum argueret Dionysius: Ob eandem (inquit) ob quam cæteri. Significans, philosophi libertaté omnibus esse molestam: non igitur mirandum, si regi. simul illud innuens, regis iudicium nihil à vulgari differre, quòd fortuna non addat sapientiam. Laertius lib. 2.

Phocionis.

Athenienses cum oraculum consuluissent, responsum est: In ciuitate vnum esse virum, qui cunctorum sententiis aduersaretur. Verùm quum populus vociferans, iuberet hominem tam perniciosum inquiri, Phocion philosophus clamans ait: Non est opus, viri Athenienses, vt inquiratis. Ego enim is sum, cui vestra vita vestrique mores omnes displicent. mira enim erat multitudinis in omnia vitia licentia. Honesto igitur zelo ductus philosophus, illud quod verum erat, impauidè dicere ausus est. Verùm ab Atheniésibus deinde damnatus, & capite priuatus est. Nec satis erat, crudeliter tractasse viuum: edixerunt etiam, ne à suis tangeretur, nec sepeliretur. Plutarchus in Græcorum apoph. & in eius vita.

Pantaleonis.

Pantaleon cum vinolentiam Arsinoæ Lysimachi vxoris reprehendisset, Lysimachus rex hominem in mustelæ caueam inclusit, & tanquam feram circunferri iussit, aluitque in perpetua captiuitate. Eras. lib. 6. apoph.

Philippi.

Cum hi qui apud Lasthenem erant, quererentur, indignéque ferrent, quòd quidam ex Philippi comitatu diceret ipsos proditores, Philippus respondit: Macedones esse ingenio parum dextro, sed planè rusticano, qui ligonem nihil aliud nossent vocare quàm ligonem. Alludens ad illud prouerbium celebre, τὰ σῦκα σῦκα, τὴν σκάφην σκάφην λέγων. Innuit autem, illos re-

uera esse proditores. Rusticana veritas quanque rem suis nominibus appellat. Plut. in apoph. Reg. & imperat.

Praxaspis.

Cambyses rex quum frequenter nimio se vino ingurgitaret, à Prasaspe hunc in modum reprehensus est: Noli te nimio perdere vino, ô rex, ne tibi ac ciuibus tuis perniciosus fias. Verùm rex: Vt scias, inquit, quàm nunquam mihi excidam, approbabo etiam post vinum, & oculos & manus in suo ac debito esse officio. Bibens igitur solito largius, iámque vinolentus, iubet obiurgatoris filium in conspectum duci, ac posteaquam sinistram manum capiti imposuisset, stans in cor adolescentis sagittam figit. dixerat autem prius, id se petiturum: rescissóque pectore, iaculum cordi infixum ostendit, & sagittam extraxit, patríque ostendens, ait: Reprehendis in me ebrietatem. vide igitur quàm certam post potationem habeam manum. Herodotus ipse recitat in Thalia, & Seneca libro tertio de Ira: Brusonius lib. 1. cap. 5.

Geminij.

Geminius in Græciam profectus ad Antonium, quoniam suspectus erat Cleopatræ, quòd eò venisset Octauiæ causam acturus, diu repulsus, ac variis modis delusus, tandem in conuiuio iussus causam aduentus dicere, ita respondit: Cætera (inquit) Antoni, sobriæ sunt orationis, nec huius temporis: verùm illud vnum & sobrius & ebrius scio, bene successura omnia, si Cleopatra remittatur in Aegyptum. Móxque Romam se recepit, metuens sibi ab Antonio. Nam Cleopatra in conuiuio gratias egit, quòd rem apertè dixisset, nulla vsus circuitione. At sic agere gratias, erat minari malum. Sciebat Geminius, quàm esset illis inuisa veritas. Plut. in Antonio.

De vestitu.

Cratetis.

CRates Thebanus à magistratu obiurgatus, quòd præter leges ac morem Atheniensium sindone vestiretur, Ait: Quid si Theophrastum vobis ostendam sindone amictum? diffidentes, ac vt ostenderet flagitantes, adduxit ad tonstrinam, ostendítque Theophrastum, qui tum fortè tondebatur, linteo amictum, quod Græci à contegendis humeris ὠμόλινον vocant.

submon

ſubmonens, omnibus ad vſum vti licere. Nam ſi per ſe turpe eſſet vti linteis, ne in tonſtrina quidem eſſet honeſtum. Laertius lib.6.cap.5.

Stilponis.

Stilpo Megarenſis videns Cratetem hybernis menſibus frigore rubentem: *δοκεῖς*, inquit, *μοι χρῄζειν ἔχειν ἱματίου καινοῦ*. Lepos qui eſt in vocis ambiguo, Latinè reddi non poteſt. *καινοῦ* coniunctim, ſonat nouo: & *καὶ νοῦ* diſiunctim, ſonat, & mente. Diſcrimen auribus vix ſentiri poteſt, ſcripto poteſt oſtendi. Videris, inquit, egere pallio nouo, ſiue pallio & mente. Nouum requirebat gelu, mentem Cynici ſtultitia, qui veſtem non accommodaret tempori. Laert. lib.2.cap.12.

Ariſtotelis.

Ariſtoteles, quum adoleſcentem ſumptuoſiori toga comptum videret: Adoleſcens, ait, Num aliquando à cultu iſto immodico temperabis, ouium virtute parto? Stobæus.

Socratis.

Xantippe Socratis, cum nollet eius veſtem induere, atque ſic ad ſpectandam pompam prodire, reſpondit: Vt quam non ſpectadi cauſa, ſed potius vt ſpecteris habeas. Notabat autem communem hominum conſuetudinem, quæ cùm in aliis, tum maximè in veſtitu, nouitate delectantur, quo ab omnibus ob nouum & inſolitum cultum ſpectentur & celebrentur. Aelianus lib.7. de var. hiſt.

Eiuſdem.

Socrates cum iret, ab Agathone vocatus ad conuiuium, ſoleatus & vnctus, idque præter morem, & ab amico quodam obuio rogaretur, cur eſſet ſolito nitidior? ludens dixit: Vt pulcher eam ad pulchrum. quum nullus eſſet ab huiuſmodi affectibus alienior. Eraſ. lib.3. apoph.

Eiuſdem.

Socratis pallii proſciſſam partem cum Antiſthenes multis ſpectantibus oſtendiſſet, ſpectandámque dediſſet: Aſpicio, inquit, ô Socrates, per ſciſſuram pallii, tuam vanitatem. Bruſon. lib.7.cap.12.

Platonis.

Plato Athenienſis in Ariſtippum dixit, illi ſoli datum eſſe & pannis & chlamyde vti, ꝙ apud Dionyſium in purpura ſaltauerat. Ad id alludens Horatius: Omnis, inquit, Ariſtippum decuit color. Hoc dictum quidam tribuunt Stratoni. Laert. lib.3.

Idem aliter.

Strato, siue (vt alii tradunt) Plato, dixit Aristippo: Tibi vni & chlamydem & pannum ferre datum est. Chlamys vestis est satraparum, pannus mendicorũ. Id notauit Horatius, cum ait:

Omnis Aristippum decuit color.—

Apud Dionysium saltauit in purpura, interdum vili pallio vtebatur, semper tamen decori memor. Eras. ex Laer. lib. 2. c. 8

Antisthenis.

Diogenes cum ab Antisthene Atheniensi petiisset tunicam ad depellendum frigus, iussit Antisthenes, vt duplicaret pallium: sic enim tunicæ speciem præbiturum. Admonens, oportere hominem vno vestitu contentum esse. Laertius libro 6. in vita Antisthenis.

Diogenis.

Diogenes, cuidam sibi placenti, quòd leonis exuuio tectus incederet: Non tu desines, inquit, virtutis stragulas pudefacere? Indecorum esse censuit, quòd homo mollis Herculis amictum sibi vendicaret. Idem dici potest iis, qui prodigioso amictu profitentur sanctimoniam, vita non respondente. Erasmus ex Laertio libro 6.

Eiusdem.

Cum adolescens quidam comptior Diogeni proposuisset quæstiunculam: Non tibi prius, inquit, responsurus sum, quàm sublatis vestibus ostenderis, vtrum masculus sis, an fœmina. Ex cultu parum virili, notauit illius molliciem. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Idem apud Megarenses cum videret, arietes pellibus tectos aduersus frigoris iniuriam, ipsorum autem filios nudos: Satius est, inquit, Megarensis esse arietem, quàm filium. Traditum est de Megarensibus, quòd indiligenter haberent filios suos. Eras.

Eiusdem.

Suprà de Generatione.

Eiusdem.

Idem cum videret adolescentem quempiam sese ornantem: Si ad viros, inquit, frustra: si ad fœminas, iniustè. Hoc dictum festiuius est Græcis ob vocum affirmitatem, ἀτυχῇς & ἀδικῇς. Nam frustra se mas parat masculo, inter quos non potest esse coniugium: & iniquè facit adolescens, si cultura formæ insidiatur infirmo sexui, cum vxor non lenocinio, sed honestis moribus concilianda sit. Ibidem.

Eiusd

Eiusdem.

Idem diuitem quendam indoctum, sed splendidè vestitum, χρυσόμαλλον appellabat, hoc est, ouem aureo vellere. Nam tales fuisse proditum est à poetis, qui minimum valerent ingenio. ouillis moribus, etiam prouerbio dicebantur. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Suprà de Feriis & diebus festis.

Pausaniæ.

Pausanias Cleombroti filius, admirantibus quibusdam barbarorum vestium sumptum: Melius esset, inquit, ipsos multi fieri, quàm multi facienda possidere. Ibidem.

Gorgûs.

Suprà tit. de Seuerè dictis.

Lysandri.

Lysander preciosas vestes, quas Dionysius ad filias ipsius miserat, non accepit, dicens: Vereor, ne his amictæ turpes videantur. Plut. in Lacon. apoph. Bruson. lib. 3. cap. 33.

Demonactis.

Demonax cuidã qui purpura indutus sese insolentius ostentabat, in aurem dixit: Heus tu, hoc ante te gestabat ouis, & ouis erat. Significans, illum nihilo minus stupidum esse, si gestaret purpuram. Eras. lib. 8. apoph.

Laconum.

Lacones in bellis vtebantur puniceis tunicis, siue quòd hic color videbatur illis aliquid habere virile: siue quòd sanguineus coloris rubor plus terroris incuteret bellorum imperitis: siue ne protinus conspicuum esset hostibus, si quis vulnus accepisset, sed vtiliter lateret, ob vestem sanguini cõcolorem. Plut.

Artaxerxis.

Teribazus in venatu Persicam vestem dilaceratam ostendit, consulens quid faciendum esset. respondente autem Artaxerxe rege, aliam induẽdam: Tuam igitur, inquit, mihi tradas oportet. Rex suam tradidit, dicens: Dono do tibi hanc vestem, sed gestare prohibeo. Teribazus vir minimè quidem malus, sed leuis præcipitisque consilii, neglecta regis monitione, vestem induit, muliebribus etiam ex auro donis quæ à rege acceperat exornatam. Hoc cæteris omnibus indignè ferentibus (nam ridere nefas erat) rex effusè ridens: Tibi, inquit, vt mulieri aurum, vt insano regium amictum gestandi ius potestatémque concedimus. Eras. lib. 6. apoph.

Archidami.

Cum Dionysius Siciliæ tyrannus filiabus Archidami vestes splendidas multíque precii dono misisset, recusauit accipere, dicens: Vereor, ne hoc amictu puellæ mihi turpes videantur. Intellexit vir prudẽs, virgines nullo cultu melius ornari, quàm simplici. porrò sericis, gemis & auro dehonestari magis quàm ornari: propterea quòd vestium luxus arguit animum parum sobrium, & intuentium animos ad libidinem solicitat citius quàm ad honestam opinionem. Decet autem, vt virgo tota & vndique virgo sit, nec vlla ex parte det corruptæ mentis significationem. Plut. in Lacon.

Ciceronis.

Suprà de Impunitate.

Augusti Cæs.

Augustus Cæsar quum pro concione multos videret palliatos, indignabundus: En, inquit, Romanos rerum dominos, gentémque rogatam. Adeò studebat priscos reuocare mores, vt habitum quoque vestitúmque doluerit immutatum. Erasmus libro 4. apoph. *Eiusdem.*

Idem purpuram tyriam empturus, de obscuritate querebatur. cúmque venditor diceret, Erige altius, & suspice: Ergóne, inquit, vt me populus Romanus dicat bene cultum, in solario ambulaturus sum? Brusonius lib. 7. cap. 12. Macrobius libro 2. cap. 4. Saturnal. *Eiusdem.*

Augustus Cæsar quantum potuit, indumentorum luxuriam habuit odio. cuius dictum erat vulgatissimum: Vestitus insignis ac mollis superbiæ vexillum est, nidúsque luxuriæ. Sueto.

Iuliæ Augusti F.

Suprà de Superbia.

Alex. Seueri.

Alexander Seuerus Romanorum imperator, quum humili vestitu contentus sæpenumero incederet, reprehensus ob id ab aulicis suis, respondit, Imperatoriam maiestatem constare virtute, non corporis cultu. Bruson. lib. 3. cap. 13.

Eiusdem.

Idem gemmas omnes quas reperit in palatio, vendidit, & aurum in ærarium contulit, dicens, viris gemmas vsui nõ esse: matronas autem regias contentas esse debere vno reticulo atq; inauribus & baccato monili, & corona in qua sacrificarent, & vnico pallio auro sparso, & cyclade, quæ plus sex vnciis auri

non

non haberet. Hic cultus hodie vix sufficit negociatorum vxoribus. Aelius Lamprid.

Aureliani imp.

Aurelianus Imperator, petenti vxori, vt se vnico pallio serico vti sineret, respondit: Absit vt auro filia pensetur. libra enim auri tunc libra serici fuit. Brus. Contursinus lib. 5. cap. 22.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex quum vestitu cultúque corporis non multum discreparet à popularibus suis, admonitus à quodam vt regio ornatu incederet, respondit: Malo moribus & autoritate meos excellere, quàm diademate & purpura. Panormita lib. 1. de reb. gest. Alphonsi: Aeneas Syl. de eius dictis.

De vetulis.

Pausimachi.

PAusimachus in parasitum, qui ab anicula alebatur, dicebat, illi qui cum anu consuetudinem habeat, diuersum quiddam accidere, atq; ipsi vetulæ. Nam illum semper aliquid ventre concipere, illam nunquam. Sentiens, illum subinde fieri saturum, illam manere sterilem. Eras. lib. 6. apoph.

Periclis.

Elpinice anus, quum Pericles Samum vastasset, in eum his verbis insultauit: Admiranda sunt ista, Pericles, & coronis decoranda, qui nos multis & fortibus ciuibus spoliasti, quum nec Phœnicibus nec Medis bellum intuleris, vt meus frater Cimon: sed vt vrbem sociam, & necessitudine nobis coniunctam sub imperium redacturus esses. Hæc dicente Elpinice, subridens Pericles, ad eam sedato animo illud Archilochi dixisse fertur: Haud vnguenti, vetula quum sis, oblita es. Bruson. lib. 1. cap. 12.

Mamiæ meretricis.

Lamiam meretricem etiam senescentem Demetrius rex amabat, parum sobriè. Quum igitur de ea rex apud Mamiam, quæ & Demo dicebatur, gloriaretur, & appositis bellariis diceret, Vides quàm multa mihi mittat Lamia? Plura, inquit, tibi mittentur a matre mea, si velis cum ea dormire. Notans, anus solere donare iis a quibus subiguntur. Eras. lib. 6. apoph.

Phrynes.

Phryne iam anus dixit, A multis fecé emi propter vini gloriam. Sentiens, multos ideo secum cōgredi, vt gloriari possent,

cum Phryne rem habuisse. Sicut vini magni nominis etiam fæx emitur, vt iactare posſint, ſe tale vinum habere domi. Ibidem.

Gnathenæ.

Suprà de Reſponſo ab inexpectato.

De vicariis.

Alex. Seueri.

ALexāder Seuerus aſſeſſoribus deſignauit ſua ſalaria; quanquam dicebat illos potiſsimùm promouendos, qui per ſe Rempubl. gerere poſſent, non per aſſeſſores. Vnumquemque enim hoc agere debere, quod noſſet. Prudentiſsimus iuuenis ſenſit, hoc eſſe præcipuum hulcus omniū Rerumpublicarum, quòd omnia munia per vicarios adminiſtrantur, interdum alteros ac tertios. Præfectus vrbis habet vicarium, & is vicarius rurſus alterum vicarium, & hic rurſus alium. Ac frequenter is qui & honore & ſalario fruitur, minimè omnium idoneus eſt ad functionem obeundam. Annotent hoc principes, qui ſubinde coguntur exactionibus grauare populum. Ael. Lamp.

De vicinis.

Diogenis.

LAcone quodam laudante Heſiodi carmen, ſcilicet, Non peribit bos vtique, niſi affuerit malus vicinus: Diogenes excipiens, Atqui, inquit, & Meſſenii periere, & eorundem boues, in vicinia vobis conſtitutis. Laert.

Themiſtoclis.

Themiſtocles cum prædium quoddam vendere vellet, hoc quoque præconē addere iuſsit, ὅτι καὶ ἀγαθοὺς ἔχει γείτονας; id eſt, *Quòd vicinos etiam haberet bonos*. quaſi vicini commendatione futurum eſſet longè vendibilius. Huius dictum extat apud Plutarchum, explicatúrque copioſius apud Eraſmum in prouerbio, Aliquid mali propter vicinum malum. Vide Plutarchum in Græco. apoph. Stobæum ſermo. 35. Antonium in Meliſſa, parte 2. ſermo. 83.

Catonis.

Cato ſenior admonebat eos qui agros empturi eſſent, vt ante omnia animaduerterent, ne malum haberent vicinum. Eraſ. Rote. lib. 5. apoph.

Iulij Druſi.

Aedes Publicolæ pluribus ex partibus vicinorum proſpectui pa

ctui patebant. Hoc incommodum faber se quinque talentis emendare velle promittebat. Tum Drusus: Decem talenta tibi dabo, si domum meam ita pares, vt vndequaque pateat omnium oculis, quo non vicini tantùm, sed omnes ciues perspicere possint, quomodo domi meæ viuatur. Sunt qui conquerantur, ædes vicinorum oculis esse expositas. Verùm vir bonus nequaquam curat, qui ædes introspiciant, quandoquidem foris ac domi agit, quæ virum bonum decent. Bruso. lib. 7. ca. 16. Eras. lib. 6. apoph.

De vicissitudine rerum, vide tit. de Fortunæ mutatione & inconstantia.

De victoria.

Diogenis.

IN Olympiis præconem ita pronunciantem, Doxippus viros vicit: correxit Diogenes, Hic, inquiens, mancipia, sed ego viros. Significans, eos qui certarent Olympia, non esse viros sed gloriæ mancipia. Solus philosophus vincit viros. Laert. lib. 6.

Agesilai.

Quum Megabates Spithridatis filius, eximia forma adolescens, Agesilaum adisset aliquando salutandi gratia, ac iuxta Persarum morem osculum offerret, quòd ab eo videretur admodum amari: Agesilaus auertit vultum, refugiens osculum. Cæterùm quum erubuisset ille, ratus se contemptui fuisse, ac deinceps salutaret eum eminus: rex pœnitens vitati osculi, finxit se mirari quid accidisset Megabatæ, quòd ipsum non salutaret osculo? familiares responderunt: Ipse fuisti in causa, ô rex, qui venientem non exceperis, sed formosi basium exhorrueris. alioqui nunc quoque persuaderi poterit, vt tibi veniat ad osculum, tantum ne rursus refugias. Hic posteaquam Agesilaus aliquandiu tacitus, suo cum animo cogitasset: Non est, inquit, opus vt illi reditum persuadeatis. nam ego mihi sic videor affectus, vt malim huiusmodi rebus superior esse, quàm aduersariorum vrbem fortibus viris instructissimam per vim capere. Præstantius enim duco, vt quis sibiipsi seruet suam libertatem, quàm vt aliis libertatem adimat. O virum gerendo in alios imperio idoneum, qui suis cupiditatibus imperare posset. Quis non miretur tam philosophicum in homine militari iudiciu? Intellexit, neminem esse liberum, qui seruiret cupiditatibus, intellexit, nullum esse imperiũ speciosius, quàm si quis animo

ſuo poſſet imperare. Hoc exemplum temperantiæ multo pulchrius videbitur, reputanti, quòd Græcorum leges formoſorũ adoleſcentium amorem concedant, citra turpitudinem tamen, aut vim. Quanquam hoc apophthegma Plutarchus in Vitis paulo ſecus refert: Ego, inquit, denuò malim illam de oſculo pugnare pugnam, quàm omnia quæ viderim mihi fieri aurea. Quo vir ille ſenſit amoris flammam acriorem, hoc pulchrius ducebat non obſequi animo. Eraſ. Rot. in apoph.

Laconis.

Quidam Laconi in Olympico certamine ſuperato dixit: Aduerſarius tuus, ô Lacon, te fuit potentior: Imò, inquit, ad deiiciendum accommodatior. Quoniam certamen artis erat magis quàm virtutis, Lacedæmonius non putabat ſe ob id deteriorem quòd victus eſſet. Dicti argutia ſita eſt in ancipiti voce. Nam κρέασσων & meliorem ſignificat, & potentiorem, ſiue ſuperiorem, aut præſtantiorem. Is verè inferior eſt, qui honeſto vincitur. Plut. in Laco.

Themiſtoclis.

Themiſtocles quum aduerſus barbaros deſcriberet Athenis exercitum, & in theatro ex illius gentis more producti eſſent galli gallinacei, atque inter ſeſe commiſsi, mira pertinacia inter ſe depugnarent ad necem vſque rem ludicram vertit in ſeriam cohortationem. Sic enim ciues ſuos affatus eſt: At iſti, inquit, neque pro aris ac focis, neque pro liberis depugnant, ſed tantum quòd vinci turpe ſit. Quo igitur animo vos eſſe par eſt, quibus pro ſalute patriæ, pro chariſsimorum incolumitate, pro libertate certamen eſt? Eraſ. lib. 8. apoph.

Mithridatis.

Mithridates victus à Cn. Pompeio, non tantùm ſeipſum & filios, ſed totum etiam regnum victori ſua ſponte obtulit: præfatus, neminem alium neque Romanum, neque vllius gentis virum futurum fuiſſe, cuius ſe ſocietati commiſſurus foret, quàm Cn. Pompeium. Proinde omnem ſibi vel aduerſam vel ſecundam, cuius autor ille eſſet, fortunam tolerabilem futuram. Non enim eſſe turpe ab eo vinci, quem vincere eſſet nefas: neque ei inhoneſtè aliquem ſubmitti, quem fortuna ſuper omnes extuliſſet. Velleius Paterculus, & Cuſpinianus in Conſulibus.

Annibalis.

[illegible]ibal à Minutio, quem inſidiis obſederat, per Fabii copias

pias depulsus, vbi rediisset in castra, dixisse fertur: Eo prælio à se victum Minutium, se autem à Fabio fuisse superatum. videlicet ex eadem pugna victus & victor rediit. Perierat enim Minutius, ni Fabius succurrisset. Plut.

Ciceronis.

Post Cæsaris victoriam interrogatus Cicero, cur in electione partium errasset? Præcinctura, inquit, me fefellit. Sentiens, se non sperasse, victoriam à molli & effœminato staturam. Cæsar enim ita toga præcingebatur, vt laciniam trahens, mollium in morem incederet. vnde Sylla Pompeium admonere solebat, caueret à puero malè præcincto. Plut.

Traiani.

Traianus Valentis impiissimi Romanorum imperatoris contra Gothos dux, cum primum quidem congressum eorum sustinens, victus rediisset, ignauiam ei & timiditatem cum conuicio imperator obiecit. ille autem ea dicendi libertate, quæ virum fortem & strenuum decet: Non ego, inquit, ô imperator, victus sum, sed tu ipse sponte tua victoriam à teipso reiicis, qui ita cum Deo belligeraris, momentúmque quod ab eo prouenit repellens, ad hostes potius transmittis. Deus enim semper vincit: & victoria illis fauere solet, qui auspicium ductúmque eius sequuntur. Is nunc ab aduersariorum partibus stat, quod eum tu bello (insectabatur enim eos, qui iam Christianam religionem acceperant) persequeris. Nicephorus Callistus lib. 11. cap. 40. Eccles. hist.

De victoria non astu aut insidiis, sed virtute paranda.

Democriti.

DEmocritus dicere solebat, virilem se non æstimare eum solum qui armis cæteros præcelleret: sed & qui cum voluptatibus pugnam capessens, speciosam reportasset victoriam. Stobæus.

Archidami.

Infrà de Virtute.

Lysandri.

Lacedæmonii non præficiebant pædotribas, qui pueros ad luctam exercerent: vt virtutis esset certamen, nō artis. Vnde & Lysander interrogatus, quo pacto à Charonte victus esset? respondit, Vario artificio. Non existimabat ea gens in quauis

re spe

re ſpecioſam eſſe victoriam, quæ callidis conſiliis contigiſſet, potius quàm animi corporiſque robore. Ars autem omnis vt à naturali ſimplicitate recedit, ita dolo affinis eſt. Plut.

Alcibiadis.

Alcibiades etiamnum puer, quum in palæſtra nexu quodam conſtrictus eſſet, vnde ſe non poſſet explicare, manum colluctatoris mordicus arripuit. illo dicente, mordes Alcibiades vt fœminæ ſolent: Imò, inquit, vt leones. Iam tum agnoſcere erat animum, cedere neſcium. Plut. in Græcor. apoph.

Alphonſi.

Alphonſus Aragonum rex, cum Caietam vrbem pertinaciter obſideret, & eos fortè quos oppidani tanquam bello inutiles expuliſſent, vt commeatum diutius in vrbe haberent (erant autem ſenes decrepiti, mulieres, puellæ, infantes) ab his abſtinere ſuos milites iuſsit. Verùm milites cum ægrè hoc tuliſſent: Malo, inquit rex, Caieta & Caietanis nunquam potiri, quàm homines imbelles & innocentem iuuentutem tam fœdè, támque crudeliter trucidando vincere. Cum viris enim, non cum mulieribus mihi dimicatio eſt. O regem immortalitate digniſſimum, quique vniuerſum genus humanum gubernet & regat. Victoriam, quam luctuoſam ac impiam exiſtimaret, nullam iudicauit. Igitur omnem ſexum atque ætatem imbellem excipi iuſsit, ſed exceptos omnes abundè refici atque refocillari voluit. Antonius Panor. de reb. geſtis Alphonſi, & Aeneas Syluius de eius dictis.

Eiuſdem.

Idem, quum renunciatum eſſet à Ludouico Podio, quendam in Venetorum naualibus eſſe, qui illa vnà cum armamentario, quod in his erat, exurere pollicitaretur, ſi ſibi duo millia aureorum à rege promitterentur, conatuſque illius facile ceſſuros affirmanti, reſpondit: Nequaquam inſidiis, ſed aut virtute vincendum eſſe, aut nunquam. Ex hac enim re non aliam ſibi laudem ſperandam eſſe, quàm eius qui Dianæ Epheſiæ templum incendiſſet, cuius nomen totius Aſiæ decreto è memoria hominum obliteratum traditur. Panor. lib. 3. de rebus geſtis Alphonſi.

Eiuſdem.

Carolus Francorum rex in bello Britannico ſuperatus, ac militibus & pecunia iam exhauſtus, cum per legatos peteret ab Alphonſo Aragonum rege (cuius prouincias ab anteceſſoribus quidem acceperat, ſed non ſaluo iure) ne contra ſe bello

iam

iam protritum ſuſcitaret aliquod bellum, infortunio occaſionem dante:reſpondit Alphonſus, Non eſt quod ſibi hoc tempore timeat Carolus. ego enim, quod maiores mei in Caroli ſumma fœlicitate non petierunt, in eius calamitate petere nolo. Potuiſſet autem Alphonſus potentiſsimus, Carolum toto exuere regno, paucis admodum militibus, ſi aſtu & inſidiis, non aperta virtute victoriam bonis viris parandam eſſe iudicaſſet. Antonius Panormita de rebus geſtis Alphonſi, & Aeneas Syluius de eius dictis.

Eiuſdem.

Idem, quum quidam ſe offerrent, qui Renati, Andagenſium ducis, & hoſtis ſui atrociſsimi, mortem promitterent, inſidiis parandam: non tantùm hoc fieri noluit, ſed vt in parricidas ſe in eoſdem animaduerſurum dixit, ſi hoc tentarent: dicens, ſe nequaquam inſidiis cum hoſte de regno, ſed manu tantùm & virtute dimicaturum. Ibidem.

Eiuſdem.

Idem Alphonſus, his qui ſe in mortem Franciſci Sfortiæ paratos eſſe ſignificaſſent, reſpondit: Nunquam ſibi victoriam placuiſſe, cuius poſtea pigendum pudendumúe eſſet. Igitur ni ab huiuſcemodi conſiliis abſtineant, talia ſe exempla in illos editurum, vt eiuſmodi conſilia ſibi admodum moleſta eſſe omnes intelligant. Ant. Panor. & Syluius vt ſuprà.

Eiuſdem.

Rogerius Pallantiæ comes, ampliſsimo atque ornatiſsimo genere natus, impiger vir, & manu promptus, cum Alphonſum adiens diceret, in animo ſibi eſſe Ioannem Caſtellæ regẽ, ipſius hoſtem, contempto omni periculo confodere, foreque id ſibi (ſi modò annuat) factu perfacile: Non per ſcelus, ſed virtute gloriam quærendam eſſe, reſpondit Alphonſus. Se enim non ſolùm pro Caſtellæ atque Hiſpaniæ dominatu, ſed ne pro totius quidem orbis imperio adipiſcendo, tam crudele atque deteſtabile facinus permiſſurum. Panormita libro ſecundo de rebus geſtis Alphonſi.

Eiuſdem.

Simili quodam modo reſpondiſſe dicitur exuli Florentino, Coſmam Medicen occiſurum pollicenti, ſi XXX non amplius manu militum à rege iuuaretur: Longè quidem acriores atque ampliores hoſtes ſeſe & habuiſſe, & habere, quàm Coſmas eſſet quorum morte vel regna conſequi ſe quidem potuiſſe, ſed abſtinuiſſe

ſtinuiſſe à ſcelere. Idem Panormi.

Aeneæ Syl.

Aeneas Syluius dicere ſolebat, decere regem inuictum habere animum, res ſi iuſta ſit: at vbi conatus iniuſtus eſt, præſtare vinci quàm vincere. Aeneæ ſententia eſt in primo comment. de rebus geſt. Alphonſi.

De victoria incruenta.

Pittaci.

PIttacus probabat victorias citra ſanguinem partas. nam magno ciuium cruore emptas, hoc eſt, Cadmeas, vt vocãt, non exiſtimabat eſſe victorias. Laert. lib. 1. cap. 5.

Pyrrhi.

Pyrrhus Epirotarum rex bis commiſſo cum Romanis prælio vicerat, ſed deſideratis compluribus amicis & ducibus hic Pyrrhus: Si vno, inquit, adhuc prælio Romanos vicerimus, actum fuerit de nobis. Quod victi ſolent dicere, hoc dicebat victor: declarans, victoriam magno emptam non eſſe victoriam, ſed calamitatem. Plut.

Eiuſdem.

Quum è Sicilia ſolueret, fruſtratus eius videlicet potiundæ ſpe, conuerſus ad amicos: Cuiuſmodi, inquit, palæſtram reliquimus Romanis & Carthaginẽſibus? ſignificans, ſe certamen hoc cruentum & operoſum libenter aliis cedere. Interdum felicius eſt non aſſequi, quàm nimio mercari quod ambis. Eraſ. ex Plut. in regum & impp. apoph.

Sœbidæ.

Sœbidas, cum eſſent Lacedæmonii in pugna Leuctrica Martis aleam experturi, cuidam dicenti, hic dies declarabit virum bonum: Præclarus, inquit, dies, qui poſsit declarare virum bonum incolumem. præſagiens, in eo prælio plurimos egregios viros fortiter occubituros, quos ipſe patriæ maluiſſet incolumes. Plut. in Lacon.

Alphonſi regis.

Alphonſus Arag. rex, cum graui atque diutino bello confecto iam triumpharet, victos tamen & captos hoſtes, triumphantium more currum præire non paſſus eſt: Ob hoſtes ſeruatos rectius, quàm cæſos, triumphandum eſſe dicens. Vnde apparet, quanti rex clementiſsimus victorias nullo ſanguine partas faceret.

ceret. Panormita lib. 1. de Alphonsi rebus gestis.

Eiusdem.

Quum Florentinis ac Venetis petentibus, pacem dedisset: & regiorum plerique gloriæ studio flagrantes, permolestè hoc tulissent, eo quòd in eo bello magnificum ac gloriosum aliquod facinus edere potuissent, à quo iam pace comparata se frustratos planè agnoscerent: Rex id quod erat suspicatus aliquando, occasionem iam nactus, dixisse fertur: Bono animo estote commilitones, nam & virtuti vestræ, & mihi credite. Neque locus enim, neque honos deerit. & mihi perquàm speciosum fuit, petentibus pacem dare. Ita enim arma capere consueuimus, vt sine cruore, si id modò fieri potest, victoriam adipiscamur. Et quid aliud pacem tam submissè petentes confitentur, quàm se victos, nos autem victores esse? Panormita lib. 1. de rebus gestis Alphonsi regis.

Eiusdem.

Idem quum audiret quosdam ex suis esse, qui cogitarent de interficiendo hoste, quo saluis rebus in pace viuere possent: respondit, Sibi nunquam eam victoriam placuisse, cuius postea pigendum pudendumúe esset. Panormita lib. 3. de rebus gestis Alphonsi.

Aeneæ Syluij.

Aeneas Syluius dicere solebat, longè maiorem seruati quàm cæsi hostis gloriam esse. Innuit autem, eam demum victoriam reuera claram esse, quæ aut paucorum, aut omnino nullorum sanguine parta esset. Syluius libro 1. comment. de rebus gestis Alphonsi.

Idem Aeneas frequenter in ore habuisse fertur, tanto triumphum victoris illustriorem esse, quanto plures relicti sunt, de quibus triumphetur. Ibidem.

De victoria, non ex multitudine militum metienda.

Antisthenis.

Antisthenes Atheniensis philosophus, melius esse dicebat pugnare cum bonis paucis, aduersus multos malos: quàm cum multis malis, aduersus paucos bonos. In bello enim non tam multitudo militum, quàm pugnantium virtus parit victoriam. Laer. lib. 6, capit. 1.

Agesilai.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex audierat, socios molestè ferre tam crebras expeditiones: præsertim quum ipsi permulti, Lacedæmonios numero paucos sequerentur. itaque volens ostendere, quanta esset Lacedæmoniorum multitudo, iussit vniuersos socios simul considere, permixtos inuicem: Lacedæmonios item separatim solos. Mox per præconem edixit, vt primi omnium surgerent figuli. hi quum surrexissent, secundo loco per præconem iussit surgere fabros ærarios, deinceps architectos ac domorum opifices, similiter & aliarum artium singulos. Ita factum est, vt propemodum socii surgerent omnes, Lacedæmoniorum verò nullus: eo quòd Lacedæmoniis, qui militiæ parantur, interdictum sit, opificium aut artem sedentariam vel exercere, vel discere. Hoc facto, risit Agesilaus: Videtis, inquit, ô viri, quanto plures nos educimus, quàm vos? Hoc stratagemate dux inclytus demonstrauit, non perinde referre quàm numerosum militem ducas in prælium, vt, quàm fortem & exercitatum. Plutarchus in Lacon. apoph.

Agidis.

Agis Archidami filius sæpenumero dicere solitus est, non oportere percontari, quot sint hostes, sed vbi sint. Sensit autem vir prudentissimus, non referre, quantus sit hostium numerus, sed quanta hostium sit animi magnitudo. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

Quidam quum Agidem percontatus esset, quot essent Lacedæmonii? respondit: Quot satis sunt ad propulsandos hostes. Ostendens, magis referre quàm cordatos viros habeat ciuitas, quàm, quàm multos. Plutarchus in Laconis.

Leonidæ.

Cum quidam ad Leonidam diceret, Cum paucis contra infinitos bellare decreuisti? respondit: Si putas me multitudine fretum huc venisse, ne Græcia quidem tota satis mihi erit. ea quippe ad barbarorum multitudinem collata, exigua portio est: sin virtute, & hic numerus satis erit. Voluit autem ostendere, in bello plus valere paucos, sed imperterritos, quàm multos, sed effœminatos & molles. Plut. in Lacon.

Pædareti & Dianecis.

Suprà de Fortitudine heroica & militari.

Alexandri M.

Alexander, audito Darium triginta myriades in aciem producere,

ducere, dixit: Vnus coquus non metuit multas oues. Antonius in Melissa, parte 1. ser. 37. Maxi. ser. 71.

Eiusdem.

Idem, cum explorator ei diceret, maiorem esse Darii exercitum, dixit: Oues etiam, licet plures, ab vno aut altero lupo capiuntur. Anton. in Melissa, parte 1. ser. 37. Maxi. ser. 71.

Antigoni.

Suprà de Fortitudine heroica & militari.

Tigranis.

Tigranes Armeniæ rex contra Romanos magna militum copia pugnaturus, cum L. Luculli exercitum vidisset, paucorum exercitum irridens dixisse fertur: Si vt milites aduenissent, perpaucos quidem esse: si verò vt legati, permultos. Verùm mox ipso facto intellexit, victoriam non in multitudine pugnantium, sed militum robore atque virtute consistere. à Lucullo enim adeò victus est, vt tiaram vittásque lacerans atque abiiciens aufugerit: ne iis ornamentis in turpi fuga agnitus, ad Romanos captiuus abduceretur. Dion Nicæus, vel eius abbreuiator Xiphilinus in Pompeio.

Annibalis.

Annibal Gisconi nunciati, sibi admirabilem videri Romanorum instructorum ad pugnam numerum: Imò aliud, inquit, mirabilius te fugit. Quid autem hoc esset interroganti? Quod ex tam numerosa, inquit, hominum multitudine nullus appellatur Gisco. Timebat miles, tantum militum Romanorum numerum: verùm Annibal, qui toties iam Romanorum vires pugnando fregerat, satis sciebat, non in numero, sed fortitudine militum consistere victoriam. Plut.

A. Posthumij.

A. Posthumius ad milites suos sæpenumero dicere solebat: Bella omnia, non qui plures sunt numero, rectè conficiunt, sed qui virtute sunt superiores. Bruso. lib. 7. cap. 2.

Quintij.

Quum Antiochus rex cum numeroso exercitu venisset in Græciam, omnésque reddidisset attonitos & militum numerus, & armaturæ varietas, Quintius hoc sermone metum ademit Achæis: Quum, inquit, essem in Chalcide, cœnans apud hospitem meum, mirabar carnium copiam, quum essent omnia tecta niue. at hospes respondit, ea omnia nihil aliud esse, quàm suis domesticæ carnes, tantum apparatu & conditura

diuersa. Ne vos igitur, inquit, admiremini regis copias, quum auditis hastatos, cataphractos, pedites, equites & sagittarios. Nam hi omnes Syri sunt, armatura inter se differentes. Plut. in Romanorum apoph.

Alphonsi.

Alphonsus rex Aragonum, cum Pinceciæ agrum Surrentinum depopulari iure bellico cogeretur, sæpenumero ingemuisse fertur. Verùm cum oppidanos pertinaciores quàm illis conueniret animaduerteret: Videte, inquit, qui vrbem inhabitatis inimicam mihi, ne vestra pertinacia id efficiat, quod postea mea lenitate & clementia corrigi non posit. Subindicans, non semper esse sitū in ducis potestate, parta victoria militum prohibere rapacitatem. Panormita lib. 1. de rebus gestis Alphonsi.

De victoriæ moderatione.

Hermocratis.

HErmocrates ad Syracusanos dicere solebat: Non minoris virtutis esse, parta victoria bene vti, quàm vincere. Brusonius lib. 7. cap. 8.

Agesilai.

Agesilaus cùm post fœlicem apud Corinthum victoriam tam infinitos Corinthiorum & Atheniensium à suis trucidatos cerneret, adeò non gauisus est, nec elatus ea victoria, vt grauiter Græciæ etiam vices deploraret: Heu, inquiens, Græciam quæ tot viros intestino bello perdidit, quot vniuersis barbaris debellandis satis esse poterant. Viro magnanimo optabilis quidem erat victoria, sed multò gratior, si pauciorum sanguine parta fuisset. Plut. in Lacon. apoph.

Eiusdem.

Suprà de Hostibus non crudeliter tractandis.

Eiusdem.

Agesilaus rex cum accepisset, è Lacedæmoniis octo, hostium verò decem millia in prælio occubuisse: Heu tibi Græcia, inquit, quandoquidem ii qui oppetierunt, satis fuerant qui viui omnes pugnando superassent. Bruso. lib. 3. cap. 13.

Lycurgi.

Lycurgus præcipere solebat, vt posteaquam in bello hostem vertissent in fugam, ac superassent, tam diu fugientes insequerentur, donec certa esset victoria, móxque retrocederent. Neq; enim

enim Græcorum conuenire moribus, eos trucidare qui cessissent: idque non solùm honestius, verumetiam vtilius esse dicebat. Siquidem hostes, quibuscum res est, vbi cognorint Lacedæmonios parcere cedentibus, occidere verò qui loco non cedunt, sibi conducibilius existimabunt fugere quàm persistere. Frequenter enim desperatio magnum robur addit animo, non minus quàm spes victoriæ. Decet autem Græcos legibus ac disciplinis imbutos, etiam in bellis meminisse clementiæ. Barbaricæ feritatis est, sæuire in prostratos. Sed rursus ita temperanda est clementia, ne nobis sit exitio. Fit enim non rarò, vt hostis fugam simulet, vt reintegratis viribus acrior insurgat in victorem. Eras. ex Plutarcho in Lacon.

Philippi regis.

Suprà de Fortunæ inconstantia & mutatione.

Alexandri M.

Alexander Macedoniæ rex, capto Poro rege inclytissimò, cui & corporis ingẽtes inerant vires, & animi longè etiam maiores virtutes, hanc ipsam & corporis & animi excellentiam admiratus Alexander, sciscitabundus ipse quidem, magna tamen comitate adhibita, ab illo exigit, quanam se ab Alexandro ratione tractari, quémque erga ipsum sese gerere Alexandrum cupiat? Ad ea nihil Porus aliud, quàm, vt pro regia secum dignitate ageretur, petiit. Rursus Alexander, Númnam fortè & aliud? Ad ea quoq; & ille subdidit: Regiam dignitatem, quæ ipse cuperet, cuncta secum cõtinere. Quæ dicta quum Alexander, pro sua regiáque & Pori dignitate ac decore examinasset, non regnum modò illi restituit, belli iure vindicatum, verùm imperio eius latiores etiam fines adiecit. Pontanus lib. 1. ca. vlt. de Magnanimitate, ex Plutar. regum & impera. apoph.

Epaminondæ.

Epaminondas, quum alias solitus esset vncto corpore hilaríque vultu prodire in publicum, postridie eius diei quo feliciter pugnatum est in Leuctris, processit squalidus ac summissus. Amicis autem sciscitantibus ecquid illi molesti accidisset? Nihil, inquit, sed heri sensi me plus æquo mihi placuisse, eius gaudii intemperantiam hodie castigo. Adeò metuit arrogantiam vir Bœotus ac militaris: & nos non idem faciemus, quoties secunda fortunæ aura res nobis succedunt? Plutarchus in Græcorum apoph.

Demetrij.

Demetrius Antigoni filius cùm cœpisset Athéniensium qui defecerant vrbem, eáque grauiter rei frumentariæ penuria laboraret, protinus conuocata concione, dilargitus est illis frumentum gratis. Plut. in vita Demetrii.

Barchæ.

Quum Annibal apud Cannas felicissimè pugnasset, amicis suadentibus vt fugientem hostem insequens, in vrbem irrumperet, non obtemperauit. Quam rem Barcha Carthaginensis adeò indignè tulit, vt exclamarit: Vincere scis Annibal, victoria vti nescis, Hoc dictum T. Liuius tribuit Maharbali. Plutar.

Scipionis.

Scipio dicere solebat, hosti non solùm esse dandam viam fugiendi, verumetiam muniendam. docens, moderandam esse victoriam, nec sæuiendum in eos qui contrà ferre arma destitissent. Plutarchus.

Quintij.

Quintius, vbi Philippum bello vicerat, in Isthmiis præconio iussit euulgâri, se Græcos suæ libertati, suóq; iuri permittere. Quotquot autem Romani temporibus Annibalis capti seruiebant apud Græcos, quum horum singulos Græci quingentis drachmis emissent, gratis Quintio donarunt: qui & ipsi Romæ triumphantem Quintium sequuti sunt pileati, quod facere solent è seruitute manumissi. Plut. in Ro. apoph.

Iulij Cæs.

Iulius Cæsar cum Pompeium æqualem sibi ferre non posset, armis rem expediunt ambo. Verùm cum commissa pugna Pompeius vicisset, & victoriam non persequeretur, sed se potius reciperet ad exercitum, tum Cæsar: Hodie quidem, inquit, penes hostes erat victoria, at non habent ducem, qui victoria sciat vti. Plut. in Ro. apoph.

Augusti Cæs.

Quum Alexandrini post vrbem vi captam, extrema se passuros existimarent, Augustus suggestum conscendit, adiuncto sibi Ario Alexandrino, dixitque, se ciuitati parcere, primùm propter ipsius magnitudinem ac pulchritudinem, dein propter Alexandrum Magnum eius vrbis cõditorem, postremò in gratiam Arii amici. Raræ cuiusdam clementiæ fuit, non diripere ciuitatem, quæ pertinacissimè rebellarat. sed non minus laudis merebatur illa ciuilitas, quòd huius beneficii gratiam non

sibi

ſibi vindicauit, ſed vnam præcipuámque partem ipſi conceſsit vrbi: alteram tribuit Alexandro, cuius memoriam ſciebat apud Alexandrinos eſſe gratioſiſsimam: tertiam tranſtulit in Arium eius ciuitatis ciuem, amicum tanto titulo ſuis commendans. Plut.in Roma.apoph.

Aureliani impera.

Aurelianus imperator Romano. quum Tyanam veniſset, eámque occluſam reperiſſet, iratus dixit: Canem in hoc oppido non relinquam. Hac voce milites erecti ſunt in ſpem prædæ: & Heradamon Tyanenſis, metu, ne cum cæteris occideretur, prodidit ciuitatem. Qua capta, Aurelius Heradamonem patriæ proditorem occidit. Militibus ex Cæſaris promiſſo direptionem oppidi flagitantibus, reſpondit: Agite, canem me negaui relicturum, canes omnes occidite. Hoc pacto & proditori mercedem rependit, & militum auaritiam eluſit. Videtur autem hic ſermonis color ſumptus ab Hebræis, in quorum literis reges qui minantur internecionem, negant ſe quenquam relicturos, vſque ad mingentem ad parietatem: canem hac periphraſi ſignificantes. Eraſ.ex Vopiſco.

Friderici impera.

Fridericus imperator victis in Hungaria Gunzienſibus: Magnum, inquit, actum eſt opus. Nunc autem maius reſtat, vt ſcilicet vincamus noſmetipſos, atque auariciæ & vlciſcendi cupiditati frenos imponamus. Diſcant noſtri principes victores, exemplo Friderici imperare animi affectibus, neque inſoleſcere ob res ad nutum voluntatémque cedentes, parceréque victis. Aeneas Syluius lib. 2. commenta. de rebus geſtis Alphonſi.

Sigiſmundi impera.

Sigiſmundus Romanorum imperator obiurgatus, cur fugatos hoſtes non inſequeretur, & comprehenſos occideret? Satis, inquit, vicit, qui hoſtes fugauit. Vtinam, & huius exemplo monarchis noſtræ ætatis perſuaderi poſsit, magno cruore partam victoriam non exiſtimari victoriam. Aeneas Syluius lib. 4. de rebus geſtis Alphonſi.

Alphonſi regis.

Alphonſus Aragonum rex, non tam quòd hoſtes vincere & ſciret & poſſet, gloriabatur, quàm quòd victis conſulere didiciſſet. Illud quidem fortunæ interdum munus eſſe, hoc autem ſemper ſuum. Refocillare enim victos, verè regium eſt: debel-

lare autem hostes, fortunæ est. Panormita lib.2. de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem.

Idem cum in obsidione Stephati, centuriones ac milites, qui maledixerant regi, post captam vrbem clementer tractasset, castigatus à suis, qui omnes morte damnandos iudicarent: respondit, Se malle ex clemētia & humanitate erga hostes, quam ex victoria laudem adipisci. Panormita lib.3. de rebus gestis Alphonsi.

Sigismundi.

Suprà de Hostibus non crudeliter tractandis.

De victoriæ insolentia.

Brenni.

CApta vrbe à Gallis Senonibus, diúque obsidione oppresso Capitolio, pactum est inter Romanos Brennúmque Gallorum regem, vt obsidio ea lege solueretur, vt Romani mille pondo auri penderent. In illa fortè auri pensitatione Brennus de altera lance gladium cingulúmque ferreum apposuit. Interrogante autem Sulpitio, Quid hoc esset? Quid aliud, inquit, nisi opprobrium victis. Bruson. lib.7. cap.8.

Archidami.

Suprà de Arrogantia.

Sylla.

Quum Mithridates Syllæ processisset obuiam, dextrámque porrexisset: Sylla non resalutauit, sed percontatus est, num à bello desisteret his conditionibus, quas cum Archelao pactus esset? Obticescente Mithridate: Quibus pace opus est, inquit Sylla, eos priores loqui conuenit, victori silere satis est. Rursus quum Mithridates variis coloribus excusaret quæ gesta fuerant: Olim, inquit, audiui, nunc experior, te singulari eloquentia præditum, qui tam nefariis factis colorem inuenire potueris. Plut. in Sylla.

De vigilantia.

Platonis.

PLato Atheniensis somnolentiam improbabat, eóque scripsit in Legibus *κοιμώμενος οὐδεὶς οὐδενὸς ἄξιος*, id est, *Nemo dormiens vlla re dignus est.* Laert. lib.3.

Philip

Philippi regis.

Philippus Macedonum rex cum in exercitu quodam tempore dormiuisset, experrectus: Tutò, inquit, dormiui, vigilauit enim Antipater. Subindicans, non esse regium indulgere somno, præsertim in bello, nisi habeat fidum ac vigilem præfectum. Plut. in apoph.

Parmenonis.

Idem quum interdiu dormiret, Græcique ad fores conuenientes criminarētur illum: Nolite admirari, Parmeno inquit, si nunc Philippus dormit: Nam quando vos dormiebatis, ille vigilabat. Brus. lib. 6. cap. 8. ex Plutar.

Aemylij.

Aemylius cum in bello contra Persem instituisset, vt milites sine armis vigilias agerent: rogatus à quodam, cur suis arma negaret? respondit: vt metu hostium sublata resistendi fiducia, aduersus somnum pugnarent. Brus. lib. 6. cap. 8.

Catonis.

Cato senior eo milite sibi opus esse nequaquam dicebat, qui inter eundum manus, inter confligendum pedes agitaret: quiq; stertendo quàm hostibus inclamitando longius sentiret. Brus. lib. 6. cap. 8.

Vide tit. de Somno.

De vino.

Anacharsidis.

QVidam in conuiuio videns vxorem Anacharsidis: Vxorem, inquit, deformem duxisti Anacharsi. Hic Anacharsis: Prorsus ita mihi videtur, inquit: sed heus puer infunde mihi meracius, vt eam reddam formosam. indicās, vinum adimere homini rectum iudicium. Refert Athenæus lib. 9.

Eiusdem.

Idem dicebat, vitem ferre tres botros: primum voluptatis, alterum ebrietatis, tertium molestiæ. Sentiens, parcum vini vsum esse iucundum, quia sedat sitim, largiorem gignere temulentiam: largissimum parere rixas, cædes ac morbos. Simile huic quod alibi dictum est: Primam craterem pertinere ad sitim, alteram ad voluptatem, tertiam ad ebrietatem, quartam ad insaniam. Dictum erit iucundius, si cogites, in Scythia non esse vites. Laer. lib. 1. cap. 9.

Ciceronis.

Cicero apud Damasippum cœnans, quum conuiuator mediocre vinum apposuisset, ídque conuiuis à vetustate cupiens commendare, diceret: Bibite Phalernum hoc, quadraginta annorum est: Bene, inquit, fert ætatem. Hoc modo de homine loqui solemus, cuius formæ viribúsque nō multum detrahit ętas. At ridiculum erat, vinum ab immodica vetustate commendare. Plut. in Cicer. vita.

Vide tit. de Ebrietate.

De virtute.

Antisthenis.

Antisthenes Atheniensium philosophus, cum nil tam difficile esse sciret, quod studio superari non posset, Virtutem etiam posse disci solebat dicere. vt est apud Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Idem dicebat, Virtutem esse armaturam quæ detrahi non posit. Ensis enim & clypeus excutiuntur: sapiens autem ac virtute præditus nunquam non armatus est, eóque vinci non potest. Laert. lib. 6. cap. 1.

Eiusdem.

Idem tutissimum esse murum prudentiam dicebat, quòd is nec collabitur, nec proditur. Nulla mœnia tam sunt munita, quin machinis aut suffosionibus, aut, vt nihil horū, proditione capiantur. Sapientis decreta sunt inexpugnabilia. Laert. lib. 6. cap. 1.

Eiusdem.

Idem philosophus asiduè dicere solebat, Virtutem sibi sufficere ad fœlicitatem, nec vlla re opus habere nisi robore Socratico. Laer. lib. 6. cap. 1.

Eiusdem.

Idem dicebat, virum iustum pluris faciendum, quàm cognatum: Arctiora enim sunt vincula virtutis, quàm sanguinis. Et omnis bonus bono proximo cognatus est, propter animorum similitudinem. Laert. lib. 6. cap. 1.

Eiusdem.

Idem negabat, sapientem viuere iuxta leges ab hominibus institutas, sed iuxta normam virtutis. Sentiens, non ideo quid faciēdum aut vitandum, quia leges iubent aut vetant: sed quia ipsa ratio dictat, hoc esse honestum, illud turpe. Leges nō omnia præ

nia præſcribunt:aut virtutis regula docet vbique quid ſit honeſtum,quid turpe.Coacta virtus,virtus non eſt.Laer.lib.6.

Eiuſdem.

Quum in theatro populus Athenienſium tumultuaretur ob verſiculum recitatum,

τί δ' αἰσχρὸν εἰ μὴ τοῖσι χρωμένοις δοκεῖ; id eſt:

Quid turpe ni videatur hoc vtentibus?

Antiſthenes ſubiecit alterum,

αἰσχρὸν τό γ' αἰσχρὸν, κἂν δοκῇ, κἂν μὴ δοκῇ.

Quod turpe,turpe eſt ,ſiue credas,ſiue non.

Eleganter correxit inutilem ſententiã. Refert Plut.in Pericle.

Diogenis.

Diogenes Cynicus ab Hegeſia rogatus,vt ipſi libros aliquot commodato daret:Non ſapis,ait, cum caricas non pictas, ſed veras eligas:vera exercitatione neglecta,ad ſcripturam te conferas. Quo dicto notauit eos,qui per omnem vitam ex philoſophorum libris virtutem haurire cupiunt:cum virtus magis vſu diſcatur, quàm lectione.Laert.lib.6.

Eiuſdem.

Idem,quoniam Cynicus erat,canis dictus eſt:& hoc vitę genus à multis laudabatur,nemo tamen imitabatur.Itaque dicere ſolitus eſt,ſe canem eſſe laudantium,ſed laudatorum neminem cum laudato cane audere venatum ire.Ibid.

Eiuſdem.

Diogenes dicebat,ſe multos quidem videre colludentes & diſcurſantes,non autem qui virtuti operam darent. Stob.ſer.2. de Imprudentia.

Stoicorum.

Stoicorum dogma eſt,nihil eſſe expetendum,præter virtutẽ: nihil fugiendum,præter vitium.Eraſ.Rot.lib.6.apoph.

Socratis.

Socrates cum aliquando in colloquium cum Theodota meretrice formoſiſsima veniſſet, quæ Calliſthenem blandis ad ſe verbis trahebat, ad Socratem dixiſſe meretrix fertur:Ego quidem,ô Socrates,multum tibi præſto. Nam cum tu neminem ex meis à me poſsis abalienare,ego, cum libitum eſt, tuos omnes à te voco.Cui reſpondit Socrates:Non mirum quidẽ eſt hoc.Tu ſiquidem ad decliuem tramitem omnes rapis:ego verò ad virtutem cogo, ad quam arduus, & pleriſque inſolitus eſt aſcenſus.Senſit autem philoſophus clariſsimus, adeò corruptos

esse hominum mores, vt facilè ducantur ad vitia, quorum lata est via: abhorreant autem à virtutibus, ad quarum acumen ardua ac spinosa nobis videtur esse via. Recitatur hoc dicterium apud Xenophontem, & Aelia. lib. 13. de Var. histor.

Eiusdem.

In conuiuio apud Xenophontem singulis dicere iussis, quo artificio, quóve bono sibi præcipuè placerent: quum ordo venisset ad Socratem, ioco dixit: Se maximè gloriari de lenocinio. Sentiens, se tradere veram virtutem, quæ potissimùm commendat habentem, quæque tum priuatim, tum publicè conciliat homini beneuolentiam & amorem. Eras. lib. 3. apoph.

Eiusdem.

Quodam tempore quum Euripides ita de virtute dissereret, vt diceret,

κράτιστον εἰκῇ ταῦτα ἐᾶν ἀφειμένα. id est,

Hæc missa temerè est optimum relinquere.

Quasi virtus inueniri vix posset, surrexit Socrates dicens: Ridiculum esse, quum mancipium, si non protinus inueniatur, operæprecium existimemus inuestigare: virtutem nulla inuestigatione dignam iudicare, si non protinus contingat homini. Eras. lib. 3. apoph.

Stratonis.

Strato Physicus quibusdam obiicientibus quòd Menedemus plures haberet auditores quàm ipse: Quid mirum, inquit, si plures reperiuntur qui lauari cupiunt, quàm vngi? Vnguntur, qui se parant certamini. Subindicauit, Menedemi philosophiã esse dilutam: ac facile inueniri, qui audiant de virtute disserentem: perpaucos autem qui virtutem exerceant. nam huc prouocabat Strato. Eras. lib. 7. apoph.

Demetrij Phal.

Demetrius Phalereus quum audisset, Athenienses fuisse demolitos statuas suas, quas illi posuerant: At virtutem, inquit, non euerterunt, cuius gratia illas posuerant. Laer. lib. 5. cap. 5.

Themistoclis.

Themistocles Seriphio cuidam dicenti, eum non sua, sed patriæ gloria splendorem assequutum: Vera, inquit, herculè narras: verumtamen, nec si ego Seriphius ignobilis, nec tu si Atheniensis esses, clarus vnquam fuisses. Sensit autem, non patriam, sed virtutem, existimationem facere hominibus & authoritatem. Brus. lib. 7. cap. 2.

Phocionis.

Phocion Atheniensis, hanc diuinam esse legem dicebat: Vt vnica virtus sit potens, reliqua autem cuncta nugæ. Stob. ser. 1. de Prudentia.

Socratis.

Gorgias cùm à Socrate percũctaretur, an Persarum regem putaret fœlicem? Nescio hercle, inquit, quantum virtutis & disciplinæ habeat. Sensit vir prudentissimus, neminẽ esse fœlicẽ, nisi omnibus virtutibus præditus sit. Brus. lib. 7. cap. 2.

Iamblichi.

Iamblichus, ad virtutem tanquam ad asylum semper confugiendum esse, dicere solebat: ne cui turpi iniuriæ fortunæ expositi simus. Stob. serm. 1. de Prudentia.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex, cum audiret Persarum regem Magnum appellari: Qua re maior me est, inquit, nisi iustior est, ac temperantior? Censuit vir iustissimus, eum demum magnum esse virum, qui virtutibus alios omnes superaret. Plutar. in Lac. apoph.

Eiusdem.

Idem, cuidam sciscitanti, quæ potissimùm pueris essent discenda? Ea, inquit, quibus vsuri sint, quum & ad virilem peruenerint ætatem. Rectè censuit vir prudens, solam virtutem primùm ac statim à teneris vnguiculis disci oportere, nec vllam æui portionem artibus friuolis dandam: quæ vt in pueris habent ostentationem plausibilem, ita nec grandibus decori futuræ sint, nec ad seria vocatis vtiles. Plutarc. in Lacon. Bruson. lib. 7. cap. 2.

Eiusdem.

Cum scelerosum quendam hominem crudelissima tormenta magna animi fortitudine ac infracto animo pertulisse audiuisset, miserum hominem esse iudicauit, qui tam præclaram virtutem in re tam inhonesta ostendisset: quam si ad res honestiores attulisset, magno vsui Reipublicæ esse potuisse. Plut. in Lacon. apoph. & Eras. lib. 1.

Eiusdem.

Aduersus pecuniarum studium, quo vitio plerique laborãt, amicos Agesilaus admonere consueuit, ne tam pecuniis quàm fortitudine ac virtute studerent ditescere: quòd frustra parat opes, qui veris animi bonis vacat. Plut. in Lacon. apoph.

Archidami.

Archidamus cum ob superatos bello Arcadas à quodam lau dasetur: Multo, inquit, præstantius erat, si illos prudentia quàm viribus superassemus. Intellexit dux nobilissimus, eam victoriam meritò encomiis celebrari, in qua virtute alios vincimus, cum viribus à brutis etiam superemur animalibus. Plutar. in Laconicis.

Eudamidæ.

Suprà de Disputationibus aut Quæstionibus friuolis atque inutilibus.

Charilai.

Charilaus interroganti, quam arbitraretur optimam rempublicam? In qua, inquit, plurimi ciues de virtute inter sese decertant, citra seditionem. In plerisque ciuitatibus certamen est de opibus & honoribus: de virtute qui certēt, penè nulli. Quanquam hoc quoque certamen de honesto, debet hactenus feruere, ne prorumpat in seditionem. Iam enim non est concertatio virtutis, sed ambitionis. Qui vera virtute præditus est, nihil spectat nisi vt prosit reipublicæ. At seditio, præsens venenum est ciuitatis. Eras. ex Plut. in Laconicis apoph.

Anaxandridæ.

Anaxandridas Leontis filius, cum quendam videret acerbè ferre exilium, dixisse fertur: Noli vir optime exhorrescere exilium. à virtute enim & iustitia exulare, illud horrendum est. Sensit vir optimus, eos omnes exules esse, qui à virtutibus alieni sunt: eos autem nequaquam exules, qui variis virtutibus ornati, vbique patriam inueniunt. Plut. in Lacon.

Antigoni.

Antigonus secundus adolescenti cuidam qui patrem habuerat fortem, quanquam ipse non admodum, vt videbatur, bonus erat miles, postulanti vt patris stipēdia caperet: At ego, inquit, ò adolescentule, non ob patrias, sed ob proprias cuiusque viri virtutes mercedem ac munera dare soleo. Hoc sermone iuuenē extimulans, vt patris fortitudinem æquaret, si quantum ille capere solebat, vellet accipere. Apud Græcos maior est dicti gratia ob vocum affinitatem, ἀνδραγαθίας, πατραγαθίας: quæ vox posterior ad prioris imitationem efficta est. Plut. in reg. & imp. apophthegma.

De eo quòd vritus in actione consistit.

Pittaci.

PIttacus Mitylenεus interrogatus quid esset optimũ? Quod in præsentia, inquit, occurrit, bene agere. Brusonius libr. 7. capit. secundo.

Antisthenis.

Antisthenes Atheniensis, virtutem esse rem operum, non aũt plurimis verbis multisque disciplinis egere dicebat. [redacted].Notat hoc Horatius, - Virtutem verba putas, vt Lucum ligna. - Laert. lib. 6. cap. 1.

Cleanthis.

Supra de Doctrina factis dissentanea.

Agesilai.

Agesilaus rogatus quomodo quis maximè apud homines probaretur? Si dicat, inquit, optima, & faciat honestissima. Virtus enim eiusmodi est, quæ ipsis statim rebus gestis ita afficiat homines, vt non modò admirentur opera, verùm in autorem quoque summo studio incendantur. Brus. lib. 7. cap. 2.

Pantholidæ.

Pantholidas legatus cum in Atheniensium gymnasio philosophos egregiè de virtute disputantes audiuisset, interrogatus, An placerēt quæ iam disputata essent? Probæ profectò, inquit, sunt illæ disputationes, sed vobis planè inutiles: qui virtutem habetis in ore, factis autem non ostenditis. Plutar. in Laconicis apophthegma.

Semiramidis.

Staurobates Indorum rex Semiramidi minitans scripsit, si acie victa foret, se illam cruci affixurum. Sed illa ridens: Non verbis, sed virtute certandum esse, respondit. Brus. lib. 7. cap. 2.

Gymnosophistarum.

Alexander cum Gymnosophistas interrogasset, Vitam, an mortem fortiorem putarent? Vitam, inquiunt, quæ tot calamitosa pariat. Bruso. lib. 4. cap. 1.

L. Volumnij.

Appius populo Romano exprobrabat, sibi acceptum ferri debere, quòd ex muto & elingui facundum haberet consulēm. de L. Volumnio collega sentiens. Ibi L. Volumnius: Quàm mallem,

lem, inquit, tu à me strenuè facere, quàm ego abs te scitè loqui didicissem. Brus. lib. 4. cap. 31.

Nestoris.

Suprà de Doctrina factis dissentanea.

Adriani imp.

Prætoriis viris ab imperatore Adriano petentibus vt sibi de iure respondere liceret: rescripsit, hoc munus non peti solere, sed præstari. Quare accingerentur, si qui sibi fiderent, & populo sui specimen darent. Nam Augustus quo maior esset iurisperitorũ autoritas, constituerat, vt qui respondere vellent, id ex autoritate Cæsaris facerent: quum antea liberum fuisset, respondendi munus subire, quicunque sui fiduciam haberent. Sic & hodie creantur doctores medicinæ, iuris, artium, theologiæ: quũ hoc nomen promeruisse sit pulchrius, quàm obtinuisse. Eras. libr. 8. apophthegma.

Alexand. Mammeæ.

Alexander Mammeæ filius, Romanorum iam factus imperator, audiens Artaxerxem instructissimo exercitu Romanum velle inuadere imperium, Nil refert, inquit. Vt enim quæ cum voluptate agimus, dulcia sunt: ita quæ cum virtute, gloriosa esse solent. Herod. lib. 6.

Huc aliqua ex parte spectant, quæ sunt sub titul. de Doctrina factis dissentanea.

De vi, vel violentia.

Lysandri.

CVm Argiui de ditionis finibus ambigerent cum Lacedæmoniis, asseuerarentque se iustiorem habere causam, Lysander stricto ense: Qui hoc, inquit, superior est, is optimè de finibus disputat. Ab æquo & bono vir insolens ad vim prouocauit. Plutar. in Laconicis.

Eiusdem.

Idem ad Bœotos ancipites, nec huic, nec illi parti addictos, quum per illorum confinia faceret iter, legatos misit, qui percontarentur, vtrum rectis an inflexis hastis per illorum agros proficisci deberet? significans, siue amici essent Bœotii, siue inimici, nihilominus se cœpto itinere perrecturum. nisi quòd per hostium agros iturus esset erectis hastis, ad propulsandum si quis obsisteret: per amicorum inuersis, veluti nemini nociturus.

rus. Hoc dictum nonnihil resipit indolis Laconicæ, qui nec inimicis supplex esse vellet, nec amicis grauis. Plutarchus in Lacon.

Themistoclis.

Themistocles quum apud Andrum argẽtum peteret: Duos, inquit, ad vos adduco deos vim ac suasionem. significans, si minus impetraret suadendo, se vi erepturum. At illi responderunt, apud se quoque duas magnas esse deas, inopiam & impossibilitatem, per quas non liceret dare quæ petebat. Plutar.

Anonymi.

Conflauit Cæsari magnam inuidiam, quòd quidam ex his quos Romam miserat, stans in senatu, simulatque cognouit Cæsari senatum non dare prorogationem manu capulum percutiens: At hic, inquit, dabit, vim Reipubli. minitans. Eras. lib. 4. apophthegma.

De visu, aspectu, & oculis.

Thaletis.

THales Milesius cum olim interrogatus esset, quantum à mendacio distaret veritas? Quantum, inquit, oculi ab auribus. Sensit vir prudentissimus, ea demum esse indubitatæ fidei, quæ hominum contuentur oculis, non quæ auribus percipiuntur. Eras. lib. 8. apophth.

Diogenis.

Diogenes Cynicus animaduertens, Olympionem quendam fixis oculis scortum formosissimum intuentem: Ecce, inquit, vt aries Martius à puella publica obtorto collo vinctus abducitur. Notauit autem hominis oculos intemperantissimos, quibus scortum obtorto etiam collo, quamdiu poterat, intuebatur. Laertius lib. 6.

Xenocratis.

Xenocrates familiaris Platonis dicere solebat: nihil interesse pedésne an oculos in aliena domo defigeres. Eodẽ enim modo peccare tam eum qui oculos in locà in qua non conuenit, verteret, quàm eum qui quo non licitum est, vestigia inferret. Aelianus lib. 14. de Varia historia.

Periclis.

Pericles prætor collegam sortius est Sophoclem poetam, cumque in nauigatione Sophocles vidisset adolescentem formosissi-

ſiſsimum, ait, En quam ſpecioſus adoleſcẽs, reſpondit Pericles: Decet ô Sophocles, prætorem non modò manus, ſed & oculos & linguam habere abſtinentes. Plutarc. in Grec. apophth. Stob. ſer. 5. Cic. lib. 1. Offic.

Idem aliter.

Iſocrates vbi vidiſſet Sophoclem Tragœdiarum ſcriptorem ſequi puerum formoſiſsimum, captum illius amore: Oportet, ait, hominem non manus tantùm apud ſe continere, verùm & oculos. Eraſ. lib. 8. apoph.

Ephori.

Ephorus dicere ſolebat, Si poſsibile fuiſſet rebus ipſis omnibus adeſſe, eam experientiam reliquis multò fuiſſe præſtantiorem. Senſit autem, certiora eſſe quæ oculis viſa ſunt, quàm quæ auribus percepta ab aliis. Cum enim duo homini iuxta naturã ſint velut organa quædam, quibus omnia percipit & ſcrutatur, auditus ſcilicet & viſus, certior autem multo ſit viſus, iuxta Heraclitum: horum licet proprio, minoris tamen momenti organo, auribus videlicet, ad inquiſitionem rerum accedit. Polybius lib. 12. hiſtoriarum.

Theopompi.

Theopompus eum quidem optimum bellicarum rerum ſcriptorem eſſe dicit, qui quàm plurima ſit pericula ipſe coràm expertus: illum verò dicendo potiſsimùm eſſe, qui quamplurimorum ciuilium certaminum particeps extiterit. De iis enim rebus, quibus ipſe interfuit, & vidit, melius dicere poterit, quàm quæ ab aliis nugantibus fortaſſe audiuit. Polybius lib. 12. hiſt.

Iſæi.

Iſæus ſophiſta cum à quodam qui elegantiſsimam oſtenderat fœminam, interrogatus eſſet, num formoſiſsima videretur? reſpondit, πέπαυμαι ὀφθαλμῶν, id eſt, deſii laborare ab oculis. Refertur à Philoſtrato in Sophiſtis.

Alexandri M.

Suprà de Aſpectu incauto.

C. Sulpitij.

C. Sulpitius Gallus vxorem repudiauit, quòd aperto capite foris fuiſſet, inquiens: Tibi meos vnius præfinit oculos lex noſtra, quibus formam tuam approbes: his ornamenta comparato, his eſto ſpecioſa: aliis velle videri formoſam, in ſuſpicione & crimine hæreat neceſſe eſt. Eraſ. lib. apoph.

De vita

De vita humana.

Pythagoræ.

PYthagoras philoſophus dicebat, vitam humanam eſſe ſimilem panegyri, hoc eſt, ſolenni hominum conuentui, ad quem alii conueniunt certaturi, alii negociaturi, nonnulli ſpectatores modò futuri. Et Cæteros quidem omnes eſſe ſolicitos: ſolum ſpectatorem tranquillum frui celebritate. Laertius lib.8.cap.1.

Epicteti.

Epictetus vitam fortunæ coniunctam, torrenti ſimilem eſſe dicebat: Turbulenta enim & plena cœno, ingreſſuque difficilis, violenta & obſtrepera eſt, & breue tempus edurat. Stob.ſer.1.

Diogenis.

Diogenes dicenti miſerum eſſe viuere: Non, inquit, viuere miſerum eſt, ſed malè viuere miſerum eſt. Vulgus miſeram appellat vitam laboribus, doloribus, morbis, damnis, exiliis, multíſque hoc genus incommodis obnoxiam. at philoſophus nihil malum aut miſerum eſſe ducebat, niſi quod cum turpitudine coniunctum eſſet. Laert.lib.6.Bruſo. lib.7.c.14.

Pyrrhonis.

Pyrrho Elienſis philoſophus admirari ſolebat illum Homeri verſiculum præ cæteris,

οἵηπερ φύλλων γενεή, τοίηδε καὶ ἀνδρῶν. Id eſt,

Tale quidem genus eſt hominum, quale eſt foliorum.

Quòd aliis defluentibus alii ſuccedant. Sentiens, in rebus humanis nihil eſſe diuturnum aut ſtabile. Laert.lib.9.cap.11.

Epicharmi.

Epicharmus cum inter confabulandum cum amicis audiſſet diſceptantes de viuendi ſpacio, cum quidam tres, quidam quatuor, alii plures annos ſibi tribuerent adhuc viuendos, dixiſſe fertur: Quid mutuò contenditis & litigatis de paucis diebus? Omnes enim qui conuenimus, quodam fato propinqui ſumus morti. Itaque tempus eſt nobis omnibus ocyus diſcedendi, antequam aliquod ſenectutis damnum experiamur. Aelianus lib.2.de Varia hiſtoria.

Anonymi.

Philoſophus quidam interrogatus, qualis eſſet hominis vita? cum parumper ſe oſtendiſset, mox ſe abſcondit. Quo indi-

care voluit, momentaneam & perbreuem esse hominis vitam. Recitat Rodolphus Agricola lib. 1. cap. 24. de Inuentione.

Philippi regis.

Philippus Macedoniæ rex, quum appararet in loco pulchro castra metari, & moneretur, illic non esse pabulum pro iumentis: Qualis, inquit, est nostra vita, si etiam ad asinorum commoditatem viuere cogimur? Plutarchus in apoph. regum & imperatorum.

Iulij Cæs.

Iulius Cæsar quum vndique viderentur imminere insidiæ, atque admoneretur vt sibi caueret, respondit: Satius subire semel, quàm semper cauere. Significans, eum non viuere, qui viuit in perpetuo mortis metu. Eras. lib. 4. apoph.

Octauij impera.

Octauius Augustus Romanorum imperator, quum sentiret imminere mortem, admissos amicos percontabatur, ecquid ipsis videretur mimum vitæ sat commodè transegisse? sentiens de fabula vitæ peracta. & adiecit carmen peractis comœdiis accini solitum:

Δότε κρότον καὶ πάντες ἡμῖν μετὰ χαρᾶς ἐκτυπήσατε,

Eras. lib. 4. apoph. ex Suetonio.

Huc refer ea quæ suprà de Hominis fragilitate dicta sunt.

De vitæ cupiditate.

Diogenis.

Diogenes Cynicus, cùm dixisset mortem nihil differre à vita, reprehensus à quodam qui diceret: Cur igitur non moreris? Quia, respondit, hæc nihil inter se differunt. Laertius in vita Diogenis. Verùm Stobæus sermone 118. Pyrrhoni hoc adscribit.

Eiusdem.

Suprà de Morte.

Speusippi.

Speusippum cruribus resolutum Diogenes hortabatur, vt seipsum vita priuaret. Cui ille: Non cruribus, inquit, viuimus, sed mente. Stobæus sermone 116.

Theodori Cyth.

Theodorus Cythereus nullam satis magnam causam sapienti esse dicebat ad vitam finiendam. quod hac ratione probabat. Istum enim qui casus humanos contemnit, vitam propter

pter eos relinquere, quomodo non contrarium fuerit illi qui nihil bonum quàm honestum, & solum turpe malum asseruit? Stobæus sermone 118.

De vitiis.

Socratis.

SOcrates philosophus clarissimus, cum in sermonem incidisset cum Theodota meretrice formosissima, quæ dicebat se omnes philosophiæ discipulos alienare posse, & vocare ad se quocunque tempore velit, Socratem autem eius amatores ad se trahere nequaquam: respondisse fertur, Bene quidam dicis, quandoquidem tu ad decliuem tramitem omnes rapis: ego verò ad virtutem cogo, ad quam arduus, & plerisque insolitus est ascensus. Innuit autem Socrates, naturam hominis esse adeò deprauatam, vt facillima ad omnium vitiorum lernam sit via, ad virtutem verò pauci contẽdant. Recitatur apud Xenophontem, & Aelianum lib. 13. de Varia historia.

Cratetis.

Crates Thebanus negabat inter homines quempiam inueniri posse, qui non aliqua in parte laberetur: addens, nullum inueniri malum punicum, in quo non sit aliquod granum supputre. Laert. lib. 6. cap. 5.

Thraseæ.

Suprà de Hominis miseria & fragilitate.

Leonis Byzantij.

Pasiades cum Leoni Byzantio lippitudinem obiiceret oculorum, Leo respondit: Corporis mei vitium vides & exprobras, haud videns filium tuum Nemesim humeris baiulantem. Erat enim Pasiadi filius contractis humeris. Nemesim autem dixit redargutionem insolentiæ, quam veteres fingebant esse deam. Philostratus.

Dionysij iun.

Dionysius iunior regno pulsus, eadẽ dicebat se pati quæ adolescentes. quemadmodum enim illi si peccauerint, hilari vultu fratrum consuetudine vtuntur, patris autem præ pudore fugiunt: sic sibi euenisse, vt in metropoli vitam agens verecundia teneretur, Leucade cum voluptate viueret. Bruson. lib. 7. cap. 1.

De vltione & vindicta.

Diogenis.

DIogenes Cynicus interrogatus à quodam, quo pacto maximè posset vlcisci inimicum? Si teipsum, inquit, probum

& honestum virum præstiteris. Hoc qui facit, & sibi prodest maximè, & inimicum maximè discruciat. Nam si fundum conspiciens bene cultum discruciatur inimicus, quid fiet si te ipsum viderit veris ornatum bonis? Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Idem ingressus aliquando iuuenum conuiuium, capite semitōnso, nō solū non comiter exceptus est, sed multis plagis onustus dimissus est. Quos ille hac ratione est vltus. Nomina iuuenum à quibus fuerat cæsus, albo inscripsit, itaq; obambulabat soluto pallio: plagarum notæ loquebantur, quid esset passus, & album prodebat autores. Hoc pacto iuuenes inhumanos omnibus obiurgandos ac reprehendendos exposuit. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Midias cum Diogeni colaphum dedisset, Diogenes continuò dixit, Tria milia tibi in mensa sunt posita: per ludibrium illi gratulans, quòd pro colapho tantum nummorum ex mulcta ad ipsum esset rediturum, si lege ageret. Ad Diogenes postridie sumpto pugilum loro, eóque impacto Midiæ, totidem verbis dixit, Tria milia tibi in mensa sunt posita. A. Gellius narrat de quodam, qui pro delectamento habebat, manu depalmare homines: móxque à crumena quam in hoc circumferebat, iussit numerari mulctam. At Diogenes declarauit, non omnes esse ea patientia, vt mulcta contenti sint. Laert.

Tiberij impera.

Diogenes grāmaticus sabbatis Rhodi disputare solitus, Tiberium ad se venientem, vt ipsum extra ordinem audiret non admisit, sed per seruulum suum in septimum distulit diem. Is quum Romā venisset, & pro Cæsaris foribus adstaret, cupiens illum salutare: Tiberius iussit, vt post septimum annū rediret. Nec alia pœna tantam grammatici superbiam vltus est. Erasmus lib. 6. apoph.

Anacharsidis.

Suprà de Spectaculis.

Timonis.

Timon Atheniensis, quem μισάνθρωπον appellat Lucianus, quum erga cæteros esset inhumanissimis moribus, fugerétque consuetudinem hominum, solum Alcibiadem adamabat, exosculabatúrque. Id admiranti Apermano, causámque roganti, respondit: Ideo sibi charum esse adolescentem, quod perspiceret illum aliquando magno malo fore Atheniensibus à quibus

multis

multis contumeliis affectus esset. Erasmus libro quinto apop. Fulgosus lib.9. cap.11.

Alcibiadis.

Alcibiades nuncianti, quòd ipse cum comitibus morte damnatus esset Athenis: At nos, inquit, demonstrabimus illi Alcibiadem viuere. simúlque sese ad Lacedæmonios contulit, ac bellum Decelicum, ab vrbe Decelia cognominatum, excitauit in Athenienses. Plut.

Philoxeni.

Philoxenus poeta quum audisset suos versus à laterariis perperam recitari, lateres ipsorum comminuit dicẽs: Vos meã corrumpitis, ego vicissim vestra. Erás.lib.6.apoph.

Agesilai.

Quum puer quidam Agesilao rege vidente murem captum è cauo protraheret, músque conuersus momordisset tenentis manum, atque effugisset: Agesilaus indicauit his qui aderant, dixítque: Posteaquam minimum animalculum sic vlciscitur eos à quibus læditur, quid viros opoteat facere cogitate. Ita dux fortissimus vndecunquè captata occasione, animum addere studebat suis, vt audentiores fierent aduersus hostem. Sed idem exemplum magis eò valet, ne quis quamlibet potens, iniuria prouocet infirmiorem. Fit enim sæpenumero, vt qui, sicut ait Flaccus, fragili quærit illidere dentem, infringat solido. Plut.in Lacón.apoph.

Demonidis.

Demonides amissis furto crepidis, precatus est, vt eius qui sustulerat pedibus conuenirent. Visus est bene precari, quum illi magnum precaretur malum, videlicet pedes distortos, quales habebat Demonides. Plut.in Lacon.

Brasidæ.

Suprà de Solerter dictis.

Alexandri M.

Alexander magnus cum in Hammonis templum venisset, interrogauit sacerdotem senem, à quo filius appellatus erat, num quis eorum superesset qui patrem Philippum interfecissent? Ostendit hoc dicto rex potentissimus, insitam & fixam animo suo vltionem, quam parabat ergà eos qui Philippum patrem offendissent. Plut.in vita Alexand.

M.Bruti.

M.Brutus rebus in ſummam deſperationem adductis, quum è ducibus atque amicis paucos apud ſe haberet, ſublatis oculis in cœlum ſtellis plenum, dixit hunc verſiculum Græcum è tragœdia quapiam:

Ζεῦ μὴ λάθοι σε, τῶνδ᾽ ὃς αἴτιος κακῶν. id eſt,

Nec te latuerit ô ſupreme Iupiter,

Horum malorum quiſquis autor extitit.

Velut imprecans Cæſari vindictam à diis. Volumnius narrat illum & alterum dixiſſe carmen, ſed negat ſe meminiſſe. Eraſ. lib.4.apoph.

Liuij Salin.

Liuius Salinator quum bellum aduerſus Aſdruballem geſturus vrbem egrederetur, monitus eſt à Fabio Maximo, ne prius cum hoſte conſereret, quàm vires animúmque illius cognoſceret. Is reſpondit, ſe primam quanque occaſionem pugnæ arrepturum. Percontantibus quid ita properaret: Vt quàm celerrimè, inquit, aut gloriam ex hoſtibus victis, aut ex ciuibus proſtratis gaudium capiam. Virtus & ira ſermonem hominis inter ſe partitæ ſunt: illa triumphi auida, hæc iniuſtæ damnationis memor. Eraſ. lib.6.apoph.

C.Figuli.

C.Figulus in petitione conſulatus repulſam paſſus eſt. Id eo grauius tulit, quòd patrem haberet bis conſulem. Ad hunc quum poſtridie comitiorum complures veniſſent conſulendi gratia (nam erat iuris ciuilis peritiſsimus) omnes dimiſit, ita præfatus: Omnes conſulere ſcitis, cõſulem facere neſcitis. Eraſ. lib.6.apoph.

Seueriani.

Hadrianus imperator Rom. Seuerianum, & Fuſcum huius nepotem, eo quòd moleſtè ferre viderentur, Commodum Lucium imperii ſucceſſorem deſignatum, iuſsit occidi: quorũ ille nonagenarius erat, hic annos natus decem & octo. Senex autẽ quum eſſet iugulandus, popoſcit ignem, incenſóque thure dixit: Vos dii teſtor, me nihil ſceleris commiſiſſe: nec aliud imprecor Hadriano, niſi vt quum volet mori, non poſsit. Idque euenit, adeò vt barbarus conductus qui ferro mortem pro beneficio daret, aufugerit. Sueto. in vita Hadriani.

Theodotij.

Theodoſius Romanorum imperator aliquando ex familiaribus

tibus cuidam dicenti, neminem illorum ab eo morte mulctatum esse, qui iniurii ei fuissent, respondit: Vtinam etiam eos in vitam reuocare possem, qui iamdudum mortui sunt. Nicephorus Callistus lib. 14. cap. 3. Eccles. hist.

Macarij monachi.

Macarius Aegyptius monachus, vir omnium sanctiss. olim habitus, percontatus cur humanarum iniuriarum memoria hominibus adeò molesta esset, diabolicarum autem contumeliarum recordatio nō item? Propterea, inquit, quod prior illa affectio præter naturam, posterior autem secundum iræ naturā esset. Nicephorus Callistus lib. 11. ca. 43. Eccl. hist. ex Euagrio.

De vltione & vindicta negligenda.

Chilonis.

CHilon Lacedæmonius fratri querenti, quòd Ephorus ipse non crearetur, quum ille esset: Ego, inquit, iniuriam ferre noui, tu non. Diogenes Laert. in eius vita.

Thaletis.

Thales Milesius philosophus rogatus, quo pacto quis facillimè ferret infortunium suum: Si quis, inquit, videat hostes maioribus malis obnoxios. Quidā enim ex cōtemplatione felicitatis alienæ, suam calamitatē exasperant. Laer. lib. 1. cap. 1.

Pittaci.

Pittacus Mitylenæus habens potestatem puniendi quempiā, qui contumeliosus in ipsum extiterat, dimisit, inquiens: Venia vltione melior est. Illa namque mitis est ingenii, hæc autem ferini. Stobæus sermo. 17. Antonius in Meliss. parte 1. serm. 27. Max. sermo. 6.

Bionis.

Bion Boristhenites familiares suos admonebat, vt hoc argumento putaret se profecisse in philosophia, si iurgantes & conuiciantes perinde audirent, ac si recitarent versus illos Homericos,

ὦ ξεῖν' ἐπεὶ οὔ τι κακῷ οὔτ' ἄφρονι φωτὶ ἔοικας,
οὖλέ τε καὶ μάλα χαῖρε, θεοὶ νύ τοι ὄλβια δοῖεν. Id est,
Quando vir haud nequam, nec stultus amice videris,
Permultum salué atque vale, Dij prospera donent.

Laert. lib. 4. cap. 7.

Xenocratis.

Xenocrates Chalcedonius à Bione dictis lacessitus: Non

ſum, inquit, tibi reſponſurus. Neque enim Tragœdia, cum à Comœdia taxatur, dignatur eam reſponſo. Laer. lib. 4. cap. 2.

Democriti.

Democritus dicere ſolebat: Prudentis eſſe, futuram iniuriam præcauere: Indolentiæ verò, quod factum eſt, non vlciſci. Stob. ſer. 1. de Prudentia.

Heracliti.

Heraclitus Epheſius dicebat, iniuriam magis extinguendam quàm incendium. Ex leuiſsimis offenſis, ſi negligantur, naſcuntur atroces tragœdiæ. Sed ad reſtinguendum incendium accurrunt omnes: gliſcenti verò ſimultati citius addunt irritaméta. Eraſ. ex Laert. lib. 9. cap. 1.

Socratis.

Socrates, qui Delphico oraculo ſapientiſsimus iudicatus eſt, frequenter dicere ſolitus eſt, Peius eſſe iniuriam facere, quàm ferre. Senſit, eum non ſemper malum eſſe qui iniuriis afficitur: ſed potius hunc, qui bonis iniuriam infert. Bruſ. lib. 3.

Eiuſdem.

Idem nuncianti, quòd quidam de ipſo malè loqueretur: Nimirum, inquit, non didicit bene loqui. linguæ morbum non malitiæ tribuens, ſed inſcitiæ. nec ad ſe iudicauit pertinere, quid de ſe dicerent, qui morbo animi, non iudicio loquuntur. Laer. lib. 2. cap. 1.

Eiuſdem.

Idem, quum in via quidam illi per laſciuiam calcem impegiſſet, admirantibus quòd id pateretur: Quid facerem, inquit? Illis hortantibus, vt vocaret hominem in ius: Ridiculum, inquit, ſi quis aſinus me calce percuſsiſſet, diceretis mihi; voca illum in ius? Nihil putabat intereſſe inter aſinum & hominem brutum, nulláque virtute præditum: ac vehementer abſurdum videri, non pati ab homine, quod ab animante bruto paſſurus ſis. Laert. lib. 2. cap. 1. Bruſ. lib. 5. cap. 1.

Eiuſdem.

Cum non iraſceretur illi à quo conuiciis multis aſperſus eſſet, Obiurgatus cur taceret? Mihi, inquit, ſuis dictis non obeſt: quandoquidem talis non ſum, qualem ipſe me eſſe dicit. Eraſ. lib. 3. apoph.

Eiuſdem.

Cum Xantippe in publico pallium marito detraxiſſet, ac familiares admonerent, vt tantam iniuriam manu vlciſceretur: Pulchrè,

Pulchrè,inquit,nimirum vt nobis colluctantibus acclametis, Eia Socrates,eia Xantippe. Nam huiusmodi vocibus spectatores animant duos inter se commissos. Maluit autem vir sapiēs, tolerantiæ exemplum de se præbere,quàm ridiculum exhibere spectaculum viri cum vxore concertantis. Laer.lib.2.cap.1.

Eiusdem.

Socrates quum Xantippen diu rixantem tulisset in ædibus, ac tandem fessus consedisset ante fores,illa magis irritata quiete viri,de fenestra perfudit eum lotio. Ridentibus qui præteribant,& ipse Socrates arridebat,dicens: Facile diuinabam, post tantum tonitru sequuturam esse pluuiam. Laer.lib.2.cap.1.

Eiusdem.

Sunt qui putent Socratem simul aluisse domi duas vxores, Myrtho & Xantippen. Proinde demiranti cuidam, in quem tandem vsum aleret duas mulieres,præsertim rixosas, nec eas domo exigeret? Hæ,inquit,me domi docent tolerantiam, qua in publico vtendum est: harum moribus exercitatus, commodior ero ad aliorum consuetudinem. Hunc percontatorem A. Gellius facit Alcibiadem.

Eiusdem.

Alcibiadi demiranti,quòd Xantippen supra modum rixosam domi perpeteretur: Ego,inquit,iampridem his sic assueui, vt non magis offendar,quam si rotæ,quæ aquam educit è puteo,stridorem audiam. Nam is stridor molestissimus est insuetis: eundem qui quotidie audit,adeò molestè non fert, vt se audire nesciat. Laert.lib.2.

Eiusdem.

Socrates è palæstra redeuntem Euthydemum, casu factus obuius,duxit ad cœnam. Illis autem inter se multa commentantibus,Xantippe irata surrexit,multáque in maritum dixit conuicia: quibus cum ille nihil commoueretur,tandem & mensam subuertit. Quum autem Euthydemus valde perturbatus, surgénsque abire cœpisset: Quid habes? inquit Socrates. nónne nuper hoc idem accidit domi tuæ,vt gallina subuolans euerterit quæ erant in mensa? Nos tamen ob id non indignabamur. Laert.lib.2.

Eiusdem.

Idem colapho percussus à quodam in via,nihil aliud respondit,quàm quòd homines nescirent, quando prodire deberent

cum galea. Simile quoddam Laertius asscribit Diogeni lib. 6. sed Bruson. lib. 5. cap. 1. Socrati. quemadmodum & alii.

Eiusdem.

Socrates quum in Aristophanis comœdia acerbis conuiciis proscinderetur, & astantium quidam diceret, Cur hęc non moleste ferret? Non ægrè, inquit, in theatro fero, cum hic personis omnia liceant. Laert. lib. 2. cap. 1.

Platonis.

Plato quodam ei maledicente, Perge, inquit, maledicere, qui bene nunquam didiceris. Stob. serm. 17.

Diogenis.

Diogenes pinguem saliuam à Lentulo in facie quum accepisset, nihil motus ait: Affirmabo ô Lentule amodò falli omneis, qui negarint te os habere. sordidam illam contumeliam non modò æquo animo tulit Cynicus, sed ioco etiam irrisit. Bruson. lib. 5. cap. 1.

Eiusdem.

Idem cuidam dicenti, Multi te derident ô Diogenes: Et illos, inquit, fortassis asini. Altero subiiciente, sed illi non curant asinos: Nihilo magis, inquit, ego ipsos. Asinis irrisionem tribuit, quòd subinde nudatis dentibus irrisionis speciem præbeant. Quin & deridentes quempiam, mota ab aure manu imitantur asininas auriculas. Videtur igitur & asinus motis auriculis irridere homines, nemo tamen offenditur. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Diogenes conuiciis lacessitus à quodam de crimine proditionis infami, Gaudeo, inquit, me tibi factum inimicum: quando tu non hostes, sed amicos lædere soles. Eras. Roterod. lib. 8. apoph.

Eiusdem.

Idem Platoni ipsum ob vitæ sordes canem appellanti: Sanè, inquit, nam ad eos qui me vendiderant, recurri. Solent enim canes, si vendantur, ad veteres dominos recurrere. Non offensus est conuicio, sed commodè interpretatus est. Quum Aeginam nauigaret, interceptus est à piratis, atque in Cretam perductus, ibique venditus. Eos piratas puto fuisse Corinthios, aut Athenienses, aut certè Aeginetas. Laert. lib. 6.

Eiusdem.

Diogenes Cynicus cum de ferenda iniuria disputasset, adolescens proteruus veluti periculum faciens, an re præstaret ea

quæ

quæ docebat,inſpuit illi in faciem. Tulit hoc leniter: Non quidem,inquit,iraſcor,ſed dubito tamen an propter id iraſci oporteat. Laertius lib.6.

Eiuſdem.

Idem colaphum impingenti: Profectò,inquit,neſciebam me capite galeato ambulare. Ludens,manum pronam galeam dixit. Nec aliter vltus eſt percuſſorem. Niſi fortè legendum eſt, Neſciebam mihi capite galea tecto incedendũ eſſe. Laer.lib.6.

Eiuſdem.

Diogenes Cynicus ei à quo trabe fuerat percuſſus, dicenti, Caue: Num,inquit,iterum me ferire vis? Bruſon.lib.3.

Eiuſdem.

Idem cuidam ipſi dicenti,plurimi te derident: At ego, inquit,non derideor. Id autem videtur ἀδύνατον,vt aliquis te percutiat,tu tamen non percutiaris: ſed Diogenes negauit ſe derideri,ſiue quòd non eſſet deridiculus,ſiue quòd exiſtimaret hominum irriſionem nihil ad ſe pertinere. Laer.lib.6.

Cleanthis.

Cleanthes Aſsius appellatus aſinus,agnouit conuicium, dicens, ſe ſolum eſſe parem ferendæ Zenonis ſarcinæ. Siue quòd Zenoni non multum eſſet ſupellectilis,ſiue quòd vnus illius auſteritate nihil offenderetur. Laertius lib.7.cap.1.

Antiſthenis.

Qui nos maledictis inceſſerent,eos magis tolerandos dicebat Antiſthenes, quàm qui nos lapidibus impeterent. Verba enim non lædunt,ſi quis contemnat. Vide verò, num fortè hic ſit ſenſus: tolerantiores eſſe,qui conuicia patienter ferrent, quã ſi quis lapidibus impetitus ferat. Quorundam enim dicta grauius fauciant quam lapides. Quòd ſi indecorum eſſet graui viro lapidibus repetere a quo petitus fuerat, æquè indecorum ſit in conuiciantem regerere conuicia. Laer.lib.6.cap.1.

Eiuſdem.

Idem quum accepiſſet,Platonem de ipſo malè loqui, nihil commotus: Regium eſt,inquit,quum feceris bene, audire malè. Quanquam hoc idem aliis aſſcribitur. Excelſi animi eſt, ingratitudine hominum non deterreri à ſtudio bene merendi de omnibus. Laer.lib.6.cap.1.

Solonis.

Solon in ſe deſpuentem quendam ferebat. Quum autem alter quidam eum propterea acuſaret: Atqui,inquit,piſcatores vt

gob

gobium vnum capiant,patiuntur se aqua marina cõspergi.ego idem ferre non sustineam,vt hominem capiam?Max.ser.42.

Aristippi.

Aristippus à Dionysio consputus,patienter tulit.Eam autem iniuriam quum quidam ægrè ferrent:Piscatores,inquit,vt gobiũ capiant,mari patiũtur aspergi.Brus.lib.3.ex Laer.lib.2.ca.8.

Eiusdem.

Idem quum à quodam conuiciis incesseretur, tacitus abiit. verùm quum maledicus sequeretur abeuntem,dicens, Cur aufugis?Ideo,ait,tibi siquidem potestas est loquendi ea quæ vis, mihi verò data est potestas ea non audiendi, quæ audire nolo. Laer.lib.2.cap.8.

Anacharsidis.

Anacharsis Scytha ab adolescente in conuiuio pulsatus:Adolescens,inquit,si nunc vinum non fers,aquam feres cum senueris.Moderationis erat,& patientiæ, quod adolescentis proteruiam vino imputauit.Laertius lib.1.cap.9.

Dionis Alex.

Dion Alexandrinus philosophus, multis conuiciis ac probris à quopiam lacessitus,non respondit. Cæterùm vbi intra ædium suarum vestibulum venisset(nam eò vsque conuiciator fuerat insectatus)nihil se turbatum ostendens, hoc tantum dixit:Ne gry quidem maledictis tuis respõdeo. Quo audito,conuiciator animi impotentia superatus,laqueo vitam finiuit.Brusonius Contursinus lib.5.cap.1.ex Musonio,vel Stob.ser.17.

Demosthenis.

Demosthenes à quodam conuiciis lacessitus:Nolim, inquit, tecum in hoc genus certaminis descendere,in quo qui vincitur, ipso victore melior est.Stob.ser.17.

Aristidis.

Aristides quum iret exulatum, sublatis in cœlum manibus deos comprecatus est,sic prosperarent res Atheniensium, vt illis Aristides nunquam veniret in mentem. In rebus enim afflictis solet populus ad egregios viros confugere.id quod euenit. Siquidem tertio pòst anno,quum Xerxes Atticam adoriri statuisset,Aristides ab exilio reuocatus est.Plut.in eius vita.

Eiusdem.

Suprà de Magistratu & gubernatione Reipub.

Herodis sophistæ.

Suprà de Assuetudine.

Phocionis.

Phocion quum apud Athenienses verba faceret pro concione, reprehendens in ipsis ingratitudinem, subirata voce dixisse fertur: Malle se damnum ab aliis accipere, quàm damnum etiã promeritis inferre. Aelianus lib. 2. de Var. hist.

Eiusdem.

Idem iniuria vxori suæ facta, tantum ab autoris accusatione abfuit, vt cum ille sponte metu perculsus Phocionem accederet, & veniam postularet, inquiẽs, ignorasse quòd eius vxor fuisset, in quã iniuriosus fuerat, hoc sermone sit vsus: Mea quidem vxor nihil abs te affecta est, sed fortasis alia quæpiam: proinde nõ est, cur excusationẽ apud me dicas. Muson. apud Stob. ser. 17.

Eiusdem.

Phocioni cum poculum cicuta temperatum porrigeretur, percontatus est quispiam, si quid filio vellet dicere? nam is aderat. Ego, inquit, tibi fili præcipio, atque etiam obsecro, ne quid ob huius rei memoriam Atheniensibus malè velis. Cæteris morientibus præcipuum solatium esse solet spes vindictæ: huic illud curæ fuit, ne filius patris iniustam necem vlcisceretur. Plutarc. in Græcorum apophth. Bruson. lib. 3. cap. 4. Aelianus lib. 12. de Var. hist.

Eiusdem.

Post Antipatri obitum, quum Atheniensium respub. ad gubernationem popularem redisset, Phocion in concione capitis damnatus est. Atque huius quidem amici cæteri, qui simul cum illo damnati fuerant, flentes ducebantur: Phocion autem tacitus ibat. Cui ex inimicis quispiam factus obuius, post conuicia in faciem expuit. Tum Phocion ad magistratus respiciẽs: Non hunc, inquit, compescet aliquis indecorè se gerentem? De tam atroci contumelia questus non est, nec flagitauit vindictam aduersus eum qui præter leges sæuiret in hominem damnatum, tantum cohiberi iusit exemplum bonis moribus aduersum, & immane facinus non aliud quàm indecentes mores appellauit. Plutarchus in Græcor. apoph.

Eiusdem.

Phocionem, quum pro concione dicentem quidam petulantisimè maledicus interpellaret, multis conuiciis in illum debacchans, omisit quod cœperat, locumq; dedit maledico. Postcaquam ille vix dicendi fecisset finem, Phocion reuersus in suggestum, placido vultu, perinde quasi nihil esset dictum, cœptam oratio

orationem persequutus est: De pedestribus, inquit, copiis audistis superest vt de velitibus ac leuis armaturæ milite dicã. Plut.

Timothei.

Timotheus dicebatur dux fortunatus. Huic inuidentes nonnulli, pinxerant ciuitates vltro se reti implicare, ipso dormiẽte. Hac contumelia nihil offensus Timotheus, ciuiliter respondit: Si tantas vrbes capio dormiens, quid facerem vigilans? Plut. in Græc. apoph

Telecri.

Telecrus ad fratrem ciues criminantem, quòd asperius secum quàm cum illo se gererent: Tu, inquit, iniurias pati nescis? Brus. lib. 3.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex, cũ audiret quosdam clàm sibi infensos esse, non tantùm non de vltione cogitauit: sed in militum duces elegit, & magistratus accusatos defendit, & hac arte ex hostibus sibi amicissimos reddidit. Qua prudẽtia quid vtilius, qua mederi maleuolis maluit, quàm vlcisci. Plutarc. in Lacon. apoph.

Eiusdem

Idem ad Larissæos, qui non iuuerant res hostium, Xenoclem & Scythen legatos misit, vt amicitiam inirent. Verùm hos quũ Larissæi contumeliose tractassent, alii hoc factum grauiter tulerunt, & admonuerunt Agesilaum, vt hoc factum contra ius gentium admissum, admoto exercitu vlcisceretur. At ille negabat, se vel vniuersam Thessaliam hac conditione velle capere, vt ex his quos miserat, alterius faceret iacturam: amissurus vtrunq;, si illos bello lacessisset. Ibidem.

Agidis.

Agis Lacedæmoniorum regum vltimus, cũ captus ab Ephoris condemnaretur, ac iam duceretur ad mortis supplicium, vidit quendam rei indignitate ad fletum moueri. Cui ait: Desine meas vices flere. Morior enim præter ius & æquũ, sumque multo melior his qui me occidunt. Ibidem.

Cleomenis.

Suprà tit. de Malicia.

Lysandri.

Lysander quum multis contumeliis à quodam assiduè afficeretur: Dic, inquit, ô amicule, dic dic, nihil omittas, si qua tuũ animum malis, quibus videris plenus, valeas exonerare. Ingentis animi argumentum, ne ira quidem dignum arbitrari maledicum, quum in promptu esset vltio. Plutar. in Lac. apoph.

Lycurgi.

Lycurgi.

Lycurgus Lacedæmoniorum legislator, cum post reformatam Républ. à populo ferè dilapidatus esset, in ea seditione Alcander pertinacius insequens, fuste respicienti Lycurgo, in tergum extrudit oculum. Verùm hunc Alcandrum cum noxæ deditum publico decreto accepisset puniendum, nec vllo affecit incommodo, nec incusauit: sed cum illum sui instituti sociū haberet, effecit vt & ipsum Lycurgum, & vitæ rationem quam cum eo egerat, prædicaret: nec victum modò, sed vniuersam ciuium educationem amaret, quam Lycurgus induxerat. Porrò mali quod acciderat monumentum locauit dicatum in templo Mineruæ. cui ab æreo delubro nomen Chalciœco, deæque cognomentum addidit, vt Optiletis diceretur: nam Dores Lacedæmonem incolentes, oculos optilos vocant, ab ὀπτω, quod Græcis sonat video. Insignis tolerantiæ exemplum, quæ ex hoste capitali reddidit amicum ac propugnatorem: quem etiamsi necasset, vt ipsi licuit, nihilo tamen minus ipse fuisset luscus, & vno legū suarum defensore minus habuisset. Plut. in Laco. Stob. ser. 17.

Laconis.

Duo pueri inter se pugnabant, quorum vnus alteri lethale vulnus inflixit. Puerorum autem sodales, cum saucius ille moriturus esset, polliciti sunt illi vindictam, sicque vulneris autoré interfecturos. At ille: Nequaquam, inquit, per deos. Non enim æquum est: quandoquidem & ipse hoc facturus eram, si anteuertissem, sique strenuus fuissem. Indolem verè Laconicam, qui victus ac moriens, iusto tamen victori fauebat: quòd virtute, non dolo superasset aduersarium. Quid talibus ingeniis felicius, si à teneris ad veram virtutem fuissent instituta, potius quàm ad militarem duriciem? Plutar. in Lacon.

Alius.

Quidam Laconi dixit, Mentiris. ille contrà: Nimirum, inquit, liberi sumus, alii verò nisi vera dixerint vapulant. Nihil commotus est Lacedæmonius, sed atrox conuicium elusit ioco, obiter taxans maledicum, quòd ipse non esset Lacedæmonius, atque ob id nec liber. Porrò serui si quid fallant mendacio, loris emendantur. Ibidem.

Laconum.

Lacones cum deos comprecantur, hoc votis addunt, Vt possint iniuriam pati: quòd neminem iudicarent ad gerendum imperium, aut alioqui magnas res obeundas idoneum, qui quauis

iniuria

iniuria commoueretur. Plutarc. in Lacon. apoph.

Ephororum.

Suprà tit. de Clementia.

Archelai.

Archelaus quum à quodam aqua conspersus esset, amicis illum aduersum eum qui hoc fecerat inflammantibus: Imò, inquit, non me conspersit, sed eum quem me esse putauit. Quid hac moderatione ciuilius? Hoc exemplo, facilè decet iis ignoscere, qui licet in præpotentem, tamen imprudentes delinquũt. Plutarchus in Regum & Impp. apoph. Bruso. lib. 3.

Demonactis.

Demonax quum athletam reprehendisset, quòd victor in Olympiis cultu molli vteretur, lapidem illi iracundus incussit in caput, ita vt sanguis ex vulnere proflueret. id factum indignè ferentes qui aderant, hortati sunt vt adiret proconsulem: Nequaquam, inquit, ô viri, ad proconsulem, sed ad medicum potius. Prius esse debet homini, vt malo accepto medeatur, quàm vt regerat in alterum. Eras. Rot. lib. 8. apoph.

Pausaniæ.

Quum Atheniensium exules hortarentur Pausaniam, vt aduersus Athenienses moueret exercitum, diceréntque, quòd quũ in Olympiis præconis voce pronunciaretur victor, soli Atheniẽses ipsum exsibilassent: Cum hoc, inquit, fecerint in bene meritum, quid facturos creditis, si illis malè fecero? Insigne moderationis exemplum, nihil tam atroci commoueri contumelia. at idem ingenii mirè solertis argumentum, quod afferebatur, velut instigaturum Pausaniæ animum ad suscipiendum bellũ, id in partem diuersam retorquere. Plutar. in Lacon. Idem suprà tit. de Malitia attribuit Philippo regi Maced.

Thrasibuli.

Thrasibulus quũ populum Alheniensem à triginta tyrannis pulsum restituisset, plebiscitum tulit, ne præteritarum rerũ fieret mẽtio: legémq; ἀμνηστίας, id est obliuionis, tulit. Brus. lib. 3.

Agathoclis.

Agathocles quum obsideret vrbem quandam, quibusdam è muro conuicia in ipsum iaculantibus, dicentibusque: Figule, vnde militibus tuis persolues stipendium? Ille placidus ac ridẽs respondit, Quum hãc cæpero. At cum vrbe vi potitus esset, venderetque captiuos: Si me, inquit, denuò conuiciis affeceritis, apud heros vestros querar de vobis. Ciuiliter illis exprobrãs &

in tem

intempestiuam maledicentiam,& seruitutem maledicentię pręmium. Plut.in Regum apoph. Bruso.lib.4.cap.12.

Epaminondæ.

Epaminondas Thebanorum dux ciuium suorum iniurias patientissimè ferebat, dicens, esse nefas irasci patriæ: quemadmodum parentum iniurias vlcisci pietas vetat. Erasmus libro quinto apoph.

Philippi regis.

Suprà titulo, de Malitia.

Alexandri.

Alexander Macedoniæ rex, cum accepisset esse quendam qui conuiciis ipsum impeteret: Regium est, inquit, cum facias bene, audire malè. Nihil hoc dicto generosius, quanquam idem & aliis ascribitur. Plut.

Iubæ.

Suprà de Iocosè dictis.

Antigoni.

Antigonus rex cum nocte quadam milites imprecantes regi audiuisset, nil dixit aliud accedens, quàm: Nunc conuiciis aspergite Antigonum, cuius vitio nunc laboratis: & benedicite eidem, qui ex his vos ærumnis liberare potest. Eras. lib. 4. apo.

Eiusdem.

Idem, cum in paruo quodam castęllo Græci obsiderentur, & loci fiducia freti contemnerent regem, ob corporis deformitatem, ac nunc staturam humilem, nunc collisum nasum deridentes: Gaudeo, inquit, & boni quidpiam spero. Quasi diceret, sentient eos esse suo tempore viros, quos nunc immeritò derident. Eras. lib, 4. apoph.

Syllæ.

Suprà de Patientia iniuriæ.

Catonis.

M, Cato à quodam in balneo cum percussus esset, obiurgatus ab amico, cur hoc pateretur? ait: Non memini me percussum esse. Sensit, eam iniuriam æquo animo ferendam esse, cuius dolorem non diu sentias. Bruso. lib. 3.

Eiusdem.

Quum Catoni causam in foro agenti, Lentulus attracta pingui saliua in mediam frontem quantum poterat expuisset, abstersit Cato faciem, ac dixit: Affirmabo omnibus Lentule, falli eos qui te negent os habere. Os habere negantur, quos nihil pu-

det: id quum eo facto maximè declarasset Lentulus, tamen Cato ludens profitetur illi esse os: non quòd erubesceret, sed quòd ore multam purulentiam eiacularetur. Eras. lib. 5. apoph.

M. Bibuli.

Suprà tit. de Clementia.

Augusti Caes.

Suprà de Clementia.

Tiberij Caes.

Tiberius Cæsar in senatu dictis quorundam hominum parum honestis aspersus, admonitus vt maledicos puniret: Non tantum, inquit, habemus ocii, vt implicare nos pluribus negotiis debeamus. Si hanc fenestram aperueritis, nihil aliud agi sinetis. Eras. lib. 6. apoph.

Eiusdem.

Idem quum iocis, conuiciis, famosis carminibus ac rumoribus frequenter impeteretur, amicis ad vltionem hortantibus respondit: In ciuitate libera, linguam mentémque liberam esse debere. Ibidem.

Cassij Seueri.

Suprà de Patientia iniuriæ.

Theodosij.

Theodosius iunior cum ab amicis interrogaretur, cur neminem eorum à quibus afficeretur iniuria, capitis supplicio damnaret? Vtinam (inquit) mihi daretur, & mortuos ad vitam reuocare. Docuit hoc dicto sapientissimus princeps, ad priuatas iniurias hominem debere esse facilem ad ignoscendum. Recitat Eras. lib. 8. apoph.

Othonis impera.

Suprà de Morientium monitis & doctrinis.

Friderici impera.

In Fridericum Cæsarem tertium, cum nonnulli dicta probrosa iactassent, referentibus aulicis: An nescitis, inquit Fridericus, principes quasi signum ad sagittam expositos esse? Turres quidem fulgura præaltas feriunt, humilia tecta prætereunt. At nobiscum bene agitur, si verbis tantum impetimur. Innuens, eum qui conuicia, velut dicta quibus nihil leuius, formidat, vix sustenturum popularium impetum. Aeneas Syl. lib. 1. Comment. de rebus gestis Alphonsi.

Alphonsi regis.

Alphonsus Aragonum rex, nonnullos de se bene meritos, sed ipsum probris clàm solitos lacerare, cum audisset: Regum esse

inquit,

inquit, non solùm benefacere, sed mala etiam patienter audire. Legerat nimirum rex prudentissimus, Lacones deos comprecatos, vt possint iniuriam pati: quòd neminem iudicarent idoneum ad gerendum imperium, qui quauis iniuria commoueretur. Panor. lib. 1. de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem.

Idem audiens à suis, quantum maledictis proscinderetur ab inimicis suis, respondit: In huiusmodi iniuriis non quid dicatur, sed à quo dicatur, in primis animaduertendum esse. Idem lib. 3. de rebus gestis Alphonsi.

Eiusdem.

Præterea audiens à suis, quàm multis maledictis à quodam apud exteros traductus esset, qui tamen mox imploraturus esset eius auxilium: Parum hoc referre dixit. se enim benefactorum potius, quàm vanè dictorum memorem esse. Panor. lib. 1. de rebus gestis Alphonsi.

De vnguentis.

Socratis.

SOcrates aiebat, vnguenta relinquenda fœminis. in iuuenibus nullum vnguentum melius olere, quàm oleum, quo inter exercendum vtebantur. Nam amaracino, aut foliato, protinus idem olent seruus & ingenuus. Rogatus quid senes olere deceat? Probitatem, inquit. Rogatus, vbi hoc vnguentum venderetur? recitauit Theognidis carmen,

ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἄπ' ἐσθλὰ διδάξεαι. Id est,

Qui bonus est, ab eo bona discito.

Huius generis quædam congerit Xenophon in conuiuio. Eras. libro 3. apoph.

Eiusdem.

Idem quum taxaret vnguentis delibutos, Phædon interrogatus, quisnam adeò vnguentis delibutus esset? Cui respondit Aristippus: Ego, ait, infelix: sed me multo infelicior Persarum rex. At tu vide, inquit, vt quemadmodum hac parte nullo cæterorum animalium est superior, ita nec hominum vllo sit præstantior. Quo dicto sensit, vnguentis & odoribus hominem nihilo fieri meliorem: quum & equus sansucino oblitus, idem oleret quod rex: & mendicus vnguento simili delibutus, non minus bene olet quàm summus pontifex. Recitatur à Laertio libro secundo.

Anacharsidis.

Anacharsis Scytha oleum dicebat esse venenum, insaniam gignens, eo quòd athletas videret vnctos in se inuicem insanire. Nec olei vsum, vt arbitror, nouerant Scythæ: vt quod nec apud illos proueniret, nec aliunde importaretur. Athletæ non pugnant nisi vncti: putant enim corpus fieri robustius. at Scytha simulabat se credere, illis oleum esse causam insaniæ. Philosophi dictum extat apud Laert. lib. 1. cap. 9.

Diogenis.

Diogenes nactus vnguentum, eo pedes inunxit, præter morem publicum. Id demirantibus, dixit: Quoniam vnguentum capiti infusum exhalatur in aerem, à pedibus autem ascendit ad nares. Similiter alius reprehendit publicam cõsuetudinem, qua coronas capiti imponunt: quum magis conueniat infra nares ponere, quòd fragrantiæ vapor non tam descendat quàm ascendat. Laert. lib. 6. & Bruso. lib. 4. c. 6.

Eiusdem.

Idem cuidam habenti capillos vnguento delibutos: Caue, inquit, ne capitis suaueolentia, vitæ maleuolentiam adducat. nam Græcarum vocum iucundam affinitatem vtcunque reddere studuimus, εὐωδίαν & δυσωδίαν. Vnguentum enim in viro arguit vitæ molliciem. Fama porrò velut odor est hominis. Simile quiddam dixit Martialis: Neuole, non bene olet, qui bene semper olet. Laert. lib. 6. & Stobæus.

Eiusdem.

Diogenes Cynicus aiebat, faciles esse deos ad donandam hominibus vitam: cæterùm hanc ignorari ab his qui quærunt vnguenta. Laert. lib. 6.

Lycurgi.

Lycurgus vnguenta eiecit è republica, tanquam olei corruptelam ac perniciem. Nam oleum odoribus vitiatum, nullum habet vsum, nec ad esum, nec ad membrorum vnctionem: atq; dum rem necessariam ad delicias corrumpunt, fit vt minor sit copia. Plut. in Laconicis apoph.

Archidami.

Suprà de Fuco & mendacio.

Vespasiani.

Flauio Vespasiano quum adolescens quidam gratias ageret pro impetrata præfectura, quoniam vnguento fragrabat, & nutu contemptus est, & grauiter increpitus: Mallem, inquit Vespasian

ſpaſianus, allium oboluiſſet. Mox & literas conceſſas reuocauit. Suetonius in eius vita, & Bruſonius Conturſinus libro quartò, capite ſexto.

De voce atque clamore.

Zenonis.

ZEno Cittieus formam dicebat eſſe vocis florem: aut contrà, quemadmodum ab aliis refertur, vocem eſſe formæ florem. Nam oratio compoſita gratiam addit formæ. Laertius libro 7. capite 1.

Eiuſdem.

Idem dicebat, eos qui diſſerunt, ſimiles eſſe oportere tragœdiarum actoribus: quibus vox magna, bonáque latera debent eſſe, quum os immodicè nõ diducant. quod faciunt ii, qui plurima loquuntur, ſed ſupra vires. Dum enim os diducunt, declarant ſe ſatagere verius, quàm agere. Ibidem.

Carneadis.

Carneades fertur admodum fuiſſe vocalis. Itaque quodam tempore gymnaſiarchus, id eſt, ſcholæ princeps, miſit qui diceret, ne tantopere clamaret. cui reſpondit: Da mihi vocis modum. Ad quod rurſus eleganter princeps: Modum habes, nempe auditores. Siquidem pro numero auditorum temperanda vox eſt. Laert. lib. 4. cap. 9.

Demoſthenis.

Demoſthenes cum audiret oratorem quendam immodicè vociferantem. Non, inquit, quod magnum eſt, bene eſt: ſed quod bene eſt, magnum eſt. Hoc & aliis aſcribitur. Sunt qui & conuiuia prolixa, ac plurimis inſtructa miſsibus, exiſtiment lauta. Eraſ. lib. 4. apoph. in fine.

Eiuſdem.

Quodam tempore vox Demoſthenis inter concionandum defecit, ob multitudinis fremitum. Id obiicientibus, ita reſpondit: Hiſtriones è voce iudicare par eſt, oratorem è mente. Græca iucundius ſonant: ὑποκριτὰς δεῖ κρίνειν ἐκ τῆς φωνῆς, τοὺς δὲ ῥήτορας ἐκ τῆς γνώμης. Hiſtrio ſeruit populo, orator conſulit: ille delectat, hic prodeſt. Ad bene conſulendum non refert quàm ſis vocalis, ſed quàm opportuna ſuadeas. Actori voce opus eſt, quæ vincat multitudinis fragorem: orator talis eſſe debet, vt populus ipſum vltrò tacitus & attentus auſcultet. Eraſ. lib. 8. apoph.

Iſocratis.

Iſocrates inter familiares dicere ſolitus eſt, ſe quidem docere decem minis: cæterùm qui ipſum docuiſſet audaciam & vocalitatem, mercedis loco daturum decem millia. Nam vocis exilitas & animi timiditas reddebant Iſocratem ad dicendum inutilem. Hæc autem quoniam naturæ ſunt, non artis, à præceptoribus dari non poſſunt. Ibidem.

Catonis.

Cato ſenior quando docebat iuuenes intrepidè pugnare, ſæpenumero dicebat, verba plus quàm gladiū, & voces plus quàm manū, hoſtes in fugam vertere, attonitósq; reddere. Nolebat militem in prælio mutum eſſe: ſed atrocibus dictis, clamore, vultúsque truculentia terrere hoſtem. Plut. in Ro. apoph.

Ciceronis.

Cicero oratores, qui inter dicendum vociferantur, dicebat claudis eſſe ſimiles, qui ſic ad clamorem, vt illi ad equos, confugerent. Hoc genus homines & hodie videre eſt, qui quum ſentiunt ſe cauſa inferiores, ad furioſa iurgia confugiunt: vt quoniam rationibus perſuadere non poſſunt, improbitate metúque extorqueant. Ibidem.

Eiuſdem.

Quum M. Cælius, qui credebatur à parentibus non liberis natus, epiſtolam apud ſenatum clara firmáque voce recitaſſet: Ne miremini, inquit Cicero. nam hic vnus ex his eſt qui proclamarunt, ſignificans, illum fuiſſe præconem, & hoc vſu contigiſſe vt eſſet vocalis. Solent autem ſerui venales voce præconis commendari. Eraſ. lib. 4. apoph.

De voracitate.

Zenonis.

ZEno Cittieus cum in quodam conuiuio vidiſſet hominem immoderatius obſonia vorātem, ipſe piſcem ingentem continuò è patina ſuſtulit, quaſi ſolus deuoraturus. Quum alter intuens Zenonem, eius admiraretur impudētiam. Quid, inquit, putas conuictoribus tuis accidere quotidie, ſi meā opſophagiam ferre non potes? Laert. lib. 7. c. 1. Bruſon. lib. 3. cap. 1.

Diogenis.

Diogenes vulgo canis dicebatur. Sunt autem canum multa genera, ſunt enim venatorii, ſunt aucupatorii, ſunt cuſtodes ouium & ædium, ſunt qui habentur in deliciis. Ergo percotanti

qualis

qualis ipse canis esset, lepidè respondit: Esuriens, Melitæus: satur, Molosseus. quòd cibi appetens, blandiretur: saturatus, morderet. Laert. lib. 6.

Corydi.

Corydus, cum Chærephon nudus in conuiuio distenderetur: O Chęrephon, inquit, nunc te veluti lecythos intueor, quousque plenus sis. In lecythis vitreis apparet, quousque plenæ sunt, si eximantur è thecis. Ita in cute illius apparebat expletio totius corporis. Eras. lib. 6.

De votis.

Diagoræ.

Diagoras cùm in Samothraciam venisset, atque ei amicus quidam dixisset, Tu qui deos putas humana negligere, nonne animaduertis ex tot tabellis pictis, quàm multi votis vim tempestatis effugerint, in portúmque salui peruenerint? Ita fit, inquit. illi enim nusquam picti sunt, qui naufragium fecerunt, & in mari perierunt. Brus. lib. 7. cap. 15.

Diogenis.

Diogenes eos summopere reprehendebat, qui, si quid secus euenisset, fortunam incusarent: id quod vulgus hominum solet. dicens ipsos homines potius incusandos, qui postularent à fortuna, nõ quæ verè bona essent, sed quæ ipsis bona viderētur. Nam si permitterēt diis, quę ipsi iudicant optima, dare, darent. nunc acceptis his quæ flagitarunt, impudenter incusant deos. Laert. lib. 6.

Laconis.

Lacon quum voto se obstrinxisset, quòd se de Leucatę præcipitem daret, conscendit montem, & conspecta altitudine sese auertit. Id cum illi probri gratia obiiceretur: Non putaram, inquit, illi voto majore voto opus esse. Ioco elusit inconstãtiæ formidinísq; crimen. Etenim qui facinus arduũ cõcipit animo, prius à diis optare debet animum facinori parem. Plut. in Lac.

Augusti Cæs.

Cæsar Augustus cum Caium ex filia nepotem in Armeniam mitteret, optabat à diis, vt illum Pompeii beneuolentia, audacia Alexandri, ipsius autem fortuna comitaretur. Quòd in singulis erat præcipuum, id optabat vni contingere. Illud autem singularis cuiusdam erat modestiæ, quòd vir ingenio, doctrina, consilióque præstans, sua præclarè gesta fortunæ ascribebat. Plut. in Rom. apoph.

De vrbanitate.

L. Crassi.

M. Brutus, cum in accusatione C. Planci duos lectores excitasset, & alteri de colonia Narbonensi, L. Crassi, qui reo Bruti aderat, orationem legendam dedisset: alteri, de lege Seruilia, ex his demonstrans, illum sibi pugnantia scribere: Crassus vicissim tres Bruti patris de iure ciuili libros tribus legendos dedit, in quorum primo erat, Fortè euenit vt in Priuernate essemus. hic Crassus: Audis Brute, pater testificatur se tibi fundum Priuernatem reliquisse. In secundo libro scriptum erat, In Albano eramus ego & Marcus filius. hic rursum Crassus: Norat hunc gurgitem, metuebat ne cum is nihil haberet, nihil esse ei relictum putaretur. Tum ex tertio recitatum est, Cum in Tiburti assedimus ego & Marcus filius. tum Crassus: Vbi sunt hi fundi Brute, quos tibi pater publicis commentariis consignatos reliquit? Quòd nisi puberem te iam haberet, quartum librum composuisset, & se etiam in balneis lotũ cum filio scriptum reliquisset. Ita Crassus duos lectores aduersum se a Bruto excitatos, tribus aduersus ipsum productis vltus est. Hoc vrbanitatis exemplum refert M. Tullius, quod non astringitur paucis verbis, sed per orationem fusum est. Eras. lib. 6. apoph.

De vrbium munitionibus.

Lycurgi.

Lycurgus, percontantibus cur prohibuisset vrbem cingi muris? Quoniam, inquit, non caret mœnibus ciuitas, quæ non lateribus, sed viris cincta est. Indicauit id genus munimenta magis arguere ciuium ignauiam, quàm fortitudinem. Plut.

Agidis.

Agis Archidami filius, cum præteriret Corinthiorum mœnia, conspiceretque excelsa munitáque esse, & in longum porrecta spatium: Quæ sunt (inquit) mulieres, hæc locum inhabitantes? Innuens, fortibus viris non esse opus mœnibus. Plutarc. in Lacon. apoph.

Agesilai.

Agesilaus Lacedæmoniorum rex, quum quidam interrogasset, cur Sparta mœnibus nõ cingeretur? Ciues armis instructos & vnanimes ostendit, & ait: Hi hi sunt vrbis mœnia. Significãs, eam demum ciuitatem munitam esse, in qua infracti & bene armati milites essent. Plut. in Lacon.

Eiusdem.

Suprà de Concordia.

Antalcidæ.

Suprà de Patria fortiter propuganda.

Theopompi.

Teopompus cuidam ostendenti ciuitatis suæ mœnia, ac percontanti: num valida & alta viderentur? Minimè, inquit: siquidem sunt mulierum. Sentiens, ciuitatem satis munitam esse, si viros habeat: sin minus, nihil prodesse quamlibet operosa munimenta. Plut. in Lac.

Pantholidæ.

Pantholidas legatus missus in Asiam, ostendentibus ipsi murum probè munitum: Per deos (inquit) ô hospes, bellum conclaue mulierum. Plut. in Lacon.

Isæi sophistæ.

Cum olim Lacedæmonii inirent consilium de ciuitate mœnibus cingenda, Isæus sophista, aliis cõsultantibus Homeri hęc recitauit verba:

Scutum hæsit scuto, galea galeæ, atque viro vir.

Et adiecit: Sic mihi state Lacedæmonii, & muris cincti sumus. Refert Philostr. in Sophistis.

Alexandri M.

Alexander magnus quum audisset de rupe quadã apud Indos, quæ ob sublimitatem velut auibus inaccessa, ἄορνος dicitur: quòd ipse quidem locus expugnatu difficilis esset, sed qui eũ teneret, formidolosus: Nunc, inquit, locus captu facilis est. Significans, nihil prodesse munimẽta, nisi vir fortis ea tueatur. Arx enim non tam fossis ac muris tuta est, quàm viris. Plut. in apoph.

Scipionis iunioris.

Scipio iunior cuidam vallum gestanti, qui se dicebat onere vehementer premi: Nihil mirum, inquit, quando isti ligno magis quàm gladio fidis. Significans, ideo vallum plus habere ponderis, quia plus apud illum valeret. Quòd si gladiis fiderent milites, nihil esse opus vallis. Plut. in Rom. apoph.

De vsura & fœnore.

Thaletis.

THales Milesius assiduè in ore habuisse fertur: Noli ditari nequiter. Quo admonuit, vt à turpi lucro vbique abstineamus, ne grauetur proximus. Laert. lib. 1. cap. 1.

Anacharsidis.

Anacharsis Scytha aiebat, forum esse locum mutuis hominum fraudibus ac rapinis destinatum. Notans mores vendentium fœneratorum, qui per fas nefásque plebē expilant, nummísque exhauriunt. Laert. lib, 1. cap. 9.

Antiphanis.

Antiphanes dicere solebat: Vsuram, quæstúmque illicitum, breues habere delicias, longam autem calamitatem. Stob.

Agesilai.

Agesilaus, quum Agidi persuasisset, vt debitorum fœneratorúmque nomina, tabulæque vnà comburerentur: apportatæ sunt in forum Clarium, ac coaceruatæ, supposito igni, dum concremarentur, abeuntibus ergo fœneratoribus ac diuitibus cum tristitia, Agesilaus illorum calamitates irridēs: Nunquam se ignem puriorem vidisse iactabat. Plutarchus in Lac. apoph. Bruso. Conturs. lib. 2. cap. 47.

Musonij.

Rutilius quum aliquando Romæ adisset Musonium, rogauit: Dic mihi Musoni, Iupiter Seruator, quem tu imitaris, num fœneratur? Notans illius inopiam, qui cogeretur interdum accipere mutuum. Ad hoc arridens Musonius: At ne fœnerat quidem, Rutili. Turpius est ad fœnus dare, quàm accipere. At Rutilius, cum ipse faceret quod grauius est, obiecit illi quod erat leuius. Eras. Rote. lib. 6. apoph.

Catonis.

Ex Catone Censorio quum quispiam percontaretur, quid in re domestica maximè expediret? respondit: Bene pascere, bene vestire, & bene agrum colere. & illi qui quæsierat: Quid fœnerari? Cato: Quid hominem (inquit) occidere? Non minus igitur fœneratorem peccare censuit, quàm homicidam. Cicero lib. 2. Officio. Brus. lib. 2. cap. 47.

Alphonsi.

Alphonsus, magnus ille atque potentissimus Aragonum rex, fœneratores, vtpote labores mortalium depascentes, harpyias vocare solitus erat. Quemadmodum enim Vergilianæ illæ Harpyiæ raptu viuebant, sic hodie fœneratores ex pauperum laboribus magnas per nefas opes reponunt sibi & suis. Panormi. lib. 4.

Eiusdem.

Idem iustitiæ & æquitatis amator ardentissimus, audiens illicito

illicito lucro hominibus insidias à fœneratoribus strui: Fœnus nil aliud sibi quàm animæ funus videri dixit. Damnauit autem vniuersam fœnerandi rationem, quæ planè est contra naturæ regulam, cum ex nihilo nihil gignatur. Idem libro 3. de Alphonsi reb. gest.

Bernard. Senensis.

Bernardinus Senensis, fœnus ita demum sine peccato exerceri posse affirmauit, si pecunia his crederetur qui nec capitalem summam reddere possent. Aen. Syl. de dictis Sigismundi & Friderici imper. & lib. 3. de dictis Alphonsi.

De vtilitate.

Antisthenis.

ANtisthenes hostes semper obseruandos esse dicebat, ideo quòd hi primi omnium sentiant, si quid delinquas. Igitur plurimum vtilitatis ex his capere possumus, cùm errores nostros castigari cognoscimus, vt cognita corrigamus deinceps. Laert. lib. 6. cap. 1.

Anacharsidis.

Anacharsis Scytha aiebat, forum esse locum mutuis hominum fraudibus ac rapinis destinatum. notans mores vendentium, per fas nefásque lucra venantium. Laert. lib. 1. cap. 9.

Xenophontis.

Suprà de Hostibus & inimicis.

Lysandri.

Lysander, cum egregius simulandi artifex euasisset, ac pleráque quæ crudeliter & auarè gerebat, callidis fucis ornaret, iustum non alia re quàm vtilitate, & honestum commodo metiens, fatebatur quidem veritatem mendacio præstantiorem esse, sed vtriusque dignitatem ac precium vtilitate æstimandum. Inuertit vir improbus philosophorum dogma, qui quod honestum est, idem volunt vtile esse: hic quicquid esset vtile, idem ducebat honestum. Plut.

Antalcidæ.

Suprà de Comitate.

Catonis.

Cato Vticensis cum Romam venisset, reuocatus est ab exercitu: non quidem vt ipsi gratificarentur, sed quòd per illum citò Carthaginem se capturos crederent. Plutarchus in Romanorum apoph.

De vul

De vulgi natura, moribus & iudicio.

Stilponis.

STilpon Megarensis, Crateti percontanti, num dii orationibus & precibus delectarentur? Istuc, inquit, ô stulte ne perconteris in via, sed solum interroga. [redacted] Huic simillimum est quod tribuitur Bioni, qui eam quæstionem proponenti, versu Homerico, ni fallor, respondit:

οὐκ ἀπ' ἐμοῦ σκεδάσεις ὄχλον ταλαπείριε πρέσβυ.

Non abiges miserande senex turbam procul à me. Laer. lib. 2. ca. 12.

Anacharsidis.

Anacharsis Scytha admirabatur, quî conueniret, vt artifices apud Græcos certarent, sed de his iudicarent artis expertes. Sentiens, de artifice neminem rectè iudicare, nisi artificem. In theatro certabant histriones, mimi, cantores & sophistæ, recitabant poetæ: quorum artes cum populus nesciret, tamen aliis applaudebant, alios explodebant. Idem lib. 1. cap. 9.

Antisthenis.

Antisthenes Atheniensium philosophus, omnia mala pro peregrinis habenda esse putauit. Sed vulgus hominum ea tantum probat, quibus assueuit: ab exoticis abhorret, non quidem hâc ob causam, quòd per se mala sint, sed quia peregrina. Eras. lib. 7. apoph. ex Diogenis Laert. lib. 6. capite 1.

Diogenis.

Supra de Laude propter vtilitatem.

Eiusdem.

Idem cum quodam die theatrum ingrederetur, ipse aduersus populum nitens ingrediebatur. Interrogatus autem, quam ob rem id faceret? Hoc, inquit, in omni vita facere studeo. Sentiens, hoc sapientis esse viri, in omnibus actionibus à multitudine dissidere: propterea quòd vulgus hominum cupiditatibus agitur, non ratione. Laer. lib. 6.

Chrysippi.

Chrysippus Solensis cuidam reprehendenti, quòd non apud Aristonem cum pluribus daret operam philosophiæ: Nunquã, inquit, philosopharer, si cum pluribus auscultarem. Dictum lepidius est apud Græcos, quòd *πολλοί* interdum sonat multi, interdum

terdum vulgus hominum. Sensit, non statim esse optima, quæ placent compluribus. Laertius lib. 7. cap. 2.

Demadis.

Demades orator cum esset quæstor, populo Atheniensi persuaso vt iis qui ab Alexandro desciuerant, triremes auxiliares mitterent, iubentiq; vt ilicò pecunias depromeret: Paratę sunt, inquit, pecuniæ, ô viri Athenienses, quas in congios deposuerã, vt singuli minæ dimidium acciperetis. Verùm si has mauultis in hunc vsum erogari, per me quidem, vt vestris sicubi lubet vtamini, licet. Hoc sermone fregit impetum populi, nolentis illa distributione spoliari. Sic interdum, vt indomitæ beluæ, arte ad meliora consilia auocandus est populus. Eras. lib. 6. apoph.

Alcibiadis.

Alcibiades habebat canem quendam insigni pulchritudine, emptum drachmarum septem millibus. huic amputauit caudam, ac per vrbem obambulare passus est. Demirantibus cur id faceret: Vt hoc, inquit, de me loquantur Athenienses, nec alterius rei sint curiosi. Norat ingenium populi, qui de claris viris libenter loquitur malè. Illi morbo suppeditauit materiam leuiorem. Plutarchus in Græcorum apoph.

Phocionis.

Phocion quum aliquando populum Atheniensem in concione aliquanto liberius reprehenderet, eique Demosthenes diceret: Laniabit te Phocion plebs, si paululum insanierit: Quin, inquit ille, te potius, si paululum resipuerit. Bruso. lib. 7. cap. 17.

Eiusdem.

Quum Atheniensibus proditum esset oraculum, in ea ciuitate vnum esse virum qui cunctorum sententiis aduersaretur, ac populus vociferans iuberet illum inquiri, vt occiderent: Phocion philosophus insignis, in medium processit: Ego, inquiens, sum ille, quem designat oraculum. Mihi enim ea omnia displicent, quæ vulgus agit & dicit. Quo dicto ostendere voluit, inconditam multitudinem, quoniam affectibus agitur, nihil sani neq agere, nec loqui. Plut. in Græc. apoph.

Eiusdem.

Idem quodam die orationem habens apud Atheniensem populum, placebat omnibus. cumque videret ab omnibus pariter sermonem approbari, conuersus ad amicos: Quid (inquit) num mali quippiam dixi imprudens? Adeò persuasum habebat, nihil placere vulgo, quod à recto iudicio proficisceretur. Plutarchus

chus in Græcorum apophth. Brusonius libro 7. cap. 17.

Aristidis.

Suprà de Probitate damnata.

Themistoclis.

Themistoclem cum Athenienses contumelia afficerent, in quos multa contulerat beneficia, aiebat se similem esse platanis, sub quarum vmbra accurrunt homines afflicti tempestate, & easdem simul vt abiit tempestas vellunt. Sensit vir prudentissimus, vulgi mores esse, vt belli periculis implorent opem fortium virorum, in pace verò contemnant. Plutar. in Græc. apophthegmat.

Hippomachi.

Hippomachus fistulicen, quum discipulus suus aberraret arte inter fistulandum, & nihilominus plausum auditorum assequeretur, percussit eum baculo, dicens: Perperàm fistulasti, nam alioquin hi tibi non applauderent. Aelianus libro 14. de Varia hist.

Polycleti.

Polycletus insignis statuarius, eodem tempore duo simulachra fecit: alterum quidem ad vulgi arbitrium, alterum iuxta artis regulas. Gratificaturus autem plebi, ad singulorum accessum transposuit, & commutauit aliquid, morem gerens vniuscuiusque voluntati. Mox proposuit vtrumque: & alterum omnes admirationi, alterum ludibrio ac risui habuerunt. Respondens igitur Polycletus: At hoc, inquit, quod vituperatis & reprehenditis, à vestra arte profectum est: quod verò suspicitis, ego mea facultate sum fabricatus. Aelianus lib. 16. de Var. hist.

Dionysij.

Suprà de Inuidia, quæ plerunque fœlicitatis & virtutis comes est.

Appij Claudij.

Appius Claudius, quum in censura haberet competitorem Scipionem, Pauli Aemilii filium, populari auræ studentem, magna voce: O Paule, inquit, Aemyli, nónne etiam apud inferos indignaris, quòd filium tuum Mallius tonsor & Licinius declamator ad censuram producunt? Brusonius lib. 7. cap. 17.

Catonis.

Cato senior, vir prudentissimus, populum Romanum gregi pecudum conferre solebat: quæ singulæ nemini obtemperant, vniuersæ autem gregis ducem sequuntur. Sic & vos, inquit,

quos

quos nemo vestrûm priuatim in consilium adhibere vellet, ab his hic congregati, vos agi ducique sinitis. Notans populum, quòd deterrimis committeret magistratus. Eras. lib. 5. apoph.

Polycarpi.

Polycarpus cum fidei suæ rationem Herodi proconsuli reddere paratus esset, diemque postularet, quo cum proconsule agere posset: Proconsul voluit, vt coram populo se excusaret. Cui Polycarpus: Non faciam, inquit, cum principibus & potestatibus honos debeatur, modò Deo non sit contrarius: populo autem furenti, satisfacere nemo possit. Euseb. lib. 4. Ecclesiast. historiæ cap. 15.

De vulnere & cicatrice.

Cratetis.

NIcodromus citharœdus Cratetis dictis lacessitus, impegit illi pugnum in os, & sugillauit. At Crates fronti imposuit tabellam, in qua scriptum erat: Nicodromus faciebat. itaque cum liuore suo obambulans, traduxit citharœdum: festiuiter alludens ad artificum morē, qui operibus suis inscribunt, Apelles aut Phidias faciebat. Simile quiddam narratur de Diogene pulsato. Laertius lib. 6. cap. 5.

Alexandri M.

Alexander Magnus frequenter dicere solitus est: Vt maximè sanet vulnus qui delatus est, manet tamen cicatrix. Sensit vir clarissimus, vulnus facile quidem sanari posse, vt dolor omnis auferatur: cicatricem tamen, hoc est iniuriæ factæ memoriā, semper versari ob oculos. Eras. 8. apoph.

Callistionis.

Callistion, cognomento Prochelena, quum à quodam esset conducta seruo, isque quoniam æstiuo tempore nudus accumbebat, ostenderet in corpore notas plagarum: Vnde, inquit, illa miser? quumque is dixisset, se puerū iure fuisse perfusum, Tum illa, Nimirum vitulino. sentiens, esse flagrorum vestigia. Ex carnibus vitulinis coqui faciunt ius, ex pelle vitulorum fiunt lora. Eras. 6. apophth.

Timothei.

Timotheus dux fortunatissimus, cum audiret quendam acceptum in bello vulnus prædicantem, ac corporis cicatrices ostentātem: Et me, inquit, puduit, quòd cum ego in Samo dux vester essem, catapultæ telum prope me ceciderat. Significans, hoc

hoc vulnus illi non factum in prælio cominus pugnãti, ſed procul. Sic ſunt hodie Thraſones, qui vulnera à bombardis corpori inflicta oſtentant omnibus, fortitudinis gloriam aucupantes: cum vulnus eminus pugnando fortaſsis à puero, vel ignaniſsimo timidiſsimoque homine acceperint. Eraſ. Rot. libro quinto apophthgma.

De vxoribus.

Ariſtippi.

ARiſtippus mulierem paruam, ſed pulchram conſpicatus: Paruum, inquit, malum, ſed magnum pulchrum. Vel ſi mauis inuertere ſententiam: Paruum quidem pulchrum, magnum autem malum. Nam κακὸν & καλὸν apud Græcos facilè permutari poſſunt. Ant. in Meliſſ. par. 2. ſer. 33.

Socratis.

Socrates dicere ſolebat, viros oportere ciuitatis parẽre legibus, vxores verò maritorum quibus cum viuunt moribus. Norma enim coniugis vir eſt. Aequitas igitur docet, vt viris tanquam capiti vxores obtemperent. Eraſ. lib. 3. apoph.

Antiſthenis.

Antiſthenes cum his mulieribus habendam conſuetudinem dixit, quæ beneficium beneficio penſent, αἳ χάριν εἴσονται, id eſt, quæ gratiam habituræ ſint. Sentiens, abſtinendum ab his quæ precio vendunt inhoneſtam voluptatem, nec pariunt, nec amãt mutuũ: aut à valetudinariis, deformibus ac malè moratis, quæ gignunt fœtus pœnitendos. Laer. 6. 1.

Theanus.

Theano Pythagoræ vxor rogata, quando mulier eſſet munda à viro? reſpondit: A ſuo ſemper, ab alieno nunquam. Laert. lib. 8. ca. 1. Bruſo. lib. 7. cap. 22.

Philonis vx.

Philonis vxor in complurium fœminarum cœtu interrogata, cur ſola ex omnibus aureo non vteretur ornatu? Satis, inquit, vxori magnus ornatus, viri ſui virtus eſt. Antonius in Meliſſ. par. 2. ſer. 33.

Vide titulum, de Mulierum natura & moribus.

De vxore eligenda.

Pittaci.

PIttacus Mitylenæus interrogabat quendam, quamobrem vxorem ducere nollet? qui cum respondisset: Quoniam si formosam duxero, habiturus sum communem: sin deformem, pœnam. Haudquaquam, dixit: sed si pulchram duxeris, non erit tibi pœna: sin deformem, non habebis communem. Stobæus sermone 65.

Eiusdem.

Idem Pittacus interrogatus à quodam, qualem vxorem ducere deberet? respondit, Aequalem tibi ducito. Ipse enim cum domi haberet opulentiorem, habebat etiam morosam & imperiosam. Laert. lib. 1. cap. 5.

Chilonis.

Chilonis dicterium est, vxorem humilem modico apparatu ducendam, ne pro cõiuge dominam accersas domum. Sat enim dotata venit puella, quæ pudicitiam & honestos mores secum adfert. Proinde hoc erat vnum ex Laconicis institutis, vt virgines sine dote nuptum irent. Laert. lib. 1. c. 4.

Cleobuli.

Cleobulus æqualem vxorem ducendam esse suadebat. Si enim ex superiori familia duxeris, inquit, non affines tibi, sed dominos comparabis. Stob. ser. 3. de Temperantia.

Eiusdem.

Idem præterea dixit, filias viris elocandas esse ætate virgines, sed prudentia matronas. Stob. ser. 68.

Antisthenis.

Antisthenes adolescenti consulenti, Cuiusmodi vxorem ducere expediret? Si formosam duxeris, inquit, habebis communem: sin deformem, habebis pœnam. Iucũdius id effertur apud Græcos, quibus quod ad voces attinet, minimum interest inter κοινὴν & ποινήν: quod ad rem attinet, plurimum. Suadebat itaque, media statáque (vt vocant) forma ducendam, quæ nec fastidium viro moueret ob deformitatem, nec ob insignem formam peteretur ab adulteris. Aulus Gellius libro quinto, capite 11. hoc dictum Bianti tribuit. Laert. autem lib. 4. capite 7. & Brusonius lib. 7. cap. 22. Bioni. Maximus verò ser. 39. Soloni. Cæterùm Pittaco etiam attributum à Stobæo paulo iam suprà recensuimus.

Democriti.

Democritus interrogatus, cur homo proceræ staturæ, tam paruam duxisset vxorem? Ego, inquit, in malo eligendo, quod minimum erat elegi. Antonius parte 2. ser. 34. Melissæ.

Eiusdem.

Idem dicebat, eum qui bonum generum nactus sit, inuenisse filium: qui verò malum, simul & filiam perdidisse, Stob, ser. 68.

Aureoli.

Aureolus philosophus rogatus, paupérne an diues vxor ducenda esset? Pauperem, ait, alere difficile est: diuitem verò ferre, tormentum. Bruso, lib. 7. cap. 22.

Lycurgi.

Lycurgus cuidam percontanti, quam ob causam lege cauisset, vt sine dote virgines elocarentur: Vt, inquit, neque propter inopiam vllæ relinquerentur innuptæ, neque ob diuitias expeterentur: sed vt iuuenum quisque ad puellæ mores respiciens, ex virtute faceret electionem. Eadem de causa fucos & ornamenta, quibus aliæ formam vel fingere vel commendare solent, ex vrbe submouit. Vt vbique vir egregius studuit æqualitati. Plutarch.

Periclis.

Pericles Atheniensium imperator, duobus filiam eius ambientibus, quorum alter diues ac imperitus erat, alter verò pauper & studiosus, elocauit eam pauperi: inquiens, illum qui diues fieri possit, meliorem esse quàm qui iam sit. Stob. ser. 68.

Themistoclis.

Themistoclem vnicæ filiæ pater cõsulebat, vtrum eam pauperi, sed ornato: an locupleti, sed parum probato collocaret? Malo, inquit Themistocles, virum pecunia, quàm pecuniam viro indigentem. Valer. Maximus libro septimo capite secundo Stobęus sermone 83. Cicero autem lib. 2. Officiorum, de sua filia id dixisse refert: quemadmodum & Plutarch. in eius vita, & apoph, item Stobæus ser. 83.

Olympiæ.

Olympias quum accepisset, adolescentem quēdam aulicum duxisse vxorem eleganti quidem forma, sed famæ parum secundæ: Ille, inquit, non sapit, qui vxorem oculis, non etiam auribus duxerit. Forma cernitur oculis, fama auribus deprehenditur. Quidam autem nec auribus, nec oculis, sed digitis ducunt, solam spectantes dotem. Eras. 6. apoph.

Aurelia.

Aurelia Iouiani Pontani filia natu maior,amiſſo Paulo marito,cum à patre ad ſecundas nuptias hortaretur: Quin tu, inquit, pater nuptias ſecundas non inis? (erat enim is etiam viduus) Quia,reſpondit, nullam matri tuæ ſimilem me repperturum confido.Eadem cura(reſpondit illa)me quoque verſat pater.quod mihi placiturum Paulo æquè ſimilem ſperem neminem.Adrianus Barlandus.

De vxoxe ducenda.

Menedemi.

MEnedemus Eretrienſis cuidam ſciſcitanti, num ſapienti ducéda eſſet vxor? Num ego,inquit, videor tibi ſapiens? Quum annuiſſet:Ego,inquit,vxorem duxi.Superuacuum erat de eo dubitare, quod videret factum ab eo quem iudicabat ſapientem.Laer.lib.2.c.18.Bruſo.lib.7.c.22.

Antiſthenis.

Suprà de Coniugio & matrimonio.

Theanus.

Suprà de Oeconomia.

Epaminondæ.

Epaminondas Thebanus ,vir ingentis animi, cum in cœlibatu viueret,à Pelopida reprehenſus eſt hunc in modum:Non curas tu quidem Rempubl. qui nullos poſt te filios relinquis, quorum manu patriæ ſalus ritè defendi poſsit.Bruſo.li.7.c.23.

Metelli.

Metellus Numidicus dicere ſolebat: Si ſine vxoribus poſſemus eſſe, omnes ea moleſtia careremus: ſed quoniam ita natura tradit, vt nec cum iis ſatis commodè, nec ſine illis vllo modo viui poſsit: ſaluti perpetuæ potius, quàm breui voluptati conſulendum eſt. Bruſo.lib.7.c.22.ex Gel.lib.1.c.6.

Catonis.

Cato Maior, maiori laude dignum eum cenſebat, qui bonum ſe gereret maritum, quàm qui in ordine ſenatorio magnus eſſet.Bruſo.lib.7.c.22.

De vxore non ducenda.

Thaletis.

THales Mileſius roganti matri vt vxorem duceret, Nondum eſſe tempus, dixit. dein maior natu, Non amplius

esse tempus. Stobæus sermone 66. Brusonius libro 7. capite 25. Alexand. ab Alex. lib. 4. cap. 8.

Socratis.

Socrates rogatus ab adolescente quodam, vtrum melius censeret vxorem ducere, an non ducere? Vtruncunque (inquit) feceris, pœnitebit. indicans, & cœlibatum & coniugium habere suas molestias, ad quas perferendas esset præparandus animus. Cœlibatum comitatur solitudo, orbitas, generis interitus, hæres alienus: matrimonium, perpetua solicitudo, iuges querelæ, dotis exprobratio, affinium graue supercilium, garrula socrus lingua, subsessor alieni matrimonii, incertus liberorum euentus, aliáque innumera incommoda. Proinde non hic est electio, qualis est inter bonum & malum: sed qualis inter leuiora & grauiora incommoda. Bruso. lib. 7. cap. 22. ex Laertii lib. 2. cap. 5. Val. Maxi. lib. 7. cap. 2.

Eiusdem.

Socrates dicere solebat, tria se mala assecutum: Grammaticam, paupertatem, & perniciosam vxorem: quorum duo iam effugisset, perniciosam vxorem effugere non potuisse. Anton. parte 2. Melis. ser. 34.

Eiusdem.

Idem se consulentibus de ratione matrimonii contrahendi, dixit: Quemadmodum pisces ô adolescentuli, qui nondum intra nassas sunt, volunt intrare: qui autem iam intus sunt, volunt exire: sic & vos, ne idem vobis accidat videte. Antonius in Melissa, parte 2. ser. 34.

Platonis.

Plato interroganti cuidam, an vxore ducta philosophari deberet? Cum nescias, respondit, te solum seruare, an vxorem quoque super humeris te seruaturum speras? Stobæus ser. 66.

Diogenis.

Suprà de Consilio in melius mutato.

Eiusdem.

Idem interroganti, quando ducenda esset vxor? Iuueni, inquit, nondum, seni nunquam. Græcè iucundius, μηδέπω τοι, & μηδεπώποτε. subindicans, prorsus abstinendum à matrimonio. At percontator ille discere cupiebat, quo ætatis anno, aut qua anni parte expediret adsciscere coniugem, quemadmodum Aristoteles præscripsit puellæ decimumoctauum, viro trigesimum quintum: & Romani Aprilem & Iunium existimabant

bant auſpicatum nuptiis, Maium inauſpicatum. Laertius libro 6. & Bruſon. lib. 7. cap. 22.

Ariſtippi.

Ariſtippus Cyrenæus philoſophus à quopiam interrogatus; An ſibi ducere vxorem expediret? Negauit. Si enim duxeris, inquiebat, formoſam, habebis communem: ſi deformem, pœnam. Antonius in Meliſſa, parte 2. ſer. 34.

Protagoræ.

Protagoras interrogatus, ob quam cauſam dediſſet filiam inimico nuptam? Quia, inquit, nihil ei dare poteram deterius. Antonius ſer. 34. parte 2. Meliſſæ.

Philoxeni.

Philoxenus poeta, cum quidam eum percontaretur, cur Sophocles bonas introduceret fœminas, ipſe autem malas? Quia, inquit, quales oporteat eſſe fœminas, Sophocles dicit: ego verò, quales ſint. Anton. ſer. 34. par. 2. Meliſ.

Solonis.

Solon, quum ad Thaletem Miletum veniſſet, admiratus dicitur, quòd nuptias filiorúmque procreationem contempſiſſet; Thaletem verò tacuiſſe. Interiectis autem diebus aliquot peregrinum ſubornaſsè, qui decimo poſt diſceſſum die Athenis veniſſe fateretur. Hic rogatus à Solone, nunquid noui Athenis eſſet? edoctus ille à Thalete: Nihil aliud, inquit, præterquã quod adoleſcentis cuiuſdam efferebatur funus, ciuitate omni ſubſequente, quod eius pater virtute & admiratione inter ciues primas obtineret, quem tum abeſſe dixiſſent. O illum miſerum, Solon ait. Sciſcitanti verò de nomine, reſpondit, excidiſſe memoria: ſed ob iuſtitiam illius, in omnium ore verſatum. His Solon in metum coniectus eſt. Poſtremò nomen peregrino ſubiecit, ab eóque contendit, Num illi Soloni nomen eſſet? Annuente homine, Solon caput cædere cœpit, filium ſuum obiiſſe, ratus. Tum Thales ridens ait: Hæc me Solon à nuptiis & procreandis liberis dehortantur, quæ te hominem fortiſsimum infringunt. & tum rem fictam eſſe oſtendit. Bruſon. lib. 7. capite 22.

Phoronei.

Phoroneus legumlator moriens, fratri dixiſſe fertur: Ad ſummam felicitatem nihil mihi defuiſſet, ſi vxor defuiſſet. Bruſonius lib. 7. cap. 22.

Eiusdem.

Cum Alcibiades magnam & pulcherrimè confectam placentam, magni amoris testimonium Socrati misisset: Xantippe suo more irata, eam de canistro deiectam, impuris conculcauit pedibus. His Socrates cum arrisisset, inquit: Num quid tu simul carebis ea? Quod si quis putat hæc puerilia esse, & nullius precii: is sanè non nouit, ex his etiam de fortibus & bonis viris probationem fieri, si morosis vxoribus ea ratione conniueant. Aelia. lib. 11. de Var. hist.

Eiusdem.

Alcibiadi demiranti, quòd Xantippen morosam adeò diligeret: Ego, inquit, iampridem his assueui, vt non magis offendar, quam si rotæ, quæ aquam educit è puteo, stridorem audiam. Laert.

Eiusdem.

Eidem simile quiddam dicenti: At tu inquit Socrates, nónne domi tuæ gallinas toleras glocientes? Tolero, inquit Alcibiades, sed oua mihi pariunt, & pullos. Et mihi, ait Socrates, mea Xantippe parit liberos. Ibidem.

Eiusdem.

Xantippe, cum Socrati marito in publico pallium detraxisset, ac familiares admonerent, vt tantam iniuriam manu vlcisceretur: Nolo, inquit, vt hoc certamine vobis acclamantibus derisui sim, & causa spectaculi. Maluit vir sapiens tolerantiæ exemplum de se præbere: quàm ridiculum exhibere spectaculum, viri cum vxore concertantis. ibid.

Eiusdem.

Idem cum vxorem Xantippen diu rixantem tulisset, ac tandem fessus cum sedisset ante fores, illa magis irritata, de fenestra perfudit eum lotio. Ridentibus autem illis qui præteribant, & Socrates demum in risum erupit dicens: Facile futurum putabam, vt post tantum tonitru pluuiam sentirem. Eras. lib. 3. apoph. ex Laert. lib. 2.

Eiusdem.

Demiranti cuidam, in quem vsum duas aleret vxores tam rixosas: Hæ, inquit, me domi docent tolerantiam, qua mihi in publico vtendum est. Harum enim moribus exercitatus, commodior ero ad aliorum consuetudinem. Gellius lib. 1. cap. 17.

Diogenis.

Diogenes quum aliquando, vidisset mulieres ex oliua pen-

dere, laqueo præfocatas: Vtinam, inquit, & cæteræ arbores similem ferrent fructum. Erat enim Diogenes μισογυνὴς, id est, mulierum osor, eóque cupiebat omnes videre pensiles. Laert. lib. 6. Brus. lib. 4. cap. 1.

Anonymi.

Cuidam deploranti, quòd vxor sua se de ficu suspendisset: Rogo, inquit alius quidam, des mihi surculum ex illa arbore, vt inseram. per suspicionem ludens: quum vellet intelligi, sibi molestam esse vxorem. Eras. lib. 6. apoph. Brus. lib. 4. cap. 1.

Anonymi.

Philosophus quidam, cum vxorem haberet improbam & garrulam, & ebriosam, percontantibus cur talem ferret? Vt domi, inquit habeam philosophiæ gymnasium, & palæstram. Ero enim erga cæteros lenior, hac quotidie institutus. Sunt etiam, qui ipsum ob hanc causam illam duxisse dicant. Antonius in Melissa, par. 2. serm. 84.

Arij.

Pacuuius Ario vicino querebatur, quod in horto suo funestam haberet arborem, vnde prima vxor sese suspendisset: dein altera, postremò tertia. Cui salsissimè respondisse fertur Arius: Miror te in tot successibus inuenisse lachrymas. Item: Deum immortalem, quot tibi dispendia arbor illa suspendit. Adiecit: Amice quæso te, da mihi ex ista arbore quos inseram surculos. Arius μισογυνὴς, fortunatum existimabat, ab vxore liberari. Eras. lib. 8. apop.

Catonis.

Cato senior obiurgans aliquando summam vxorum impotentiam: Omnes, inquit, homines vxoribus dominantur, nos omnibus hominibus, nobis autem vxores, hoc modo colliges, mulieres esse rerum omnium dominas. Plutar. in Rom. apoph. Ant. in Melis. parte 2. serm. 34. Alexand. ab Alexand. lib. 6. cap. 8. Cæl. Rhod. lib. 14. cap. 14.

Eiusdem.

Cato Censorius admodum senex, Salonini villici sui filiam malè morigeram amans, quum vxorem duxisset, rogatus in campo Martio a L. Portio Nasica, num ex sui animi sententia vxorem haberet? Non herclè, inquit Cato, ex mei animi sententia. Scomma autem Nasicæ in amorem Catonis fuit, Catonis autem responsum de moribus puellæ datum erat. Bruson. lib. 7. cap. 22.

Alphon

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex, eum maximè insanire dicebat, qui vxorem à se digressam, fugitiuámque perquireret. Significans, magnæ fœlicitatis esse, ab improba & morosa vxore liberari. Panor. lib. 4. de reb. gest. Alphonsi.

Eiusdem.

Idem cum aliquando Ludouicum Podium Putium, in veste lugubri, fronte subtristem intueretur, & quid sibi vellet luctus ille sciscitaretur: ac Putius, ob vxorem mortuam mœstum se esse respondisset: ait Alphonsus, lætum potius atque hilarem esse eum conuenire, ob illius mortem. Nam si cognata mortua esset, tum & fratrem à mortuis suscitatum esse. Erat autē vxor illa intractabilis, difficilis, & viro, dum vixit, admodum molesta & infesta, ac mariti propè mors quædam. Panormi. lib. 3. de reb. gest. Alphonsi.

Greg. Haimburgensis.

Gregorius Haimburgensis, scientia iuris & facundia inter omnes Germanos facilè princeps, cum domum ex curia Cæsaris, in qua diu fuerat versatus, reuertisset, atque non longè ab oppido Nurembergensi amicum offendisset, qui vxorem suam viuere & bene valere diceret: Si viuit vxor, inquit, ego sanè obii. Innuit autem, morosam vxorem mariti mortem esse. Aeneas Syl. lib. 3. commen. de reb. gest. Alphonsi.

Alphonsi.

Trisponius iurisconsultus, & Alphonsi Aragonum regis consiliarius, cum trecentos aureos Alphonseos, quod supererat dotis, furto surreptos perdidisset, ac propterea animo angeretur, & esset sibi vxor, & illa quidem admodum morosa, regem Alphonsum dixisse ferunt: Longè illi melius forè, si vxorem quàm pecuniam, fures abstulissent. Panormita lib. 1. de rebus gestis Alphonsi.

Anonymi.

Quidam abunde comis, cum hospes vociferantem diutius vxorem eius, rixantémque cum ancillis, parum æquè ferret, conuersus ipse ad hospitem: Et quæ, inquit, amice impatientia est tua? Duos, inquit, & triginta annos huius clamores dies noctésque æquissimè ipse perfero, tu verò ne dieculæ quidem sextātem ferre eam potes? Quo dicto & hospitem leniit, & vxorem ab ira ad risum conuertit. Adrianus Barlandus.

DE ZELOTYPIA.

C. Sulpitij.

C. Sulpitius Gallus vxorem suam repudiauit, quòd aperto capite ædes egressa esset: Lex, inquiens, tibi meos vnius oculos præfinit, quibus formam tuam approbes: his ornamenta comparato, his esto speciosa, non aliorum oculis placens. Eras. lib. 6. apoph.

Alphonsi.

Alphonsus Aragonum rex dicebat, ita demum matrimonium tranquillè exigi posse, si vxor cæca, maritus autem surdus fiat. Innuit autem, fœmineum genus esse zelotypiæ obnoxium, & hinc oriri rixas & querimonias: & rursus marito molestam esse vxoris garrulitatem, qua molestia cariturus est, si fiat surdus. Eras. lib. 8. apoph.

FINIS.

INDEX PERSONARVM, VEL EORVM, QVORVM DICTA REFERVNTVR.

A

Agidis

Bionis

F

G

Mimi

Pyth

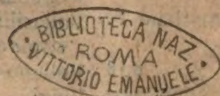
Taci

T

Zaleuci

Z

FINIS.

LVGDVNI,
Excudebat Michael Syluius,
1556

